

ECCLESIÆ GRÆCÆ MONUMENTA.

TOMUS SECUNDUS.

*Studio atque opera JOHANNIS BAPTISTÆ
COTELERII Socii Sorbonici & Regii Littera-
rum Græcarum Professoris, qui è MSS. Exempla-
ribus deprompsit, Latine interpretatus est, No-
tasque adjecit.*

LUTECIÆ PARISIORUM
Apud FRANCISCUM MUGUET Regis & Illustrissimi
Archiepiscopi Parisiensis Typographum.

MDCLXXI.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

ECCLESIA

GRÆCÆ

MONUMENTA

ROMANÆ

JOHANNIS BAPTISTÆ
COTTELLI DEBENTUR
ROMANÆ

LUTECIÆ PARISIENSIS

APUD FRANKISCUM MUGSTAGG & FILIOS
STICHOPHILI PARISIENSIS TYPOGRAPHI

8

MDCCLXXI

CUM PRIVILEGIO REGIS

3 74

ILLUSTRISSIMO ET REVERENDISSIMO
ECCLESIAE PRINCIPI, D. D.

FRANCISCO DE HARLAY,
ARCHIEPISCOPO PARISIENSI,

Regiorum Ordinum Commendatori, Duci &
Pari Franciæ, Sorbonæ Provisori, &c.

AVTORIBVS suis grates nequaquam agere, ingrati animi vitium turpissimum est, ILLUSTRISSE ARCHIPRÆSUL, conanturque invida ingenia, excellentes sæculi sui virtutes maligno sepelire silentio: cùm contra homines grati, numquam sibi in persolvendis gratiis satisfaciant; candidi autem, præclare temporibus suis gesta, libenter concelebrent, pro virili extollant, atque ad posteros, suæ ætati ornamento, illis exemplo futura transmittant. Hisce Ego diligenter perpensis, ne bene promeritorum immemor viderer, utque mentis ingenuitatem proderem, hunc Monumentorum Ec-

ã ij

EPISTOLA.

*clesiae Graecae Tomum celsissimo nomini tuo dedicandum putavi. Nam ut à primo exordiar, Tu me jam à prima juventute ex nonnulla studiorum societate notum, benefactis augere instituisti, dein curasti ea uti essent propria, denique beneficia addidisti beneficiis, recentia pristinis, magnis majora, multis plurima: adeò ut si in hac luce litterarum cum doctis, cum honestis viris vitam traduco, si ab omni sollicitudine vacuus, totum me studiis doctrinisque dedo, id potissimum debeam praestanti munificentiae tuae. Quid porro mihi majus contingere potuerit, nullus video; quandoquidem hoc unicuique maximum est, quod est exoptatissimum. Ingens tamen summo incrementum dedit singularis tua bonitas, dum tanta erga me, nullâ flagitatione sollicitatus, designas, quinimo vix annua cultus salutatione; amans videlicet in me antiquitatis Ecclesiasticae amorem, tum parcens subrustico illi pudori, quo potentiorum limina reformido, & magnos visurus amicos contremisco. Jam verò, ARCHIPRÆSUL ILLUSTRIS-
 SIME, eximias virtutes tuas, in hac urbium regina, regia urbe, tamquam in sublimi specula constitutas, totus orbis Christianus aspicit & suspicit, gratè dilaudant innumeri, alius unam præconiis efferendam sibi sumit, alii plures, ceteri universas; nec amplissimam materiam ulla umquam exhausserit eloquentia. Beatum sese jactabat Plato, quòd tempore Socratis natus esset. Quanto tu beatior, qui non solum sub Rege Philosopho vivis, sed & ei unice places: qui Regum maximus, qua est equitate, inter præcipua bona, qua ad ipsum undique verè Alexandri fortunâ confluunt, te numerare solet, dignum*

EPISTOLA.

Majestate sua Pontificem. Sed ô felicissimam Galliam! quòd sacerdotalis animi Rex invenerit regie mentis Sacerdotem: quòd precipua Ecclesiæ Gallicanæ negotia, sub piissimæ Monarchæ auspiciis, à Præsule administrantur Canonum scientissimo juxta ac retinentissimo. Mitto illa, quæ licet cum paucis, attamen cum quibusdam aliqua saltem ex parte habes communia: splendorem natalium, acumen ingenii, eruditionis vastitatem, judicium exquisitum, sinceram pietatem, reliquas sive corporis sive animi dotes, cuncta aut bona aut optabilia, gratiarum & virtutum chorum. Unum est quod prætermittere nullatenus possum, quia velut specialis tuus est character & proprium ydæotæ. Quidnam illud tandem est? Vis blanda, blanditia violenta. Scilicet concurrunt ad Episcopium quotidie quamplurimi, quasi ad principem aram. Singuli negotia tractaturi, quod è re sua esse arbitrantur, summo opere obtinere conantur. Tu cunctos sereno illo tuo vultu suscipis, universis patientem aurem accommodas: mox percepta veritate & æquitate, incipis oracula fundere. Tunc rem permiram cernere sapissime est, homines sensim demutatos, lepore sermonis & pondere rationum devictos, contra suam voluntatem in tuam sententiam, etsi invitos ultrò tamen transire. Maximum sanè donum, & propè divinum. Verùm quid exilis mea Musa supra vires distendit sese, nec metuit ranae Apologi casum, ne nimium inflata rumpatur? Habes habebisque posthac laudum tuarum præcones plurimos, longè cùm vocaliores tum disertiores, quorum suavis clamor ab ultima etiam posteritate audietur. Mihi receptui canendum est, atque in eo desi-

EPISTOLA

*nendum, in quo vel tenuibus ubertas affluit, nuncupandis
votis non intermittendis; ut Deus Optimus Maximus,
& beneficentissimum cumulet beneficiis, & tot tantasque
virtutes faciat esse diuturnas. Ita cum ceteris, sed supra
ceteros precatur.*

Illustrissimæ ac Reverendissimæ Dignitati tuæ

Deditissimus

JOHANNES BAPTISTA COTELERIUS

ELENCHUS OPERUM

qua in hoc secundo Tomo continentur.

Asterii Amaseni Homiliæ In Psalmos V. VI.
& VII. Ex Regiæ Bibliothecæ Codice MS.

2402.

Pagina 1.

Fragmentum Synodi sextæ. Codice Regio 1026. 81.

Basilii & Apollinaris Epistolæ. Ex Harlæano MS 84.

Basilii Epistola ad Julianum Imperatorem. E MSS.

Regiis 1112. 1327. 1334. 2281. & Joliano.

92.

Basilii Epistola pro conterraneo. & alia pro hospi-

te. Cod. Reg. 2281.

94. 95.

Libanius Basilio. Ex Codice Harlæano.

96.

Alia Libanii ad Basilium. In MSS. Reg. 2281. 1327.

pag. eadem.

Basilii Libanio. C. R. 2281.

97.

Basilii Imperatori Theodosio. Codd. Reg. 1379.

2281.

Amphilochii Epistola Synodica. E MS. Reg. 507.

& Exemplari Harlæano.

99.

Photii Epistolæ. In MS. Regio 2376.

104.

Dominici Gradenfis Epistola ad Petrum Antioche-

num. Reg. Cod. 1605.

108.

Responsum Petri Antiocheni. Ex MSS. Regiis 696.

912. 1004. 1605. 1652. 1996. 2473. 2622.

112.

Michaelis Cerularii CP. Epistola ad Petrum Antio-

chenum. E Codd. Reg. 1605. 2376.	135.
Petri Antiocheni Epistola ad Michaellem CP. Reg.	
MS. 604. & 1605.	145.
Michaelis CP. Epistola ad Petrum Antiochenum.	
In Reg. Exemplari 2376.	162.
Arsenii CP. Testamentum. Regiæ Bibliothecæ MS.	
codem.	168.
Alexii Comneni Novella. Ejusdem Biblioth. Cod.	
2198.	178.
Euthymii Vita. E duobus MSS. Regiis, 493. 2422.	
& tribus Colbertinis.	200.
Ex Prato Spirituali Johannis Moschi Capita quæ	
Græcè desiderabantur. In Cod. Reg. 2466. &	
tribus Bibliothecæ Colbertinæ; præter multa ca-	
pita separata, cum variis MSS. collata.	341.
Neophytus Inclusus De calamitatibus Cypri. E Cod.	
Reg. 2376.	457.
Germani CP. Epistolæ duæ ad Cyprios. In eodem	
Cod.	462.
Johannes Zonaras De matrimonio duorum sobri-	
norum cum eadem femina. MS. Reg. 277.	483.
Theodori Balsamonis Epistola de jejuniis. Codd.	
Regiæ Bibliothecæ 2431. 1374.	492.
Notæ.	515.

S. ASTERII
AMASEÆ
EPISCOPI
HOMILIÆ.

Ψαλμός ι.

Psalmus quintus.

Τὰ ῥήματά μου ἐνώτησαι κύριε,
σύνες δ' κερυγῆς μου καὶ τὰ ἐξῆς.

*Verba mea auribus percipe Do-
mine, intellige clamorem
meum: & quæ sequuntur.*

Ι τὸ μαχάριον τέλος ἂν
ῥ ζωῆς ἐκδεχόμενοι,
καὶ κληρονόμοι ᾧ θεοῦ
γενέσθαι βυλόμενοι, τὰ
τῆς κληρονομίας δίκαια, ὡς ἐν δια-
θήκῃ, τῇ περὶ κλημένη ψαλμω-
δίᾳ, δεῖτε, κοινὰς ἐραυήσωμεν.
εἰς τὸ τέλος ᾧ ἰσοφ δ' κληρονο-
μούσης ὁπτιγάρα πᾶσι ὁ περὶ κλημέ-
τος ἡμῶν ψαλμός. Ἐ πῆς αὐτῇ;
Tom. II.

Qui beatum vitæ
finem expectatis,
& hæredes Dei
fieri cupitis, ve-
nite, hæreditatis
jura, velut in testamento,
in præsentī Psalmo, unā in-
vestigemus. Inscriptionem
enim habet qui nobis propo-
situs est Psalmus. 1. *In finem,*
pro ea quæ hæreditatem conse-
quuntur. Et quænam ea est?

Δ

Cat. Lat. Ecclesia. Et quare non dixit; *A* *pro herede?* Quia semper hæreditatem adit. Ac plura, tamquam regina, accipit in hæreditatem, animas fidelium, Patriarchas, Prophetas, Christum, cælum. *Pro ipsa* autem dicere, vel patroni est, vel precantis. Nam sicut in publicis libellis, & dotalibus, & testamentis, superius quidem scribitur tota narratio, in fine autem scripturæ, ipse dominus rei subscribit, nec quidquam vallet tota charta totisque libellis, nisi in fine subscriperit rei dominus; ita quia per Prophetas velut notarios præscribatur Christi testamentum; testisque ipse est, dum ait; *Sumo totam chartam;* & multa munera Christus præscripsit Ecclesiæ ex gentibus collectæ, tamquam hæredi; ad finem in morte firmavit testamentum. *C* Et quia testamentum dictavit, dicit; *Testamentum disposui electis meis.* Ac per Osee quidem dixit ei; *Et sponsabo te mihi in sempiternum.* Quando? Cùm Paulus; *Despondi vos uni viro virginem cassam.* Per Zachariam verò; *Gaude vehementer filia Sion; ecce venio, & habitabo in medio tui.* dicit Dominus. *Et confugient gentes multa ad Dominum.* Quando? *In finem.* Per Esaiam autem; *divitias gentium maris.* Quando? *In finem.* Ac per

Is. viii.

1.

Psal.

lxxviii.

4.

Os. ii.

19.

11 Cor.

x i. 2.

Zach.

11 10.

11.

Is. l. x.

5.

ἡ ἐκκλησία. καὶ διὰ τὸ ὅτι εἶπεν, ὑπὲρ
τῆς κληρονομίας; ὅτι αἰεὶ κληρονομαί. Ἐ
πολλὰ ὡς βασίλισσα κληρονομαί,
ταῖς ψυχαῖς τῶν πιστῶν, πατριάρχας,
προφῆτας, Χειρὸν, ἑρανό. τὸ ᾧ
ὑπὲρ αὐτῶν εἶπεν, ἡ συνηγόρου ὄσιν, ἡ
προσδύχουμένη ὑπὲρ ᾧ ἐν τοῖς γραμ
ματίοις, ἔν τοις προγράφοις, καὶ ταῖς
διαθήκαις, ἀνω μὲν γράφεται πάντα
ἡ διήγησις, εἰς τὸ τέλος ᾧ τοῦ συγ
γράμματος, αὐτὸς ὑπογράφει οὐκύ
ριος ὁ πρῶτος, καὶ ὁ δεύτερος ὁ φάρος
ὁ λαὸς τῆς χάριτος ἔν τῇ γραμματείᾳ εἰς
μὴ οὐκ ἐκ τῆς πρῶτης εἰς τὸ τέ
λος ὑπογράφει. ὅπως ἐπειδὴ κα
τέπειρ διὰ συμβολαίου γράφοντες προ
φητῶν περιγράφεται ἡ ὁ Χειρὸς δια
θήκη καὶ μαρτυροῦντες αὐτὸς εἰπὼν λάβε
τόμοι χαρτῶν. Ἐπολλὰς ἡ ἐξ ἑθνῶν
ἐκκλησία, ὡς κληρονομία, ταῖς δω
ρεαῖς ὁ Χειρὸς περιέγραψεν εἰς τὸ τέ
λος ὅταν αὐτὸς τὴν διαθήκην ἐβεβαίω
σεν. καὶ ὅτι διαθήκην ὑπογράφουσαν
λέγει. Διαθήκην διεθέμην τοῖς
ἐκλεκτοῖς μου καὶ διὰ μὲν ὁ Ωσὶ ἐλέ
γειν αὐτῇ καὶ μνησθῆναι σε ἐμαν
τὸς εἰς τὴν αἰῶνα. πότε; ὅτι Παῦλος
ἡρμοσάμην ὑμᾶς ἐν ἀδελφῇ παρ
θήκῃ ἀγιῇ. διὰ τὴν ὅτι ὁ Παῦλος
χαῖρε σφόδρα θύγατερ Σιών. ἰδοὺ
ἐρχομαι, καὶ κατασκηνώσω ἐν μέ
σῳ σου, λέγει κύριος, καὶ κατα
φύξονται ἐν ἐν πολλὰ ὅτι κύριος.
πότε; εἰς τὸ τέλος. διὰ τὴν τοῦ
Ἰσαίου· πλοῦτον ἑθνῶν θελαῖσθης.
πότε; εἰς τὸ τέλος. καὶ διὰ τοῦ

Ιεζεκιήλ· πάντα τὰ ἐκλεκτὰ ἔ-
 λιβάνη δέδωκε αὐτῇ. πότι· εἰς
 τὸ τέλος. αὐταὶ πᾶσαι αἱ ἔγγρα-
 πται δωρεᾶ· ἀκουε ἔμενον, ὥς
 ὅτι αὐτὸς ὁ Δεσπότης εἰς τὸ τέ-
 λος ὑπογράψω, καὶ ἐβεβαίωσεν
 τὰς ἐπαγγελίας διὰ τοῦτο, ἵνα
 ὁ Χειρὸς παρελθόντων εἰς κόσμον,
 ἔα αὐτὸς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ὑπο-
 γράψῃ καὶ πληρῶσιν τὰς διὰ τῶν
 προφητῶν ἐπαγγελίας τῇ κληρο-
 νόμῳ, εἰς τὸ τέλος ὑπερ τῆς
 κληρονομίας, αἱ προφῆται προ-
 σάχρουντο. ἔκ ἡλθον ἧ κατε-
 λθσαι τὴ νόμον ἢ τῆς προφητείας,
 ἀλλὰ πληρῶσαι. πλήρωμα νό-
 μου Χειρὸς εἰς δεξιῶν. καὶ
 ὑπερβόη πολλοὶ τὸ ὅτι ἀρχὴς
 εἰς τὸ τέλος τῆς ὑπογραφῆς κα-
 τανόσιν. ἢ εἰς τὸ τέλος ὑπο-
 γραφῆ ὑπερ πένος, ὑπερ τῆς κλη-
 ρονομίας. ὅθεν, ἐπειδὴ ἔδει ὡς
 τὸ τέλος ὑπογράψαι, ὅτι ἡμελ-
 λει πάχυν, κάλαμον ἐν τῇ δε-
 ξιᾷ λαμβάνει, σύμβολον τοῦ ὑπο-
 γραφῆ· καὶ πορφύραν ἐνεδύσα-
 το, ἵνα δείξῃ τῇ κληρονομίᾳ ὅτι
 βασιλεύει ὅτι καὶ ἡ ἰδιότης ὁ ὑπο-
 γραφῆ· καὶ ὁ πτέλος αὐτῆς ἔχον
 ἐπὶ τῇ σαυρῷ περιεβλήτο· καὶ
 ἐν τῇ λησεί, τῇ λεηστευμένῃ λέγει
 ὡς κληρονομία ἡλθες σοι ὡς ἐκκλη-
 σία, τὸ ὑπογραφῆ ὡς ἀναγιγνώσκω;
 ἀμὲν λέγω σοι σήμερον μετ' ἐμοῦ
 ἔσῃ ἐν τῇ παρὰ τοῦ Παραδείσου. σήμερον ἧ
 ἀποθήσκω, καὶ εἰς νομαὶς εἰσέρχῃ

A Ezechielem; *Omnia electa Li-*
bavi dedi ei. Quando? In fi-
nem. Hæ omnes conscriptæ
donationes, irritæ manse-
runt, quousque ipse Domi-
nus in finem subscripsit, &
confirmavit promissiones.
 Quocirca ut Christus adve-
 nit in mundum, ipseque
 per Evangelium subscriberet
 & complementum imponeret
 promissionibus quæ per Pro-
 phetas hæredi factæ fuerant,
 B orabant Prophetæ, *In finem*
pro ea qua hereditatem conse-
quitur. Non enim vani solvere
legem aut prophetas, sed adim-
plere. Plenitudo legis Chri-
stus in justitiam. Multi sanè
acceptæ Epistolâ, ante prin-
cipium, in finem subscrip-
tionis oculos mittunt. In fi-
nem subscriptio pro quo?
Pro ea qua hereditatem conse-
quitur. Unde, quoniam de-
 C *bebat in fine subscribere,*
 quando passurus fuit, cala-
 mum dextrâ accipit, signum
 subscriptionis: & purpuram
 induit, ut ostendat hæredi,
 regem esse non privatum qui
 subscribit: ac titulus loco
 chartæ in cruce propositus
 est: atque cum latrone, Ec-
 clesiæ quæ latrocinata fue-
 rat loquitur tamquam hære-
 di. Vis tibi, ô Ecclesia, sub-
 scriptionem recitem; Amen
 Lnc.
dico tibi hodie tecum eris in
Paradiso, hodie enim morior,
 & in pascua hereditatis in-
 gredieris. Quemadmodum

Johan.
xii. 23.

crucem, quæ ignominia erat, in gloriam convertit; *Venit hora ut glorificetur filius hominis*: sic reliqua calamo scripsit, remissionem & sententiam. In finem pro ea qua hereditatem consequitur Psalmus David. Prophetia operis quod peractum fuit in morte Christi,

Cat.
Lat.

quando moriens Christus in scutum & coronam nobis reliquit crucem. Quocirca dixit in fine Psalmi; 13. *Domine, ut scuto bona voluntatis coronasti nos*: signum crucis in fronte largitus. Crux enim scutum est & corona: scutum, propter impugnantes; corona, ob vincentes: scutum, propter eos qui tamquam milites unâ vexantur; corona, ob illos qui simul regnant. Quia igitur pulchra est hæreditas, nempe regnum cælorum; etiam pulchra quæ hereditatem consequitur: scilicet Ecclesia ex gentibus.

Cant.
1 v. 7.

Tota pulchra es proxima mea, & macula non est in te. Ideo ait; 2. Verba mea auribus percipe Domine. Sed Judæus Psalmum pro ea qua hereditatem consequitur sibi vindicat, dicens; mihi Deus posuit testamenta. Anne qui testatur servus est sui testamenti? Si quis ex hæreditibus suis ingratus exstiterit, mutat testamentum suum, ac hæres abrogat. Quod autem Judæos ingratos sentit mutaverit primum testamen-

A ἡ κληρονομία. ὡς περὶ τὸ σωθῆναι αἰχλύνῃ ὅτι δόξα δόξα ἐδείξεν ἐλπίσιν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ὅπως τὰ λοιπὰ τοῦ χαλάμῃ ἐγραψεν ἄφεισι καὶ σπουδασιν. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς κληρονομίας ψαλμὸς τοῦ Δαβίδ. περιφρονεῖς περὶ τῆς τῆς ἐπὶ τῇ πελώτῃ τοῦ Χειρὸς, ὅτε σπουδανὼν ὁ Χειρὸς, ὅπλα ἡμῶν καὶ σέφανοι χαλίστων τὸ σωθῆναι. B δι' ὃ λέγει εἰς τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ κύριε, ὡς ὅπλα εὐδοκίας ἐσέφανώσας ἡμᾶς· τίς σφεργίδα τοῦ σωθῆναι εἰς τὸ μέγαπον διδοίς. ὅπλα ἡ καὶ σέφανος ὁ σωθῆναι ὅπλα διὰ τοῦ πολέμου διὰ τοῦ νικῶντας· σέφανος διὰ τοῦ νικῶντας· ὅπλα διὰ τοῦ ὡς σφαπώσας (νικήσας) θοδντας· σέφανος διὰ τοῦ συμβασιλεύοντας. ἐπὶ δὲ ἔτι καὶ ἡ κληρονομία· ὅρα δὲ ἡ βασιλεία· καὶ ἡ καὶ ἡ κληρονομία· ἡ ἐξ ἐγὼν ἡ καὶ ὁ κύριος ἐκκλησία· ὅλη καὶ ἡ πλησίον μου, καὶ μῶμος ὅτι ἐστὶν ἐσσοί· διὰ τῆς λέγει· τὰ ῥήματά μου ἐνώπησιν κύριε. ἀλλ' ὁ Ἰσραὴλ τὸ ὑπὲρ τῆς κληρονομίας οἰκιοδοτῶν ψαλμὸν, λέγων· ἐμοὶ ἔθετο ὁ θεὸς διαθήκας. μὴ ὅτι ὁ διεθήμενος δὲ ὁ θεὸς τὸ ἐαυτῷ ὅτι διεθήμενος ἐαυτῷ ἀρχιεπιστοῦ πρὸς ἐαυτῷ τῶν κληρονόμοις, ἀλλὰ ὅτι τὴν ἐαυτῷ διαθήκην, καὶ τὴν κληρονομίαν ἀνεστῆ. καὶ ὅτι ἀρχιεπιστὸν Ἰσραὴλ οἰοῖς ἡλλαξεν τὸ πρῶτον διαθή-

κίω, καὶ ἄλλω καρπῷ ἔχραψαν, λέγει Δαβὶς ἱερεμίου τοῦ προφήτου. Ἰδοὺ Δαβὶς ἡμεῖς τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ Δαβὶς κίω καρπῷ. ἀλλ' ὃ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, ὅτοι Ἰσραὴλ. ὃ καὶ τὸν Δαβὶς κίω ἢ διημέλει τοῖς πατράσιν αὐτοῖς, ἐξεληνόντων αὐτοῖς ἐξ Αἰγύπτου. καὶ ἐπάγει ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐπέμενται τῇ Δαβὶς κίω μου. καὶ γὰρ ἡμέλει αὐτοῖς, λέγει κύριος. οἱ ἐν τοῖς ἡμελημένοις εἰ, οὐκ εἰ κληρονομοῖς. εἰδόμεν ὅτι πάντα λέγει ὁ Δαβὶς ἡμεῖς καὶ τοῦ κληρονομοῦ. βούλομαι καὶ κελεύω τοῖς δὲ τὸν ἀρεσθέντα μοι ἐν πατρὶσι, κληρονομοῖς μου εἶναι, καὶ ξένος εἶναι. εἰ δὲ ὅς ἐστιν λυπώσαντας, ἐχθροὺς μὲν τοῖς κατ' αὐτοῖς αἰτίαις ἐκπύεται, ποιεῖ δὲ αὐτοὺς ἀποκληρονομοῖς. ἐν χηρῇ τῇ ὡς Ἰουδαίῃ, ἢ Δαβὶς κίω. σὺ ταύτην ἔλαβες ὡς οὐκ Δαβὶς κίω, ἀλλ' ὡς Δαβὶς κίω. ὅθεν ποτε γὰρ κληρονομος Δαβὶς κίω λαμβάνει ζῶντος τοῦ διαθεμένου. εἰ γὰρ λάβῃ, ὑποπλοῖ ποιεῖ τὸν διαθήκην, καὶ ἀπλήγεται ὑπὸ τῆς ἀποκληρονομίας. ἐπὶ δὲ σὺ ὡς καρποφύλαξ, ἔλαβες τὸν διαθήκην, περιέτεκε ταύτην, εἰδόμεν πὶ λέγει καὶ ὑμῶν ἐπὶ τῆς μαρτύρου ὁ διαθεμενος. ἀκούε ὅρα, καὶ ἐνωπίζε γῆ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν ὅς ἐστιν γέννησα καὶ ὕψωσα. αὐτοὶ δὲ

A tum, aliudque novum scripserit, docet per Hieremiam *Jerem.* Prophetam; *Ecce dispono domui Israel testamentum novum: sed non omnes qui ex Israel sunt, ii sunt Israelita: non iuxta testamentum quod disposui patribus eorum, cum egressi sunt ex Aegypto.* Et subjungit; *Quia ipsi non manserunt in testamento meo, & ego neglexi eos, dicit Dominus.* Si inter neglectos es, non es hæres. Videamus ergo quænam loquatur testator de hærede. Volo & jubeo huncce qui mihi in omnibus acceptus fuit, hæredem meum esse, quamvis extraneus sit. Si verò filios habet qui eum in indignationem conjecerint, scripto quidem culpas quas iis assignat exponit, exhæredat autem eos. Afferatur, Judæe, testamentum. Tu illud accepisti, non velut testamentum tuum, sed velut depositum. Numquam enim hæres testamentum accipit, vivente testatore. Nam si accepit, suspectum reddit testamentum, & contradicatur ab exhæredibus. Quoniam igitur tu velut chartophylax seu tabularius accepisti testamentum, profer illud, videamus quid de vobis dicat coram testibus testamenti conditor. *Andi cælum, & auribus percipe terra: quia Dominus locutus est: Filios genui & exaltavi; ipsi autem spreverunt* *Jerem. xxxi. 31. Rom. ix. 6. Jerem. xxxi. 32.*

me. Ac ne arbitreris hæc de A
 alio dici, subjecit; Cognovit
 bos possessorem, & asinus pra-
 fecti domini sui; Israël autem
 me non cognovit; & populus me
 non intellexit. Es ne tu hæres?
 De gentibus autem, quas
 gratiarum actiones scribit;

Psalm. Populus quem non cognovi, ser-
 vavit mihi; in auditu auris
 44. 45. obedivit mihi. De vobis dicit;

Is. LII. Propter vos nomen meum blas-
 phematur in gentibus. At de

Mal. 1. gentibus; Quia ab ortu solis, B
 31. usque ad occasum clarificatum
 est nomen meum in gentibus.

De populo autem & Syna-
 goga dicit; Ejice ancillam, &

Genes. filium ejus. Non enim baris eris
 XXI. 10. filius ancilla enim filio libera.

Gal. IV. Reliqui domum meam. dimisi
 30. hereditatem meam. Et quare
Jer. XII. dimisisti hereditatem tuam?

7. 8. Quia facta est hereditas mea
 mihi, quasi leo in sylva. Quid
 enim fecit? Dedit super me

vocem suam. Quid locuta?

Johan. Tolle, tolle, crucifige eum. De
 XIX. 15. gentibus verò; Dedisisti he-
Ps. LX. reditatem timentibus nomen
 6. tuum. Quapropter libro E-
 saie accepto legit velut te-

Is. VIII. stamentum. Ipse enim acce-
 1. pit tomum, & cum legisset
Luc. IV. subscripsit. Hodie impleta est
 21. scriptura hac. Dico enim,
 Judæe, Num In principium

pro ea que hereditatem consi-
 quitur; non verò, In finem;
 Conspectamus, an tu in fi-

nem hereditatem consecu-
 tus sis? Nonne ejectus es à

me hñήτησαν. ἕ' ἵνα μὴ θεὶ ἄλλοι νο-
 μίσῃς ταῦτα λέγαζ. ἐπάγει ἔγνω
 βθεῖ τ' κτησάμενοι, ἕ' ὄνοα τ' φάτιλιν
 ἕ' κυεῖν αὐτ'. Ἰσραὴλ δὲ με ἔκ ἔγ-
 νω, ἕ' ὁ λαὸς με ἔσυνῆκεν. μὴ σὺ ὁ
 κληρονόμος; θεὶ ἡ τ' ἔθνη, οἷας δι-
 χρεῖσας ἡράφει; Λαὸς δὲ σὺ ἐγ-
 νων, ἔδουλεύσιν μοι, εἰς ἀκαλὴν ὥ-
 τὴν ὑπὸ ἡκούσιν μοι. θεὶ ὑμῶν λέ-
 γει· Δι' ὑμᾶς τὸ ὄνομα μου βλασφη-
 μεῖται τοῖς ἔθνεσιν. θεὶ ἡ τ' ἔθ-
 νων· διότι σὺ ἀπατολὰν ἡλίαν εἰς
 δυσμῶν, τὸ ὄνομα μου διδάξαζ. ἐπὶ
 τοῖς ἔθνεσιν. θεὶ ἡ τ' ἔθνη ἕ' τ' συ-
 ναγωγῆς λέγει· Εκβαλετὶν παίδισ-
 κην ἕ' τ' ὑπὸν αὐτ'. ἕ' ἡ μὴ κληρονο-
 μήσῃ ὁ υἱὸς τ' παιδίσκης μὲ τοῦ υἱοῦ
 τ' ἐλεύθερος. Εἰς ταλὲλοιπα τὸν
 οἶκόν μου, ἀφῆκε τίλιν κληρονο-
 μίαν μου. καὶ διὰ τί ἀφῆκε τίλιν
 κληρονομίαν σου; ἐπειδὴ ἐγίνετο
 ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ εἰς λέων ἐν
 δρυμῶ. τί ἡδ' ἐποίησεν; ἔδωκεν ἐπὶ
 ἐμὲ τίλιν φωνὴν αὐτῆς. τί λέγου-
 σαι; ἄρον, ἄρον, εὐάρωσιν αὐτόν.
 θεὶ ἡ τ' ἔθνη ἔθνων· Εἰδωκες κλη-
 ρονομίαν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνο-
 μα σου. διὰ τοῦτο τὸ βιβλίον Η-
 σαίου λαβὼν ἀνέγνω ὡς διαθή-
 κην. αὐτὸς ἡδ' ἔλαβεν τόμον; καὶ
 αἰαγνοὺς ὑπέγραψεν. σήμερον ἡ
 γραφὴ αὕτη πεπλήρω. ἐπὶ ἡδ' ὁ
 Ἰουδαῖς, μὴ εἰς τίλιν ἀρχιὸν ὑπερ-
 τ' κληρονομούσης, ἕ' ἡ εἰς τὸ πέ-
 λος; εἰδωμέν, σὺ εἰς τὸ τέλος ἐκ κλη-
 ρονόματος; ἕ' ἡ ἀπεβλήτης τῆς

πόλεως; ὅτι ἀπάλεσας τὴν γαβὴν; ἢ διεσάρες πανταχῇ; ἢ Ῥωμαίοις δουλόεις; ἢ χεῖ ἀφ' ἧς κληρονόμου τὰς χεῖρας ἠπλώσας, ἀπεβλήθης τὴν κληρονομίαν; σὺ ἐν τῇ ἀρχῇ ἐκληρονόμησας τὴν ἀλλοτρίαν τῷ πατάξαι βασιλεῖς κραταίους, καὶ δόντι τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, κληρονομίαν Ἰσραὴλ τῷ δούλῳ αὐτοῦ. τὰ ἔργα εἰς τὸ τέλος ἐκληρονόμησαν ἱερωνὺν βασιλείαν. Δεῦτε οἱ ἀλογημένοι ὅτι πατέρι μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καρτερῆς κόπης. Σὺ θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἠκούσας· θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ παλαίπρωρος. καὶ ἡ ἔθνηκη, αὐτὴ σοὶ θυγάτηρ ὅτι ἦτορ ἐγένετο. Ἀκούσιν θυγάτηρ καὶ ἰδοὺ καὶ κληρονόμοι σου. τὰ ῥήματά μου ἐνώπῃ σου κύριε. τὰ ῥήματά μου τὰ καθαρά καὶ ἀθλόωτα, τὰ ἀδολα (ἐκ ἀληθείας καὶ ἀγάπης), τὰ βλασφημίας ἀγνοῦσα καὶ βαπτολογίας ἀμέτοχα, τὰ τῷ σπὶ φιλανθρωπίας ἀξία. τὰ ῥήματά μου τὰ ὑπερ πάντων ἀνθρώπων διανοίας, τὰ πάντες γλώσσας ἀγγέλων αἰώπερα, τὰ πάντες πνευματικῶν ἀγίων ἰχυρώτερα, τὰ πάντες πνευματικῶν διχαίων πτωχότερα, τὰ ἡλίθια λαμπρότερα, τὰ θυμῷματος προσπέτερα, τὰ μέλιτος τοῖς πνεύματι γλυκύτερα. τὰ ῥήματά μου ἐνώπῃ σου κύριε. καὶ διὰ τί μὴ εἶπεν, τὸ λόγον μου, ἀλλὰ τὰ ῥήματά μου; ὅτι ὁ μὲν λόγος πολλὰ ὑφ' αὐτὸν περιλαμβάνει ῥή-

A civitate? Nonne amisisti templum? Nonne dispersus es ubique? Nonne Romanis servis? Nonne ex quo adversus heredem extendisti manus, expulsus es ab hereditate? Tu principio alienam terram in hereditatem adeptus es: *Ei qui percussit reges fortes, & dedit terram eorum hereditatem, hereditatem Israel servo suo.* Gentes in finem hereditatem consecutæ sunt regnum cælorum. *Venite benedixti Patri mei, in hereditatem possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.* Tu filia Babylonis audisti; *Filia Babylonis misera.* Et illa gentium, pro te filia Dei facta est. *Audi filia & vide, & inclina aurem tuam. Verba mea auribus percipe Domine. Verba mea: pura & limpida, sincera, vera, & sancta, blasphemiarum expertia, Batologiâ seu loquacitate immunia, humanitate tuâ digna. Verba mea: quæ omnem superant humanam cogitationem, quæ omnem Angelorum linguam infra se habent, quæ omni sanctorum intercessione fortiora sunt, omni iustorum prece preciosiora, sole claviora, incenso suaviora, melle fidelibus dulciora. Verba mea auribus percipe Domine.* Cur non dixit, *sermonem meum*, sed *verba mea*? Quia sermo quidem multa verba sub se compre-

Psalm.
cxxxv.
17. 18.
21. 22.

Matth.
xxv.
34.

Psalm.
cxxxvi.
8.
Psalm.
xlii.
11.

Cas.
Lat.

hendit, verba autem partes sunt sermonis, quemadmodum membra corporis; & sermo est multorum verborum congeries quædam & conspectus, verba verò guttæ sunt & portiones gustusque sermonis: adeo ut quemadmodum multæ guttæ efficiunt imbrem, nec tamen imber guttæ comparatur; sic multa verba sermonem componunt, sermo autem in nomina & verba secatur; & verba quidem attribuuntur sermoni, non tamen sermo verbis. Itaque Propheta quoniam hortatur Deum, ut attinet ad particulare verbum suorum examen, omnemque dictionem suam diligenter recognoscat, & secundum recognita concedat quæ petuntur, non dixit; *Sermonem meum auribus percipe*: sed *Verba mea auribus percipe Domine*. Hoc est, singulas dictiones orationis meæ sedulo lege ac recognosce. Ne uno conspectu in chartam intendas. Non enim unicam deprecationem complectitur mea oratio. Sed quia unaquæque dictio propriam habet rogationem; dives enim ac potens est quem rogo; *Verba mea auribus percipe Domine*. Ac sicuti nos quando libellum supplicem judici explicatum offerimus, si in charta plura contineantur capita, sic rogamus

Α ματα, τὰ ἣ ῥήματα μέρη ἔστιν λόγου, ὡς μέλη σώματος· καὶ ὁ μὲν λόγος πολλῶν ῥημάτων, σωρεία τις ἔστιν καὶ συνοψίς, τὰ ἣ ῥήματα ψαχάδες εἰσὶν τοῦ λόγου καὶ γόματα· καὶ ὥστερ πολλαὶ μὲν ψαχάδες ὑπερὸν ἀπαρτίζουσιν, οὐκ ἔπ' ἣ ὁ ὑπερὸς ψαχάδι παρακάζεται· οὕτως τὰ πολλὰ μὲν ῥήματα τὸν λόγον συντηροῦσιν, ὁ ἣ λόγος εἰς ὀνόματα καὶ ῥήματα τέμνεται· καὶ τὰ μὲν ῥήματα καὶ λόγοι λέγονται, ὁ μὲν μὲν ῥήματα λόγοι. ὁ οὖν παρρησίας εἰς τὴν κατὰ μέρος τῆς αὐτοῦ λόγων ἐξέτασιν παρρησιῶν ὀπινοῦσαι τὸν θῆον, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ λέξιν ἀκριβῶς αἰσθάναι, καὶ πρὸς τὰ αἰσθηνόμενα δοῦναι τὰ αἰτούμενα, οὐκ ἔπιν· τὸν λόγον μου ἐνώπαι, ἀλλὰ, τὰ ῥήματα μου ἐνώπαι κύριε· αὐτὸ τοῦτο, ἐκάστη λέξιν τῆς παρρησίας μου ἀκριβῶς αἰσθάνωμι· παρρησίας ὑφ' ἣν τὸν χάριτιν. οὐ γὰρ μίας δέκωσι πλείχει μου ἡ δέκωσις. ἐπειδὴ ἡ ἐκάστη λέξις ἰδίαν ἔχει παρρησίαν· πλούσιος γὰρ καὶ δυνατὸς ὁ παρακαλούμενος· τὰ ῥήματα μου ἐνώπαι κύριε. καὶ ὥστερ ἡμεῖς ἐντυχᾶμε τῷ δικαστῇ ἀσπαυζομένης, εἰς ἐν τῷ χάριτι πολλὰ ἐμφέρεται τὰ κεφάλαια, παρρησιολογῶν αὐτοῦ.

αὐτόν· χαμοῦ δέσποτα πρὸς λέ-
ξιν τὸν χάρτιν αἰδύναθι, πολ-
λὰ ὅτιν ἐὰν ζητούμενα, μὴ ὡς
ἐν δῖγματι νομίσῃς τὸ σύγγραμ-
μα· ὅπως ὁ πρῶτος εἰς
τὴν καρτὰ μένθ' ἡμῶν ζη-
τούμενων αὐτῶν ἐξέτασιν ὅτιν
σαί τὸν πρὸς ἀρχαλὸν, φησὶν·
ἐὰν ῥήματα μου ἐνώπιον κῶμι,
σύνες τῆς κραυγῆς μου. ὦ τῶν
τοῦ θεοῦ φιλαδελφίας. τὸ συ-
νές, αἰτὶ τοῦ ἰόησον. Σύνετε δὲ
αἴφρονες ἐν τῷ λαῷ, καὶ μω-
ροί, ποτὲ φρονήσατε. καὶ ἡμῖς
μὴ σοφῶν αἰδοί λαλοῦντες, ὅ
πολλῶν ἐπιπῶν, ἰόησον αἰ λέ-
γω, ἵνα μὴ ὡς ὀλίγοις ἢ
βραδύνοις νομιώθῃ. θεῷ δὲ τῷ
καὶ πρὸς τοῦτου ἐὰν ἐνθυμήσῃς
εἰδὼς ὁ πρῶτος ἐλεῖν, σύ-
νές, ἰόησον. ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ ἐνώ-
πιον εἰπῶν, ὅτι πάντες ὡς αἰ-
δητὰ τὸν θεόν ἔχουσιν ἡδὺν οὕτως
καὶ τὸ εἰπῶν τῷ θεῷ, σύνες,
οὐχ ὡς αἰδιδασκομένη καὶ ἀγ-
νοῶντι ἐλάλει, ἀλλ' ὡς ὑπο-
ρήτως καὶ ὁ ἔξωθεν ἀφροσύνας εἰ-
δὼς τὰ αἰτήματα πρὸς τοῦ αἰ-
τήσαν. ἢ καὶ ἐπιδὼν καρτὰ διὰ-
νοίας ὁ δῖχθ' τῷ θεῷ ἐλάλει,
καὶ ἦν αὐτῶν κραυγὴ ἢ σιῶντος
πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐλάλει μὴ λα-
λῶν, καὶ ἐκράζει αὐτὸν φωνῆς οὐ-
δεὶς δὲ ἀφράπων τοῦ ψυχῆς κραυ-
γῶν ἀπεκλάλητον, εἰ μὴ θεὸς μό-
νος διὰ τῆς τῶν μῶν ἀκούοντι τῶν

Tom. II.

A eum; Id laboris suscipe do-
mine, totum libellum ad ver-
bum legito, multa sunt quæ
petuntur, ne scriptum velut
unam narrationem reputes:
pari modo Propheta, qui
Deum obsecrat ut consentiat
in particularem petitionum
suarum examinationem, ait;
*Verba mea auribus percipe Do-
mine, intellige clamorem meum.*
O Dei benignitatem! *Intelli-
ge.* pro animadverte. *Intelli-
ge iam insipientes in populo, &
stulti aliquando sapite.* Atqui
nos cum sapientem virum al-
loquimur, non audemus dice-
re; Animadverte quæ dico, ne
ille tamquam negligens aut
tardæ mentis homo reputetur.
Deo autem qui etiam ante
cogitationes novit, Pro-
pheta dixit; *Intellige,* animad-
verte. Sed quemadmodum di-
cens, *Auribus percipe* sciebat
Deo nequaquam esse aures
sensibiles; sic dicendo ad
Deum, *Intellige,* non tamquam
ad eum qui edoceretur ac
ignoraret loquebatur, sed
tamquam ad eum qui inenar-
rabiliter & cogitatione citius
cognoscit postulata ante-
quam quis petat. Aut etiam
quia justus Deo cogitatione
loquebatur, eratque ei clamor
contenta oratio, & loqueba-
tur non loquens, clamabatque
sine voce; hominum autem
nullus percipit ineffabilem
animæ clamorem, sed solus
Deus; ideo dixit ad eum qui

Cat.

Lat.

Psalm.

xciii.

8.

solus eos qui non loquuntur *A* audit; *Intellige clamorem meum.* Tu enim, inquit, solus nosti corda hominum: dixit Salomon. *Intellige*; idest, velis mea cognoscere. Hoc quippe subjungit, ac dicit; 3. *Intende voci orationis mea.* Attamen voci non intenditur. Sed vox, quando absque scripto profertur, tunc aure indiget; sin autem vox in charta scripta sit, atque regi offeratur, tunc quæ velut per litteras loquatur, oculis opus habet. Sæpe enim sine loquela legit magistratus, & respicit ad chartam tamquam ad supplicem, ad scriptas voces tamquam ad miserabiles supplicationes; & sermones quos per januam auris introducturus fuerat ad mentem, hos tamquam per nobiliores fores, nempe oculos, inducit. *Intende voci orationis mea.* Sicut vides, audis; & sicut audis, cernis: nam Deus organis & partibus caret, simplexque est. Et quia orationis seu precum mentionem fecit; scriptas verò preces nemo magistratum recipiat, sed solus Imperator ac rex; ideo & ejus cui supplicat confitetur dignitatem. *Rex meus.* Regnas enim super deprecatorem & super eam pro qua deprecor. Cum autem vocârit regem, ne putetur hominis auxilium implorare, confitetur regis potentiam &

III.
Reg.
VIII.
39.

μὴ λαλοῦνται ἔλεγι, Σύνες τῆς κραυγῆς μου. σὺ γάρ φησιν, μένος ἐπίστασαι τὰς καρδίας τῆς αἰσθάνων ἔλεγι ὁ Σολομών. σύνες αὐτὸ τοῦ θύλῃσι τὰ καρτ' ἐμὲ γινώσκαι. τοῦτο γὰρ ἐπάγει, τὸ εἰπεῖν· πρὸς τῇ φωνῇ τῇ δεισιπείας μου. καὶ μὴ φωνῇ οὐ πρὸς σίχεται. ἀλλὰ καὶ ἡ φωνή, ὅτ' αὐτὸν ἀγέφυκτος πρὸς φέρηται, τότε ἀκοῆς ἔχει· ὅτ' αὐτὸν δὲ ἡ φωνὴ
B ἐν χάριτι καρτῇ, καὶ τῇ βασιλεῖ προστελεῖται, τότε ὡς διὰ τῇ γραμματικῇ λαλοῦσα, ὁφθαλμοῖς καρτῇ ἔχει. πολλάκις γὰρ μὴ λαλοῦν αἰσθάνεται ὁ ἄρχει, καὶ ὁρᾷ τὸν καρτῇ ὡς ἰκάνει, καὶ τὰς ἐκτελέφους φωνὰς ὡς ἐλευσας ἰκασίας, καὶ τοὺς λόγους οὐκ ἔχει διὰ τοῦ πυλᾶνθ' τῆς ἀκοῆς εἰσαγαγεῖν τῇ διανοίᾳ, τοῦτοις ὡς διὰ ἡμιωπείῃσι θυρᾶν τῇς ἐμμάτων εἰσαίγει. Πρὸς τῇ φωνῇ τῆς δεισιπείας μου. ὡς ὁρᾷς ἀκοῆς, καὶ ὡς ἀκούεις βλέπεις· αἰνέγονται γὰρ καὶ ἀμερές καὶ ἀπλοῦν τὸ θεῖον. καὶ ἐπειδὴ δεισιπείας ἐμνήσθη· δεισιπείᾳ ἔχοντες οὐδεὶς ἀρχόντων ὅτι πρὸς χηται, ἀλλὰ βασιλεὺς μόνον διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἱκετευομένου ὁμολογεῖ. ὁ βασιλεὺς μου. βασιλεύεις γὰρ καὶ τοῦ συνηρέου καὶ τῇ συνηρησμένης. βασιλέα τῇ χαλῶσαις, ἵνα μὴ νομιθῇ ἀνθρώπων ὁτιβοᾶσθαι, τὸ καρτὸς καὶ τὴν ὑπαρξιν ὁμολογεῖ τοῦ

βασιλέως. προλαμβάνει τὸν Θω-
 μᾶν ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς ἀλη-
 θείας. ὡς γὰρ ἐκείνῳ εἶ-
 πεν· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου·
 καὶ ὅτε ἠρέσθη μόνῳ τὸ εἰπεῖν,
 ὁ κύριός μου, ἐπειδὴ καὶ αὐθρο-
 πος τῆς προσηγορίας ταυτῆς ἡ-
 ξιώθη· οὕτως γὰρ περὶ τοῦ Α-
 βραάμ ἔλεγον ἡ Σάρρα· Ὁ δὲ
 κύριός μου πρεσβύτερος· ὁμοίως
 δὲ καὶ ὁ Ἰακώβ ἔλεγον τῷ βε-
 θλὼλ Ἡσαΐ· Ὁ κύριός μου γι-
 νώσκει ὅτι τὰ παιδιά ἀπαλώπε-
 ρα· οὐδεὶς δὲ τῆς ἀγίας εἶπεν,
 ὁ θεός ὁ αἷμα μου. ἐπεὶ οὖν τὸ,
 ὁ κύριός μου, καὶ ἀνθρώποις ἐ-
 λέχθη, οὐ μόνον ἀγίοις, ἀλλὰ
 καὶ βεβήλοις, οὐδεὶς δὲ τῆς αὐ-
 θροπίας τοῦ κυρίου πινὸς τῆς ἀγίας
 ἤκουσεν, ὁ θεός· ἵνα δείξῃ ὁ Θω-
 μᾶς ὅτι τὸν Χριστὸν ὅτε ὡς αὐ-
 θροπον ἐκυριολόγη, ἀλλ' ὡς
 θεὸν ὁμολόγει, ὅτε εἶπεν ἀπλῶς,
 ὁ κύριός μου, ἀλλὰ, ὁ κύριός
 μου καὶ ὁ θεός μου· ὡς ἀγροφίας
 με τῷ ἰδίῳ αἵματι, τρανῆτα τῇ
 ἀμαρτίᾳ· ὁ θεός μου· ὡς ἀρε-
 σιν ἀμαρτηδὶ μου χειροσάμενος·
 οὐδεὶς γὰρ δύναται ἀφίνειν ἀμαρ-
 τίας, εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. ὁ κύριός
 μου καὶ ὁ θεός μου· αἰὶν τοῦ, ὁ
 δεσπότης μου καὶ ὁ δημιουργός
 μου. τὸ γὰρ δεσπόζειν, πολλῶν
 ὅστιν τὸ ᾧ δημιουργεῖν, μόνου θεοῦ.
 τοῦτο ποιοῦν περὶ τοῦ Θεοῦ ἐ-
 μαρτύρηται καὶ ὁ παροφῆτης. βασιλεῖα

A substantiam. Prævenit Tho-
 mam in confessione veritatis.
 Nam sicut ille dixit; *Domi-* *Iohann.*
nus meus & Deus meus: ne- *xx. 28.*
 que contentus fuit dicere
 dumtaxat, *Dominus meus*;
 quandoquidem homo quo-
 que hac appellatione dignus
 habitus est; sic quippe de
 Abrahamo locuta est Sara;
Dominus autem meus senex est: *Gen.*
 parique modo Jacob dixit *xviii.*
 profano Esau; *Dominus meus* *Gen.*
 B *scit quod parvuli sunt tenerio-* *xxxiii.*
res: nullus verò sanctorum
 dixit, *Deus cælestis meus*.
 Quia, inquam, illud, *Domi-*
nus meus, etiam hominibus
 dictum fuit, non modò san-
 ctis, sed & profanis; nullus
 autem homo à quoquam san-
 ctorum audit, *Deus*; ut o-
 stenderet Thomas, quòd
 Christum non velut homi-
 nem appellaret Dominum,
 sed Deum esse confiteretur,
 C non dixit simpliciter, *Domi-*
nus meus; sed, *Dominus meus*
& Deus meus: tamquam qui
 redemisti me tuo sanguine,
 venumdatum peccato. *Deus*
meus: tamquam qui mihi lar-
 gitus sis remissionem pecca-
 torum. Nemo enim potest *Marc.*
 dimittere peccata, nisi solus *ii. 7.*
 Deus. *Dominus meus & Deus*
meus: quasi, herus meus, &
 creator meus. Nam herum
 esse, ad multos pertinet;
 creare autem, solius est Dei.
 Hoc ergo ante Thomam pro-
 fessus est Propheta. Cùm

enim cum quem rogabat nuncupasset regem, ne videretur homini obsequi, sed ut crederetur Deo supplicare, ideo ait; *Rex meus & Deus meus.* Non regnat in me peccatum. *Rex meus.* Deum non habeo ventrem, sed tuam dignitatem. *Et Deus meus.* Porro non nunc tantum, neque ad paucum tempus, neque in sola necessitate, verum semper & citra calamitatem, ad te accedam. 4. *Quoniam ad te orabo, Domine.* Non dixit, coram te orabo; sed, *ad te*: ut propinquitatem ad Deum ostenderet. *Manè exaudies vocem meam.* Quid ais Prophe-

Cat. Lat. bo, Domine. Non dixit, coram te orabo; sed, *ad te*: ut propinquitatem ad Deum ostenderet. *Manè exaudies vocem meam.* Quid ais Prophe-

Cat. Lat. ta? Meridie enim non exaudit? Et qua ratione alio in

Pf. LII. loco dixisti; *Vesperè & manè & meridie narrabo & annuncia-*
13. *bo, & exaudiet vocem meam.* Quando, inquit, pro me, aut pro eis qui mecum sunt, preces offero, tunc omni hora

Psal. XXXIII. Deo supplico. *Benedicam enim Dominum in omni tempore.*
2. Quia verò nunc pro Ecclesia

gentium quæ hereditatem consequitur prelator intercedo; tunc autem in hereditatem inducetur, cum Patris hæres manè resurrexerit, eamque cohæredem declaraverit; propter hoc petens promissionem quæ de matutino Ecclesiæ facta fuit, dico; *Manè exaudiet vocem meam.* Quando & Maria in figura Ecclesiæ, ad sepulcrum tam-

A γὰρ τὸ πρῶτον αὐτοὶ εἰπὼν, ἵνα μὴ νομοθετῇ ἄνθρωποι θηρευτεῖν, ἀλλὰ πισυρῇ τοῦ ἱερέως, διὰ τοῦτο φησιν, ὁ βασιλεὺς μου καὶ ὁ θεός μου. οὐ βασιλεύσεται ἐπὶ ἁμαρτίας. ὁ βασιλεὺς μου. Θεὸν οὐκ ἔχω τιμὴν καί τιμω, ἀλλὰ τιμῶ σὲ αἰών. καὶ ὁ θεός μου. οὐ νῦν ᾧ, οὐδὲ πρὸς ὀλίγον, οὐδὲ ἐν αἰάττι μόνῃ, ἀλλὰ καὶ αἰεὶ καὶ χαρὰς αἰάτης σοι προσελεύσομαι. ὅτι

B πρὸς σὲ προσεύχομαι κύριε. Οὐκ εἶπεν, ἐν ὀλίγον σου προσεύχομαι· ἀλλὰ, πρὸς σὲ ἵνα τὸ πρὸς τοῦ ἐγγύτητα διέξῃ. τὸ πρῶτον εἰσακούσῃ τὸ φωνῆς μου. τί λίγαις προσφύτα; μεσημβρίας γὰρ οὐκ εἰσακούσαι; καὶ πῶς ἐν ἄλλοις ἔλεγε; ἑσπέρως καὶ πρῶτον καὶ μεσημβρίας, διηγήσομαι καὶ ἀπαγγελῶ, καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου. ἀλλ' ὅτ' αὖ, φησὶν, τὰς ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ ἡ' ὑπὲρ τῆς

C σιμώνται πρεσβείας πρεσφύρω, τότε καὶ πᾶσαι ὕδραν τὸν ἱερέως. Εὐλογήσω γὰρ κύριον ἐν παντὶ χαίρειν. ἐτιμῶν ᾧ ἡδὴ ὑπὲρ τὸ κληρονομούσῃς τὸ ἐξ ἐγγύτων ἐκκλησίας πρεσβύτων· τότε ᾧ εἰσαγάγεται εἰς τὴν κληρονομίαν, ὅτ' αὖ ὁ τοῦ πατρὸς κληρονόμος τὸ πρῶτον αἰάττι, καὶ συγκαληρονόμῳ αὐτῷ αἰάττι διὰ τοῦτο τιμῶ. ἐν τῷ πρῶτῳ τῆς ἐκκλησίας αἰτούμενος ἐπαγγελίας, λέγω τὸ πρῶτον εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς μου. ὅτι καὶ ἡ Μαρία, εἰς τὸν γὰρ ἐκκλησίας ὁρδύσασα,

ὡς ὅτι ἰθάλα μὲν τὸ πάρος, ὅτι ζή-
 πει τὸ νυμφίον. πρῶτον δὲ, καὶ τὴν
 παλαιὰν τοῦ ἵππου καὶ ἐτοιμωθέντι αὐ-
 τῇ φησὶ ὅτι λαβεῖν. Διόξω μὲν γὰρ
 τοῦ γινῆσθαι τὸ κύριον ὡς ὁρῶν ἐ-
 τοιμοὺς ἐρήσομαι αὐτόν· καὶ ἡξείημιν
 ὡς ἐπὶ τὸν παλαιόν καὶ ὁ ἴσχυος τῇ γῇ.
 ὅτι αὐτῇ καὶ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν
 καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰωνοτάτους αἰῶ-
 νας τῇ αἰωνίων. ἀμήν.

A quam ad thalamum manē
 profecta, sponsum quærebat.
 Manē etiam licet accipere de
 celeri & promptissimo Dei
 auxilio. *Persequamur enim ut* *os. vi.*
cognoscamus Dominum: quasi di-
luculum paratum inveniemus
eum: & veniet nobis quasi pluvia
masulina & serotina terra. Quia
ipsi gloria & imperium, nunc
& semper & in infinita sæcu-
la sæculorum. Amen.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

εἰς τὸ αὐτὸν εἰ. ψαλμὸν λόγος β'.

B

EIVSDEM

in eundem quinque Psalmum
 Oratio secunda.

Οὗτος ἰωσφόρος ἀπαλοῖς
 σκιρτήμασιν ἐν ἔρειπῃ πέ-
 χων διαγγελίζεται κόσμῳ ὅτι ἡ νύξ
 παρέρχεται, καὶ ἡ ἡμέρα ὡς νύμφη
 ὤρχνεται, καὶ ὁ ἥλιος ὡς νυμφίος
 ἐκ τοῦ παρὸς τὸ αἰατολῆς περέρχεται,
 ὡς ὁ ἰωσφὸς ἰωσφόρος, τὸ πνεύ-
 μα τὸ ἅγιον, τῇ ἐκκλησίᾳ νύμφη
 καὶ κληρονομία διαγγελίζεται ὅτι ὡς
 νύξ ὁ βίος παρέρχεται ὤρχνεται
 γὰρ τὸ χῆμα τοῦ κόσμου τούτου· καὶ
 ἡ ἡμέρα τὸ κληρονομίας τῇ αἰ-
 νίῳ ἀγαθῶν ὤρχνεται, καὶ ὁ
 νυμφίος Χεῖρὸς αὐτῆς τὸ κληρονομίας
 ἔρχεται. ὅτι ἐν ἑαυτῇ τὸ κληρο-
 νομίας ἐπέχραψεν τὸν ψαλμὸν εἰς
 τὸ τέλος ἑαυτῇ τὸ κληρονομίας.
 καὶ μάρτυς Ησαΐας· ἰδοὺ κύριος
 ἐν ἰσχύϊ ἔρχεται· ἰδοὺ ὁ μαθὼς
 αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔργον
 ἐχέσθαι ἐναρτῶν αὐτοῦ. ὅτι καὶ ἡ

NON ita lucifer teneris
 saltibus in cælo decur-
 rens, mundo faustè annunciat
 noctem præterire, advenire
 autem diem instar sponsæ, &
 solem tamquam sponsum ἐ
 thalamo ortus progredi;
 quàm intelligibilis lucifer,
 Spiritus sanctus, Ecclesiæ
 sponsæ ac hæredi bonum nun-
 cium affert, quòd sæculum
 tamquam nox transit; *Præteris* *1. Cor.*
enim figura huius mundi; dies *vii. 31.*
verò hereditatis sempiterno-
rum bonorum advenit, venit-
que cum hereditate sponsus
Christus. Quocirca pro ea qua
hereditatem consequitur Psal-
um inscripsit. 1. In finem pro
ea qua hereditatem consequitur.
Et testis Esaias; Ecce Dominus Is. x 2.
in virtute venit: ecce merces ejus *10.*
cum eo, & opus uniuscujusque in
conspectu illius. Quòd autem

Psal. cxxvi.
3.

* f i m
γεα ψ

11. Cor.
x. 2.

Matth.
xxv.
34.

hæreditas merces appellata sit; dicit David filiis Ecclesiæ; *Ecce hæreditas Domini filiis*; pro, tamquam filiis ac liberis dico; *merces fructus ventris*. Nam hæredibus & filiis qui laborarunt, hæreditas merces est; iis verò qui non laboraverunt, hæreditas est donum. Et quoniam finis vitæ præsentis, futuræ hæreditatis & conditionis sit principium; ut quæ hæres est accipiat possessionem, mansiones cælestes; idcirco *In finem pro ea qua hæreditatem consequitur* Psalmo titulum dedit. *In finem pro ea qua hæreditatem consequitur*. Ut anima post vitam in pietate & bona conversatione transactam, hæreditate fruatur. *In finem pro ea qua hæreditatem consequitur*. Et quænam est quæ hæreditatem consequitur? Ecclesia, omnisque anima pia, quæ velut sponsa & virgo adjuncta est Christo. *Despondi enim vos uni viro, virginem castam exhibere Christo*. Et quænam hæreditas? Regnum cælorum. Ait Christus; *Venite benedicti Patris mei, in hæreditatem possidete paratum vobis regnum*. Et quare regnum cælorum dicitur hæreditas? Ut qui eo frui cupiunt, genuini filii & amici Dei fiant. Nemo enim inimicos & alienos, instituit hæredes. Unde quilibet eorum qui testamentum condunt, in scriptura hæredi gratias agit.

Α κληρονομία μωδὸς εἴρηται· λέγει τοῖς υἱοῖς τῆ ἐκκλησίας ὁ Δαβὶδ· ἰδοὺ ἡ κληρονομία κυλεῖται υἱοῖς αἰτῇ τοῦ, ὡς υἱοῖς καὶ τέκνοις λέγει· ὁ μωδὸς τῆ χαρπὸς τῆ γαστρός. τοῖς ᾧ χαμῶσι κληρονόμοις καὶ υἱοῖς, ἡ κληρονομία μωδὸς τοῖς ᾧ μὴ χαμῶσι, ἡ κληρονομία δωρεά. καὶ ἐπεὶ δὴ τὸ τέλος τῆ ἐπαγγελίας, τῆ ἐκεί κληρονομίας καὶ διαγωγῆς γίνεται ἡ δόξα· ἵνα ἡ κληρονομία ὡς ἀγαθὴ ταῖς νομαῖς ταῖς ἑρανοῖς μωδός· διὰ τὸ εἰς τὸ τέλος ὑμῶν τῆ κληρονομίας ὑπὲρ χάριτος καὶ φιλίας. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆ κληρονομίας. ἵνα ἐν εὐσυνεία καὶ χαλῇ πολιτεία τῆ βίον καὶ ψυχὴ τελείωσαι, τῆ κληρονομίας ἐν δόξα λαύσει γίνεται. εἰς τὸ τέλος ὑμῶν τῆ κληρονομίας. καὶ τίς ἡ κληρονομία; ἡ ἐκκλησία, καὶ πᾶσα φιλικὴ ψυχὴ, καὶ ὡς ὁ ὕμνος ἐπαρθέτος ἀρμωδεῖται τῷ Χριστῷ. ἡ ἡρμοσμένη ᾧ ὑμῶς ἐν αἰσθησιν, παρθεῖον ἀγνὴν ὡς ἀγαθὴν τῷ Χριστῷ. ἡ τίς ἡ κληρονομία; ἡ τῆς οὐρανῶν βασιλεία. ὁ Χριστὸς λέγει· δίδτε οἱ ἐλογημένοι τῷ πατρί μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν. καὶ διὰ τὴν ἡ τῆς οὐρανῶν βασιλείαν κληρονομία λέγεται; ἵνα οἱ ταύτης δόξα λαύσαι θέλοντες, γνήσιοι υἱοὶ καὶ φίλοι τοῦ Θεοῦ γίνωνται. οὐδεὶς γὰρ τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἀλλοτρίους, κληρονομίαν ἐνιστά. ὅτι καὶ ἕκαστος τῆς διαπορεύων, ἐκείνης ὡς τῆς κληρονομίας ἀγαθῆς.

ὁ δὲ ἴνα, φησὶν, ἔγω μου κληρονό-
 μος, ὁ δὲ ἂν γνησίως μοι ὑπαρετή-
 σαι, ὁ ἐν παντί με ἀγαπάσας, ὁ
 πάντοτε μοι ἀγαπήσας. εἰ δὲ ἀ-
 θρώπος τ' ἐν ἀρετῇ υἱὸν ἢ φίλον,
 κληρονόμος καθίστα, πολλῶ μάλλον
 ὁ ἰσὺς αἰς δίκαιος δικαστής. τοῦτο καὶ
 ὁ Χριστὸς ἐν τῇ αὐτοῦ διαθήκῃ πο-
 ῶν. Δεῖτε οἱ ἀλογημένοι τοῦ πα-
 τρός, κληρονομήσατε τ' ἡτοιμασμέ-
 νῳ ὑμῖν βασιλείᾳ. εἴτα ἡ ἀγα-
 θία ἐπείνασα καὶ, καὶ ἐδώκατέ μοι
 φαγεῖν καὶ ἔα ἐξῆς. ἐφ' ὅσον ἐποιή-
 σατε ἐνὶ τούτοις, ἐμοὶ ἐποιήσατε. αἰς
 κληρονόμοι ἐδέξατε τ' κληρο-
 νόμιας ἀπολαύσατε. καὶ τίνες οἱ κληρονό-
 μοι; ἀνάγνωθι τίλὴν διαθήκην τοῦ
 Χριστοῦ, ἐς ἀέλους τὰ πρόσωπα τ'
 κληρονόμων, ἵνα μάθῃς αἰ τὸ σὺν
 τῷ πρόσωπῳ ἐμφέρεται ἐν τῇ διαθή-
 κῃ. καὶ τίς ἡ τοῦ Χριστοῦ διαθήκη; τὸ
 εὐαγγέλιον. καὶ ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ὁ
 Χριστὸς διαθήκην λέγει κατὰ διέ-
 σπτό μοι ὁ πατὴρ διαθήκην, κατὰ
 διατίθεμαι ὑμῖν ἵνα αἰς κληρονόμοι
 διαπαντὸς ἐσθίητε καὶ πίνετε ὅτι
 τῆς τραπέζης μου. καὶ ἐπειδὴ αἰς
 διαθήκῃ ἐξεδέφη ὁ ὅτι τ' κληρο-
 νομοὺς σὺν ψαλμοῖς, ἀνάγνωθι αὐτὸν
 ἀκριβῶς, καὶ ἐν αὐτῷ ἀέλους οἷα
 εἶναι ὁφείλει ἡ κληρονόμος ψυχὴ
 καὶ πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ διατίθεμαι
 διαθήκην κατὰ τὴν οἰκίαν Ἰσραὴλ
 οὐ κατὰ τίλὴν διαθήκην ἣν διεθί-
 μιν τοῖς πατράσιν ὑμῶν. τίλὴν πα-
 λαιὰν διαθήκην ὁ Χριστὸς διαθήκε-

A Ille, inquit, meus sit hæres,
 qui mihi semper sincerè mi-
 nistravit, qui in omnibus re-
 creavit me, qui assiduè mihi
 acquievit. Quòd si homo vir-
 tute præditum filium aut a-
 micum, constituit hæredem,
 multò magis Deus tamquam
 justus iudex. Hoc quoque
 Christus fecit in suo testa-
 mento. *Venite benedicti Patris* *Matth.*
mei, hereditate possidere para- *xxv.*
tum vobis regnum. Deinde gra- *34. 35.*
 tiarum actio; *Esurivi enim,* *40.*
& dedistis mihi manducare; ac
reliqua. Quamdiu fecistis uni
de his, mihi fecistis. Tamquam
hæredes nutristis; hæredita-
te frui mini. Et quinam hære-
des? Lege testamentum Chri-
sti, & invenies hæredum per-
sonas, ut discas an tua quo-
que persona in testamento
contineatur. At quodnam
Christi testamentum? Evan-
 C *gelium. Etenim Christus E-*
vangelium appellat testamen-
tum. Sicut Pater disposuit mi- *Luc.*
hi testamentum, & ego dispo- *xxii.*
no vobis: ut tamquam hæredes *29. 30.*
semper edatis & bibatis super
mensam meam. Et quòd velut
testamentum scriptus sit Psal-
mus de ea quæ hæreditatem
adit, legito cum diligenter,
atque in eo reperies qualis
esse debeat anima hæres. At-
que iterum; Ecco ego dispono *Jerem.*
testamentum novum domus Is- *xxxii.*
rael: non juxta testamentum quod *31. 32.*
disposui patribus vestris. Chri-
stus cum disposuit vetus te-

stamentum, mortuus non est, & Judæus hæreditatem non est adeptus. In dispositione novi mortuus est, & Ecclesia hæreditatem est consecuta. Si audieris, frater, illum qui obiit, in tui gratiam testatum esse, ac te instituisse hæredem, statim curris, tumultum cum gaudio conjungis, & agitationem misces cum hilaritate, atque diligenter inquiris, publicos libelliones interrogas, pecunias insumis, emis tabulas, exempla testamenti petis, ut corruptibiles pecunias hæreditate accipias. Hic verò ubi Christus moriens te hæredem instituit, ubi sunt divitiæ quæ furto auferri nequeunt, ubi hæreditas cælestis, & testamentum non obnoxium damno, Psalmus videlicet; quanto magis debes instar testamenti in charta pura, describere eum in anima, ut cognoscas utrum ad te spectet hæreditas, necne. Non enim absolutè relicta est hæreditas, sed sub certa conditione. Audi Prophetam qui velut tabellio recitat illam Deo in proposito Psalmo, ac dicit de exhæredibus; 5. Quoniam non Deum volens iniquitatem tu es. 6. Non habitabis juxta te malignus; neque permanebunt iniqui ante oculos tuos. 7. Odisti omnes qui operantur iniquitatem; perdes omnes qui loquuntur mendacium. Judæos ut odio dignos

Αἱ οὐκ ἀπέθανεν, καὶ ὁ Ἰουδαῖος οὐκ ἐκκληρονόμουν. Ἦ χερσὶν διαθήμενος ἀπέθανεν, καὶ ἡ ἐκκλησία ἐκκληρονόμουν. εἰς ᾧ ἀκούσης ἀδελφε, ὅτι ὁ θεὸς ὁ ἀποθανόντων εἰς σὲ δέδωκετο, καὶ σε κληρονόμον ἐνεστήσατο, ὁ θείως κρείσσιν, ἰσχυρόν χάριτος, καὶ ἄλλων θαλήτη μίσας, ἔπειτα ἐργάζῃ ἀκριβῶς, ἔτι τοὺς δημοσίους χρυσοφύλακας ἐπερωτᾷ, καὶ θεήματα διαπραγᾷ, ἔτι ἀγορεύεις βγαμματα, καὶ ἀπὸ γραφᾶς τὴν διαθήκης αἰτίαι, ἵνα θεήματα κληρονομίης φθαρτά. ἐνταῦθα ἡ ὅπου Χριστὸς ὁ ἀποθανὼν κληρονόμος σε ἐνεστήσατο, ὅπου πλοῦτος ἀλήτουτος, καὶ κληρονομία ὑπερίστος, καὶ διαθήκη ἀζήμιος, ὁ ψαλμὸς, πόσω μάλλον ὁ φείλις, ὡς διαθήκη ἐν χαρτῇ χαρτῇ, μεταγραφᾷ αὐτὸν ἐν τῇ ψυχῇ, ἵνα εἴδῃς εἰ σοὶ ἀρμόζει ἡ κληρονομία, ἢ οὐ. οὐ γὰρ ἀπλῶς ἡ κληρονομία χαταλέλειπται, ἀλλ' ὅτι αἰρέσει φανερά. ἀκούσον ἔτι τοῦ προφήτου ὡς συμβολαγογράφου τοῦ καταγινώσκοντος αὐτὸν πᾶς θεὸς ἐν τῇ προκειμένῃ ψαλμῷ, καὶ λέγοντος θεὸς τῷ ἀποκληρονόμῳ· ὅτι οὐχὶ θεὸς θέλων αἰομίας σὺ εἶ. οὐ παροικήσει σοὶ ποτηρὸς ὁμοθυμῶν, οὐδὲ ἀφ' ὁμοθυμῶν τοῦ νομοῦ χατάνται τῷ ὁφθαλμῷ σου. ἐμίσσησας πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν αἰομίας, ἀπολείς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος. τοὺς Ἰουδαίους ὡς μισοκλῆρονομους ἐποίησας,

ἐποίησας, ὅν̄ κυριοκτόνους· ὅπ̄ι
 μαρτυρεῖς ψευδῆς κατὰ σοῦ ἡγέ-
 ρασαν. ἰδοὺ ὅν̄ σπουδαίονόμοις
 εἶπας· ἐπὶ ἕντες οἱ τῆς κληρονομίας
 σπουδαύσαντες. τίς; οἱ τῆς κλη-
 ρονομίας συμμύσαι. καὶ ἄλλες αὐ-
 τοί; μαθηταὶ πάντες, οἱ ὅπ̄ι τὸν
 θεὸν ἐλπίζοντες. καὶ ἀφραθήσονται
 πάντες οἱ ἐλπίζοντες ὅπ̄ι σοί, εἰς
 αἰῶνα ἀγαλλιάσων, καὶ κατὰ σκευά-
 σις ἐν αὐτοῖς. Επειδὴ γὰρ ἐν σοὶ εἰ-
 σιν πάντες οἱ ἡσυχαιοὶ καὶ γνώσεως καὶ
 σοφίας, ἐν αὐτοῖς ἡ κατασκευὴς,
 ἀγαλλιάσονται δούλου, ὡς ἐν σοὶ κλη-
 ρονομοῦντες ὅν̄ μεγάλοις ἡσυχαι-
 οῦς. εἰς τὸ τέλος ὡς καὶ κληρονο-
 μοῦσιν. Ἐπὶ τίνες οἱ κληρονόμοι; οἱ
 παῖδες. λέγει ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ὁ
 Χειρὶς· Μαχέριοι οἱ παῖδες, ὅπ̄ι
 αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. εἰ
 παῖδες κληρονόμοι, οἱ ὀργίλοι ξένοι
 τῆς κληρονομίας, καὶ οἱ θυμικοί καὶ
 πληκταί. ὡς καὶ κληρονομοῦσιν.
 καὶ τίς ἡ κληρονομία ψυχῆ; ἡ πείνητας
 θρέψασα, καὶ διὰ τῆς πείνης τὸν Χει-
 ρὶν. αὐτὸς λέγει· Διδότω οἱ εὐλογη-
 μένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε
 τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν. τί
 γὰρ σοὶ ἐποίησα μὴ οἱ κληρονόμοι;
 ἐπένασα, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγῖν·
 ἐδίψησα, καὶ ἐπότισά τέ με καὶ τὰ ἐξῆς·
 ἐφ' ὅσον ἐποίησα τέ ἐν τοῦτοις τῶν
 ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποίησατε. ὡς κλη-
 ρονόμοι με ἐθρέψατε καὶ κληρονο-
 μοῦσιν. τίς ἡ κληρονομία ψυχῆ; ἡ

Tom. II.

A fecisti exheredes; Domini in-
 terfectores: quoniam falsos
 testes emerunt contra te. Ec-
 ce descripsisti exheredes; pro-
 fer quinam hereditate po-
 tiantur. Quinam? Heredita-
 tis symmystæ. Et quinam hi?
 Omnes discipuli, qui in Deum
 sperant. 12. Et letabuntur om-
 nes qui sperant in te; in æternum
 exsultabunt. & habitabis in eis.
 Quia enim in te sunt omnes Col. 11.
 thesauri scientiæ & sapien-
 tiæ, in illis autem habitas, ex-
 sultabunt omnino, velut qui
 in te hereditate possideant
 magnos thesauros. In finem
 pro ea qua hereditatem conse-
 quuntur. Et quinam heredes?
 Mites. Dicit in testamento
 suo Christus; Beati mites; Math.
 quoniam ipsi hereditate posside-
 bunt terram. Si mites, heredes
 sunt; ab hereditate alieni,
 qui ad iram & indignationem
 proni sunt ac perculsores.
 Pro ea qua hereditatem
 consequitur. Quæ anima hæres?
 Quæ pauperes aluit, ac per
 pauperes Christum. Ipse ait;
 Venite benedicti Patris mei, in
 hereditatem possidete paratam
 vobis regnum. Quid enim tibi
 fecimus, heredes? Esurivi, &
 dedistis mihi manducare: sitivi,
 & dedistis mihi bibere: atque
 reliqua. Quamdiu fecistis una
 de his minimis, mihi fecistis.
 Tamquam heredes nutritis
 me: hereditate fruimini. Pro
 ea qua hereditatem consequitur.
 Quænam hæres anima? Quæ

C

currat in via mandatorum Christi: quæ dicit; *Viam mandatorum tuorum cucurri: hereditate acquisivi testimonia tua.* Pro ea qua hereditatem consequitur Quæ est illa? Ecclesia, quæ persecutione vexatur, quæ cum Christo patitur. *Heredes Dei; coheredes autem Christi.* Quo modo? Si tamen compatimur, ut & conglorificemur. Pro ea qua hereditatem consequitur. Quæ hæres anima? Quæ ad mundum pertinentia unâ cum mundo abiecit, atque cœlestium desiderio tenetur. Verba Christi sunt; *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres; & quæ sequuntur; centuplum accipiet, & vitam æternam pro hereditate possidebit.* Recita quoque ex hæredes. Dicit Paulus; *Quid omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, non habet hereditatem in regno Christi & Dei.* Et quando hereditas? *In finem.* Ut ad finem usque gratias agamus Deo qui hereditatis dator est: ne cùm cœperimus placere, postea desertores facti, abiciamur. *Qui enim perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Psalmus Davidi *Omnis bona actio, omni idoneo manu.* Nam qui capit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi Jesu. Nonne vidistis, quemadmodum multi ob opum hereditatem, senes divites quærun, eorumque in morbi in-

A δραμοῖσα πῶς ὁδὸν τοῦ Χριστοῦ ἢ λέγουσα, ὁδὸν ἐπιλαῶντων ἐδραμοῖ. ἐκκληρονομοῖσα τὰ μαρτύριά σου. Ὑποὶ δὲ κληρονομώσης. τίς ἡ κληρονομοῖσα; ἡ ἐκκλησία, ἡ διωκομένη, ἐς συμπάσχουσα τῷ Χριστῷ. κληρονόμα τοῦ Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ. πῶς; ἐπὶ συμπάσχοιμεν, ἵνα καὶ συμδεδωθῶμεν. Ὑποὶ τῆς κληρονομώσης. τίς ἡ κληρονομώσα ψυχὴ; ἡ τὰ τοῦ κόσμου τῷ κόσμῳ προσέψασα, καὶ τὰ οὐράνια ὑπερβύσασα. ὁ Χριστὸς λέγει· Πᾶς ὅστις ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, καὶ τὰ ἐξ ἡς ἐχρηστοπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Ἐπεὶ καὶ τὸν ἀποκληρονόμοις. Παῦλος λέγει· ὅτι πᾶς πόνος ἢ ἀγῶνας ἢ πλεονέκτης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. καὶ πότε ἡ κληρονομία; εἰς τὸ τέλος. ἵνα ἕως τέλους εὐχαιρησώμεν τῷ Θεῷ τῷ κληροδοτῇ ἵνα μὴ ἀρξάμενοι εὐαρεστῶν, λιποτακτήσαντες ἀποβληθώμεν. ὁ γὰρ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται· ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. πᾶσα ὑμῶν ἀγαθὴ παντὶ τῷ ἱκανῶ τῇ χειρὶ. ὁ γὰρ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθόν, ὑπερβύσει ἀπὸ τῆς ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ. Οὐκ ἐξέσασθε ὅπως πολλοὶ διὰ κληρονομίαν χρημάτων, γένους πλουσίους ζητοῦσιν, καὶ ἀδυνάτοις ὄντας

Psal.
cx. lll.
32. lll.

Rom.
v. lll.
17.

Matth.
x. ix.
29.

Ephes.
v. 5.

Matth.
x. 21.

Philipp.
i. 6.

νεοκρομοῖσιν, ἡ ἀνέχεται τῇ τοῦ
 γήρεος ἐλαφιαμάτων, βιηρός καὶ
 πρῆμος θώρακος, ἡ κερδῆς, ἡ
 πεδάλιας ἡ βίης, ἐν νυκτὶ ἡ ἡ-
 μέρα, ἡ νεότητι γῆρι προσα-
 πανώσιν, ἡ τῇ τῇ λημάτων
 πολλάκις γίνονται κληρονομοὶ ἡ
 μετὰ πάντα πάντα, ἄδελφος ἡ ἐλ-
 πὶς τῶν προδοκῆσθαι. ἡ γὰρ
 ὁ νέος προλαβὼν ἀπέθνηκεν, ἡ ὁ
 γῆρι μετανόησας εἰς ἄλλοι διέ-
 θετο, ἡ χάρις τυραννίδα πῶν
 τῶν διαθηκῇ αἰτέρεται. ἐπαθ-
 τα ἡ ὅπου ἡ κληρονομία βεβαία
 καὶ ἀμετάθετος, ὅπου διαπθεμε-
 νος ὁ Χεῖρς, καὶ διαθήκη τὸ ἐ-
 ναγέλιον, καὶ μάρτυρες οἱ ἀπό-
 στολοι ὅπου οὐρανὸς καὶ τὰ ἐν αὐ-
 τῷ χαλὰ, ἡ ὁφθαλμοὶ οὐκ εἶ-
 δει, καὶ οὐκ οὐκ ἤκουσιν, ἡ ὅτι
 καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ αἶσθη, ὅ-
 σα ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶ-
 σιν αὐτόν· πόσῃ μᾶλλον ὀφείλο-
 μιν απουδάσαι κληρονομεῖν ὑπὲρ
 τῆς κληρονομίας. ἡ ὁ χορὸς τῶν
 προφητῶν ὑπὲρ αὐτὴ διέζεταν
 λέγων ὅτι ὅσα μου εἰώπισαι
 κύριε. ὁ αἰὼν αἰταρῆς, καὶ το
 αἰτίδικος τῆς νύμφης σου γένοι
 ὡς γέγραπται ὁ αἰτίδικος ὑμῶν
 διέβηλος, αἰς λίαν παρῆται,
 ἡ τῶν πῖνα χαταπῖν. ἀλλ' ἐπει-
 δὴ ὁ αἰτίδικος αὐτός πολλούς
 ὑποκληρονομοὺς ἔχαρξεν ἐποίη-
 σιν, ὑπὲρ αὐτῆς τῆς κληρο-
 νομίας ἐπιγχαίω σοι. τὰ

A firmitate curam gerunt, pa-
 tiuntur senectutis incommo-
 da, tussim, stridorem stoma-
 chi, gravedinem, podagram,
 clamorem, nocte ac die; ju-
 ventutem in toleranda senec-
 tute consumunt; & horum
 prius sæpenumero sunt hære-
 des, quam bonorum: atque
 post hæc omnia, incerta spes
 est eorum quæ expectata fue-
 re. Aut enim juvenis ante se-
 nem obiit, aut senex mutatâ
 voluntate alium hæredem re-
 liquit, aut tyrannidem spi-
 rans charta evertit testamen-
 tum. Hic verò ubi est hære-
 ditas firma & immutabilis,
 ubi testator Christus, testa-
 mentum Evangelium, testes
 Apostoli; ubi cælum cum
 bonis suis, *qua oculus non vi-*
dit, nec auris audivit, nec in
cor hominis ascenderunt; qua
præparavit Deus iis qui dili-
gunt illum: quanto magis de-
 bemus contendere ut hæredi-
 tatem adipiscamur. *Pro ea*
qua hæreditatem consequitur.
 Chorus Prophetarum pro ea
 disceptat, dicens; 2. *Verba*
mea auribus percipe Domine.
 Qui suprâ rebellavit, infrâ
 sponsæ suæ adversarius fa-
 ctus est: sicut Scriptura te-
 statur; *Adversarius vester Dia-*
bolus, tamquam leo circumit,
quærens quem devoret. Sed quo-
 niam adversarius ille multos
 exhæredes fecit ab initio, pro
 ipsa quæ hæreditatem conse-
 quitur interpello te. *Verba*

1 Cor.
11. 9.

1. Pet.
v. 8.

mea auribus percipe Domine. Hæres Noæ erat Cham, ut-
 potè filius; sed cùm effecis-
 set ut irideret nuditatem pa-
 tris, nudum ab hæreditate
 paterna reddidit, & liberta-
 te exutum induit servitute,
 eique benedictionem conver-
 tit in maledictum. *Maledictus*
Genes.
ix. 25. *Chanaan puer; fannulus erit fra-*
tribus suis. Itaque cùm idem
 nunc quoque velit denudari
 sponsam tuam; ut te instar
 Noæ nudum in passione in-
 tuita, rideat te; quò eam
Matth.
xxv. *exhæredes, dicasque; Disce-*
46. 43 *dite à me maledicti. Nudus e-*
ram, & non opernifis me. Ut
 igitur adversarius ejus Dia-
 bolus ignominia afficiatur,
 inveniaturque sponsa intra
 hæreditatem, doce illam Do-
 mine Christe, non deridere
 nuditatem tuam: sed discat
 mundum tuâ nuditate esse in-
 ductum: quia sicut dives cùm
 11. Cor.
 VIII. 9. esses, propter nos egenus fa-
 ctus es, ut nos divites esse-
 mus; ita qui cælum & ter-
 ram vestis, nudus factus es,
 quò mundum vestires. *Verba*
mea auribus percipe Domine.
 Ismaelem cum Egyptia ma-
 tre exhæredem ludibrium om-
 nibus fecit. *Videns enim Sa-*
Genes.
xxi. 9 *ra filium Agar Egyptia luden-*
10. *tem cum Isaac filio suo, dixit*
Gal. 1v. *Abram; Ejice ancillam & fi-*
31. *lium ejus. Non enim eris hæres*
filii ancilla cum filio meo Isaac.
 Quoniam ergo nunc etiam
 ex hæres Judæorum Synagoga

ῥήματά μου ἐνώπσαι κύριε. κληρο-
 νόμος ἔσθαι Νωε ἢ ὁ Χάμ, ὡς υἱὸς ἀλ-
 λὰ ποιήσας αὐτὸν γαλόσαι τὸ γυμνω-
 σιν ἔπαπτος, γυμνὸν δὲ κληρονομίας ἔ-
 παπτος ἐποίησεν, καὶ τὸ ἐλθόντι ἐκ-
 δύσας δουλείαν ἐνέδυσεν, καὶ τὸ βλο-
 γίας αὐτοῦ εἰς κατάρσιν ἐπέβαλεν. Ἐπι-
 κατάρστος Χαναάν παῖς οἰκίτης
 ἔσται τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. ἐπεὶ οὖν καὶ
 αὐτὸς καὶ ἰδὼν τὸ γυμνῶσθαι σου γυμνωθῆ-
 ναι βούλεται. ἵνα γυμνὸν σε ὡς τὸ Νωε
 ὁρᾷσαι ἐν τῇ πατρί, γαλόσῃ σε ἵνα
 ἀποκληρονόμοι αὐτὸ ποιήσης, λέγων·
 ὑπάγετε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηγεωμένοι·
 γυμνὸς ἦμιν, καὶ οὐ σκευάλετε με.
 ἵνα οὖν ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ διάβολος ἀ-
 χυθῇ, ἥ ἡ γυμνὸς ἐστὶς τὸ κληρονο-
 μίας ἀρεθῇ διδάξον αὐτὸν διὰ ποτα-
 μὸν Χελὶτ, μὴ γαλόσαι τὸ γυμνωσθαι σου·
 ἀλλ' ἵνα μάθῃ ὅτι καὶ σὴ γυμνωσὶς τὸ
 κόσμον ἐνέδυσεν ὅτι ὡς περ πλῆθους
 ὦν, διήμας ἐπώχυσας, ἵνα ἡμεῖς
 C πλεονόμοι οὗτος ὁ οὐρανὸν καὶ γῆν
 ἐνδύμενος, ἐγυμνώθῃς ἵνα κόσμον
 ἐνδύσῃς. τὰ ῥήματά μου ἐνώπσαι
 κύριε. Τὸν Ἰσμαὴλ μὲν δὲ Αἰγυπτίας
 μητρὸς ἀποκληρονόμοι παντὶ ἀφ' αὐ-
 τῆς παίγνιον ἐποίησεν. ἰδοῦσα γὰρ Σάρ-
 ρα τὸν υἱὸν Ἀγὰρ τῆς Αἰγυπτίας
 παίζοντα μετὰ Ἰσαὰκ τοῦ υἱοῦ
 αὐτῆς, εἶπεν τῇ Ἀβραάμ· ἐκ-
 βάλε τὴν παιδίσκεν καὶ τὸν υἱὸν
 αὐτῆς. οὐ γὰρ μὴ κληρονομίῃ ὁ
 υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ
 μου Ἰσαὰκ. ἐπεὶ οὖν καὶ ἰδὼν ἡ ἀπο-
 κληρονομία τῆς Ἰουδαίων συναγωγῆς

χαταπαίξει ἡ ἐκκλησία, ἐκείνη
ἐκβαλε, καὶ ταύτην εἰσάγαγε. τὰ
ῥήματα μου ἐνώπια κύριε διὰ πορ-
νείας βεβηλώσας ἡ Ησαῦ, ἀπολέσας
ἡ κληρονομία ἡ πρωτοτοκίαν πα-
ρεσκάσας, καὶ ὁ ἀδελφὸς δοῦλον ἡ
υἱὸν ἐποίησιν, ἔδωκεν Χάνααμ
ἡ Ησαῦ ἐχειροτόνησεν. μή τις φησὶν,
ἡ πόρνη ἡ βεβηλωτὴ ὡς Ησαῦ. ἵνα
μυοῦν πορνεία σώματος καὶ λιχνεία
λόγων αἰρετικῶν, ἡ πάντα τὴν ὕμνης
τὸν Ησαῦ μιμήσονται ἡ ῥήματά
μου ἐνώπια κύριε. τὸν Ναβουθὲ
διὰ ἡ κληρονομία ἡ ἀμπελῶν
φονεύσας ἐποίησιν· ἀλλὰ καὶ ἐκ-
εῖξεν ὁ Ναβουθὲ πρὸς τὸν Αἰσαῦ.
οὐ δώσω κληρονομίαν πατέρα μου
σοι. βλέπε γὰρ τὸν Ναβουθὲ ὡς
ἡ κληρονομία φονεύμενον, ἵνα εἴ-
δῃς τὸν Χριστὸν ὡς ἡ ἐκκλησία
παραδίδεται. καὶ ἑαυτὸν, φησὶν, παρέ-
δωκεν ὡς ἡ αὐτῆς· ἵνα ὡς ἡ ἐκκλησία
αὐτῇ ἐνδοξοῦν τὴν ἐκκλησίαν. ὡς
ἡ οὖν ἑαυτὸν παρέδωκεν δαπάνη,
ὡς ἡ ταύτης δέσποιν πρὸς φέρω
σοι. τὰ ῥήματά μου ἐνώπια κύ-
ριε. ὅτι καὶ ὁ ἀποστόλος μιμητὴς
Χριστοῦ, ὡς ἡ ἐκκλησία χειρο-
παθὴν καὶ λέγων μέχρι ἡ ἀπὸ ὧρας
πεινῶν καὶ διψῶν, καὶ τὰ ἐξῆς ὡς
ἐρωτητὴς, ἔδωκεν πᾶσι τὰ ποιῶντα
ἔσονται ἡ κακά. ὡς ἡ Παῦ-
λος, ἀποκρίνεται, ὡς ἡ κληρο-
νομία. καὶ ὅτι πάντα ὡς ἡ σωτη-
ρίας ἡ ὁμογενὴς παρὲν. μαρτυρῶ
τὸς λέγων ἡ ὁρμήν αὐτὸς ἐγὼ αἰάξο-

A illudit Ecclesiam; illam eji-
ce, atque hanc introduc. *Ver-
ba mea auribus percipe Domine.*
Per fornicationem profana-
tum Esau, hæreditate primo-
genituræ privavit, filiumque
effecit servum fratris, ac E-
sau Chanaamum secundum
designavit. *Ne quis, inquit,*
sit fornicator aut profanus, ut *Heb.*
Esau. Ne igitur fornicatione *xii. 16.*

B Esau, sponsæ filii; *Verba mea*
auribus percipe Domine. Nabo-
thum propter vineæ hæredi-
tatem interfici procuravit:
sed clamavit Naboth ad A-
chaabum: *Non dabo tibi hæ-* *III.*
reditatem patrum meorum. As- *Reg.*
pice Nabothum pro hæredi- *xxi. 3.*
tate occisum, ut cognoscas
Christum pro Ecclesia cruci-
fixum. *Et semetipsum, inquit,* *Eph. v.*
tradidit pro ea: ut exhiberet *xi. 17.*

C sibi gloriosam Ecclesiam. Pro
qua ergo teipsum tradidisti
Domine, pro ea orationem
offero tibi. *Verba mea auribus*
percipe Domine. Unde & Apo-
stolus imitator Christi, dum
pro Ecclesia vexatur, ac dicit,
Vsq̃ue in hanc horam & esuri- *i. Cor.*
mus & sitimus; & cætera; tam- *iv. 11.*
quam interrogaretur, Cujus
gratiâ talia tantaque mala su-
stines Paule, respondet, *Pro*
ea que hereditatem consequitur.
Et quod omnia pro salute
congenerum suorum patere-
tur, ipsemet testis est, cum *Rom.*
ait; *Oportebat ego ipse anathe-* *ix. 3.*

C iij

ma esse pro fratribus meis. Pro A
ea qua hereditatem consequitur.
Quænam autem sunt verba
Propheta? Non quæ sermo-
ne profertur, sed quæ præ-
claris operibus agnoscuntur.
Intellige clamorem meum. Cla-
mor justī, non est vox quæ
aerem percutit, sed animæ
cælestia sapiens institutio.
3. *Intends voci orationis mea.*
Vocem dicit, non sonum
clangori tubæ similem, sed
gravissimum cordis gemitum.
Ex. II. Sic enim scriptum est; *Et in-*
23. 24. *gemuērunt filii Israel ab operibus:*
& exaudivit Deus vocem co-
rum. Atque erat vox gemitūs,
hominibus quidem occulta,
Deo autem manifesta. *Intel-*
lige clamorem meum. Quid lo-
queris Propheta? Deo præ-
ceptum imponis? Sapientiæ
thesaurus est, & intelligentiæ
ubertas; juxta illud Scriptu-
ræ; *Apud eum sapientiæ & in-*
13. *telligentiæ: tuque ei dicis, In-*
tellige. animadvertite? Atqui si
eximio homini dixeris, Ani-
madvertite; irascitur ille, quod
tamquam imperito locutus
fueris, nec percipienti; Deo
autem dicis, *Intellige?* Verūm
non imperat Domino: absit:
neque mortalis immortalem
ad intelligendum urget; nec
quæ ebriorum sunt homo so-
brius effutit: sed quod ait,
hoc est; Multi eorum qui ju-
dices adeunt ut de magnis ne-
cessariisque capitibus inter-
pellent, nesciunt ea de qui-

μα είναι ὑπὲρ τῆς ἀδελφῶν μου.
ὑπὲρ τῆς κληρονομίης. ῥήματα
ἢ τοῦ παρρητικῆς ἡνία; οὐ τὰ ἀγα-
θῶν ἀπαγγελόμενα, ἀλλὰ τὰ
διὰ κατὰρθευμάτων γνωριζόμενα.
σύνες τῆς κραυγῆς μου. κραυγὴ ἢ
τοῦ δικαίου, οὐχ ἡ πληκτικὴ τοῦ
ἀέρος φωνή, ἀλλ' ἡ οὐρανόφρων
τῆς ψυχῆς ἀγαθὴ. πᾶσις τῇ
φωνῇ τῇ δεισιπείᾳ μου. φωνὴ δὲ
λέγει, οὐ τὸν σαλπικτοφάνη ἡ-
χον, ἀλλὰ τὸν βαρύντατον τῇ καρ-
δίᾳ συναγμῶ. οὕτως γὰρ γέ-
γραπται καὶ κατεργάσαι ὑοὶ Ἰσ-
ραὴλ ἀπὸ τῆς ἔργων καὶ εὐση-
κουσι τῆς φωνῆς αὐτῆς ὁ θεός.
καὶ ἦν ἡ φωνὴ τοῦ συναγμοῦ ἀν-
θρώποις μὲν ἄδελφος, θεῷ ἢ κα-
ταδελφος. σύνες τῆς κραυγῆς μου.
πὶ λέγεις παρρητικῆς; ὡς κε-
λεύει θεῷ; σοφίας ὅτι θησαυρὸς
καὶ συνέσεως πλουτοῦ. ὡς γέγρα-
C πται. Παρ' αὐτῷ σοφία καὶ σύνε-
σις; καὶ αὐτῷ λέγεις, σύνες, νόη-
σον; καὶ ἀνθρώπων μὲν ἐλλογίμα
εἶναι εἴπης, νόησον, ὀργίζεται, ὅ-
τι ὡς ἀπαιδεύτω καὶ μὴ ὡς ἀκο-
λουθοῦντι ἐλάλησας καὶ τῷ θεῷ
λέγεις, σύνες; ἀλλ' ὅτι ὅτι
πάσχει τῷ δεσποτῇ μὴ γένοιτο
οὐδέ ὁ θνητὸς τὸν ἀθάνατον ἐφι-
σα εἰς σύνεσιν· οὐδέ τὰ τῶν με-
θυόντων ὁ νήφων ὡς λαλεῖ· ἀλλ'
ὁ λέγει, τοῦτο ὅτι πολλοὶ τῶν
παρασερχομένων τοῖς δικασταῖς πε-
ρὶ μεγάλων καὶ ἀναγκαίων κεφα-

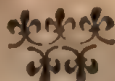
λαίαν ἐντυγχάνοις, οὐκ ἴσασιν ἀπαγγέλλαι τὰ τῆς ὑποθέσεως, οὐδὲ σαφῆ καὶ εὐσύντονον καὶ αἰνίων γνώμην ὡς ἀγαθῶς δύναται· εἴτα ἐπειδὴ ὁ δικαστὴς πρὸς τὸ νοῆσαι τὸ πρᾶγμα γοργόπρεπός ἐστιν τοῦ ἐντυγχάνοντος, καὶ εἶδεν πῶς οὐκ ἐφείλη δύναμις ἀποκρίσιν παρακαλεῖ ὁ ἰκέτης μὴ ἀπιδεῖν πρὸς τὰ αἰάξια ῥήματα, ἀλλὰ πρὸς τὸ αὐτὸ φέρησιν καὶ καὶ ὑπόβησιν δύναμις καὶ ἀποφασιν. οὕτως καὶ ὁ πρῶτος, ἐπειδὴ αὐθραψας ὡς θεὸς διελέγετο, καὶ ἐκκράσει γνώμωνος ὡς κυβερνήτης ἐν πλάγῃ ἐχέμαζετο, ὡς παρακαλεῖ τὸν θεόν· σὺν ἐκκαυχῆς μου αὐτὸ τοῦ, μὴ πρὸς τὸ πῶς ῥημάτων ἀπίδδης αἰαξιοτήτα, μηδὲ πρὸς πῶς τῶν λόγων πτωχίαν, ἀλλὰ αἰάγνυθί μου καὶ δίδου μοι τὸ λείπον ἐν τοῖς ῥήμασιν, αἰα πληρώσων ἐν τῇ ἀποφάσει. τὸ οὖν, σὺν ἐκκαυχῆς μου, ἴδε καὶ ἐμὴν καρδίαν, αἰά γνώθι μου καὶ ἐν τῇ βάθει τῆς ψυχῆς δικαιοματίας, ὅπερ διὰ ῥημάτων ἐξεπτεῖν οὐ δύναμαι. πρὸς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου. ὡς ἡλὶός μοι αἰά πειλὸν, καὶ εὐθιῶς μοι καὶ χαίματά τῃ συμφορῇ ἐλυσας. εἰ γὰρ ὁ ἀσπὴρ ἡλῖος, ὁ οὐρανίος ὁφθαλμός, αἰά πείλας ἐν χαίματι, καὶ παχὺ τὸν ἐλυσεν, καὶ βλέμμα τῆς ἡλίου ἡ χαίαν μὴ φέουσα λύεται· πόσω μάλλον αὐτὸς δεῖσται, ὡς ἡλῖος δικαιοσύνης αἰά πείλας μοι, ὡς παχὺ καὶ χαίματά ἐκλύεις τῶν πειρασμῶν. ὡς περὶ λέγων τῷ θεῷ,

A bus agitur explicare, neque valent quod cupiunt evidentius ac perspicue declarare; deinde quia iudex ad negotium intelligendum sollicitior est quam interpellator, novitque quale debeat reddere responsum; qui supplex est, orat ut non respiciat ad indigna verba, sed juxta prudentiam suam atque ex re proferat sententiam. Sic etiam Propheta, quandoquidem homo Deo loquebatur, atque in stupore constitutus, instar gubernatoris in pelago, jactabatur, obsecrat Deum; *Intellige clamorem meum*: hoc est, Noli respicere ad indignitatem verborum, neque ad sermonis inopiam; sed legito in mente mea: quod deest in verbis, supple in edictis. Illud ergo, *Intellige*, positum est pro, Cerne cor meum, lege quas in animæ imo gero justificationes, quas verbis enarrare non possum. *Intende voci orationis mee*. Tamquam sol mihi exorere, ac statim calamitatum frigus à me expuleris. Nam si sensibilis sol, cælestis oculus, quando in hyeme exoritur, glaciem solvit, & solis aspectum nix non fert, sed dissolvitur; quanto magis tu Domine, tamquam sol justitiæ mihi exortus, instar pruinae ac frigoris resolves tentationes. Sicut autem cum dicit Deo;

Psalm.
XLIII.
22.

Intende ; non rogat eum ut aspiciat per sensum, at prout Deum decet ; ita vocem suam dicit, loquelam in anima sono carentem, cujus solus auditor est Deus. *Ipse enim novit abscondita cordis*. Deinde ut ostendat magnam & immensam heri dignitatem ; quod Dominum eum vocaverit, non tamquam unum de multis, sed velut universorum herum & creatorem, subjicit ; *Rex meus & Deus meus*. *Rex meus* : quia me militem cum delegeris, nomine tuo consignasti. *Deus meus* : quod cum antea non essem, in rerum naturam adduxisti. *Rex meus* : quoniam me qui sub tyrannide peccati positus eram, velut captivum liberasti. *Deus meus* : quia naturam mutasti, & corruptibilem meum limum dum gestas, incorruptibilem effecisti. *Rex meus* : quod tamquam rex me purpurâ, gratiâ videret, induisti. *Deus meus* : quoniam mihi cœlos tamquam Deus aperuisti, meque fecisti bonorum tuorum cœlestium participem. Atque te decet gloria & imperium, una cum sancto & vivifico tuo Spiritu, nunc & in infinita sæcula sæculorum. Amen.

Α τρέχες, ὁὐκ ἀποδητῆς αὐτὸν πα-
ρακαλεῖ ὁπλοῦναι, ἀλλὰ θεο-
ταρεπῶς· οὕτως φανὺ αὐτῷ λέγει,
τίω' ἀφθονοῖ ἐν τῇ ψυχῇ λαλιαὶ,
ἥς μένος ἀκρατῆς ὁ θεός. αὐτὸς γὰρ
γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας. εἴτα
ἵνα δείξῃ τὸ μέγα καὶ ὑπερμέγεθες τῆς
δουλοῦ αἰξίωμα· ὃν κρείον αὐ-
τὸν ἐκάλεσεν, οὐχ ὥς εἶνα πῶν
πολλῶν, ἀλλ' ὥς πῶν ὅλων δουλό-
τιω καὶ δημιουργὸν, ἐπάγει· ὁ βα-
σιλεὺς μου καὶ ὁ θεός μου. ὁ βασι-
λεὺς μου· ὅτι με στρατολογήσας,
πρὸ νόματί σου ἐσφράγισας. ὁ θεός
μου· ὅτι μνησθὲντα με τρέπτερον, εἰς
τὸ εἶναι ἡγάγες. ὁ βασιλεὺς μου·
ὅτι τυραννηθέντα με τῇ ἀμαρτίᾳ,
ὥς αἰχμάλωτον ἡλώθην σας. ὁ
θεός μου ὃν τίω φύσιν μετέβαλες,
καὶ τὸν φθαρτὸν πηλὸν μου φορέσας,
ἀφθαρτον ἐποίησας. ὁ βασιλεὺς
μου· ὅτι ὥς βασιλεὺς πορφύρει με,
C τίω' χάλιν ἐνέδυσας. ὁ θεός μου·
ὅτι μοι σὺν οὐρανοῖς ὥς θεός ἦνοι-
ξας, καὶ πῶν ἐπουρανίων σου ἀγαθῶν
μέτοχος ἐποίησας. καὶ σοὶ πρέπει ἡ
δόξα καὶ τὸ κράτος, ἀμα πρὸς ἀγίῳ Ἐ-
ζωοποιῶ αὐτῷ πνεύματι, νῦν καὶ εἰς
σὺν ἀπλότητοις αἰῶνας πῶν αἰῶ-
νων. ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

εἰς τὸ αὐτὸν ἑ. ψαλμὸν, ἄλλως.
λόγος γ'.

A

EIVSDEM

In eundem quintum Psalmum,
aliter. Oratio tertia.

Ωσπερ οἱ παρ' ἡμῶν λαμπροί-
περινομφίοι, καὶ τὸ θαλά-
μοι καὶ καί τινα αἰσάντες, καὶ νύμ-
φαις ὑποδεικνύουσιν τὸ πλοῦτον καὶ
τὴν κληρονομίαν καὶ πατρῶαν οὕτως ὁ
Χριστὸς ὁ μονογενὴς νομφίος, καὶ πα-
τὴρ κληρονόμος, καὶ τὸ θάνατον καὶ
τὸν τάφον αἰσάντας ἐκ νεκρῶν, τῇ
αὐτῇ νύμφῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐδείξεν
τὸν πλοῦτον καὶ τὴν κληρονομίαν,
τοῦτέστι τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὴν βασι-
λείαν. ἐπεὶ οὖν εἰς τὸ τέλος, πλού-
τισαντος καὶ νομφίου, κληρονομεῖ ἡ
νύμφη διὰ τοῦτο, εἰς τὸ τέλος,
ὑπὸ τῇ κληρονομίᾳ, ὁ Δαβὶδ
ἐπέγραψεν τὸ ψαλμὸν. ὅτι καὶ τὸ
τέλος καὶ ὁ ἐν σαρκὶ θάνατος τοῦ
Χριστοῦ ἐπλήσθη, τότε εἰς τὰς νο-
μαὶς τῇ κληρονομίᾳ ἡ νύμφη ἐκλή-
θη αὕτη. διὰ τί φησὶν ἐσαυρώθη ἡ
παρεδόθη ὁ Χριστὸς; ἀμαρτίας ὅτι
ἐποίησεν, οὐδὲ δόλος ἡνέθη ἐν τῷ
σώματι αὐτοῦ. ὑπὸ τῇ κληρονομί-
ᾳ. χαθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἡγάπησεν τὴν
ἐκκλησίαν, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν
ὑπὲρ αὐτῆς. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀντίζη-
λος αὐτῆς ἡ συναγωγὴ ἠείλει διὰ τῇ
κληρονομίᾳ, βιβλίον σπουδαίου
λαβοῦσα, αἰς κληρονόμος ἐδιχάζετο
τῇ ἐκκλησίᾳ. ἦλθεν ὁ παρρησίας

Tom. II.

Quemadmodum inter
nos sponsi illustriores,
ἐ thalamo & cubili cūm sur-
rexerint, sponsis suis osten-
dunt divitias & paternam hæ-
reditatem; sic unigenitus
sponsus Christus, atque Pa-
tris hæres, post mortem &
sepulturam exurgens à mor-
tuis, sponsæ suæ Ecclesiæ o-
stendit divitias & hæredita-
tem, hoc est, Evangelium ac
regnum. Quia ergo in finem
mortuo sponso, hæreditatem
capit sponsa, idcirco; In fi-
nem, pro ea quæ hæreditatem
consequitur, David Psalmo ti-
tulum fecit. Ubi enim finis
& Christi mors per carnem
facta advenit, tunc in bona
hæreditatis ipsa vocata est
sponsa. Quam ob rem, in-
quit, crucifixus aut traditus
fuit Christus? Peccatum non
fecit, nec inventus est dolus in
ore ejus. Pro ea quæ hæreditatem
consequitur. Sicut & Christus
dilexit Ecclesiam, & semetip-
sum tradidit pro ea. Verūm
quoniam pro hæreditate
contendebat æmula illius
Synagoga; quæ libellum re-
pudii acceperat; & veluti hæ-
res litigabat contra Eccle-
siam; venit Propheta tam-

1. Pet.

II 22.

Ephes.

v. 25.

D

quam caussidicus : recitat re-
pudium Synagogæ. Invenit
subscriptionem Dei quæ hæc
of. 11. continet ; *Et hæc non uxor mea,*
2. *& ego non vir ejus : & dedi ei*
Jerem. *libellum repudii in manibus il-*
111. 8. *lius.* Recitat etiam dotale Ec-
clesiæ ; nactus est sponsum &
Johan. sponsam : *Qui habet sponsam,*
111. 29. *sponsus est.* Quia igitur ut post
mortem ipsius sponsi, litem
movebat Ecclesiæ Synagoga
ob hæreditatem, resurrexit
Christus hæres Patris ; & pro
sponsa *que hæreditatem conse-*
quitur ipsi statim oblatae sunt
preces. Ait enim ; *In finem,*
pro ea qua hæreditatem conse-
quitur, hæredi. Quænam est
quæ hæreditatem conse-
quitur ? Ecclesia ex Gentibus.
Ephes. Dicit Paulus *Gentes esse coha-*
111 6. *redes & concorporales. Hæredes*
Rom. *Dei, cohæredes autem Christi.*
v 111. Quænam est hæreditas ? Re-
17. *gnum cælorum.* *Venite bene-*
Matth. *dicti Patris mei, possidere para-*
x x v. *tum vobis regnum.* Quænam
34. est abdicata ? Synagoga &
Gal iv. *populus ejus.* *Ejicite ancillam*
30. *& filium ejus.* *Non enim hæres*
erit filius ancilla cum filio libe-
ra. Judæus instar Chartophyl-
lacis seu chartarum custodis
servavit testamenta, & Chri-
stianus tamquam filius hære-
ditatem adeptus est. Illi lit-
teram obsignatam tradidit
Lex, & mihi quæ inscripta
sunt gratia largita est. Quan-
doquidem igitur sponsus
Christus, quia in uxorem olim

A δικολόγος· αἰσινώσκει τὸ κατὰ τὸ
συταγωγῆς ἀπεστάσιον. εὐρεῖ τὴν
ὑπογραφὴν τῆς ἡμετέρας·
καὶ αὐτὴ οὐ γυνή μου, καὶ γὰρ οὐκ αἰτῇ
αὐτῆς· καὶ ἔδωκε αὐτῇ βιβλίον ἀπο-
στασίου εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς. αἰσιν-
ώσκει καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐκκλησίας·
εὐρεῖ τὸν νυμφίον καὶ τὴν νύμφην· ὃ
ἔχει τὴν νύμφην νυμφίος ὅστις. ἐπὶ
οὗν ὡς αὐτὴ ἀπαχθέντος τοῦ νυμφί-
ου διχάζετο ἡ συταγωγὴ τῇ ἐκκλησίᾳ.
B αὐτὴ τῇ κληρονομίᾳ, αἰετὴ Χει-
ρὸς ὁ τῆς πατρὸς κληρονομία· καὶ ὑπὲρ
τῆς κληρονομίας νύμφης δέχεται αὐ-
τῇ ὁσίως ἀρροσινέχθη. εἰς τὸ τί-
λος γὰρ φησιν, ὑπὲρ τῆς κληρο-
νομίας, τῇ κληρονομίᾳ. τίς ἡ κλη-
ρονομία; ἡ ἐξ ἔθνων ἐκκλησία.
λέγει Παῦλος εἶναι τὰ ἔθνη συγ-
κληρόμα καὶ σύσταμα. κληρονομία
ἡμετέρη, συγκληρόμα τῆς Χειρὸς. τίς
ἡ κληρονομία; ἡ τῆς οὐρανῶν βασι-
λεία. C Δεῖτε οἱ βλοσυροὶ τῆς πα-
τρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἰσχυρίαν
ἐν ὑμῖν βασιλείαν. τίς ἡ ἀπο-
κληρόμα; ἡ συταγωγὴ καὶ ὁ λαὸς
αὐτῆς. Εὐβάλετε τῇ παιδίσκῃ, καὶ τὸν
υἱὸν αὐτῆς. οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς
τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρ-
ου. ὁ Ἰουδαῖος ὡς χαρτοφύλαξ τὰς
ἀσθενείας ἐφύλαξεν, καὶ ὁ Χριστιανὸς
ὡς υἱὸς ἐκκληρονόμησεν. οὐκ ἐν ὁ-
φθαλμοῖς τὸ γράμμα ὁ νόμος ἔ-
δωκεν, καὶ ἐμοὶ τὰ ἐχρηματώσα ἡ
χάρις δέδωκεν. ἐπειδὴ οὖν ὁ νυμφίος
Χεὶρ, γυναικὶ ἔχει ποτὶ τὴν

τῆς Ἰουδαίων συναγωγῆς, ταύτην κληρονόμον ἐπέστησεν, ἥ ἐστὶν αὐτὴ εἰς νομὰς τῆς κληρονομίας, μάρτυς δὲ τοῦ προφήτου, εἰπὼν τῷ πατρὶ ξαυτὴ βασιλεὺς μεγάλους, καὶ ἀποκτεῖναι βασιλεῖς κραταιούς, καὶ δοῖν τῇ γυναικὶ τῇ κληρονόμῳ Ἰσραὴλ τὰς λαοὺς αὐτῆς. ἀλλὰ ἡ ἑλπίς λαβὼσα τὸν θυμὸν τοῦ νομίου τῆς νομίας τῆς κληρονομίας, τῷ μοιχῷ ἐπέστησεν πηλοῦσθαι, ἥ τῇ θυμὸν τοῦ δαίμονος προσέφερεν. αὐτὸς δὲ νομὸς Χριστὸς διὰ ὧσπερ λέγει· Καὶ ἐγὼ δέδωκα αὐτῇ τὸ σῖτον καὶ τὸ οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον ἐπλήθυνα αὐτῇ· αὐτὴ δὲ χρυσὸν καὶ χρυσά ἐποίησεν τῇ Βαβυλῶνι. Ἐπει οὖν ταῖς αἰσχρὰς τῷ μοιχῷ προσέθηκεν καὶ τὴν ἐραστὴν ἀκαλουθούσα, ἐφόνευσεν τὴν αἰσίδα καὶ ὡς ἐν εἰκόνι τῇ Βαβυλῶνι ἐκδικεῖσα, ἐσταύρωσεν τὸν νομὸν ἐνόμισεν ὅτι συναγωγὴ ὅτι τῇ Χριστῷ ἀποθανόντος αὐτὴ κληρονόμος ἔσται· ὡς ἡ δὲ ταῖς νομὰς κρατούσα, ἥ οὐκ ἔδει ὅτι ὁ νομὸς ἀποθνήσκων νέαν διαθήκην ἔχουσαν, ἐν ἣ ἡ κληρονόμος ἐπέστησεν τὴν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν καὶ ὑπέχουσαν τῇ ἀγαθῇ, εἰπὼν Ἰουδαίοις· Αὐθροῦσται ἀφ' ὑμῶν ἡ κληρονομία, καὶ δοθήσεται ἔθνεσι ποιοῦντι τὰς ἐντολὰς αὐτῆς. ὡς οὖν ἀπέθανεν ὁ νομὸς, ἥ τῇ κληρονομίᾳ ἡ ἀποκληρονόμος συναγωγὴ χαπίχεν, αἰσθάνει αὐτὴ ἐκ νεκρῶν, ὁ χρεὺς τῇ προφῆτῃ ὑπὲρ τῆς ἐθνῶν ἐκκλησίας ἐστὶν χαίρει. εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ

A habebat Synagogam Judæorum, illam hæredem instituit, eamque introduxit in possessiones hæreditatis, hoc testatur Propheta, hisce verbis; *Ei qui percussit reges magnos, & occidit reges fortes, & dedit terram eorum hæreditatem Israel populo suo.* Sed misera, acceptis à sponso hæreditatis bonis, adulterum concertantem subsequuta est, & quæ sponsi erant obtulit Dæmoni. Ipse sponsus Christus per Osee dicit; *Et ego dedi ei frumentum & vinum & oleum; & argentum & aurum multiplicavi ei: hac autem argentea & aurea fecit Baal.* Quia ergo quæ mariti erant adultero tribuit, & amatorem secuta, interfecit virum; & velut in figura Barabbam vindicans, sponsum cruci affixit; existimavit autem Synagoga, se post mortem Christi hæredem fore; utpote quæ sciret se bona possidere, at ignoraret quod sponsus in morte novum scripsit testamentum, in quo Ecclesiam Gentium instituit hæredem; atque subscripsit testamento, dicens Judæis; *Auferetur à vobis hæreditas, & dabitur genti facienti mandata eius.* Ut igitur mortuus est sponsus, & hæreditatem abdicata Synagoga occupavit, surgentem illum à mortuis, chorus Prophetarum pro Ecclesia Gentium interpellat. *In finem, pro ea qua*

Psalm.
cxxxv.
17. 18.
21. 22.

Of. 11.
8.

C

Math.
xxi.
43.

hereditatem consequitur. Quæ A
 sponsum interemit, putavit
 se interempti hæredem fore:
 verum quæ non interemit,
 sed credidit, scripta fuit hæ-
 res. Hæredem Patris occi-
 dere voluit, ac hæreditatem
 * I. A-
 2043
 111.
 Reg.
 xx 1.
 19.
 adire, quæ legebat senten-
 tiam in Achabum prolatam,
 de Nabothi vinea; *Occidisti,*
et hæreditate possedisti. Ille oc-
 cidit & hæreditatem accepit:
 sed tu occidisti, achæredita-
 tem non es indepta: occidi-
 sti, & amisisti hæreditatem:
 occidisti vitam, & vitam
 perdidisti: occidisti, ac no-
 veras quem interfecisti: a-
 gnovisti quippe illum quan-
 do dixisti; *Hic est hæres, ve-*
 nite, *occidamus eum.* Et ille si
 hæres est, ô male Judæe, pos-
 sessionem trade hæredi, do-
 minium restitue domino: pre-
 ces illi offer, ut tibi venia
 concedatur pro molestiis.
 Math.
 xx 1.
 38.
 Duo ei oblati sunt debitores:
 Luc.
 vii. 41.
 42.
 unus debebat denarios quingen-
 tos, & alius quinquaginta:
 Non habentibus autem unde red-
 derent, donavit utrisque, dum
 velut redditionem summæ
 reputat bonam voluntatem.
 Tu verò multis annis obti-
 nuisti hæredis bona, & nihil
 ei obtulisti. Misit servos ut
 Math.
 xx 1.
 34. &
 requirerent non exigerent
 fructus: velut amici quæ sie-
 runt, velut hostes interfecisti
 sunt. Ipse venit hæres, non
 irascens, sed benignè agens;
 non occisos ulciscens, sed

δ κληρονομούσης. ἡ φονεύσασα τὸν
 νυμφίον, κληρονομῆσαι ἐνόμωσεν τὴν
 φονεύσαντα· ἀλλ' ἡ μὴ φονεύσασα,
 ἀλλὰ πιστεύσασα, κληρονόμος ἐγέρ-
 φη. τὸν γὰρ πατὴρ κληρονόμοι ἠθέλη-
 σεν φονεῦσαι, ἔκ κληρονομῆσαι ἡ αἰα-
 γινώσκουσα τὸ χρί· * Ναβουθὶ δ' ἀπο-
 φασιν, ὅτι τῷ Ναβουθὶ ἀμπελῶνι
 ἐφόνευσας, ἔκ κληρονομῆσας. ὁ κτε-
 νος ἐφόνευσεν καὶ ἐκ κληρονομῆσεν· ἀλ-
 λὰ σὺ ἐφόνευσας, ἔκ οὐκ ἐκ κληρονό-
 μησας· ἐφόνευσας, καὶ τὴν κληρονομίαν
 ἀπώλεσας· ἐφόνευσας τὸ ζῶν, ἔκ τῃ
 ζῶν ἀπώλεσας· ἐφόνευσας, καὶ ἡ-
 δεις ὃν ἐφόνευσας· ἐπίγινως γὰρ αὐτὸν
 ὅτε εἶπας· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος,
 δὲ δὲ δόκτεινω μὲν αὐτὸν. καὶ εἰ αὖ-
 τὸς ὁ κληρονόμος, ὃ ποιεῖ Ἰουδαῖα,
 τὸν τομῶν τῷ κληρονόμῳ τῷ Ἰουδαίῳ, τὸν
 δεσποταίαν δόκτειναι τῷ δόσ-
 πότῃ· ἐν τῇ γὰρ αὐτῇ παροσίνεγχε,
 ἵνα σὺ τὰς λύπας τῷ Ἰουδαίῳ. δύο
 παροσένεχθαι αὐτῷ χρεωφιλῆται·
 C
 ὁ εἰς ὠφελὴν δανεία πεντακόσια, καὶ
 ὁ ἑπὶ πέντε πενήκοντα· μὴ ἐχόντων γὰρ
 δόσδοθαι, ἀμφοτέροις ἐχέουσιν, ὡς
 κεφαλαίον δόσδοθιν τῷ ὀφθῶν
 παροσίνεχθαι λογισάμενος. καὶ σὺ πολ-
 λοῖς ἔπεις χρεώχες τὰς κληρονό-
 μου ἐπαρχόντα, καὶ οὐδὲν αὐτῷ παρο-
 σίνεγχε. ἀπέστειλε δούλους ζητῶν-
 τας οὐκ ἀπαίτουντας ἐν τῇ χρεώδε· ὡς
 φίλοι ἐζητήσαν, ὡς ἐχθροὶ ἐφόνε-
 θησαν. αὐτὸς ἦλθεν ὁ κληρονόμος, οὐκ
 ὀργιζόμενος, ἀλλ' ἀγαθονόμος· οὐ
 ἐν τῷ φονεύσαντι ἐκδικῶν, ἀλλὰ

οὐ φονεύσαντας σὺ βλεῖαι ὁ δαχ-
 λῶν· ὡς ὡς κριτῆς ἐκδικῶν, ἀλλ'
 ὡς ἱερεὺς νοσητῶν. αὐτὸς εἶπεν·
 ὅτι ἔλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον,
 ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ἀλλ'
 ἐπειδὴ καὶ αὐτὸν τὸν κληρονόμον
 ἀπέκτεινας, καὶ κληρονομεῖν ἐβό-
 μισας, μάθε ὅτι αἰετὴ ὁ κληρο-
 νόμος, καὶ τὴν κληρονομίαν εἰς
 τὴν ἐξ ἔθνων ἐκκλησίαν μετή-
 γαγεν. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς
 κληρονομουσης. καὶ διὰ τὴν εἰς τὸ
 τέλος; ἐπειδὴ πᾶσα ἡ κληρονο-
 μία μετὰ τὸ τέλος καὶ τὴν τε-
 λούτην τοῦ ἀγαπημένου εἰς οὐ-
 κληρονόμοις περὶ ἔρχεται. λέγει ὁ
 ἀπόστολος· Διαθήκη γὰρ ὅτι
 νεκροῖς βεβαία· ἐπεὶ μήποτε
 ἔχουσι, ὁ ἀγαπητός ὅτε ζῇ.
 ἐπεὶ οὖν διέθετο τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ
 Χεῖρς, καὶ ἀγαθὴν αὐτῇ ἔγρα-
 ψεν τὸ εὐαγγέλιον, καὶ κληρονο-
 μίαν αὐτῇ τὴν βασιλείαν ἐπηγγεί-
 λατο· καὶ ἐτελείηται, καὶ ἐτάφη·
 καὶ ἡ ἀγαθή ἐβεβαιώθη. τῆς
 κληρονομουσης. τί εἶπεν· φαλμὸς
 τοῦ Δαβὶδ; ὁ θυμὸς καὶ χαρὰς λό-
 γος τοῦ Δαβὶδ, ὅτι τῇ κληρονο-
 μίᾳ τῇ ἐκκλησίᾳ. ὁ θυμὸς τις;
 φαλέτω. πολλὰ παρεφάρτευσεν
 ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας· ἔιδων
 τὸ πέρας, ἐχάρη. Πάντα τὰ ἔθνη
 κροῖν ὡς χεῖρας. εἶδον πάντα τὰ
 ἔθνη τὸ σπῆμα τοῦ θεοῦ ἡμῶν. αἰ-
 νεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη. ἔδω-
 κας κληρονομίαν τοῖς φοβουμένοις τὸν

A occisores ad salutem exhor-
 tans; non tamquam iudex
 ultor, sed tamquam sacerdos
 monitor. Ipse dixit; *Non ve-* *Iohan.*
ni ut iudicem mundum, sed ut *xii.*
salvificem mundum. Sed quia *47.*
 ipsum quoque heredem occi-
 didisti, & hereditatem obire
 credidisti, discite surrexisse
 heredem, atque hereditatem
 transtulisse ad Ecclesiam quæ
 ex Gentibus constat. *In finem.*
 pro ea qua hereditatem consequi-
 tur. Et cur *In finem*? Quia
 omnis hereditas post finem
 & mortem illius qui testa-
 mentum fecit, pervenit ad
 heredes. Dicit Apostolus;
 Testamentum enim, *in mortuis* *Hebr.*
 confirmatum est: alioquin non *ix. 17.*
 dum valet, dum vivis qui te-
 status est Quoniam ergo Chri-
 stus testatus est Ecclesie, ei-
 que scripsit testamentum,
 Evangelium videlicet, atque
 eidem pro hereditate regnum
 promisit; & mortuus est, ac
 sepultus; eapropter testa-
 mentum confirmatum est.
 Que hereditatem consequitur.
 Cur dixit; Psalmus Davidi?
 Hilaritatis & gaudii sermo
 Davidi, de hereditate Eccle-
 siæ. *Aquo hilarique animo est* *Iac. v.*
aliquis? psallat. Multa pro- *13.*
 phetavit pro Ecclesia Gen- *Psalm.*
 tium, & cernens eventum, *ELVI. 2.*
 gavisus est. *Psalm.*
 Omnes gentes plau- *xcvii.*
 dite manibus. *Viderunt omnes* *3.*
 gentes salutare Dei nostri. *Psalm.*
 Laudate Dominum omnes gentes. *cxvi. 1.*
 Dedisti hereditatem timentibus *ps. lxi.* *6.*

nomen eorum: Gentilibus. Aut, *In finem Psalmus Davids*. In Christi morte. Quia enim non est in morte qui memor sit Christi, in Psalmis præveniens David, funebrem ei esse Psalmum dixit. *In finem Psalmus*. Pari modo Meretrix in sepulturam prævenit ungere corpus Christi. Sic David quia non pervenit ad finem Christi, funebrem Psalmum præcinit. Is enim Dominidarum Judæorum calumniam, & falsum testimonium adversus Christum demonstrat inferius; 10. *Quoniam non est in ore eorum veritas; cor eorum vanum est*. Pecuniam distribuerunt; ut calumniarentur resurrectionem. *Cor eorum vanum est*. Sepulcrum obsignarunt, ac in mortuis liberum nequaquam tenuerunt. Sigillum obtinent, & non habent thesaurum. *Cor eorum vanum est*. Sepulcrum patens est guttur eorum. Quare David, sepulcrum vocasti guttur eorum qui Dominum interfecerunt? Respondet; Interroga filium meum Salomonem. *Fili, ne te seducant viri impii, neque velis. Si advocaverint, dicentes; veni nobiscum, particeps esto sanguinis, occidamus virum justum: deglutiamus autem eum, sicut Infernus viventem*. Quia igitur tamquam Infernus viventem, vitæ auctorem deglutiunt, sepulcrum patens est

Α ὄνομά σου τοῖς ἔθνεσιν. ἢ καὶ εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τοῦ Δαβὶδ. ἐπὶ τῇ πελώτῃ τοῦ Χειροῦ. ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἔστιν, ἐν τῷ θανάτῳ ὁ Χειρὸς μνημονεύων, ἐν ψαλμοῖς περιλαβὼν ὁ Δαβὶδ τὸν ἐπιτάφιοι αὐτοῦ ψαλμοὶ εἶναι εἶπεν. εἰς τὸ τέλος ψαλμοῦ. οὕτως καὶ ἡ πόρνη εἰς τὸν ἐνταφιασμόν περιλαβὼν μυρίσαι Χειροῦ τὸ σῶμα. οὕτως μὴ φθάνειν τὸ τέλος Χειροῦ ὁ Δαβὶδ, τὸν ἐπιτάφιον περιλάλῃ ψαλμὸν. οὗτος γὰρ τῷ κυριοκτόνῳ Ἰουδαίῳ συκοφαντῶν, καὶ κατὰ τοῦ Χειροῦ ψευδομαρτυρίας πολλοὶ ὑποχαραττάζουσιν ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ σώματι αὐτῶν ἀλήθεια; ἡ καρδία αὐτῶν ματαία. Ἀργύρια ἔσπειραν, ἵνα τινὲς αἰσθάνων συκοφαντήσωσιν. ἡ καρδία αὐτῶν ματαία. τὸν τάφον ἐσφραγίσαν, καὶ τὸ ἐν νεκροῖς ἐλιύθησιν οὐκ ἐσφραγίσαν. ἢ σφραγίδα κατήχουσιν, καὶ τὸ θησαυρὸν οὐκ ἔχουσιν. ἡ καρδία αὐτῶν ματαία. Τάφος ἀπεργαμμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν. διὰ τί ὁ Δαβὶδ τάφον εἶπας τὸν λάρυγχα τῷ κυριοκτόνῳ; ἀποκρίνεται· ἐπερώτησον τὸ ἐμὸν υἱὸν Σολομῶντα. καὶ μὴ σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἀσθεῖς, μὴ ᾗ βουληθῇς. ἐὰν ὡς ἀρχαλίσουσιν λέγειν τίς ἐλθὲ μετ' ἡμῶν, κοιρανῇσιν αἷματός, ἀποκτείνωμεν αὐτὰ δίκαιον κατὰ πῶλον ᾧ αὐτὸ ὥσπερ ἄδης ζῶντα. Επειδὴ οὖν ὡς ἄδης ζῶντα τὸ ζωοποιὸν κατέπον, ἄφρος ἀπεργαμμένος ὁ

Psalm.
vi. 6.

Mat.
xiv. 3.

Prov. 1.
10. 11.
12.

λάρυγγ' αὐτῶν. ἐπεὶ οὖν ὁ ὄπιθεν
 φησὶ οὗτος ψαλμός, ὡς τῆς
 κληρονομίας, εἰς τὸ τέλος ἔ-
 τον θάνατον τοῦ Χριστοῦ ἐγράφη.
 ὅθιν ἔτι τὴν αἰάσαν αὐτῶν ὡς θεοῦ
 λόγου ἐσήμανεν εἰπὼν· ὅτι πρὸς
 σὲ προσεύξομαι κύριε, τῷ πρωῒ
 εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς μου. τῷ πρωῒ
 ᾠδαίσομαι σοι, καὶ ἐπόψῃ με.
 ὅτι πρὸς σὲ προσεύξομαι. θεὸς
 γὰρ εἰ ὁ ἐκ νεκρῶν αἰετάρη·
 καὶ πρὸς σὲ ἀφ' τῆς νυκτὸς ἐ-
 βόα ὁ χρεὶς τῷ προσφώνῳ·
 αἰάσα ὁ θεός, κρινόν τι τὸ γινῶ-
 εἰ ἀνθρώπος ἐτάφη, πῶς θεὸς αἰέ-
 τη; ἄφ' οὗ θεὸν χριστεύειν οὐκ
 ἔμαθεν· τάφῳ ζῆμιώσαι δύνα-
 ται, προσδύωαι οὐ δύναται. ἄγ-
 γελοι καὶ γραπῶται τῷ τάφῳ πα-
 ρέδωκον, καὶ ιδιώτης ὁ ταφείς;
 γραπῶται ἐπὶ ἔσθιοι τοῦ ἔθρονος
 βασιλεὺς γὰρ ὁ ταφείς. ὡς περ
 ιδιώτου ἔθρονος γραπῶται οὐ τη-
 ροῦσιν, οὕτως ἀνθρώπου φίλος
 τάφῳ ἄγγελοι ἐπαχέθησαν. τῷ
 πρωῒ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς μου.
 ὅτι πρωῒ αἰάσαις ἐρεῖς ταῖς μα-
 χαρίαις γυναιξίν, χαίρετε. ὑμεῖς
 χαίρετε· ἡ γὰρ κουστωδία τετέ-
 ρακται. ὑμεῖς χαίρετε· οἱ γὰρ τὸν
 τάφον τηροῦντες, τὴν ἐνθήκην μὴ
 ἔχοντες ὀλοφύρονται. ἐπεὶ οὖν καὶ
 τὸ πάθος καὶ τὸν τάφον καὶ τὴν
 πρωῒαι τῆς αἰασιώσεως ἀείχαι
 ὁ ὡς τῆς κληρονομίας ψαλ-
 μός· ἀφ' οὗτο, εἰς τὸ τέλος.

A *gustur eorum.* Itaque quoniam
 Psalmus iste funebris est, *pro*
ea qua hereditatem consequitur,
In finem & mortem Christi
scriptus fuit. Unde etiam re-
 surrectionem ipsius, tam-
 quam Dei Verbi significavit,
 dicens; 4. *Quoniam ad te ora-*
bo Domine, mane exaudies vo-
cem meam. Mane adstabo tibi,
& videbis me. Quoniam ad te
 orabo. Deus enim es, qui a
 mortuis resurgis; & ad te per
 noctem clamabat chorus Pro-
 phetarum; *Surge Deus. judi-*
ca terram. Si homo sepultus
 est, quo modo Deus surrexit?
 Sepulcrum Deum constituere
 nescit. Sepulcrum damnum
 inferre potest, incrementum
 dare non potest. Angeli &
 milites sepulcro assistebant;
 & erat privatus qui sepultus
 fuerat? Milites custodiebant
 sepulcrum; rex enim erat,
 qui erat sepultus. Sicut pri-
 vati sepulcrum milites non
 servant; sic puri hominis se-
 pulcro non assident Angeli.
Mane exaudies vocem meam.
 Quia mane resurgens dices
 beatis mulieribus; *Avete,* *Matth.*
Vos avete: nam custodia tur- *xxviii;*
bata est. Vos gaudete: qui *9.*
 enim servant sepulcrum, de-
 positum non habent, ideo-
 que plorant. Igitur quando-
 quidem *pro ea qua heredita-*
tem consequitur Psalmus, con-
 tinet & passionem & sepul-
 crum, & matutinum resurre-
 ctionis; eam ob rem, *In finem.*

Psalm.

LXXXI.

8.

Hebr.

1. 3.

Eph. vi.

17

Ps. 11.

6.

Mat.

23. 36.

2. *Verba mea auribus percipe Domine.* Qui portas omnia verbo virtutis tuae. *Verba mea auribus percipe Domine.* Cujus verbum gladius: *Et gladium spiritus: quod est verbum Dei.* Vide frater, quâ ratione dicas Deo; *Verba mea auribus percipe Domine.* ac deinde; *Intellige clamorem meum.* 3. *Intende voci orationis mea.* Primò enim verba tua scrutatur Dominus, quæ in universum loqueris; num turpiloquii, aut blasphemiarum, aut perjurii verba sint; num maledictionis, ac detractionis, atque calumnie; num sint verba demersionis, quæ per calumniam demergere valeant eum cui calumnia inuritur. *Dilexisti verba submersionis, linguam dolosam.* Num sint iniquitatis verba. *Verba mea.* Hoc est oris ipsius iniquitas. Nam si verbi otiosi ratio à nobis repetitur: quemadmodum dicit; *Omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem:* quanto magis cum verba noxia protuleris, hæc sunt in detrimentum & perditionem animæ tuæ. Deinde clamorem tuum probat Deus: num iniquè adversus aliquem clamaveris, num injustam iram clamore buccinaveris, num ad innocentem percellendum clamaveris tamquam iracundus, num eo clamaveris modo quo illi qui Stephanum

A τὰ ῥήματά μου ἐνώπιον κύριου. ὃ φέρων τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεώς σου. τὰ ῥήματά μου ἐνώπιον κύριου. οὐ τὸ ῥῆμα μάχαιρα. Καὶ πλὴν μάχαιραν τοῦ πνέματος· ὃ ἐστὶν ῥῆμα θεοῦ. βλέπει πῶς λέγεις ἀδελφεὶ πρὸς θεῶν· τὰ ῥήματά μου ἐνώπιον κύριου. εἴπα σύ τις τῇ κραυγῇ μου. πρὸς ἕνα τῇ φωνῇ τῇ δεικνύσας μου. ὁρᾶτον ᾧ τὰ ῥήματά σου ἐρχοῦντα ὁ κύριος,

B ἀπὲρ δόλου λαλιῆς· εἰ μὴ αἰχρολογίας ἢ βλασφημίας, ἢ ὁπιορκίας εἰσὶν ῥήματα· εἰ μὴ λοιδορίας, καὶ καταλαλιᾶς, καὶ συκοφαντίας εἰσὶν ῥήματα· εἰ μὴ εἰσὶν καταπονησμοὶ ῥήματα, τῇ συκοφαντίᾳ καταπονητὴ ἐν δυνάμενα τὸν συκοφαντούμενον. Ηγάπησας ῥήματα καταπονησμοῦ, γλώσσας δόλιαν. Εἰ μὴ εἰσὶν αἰομίας ῥήματα. τὰ ῥήματά μου. τουτίστιν τοῦ σώματος

C αὐτοῦ αἰομία. εἰ ᾧ ῥήματος δέχου λόγον ἀπαιτούμεθα· καθὼς λέγει· πᾶν ῥῆμα δέχον ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, δώσωσιν αὐτοῖς λόγον· πόσω μᾶλλον ὅτ' αὐτὰ ῥήματα καταπονησμοῦ παρέχεται, ὅτι βλάβη καὶ ἀπώλεια τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς ταῦτα γίνονται. εἴπα πλὴν κραυγῇ σου δοκιμάζει ὁ θεός· εἰ μὴ ἀδίκως πρὸς κατὰ κράτος, εἰ μὴ θυμὸν ἀδικῶν τῇ κραυγῇ ἐσάλπισας, εἰ μὴ ὅτι τοῦ καταπλήξαι τὸν ἄθωον ὡς ὀργίλος ἐκράξας, εἰ μὴ ὡς οἱ λιθάζοντες Στέφανον ἐκράξας.

ἔκραζας. κράζαυτες ἡ φωνὴ μεγάλη·
 λη, σιμῶνον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ
 ὤρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν. καὶ
 ἡ κραυγὴ ὄχημα τοῦ φόβου ἐγένετο.
 παῖδες οὖν τὰ ῥήματα σου δοκι-
 μάζει ὁ θεός. ὅτι ἡ δὲ τῶν λόγων δι-
 χαϊσθήσῃ. ἔδοκιμάζει, οὐχ ἵνα
 τότε μαθῇ, ἀλλ' ἵνα τότε διδάσῃ.
 εἶτα πάλιν κραυγὴ σου ἐρῶν, καὶ
 οὕτως πάλιν δέσιν σου ὑπερβαίνει
 ὁ θεός. ἐπὶ οὖν τὰ ῥήματα συρ-
 ραπτεῖ ὁ θεός, πᾶσα χαλὰ μὴ τὸ
 κάλλος τῆς εὐδοκίας, λοιδωλαίας ἢ
 αἰσχρολογίας ὑβρισμῶν. ἀλλ' ἐν
 ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευ-
 ματικαῖς αἰ πάλιν ᾠδιδάσωμεν. μὴ
 εἰς καπηλεῖα πύχοντες, ἀλλ' εἰς
 ἐκκλησίαν ἀσάδοντες· μὴ μέθη
 βαπτίζομενοι, ἀλλὰ τῇ ἀνταρχείᾳ
 ᾠρεῖς ὁρῶμενοι· μὴ σκιρτῶντες ὡς
 Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ δοξολογοῦντες ὡς οἱ
 ἀπόστολοι· μὴ ἐν ταῖς ἀγροῖς παι-
 ζόντες, ἀλλ' ἐν ταῖς οἰκίαις ψαλ-
 λόντες. οὐδεὶς ὀρχούμενος εἰσέρχου-
 ται εἰς τὴν βασιλείαν, οὐδεὶς με-
 θύων βασιλεῖ παρίσταται. εἰ δὲ ὅτι
 γῆς ποσὺν τι ἀσφάλεια, πολλὰ
 μάλλον ἀσφαλεστέρα ἡ ἐπουρανίου
 κατὰστασις, καὶ ἡ ἐκείνῃ βασιλείᾳ· ἢ
 βασιλείᾳ κατὰ ξιωπτήν. ἀπαιτεῖς
 χαίροντες ἐν ᾠρεῖν ὁρῶμενοι· χάριτι
 καὶ φιλαδελφίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
 τος, νῦν καὶ εἰς τοὺς ἀπέραντους
 αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

A lapidabant. *Clamantes autem AE.*
voce magnā, contínuerunt aures VII. 57.
suas, & impetum fecerunt unan-
imiser in eum. Et clamor ve-
hiculum homicidii exstitit.
Primò igitur verba tua pro-
bat Deus. Ex verbis enim ju- *Matth.*
stificaberis. Et probat, non ut XII. 37.
tunc discat, sed ut tunc ju-
dicet. Postea clamorem tuum
perscrutatur, atque ira pre-
cationi tuæ assentitur Deus.
 B Cùm ergo Deus verba li-
 bret, admoneo ne pulcritudi-
 nem festi per convicia & tur-
 piloquia inquinemus; sed il-
 lud psalmis; hymnis, cantici-
 isque spiritualibus redda-
 mus fragrans: non currendo
 ad tabernas, sed ad Eccle-
 siam festinando: non ebrie-
 tate demersi, sed sobrietate
 ornati: non tripudiantes &
 lascivientes instar Judæorum,
 sed glorificantes Apostolo-
 rum more: non in plateis lu-
 damus, at psallamus in do-
 mibus. Nemo saltans in re-
 giam ingreditur, nemo ebrius
 regi afficit. Quod si in terra
 talis adhibetur cautio, multo
 cautior est cœlestis status, &
 regnum quod illic consistit:
 quo regno omnes digni ha-
 beamur, gaudentes ac læti;
 gratiā & benignitate Domini
 nostri Jesu Christi; cui glo-
 ria & imperium, nunc & in
 infinita sæcula sæculorum.
 Amen.

EIVSDEM Α ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

In eundem quintum Psalmum,
alio modo. Oratio quarta.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐ. ψαλμὸν, ἄλλως.
λόγος δ'.

2. **V** Erba mea auribus percipe Domine. Qualia verba, Propheta? Deus enim novit ea, etiam antequam de illis cogitaveris. Nos ergo doce, qualia verba Deo ad placationem protuleris, ut nos quoque iisdem utamur. Qualia verba? Audi quæ in proposito Psalmo habentur, quæ Deo dicens, tum meipsum moderor, tum illum flecto, tum auditores admonco. Dixi infra. 5. Quoniam non Deus volens iniquitatem tu es. Et quare sic dixisti? Quia iniquitatem odio habui & abominatus sum. Non enim simpliciter verba pronunciavit, ut plerique: sed prius ea re ipsâ exhibuit: sicque confidenter dixit Deo; Verba mea auribus percipe Domine. Dixi; 6. Non habitabis iuxta te malignus. Cur? Quia bonus visione Domini apparui. Ideo & declinante à me malo non cognoscebam. Dixi; Non permanebunt iniusti ante oculos tuos. Et quam ob rem hoc dicere ausus es? Quoniam iniquos odio habui, as legem tuam dilexi. Qui autem injuste agentes odit, numquam sanè cooperabitur iniustitiis. Dixi;

Psalm.
cxviii.
113.

TΑ ῥήματά μου ἐνώπια κύ-
ει. ποῖα ῥήματα, προ-
φήτα; ὁ μὲν ᾧ θεὸς οἶδεν αὐτὰ ἐ-
πὶ τὴν αὐτὰ ἐνθυμηθῆς. ἡμᾶς οὖν δι-
δάξον, ποῖα ῥήματα πρὸς δυσώ-
πῃσιν τῷ θεῷ προσένεγκας, ἵνα καὶ
ἡμεῖς τοῖς αὐτοῖς χρῆσώμεθα. ποῖα
ῥήματα; ἀκούσον ἅ ἐν τῷ προ-
κειμένῳ ψαλμῷ, ἅ περ λέγων τῷ
θεῷ, καὶ ἐμαυτοῖς συμφερίζω, καὶ αὐ-
τὸν δυσωπῶ, καὶ ὅντι ἀκούοντας μου-
σῆτῳ εἶπον ὑποκαταβάς· ὅτι οὐ-
χὲ θεὸς θέλων αἰομίαν σὺ εἶ. ἐπεὶ
τί οὕτως εἶπας; ἐπεὶ δὴ αἰομία ἐ-
μίσησα καὶ ἐξεδιλυξάμην. οὐ γὰρ
ἀπλῶς τὰ ῥήματα ἔλεγον, ἀλλ' οἱ
πολλοί· ἀλλὰ πρῶτον αὐτὰ ἐδει-
ξει παράδειγμα· καὶ οὕτως θεράπον
εἶπεν τῷ θεῷ· τὰ ῥήματά μου ἐνώ-
πια κύει. εἶπον· οὐ παρικήσει
σοι πονήρὸς ὁ μῦθος. διὰ τί; ἐπεὶ δὴ
ἀγαθὸς τῇ ὁράσει κυρίου πέφηναι·
διὸ καὶ ἐκκλίνοντος ἀπ' ἐμοῦ τοῦ πο-
νηροῦ πᾶς ἐγένετο σκῆνος. εἶπον· οὐ
ἀφαινοῦσιν ὡδύνομοι κατὰ τὴν ὁρ-
θαλμῶν σου. καὶ διὰ τί τοῦτο εἶπεν
ἐξ ἐμῶν; ἐπεὶ δὴ ὡδύνομοι ἐμί-
σησα, τὸ ἡ νόμοι σου ἠγάπησα. ὁ ὧ
ὡδύνομοις μισῶν, οὐκ αὖ πα-
ρανομίαις συνεργήσῃ ποτέ. εἶπον·

ἐμύσησας πάντας τοὺς ἐργαζομέ-
νοις τὴν αἰομίαν. τί οὖν, αὐτοὺς οὐκ
ἠνόμισας; ἀλλὰ αἰομήσας ἐδεή-
θην. ὅτι πλείον πλεονόν με ἄπο τῆ
αἰομίας μου. εἶπον. Απολείς πάν-
τας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος. ὃ ᾧ
εἰδὼς ὅτι ὁ ψευδόμενος ἄπολλυ-
ται, οὐκ αὖ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ
τῷ ψεύδει ἐσπίλωσεν, οὐδὲ αὖ ἀ-
παλείας ὁδὸν πάντῃ ἐποίησεν
ψευδόμενος. εἶπεν. Ἄνδρα αἱμα-
των καὶ δόλιον βδελύσσεται κύ-
ριος. καὶ τὸν δόλιον, ἄνδρα αἱ-
μάτων ἐκάλεισεν. Ὡς τί; ἔπει-
δή ὁ δόλιος ποσούτοις φονάει, ὅ-
σοις δολιεύεται. ὃ ᾧ δόλιος, ἀλ-
λο φαινόμενος, καὶ ἄλλο γινόμενος,
τῷ σώματι ψεύδεται. σῶμα ᾧ χα-
ταψευδόμενον αἰσρεῖ ψυχῇ. ἐπεὶ
οὖν τοιαῦτα ἐλάλει ῥήματα, ἀ-
περὶ τοῦ ἰσχυροῦ καὶ αὐτὸν διχηώσαι,
καὶ θεὸν δυσωπῆσαι, καὶ τοὺς ἀκούον-
τας παιδεύσαι, διὰ τοῦτο εἶπεν. τὰ
ῥήματά μου ἐνώπσαι κύριε, σύνες τῇ
κραυγῇ μου. Ὡς ᾧ ἄρα, ὄχλος καὶ
θόρυβος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ ἐξηΐεν
τῇ τῇ πρὸς τὸν θεόν κραυγῇ; οἱ ᾧ ὡς
τοῖς ἀρχουσιν πρὸς τὸν θεόν, ἐ-
πειδὴ οἶδασιν ὅτι ἐνθεν μὴ οἱ ἐν τῇ
ἀγορᾷ πρὸς τὸν θεόν, ἐπέρωθεν ᾧ οἱ
ῥαβδούχοι θορυβοῦσιν, ἐμπροσθεν
οἱ κήρυκες κράζουσιν. αὐτοὺς ὁ ἀρχὸν
ἐπὶ τῇ ψυχῇ οὐκ ὀχλήματος καὶ πρὸς πολ-
λὰ ἔχει τῇ διανοίᾳ καὶ διὰ πάντων
πάντα ὁ ἰκέτης ἀναγκάζεται μετὰ
κραυγῇ ποιῆσθαι τὴν πρὸς τὸν θεόν.

A 7. *Odisti omnes qui operantur
iniquitatem. Quid ergo; ipse
non iniquè egisti? Sed post
peractam iniquitatem depre-
catus sum; Amplius lava me
ab iniquitate mea. Dixi; Perdes
omnes qui loquuntur mendacium.
Cæterum qui noverat perire
mendacem, non maculavit
mendacio linguam suam, nec
mentiendo fecit eam iter per-
ditionis. Dixit; Verum san-
guinum & dolosum abominatur
Dominus. Atque dolosum, vi-
rum sanguinum appellavit.
Qua de causa? Quoniam do-
lus tot interficit, quot do-
lo decipit. Nam dolosus,
dum aliud apparet & aliud
existit, mentitur ore. Os
autem quod mentiuntur, occidit
animam. Quia igitur hujus-
modi verbaloquebatur, quæ
idonea erant & ipsum effice-
re justum, & Deum placare,
& audientes erudire, capro-
pter dixit; Verba mea auribus
percipe Domine; intellige clamo-
rem meum. Quid enim; turba
& tumultus erat circa Deum,
& indiguit Propheta clamo-
re? Nam qui hic accedunt
ad præfides, quia sciunt hinc
quidem circumstrepere eos
qui in plateis sunt, aliunde
verò lictores tumultuari, an-
tè clamare præcones, ipsum
præsidem excelso duci vehi-
culo, ac in multa divisam
mentem habere; & propter
hæc omnia qui supplex est,
cogitur adire cum clamore.*

Ps. l. 4.

S. p. 1.
11.

Psalms.

22. 111.

22.

Psalms

CXXXVIII.

16.

Quod si nihil tale circa Deum est, quâ ratione Propheta clamans eloquebatur? Verum qui alibi dixit; *Ipse enim novit abscondita cordis*: &c., *Imperfectum meum viderunt oculi tui*: noverat non egere Deum clamore sensibili. At justici clamor, est fiducia erga Deum: clamor justici, est omne opus laudabile; quod ei clamant qui illud mirantur. Cum ergo Propheta omnem bonam actionem gestaret velut unam virtutem, hanc Deo præviformi manifestans dixit; *Intellige clamorem meum*. Quandoquidem sciebat multos variosque clamores cum iustorum tum peccatorum esse; ut clamorem suum tamquam iusti & amici & filii adscisceret, & inter multos clamores clamorem hominis sui agnosceret. Si verò in gregibus maximis ac refertissimis, unumquodque animal clamorem sobolis suæ agnoscit; & licet mille vituli clament, unaquæque tamen vacca cognoscit vociferationem proprii foetus; & mille agni dum balant, ad cuiusque vocem accurrit mater, nec fallitur: multo magis, inter clamantes mille peccatores, novit Deus justici clamorem, eumque agnoscit, ut puram sui filii vociferationem. *Intellige clamorem meum*. Veram margaritam, verum nummum, aliter videt imperitus, aliter

A ει ἡ οὐδὲν τοιοῦτον πρὸς τὸν θεόν; πῶς αὐτῷ ὁ πατριάρχης κλάζων διελήγτο; ἀλλ' ὁ ἐν ἄλλοις εἰπών· αὐτὸς γὰρ γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας· καὶ τὸ ἀκατήραστον μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου· ἥ δει ὅτι κραυγῆς ἀνάσθητι ὁ θεὸς ὅτε ἔχρηξεν. κραυγὴ δὲ δικαίου, ἡ παρρησία ἡ πρὸς θεόν· κραυγὴ δικαίου, πᾶν ἔργον ἐπαινετόν· ὅπερ αὐτῷ κλάζουσιν οἱ τοῦτο θαυμάζοντες. ἐπεὶ οὖν ὁ πατριάρχης πασαν πρᾶξιν ἀγαθὴν ἐφόρει ὡς μίαν ἀρετὴν, πάντῃ ἐμφανίζων θεῷ τῷ πατριάρχῃ ἔλεγον· σὺν ἐς τῆς κραυγῆς μου. ἐπειδὴ ἥ δει πολλάς καὶ ἀφ' ὧν κραυγὰς δικαίων καὶ ἀμαρτωλῶν, ἵνα καὶ αὐτῷ κραυγὴν ὡς δικαίου καὶ φίλου καὶ τέκνου οἰκαιώσῃται; καὶ ἐν ταῖς πολλαῖς κραυγαῖς τῷ τοῦ ἰδίου ὅππῃ. εἰ ἡ ἐν ταῖς μυελωσέαις ἀγέλαις ἔχαστον ζῶον τῷ κραυγῇ τοῦ ἰδίου γνήματος ὅππῃ γινώσκει καὶ χιλίων μόχων βοῶντων ἕκαστη βοῆς οἶδεν τῷ βοῦ τοῦ ἰδίου νεογνοῦ καὶ μυελῶν ἀρνίων βληχομεῶν, πρὸς τῷ ἕκαστου φωνῇ ἡ μήτηρ τέλει, καὶ ὅτε ἀποσφάλλεται· πολλὰ μάλλον κραζόντων μυελῶν ἀμαρτωλῶν, οἶδεν ὁ θεὸς τὸ τοῦ δικαίου κραυγῇ, καὶ ταύτῃ ὅππῃ γινώσκει ὡς κατὰ τὸν ἰδίου τέκνου βοῇ. σὺν ἐς τῆς κραυγῆς μου. τὸ μαρμαίρειν τὸ ἀληθινὸν καὶ τὸ νόμισμα, ἄλλως ὅρα ὅ ἄπειρος, καὶ ἄλλως

οὐδὲ ὁ ὀπίσθιος φραγματευ-
 τής· καὶ δικαίων καὶ ἀμαρτωλῶν ῥή-
 ματα καὶ φωναί, ἄλλως δέχεται ὁ
 κόσμος, καὶ ἄλλως δοκιμάζει ἢ
 τοῦ θεοῦ ἀκρόασις. Ὅσα ἐπείσσω πινά ἐν
 πλατείᾳ κροῖοντα; καὶ ἀδικεῖ,
 καὶ κροῖει, καὶ οὖν πολλοὺς ἀπα-
 τᾷ, καὶ ὁ ἀδικούμενος σωπαί, καὶ
 ὡς ἀδικος νομίζεται. ἵνα οὖν μὴ
 ποιότος ὁ Δαβὶδ νομιᾶθῃ, δοκι-
 ματὴν τῇ κρουγῇ αὐτῷ τὸν θεὸν ἐ-
 κάλεσεν. οἶτες τῇ κρουγῇ μου
 πρὸς τῇ φωνῇ τῇ δεισιμασίᾳ μου.
 καὶ τίς ἡ δεισιμασία τοῦ δικαίου, καὶ τίς ἡ
 ταύτης φωνή; τί ἐστὶν δεισιμασία; δεισιμα-
 σία ἡ ἐνδεΐα καὶ τὸ λείμμα οὐ ἔχα-
 ρος ὑποφέρει. δεῖν γὰρ τὸ λείπειν
 ἐστίν. ὅθεν καὶ ἐνδεόμενον οὐκ ἐπι-
 ριν λέγουσιν, τὸν λειπόμενον τῇ ἀ-
 ναγκῇ τῆς ζωῆς. ἵνα ποῖναι δείξῃ
 ὁ πρὸς τῇ αὐτῷ τὴν βαλυστάτην
 πτωχείαν καὶ πένιαν τοῦ πνέμα-
 τος· μακάριοι γὰρ οἱ πτωχεῖ τῷ
 πνέματι· ποιότος δὲ ὧν, ἐν ἄλ-
 λοις ἔλεγον· ὅτι πτωχὸς καὶ πένης
 εἰμὶ ἐγὼ· ὁ θεὸς βοήθησόν μοι.
 τὴν καλὴν ταύτην πτωχείαν καὶ
 πένιαν καὶ ἐνδεΐαν, ὡς ἀρετὴν
 βιώσαν πρὸς ἀλλόθεν, ἔλεγον·
 πρὸς τῇ φωνῇ τῆς δεισιμασίας
 μου. ἀπὸ τοῦ, οὕτως πτωχὸς εἰμὶ
 καὶ ταπεινός τῷ πνέματι, ὅτι αὐ-
 τῇ μου ἡ ἐνδεΐα καὶ ἡ πένια, ὡς
 χάρις δεισιμασίας τῆς κατωρθωμά-
 των ἀφ' ἡραμμάτων βλά. χάρις
 τῇ οἰκονομικῇ ἢ ταπεινοφρο-

A conspicatur doctus negotia-
 tor: & justorum peccatorum-
 que verba ac voces, aliter
 accipit mundus, aliter pro-
 bat Dei auditus. Nonne vi-
 disti quempiam in platea cla-
 matorem? & injuriam facit,
 & clamat, multosque decipit;
 qui verò injuriā afficitur, ta-
 cet, atque pro iniquo habe-
 tur. Ne ergo talis esse existi-
 metur David, comprobato-
 rem clamoris sui Deum vo-

B cavit. *Intellige clamorem meum:*
 3. *intende voci precatationis mee.*
 Et quænam precatio justī,
 quænam ejus precatationis
 vox? Quid est precatio? Pre-
 catio *deus*, est indigentia, &
 defectus rei qua quisque de-
 stituitur. Nam *deus* significat
 deesse. Quocirca *deus* hoc
 est indigum vocamus eum, cui
 deest necessarius cibus. Ut igitur
 ostendat Propheta extre-
 mam suam paupertatem &

C inopiam spiritus: *Beati enim* *Matth.*
pauperes spiritu: hujusmodi au- *v. 3.*
 tem cum esset, alio in loco
 aiebat; *Ego egenus sum & pau-*
per: Deus adjuva me: præcla- *Psalm.*
 ram hanc inopiam, pauper- *lxix.*
 tatem ac egestatem, instar *6.*
 clamantis virtutis præten-
 dens, *Intende*, inquit, *voci*
precatationis mee. Quasi dice-
 ret; Adeo pauper sum & hu-
 milis spiritu, ut hæc mea in-
 digentia & paupertas, velut
 charta precatationis bonorum
 operum, per litteras clamet.
 Chartæ puræ similis est hu-

militas & religio ; litteræ autem sunt , virtutes & præclara facinora. Itaque sicut Imperatori preces & precum scripta , sine charta non offeruntur ; ita coram Deo cunctæ virtutes simul , absque humilitate non comparent. Testisque est Phariseus cum Publicano. Phariseus jactabat habere se præclara opera. *Deus , gratias ago tibi , quia non sum sicut ceteri hominum , raptores , injusti , adulteri . Iejuno bis in Sabbato ; decimas de bonorum meorum . Pulcra verba ; sed pietas nusquam . Pulcra , opera recta ; sed nusquam humilitas . Publicanus pectus percutiebat , & tamquam peccator proci- dit , atque humilitatem declaravit : unde velut adversarium vicit , superbum Phariseum . Descendit enim hic justificatus . Rex meus .* Quare David regem suum , Deum appellavit : Ut ostenderet , quod licet hominibus imperaret , at Deo tamquam miles serviebat ; licet in congeneres dominaretur , at cælestem regem habebat dominum ; quamvis regiam dignitatem gereret , at subditus non erat regno peccati. *Rex meus .* Mihi quippe superindumentum est regalis dignitas. Etenim me prius hominem fecisti , sicque regnum imposuisti. Tibi verò connatura-

Luc.
xviii.
11 12.
14.

Α σὴν καὶ ἀλάβεια· χαρίματα δὲ εἰσιν αἱ δέχεται καὶ τὰ κατορθώματα. ὥστε οὖν πρὸ βασιλεῖ ἡ δέησις καὶ τὰ τῆς δέησεως χαρίματα, αἶψα χάριτος οὐ παροφείρονται· οὕτως πρὸ θεῷ αἱ δέχεται πᾶσαι ὁμοί, αἰδὼ παπεινοφροσύνης οὐκ ἐμφαίζονται. καὶ μάρτυς ὁ φαρισαῖος καὶ ὁ τελώνης. ὁ φαρισαῖος ἔλεγον, ἔχον κατορθώματα. Ο ἰσὺς ἀχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὡς οἱ λοιποὶ τῆς αἰσχύνης, ἄρπαγες, ἀδικοὶ, μοιχοί. νηστῆς δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεχάμην μου τὰ ὑπάρχοντά. χαλὰ τὰ ῥήματα, ἀλλ' ἀλάβεια οὐδαμῶς. χαλὰ τὰ κατορθώματα, ἀλλὰ παπεινοφροσύνη οὐδαμῶς. ὁ τελώνης τὸ πῆθος ἐτυπῆν, καὶ ὡς ἀμαρτωλὸς παροσέπιπεν, καὶ τὴν παπεινοφροσύνην ἐνεφάνισεν καὶ ὡς ἀπίδικον τὸν ὑπερήφανον φαρισαῖον ἐνίκησεν. κατέβη γάρ οὗτος διδουχισμῶς. ὁ βασιλεὺς μου. διὰ τὴν ὁ Δαβὶδ βασιλέα αὐτὸν τὸν θεὸν ἐκάλεισεν ; ἵνα δείξῃ, ὅτι καὶ ἀνθρώπων ἐβασίλευεν, ἀλλὰ πρὸ θεῷ ὡς γραπτότης ἐδούλευεν καὶ τῆς ὁμογενῶν ἐκνεύεω, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ αἰῶς ἐκνευέετο· καὶ τὸ βασιλικὸν ἐφόρει ἀξίωμα, ἀλλ' ὑπὸ ἀμαρτίας οὐκ ἐβασίλευετο. ὁ βασιλεὺς μου. ἐμοὶ μὲν ἡ ἐπένδυμα τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα. πρῶτον μὲν ἡ ἀνθρώπων με ἐποίη-

B

C

A lis, coalumna & coëxistens
est regia potestas. *Rex meus.*
Et quia homines super homi-
nes regnant, quod eximium
est subjunxit; *Et Deus meus.*
Qui tamquam Deus creasti
me; qui tamquam rex mei
curam geris. Quare autem
dixi; *Et Deus meus?* 4. Quo-
niam ad te orabo, Domine. Ora-
tio enim, non homini, non
magistratui, non rectori, non
præfidi, non regi, sed soli
Deo offertur. Idcirco non
tantum te regem meum, sed
& Deum confessus sum. Cur?
Quoniam ad te orabo Domine.
Et attende ad coherentiam.
Quia dixit; *Intende voci pre-*
cationis meae ob precationem,
regem vocavit. *Rex meus.*
Quia orare proposuit, Deum
confessus est. *Et Deus meus.*
Ut regi precationem, ut Deo
orationem obtulit. *Manè ex-*
audies vocem meam. Prophe-
tæ dixerunt de hærede Eccle-
sia; *Adjuvabit eam Deus ma-*
nè diluculo: unigenitus Deus,
diluculo à mortuis exsurgens.
Illud matutinum auxilium e-
go quoque invoco. *Manè ex-*
audies vocem meam. 5. *Manè*
astabo tibi. Ut intuitus te
tamquam è thalamo è sepul-
cro sponsum resurgentem,
quò exhiberes tibi gloriosam
Ecclesiam, dicam cum An-
gelis acclamemque; *Adstir*
regina à dextris tuis. Ut ergo
hoc spectem, *manè astabo*
tibi, & videbis me. aut, *videbo;*

A lis, coolumina & coëxistens
est regia potestas. *Rex meus.*
Et quia homines super homi-
nes regnant, quod eximium
est subjunxit; *Et Deus meus.*
Qui tamquam Deus creâti
me; qui tamquam rex mei
curam geris. Quare autem
dixi; *Et Deus meus?* 4. Quo-
niam ad te orabo, Domine. Ora-
tio enim, non homini, non
magistratui, non rectori, non
præfidi, non regi, sed soli
Deo offertur. Idcirco non
tantum te regem meum, sed
& Deum confessus sum. Cur?
Quoniam ad te orabo Domine.
Et attende ad coherentiam.
Quia dixit; *Intende voci pre-
cationis meae* ob precationem,
regem vocavit. *Rex meus.*
Quia orare proposuit, Deum
confessus est. *Et Deus meus.*
Ut regi precationem, ut Deo
orationem obtulit. *Manè ex-
audies vocem meam.* Prophe-
tæ dixerunt de hærede Eccle-
sia; *Adjuvabit eam Deus ma-* *Psal.*
nè deluculo: unigenitus Deus, *XLV. 6.*
diluculo à mortuis exsurgens.
Illud matutinum auxilium e-
go quoque invoco. *Manè ex-
audies vocem meam.* 5. *Manè*
astabo tibi. Ut intuius te
tamquam è thalamo è sepul-
cro sponsum resurgentem,
quò exhiberes tibi gloriosam
Ecclesiam, dicam cum An-
gelis acclamemque; *Adstir* *Eph. v.*
regina à dextris tuis. Ut ergo *27.*
hoc spectem, *manè adstabo* *Palm*
tibi, & videbis me. aut, *videbo.* *XLIV.*
10.

* 1. 001

Psalm.

XLV. 6.

Eph. v.

27.

Palm

XLIV.

10.

Utrumque enim positum habetur. Si quidem, *videbis*: hoc est, conspexisti pascentem, videbis regnantem: conspexisti psallentem, videbis prophetantem: conspexisti dum caderem leonem & ursam, videbis cum percutiam Goliathum & alienigenas: conspexisti quando in presenti sæculo glorificavi te cum Prophetis, videbis ubi in futuro sæculo psallam cum Angelis, tunc cum & in conspectu Angelorum psallam tibi. Si verò, *videbo*: Spectavi, inquit, temporales molestias, quotquot mihi ostendisti vexationes, multas sanè & malas; videbo bona sempiterna. Credo videre bona Domini. Aspexi Prophetas, videbo Evangelistas: aspexi descendentem de cælo, videbo ascendentem: de descensu dixi; *Descendes sicut pluvia in vellus*: de ascensu, *Ascendit Deus in nubem*. Dominus in voce tubæ. In gloria & potestas, nunc & in interminata sæcula sæculorum. Amen.

Psalms
CXXXVII.
1.

Psalms
XXVI.
15.

Psalms
LXXI.6.

Psalms
XVI.5

τὰ ἥδ' δύο κεῖται. ἕως μὲν, ἐπὶ ψῆ· αἰπὴ τοῦ, εἶδες ποιμαίνοντα, ἐπὶ ψῆ βασιλεύοντα· εἶδες ψάλλοντα, ἐπὶ ψῆ τραγουδούντα· εἶδες τὸν λέοντα καὶ τὴν ἀρκὸν τύποντα, ἐπὶ ψῆ τὸν Γολιάθ καὶ οὗτον ἄλλοφύλους παύσασοντα· εἶδες ἐν τῷ νῦν αἰῶνι μετὰ τραγουδῶν σε δοξάζοντα, ἐπὶ ψῆ ἐν τῷ μέλλοντι μετὰ ἀγγέλων ψάλλοντα, ὅτε καὶ ἐκαστοὶ ἀγγέλων ψαλῶσιν. ἔτι δ', ἐπὶ ψῆ· ἴδον, φησὶν, τὰ τρωσόμενα θλίβερα, ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακὰς· ἐπὶ ψῆ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ. Πιστεύω τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ κυρίου. Εἶδον τρωσόμενα, ἐπὶ ψῆ εὐαγγελιστάς· εἶδον ἐξ οὐρανοῦ καταβαίνοντα, ἐπὶ ψῆ αἰαδαίνοντα· ὅτι τὰ καταβάσεως εἶπον· Καταβήσεται ὡς υἱὸς ὁπτι πόνον· ὅτι τὰ αἰαδάσεως· Ἀνέβη ὁ θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος. αὐτὰ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ εἰς πάντων αἰώνων αἰώνων. ἀμήν.

B

C

EIVSDEM.

In Psalmi quinti Interpretationem, Oratio quinta: in qua C de hispo. Dicta est magna secundum feriam.

L Etetur etiam nunc hæres Ecclesiā: illius enim sponsus Christus, post passionem

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἐ. ψαλμοῦ, λόγος ἐ. ἐν ᾧ καὶ εἰς τὸν Ἰωσήφ. ἐλέγη τῇ μεγάλῃ δευτέρᾳ.

Ε Τροφινίδα καὶ ἰδίῃ ἡ κληρονομία· ὁ γὰρ ταύτης νυμφίος Χριστὸς πάντων αἰέτη.

αἰέτη. ἐπέθυσεν ὅτι τῷ πατρὶ, εὐφρανέσθω ὅτι τῷ αἰεταίῳ. εὐφρανέσθω ἡ κληρονομία· ἡχυνθὴ ἢ ἡ ἀποκληρονομία, ὅτι ἀπέκτεινεν τὸν κληρονόμον, καὶ ἀπώλεσεν τὴν κληρονομίαν. αἰέτη ὁ νυμφίος, καὶ ἡχυνθὴ ὁ ἄνυμφος αἰιδικός Ἰουδαῖος. καὶ ἀφ' οὗ π' ἡσχυνθὴ ὁ Ἰουδαῖος; ὅτι τὴν αἰδέσασιν Χειρὶ ἐσχοφάρτησεν, εἰπὼν οἱ μαθηταὶ τὸν κύριον ἔκλεψαν. εἰ σὺ τὸ τάφου ἔκλεψαν, πῶς ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ νεκροῦ τὸν χαλὸν οἱ ἀπόστολοι ἤγειραν; νεκρὸς χαλὸν οὐκ ἡγίρει, νεκρὸς πόδας οὐ χαλίζεται, νεκρὸς περπατῶν οὐ διδάσκει· ὁ οὐκ οἶδεν αὐτὸς, ἄλλον οὐ διδάσκει. αἰέτη ὁ νυμφίος, καὶ ὡς διχαστὴ σωήγῃ οἱ ἄγιοι ποροφῆται καὶ ἀπόστολοι ὑπὲρ τῆς κληρονομίας ἐκκλησίας αὐτῶν ποροσφύονται. εὐφρανέσθω ἐκκλησία νύμφη· ἡ ἢ τὸν νυμφίου αἰδέσας αἰετὴσιν σὶ χαμὰι κειμήλιον καὶ πατουμήλιον. οὐκ ἐπιβαμοὶ δαιμόνων ἅς σὰ τέχνα μαλίζονται, ἀλλὰ ναοὶ Χειρὸς αὐτοῦ νεοφωτίσται ἐναγχαλίζονται. οὐκέτι εἰδωλεῖα τυραννοῦσιν, ἀλλὰ θυσιαστήρια Χειρὸς βασιλεύουσιν. οὐκ ἐπιώλοι τῇ χρυσοῦ ἐικότι ποροσκυεῖν αἰαγχαζοῦσιν, ἀλλὰ ψαλμοὶ τῷ θεῷ ποροσκυεῖν διδάσκουσιν. ἔκ ἐπὶ πόδες πόρνης ὀρχοῦν Ἰωάννου θάνατον, ἀλλὰ πόδες ἐκκλησίας πατοῦσιν τὸν θάνατον. ἐπαύ-

Tom. II.

A resurrexit. Luxit super patiente, lætetur super resurgente. Gaudeat hæres: de decore enim confusa est ex hæres, quia occidit hæredem, & hæreditatem amisit. Surrexit sponsus, & confusus est sponsæ adversarius Judæus. Et quare confusus est Judæus? Quoniam resurrectionem Christi calumniatus est, dum ait; Discipuli Dominum furati sunt. Si de sepulcro furati sunt, quo modo in nomine mortui claudum erexerunt Apostoli? Mortuus claudum non facit surgere; mortuus pedes non largitur; mortuus non docet ambulare: quod ipse nescit, non docet alium. Surrexit sponsus, & instar advocatorum, ad judicem, sancti Prophetæ & Apostoli pro hæreditatem adeunte Ecclesia ad eum accedunt. Lætare ὁ Ecclesia sponsa. Nam resurrectio sponsi te exsurgere fecit, quæ humi jacebas & conculcabaris. Non amplius Dæmonum aræ liberos tuos dispartuntur; sed templa Christi recens baptizatos complectuntur. Non amplius Idolia tyrannidem exercent: sed regnant Christi altaria. Non amplius ti-
bia auream imaginem cogunt
adorare; sed Psalmi Deum
adorare docent. Non amplius
pedes meretricis saltant mor-
tem Johannis; sed Ecclesiæ
pedes mortem calcant. Cef.

λα. πν.

Παν.

111.

F

Psalm.
CXL 2. *sicut incensum in conspectu tuo.*
 Non vim habent pecudum
 immolationes; immolatus e-
 nim est agnus qui tollit pec-
 catum mundi. O miraculum!
 Infernus deglutivit Domi-
 num Christum, & non con-
 coxit. Leo devoravit agnum,
 & in stomacho continere non
 potuit. Mors absorpsit vi-
 tam, & nauseans vomuit
 etiam eos quos prius vora-
 verat. Gigas morientem Chri-
 stum portare non valuit: mor-
 tuus, formidabilis exstitit gi-
 ganti: cum vivente luctatus
 est, & à mortuo victus ceci-
 dit. Si à vivente victus esset
 Diabolus, habuisset præte-
 xere; Cum Deo luctari non
 valui: at cum vivente lucta-
 tus est, & morienti succu-
 buit, omnemque amisit ex-
 cufationem. Unum granum
 seminatum fuit, ac totus
 mundus nutritus est. Tam-
 quam homo jugulatus est,
 atque velut Deus vitam re-
 cepit, nec non vitam dedit
 orbi terrarum. Velut ostreum
 conculcatum est, & velut
 margarita exornavit Eccle-
 siam. Sicut ovis mactatus est,
 & sicut pastor baculo, cruce,
 expulit Dæmonum gregem.

Α σαιτο αἱ δόξασιαι, καὶ ἡμα-
 σαν αἱ γονυκλισίαι· ἤρρησαν αἱ
 τραγυδίαι, καὶ ἠῆθησαν αἱ ψαλ-
 μωδίαι. οὐκ αἰαδαίνει χαπὸς
 δὲ κρίσις, ἀλλὰ τῷ προ-
 σευχῶν τὸ θυμίαμα. Κατευθυ-
 θήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμία-
 μα ἐνώπιόν σου. οὐκ ἐνεργῶσιν
 ἀλόγων σφαγαί· ἐσφάγη γὰρ ὁ
 ἄμνός· ὁ αἶραι τὴν ἁμαρτίαν τοῦ
 κόσμου. ὁ τοῦ θυμιάματος. ὁ ἁ-
 γίου χατέπειν τὸν διαπτότιον Χει-
 ρὸν, καὶ οὐκ ἔπειν. ὁ λέων χα-
 τέπειν τὸν ἄμνον, καὶ ἀπεσπομα-
 χίῃ. ὁ θάνατος χατέπειν τὴν
 ζωὴν, καὶ ναυπάσας ἔμεσιν καὶ
 οὐκ προχεταποθίντας. ὁ γίγας
 τὸν ἀποθνήσκοντα Χειρὸν βαστάσει
 οὐκ ἴχυσεν· ὁ νεκρὸς, φοβερὸς
 τῷ γίγατι γήρην· ζῶντι ἐπά-
 λαυσεν, καὶ ὑπὸ νεκροῦ νικητὴς
 ἔπειν. εἰ ὑπὸ ζῶντος ἐνίκηθη
 ὁ διάβολος, εἶχεν προφασίζε-
 σθαι, ὅτι θῆρα παλάμην οὐκ ἴχυ-
 σα· ἀλλὰ ζῶντι ἐπάλαυσεν, καὶ
 ἀποθνήσκοντι ὑπέπειν, καὶ πᾶ-
 σαν τρέφασιν ἀπώλεσεν. εἰς
 κόκκος ἐσπάρη, καὶ ὅλος ὁ κόσμος
 ἐπάφη. ὡς ἄνθρωπος ἐσφάγη,
 καὶ ὡς θῆρος ἐζωοποιήθη, καὶ
 ἐζωοποίησεν τὴν οἰκουμένην. ὡς
 ὄφρην ἐπάτῃ, καὶ ὡς μαρ-
 γαρίτης ἐκόσμησεν τὴν ἐκκλη-
 σίαν. ὡς πρῶτον ἐθύθη, καὶ
 ὡς ποιμὴν ῥάβδῳ τῶν θνητῶν ἐδίω-
 ξεν τὴν τῶν δαιμόνων ἀγέλην.

ὡς λύχνος ὅπῃ λυχνίας τῇ ταν-
ρῇ ἐσβέσθη, ὡς ἥλιος αἰέτει-
λεν ἐκ τοῦ τάφου. ἦν ἰδεῖν θά-
μα διπλοῦν τανερυμῆρου Χειρῶν,
ἡ ἡμέρα ἐσκοπίζετο, καὶ ἀνταμῶν
αὐτῶν, ἡ νύξ ὡς ἡμέρα ἐφανίζετο
διὰ τὴν ἡμέρα ἐσκοπίζετο; ἐπειδὴ
παρὶ αὐτῶν γέγραπται· ἦτο σκοτός
ἀποκρυφίῳ αὐτῶν. διὰ τὴν νύξ ὡς
ἡμέρα ἐφανίζετο; ὅτι αὐτῶν ὁ πε-
ρήτης ἐλέγη· ὅτι σκοτός οὐ σκα-
πιδήσεται ἀπὸ σοῦ, καὶ νύξ ὡς ἡ-
μέρα φωτεινῇσται. ὡ νύξ ἡμέρας
λαμπρύτερα· ὡ νύξ ἡλίου λαμ-
πρύτερα· ὡ νύξ χείρας λαμπρότερα·
ὡ νύξ λαμπάδων διαυγέστερα· ὡ νύξ
πᾶσι δαίμονι περιπότερα· ὡ νύξ σκό-
τοις ἀππλλαγμένη· ὡ νύξ ἡ πόν-
τος ὕπνον δώκουσα· ὡ νύξ ἡ ἀργυρεῖν
μετὰ ἀγγέλων δαδάσκουσα· ὡ νύξ
φοβερά τοῖς δαίμοσιν· ὡ νύξ ἐνιαυ-
τοῦ ὅπῃ θυμία· ὡ νύξ νυμφαγωγὸς
τῇ ἐκκλησίᾳ· ὡ νύξ ἡ τῆς νεοφώ-
του μήτηρ· ὡ νύξ ἐν ἣ νυθαίῃς ὁ
διδάσκαλος γυμνῶνται· ὡ νύξ ἐν ἣ
ὁ κληρονόμος εἰς τὴν κληρονομίαν
τὴν κληρονομήν εισήλθον. εἰς τὸ
τέλος ὑπὲρ τῆς κληρονομίας.
ἐπειδὴ γὰρ ἡ συναγωγὴ τῇ Χει-
ρῶν, ὡς ἡ Αἰγυπτία τῇ Ἰωσήφ ἐπι-
βούλευσιν, καὶ ὡς δαχμαγίῳ τῇ
νόμῳ συνιστάμενη, τῇ τοῖς θυ-
σίαις αὐτῇ χαπίζονται· δαχμα-
γίῳ ὁ Ἰουδαϊκὸς νόμος, ὡς ταῖς
κρίσεσιν χαίρων συνάπτεται πᾶσι
τῇ νόμῳ τοῦ εὐαγγελίου, τῇ Χειρῶν

A Ut lucerna super candelabrum cruce extinctus est, atque ut sol exortus est è sepulcro. Videre erat spectaculum duplex : Christo crucifixo, dies tenebris obducebatur; eoque resurgente, nox illuminabatur in morem diei. Quare dies obducebatur tenebris? Quia de illo scriptum est; *Posuit tenebras latibulum suum.* Cur autem nox instar diei illustrabatur? Quoniam ei dixit Propheta; *Quia tenebra non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur.* O nox die clarior! ô nox sole splendidior! ô nox nive candidior! ô nox facibus lucidior! ô nox Paradiso delectabilior! ô nox à tenebris libera! ô nox quæ somnum pellis! ô nox quæ vigilare cum Angelis doces! ô nox terribilis Dæmonibus! ô nox desiderium anni! ô nox pronuba Ecclesiæ! ô nox recens Baptismo illuminatorum mater! ô nox in qua dormitans Diabolus nudatus est! ô nox in qua hæres in hæreditatem introduxit hæredem. *In finem pro ea qua hæreditatem confingitur.* Quia enim Synagoga Christo, ut Ægyptia Josepho insidiata est, ac velut coquorum principi Legi conjuncta, sacrificiis eam fumiganti; (princeps coquorum Judaica lex, ut pote nidoribus gaudens) cum Christo contra Evangelii legem voluit

Psalm.
XV I I.
12.

Psalm.
CXXXVIII
12.

copulari, & excludere virginem Assenetham voluit, Ecclesiam, ut opes & pulcritudinem sponsi latrocinata, sponsam faceret exheredem; propterea cum è sepulcro exivit Christus, tamquam è carcere Josephus, & in regium suum currum supra Cherubinos sedit: *Currus Dei decem millibus multiplex, millia abundantium*: tunc eum sancti pro ea qua hereditatem consequitur orantur. Nec tibi mirum videatur, quod Joseph imaginem Christi tulit. Te quippe docebunt ipsæ res. De Josepho scriptum est; *Iacob autem diligebat Josephum pro omnibus filiis suis*. De Christo; *Pater diligit Filium*; & *omnia dedit in manu ejus*. Josepho fecit pater tunicam variam. Et Christus; *Exsultabit anima mea in Domino*: induit enim me vestimento salutis, & tunicam lætitiæ circumposuit mihi, sicut sponso mitram. De Josepho scriptum est; *Et erat Joseph pulcher specie, & decorus aspectu valde*: & Propheta de Christo ait; *Speciosus formæ præ filiis hominum*. Detulerunt vituperationem malam in Josephum fratres: & Judæi vituperantes Dominum dicebant; *Nos ex fornicatione non sumus nati*: subintellige, sicut tu, puellæ innuptæ filius. Joseph missus est ad fratres, instar visitantis medici, & inventus est insidiis appetitus

Α ἤθελεν, καὶ ἀποκλείσαι τὴν παρθέ-
 να Ἀσσηνὲθ, τὴν ἐκκλησίαν ἐδούλευτο,
 ἵνα τὸ πλοῦτον ἐκ τοῦ χάλλος τῆς νύμ-
 φίου ληστεύσασα, καὶ νύμφῳ ποιήσῃ
 ἀποκληρονόμον διὰ τοῦτο ὅτι ἀπὸ
 τοῦ τάφου ἐξηλθεν ὁ Χριστός, ὡς ἀπὸ
 τοῦ φυλακῆς ὁ Ἰωσήφ, καὶ ὅτι τὸ βε-
 σιλικὸν αὐτοῦ ἄρμα ὅτι τὸ Χερουβὶμ
 ἐκάθισεν τὸ ἄρμα τοῦ Ἰησοῦ μυλο-
 πλάστον, χιλιάδες ἀθρούντων τότε
 αὐτοῖς ἄνθρωποι ὑπὸ τὸν κληρονομούσης
 παροσφύροντο. καὶ μή σε ξεῖζέτω ὅτι
 καὶ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἰωσήφ ἔφε-
 ρεν. αὐτὰ γὰρ σε διδάξει τὰ περὶ
 ματα. ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ γέγραπται·
 Ἰακώβ ἡγάπα τὸν Ἰωσήφ ὡς πᾶν-
 τας τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ. καὶ τοῦ Χριστοῦ·
 Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δι-
 δωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ Ἰωσήφ ἐ-
 ποίησεν ὁ πατὴρ χιτῶνα ποικίλον. καὶ
 ὁ Χριστός ἀγαλλιάσεται καὶ ψυχὴ μου
 ὅτι καὶ κελεύω ἐνέδουσι γὰρ με ἱμα-
 τοὶ σωτηρίου, καὶ χιτῶνα ἀφροσύνης
 καὶ ἐθήκην μοι, ὡς νύμφῳ μίτρας.
 καὶ τοῦ Ἰωσήφ γέγραπται· Καὶ ἰὼ
 Ἰωσήφ χαλὸς τὸ εἶδός, καὶ ὡραῖος τῇ
 ὄψει σφόδρα καὶ ὡραῖος χέλλει καὶ
 τοὺς υἱοὺς ἀνθρώπων· ὁ παρθέτης
 ἔφη καὶ τοῦ Χριστοῦ. Κατήνεγκαν
 λόγον πονηρὸν τῷ Ἰωσήφ οἱ ἀδελφοί
 καὶ Ἰουδαῖοι λέγοντες τὸν κύριον ἔλε-
 γον· Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐκ ἐχρησθή-
 μεν αὐτὸς τοῦ, ὡς οὐδὲ τὸ ἀνυμφάτου
 κόρης υἱός. ὁ Ἰωσήφ ἀπετάλη παρὰ
 τοῦ ἀδελφοῦ ὡς ἱατρός ἐπισκεπ-
 τὸν, καὶ ἠυρέθη ὡς ἐρετὸς

Psal.
LXVII.
18.

Genes.
XXXVII
3.

Iohan.
III 35.

Is. LXI.
10.

Genes.
XXXIX.
6.

Psal.
XII 3.

Iohan.
VIII.
41.

ὑποβουλόμενος· καὶ ὁ Χριστὸς ἀπε-
 στήλῃ ὡς ποιμὴν ἀσπλάγχνος, ὁ Ἰω-
 σήφ ἐπεράθη εἴκοσι χρυσῶν, καὶ ὁ Χρι-
 στὸς τριακοντα δρεχμῶν. τὸ Ἰωσήφ
 εἰς τὰ δώδεκα ἀδελφῶν, τοῖς Ἰσραη-
 λίταις ἐπώλησεν, ὁ εἰπὼν· δώτε ἀ-
 ποδάμεθα αὐτοῖς τοῖς Ἰσραηλίταις·
 καὶ τὸ Χριστὸν εἰς τὰ δώδεκα μαθητῶν,
 τοῖς Ἰσραηλίταις πέπρακεν. ἐκεῖ
 Ἰούδας συνεφώνει, καὶ ὡς Ἰούδας ἐ-
 πώλει. ὁ Ἰωσήφ ἐν τῷ λάκκῳ, ὃ ὁ
 Χριστὸς ἐν τῷ τάφῳ. τὸν Ἰωσήφ εἰς
 δεσμοφθῆειον ἔβαλεν ἢ τὴν Ἀγυπτίαν
 συκοφαντία· καὶ τὸ Χριστὸν δεσμῶν τῷ
 Πιλάτῳ παρέδωκεν ἢ τὴν συναγωγῆς
 ψευδομαρτυρία. ὁ κείνος δύο δού-
 λους, τῷ δρεχνοχρῶ καὶ τῷ δρεχ-
 σιτοποιῷ παρέστη· καὶ ὁ Χριστὸς δύο
 ληστὰς συνεσταυρώθη, τῷ ἐκ δεξιῶν,
 καὶ τῷ ἐξ ἀριστερῶν. ὁ Ἰωσήφ τὸν
 δούλον τὸν ἑνα εἰς τὰ βασίλεια
 παρέπεμψεν· καὶ ὁ Χριστὸς τῶν δύο
 ληστῶν τὸν ἑνα εἰς τὴν βασιλείαν
 εἰσήγαγεν. σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσθι
 ἐν τῷ παράδεισῳ. ὁ Ἰωσήφ ὑπὸ τὴν
 Αἰγυπτίαν κρατούμενος, ἀφῆκεν
 αὐτῇ τὰ ἱμάτια, καὶ ἐξῆλθεν· ὁ
 Χριστὸς ὑπὸ τοῦ θανάτου κρατού-
 μενος ἐξῆλθεν, καὶ τὰ ὀνόματα αὐτοῦ
 εἶρεν, ἐν τῷ τάφῳ ἀφῆκεν. εἶχεν ἢ
 Αἰγυπτία τὰ ἱμάτια, καὶ τὸν Ἰωσήφ
 ὡς κρατεῖται· εἶχεν ὁ πᾶς ὀφθαλμὸς,
 καὶ τὸν κύριον οὐκ ἐκράτησεν, κρα-
 τῆσαι οὐκ ἔστι δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν
 ὑπὸ αὐτοῦ. Διὸ πᾶς χαλῶ ὅσοι τῷ

A quasi hostis : & Christus mis-
 sus est tamquam pastor mise-
 ricors, ac visus est latronis
 more crucifixus. Joseph ven-
 ditus est viginti aureis ; &
 Christus triginta argenteis.
 Josephum unus è duodecim
 fratribus, vendidit Ismaeli-
 eis, qui dixit, *Venite, venda-*
mus eum Ismaelitis : Et Chri-
 stum unus duodecim discipu-
 lorum, Israelitis vendidit.
 Illic Judas consensit ; hic Ju-
 das vendidit. Joseph in cister-
 na ; & Christus in sepulcro.
 Josephum in carcerem misit
 Ægyptiæ calumnia : & Chri-
 stum vinctum Pilato tradidit
 Synagogæ falsum testimo-
 nium. Ille duobus Eunuchis
 adstitit, præposito pincerna-
 rum & principi pistorum : &
 Christus cum duobus latro-
 nibus crucifixus est, uno à
 dextris, altero à sinistris. Jo-
 sephus duorum Eunuchorum
 C alterum in regiam misit : &
 Christus unum latronum duo-
 rum in regnum introduxit.
Hodie mecum eris in Paradiso.
 Joseph ab Ægyptia appre-
 hensus, dimisit illi vestimen-
 ta, & egressus est : Christus
 à morte prehensus, exivit, &
 linteamina quæ gestabat, re-
 liquit in sepulcro. Ægyptia
 habuit vestimenta, nec Jose-
 phum tenuit : habuit sepul-
 crum linteamina, nec reti-
 nuit Dominum, quia non po-
 terat hic ab illo detineri. Quo-
 circa horrore, ut quotquot de

Genes.
xxviii.
27.

Luc.
xxiii.
43.

Josepho audivimus, castita-
tis ipsius sumus imitatores.
Joseph à fratribus venditus
est, & à Deo liberatus: at-
que tu recens baptizate, fui-
sti aliquando venumdatus
peccato, & gratiâ Christi li-
beratus es, *libertate quâ Chri-
stus liberavit nos.* Joseph in
deserto vagabatur, & à Deo
ut rex fieret deducebatur: sed
qui Josephum deduxit velut
ovem, te quoque errantem
invenit tamquam ovem, ut
pastor portavit, atque in
cœlestem regiam te Patri do-
num obtulit. Imitare pud-
icum. Coquo Josephus ven-
debatur, & veluti fumum
averfabatur Ægyptiam. Ca-
stus, à fumo acriter affectam
pupillam sentiebat; & mere-
trix ex vitioso affectu men-
tem fumo plenam gerebat.
Tunicam ténuit, at tempe-
rantiam non ademit: cum
vestimentis luctata est, &
pugilem non spoliavit: præ
rabie momordit vestimenta;
sed juveni rabiem non com-
municavit. Attende: Quan-
do rabiosus canis discidit a-
liquem, statim ille exuit se,
& projicit indumenta, ne per
illa venenum gliscens induto
fiat mortis semen. Sic Jose-
phus Ægyptiæ rabidæ quæ-
que vestimenta tangeret,
vestimenta projecit; atque
letale adulterii venenum ef-
fugit. Quòd si illum, servum,
domina propria sub servitu-

Α Ιωσήφ ἀχροαταί, γινώμεθα ὅτι πα-
φροσύνης αὐτῷ μιμηταί. Ιωσήφ ὑ-
πὸ ἀδελφῶν ἐπράθη, καὶ ὑπο-
θεοῦ ἠλευθερώθη· ἔτι δὲ νεοφώπι-
σι, ἡσθὰ ποτε τῇ ἀμαρτίᾳ προ-
βηίς, ἔχρειπ Χειροῦ ἠλευθερώ-
της, τῇ ἐλευθείᾳ ἣ ὁ Χειρὸς ἡ-
μαῖς ἠλευθέρωσεν. Ιωσήφ ἐν τῇ
ἐρήμῳ ὡς πλανώμενος, καὶ ὑπο-
θεοῦ εἰς βασιλέα ὁδηγούμενος· ἀλλ’
ὁ ὁδηγῶν ὥστε πρῶτον τὸν Ιω-
σήφ, καὶ οἱ πλανώμενοι ὄρει, ὡς
πρῶτον, καὶ ὡς ποιμὴν ἐβάστα-
σιν, καὶ εἰς τὰ αὐτῶν βασίλεια δῶκεν
σι τῷ πατρὶ πρῶτον ἐγεν. μιμήσαι
τὸν σῶφρονα. μαχίρω ὁ Ιωσήφ ἐ-
πιπράσκετο, ἔτι ὡς χαπὸν τὴν Αἰ-
γυπτίαν ἀπεσφραγετο. ὁ σῶφρων ὑ-
πὸ τοῦ χαποῦ τὴν κόρην ἐδριμύ-
σιτο, καὶ ἡ πόρνη ὑποὶ τοῦ πάσης
τὸν νῦν ἐκαπνίζετο. χιτῶνα ἐκρά-
τησεν, ἀλλὰ σφροσύνην οὐκ ἐσύ-
λησεν· τοῖς ἱματίοις ἐπάλασεν, καὶ
τὸν ἀγλήτιον οὐκ ἐσύλησεν· λυσ-
σῶσα τὰ ἱμάτια ἔδρακεν, ἀλλὰ τὸν
νέον λυσσώδης οὐκ ἐποίησεν. πρῶ-
τον· ὅτ’ αὖ κύων λυσσῶσας ἀει-
χίστην ἵνα, ἐκείνος ταχέως ἀποδύ-
ται, ἔτι ῥίπῃ τὰ ἐνδύματα, ἵνα μὴ
διὰ τῶν ὁ ἰὸς ὁδύων σπέρμα θανά-
του τῷ φροσύνῃ γλήσῃ. οὕτως ὁ Ιω-
σήφ τῇ Αἰγυπτίᾳ λυσσώσῃ καὶ τῇ ἱμα-
τίαν ἀφαιρῶν πρῶτον ῥίπῃ τὰ ἱμά-
τια, καὶ τὸν θανάσιμον ἰὸν τῆς μοι-
χείας ἐφυγῇ. εἰ δὲ ἐκείνοι δουλε-
ύοντα, καὶ ἰδίᾳ δέσποιναι τῇ ἀμαρ-

τῆς οὐκ ἐδουλώσει, μὴ δὲ σε δου-
λώσῃ πόρνη ᾧ νεοφάντῃ, μὴτι
δούλῃ σοι τῷ ἐλπίστῳ ᾧ ἰσχυρί-
τος γῆνται πόρνη. παλλακὴ γάρ
ἔστιν χητοικίδιος δούλῃ, χητα-
δουλοῦσα τὸν ἐλπίστῳ. ᾧ τῆς
ἐναντιότητος. τὸν Ἰωσήφ δουλε-
ύοντα, ἡ δέσποινά τῃ ἀμαρτίᾳ
οὐκ ἐδουλώσει· καὶ διαπότῃς ἐ-
λπίστῳ δούλῳ τῆς δούλης ἀφ' ἧς
πάθος γίνεταί. ἀλλὰ μέλλει τῷ
ποιούτῳ ὁ Ἰωσήφ διαζέσθαι ἐν
ἡμέρᾳ κρίσεως. ἐγὼ λέγων ἔπι
ξένης πεπραμένος, οὐκ ἐπεσθῆναι
τῇ ἀμαρτίᾳ, οὐδὲ ξένοι ἐμαυτὸν
τοῦ θεοῦ ἐποίησα, καὶ ταῦτα νόμον
μὴ λαβὼν, περφήτας μὴ μαθὼν,
ἐναγγέλια μὴ αἰαγνοῖς, ὅμως πρὸς
τῆς γραμματέων ἐκείνων βιβλίον
συνφερούσης ἐαυτὸν τῷ βίῳ ἐκαλ-
λιγράρησα· σὺ δὲ ᾧ νεοφάντῃ,
μετὰ νόμον, μετὰ περφήτας, με-
τὰ ἀναγγέλια, μετὰ διδασκαλίαν
ἐκστήχουσιν, μετὰ τὸ ἀθλητικὸν
ἀλκιμμα, μετὰ τὸ νυμφικὸν λου-
σμα, μετὰ τὸ πῶμαπτικὸν χρί-
σμα, μετὰ τὸ λαμπρὸν ἔνδυμα,
δούλῳ δούλης γέγονας, τῷ πατρί
δουλούμενος. φύγε πῶς δουλείαν
ἀμαρτίας, καὶ λάβε τὴν κληρονομίαν
τῆς ὑποστάσεως. εἰς τὸ τέλος ἵπστῃ
κληρονομούσης. δούλοι οἱ νόμοι Ρω-
μαίων κληρονομοῦσι οὐκ ὡς δέχονται·
καὶ τοὶ δούλοι ὄντα τῇ ἀμαρτίᾳ εἰς
τοῦ θεοῦ νόμοι τῆς κληρονομίας ἐκ-
βάλλουσιν. ἔχεις καὶ θύραν τοῦ νόμου,

A tem peccati non redegit, ne-
que te servum faciat mere-
trix, ὁ recens illuminate,
nec ancilla tibi libero con-
cubina sit meretrix. Pellex
enim est domestica ancilla,
quæ liberum servituti tradit.
O oppositionem! Josephum
servum, domina peccato non
subjugavit: & liber dominus
efficitur ancillæ servus prop-
ter animi morbum. Verum
cum hujusmodi viro conten-
det Josephus in die judicii:
ac dicet; Ego in extera re-
gione venditus, peccato ve-
numdatus non sum, nec me
extraneum à Deo feci; idque
cum non accepissem Legem,
Prophetas non didicissem,
non legissem Evangelia; an-
te tamen illa scripta, tempe-
rantia librum meipsum vitæ
elegantè scripsi: tu verò nu-
per baptizate, post Legem,
post Prophetas, post Evan-
gelia, post doctrinam & ca-
techesim, post athleticam
unctionem, post sponsale
lavacrum, post spiritale chris-
ma, post splendidum indu-
mentum, servus servæ factus
es, animi perturbatione in
servitutem redactus. Fuge
servitutem peccati, & accipe
hæreditatem adoptionis. In
finem pro ea qua hæreditatem
consequitur. Servum leges Ro-
manorum in hæredem non
admittunt: & servum peccati,
leges Dei ab hæreditate eji-
ciunt, Habes januam legis,

Johan.
x. 1. 2.

fuge falsam portam iniquitatis. Qui non ingreditur per ostium, sed aliunde intrat, fur est & latro: fur, ut qui latenter fornicetur: latro, ut qui alienum suffodiat matrimonium. Qui verò intrat per januam legitimi matrimonii, pastor est ovium, pater est verorum liberorum: & in terra quidem hac inferiori hæredes habet, supra verò hæres constituitur in regno cælorum: quod utinam nos omnes consequamur, gratiâ & humanitate Domini nostri Jesu Christi; cui gloria & imperium, nunc & in sæcula sæculorum. Amen.

Α φύγε τὴν ψευδῆ θύραν τῆς αἰομίας. ὁ μὴ εἰσέρχόμενος διὰ τῆς θύρας, ἀλλὰ ἐμβαίνειν ἀλλοτρίαν, κλέπτης ὄντι καὶ ληστὴς· κλέπτης, ὡς λαυθάνων ἐν τῇ πορνείᾳ· ληστὴς, ὡς διορύττων ἀλλότριον γάμον. ὁ ὅς εἰσέρχόμενος διὰ τῆς θύρας τοῦ νομίμου γάμου, ποιμὴν ὄντι τῇ περὶβάτῳ, πατὴρ ὄντι τῇ γνησίῳ τέχνῳ· καὶ τῷ μὲν κληρονομούμενος, ἀπὸ τοῦ κληρονομίου γινόμενος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ οὐρανοῦ· ἡς γάρ οὐτο πάντας ἡμᾶς ὁπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλοφροσύνῃ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὃς ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ εἰς πάντοτε αἰῶνας. ᾠμήν.

EIVSDEM

In Psalmum sextum Homilia.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Εἰς τὸν 6. ψαλμὸν ὁμιλία.

Μιλις qui deliquit excusatio, sit placatio regis irati, & famuli qui peccavit supplicatio, succensum ira dominum delinit. Quia igitur David per peccatum, & ut miles regem ad iram provocaverat Deum, & ut servus dominum excandescere fecerat; capropter postulans & supplex tamquam famulus dominum Deum deprecabatur: 1. Domine ne in favore tuo arguas me; neque in ira tua corripias me. Irâ concitatus es adversus me peccantem; reconciliare cum pœni-

Σ Τραχιάτου πλημμελήσαντος ἀπολογία, τοῦ λυπηθέντος βισιλέως γίνεται θρηνησία, καὶ ἡ τοῦ ἀμαρτήσαντος οἰκείου προσπίσις, τῷ θυμῷ τῇ διαπότῃ τῇ ψυχῇ. ἐπεὶ οὖν ἀμαρτήσας ὁ Δαβὶδ, καὶ ὡς στρατιώτης βασιλεὺς παρώργισεν τὸν θεόν, καὶ ὡς δοῦλος διαπότῃ θυμῷ ἐπείκει· διὰ ταῦτα ἀξίῳ ἐκτεταῖ, ὡς οἰκίτης διαπότῃ τὸν θεόν παρεχάλει· Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μὴ δὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύῃς με. ἐθυμάθης μοι ἀμαρτήσαντι, ἀλλὰ μετανόησαντι.

σαι· ὁργίσθης πλανήντι, ἰλάσθητι ὅτι πρέφανη. τὸν σὸν ἔρκον δέσποτα πρὸς δυσώπησιν πρὸς φέρω σοι. εἶπας· Κατ' ἐμμεντοδ' ὤμωσα, ὅτι οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἔπιπρέφαί· καὶ ἦν αὐτόν. ὡς δὲ χαλῶ, ὅ ἐπας ποιήσιν. ἐπεὶ οὖν πλανηθεὶς ἐπρέφα, καὶ ἁμαρτήσας μετνόησα, ἀλλ' οὐχ ὡς Καὶν ἀπειναχμύησα. ὁκῆνθ' ἐρωτήθης, ποῦ Ἀβελ ὁ ἀδελφός σου; εἶπεν, οὐ γνώσκω. ἐγὼ εἶπον· ὅτι τίς αἰομίας μου ἐγὼ γνώσκω. Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης με. ἵνα φιλαδελφίας τυχὼν, ὡς ἄλλοις ὁδὸς μετάνοίας γίνωμαι· ἵνα διδάξω αἰομοίως· ὡς ὁδοὺς σου, καὶ ἀσεβεῖς ὅτι σε ὀπιπρέφουσιν. Ἀλλ' ἡ δὲ καὶ ὕδρ' τῆς ὀγδοῆς ἐπετράφη ὁ ψαλμός; εἰς τὸ τέλος γὰρ ἐν ὕμνοις ψαλμός τῷ Δαβὶδ ὕδρ' τῆς ὀγδοῆς. ὁ γὰρ οἶδεν ἢ μὲν παλαμ' ἀφ' ἧς καὶ τὴν πρὸς τομὴν· ἢ δὲ χαμὴν τὴν ἐκ νεκρῶν αἰάσασιν, ἐν ἣ ὁ θάνατος ἀειτέμενεται. ὁ πρὸς τούτου, ὕδρ' τῆς κληρονομώσης ἐπετράφη, ὁ κλησίας ἢ ψυχῆς. καὶ πρὸς μὲν τῇ κληρονομίᾳ ἔλεγε· Ευφρανήσονται πάντες οἱ ἐλπίζοντες ὅτι σοί, εἰς αἰῶνα· ἀγαλλιάσονται. πρὸς δὲ τῇ ἀποκληρονομίᾳ· οὐ παρικήσει σοι πονηρεύονθ'. ὡς ἔμαθον ὁ Δαβὶδ, ὅτι ἀνδρα αἱμάτων καὶ

Tom. II.

A tentē : iratus es contra errantem , propitius esto revertenti. Tuum juramentum, Domine, tibi ad placationem adduco. Dixisti; *Per memet- ipsum juravi , quod non volo mortem peccatoris, sicut conver- ti & vivere ipsum.* Precor, quod dixisti, fac. Quoniam certe post erratum conversus sum, & post peccatum egi pœnitentiam, non autem velut Cain impudenter me ges- si. Ille interrogatus; *Ubi Abel frater tuus?* respondit, *Nescio.* Ego dixi; *Quoniam iniquitatem meam ego cognosco.* Domine ne in futuro tuo arguas me. Ut misericordiam ubi consecutus fuero, aliis quoque pœnitentiæ via efficiat: ut doceam iniquos vias tuas, & impii ad te convertantur. Quare autem & pro octava inscriptus est Psalmus? 1. *In finem enim in carminibus Psalmus David pro octava.* Octavam novit quidem vetus Testamentum, circumcisionem; novum verò, resurrectionem à mortuis, in qua circumcitur mors. Præcedens Psalmus inscriptus est; *Pro ea qua hæreditatem consequitur,* sive Ecclesiâ sive animâ. Et de hæredibus quidem dixit; 12. *Letabuntur omnes qui sperant in te; in æternum exsultabunt.* De exhæredibus autem; 6. *Non habitabit juxta te malignus.* Ubi didicit David, quod, 7. *Crux sanguinum &*

Ezech.
XXXIII.
11.Gen.
iv. 9.
Ps. l. 5.

Ps. l. 15.

Vide in
Cato-
nis.

dolosum abominatur Dominus; ipse autem dolo Uriam interemerat; & quod omnis fornicator, aut impiiudus, non habet hereditatem in regno Christi & Dei; ne ob scelus exheredaretur, Psalmum pro octava & mortuorum resurrectione canens, orabat. Quandoquidem adulterium & homicidium me ab hereditate deiciunt, Domine ne in furore tuo arguas me; neque in ira tua corripas me. Ne succenseas mihi propter Uriam, ne ira incendaris contra me ob Bersabean. Et cur in octava circumcisionis? Quia per primos septem dies infans gestabat fascias, octavo autem iis solutus circumcisionem accipiebat, indicium sigilli, fidei Abrahæ: quò etiam nos, licet hebdomadam vitæ gesta-verimus, nempe vitiorum fascias, funibus propriorum peccatorum constructi, in fine vitæ eas dirumpamus, & velut in octava in resurrectione, mortem circumcisionis, æqualem Angelis vitam amplectamur. Siquidem in resurrectione nuptiæ non sunt. Unde circumcisionis in genitalibus data est. Quò Christiani quoque postea discerent, infantes natos, post vulvæ fascias, & ante ipsas sensibiles cunas, config-nare Baptismo, in circumcissione Christi; de qua dicit Paulus; In quo & circumcisi estis circumcisione non manifestâ, con-

Ephes. v. 5.

* I. 17. d. 7.

Prov. v. 22.

Matth. xxii. 30.

Col. 11. 11. 12.

A δόλιον βδελύσσεται κύριος, αὐτὸς ἢ δόλῳ τὸν Οὐρανὸν αἰεῖται, καὶ ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκαθάρτος οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ, ἵνα μὴ ἀποκληρονομήσωμεν διὰ τὸ ἄγος γυναικῶν, καὶ ἡμεῖς τὸ ὁγδοὺς καὶ τὸ ἑκατὸν αἰαστάσας ψάλλον παρεχάλει. ἐπεὶ δὲ μοιχαῖά με καὶ φόρος τῆς κληρονομίας ἐκβάλλουσι, Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλίσξῃς με, μὴ καὶ τῇ ὀργῇ σου παιδεύῃς με. μὴ ὀργισθῇς μοι διὰ τὸ Οὐρανίον, μὴ θυμώθῃς μοι διὰ τὸ Βηρσαβεί. Ἐπεὶ δὲ ἐν τῇ ὁγδοῇ ἡ περικομὴ; ἐπειδὴ τὰς ἀνάγκας ἐπὶ ἀνέμερος τὸ βρέφος ἐφόρει τὰ σπάργανα, τῇ καὶ ἡ ἑβδόμη λυσιμύμων τὸ περικομῶν ἐλάμβανεν, σημεῖον σφραγίδος, καὶ Ἀβραάμ πίστεως ἵνα καὶ ἡμεῖς καὶ τὸ ἑβδόμη δα τοῦ βίου ἰφορέσωμεν, τὰ ἑκατὸν σπάργανα, σιγαῖς τοῦ ἰδίου ἀμαρτημάτων σφραγιδόμωροι, εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς ταῦτα ἀφαιρήσωμεν, καὶ αἱ ἐν ὁγδοῇ τῇ αἰαστάσι τὸν θάνατον περικυμνομένοι, τὸν ἰσχυρὸν βίον ἀσπασώμεθα. ἐν ᾧ τῇ αἰαστάσι οὐ γαμοῦσιν. διὸ καὶ περικομῆς τὰ γυναικῶν ἐδίδου. ἵνα ἔοι Χριστιανοὶ καὶ ταῦτα μαθήσιν, τὰ περικομῶν βρέφη καὶ τὸ μήτρας σπάργανον, καὶ περὶ αὐτῶν τὸ ἀσθητὶ σπάργανον, σφραγίζεν αὐτὰ τῷ βαπτίσματι, ἐν τῇ περικομῇ τοῦ Χριστοῦ. περὶ ἧς λέγει ὁ Παῦλος· Ἐν ᾧ καὶ περικυμνοῖσθε περικομὴ ἀχαιοποιήτω, σω-

παύσεις αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι. Ἐν τῇ
 εὐστομίᾳ τοῦ Χειρὸς. εἰ αὖν
 ἡ τοῦ Ιουδαίου εὐστομία πρῶτος
 καὶ ταχὺα, καὶ ὁὕτως μετὰ τὰ
 παύματα πρὸ βρέφει ἐδόδοτο πολ-
 λῷ μᾶλλον ἢ τοῦ Χειρὸς εὐ-
 στομίᾳ ἢ ἂν τοῦ βαπτίσματος,
 ὁφείλει ταχυνώτερον πρὸ βρέφει
 πρὸς ἀσφάλειαν δέδοσθαι τοῦτο
 μὲν, ἵνα τὸν Χειρὸν ἐκδυσάμενοι
 οἷς θάρακα, μὴ φοβηθῇ αὐτὸν πο-
 λεμίους δαίμονας· τοῦτο δὲ, ἵνα
 μὴ παρεδοθῇ εἰς αἵρεσιν, καὶ αἰχ-
 μάλιον γῆνται. νόει ἂν λέγω.
 εἶδατε τὰ γινόμενα. τοῦτο δὲ, ἵνα
 καὶ πλάτῃ, μὴ ἐξέλθῃ ἀσφα-
 λειον. καὶ ὅτι ἂν πατέρα ἢ μη-
 τέρα ἐπεδοξέι, τὸ βρεφὺς ἐβυ-
 θιάσῃ καὶ οὐκ ἐβαπτιάσῃ, ἀλλὰ
 κατεβαπτιάσῃ εἰς αἵρεσιν· αὐτὸν τὸν
 βίον ἐπλάσῃ, καὶ ἡδὴ ἐκταράσῃ.
 πρὸ τοῦ αἰσθητοῦ ἱματίου, τὸ βα-
 σιλικὸν Χειρὸς ἱματίον τὸ βρέφους
 εἰδούσι, ἵνα καυχῇ ὅτι παῖδός σου
 οἷς βασιλεὺς εἰς πρὸφύρα γενήσῃ.
 ὁ μὴ εὐετιμνόμενος ἐν τῷ νόμῳ οὐ-
 καήμερος, ὅτι πατέρατος ἡ. ὁ
 μὴ βαπτίζόμενος ἐν τῇ χάριτι, ὁ
 βασιλείας τῆς οὐρανῶν ἕως καὶ ἀλ-
 λότριος. ὁ γὰρ ἅπας ἐν τῷ νόμῳ. Ἐπι-
 καταράτος πᾶς ἀφ' οὗ οὗτος εἰς εὐ-
 μνησῇ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, ἐξολο-
 θρώσῃ ἢ ψυχὴ καὶ κίνη ἐκ τῆ λαοῦ
 ὁ αὐτὸς εἶπεν καὶ ὅρκου ἐν τῇ χάρι-
 τι. Ἀμὲν ἀμὲν λέγω σοι, εἰ μὴ
 πρὸς γέννησιν ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος,

A sepulchris ei in Baptismo, in cir-
 cumcisione Christi. Si ergo Ju-
 dæi circumcisio velox & cita,
 statimque post cunabula in-
 fanti tradebatur; multo ma-
 gis Christi circumcisio, quæ
 per Baptismum peragitur,
 debet celerius infanti dari
 ad securitatem: partim ut
 Christum instar lorice in-
 ductus, non vereatur inimi-
 cos Demones; partim ne
 tradatur in Hæresim, ac fiat
 captivus. Intellige quæ dico.
 Nostis quæ fieri solent. Par-
 tim ut simoriatur, non emi-
 gret abque signaculo. Et
 quia propter patrem aut ma-
 trem aliter quàm Ecclesia
 sentientem, infans demersus
 est, non Baptismo tinctus,
 sed in Hæreseos aquis suffo-
 catus: nondum vitæ naviga-
 tionem instituit, & jam nau-
 fragium fecit. Ante sensibi-
 lem amictum, regiâ Christi
 veste infantem induc, quò
 glories puerum tuum instar
 regis in purpura genitum esse.
 In Lege qui octavo die non
 circumcidebatur, maledictus
 erat: in Gratia, qui non est
 baptizatus, à regno cælorum
 extraneus est atque alienus.
 Qui enim dixit in Lege; *Ma-* Genes.
ledictus omnis masculus qui non xv 1.
circumcidetur octavo die, ex- 14.
terminabitur anima illa de po-
pulo: idem cum juramento
 pronuntiavit in Gratia; *Amen* Johan.
Amen dico tibi, nisi quis ren- III-3-5.
tur fuerit ex aqua & Spiritu,

non potest videre regnum Dei In *finem pro octava. In finem* quare? Quia initio dixit; Domine ne in futuro tuo arguas me: quasi quidam dicerent, exauditus ne est? ubinam possumus invenire quod post preces exauditus fuerit? responderet; In finem. Lege finem Psalmi; & reperies dicentem; 9. Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem; quoniam exaudivit Dominus vocem fleus mei; intendit deprecationi meæ. Quando? In finem. In finem pro octava. Cur autem octavo die Dominus resurrexit? Quoniam prima hominum ogdoas, tempore Noæ, post antiqui orbis interitum, novum mundum in nostro genere suscitavit. Postquam enim mundus ex fornicatione febre mortuus est per peccatum, & sepultus fuit in aquis diluvii, tunc octonarius hominum qui in C

ου δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. εἰς τὸ τέλος ἡ ζωὴ ἡ ὁγδοῆς. εἰς τὸ τέλος διὰ τί; ἑπειδὴ εἰς τὴν ἀρχὴν εἶπεν Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με ὡς πινω λυγρόντων, ἀλλ' εἰσηκούσθῃ; ποῦ δυνάμεθα εὐρεῖν ὅτι προσευξάμενος εἰσηκούσθῃ; ἀποκρίνεται, εἰς τὸ τέλος αἰάγνωθι τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ, καὶ εὐρήσεις λέγοντα. Ἀπόστη ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀτιμίαν, ὅτι εἰσῆκουσεν κύριος τὴν φωνὴν τοῦ κλαυθμοῦ μου, προσέχει τῇ δειήσει μου. πότε; εἰς τὸ τέλος. εἰς τὸ τέλος ἡ ζωὴ ἡ ὁγδοῆς. διὰ τί ἢ ἐν τῇ ὁγδοῇ ἡμετέρα αἴσθη ὁ κύριος; ἑπειδὴ τῷ ὁγδοῇ αἰδρώπων, ὅπῃ τοῦ Νδθ, μετὰ τοῦ τοῦ παλαιῦ κόσμου θάνατον, νέον κόσμον εἰς γῆρας αἴσθησεν. ὅτι ἡ ὁ κόσμος περὶ ἑξῆς τῇ πορνείᾳ ἀπέθανεν τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ ἐτάθη ἐν τοῖς τοῦ κατακλυσμοῦ ὕδασι, τότε ὁγδοῇ αἰδρώπων ἐν τῇ καθάρσει φυλαχθεῖσαι, διὰ τὴν πεντοημέριαν τὸν κόσμον αἴσθησεν. καὶ ὅτι ἡ πεντοημέρια αἰάσας λέγεται, ἤκουσεν τὴν μὴ πρὸς τὸν Εὐάε λεγούσης, ὅτι ἔπλεον τὸν Σήθ. Ἐξαιήσθη γάρ μοι ὁ υἱὸς σπέρμα ἔπλεον, ἀπὸ Ἀβελ ὃν ἀπέκτεινεν Κάιν. καὶ ὁ νόμος ἐὰν τις φησὶν; ἀποθάνῃ ὁ ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τὴν γυναικά, καὶ ἐξαγαθήσεται σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ καὶ ἡ ἐξαγαγασίς, σβεστὴν μύθου καὶ ἀποθνήσκειντος γένους ἀνανέωσις. ἐπὶ

Genes. 1v. 25. enim mihi Deus semen aliud pro Abele quem occidit Cain.

Dent. xxv 5. Et Lex; Si quis, inquit, sine liberis mortuus fuerit, accipiet frater ejus uxorem, & suscitabit semen fratri suo: & erat resuscitatio, extincti ac mortui generis renovatio. Quia

ὡν ἀνάτη αἰάστασις τοῦ γένους με-
τὰ τὸν κατακλυσμὸν διὰ ὀγδοῦδος
αἰθρώπων ἐγένετο, διὰ τοῦτο καὶ ὁ
κύριος ἀνάτος τὴν αἰάστασιν τῆς
νεκρῶν ἐν τῇ ὀγδοῇ ἀρχεται· ὅτε
καθ' ἑκάστην ἐν κλισίᾳ τῶν ταφῶν ὡς ὁ
Νοεὶ ἐμεινεν, καὶ τὸν κατακλυσμὸν
τῆς ἀσέβειας ἔπαυσεν, καὶ τὸ βαπτισμα
τῆς παλιγγενεσίας ἐπέδωκεν· ἵνα σω-
ταφέντες αὐτῶν τῶν βαπτισμῶν, κοι-
ταιοὶ τῆς αἰσθήσεως αὐτῶν ᾤμεθα.
ἔπειτα οὖν ἡ ὀγδοὴ περιεσάλπιζεν ἐν
νόμῳ τὴν τῆς νεκρῶν αἰάστασιν, καὶ
τὴν τῆς ἐκείνου ἔργων αἰταπόδε-
σιν· διὰ τοῦτο αἱ μαρτυρίαι εἰς τὴν
τοῦ Οὐραίου Δαβὶδ, ὡς τῆς ὀγ-
δοῦς καὶ τῆς ἐν αἰέσει αὐτῆς αἰσθήσεως
ὡς χαλῶν ἔλεγον· Κύριε μὴ τῶν
θυμῶν σου ἐλέγχῃς με, μὴ τῇ τῇ ὀρ-
γῇ σου παιδεύῃς με. ὡς μετὰ τοῦ
καὶ ἐξομολογησάμεθα ὅτι ὅτι
ἐστὶν ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων
σου, ἐν τῇ τῇ αἰδῇ πᾶς ἐξομολογήσε-
ται σοι; εἰς τὸ τέλος ὡς τῆς ὀγ-
δοῦς ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τοῦ Δαβὶδ.
καὶ χαλῶς ὡς τῆς ὀγδοῦς περιε-
σάλπιζεν, ὁ ὀγδοὺς τοῦ Ἰεσοῦ υἱός, καὶ
πατὴρ τοῦ αἰσθήτο· ἐν τῇ ὀγδοῇ
Χειρὸς. εἰς τὸ τέλος καὶ τῆς τοῦτου
ζωῆς, καὶ τῆς τοῦ κόσμου συστολῆς. ἀ-
παρχὰ Χειρὸς, ἔπειτα οἱ τοῦ Χει-
ρὸς, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτῆς. εἰς τὸ πέ-
λος ὡς τῆς ὀγδοῦς καὶ ὡς αὐτῆς ἐν
δόξῃ αἰσθήσεως, καὶ ὡς τῆς ἡ-
μαρτηκότων καὶ μετανοούντων ἐ-
γέρσεως. ἐν ὕμνοις, ἵνα οἱ ἀγγέλοι τοῖς

A igitur prima generis resurre-
ctio post diluvium per octo
homines facta est, idcirco &
primus Dominus resurrectionem
mortuorum in octava in-
choat: quando velut in arca
in sepulcro tamquam Noe
mansit, & impietatis diluvio
finem imposuit, tradiditque
Baptismum regenerationis;
ut conscripti ejus Baptismo,
confortes resurrectionis ip-
sius efficiamur. Itaque quo-
niam octava clarè in Lege
prævalgavit resurrectionem
mortuorum, ac retributio-
nem ad singulorum opera;
eapropter David qui cum
uxore Uriæ peccaverat, pro
octava, & pro resurrectione
in suam remissionem, orabat
ac dicebat; Domine ne in fu-
tore tuo arguas me; neque in ira
tua corripas me. Hic respisco
& confiteor, Domine: 6. Quo-
niam non est in morte qui me-
mor sit tui; in Inferno autem quis
confitebitur tibi? In finem pro
octava in carminibus Psalmus
David. Et rectè pro octava
precabatur, octavus Jesse fi-
lius, & pater Christi qui in
octava resurrexit. In finem:
tum Hujus vitæ, tum mundi
compressionis. Primitia Chri-
stus; deinde ii qui sunt Christi,
in adventu ejus. In finem pro
octava: tam pro sua resurre-
ctione in gloria, quam pro
peccatorum pœnitentium e-
rectione. In canticis seu hym-
nis. Ut lamentationes, iis qui

1 Cor.
xv. 23.

deliquerunt ac egerunt pœnitentiam vertantur in hymnos. Quemadmodum enim peccatorum festa in luctum, & cantica in lamentationem mutantur : sicut dixit Deus ;

Am.
viii. 10. *Converiam festivitates vestras in luctum, & cantica vestra in lamentationem : sic vice versâ pœnitentium lamenta commutantur in hymnos. In finem in hymnis Psalmus Davidi.*

Math.
ix. 8. *Actio bona, fructusque pœnitentiæ, & Prophetæ, & omni manu idoneo. Facite enim fructus dignos pœnitentiæ. Quô unusquisque pœnitentiam agens & fructus offerens Deo ac pauperibus, dicat ; Domine ne in furore tuo arguas me ; neque in ira tua corripas me. Dicit David ; Prorsusne redargutionem & correptionem deprecaris ? Quantum apparet, beatitudinem refugia. Quod enim Dei reprehensio conciliet beatitudinem, scriptum est in libro Jobi ; Beatus homo quem arguit Dominus in terra. Quod etiam corripitur à Domino beatum fit, ipse dixisti ; Beatus homo quem erudieris Domine. Non argutionem fugio, sed argutionem cum furore : neque corripitur recuso, sed cum ira corripitur metuo. Novi quod*

in Ca-
tenis.
Job. v.
17. *Quiem erudieris Domine. Non argutionem fugio, sed argutionem cum furore : neque corripitur recuso, sed cum ira corripitur metuo. Novi quod*

Psalm.
xciii. 22. *Quiem diligit Dominus, corripit. Tolle ex argutione furorem, ac ex correptione iram ; atque argue tamquam amicum, & corripe velut filium.*

Prov.
xiii. 12. *Quiem diligit Dominus, corripit. Tolle ex argutione furorem, ac ex correptione iram ; atque argue tamquam amicum, & corripe velut filium.*

A ἁμαρτήσασιν ἡ μετανοήσασιν, εἰς ὕμνους μετέλθωσιν. ὥσπερ ἢ αἱ τῆς ἁμαρτωλῶν ἐσχατὶ εἰς πένθος, ἡ αἱ ὥδαι εἰς θρήνον μεταβάλλονται· χαθὺς ἐλέγη ὁ θεός· Μετατρέψω τὰς εὐφροσύνας ὑμῶν εἰς πένθος, ἡ τὰς ὥδας ὑμῶν εἰς θρήνον· οὕτως πάλιν οἱ τῆς μετανοησάντων θρήνοι εἰς ὕμνους μεταβάλλονται. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλλοῖς τῷ Δαβίδ. *ᾠδᾶς ἀγαθῆς, ἡ καρπὸς μετανοίας, ἡ τῇ θεωρίᾳ, ἡ παντὶ τῷ ἰκανῷ τῇ χερί. ποιήσας ἢ καρποὺς ἀξίους τῇ μετανοίας. ἵνα ἔχαστος μετανοήσας, ἡ καρποφορήσας ἡμῶν ἡ τοῖς πένθησιν, λέγῃ· Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μὴ τῇ ὀργῇ σου πικρῶσῃς με. εἰπὶ ὁ Δαβίδ· Ἐὐλας τὸν ἐλέγχον ἡ παιδεία θεοῦ· ὡς φαίνεται φάσις τὸν μαχαρισμόν. ὅτι ἢ ὁ ἐλέγχος τοῦ τοῦ μαχαρισμοῦ ἐξέρχεται, γέγραπται ἐν τῇ βίβλῳ τοῦ ἱερός· Μαχάριος ἀνθρώπος ὃν ἡλεγχῇ ὁ κύριος· ὅτι ἡ ἡ τὸ παιδεύεσθαι ὑποὺ κυρίου μαχάριον, αὐτοῖς ἔπαις· Μαχάριος ἀνθρώπος ὃν αὐτὸ παιδεύσῃς κύριος. εὖ τὸν ἐλέγχον φάσκω, ἀλλὰ τὸν μὴ θυμὸς ἐλέγχον· οὐδὲ τὸ παιδευθῆναι ἀποσρέφομαι, ἀλλὰ τὸ ὑπὸ ὀργῆς παιδευθῆναι δέδωκε. οἶδα ὅτι ὃν ἀγαπᾷ κύριος, παιδεύει. ἀρετὴ τοῦ ἐλέγχου τὸν θυμὸν, ἡ τῇ παιδείᾳ τῇ ὀργῇ· ἡ ἐλέγχῃ ὡς φίλον, ἡ παιδεύει ὡς υἱόν.*

B πὸς μετανοίας, ἡ τῇ θεωρίᾳ, ἡ παντὶ τῷ ἰκανῷ τῇ χερί. ποιήσας ἢ καρποὺς ἀξίους τῇ μετανοίας. ἵνα ἔχαστος μετανοήσας, ἡ καρποφορήσας ἡμῶν ἡ τοῖς πένθησιν, λέγῃ· Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μὴ τῇ ὀργῇ σου πικρῶσῃς με. εἰπὶ ὁ Δαβίδ· Ἐὐλας τὸν ἐλέγχον ἡ παιδεία θεοῦ· ὡς φαίνεται φάσις τὸν μαχαρισμόν. ὅτι ἢ ὁ ἐλέγχος τοῦ τοῦ μαχαρισμοῦ ἐξέρχεται, γέγραπται ἐν τῇ βίβλῳ τοῦ ἱερός· Μαχάριος ἀνθρώπος ὃν ἡλεγχῇ ὁ κύριος· ὅτι ἡ ἡ τὸ παιδεύεσθαι ὑποὺ κυρίου μαχάριον, αὐτοῖς ἔπαις· Μαχάριος ἀνθρώπος ὃν αὐτὸ παιδεύσῃς κύριος. εὖ τὸν ἐλέγχον φάσκω, ἀλλὰ τὸν μὴ θυμὸς ἐλέγχον· οὐδὲ τὸ παιδευθῆναι ἀποσρέφομαι, ἀλλὰ τὸ ὑπὸ ὀργῆς παιδευθῆναι δέδωκε. οἶδα ὅτι ὃν ἀγαπᾷ κύριος, παιδεύει. ἀρετὴ τοῦ ἐλέγχου τὸν θυμὸν, ἡ τῇ παιδείᾳ τῇ ὀργῇ· ἡ ἐλέγχῃ ὡς φίλον, ἡ παιδεύει ὡς υἱόν.

Κύεε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μὴ τῇ ὀργῇ σου παιδύσῃς με. ἰαὶ ὁ θυμὸς ὡς διχαστὴς ἐλέγξῃ με, ὥσως ἡ ὀργὴ ὡς διζυῖα χεῖρ καὶ γούτων τοῦ θυμοῦ παιδύει με. ὡς περὶ ἐν διχαστειᾷ ὁ ὑπὸ τοῦ διχατοῦ ἐλεγχόμενος, ὑπὸ τῆς πάξεως ματίζεται· οὕτως ἐν τῇ θείᾳ δίκῃ, ὁ ὑπὸ τοῦ θυμοῦ ἐλεγχόμενος, ὑπὸ τῆς ὀργῆς παιδύεται. καὶ ὡς περὶ ὁ καπνὸς ἐλέγξας τὸν ὀφθαλμὸν ἀδύναται, ποιεῖ αὐτὸν τῷ δακρύῳ δριμύτησιν, ἐγένετο τῷ ὀφθαλμῷ ἡ δριμύτης βάσανος· οὕτως ὅτ' αὐτὸς καυθεὶ ὁ θυμὸς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ, καπνίζει τῷ ἐλέγχῳ, καὶ ματίζεται τῇ ὀργῇ. θυμὸς ὅ καὶ ὀργὴ Θεοῦ, ὅς ἐστι πάθος Θεοῦ, ἀλλὰ διχαία κρίσις καὶ ἀμυνα τοῦ Θεοῦ. θησαυρίζεις γὰρ σπαιτὰ ἐν ἡμέραις ὀργῆς. οὐχ ὁ Θεὸς σοι θησαυρίζει, ἀλλ' ἐαυτὸς θησαυρίζει. ἐπὶ ᾧ Δαβὶδ· ὡς θαυμάσια ἔργα; νόμοις ὅ καὶ ἀγαθήματα συνέτασσιν * ὅ καὶ καταψιφίζεσαι; χαλινοῖς ὅ ὅρεις γλώσσης δημιουργοῦ; ἀποκρίνεται· οὐ λέγω ἀγαθαπρόμητος, ἀλλὰ τοῦ ἐλέους αὐτοῦ ἀπολαῦσαι βεβλόμενος. Ελέησον κύεε, ὅπως ἀσθενὴς εἰμι. ᾧ τὸ ὁλοκαίριον. ὁ βασιλεὺς, μασιχομήτου δούλου φωνᾷς τρυφάλλει. ἐπειδὴ παρεκάλει μὴ ἐλέγξῃς με, * μὴ καὶ παιδευθῇ τῇ ὀργῇ, ἀπαιτούμενος ὡς χρεώτης ἐν ὑπεύθυνος τὸ ὡς καπνὸς καυθεὶ, καὶ τὸ δύναιτο τὸ ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ μὴ ἔχει ἀποδοῦναι σὺν τῇ κεφαλῇ, παρεκάλει.

A *Domine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripas me. Si furor ut iudex arguerit me, illico ira ut dextra manus & vicina furoris corripit me. Quemadmodum enim in tribunali, qui à iudice arguitur, à lictoribus flagellatur: sic in divino iudicio, qui à furore arguitur, ab ira corripitur. Et sicut fumus arguens oculi infirmitatem, acriter ad lacrymas usque*

B *pungit eum, sitque acrimonia oculo tormentum: ita cum incensus fuerit furor iræ divinæ, redargutione fumum excitat, & flagellat irā. Porro furor & ira Dei, non sunt Dei affectus, sed Dei iustum iudicium & vindicta. The- Rom saurizas enim tibi in die iræ. 11. 5.*

Non Deus tibi thesaurizat, sed tibi thesaurizas Effare David, Deo præcipis? Legibus verò ac edictis sententiam præscribis? Frenas autem * f. va- terminos linguæ Creatoris? cas. Respondet; Non loquor, per imperium; sed misericordiâ ejus fruendi cupidine. 3. Miserere Domine, quoniam infirmus sum. O pietatem! Rex, flagellati servi voces profert. Quia oravit non argui in furore, neque corripì in ira, ubi ab eo tamquam debitor & obnoxio reperebatur depositum, ac fœnus animæ & corporis, quod non habebat unde salvam redderet sortem, deprecabatur;

* f. add. τῷ θυμῷ

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum. Infirmitatem enim nunc vocat, non invaletudinem corporis, sed voluntariam imbecillitatem fidei. Quod autem sit infirmitas fidei, docet Apostolus:

Rom.
xiv. 1.
Rom.
iv. 19.

Infirmitatem autem in fide assumite. Et alibi, de Abrahamo; *Et non infirmatus est in fide: nec consideravit corpus suum emortuum, ad feram prolis susceptionem.* Igitur quoniam cupiditate velut febre inflammatus David, operatione agrotavit; quia post eam febrem sudavit lacrymas: sudor enim ipsi febricitanti, lacrymæ fuerunt: & sudore lacrymarum lectum, tamquam agrotus lecto decumbens rigavit: 7. *Lavabo per singulas noctes lectum meum, in lacrymis meis stratum meum rigabo:* tunc cum repeterentur ab eo deposita animæ & corporis, infirmitatem cogitationum: ut misericordiam consequeretur prætendebat, dicens; *Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum.* In tuto repone, o amice, depositum debitumque animæ & corporis. Conare reddere quæ accepisti. Aut meliora redde quàm acceperis, aut saltem qualia accepisti. Aurum & argentum, animam corpusque sumpstisti in depositum. Si enim tu dum sæneras aurum, expectas capere cum uturis & adjectione sortem:

Ελέχσόν με κύριε, ὅτι ἀσθενὴς εἰμι. ἀσθενεῖαι γὰρ τοῦ νοῦ λέγει, οὐ πλὴν ἀρρώστια τοῦ σώματος, ἀλλὰ πλὴν ἀσθενεῖται ἀπορίας τῆς πίστεως. ὅτι δὲ ὅστις ἀσθενεῖα πίστεως, λέγει ὁ ἀπόστολος· τὸν δὲ ἀσθενούντα τῇ πίστει περιλαμβάνει· καὶ ἄλλως, περὶ τοῦ Ἀβραάμ· Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόησεν τὸ εἶναι τοῦ σώματος νεκρωμένον, πρὸς παιδογονίαν ὅσμιον. ἔπει οὖν πυρέξας ὁ Δαβὶδ τῇ ἐπιθυμίᾳ, τῇ πράξει εἰσέσπινεν, ὅτι μετὰ τὸν πυρετὸν ἴδρασεν τὰ δακρυὰ· ἰδρῶς γὰρ αὐτῷ πυρέξαντι τὰ δακρυὰ γέγονεν· καὶ τὰ ἰδρῶτι τῆς δακρυῶν πλὴν κλίβου, ὡς ἐκ κλίβου εἰσέρεξεν· Λούσω καὶ ἐκείνην νύκτα πλὴν κλίβου μου, ἐν δακρυοῖς μου πλὴν σπασμῶν μου βρέξω· τότε ἀποαιτούμενος παῖς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, πλὴν ἀσθενεῖται τῆς λογισμῶν πρὸς τὸ ἐλεηθῆναι περιεβάλλετο, εἰπὼν· Ελέχσόν με κύριε, ὅτι ἀσθενὴς εἰμι· Ασφαλίζου ὦ φίλε πλὴν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. ἀπούδασον ἀπεδοῦναι ἃ ἔλαβες. ἢ κρείττονα ἀποδοῦναι ἃ ἔλαβες, ἢ καὶ ὅσα ἔλαβες. χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν τῇ ψυχῇ ἐπὶ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἔλαβες. εἰ γὰρ σὺ χρυσίον δατείζων, προσδοκᾷς μετὰ τόκῳ καὶ πλεονασμῶν λαβεῖν τὰ κεφάλαια·

εἰ ᾧ ἀνὰ πόκων ἐνεχθῆσιν τὰ κε-
 φαλαμα, ἀγανακτεῖς, ὀργίζῃ,
 δυχεραίνεις· εἰ ᾧ ἡ μειωθῆς τὰ κε-
 φαλαμα, εἰς διχαθήρια ἡ γρέβλα-
 τήρια ἐμβάλλεις τὸ ὑπὸ ὄφθον· πῶς
 ποιήσει ὁ Θεὸς ὁ δαιειγὴς τὴν ψυχῆς
 ἡ τοῦ σώματος; εἰ μὴ αὐτῇ με-
 τὰ πόκων ἡ πλεονασμῶς ὡρεσε-
 νέγκης τὰ δύο πάλαιτα, τὴν ψυχῆς
 ἡ τοῦ σώματος, λέγων· Κύριε δύο
 πάλαιτά μοι παρέδωκας, τὸ σῶμα
 ἡ τὴν ψυχὴν· ἴδε ἄλλα δύο ἐ-
 λαυται ἐκέρδησα· ἄλλον αὐθροπον
 σώσας ἐκ ψυχῆς ἡ σώματος. εἰ ἂν
 ᾧ αὐτὰ μένοι αὐτῇ ὡρεσινέγκης τὸ
 κεφάλαιον, λέγων· ἴδε ἔχεις τὸ
 σὸν ἀγανακτεῖ ἡ ὀργίζεται. εἰ ᾧ
 μήτε αὐτὸ ἐκείνο σῶον ὡρεσε-
 νέγκης ὃ ἐλαβες, τότε ὡρεθιδύ-
 σιν σε τοῖς βασανισαῖς, ἕως οὗ ἀ-
 ποδῶς πᾶν τὸ ὀφειλόμενον. εἰ ἂν πε-
 σῶν ὡρεσκυνήσης μετανοῶν, ἔ-
 λέγων· Κύριε μακροθύμισον ἐπ’
 ἐμοί, καὶ ἀποδώτω σοι· πότε τὴν
 ἐξομολόγησίν σου καὶ τὴν μετάνο-
 νίαν, ὥς καταβολὴν τοῦ κεφα-
 λαίου λογίζεται. εἰ γὰρ ὁ Θεὸς μν-
 εῶν ταλαῶν χρεωφιλότης τὴν
 μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ ἐπιχαλε-
 σάμεν, τὸ χρεώγραφον ἀκυ-
 ρεῖ ἐποίησεν· καὶ εἰ ὁ μνηστὴρ ψυ-
 χῶν λόγον ἀπαιτούμεν, ὥς δε-
 χερεὺς ἢ διδάσκαλος, τῇ ἰκεσίᾳ τῇ
 ὡπλάγχνας τοῦ Θεοῦ ἐκέρδησιν,
 καὶ ὡπλάγχνας ὁ κύριος αὐτῆς,
 ἀφῆκεν αὐτῇ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον.

Tom. II.

A quod si absque usuris fors ad
 te deferatur, indignaris, iras-
 ceris, ægrè fers: at si etiam
 fors tibi imminuta fuerit, ad
 tribunalia & quæstionis tor-
 menta reum immittis: quid
 faciet Deus fœnerator animæ
 & corporis? Si ei quidem
 cum usuris & redundantia
 obtuleris duo talenta, ani-
 mæ atque corporis, dicens;
Domine, duo talenta tradidisti *Matth.*
mibi, animam & corpus; ec- *xxv.*
ce alia duo talenta lucratus sum: *22. 25.*
 B dum alium hominem saluum
 facio ex anima & corpore. Si
 verò ipsam solam sortem ei
 obtuleris, dicendo; *Ecce ha-*
bes quod tuum est; indignatur
atque irascitur. Sin autem ne-
 que illud ipsum quod accepi-
 sti, obtuleris integrum, tunc
 tradit te tortoribus, quo- *Matth.*
 adusque reddideris univer- *xviii.*
 sum debitum. Si procidens *34. 26.*
 adoraveris, pœnitentiam e- *24.*
 C geris, ac dixeris; *Domine,*
pœnitentiam habe in me, & red-
dam tibi; tunc confessionem
 tuam & pœnitentiam, tam-
 quam sortis pensionem repu-
 tabit. Nam si decem millium
 talentorum debitor, patien-
 tiâ Dei invocatâ, Chirogra-
 phum irritum fecit; & si de-
 cem millium animarum ra-
 tionem reddere jussus, tam-
 quam pontifex vel doctor,
 supplicatione misericordiam
 Dei lucratus est, & miseri-
 cordiâ tactus Dominus ejus,
 dimisit ei omne debitum:

H

multo magis unusquisque nostrum inflectet Deum quoties poenitentiam egerit de peccatis suis, oraverit, confessus fuerit, dixerit; *Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum.* Infirmus sum ac invalidus ad reddendum debitum.

Miserere mei Domine: nec tortoribus Angelis tradas me: sed occulta facinorosum, & ostende medicum; nec non misericordiam tuam assume me infirmum.

Sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. Eum qui propter peccatum corripuerat ipsum ac flagellaverat, per poenitentiam fieri quoque ei medicum rogavit. Et quod Deus ipsum corripuerit, testis ipsemet,

Psal.
CXVII.
18.

cum in Psalmo ait; *Castigans castigavit me Dominus, & morti non tradidit me.* Quare autem castigat Deus hominem per morbum? Propter inobedientiam & peccata. Nemo enim inter homines absque peccato vivit: quocirca etiam nemo sine morbo. Quod vero Deus sit qui hominum cuique ob inobedientiam, cum deliquerit, immittit morbos, ipse per Moysen

Ex. xv.
26.

Israelitico populo dixit; *Si audire audieris vocem Domini Dei tui, & custodieris mandata ejus, omnem morbum, quem intuli Aegyptiis, non inducam super te. Ego enim sum Dominus sanans te.* Dicendo autem; *Si audire audieris, non inducam*

A πολλῶ μᾶλλον ἔχατος ἡμῶν ἐκδυσωπήσει τὸν θεὸν μετανοῶν ἐφ' οἷς ἡμαρτην, καὶ πρὸς συγχύματος καὶ ἐξομολογούμενος, καὶ λέγων· Ελέησόν με κύριε, ὅτι ἀδελφὴς εἰμι. ἀδελφὴ καὶ ἀποπρὸς τοῦ τοῦ χρέους ἀπέδοσιν· Ελέησόν με κύριε· καὶ τοῖς βασανισταῖς ἀγέλοις μὴ παραδῶς με· ἀλλὰ κρύψαι τὸν δαειτῶν, καὶ δάξον τὸν ἱατρὸν· καὶ τὰ σὺ ἐλέω αἰάλαβέ

B με τὸν ἀδελφῆσαντα. Ἰασαί με κύριε, ὅτι ἐπαρτήθη τὰ ὀστέα μου. ἢ διὰ τὴν ἀμαρτίαν παιδεύσαντα καὶ ματίξασθαι αὐτὸν, διὰ τὴν με πάντοτε καὶ ἱατρὸν αὐτῷ γνέσθαι παρεχέσθαι. καὶ ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἐπαίδευσεν, μάρτυς αὐτὸς ἐν τῷ ψαλμῷ εἰπὼν· Παιδεύων ἐπαίδευσέν με ὁ κύριος, καὶ τὰ θανάτω οὐ παρέδωκέν με. Ἐξ δὲ τί παιδεύει τὸν ἀνθρώπον διὰ νόσου ὁ θεός; διὰ παρακοὴν καὶ ἀμαρτήματα. οὐδεὶς γὰρ ἐν ἀνθρώποις ἀμαρτήματος· δι' ὃ καὶ οὐδεὶς ἀσθεύς. ὅτι ὁ θεὸς ὅστις ἐκείτω τῇ ἀνθρώπων διὰ παρακοὴν, ἀμαρτήσαντι ἐπάγων τὰς νόσους, αὐτοὺς ἀπὸ Μωυσέως ἐλεῖν τὰ Ἰσραήλ· Εὐὰν ἀκούῃ ἀκούσης τὸ φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ φυλάξης τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, πάντα νόσον, ἣν ἐπήγαγον τοῖς Αἰγυπτίοις, οὐκ ἐπάξω ὅτι σε. ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ ἰατρός σε. εἰπὼν δὲ,

C Εὐὰν ἀκούῃ ἀκούσης, οὐ μὴ νόσον

ἐπέβη σοι ἔδειξεν ὅτι ἔαυτός σου νόστιμος. **A** *ribi morbum*; demonstravit, Deum morbos immittere propter inobedientiam & delicta. Etenim Aegyptii, quandoquidem Deo non obtemperarunt, & Israelitas non emisserunt, idcirco aegrotaverunt correpti. Et David, quando auditis mandatis, *Non machaberis; non occides*; *Ex. xx.* contempsit, ideo per correctionem factus est infirmus. *Psalm.* *Pueruerunt enim inquit, & cor-* *xxvii.* *rupta sunt cicatrices mea a facie infipientiae meae.* Quia ergo ab hominibus castigatum, homo sanare potest; a Deo autem correptum, non homo, non Angelus, sed solus Deus sanat & curat: *Si enim peccaverit vir in virum, & orabunt pro eo ad Dominum: si iudex mortis sententiam tulerit, rex rescindit sententiam; si rex pronunciaverit, nullus abrogare potest: David Dominum qui verberaverat, fieri ipsi medicum hortatur. Si na me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.* Ossā appellat, non corporis, sed validas cogitationum vires, quae ut fluctus conturbatae fuerant, spiritu fornicationis agitatae. Quemadmodum enim in mari initium ac velut meditatio naufragiorum, est fluctuum turbatio; sic in anima principium adulterii, fornicationis, peccati, est cogitationis animi turbatio cœnosa. *Primò namque anima*

ἐπέβη σοι ἔδειξεν ὅτι ἔαυτός σου νόστιμος. **A** *ribi morbum*; demonstravit, Deum morbos immittere propter inobedientiam & delicta. Etenim Aegyptii, quandoquidem Deo non obtemperarunt, & Israelitas non emisserunt, idcirco aegrotaverunt correpti. Et David, quando auditis mandatis, *Non machaberis; non occides*; *Ex. xx.* contempsit, ideo per correctionem factus est infirmus. *Psalm.* *Pueruerunt enim inquit, & cor-* *xxvii.* *rupta sunt cicatrices mea a facie infipientiae meae.* Quia ergo ab hominibus castigatum, homo sanare potest; a Deo autem correptum, non homo, non Angelus, sed solus Deus sanat & curat: *Si enim peccaverit vir in virum, & orabunt pro eo ad Dominum: si iudex mortis sententiam tulerit, rex rescindit sententiam; si rex pronunciaverit, nullus abrogare potest: David Dominum qui verberaverat, fieri ipsi medicum hortatur. Si na me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.* Ossā appellat, non corporis, sed validas cogitationum vires, quae ut fluctus conturbatae fuerant, spiritu fornicationis agitatae. Quemadmodum enim in mari initium ac velut meditatio naufragiorum, est fluctuum turbatio; sic in anima principium adulterii, fornicationis, peccati, est cogitationis animi turbatio cœnosa. *Primò namque anima*

turpibus desideriis tamquam
cæno inficitur, sicque incur-
rit in fornicationis naufra-
gium. Hinc spectat affectuum
delicias, illinc minas Dei. Sed
sicut nautæ ac gubernatores,
cùm viderint ab adversis
ventis mare incipere turbari,
confestim sine dilatione ad
portus appellant, virantque
periculum; extrà autem si per-
manserint periclitantur: ita
ipse tu quotiescumque cogi-
tationibus turbaris per volu-
ptatis ventos, illico ad por-
tum Ecclesiæ curre. Illic au-
dies de temperantia & casti-
tate ex Scripturis & Doctori-
bus, quod Fornicatores & adul-
teros judicabis Deus: quod Ho-
norable connubium: quod non
nuptis & viduis dicit Apo-
stolus; Bonum est illis si sic per-
manserint sicut & ego: quod
Adducentur regi & virgines: quod
sunt Eunuchi, qui seipsos castra-
verunt propter regnum cælorum.
Et ante fornicationem, cu-
piditatem Deo confitere ac
dicit; Misere mei Domine,
quoniam infirmus sum: infirmi-
tate naturæ circumdatus. Sa-
na me Domine, quoniam con-
turbata sunt ossa mea: animæ
cogitationes, quæ ad libidi-
nem & peccata captivam me
ducunt: Quoniam cogitatio ho-
minis confitebitur tibi. Cæterùm
quod non loquatur de ossibus
corporis, ea ostendunt quæ
sequuntur. Subjungit enim;
4. Et anima mea turbata est

Hebr.

xiii. 4.

1 Cor.

vii. 8.

Psalm

xlii.

15.

Matth.

xi.

12.

Psalm

lxxv.

ii.

ψυχὴ βορβορεύεται & αἰχμαῖς ἐπιθυ-
μίας, καὶ οὕτως ἐμπίπτει εἰς τὴν
πορνείαν καὶ ἀγίον. ἐνθεν ὁρᾷ τὰ ἡδέα
τῆς παθῶν, ἐκβαίνει τὰς ἀσπιδας τοῦ
θεοῦ. ἀλλ' ὥσπερ οἱ ναῦται ἐοικυ-
σιν ἐρηΐᾳ, ὅτ' αἱ εἰδῶσιν ὑποὶ ἐνα-
πίων αἰέμων δερχόμενοι παρεχέμε-
σθαι θάλασσαν, ταχέως καὶ αὐτοὶ περ-
δέσσωσιν ὅτι ἐν λιμνῇ μεταίεσθαι,
καὶ τὸ κινδυνὸν ἐκφύγουσιν, ἐξω δὲ
ὑπομείναντες κινδυνεύουσιν· οὕτως
B αὐτὸς τὸ λογισμῶν ὑποὶ τῶν αἰέμων
τῆς φιληδονίας παρεχόμενος, τα-
χέως ὅτι τὸν λιμνῇ τῆς ἐκκλησίας
δράμε. ἀκούεις περὶ σωφροσύνης καὶ
ἀγνείας ὑποὶ τῆς γραφῆς καὶ τῆς δι-
δασκαλίας, ὅτι πόρνοι καὶ μοιχοὶ
κρινεῖ ὁ θεός· ὅτι τίμιος ὁ γάμος· ὅτι
λέγει τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις ὁ
κύριος· ὅτι ἐγὼ εἶμι ὁ θεός· ὅτι ἐάν
μείνωσιν ὡς καὶ γὰρ ὅτι ἀπενεχθή-
σονται πρὸς βασιλεῖ παρθένοι· ὅτι
C εἰσὶν ἀνύχοι οἵτινες εὐνοῦ χροῖαν εὐ-
σύνῃ διὰ τὴν βασιλείαν τῆς οὐρα-
νῶν. καὶ περὶ τῆς πορνείας, ἧς τὸ ἐπι-
θυμίας πρὸς θεῶν ἐξαγορεύσας εἰπέ·
Ελέησόν με κύριε, ὅτι ἀδελφὴς
εἰμι· ἀδελφείας φύσεως περικείμε-
νος. ἴασαί με κύριε, ὅτι ἐπαράχ-
θη ἡ ὁρᾶ μου· τὰ τῆς ψυχῆς ἐνθύ-
μα, εἰς ἀσέλγειαν ἐκ ἀμαρτίας
με αἰχμαλατίζονται· ὅτι ἐν θυμῷ μου
αἰθρώπου ἐξομολογήσεται σοι. ὅτι
διὰ περὶ τῆς ὁρᾶς οὐ λέγει τοῦ
σώματος, δηλοῖ τὰ ἐξ ἡσυχίας ἐπαγεί-
γας· καὶ ἡ ψυχὴ μου ἐπαράχθη

σφόδρα. ἵνα ποίνω δείξῃ, ὅτι οὐ
 παρὲς τῆς αἰσθητικῆς ὁσέων, ἀλλὰ
 παρὲς τῆς ἐνθυμῶν ἔλεγον, ὡς
 λειπὼν πλὴν σάρκα, ψυχῆς ἐμνημό-
 νουσεν. καὶ ἡ ψυχὴ μου ἐταράχθη
 σφόδρα. οὕτως ἐν ἄλλοις ἔλεγον·
 Πάντα τὰ ὅσα μου ἐρεῖδουσιν, κύερε
 κύερε τίς ὁμοίός σοι; καὶ οὐ πάντως
 παρὲς τῆς ὁσέων τοῦ σώματος ἔλε-
 γον. οὐ γὰρ τὸ σῶμα καὶ χεῖλη τὰ ὅσα
 ἔχουσιν. καὶ πάλιν· σὺ ὁσέων, καὶ
 διὰ αἰσθητικῆς. καὶ οὐ πάντως ὑπο-
 σπικτῆς τὰ ὅσα ἐαυθιόνται· ἀλλ' ὅτι
 ὑπολογισμῶν ὁξυτάτων ἐν θλί-
 ψειν κακωθιόνται αἱ δυνάμεις τῆς
 ψυχῆς. ἐπεὶ οὖν εἰς αἰσθησιν ὧν
 ἡμαρτεν ἦλθεν ὁ Δαβὶδ, καὶ τὰς ἐκ
 τῆς συνειδήσεως βασάνους ὑπὲρ μένειεν,
 ὥς ὑποδυνάμειον αὐστηρῶν τῶν λο-
 γισμῶν ἐμαρτίζετο· οὐδὲν γὰρ οὕτως
 ἀπεται ψυχῆς, ὥς συνείδησις, λα-
 βρα βασανίζουσα τὰς ἐν τῇ ψυχῇ
 βασάνους· ἰαβλὺα ὡς χαλεπὴ. ἰα-
 σαί με κύερε, ὅτι ἐταράχθη σφόδρα
 τὰ ὅσα μου. ἀλλ' οὐ μόνον ὥς λο-
 γισμῶν καὶ ἐνθυμήσεων ἐσκήρυξε ὁ πα-
 ραχός· ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν
 παραέξας τῇ ταραξῇ ἐβύθισεν. καὶ ἡ
 ψυχὴ μου ἐταράχθη σφόδρα. ἡ ψυ-
 χὴ μου, ἡ σπυρίκη τῶν μυστηρίων τοῦ
 θεοῦ· ἡ ψυχὴ μου, ἡ τῶν θαλμῶν πηγὴ.
 ὅπου εἰρήνῃ ἐθαλαμείνετο, σκεῖ ὁ πό-
 λεμος τὴν ἁμαρτίαν κατ' ἐμοὶ ὁρχή-
 σατο. Καὶ σὺ κύερε ἕως πότε; ὅτε
 ἐβράδυνα ὡς μετάνοιαι· μὴ βρα-
 δύνῃς ὡς τὸ ἐμὲ ὡς νοῖαι· εἰπας·

A valde. Ut ergo ostenderet, non
 de offibus sensibilibus, sed de
 cogitationibus differvisse se;
 relictâ carne, animæ mentio-
 nem fecit. *Et anima mea turba-
 ta est valde.* Pari modo alibi
 dixit; *Omnia ossa mea dicent,* *Psalm.*
Domine Domine quis similis ti- *xxxiv.*
bi? Nec omnino ossa corporis *10.*
 designavit. Ossa enim carent
 ore & labiis. Et iterum; *Tu* *Prov.*
mea ossium, cor sensitivum. Ne- *xiv. 30.*
 que prorsus à tinea ossa e-
 duntur: sed quia per acerrimas
 cogitationes in afflictio-
 nibus absumuntur animæ vi-
 res. Cum igitur in sensum de-
 lictorum suorum venisset Da-
 vid, & conscientię tormenta
 sensisset, atque à cogitatio-
 nibus velut duris carnificibus
 vapulasset: nihil quippe sic
 tangit animam, ut conscien-
 tia, quæ clam rimetur ani-
 mæ tormenta: sanari postu-
 lat. *Sana me Domine. quoniam*
C *valde conturbata sunt ossa mea.*
 Sed non tantum usque ad
 consilia & cogitationes infi-
 lit conturbatio; verum ip-
 sam quoque animam a cione
 concussam demersit. *Et ani-
 ma mea turbata est valde. Ani-
 ma mea,* repositorium myste-
 riorum Dei: *Anima mea,*
 Psalmorum fons. Ubi pax
 velut in thalamo contineba-
 tur, ibi bellum peccati con-
 tra me insultavit. *Et tu Do-
 mine usquequo?* Non tardavi
 ad pœnitentiam: ne tardes ad
 mei providentiam. Dixisti;

15. xxx. Si conversus ingemueris ; tuus A
15. saluus eris. Itaque quia 7.

Laboravi in gemitu meo : Usquequo ? Nec solum gemo , verum etiam fleo & lacrymor , ac per lacrymas lectum maculis oppleo . Lavabo per singulas noctes lectum meum , in lacrymis meis stratum meum rigabo . Usquequo ? Illud Usquequo non protulit , quod impatienter ferret , sed quia expectabat ut terminum tentationum disceret , finemque

11 Reg. Et Dominus remisit peccatum tuum ; non diffidenter dixisset , *Usquequo ?* Quique

11. 13. pronuntiaverat ; *Dixi , Confitebor adversum me iniquitatem meam Domino , & tu remisisti impietatem cordis mei : nequaquam Usquequo .* de remissione peccatorum protulisset . Sed

Psal. xxxi. 9. quia acceperat quidem remissionem peccatorum ; multo autem tempore cum tribulationibus & tentationibus luctabatur ; & in ulcere peccati Chirurghi manum fenderat , cauterique tentationum , & acria pharmaca vexationum receperat diu ; pro asperriorum remediorum ablatione deprecatur medicum . *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. Discipulus tuus Nathan , celeriter Chirurgicas manus

adhibuit , dicens ; *Et Dominus abstulit peccatum tuum .*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

11. Reg. 21. 13. 9. *Et tu Domine Usquequo ?*

εάν σποτραφείς γενάξης , τότε σπαθήση . ἐπεὶ οὖν ἐκκοπίασα ἐν τῷ σπασμῷ μου ὥς πότε ; καὶ οὐ μόνον γενάξω , ἀλλὰ καὶ κλαίω καὶ δακρύω , καὶ δακρύσι τὴν κλίνην ἀπολογώ . λοῦσω κατ' ἐκείνην νύκτα τὴν κλίνην μου , ἐν δακρύσιν μου τὴν φρονιῶν μου βρέξω . ὥς πότε ; τὸ δὲ ὥς πότε , οὐκ ἔλεγον σποδωσέτης , ἀλλὰ τὸ πέραν τῆς πειρασμῶν , καὶ τὸ πέλας τῆς θλίψεων μαθῆναι ἐκδεχόμενον . οὐδὲ γὰρ θεὸς τοῦ ἀφειλέναι αὐτῷ τὴν ἁμαρτίαν , τὸ ὥς πότε ἔλεγον . ὁ γὰρ ἀκούσας . Καὶ κύριος ἀφῆκεν τὴν ἁμαρτίαν σου . οὐκ αὖ ἀπίστῶν εἶπεν , ὥς τότε ; καὶ ὁ εἰρηκώς εἶπα , ἐξαγορεύσω κατ' ἐμὸς τὴν αἰσχύνην μου τῷ κυρίῳ , καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσπίδα τῆς καρδίας μου . οὐκ αὖ τὸ ὥς πότε , θεὸς ἀφέσις ἁμαρτιῶν ἔλεγον . ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν μὲν πᾶν ἁμαρτιῶν ἀφῆκεν ἔλαβεν , ὅτι πολλοὶ ἡ χερόνους θλίψιν καὶ πειρασμοὺς ἐπάλασεν ἢ χειρουργήσιν τὴν σπινθῆρα τῆς ἁμαρτίας , καυτῆρας πειρασμῶν , καὶ φάρμακα δριμύτα θλίψεων ὅτι πολὺ ἔλαβεν . θεὸς τῆς πᾶν δριμυτάτων φαρμάκων ἀφαίρεσις ὡς χαλᾷ τὸν ἰατρὸν . Καὶ σὺ κύριε ὥς πότε ; ὁ μαθητὴς σου Νάθαν ταχέως ἐχειρουργήσιν , εἰπὼν . Καὶ κύριος ἀφείλεν τὸ ἁμαρτηριόν σου .

ἐπεὶ οὖν ἐκείνος οὐκ ἐβράδυνεν, **A** Quando igitur ille non distulit, tu pariter ad mordia-
 ἢ αὐτὸς πρὸς τὰ δριμύπερα πῶν-
 θλίψαι μὴ χρονοῖζε. Καὶ σὺ κύ-
 ρει ἕως πότε; ἕως πότε ὁ Ἀβισα-
 λαὸν πολεμεῖ; ἕως πότε ὁ ἐξ ἐμοῦ
 χεῖρ ἐμοῦ; ἕως πότε ἀπὸ τοῦ Ἀχι-
 τῶφελ οὐκ ἐκδικεῖς; ἕως πότε τὰ
 ἰσθ' ἐμὲ τρατόπεδα μετὰ τοῦ τυ-
 ράννου χεῖρ ἐμοῦ ὀπλίζονται;
 Ἐπὶ τρεῖς οὖν κύριε, ῥῶσαι τὴν ψυ-
 χὴν μου· σῶσόν με ἐνεκεν τοῦ ἐ-
 λείους σου. ὅτι αὐτῷ παρέσθαι δόξα,
B τιμὴ, κράτος, ἡδὺν ἢ εἰς αἰῶνα ἀπε-
 λυθήτοις αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ψαλμὸς ζ'.

Κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα,
 σῶσόν με.

Ως περ ὁ ἡ βασιλικῆς εἰκό-
 νος θεότης, οὐ παρεῖχεν τὰ
 παρῶτα, οὐδὲ τὰ ὀπτηράμμα-
 τα, ἀλλ' ἔτι τὴν γραφὴν ἔτι τὴν
 ὀπτηγραφὴν βλέμματι ἀσπάζε-
 ται· οὕτως ὁ ὀπτηγραφὴν ψαλ-
 μὸν ἀναγινώσκων, ζητεῖν ὀφείλει
 τὴν ὀπτηγραφὴν, καὶ τὸν γρα-
 φαντα, καὶ τὸν γραφόμενον. καὶ
 διὰ τί τὸ ἐπιγραμμά; ὀφθαλμὸς
 γὰρ ἡ ἐρμηνείας, ἡ δὲ ἱστορίας ἀπό-
 δεῖξις. τίς οὖν ἡ παρῶτα τοῦ
 ψαλμοῦ ὀπτηγραφὴ; ψαλμὸς τοῦ
 Δαβὶδ, ὃν ἦσεν τὰ κυρίως ὑπὲρ
 τῶν λόγων Χουσι υἱὸς Ἰερμυῆ. εἰδὲς

EIVSDEM

Psalmus septimus.

Domine Deus meus in te speravi:
 saluum me fac.

Quemadmodum qui re-
 giae imaginis spectator
 est, non despicit speciem,
 nec inscriptionem, sed & pi-
 cturam & titulum aspectu
 amplectitur: sic qui super-
 scriptionem Psalmi legit,
 querere debet inscriptionem,
 eumque qui scripsit, necnon
 eum qui scriptus est. Quare
 autem inscriptio? Oculis e-
 nim est interpretationis, hi-
 storiz demonstratio. Qua-
 nam igitur apposita Psalmi
 inscriptio? 1. Psalmus David,
 quem cantavit Domino pro ver-
 bis Chusi filii Lemini. Vidit

mihi frater, columnam inscriptionem, & præconium scripturam, & scriptorem Davidem, atque ducem exercitus scriptum, fortissimum Chusi? Et cur sermo meminit illius? Ille beati Davidis sociorum princeps exstitit. Audite enim quot & quanta possit amicitia in necessitate. Siquidem amicitia Chusi erga Davidem, tyrannidem destruxit: amicitia tyrannum evertit: amicitia tyrannide pressum amicum alta est: amicitia regno fortior fuit. Quod enim regnum Davidi non fecit, hoc peregit Chusi

17. Reg. 2. v. 16. amicitia. Princeps autem sociorum dicebatur uno ex duobus modis, vel quia societati ducum Davidis præerat, tamquam princeps ducum, vel quia jam olim & ab initio ei socius amicusque exstiterat. Nam cum sciret David, quod amico fideli nihil est preciosius; & sicut duo oculi uno ad objecta videnda præstantiores sunt, ita & duæ animæ concordēs, quæ duæ dicuntur, sed una esse videntur, ad mutuum consilium fiunt baculus; idcirco non sibi soli consilium capere commisit, sed amicis quoque cum ipso permisit consultare. Non gustavit amicitiam, eamque exspuit; nec animum sincerum instar fraudulentī a-
verſatus est; neque tamquam emptor pecuniā carens ve-

μοι ἀδελφε, φίλῳ τὴν ὅπῃ γραφὴν, & ἐγκώμιον ἢ γραφὴν, ἢ γραφείᾳ τὸν Δαβὶδ, & στρατηγὸν γραφέντα τὸν ἀρίστη Χουσί; καὶ διὰ τὸ λόγος αὐτῷ μέμνηται; οὗτος τοῦ μαχερίου Δαβὶδ ἀρχιπαῖς ἐγέρτο. ἀκούσατε ᾧ οἷα & ὅσα φιλία ἐν ἀνάγκῃ δύναιται. φιλία ᾧ ἡ τοῦ Χουσί πρὸς τὸν Δαβὶδ, τυραννίδα ἔλυσεν. φιλία τυραννον κατέπεψεν. φιλία τὸν τυραννοῦ μόνον φίλον ἐξεδίχνησεν. φιλία βασιλείας ἰχυρωτέρως γέρονεν. ὃ ᾧ ἡ βασιλεία τοῦ Δαβὶδ οὕτως ἐποίησεν, τοῦτο φιλία τοῦ Χουσί ἐποίησεν. ἀρχιπαῖς δὲ ἐλέγχετο κατὰ εἶνα τῶν δύο πρόπων, ἡ ὅτι ἔταμειναι τῇ στρατηγῶν Δαβὶδ ἦρχεν ὡς ἀρχιπαῖς, ἡ ὅτι αὐτῶν αὐτῷ & ἐξαρχῆς ἐπαῖς & φίλος ἐγέρτο. εἰδὼς γὰρ ὁ Δαβὶδ ὅτι φίλου πρὸς οὐδὲν πμώτερον, & ὥσπερ οἱ δύο ὀφθαλμοὶ τοῦ ἐνὸς πρὸς τὸ ὁρᾶν τὰ ὑποκείμενα αἰαγγαγίονται, οὕτως & δύο ψυχαὶ ὁμώπτοι, δύο λεγόμεναι, & μία φαίνόμεναι, πρὸς συμβουλίας ἀλλήλων βακτηρία γίνονται. διὰ τοῦτο οὕτως εἰαυτὰ μόνῳ τοῦ βουλευέσθαι ἐπίστευεν, ἀλλὰ καὶ φίλοις τὸ συμβουλεύειν αὐτὰ ἐπέπεπεν. οὐ γουσάμενος τῆς φιλίας, καὶ ταύτῃ ἀποπήσας, οὐδὲ τὴν ἀδολὸν ψυχὴν ὡς δολίαν ἀποτρέφόμενος, οὐδὲ ὡς αἰάργους ἀρεσῆς τὸ ἐν ἀρεσῇ ἱμάτιον,

ποι, ἐνδοσάμνος τὸν φίλον, καὶ ὡς
 ὡς ἐνδοσάμνος, οὐδὲ ὡς
 παλαιὸν χιτῶνα τὸν παλαιὸν φίλον
 ἀπαμφιασάμενος. τὸ μὲν γὰρ ἱμά-
 τιον παλαιούμενον ἀφαιρείται, ὃ
 δὲ παλαιὸς φίλος ὅσω παλαιότατος,
 τοσούτω πλέον ὀφείλει εἶναι δοκι-
 μώτερος. ὡς γὰρ ὁ παλαιὸς οἶνος
 οὐ ταχὺ ἀλλοιοῦται, οὕτως πέπ-
 ται, ὃ δὲ νέος οἶνος ἀμφίβολος γί-
 νεται· οὕτως ὁ παλαιὸς φίλος ὡς οἶ-
 νος παλαιότερος ἀφαιρῶν τὸν ἐ-
 χρίον. καὶ τοῦτου μέρους ἡ ψαλ-
 γραφή· οἶνος νέος, φίλος νέος· ἐὰν
 δὲ παλαιωθῇ, μετ' ἀφροσύνης αὐ-
 τὸν πίεσαι. ὡς περὶ δὲ ὁ πυρέθων
 καὶ φρενηπῶν τὸν παλαιὸν οἶνον ὡς
 πολέμιον ἀπὸτρέφεται, ὃ δὲ ὑ-
 γιάνων καὶ ἐρρωμένης τῆς καρ-
 δίας ἀφαιρῶνται· καὶ οἶνος γὰρ ἀ-
 φαιρῶν καρδίας ἀνθρώπου· οὕτως
 ὁ νοσῶν τῆς φρένας, καὶ τῇ κα-
 ρδίᾳ πυρέθων, τὸν δεξιὸν φίλον
 φεύγει ὡς πολέμιον· ὃ δὲ ὑγιάνων
 τῆς συνείδησιν, ὡς διυτίσεις γο-
 νίας καὶ ἀδελφοὺς πάντας φίλους λο-
 γίζεσθαι. ὅθεν τὸν Χουσί φίλον καὶ
 δεξιότατον αὐτοῦ καὶ ἐξ ἀρχῆς
 εἶχεν, τοῦτο λέγων· εἰ ὁ μέγας
 Μωσὴς ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ καὶ
 πρὸς Φαραῶν, τὸν ξένον καὶ ἴδιον
 τὸν Ιοθάρ σύμβουλον ἔχει· τὸν
 ξένον, διὰ τῆς θρησκείας καὶ ἴ-
 διοι, διὰ τῆς συγγένειας καὶ οὐχ
 ὑποφαιήσιν, οὐδὲ εἶπεν· ἐγὼ οὐ
 χέζω ἢ τοῦτου γνώμης, ὁ Θεός

Tom. II.

A stem in foro, induit amicum,
 exuitque statim; neque ve-
 lut veterem tunicam, vete-
 rem amicum deposuit. Si-
 quidem vetus indumentum
 corrumpitur; vetus autem a-
 micus quò magis vetustescit,
 eò acceptior esse debet.
 Quemadmodum enim vetus
 vinum non facile alteratur,
 neque vertitur, vinum verò
 novum est anceps vicinus;
 ita vetus amicus tamquam
 B vinum vetustum latificatum
 qui habet. Cujus rei Scrip-
 tura testis est; *Vinum novum*, Eccli.
amicum novum: si autem invete- ix. 15.
raverit, cum suavitate bibes il-
lud. Porro sicut qui febre la-
 borat estque phreneticus, vi-
 num vetus ut sibi adversum
 vitat; qui autem sanus vali-
 dusque est, per illud corde
 delectatur: etenim *vinum lati-* Psalm.
ficat cor hominis: sic aeger men- c. 129.
te, & malitiæ febre detentus, 15.
 C antiquum amicum fugit ve-
 lut hostem; conscientia verò
 sanus, instar secundorum
 parentum & fratrum amicos
 ducit. Unde David Chusi a-
 micum & principem socio-
 rum olim & ab initio habuit,
 hoc secum locutus; Si ma-
 gnus Moses, homo Dei ac
 Deus Pharaonis, extraneum
 & proprium Jothorem ha-
 buit consiliarium; extraneum,
 ob religionem; proprium, ob
 affinitatem: nec superbè se-
 gessit, neque dixit; Ego non
 indigeo ejus consilio; Deus

mecum locutus est, edoctus
 sum omnem sapientiam Æ-
 gyptiorum; & quo modo
 hunc consilii datorem assu-
 mam? Nihil istorum dixit;
 sed obsecutus est rectè con-
 sulenti; gnarus quòd *consilia*
Prov. *audis sapiens.* Et sicut in foro,
xii. 15. ubi vestes expositz sunt, qui
 pecuniam non habet, probat
 solum indumenta, eaque de-
 ponit, induit se atque exuit,
 & omnia gestat, nullum ta-
 men retinet apud se: sic qui
 dicitur amicus, nec habet
 probam pecuniam conscien-
 tiam, velut in foro, in vita,
 omnes induit ac exuit, omnes
 mutat, neminemque gestat.
 Verùm non ejusmodi erant
 amici Chusi & David, ne-
 que amarum doli calicem sibi
 invicem propinaverant, ne-
 que invidiæ gladium acue-
 rant contra se: sed ipsi dum
 in semetipsis attemperant se,
 duasque animas per affectum
 unam ostendunt, ut prospe-
 ritatis, sic & infelicitatis socii
 erant. Unum enim emetien-
 tes vitæ mare, ac in eadem
 navi conscientiz navigantes,
 cum prosperam navigatio-
 nem, tum tempestatem pa-
 riter sustinebant. *Psalmus*
David quem cantavit Domino
pro verbis Chusi filii Iemini. Et
 quare canticum Domino e-
 miserit David pro Chusi,
ii. Reg. paucis videamus. Filius ejus
xv. Absalom adversus eum ty-
 rannidem arripuit. Osculis

A μοι ἐλάλησεν, ἐπαμεινύθην πάση
 σοφίᾳ Αἰγυπτίων, καὶ πᾶς τοῦτον
 γνωμοδότην λήφομαι; ἀλλ' οὐ-
 δὲν τοῦτοι εἶπεν, ἐπέαθ' ἡ δὲ πᾶς
 χαλῶς συμβουλεύοντι, εἰδὼς ὅτι
 συμβουλίας ἀκούει σφός. καὶ ὡσπερ
 ὅτι τ' ἀγροῶς, ἱματίων περιαι-
 μύων, ὁ χρυσοῖοι μὴ ἔχον, δοκι-
 μάζει μόνον τὰ ἐνδύματα, καὶ σκυ-
 λῆι ταῦτα, ἐνδύμενος ἐς σποδύο-
 μενος, καὶ ὅλα φορεῖ, καὶ οὐτε ἐν
 B παρ' εἰαυτῷ κρατεῖ οὔτις ὁ λεγό-
 μενος φίλος, μὴ ἔχον χρυσὸν δοκι-
 μον τίλ' συνείδησιν, ὥς ἐν ἀγροῶ
 πᾶς βίῳ πάντας ἐνδύεται καὶ σπο-
 δύεται, πάντας ἀλλάσσει ἐς οὐδὲ
 ἓνα φορεῖ. ἀλλ' οὐχ ἦσαν τοιοῦτοι
 φίλοι ὁ Χουσί καὶ ὁ Δαβίδ, οὐδὲ τὸ
 πικρὸν τοῦ δόλου ποτήριον ἀλλή-
 λους παρέπιον, οὐδὲ τίλ' μαχαί-
 ραν τοῦ φθόγου κατ' εἰαυτῶν ὄξυναι·
 αὐτοὶ ᾧ ἐν εἰαυτοῖς εἰαυτῶν κερσάσαν-
 C τες, καὶ ἄς δύο ψυχὰς μίαι τῇ σφ-
 θήσει δειξάσας, ὡσπερ τ' ἀημερίας,
 οὔτω καὶ τ' παλαμπωρίας κοιτανοὶ
 ἐγίνοντο. μίαι γὰρ περᾶντες τοῦ
 βίου θάλασσαν, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ σκά-
 φος τ' συνειδήσεως πλέοντες, καὶ
 τ' ἀπλοῖαι καὶ τὸν χειμῶνα ὡσαύ-
 τως ὑποίμενον. Ψαλμὸς πρὸς Δα-
 βίδ, ὃν ἦσεν πρὸς κυρίῳ ὑψ' ἡ
 λόγων Χουσί υἱοῦ Ιεμενεί. καὶ διὰ τῆς
 αἰδῆς πρὸς κυρίῳ ὁ Δαβίδ ὑψ' ἡ
 τοῦ Χουσί αἰέπεμψεν δι' ὀλίγων
 ἰδῶμεν. ὁ υἱὸς αὐτῷ Ἀβισαλωμ
 κατ' αὐτὸν ἐτυράννησεν. φιλήμασι

ᾧ ἔ' περιπλακαῖς σαγηνεύων ἔχα-
 ρει, ἡ τοῦ πατρὸς φιλίας αὐτῶν φίλοις
 ἀπέσπασεν, τὸν δόλον ὡς ἱζὸν φέ-
 ρων, καὶ τὸ φίλημα ἀ' ἔκτιστον καὶ δέ-
 λειαρ ἡ κατακλείαι, καὶ δίκτυα πλά-
 νης τὰς περιπλακαῖς. ἐπεὶ οὖν πάν-
 τας οὕτως ἕνα κατ' ἕνα αὐτῶν φίλοις
 τοῦ Δαβὶδ ἀπεσύλησεν ὁ Ἀβεσα-
 λώμ, ὁ πλῖζει λοιπὸν αὐτῶν καὶ τοῦ
 πατρὸς, συκοφαντίας αὐτῶν καὶ ἀφ' ὧν
 λαὶ ῥά πλαν. ἔχαστος ᾧ ὡς ἡψ τοῦ
 Δαβὶδ, καὶ ὡς μάλλον ἔα κατ' αὐ-
 τὸν εἶδῃ, ἐπίστευεν συκοφαντοῦντι.
 ἐπεὶ οὖν μὴ πάντων ὁ Ἀβεσαλώμ, καὶ
 τὸν Ἀχιτόφελ τὸν σύμβουλον τοῦ
 Δαβὶδ πείσας ἀπεσύλησεν, αἰδρα
 δεινώτατον ἐν γυνάμαις, ὅσας ἔα
 ἐν πολέμοις πανοπλίας καὶ μηχανὰς
 ὅτι γλώσσης φέροντα, ὁ μαχάριος
 Δαβὶδ τὸν δεχεταῖρεν τὸν Χουσί,
 λόχοις ὁπλίσας κατὰ τοῦ Ἀχιτό-
 φελ ἀπέστειλεν, ὡς κατὰ πέρδικος
 αἰτόν. πέρδιξ γάρ ὁ τύραννος, ὡς
 τὰ ἀλλότρια ὠφθαλμώμενος, καὶ
 πάλιν ἔρημος κατὰ λειπόμενος.
 μαρτυρῶν Ἱερεμίας εἰπὼν· Εφώνη-
 σεν πέρδιξ, σιγήσῃ αὐτὸς ὅτι ἔπε-
 τε. τὸν σύμβουλον πρὸς τὸ ὅτι
 βουλον ἔπεμψεν, ὡς κατὰ ὀνά-
 ρου λέοντα· κυνηγία λέοντος, ὁ-
 ναρχοὶ ἐν ἐρήμῳ· εἰπὼν αὐτῶ οὐ
 χρειά πανοπλίας, οὐ χρειά μα-
 χης καὶ πολέμου, ἀφ' ὧν ἐκείδασόν
 μοι πλὴν βουλῇ Ἀχιτόφελ, καὶ
 πέπαυται ἡ ὁπλοσύνη. τόξον ὅτι
 Ἀχιτόφελ, ὅτι βέλος ὁ Ἀβεσαλώμ.

A enim & amplexibus singulos
 irretitos, à patris amicitia
 amicos retraxit, fraudem in-
 star visci ferens, osculum in-
 star hami, blanditias vice es-
 ce, amplexus velut retia er-
 rois. Postquam igitur Ab-
 salom sic omnes Davidis a-
 micos unum post alium abri-
 puiſſet, jam armat eos con-
 tra patrem, cui calumnias &
 criminationes consuit. Unus-
 quisque enim ut filio Davi-
 dis, utque qui magis mores
 illius cognosceret, credebatur
 calumnianti. Ubi ergo cum
 cæteris Achitophelē quo-
 que consiliarium Davidis Ab-
 salom persuasum abduxit, vi-
 rum in consiliis callidissi-
 mum, quique cuncta bello-
 rum instrumenta & machina-
 menta in lingua gestabat;
 beatus David Chusi princi-
 pem sociorum, verbis ar-
 mavit, atque sic misit adver-
 sus Achitophelē, ut aquila
 in perdicem. Perdix quip-
 pe est tyrannus, ut qui aliena
 abstrahat, rursusque solus re-
 linquatur. Testis Jeremias,
 dum dicit; *Clamavit perdix, jerem.*
congregatus quæ non reperis. Mi-
ſit consiliarium contra insi-
diatorem, velut leonem in o-
nagrum: Venatio leonis, onagri
in eremo: ei dixit; Non opus
est exercitu, non pugna &
prælio; dissipa mihi consilium
Achitophelis, & cessabunt
insidie. Arcus est Achito-
phel, & sagitta Absalom:

arcūs nervum præcide, & sagitta inutilis manet. Proficiscere ad Absalomum, velut à me fugias, & confugas ad illum: malè de me loquere apud eum, & maledictis erga me tuis fove animæ ejus febrem. Cùm tibi ut amico confiderit, tunc persuade illi ne Achitopheli credat. Dissipa mihi eum, sejunge miserum discipulum à magistro malo: & sicut nosti, dedoce, seu potius illa doce, quæ docet Deus. Quæ illic differentur, mihi indica, in eamque rem parvulâ puellâ internunciâ utere. Sacerdotes fiant adolescentulæ auditores. Descendant utrique ad fontem aquæ, velut ad aquatum, & in auribus sicut in hydriis secreta mihi infundant. Cuncta faciamus, admirande Chusi, quò Absalom non pereat, quò ego non amittam filium, quò nec ille sine patre sit, nec ego sine filio, quò in sapientia aucuperis pullum meum, cui vana gloria alas dedit, quem juventus edocuit contra me lascivire. Postquam David hæc amico suo Chusi dixit, ille verò tamquam alter ipse sermonem exsecutus est; & abiit ad Absalomum ut transfuga, & fugavit inordinatos ipsius contra patrem motus; quia verbis Chusi imprudentem Absalomum vicit; David pro verbis Chusi gratias agit

Α νδρεκόπισον τὸ τόξον, καὶ μὴναι τὸ βέλος δὲ γόν. ἄπελθι παρὸς τὸν Ἀβισαλώμ, ὡς ἀπ' ἐμοῦ φύγων, καὶ κείνῳ παρσφυγῶν λοιδορήσόν με ἐπ' αὐτῷ, ταῖς χερσὶ ἐμοῦ λοιδορίας ἐπαιτλῶν αὐτῷ τὸν πυρετὸν τῆς ψυχῆς. ὅτ' αἱ σοὶ ὡς φίλῳ παρέρρησει, τότε πείσῃ αὐτὸν μὴ πείθεσθαι τῷ Ἀχιτόφελ. Διχασιέδασόν μοι αὐτὸν, δότῃσον τοῦ χακοῦ διδασχέλου τὸν ἀθλίον μαθητήν. καὶ ὡς οἶδας, μετὰ διδάξον, μᾶλλον δὲ σκεῖνα διδάξον, ἅπερ διδάσκει θεός. Ἐκεῖ λαλούμενα, ἐμοὶ χεῖρα μὴνυε, παιδισκαλείῳ μικρῷ μεσίτῃ χρησάμενος. ἱερεῖς γινέσθωσαν τῇ παιδείᾳ ἀχροαταί. ὅτι πηγὴν ὕδατος χεταβαμένωσαν ἅμφω, ὡς δίδῃν ὕδρ' ὁ μένοι, ἥ ὡς ἐν ὕδατι ταῖς ἀκοαῖς, αἰτλήτωσαν μοι ἔα μυστήρια. πάντα ποιήσωμεν ὡς πυνμάσι Χουσί, πῶς ὁ Ἀβισαλώμ μὴ δόλοῦται, πῶς ἐγὼ μὴ ζημιωθῶ τὸ υἱόν, πῶς μήτε σκεῖνος ἀπάτωρ. μήτε ἐγὼ ἀτεκνος, πῶς ἐν σοφίᾳ ἐξέυσεις τῇ νεότητι μου, ὃν ἡ κενοδοξία ἐπέρωσεν, ὃν ἡ νεότης σκιρτᾷ χερσὶ ἐμοῦ ἐδίδασκεν. ἐπειδὴ ταῦτα ὁ Δαβὶδ τῷ Χουσί τῷ φίλῳ εἶπεν, ὁ ὃς ὡς ἄλλος αὐτὸς τῷ λόγῳ διηκονήσατο, καὶ ἀπῆλθεν παρὸς τὸν Ἀβισαλώμ, ὡς φυγὰς, καὶ ἐφυγάδευσεν αὐτῷ ἔα ἀπάκτοις χερσὶ τοῦ πατρὸς ὁρμας. ἐπειδὴ λόγοις ὁ Χουσί τὸν ἀλόγητον Ἀβισαλώμ ἐνίκησεν, ὑπὲρ τῆς λόγων Χουσί ὁ Δαβὶδ τῷ

ἦν αὐτῷ χειρὶ παλμὸς τοῦ Δαβὶδ, ὃν ἦσαν τὰ κυεῖν ὑπὸ τῶν λόγων Χουσι
 υἱὸς Ἰεμινεῖ. αὐτὸ τῶν λόγων παρὰ ξέως
 τοῦ Δαβὶδ, ὃν ὡς ὅτι νικίον ὡδὴν τοῦ
 θεοῦ αἰθῆκεν, διὰ τὴν ὃν αὐτὸς Χου-
 σὶ υἱὸς Ἰεμινεῖ, καὶ υἱὸς Ἀραχὶ ἐλέγε-
 το· Ἰεμινεὺς μὲν υἱὸς, ὡς δὲ τοῦ δή-
 μου Ἰεμινεῖ, ὅθεν ἦσαν ὁ Σαουλ καὶ ὁ
 Σιμεὶ, καὶ ὁ τῶν ἀγγέλων κατα-
 μνήσας τοῦ Σαουλ· υἱὸς δὲ Ἀραχὶ,
 ὡς δὲ τοῦ πατρὸς. καὶ ἐπειδὴ Ἰε-
 μινεὶ ἐρμηνεύεται δεξιὰ, δεξιὰ δὲ
 χεὶρ ἐν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ Δαβὶδ ἐγένε-
 το. υἱὸς δεξιᾶς οὕτως ὁ Βενιαμὴν ἀ-
 πό τοῦ συμβαίοντος υἱὸς ὁδύνης ἐλέγε-
 το. ἑμαῖς δὲ εἰκόνας τοῦ παλμοῦ τὸ
 ἐπίγραμμα· ἴδε λοιπὸν καὶ τὸ γράμ-
 μα τοῦ παλμοῦ. Κύριε ὁ θεός μου
 ἐπὶ σοὶ ἠλπίσα, σῶσόν με. καὶ ἂν
 γὰρ ὁ Χουσι μεσίτης τοῦ δράματος
 γέγονεν, καὶ τῇ παντοπλίᾳ τῶν λόγων
 τὸ τυραννικὸν ἐδύσεν, ἀλλ' αὐτὸς ἐδώ-
 κας αὐτῷ λόγον ἐν ἀντίσει τόματος, καὶ
 αὐτὸς τὸ γὰρ σὸς ἐνέδυσας, αὐτὸς τὰς
 βουλὰς τοῦ Αχιτόφελ διεσκέδασας,
 αὐτὸς τὸ Ἀβσαλώμ τοῖς λόγοις τοῦ
 φίλου συνέδυσας, αὐτὸς αὐτῷ τὸ
 δένδρον διχασὴν καὶ δῆμιν ἐχαιροτό-
 νησας. ἐπεὶ οὖν ὅδε αὐθιγῶς τῶν
 ἱμαυτοῦ σωτηρίας, ἀλλὰ σοὶ ἐπί-
 στυσαι· ἐπὶ πλάττειν ἡδ' αὐθιγῶς,
 ὅτι ἐλπίδα ἔχων ἐπ' αὐθιγῶν· Κύ-
 ριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ ἠλπίσα. ὡς περ
 ἡ πόλεως βέλος πέμψαντος, καὶ πο-
 λέμους καταβαλόντος, ὅδε τὸ βέ-
 λος ἐπαγγεῖ, ἀλλὰ τὸ τοξόον ἐπαγγε-
 λῶν

A Deo. Psalmus David. quem
 cantavit Domino pro verbis Chu-
 si filii Iemini. Hoc est; Sermo
 actionis David, quem velut
 triumphale canticum Deo
 consecravit. Cur autem idem
 Chusi dicebatur filius Jemini,
 & filius Arachi? Jemini qui-
 dem filius, ut à populo Jemi-
 ni, unde erant Saul, & Se-
 mei, quique nuncium attulit
 de Saule: filius verò Arachi,
 tamquam à patre. Vel etiam
 quia Jemini dextram signifi-
 cat, exstitit autem Davidi
 dextera manus in necessitate.
 Sic Benjamin filius dextrae,
 ex eo quod accidit filius do-
 loris vocatus est. Didicisti
 imaginis Psalmi inscriptio-
 nem: vide jam & scripturam
 Psalmi. 2. Domine Deus meus
 in te speravi; saluum me fac.
 Quamvis enim Chusi media-
 tor dramatis exstiterit, quam-
 vis sermonum armis tyran-
 num vinceret; sed tu dedisti
 ei sermonem in apertione o-
 ris, tu induisti audaciâ, tu
 consilia Achitophelis dissi-
 pâsti, tu Absalomum verbis
 amici alligâsti, tu ei arborem
 in judicem & carnificem or-
 dinâsti. Quia ergo non ho-
 mini salutem meam, sed tibi
 commisti: Maledictus enim ho-
 mo, qui spem habet in homine:
 Domine Deus meus in te spera-
 vi Quemadmodum enim . . . ille
 sagittarius emisit sagittam,
 & hostem dejecerit, nemo
 sagittam laudat, sed sagitta-

11. Reg.
1. 2.

Genes.
xxxv.
18.

Ephes.
vi. 19.

Jerem.
xvii. 9.

rium celebrat sagittæ directorem: sic David non Chusi mediatori dramatis, sed Deo gratias agit. Pari modo qui feliciter periculosa æquora cemensus est, urbemque desideratam sine molestia attigit, non ventos adorat, sed Deo gratias habet, qui educit ventos de thesauris suis. Quia igitur quando Chusi cum Absalomo colloquebatur, tunc ista David orabat ad Dominum, & quæ ante victoriam psallebat, eadem post victoriam, triumphale canticum largitori victoriæ dedicavit; ideo, *Psalms David, quem cantavit Domino*. Si *Psalms*, quâ ratione, quem cantavit? Si enim *Psalms*, omnino debuit dicere, quem psallebat: si verò canticum, tunc quem cantavit aptum erat. Verùm nihil ambiguum aut contrarium in sacra Scriptura. Nam sunt Patris definitiones, Dei Verbi leges, sancti Spiritus verba. Quando David misit Chusi ad Absalom, pro verbis ejus precabatur, psallens ac dicens; *Domine Deus meus in te speravi: saluum me fac*. Post psalmodiam, cum psallendo vicisset, ut Dæmonem aliquando, sic rursus Absalomum; tunc recordatus de potentia Psalmi, eundem illum Psalmum adeptâ victoriâ triumphale canticum emisit. Itaque quia ante bellum cum ut Psalmum protulit,

Psalms.

xxxiv.

7.

Α νῆ τὸν τοῦ βέλους ὁδηγόν· οὕτως ὁ Δαβὶδ οὐ τῷ μεσίτῃ τοῦ δράματος τῷ Χουσί, ἀλλὰ τῷ θεῷ εὐχαριστεῖ. οὕτως καὶ ὁ εἰς τὰ ὀπίκινδυνα πελάγη εὐπλοήσας καὶ πρὸ πορθουμένη πόλιν ἀλύτως καταλαβὼν, οὐ τοῖς αἰέμοις προσκυνῇ, ἀλλὰ τῷ θεῷ εὐχαριστεῖ, τῷ ἐξαχαρῶντι αἰέμοις ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. ἔπειθ' οὖν ὅτι Χουσί τῷ Ἀβεσαλώμ διελέγετο, τότε ταῦτα ὁ Δαβὶδ τῷ θεῷ προσκύνητο, καὶ ἄρ' ὡς πρὸ τῆς νίκης ἐφαλλεν, ταῦτα μετὰ τῷ νικῶντι, ὀπίκιντον ὡδὴν τῷ νικοποιῶντι ἀνέθηκεν. Ἀλλὰ τοῦτο, ψαλμὸς τῷ Δαβίδ, ὃν ἤσεν τῷ κυρίῳ. εἰ ψαλμὸς, πῶς, ὃν ἤσεν; εἰ γὰρ ψαλμὸς, πάντως ἔχρειν εἰσθῆν, ὃν ἐφαλλεν· εἰ δὲ ὡδὴ, τότε ὃν ἤσεν ἡρμῶζει. ἀλλ' οὐδὲν ἀμφίβολον ἢ ἐναπίον ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ. τοῦ γὰρ πατρὸς εἰσὶν ὅροι, τοῦ θεοῦ λόγου ἢ νόμοι, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος λόγοι. ὅτε ἐπεμψεν ὁ Δαβὶδ τὸν Χουσί πρὸς τὸν Ἀβεσαλώμ, ἵνα τῷ λόγων αὐτοῦ προσκύνῃ, φάλλον καὶ λέγων· Κύριε ὁ θεός μου ὅπ' σοὶ ἥλπισα, σωσόν με. ὅτε ἐφαλλεν, καὶ φάλλον ἐνίκησεν, ὡς τὸ δαίμονά ποτε, οὕτως αὖθις τὸ Ἀβεσαλώμ· τότε αἰαμμησκομένος ἐδυνάμεως τοῦ ψαλμοῦ, αὐτὸν ἐκείνον τὸν ψαλμὸν καὶ τῷ νικῶντι ἐπινίκιον ὡδὴν ἀνέπεμψεν. ἔπειθ' οὖν πρὸς τοῦ πολέμου αὐτὸν ἐφαλλεν, καὶ

ἢ τὸν πόλεμον ἦσαν, ψαλμὸς δὲ ἦσαν. καὶ γὰρ οὐκ ἔπαυσα τὸ ἐργαλεῖον, ἀλλὰ σὶ τὸν τεχνίτην οὐ θαυμάζω τὴν κηδέειν, ἀλλὰ τὸν ἐπιστήμονα μουσικόν. εἰ καὶ ὁ Χουσί λόγοις καὶ ῥήματα ὡς ὅπλα ἔχει ἐνίκησεν· ἀλλ' οἶδα ὅτι κρείστος ἔστιν ὁ δίδους ῥήματα τοῖς εὐαγγελιζομένοις διδάμει πολλῇ. δι' ὃ, Κύριε ὁ Θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με. ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ἐσώθησαν. ἐπὶ σοὶ ἐλπίσας ὁ πατριάρχης Αβραάμ, ὅτε ἐξ βαρβάρων βασιλείων σώσεται· πιασθῆναι μὲν τῶν Χαλδαίων, πέμπτου δὲ τοῦ Αἰγυπτίου Φαραῶ, καὶ ἔκτου τοῦ Γεραρῆνου Αβιμέλεχ, ὅτε τὴν Σάρραν ἀπ' αὐτῶν Θεός ὡς ὅτε ἰσχυρῶν ὤρεται ἀπέσπασεν. ἐπὶ σοὶ ἐλπίσας ὁ Ισαάκ, εἰς Ἰουδαίαν περιφερόμενος, ἀνυπόστατος διέμεινεν, καὶ ἐθύθη μὴ θυόμενος· ἐθύθη τῇ ὑποταγῇ, οὐκ ἐθύθη τῇ πληγῇ. ἐπὶ σοὶ ἐλπίσας ὁ Ιακώβ, ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Ησαὺ οὐκ ἐφοιεῖτο, οὐδὲ ἄλλον Καὶν τὸν ἀδελφὸν εὗρεν· ἀλλὰ τὸν μετὰ πεπαιστωμένων ἀνδρῶν αὐτῷ ἐπερχόμενον, ὡς ὑπὸ αὐτῶν ἐκείνων φυγαδεύομενον ἐνίκησεν. ἐπὶ σοὶ ἐλπίσας ὁ Ιωσήφ, εἰς δούλον δούλου πωλητῆς, δούλος ἀμαρτίας οὐκ ἐγύετο, τῇ ἀμαρτίᾳ οὐκ ἐδούλωσεν, δι' ὃ καὶ τῆς Αἰγύπτου πάσης ἐκυρίευσεν. ἐπὶ σοὶ ἐλπίσας

A post bellum verò cantavit; *Psalmus quem cantavit.* Atque ego non laudo instrumentum, sed te artificem: non suspicio citharam, sed peritum Musicum. Licet Chusi sermonibus ac verbis tamquam armis præditus victoriam reportaverit: at novi quod Dominus est qui dat verba Evangelizantibus viriute multa. Quapropter Dominus Deus meus in te speravi; *Psalm. lxxvii. 12.* saluum me fac. In te speraverunt patres nostri, & salvi facti sunt. In te cum sperasset generis auctor Abraham, à sex regibus barbaris servatus est; quatuor Chaldæis, quinto Ægyptio Pharaone, sexto Gerareno Abimelecho, quando Deus Saram ab iis ut columbam ab accipitribus eruit. In te spe conjecta Isaac, in sacrificium oblatum, non sacrificatus mansit, & sacrificatus est nequaquam sacrificatus: obedientiâ sacrificatus fuit, non sacrificatus est plagâ. Quoniam in te speravit Jacob, à fratre Esau occisus non est, nec alium Cainum fratrem invenit; verum illum qui cum quadringentis viris eum adortus fuerat, quasi ab iisdem ipsis fugatum devicit. In te sperans Joseph, in servum servi venditus, servus peccati non fuit, peccato non serviit; propter quod & in universam Ægyptum dominatus est. qui in te speravit

Exod.
xiv. 13.

Moses, Egyptium exercitum aquis percussit, atque in curribus insequentem, fluctibus superavit. Dixit enim patribus qui in Deum speraverant; *State, & videte salutem, qua est à Domino, quam facies vobis hodie.* Illi in te speraverunt, & servati sunt: ego quoque in te speravi Domine Deus meus; *salvum me fac.* Illic Pharaos, hic Saul; illic Amalec, hic Absalom; illic Aegyptii, hic alienigenae; illic in deserto Moses & populus, etiam hic in deserto ego ac populus: *Quam multipliciter tibi caro mea, in terra deserta & inopia. Domine Deus meus in te speravi: salvum me fac.* Et à quibus servari cupis? *Ex omnibus persequentibus me, & libera me.* An verò ab omnibus inimicis liberatus est? Sanè liberatus est. Quis testis? Inscriptio Psalmi decimiseptimi; *In finem puero Domini Davidi, quà die redemit eum Dominus de manu omnium inimicorum ejus. Salvum me fac ex omnibus persequentibus me, & libera me. Salvum me fac, quem modò insectantur: Libera me, qui nondum ab illis debellatus sum.* Et tu, o carissime, dicito semper Deo in precibus; *Domine Deus meus in te speravi: salvum me fac:* quò te ab omnibus persequentibus liberet. *Domine Deus meus in te speravi: salvum me fac.* Quinam per-

Psalms.
xii. 2.

Psalms.
xvii. 2.

Exod. xiv. 13. Moses, Egyptium exercitum aquis percussit, atque in curribus insequentem, fluctibus superavit. Dixit enim patribus qui in Deum speraverant; *State, & videte salutem, qua est à Domino, quam facies vobis hodie.* Illi in te speraverunt, & servati sunt: ego quoque in te speravi Domine Deus meus; *salvum me fac.* Illic Pharaos, hic Saul; illic Amalec, hic Absalom; illic Aegyptii, hic alienigenae; illic in deserto Moses & populus, etiam hic in deserto ego ac populus: *Quam multipliciter tibi caro mea, in terra deserta & inopia. Domine Deus meus in te speravi: salvum me fac.* Et à quibus servari cupis? *Ex omnibus persequentibus me, & libera me.* An verò ab omnibus inimicis liberatus est? Sanè liberatus est. Quis testis? Inscriptio Psalmi decimiseptimi; *In finem puero Domini Davidi, quà die redemit eum Dominus de manu omnium inimicorum ejus. Salvum me fac ex omnibus persequentibus me, & libera me. Salvum me fac, quem modò insectantur: Libera me, qui nondum ab illis debellatus sum.* Et tu, o carissime, dicito semper Deo in precibus; *Domine Deus meus in te speravi: salvum me fac:* quò te ab omnibus persequentibus liberet. *Domine Deus meus in te speravi: salvum me fac.* Quinam per-

Μωσῆς, τὸ Αἰγύπτιον στρατὸν ὕδα-
σιν ἐμάστιξεν, καὶ διώκοντα ἐν ἄρ-
μασιν, ἐνίκησεν κύμασιν. ἔλεγον γὰρ
τοῖς πατέρεσιν ἐπὶ τῷ θεῷ ἐλπιστα-
σιν· ᾗτε καὶ ὅρατε πῶς σωτηρίαν ἡ
τοῦ κυρίου, ἣν ποιήσῃ ὑμῖν
σήμερον. ὁμοῖοι ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν,
καὶ ἐσώθησαν· καὶ γὰρ ἐπὶ σοὶ ἤλπισα
κύριε ὁ θεός μου, σῶσόν με. ὁμοῖοι
Φαραὼ, ἐνταῦθα ὁ Σαούλ· ὁμοῖοι
Ἀμαλήκ, ὡδὲ ὁ Ἀβσαλὼμ· ὁμοῖοι
οἱ Αἰγύπτιοι, ὡδὲ οἱ ἀλλόφυλοι·
ὁμοῖοι ἐν ἐρήμῳ ὁ Μωσῆς καὶ ὁ λαός,
ὡδὲ ἐν ἐρήμῳ ἐγὼ καὶ ὁ λαός· πο-
σαπλὼς σοὶ ἡ σάρξ μου, ἐν γῇ
ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ. Κύριε ὁ θεός μου
ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με. καὶ ὅτε
πινὼν σωθῆναι ποιεῖς; ὅτε πινὼν;
ὅτε πάντων τῶν διωκόντων με, καὶ
ῥῦσαί με. ὡς ἄρα ἐρύσῃ ὅτε πάντων
τῶν ἐχθρῶν; καὶ ἐρύσῃ. τίς τούτου
μάρτυς; ἡ ἐπιγραφή τοῦ ἐπιτακί-
ου δεσπότου βασιλέως· εἰς τὸ τέλος τοῦ
παιδὸς κυρίου τῷ Δαβὶδ, ἡ ἡμέρα
ἐλυτρώσατο αὐτὸν κύριος ὅτε χει-
ρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. Σῶ-
σόν με ὅτε πάντων τῶν διωκόντων
με, καὶ ῥῦσαί με. σῶσόν με, ἅρπυ-
διώκόμενον· ῥῦσαί με, μηκέτι ὥσ-
τε αὐτῶν πολεμούμενον. καὶ σὺ ὡς πα-
σφιλέστατε, λέγε αἰετῷ τῷ πα-
σχυρόμενῳ· Κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ
σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με· ἵνα σε ὅτε
πάντων τῶν διωκόντων ῥύσῃται.
Κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπι-
σα, σῶσόν με. καὶ τότε οἱ διώ-
κοντες,

καὶ τότε,

καὶ τῆς αἰσθητῆς μὲν αἰρετικοὶ καὶ πάντες οἱ πορνεῖς καὶ βλάσφημοι αἰσθητῶς δὲ διακονοῦν ἡ πορνεία καὶ ἡ μοιχεία, καὶ ἡ ἀμαρτία, καὶ ἡ ἀσέβεια. εἰ μὴ ἐδίδωκεν ἡ μοιχεία, καὶ ὁ Θεὸς τὸν διακόμενον οὐκ ταύτης ἐρύετο, οὐκ αὖ ὁ περιμαρτῆς ἔλεγχον εἰποι τὴν σοφίαν οὐκ ἀδελφίῳ εἶται, ἵνα σὺ ῥύσῃται ὑπὸ γυναικὸς αλλοτριᾶς καὶ ποικίλης ῥύσεται γὰρ πῶς τὸν διακόμενον. εἰ μὴ ἐδίδωκεν ἡ ἀδικία, οὐκ αὖ ὁ περὶ φήτης ἔλεγχον ὑπὸ αἰσθητῆς ἀδικεῖ ῥύσεται με. εἰ μὴ ἐδίδωκεν ὁ φοιτῶν, οὐκ αὖ εἴποι ῥύσεται με ἐξ αἱμάτων, ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου. σώσον με οὐκ πάντων τῶν διακόμετων με, καὶ ῥύσεται με. εἰ μὴ ἐδίδωκεν ἡ ἀμαρτία, οὐκ αὖ ἡ γραφὴ αἰς μήτηρ ἐνοχλήσει. Τέκνον αἰς ὑπὸ περὶ σέπου ὄφειας φύγε ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. εἰ μὴ ἐδίδωκεν αἰς αἰμῖαι, καὶ χατελάμβανον τὸν ἀρχὸς πρὸς ἀρεταῖς πύχοντα, οὐκ αὖ ὁ Δαβὶδ ἔλεγχον ὅτι χατελάβον με αἰς αἰμῖαι μου, καὶ οὐκ ἠδυνήθην τοῦ βλέπειν. θέλεις χαλῶς φάγων μὴ χαταληθῆναι ὑπὸ τῶν χακῶν; λέγει σοι ἡ γραφὴ μὴ ποιεὶ κακά, καὶ οὐ μὴ σὺ χατελάβῃ κακά. ἐπειδὴ γὰρ ὅτιν πνεῦμα πορνείας, καὶ πνεῦμα μοιχείας, πνεῦμα πορνείας, καὶ οὐ ὅτιν λέγει πνεῦμα πορνείας

Tom. II.

A sequuntur? Sensibiliter quidem Hæretici, omnesque malitiae invidi homines: intelligibiliter verò persequuntur fornicatio, adulterium, peccatum, impietas. Nisi persequeretur mœchia, & Deus persecutione vexatum ex ea eriperet, Proverbiorum auctor non scripsisset; *Dis sapientiam, tuam sororem esse, ut te eripias à muliere aliena & mala: eripit enim quis eum qui persecutionem patitur.* *Nisi persequeretur iniquitas, non dixisset Propheta; A viro iniquo eripe me. Si non persequeretur cædes, non pronunciasset; Libera me de sanguinibus, Deus Deus salutis meae. Saluum me fac ex omnibus persequentibus me, & libera me.* Nisi persecutionem concitaret peccatum, numquam Scriptura velut mater admonuisset; *Fili, quasi à facie colubri fuge à peccato.* Nisi insequerentur hominem iniquitates & comprehenderent eum qui segniter ad virtutes pergit, non hæc protulisset David; *Comprehenderunt me iniquitates meae, & non potui ut viderem.* Visne præclare fugiendo non comprehendi à malis? Docet te Scriptura: *Noli facere mala; & non te apprehendent mala.* Quandoquidem enim est spiritus fornicationis, & spiritus mœchiæ: spiritus fornicationis, de qua Osce ait; *Spiritum fornicationis*

K

seducti sunt : Spiritus mœchiz : A
Jerem. Et mœchata est lapidem & li-
 111. 9 *gnum ; propter spiritus qui in*
illis insultant : & spiritus ava-
Matth. ritiz , qui dicit ; Hæc omnia
 IV. 9. *tibi dabo . si cadens adoraveris*
me : singuli malorum spiri-
tuum semper cujusque homi-
nis viam observant : & ad
qualemcumque peccati viam
vergas , spiritus ille peccati
te persequitur , concurratque
peccanti . Judas ad avaritiam
tetendit , & Diabolus ei per

Johan. nem : Cum Diabolus jam im-
 XIII. 2. *misisset in cor Jude Simonis Is-*
 * f. i. m. *cariota , ut traderet eum . Sicut*
 Cελασ- *enim si occuperis circa Phi-*
 νότος *losophiam , Philosophus ad-*
juvat te ; si circa Poeticam ,
Poeta ; si circa Architectoni-
cen , Architectus : ita si pro-
pendeas in fornicationem ,
spiritus fornicationis concur-
rit tibi ; si in zelotypiam , spi-
ritus zelotypiz incendit te .

Num. Si , inquit , mulier per zeloty-
 V. 14. *piam suspecta fuerit impudici-*
tia , ac venerit viro ejus spiri-
tus zelotypia . Quod si ad cœ-
lestem Philosophiam suspe-
xeris , spiritus sapientiz re-
quiescit super te ; si ad intel-
lectum , spiritus intellectus .

Is. x1. Et requiescet , inquit , super
 3. *eum spiritus sapientia & intel-*
lectus , spiritus consilii & forti-
tudinis , spiritus scientia & pie-
tatis ; spiritus timoris Dei reple-
bis eum . 3. Nequando rapias ut
leo animam meam . Observa ,

ἐπλανήθῃσαι· πνεῦμα μοιχείας· ἡ
ἐμώχευσεν τὸν λίθον ἡ τὸ ξύλον, δια-
τὰ ἐν αὐτοῖς ὀργουμένον πνεῦμα τι·
ἡ πνεῦμα φιλαργυρίας, τὸ λίθον·
ταῦτα πάντα σοὶ δώσω, εἰὰν πιστὸν
προσκυνήσῃς μοι· ἔχαστον τῶ ποτηρῶν
πνεῦμά· τιν αἰ ἐπιτηδεύσιν ἢ ἐχά-
σου ὁδόν· ἡ ὁποῖαι εἰς ὁδὸν ἀμαρτίας
ιδύσῃς, τὸ πνεῦμα τῆ ἀμαρτίας ἐκεί-
νὸ σε διώκει ἡ συνετέχει τῇ ἀμαρ-
τάνοιτι. ὁ Ἰούδας ὅτι φιλαργυρίας
 B *ᾤδυνεν, ἡ ὁ διάβολος αὐτῷ διὰ φι-*
λαργυρίας τῷ προδοσίᾳ ἐπέβαλεν·
τοῦ Ἀβελόλου ἡ δὴ * ἐμβεβηκότος
εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσα-
ριώτου, ἵνα αὐτὸν προδοίη. ὡς γὰρ
εἰὰν θεὸς φιλοσοφίας ἀχοληθῇς, ὁ
φιλόσοφος συμπράττει σοι, ἡ εἰὰν
θεὸς ποιητικῶν ὁ ποιητὴς, ἡ εἰὰν πε-
ρὶ πικτορικῶν ὁ τέκτων· οὕτως εἰὰν
θεὸς πορνείας ιδύσῃς, τὸ πνεῦμα τῆ
πορνείας συνετέχει σοι· εἰὰν θεὸς
 C *ζηλοτυπίας, τὸ πνεῦμα τῆ ζη-*
λοτυπίας ἀνάπτει σοι. εἰὰν, φησὶν,
ζήνηται γυνὴ ζηλοτυπουμένη, ἡ ἔλ-
θῃ τῇ αἰδρί αὐτῆς πνεῦμα ζηλώ-
σεως. εἰὰν δὲ θεὸς φιλοσοφίας οὐρά-
νιον αἰανώσῃς, τὸ πνεῦμα τῆ σο-
φίας σοι ἐπαναπαύεται· εἰὰν θεὸς
σύνησιν, τὸ πνεῦμα τῆ συνήσεως· ἡ
ἐπαναπαύεται, φησὶν, ἐπ' αὐτὸν
πνεῦμα σοφίας ἡ σωλόντως, πνεῦ-
μα βουλής ἡ ἰσχύος, πνεῦμα γνῶ-
σεως ἡ δόσεβείας· πνεῦμα φόβου
θεοῦ ἐμπλήσει αὐτόν· μήποτε ἀρπά-
σῃ ὡς λέων τὴν ψυχὴν μου. ἐπιτήρη

ἐπὶ ὅπῃ τὰ πολλὰ ἐπεσώπων, εἰς
 ἐν μεταβίβηκεν. εἰπὼν γάρ· ὅτι πάν-
 τες τὸ διακόνει με ῥύσαι με· οὐκ
 ἔστιν μήποτε ἀρπάσωσιν ὡς λέοντες
 τὴν ψυχὴν μου· ἀλλ' ὡς λέων, καὶ διὰ
 τοῦ ὅτι ἐκ πολλῶν ἐπεσώπων εἰς ἐν
 ἐπεσώπων τὴν χαλκίαν ἐπέσειν;
 ὥστε ἐν τοῖς πολέμοις πληθὺς
 βαρβάρων ἐπλήθισται, οἱ πάντες δὲ
 τοῦ ἐνὸς νόμου, τοῦ ῥήτος, ἢ τοῦ
 τυράννου ἐποιταί, ὥστε αὐτὸς ἐκείνου
 τὸ πληθὺς οὐκ οἶδεν ὡς ἔλαττον.
 οὕτως ἐπεὶ δὲ τὸν Δαβὶδ ἔχεν αἰ-
 ῶθον μὴ ἐπὶ πολέμου οἱ στρατιῶται
 καὶ ὁ Ἀβσαλὼμ, καὶ τοῦτον δὲ οἱ δαί-
 μονες καὶ ὁ διάβολος· ἐπεὶ δὲ τὸ πλη-
 θὺς τὸ ἐχθρὸν αὐτοῦ τοῦ ἡγεμότος οὐ-
 δὲν ὄρεται, λέοντα χαλῶν, ἔστιν τὸν
 Ἀβσαλὼμ, κακεῖθεν τὸν διάβολον,
 ὡς χαλῶν μήποτε ἀρπάσῃ ὡς λέων
 τὴν ψυχὴν μου. καὶ ὅτι λέοντα τὸ Ἀβ-
 σαλὼμ καὶ τὸν διάβολον ἔλεγον, δι-
 λοῖ ἐν τῷ ἐνάτῳ ψαλμῷ, εἰπὼν·
 ἐνεδρεύει ἐν σπηλαίῳ, ὡς λέων
 ἐν τῇ μανίτρᾳ αὐτοῦ· ὁ μὲν διάβολος,
 ἐν τοῖς ὑποκόμοις αὐτοῦ ἀνθρώποις
 κρυπτόμενος· ὁ δὲ ὁ Ἀβσαλὼμ ἐν
 τοῖς συναποστασάσασιν αὐτὸν λα-
 βάντων οἰόμενος· ἐνεδρεύει τοῦ ἀρ-
 πάζειν πτωχόν, ἀρπάζει πτωχόν ἐν
 τῷ ἐλκύσει αὐτόν. καὶ εἰ περὶ τοῦ θη-
 ερίου τοῦ λέοντος ἔλεγον, καὶ πότε ὁ
 λέων πτωχόν καὶ πάντα ἀφαιρῶν
 δύναται; οὐχὶ δὲ τούτῳ καὶ κείνῳ
 ἐπίσης ἐφάλλεται; λέοντα οὖν
 τὸν διάβολον ἐδήλωσεν, εἰπὼν μή-

A quod à pluribus personis in
 unam transit. Cum enim di-
 xisset; Ex omnibus persequen-
 tibus me libera me; non intu-
 lit; Nequando rapiant ut leo-
 nes animam meam: sed, ut leo.
 Et quare à multis personis
 in unam personam redegit
 malitiam? Quemadmodum
 in bellis multitudo Barbaro-
 rum armatur, cuncti autem
 unius nutum, regis aut ty-
 ranni, sequuntur, & sine il-
 lo multitudo aciem nescit:
 pari modo quia Davidem
 juxta sensum quidem impu-
 gnabant milites & Absalom,
 juxta intellectum verò Da-
 mones & Diabolus; quoniam
 hostium multitudo, sine du-
 ce nihil est, leonem vocans,
 hinc Absalomum, illinc Dia-
 bolum; precatur; Nequando
 rapiat ut leo animam meam.
 Quod autem leonem appel-
 lârît Absalomum & Diabo-
 lum, declarat in Psalmo no-
 no, his verbis; Insidiatur in
 abscondito, quasi leo in spelunca
 sua: nempe Diabolus, in sub-
 ditis sibi hominibus delitescens;
 necnon Absalom in illis
 qui cum eo defecerant latere
 se putans: insidiatur ut rapiat
 pauperem: rapere pauperem dum
 attrahit eum. Si de fera leone
 loqueretur, quandonam leo
 pauperem ac divitem discer-
 nere potest? Nonne in hunc
 & illum æqualiter infilit? Per
 leonem igitur Diabolum si-
 gnificavit, cum dixit; No-

Confer-
 cum
 Case-
 ni.

Psalm.
 ix. 9.

* An.
 παρό-

quando rapiat ut leo animam meam. Et cur leo Diabolus? Non propter regiam dignitatem, sed propter tyrannicam vim: leo, non ob fortitudinem, sed ob rapacitatem. Leo os habet fœtidum & graveolentissimum: talis est Diabolus, quia blasphemias eructat, & Deorum multitudine fœtet. Leo dormit apertis oculis: Dæmones & Diabolus, pietatem & moderationem etsi simulent, apertos oculos habent ad malitiam: sicut scriptum est; *Non enim somnium capient, donec malefecerint. Ut ergo ostenderet, non de sensibili leone differuisse se, sed de intelligibili, non dixit; Nequando rapiat leo animam meam: sed, Nequando rapiat ut leo animam meam. Porro fera leo, animam rapere nequit. Quodque leonum pabulum corpora sint, non animæ, testatur Daniel, cum de septem leonibus ait; Et erant in lacu septem leones: & dabantur eis quotidie duo corpora & dua oves: corpora & oves, non autem hominum animæ. Nequando rapiat ut leo animam meam. Et quo modo rapit leo? Dum non est qui redimat, i. Reg. neque qui saluum faciat. Nam xvii. si, quando pastor erat David, quoties venisset leo aut utrus, & cepisset ovem de grege, David egrediebatur post eum; ut adversus tyran-*

ποτε ἀρπάσῃ ὡς λέων τὴν ψυχὴν μου. καὶ διὰ τί λέων ὁ διάβολος; οὐ διὰ τὸ βασιλικόν, ἀλλὰ διὰ τὸ τυραννικόν· λέων οὐ διὰ τὸ ἰσχυρόν, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀρπακτικόν. λέων στόμα ἔχει βεβρωμένον καὶ δυσωδίστατον· τοιοῦτος ὁ διάβολος, βλοσυρμεσίας ἐρμηνεύμενος, ἐκ τῆς πολυψήφιας βεβρωμένης. ὁ λέων χαλεπὸν, ἡνεῶν μὲν οὐκ ἔχει σὺν ὀφθαλμοῖς· καὶ οἱ δαίμονες ἐκ τοῦ διαβόλου, εὐλαβέσθαι καὶ ἐπιεικεῖαν ὑποκρινόμενοι, ἡνεῶν μὲν οὐκ ἔχουσιν ὡς γέγραπται· οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσουσιν, ἕως οὗ κτεροποιήσωσιν. ἵνα οὖν διέξῃ ὅτι οὐ παρὰ ἀνθρωπίνου λέοντος, ἀλλὰ παρὰ τοῦ ἐλεῖν, οὐκ εἶπεν· μήποτε ἀρπάσῃ ὁ λέων τὴν ψυχὴν μου· ἀλλὰ, μήποτε ἀρπάσῃ ὡς λέων τὴν ψυχὴν μου. λέων γὰρ τὸ θηρίον, ψυχὴν ἀρπάσσει οὐκ οἶδεν. ἐπεὶ λέοντες σώματα εἰσιν καὶ οὐ ψυχαὶ ἢ πνεύματα· ὁ Δαυὶδ παρὰ τῶν ἐπὶ λέοντων εἰπόντων καὶ ἡσάντων ἐν τῷ λακκῷ ἐπὶ λέοντες, καὶ εἰδὼς αὐτοῖς κατ' ἐκείτῳ ἡμέραν δύο σώματα καὶ δύο παρθέματα· σώματα καὶ παρθέματα, ἀλλ' οὐκ ἀνθρώπων ψυχαί. μήποτε ἀρπάσῃ ὡς λέων τὴν ψυχὴν μου. καὶ πῶς ἀρπάσει ὁ λέων; μὴ ὄντος λυτρουμένου μὴ δὲ σώζοντος. εἰ γὰρ τοῦ Δαβὶδ ποιμαίνοντος, ὅτ' αὖ ἦλθεν λέων ἢ ἄρκος, καὶ ἐλάμβανεν παρθέματα ἐκ τῆς ἀγέλης, ὁ Δαβὶδ ἐξήρχετο κτερόπιδεν, ὡς κατὰ τυραν-

ισι στρατηγός, ἡ δὲ ἡγεμονία, ἡ
 τοῦ πατρὸς αἰχμαλώτων ἀ-
 ποπώσας ἑσθλὰ πόσῳ μᾶλλον
 θεοῦ λυπευμένης ἡ πόσις, ὁ λέων
 ὁ διάβολος ἀρπάζει οὐ δύναται; μή
 ποτε ἀρπάσῃ ὡς λέων τὴν ψυχὴν μου.
 φύλαξέ με ὡς ποιμὴν, ἡ οἱ ὁδοί τις
 ἀρῶσιν τοῦ λέοντος. ἐπειδὴ ταῦτα
 εἶπεν, ἡ προσήξατο ῥιθιῶν τῷ
 λέοντος τοῦ Ἀβσαλώμ, ἡ εἰσπαύσ-
 θη προσευξάμενος, ἐπάγει, ἡ εἰς
 σπολογίαν τέπειτα· Κύριε ὁ θεός
 μου, εἰ ἐποίησα τοῦτο. ἐπεὶ δὲ ὁ
 Ἀβσαλώμ, ὡς λέων ἐν τῷ δρυμῶ
 τῷ πατὴρ ἐδίωκεν, ὡς λέων ἀπὸ τῆς
 κόμης κρατηθεὶς ἐκρέματο, ἡ ἡ κό-
 μη τοῦ δένδρου ἀπὸ τῆς κόμης ἐκρέ-
 πει τὸν λέοντα, ἡ ὡς εἶφος ἐν μακέ-
 λῳ ὁ λέων ἐκρέματο, ἡ ὁ ψινάτο-
 ρες ἀνὰ κέρατα κόρακας ἡ αἰετοὶ πα-
 γίνοντο ἡ ἄξιον ὅτι παῖδες αὐτοῦ Σο-
 λομών ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπὶ βάλ-
 λει, λέγων· ὁφθαλμοὶ καταγελῶν-
 τα πατρός, ἐκκόψαισιν αὐτὸν κό-
 ρακες ἐκ τῆς φερέων, ἡ καταφά-
 γουσι αὐτὸν νεοσσὶ αἰετῶν. ἐπεὶ οὖν οἱ
 νεοσσὶ τὸν νεοσσὸν τοῦ Δαβὶδ κα-
 τὰ θίειν ἑσθλὰ, παραβῶν ὁ
 στρατηγὸς Ἰואβ ὡς ἰξύτης χαλά-
 μῳ τῷ δρεμὶ τὸν ἰόν ἐγήρασεν, ἡ
 πληγὴς ἐν τῷ αἵματι ἐπερύσσετο, ἡ
 τὸν θάνατον φυγεῖν οὐκ ἰδύνατο,
 ἡ παῖδων τὸν αἵμα ἐλάλησεν,
 ἐπειδὴ τὸν πατέρα ἐλάλησεν ὡς
 οὐ πολλοὶ τὸν θάνατον τοῦ Ἀβ-
 σαλώμ τῷ Δαβὶδ ὅτι παρὰ φόντον,

A nos dux exercitūs, & feram
 percutiebat, ovemque tam-
 quam captivum abstrahebat
 & servabat: quanto magis,
 dum Deus redimit & servat,
 leo Diabolus rapere non
 potest? Nequando rapiat ut leo
 animam meam. Custodi me
 tamquam pastor, & leonis
 dentes inefficaces erunt. Post-
 quam hæc protulit, oravit-
 que erui à leone Absalomo,
 & in oratione exauditus est,
 B subjungit, atque ad defen-
 sionem convertit se: 4. Do-
 mine Deus meus, si feci istud.
 Nam quia Absalom, ut leo in
 silva patrem persequabatur;
 ut leo à coma retentus pen-
 debat, & arboris coma leo-
 nem ex coma tenebat, ac ve-
 lut hædus in macello pende-
 bat leo, atque opsonatores
 sine precio corvi & aquilæ
 adveniebant: dignumque E-
 pitaphium ei succinit frater
 ejus Salomon, per hæc verba;
 C Oculum qui irridet patrem, ef-
 fodiant eum corvi de convalli-
 bus; & comedant eum pulli a-
 quilarum. Quia ergo pulli pul-
 lum Davidis vorare festina-
 bant, præveniens autem Joab
 dux exercitūs velut auceps
 arundine, hastâ juvenem ve-
 natus est, percussusque in
 aëre alas concutiebat, nec
 mortem vitare poterat, &
 palpitabat aëremque calcitra-
 bat, quod patrem calcitrâs-
 set: ut ergo multi mortem
 Absalom Davidi assignabant,

Pov.

xxk.

17.

accusabant eum, ac dicebant; Ubi mansuetudo Davidis? Ubi Prophetæ pietas? Proprii filii lascivientem juventutem non tulit, sed interimi eum immisericorditer jussit: quandoquidem mendacium & calumnia crescebat, testem innocentiae David vocavit Deum. Cuncti Domine, dicunt, à me Absalomum fuisse occisum. *Domine Deus meus, si feci istud*: si dextram eade filii maculavi: *Si est iniquitas in manibus meis*. Si per litteras eum, velut Uriam interfeci; si digitis meis mortem adversus ipsum delineavi. Aut etiam sic; quoniam pater à filio eripi precabatur, & agricola plantam velut spinam fugiebat, pastorque agnum tamquam leonem vitabat, suspiciens in cælum dixit; Filius me patrem hostiliter perit. *Domine Deus meus, si feci istud*. Si genitorem molest. à affecti: si tamquam servus domino non servivi: si mortem illius libertatem meam arbitratus sum. *Domine Deus meus, si feci istud*. Quod patior si egi. *Si est iniquitas in manibus meis*. Si concussi manus, ut contubernalem paupertatem exprobrarem patri: si ex laboribus proventus non detuli; si non velut secundam oblationem patri attuli pensionem. *Si est iniquitas in manibus meis*. Si manus ad ultionem & plagas

Α ἡ αἰσώμενοι ἔλεγον· ποῦ ἡ τραδ-
της τοῦ Δαβὶδ; ποῦ ἡ προφητείας
ἐλάττωσι; ἰδίου τέκνου νεότης σαρ-
πῶσαν οὐκ ἤνεγκαν, ἀλλὰ φονευθῆναι
αὐτὸν αἰηλίδες ἐκέλευσαν· ἐπειδὴ
τὸ ψόδος ἡ σφοδρότης ἐπλάτυ-
νεν, μάρτυρα τῆς ἀθωότητος ὁ Δα-
βὶδ τῶν ἐκείνων. πάντες διαπο-
τα λένουσι, ὅτι ἐγὼ τὸ Ἀβισαλὸν
ἐφόδισα. Κύριε ὁ θεός μου, εἰ ἐ-
ποίησα τοῦτο· εἰ τὸ δέξιόν τῆς σφαγῆς
Β τοῦ παιδὸς ἐμόλυνεν· εἰ ἐστὶν ἀδικία
ἐν χερσίν μου, εἰ ἐστὶν ῥέμασιν αὐ-
τῶν ὡς τὸ Οὐρανὸν ἐφόδισα· εἰ δακ-
τύλοις ἐμοῖς τὸ χατ' ἐκείνου ἐσκιο-
ῤῥαφισα θάνατον· ἢ ἡ οὕτως· ἐπεὶ
δὴ οὐδὲν ὁ πατήρ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ
προσέχετο, ὥς ὁ χαρρὸς τὸ φυτὸν
ὡς ἀχάνθην ἐφυγῶ, ὥς ὁ ποιμὴν τὸν
ἄρνα ὡς λέοντα ἀπιδράσκει, αἰα-
βλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἔλεγον· ὁ
υἱὸς ἐμὸς τὸν πατέρα πολεμεῖ. C
Κύριε ὁ θεός μου, εἰ ἐποίησα τοῦτο.
εἰ τὸν τεκνόντα ἐλύπησα· εἰ μὴ
ὡς δοῦλος διαπόνη ἐδουλόμην· εἰ
τὸν ἐκείνου θάνατον ἐμὸν ἐλάττω-
σαι ἐδύμωσα. Κύριε ὁ θεός μου, εἰ
ἐποίησα τοῦτο· ὁ ὑπομῆναι εἰ ἔ-
τραξα· εἰ ἐστὶν ἀδικία ἐν χερσίν
μου, εἰ ἐπίσπισα τὰς χεῖρας, πλὴν
σύνπεσοι πνίαι οἰκιστὴν τῆς πατρί-
δος ἐμῆς· εἰ μὴ τὰς ἀπὸ τῆς χαμαῖων προσ-
δοῦς προσέφρον· εἰ μὴ ὡς δουτὴν
προσφρον τῆς πατρίδος· εἰσφρον ἔ-
φρον· εἰ ἐστὶν ἀδικία ἐν χερσίν μου, εἰ
τὰς χεῖρας εἰς ἄμυναι ἢ πληγαῖς

ταῖς χερσὶ ἐξήραν ἐσάλασα. εἰ αὖ-
 παπέδωχα τοῖς αἵματι ποδιδοσὶν μοι
 χαχά. τὸν Σαουλ ὑπὸ τῶν χειρῶν
 λαβὼν ἐν τῇ σπηλαίῳ, τὸ ξίφος
 ἔχων ἐν χερσίν, τὸν θυμὸν ἐπάτου
 τοῖς ποσίν. ἔλεγον καὶ ὁ μαχάριος Ιω-
 σήφ, ὅτι μοιχαλὶς κατηρενύμηνος,
 καὶ ἡ μοιχαλίδα ῥήτορα καὶ κατήρεν
 ὁρῶν. Κύριε ὁ Θεὸς μου, εἰ ἐποίησα
 τοῦτο· εἰ καὶ τὴν ἀλλοτριὰν ἐμίανα.
 κατηρενύμηνός μου, τῷ ἀνδρὶ ἔλεγον·
 εἰσῆλθι πρὸς μέο παῖς ὁ Εβραῖος·
 ἵνα καὶ ἐφυγὼ καὶ ἐξῆλθῃ ἔξω.
 Κύριε ὁ Θεὸς εἰ ἐποίησα τοῦτο. λέ-
 γει, ὅτι χερσὶν αὐτῆς κρατήσας,
 πρὸς τὴν πρᾶξιν εἵλκυσα. εἰ ἐστὶν
 ἀδικία ἐν χερσίν μου· εἰ σκέπτομαι
 πρᾶξα ὃ μου κατηγόρησεν· εἰ χερσὶν
 ἡψάμην καὶ χεῖρας αὐτῆς, ὡς ἀνέ-
 μιον πάθους καὶ ἀφῶ λογίζομην·
 εἰ μὴ ὡς τὸν καπνὸν τοῦ θυγαματί-
 εος καὶ ὅς μοι αὐτῆς ἐφυγον. εἴπα ἐφ-
 θύκα ὁ Αἰγύπτου κυριεύσας αὐτὸν ἀδελ-
 φοὺς αὐτοῦ ἐδούλωσεν, οὐδὲ αὐτὸν εἰς
 δουλείαν αὐτὸν πωλόσαντας, εἰς
 δουλείαν ἤγαγον, λέγει· Εἰ αὐτα-
 πέδωχα τοῖς αἵματι ποδιδοσὶν μοι χα-
 χά. ὅτι ὅτε εἶπον οἱ ἀδελφοί· μή-
 ποτε μνησικακήσῃ ἡμῖν Ἰωσήφ
 περὶ πάντων τῶν κακῶν ὧν ἐρεδι-
 ξάμεθα αὐτῷ· λέγει αὐτοῖς· μὴ
 φοβεῖσθε· τοῦ γὰρ Θεοῦ εἰμὶ ἐγώ.
 ὑμῖς ἐβουλόσασθε περὶ ἐμοῦ εἰς
 κακά· ὁ δὲ Θεὸς ἐβουλόσατο περὶ
 ἐμοῦ εἰς ἀγαθά. εἰ αἵματι πέδωχα
 τοῖς αἵματι ποδιδοσὶν μου καχά. τοῦτο

A adversus hostes commovi. 5.

*Si reddidi retribuentibus mihi
 mala. Saulem sub manum
 cum accepissem in spelunca,
 & gladium præ manibus ha-
 berem, iram calcavi pedibus.
 Dixit etiam beatus Joseph,
 dum de adulterio accusaretur,
 & adulteram oratoris
 atque accusatoris munere
 fungentem videret: Domine
 Deus meus, si feci istud: si
 alienum lectum fœdavi. Ac-
 cusatrix mea marito dixit;*

B

*Intravit ad me puer ille He-
 braeus: usque ad illa verba;
 & fugit, & exiit foras. Domi-
 ne Deus si feci istud. Affirmat,
 quod eam manibus apprehen-
 sam, ad facinus traxerim.*

Genes.
xxxix.
17. 18.

*Si est iniquitas in manibus meis:
 si illud perpetravi quod mihi
 objecit: si manibus tetigi
 manum ejus, & in amoris
 solatium tactum reputavi: si
 non velut fumum præpositi
 coquorum vultum ipsius fugi.*

C

*Postea quia Ægypto dum
 imperat fratres suos non re-
 degit in servitutem, neque
 eos qui ipsum ad serviendum
 vendiderant servos effecit,
 ait; Si reddidi retribuentibus
 mihi mala. Unde quando fra-
 tres dixerunt; Ne forte memor*

Gen. 1.
15. 19.
19.

*sis injuria Joseph erga nos ob
 omnia mala qua ostendimus ei:
 ait illis: Ne timeatis: Dei enim
 sum ego. Vos cogitastis de me
 in mala: Deus verò cogitavit
 de me in bona. Si reddidi retri-
 buentibus mihi mala. Idem*

Dan.

x 111.

36. 37.

38. 39.

40.

pronunciavit beata Susanna, Αἵ ἄνθρωποι καὶ ἡ μαχαίρα Σουσάννα ἡ τοῦ Ἰωσήφ τιμὴ σωφροσύνης φορέ-
 σασα, καὶ τὰ νεωτεργεῖα σκιρτήματα
 τῆς νεότητος ἀπογυμνώσασα. ὅτι
 ἡδὲ πολλὰ κατὰ τὴν νεότητος ἀπλή-
 ρετο, καὶ οἱ λύκοι κατὰ τὴν αἰμαδιὸς
 θάνατον ἠρρόγοντο, λέγοντες· πε-
 πατοῦνται ἡμεῖς ἐν τῇ ὠδῇ τοῦ
 μόνου, εἰσῆλθαι αὐτὴ μετὰ δύο πα-
 δισκίῳ, ἔπειτα κλεισθὲν τὰς θύρας τῆς
 ὠδῆς τοῦ, καὶ ἀπέπειλεν τὰ κορά-
 ρια. καὶ εἰσῆλθον πρὸς αὐτὴν νεαῖ-
 σαι, ὅς τινι κεκρυμμένος, ἔπειτα
 μετ' αὐτῆς. ἡμεῖς δὲ ἰδράμομεν ἐπὶ
 αὐτοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτοῦ ὁμοῦ, ἐκεί-
 νον μὲν οὐκ ἠδυνήθημεν κρατῆσαι,
 διὰ τὸ αἰοῖξαι αὐτὸν τὰς θύρας ἔ-
 σκεπτηθῆναι. ταύτης δὲ ἐπιλα-
 βόμενοι, ἐπιπρωτοῦμεν πρὸς τὸν ὁμοῦ
 κος, καὶ οὐκ εἶπεν ἡμῖν. ταῦτα μαρ-
 τυροῦμεν. εὐθὺς δὲ Σουσάννα· Κύ-
 ριε ὁ θεὸς μου εἰ ἐποίησα τοῦτο. εἰ
 ἀληθὺς ἐστὶν ὁ λόγος ἀκούσων·
 ἀνέβόησεν, φησὶν, ἡ Σουσάννα, καὶ
 ἀναστεινόμενα εἶπεν· ὁ θεὸς ὁ αἰώ-
 νιος, ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης, ὁ εἰδὼς τὰ
 πάντα πρὶν γυνέσθαι, σὺ ἐπίστασαι
 ὅτι ψευδὴς μου κατὰ μαρτυροῦσιν· καὶ
 ἰδοὺ ἀποθνήσκω μὴ ποιήσασα μηδὲν.
 Κύριε ὁ θεὸς μου εἰ ἐποίησα τοῦτο.
 ἐπεὶ οὖν ἡ συκοφαντία τινὲς τυραν-
 νίδα ἐνδεδυται, καὶ ἀναπνεύει πολ-
 λάκις τὰς τῆς πολλὰν αἰσῶν, εἰάν
 συκοφαντηθῇ, ἐπεὶ δὲ μόνος πείσεται
 πάντας οὐκ ἰσχύεις, ἀφ' ἑσὶ πάντας, καὶ
 δρᾶμα

Dan.

x 111.

42. 43.

Exclamavit, inquit, Susanna.
 Et ingemiscens dixit; Deus a-
 terne, qui absconditorum es co-
 gnitor, qui nosti omnia ante-
 quam fiant, tu scis quoniam fal-
 sum testimonium ferunt contra
 me; Et ecce morior, cum nihil
 fecerim. Domine Deus meus si
 feci istud. Igitur quia calum-
 nia tyrannidem induit, ac
 saepenumero concitat multo-
 rum aures; si calumniam pal-
 sus fueris, quandoquidem
 solus omnibus persuadere
 non vales, linque omnes, &

δράμε πρὸς τὸν μόνον, καὶ μάρτυρα αὐτὸν τῷ ὅτι ἀθώπητος χαλῶν, εὐρήσεις βοηθοῦντά σοι, ὡς τῇ Σουσάννῃ καὶ τῷ Ιωσήφ. ὃ πρέσβυς δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, εἰς αἰῶνα αἰῶνα τῷ αἰώνων. ἀμήν.

A ad solum curre; eumque te- stem innocentiae tuae si vocaveris, invenies succurrentem tibi, ut Susannæ ac Josepho. Illi convenit gloria, honor & adoratio, in sæcula sæculorum. Amen.

FRAGMENTUM EPISTOLÆ PRIMÆ
Agathonis Papæ, Actione quartâ Concilii generalis sexti.

ΙΣΩΣ γὰρ καὶ πλὴν τῷ διαι-
ρίσεως [καὶ πλὴν τῷ συγχύσεως]
ἀποβαλλόμεθα βλασφημίαν. ὁ-
πόταν ὅ δύο φύσεις, καὶ δύο φύσι-
καὶ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς
ἐνεργείας ὁμολογησάμεν ἐν τῷ ἐνὶ
κύβητι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὅτι
ἐναντία πάντα, οὔτε ἀλλήλοις
ἀντικείμενα λέγεσθαι, κατὰ οἱ
ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας πλα-
στάμενοι τῆς ἀποστολικῆς παραδο-
σεως κατηρημένοι. ἀπέγω αὐτὴ
ἡ ἀσέβεια ἀπὸ τῶν καρδιῶν τῶν
πιστῶν· οὔτε ὡς χειρονομίας ἐν
δυσὶν προσώποις, ἢ ἕρου ὑπο-
τάσσειν· ἀλλὰ δύο λέγεσθαι, ἕνα
καὶ τὸν αὐτὸν κύβητον Ἰησοῦν Χρι-
στὸν, κατὰ τὰς φύσεις, οὕτως καὶ
φυσικὰ θελήματα καὶ ἐνεργείας
ἐν αὐτῷ ἔχειν, θείας δηλαδὴ καὶ
ἀνθρώπινου· θείον οὖν θελημα καὶ
ἐνεργείαν ἔχειν ἐξ αἰδίου μετὰ τοῦ
ὁμοουσίου πατρὸς κοινόν· ἀνθρώ-
πινοι χρονικῶς ἐξ ἡμῶν μετὰ
τῇ μετέρας φύσεως προσληφθέν.

Tom. II.

ÆQUALITER enim & divisionis & commi-
stionis detestamur blasphemiam. Cum duas autem na-
turas duasque naturales vo-
luntates, & duas naturales
operationes confitemur in
uno Domino nostro Jesu
Christo, non contrarias eas,
nec adversas ad alterutrum
dicimus, (sicut à via verita-
tis errantes, Apostolicam tra-
ditionem accusant: absit hæc
impietas à fidelium cordibus)
nec tamquam separatas in
duabus personis vel subsi-
stantiis: sed duas dicimus
unum eundemque Domi-
num nostrum Jesum Chri-
stum, sicut naturas, ita &
naturales in se voluntates &
operationes habere; divi-
nam scilicet & humanam: di-
vinam quidem voluntatem
& operationem, habere ex
æterno cum coessentiali Pa-
tre communem: humanam,
temporaliter ex nobis cum
nostra natura susceptam.

Ex Edit.
Concil.

L

Hæc est Apostolica atque Evangelica traditio, quam tenet spiritalis vestri felicissimi imperii mater Apostolica Christi Ecclesia. Hæc est mera confessio pietatis. Hæc est Christianæ religionis vera atque immaculata professio; quam non humana adinvenit versutia, sed Spiritus sanctus per Apostolorum principes docuit. Hæc est firma & irreprehensibilis sanctorum Apostolorum doctrina, cujus sinceræ pietatis integritas quoadusque liberè prædicatur, in Republica Christiana vestræ tranquillitatis imperium tuetur, & exultat, & felix (ut perfectè confidimus) demonstrabit. Credite humillimo mihi, Christianissimi domini filii, quia pro stabilitate & exultatione ejus, has cum fletibus preces effundo. Et hæc, licet indignus & exiguus, sinceriter diligendo, præsumo consulere: quia vestra à Deo concedenda victoria, nostra salus est; vestra tranquillitatis felicitas, nostra lætitia est; vestræ mansuetudinis sospitas, nostræ parvitatæ securitas est. Et ideo cum corde contrito & profluentibus lacrymis, mente prostratus exoro, porrigere dignemini clementissimam dexteram Apostolicæ doctrinæ, quam cooperator priorum laborum vestrorum

αὐτῇ ὅτιν ἡ ἀποστολικὴ καὶ ἀγγελικὴ τῶν ῥητόρων, ἢ κρατὶ ἢ πνεύματι καὶ μήτηρ τῆς ἀτυχαστέας ὑμῶν κρατὺς, ἡ ἀποστολικὴ τῆς Χειρὸς ἐκκλησίας. αὐτῇ ὅτιν ἡ χάρις καὶ ἡ ἀσθενείας ὁμολογία. αὐτῇ ὅτιν ἡ τῆς Χειρὸς ἰσὺς πίστεως ἀληθῆς καὶ ἀμώμωτος ὁμολογία ἢν περὶ ἑκ ἀνθρώπινῃ φερε πανουργία, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἀγιο διὰ τῆς κερυφαίων τῆς ἀποστόλων ἐδίδαξεν. αὐτῇ ὅτιν ἡ βίβλος καὶ ἀντίληπτος τῆς ἀγίας ἀποστόλων διδασκαλία, ἡ σινος ἐν λιχρινῶς ἀσθενείας τὸ ἀκέραιον μέγιστον τῆς παρρησιαστικῆς κηρύξεως ἐν τῇ τῆς Χειρὸς πολίτεια, καὶ ὑμετέρως γαληνότητος τὸ κράτος φυλάττει, καὶ σταθεροποιεῖ καὶ ὑψοῖ, καὶ ὡς τελείως περὶ ὁρμῶν ἀτυχῆς ἀποδείξει, πιστεύσατε ἐμοὶ τὰ ταπεινά. Χειρὸς αἰνέματα τοὶ θεοὶ καὶ τέκνα, ὅν ὑπερ τῆς περὶ ὁρμῆς καὶ τῆς ὑψώματος αὐτῶν ταύτας καὶ ὁδυρμῶν ἐκχέω τὰς ἐκείας. καὶ ταῦτα συμβουλεύω, εἰς αἰῶνος καὶ ἐλάχιστος γνησίως ἀγαπῶν περὶ πείνομαι. ὅτι ἡ ἐκ τῆς δωρηθεῖσα ὑμῖν νίκη, ὑμετέρως σωτηρία ἐστὶ καὶ ὑμετέρως γαληνότητος εὐτυχία, ὑμετέρως εὐφροσύνη ὅτι καὶ ὑμετέρως τρανότητος ἡ ῥώσις, τῇ ὑμετέρως σμικρότητι εὐθυμία ὅτι καὶ κατὰ τὸ καὶ σωτηρία ἐμῶν καρδίας, ἐπὶ τοῖς τῆς διανοίας περὶ χρομένων δαίμονας πρὸς ἁγίων δυοῖν, ἐκτείναν κατεξιάσατε τῆς φιλανθρωπῶν διὰ τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας, ἢν ἵνα ὁ σύμμερος τῆς εὐσεβείας ὑμῶν μόχθων, ὁ

μακάριος Πέτρος ὁ ἀπόστολος πα-
ραδέδωκεν· οὐχ ἵνα συκλειθῇ
ὑπὸ τὸν μῦθον, ἀλλὰ σάλπιγος
λαμπρόπρεσι ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ κη-
ρυχθῇ· ὅτι ἡ αὐτῆς ἀληθῆς ὁμο-
λογία, ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐκ τῆς οὐ-
ρανίου ἀπεκαλύφθη· ἥς ἐνεκεν ἀπὸ
τοῦ κυρίου τῆς ὅλης μακαρίας ἐκ-
κλησίας Πέτρος· ὃς καὶ ποι-
μαίνει τὰ πρόβατα τῆς ἐκκλησίας ἀπ' αὐτῆς τοῦ λυτρωτοῦ
τῆς πάντων τῇ κρίσει· ὡς γὰρ εἶ-
ρηται· οὐπὸς ὁπνεύσαντος τῇ
βοηθείᾳ, αὐτῇ ἡ ἀποστολικὴ αὐτῆς
ἐκκλησία * * καὶ αἱ κεκολλημένοι σύν-
δοι πιστῶς περικυβερτοῦνται, ἐν πα-
σὶν ἡκολούθησαν, καὶ πάντες οἱ σεβάσ-
μοι πατέρες τῆς ἀποστολικῆς αὐ-
τοῦ * ἐπιστάσαντο διδασκαλίαν, δι-
ὅς καὶ διδουμένοι τῇ ἐκκλησίᾳ
τῆς Χειρὸς φωστῆρες ἔλαμψαν· καὶ οἱ
μὲν ἄγιοι διδάσκαλοι ὀρθόδοξοι ἐσε-
βάσθησαν καὶ ἡκολούθησαν· οἱ δὲ αἱ-
ρετικοὶ τοῖς πλαστοῖς ἐγκλήμασι καὶ
μισήσεσιν ἀφαιρέσων ἐπικολούθη-
σαν. αὐτῇ ὅτι ἡ τῆς ἀποστόλων τοῦ
Χειρὸς ζωστικῆς ὡς δόξης, ἡ ὡς πνε-
ματικῆς τοῦ πατρὸς ἡ αὐτῆς κρατῆς
ἐκκλησία, ἥτις ἐξαίρετος ἀγαπω-
μένη καὶ θαυμάσια καὶ παρρησιασι-
κῶς κηρυχθεῖσα· ἥτις ἀπὸ τῆς ἀλη-
θείας ἐστίν.

A beatus Petrus Apostolus tra-
didit; non ut sub modio con-
datur, sed tubâ clariùs in to-
to orbe prædicetur: quia ejus
vera confessio, à Patre de cæ-
lis est revelata; pro qua à
Domino omnium beatus esse
pronunciatus est Petrus: qui
& spirituales oves Ecclesiæ ab
ipso redemptore omnium,
terna commendatione pas-
cendas suscepit: cujus admi-
tente præsidio, hæc Aposto-
lica ejus Ecclesia nunquam à
via veritatis in qualibet er-
roris parte deflexa est; cujus
auctoritatem, ut pote Apo-
stolorum omnium principis,
semper omnis Catholica Chri-
sti Ecclesia, & universales
Synodi fideliter amplecten-
tes, in cunctis secutæ sunt; <sup>et in om-
nibus</sup> omnesque venerabiles Patres
Apostolicam ejus doctrinam
amplexi, per quam & pro-
batissima Ecclesiæ Christi lu-
minaria claruerunt; & sancti
quidem doctores Orthodoxi
venerati atque secuti sunt,
Hæretici autem falsis crimi-
nationibus ac derogationum
odiis insecuti. Hæc est Apo-
stolorum Christi viva tradi-
tio, quam ubique ejus tenet
Ecclesia, quæ præcipuè dili-
genda atque fovenda, & fi-
ducialiter prædicanda est;
quæ per veridicam

APOLLINARI. A

*Domino meo reverendissimo
Apollinari Basilio.*

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΩ.

Τῷ Δεσπότη μου αἰδοσιμωτάτῳ
Απολιναρίῳ Βασίλειῳ.

A Ntea quidem ad te de locis Scripturarum obscuris scripsimus, & gavissimus tum de responsionibus tuis, tum de promissis. Nunc verò major nobis circa majora cura incumbit, in qua alium neminem inter hujus temporis homines habemus, ejusmodi consortem & auxiliatorem, ad quem recurramus, qualem te nobis Deus dedit, & scientiâ sermoneque accuratum, simulque accessu facilem. Cùm ergo ii qui cuncta permiscet, ac sermonibus questionibusque orbem replent, *Ulixæ* seu *Substantiæ* nomen, velut alienum à sacris litteris, ejecerint, dignare significare mihi, quo pacto Patres eo usi fuerint, & an nullibi in Scriptura inveneris positum. Nam panem dictum *Πάντων*, & populum *Πόλων*, & si quid simile, quasi nihil habeant hîc commune despuunt. Deinde verò & de ipso consubstantiali, (propter quod puto eos ista adornare, qui substantiam penitus transigunt, ut nullum locum relinquant consubstantialitati) disceptare nobis fusiùs velis, quem

Πρόπερι μὲντοι παρὲς τῆς ἐν
 ταῖς γραφαῖς ἀσφαδῶν ἐπι-
 τέλλομεν, καὶ κύφεινόμεθα, οἷς
 τε ἐπιμετες, οἷς τε ὑποχνοῦ. οὖν
 δὲ μεῖζον ἡμῖν ὑπὲρ μεῖζοναν ἡ
 φρενὶς περιελάλησεν, εἰς τὸ οὐ-
 δὲνα ἔπρεν ἔχοναν ἐν τοῖς οὖν αἰ-
 θρώποισι, τοιοῦτον κοινωγόν καὶ
 περιελάττω ὅτι καλίστατον, ὁ-
 ποῖόν σε, καὶ ἐν γινώσκει καὶ ἐν λό-
 γῳ ἀκριβοῦς τε ὁμοῦ καὶ εὐπερίσι-
 τον ὁ θεὸς ἡμῖν ἐδωρήσατο. ἐπεὶ
 οὖν οἱ πάντες φύρεντες, καὶ λόγων
 καὶ ζητημάτων τινὲς οἰκουμένην
 ἐμπλήσαντες, τὸ τῆς οὐσίας ὁ-
 νομα, ὡς ἀλλότριον τῆς θείας
 λογίαν, ἐξέβαλον, καὶ ἐξήρισον ἡ-
 μῖν σημαῖναι, ὅπως τε οἱ πατέρες
 αὐτῶν ἐχρήσαντο, καὶ εἰ μνησμοῦ
 εὔρες ἐν τῇ γραφῇ κείμενον. τὸν
 γὰρ ὁποιούσιον ἀπὸν, καὶ τὸν λαὸν
 τὸν περιούσιον, καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον,
 ὡς οὐδὲν ἔχοντα κοινὸν ἀφελούου-
 σιν. ἔπειτα ἰδύτοι καὶ παρὲς αὐτῶν
 τοῦ ὁμοουσίου, οὗ ἔνκειν ἡγεῖται
 ταῦτα κατὰ σκοπὸν αἰσῶν, βα-
 θύως τινὲς οὐσίας ἀφελόμενοι,
 ὑπὲρ τοῦ μνησμοῦ χάρεσι τὰ ὁ-
 μοουσῶ κατὰ τὴν ἑαυτῶν, ἀφελόμενοι
 ἡμῖν πλάτυπρον βουλήθηται, τίνα ἢ

δίδουσαν ἔχει, καὶ πῶς αὖ ὁ
 γὰρ λέγοιτο, ἐφ' ᾧ οὐτε γέ-
 νος κοινὸν ὑποκείμενον θεωρεῖ-
 ται, οὐτε ὑλικὸν ὑποκείμενον
 προϋπάρχον, οὐκ ἀπαισιμὸς
 τοῦ προτέρου εἰς τὸ δεύτερον.
 πῶς οὖν λέγει λέγειν ὁμοούσιον
 τοῖς υἱὸν τοῦ πατρὸς, εἰς μηδε-
 μίας ἔννοιαι τῆς εἰρημονίας χα-
 ταπίπτουσας, ἡλίσσον ἡμῶν
 πλατύπερον. ἀφραδυσάμ. ἡμεῖς
 μὲν γὰρ ὑπεκλήφαμεν, ὅτι
 αὖ ἔστι καὶ ὑπόθεσις τοῦ
 πατρὸς οὐσία ληφθῆ, τοῦτο ἔ-
 στιν πάντως ἀεὶ καὶ τὸ
 τοῦ υἱοῦ λαμβάνεσθαι. ὅτι εἰ
 φῶς νοητὸν αἰδίου ἀχρηστον
 τὸ τοῦ πατρὸς οὐσίας πᾶς λέ-
 γει, φῶς νοητὸν αἰδίου χρονη-
 τὸν καὶ τὸ τοῦ μετοχῶν
 οὐσίας ἔρῃ. πρὸς δὲ τὸ τοι-
 αῦτῳ ἔννοιαι δοκεῖ μοι, ἡ
 τοῦ ἀπαρχαλάτῃς ὁμοίου φα-
 νῆ μάλλον ἢ ὅτι ἡ τοῦ ὁμοου-
 σίου ἀρμόττειν. φῶς γὰρ φανερὸν
 μηδεμίαν ἐν τῷ μάλλον καὶ
 ἡττον τὴν ἀφραδυσάμ ἔχειν,
 ταυτὸν μὲν οὐκ ἔστιν, διότι
 ἐν ἰδίᾳ φειραφῇ τῆς οὐσίας
 ἔστιν ἔχεται, ὅμοιοι δὲ καὶ
 οὐσίας ἀκριβῶς ἀφραδυσά-
 τας, ὅρῳ αὖ οἱ μὲν λέγε-
 σθαι. εἴπε οὖν ταύτας λέγει
 ἀφραδυσάμ τὰς ἐννοίας, εἴ-
 πε ἑτέρας μεῖζους ἀπλάττειν,
 αἱ σφοδρὲς ἰατρὸς καὶ γὰρ

A sensum habeat, & quo modo
 salubriter proferatur, in re-
 bus, in quibus nec genus
 commune superpositum cer-
 nitur, nec materiale subje-
 ctum prius existens, nec di-
 stributio primi in secundum.
 Quā igitur ratione oporteat
 dicere Filium Patri consub-
 stantialem, in nullum prædi-
 ctorum sensuum incidendo,
 fac ut nobis prolixius expli-
 ces. Nos siquidem existima-
 mus, quidquid ex hypothesi,
 Patris substantia esse sumat-
 ur, idem omnino esse & sub-
 stantiam Filii sumi necessario
 debere: adeo ut si quis sub-
 stantiam Patris appellaverit
 lumen sub intelligentiam ca-
 dens, æternum, ingenum; U-
 nigeniti quoque substantiam
 vocaturus sit lumen sub intel-
 ligentiam cadens, æternum,
 genitum. In hunc porro sen-
 sum mihi videtur, vocem si-
 milis sine discrimine, magis
 congruere: quā vocem con-
 substantialis. Nam lux quæ
 cum luce nullam habet secun-
 dum magis & minus differen-
 tiam, rectè quidem meā sen-
 tentiā dici potest, non eadem
 esse cum illa; quandoquidem
 in propria substantiæ deter-
 minatione utraque consistit;
 sed similis secundum sub-
 stantiam absolute ac per om-
 nia. Sive ergo has oporteat
 eloqui cogitationes, sive a-
 lias majores assumere, tu tan-
 quam peritus medicus (tibi

enim quæ corde gerimus fecimus manifesta) quod quidem ægrum est sana, quod verò debile suffulci; omni autem modo confirma nos. Fratres qui tua cum pietate degunt saluto, & rogo, ut unâ tecum pro nobis orent, quò salutem consequamur. Sodalis Gregorius, electâ cum parentibus vitâ, apud eos est. Sanus ad plurimum tempus conserveris nobis, adjuvans nos & precibus & doctrinâ.

Λέξομαι σοὶ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ· τὸ μὲν ἀρρώστῳ ἴασαι, τὸ δὲ σαθρὸν ὑποσκήπτειν παντὶ δὲ πρόσωπῳ βεβαίωσον ἡμᾶς. ὅτῳ μετὰ τῆς λαβείας σου ἀδελφοὶ ἀσπάζομαι, καὶ ἀξίᾳ μετὰ σοῦ εὐχεσθαι ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα σωθῶμεν. ὁ ἐξαίρετος Γρηγόριος, τὸν μετὰ τῆς γενέων ἐλόμενος βίον, αὐτοῖς σύνεστιν. ὑπαίαιναι ὅτι πλεῖστον φυλαχθεὶς ἡμῶν, ὠφελῶν ἡμᾶς ἐν ταῖς εὐχαῖς ἐν τῇ γιᾶσει.

Basilio Apollinari.

B

Βασιλείῳ Ἀπολλινάριος.

UT Dei amantem virum decet credis; & ut doctrinæ studiosus quæris; atque à nobis promptus animus debetur propter caritatem, licet scientia sufficiens non sequatur, cum ob indigentiam nostram, tum ob rei immensitatem. Una substantia, non numero solum dicitur, quemadmodum ais, & quod est in una determinatione; sed etiam propriè duorum hominum & alterius cuiusve, qui in genere adunantur: ita ut hac ratione duo ac plures idem sint secundum substantiam; in quantum omnes homines Adam sumus, qui unus simus; & David, Davidis filius, qui idem sit cum illo: sicut & Filium rectè asseris id esse secundum sub-

Φιλοθῶς πυνθείς, καὶ φιλολόγως ζητῶν, ἐκ παρ' ἡμῶν τὸ πρὸς ἡμῶν ἐφείλεται ἀφ' ἑτέρου ἀγάπῳ, καὶ τὸ ἰκεῖον πρὸς λόγῳ μὴ ἔποιτο, ἀφ' ἑτέρου τὸ ἡμέτερον ἐκιδίς, καὶ τὸ τοῦ πρὸς ἡμῶν ὑποφύεις. οὐσία μία, οὐκ ἀφ' ἑτέρου μόνον λέγεται, ὡς περ ἀέρας, καὶ τὸ ἐκ μιᾶς πειραχθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἰδίως ἀνθρώπων δύο καὶ ἄλλου ὁπουοῦν τῆς κατὰ τὴν εὐνοίας ἀφ' ἑτέρου ὡς παύτης καὶ δύο καὶ * πλείονα ταυτὸν εἶναι κατὰ τὴν οὐσίαν, κατὰ καὶ πάντες ἄνθρωποι Ἀδὰμ εἰσιν, εἰς ὅστις, καὶ Δαβὶδ ὁ τοῦ Δαβὶδ υἱός, ὡς ταυτὸν εἶναι ἐκείνου κατὰ καὶ τοῦ υἱὸς λέγεις κατὰ, τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν οὐ-

* ἡ
συνεί
σεν

σίας, ὁ πατήρ. οὐδὲ γὰρ ἡ
 ἐπίστασις αὐτῷ τοῦ θεοῦ ὁ υἱός, ἐνός
 ὁμολογούμενου καὶ μόνου θεοῦ τοῦ
 πατρὸς ὡς πᾶσι καὶ τοῖς Ἀδὰμ,
 ὁ ἀνθρώπων ἡμάρτης, καὶ εἰς Δα-
 βίδ, ὁ τοῦ βασιλείου ἡμῶν ἀρ-
 χηγός. ταύτῃ γὰρ τοι καὶ ἐν εἰ-
 ρηνῇ ἡμῶν ὑποκείμενος, ἢ μίας
 ὑλῆς ὑποκειμένης, ὅτι πα-
 τὴρ καὶ υἱός, περιαιρεθήσεται
 τῇ ὑποκειμένῃ, ὅταν τῇ γα-
 ραρχικῇ ἀναλάβωμεν ἰδιό-
 τητά της αἰωνιότητος ἀρχῆς, καὶ
 τὰ ἐκ τῆς ἡμάρτης γέννησι, πρὸς
 τὸ ἐκ της μίας ἀρχῆς μοτογενῆς
 γέννημα. μετρίως γὰρ τὰ τοιαῦτα
 εἰς ὁμοίωσιν ἔρχεται. κατὰ μὲν
 τοῦ Ἀδὰμ, ὡς θεοπλάστου, καὶ
 ἡμῶν, ὡς ἀνθρωπογενήτων, ἐν
 ὑπερέκειται ἡμῶν. ἀλλ' αὐτὸς ἀν-
 θρώπων ἀρχὴ μὴτε ὑλὴ κοινὴ αὐ-
 τοῦ τε καὶ ἡμῶν, ἀλλ' αὐτὸς ἡ
 πάντων ἀνθρώπων ὑπόθεσις. μὴ
 τε μὲν τοῦ Δαβὶδ, καὶ τοῦ γα-
 ρου τοῦ ἐκ Δαβὶδ, περιπι-
 νοῦται, κατὰ Δαβὶδ. ἐπεὶ δὲ ἡ
 τοῦ Δαβὶδ ἰδιότης, ἀπὸ τοῦ
 Δαβὶδ ἀρχεται, καὶ ἡ ὑπό-
 θεσις τῆς ἐξ αὐτοῦ πάντων, αὐ-
 τὸς ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα ἀπολεί-
 πεται, κατὰ εἰσιν ἔπειτα κοινότη-
 τες ἀνθρώπων ἀπάντων πρὸς ἀλ-
 λήλους, οἷα αὐτῶν ἀδελφῶν. ὅτι
 δὲ πατὴρ καὶ υἱός, ποιῶντος ὅσα
 εἰσιν, ἀλλὰ τὸ ὅλον πατὴρ ἀρχὴ
 καὶ υἱός ἐκ της ἀρχῆς. οὐκ οὖν οὐδὲ

stantiam, quod est Pater. Ali-
 ter enim Filius non esset Deus,
 cum in confesso sit unum esse
 ac solum Deum Patrem : quo
 pacto unus Adam, hominum
 generis princeps; & unus Da-
 vid, regii generis auctor. At-
 que ita, unum esse genus su-
 perpositum, aut unam mate-
 riam subiectam, in Patre &
 Filio, à cogitatis auferetur,
 cum principalem assumpseri-
 mus proprietatem supremi
 principii, & genera ex gene-
 rum principibus, ad unigeni-
 tam prolem ex uno principio
 orientem. Nam aliquatenus
 tantum ejusmodi res in simi-
 litudinem veniunt. Quoniam
 neque Adamo, ut per Deum
 condito, & nobis, ut per ho-
 mines genitis, unum superpo-
 nitur genus; sed ipse est ho-
 minum principium : neque
 materia communis est illi no-
 biscum; sed ipse est cuncto-
 rum hominum fundamentum.
 Neque etiam erga Davidem
 ac genus ex Davide ortum, id
 præintelligitur, in quantum
 est David : quandoquidem
 Davidis proprietates, à Davide
 incipit, & fundamentum om-
 nium quæ ex eo originem du-
 cunt ipse est : sed quia hæc de-
 ficiunt, in quantum aliæ sunt
 communitates omnium homi-
 num ad invicem, quales fra-
 trum : at circa Patrem & Fi-
 lium, hoc non reperies, sed ex
 toto Pater principium, & Fi-
 lius ex principio. Quare nec

distributio est primi in secundum, velut in corporibus, verum generationis productio: neque enim Patris proprietates, velut in Filio divisa fuit, sed Filii proprietates ex paterna prodiit: idem in diversitate, & diversum in identitate: quo modo dicitur Patrem esse in Filio, & Filium in Patre. Neque enim diversitas absolute servabit veritatem filiationis, nec rursus identitas indivisionem hypostaseos: sed utrumque conjunctum est ac unius modi; idem diversè, & diversum eodem modo; ut vocabula quæ ad rei declarationem pertinere nequeunt, per vim adducantur: confirmante intelligentiam nostram Domino, cum per vocem major, Patrem quidem in æqualitate majorem exhibet, Filium verò in minori gradu præditum æqualitate: quod docuit, in ejusdem speciei quidem, at inferiori lumine intelligere Filium; non immutando substantiam, sed considerando idem, & superius & in ordine inferiori. At enim qui substantiam in nulla identitate admittunt, similitudinem extrinsecus afferentes, Filio adjiciunt: quod sane ad ipsos quoque homines transit quideo assimilati sunt. Qui verò cognoscunt similitudinem creaturis convenientem, in identitate quidem Filium cum Patre conjungunt;

Johan.
xiv 18.
* f. mi-
ζισμοῦ
ἐν ἰσ

A ὁμοιωμοῦ τοῦ πατρὸς εἰς τὸ
δοῦναι, ὡς περ ἐπὶ σωματίων,
ἀλλ' ὁμοιωμοῦ οὐδὲ γὰρ ἡ πα-
τρὸς ιδιότης, κατὰ τὸ εἰς υἱὸν
ὁμοιωμοῦναι, ἀλλ' ἡ τοῦ υἱοῦ
ἐκ τῆς τοῦ πατρὸς ἐκπερι-
παυτὸν ἐν ἐπερίτητι, καὶ ἐπερ
ἐν ταυτότητι κατὰ λέγειν πα-
τέρα εἶναι ἐν υἱῷ, καὶ υἱὸν ἐν πα-
τρί. οὐτε γὰρ ἡ ἐπερίτης ἀπλῶς
φυλάξει τιμὴν ἀληθείας τῆς υἱο-
τήτος, οὐτε ἡ ταυτότης αὐτὴ τὸ
ἀμείναι τῆς ὑποστάσεως. ἀλλ'
ἐκπερὶν σύμπλοκον καὶ ἐνο-
δὸν ταυτὸν ἐπίρας, καὶ ἐπερ
ὡσαύτως ἴσα τις τὰ ῥήματα μὴ
ἐφικνούμενα τῆς διανοίας, ἐκ-
βιάσεται βεβαιούντος ἡμῖν τοῦ
κυρίου τιμὴν ἐνοίας, καὶ ἐν τῇ
μείζων * μὲν ἰσότητι, παρὰ τὴν
τὸν πατέρα, τὸν δὲ υἱὸν, ἐν
ὑποστάσει τὸ ἴσον ἔχοντα. ὁ-
C τὸν εἰδίδασκεν ἐν ὁμοιωμοῦ μὲν, ὑ-
φειμένῳ δὲ φανερῶς τὸν υἱὸν,
μὴ τιμὴν οὐσίαν ἐξαλλάττοντας,
ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑποβεβληκὸς καὶ
ἐν ὑπέσει θεωρῶντας. οἱ μὲν γὰρ
τιμὴν οὐσίαν ἐν οὐδεμίᾳ ταυτό-
τητι ὁμοιωμένοι, τιμὴν ὁ-
μοιωσιν ἐξωθεν φέροντες, τῇ ὑἱῷ
παρρησίασιν ὁ δὲ καὶ ἕως ἀν-
θρώπων ἀγαθῶν τῇ ὁμοιου-
μῶν τῇ θεῷ. οἱ δὲ τιμὴν ὁμοιω-
σιν τοῖς ποιήμασι ἐπίπτουσιν
εἰδότες, ἐν ταυτότητι μὲν τὸν
υἱὸν συνάπτουσι πατρί ὑφειμένῳ
δι

δι τῇ ταυτότητι· ἵνα μὴ αὐτὸς ὁ A
 πατὴρ, ἢ μέρος πατρὸς, ἀ δυνα-
 τῶς παρίσταται πρὸς, ἀλλ' ὁ υἱός,
 οὕτως θεός, οὐχ ὡς ἐκεῖνος, ἀλλ'
 ὡς ἐξ ἐκείνου· οὐ τὸ πρωτότυ-
 ποι, ἀλλ' εἰκάν· οὗτος ὁμοούσιος,
 ἐξηρημῶς πρὸς πάντα καὶ ἰσὺς
 ζώων· οὐχ ὡς τὰ ὁμογενῆ, οὐχ
 ὡς τὰ ἀπομαρζόμενα, ἀλλ' ὡς
 ἐκ τοῦ ἐπὶς γένους ἔ' εἰδὸς τὸ θεό-
 τητος, ἐν καὶ μόνον ἀποθνήσκοντα,
 ἀδιαμέτρητον καὶ ἀσπομάτῳ πρὸς ὅλην
 κατ' ἑαυτὸν μόνον τὸ γινώσκον ἐν τῇ B
 γνητικῇ ιδιότητι, πρὸς ἑλθὲν εἰς
 τὴν * γνητικὴν ιδιότητα.

sed identitate submissiore; ne
 ipse, Pater sit, vel pars Patris;
 quæ potenter demonstran-
 tur per illud; Alius Filius; sic
 Deus, non ut ille, sed ut ex
 illo; non primitivum exem-
 plar, sed imago. Hic consub-
 stantialis, præcipuè super om-
 nia & peculiariter; non tam-
 quam ea quæ sunt ejusdem ge-
 neris, non tamquam ea quæ
 distributa sunt; sed velut ex
 uno genere unaque specie di-
 vinitatis, una & sola proge-
 nies, individuo & incorpora-
 li progressu; per quem quod
 generat manens in generativa
 proprietate, processit in geni-
 tam proprietatem.

* f. γνη-
 τικῇ

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΩ.

Τῷ διαπότη μου τῷ ἀδελφῷ
 ἀδελφῷ Ἀπολινάριῳ Βασιλεὺς.

Διημέροισιν τῇ πρὸς ὁμο-
 σιαν, δι' ὧν ἐν τῷ πρὸς
 πρὸς σου τὴν ἀγάπην, καὶ τοι-
 γὰρ ἡδέως αὐτὸς ἐπὶ τοῖς γράμμασιν
 ἐκείνοις ὅπως γινώσκεις. σὲ γὰρ ἐν
 σιωπῇ κατέχει τὴν ἡδονὴν ἐπὶ
 ἐκείνοις ἡδοναῖς. ὅπως γὰρ ἡ-
 μῖν ἔδωξας, οἷον πέπνυσθαι τῇ
 ἐμπνοῇ τῇ σκιαῇ αἰσθάνειν· ὅ-
 πως ἐπὶ ἀσφαλοῦς τὸ διανοῖας τὴν
 ἐξήγησιν αὐτῶν. καὶ ἵδὼν δὲ πλέον ὁ
 ἴσως τὸ γινώσκεις τὴν ἰδίαν λογίαν ἀπτε-
 ται τὸ ψυχῆς μου. προβαλεῖν μὲν
 αὐτοῖς τὸ ἀπομαρζόμενον ἀπομαρζόμενον,

Tom. II.

APOLLINARI.

Domino meo reverendissimo fra-
 tri Apollinari Basileus.

E Lapsæ sunt occasiones,
 quibus licebat pietatem
 tuam alloqui, et si lubenter ad
 litteras illas rescripserimus.
 Te enim in silentio obtinere
 voluptatem in illis latari su-
 mus. Nam te verà nobis visus
 es solus sapere; interpretum
 autem umbræ volitant: ita ad
 solidum sensum expositionem
 ducis. Et certè nunc cognos-
 cendorum divinorum elo-
 quiorum cupido majorem in
 modum tangit animum
 meum. At tibi proponere
 quædam ex dubiis non audeo.

ΟΔ. x.
 495.

M

ne videat ultra modum fiducia repleti. Tacere verò iterum non sustineo, parturiens, adhucque antevertere gestiens. Quare optimum factu censui, ut percontarer ex te, num permissurus nobis sis, ò admirande, nonnihil interrogare de controversis, an oporteat tenere silentium. Utrumvis potro respondeas, id observabimus deinceps. Sanum lætumque & pro nobis orantem te possideamus semper.

Α μὴ δόξω πέρα τοῦ μέτρου ἐμφορεῖσθαι τῆς παρήσσιας. σιωπᾶν δὲ πάλιν οὐ χεῖρα, ὡδῶν καὶ ἐπιπροσλαβεῖν ἐφ' ἐμῶν. ἀέρον οὖν μοι χεῖρα πύθησθαι σου, πότερον ἐφίς ἡμῖν ὃ θαυμάσιον ἔρωται πᾶσι δ' ἀπορρομῶν, ἢ καὶ πᾶσι ἡσυχίας ἀγαθῶν. ὅποτερον δ' αὖ ἀποκρίνη, τοῦτο φυλάξομεν τοῦ λοιποῦ. ἐρρώμενον τε καὶ ὀδυρομένη καὶ ὑπερσχεόμενοι ὀχυρῶν σε διαπαντός.

BASILIO APOLLINARIS.

Domino meo exoptatissimo fratri Basilio Apollinaris in Domino salutem.

U Binam ipse eram, domine, ubi verò desideratissima vox, & consuetæ literæ? Curque cum adsis, non defendis, aut etiam absens cohortaris; tanto bello adversus pietatem erumpente; nobisque velut in media acie clamantibus ad socios, propter hostium vim. Te autem, ne quidem quo modo quaesituri sumus intelligimus: quandoquidem nec invenimus locum in quo versaris. Sed conquiescit quidem in Cappadocia; quia sic nunciaverant qui te nacti fuerant in Ponto, promississe te citò reversurum: nec reperiri ubi speraveram. At

ΒΑΣΙΛΕΙΩ ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ.

Τῷ διαπότη μου τῷ ποθηνοτάτῳ ἀδελφῷ Βασιλεῖῳ Απολινάριῳ ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Π Ὅδ' ἡμῶν αὐτὸς, δέσποτα, ποῦ δὲ ἡ ποθηνοτάτη φανὴ καὶ χαράματα τὸ σύνθημα; καὶ δὲ οὐ παρὼν ἀμύνεις, ἢ καὶ ἀπὸν ὀδυρομένης, πολέμου τοσούτου κατὰ τὴν ἀσπίδα ἐρρώχτος, καὶ ἡμῶν οἱ ἐν μέσῃ παρατάξει βοῶντων παρὰ τὴν ὕψος ἐξαιτίας διατρεφόμενοι τῶν πολεμίων βίας. σὺ δὲ, οὐδ' ὅπως αὖ ζητήσωμεν, ἔχομεν ἔσθ' μὴ δὲ οὐ τυγχάνεις διατρέποντες ἀνέσχομεν. ἀλλ' ἐζητήσωμεν καὶ τῇ Καππαδοκίᾳ, ἐπεὶ καὶ οὕτως ἡμελλοι οἱ ἐν Πόντῳ σοι περὶ τυχόντες, ἐπήγελαί σε ἵνα πᾶσι ἐπαγγέλοις ὅτι ἐνδεῶς ἔχουσιν ὅτι ἐνδεῶς ἔχουσιν.

ET APOLLINARIS EPISTOLÆ. 91

δι' ἑπ' σε χατὰ τὴν αἰτίαν Ἀ
 διόριτα χάριν ἀκαίσας, δι-
 οὗς τὸ μινυτὴ καὶ τὸ γράμ-
 μα ἐπεχίρησα. ὅπως δεξάμε-
 νος, μὴ καὶ τοῦ ἀπὸ γράφου
 ἀπίχῃ, ὡς καὶ τούτου σωμα-
 τισμοῦτος. ἴδιον δὲ, ὡς ἐν
 τῷ μεταξὺ γέγονεν ὁπισκόπων
 ὁπιδυμία τῆς ἀπ' Αἰγυπτίου,
 καὶ γράμματά διεδόθη σύμ-
 φωνα παλαιοῖς γράμμασι.
 τοῖς τε θείοις αὐτοῖς, καὶ τοῖς Β
 κατ' ὁμοφωνίαν τῆς θείας ἐν
 Νικαίᾳ γραφεῖσιν. ἀναγνώστῃ δὲ
 ἡμεῖς ἢ μετ' ἐξηγήσεως τῆς αὐ-
 τῆς ἐπαλάμης, διὰ τὴν οὐχ
 ὑπὸ τῶν κειμένων περιεχόμεναι,
 ἡμεῖς εἰσῆγον οἱ παλαιὸν μὲν ἀπ-
 κρις ἀπὸ λέγοντες, νῦν δὲ τὴν
 ἀπὸ λόγον ἐξηγήσεως χάριτι
 μεθοδεύσαντες. ἔτι καὶ ἡ τοῦ
 ὁμοουσιῶντος κακοῦργος ἀνάρ-
 σης, ὡς οὐκ ὀφείλοτος νοεῖν C
 ὅτι κατ' οὐδεμίαν ἀρνήσιν
 ἑλληνικῶν ἀπὸ σαυγῆ δὲ τοῦ
 ὁμοουσιῶντος τὸ ὅμοιον κατ' οὐ-
 σίαν, ὅπως ἐπετηδύνη, χυ-
 δαίως ὀνομασθῆναι, καὶ κακοῦ-
 ρως νοηθῆναι. ἐπειδὴ ἡ ὁμοιότης
 τῶν ἐν οὐσίᾳ ἔστιν, οὐ τῶν
 εἰσιστῶν. ἵνα δὲ οὕτως ὁμοιω-
 μένη οὐσία νοηται, οἷον ἀπὸ
 αἱ καὶ ἀνδρίας πρὸς βασι-
 λεία, πρὸς ἀπὸ ἀπὸ γράφου,
 τὸ ἑαυτοῦ τῶν ἀποδείξιν εἰδὲν
 καὶ βουλομένων, ὅτι

nunc cum audierim te adhuc
 eam regione commorari, sta-
 tim & indici Epistolam tradi-
 di. Quam acceptam, cave ne non
 rescribas, quod & is una pe-
 regrinetur. Scito autem, quod
 interjecto tempore advene-
 runt Episcopi Egyptii, &
 scripta antiquis scriptis con-
 gruenter, nec non divinis ip-
 sis, iisque quæ convenienter
 divinis conscripta fuerunt
 Nicææ. Necessaria autem e-
 rat eorumdem cum explana-
 tione repetitio, propter mi-
 nimè sanam pravamque con-
 textus interpretationem,
 quam ii introduxerant quia-
 pertè quidem olim contradi-
 cebant, nunc verò contradi-
 ctionem sub specie enarratio-
 nis celant: ubi erat consub-
 stantialitatis maligna abroga-
 tio, quasi non deberet intelli-
 gi juxta ullam Græcam abne-
 gationem; pro consubstantiali
 autem introducebatur simile
 secundum substantiam: quod
 excogitatum est, confusè no-
 minatum & malitiosè intel-
 lectum: siquidem similitudo,
 rerum est quæ sunt in substan-
 tia, non quæ substantiales
 sunt: quò scilicet sic substan-
 tia assimilata intelligeretur,
 qualis fuerit verbi gratiæ sta-
 tua respectu Imperatoris.
 Contra quæ rescriptum est:
 quod ab hominibus primum
 dogma cognoscentibus & se-
 ctantibus tenetur, nomine
 consubstantialitatis. Filium

declarari non similem Deo, sed Deum, utpote genuinam prolem ejusdemque cum genitore substantiz. Simul etiam allatum fuit quod ad Spiritum pertinet, qui nimirum à Patribus in eadem fidei expositione Patri & Filio apponitur, quia in eadem existit divinitate. Hujus igitur pater sententiz legationem, quem decuit adeo persequi, ac te virum laudatissimum, unà cum domino meo Gregorio, qui pariter nullo ex loco scribit, nec vel semel de quapiam te certiore fecit. Vale domine maximè desiderabilis.

οὐχ ὅμοιον θεῷ, ἀλλὰ θεὸν δηλοῖ τὸ ὁμοούσιον, ὡς αὐτὸν ἡνίκα γή-
σιν καὶ τῇ αὐτῆς οὐσίας τῷ κλη-
ροδοτοῦ. συνεσιγήσατο δὲ καὶ τὸ πρὸς
πνεύματος, ὡς ὑπὸ τῶν πατέρων
ἐν τῇ αὐτῇ πίστει τῷ θεῷ ἐ-
στὶν ἡ αὐτῆς κληρονομία, ὅτι ὅτι ἐν τῇ
αὐτῇ θεότητι. τίς οὖν τὴν εὐσεβείας
ταύτης πρεσβείαν, τίνα εὐδὸς τοῦ
οὕτως μετῴναι, ὡς τὸν ἀποστα-
τατον, ἀμὰ τῷ διαδότῃ μου Γρη-
γορίῳ, ὃς οὐδ' αὐτὸς οὐδαμῶς
χράσθαι, οὐδὲ σημειῖναι χαράσσει
οὐδέν. ἔρρωστο δέσσοντα πεποιη-
τατι.

BASILIIUS IVLIANO.

Epist.
109.
108.
* Al. cu
* ἐν
* Al. ἐν
* Al. in-
fer. πολ-
λῶ
* Al.
ποσμί-
δω
Præ sunt quæ in præ-
senti fortuna præclare
gessisti, & prava ea quæ stren-
nuè adversus nos designasti:
non tamen adversus nos, sed
adversus teipsum. Equidem
tremore magno corripior,
quando mente volvo; te pur-
purâ indui; & coronâ ornari
tuum infame caput: quæ res,
sejuncta à pietate, non hono-
rabile sed inhonorum reddit
imperium. Porro nemo um-
quam vidit hominem magis
ridiculum, quàm sis: adeo ut
excelsus & supra modum ma-
gnus evaseris. Unde mali &
bonis infesti Dæmones, te ad-
hæpertraxerunt; ut non solum

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΙΟΥΛΙΑΝΩ.

Μηδ' ἐν τῇ σου ἐξ τῆς πα-
ρῆς τύχης ἀδραγαθή-
ματα, καὶ φάλα τὰ τῆς δριπίδας,
ἢς αὐτὸς ἡλέσθης κατ' ἡμέραν
οὐχ' ἐν τῇ κατ' ἡμέραν, ἀλλὰ κατ'
ἐαυτοῦ. ἐγὼ γὰρ πέμψω σου
χρησά, ὅταν λάβω κατὰ νοῦν πορ-
φυρεῖδα σε περιβεβλησθαι. σφάνω
τὴν κακοσμίαν τὴν ἀπὸ κεφαλῆς
σου ὅτι δὲ εὐσεβείας. σὺ γὰρ ἐπὶ
μοι ἀλλ' ἀπὸ μοι τὴν βασιλείαν κατή-
γησι. καταγλασώπῃ δὲ σου, οὐ-
δὲς πῆμα πῶποτι ὅτι σε αἰετὸν
καὶ ὑπομεγέθη κληρονομία. ὅτι
φῶλοι καὶ μισοχέλοι δαίμονες,
εἰλωσάν σε εἰς τοῦτο. μὴ μόνον

τοι τὸ ἴδιον πᾶσαι φύσιν * φρονεῖν, ἀλλὰ καὶ εἰς θεὸν ἰσοφύρεσθαι. καὶ ἵππαι πάντων μητέρει καὶ πτηνῶν ἐκκλησίαν περιβρίζων ὅτι χειρεῖς, μὲν οὖν χρησάμενοι τὰς ἐμὰς τὸν δὲ τιλίστατοι, δέχα σοι ἔχαιτοντάδας * λιτρῶν ἑξαποσαλίων παρ' ἡμῶν. καὶ ἡ μὲν ὁλκή τοῦ χειρῶν, ὅσα ἐξέπληξέ μου ἡ δαίνοισι, εἰ καὶ μάλα πολλὰ χεῖρῃ δακρύσαι δέ με πικρῶς παρεσιδάσκει, ὅτι τῇ τοιαύτῃ ταχέει σου ἀπολείπει. ἐν τῇ μὲν καὶ κατ' αὐτὸν, πῶς ἐγὼ τε καὶ ἡ σὴν χαλοχαρατῆρα, ἅμα μεμαθήκαμεν τὰ χαλκίνα χρῆματα. κοινῇ δὲ διεξήλθομεν ταῖς θροονότοις γραφαῖς. ἐπὶ τῷ μὲν ἐλαίθην σε οὐδὲν. ὅτι τῇ τοῦ πατρὸς, ἀκόσμητος χεῖρῃ καὶ ἀποτοίχου φρονήματος τρατοπεδουθῆς. ἡ δὲ καὶ ἡμῶν * χτ' * καὶ χεῖρ ἐπ' ἀπληστία χρημάτων μὴ πεποιθῆτας. καὶ ἰδοὺ χτ' * ἐνεφῶσαι ἐπέστησας παρ' ἡμῶν χιλιάδα λιτρῶν χειρῶν ἑξαποσαλίων σοι. φέισα δὲ ἡμῶν πόινω θέλησαι, * ἀγαθώτατε, τοσαύτα καὶ τῶν μόνων, ὅσα αὐτὸν τῶν θελήσων φανῇ, ὅσα ἐξαρχῆς ἡμῖν. δέχα παρ' ἡμῶν τέχνη μαγείων μάχαιρα τῷ πούτῳ, αἷμα δὲ οὐ ποσομιλῇ. τὰ δὲ βέλῃς τὰ παρ' ἡμῶν βραμάτων, λαχὼν δὲ σὺ αὐτῶν παχυτάτα, καὶ ἐξεστῶς οἶνα ὥστε μὴ ἐκδεσθῆναι ἡμῶν τὰ ἀπληστία ὑπὸ τῇ γαστρίμαργῃ, ἐπ' ἀπληστία πολιτεύσῃ. ἀπὸ τῆς δὲ ἡμῶν Λαδύσας

lūm super omnem hominum naturam sapias, sed & quasi Deus sis extollas te. Atque matrem omnium nutricemque Ecclesiam conaris contumeliâ afficere; significatione ad me hominem tenuissimum factâ, ut libras auri mille ad te mitterem. Et auri quidem pondus nequaquam mentem meam perculit, quamvis plurimum sit; sed me compulit ad amarè descendendum hunc tuum citissimum interitum. Reputavi enim apud me, quod ego & tua strenuitas simul optimas litteras didicerimus; atque unâ legerimus divinitus inspiratas Scripturas. Et tunc quidem nihil latebat te. At nunc indecorus factus es, ab ejusmodi elatione animi velut à castris circumclusus. Noveras quippe nuper, nos in pecuniarum copia fiduciam non ponere. Etece hodie postulas à nobis mitti ad te auri mille libras. Igitur parcere nobis velis; ò optime, tanta possidentibus, quanta, si hodie libeat absumere, nobis non suff. ctura sint. Cessat apud nos coquorum ars; & culter eorum sanguinem non attingit: ciborum autem nostrorum lautissimi, olera sunt cum pane asperissimo & vino acescente; ne stupentes sensus nostri ob ventris ingluviem in aviditate versentur. Cæterum renuntiavimus nobis Lausus

* Al. in-
ser. an-
diplo-

* Al. in-
ser. χρυ-
σοῦ

* Al.
sed

* Al.
καλὴν-
τα

* Al.
add. ἐν
ὅς ἐστιν
ἡλικία

πάντας ἑσὶν ἡ εὐχὴ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὅπως ὅπως οἱ δοκίμοι πνεύματος ὑποτασσώμεθα. καὶ τὸ ἐκτελέσωμεν τὴν κοσμιότητα σου, καὶ ὡς πατριώτην, καὶ ὡς δόκιμον ἀπλήρους, καὶ ὡς παρ' ἡμῶν συνιστάμεν σοι. καὶ ὡς πάντων τούτων ἐν αὐτῇ ὑποτασσώμεθα, τυχεῖν τῆς ἐνδοχολογίας τοῦ σοῦ βοηθείας εἰς τὰ προκείμενα. δὴλον ὅτι ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις αἱ ἀποδοδοῦναι, οὐ παρ' ἡμῶν τ' μικρὰν, ἀλλὰ τοῦ κυρίου, τοῦ τὰς ἀγαθῶν προαγόμενος ἀμειβομένου.

nes, sed per Dominum, qui præclaris institutis mercedem rependit.

Ὁμοίως ὑπὲρ ξένου.

Similiter pro hospite.

ΚΑὐτὸς ποῦς τὸ ἀναχωρήσεως σου, ἐπέστη ἡμῖν ὁ υἱὸς οὗτος ὁ πλὴν ὑποτασσώμεν σοι πάντῃ ὑποδοῖς, καὶ εὐχάριον ὡς αὐτὸς ἐν ἀλλοδαπῇ διάγειν, πάσης τ' ὑπὲρ τῆς Χριστιανῶν ὀφειλομένης τοῖς ξένοις βοήθειας. τὸ μὲν οὖν πρᾶγμα, οὗτος σοι ἐναργάστερον διηγήσεται. καὶ ὅτι βοήθεια αὐτὸς παρέξῃς, πλὴν σοι κατὰ δύναμιν, καὶ ἀναγκαῖα τοῖς προκειμένοις. εἰ μὲν οὖν παρ' ἡμῶν, αὐτὸς ξυναγῇς πρὸς αὐτὸν διηγοῦν. ἐπεὶ, διὰ τὸ πολιτευόμεναι παρέξῃς αὐτῷ τὰ ἀποδοδόντα. οὐ γὰρ μικρὰς μοι μέλει, τὸ πάντα αὐτὸν καὶ γινώσκω πρᾶττα ἐπαλεῖν.

E Vestigio recessus tui, accessit ad me filius iste, qui hanc Epistolam tibi porrigit. Is velut homo in terra extranea degens, omni eget subsidio, quod hospitibus debetur per Christianos. Et negotium quidem, ipse tibi clarius enarrabit: tu verò auxilium præbebis pro viribus, atque necessarium rebus presentibus. Si itaque aderit præses, ipse videlicet ad eum duces hospitem. Alioqui, per eos qui Rempublicam gerunt conficies ei quæ expetit. Non enim mediocriter mihi curæ est, ut peractis ex animi sententia omnibus revertatur.

LIBANIUS BASILIO. A ΛΙΒΑΝΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΩ.

Quid passus Basilus, molestè tulit litteras, Philosophiæ specimen. Ludere à vobis edocti sumus: verumtamen ludicra gravia sunt, ac veluti caniciem decentia. Sed per amicitiam ipsam communisq; scholas, mihi solve matrorem, quem peperit mihi Epistola, à nequaquam differens.

ΤΙ παθὼν Βασίλειος, ἐδυχέ-
ραται τὸ χράμματα, ὃ φιλο-
σοφίας τὸ γινώσκοντα. παύζω παρ
ὕμῃς ἐδιδάχθημεν· ἀλλ' ὅμως τὰ
παύσια σεμνὰ, καὶ οἰοῦμαι πολὺ ἀρε-
ποντα. ἀλλὰ πρὸς ὃ φιλίας αὐ-
τῆς καὶ τῆς κοινῆς διατρέχον, λυ-
σὼν μοι τὴν ἀθυρίαν, ἵνα μοι ἔπικω
ἢ ἑπιτολὴ
οὐδὲ διαφέρουσα.

LIBANIUS BASILIO. B ΛΙΒΑΝΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΩ.

O Tempora illa, quibus cuncta invicem eramus. Nunc acerbè sejuncti sumus: vos quidem vobis mutuò potiti; ego verò pro vobis neminem habens vestri similem. Porro Alcimum audio res juvenum in senectute audere, & ad Romam volare, postquam eum laborem tibi imposuit, ut cum pueris maneat. Tu verò, cum circa alia quoque mansuetus sis, hoc etiam non ægrè feres; quandoquidem nec molestum tibi fuit, ad nos primum scribere.

Ω Χρόναι ἐκείναι, ἐν οἷς ἅ-
παντα ἡμεῖς ἀλλήλοις. ἰδὼν
διωκόμεθα πικρῶς· ὑμεῖς μὲν
ἔχοντες ἀλλήλους· ἐγὼ δὲ αἰσθ' ὕ-
μῃς αἰοῖτο ὑμῖς οὐδέναι. τὸν δὲ
Αλκίμου ἀκούω τὰ νέαι ἐν γῆραι
τολμᾶν, καὶ πρὸς τὴν Ρώμην
πέποσθαι, πείθεντα σοι τὸν τοῦ
συμῖναι τοῖς παιδαγῶγαις πότον.
C σὺ δὲ ἔατε ἄλλα πράξις, καὶ
τοῦτα οἷσιν οὐ χαλεπῶς· ἐπεὶ καὶ
ἡμῖν τοῦ χράσθαι πρὸς πρῶτον, οὐκ
ἔχει χαλεπῶς.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΛΙΒΑΝΙΩ. A BASILIUS LIBANIO.

ΣΥ μὲν ὅλῳ τῷ τῆς πα-
λαιῶν τέχνῳ ἐν τῇ σου-
τοῦ χατακλείσας διανοίᾳ, ποσού-
τοι σιγᾶς, ὡς μὲν ἐν ἑπιτολαῖς
ἡμῖν διδοίαι περδαινεν. ἐγὼ δὲ
ἐν τῇ αὐτῇ ἀσφαλὲς ἡ τοῦ * διδα-
σκάλου τέχνη, ἥλθην αὖ τῷ σοῦ, *
ποιησόμενοι ἱχάρεσιν πλείον. ἀλλ'
ὅμως ἐσπεύδῃς ὅτι ἐπὶ πισύσαι
ἡλῶ κερὲν, ἀπὸ τῆς ἱχάρεσιν πλε-
ρῶν, ἑπιτέλλω σοι λόγους, δεικ-
νύντας τῷ ἡμετέρῳ φιλίᾳ. φυ-
σις δὲ λόγων, μινύουσα ὅν χα-
τὰ ψυχῇ ἐρωτας. καὶ ταῦτα
μὲν οἱ λόγοι. σὺ δὲ αὐτῶν ἀγχοῖς
ὅπου βούλει, καὶ τιλικῶτον κράτος
κεκτημένης σιωπᾶς. ἀλλὰ μετὰ-
στησον ἐς ἐφ' ἡμᾶς, τὰς ἀπὸ τοῦ
σώματος σου τῶν λόγων πηγᾶς.

TU quidem qui univer-
sam Veterum artem tua
in mente conclusisti, tamdiu
siles, adeo ut ne in litteris
quidem aliquid lucri conce-
das nobis. Ego vero, si tuta
foret Dædali ars, ad te venis-
sem, fabricatis Icarialis. At-
tamen quoniam non licet ce-
ram soli committere, pro Ica-
riis alis, mitto ad te sermo-
nes, qui ostendant amicitiam
nostram. Hæc est autem na-
tura sermonum, ut animæ in-
sidentes amores manifestos
faciant. Atque hæc quidem
sermones. Tu vero eos addu-
xeris quocumque voles, at-
que tantis viribus prædictus,
taces. Verum ad nos pariter
sermonum fontes transfer,
qui ex ore tuo profiunt.

* f Δα-
δαλίου

B

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

C BASILIUS

* τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ.

magno Imperatori Theodosio.

* Al. τῷ
Βασίλει
τῷ μεγάλῳ.

ΠΑθος ἀπάντησι τῇ χαρῇ ἡμᾶς
χώρα, ὅτι ἐκ σωματικῆς πε-
σιπτιᾶς, ἀλλ' ἐξ ὑδάτων ἑπιρρύ-
σιως. πόθεν ὃ τοῦτο, δηλώσω. γέροντες
κατὰ βολὴν * χόινων πολλή τῇ χαρῇ
ἡμᾶς λίμνη. μήπω ὃ αὐτὸ * κρυσταλ-
λαθίσσης, ἑπιγίνεσθαι πνεῦμα θερμόν,
καὶ ὁμβρεῖς νότος συμπίπτει * αὐτῇ.

C Alamitas accidit in re-
gione nostra, non ex
corporeo casu, sed ex aqua-
rum effluvio. Unde autem
hoc, patefaciam. Plurima
nivis emissio facta est in
nostram paludem. Quæ non-
dum congelatâ, superven-
nit ventus calidus, simul-
que cadit Australis imber.

* Al.
χόινος
* Al.
κρυ-
σταλλο-
πνεῦμα
* Al.
αὐτῇ

Tom. II.

N

Quare subitâ confertâque
ortâ liquefactione, immensi
moti sunt fluctus, cum peren-
ni fluvio permisti, ac exunda-
tione eaque personante su-
perantes tum linguam tum oc-
culum. Is est qui nobis sorte
obtigit vicinus fluvius; ema-
nans quidem ex Armenia,
descendens verò ad sacratissimum lacum Sebastenorum,
in quem verè nominati, ac
generosi quadraginta Christi
milites, gravi Borea flante
infixi sunt. Ac inde (admitte
me, optime Imperator, verea
dicentem) ille fluvius cir-
cumdans nos, velut gens qua-
dam inimica & formidabilis,
non parum nos terret. Nullo
enim umquam vel tempore
vel modo pedibus permeabi-
lis, non permittit ut necessa-
ria nobis ac utiles regiones,
transvehant merces opportu-
nas. Galatarum, inquam, &
Paphlagonum, & Helenopon-
tiorum, per quas & ex quibus
obveniunt quæ nobis sunt ne-
cessaria, præcipuè panis a-
bundantia: cùm vicina undi-
que terra frigida sit, atque ex
aere ambiente; perque iram
fulgure tonitru grandine flu-
mine affligentem, colligata.
Nec parum etiam minatur pa-
trii doloris, Argæi montis su-
percilium. Tu igitur exoratus,
præstantissime; bene mereri
velis de terra tibi tributaria.
Ut ita efficiens fluvium pontis
commoditate trajici, ostendas

* Al.
ἐπὶ-
βάλλει-
ται

* Al.
ἐπιπνύ-
σας

* Al.
πρώμα-
τις

* Al.
Ελλη-
σπονδία

Α ἀθρόας οὖν ῥουδύνης τῆς τήξεως,
αἰετὰ ἐκινήθη ῥεύματα αἰετῶ
ποταμῶ συνεπιγνύοντα, πᾶσι
ἐπαύλῳ τε ὄντι, * ὑποβαίοντα
γλώσση ἐὸ φθελμῶ. οὗτος ὁ λα-
χὼν ἡμῖν γίγται ποταμός· ἐκβλύ-
ζων μὲν ἐκ τῆς Ἀρμενίας, ἐμ-
βάλλουσαν δὲ ἐν τῇ ἱερωτάτῃ
λίμνῃ τῆς Σεβαστιῶν, εἰς ἣν
οἱ φερσίνομοι καὶ ῥηνῶοι πωσαρέ-
κιστα τοῦ Χριστοῦ γραπῶται βο-
ρέου δεινὸς * πνεύσαντος ἐνεπα-
ρησαν. καί κεῖθεν, δέξαι με τὸ ἀλη-
θὲς λέγοντα κράτιστε, οὗτος ὁ πε-
κυκλῶν ἡμᾶς ὥσπερ ἔστιν πολλέ-
μοις τῷ φοβερῶν, οὐ μικρὰς ἡμᾶς
ἐκφοβῶ. ποσὶ γὰρ μηδέποτε * πε-
ρσιούμενος κατὰ πῖνα ῥεόντι ἢ πε-
πον, τὰς αἰαλχίας ἡμῖν ἐλυσίτε-
λας πατρίδας οὐ συλῶρεθ' ἀγκο-
μίζεν ἅ ἐμποριόεσσα ὑπὸ τῇδε.
λέγω δὲ τῆς Γαλατίας καὶ Πα-
φλαγονίας καὶ * Ἑλλησποντίας,
δι' ὧν καὶ ἐξ ὧν πᾶσι αἰαλχία ἡμῖν
πρόσκει, μάλιστα ἢ τοῦ ἀφ' οὗ
δαφίλειαν κυμῶδους οὐσης τῇ πε-
ρικύκλω γῆς, καὶ ἐκ τοῦ περὶ
χοιτοῦ αἵματος, ἐκ τῆς ἀσφαπο-
βερτοχαραζοειθοδαμάσου ὀρ-
γῆς δεσμουμένης. οὐ μικρὸν δὲ ἀ-
πειλὴ καὶ ἡ τοῦ πατρίου ἀλγους
Αργίου ὑποφῶσα. σὺ οὖν ἐκδυ-
σπονήεις, κράτιστε, φιλοτιμιάσθαι
ἡλήσῃ τινα ὑπόφορὸν σου γλυῶ.
ἢ οὕτω τούτω ἐν ἀφρονίᾳ γιφύρας
περσιόδῳ ἐφαρμοστέμενος, δέξῃς

αὐτὸν ἰεὺς ἐρυθρὰ ὁδοποιεῖται. καὶ γὰρ * τῷ πολυσυνάκτῳ βίῳ τῆς Ἰουδαίων ἀσπασχισθεὶς ὁ κύριος, τοῦτοις ἀβέροις περὶ βαδίζων εὐδόκησεν ὡς ἂν ἐκείνους ἐν τῇ ἐρυθρᾷ, διδασκᾶς αὐτοῖς περηγήματα τὸν Μωσῆα. πολλὴ οὐκ ἡμῖν ὁ τοῦ ποταμοῦ τροπὸς, ἀνθρώποις μὲν γέροντι ὀλεσθῆναι αἰὶν δὲ πηλαγίζοντος αὐτῶν, καὶ πᾶσαν χλοηφόρον γλῶσσαν ἐκθλίβοντος, καὶ ἐκ τῆς ἰλῦθ' σκεπτικῆς τῆς δροῦρας, αἰάτῃ λιμώττειν τὸν δροσῆρα βοῶν, καὶ πάντα τὰ ὑποζύγια τῆς περικύκλου γῆς. Καὶ εἰ μὲν ὡς ἄνθρωπος ἄνθρωποι ἀδικῶν, οὐκ αἰὶν ἐπαυσάμεθα τοῖς διχακτηλοῖς χρωμένοι. τὸν δὲ νόμοις μὴ περὶ μὲν μὴ γινώσκοντες, τί αἰὶν ἄρα δόξαι περὶ φαρμάσθαι, σοὶ οὐκ εὐχόμεθα δὲ, κεραιπτε, τῷ ἐν μᾶλλον ῥοπῇ αἰατεῖλαι δυναμένῳ τὸν τὸ ὁδοπῶν κίνδυνον.

A illum tamquam novum mare rubrum pedibus pervium. Et enim infelicem valdeque gemebundam Judæorum vitam miseratus Dominus, ex bonitate sua voluit ut ii pedibus siccis per mare rubrum, quasi per aridam, incederent, tradito iisdem in ducem itineris Mose. Itaque varia fluvii apud nos curricula, hominibus quidem fuisse exitio: ipso autem supernè inundante, B universamque terram Pascuam atterente, necnon arvis limo obtectis, necesse est ut esuriat arator bos, cum reliquis jumentis totius regionis. Et verò si homo fuisset qui homini fecisset injuriam, non destitissemus ad tribunalia rem deferre. At in maximum fluvium, legibus nequaquam obtemperantem, quidnam aliquis poterit adornare? Quocirca ad te preces deferendæ sunt, potentissime, qui uno temporis momento, viatorum periculū sistere potes.

* ΑΙ
ΠΛΕ-
ΤΙΣ
ΤΙΣ

* ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ
Ἐπισκόπου Ἰκονίου.

ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ
Επισκοπὸς Ἰκονίῃ.

* ΑΙ
ΑΜΦΙ-
ΛΟΧΙΟΥ
ΕΠΙ-
ΣΚΟΠΟΥ

ΚΑΙ ὅτι κομίζεσθαι τὰ ὡς καὶ ἀγάπης ὑμῶν χάμματα, πεινήθειν εἰς ἡμᾶς ἡ φήμη, καὶ τὸ τῆς πίστεως ὑμῶν ἀκραιφνές, καὶ πρὸς οὐκ κινδύνους ὡς πεταμένον, καὶ πρὸς τὰ παθήματα τὰ ὡς Χειρὸς καρπικόν, καὶ τὸ εἰς ἡμῶν

A Ntequam litteræ à caritate vestra missæ afferrentur, frequens fama ad nos perduxerat vestram in fide sinceritatem, & ad pericula constantiam, necnon ad patiendum pro Christo fortitudinem, caritatis in Deum

*Videtur
deesse
aliquid.* ardorem, denique erga futura
spei firmitatem. Postquam
autem litteras quoque pieta-

tis vestrae accepimus, agno-
vimus re verâ Ecclesiæ Apo-
stolicæ characterem, bono-
rum pastorum zelum, & im-
pigrum studium quod veros
Christianos deceat. Nam
quod nec viâ longitudinem
reputaveritis, nec separatim
detuleritis quaestiones, sed
communiter per litteras in-
terrogaveritis, id nos bona
spe replevit, futurum ut qui
una voce scripsistis, unanimi
etiam consensu responsionem
nostram sitis recepturi: ac
velut exordium perfectioris
concordiæ, vestram in litte-
ris consensionem suscepimus.
Et optabamus quidem, ma-
ximè admirandum omnique
cum reverentia nominandum
Episcopum Basilium, præsen-
tem excipere in nostra Syno-
do, & socium, seu potius
principem habere in dandis
ad vos litteris. Verùm quia
gravis eum morbus detinuit,
ne adveniret, vestrae est per-
fectæ dilectionis, nostræ me-
diocritatis Epistolam nequa-
quam despicere. Neque verò
sanctam vestram Ecclesiam
passi sumus etiam illius voce
carere; sed habentes librum
ipsius, quem de hoc peculia-
riter argumento elaboravit,
ipsum pariter nobiscum in
scripto loquentem obtine-
mus. Quodnam igitur est ad

A ἀγάπῃς, καὶ τὸ ἑμελλούσης ἐλπί-
δος ἐν ὑμῖν βεβαίον. ἔπει δὲ καὶ τοῖς
γραμμάσι τὴν εὐλαβείαν ὑμῶν ἐντε-
τυχήκαμεν, εἰδομεν ὅπως ἐκκλη-
σίας ἀποστολικῆς χαρακτῆρα, ἐ-
ποιμένῳ ἀγαθῷ ζῆλον, καὶ πλου-
δίῳ ἀσκήν ἀληθινῶς Χριστιανοῖς
τρέφουσιν. τὸ δὲ μήτε τὸ ὁδοῦ μὴ-
κος ὑπολογισάμεν, μήτε διεσ-
πασμένως τὰς πύσεις προσαγα-
γῶν, ἀλλὰ κοινῇ ἀφ' ἧς γραμμα-
B τῶν ποιήσασθαι τὴν ἐρώτησιν, λίαν
ἡμᾶς εὐέλπιδας πεποιήκει, ὅτι
συμφώνως ὁπιστεύαυτες, συμφώ-
νως ἐς τὰς ἀποκρίσεις παρ' ἡμῶν
* δέξασθαι καὶ οἷον π. προοίμιον τὸ
πελειότερας ὁμοιοίας τὸ ἐν τοῖς γραμ-
μασιν ὑμῶν ὁμόνοιας ἐδέξαμεθα. καὶ
δι' εὐχῆς μὲν ὑμῶν ἡμῖν, καὶ τοῖς πνευμα-
σιώτατοι καὶ μετὰ πάσης αἰδοῦντες ὀνο-
μαζόμενοι ἐπίσκοπον Βασίλειον, ἐ-
παρόντα δέξασθαι τῇ συνόδῳ, καὶ
C κεινανόν, μάλλον δὲ ἔξαρχον τῆς
πρὸς ὑμᾶς * γραμμάτων εἶχιν.
ἔπει δὲ ἐκείνον ἀρρώστια στόματος
ὑποβάλλουσα, πρὸς πλὴν ἀφι-
ξιν διεκάλυσεν, πελείας μὲν ὅτι
ἀγάπῃς ὑμῶν, μήτε τὰ τὴν ἡμετέ-
ρας βραχύτητος παλειδὴν γραμ-
ματα. οὐ μὲν τοι πλὴν ἀγίας ὑ-
μῶν ἐκκλησίας ἀμοιβὴν καὶ τὸ ἐκεί-
νου φαιῆς θεωροῦμεν. ἀλλ' ἔχοντες
αὐτὴν σύγραμμα θεῶν ταύτης ἰδι-
κῶς αὐτῇ τὸ ὑποτίσας πεποιημένον,
καὶ ἐκείνον διὰ τοῦ γραμματός ἐχομεν
ἡμῖν συμφητῶμενοι. τίς οὖν ἡ πρὸς

* Al.
ἀξίως

* Al.
περὶ
μὲν

De spir.
s.

τὴν πύσιν ἀποκρίσεις ; τὴν ἀγίαν
 σὺν ὁδὸν τῆς πατρίαν τῆς ἐν Νι-
 χηῖα, σὺν ὁδὸν ὅπως καθελοκίω ἐν
 ἀποτολικῶν γινώσκουμεν, ἐν πίστι
 τὴν ἐκτεθεῖσαν ὑπὸ τῆς πατρί-
 ρων τηλικούτα, φυλάττομεν ἀκί-
 ητον*, ἐν τῷ τὸ διηγεῖς ἀσ-
 πάρεστοι μὲν * εὐχρησι. γάρτοι
 ἡ τότε τοῖς πατράσι ἀγαθόπε-
 ρει, πλατύπερι ἐξήγησασθαι πε-
 ρὶ τὸ δόξης τοῦ μοιολογίου· ἐπειδὴ
 τότε νεωστὶ φουρνίσαν τὴν αἵρεσιν
 τοῦ Αρείου, διὰ σπουδῆς ἔχον ἐκ-
 κόψαι, τὰ ὡραία αὐτῆς ὡρα-
 νιαστῆς ἀνέματα, ὡς πλείως
 ἐκκαχυδιῶν τὴν ἀχαιδαν. σι-
 σιμημίου ἡ τηλικαῦτα τοῦ κατὰ
 τὸ πνεῦμα ζητήματος. Ἀλλὰ τοῦ-
 το πλατύπερι μὲν οὐδὲν ὡροσέ-
 θισαν. τοῖς μὲν τοῖς γε σὺν τῷ ἀγα-
 θῷ σκοποῖσι, αὐτάρκεις ἐν ἡμεῖς
 τοῦ πνύματος ἐν ἐκείνῃ τῇ πίστι
 διδασκαλία. ὡς περ * εἰς πατέρα ἔ-
 υὸν πιστεύειν, οὕτω ἔν εἰς τὸ πνεῦ-
 μα πιστεύειν ἐδοξμάπισαν· μήτε ἐ-
 πορῶν πινὰ φύσιν ἐπεισάγειν τῇ
 θείᾳ καὶ μακαρίᾳ πατρί· μήτε π
 τῆς ἐκ τῆς πατρός ἀποτόμνοις,
 εἰς τὴν τῆς πίστεως ἔκτισιν. ἐπεὶ ἡ
 ὡροσφατον ὁ Σατανᾶς ἀλαστα-
 λούεν τὰς ἐκκλησίας ὁπιχειρῶν,
 ἐνέβαλέν ποι ὡρὶ τοῦ πνύματος
 διατμῶν, ἀγαθῶν ὅππῃ πάλιν
 ἀγαπᾷ ἔχον τὴν πίστιν· ἐξ ἧς ἐν οἱ
 χτὶ Νίχηται πατέρες ἀναρυσάμενοι, ἡ
 ἔκτισιν τῆς πίστεως ἐποίησαν. τίς οὖν

A interrogationem responsum?
 Sanctum Concilium Nicæ-
 norum Patrum, pro verè Ca-
 tholico & Apostolico Conci-
 lio agnoscimus, fidemque
 eam, quæ tunc temporis ex-
 posita fuit à Patribus, serva-
 mus immotam, atque ut in
 perpetuum maneat inconvul-
 sa exoptamus. Porro fuit tunc
 Patribus necessarium, enar-
 rare fusiùs de Unigeniti dog-
 mate; quandoquidem Arii
 B Hæresim eâ tempestate recens
 exortam exscindere niteban-
 tur, prima illius semina sta-
 tim abolendo, antequam ad
 summam asperitatem perve-
 niret spina; cùmque eo tem-
 pore de quæstione circa Spi-
 ritum sanctum taceretur. Ideo
 nihil ampliùs addiderunt. Ve-
 rum iis qui prudenter legè-
 rint, sufficiens videbitur do-
 ctrina de Spiritu, quæ ea in
 fide continetur. Docuerunt
 C enim, sicut credi debet in Pa-
 trem & Filium, ita etiam cre-
 dendum esse in Spiritum: nec
 aliam quampiam inducentes
 in divina beataque Trinitate
 naturam; neque quidquam de
 Trinitate refecantes, in illa
 fidei expositione. Sed quia
 nuper Ecclesias concutere ag-
 gressus Satanas, immisit qui-
 busdam dubitationem de Spi-
 ritu, necesse est ut ad fidei
 fontem recurramus; è quo
 cùm Nicææ congregati Patres
 etiam hausissent fidei xpositi-
 onem confecerunt. Quenam

* Al.
 add. π
 ἐν ἀπο-
 λουτο
 * f. ἡ-
 χηματα

* Al.
 inf. γὰρ

ergo est nostræ fidei perfe-
ctio? Domini traditio, quam
postquam resurrexisset à
mortuis, mandavit sanctis
suis discipulis, præcipiens;

Math. Euntes, docete omnes gentes,
xxviii. baptizantes eos in nomine Pa-
tris & Filii & Spiritus sancti.

19

Constat accepisse nos manda-
tum, non solum hoc modo
baptizandi, verum etiam pari
modo docendi. Adeo ut per
hoc præceptum, tum Sabellii
intercludatur morbus, pertres
hypostases purè nobis tradi-
tas; tum Anomæorum Aria-
norumque & Pneumatoma-
chorum obturentur ora; tri-
bus quidem personis ac hypo-
stasibus declaratis, unâ yero
naturâ & divinitate confessâ.
Quamobrem oportet eo nos
modo baptizare, quo edocti
sumus, atque eo credere, quo
fuimus baptizati, eo autem
glorificare, quo credidimus.
Multis siquidem mente vo-
luntatis, & in omnes partes
cogitationibus conversi, ni-
hil possumus medium adver-
tere creatorem inter & crea-
turam. Quocirca si à divini-
tate Spiritum sejunxerimus,
necessariò illum cum creatu-
ris debemus annumerare.

* Al.
ἀνὰ πνεύματι

Quod si ausi fuerimus crea-
turam dicere, quæ fieri pote-
rit, ut in Baptismo conjunga-
tur? Eo pacto Deorum mul-
titudinem redarguimus, unâ
cum negatione divinitatis: &
neque tria principia, neque

ἡ μὴ ἢ τὴ πίστεως τελειότης; ἢ τοῦ
κυρίου ὡς δόξης, ἢ μετὰ τίνων
ἐκ νεκρῶν αἰδῶσιν τοῖς ἁγίοις.
αὐτὸ μαθηταῖς ἐνετείλατο, περ-
εῖς πορεύσιντες μαθητεύσατε
πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐ-
τοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ
τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.
δῆλον ὅτι τὸ ἐπολιτὲν ἐδέξαμεθα,
οὐ μόνον εἰς τὸ βαπτίζον οὕτως,
ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ μαθητεύειν οὕτως.
ὡς Ἀγ. ταύτης τὸ ἐπολιτὲς, καὶ
τίνων Σαβελλίου νόσον ἀποκλεισθῆ-
ναι, τῶν περὶ τὴν ὑποστάσεων κα-
ταράς ἡμῶν ὡς δόξης καὶ τῶν
ἀνομοίων καὶ τῶν Ἀρειανῶν καὶ
τῶν Πνευματομάχων ἐμφε-
ρῶς τὰ ῥήματα τῶν μὲν περ-
εῖς καὶ τῶν ὑποστάσεων περὶ
δουλομένων, τὸ ἢ φύσεως καὶ τῆς
θεότητος μιᾶς ὁμολογηθείσης. ἀ-
νάγκη τοίνυν οὕτως ἡμῶς βαπτί-
ζειν, ὡς ἐδιδάχθημεν καὶ οὕτω
πιστεύειν, ὡς ἐβαπτίσθημεν καὶ οὕ-
τω δοξάζειν, ὡς ἐπιγινώσκουμεν. πολ-
λὰ γὰρ τῇ ἀγαθότητι ἀποσκοποῦντες,
καὶ πανταχοῦ γραφέντες τοῖς λογισ-
μοῖς, οὐδὲν ὑποποιῶναι διδάμεθα
μεταξὺ τοῦ κυρίου & τῆς κτίσεως.
ἀλλὰ εἰ τὸ θεότητος τὸ πνεῦμα χω-
ρίζομεν, ἀνάγκη μετὰ τῆς κτί-
σεως αὐτὸ κατελεθμεῖν. εἰ ἡ κτί-
σις πολλήσεται ἐκείνη, πῶς δυνα-
τὸν ἐν τῷ βαπτίσματι μεθελῶν;
τὸ πολυθεῖον οὕτως ὡς καὶ τὸ ἀθεῖον
κακίζομεν καὶ οὐκ ἐστὶν ἀρετὴ, οὐτε

κεῖς θεοὶς, οὐτε κεῖς ἀγαθοὶς
 καὶ ἀγέλλοις φύσις· ἀλλὰ δι-
 χῶ τῷ ὅλῳ τὸν πατέρα γινώ-
 σκοντες, οὐτε πᾶς τῷ τριῶν ὑ-
 ποστάσει ἀθετοῦμεν, καὶ τὸ σεμ-
 νὸς τῶν τριῶν γραφῶν, καὶ ταῖς
 ἐφ' ἑκάστου μαρτυρίας περὶ
 γινώσκοντες. ἀλλ' ἐπειδὴ ἔ-
 μέτρον ὅτι πολλῆς ἐκφύγει τὰ περὶ τοῦτων
 λεπτολογεῖν, καὶ ἡ ὑμῶν ἀγά-
 πην ὁπτις οὐσα μὲν δεκτικὴ τοῦ
 κεραλαίου τῆς ἡμετέρας ἐκθέσεως,
 καὶ τὰ λοιπὰ περὶ τῶν ὁμοίων
 διδοὺ γὰρ φησὶ, σοφῶς ἀφ' ὁμοίων,
 καὶ σοφώτερος ἔσται· ἔτι ταῦτα δι-
 κρινόντες γεγραφέα νομίζομεν. οἷς
 δεῖ βραχυῶς περὶ τῶν ὁμοίων
 κλησιν. ὁμοχελούμεν γὰρ μὲν
 ὑμᾶς ὑπὲρ εἰρήνης· ἵνα πληρώσῃ-
 τε τὴν ἀποστολικὴν ἐντολὴν, σύμ-
 ψυχοι, τὸ ἐν φρεσὶν ὄντες, καὶ τὴν πα-
 θημάτων τῶν ὑμῶν Χειρὸς κοινοῦ
 νηκότες. μὴ δώτε τῷ πονηρῷ ἀγα-
 ζεῖσθαι τὰ καλὰ συννημένα, μήτε
 τοῖς λύκοις εἰσὶν εὐαλωτότερος
 ποιήσῃτε τῇ διχρασσίᾳ, ταῖς ἐκεί-
 κων βεβαιούντες εὐχάς. ἐμάθομεν
 ὅτι ὅσοις ἀθλοῖς ὑμῶν τῆς ὁδο-
 ῦ ὑποέστητε. ταῖς οὖν ἀπειλαῖς καὶ
 ταῖς αἰτίαις ταῖς ὑμῶν τῶν ὑποστα-
 τῶν νικησάντες, μὴδὲν δὲπε ἀγα-
 θάσει χαρῆν· μήποτε κατὰ βραχὺ
 παρεσφύμενοι μῖσος, εἰς ἡμᾶς τὸ
 πᾶν, μεγάλους ὑμῶν κλημονὶς ὑπο-
 θήσει. ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς δοξολογίαις
 τὸ πνεῦμα πατρὶ καὶ υἱῷ * συνοδο-

A tres Deos, neque tres diver-
 sas prædicamus naturas : sed
 Patrem pro universorum
 principio agnoscentes, nul-
 lam tritium hypostasum inficia-
 mur, sacrarum Scripturarum
 majestatem, ac singulis pro-
 bandis testimonia proferen-
 tes. Sed quoniam Epistolæ
 modum superat accurata de
 istis disputatio, credimusque
 caritatem vestram contentam
 fore expositionis nostræ sum-
 mā, ac reliqua de se additu-
 ram : Da enim inquit sapienti
 occasionem, & sapientior eris :
 hæc sufficienter scripsisse nos
 arbitramur. Quibus satis est
 adjicere brevem adhortatio-
 nem. Hortamur namque vos,
 ut maneatis pacis filii, quò
 Apostolicum mandatum im-
 plectatis, unanimes, id ipsum sen-
 tientes, & communicantes pas-
 sionibus pro Christo. Nolite
 illud dare Malo, ut disjungat
 quæ pulcrè connexa sunt, ne-
 que vos lupis efficiatis captu
 faciliores per dissensionem,
 illorum vota confirmando.
 Didicimus quippe quanta
 certamina pro recta fide su-
 stinueritis. Quocirca minis
 & arumnis, quæ per adver-
 sarios intentabantur, devi-
 ctis, nullam præbete dissidio
 occasionem : ne fortè paulla-
 tim illapsum odium, si locum
 invenerit, magna vobis sup-
 ponat præcipitia. Sed & o-
 portet in doxologiis Spiritum
 unum cum Patre & Filio glori-

* f. 7. v. 10.

Prov.
IX. 9.

Philipp.
II. 2.

* M.

Matth.
XII. 31.

ficare, atque hoc intelligere, A quod ii qui irremissibile peccatum, per blasphemiam in Spiritum, admittunt, frustra repudiant communionem cum Arianis, quia scilicet cum iis condemnabuntur. Precamur autem & optamus, ut vos, corpus Ecclesiæ indivisum citra contentionem servantes, pacificè quidem in præsentī sæculo reliquum vitæ tempus transigatis, gloriosè verò in die iudicii affistatis tribunali Christi.

ἔλζεν, καὶ εἰδέναι τοῦτο, ὅτι οἱ ἡ
ἀσυνέχρητοι ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ
εἰς τὸ πνεῦμα βλασφημίας ἐξα-
μαρτάνονται, εἰκὴ ὡς χιτοῦνται καὶ
ὡς οὗτοι Ἀρειανοὶ κοινωνοῦνται. καὶ
ἡ ἐκείνων χεῖρα κηρύσσεται. εὐχόμεθα
καὶ ὑμᾶς ἀγαπᾶμεν τὸ σῶμα καὶ
ἐκκλησίας ἀφιλονεκῶς φυλάσσαν-
τας, εἰρηνικῶς μὲν ἐν τῇ νῦν αἰῶνι
τὸν λεγόμενον διάχονον, ἐν-
δόξως καὶ ἐν ἡμέρᾳ τοῦ χριστοῦ ὡς
B ἑλθόντων τῶν τοῦ Χριστοῦ βήματι.

PHOTIUS

Patriarcha Constantinopoles
Stauracio Spatharocandidato
præfetto insula Cypri.

*f. 20.
722-
221. 221.
72

P Ifcis capito in paludibus plerumque vitam agit. Is, prout marinā constat experiētiā, ventri strenuè imperat, temperatumque victum in natatili servat natura. Unde in nullum animal insurgit, neque eorum quæ ad capturam promptissima sunt: sed ei natura est, erga omne marinum genus, instar caducei, & mos instar sœderis ac inviolabilis jurisjurandi. Adeo autem iis quæ diximus custodiendis operam dat, ut si quando ventorum vis & maris procellæ ipsum à consueto pastu abegerint, simulque ingruens famēs à patria abduxerit, atque oberrat capito ad quærendum

ΦΩΤΙΟΥ

πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως,
Σταυρακίῳ ἀπαρχανδιδάτῳ
ἐπαρχοῦ καὶ Κυπρίων ἡγεμόνι.

T Ων ἡ κεφαλὴ ὁ κεφαλὸς ἐπὶ τοῖς ἐλεστέοις πολλὰ τὸν βίον αἰτεῖται. οὗτος, ὡς ἡ θαλάττια πείρα βούλεται, γαστρός τε νεανικῶς κρατεῖ, καὶ ἐν σφόδρᾳ διαταίη νεο- μένη φύσιν πολιτεύεται. διὸ ζῶν μὲν οὐδὲν οὐδὲν εἰς ἀλῶσιν ἐτοιμοτάτω ἐπιτίθεται· ἀλλ' ἐπὶ αὐτῷ ἅπαν τὸ ἐν θαλάττῃ γένος ἡ φύσις κηρύχιοι, καὶ ἀποδοῦναι τὸ ἐξ ὅτι καὶ ὅρκιοι τὸ ἀποδοῦναι. ποσούτων δ' αὐτῷ τῇ εἰρημῶν ἡ φυλακὴ δια- σπύδαται, ὥστε καὶ πᾶσι αἰέματι βία ἐν θαλάττῃ τοῖς ἀρχαῖς καὶ ἐθιμο- νομίᾳ ἀπελαύνωσι, καὶ ἡ ληϊστὴ συν- πηγήσῃ ἀπ' αὐτῆς καὶ πατριδοῦς, καὶ πλανᾶται καὶ ἀποφῆς ζήτησις

ὁ κεφαλὸς, οὐδ' οὐτως αὐτῷ τὰ τῆ πατρίδος ὠφελύεται νόμιμα· ἀλλὰ καὶ μετανάστης γρόμδος, καὶ τῆ τροφῆς αὐτῷ οὐκ ἔστι τῶν ὀφθαλμῶν πολλάκις ἐγκειμένης, καὶ τῆ λιμοῦ λῦσαι ἑστὶ νόμοις ἐπιναλχέζοντος, οὐτε τῶ φαινομένῳ δὲ λεάζεται, οὐδ' ὡς εἴκει τῶ βιαζομένῳ· ἀλλ' ὡς ἐφημεν καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐγκειμένης τοῦ θανάτου, αὐτὸς σωφρονεῖ, καὶ λιμοῦ καὶ γαστρὸς καὶ τοῦ κινουμένου τῆ ὀρεξίν ἐξαίνει, ἐπικρατεῖται τῆ ἔμφυτον φιλοσοφίας ἐπιδύκνυσι. δι' ὃ αὐτῷ μὲν ἐπὶ τῶν περικείμενων, οὐ φθίρειν τὸ ὄμα φυλον αἰσχρομενος, οὐδαμῶς τῆ θείας ἐφάπτεται. αὐτῷ τῆ ζωῆς ἡρημαμένοι περικείται, τῶν μηκέτι ὄντων, μὴδ' ἀληθῆς λαμβάνοντι, τούτῳ τοῦ λιμοῦ τῆ βίαν ὠφελύεται καὶ διαλύεται. ὁ μὲν οὖν κεφαλὸς ὁ ἰσχυρὸς οὐδ' αὖ ἀνασθέντων σωμάτων, αὐτῷ μὴ λίαν ὁ λιμὸς ἐπιτίθηται καὶ νικᾷ τῆ φύσιν, οὐ μόνον οὐκ ὀρεσάπτεται. αὐτῷ τῶν ζωῶν αἰσχροποις ὅλοις ἀσπασίως ὀρεσάπτεται, καὶ τότε τρυφᾷ· τί γάρ με δεῖ λέγειν μὴ τῷ μὲν ἀνάγκης ἐπιχειρήσεως, ἀλλ' οὐκ ἔστι τῶν αὐτῶν τῆ πατρίδος ὀφθαλμοῖς, χαρὶν καταπίνων καὶ ἀκορέτως καταβοσκόμενος, τῶν λόγων ἐκείνων ἔχει, ὅτι μὴδ' ἐκ τῶν αὐτῶν τῶν ἰσχυρῶν ἐκείνων χόρεν ὠφελύεται.

A cibum; neque tunc ab eo solvuntur patriæ jura; verum etiam extul, & sæpe alimento, si ita casus tulerit, ob oculos posito, ac fame compellente ad violationem legum; neque per oblatum illicitur, neque vim inferenti cedit, sed prout diximus, etiam prædâ in conspectu positâ, ipse abstinet; insatamque philosophiam ostendit tum fame tum ventre tum eo quod escæ desiderium extrinsecus movet fortiozem. Quocirca si adhuc vivit quod sese obtulit, non sustinens perdere sibi congener, nequaquam dapem attingit. Sin vero vitæ expertus adsit, per id quod non amplius est nec dolorem sentit, violentiam famis solatur ac dissolvit. Capito itaque piscis, ne sensu quidam destituta tangit corpora, nisi valde urgeat fañes naturamque viñcat. Tu vero qui vivos homines cum facultatibus suis integros, idque inter delicias (quidem me oportet dicere, nulla compellente necessitate) adeo impudenter, & coram ipsius patriæ oculis, deglutis inhianter atque insatubilliter devoras, quam in alia vita excusationem habueris, cum ne in hac quidem locum invenias ut cum piscibus conferaris.

PHOTII

A

ΦΩΤΙΟΥ

*Patriarcha Constantinopolitani,
Quod non oporteat ad praesentes
vita molestias attendere.*

GRata res homini est, vita sine dolore tranquilla, sed obtentu difficilis, imò ex sententia eorum quorum iudicium à recta ratione non aberrat, impossibilis. Ob ea ergo quibus delectamur, creatori & voluptatis inculpatæ largitori gratiam habeamus; **B** circa molestias autem, in nobis invenire est, ut earum causam, ita & remedium ad curationem. Nam tristium pleraque, non ex seipsis plagam inferunt, sed à nostra opinione accipiunt quòd feriant. Privatus est aliquis divitiis? Quid potest privatio contristare? Atego privationem rem gravem puto: pater quod ipse ego nihil adversus me moventem armo, ut in me acerbum emittat jaculum. Si quidem vel invidia, vel commune civitatis aut patriæ infortunium, vel ex externis aliud quidpiam, potuit me etiam nolentem ad paupertatem redigere, ac tristitiam inferre nihil horum ullatenus poterit, nisi ipse voluerò. Verùm carissimi liberi è sinu meo abscefferunt, & in quos intuens gaudebam, omnesque vitæ spes appendebam,

πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως,
ὅτι τοῦ μὴ δεῖν πρὸς τὰ ἐν τῇ
βίῳ λυπηρὰ ὁπιερέφεισθαι.

AΓαθὸν αἰσθάνεσθαι βίος ἀλυ-
πος, χαλεπὸν δὲ τυχεῖν,
μᾶλλον δὲ τοῖς γε πλεὺ κρίσιν μὴ
ἔχουσιν ἀπ' ὀρθῆς διαίτης πρᾶξιού-
σαι, ἀδύνατοι. οἷς μὲν οὖν ἡδόμε-
θα, τῷ πλάσαντι καὶ χορηγοῦντι
τῷ αἰσθύνον ἡδονῇ χάρις· ἀ' ὃ
αἰσάμεθα, ἐν ἑαυτοῖς ὅτιν ἀρεῖν,
ὥσπερ τούτων τὸ αἴτιον, οὕτω
καὶ τὸ φάρμακον τῆς ἰάσεως. τὰ
γὰρ πλεῖστα τῆς λυπηρᾶν,
οἷα ἐξ ἑαυτῆς πλεὺ πληγὴν ἐ-
πάγει, ὥστε δὲ τῆς ἡμετέρας
κρίσεως λαμβάνει τὸ πλήθειν.
ἐστὶν ἢ τις πλούτου; ἢ δύνα-
ται ἢ στήσας λυπῆσαι; ἀλλ'
ἐγὼ πλεὺ στήσας βαρὺ νομίζω·
ἄλλοι ὡς αὐτὸς ἐγὼ καὶ πλεὺ
οὐδὲν κατ' ἐμὸς κινεῖσθαι ὁπλί-
ζω πικρὸν ἀφῆναι μοι βέλθω.
ὁ μὲν γὰρ φθόνος, ἢ κοινὸς
πὶ πόλεως ἢ πατρίδος πάθος, ἢ
ἄλλο τῆς ἑξῆς, ἔχουσι με
καὶ μὴ βουλόμενοι πάντα ποιῆ-
σαι· λυπῆσαι δὲ οὐδὲν τούτων
οὐδαμῶς οἷα αὐτὸς δυνατὸν, εἰ μὴ
ἐγὼ βυλοῖμην. ἀλλὰ φίλτατοι
παῖδες ἀπέστησαν μοι τῆς κόλπων,
καὶ οἷς ὀρών ἡδόμενι καὶ τὰς ἐλ-
πίδας πάσας αἰῶνος τοῦ βίου,

οὔτοι τὸ χρεὼν ἀφ' ὧν ὑπῆλθον; Α
οὐδ' ἐκείνοι πλήτην οἶδασιν ὅ-
λως, μάλιστα γὰρ φύσεως ὥσπερ
ἐν τῇ γῆ ἐσσι, οὔτοι καὶ τῇ ἐξό-
δῳ λειτουργήσαντες νόμοις. ἀλλ'
ἐγὼ οὗτ' ἔα ἔχαται ἡμεροδινίας ὡς
ἐν μεγάλῳ κλύδωνι καὶ σάλῳ τα-
* λαιπαραμύθοις, οὗτ' ἐμοὶ ποιεῖν
λογισμοὺς, καὶ τίλῃ μὲν αἰ τοῖς
συνεισάγουσαι συμπάσῃαι αἰαχι-
νῶν, ἱμαντὶ τίλῃ πληγῇ μὲν
ἀφελῶν ἐπιφέρω. οἰκία δέ μοι Β
συνέπει; τί οὖν; εἰ μὲν κατα-
λαβοῦσα καὶ με, οὐδὲ πρὸς ἐμέ
οὐδὲ γὰρ ἀποθάνομαι. εἰ δὲ πολ-
λῶν πεσόντων, ἐγὼ τοῦ πτώματος
κρείττω ἐγρόμην, πῶς αὐτὴ τοῦ
χάειν ἔχειν εἰς ἐρρύσθην, ὑπὲρ ὧν
ἀψυχὰ καίται δυσφορῶν, οὐκ ἑ-
μαντὶ πρὸς ἐμὴν ἢ λυπῶν; οὐτω
δὴ καὶ ἐπὶ τῇ ἀλλοτρίᾳ πάντων. α'
γὰρ ὡς ἐπὶ τοῦδε τοῦ βίου τού-
των εἴρηται, κοινὰ πάντων ἐστὶ ὅ- C
σα κατὰ φύσιν ὁ βίος, ἔα μὲν ἄνω
φέρειν τὰ δὲ κατὰ, τὸν ἑαυτοῦ
πολύτροπον ἐλίσσεται κύκλον. ἐν
οὖν ἐστὶ μόνον τῇ ἐν τῷ βίῳ πᾶν-
των, πρὸ οὗ καὶ καὶ τίλῃ ἀλγη-
δὴν βαρεῖαν διχαῖται, καὶ απου-
δὴν ἐισάγειν ταύτης ἀπαλλάττε-
σθαι. τὰ δ' ἄλλα μικροὶ πάντες
ὅσα συμβῇ, αὐτὸ μὲν ἐγὼ κρίνω φαῦ-
λα ταῦτα εἶναι, ὡς λυπηρὰ μοι
ἐπιπίπτει. αὐτὸ δ' οὐκ ἐπιτρέφω-
μαι πρὸς αὐτὰ, οὐδὲν αὐτ' ἰσχύει
πρὸς ἀφ' ὧν οὐδὲ μοι γλίσφυ.

ii subito fatale decretum su-
bierunt? Neque illi omnino
ex se habent percellere, cum
praesertim sicut in nativitate,
ita & in exitu legibus naturae
paruerint. At ego in summa
tranquillitate degentes, tam-
quam magna tempestate po-
cellaque vexatos peruiam,
meisque ductus cogitationi-
bus, & commiserationem
conciens nihil illis conferen-
tem, mihimet ipsi vulnus in-
fligo inutile. At mihi concidit
domus? Quid ergo? Si me
quoque comprehendit, nihil
ad me: neque enim sentio.
Quod si multis cadentibus,
ego casum evasi, quo modo
qui aegre fero collapsa esse in-
anima, cum gratias agere de-
berem quod ereptus fuerim,
non ipse mihi molestiam con-
cilio? Ita sane & in reliquis
omnibus. Nam quae velut in
his exemplis prolata sunt,
communis sunt cunctis, erga
quae humana vita quotidie,
alia sursum alia deorsum a-
gens, versatilem suum volu-
tate circulum. Unum igitur est
dumtaxat inter huiusce vitae
cuncta, de quo oportet gra-
vem dolorem suscipere, & a
quo liberari satagendum est.
Caetera vero ferè omnia quae
cumque contigerint, equidem
si mala esse iudicem, tamquam
molesta mihi incumbunt; sin
autem ad ea non attenderim,
eorum nullum aliquam mihi
valet affigere anxietatem.

Quidnam ergo est de quo me oportet esse sollicitum, non autem de dolore curam gere- re? Animam conservare in- tactam & liberam à peccato- rum spiculis: & si quod eo- rum ad illam pertigerit, pla- gamque protulerit ad cicatri- cem, excitari ad curandum vulnus, sanitatemque revo- candam. Reliqua verò om- nia, gloria & divitiæ, po- tentia & robur corporis, quodque preciosius est, di- cendi facultas, pueri sunt in vita ludentes, imò potius ne pueri quidem, sed scena fa- bulam puerorum represen- tans, vel si quid his est falla- cius.

Α πού' ὅτι πρὸς οὐ με δεῖ φρονεῖν, καὶ οὐ πρὸς τὰ ἀληθινὰ ὑποτρέ- φεσθαι; τὸ τοῖς αἰεὶ τῷ ἁμαρ- τημάτων ἀπαθὲν καὶ ψυχὴν καὶ σώ- λωτον σωτηρεῖν καὶ πὶ προσά- νηται ταύτης, καὶ πρὸς μωλοπα καὶ πληγὴν ἐκπίη, ἀφαισάσθαι τὸ πνεῦμα θεραπεύειν καὶ πρὸς ὑγίαιαι ἀνακαλεσάσθαι. τὰ δ' ἄλ- λα πάντα, ὅσα καὶ πλοῦτος, χεῖλος καὶ ἰσχύς, δυνατεία καὶ ῥώ- μι σώματος, καὶ κράτος λόγων τι- μώπτεσι, πάντες οἱ ἐν βίᾳ πα- ζοντες· μᾶλλον ἢ εὐδὲ πάντες, σκηνὴ ἢ πᾶσιν ὑποκρινομένη δρά- μα, καὶ ἐπὶ τοῦτοι ἀπατηλότη- ριν.

EPISTOLA DOMINICI

Patriarchæ Venetiarum, ad
Antiochiæ Patriarcham.

*Excelssima sanctæ sedis, Ec-
clesiæ Antiochensium Presidi,
eminenti Patriarchæ, magno
& Apostolico viro, Domini-
cus Dei gratiâ Gradensis &
Aquilienfis Ecclesiæ Patriar-
chæ.*

* Α.
Γεν.
σας

* f. 10-
χ.
* f. in-
ser. ἐν-
καλίαν
* f. ἡ-
μετέρας

1. **A**dmonemus, omnis desiderii ac reveren- tiæ voto, cum proposito fide- lissimi obsequii, nostræ re- verentiæ & amicitiiä hono- rari & coli Ecclesiam tuam, quæ nostræ matris Romanæ Ecclesiæ soror esse cognos-

ΓΡΑΜΜΑ ΔΟΜΙΝΙΚΟΥ

πατριάρχου Βενετίας, πρὸς τὸν
Αντοχείας πατριάρχην.

ΕΓΩ δὲ ὑψηλοτάτης ἀγίας καθέδρας καὶ Αντοχείων ἐκκλησίας πρε- σβύτοι, ὑποφύγω πατριάρχη, μεγάλῃ καὶ ἀποστολικῇ αἰδρί, Δο- μίνικος χερειπτός τῷ Θεοδότης καὶ Λκυλίας ἐκκλησίας πατριάρχης.

Aπάσης ἐφέσεως καὶ ἀλα- βείας ἀχρὴν, καὶ προσχήμα- τος πρὸς τῆς λατρείας, καὶ ὅτι αἰ- δεῖσθαι καὶ σεβάζεσθαι, τῇ δὲ ὑμετέ- ρας ἀλαβείας καὶ φιλικὰς φρονου- μεθα· ἥ τις δὲ ἡμετέρας μητρὸς Ρω- μαϊκῆς ἐκκλησίας ἀδελφὴ γνωρί-

ζῆται, καὶ ταῖς τοῦ θεμελιωτοῦ αὐ-
τῆς ἀρεταῖς, τοῦ τ' ἀποστόλου δι-
λαθὴ κορυφαίου Πέτρου, καὶ τ' δι-
πύρου κηρύσσεται. τούτων τοίνυν ὑ-
πεξαρεθῆναι, ἡ φήμη τ' ἀρεσκείας
σου, πίστει καὶ ἐργασίᾳ πλήρεις ἐαυ-
τὴν πανταχοῦ διαδοῦμένη, βιάζε-
ται ἡμᾶς ῥα μαλιῶ σοι ἀλαδύαν
ἀποδοῦναι· καὶ αὐτὰ τ' ὁδὸν τοῦ κυρίου
σου βαδίζοντι, τοῖς ἰχνεσὶν ἐπα-
κολουθεῖν.

Ἡμεῖς οὖν ἐν τῇ ἀρχιῳά ζώνῃ ἐ-
πιμνησάμενοι γῆς καὶ θαλάσσης δια-
στάσεσι διηρημένοι, τοῦ δ' ὁμοῦ ἔρω-
πυσι ἐξελθόντες, τῇ τ' ὑμετέρᾳ ἀ-
γαπῶντος γνώσει ἐκκολληθῆναι ὁ-
ρεγόμενοι, ἀμοιβαδίως τρυγῆς ἡμῶν
ἀγαποῦνται ἀνταθροῦν· διὸ δὴ με-
νόμην, καὶ ἡμετέραν ἐκκλησίαν τοῦ
τοῦ μακαρίου Μάρκου τοῦ ἀγαθῆ-
λικοῦ κηρύγματι εὐληφέναι καὶ ἀ-
χαιογενίαν καὶ τοῦ μακαρίου Πέτρου
καθηστῶντος, καὶ πρὸς τοῦ πατριάρχ-
κοῦ ὀνόματος, ἐπὶ τὸς Ἰταλίας κατα-
στάσεως ἐχρησάμεν· καὶ ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ
συνοδῷ, συνεδρεῖας τοῦ οἰκουμένου
Πάπα δεξιὰν ἡξιώσας. οὐ δὲ τῷ
μακαρίῳ τ' ἀξίῳ ὑμῶν πληρέστερον εἰς
τὸ μέλλον ὑποδείξομεν, ὅπως
ἐξ ἀμοιβαίας ἀρετῆς ἀνταθροῦν
μάλιστα * τ' εἰς τ' ἴσιν ἀντιόχων εἰς
ἀλλήλους σαφηνίσομεν. ἀπὸ μὲν
τοῦ τ' ὑμετέρᾳ χαλκοχαρίας ἐρω-
μένοι, πρὸς μὲν καὶ ὑμετέραν γινώ-
σκον ἀφίκεσθαι ἀπὸ δὲ μετὰ
λαίας μετὰ τὴν ἡμετέραν θεμελιωσόμενοι,

A citur, atque fundatoris sui
meritis, Petri videlicet Apo-
stolorum principis, post se-
cundam prædicatur. His igitur
omissis, fama pietatis tuæ,
fide ac opere plenè ipsam se
ubique proclamans, cogit nos
humilem tibi reverentiam
reddere; necnon te per viam
Domini incedente, vestigia
tua sequi.

* An en

B 11. Nos ergo in septentri-
nali zona longissimis terræ
marisque intervallis divisi,
animi tamen amore conjun-
cti, vestræ sanctitatis notitiæ
agglutinari cupimus, mutui
amoris nobis participatio-
nem rependenti. Quapropter
indicamus, nostram Eccle-
siam à beati Marti Evangeli-
stæ præconio sumpsisse origi-
nem; item beato Petro con-
stituente, honorem Patriar-
chici nominis intra Italiam
dumtaxat habuisse; & in
Romano conventu, confes-
sionem œcumenici Papæ dex-
tram obtinuisse. Cujus qui-
dem rei ordinem vobis ple-
niùs futuro tempore osten-
demus, postquam ex mutuo
rescripti usu, de iis quæ ad
fidem pertinent ad invicem
declaraverimus. Modò tan-
tùm vestræ probitatis amo-
re capti, ad solam noti-
tiam vestram pervenire fe-
stinamus, caritatem perfe-
ctam inter nos fundaturi,

* f. desb
Ed

supra quam in posterum, quæ A ἐρ' ἡμετέρας τὰ τοῦ Θεοῦ ὑψι-
 Dei sunt excelsius ædificabi-
 mus.

111. At tamen hoc paterni-
 tati vestræ tacere non possu-
 mus, quod à Clero Constan-
 tinopolitano sanctam Roma-
 nam Ecclesiam vituperari au-
 divimus. Reprehendunt igitur
 sacratissima Azyma, quæ
 in corpore Christi sanctifica-
 mus & suminus; atque in hoc
 nos expertes illius corporis
 adstruunt, & ab unitate Eccle-
 siæ judicant separatos; quod
 nimirum absque mixtione fer-
 menti Eucharistiam sacrificem-
 mus. Ubi nos unitatem Ca-
 tholicæ Ecclesiæ servare, sine
 quolibet Schismate cupien-
 tes; maximè Azymorum con-
 suetudinem, non solum Apo-
 stolicā, sed etiam ipsamet Do-
 mini retinemus traditione.
 Tamen quia fermentati panis
 sacra commistio, à sanctissi-
 mis orthodoxisque Patribus
 Orientalium Ecclesiarum ac-
 cepta creditur, ac legitimè
 tenta; utramque consuetudi-
 nem fideliter intelligamus, in-
 tellectuque spiritali salubri-
 ter confirmemus. Nam fer-
 menti & farinæ commistio, quæ
 Orientis utuntur Ecclesiæ, in-
 carnati Verbi declarat sub-
 stantiam; simplex verò massa
 Azymorum, quam Romana
 tenet Ecclesia, puritatem hu-
 manæ carnis, quam placuit
 divinitati sibi unire, citra
 controversiam repræsentat.

* f. xi.
 μαῖς

λόπερ οἰκοδομήσομεν.

Τοῦτο δ' ὁμῶς τῇ ὑμετέρᾳ πα-
 τέρει σιωπῇσιν οὐ δυνάμεθε, ὅ-
 περ ὡς τοῦ Ἁγίου Κωνσταντινου πόλεως
 κλήρου ἡ ἁγία Ρωμῆικὴ ἐκκλησία
 οἰκδοξεῖται ἀκλήροισιν. ἴσθουσιν τοῖ-
 νυν ἡ ἱερώτατα ἄζυμα, ἅπαντα ἐν
 τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ ἀνάζομεν
 καὶ μεταλαμβάνομεν· καὶ τούτῳ ἡ-
 μαῖς ἀπελθεῖν τοῦ αὐτοῦ σώματος κα-
 σιδάζουσι, καὶ ἀπὸ τῆ ἐνότητος τῆ ἐκ-
 κλησίας κρίνουσιν ἀφαιρεσμένοις· ὅτι
 ὡς αἰὶν μίξις ζύμης τῇ ἀχαιρίᾳ
 ἡ νόμος, ὅπου ἡμεῖς τῇ ἐνότητι τῆ κα-
 θολικῆς ἐκκλησίας φυλάξαι χρεῖς
 οἰοῦμεθα τοῦ * χήματος ὅτις
 μοῦντες, ἐς τὰ μέγιστα τῇ ἀζύμων
 συνήθειαι, οὐ μόνον τῇ ἀποστολικῇ,
 ἀλλὰ καὶ αὐτῇ δὴ τοῦ κυρίου κα-
 τήροισιν ὡς δοκεῖ. ὁμῶς ἐστὶν ἡ τοῦ
 ἐν ζύμῳ ἄρτου ἱεραὸς φύρασις ὡς
 C τῇ ἀγαπᾶται καὶ ὀρθοδόξων πατέρων
 τῇ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ ληφθεῖσα
 πιστεύεται, ὥς νομίζομεν χρεῖσται·
 ἐκτρέφει συνήθειαι πᾶσι συνω-
 μεν, καὶ σωᾷσι πνευματικῇ ὑγιᾷ
 διαβιβάσμεν. ἡ γὰρ τῇ ζύμῳ καὶ τῇ ἀ-
 λεύγῃ φύρασις, ἡ καὶ τῇ ἀποστολῇ
 χρεῖται ἐκκλησία, καὶ τοῦ σαρκω-
 θέντος λόγου ἐμφαίνουσιν οὐσίαν· ὥς
 τὸ ἀπλοῦν φύραμα τῇ ἀζύμων, ὅ-
 τῳ ἡ τῇ Ρωμῆων κρατὶ ἐκκλησία,
 καὶ κατὰ τὰ τῇ ἀνθρωπίνῃ σαρ-
 κὶ ἡ ἐνότητι αὐτῇ ἐνδοῦσαι ὑπό-
 κλησιν, ἀναπλήρως παρίστανται.

Επιμνηστέοι τοίνυν ὡς καὶ ὑμε-
τέρας πατρότητος οἱ οὕτως ἀκαθάρ-
τοις ἱερεῖς καὶ ἀποβολαῖς θεοπρο-
φῆται ἀντιλέγοντες· καὶ ἐν ὅσῳ οἰκοδο-
μῶν διανοοῦνται, οὐ μόνον τὰ οἰκοδο-
μημένα χαθαίρουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ
τὸ θεμέλιον διορύττουσι. μάτην γὰρ
οἱ μαχαλιώτατοι Πέτρος καὶ Παῦλος
τὴν Ἰταλίαν ἐκήρυξαν, εἰ πᾶσα ἡ
δυτικὴ ἐκκλησία, ἀπὸ τοῦ εὐδαιμο-
νίας τοῦ αἰδίου ζωῆς ὑπερεῖται· ὡς
ὡὺ οὐδὲς ἀφαιεῖται, εἰ μὴ μέτο-
χος γένηται τοῦ σώματος καὶ αἵματος
τοῦ Χριστοῦ· χαθὰς αὐτὸς διεμαρτύ-
ρατο· Ἐὰν μὴ ἐσθίῃτε τὴν σάρκα
τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἐπὶ τὸ αἷμα
αὐτοῦ πίνετε, οὐχ ἔχετε ζωὴν ἐν ὑ-
μῖν· εἰ οὖν ἡ τοῦ ἀζύμου ἄρτου
προσφορὰ σῶμα Χριστοῦ οὐ τυλ-
χεῖται, ἡμεῖς ἅπαντες ἀλλότριον ἐσ-
χόμεν τοῦ ζωῆς. τούτων τοίνυν ὡς καὶ
ἀγιότητος ὑμῶν συντόμως νοουμέ-
νων, καὶ ὑμετέρας φορητῆς σήμαν-
τας, ἐξαυτοῦ μὲν καὶ τὰ ὑμετέρας
γενόμενα διδάγματα ἡμῖν ἀντιγρά-
φεισθαι.

A IV. Itaque redargui debent
à vestra paternitate qui adeo
impudenter sacris Apostoli-
cisque sanctionibus contradi-
cunt; & in quo ædificare ar-
bitrantur, non solum ædifi-
cata destruunt, sed & funda-
mentum ipsum effodiunt. Fru-
stra quippe beatissimi Petrus
& Paulus in Italia prædicā-
runt, si Occidentalis Eccle-
sia, beatitudine sempiternæ
vitæ privatur: ad quam ne-
mo perveniet, nisi particeps
fuerit corporis & sanguinis
Christi: sicut ipse contestatus
est; *Nisi comederitis carnem filii* *Johan.*
hominis, & sanguinem ejus bi- *v. 13.*
beritis, non habebitis vitam in
vobis. Si ergo infermentati
panis oblatio, corpus Christi
non est, omnes nos alieni su-
mus à vitæ. Proinde his à
sanctitate tuâ breviter intel-
lectis, juxta nostri amoris si-
gna, postulamus vestri quo-
que animi documenta nobis
rescribi.

Venerando Coangelico Domino & Spirituali nostro fratri, sanctissimo Archiepiscopo Gradenſi, ſeu Aquileſi, Petrus miſericordiâ Dei Patriarcha Theopolis magna Antiochia.

Α Τῷ σπουδασίῳ ἰσαχέλῳ δεσπότῃ καὶ πνευματικῷ ἡμῶν ἀδελφῷ, τῷ ἀγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Γραδένσῃ, ἥτοι Ακυλίας, Πέτρῳ ἐλέῳ τοῦ πατριάρχῃ Θεουπόλεως μεγάλης Αντιοχείας.

1. **M**Ultâ nos lætitiâ, in gentique gaudio spiritûs affecerunt sacrae litterae tuae, sacratissime ac Deo carissime spiritualis frater & venerande Domine. Revera quippe non mediocriter exultavimus, ex ipsis deprehendentes sinceritatem tuam in Christo dilectionis, Orthodoxamque sententiam tui erga Deum amoris: licet doctrina de Azymis, non parvam visa sit habere differentiam; utpote traditioni nostrae sanctissimae Catholicae Ecclesiae contraria: qua de re fusiùs postea, Deo adjuvante, dicemus, tuis fultis sacris precibus. Porro rubore nos suffudisti, homo Dei, dum magnis mediocritatem nostram effers laudibus; quorum nullius nobis conscii, erubescimus, mihi crede. Neque enim aliud in nobis agnoscimus, nisi id unum, quod sumus Christiani Orthodoxi; exigui inter Dei pontifices, minimi omnium, ac servi servorum Domini nostri Jesu Christi. Erimus autem forsan

* Αλ. μ.
καὶ

* Αλ. ἡ-
στ. ὁ-
τις

ΠΟλλῆς ἡμῖν εὐφροσύνης καὶ με-
γάλης πνευματικῆς ἀγαλλι-
στος αἴψα, ὅτι σὰ καθέστηκεν ἱερὰ
χαρίσματα, ἱερῶτατε Ἐπιφιλέσα-
τε πνευματικῆ ἀδελφὲ καὶ ἡμεῖς δέο-
ποτα. ἐχάρημεν ὅτι οὐ * μικρὰς τὰς
ὄντι, τὸ εὐκρινὲς ἐξ αὐτῶν χαρίσμα-
τος τὸ ἐν Χριστῷ ἀγάπῃ σου, καὶ τῷ
ὀρθόδοξον φρόνημα τὸ ἐπιφιλίας σου·
καὶ ὁ πᾶσι τὸ ἀξίωμα λόγος, οὐ με-
χρὶν ἐδόξε ἔχειν διαφορὰν, ἀσύμ-
βατος ὡς τῇ ὁρθόδοξῃ καὶ ἡμᾶς
ἀγιωτάτῃ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ·
πᾶσι αὖ καὶ διεξοδικώτερον ὕψιστον,
τοῦ συνεργουῦτος ἐξυμῶν, πατρὶς
καὶ ἁγίας εὐχαῖς ἐπηρεϊζόμενοι.
πλὴν ἐρυθρίαν ἡμᾶς παρεκτύα-
σας, ἀνέρωπε τοῦ τοῦ, μέγала τῇ
ἡμετέρα ἐπιχαράμενος μετρίότη-
τι χατορθώματα· ὡς οὐδὲν ἑαυτοῖς
συνεγνωκότες, ἀφιδόμεθα, πίστευε.
οὐδὲ ὅτι ἄλλο πέννησιν, εἰ μὴ ὅτι
ἡμῶν Χριστιανοὶ ὀρθόδοξοὶ ἐσμεν·
βραχίαι μὲν ἐν ἀρχιερεῦσι τοῦ *,
ἐλάχιστοι δὲ πάντων καὶ δούλοι
τοῦ δούλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ. ἐσόμεθα δὲ ἴσως
ποιῶντες,

τοιούτοι, οἷς ἡμᾶς ἡ σὴ ἱεμαρ. ἔρρησε γραφὴ, εἰ τιμὴ ἔσθ' ἡμῶν
πρὸς τοὺς πληθυνεῖς δέησιν.

Πειρίχεται τῇ πρῶτῃ γραφῇ τῇ
φιλικίας σου, περὶ τῇ ὑποστά-
σεως ἐκκλησίας, ὡς ὁ κορυ-
φαῖος τῆς ἀποστόλων Πέτρος ταύτῃ
συγκείμενος, ἐνεχείρισεν πρὸς ἀγίον
ἀποστόλον καὶ εὐαγγελιστὴν Μάρκον
ὑφ' οὗ ὁ ταύτης πρεσβυτέρως, εἰς τὰς
ἐκκλησίας αἰνέσας πατριάρχου. ὡς
καταπύσκει ἀρχὴν διὰ τῆς διδασκα-
λίας καὶ ταῖς Ρωμαϊκαῖς συνελεύ-
σεσι ἐκ δεξιῶν εἶναι τοῦ * μακαρί-
του Πάπα συγχρότον καὶ ὡς ἐν ἡ-
μεῖς ἔχεις ἐκ * παλαιῶν τοῦτο δι-
ξαι τὰς ἐκκλησιῶν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἀγίου Πέ-
τρου τῇ μορφῇ πατριαρχικῇ κλη-
σιν, ὁ πρὸς θρόνον ἐκκληρώσατο καὶ δεῖ
με ὡς πατριάρχου τὰς ἐκκλησίας
γραμμάτια, καὶ περὶ πίστεως ἡμε-
ρῶν τῶν ἐκκλησιῶν σου.

Καὶ ἡ ἐμὴ * βραχυτέρας, ἱερώταται
πράγματι ἀδελφε, οὐχ ὡς πα-
τριάρχου * μόνου, ἀλλ' ὡς ἰσαπο-
στόλου καὶ μεγάλου δεξιέρους τοῦ,
τὰ γραμμάτια σου μετὰ τῆς προσ-
κύσεως πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἡσυχασιν.
πλὴν ἐκ τῆς πρὸς * μέγας γήρας τοῖς
ἡμεῖς ἐν παλαιῇς γραμμασί, καὶ τῇ
τούτῃ αἰσθύνει χολάζων αἰνέ-
σι δὲ πρὸς οὐδὲν παρ' οὐδὲν ἡμεῖς
ἢ ἡκούσα μέγας τῆς ἀρχῆς, τὸν πρε-
σβυτέρου * Ακυλίας ἡ τοῦ Βενετίας, πα-

Tom. II.

A tales, quales nos esse attestata
est Epistola tua, si tuas erga
Deum pro nobis preces au-
xeris.

11. Complectebantur ho-
norandæ litteræ tuæ in Deum
caritatis, de sanctissima Ec-
clesia cui præses, quod sum-
mus Apostolorum Petrus,
eam instituerit, tradideritque
sancto Apostolo & Evangeli-
stæ Marco; ex quo illius an-
tistes in ordinem ac honorem
B Patriarchæ evectus sit; ut
potestatem & principatum
obtineat per doctrinam; at-
que in Romanis conventibus
à dextris beati Papæ confi-
deat; quodque facillè possis
hoc ex antiquis multisque a-
ctis ostendere; scilicet sedem
tuam à sancto Petro sortitam
esse specialem Patriarchatûs
appellationem; quodque o-
porreat ut ego litteras tuas
tamquam Patriarchæ susci-
C piam, ac de fide per litteras
tecum colloquar.

111. At mea tenuitas, sa-
cratissime spiritalis frater;
non modò ut Patriarchæ, sed
ut Apostolis paris, magnique
pontificis Dei, litteras tuas
recepit & amplexa est, cum
honore convenienti. Verùm
à puero ad senectutem usque
sacris innutritus litteris, ea-
rumque lectioni vacans affi-
duè, numquam ullibi ab ullo
didici vel audiui usque ad
hunc diem, Præfulem Aкви-
leiz seu Venetiarum, nomi-

* Al.
μακα-
ρίστου
* Allat.
πλαι

* Al.
βραχυ-
της
* Al.
μῶν

* Al. in-
στ. 3
* Al.
ἀκυ-
λίας
ἀκυ-
λίας

nari Patriarcham. Quinque enim in universo orbe ex divinæ gratiæ dispensatione Patriarchæ sunt, Romanus, Constantinopolitanus, Antiochenus, & Hierosolymitanus. Sed nec eorum unusquisque propriè nuncupatur Patriarcha, sed abusivè. Proclamantur autem; pontifex Romæ, Papa; Constantinopolis, Archiepiscopus; Alexandriæ, Papa; Hierosolymorum, Archiepiscopus: solus verò Antiochiæ, peculiariter sortitus est, ut Patriarcha audiret atque diceretur. Idque inveniet, si diligenter scrutata fuerit caritas tua, in omni scriptura professum.

IV. Porro attende ad id quod dico. Hominis corpus ab uno regitur capite: in eo autem membra sunt multa; quæ omnia à solis quinque gubernantur sensibus: sunt verò sensus; visus, odoratus, auditus, gustus, & tactus. Iterum & corpus Christi; fidelium, inquam, Ecclesia; in diversis gentibus, velut membris, coaptatum, atque tamquam à quinque sensibus, à dictis magnis sedibus administratum, per unum regitur caput; ipsum, aio, Christum. Et quemadmodum præter quinque sensus, alius sensus non existat; ita nec præter quinque Patriarchas, alium Patriarcham esse quicumque concedet, Itaque ab istis

Α πατριάρχῃν ὀνομάζεσθαι. πέντε γὰρ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ὑπὸ τῆς θείας ὡμοθυμίας χάριτος εἶναι πατριάρχας, τὸν Ῥώμης, τὸν Κωνσταντινουπόλεως, τὴν Ἀλεξανδρείας, τὸν Ἀντιοχείας, καὶ τὸν Ἱερουσολύμων. ἀλλ' οὐδὲ τούτων ἕκαστος κυρίως πατριάρχης καλεῖται· κατὰ χερσικῶς δέ. * αἰσχυρὸν τὸν ται * δέ· ὁ μὲν δὲ χειρεὶ τῆς Ῥώμης, Πάπας· ὁ δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δὲ χειρὸς πρίσκοπος· ὁ Ἀλεξανδρείας, Πάπας· καὶ ὁ τῆς Ἱερουσολύμων, δὲ χειρὸς πρίσκοπος· μόσις δὲ ὁ Ἀντιοχείας ἰδιοκρῶντος ἐκκληρώθη πατριάρχης ἀκαύειν καὶ λέγεσθαι· καὶ τοῦτο εὐρήσει πολυπραγμονεῖσα ἡ ἀγάπη σου, διὰ πάσης γραφῆς ὁμολογούμενον.

Καὶ πρὸς τὸ λέγειν τὸ σῶμα τοῦ αἰσχυρῶντος ὑπὸ μιᾶς ἀγίας κεφαλῆς· ἐν αὐτῇ δὲ μέλη πολλὰ· καὶ πάντα ὑπὸ πέντε μόσις οἰκονομεῖται αἰσθήσαν· αἱ δὲ εἰσιν, C ὄρασις, ὁσφρησις, ἀκοή, γαστήρ, καὶ ἀφή. καὶ τὸ σῶμα τῆς πάλιν τοῦ Χριστοῦ· ἡ τῆς πίστεως λέγει ἐκκλησία· ἐν ἀγαθότητι ὡς περ μέλεσι * συναρμολογούμενον· ἔσονται, * καὶ ὑπὸ πέντε αἰσθήσαν· οἰκονομούμενον, τῆς ὁρημένων μεγάλων θρόνων, ὑπὸ μιᾶς ἀγίας κεφαλῆς· αὐτὴ φημι τοῦ Χριστοῦ. καὶ ὡς περ ὑπὸ τὰς πέντε αἰσθήσεις, ἕτερος τις αἰσθήσεις οὐκ ἐστὶν· οὕτως οὐδὲ ὑπὸ αὐτῶν πέντε πατριάρχαι, ἕτερος πατριάρχῃν δώσιν τις εἶναι. ὑπὸ γὰρ τῇ

* Al. δι
πέντε
* Al.
αἰσχυρ-
ῶντος
ταί γὰρ

* Al. συ
νάρμω-
λογοῦ-
μενον
* Al. ὡς
ἐν ὅς
* Al. οἱ
οἰκονομῶν
μεν

πύπιν τούτων θρόνων, ἢ ὡς περ αἱ-
 λήσων ὄντων ἐν τῷ σώματι τοῦ
 Χριστοῦ, πάντα τὰ μέλη, ἢ ἡμεῖς πα-
 τριάρχαι τῶν ἐθνῶν, καὶ αἱ χεῖρες τοῦ
 πόποι ὑποκαταστάσεις οἰκονομουῦνται, καὶ
 ἡτοιμασθῶσι διεξάγειν τὰ ὡς περ ἐν
 μιᾷ κεφαλῇ, Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ
 Πρωτοκλήτῳ, δι' ὁρθοδόξου καὶ μιᾶς πί-
 στως συναρμοζομένης καὶ ἀγόμε-
 νης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

Εἰ δὲ ἐκ τῶν χειρῶν σι ἐκ
 δεξιῶν τοῦ * μακαριωτάτου Β
 Παπᾶ, δικαιοῦς στεατὸν, ὡς ἔ-
 γραψας, πατριάρχην χειρῶν,
 δεχόμεθα καὶ τοῦτο. ἀλλ' ἀκού-
 σον πῶς, ὅτι ὑποκόποις καὶ
 ἀρχιερεῖς, πατέρες ἐπιστὸς οἰδοῖ
 λόγους χαλεπῶν. ὅτι δὲ τρωτόον-
 τας ἐν ἐκείνῃ συνόδῳ, ἐξάρ-
 χους καὶ πρωτοθρόνους καὶ προέ-
 δρους εἶσθαι ὀνομάζουσιν. καὶ ὁ
 δὲ λόγος εἰκὸς καὶ σι πατριάρχην
 χαλεπῶν, ἀπὸ τῶν τῆς C
 Ρωμαϊκῆς φέροντα συνόδου χα-
 γῶς καὶ παρ' ἡμῶν ὁ τρωτός τῶν
 ἀρχιερέων χαλεπῶν ἀρχιδιάκονος.
 ὅτι πῶς αὖ ἄλλως ἐκτον ἐπει-
 σάγειν δυνησόμεθα πατριάρχην,
 μὴ οὐσὶς ἐκτὸς, ὡς εἴρηται, ἀ-
 λήσεως ἐν τῷ σώματι; καὶ ταῦ-
 τα πολλὰ καὶ μεγάλων ἐν τῷ
 κόσμῳ οὐσῶν ὑπὸ τῶν οὐκ ἐνο-
 εῖαι ἐπαρχῶν καὶ χωρῶν, ὑπὸ
 μητροπολίται καὶ ἀρχιεπισκόπων
 ὑπομυζομένων καὶ μεταρρομένων
 τῶν ἡτοιμασθῶσι ἀγαλόμεναι.

quinque sedibus, quæ vicem
 gerunt sensuum in Christi
 corpore, cuncta membra, seu
 omnes patriæ gentium, ac
 per loca dispersi Episcopatus
 disponuntur, & Deo decen-
 ter diriguntur; velut in uno
 capite, Christo vero Deo no-
 stro, per rectam unamque
 fidem aptè coagmentati, &
 ab illo ducti.

v. Si verò ex eo quòd sedes
 ad dexteram beatissimi Papæ,
 confirmas te, sicut scripsisti,
 vocari Patriarcham, hoc quo-
 que admittimus. Sed audi quo
 pacto; Episcopos & pontifi-
 ces, appellare Patres fidelis
 novit sermo; in unaquaque
 autem Synodo eos qui pri-
 mum locum tenent, Exar-
 chos & Protothronos ac
 Proedros consuevit nomina-
 re. Juxta quam utique ratio-
 nem, convenit te Patriar-
 cham vocari, ut qui primas
 Romanæ Synodi partes fe-
 ras: quemadmodum & apud
 nos primus Diaconorum nun-
 cupatur Archidiaconus. Quo
 enim alio modo sextum in-
 troducere poterimus Patriar-
 cham; non exstante, juxta
 quod jam dictum est, sexto
 sensu in corpore? Idque cum
 multæ magnæque in mundo
 sint, Diœcesim tuam supe-
 rantes, provinciæ ac regio-
 nes, à Metropolitanis & Ar-
 chiepiscopis temperatæ & ad-
 cultum Deo deductæ. Repeta-

namque, quanto regionetua
major sit Bulgaria; quanto
iterum hac amplior, Baby-
lon magna, & Romagyris,
sive Chorosan, necnon reli-
quæ Orientis provincie, ad
quas à nobis mittuntur Ar-
chiepiscopi & Catholici, qui
ordinant in illis partibus Me-
tropolitanos quibus subsunt
multi Episcopi: attamen nul-
lus eorum umquam appella-
tus est Patriarcha. Verùm de
his hæcenus.

v. 1. Differebat etiam Epi-
stola sanctitatis tuæ de san-
ctissimo beatissimoque Pa-
triarcha Constantinopolis,
quod à Deo honoratam Ec-
clesiam Romanam contem-
nat, accuset, infamet, pro-
pter Azyma, quæ in figura
Dominici corporis ex more
vos percipientes, creditis san-
ctificari; quòdque propterea
per eundem abalienemini à
recta & inculpata fide, ipso-
que venerabili preciosoque
Dominico corpore, abscissi à
Catholica Ecclesia; cujus ta-
men regulam sectati, cum
universis per Occidentem Ec-
clesiis, tamquam caput cor-
pus cum omni subjectione
sequamini. Adjiciebatur in
litteris tuis, nos contrarium
veteri Apostolorum doctrinæ
facere; qui Azymorum tradi-
tionem, non tantum ab ipsis
Apostolis, sed & ab ipso Do-
mino Christo acceperimus:
non ignorantes quòd incruen-

γάρ, ὅσον μείζων τῇ κατὰ σὲ χό-
ρας ἡ Βουλγαρία· ὅσον δὲ ταύτης
πάλιν, Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, καὶ Ρω-
μαίγυρις ἦτοί τὸ Χορσάν, καὶ αἱ
λοιπῶν τῇ ἄλλης ἀνατολῆς ἐπαρ-
χίαι· ἐν αἷς ἀρχιεπίσκοποι παρ' ἡμῶν
πέμπονται καὶ καθολικοὶ, χειροτο-
νοῦντες ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσι μη-
τροπολίτας, ἔχοντας ὑπὸ αὐτῶν
ἐπισκόπους πολλοὺς· ἀλλ' εἰς ἐξ αυ-
τῶν πατριάρχης οὐκ ἐκλήθη ποτέ.
B ἀλλὰ θεὸς μὴ τοῦτοι ἐν τοῦτοις.

Διελάμβανε δὲ ἡ γραφὴ τὴν ἀνω-
σιώης σου, καὶ θεὸς τοῦ ἀγιοτάτου
καὶ μακαριωτάτου πατριάρχου Κων-
σταντινουπόλεως, ὅτι τῇ θειότατοι
Ρωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ ἐξουθενεῖ καὶ
ἀφελᾷ καὶ βλασφημεῖ διὰ τὸ
ἄζυμα, ἀπὸ εἰς τὴν τοῦ κυρια-
κοῦ σώματος συνήως λαμβάνον-
τες πτωχεύει ἀνάξιοι καὶ ὡς
ἀλλοτριοδοθεῖ ὑπὸ αὐτῶν δι' αὐτὰ τῇ
ὀρθῇ καὶ ἀμαρτήτου πίστει, καὶ
αὐτῶν τοῦ πμίου διαπονητοῦ σώμα-
τος, ἀποτιμωμένοι τῇ καθολικῇ
ἐκκλησίᾳ, ἥς τὸ χεῖρον φοιτοῦν-
τες μετὰ πάντων τῶν κατὰ τὴν ἐσέ-
ραν ἐκκλησιῶν, ὥσπερ κεφαλῇ
σῶμα μετὰ πάντων ὑποταγῆς ἔπι-
σται. προστίκειτο δὲ τῇ γραφῇ, ὅτι
καὶ τῇ παλαιᾷ διδασκαλίᾳ τῇ ἀποστό-
λων ἀλλότριον ποιοῦμεν· οἵτινες δὲ
τῷ ἀζύμῳ ὀφείδουσιν οὐκ ἀπ' αὐ-
τῶν τῶν ἀποστόλων μοίον, ἀλλὰ
καὶ αὐτῶν τοῦ δεσπότη Χριστοῦ πα-
ρελάβομεν· οὐκ ἀγνοοῦντες, ὅτι πάν-

* Al.
ἀλλ' οὐκ

* Al.
ἀλλ' οὐκ
βλασφη-
μεῖ

τις οἱ κατὰ τὴν αἰατολὴν αἰοῖδιμοι πατέρες, τὴν διὰ τοῦ ζυμίου ἀφ-
του αἰσμάκτοι θυσιᾷ ἐνήνοσαν· οἱ
ὃ βίω καὶ λόγῳ ἀγαθόφαντες, καὶ
τῆς διδασκαλίας πᾶσαν τὴν οἰκου-
μένην παιδαγωγήσαντες· καὶ ὅτι
ταύτην ἀγίαν ἡγεύμενοι· ὡς περ δι
καὶ τὸ ἀζύμιον· καὶ μὲν ζυμὴν ἀφ' ἧς
λογίζεσθε τὸν δι' ἡμᾶς * ἡμεῖς
τέλειον αἰσθάνοντες, ἀπερὶ δὲ καὶ αὐτὸν
ὅτι θεὸς τῶν τέλειον· καὶ ὃ διὰ τὸ ἀζύ-
μιον μυσταγωγίας, τὸ καθεστὸν καὶ
ἐκπαθὲς τὸ τοῦ θεοῦ λόγου ἐνασθάν-
οντες.

Ταῦτα δὲ γραφῆς ἐπαγορεύου-
σης, ὑπερεκπολογούμεθα παρ' ἡμῶν
τὴν κατὰ θεοῦ συνέσει καὶ ἀγάπῃ
σου· ὅτι οὐχ οὕτως ὁ ἀγαθὸς
πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως
ἐπιστολῆς, ὡς ἐγραψας, δὲ ὑμε-
τέρους ἐπολήφας καταγίνεται,
καὶ κακοδοξοῖ, ὑμᾶς ὁποιαυτοῦ, ἐκ-
πέμψας τῆς ἀγίας καθελικῆς ἐκ-
κλησίας· ἀλλ' ὁρθοδόξους καὶ ὁμό-
φροντας ἡμῖν παρ' ἡμῶν τὴν ἀσ-
φαλῇ θρησκείᾳ τῆς ζωαρχικῆς
καὶ ὁμοουσίου ἀγίας τριάδος, καὶ
τὴν ἐν σαρκὶ ἐκγενομένην τοῦ κυ-
ρίου ἡμετέρου καὶ σωτῆρος ἡμετέρου Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, χαλεπὸς ὀφθαλμὸς
ἐν ᾧ μόνῳ τούτῳ σκιάζοντας,
τῇ τῆς ἀζύμῃ ἀναφορᾷ, δεινο-
παθεῖ καὶ λυπεῖται καὶ ἀγανακτεῖ·
ὅτι μὴ παρ' ἡμῶν τῆς μυσταγω-
γίας κατὰ τὴν ὁρθόδοξον τῆς

A tum ex fermentato pane sa-
crificium agnoverint cuncti
in Oriente celebres Patres,
qui cum vita tum sermone in-
claruerunt, totumque orbem
etudierunt doctrinā suā. Præ-
terea, vos hoc sacrificium,
sanctum existimare, ut & il-
lud quod ex Azymis confici-
tur; ac fermentatum quidem
panem reputare loco ejus qui
pro nobis factus est homo
perfectus, ut pote qui sit
etiam Deus perfectus; my-
steriorum autem per Azyma
celebrationem habere pro
pura & impassibili Dei Verbi
Incarnatione.

VII. Hæc scripturā tuā de-
clarante, respondemus tux
secundum Deum prudentiæ
ac dilectioni; Non adeo præ-
fractè, ac scripsisti, sanctissi-
mus Patriarcha Constantino-
politani, vestram existima-
tionem invadit, vosque ap-
pellat Cacodoxos seu malæ
sententiæ homines, abscindit-
que à sancta Catholica Eccle-
sia: sed probè cognoscens Or-
thodoxos esse, idemque no-
biscum sentire circa solidam
Theologiam vivificæ & con-
substantialis sanctæ Trinita-
tis, necnon circa Incarnatio-
nem Domini, Dei, Servato-
risque nostri Jesu Christi; in
uno autem solo hoc claudica-
re, nimirum in Azymorum
oblatione; graviter fert, do-
let, indignatur; quod non in
sacra Mystagogia, secundum

* AL
καθεστὸν
'''

sanctæ Ecclesiæ traditionem A
idem sentientes, sequamini
quatuor sacros Patriarchas,
nec in perfecto pane incruen-
tum consecretis sacrificium;
sicut qui ab initio spectatores
& ministri fuerunt sermonis
tradiderunt nobis.

VIII. Nam participem
esse Azymorum, est partici-
pem fieri veteris sacrificii,
non autem novi Testamenti.
Neque enim Azymum su-
mens Dominus, gratias egit,
fregit, deditque discipulis;
sed panem, ut quatuor Evan-
gelista unâ voce unoque sen-
su confirmaverunt, testatur-
que Apostolus Paulus, his
verbis; *Ego accepi à Domino*
quod & tradidi vobis, quoniam
Dominus Iesus, in qua nocte tra-
debatur, accepit panem, & gra-
tias agens fregit, & dixit: Ac-
cipite & manducate, hoc est cor-
pus meum quod pro vobis fran-
getur: hoc facite in meam com-
memorationem: & quæ sequun-
tur. Ac Azyma quidem san-
cita sunt Hebræis ad commemo-
rationem celeris ex Aegy-
pto fugæ; ut recordati mira-
bilium quæ erga eos ediderat
Deus, persisterent in manda-
tis ejus, nec umquam oblivis-
cerentur opera illius atque
beneficia. Panis verò per an-
tefermentum perfectus, qui
ex consecratione commutatur
in immaculatum corpus Do-
mini & Servatoris nostri Jesu
Christi, ad memoriam datus

ἀγίας ἐκκλησίας ὁμοφρονούντες,
τοῖς τέσσαρσι * ἐξακολουθεῖντες
ἱεροῖς πατριάρχαις, καὶ διὰ τελείου
ἄρτου * αἰάμακτοι ἱεουργεῖτε ἡ-
σίας, καὶ οἱ αὐτὸ ἄρχῃς αὐτοπ-
ταὶ καὶ ὑπακρέται ἡρόμενοι τοῦ λό-
γου παρέδωκαν * ὑμῖν.

Τὸ ᾧ μετέχιν ἄζυμον, ὃ πα-
λαιᾷ ἡσίας μετέχιν ὅτι, καὶ οὐ τὸ
καινῆς ἀφ' ἡμέρας. οὐδὲ ᾧ ἄζυμον
λαβὼν ὁ κύριος, ἀχαιεσίτας ἑ-
κλασε, ἔ * τοῖς μαθηταῖς ἔδωκεν.
ἀλλ' ἄρτον, ὡς οἱ τέσσαρες ἀναγ-
γλισταὶ * ὁμοφρονούντες διεβε-
βαιώσαντο, ἔ Παῦλος μαρτυ-
ρεῖ ὁ ἀπόστολος λέγων· Εγὼ πα-
ρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου ὃ καὶ πα-
ρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰη-
σοῦς, ἐν τῇ νυκτὶ ᾧ παρέδωκεν,
ἔλαβεν ἄρτον, καὶ ἀχαιεσίτας
ἑκλασε καὶ εἶπε· λάβετε, φάγε-
τε, τοῦτό μου ὅτι τὸ σῶμα τὸ
ὑποφ' ὑμῶν κλάμενον· τοῦτο ποιεῖ-
τε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν καὶ τὰ
ἐξ ἡς. Καὶ τὰ μὲν ἄζυμα ἐνομο-
θετήθη τοῖς Ἑβραίοις, εἰς ἀνάμνη-
σιν τῆς ἐξ Αἰγύπτου μετὰ σπου-
δῆς φυγῆς· ἵνα μνημονεύοντες ὧν
ἐποίησε θαυμασίαν μετ' αὐτῶν ὁ
θεός, ἐμμένωσι τοῖς παρατάγμασιν
αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐπιλήθωται τῆς
* ἔργων αὐτοῦ· ὃ δὲ διὰ τὸ παραζύμης
τέλειος ἄρτος, ὃ διὰ τὴν ἀγίας
μεταποιούμενον εἰς τὸ ἀχαιεστον
σῶμα τοῦ κυρίου * καὶ σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ἀνάμνησιν ἔδοκεν

* Al.
ἐξακο-
λουεῖται

Luc. 1.

* Al.

ἡμῶν

* Al.

ἐνομο-

θετήθη

1. Cor.

xv. 21.

24.

* Al.

ἐνομο-

θετήθη

* Al.

ἡμῶν

7. 118

ἡ ἐκείνου οἰκονομία αὐτῆς. Οὐδ' αὖ ἐκείνου, φησὶ, τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνετε, τοὶ θάνατον τοῦ κυρίου καταλείετε, ἄλλοι οὐκ ἔλθῃ. καὶ πάλιν ὁ Παῦλος λέγει· Τὸ ποτήριον ἡ ὁλοχίας ὁ ὁλοχόμην, * οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἔστι; τὸν ἄρτον ὃν κλώμεν *, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἔστι; Οὐ εἰς ἄρτος, εἰς σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν. οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου με-

A est Oeconomix seu dispensationis ejus in carne factæ. Quotiescumque enim, inquit, ^{1. Cor. xi. 26.} manducabitis panem hunc, & calicem hunc biberis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Iterumque Paulus dicit; Calix benedictionis cene benedictionis, nonne communicatio ^{1. Cor. x. 16.} sanguinis Christi est? & panis quem frangimus, nonne participatio corporis Christi est? Quo- ^{17.} niam unus panis, unum corpus ^{* Al. οὐχ' ἡ} multi sumus. Omnes enim de uno pane participamus. ^{* Al. οὐχ' ἡ}

Καὶ χαράμαθε ἱερώτατε πνευματικῆ ἀδελφε, ὅτι πανταχοῦ ἄρτος καταλείπεται τὸ σῶμα τοῦ κυρίου. καὶ τὸ ἐπιλείπει καὶ ἄρτοι, καὶ οὐκ ἄζυμοι. τὸ γὰρ ἄζυμοι, νεκρὸν καὶ ἀψυχόν, καὶ τὸ πᾶν ἐλλειπές. ἡ δὲ ζύμη τοῦ φρυγανισμοῦ τοῦ ἀλάβετο ἐμβαλλομένη, γίνεται αὐτῇ ὡς περ ψυχὴ καὶ σύστασις. καὶ πῶς οὐκ ἄρτοι, τὸ ἐλλειπές καὶ νεκρὸν καὶ ἀψυχόν, εἰς ζῶσαν καὶ ζωοποιὸν σάρκα τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλαμβάνειν οὐκ εἰς αὐτὸν πισθόντας; μὴ δὲ οὖν οὕτως, ἀδελφοί, τοῦ τοιοῦτου μεγάλου τραγῆματος ὁποσάλας διακείσθαι· μὴ δὲ πλεονάζοντες ἰδίᾳ συζητοῦντες * τοῦ ὁσίου, νικᾶν ὁπιθυμεῖτε κακῶς· ἀλλ' ὅτι * ἀπὸ ἡ πᾶσι καλῶς ἀνίστασθαι· ὅτι ἡ πεισμοῦ, οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦτος ἡμᾶς, φησὶν ὁ ἀπόστολος. εἰ γὰρ ἐπὶ τῷ

ix. Animadvertite, sacratissime spiritualis frater; ubique panis prædicatur, corpus Domini, propter perfectionem ac integritatem; non verò Azymum. Azymum enim, mortuum est & inanimatum, ac omnino imperfectum. At fermentum in massam farinæ injectum, ei fit tamquam anima & constitutio. Quo modo autem non absurdum est, id quod imperfectum, mortuum, inanimatum est, in viventem & vivificantem carnem Domini Servatoris-que nostri Jesu Christi excipi per eos qui in ipsum credunt? Non ergo ita, fratres, in magna hac re, periculosè vos geratis; neque vestram querentes stabilire opinionem, ^{* Al. ἀδελφε} malè desideretis vincere; sed ^{ὁ σὺ} hic locus est ut vinci bene ^{καὶ} ^{* Al. οὐ} ^{Gal. 6. 1.} tiamini: quia persuasio hæc non est ex eo qui vocat nos, inquit Apostolus. Nam si adhuc

Azuma percipimus, liquet nos adhuc sub umbra Mosai-
ca legis degere, & in Judai-
ca mensa manducare, non ve-
rò comedere Dei rationalem
ac viventem carnem, nobis-
que qui credidimus supersub-
stantialem atque consubstan-
tialiam. Quod si credimus e-
dere carnem vivam Christi,
qui perfectus est in divinitate
& humanitate; quid commu-
ne animatae ac viventi carni
Dei, cum inanimatis mor-
tuisque Azymis? Azymum
scilicet non est panis; quia
non est integrum ac in se per-
fectum, sed mancum & semi-
perfectum, indigensque com-
plemento fermenti. Panis au-
tem, est integer, absolutus,
perfectus, plenissimus.

x. Jam intellige, attenden-
do distributioni sermonis, vir
intelligentissime: In Azymis
nulla est vitalis virtus; cum
sint mortua, uti diximus: in
pane autem, seu corpore Chri-
sti, tria sunt quae vivunt vi-
tamque praebeant sumentibus;

nempe Spiritus, aqua, san-
guis: quemadmodum doctri-
nae huic testimonium confert

is qui supra peccatus recubuit,

Johannes, ita loquens per re-
velationem; Spiritus, aqua,

& sanguis: & hi tres unum
sunt; videlicet corpus

Christi. Quod & tempore
Dominicae crucifixionis pa-
ruit; quando aqua & san-
guis ex impolluto ejus latere

αζύμων μετέχοντες, πρέσβητοι ὅτι
ὑποὶ τῷ σκιαῷ ἐπὶ τοῦ Μωσαι-
κοῦ νόμου ἐσμέν, καὶ κατέφαγον Ιου-
δαϊκῇ ἐσθίοντες· οὐχὶ ὅτι θεοῦ λο-
γικῶς καὶ ζώσαν σαρκος, ἣ ἡμῶν
τοῖς πεπτευσμένοις ἐπιούσῳ πρὶ καὶ
ὁμοούσιον. εἰ ὅτι καὶ πιστεύοντες σάρ-
κα * Χριστοῦ ἐσθίοντες ζώσαν τοῦ
πλάου ἐν θρόνῳ καὶ ἀδραπό-
την, πῶς κοινὸν ἐμφύχας καὶ ζώσαν
σαρκὶ θεοῦ, καὶ ἀφύχῳ αζύμοις
καὶ νεκροῖς; τὸ ᾧ αζύμων οὐκ ἄρ-
τος· οὐδὲ ᾧ ἄρτος, οὐδὲ αὐτοτε-
λὴς· ἀλλ' ἐλπίτες, καὶ ἡμιτελεῖς,
καὶ δεόμενοι τοῦ πληρώματος τοῦ
* πνεύματος. ὁ ἄρτος ὅς, ἄρτιος,
αὐτοτελής, τέλειος, καὶ πληρέ-
στατος.

Καὶ οὖν τῷ * ἀγαθῷ τοῦ λό-
γου πρεσβύτην, συνιστάμεν ἐν τοῖς
αζύμοις, οὐδεμίαν πρὸς ὅτι ζωντικὴ δύ-
ναμις· νεκρὰ ᾧ, ὡς ἐφθιμὸν ἐπὶ ὀν-
τις· ἐν ᾧ τὸ ἄρτον, ἤνευ τοῦ σώμα-
τι τοῦ Χριστοῦ, πρὶα τὰ ζῶντα, ἣ
ζῶν παρέχοντα τοῖς * αὐτοῖς μετα-
λαμβάνουσι· τὸ πνεῦμα, τὸ ὕδωρ, καὶ
τὸ αἷμα· ὡς καὶ αὐτὸς ὁ τοῦ Χριστοῦ
ἐπιστήμιος Ιωάννης συμμαρτυρεῖ τοῦ
λόγου, οὕτως λέγει διὰ τοῦ ἀποκαλύ-
ψαι· Τὸ πνεῦμα, τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷ-
μα· καὶ * οἱ * πρὸς αὐτὸ ἐν εἰσι δαλο-
νὶ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. ὁ ἣ καὶ
καρὲν τὸ πνεῦμα ταυράσιως δι-
λοι γέγονεν ὁπληνὴς τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕ-
δωρ ἐκ τοῦ ἀχράστου πλάσματος αὐτοῦ
ἐρράσσει,

ἐξήλυσεν, λόγχῃ πυγαισὶς αὐτῆς ὁ *
σαρκός· τὸ δὲ ζῶν ἄγιον πνεῦμα,
ἔμεινεν ἐν τῇ πεποιημένῃ σαρκί·
αὐτῆς ἡ ἐοδίοντες οἱ πιστοὶ ἐν τῷ
μεταβαλλομένῳ ἄρτῳ διὰ πνέ-
ματος ἁγίου εἰς σάρκα Χριστοῦ,
ζῶμεν ἐν αὐτῇ, ὡς ζῶσαν ἡ πε-
ποιημένην σάρκα ἐοδίοντες.

Οὐ γὰρ ἐπίσμεν ὑπο νόμον, ἵνα
ἔσζυμοι ζύμην προσφερώμεθα·
ἀλλ' ὑπο χάριν. χαρὴ γάρ ἐσ-
μὲν κτίσις ἐν Χριστῷ· ἐπειδὴ τὰ
δεχάια παρῆλθε, καθὼς Παῦλ-
θος, ὃς γέγονε τὰ πάντα χαρὰ· εἰ
ἢ τὰ ἄζυμα ἐοδῖεν βουλόμενοι, πῶς
μὴ ὑπεριτίμονται; ἐπειδὴ ὁ Χρι-
στὸς ὑπετίμηται, καὶ τὸ σάββατον
κατὰ τὴν δεχάιαν ὑπετίθει, πῶς
μὴ καὶ φυλάττοι; καὶ ἀκούσιν πῶς
Παῦλθος πρὸς Γαλατάς φησι;
ἴδε ἐγὼ Παῦλθος λέγω ὑμῖν, ὅτι
ἐὰν ὑπετιμῆσθε, Χριστὸς ὑμᾶς
οὐδὲν ὠφελήσει. μαρτύρομαι δὲ
πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ ὑπετιμι-
μένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ὅτι ὅλον τὸν
νόμον πληρῶσαι. κατηργήθητε ἀ-
πὸ τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ
διχνοῦσθε, ὁ χάριτος ἐξέπεσε.
ἡμεῖς γὰρ πνέματι ἐν πίστεως ἐλπί-
δα διχνοσύνης ἀπεδεχόμεθα. Ἀλ-
λά ταῦτα μὴ Παῦλος. ἐγὼ ὅτι μι-
κρόν τι * τοῦ ῥητοῦ ὑπαλλάξας,
ἔποιμα αὐτὸν προσφόρας· ἐὰν ἄζυμα
ἐοδίητε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφε-
λήσει· ὅτι εἰς ἀνάμνησιν ταῦτα
ἐκομμάτεσθαι ὁ ἐξ Αἰγύπτου φυγῆς.

Tom. II.

Affluxerunt, ubi per lanceam * A
perforata fuisset ipsius caro; *πλευρῆς*
vivens verò sanctus Spiritus,
mansit in Deificata carne il-
lius; quam fideles, comeden-
tes in eo pane qui per Spi-
ritum sanctum mutatus est in
carnem Christi, vivimus in
eo, ut qui viventem ac Deifi-
catam carnem manducemus.

x i. Non enim amplius sumus *Rom.*
sub lege, ut & Azymum *vi. 14.*
fermentum offeramus; sed
sub gratia. Nam sumus nova
creatura in Christo: quando-
quidem *vetera transferunt*, uti *ii. Cor.*
Paulus clamat; & facta sunt *v. 17.*
omnia nova. Qui autem Azy-
ma edere volunt, cur non et-
iam circumciduntur? quo-
niam & Christus circumciscus
fuit. Sabbathum quoque juxta
antiquam traditionem, qua-
re non servant? Et audi quid
Paulus ad Galatas dicat; *Ecco Gal. v.*
ego Paulus dico vobis, quoniam *2. 3. 4.*
si circumcidamini, Christus vo-
bis nihil proderit. Testificor au-
tem rursus omni homini circum-
cidenti se, quoniam debitor est
universa Legi implenda. Eva-
nuati estis à Christo, qui in Lege
iustificamini: à gratia excidi-
stis. Nos enim Spiritum, ex fide,
spem iustitiæ expectamus. Sed
hæc quidem Paulus. Ego verò
non nihil è dicto immutans,
extulerim convenienter; Si ** Al. 7.*
Azyma manducetis, Christus *ii. 17.*
vobis nihil proderit: quoniam
hæc lege tradita sunt in recor-
dationem fugæ ex Aegypto;

Q

non autem salutaris Passionis. Α οὐχὶ ὁ τοῦ σωτηρίου πάθος αὐτοῦ.

xix. Sed hen! quid loquar?

Benedictus Deus ; lacrymæ
Al. mihi oboriuntur, quoties co-
expos. gito , vos secundum omnia
 quæ Deus comprobat, firmi-
 ter vivere, Christi nomen o-
 peribus ipsis glorificare; iter-
 que longum ac laboriosum
 suscipere . ab extremitate or-

* Al. bis petentes Hierosolymam,
ad vivifici sepulcri adoratio-
nem: in uno autem hoc offen-
diculum & scandalum sanctis
Dei Ecclesiis effici; quòd vi-

xiii. Ut autem omne aliud
omittam argumentum, inter-
im possum in Christo osten-
dere, modo placidè audieris,
quòd quando cœnavit Domi-
nus cum discipulis, ad vespè-
ram magnæ quintæ feriæ,
nondum præparatum fuerat
Azymum. Quandoquidem
magnâ Parasceve, in quam
decimaquarta Lunæ coinci-
debat, Hebræi sacrificaturi
erant Pascha. Atque hîc at-
tende mihi; dimissâ omni
contentionis instantiâ, nec-
non vanâ anticipatione. Non
enim vincere desideramus;

Ἀλλ' ὦ τί αἶψά λαλήσω; Ὀλο-
 γητὸς ὁ θεὸς, * θαυρύνει μοι ἐπέρχε-
 ται· ὅταν ἐνθυμηθῇ ὅτι χατὰ πάντα
 οἷς εὐαριεῖται θεὸς, ἀσφαλδὲς
 βιοῦσθαι, καὶ τὸ τοῦ Χειρῶν ὄνομα
 ἔρρις αὐτοῖς δοξάζετε· Ἐγγέλαθε
 ποταῖα ἐπίπινον καὶ μακρὰ, ἀπὸ
 ἀκροῦ γῆς * κινουῦντες ὑπὲρ τὰ Ἰε-
 ρουσόλυμα, εἰς περιουσίαν * τοῦ
 ζωοποιῦ πάφου· ἐν εἰρήνῃ τούτου
 περισκοῦμα καὶ σκαδάλοι τὰς τοῦ
 θεοῦ ἀγάπης ἐκκλησίας γίνεσθαι· ἀ-
 πὲ τοῦ περιεσῶτος ἡμᾶς ἐκκλη-
 σίας, ἥρουν τοῦ μαχελευτάτου
 Πάπα Ρόμης, ἐν χαπαδιχορδίου
 τοῖς ἄλλοις πατριάρχεις περὶ πλὴν
 ἡμῶν μυσταγωγίαι * ὁμοφρονεῖν καὶ
 συνέρχεσθαι, καὶ μόνου τοῦ ἀλλαν
 ἀπαιθε ἀφ' ἐξορδίου, καὶ τὸ ἴδιον
 ἀπειθόντος ὑπαινεσθῆναι βούλημα.

C Ἰσα ἡ πᾶσαι ἄλλῃν χαταλίπω
δικημολογίας, δυνατὸς πᾶς ἔχω
ἐν Χειρῶν, ἀποδείξαι, εἰ εὐμενῶς
ἀκούεις, ὅτι ὅτε συνειδέπηκεν ὁ
κύριος τοῖς μαθηταῖς πρὸς
ἐστέραν τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ, οὐ-
πω ἡμεῖς ἀζυμοὶ παρητοιμασμέ-
νοι. * ἰσὺ * ἡ τῇ μεγάλῃ ὠρα-
σκάῃ, καὶ ἡ πεσαρικοκα-
δικήτι τῆς σελήνης συνέπιπτε,
ἔμελλον Εβραῖοι θύειν τὸ πάχα.
καὶ πρὸς μοι ἐνταῦθα πᾶσαι
ἀφεί * μετὰ * τοῦ * φιλοεικέου
ἔγασάν τε καὶ μαθῆσαι * πρὸς
λαβὴν. οὐ γὰρ νικῶσαι ζητοῦμεν,

ἀλλὰ προσλαβεῖν ἀδελφοὺς ὡν παρὰ
 χειρὸς ἀπαραισώμεθα. φησὶ γὰρ ὁ
 ὑπαρχελιγὴς Ἰωάννης ὁ θεολόγος, ὁ καὶ
 αἰσπεσὼν ἐν τῷ δείπνῳ ὅτι τῷ στήθεϊ
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗ
 τῆς αὐτοῦ εἴη ἄλλος μαθητὴς ἀξιοπι-
 στώμενος; Πρὸς τὸ εὐρυτὸς τοῦ πάχα,
 εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤλθεν αὐτῷ ἡ ὥρα
 ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου
 πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας οὖν
 ἰδίους οὖν ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος
 ἠγάπησεν αὐτούς. καὶ δείπνου ἡγομέ-
 νου, τοῦ Ἀβελόλου ἡδη βεβληκότος
 εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σιμωνος Ἰσκα-
 ρίωτου, ἵνα αὐτὸν πωλῇ, εἰδὼς ὁ
 Ἰησοῦς ὅτι πάντα δίδωκεν αὐτῷ ὁ πα-
 τὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ
 ἐξῆλθε (καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει,
 ἐγείρεται * τοῦ δείπνου καὶ ἔξῃς.

* Τὸ δὲ εἰπεῖν τὸν ἠγαπημένον,
 πρὸς τῆς εὐρυτῆς τοῦ πάχα, καὶ
 δείπνου * ἡγομένου; Φαιερδὸς
 παρέστησιν ὅτι οὐ τῇ πέμπτῃ ἔλα-
 χιν εἶναι τὸ πάχα. ἀλλ' οἰκονομία
 τῆς γέροντος ἵνα ἐπειδὴ ἐμελλε τῇ
 νυκτὶ ἐκκεῖνη πωλῆσθαι, πα-
 ραδῶ τοῖς μαθηταῖς τὸ θείας μυσ-
 ταγωγίας τὸ μυστήριον καὶ διὰ
 τοῦτο εἶπεν. Ἐπιθυμία ἐπιθυ-
 μῶσα τοῦτο τὸ πάχα φαγεῖν μετ'
 ὑμῶν. ὥστε δῆλον ἐπιθυμῶν εἶναι,
 ὅτι οὐπω ἔω, ὡς εἴρηται, τότε
 παρὲς αὐτοὺς τὸ ἀζύμιον, ἀλλ'
 ἄλλος τὸ πωλῆσθαι. πρὸς γὰρ τὸ
 εὐρυτὸς τοῦ πάχα ὁ δείπνος ἐγένετο
 ἐν τῇ τοῦτο κλάσει ἔδωκε τοῖς

A sed adjungere nobis fratres,
 quorum separatione convel-
 limur. Ait Johannes, Evan-
 gelista ac Theologus, qui in
 Cœna recubuit supra pectus
 Domini nostri Jesu Christi;
 & quis è discipulis alius fide
 dignior fuerit? *Ante diem fe-
 stum Pascha, sciens Iesus quia
 venit hora eius, ut transeat ex
 hoc mundo ad Patrem; cum di-
 lexisset suos qui erant in mundo,
 in finem dilexit eos. Et Cœnâ fa-
 ctâ, cum Diabolus jam misisset
 in cor, ut traderet eum Iudas
 Simonis Iscariotes; sciens Iesus
 quia omnia dedit ei Pater in
 manus, & quia à Deo exivit,
 & ad Deum vadit, surgit à
 cœna: & sequentia.*

* Al.
 ἐν τῷ
 * Al.
 τῷ
 * Al.
 ἡγομέ-
 νου
 C xiv. Per id quod ait dile-
 ctus Discipulus; *Ante diem
 festum Pascha; & Cœnâ factâ;*
 apertè ostendit, quintâ feriâ
 non existisse Pascha. Verùm
 dispensatio quædam facta est;
 ut, quia nocte illâ prodendus
 erat, Discipulis traderet di-
 vinæ Mystagogiæ sacramen-
 tum. Quapropter dixit; *De-
 siderio desideravi hoc Pascha
 manducare vobiscum. Adeo ut
 hinc pateat, nondum tunc;
 quemadmodum dixi, præpa-
 ratum fuisse Azyum, sed
 quod appositum fuit existisse
 panem. Nam ante festum Pas-
 chæ; Cœna contigit; in qua
 eum panem fregit, deditque*

Johann.
XVIII.
28.

discipulis, aiens; *Accipite, et manducate.* Et hoc iterum testatur idem dilectus, per hæc verba; *Adducunt Iesum à Caipha in prætorium;* erat autem mane; & ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha.

Johann:
XIX 31.

xv. Rursusque idem in alio capite dicit ; *Judai ergo . ut non remanerent in cruce corpora Sabbato ; quoniam Parasceve erat : erat enim magnus dies ille Sabbati ; rogarunt Pilatum ne frangerentur eorum crura , & tollerentur .* Quantum apparet rursus antequam peragerent Pascha inter vespertina tempora , nimirum Parasceves vespërâ , in qua Azymorum incipiebat festum , accesserunt ad Pilatum , & postulaverunt , ut de cruce tollerentur corpora ; ne forè , ut videtur , in festo suo homicidæ esse conspicerentur . Diligenter ergo attende , quòd ante Pascha atque Azyrna cœna peracta fuerit . Nondum quippe erat Azymum eâ vespërâ , quâ cœnavit cum Discipulis Salvator ; sed quod appositum est , panis fuit , quem eum fregisset dedit eis , dicens ; *Hec facite in meam commemorationem .*

Luc.
xxii.
19.

xvi. Et non semel tantum panem vocavit, imò sæpe. Nec solus ille ita loquitur, verum reliqui etiam Evangelistæ. Matthæus, quidem ait;

μαθηταῖς, καὶ εἶπεν· Λάβετε, φά-
γετε. Ἐκ μαρτυρεῖ τοῦτο πάλιν αὐτὸς,
ὁ ἡγαπημένος, ἐν οἷς εἴρηκεν· Ἀγρυ-
σι τῇ Ἰσοῦμῃ Σὺν τοῦ Καὶάφα εἰς τὸ
σφαγῆμα· ἢ ὃ σφαγῇ καὶ αὐτοὶ οὐκ
εἰσῆλθον εἰς τὸ σφαγῆμα, ἵνα μὴ
μιασθῶσι, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ
πάχα.

Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἐν ἐτέρῳ κα-
φαλάφῳ λέγει· Οἱ οὐκ Ἰουδαῖοι, ἵνα
μὴ μείνῃ ὑπὲρ τοῦ σαρκεῦς καὶ σώμα-
τα ἐν τῷ σαββάτῳ, ὥστε ᾠθευ-
κεν ἡ ὑ. ἡ. ἡ. ἡ. μεγάλη ἡ ἡμέρα
* ἐκείνη τοῦ σαββάτου ἠρώτησαν
ἃ Πιλάτοι ἵνα χατεργῶσι αὐτῇς
τὰ σκίλη, καὶ ἀρξάσιν, ὡς φαίνε-
ται πάλιν ὑπὲρ τοῦ πελέσαι τὸ
πάχα ἀνὰ μέσον τῆς ἐσπερινῆς,
δηλονότι τῇ ᾠθευομένῃ ἐσπέρῃ,
ἐν ἣ καὶ ἡ τῆς ἀζύμων ἠρχιπ-
εορτῇ, ᾠθεύσῃ τοῖς Πιλάταις πα-
ρακαλοῦντες ἵνα ἀρξάσιν ἀπὸ τοῦ
C σαρκεῦς καὶ σώματα, ἵσως μὴ πως
φαίνονται αἰδροφονοὶ ἐν τῇ εὐρ-
τῇ αὐτῇ. ᾠθεύς οὐδ' ἀκριβοῦς
ὅτι ὑπὲρ τοῦ πάχα καὶ τῆς ἀζύ-
μων, ὃ δεῖπνον ἐγένετο. οὐπω
γὰρ ἡ ἀζύμων τῇ ἐσπέρῃ ἐν ἣ
συνδειπνήσας τοῖς μαθηταῖς ὁ σοφὴρ,
ἀλλ' ἄρτος τὸ ᾠθεύειν, ὃν κλά-
σας δίδωκεν αὐτοῖς, εἰπὼν· Τοῦτο
ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

Καὶ οὐχ ἅπαξ εἶπεν ἄρτοι, ἀλ-
λά καὶ πολλάκις. καὶ οὐχ οὗτος τοῦτο
λέγει μόνος, ἀλλὰ ὅσοι λοιποὶ τῶν
ἀναγγελιστῶν καὶ ὁ μὲν Ματθαίος φησιν·

Εθιόντων ἢ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἅρτον ὄραν, ἅρτον καὶ οὗτος φησί· καὶ εὐχαριστήσας, ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε· Δάβετε, φάγετε· ὁμοίως ἢ τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Μάρκος φησί, καὶ οἱ λοιποὶ· καὶ οὐδαμοῦ ἀζυμον παρ' αὐτοῖς μνημονεύεται. ἰδοὺ ἢ παθεῖν ἔδει τὸ Χεῖρον καὶ τὸ αὐτὸν ἡμέραν τοῦ νομικοῦ πάχα, καὶ ἰδοὺ καὶ ὁ ἀμνὸς ὡδα· τὸ Ἰουδαῖον ἐθύετο, ἔμελλε θηέσθαι καὶ τὸ πάχα, ὡδα τὸ θοκτόναι, ὡδα σκὰ καὶ ἡμέρα, ἐν ἣ τῆνικαῦτα καὶ ἡ πωσαρεσκαιδεχάτη τὸ σελήνης καὶ τὸ ὡδα τοῖς μῦθαι ἐν τῷ * ἰφλδ'. ἔπειτα ἐμπεσιῖν ἐτυχε· κύκλος γὰρ ἰδὲ ἡ τοῦ ἡλίου καὶ πέμπτης τὸ σελήνης· ἵνα μὴ ὡδαθῇ οὐ φθῇ τὸ οἰκεῖον πάχα τοῖς μαθηταῖς ὡδαδουῖαι, αἰαπεσὼν ἐν τῷ δειπνῶ καὶ τὸ ἴα καὶ πέμπτης, μὴ τὸ δειπνῆσαι λαβὼν ἅρτον καὶ κλάσας, παρέδωκε τοῖς ἀποστόλοις τὸ μυστήριον τὸ καὶ ἡ ἀβθήκης, ἐν τῇ νυκτὶ τῇ πέμπτης, ἐν ἣ καὶ παρεδόθη ὡδα τοῦ Ἰούδα, καὶ ὡς γέγραπται.

Ἀλλὰ τί φησί καὶ ὁ Λουκάς; λαβὼν ἅρτον καὶ εὐχαριστήσας, ἔκλασεν. ἰδοὺ καὶ ὁ Λουκάς ἅρτον εἶπε λαβεῖν τὸν Χεῖρον, καὶ οὐκ ἀζυμον· οὐ γὰρ ἐπὶ τῇ τῆνικαῦτα, πέμπτης οὐσὸς ἡμέρας· πωσαρεσκαιδεχάτη γὰρ ἰδὲ ἐπὶ σελήνῃ τῇ πέμπτῃ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἰδὲ ἀζυμον, ἀφ'

A Cœnæ autem eis, accepit. *Matth.* Iesus panem: cernis, panem xxv. quoque iste appellat: & be. 16. *pedixit, ac fregit; dedique discipulis suis, & ait; Accipite, comedite.* Pari modo eadem Marcus profert, ac reliqui. Neque ullibi per eos Azymum memoratur. Quia porro oportebat Christum pati eadem legalis Paschæ die, quâ agnus a Judæis mactabatur, & celebrandum fuit Pascha à Deicidis, die Parasceves, in quam tunc accidit ut etiam decimaquarta Lunæ ad primum mensem anno 534. incidere; (erat enim ** Al.* *φλδ'.* cyclus decimus octavus Solis, Lunæ quintus) ne fortè proditiōe præventus, non posset discipulis proprium Pascha tradere; recumbens in cœna, ad vesperam quintæ feriæ, postquam cœnasset, accepto pane & fracto, Apostolis tradidit *C* Mysterium novi Testamenti, nocte quintæ ejusdem, qua per Judam traditus est, quemadmodum refert Scriptura.

xv. 1. Sed quid etiam elo- *Luc.* quitur Lucas? *Et accepto pane, xx. 11.* gratias egit, & fregit. Ecce Lucas patiter Christum dixit accepisse panem; non Azymum. Non enim jam tunc temporis aderat, cum esset quinta dies. Si quidem per quintam illam decimatertia Luna occurrebat adhuc, nec Azymum comparebat, quod

ἐδίδεσθαι. Ἐκλήσθησαν δέ σιν καὶ πρὸς Α
αὐτοὶ πύρρητον πύρρῳ τοῦ πρῶτου
λόγου, κεφάλαιον ἔπειν τοῦ
αὐτοῦ διαγγελιστοῦ, ἔχον ὡς καὶ αὐτὸς
ὁμολογήσει, οὕτως βέβαιον ἢ ὅτι
τὰ παρ' ἡμῶν διαγγέλια, τὰ αὐτὰ καὶ
* παρ' ὑμῶν ἀποκαλύπτως ὅτι.
Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἔλαβεν
τὴν πύρρην, καὶ ἐμαρτύρησεν, ἔ
ἔπειν. Ἀμήν, Ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὅτι
ἐκ ἐξ ὑμῶν ὁδοῦσιν με. Ἐβλεπον
οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, Β
δοκίμοι πρὸς τίνος λέγει. Ἰὼ ἡ
αἰσχυρὸς εἰς τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἐν τῷ
κάλῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἡγάπα ὁ Ἰη
σοῦς. Ἰδοὺ οὖν τοῦτω Σίμων Πέ
τρος, πηδῶται τίς αὐτῷ πρὸς οὐ λέ
γει. Ἐπιπύων ἡ ἑκείνος ὅτι τὸ πῆ
γος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, Κύριε
τίς ὅτι; ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς· ἐκεί
νός ὅτιν, ὃ ἐγὼ βέβαιος τὸ ψαμίον
ὁδοῦσιν. καὶ ἐμβέβαιος τὸ ψαμίον,
δίδωσιν Ἰουδα Σίμωνος Ἰσκαριώτη. C
καὶ μὴ τὸ ψαμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς
ἐκεῖνοι ὁ Σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς· ὃ ποιεῖς, ποίησον τὰ ἔχον.
ποῦτο ἡ οὐδεὶς ἔγνω τὸν αἰσχυρὸν,
πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. τινὲς γὰρ ἐδόκουν,
ἔπειν τὸν γλασσοχόμον εἶχεν ὁ Ἰου
δας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἀγέρε
σιν ὡν χεῖρας ἔχοντες εἰς τὸ ἱερὸν.

Καὶ τοῦ διαγγελιστοῦ οὕτω ταῦτα
ἀπαρτρωῦτος, πῶς οὐκ αὐτῷ καὶ
τυφλῷ δῆλοι, ὅτι πρὸς τοῦ νομικοῦ
πάχα ὁ δειπνὸς ἐχέτο; ὅτι γὰρ
τοῦ εἰπεῖν αὐτὸν, τινὲς γὰρ ἐδόκουν,

præscripto. Cæterum ad cer
tissimam probationem pro
positæ doctrinæ, exponam
tibi & aliud ejusdem Evan
gelistæ caput, ita habens,
prout ipse etiam fateberis:
constat quippe Evangelia
quibus utimur, eadem abs
que ullo discrimine esse a
pud vos. Cum hæc dixisset
Iesus, turbatus est spiritus, &
protestatus est, & dixit: A
men Amen dico vobis, quia u
nus ex vobis tradet me. Aspi
ciebant ergo adinvicem disci
puli, hesitantes de quo diceret.
Erat ergo recumbens unus ex
discipulis ejus in sinu Iesu, quem
diligebat Iesus. Innuis ergo huic
Simon Petrus, ut interrogaret
quisnam esset de quo diceret. Ita
que cum recubnisset ille supra pe
ctus Iesu, dicit ei; Domine,
quis est? Respondit Iesus; Ille
est, cui ego intinctum panem
porrexero. Et cum intinxisset pa
nem, dedit Iuda Simonis Isca
rion. Et post buccellam, tunc in
troivit in eum Satan. Et dicit
ei Iesus; Quod facis, fac citius.
Hoc autem nemo scivit discum
bentium, ad quid dixerit ei.
Quidam enim putabant, quia
loculos habebat Iudas, quod d
xisset ei Iesus: Ene ea qua opus
sunt nobis ad diem festum.

xix. Quæ cum Evangeli
sta sic patefaciat, quo mo
do non fiet vel cæto clarum,
ante Pascha legale cœnæ
factam esse? Nam per ista
verba; Quidam enim putabant,

* Al.
ὅτι
Po
μαίσις
Iohann.
xii. 1.
11. 12.
13. 14.
15. 16.
17. 18.
19.

quia oculos habebat Iudas, quòd
dixisset ei Iesus; Ene ea qua
opus sunt nobis ad diem festum
evidenter ille tempus ostendit
quo Dominus cœnavit
cum discipulis. Nullam ergo
tibi pariant de eo tempore
difficultatem. ac dubitationem
quæ ab aliis Evangelistis
pronunciata sunt: nempe, à
Matthæo quidem; *Primâ autem
die Azymorum*, accesserunt
discipuli ad Iesum, dicentes ei;
ubi vis paremus tibi comedere
Pascha? à Marco autem; *Et
primo die Azymorum*, quando
Pascha immolabant, dicunt ei
discipuli ejus; *Quò vis eamus.
& paremus tibi ut manducemus
Pascha?* à Lucâ verò; *Venit
autem dies Azymorum*, in qua
necesse erat occidi Pascha. Et
misit Petrum & Iohannem, di-
cens; *Euntes parate nobis Pas-
cha, ut manducemus.*

xx. Hæc trium Evangelistarum dicta, nullam habent repugnantiam & dissonantiam cum dicto isto Johannis Evangelistæ; *Ante verò festum Paschæ; & quæ deinceps.* Si quidem per primam diem Azymorum divina Evangelia dant nobis intelligere diem decimam mensis primi, utpote Proparasceven quendam Paschæ, unâ cum aliis tribus diebus, undecimâ, duodecimâ, decimatecâ; quem-

EX. XII. adirodum in Exodi libro def-
2.2.3.6. criptum est; *Dixit Dominus*

ἵπαι τὸ γλωσσόκομοι εἶχεν ὁ Ἰούδας,
ὅν λέγει αὐτὸς Ἰησοῦς, ἀγρόεσσι ὡς
ῥεῖαι ἔχοντες εἰς τὴν ἐορτήν, ἐναρ-
γῶς ἀπέδειξε τὴν χερσὶν καὶ ὅτι οὐ
κυριος συνεδρεύοντες τοῖς μαθηταῖς. μὴ
οὖν * ἐνδυσμὸν πίνα καὶ ἀμφιβολίας
ὡς τοῦ χερσὶν τὰ ὅσα τοῖς ἄλλοις
διαγγελισαῖς εἰρημνία ἐμποιήτω
σοι ἡ γυνὴ ὡς καὶ τὰς Ματθαίω
τῇ ἡρώτῃ τῇ ἀζύμῳ, ὡς οὐκ
ἔστι οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγουσιν
B αὐτῷ, Πῶς θέλεις ἐτοιμάσασθαι σοι
φαγεῖν τὸ πάχα; ὡς καὶ τὰς Μάρ-
κῳ· Καὶ τῇ ἡρώτῃ ἡμέρᾳ τῇ ἀζύ-
μῳ, ὅτε τὸ πάχα ἔθουν, λέγουσιν
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Πῶς θέλεις
* ἐτοιμάσασθαι σοι φαγεῖν τὸ πάχα;
καὶ ὡς καὶ τοῦ Λουκᾶ· ἦλθε ἡ ἡμέ-
ρα τῇ ἀζύμῳ, ἐν ἣ ἔδει θύεσθαι τὸ
πάχα. καὶ ἀπέστειλε Πέτρος καὶ Ἰωάν-
νην, εἰπὼν, πορεύθητις ἐτοιμά-
σαι ἡμῖν τὸ πάχα ἵνα φάγωμεν.
C Τὰ ἡρητὰ ταῦτα τῇ κλειδίᾳ διαγ-
γελισθῶν, ὅτε ἐναγίσσοντα καὶ δια-
φωτίζοντες πρὸς τὸ ῥητὸν τοῦ διαγ-
γελιστοῦ Ἰωάννου, εἰπόντος· Πρὸς
τὴν ἐορτὴν τοῦ πάχα, καὶ τὰ ἐξῆς.
ὡς καὶ τῇ ἀζύμῳ δίδωσι ἡμῖν
ἐννοεῖν πᾶσι θεῖα διαγγεῖλια, πλεον
δικαίᾳ τοῦ πρώτου μυστοῦ, ὡς οὐκ
ὡς καὶ τὸ πᾶν οὐσαν τοῦ πά-
χα, μετὰ καὶ τῶν ἄλλων τριῶν ἡμε-
ρῶν, ἡ γυνὴ τῇ ἐνδικάτης, τῇ ἐν-
δικάτης, καὶ τῇ πεντηκостаίᾳ
καθὼς ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ἐξό-
δου αἰαχέρεται· Εἶπεν κύριος

ਅੰਤ:

πρὸς Μωσῆν· ὁ μὲν οὗτος ὑμῖν ἅ
δεχὶ μηνῶν, ὁ δὲ ἄλλος ὑμῖν ἐν
τοῖς μηνὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ· ἀλλήλων
πρὸς πᾶσαι συναγωγὴν ὑμῶν Ισ-
ραὴλ, λέγων· τῇ δεκάτῃ τοῦ μη-
νὸς τούτου λαβέτωσαν ἕκαστος πρὸς-
ῥατοῦ, κατ' οἴκον πατρῶν, πρὸς-
ῥατοῦ κατ' οἶκον. Καὶ μετ' ὀλίγον·
Καὶ ἔγω ὑμῖν ἀπεπερημένον ἕως
τῆ πενταρεσκιδεκάτης τοῦ μηνὸς
τούτου· ὁ δὲ παρ' ὑμῖν δύναται ἡ
λεημερία μεγάλη ἐξουσίας, ἐποιμα-
σία πρὸς οὐσὰ καὶ πρὸς ἐόρπτος, τῇ πε-
ντήκοντα πατρῶν, καὶ τῇ τοῦ κυρίου καὶ
σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νε-
κρῶν αἰσαρίστας, τοῦτο καὶ παρ'
Ἑβραίων ἡ πεντήκοντα ἡμερῶν,
παρασκευάζουσα πρὸς οὐσὰ τοῦ νομι-
κοῦ πάσχα, ἡμέρας.

Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι εὐαγγελισταὶ
παραπλήνεις, οὐκ ἐφθασαν ἐν-
τυχεῖν τῇ εὐαγγελικῇ κηρύγματι
τοῦ θεολόγου Ἰωάννου. οὗτος ὁ μα-
κροβιάτατος γενοὺς, εἰς τυχὲ τοῖς
ἐκείνων σκῆπτρα, καὶ πρὸς τὴν
τέλει τῆς αὐτοῦ βιοτῆς, ἐν Πάτμῳ
τῇ ἰησοῦ θεῷ κηρύττει, ἐπὶ Δομε-
παιτοῦ βασιλείας τὸ κατ' αὐτὸν ἄ-
γιοι εὐαγγέλιοι συνεγράψατο πολ-
λὰ τῇ παρ' ἐκείνοις ἀσφαδὲς εἰρημέ-
των, καὶ τῶν ἀλλοτρίων οἶον τὸ
θαῦμα τῆς λαοῦ τῇ χειρὶ τῆς διί-
του καὶ ἵνα ἄλλα τραύσας ἐσαφ-
νίσας καὶ μεγαλοφάνως αἰνῶν ἡ-
μῶν. ὁ παῖς αὐτοῦ διὰ τῆς τοῦ πρὸς
αὐτοῦ φαιερῆς ἀλήθειας αἰνῶν.

Tom. II.

A ad Mosē; Mensis hic vobis
principium mensium, primus
erit vobis in mensibus anni. Lo-
quere ad omnem Synagoga fil-
iorum Israel, dicens; Decima
mensis huius sumat unusquisque
pecus, per domos patrum.
Pecus per domum. Paucisque in-
terjectis; Et sit vobis conser-
vatum usque ad quartam & de-
cimam mensis huius. Quod
enim apud nos valet quæ di-
citur magna hebdomas, quæ
est velut præparatio & ante-
festum sanctæ passionis atque
à mortuis resurrectionis Do-
mini & Servatoris nostri Jesu
Christi; id apud Hebræos ex
lege & consuetudine erat
quaternitas illa dierum, ni-
mirum Proparascève quæ-
dam Paschæ legalis.

xxi. Et alii quidem Evan-
gelistæ, qui prius vitæ excels-
ferint, non pertigerunt ad E-
vangelicam prædicationem
C Johannis Theologi. Hic ve-
rò cum admodum longævus
existeret, illorum vidit vo-
lumina; & sub vitæ finem, in
Patmo insulâ divinitus mo-
tus, sanctum Evangelium
suum Domitiano imperante
conscripsit; multa quæ illi aut
obscurius retulerant, aut o-
miserant penitus; veluti mi-
raculum Lazari; tempus Cæ-
næ; aliaque nonnulla; ex-
planans, manifestans, magnâ
voce prolocutus. De finite,
per Deum oro, adversus adeo
manifestam veritatem repug-

R

nare; quòdque nos Ecclesiæ A
 alumni faciendum accepi-
 mus, hoc vos etiam facite;
 quatuor sacros Patriarchas
 secuti: quoniam plurium suf-
 fragium prævalet; unus verò,
 nullus; *boni autem duo super*
unum. At ubi quatuor unâ
 voce ac sententiâ idem se-
 stantur, quis ambigit quin
 Deus inter ipsos assistat?
 quemadmodum ait Christus;
Ubi sunt duo vel tres congregati
in nomine meo, ibi sum in me-
dia eorum.

Eccel.
iv. 9.
* Al.
ἐμφε-
ρυνῶν
Ματθ.
xviii.
20.
* Al.
ταῖς
Al. ταῖς
τῶ ἐν-
μαρ-
τύου
* Al.
in ser. 10a

Luc.
xxii.
19. 15.

xxii. Quapropter obse-
 ro, conveniamus invicem
 spiritualiter; malimusque
 fratrum quam nostri aman-
 tes esse. Non enim per Chri-
 stum aut Apostolos, Azyma
 comedere, vel offerre edothi
 fuimus: quando neque Chri-
 stus ipse tempore passionis
 suæ, ut dicere occupavimus,
 pervenerit ad manducatio-
 nem Azymorum, nondum
 scilicet à Judæis paratorum,
 prout dictum est: neque rur-
 sus Apostoli hoc tradiderunt
 quod non acceperant. Post-
 quam enim cœnâssent, in-
 quiunt Evangelistæ, per pa-
 nem tradidit sacramentum
 novi Testamenti, & dixit;
Desiderio desideravi Pascha hoc
manducare vobiscum: nempe
 adventante horâ passionis
 suæ.

xxiii. Qui autem Azyma
 sumunt, in periculum incur-
 runt clam delabendi ad Apol-

τοις· ἢ ὁ ποιῶν οἱ τὸ ἐκκλησίαι
 πόριμοι παραλάβου, τοῦτο ἢ
 ὑμῖς ποιῶν· τοῖς πτοαροῖν ἱερεῖς
 πατριάρχαις ἐπὶ ὡροῖς ὅπῃ πλειό-
 νων ἢ ψῆρος κρατὶ· εἰς τὴν, οὐδὲν·
 ἀγαθὸν τὸ οἱ δύο ἢ τρία· ἐν ταῖς
 πτοαρες * ὁμορεγουῦντες τὰ αὐτὰ
 ποιῶσι, ὡς ἀμφιβάλλει μὴ ἢ θεὸς
 ἐν αὐτοῖς περιῶν; χαρὰ φησὶν ὁ
 Χεῖρος· ὅπου εἰς δύο ἢ τρεῖς συ-
 νηγμένοι * ἐν τῷ ἐμῷ ὀνόματι, ὁμοῖ
 εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς χαλὰ, * συμ-
 βάδην ἀλλήλοις πνευματικῶς, ἢ
 ἡρώμετε φιλάδελφοι μᾶλλον ἢ
 φίλοι. εὐ ἢ πρὸς Χεῖρος, ἢ
 τὸ ἀποστόλων, τὰ ἄζυμα ἐδοθὶν ἢ
 προσκομίζον ἐδιδάχθημεν ἰσχυρῶς
 οὐδὲ Χεῖρος αὐτὸς χαλὰ τὸν χαμεν
 τοῦ πάσης αὐτῶν, ὡς ἡδὴ προλα-
 βόντες εἴπομεν, ἐφθάσε φαγεῖν τὰ
 ἄζυμα, μὴ πω ὡς τῶν Ἰουδαίων
 ἰστομαθίοντα, ὡς εἰρηται· οὐτε οἱ
 ἀποστολοι πάλιν παρέδωκεν ὁ οὐ πα-
 ρέλαβον. μετὰ τὸ διηγεῖσθαι,
 φασὶν οἱ εὐαγγελισταί, παρέδωκεν
 διὰ τοῦ αἵματος τοῦ μυστήριον τὸ χαμῆς
 διαθήκης, εἰπάν· Ἐπιθυμία ἐπι-
 θύμνησα τὸ πάχα τοῦτο φαγεῖν μεθ'
 ὑμῶν· τὸ ὅτι δὴ δολοῦσι φθασάσης
 τοῦ πάσης αὐτῶν.

Οἱ δὲ τῶν ἁζύμων μετέχοι-
 πτες, κινδυνεύουσι λαοφονίας
 εἰς τὴν τοῦ Ἀπολλοφίου ἀρε-

πίπτον αἵρεσιν. Οὗτος ὁ σῶμα
μόνον ἄψυχον καὶ αἰὼν ἐτόλμησεν
εἰπεῖν, λαβεῖν τὸν υἱὸν καὶ λόγον τοῦ
Θεοῦ, ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου, ἀρ-
καῖν λέγων αὐτὴν ψυχῆς καὶ νοῦς, τίω
θρόνῳ. καὶ οἱ τὰ ἄζυμα προσκο-
μίζοιτο, νεκρὰν σάρκα καὶ οὐχὶ
ζῶσαν προσφέρουσιν. ἡ δὲ προ-
ζύμη, αὐτὴ ψυχῆς * πρὸ φυσί-
ματι γίνεσθαι, καὶ τὸ ἄλλας αὐτὴ τοῦ
νοῦ· ἃ μὴ ἔχον τὸ ἄζυμον, πῶς
οὐκ ἄψυχόν ἐστι· ὅτι νεκρὸν καὶ τὸ ὄντι
νεκροποιεῖ, ὁ δὲ κύριος ἡμεῶν Ιη-
σοῦς Χριστός, τέλειος ὢν Θεὸς καὶ τέ-
λειος ἀνθρώπος, διπλοῦς τίω φύ-
σιν, ἀλλ' οὐ τίω ὑπόστασιν, σῶ-
μα ἑμψυχόν τι καὶ εἶναι ἐκ τῆς
ἀνωπαρθένου προσλαβόμενος,
ἀφ' οὗ τέλειος αὐτοῦ εἰκότως παρέ-
δωκε τὸ τῆς ὑμῶν ἀφθάρτου μυστή-
ριον· ἀλογήσας αὐτόν, καὶ κλάσας,
καὶ εἰπὼν, Λάβετε, φάγετε· ὅς
ἐστιν ὁ ἐπουράνιος ἄρτος καὶ ζωτικός
καὶ ζωὴν δίδους τοῖς ἐσθίουσιν αὐτόν·
καθὼς ὁ Χριστὸς ἐπιηρέεστατο, λέ-
γων· ὁ τρώγων μου τίω σάρκα καὶ
πίνων μου τὸ αἷμα, ἐγὼ ἐμοὶ μένει,
καὶ ὁ ἐν αὐτῷ.

Εἰ δὲ καὶ πρὸς τίω τῆς εἰρημίας
δύναμιν δυσπραχέτω καὶ * φιλο-
νείκας διαισάθε, ὡς καὶ τῆς ἀγίας
λέγοντες ἀποστόλων Πέτρου καὶ
Παύλου τίω τῆς ἀζύμων ὡς
δοσιν ὡς λαβεῖν, συνερχόμεθα
καὶ πούτω τῇ ὑμετέρᾳ ἀδελφείᾳ.

A linaris Hæresim. Siquidem
ille ausus est affirmare corpus
solum animæ mentisque ex-
pers assumptum fuisse per
Verbum & Filium Dei, de
sancta Virgine; contenditque
divinitatem sufficere loco a-
nimæ ac mentis. Item qui A-
zymis in Missa utuntur, car-
nem mortuam, non autem
viventem offerunt. Fermentum
namque pro anima fit
massa, & sal pro mente: qui-
bus Azymum cum careat, quâ
ratione non erit inanimatum,
mortuum, ipsâque re mortifi-
ferum? Etenim Dominus nô-
ster Jesus Christus, perfectus
Deus, & perfectus homo,
duplex naturâ, at non subsi-
stentiâ, quique corpus animâ
menteque præditum est semper
virgine assumptus, meritò per
panem perfectum tradidit
novi Testamenti sacramen-
tum, quem benedixit fregit-
que, dicens; *Accipite. mandu-
cate*: qui est panis cœlestis,
vitalis, vitamque largiens
comedentibus eum; sicut
Christus promisit, hoc ser-
mone; *Qui manducat meam Iohann.
carnem. & bibit meum sangui- VI. 56.
nem, in me manet, & ego in illo.*

xxiv. Quod si adversus
allatorum vim ægrè ferentes * Al.
contentionis amore oblisti. φινι-
tis, asseveratisque vos à san-
ctis Apostolis Petro & Paulo
accepisse Azymorum tradi-
tionem; in eo quoque cum
vestra fraternitate congrédi-

* Al.
αἰαρε-
σίαι

mur, & Deo adjuvante probabimus, nonnulla eorum quæ ab Apostolis tradita fuerunt, per ipsos eosdem postea correctæ fuisse, & ad maiorem pietatem translata: quia nimirum fides in Christum corroborata est, & Ecclesia per Dei gratiam firmata atque dilatata. Etenim Sabbatum pari honore cum Dominica prosequi iussi sumus, & servare, nihilque eodie operari: verum hoc nunc nequaquam observatur. Ad hæc Petrus eos qui ex Gentibus accedebant ad inculpatam Christianorum fidem, primum circumcidebat, deinde baptizabat; itemque Paulus circumcidit Timotheum. Quinetiam Catechumeni, annum agentes trigesimum baptizabantur. Aliæ nonnullæ legales observationes à fidelibus custodiebantur. Pontifices, cum uxoribus copulabantur. Nunc porro nihil ejusmodi in usu est; quoniam sancta Dei Ecclesia, (jam dictum fuit) robore crevit, atque ad perfectiorem prove- nit statum.

xxv. Et quid mirum aut novum, si tunc temporis, cum inciperet Evangelii prædicatio, Discipuli multorum infirmitati sese accommodantes, permiserunt illis ut nonnullas consuetudines suas retinerent; scilicet per paullatim factam omnimodam sub-

Α τηπ, ἔ δειξιμὸν σὺν θεῷ, πινὰ τὸ ὡρεῖ τὸ σῶσθαι ὡρεομένητων, ὑπὸ ἐκείνων αὐτῶν πάλιν * διορθοῦντα ἔ μεταποιήθητα. πρὸς τὸ ἀποδείξειν οἷα τὸ εἰς Χριστὸν πίστεως κρατυομένης, καὶ τὸ ἐκκλησίας θεοῦ χάριτι περιουμένης καὶ πλατυομένης. καὶ τὸ σάββατον γὰρ, ἴσα τῇ ἀγίᾳ κυριακῇ προστάγματι ἡμῶν, ἔ φυλάττειν, ἔ μὴδὲ ἐν αὐτῇ ἐργάζεσθαι· ἀλλὰ τοῦτο νῦν οὐ γίνεται. καὶ Πέτρος ὁ ἑστὺν ἐξ ἐθνῶν προσερχομένων τῇ ἀμοιμήτῳ πίστι τῇ Χριστιανῶν, τὸ πρῶτον ἀειπνεῖ, καὶ οὕτως ἐβάπτιζε· καὶ Παῦλος ὁ τὸν Τιμόθεον ἀειπνέον. ἀλλὰ καὶ οἱ κρατιζοῦμενοι, τριακονταεπίς ἐβάπτιζοντο. καὶ ἄλλας πινὰς τομικῶς παρατηρήσεις οἱ πιστεύοντες ἐφύλαττον. καὶ δεξιμαίς, γυμνασίαι σιμυζόμενοι. ἀλλ' οὐδὲν ἄρ' ἐν τοιοῦτοις ἐμπολιτεύεται· τὸ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας, ὡς εἴρηται, ἰχυροποιουμένης, καὶ τροκοποιούσης ἐπὶ τὸ ἐνπλέξειν.

Καὶ τὴν θυμαστὸν ἢ ξέρον, β. τῆν καὶ μὴ οἱ μαθηταὶ ἐν δεξιᾷ τοῦ κυρίου, τῇ τῶν πολλῶν ἀδελφῶν συλλαβάνοντες, πινὰ τῶν ἐθνησιν αὐτοῖς συμεχρήσανται πελειῶσαι ὑπὸ αὐτῶν τῇ κατὰ μικρὸν πάντως ὑφαι-

• ρίσι σοφῶς ὑπαλλάττοντες αὐ-
 οὖν καὶ μετάρηγοντες ὅτι τὸ διαχέ-
 λιον, ἥδη γυμνιασμένους πρὸς
 ἀπειθίας, μὴ ὅτι αὐτὸ πέρρηλο-
 ξὸν ἐνελεῖν ἀφ᾽ οὗ μετάρηκισιν καὶ
 βίαιαι χεῖρες ἀποδύωουσιν· ὥς τις
 τῶν κατ' ἡμᾶς ἔφη θιολόγων·
 Ἰωάννην μὲν τ' αὐτὸ * πληγῆται, ἢ
 ὀρθωθῆται. καὶ ἀφ' τοῦτο, αἵ ἐ-
 ρηται, πρὸς χεῖρας μὲν συνισ-
 ρήθη τὰ ἀζύμα· ὅτι μεγάλη τις
 ἡ Ἐβραϊκὴ τότε εἰς Ρώμην· κα-
 θὼς ἡ βίβλος τῆς ἀνάξιας τῆς ἀπο-
 στόλων ἀφιστάται. ἔπειτα ὅτι ἡνί-
 χα χεῖρας, * κατελυθῆ καὶ ταῦτα·
 ὅτι καὶ ὅτι Μαυρίτιος ὁρᾷται πα-
 ρεῖσθαι τοὺς οἰκιστοὺς αὐτοῦ· συλ-
 λωγῆσαντος μὲν τῆς θυσίας τίως τοῖς
 Ἐβραίοις, ἵνα ἐλχεται ἡ θύοις·
 ἔπειτα ὅτι ἡνίχα καὶ τοῦτο * κατορ-
 θώγη, κατελύσαντος αὐτοῦ ὕψι-
 ρον. ἀρχὴ μοι ταῦτα, πρὸς αὐ-
 δρα πλήρη τυγχάνοντα πιδύμα-
 τος αἰῶν καὶ σωτέως πιδύματικῆς.
 Δίδου γὰρ, φησὶ, σοφῶς ἀφορμὴν, καὶ
 σοφώτερος ἔσται.

Πρὸ χεῖρας ὅτι, ἐν ἀρχῇ * ἀρ-
 χειρωσύνῃ μου, σιγαπικνῆ ἔσται-
 λα γραφῶν πρὸς τὸν μακαριώ-
 τατον Πάπαν Ρώμης, πύμψας
 αὐτὴν διὰ πρὸς τῆς κατ' Ὀχλὸν ἀφ-
 χρομένων εἰς Ἱερουσόλυμα, πρὸς τῆς
 λαμπρότατον μάγιστρον καὶ δοδῆκα
 Ἱταλίας τῆς Ἀργυρῆς, ἵνα κατευο-
 δώσῃ αὐτὴν πρὸς τῆς ἀγιωσύνης * σβ.

A tractionem, sapienter im-
 mutando illos, ac traducen-
 do ad Evangelium; jam ad
 obtemperationem exercita-
 tos? Neque enim ramus obli-
 quus ferre potest subitam re-
 flexionem vique manus ad
 refectionem ducentis; quem-
 admodum è nostris Theologis
 quidam pronunciauit; citius
 quippe rumpetur, quàm re-
 ctus fiet. Ideo, ut dictum est,
 ad tempus concessa fuere A-

B zyma; quoniam ingens tunc
 Hebræorum multitudo Ro-
 mam incolebat; quod liber
 Actuum Apostolorum indi-
 cat. Postea autem, in tem-
 pore, hæc etiam sublata sunt.
 Eandemque Dei dispensa-
 tionem in Moysæ cernere est;
 qui Hebræis interim quidem
 sacrificia permisit, quò Deum
 mentibus illorum inderet; de-
 inde verò, cùm hoc quoque
 bene feliciterque peractum

C fuit, ea tunc abolevit. Suffi-
 ciunt mihi hæc, ad hominem
 plenum Spiritu sancto ac in-
 telligentiâ spirituali. Da τὸ πρῶ-
 nim, inquit, sapienti occasio-
 nem, & sapientior erit.

καὶ νῦν. Cæterùm antea, ini-
 tio pontificatus mei, litteras
 commendaticias dedi ad bea-
 tissimum Papam Romæ, eas-
 que per quemdam qui ex sol-
 lemini voto Hierosolymam
 proficiscebatur misi ad cla-
 rissimum Magistrum & Du-
 cem Italiæ Argyrum, ut diri-
 geret ad sanctitatem ejus.

Greg.
Naz.
Or. 42.
* Al. inf.
ἔσται

* Al.
καταλύ-
θη

* Al.
καταρ-
θώγη

Da τὸ πρῶ-
nim. 9.

* Al.
αὐτῇ

11. Cor.
v. 10.

Quo ex tempore elapsum est biennium : nec de illis quidquam potui comperire. Et ecce iterum has describens, misi ad tuam in Deum dilectionem; ut propter amorem nostri, seu potius propter Deum, ob quem & pro quo Epistola est : *Pro Christo* enim *legatione fungimur*, inquit divinus Apostolus : efficias ut ad maximè venerandam illius beatitudinem perducatur; simulque petas respondeat scripto, quod mittas ad nos.

xxvii. Si verò præsentem quoque epistolam, postquam legerit pietas tua, ad ipsum transmiserit, gratum Deo nobisque opus peractura est. Forsan enim, Deo annunte intercessionibus sanctorum inter Apostolos principum, suscipiet admittetque quæ in ea perscripta sunt; necnon conveniet cum honorandis fratribus patribusque qui desiderio venerandæ religionis ejus flagrant: tum communiter omnes eadem mente, cunctorum reconciliatori Christo verò Deo nostro gratias agemus; & comministrabimus, idem sentientes, eandem oblationem consecrantes atque celebrantes.

* Dicit
in al.
* Al.
in f. α-
χαι
* Dicit
in al.

xxviii. Nomine nostro salutata divinam, sacram, sanctamque congregationem tuam. Quæ apud nos est, sanctitatem tuam salutat in osculo sancto, & nobiscum

Α ἔκτοπι δὲ διὰ τὴν διῶλτον καὶ ἀεὶ ταύτης οὐδὲν ἡδυνήθην μαθητῶν. καὶ ἰδοὺ πάλιν ταύτην μεταξέλας, ἔστειλα πρὸς τὴν ἱστορίαν σου ἵνα διὰ τὴν ἡμετέραν ἀγάπην, μᾶλλον ἢ διὰ θεόν, διδόντες ἡμῶν οὐκ ἡμετέραν. ἡμετέραν Χειρὸς ἡμῶν πρεσβυτέρων, φησὶν ὁ θεὸς ὑποτάσσας διὰ τὴν αὐτῶν πρὸς τὸν ἐκείνου σεβασμιωτάτην μακαριότητα, καὶ ζητήσης αἰτήσας, καὶ ὑποτάσσας πρὸς ἡμᾶς.

Εἰ δὲ καὶ πλεονέκτηται χαρὴν αἰατοδοσια καὶ σεβασμιότητος σου, διαπορημένοι περὶ αὐτὸν, εὐάρεστον ἡμῶν καὶ ἡμῶν ἔργον ἐκπλέουσιν. ἵσως ἡμῶν ὑποτάσσας πρεσβυτέρων τῶν ἀγίων κορυφαίων ὑποτάσσων, προσδίδεται τὰ ἀγαθὰ μαθήματα, καὶ ὑποτάσσεται, καὶ συνέλθον τοῖς ἀποστόλοις καὶ αἰνέσει σεβασμιότητα τιμῶν ἀδελφοῖς καὶ πατέροις ἐκ κοινῆς πάντες ὁμοθυμαδὸν, τὰς τὰ πάντα ἐκποιούμεν Χειρὶ τοῦ ἀληθινῶν καὶ ἡμῶν ἐκκλησιασμοῦ, ἐκ συλλειτουργήσεως, τὸ αὐτὸ φερουμένων, πλεονέκτην αἰατοφορὰν ἱεραρχουμένων καὶ προσκομίζοντες.

Ὡς ἐξ ἡμῶν πρὸς σὺν καὶ τὸν ἱερέα καὶ ἀγίαν σου σύνοδον. ἀσπάζεται καὶ ἡμεῖς ἐν φιλήματι ἀγίῳ καὶ ἀκωσύνῃ σου, ὅπως ἐλθὴμεν σὺν ἡμῖν τὰς σὰς εὐχὰς καὶ χαῖρε, καὶ

ἔρρωστο, εὐφραϊνόμενός ἐν κυρίῳ ἅ
πάντοτε, καὶ ὁ ἡμετέρας εὐπλείας
ἐν ταῖς σαῖς ἱεραῖς πελειταῖς μινύαι
ποιούμενός.

preces tuas implorat. Vale,
latus in Domino semper, ac
tenuitatis nostræ in sanctis
sacrificiis tuis memor.

M I X A H A

M I C H A E L I S

τοῦ ἀγιοῦ τε ἀρχιεπισκόπου Κων-
σταντινουπόλεως νείας Ρώμης καὶ οἰ-
κουμένης πατριάρχου τοῦ Κηρυ-
λαίου, πρὸς Πέτρον τὸν ἀγί-
ωτατον πατριάρχην Θεουπόλεως
μεγάλης Ἀνποχείας.

sanctissimi Archiepiscopi Con-
stantinopolis noua Roma, &
Oecumenici Patriarcha, Ce-
rularii, ad Petrum sanctissi-
mum Patriarcham Theopolis
magna Antiochia.

Τ Ἀ γράμματα ὁ μακαρί-
τητος σου ἀνέγω ἡ μετρί-
της ἡμῶς, καὶ αἰαμαθοῦσα διὰ τοῦ
ταῦτα ἀγαθομίαντος ὡς χαλδῆς
ἡ δ' χάρις πᾶσι κατ' αὐτὴν διεξ-
γεται, τῇ αὐτῇ ὑπεραγίασάντων, ὡς
εὐαγγέλιον, ἀγαθήτητι, ζωὴν σοι μα-
κράντων ἐς ἄλυστον ἐκλύχοντες. οἷς
δὴ ἐς τὴν εὐαγγέλιον τοῦ ἀλαβοῦς
διακόνου καὶ βασιλικῶς κληρικῶς
Πέτρου, ὅτι πᾶσι ἡμετέρας
πρὸς τὴν ἀγιότητα εἰσηγήσεις, σι-
γήλλιον αὐτῆς τούτῳ πεπόμενοι ὅτι
τῷ φιλοδημιῶντι αὐτῷ τῷ καὶ τοῦ
* τῷ αὐτοῦ σου πατριάρχου * κληρι-
κοῦ τοῦ καὶ ὅτι ἐπείρας οὐποσὶ τῷ
πυχῶν ἀεργασίας τῷ καὶ * σοὶ τε-
λειότητος, ἡγνυμένης, μὴ ὅ γὰρ
φῆς αὐτῇ χαταξιώσας αὐτήν.

B 1. **B** Eatitudinis tuæ litteras
legit mediocritas no-
stra, & comperiens ex alla-
tore earum, bene per Dei
gratiam te agere, divinæ, ut
par fuit, gratias egimus beni-
gnitati, vitam tibi longævam
& tristitiâ carentem depre-
cati. Continebant autem lit-
teræ tuæ de religioso Diaco-
no Imperatorioque Clerico
Petro, quod juxta nostras ad
sanctitatem tuam suasiones,
sigillum tuum obtinuerit pro
Clericatus loco quo donatus
fuerat à Patriarcha prædeces-
sore tuo; quodque idem alia
antea à perfectione tuâ be-
neficia consecutus, ingratus
exstiterit, ac ne quidem lit-
teris suis dignum te arbitra-
tus sit.

11. At mediocritas nostra
quia novit qualem quamque
ardentem amorem & affe-
ctum, non nunc, neque recens,

Καὶ ἡ μετρίτης ἡμῶς εὐδὴ αἰα
οὐδὲν, οὐδ' ἐκ νέου, ἀλλ' ἀρχῇ

* Al.
καὶ
* Al.
καὶ
* Al.
καὶ

* Al
αχς
* Al.
αιτηι
* Al
σλχ
βας

sed jam olim habeas erga nos, utque non in malam partem accipias quas pro nonnullis ad te mittimus litteras; idcirco & scribit & postulat: tum quidem cupiens à te beneficio affici petitores, in laudem ac præconium magnificæ & generosæ animæ tuæ; tum verò etiam non exiguam mercedem nobis concilians, quâ quidem ex parte ad illam pertinet. At Diaconus, indignum se, prout ait, quia de te scribat judicans, ideo nunquam ausus ad sanctitatem tuam litteras dare. Non cessat autem tibi gratias plurimas agere, ac pro te orare Deum, ob innumera tua erga se beneficia & dona: poscitque sigillum commutari, quoniam madefactum fuit, vixque legi potest. Atque hæc quidem de istis.

* Al.
EUTOS

* Al.
τύτων

* Al.
3. 10.
* Al.
7. 10.
* Al.
10. 10.

III. Ante tempus autem aliquantum, edocti ex iis qui à veteri Roma huc veniunt virtutem, ingenuitatem & scientiam Papæ ejus civitatis, qui nuper obiit, de communi concordia & consensione, propter scandala circa Orthodoxam fidem de illis evulgata, non pauca ei significavimus per nostras syllabas seu litteras, cum humilitate multa; quemadmodum ipse quoque ex hujusmodi scriptura cognoscere poteris: qui quidem partim lucrari eum

A * εἶχε πρὸς * αὐτοὶ διάπυσον φο-
ρὴν ἢ διαστῆν. ἢ ὡς οὐ πρὸς φά-
λιν λόγῳ τὰς ὑποπινῶν παρὰ αὐ-
τῆς πεμπομένης σοὶ ῥαυτά· τού-
του χάριν ἢ χάρις, ἢ ἀξιοῖ ἅμα
μὲν εὐεργετῶν διὰ σοὶ ὅτι ἀξιου-
ται ὑπέλυσαι, πρὸς ἑσταιον ἢ ἀνα-
κήρυξιν ἢ μεγαλοδωρεῶν ἢ φιλοτί-
μου ψυχῆς σου ἅμα ἢ χαίμιθον
ὅσα ὀλίγων πρὸς ἕξους ἡμῖν ἡμοιῶν,
τότε εἰς μέρες ἦκαν αὐτῆς. ὁ δὲ γε
B διάκονος ἀτάξιον τὸ πρὸς σὲ χά-
φιν ἑαυτὸν, ὡς φησι, κεκρικώς, τού-
του χάριν οὐδὲ χάρις παρὰ πρὸς ἑ-
σὴν ἐτόλμησιν ἀνάστητα. οὐ πάντε-
ται ἢ αὐτῇ πᾶν πολλα εὐχαιστῶν ἢ
ὑποδοχόμενος, ἢ εἰς αὐτοὶ ἀπεύρων
αὐτῆς. εὐεργεσιῶν ἔπειτα ἢ χαρί-
των ἢ ἀπείτα ἀμειφθῆναι αὐτῶν
τὸ σιγῆλλον, διὰ τὸ βραχύναι, ἢ
χεδὸν μὴ ἢ ἀναγνώσεως δύναμις
ἢ ταῦτα μὲν πρὸς τούτου.

Σ Περὶ χριστοῦ δὲ πρὸς αἰμαθίντας
 ὡς ἔστι τὸ ἐκ τῆς πρεσβυτέρου Ρώμης
 ἐκταῖα ἀφικνουμένην, ὡς ἔστι
 ἀρετῆς καὶ εὐχρίστιας καὶ γνώσεως τοῦ
 ἰδιοῦ πελάτης αὐτοῦ Πάπα ταύτης
 φημί. ὡς ἔστι ἐκ αὐτῶν ἡμῶν
 ὁμοφροσύνης περὶ συμβάσεως,
 διὰ τὰ ὡς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν
 ὡς αὐτῶν ἀνυπολόγητα σκα-
 δαλα, ὅσα ὅλιστα δι' ἡμετέραν
 συλλαβὴν μὴ πολλῆς ταπεινοφρο-
 σύνης, ἀλλ' καὶ αὐτὸς ἡμεῖς γινώσκοντες
 τὴν τοιαύτης γραφῆς, αὐτῶν ἐδιδω-
 σάμεν τοῦτο μὴ, κερδίζονται τοῦτο
 παύτως

πάντας βουλόμενοι τοῦτο ᾧ, καὶ εὐνοίᾳ ἔχειν καὶ οἰκίῳν περὶ μα-
τρώμενοι εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμᾶς αὐτῶν
κατὰ τοῦ Φραγκῶν ὁπικουρίαν.
αἱ πᾶσαι δὲ συλλαβᾶς, καὶ ἐλχου-
ρίσαντες τῶν τὰ πρὸς ἐκεῖνον ὁπι-
φρεμδῶ βασιλικῶν γραμματα
Βεπαρίτη, ἡλπίζομεν ἀποκομι-
σαι μὲν αὐτὸν καὶ ἄμφω τὰ γραμ-
ματα πρὸς ἐν ἀπετάλῃσαι, * αἰ-
τήγραφα ᾧ ἐξ αὐτῶν λαβεῖν καὶ πρὸς
ἡμᾶς ἀγαγεῖν.

Ὁ ᾧ τὰ ποιᾶν λαβὼν γραμ-
ματα, καὶ μέχρως αὐτῶν φθίσας τοῦ
μαγίστρου καὶ δουκὸς Ἰταλίας τοῦ Αργ-
κερδ, τὰ γραμματα μὲν, εὐμνη-
τως αὐτὸν αὐτοῦ ὑπελθόντος ἐφ' ᾧ
ταῦτα διὰ ταχέων εἰς τὸν Πάπαν
ἐξαποστείλαι, αὐτῶν ἐνιχείουσιν. ὁ
μαγίστρος ᾧ, ὡς ἀκριβὲς μεμαθήκα-
μεν, οὐδέποτε τὸ οἰκίαν ὁπιπελοση-
μενός θρησκείας ἐδιδόνης, ἀλλ' αἰ-
τάναι τῇ καὶ τῇ βασιλίδος καὶ τῇ Ρω-
μανίας φρενῶν, οὐδ' ἐν τούτῳ ἡμέ-
λησι τῇ συνήθων, ἀλλ' αὐτὰ τε παῖνο-
μίσματα αὐτῶν πρὸς βασιλέως ὁ Βε-
παρίτης λαβὼν, ἐπιφέρειτο, αἰε-
λάβετο, ἐν κέρδει πάντως ἰδῶν θέ-
σθαι καὶ ταῦτα βουλόμενος, ὡς τὰ
παραποστέλλοντα, ἅτε τοῦ οἰκίαν
διαπονούμενος χεῖρ οἰκοδομᾶς, καὶ
τῇ τοῦ Θεοῦ αὐτὸν ὁπιμέλειαι.

Καὶ ταύτην, ὡς ἐρεδμεν, πλὴν
συσχολὴν ἐσκαμῶρησι. προσκαλε-
σάμενθ' γὰρ πᾶσαι, οἷς μᾶλλον,
ὡς ἰοικα, τῇ ἄλλῳ ἔχε παρ-

Tom. II.

A omnino volebamus; partim
verò & benevolum ac no-
strum habere satagebamus,
ut nobis adversus Francos
auxilium præberet. Quas lit-
teras cum tradidissimus in
manum Vestiariæ qui Imper-
atoris litteras ad illum defe-
rebat, sperabamus cum por-
taturum illum ambas Episto-
las ad quem missæ fuerant,
tum accepturum ab ipso res-
criptum atque allaturum ad
nos.

IV. Ille verò hujusmodi
sumptis litteris, cum perve-
nisset usque ad magistrum &
ducem Italiæ Argyrum, ipso
ei artificiosè subrepente, quò
velociter ad Papam mitteret,
litteras illi tradidit. Verùm
magister, sicut accuratè didi-
cimus, numquam oblitus re-
ligionis suæ atque astutiæ, at-
semper malè affectus in re-
giam urbem Romanumque
C Imperium, neque in hoc à
consuetudine suâ recessit; sed
pecuniam quam ab Impera-
tore acceptam Vestiarius de-
ferebat, retinuit, eam quo-
que, ut & prius missam, in
usus suos planè volens con-
vertere, ut qui in castrorum
suorum ædificiis operam da-
ret, curamque impenderet.

* Al.
αἰπ-
γερα-
μα

* Al.
βασι-
λέως

* Desf
in al.
* f. αἰ-
μα
* Al.
ἐπιμε-
λέως

V. Atque hanc, uti dice-
mus, fraudem machinatus est.
Convocavit nonnullos, qui-
bus præcipuè, ut patet, confi-

S

debat. Quorum unus quidem, Amalphæ quondam Episcopatum obtinens, (ita accepimus) postea ab ea Ecclesia justis de causis expulsus, jam à quinque annis integris fugatus manet. Alter verò, nomen solum habet Archiepiscopi, ipsâ re penitus nudum: neque enim ubinam pontificatum gesserit potuit inveniri. Tertio autem, pro libito imposuit personam Cancellarii, ac per summam versutiam & pravitatem persuasit ut ex hac Romana dignitate appellaretur, quò haberet in fraude quam moliebatur per quem obtineret, nimirum tamquam per murum inexpugnabilem. Et cum litterarum inearum sigillum abstulisset, illicque posita legisset, alia verò quasi ad nos per Papam missa composuisset, hisce prædictos homines instruens, miseros induxit; ô dolum & nequitiam! ut ad magnam urbem accederent, ac ejusmodi litteras commonstrarent nobis.

v i. Qui imperantem urbem ingressi, primò quidem potenti sanctoque nostro Imperatori conspiciendos se præbuerunt, cum arroganti superboque habitu, spiritu, incessu. Postea verò ad nostram venientes mediocritatem, quid dixerit quis quantâ insolentiâ, jactantiâ, temeritate usi fuerint? nullâ penitus

Α ρείν· ὡν ὁ μὲν, ἐν Ἀμαλφῇ ἐπισκοπήσας ποτὲ, ὡς ἤκουσαι, ὕστερον δὲ τοιαύτης ἀπειλαθῆναι ἐκκλησίας δι' αἰτίας εὐλόγους, ἐπὶ πέντε ἔτη * ὅλοις * ἐνιαυτοῖς διδιωγμένον * ὑπαρῆκεν· ὁ δὲ, ὄνομα μόνον ἔχει δέχεται πισκόπου, πρεσβυτέρου παντάπασιν ἔρημον· οὐδὲ γὰρ ὅπου καὶ * δέχεται ὑπὸ τοῦ οὐχ εὐρηταί· τὰ δὲ γὰρ πρῶτα παρορροῦσιν, ὡς αὐτὰ ἐδόκει θεοφάνειας καὶ κελλασίου, καὶ B τούτω δὴ τῷ Ρωμαιοῦ ἀξιωματικῷ, ἐξ ὑπερβαλλούσης πανουργίας καὶ πονηρίας τοῦτοι αἰσώσαντες καλεῖσθαι, ἵνα ἔχῃ ἐπὶ τοῖς σταθμωμένοις κρατύνειν δι' αὐτοῦ, ὡς διὰ πτοῦ δῆθεν πύχους ἀπορρομαχίτου. καὶ τὸ ἐμὸν γραμματικῶν ἀφελόν τιμὴ σφραγίδα, καὶ τὰ ἐμφερόμενα αὐτῇ ἀνατολῆς, ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Πάπα δῆθεν ἀπεσταλμένα συνθεῖς, C * τούτοις ἐν εἰρημνοῖς ἐφοδιόσας, αἰσώσιν τοὺς ἀθλοῖς, φεῖ δὲ πλάτης καὶ τὴν σκαμνότητος, * μεγαλόπολιν καὶ λαλοῦν, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐμφανίσαι γραμμάτια πρὸς ἡμᾶς.

Οἱ καὶ εἰσελθόντες τὴν βασιλεύουσαν, πρῶτον μὲν τῷ κραταίῳ καὶ ἀγίῳ ἡμῶν βασιλεῖ ἐπαθήσαν μετὰ σεβασμοῦ καὶ γαύρου χήματος καὶ φρονήματος καὶ βαδίσματος. ἔπειτα δὲ πρὸς τὴν ἡμετέραν μεκρότητα ἀνελθόντες, πᾶσι αὖτε πᾶσι ἡμῶν ὑπερηφανεία καὶ ἀλαζονεία καὶ αὐθάδεια ἐχρήσαντο; μὴ δὲ

* Αλ.
ἐλπίς
ἐπισκοπῆς
* Αλ.
ἐπισκοπῆς
* Αλ.
ἐπισκοπῆς
ἐπισκοπῆς
ἐπισκοπῆς

* Αλ.
ἐπισκοπῆς
ἐπισκοπῆς

* Αλ.
ἐπισκοπῆς

† οἰανοῦν πρὸς ἡμῖν, ἢ καὶ ἰσχυρὸν μικρὸν κλίνει τὰς εὐ-
τὴν κεφαλὰς, καὶ προσκατακλίνει
ἡμῖν τὴν συνήθη προσκυνοῦσαν αἰσχρο-
δοξίαν, μήτε μὲν ὅπως τὴν μεγα-
πολίτην μετ' ἡμῶν ἐν τῇ σιχαίᾳ τῶν
συνδροισμένων, χαίρειν ὅπως χα-
ταδιδόξαντες, καὶ τὴν κρατήσαντες
ἀρχὴν συνήθειαν, ἀλλ' οἰκείαν τοῦ-
το ἔχειν κοινοκώτες. τί μὴ λέγω
τὸ πύτων ἀνοκτόπουν; ἀλλ' οὐδὲ
πρὸς βασιλικὴν ὅπως θεωροῦν καὶ
μεγαλειότητα τιταμένων; μά-
λλον μὲν οὐκ εὐδοκῶν μεγαλὸς ἐξαίρε-
της, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ φανταζό-
μενοι, καὶ τὰ αὐτοῦ καὶ σιχαίᾳ ἐν τοῖς
τὴν βασιλείαν εἰσέρχονται.

Μηδὲν τοίνυν πύτων ὡς εἰκὸς δι-
δρακότες, ὅπως οὐκ ἐσφραγισμένην
ἡμῖν ἐπιδόσαν, ἐκ δὲ τῆς ὑπερχρη-
σαν. ἰὼ καὶ λαβούσα ἡ μετρίτης
ἡμῶν, καὶ ἀφελὲν τὴν σφραγίδα ὅπως
χειρήσασα, καὶ ἀκριβῶς θεωρεῖ-
σαμένη, αὐτὴν τε ταύτην εὖρε νεο-
θυμῶν, καὶ τὰ χράμματα πλήρη
δόλου καὶ φεινοῖας. οἰκεία γὰρ καὶ ἐδή-
λου ἀποδιδόσας, ἀπὸ τῆς ἐν τῇ
μεγαλοπόλει ὁ Ἀργυρὸς ἐν δὲ τῇ
πρὸς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐλθὼν
μεκρίσθη. μάλιστα δὲ πρὸς τὴν
ἐξ ὑμῶν διὰ καὶ οὐκ ἀπαξ μόνοι,
ἀλλὰ καὶ δις ἡδὴ καὶ τρίς καὶ τετράκις,
τὴν θείαν ἐξώσθη καὶ ἀπεβλήθη παρ'
ἡμῶν κοινωνίας καὶ μεταλήψεως.

Τὸ δὲ ἴσον τῆς πρὸς

A nos salutatione impertiti, nec
sustinentes vel minimū cap-
pita sua inclinare, nobisque
solitam venerationem offer-
re, neque etiam omnino ad-
mittentes post Metropolita-
nos nobiscum in Secreto con-
gregatos sedere, juxta jam
olim obtinentem consuetudi-
nem, verū id suam esse con-
tumeliam arbitrati. Quorsum
non eloquor quod his stoli-
dus est? Neque etiam adim-
periale culmen maiestatem.
B que ullatenus humiles exhi-
buerunt se: quinimo maio-
rem in modum se extollentes,
ac sibi superiora imaginati,
cum cruce & baculis intra re-
giam ingressi sunt.

VII. Nihil igitur horum
prout par erat perpetrantes,
Epistolam obsignatam tradi-
derunt nobis, statimque re-
cesserunt. Quam accipiens
mediocritas nostra, & sigil-
lum auferre conata, diligen-
C terque scrutata, ipsummet in-
venit adulteratum, & litteras
plenas doli ac vafamenti. Il-
la enim citra discrimen de-
clarabant, quæ dum in hac
magna urbe Argyrus com-
moraretur, nostræ sepe protu-
lit mediocritati: præsertim de
Azymis: propter quæ non se-
mel tantum, sed & bis jam
& ter quaterque per nos pul-
sus est atque ejectus à divina
communione ac sumptione
Eucharistiæ.

VIII. Porro exemplum

S ij

nostræ ad Papam Epistolæ; sed & ipsius quæ quasi à Papa ad nos scripta, per sceleratos homines allata fuit, quæque in linguam Græcam translata est; ad beatitudinem tuam misimus; ut cognoscas, quid nos ad illum scripserimus, quænam verò per redditam nobis Epistolam fuerint significata; utque hinc planè intelligas, quòd non nudà suspitione adducti fuimus, sed ipsam nudam apprehendimus veritatem. Cæterùm manifestius idem figmentum deprehensum est per Archiepiscopum Tranensem ac Syn-cellum, qui illinc ad nos veniens, totam aperuit veritatem, quemadmodum narravi potenti sanctoque Imperatori nostro.

* Al.
ὁ πρὶν-
συνμν

* Al.
ὁ πρὶν-
συνμν
* Al.
ἀλλὰ ὅτι
* Diesb
in al.

ix. Rumor autem quidam nostris auribus insonuit, quòd memoratum Papam etiam perfectio tua in sacris Diptychis referat; itemque Alexandrinus & Hierosolymitanus Antistites. Sed non puto tantà ignorantia teneri, maximè præ aliis tuam incomparabilem virtutem. Nosti enim, à tempore sanctæ & Occumenicæ sextæ Synodi, ac deinceps, relationem Papæ in sacris Diptychis, apud nostras videlicet sanctas Ecclesias excisam fuisse, propterea

* Al. quòd Viligius tunc Romæ Papa, ad eam Synodum venire

τὸ Πάπαι ἡμετέρας γραφῆς, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτῆς τὸ πρὸς ἡμᾶς δῆθεν ἀπὸ τοῦ Πάπαι διὰ τῶν ἀλιττηλῶν ἀποκομθεῖσιν, ἃ εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταρμυνηθείσιν φωνῇ, πρὸς τὴν σὴν μαχεριότητα ἐξεπέμψαμεν, ὡς αὐτοῖς, τί μὴ ἡμεῖς πρὸς ἐκεῖνοι ἐγράψαμεν, τίνα τὴν διὰ τῶν ὁπιδείσιν ἡμῶν ὁπιδείσιν ἐδηλοῦντο. ἃ ἀκριβῶς χατὰ μαθήας ἐν τῷ δῶν, ὡς οὐ φιλήν ὑπονοίας * ὑπονοήσαμεν, ἀλλ' αὐτῆς τὴν ἀληθείας γυμνῆς ἐδραξάμεθα. φανερότερον τὴν τοιοῦτον ἡλίγγην δρᾶμα καὶ διὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Τρανίας καὶ συγκελλου ἐκεῖθεν * ὡς * τοῦτου * πρὸς ἡμᾶς ἀφιστάμεν, καὶ τὴν ἀληθῆ πάντων ἀφιστάμεντος * γνώμην, οἱ πρόποι εἶρηκε τῷ κραταίῳ καὶ ἀγίῳ ἡμῶν βασιλεῖ.

Φήμη δὲ τις τοῖς ἡμετέροις ὡς ἐνηχῆθη, ὡς τὴν δηλωθέντα Πάπαι καὶ ἡ πελειότης σου ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναφέρει διπύχοις, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ Ἀλεξανδρίνης, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων. καὶ οἷμα τοιοῦτον ἀγοῆσαι ἀνόημα, μάλιστα πρὸς τῶν ἄλλων τῶν σὴν ἀσύκριτον δρετῆν. οἶδας ὅτι ὅτι ἀγίας καὶ οἰκουμένης ἐκτὸς συνόδου, καὶ ὁπιδείσιν, ἡ ἐν τοῖς ἱεροῖς διπύχοις ἀναφορὰ ταῖς καὶ ἡμᾶς δηλαδὴ ἀγίας ἐκκλησίας ἐξεκότη τοῦ Πάπαι, ἀφ' ὅτου τῇ καὶ Πάπαι Ρώμης τὸν * Βιγίλιον μὴ ἀπειτῇσαι κατὰ ταύτην τὴν σύνοδον, μήτε

μὴν αἰσθηματίσαι τὰ ὡς Θεοδώ-
 είου τοῦ ἁγίου πίστεως καὶ τῶν δώδε-
 κα κεφαλαίων τοῦ ἁγίου Κυρίλλου
 γραφέντα, ἐπὶ τῷ ἑκτῷ τοῦ ἱερο-
 λυκοῦ καὶ ἑκτοπὶ καὶ μέλει τοῦ ῥόνι,
 ὑπομιμνήσκων τῇ κατὰ ἡμᾶς ἀγνο-
 τῆς καὶ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
 Πάπαι. οὐ γὰρ οὐ καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμῶν
 τοῦτο παντάπασιν ἔδοξε· οὐ τοσο-
 τοῦ τοῦ ἐκείνων, ὅσον τοῦ τοῦ
 πολυμαθίας καὶ ἐξηρημάτης σω-
 σίας.

Καὶ οὐ τοῦτο τῷ μόνον, ἀλλ' ὅτι
 καὶ οἱ δηλαδὲντες δύο διεχέρις, οὐ
 μόνον ἀλλοις τὰ ἀζύμα ἐσθίουσας
 καταδύοντες, ἀλλ' ἐστὶν ὅτι καὶ
 αὐτοὶ δὲ ἀζύμων καὶ ζῆλαι ἐκπελοῦσι
 μυσαρχίας. καὶ ἡμεῖς μὲν μύητος ἐ-
 πορευόμενοι ἐκ τοῦ παρεχόμενου, δι-
 οὐ καὶ τοῦ τοῦ τοῦ ἐκείνων ἐ-
 ρώτησιν ποιησόμεθα, ἀλλὰ καὶ τῷ
 τῷ ἀλλοις τοῦ τοῦ παρρησίου ἔχον-
 τες, τὸ πᾶν τῷ ἐρώτησιν τῇ σὺν αἰσθη-
 τῇ ἀγνοίᾳ· ὡς αὐτὴ αὐτὴ τοῦ
 πλάσματος ἀκριβὲς ἐξετάσασα
 γινώσκῃ τῇ ἡμετέρᾳ μετρίᾳ. καὶ
 τοῦ τοῦ τοῦ, οὕτως.

Εἰς ἡμετέρας τῇ χεῖρας ἀποδόθη διὰ
 τοῦ λαμπροτάτου προέδρου καὶ δου-
 κῆς Ἀντιοχείας τοῦ Σκληροῦ, καὶ τὸ
 ἴσον τῷ τῷ Γρανδέσης ἡ τοῦ Ἀκυ-
 λίας γραφῆς σου· ὃ καὶ αἰσθησάμεν,
 καταδρομὴν * αὐτῶν πολλὰ καὶ τῷ
 ἀζύμων * μόνον ὁρῶν ποιούμενοι τῷ
 ἀλλων Ραμζικῶν σφαλμάτων πολ-
 λὰ τούτων χαλεποτέρων ἀφίμενοι.

A noluerit, nec anathema dicere
 tum Theodoriti adversus re-
 ctam fidem duodecimque san-
 cti Cyrilli Capita scriptis,
 tum Epistolæ Ibae: atque ex
 eo tempore usque ad præsens,
 abscissum esse Papam à nostra
 sanctissima & Catholica Ec-
 clesia. Quam ob causam, in-
 credibilis nobis penitus visa
 est illa fama: non adeò circa
 illos Præsules, quàm circa
 multiplicem doctrinam tuam,

B singularemque prudentiam.

x. Neque verò hoc dum-
 taxat relatum fuit; sed etiam
 quòd duo memorati Pontifi-
 ces, cùm homines alios Azy-
 ma comedentes recipiunt,
 tum ipsi quoque interdum in
 Azymis divina celebrant my-
 steria. Et nos quidem nemi-
 nem ad manum habentes, per
 quem illos ea de re interroge-
 mus, ad hæc aliis circa ista ne-
 quaquam fidentes; omnem
 Cinqüestionem tuæ committi-
 mus sanctitati; ut ipsa nego-
 tio diligenter explorato, no-
 stræ medioeritati notum fa-
 ciat. Ac de his quidem sic.

xi. In nostras autem ma-
 nus traditum est à clarissimo
 præfide ac duce Antiochiæ *Zona-*
 Sclero exemplum Epistolæ *vas. Co-*
 tuz ad Gradensem seu Aqu- *drum.*
 leiensem Antistitem: quæ le-
 cta, inventa est plurimum ex-
 currere in sola Azyma; aliis
 Latinorum erroribus, qui
 multo graviores sunt, omis-
 sis.

nostræ ad Papam Epistolæ; sed & ipsius quæ quasi à Papa ad nos scripta, per sceleratos homines allata fuit, quæque in linguam Græcam translata est; ad beatitudinem tuam misimus; ut cognoscas, quid nos ad illum scripserimus, quænam verò per redditam nobis Epistolam fuerint significata; utque hinc planè intelligas, quòd non nudâ suspitione adducti fuimus, sed ipsam nudam apprehendimus B
veritatem. Cæterùm manifestius idem figmentum deprehensum est per Archiepiscopum Tranensem ac Syn-cellum, qui illinc ad nos veniens, totam aperuit veritatem, quemadmodum narra-
potenti sanctoque Imperatori nostro,

* Al.
ἐπιτί-
σται

* Al.
ἐπιτί-
σται
* Al.
ἀλλ' ὅτι
* Dicet
in al.

ix. Rumor autem qui-
dam nostris auribus insonuit,
quòd memoratum Papam
etiam perfectio tua in sacris
Diptychis referat; itemque
Alexandrinus & Hierosoly-
mitanus Antistites. Sed non
puto tantâ ignorantia teneri,
maximè præ aliis tuam in-
comparabilem virtutem. No-
stienim, à tempore sanctæ &
Oecumenicæ sextæ Synodi, ac
deinceps, relationem Papæ in
sacris Diptychis, apud no-
stras videlicet sanctas Eccle-
sias excisam fuisse, propterea

* Al. quòd Viligius tunc Romæ
Papa, ad eam Synodum venire

τὸ Πάπαι ἡμετέρας χειρὸς, ἀλ-
λά μὴν καὶ αὐτῆς τὸ πρὸς ἡμᾶς δῆθεν
ἐκ τοῦ Πάπα διὰ τῶν ἀλιτρίων
ἐποκομιθείσης, ἥ ἐς τὴν Ἑλλάδα
μετ' ἐρμηνείας φωνῇ, πρὸς τὴν
σὴν μαχεριότητα ἐξεπέμφαμεν
ὡς αἰ γνοίης, τί μὲν ἡμεῖς πρὸς ἐκεί-
νοι ἐγράψαμεν, πάντα ᾗ διὰ τῶν ἐπι-
δοθείσης ἡμῖν ἐπιτολῆς ἐδηλοῦντο·
ἥ ἀκριβὲς χαρᾶ μαθήσις ἐντεθῆναι, ὡς
οὐ φιλήω ὑπονοίας * ὑπονοήσα-
μεν, ἀλλ' αὐτῆς τὴν ἀληθείαν γυμ-
νῆς ἐδραξάμεθα. φανερῶς περὶ τὸ
τοιοῦτον ἡλείψθη δράμα καὶ διὰ τοῦ
ἀρχιεπισκόπου Τρανίας καὶ συλλέ-
λου ἐκείνου * ὡς * τούτου * πρὸς ἡ-
μᾶς ἀφιστάμενον, καὶ τὴν ἀληθῆ πάσαν
ἀφασταφάνειαν * γινώσκον, οἱ τρέ-
πον εἰρηκα πρὸς κραταιὰ καὶ ἀγία ἡμῶν
βασιλεῖ.

Φήμι δὲ πρὸς τοῖς ἡμετέροις ὡσὶν
ἐν γὰρ, ὡς τὸ δηλωθῆναι Πάπαι καὶ
C ἡ πλειότης σου ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνα-
φέρει διptyχοῖς, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ Αλε-
ξανδρινός, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων. καὶ
ὅτι οἱ μὲν τοσοῦτον ἀγνοῶσιν ἀν-
νόημα, μάλιστα περὶ τῶν ἄλλων
τῶν σὴν ἀσύκριτον δρετὴν. οἶδας
ᾧ ὅτι ἐκ τῶν ἀγίας καὶ οἰκουμένης
ἐκ τῆς συνόδου, καὶ ἐπιτάδε, ἡ
ἐν τοῖς ἱεροῖς διptyχοῖς ἀναφορὰ
ταῖς κατ' ἡμᾶς δηλαδὴ ἀγίας
ἐκκλησίαις ἐξεκόπη τοῦ Πάπα,
ᾧ τὸν τιμιώτατον Πάπαι Ρώ-
μης τὸν * Βιγγλίον μὴ ἀπειτῇ·
ση κατὰ ταύτην τὴν σύνοδον, μήτε

μὴν ἀναθηματίσαι τὰ ὡς Θεοδώ-
 εῖτου χεῖ ἡ ὁρθῆς πίστεως καὶ τὴν δώδε-
 κα κεφαλαίαν τοῦ ἀγίου Κυρίλλου
 γραφέντα, ἐπὶ ᾧ ἔστι τοῦ Ἰβᾶ ἐπιστο-
 λῶν καὶ ἔκδοσις καὶ μέγιστος τοῦ ἰδίου,
 ἀπομνησθῆναι ἡμεῖς ἀγνοή-
 τῆς καὶ πατριάρχης ἐκκλησίας τὸν
 Πάπαν. οὐ γὰρ ἐστι καὶ ἀπίστον ἡμῖν
 τοῦτο παντάπασι εἶδέναι· οὐ τοσοῦ-
 τον ὡς ἐκείνων, ὅσον ὡς ἡ σῆς
 πολυμαθείας τε καὶ ἐξηρημώσεως σω-
 τῆς.

Καὶ οὐ τοῦτο ἡ μόνον, ἀλλ' ὅτι
 καὶ οἱ διλαθόντες δύο δεξιερῆς, οὐ
 μόνον ἄλλους καὶ ἀζυμα ἐσθίουσας
 καταδέχονται, ἀλλ' ἐστὶν ὅτι καὶ
 αὐτοὶ δι' ἀζύμων ἡ θείας ἐκτελοῦσι
 μυστηρίαι. καὶ ἡμεῖς μὲν μίμνητες δι-
 πλοῦντες ἐκ τοῦ παρρησιάζου, δι'
 οὗ καὶ ὡς τούτου ὡς ἐκείνοις ἐ-
 ρώτησιν ποιούμεθα, ἀλλὰ καὶ ἡ μὴ
 ἡ ἄλλοις ὡς τούτων παρρησίαν ἔχον-
 τες, τὸ πᾶν τὴν ἐρώτησιν τὴν σὴν ἀντι-
 μῶν ἀγνοήσῃ ὡς αὐτὴν ὡς τοῦ
 πρᾶγματος ἀκριβῶς ἐξετάσασα
 γνωρίσῃ τὴν ἡμῶν μετρίωσιν. καὶ
 ὡς μὲν τούτων, οὕτως.

Εἰς ἡμετέρας ἡ χεῖρας ἀπεδόθη διὰ
 τοῦ λαμπροτάτου ἀποστόλου καὶ δου-
 κῆς Ἀντιοχείας τοῦ Σκληροῦ, καὶ τὸ
 ἴσον τὸ ὡς τὸ Γραδένσιον ἡ τοῦ Ἀκυ-
 λίας γραφῆς σου· ὃ καὶ ἀντιπαθεῖν,
 καταδρομὴν * αὐτῶν πολλῶν ὡς ἡ
 ἀζύμων * μόνον ὡς ῥῆθι ποιούμενοι τὴν
 ἄλλων Ρωμῶν σφαλμάτων πολ-
 λῶν τούτων χαλεποτέρων ἀφείμενοι.

A noluerit, nec anathema dicere
 tum Theodoriti adversus re-
 ctam fidem duodecimque san-
 cti Cyrilli Capita scriptis,
 tum Epistolæ Ibæ: atque ex
 eo tempore usque ad præsens,
 abscissum esse Papam à nostra
 sanctissima & Catholica Ec-
 clesia. Quam ob causam, in-
 credibilis nobis penitus visa
 est illa fama: non adeò circa
 illos Præsules, quàm circa
 multiplicem doctrinam tuam,
 B singularemque prudentiam.

x. Neque verò hoc dum-
 taxat relatum fuit; sed etiam
 quòd duo memorati Pontifi-
 ces, cum homines alios Azy-
 ma comedentes recipiunt,
 tum ipsi quoque interdum in
 Azymis divina celebrant my-
 steria. Et nos quidem nemi-
 nem ad manum habentes, per
 quem illos ea de re interroge-
 mus, ad hæc aliis circa ista ne-
 quaquam fidentes; omnem
 C inquisitionem tuæ committimus
 sanctitati; ut ipsa nego-
 tio diligenter explorato, no-
 stræ medioeritati notum fa-
 ciat. Ac de his quidem sic.

xi. In nostras autem ma-
 nus traditum est à clarissimo
 præfide ac duce Antiochiæ *Zona-*
 Sclero exemplum Epistolæ *tas. Co-*
 tue ad Gradensem seu Aqu- *drum.*
 leensem Antistitem: quæ le-
 sta, inventa est plurimum ex
 currere in sola Azyma; aliis
 * *Al.*
 * *Al.*
 Latino- *Al.*
 rum erroribus, qui
 multo graviores sunt, omis-
 sis.

* Al.
αὐτῶ

Si fortè autem & ita scripsit ad sanctitatem tuam, quòd de his ad ipsum litteras dederit nostra mediocritas; attamen de nullo horum indicavit unquam, aut ipsi Papæ, aut alteri cuiquam Episcoporum suorum; exceptâ Epistolâ, cuius exemplum impræsentiarum ad te misimus. Scilicet, sicut apparet ex litteris eorum atque actionibus, penitus mendaces sunt & vafri. Verùm rectè cognoscas, quòd non uno tantùm jaculo, nempe circa Azyma, transfiguntur Latini; illo cunctis notissimo; sed multis variisque; ob quæ necesse est ut illos aversemur.

xii. Et quidem quæ Judæos imitati peragunt, ista sunt; Ipsum circa Azyma impendens iis crimen; Suffocata manducare: Radi; Sabbata servare; Polluta comedere; Monachos carne vesci, adipe fuillo, omnique corio usque ad carnem pertingente; In prima Jejuniæ hebdomade, in Carnisprivii & Lacticiii hebdomadis, eodem modo circa cibum agere; Feriâ quartâ carnem edere, Parasceve autem caseum & ova; Totum Sabbati diem jejuna-
re. Quæ verò extra hæc, ejusmodi sunt, atque ita habent: In sancto Symbolo, tale additamentum recitant, ex mala periculosaque sententia; ad hunc modum; *Et in Spiritum*

* Al.
ἀπὸ τοῦ

Α εἰ ἔγραδὲ καὶ ἔγραψαν οὕτως τορὸς τὸν ἀγίοτητα, ὅτι παρὲς τοῦτων ἔγραψαν * αὐτῶ ἡ μετερίτης ἡμῶν· ἀλλ' οὖν παρὲς οὐδὲν τοῦτων ἐδήλωσέ ποτε, ἢ αὐτῶ τῷ Πάπῃ, ἢ πρὶ ἀλλῶ τῷ ὁπισκόπῳ αὐτοῦ· πλὴν τ' ὁπισκολῆς ἥς ἰδὼν πρὸς σὲ τὸ ἴσον ἐξαπετίλαμεν. ἀλλ' ὡς φαίνεται, ὅτι περὶ τῶν γραμματέων αὐτῶν καὶ τῶν παρ' αὐτῶν, ὅλως εἰσὶ φιλοψευδεῖς καὶ πειρώρι. ἀλλ' εὐῖσθι, ὡς οὐχ ἐνὶ μάῳ βέλει τῷ παρὲς τ' ἀζύμῳ παρ' ἐπιτίθειται οἱ Γραμματεῖ, τῷ τὸ πρὸς ἡλως πᾶσι γνωστομένῳ· ἀλλὰ πολλοῖς περὶ καὶ διαφορῆς, δι' αὐτῶ καὶ ἐκτερεῖται τοῦτοις ἐπ' ἀνάγκης.

Καὶ αὐτῶ ἐπιπλοῖσιν Ἰουδαῖζοντες, ταῦτά ἐστὶ αὐτό περὶ τοῦ παρὲς τ' ἀζύμῳ αὐτοῖς ἐπικριμαμένοι ἐκκλησιαστικῶν καὶ τὸ τὰ πικρὰ τοῦτοις ἰσθύνειν καὶ τὸ ἐξῆς τῶ καὶ τὸ φυλάττειν τὰ σαββάτα καὶ τὸ μαροφαγεῖν καὶ τὸ οὐ μισαχρεῖς κρεωφαγεῖν τὸ πᾶν τὸ χοίρειον, καὶ τὸ δερματῖδα πᾶσαν τὴν δὴκῶσαν μέλει τοῦ κράτος· καὶ τὸ καὶ τῶ παρὲς τῶν ἱερῶν ἐβδομάδα, καὶ τὸ ἀπόκριαι ἐν ταῦτῳ καὶ τὸ τυρηνίῳ ἐκπλεῖν καὶ τὸ τῇ περὶ ἀδὴ κρεωφαγεῖν, τῇ τῇ παρασκευῇ ἰσθύνειν τὸν ἐν ὧ καὶ τῷ σαββάτῳ τῇ ἱερῶν πᾶσαν πλὴν ἡμέραν. καὶ δὲ ἐκτός τοῦτων, τοιαῦτα καὶ οὐτως ἔχοντα ἐν τῷ ἀγίῳ συμβόλῳ, τοιαῦτά ποιεῖν καὶ τῷ παρὲς τῶν ἀδὴκῶν, κακῶς καὶ ἐπικινδύνως φρονέοντες· ἔχοντες ὅτι καὶ ἐν τῷ πνεύματι τῷ

ἄγιοι, τὸ κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ
τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ ἐκπορεύμενον
ἐν τῇ ἡμέρῃ μυσταγωγία, τὸ,
εἰς ἄγιος, εἰς κύριος Ἰησοῦς Χριστός,
εἰς δοῦλος θεοῦ πατρὸς, διὰ πνεύμα-
τος ἁγίου ἐκφανοῦσι.

Πρὸς ᾧ ἔστι ἡμεῖς τῶν ἱερῶν κα-
λῶσι τε πέρι τῆς γυναικας ἔχοντες,
μὴ χαλᾶ δεχόμενοι τὸ τῷ ἱερουργεῖν ἀ-
ξίωμα, ἀλλ' ἀξύνους τῶν τῆς ἱερέας
ἡγιοντας. καὶ δύο ἀδελφάς δύο λαμ-
βάουσιν. καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ καὶ τῇ
χερὶν τῶν μεταλήψας, εἰς τὴν λειτουρ-
γούμετων ἑορταζόντων τὰ ἄλυσμα, * ἐν-
λοιποὺς ἀσπάζεται. καὶ δακτυλίοις
φορεῦντες ἐν τῇ χερσὶν οἱ ἐπίσκοποι,
ὡς δὴ τῆς γυναικας πᾶς ἐκκλησίας
λαμβάνοντες, τὰ ἀρραβῶνα φορεῖν
λέγουσι καὶ εἰς πολέμους καὶ ἐξίοντες,
αἵμασι τῶν ἑαυτῶν χερσας χραίνουσι
καὶ * περὶ * αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἀκαχεύου-
ντες καὶ ἀκαχεύμενοι. ὡς δέ τινες ἡμᾶς
διεβεβώσαντο, καὶ τὸ θεῖον βᾶπτισμα
ἐπιπλουῦντες, ἐν βᾶπτισμοῦς
* βαπτίζοντες εἰς μία κατὰ δύσιν, τὸ
ὄνομα τῆς πατρὸς καὶ τῆς υἱοῦ τῆς ἁγίου
πνεύματος ἐπιλήθοντες, ἀλλὰ καὶ ἁ-
λατος τοῦ * τῷ τῶν τῶν βαπτίζο-
μενῶν πληρῶσι σῶματα. κακῶς ὅτι καὶ
τὸ σποδολικὸν ἐκείνο ῥητὸν ἐκλαμ-
βάνοντες, τὸ φάσκον, Μικρὰ ζύμη
ὅλον τὸ φύραμα ζυμῶν, οὕτως ἐκείνο
γυμνωμένοι ἔχουσιν, Μικρὰ ζύμη
ὅλοι τὸ φύραμα φθείρει πειράμενοι
διὰ τῆς μικρῆς ταύτης τοῦ ῥήματος
ἀφορμῆς, ἀνατίθειν τὴν ζύμη

A sanctum, Dominum, & unifi-
cantem, qui ex Patre Filioque
procedit. Item in sacra Missa
proclament; Unus sanctus, u-
nus Dominus Iesus Christus, in
gloria Dei Patris, per Spiritum
sanctum.

xiii. Ad hæc, sacerdotum
nuptias prohibent; hoc est, ** Al. in-*
qui uxorem habent sacerdotii *ser. 66.*
dignitatem non suscipiunt, *66*
sed conjugii expertes esse de-
bent qui volunt sacrari. Duo
fratres duas sorores ducunt.
In Missa, tempore communio-
nis, unus ministrantium co-
médit Azyrna, & reliquos sa- ** Al.*
lutat. Annulos in manibus fe- *id.*
rentes Episcopi, quasi Eccle- ** Al. 2*
sias uxorurn loco duxerint, ge- *66*
stariā se arrhabonem aiunt:
& ad bellum progressi, san-
guine manus inquinant; ante
quas pollutas, cum animas
occidunt tum animabus occi- *In Alia-*
duntur. Utque nonnulli no- *tie, 66.*
bis affirmarunt, divinum Bap- *cautis*
tismum celebrando, eos qui
baptizantur, unā immersione
baptizant, nomen Patris & ** Al.*
Filii & Spiritus sancti pro- *Bapti-*
ferentes; quin etiam tale co- *zom*
rum quos baptizant ora im- ** Al.*
plent. Malè præterea acci- *66*
piunt illud Apostoli dictum;
Modicum fermentum totam mas- *i. Cor.*
sam fermentat: quod ita ha- *v. 6.*
bent scriptum; Modicum fer- *Gal. 5.*
mentum totam massam corrumpit:
conanturque ex hac par-
va vocabuli occasione, e-
vertere fermentum, quod

panem: sublevar & attollit. A

xiv. Sed nec Sanctorum reliquias volunt adorare: quidam verò illorum, neque sacras imagines. Sanctos magnosque Patres nostros, doctores atque pontifices; Gregorium, inquam, Theologum, magnum Basilium, divinum Chrysostomum; cum aliis sanctis non recensent, vel prorsus admittunt eorum doctrinam. Necnon alia quædam agunt, quæ operosum est particulatim enumerare. Ita ergo viventes, ejusmodi moribus innutriti, manifestò illicita, vetita, averfanda audentes, an rectè sentientibus videbuntur in Orthodoxorum omnino cætu esse collocandi? Non ego sanè arbitror. Qui autem forsan eos ita operantes, rectè sentire affirmant; sortem in parte illorum accipiant. Neque enim umquam illis inviderimus hanc concordiam atque consensionem. Absit ut adeò insaniamus & mente nostrâ excidamus.

xv. Ista obiter enarravimus; ut nota habens perfectio tua quæ ab iis geruntur, non existimet circa sola Azyma errare; sicut etiam nos hucusque credidimus; sed agnitis aliis pariter & pejoribus delictis, connumeret illos cum quibus merentur. Quod porro omnium est gravissimum ac minùs tolerabile,

* Al.
ἐὶς τοὺς
σὺν τοῖς
* Al.
ἐὶς τοὺς
* Al.
σὺν τοῖς
περὶ
μὲν

πρὸς τὸν αἰσδατὸν ἀπὸ τοῦ αἵματος.

Αλλ' οὐδὲ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων ἀέχοντες προσκυνοῦν· πρὸς ἃ αὐτῶν οὐδέ τις ἁγίας εἰκόνας. οὐτε μὲν οὐτὶς ἁγίοις καὶ μεγάλους πατέρας ἡμεῖς ἐκ διδασκάλους καὶ ἀρχιερεῖς τοῦ πνευματος φημι Γρηγόριον, καὶ τὸ μέγα Βασίλειον, καὶ τὸ θεῖον Χρυσόστομον· τοῖς λοιποῖς συναριθμοῦσιν ἁγίοις, ἢ ὅλως τὴν διδασκίαν αὐτῶν καταδέχοντες. καὶ ἄλλα διὰ πᾶσι δρῶσιν, ἃ ἐργάζονται. B ὅτι καὶ μέγας ἀπειθῆσαι. οὐτὶς τοῖς βιοῦντες, καὶ τοιοῦτοις ἔστιν ἐπιθαρμύνοι, καὶ τὰ πνευματικὰ ἀθήματα ἐκ ἀπειρηγμένων τοῦ πνευματος καὶ ἀποκόσμου, ἐν ὁρθόδοξῳ ὅλως μίσηται τοῖς εὖ φρονοῦσι πρὸς ἁγίων δέξουσι; οὐκ ἐγὼ γὰρ οἶμαι. οἱ ὅρθως ἴσως αὐτοῖς φρονεῖν οὐτὶς ποιοῦντας ἀποφανόμενοι, τύχοιεν καὶ μελέδου αὐτῶν. οὐδὲ γὰρ ταύτης αὐτοῖς ποτὲ καὶ ὁμοιοῦς καὶ συμπτίαις φησὶν ἡμεῖς. C μὴ οὐτὶς μακρήν καὶ ἐκστατήν τῶν οἰκείων φρεῖν.

Ταῦτα καὶ παρὰ διὰ διέξελθον· ἵνα εἰδῆται ἔχουσα ἡ πλειότης σου τὰ τούτοις πλούμενα, μὴ οἶναι ὡς πρὸς μόνον τὰ ἀσέβητα σφάλματα· καὶ αὐτοὶ μέχρι τοῦ παρόντος ὑπελαμβάνειν· ἀλλὰ διαίτησιν καὶ τὰ ἐπὶ ταῖς τούτων αὐτῶν ἐλπίσιν, σὺν ἁγίαις καὶ ἀσέβηταις τοῖς μετ' αὐτῶν εἰσὶν ἄξιοι. τὸ ὅτι πάντες βαρύτεροι καὶ ἀναιδέτεροι, C

ἐπὶ δὲ σπουδαίαι αὐτῶν ἐκ τοῦ θεοῦ. Λέγουσι
 τοις ἐμφαίνον, περὶ τοῦ ὅτι λέγουσι
 ὅτι, ὅτι οὐ διδάσκησόμενοι, ἢ ἀφελ-
 λήσόμενοι, τὰ ἐν ταῖς κατέ-
 λαβον, ἀλλὰ διδάξοντες μάλλον
 καὶ πείσονται κρατῶν ἡμᾶς τὰ δόγ-
 ματα πύτων· καὶ ταῦτα μετ' ἐξου-
 σίας καὶ αἰμαχυρίας ὑπερβαλλού-
 σης. Ο κύριος φυλάξαι τὴν μακα-
 ριότητά σου ἐν ἑπὶ πολλῶν πε-
 ριόδῳ, * ἀρχόμενοι ὑπὸ ἡμῶν.

eorumque amentiam maximè
 declarat, istud est; Dicunt
 nempe, se ad hæc loca non
 accessisse, ut docerentur aut
 disceperent, sed potius ut
 docerent, ac persuaderent nos
 tenere sua dogmata; idque
 aiunt cum imperio & impu-
 dentia exsuperanti. Domi-
 nus conserveat beatitudinem
 tuam, annorum multorum
 curriculum, orantem pro no-
 bis.

* Al.
 ὡς μέ-
 νον

ΠΕΤΡΟΥ ΘΕΟΥΠΟΛΕΩΣ ΒΡΕΤΡΙ ΤΗΕΟΡΟΛΕΩΣ

καὶ πάσης αἰατολῆς πατριάρχου λα-
 γρος κατ' ὃν χρόνόν ἐβίηθεν ὁ Ἰτα-
 λὸς Ἀργυρὸς ἐλέγξων τὰ ἡμέτερα.

totiusque Orientis Patriarcha
 Dissertatio eo tempore scripta
 quo advenit Italus Argyrus
 ut nostra reprehenderet.

Ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχ-
 θρὸς ἐν τῷ ἀγίῳ σου, καὶ
 ὑπὸ κατεπαυρομένησαντο γνώμῃ
 οἱ μισοῦντές σε, ἀφάρτις κεφα-
 λῶν ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας σου,
 ἰκανῶς ἡμᾶς τὰ σὰ ἱερά· ἐδί-
 δαξε χράμματα, θεοειδέτατι ἀ-
 γιε δέσποτα. καὶ θάσμα μέγα κα-
 τέχει ἡμᾶς ὅτι τούτῳ, συνιδεῖν
 μὴ δυναμένοις, ὅτι κληθεῖς, ἢ
 πῶς βουλόμενοι ὁ Ἰταλὸς, εἰς το-
 σαύτην ἀφοδίαν ἐξέκλινεν Ἀργυρὸς,
 καὶ τοῖς ἱεροῖς ἐπεχίρει, αἰετῶν
 ὧν. τί γάρ, φησὶ, κρινεῖ, καὶ καὶ
 βαλανείῳ, ἢ ἐκεῖνος ἐν λαϊκοῖς
 πεταγμένῳ, τὰ ἱερά· πολυ-
 τραγμονῇ, καὶ συζηταῖς ποικίλταις,
 ὡς ἐδήλωσας, ψευδῆς ἐπινοῇ καὶ

1. Q Uanta Inimicus ma-
 lignè perpetraverit
 in sancto tuo, quamque ver-
 sutiā excogitaverint qui o-
 derunt te, levantes caput in
 medio tuæ Ecclesiæ, abundè
 docuerunt nos sacræ litteræ
 tuæ, divinissime sancte Do-
 mine. Et magna nos hac in re
 tenuit admiratio, qui non va-
 lemus intelligere, unde mo-
 tus, aut quid volens Italus
 Argyrus, tantopere defle-
 xerit à via, & sacra invaserit
 homo non sacratus. Quid
 enim, inquit, commune cani
 & balneo; ut ille in Laicorum
 numero constitutus, Sacerdo-
 tum negotiis sese ingerat, &
 scripta ejusmodi, sicut signi-
 ficasti, falsa excogitet, atque

I Cor.
111. 19

conficiat? Ex quibus nihil relaturus est præter compositi dramatis infamiam. Idque cum Papa vitam cum morte commutârit. Verùm sit Deo gratia, qui comprehendit sapientes in astutia eorum, nec diu passus est latere commentum.

11. Continebatur sacris litteris sanctitatis tuæ, rumorem quemdam ad tuas aures delatum fuisse, quod Papam in sacris referam Diptychis, idemque agant cæteri Patriarchæ; quodque non oportuit tantâ ignorantîâ teneri, præsertim ante alios me, qui cognitum habeam, à sanctæ Iextæ Synodi tempore, ac deinceps; ut verbis tuis utar; relationem Papæ in sacris Diptychis, excisam fuisse, propterea quod Vigilius tunc Papa, ad Synodum venire noluerit, nec anathema dicere Theodoriti adversus rectam fidem duodecimque sancti Cyrilli Capita scriptis: atque ex eo tempore usque ad præsens, abscissum esse Papam à nostra sanctissima Ecclesia.

111. Hæc quia complectitur venerandâ Epistola tua, pudore suffusus sum, nescio quo pacto rem exprimam, mihi crede, præsertimque propter te, & maximè si ad similitudinem Epistolæ ad nos missæ a te, jam similia ad alios quoque beatissimos Pa-

τριάρχων; ἐξ ὧν οὐδὲν ἔμελλε πλὴν αἰχύνῃς τοῦ δραματοφορηθέντος ἀπίστω. καὶ ταῦτα τοῦ Πάπα καὶ βίου κατατρέφαντος. ἀλλὰ χάρις τῷ θεῷ, τοῦ δραστορῶς οὐ σοφοῦς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν, καὶ μὴ ἐπὶ πολὺ τὸ πλάσμα λαοδαίμων ὡς ἐχρησάτο.

Περίερχοτο τοῖς ἱεροῖς γράμμασι καὶ ἀγνωστῆς σου, φήμην πινὰ τοῖς σοῖς ἐνηχηθῆναι ὡσιν, ὡς τὸ Πάπαν τοῖς ἱεροῖς ἀναφέρει διπύχοις, τοῦτο αὐτὸ ποιούμεναι καὶ τῶν ἄλλων [ἀγνωτάων] πατριαρχῶν, καὶ ὡς οὐκ ἔδει ποσούτων ἀγνόημα ἀγνοῆσαι, καὶ μάλιστα παρὰ τῶν ἄλλων ἐμὲ, εἰδὼτα ὅτι ἀπὸ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας οἰκουμένης σου τόδου καὶ ἐπιτάξει, ἵνα τοῖς σοῖς χρησμομαθήμασιν, ἢ ἐν τοῖς ἱεροῖς διπύχοις ἀναφορὰς ἐκκόπη τοῦ Πάπα, διὰ τὸ τὴν ηὐκαὶ Πάπαν * Βιγγίλλιον μὴ ἀπαντῆσαι καὶ τὴν σύνοδον, μήτε μὴ ἀναθεματίσαι τὰ ὡς τοῦ Θεοδώρου καὶ τὸ ὀρθῆς πίστεως, καὶ τὸ δώδεκα κεφαλαίων τῆς ἀγίου Κυρίλλου γραφέντα καὶ ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀποτηνῆναι καὶ κατὰ ἡμᾶς ἀγνωστῆς ἐκκλησίας τὸν Πάπαν.

Ταῦτα καὶ σὴς πρὸς σε ἐπερχόμενης γραφῆς, ἠχύνῃς, οὐκ ὅδ' ὅπως εἶπω, πείσεις, καὶ τὸ πλείον ὑπὲρ σου, καὶ μάλιστα εἰ κατὰ ὁμοιότητα τῆς παρὰ ἡμᾶς γραφῆς σου ἐφθης τοιαῦτα καὶ παρὰ οὐκ ἄλλοις γράψας μακαριωτάτους πα-

* Allat.
Βιγγίλλιον

τριάρχας. ὅτι πρὸ ἐξέτασις καὶ πλειάς καταλήψεις το μὴ γεροντός ὡς γεροντός, ἐξ ἀκρίβειας ματαίας παρέστη. πῶς γὰρ καὶ ἐμὲλλον τῶς αὐτὸν ἐγὼ αἰσθάνομαι τὸν Πάπαν, μὴ δὲ καὶ εἰ ἀγίας ἐκκλησίας αἰσφραγίστης αὐτὸν, πρόφικτος αὐτῆς, καὶ ζηλωτὴς εἰ καὶ πᾶς ἄλλος, ἐρῶ ἐλθὼν τὰ ταύτης πρεσβεῖα σεμνύναν καὶ μεγαλύναν αἰεὶ; τὸ γὰρ καὶ τὸ Βιγίλιον παρεξηγήσωμαι, καὶ ἀληθείας οὐχ ὑποφύσας, τοῦτο πόσιν οὐ πρὸς ἐπιμαρτυρεῖ ἀπρεσβεῖαι τὰ ἐκδοῦν Χαρτοφύλακί σου; εἰ γὰρ καὶ πρὸ τῆς Ρητορικῆς μαθήματα σοφιστικὰς ὁ αἰὶρ, ὡς ἀκούομεν, ἀλλὰ νέος αὖν, οὐ πῶς πείραν ἔχει ἱκανὴν τῇ ἐκκλησιαστικῇ. * πῶς γὰρ οὐκ ἔχει, φησὶν Ἰωάννης ὁ ἐκλίμαχος, οἶνος ὅτις ἐκ ληνῶν * ἐκλειόμενος.

Καὶ διὰ τοῦτο γράφω ὅτι τοῦτον C εἰς τοσοῦτον * ἀρξάντα μέγαν λαβὼν, ἐρδνηπικῶς, ἀλλ' οὐ παρεδυνπικῶς * αἰσφραγίστης γράφαι. οὐσία γὰρ καὶ κατ' ἡμᾶς ἱεραρχίας ὅτι τὰ θεοφύλακτα λόγια, ἡ ἰου καὶ τῆς θείων γραφῶν ἀληθινή ὁπισθίμη καθὼς ὁ μέγας ἀπεφάνητο Διονύσιος. Ο * Βιγίλιος γὰρ, ὅτι καὶ τὸ πῶς ἡμεῖς, καὶ ἡμεῖς τὰ πρὸς Ωριγῆνους, Ευαγγελίου περὶ Διδύμου, καὶ τῶν ἄλλων, Πέτρου καὶ Σευήρου καὶ Ζώορα, ἀλλὰ ἐπὶ τὴν συγγραμμάτων τοῦ Θεοδορείου κεκλήντο.

A triarchas scripseris. Quoniam ante examen notitiamque perfectam, quod nunquam evenit ac si contigisset, ex inani auditu protulisti. Quam enim ratione ego Papam referrem, non referente sancta tua Ecclesia, qui hujus alumnus sum, & zelator, si quis alius, verboque ac opere ejus privilegia semper commendo atque extollo? De Vigilio autem perperam retulisse, veritate non ita habente, hoc quantam non attestatur religioso Chartophylaci tuo negligentiam? Licet enim circa Rhetoricam disciplinam vir sit peritus, quemadmodum audimus; tamen cum juvenis sit, nondum sufficientem habet notitiam rerum Ecclesiasticarum. Fidem vero non obtinet, inquit Johannes Climacus, vinum mox è torcularibus expressum.

14. Idcirco debet ille, qui ad excelsum adeo gradum elevatus sit, indaganter, non obiter disceptare Scripturas. Substantia enim nostrae Hierarchiae sunt à Deo tradita oracula, seu divinarum Scripturarum vera scientia: sicut magnus pronunciavit Dionysius. Nam Vigilius tempore quintae Synodi vivebat, in qua agitata fuerunt quae ad Origenem pertinebant, Evangelium, Didymum, aliosque, Petrum, Severum, Zooram, * AB. necnon scripta Theodoriti; Zooram

* AB.
Βιγίλιος

* Desst
hoc
compta
in MS.

604.

* ABat.

ἐκλειόμε-

μῶς.

f. ἐκ-

κληόμε-

116

* Al.

ἀπὸ χ-

τῆς

* Al.

ἀπὸ ἀγ-

νῶτα

Eccle-

bas.

Histor.

ch. 1. 4

ibiq. 10

Inscr.

* AB.

Βιγίλιος

* AB.

debat. Quorum unus quidem, Amalphæ quondam Episcopatum obtinens, (ita accepimus) postea ab ea Ecclesia iustis de causis expulsus, jam à quinque annis integris fugatus manet. Alter verò, nomen solum habet Archiepiscopi, ipsâ se penitus nudum: neque enim ubinam pontificatum gesserit potuit inveniri. Tertio autem, pro libito imposuit personam Cancellarii, ac per summam versutiam & pravitatem persuasit ut ex hac Romana dignitate appellaretur, quò haberet in fraude quam moliebatur per quem obtineret, nimirum tamquam per murum inexpugnabilem. Et cum litterarum mearum sigillum abstulisset, illicque posita legisset, alia verò quasi ad nos per Papam missa composuisset, hisce prædictos homines instruens, miseros induxit; ô dolum & nequitiam! ut ad magnam urbem accederent, ac ejusmodi litteras commonstrarent nobis.

¶ Qui imperantem urbem ingressi, primò quidem potenti sanctoque nostro Imperatori conspiciendos se præbuerunt, cum arroganti superboque habitu, spiritu, incessu. Postea verò ad nostram venientes mediocritatem, quid dixerit quis quantâ insolentiâ, jactantiâ, temeritate usi fuerint? nullâ penitus

Λ ρείν· ὃν ὁ μὲν, ἐν Ἀμαλφῇ ἑπισκοπήσας ποτὲ ὡς ἤκουσαι, ὑπερὶ τῇ τοιαύτης ἀπειλαθεὶς ἐκκλησίᾳ δι' αἰτίας εὐλόγοις, ἐπὶ πάντι ἡδὲ ὅλοις ἐνιαυτοῖς διδιωγόμενος ὑπαρχών· ὁ δὲ, ὕνομα μόνον ἔχει δέχμεπισκόπου, πρῶτον παντάπασιν ἐρημὸν οὐδὲ γὰρ ὅπου καὶ δέχεσθαι οὐχ εὐρηται· τοῖς δὲ γὰρ κείτῃ παροτρυνέοντες, ὡς αὐτοὶ ἐδόκει, θελαίς καὶ κελλαρείου, καὶ B τούτῳ δὴ τῷ Ρωμαιοῦ ἀξιωματῷ, ἐξ ὑπερβαλλούσης πανουργίας καὶ πονηρίας τοῖς τοιαύταις καλεῖσθαι, ἵνα ἔχῃ ἐπὶ τοῖς σχημαρτητοῖς κρατεῖν δι' αὐτοῦ, ὡς διὰ πινος, διήτην τείχους ἀπορρημαχίου. καὶ τῷ ἐμῶν γραμματικῶν ἀφελῶν τὴν σφραγίδα, καὶ τὰ ἐμπεριέμενα αὐτῇ ἀναλίσκει, ἐπεὶ τῇ πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Πάπα διήτην ἀπειταλόμενα συνθεῖς, C ἐ* τούτοις τῶν εἰρημολόγων ἐφοδιασας, αἰσπεῖται τοὺς ἀθλοῖς, φεῖ δὲ πλάνης καὶ τῷ σχήματι, καὶ μεγαλόπολιν καὶ λαβεῖν, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐμφανίσαι γραμματα πρὸς ἡμᾶς.

Οἱ καὶ εἰσελθόντες τὴν βασιλεύουσαν, πρῶτον μὲν τῷ κραταίῳ καὶ ἀγίῳ ἡμῶν βασιλεῖ ἐπαθήσαν μετὰ σεβασμῶν καὶ γαύρου χρίματος καὶ φρονήματος καὶ βαδίσματος. ἔπειτα δὲ πρὸς τὴν ἡμετέραν μετρίτητα ἀειληλυθότες, πᾶσι αὖτε πᾶσι ἐποσὴν ὑπερηφανείας καὶ ἀλαζονείας καὶ αὐθάδειας ἐπέθεντο; μὴ δὲ

* Al.
ὁμοίως
* Al.
ἐπερχο-
* Al.
ἀρχι-
επισκο-
ποι

* Al.
κακοί
δ' αὖ

* Al.
τύττω
D

ἢ οἰανοῦ πρέσβησι ἐπὶ οἴκοις ἡμῶν, ἢ καὶ ἐν γυνὴ μικρὸν κλίνει τὰς ἐαυτοῦ κεφαλὰς, καὶ προσάγει ἡμῖν τὴν συνήθη προσκυῖνσιν αἰαχόμην, μήτε μὲν ὁπιοῦν τὴν μητροπολίτιν μετ' ἡμῶν ἐν τῇ σιχρέτῳ συνηθροισμένων, χαθίσαι ὅλως καταδεδυμένοι, καὶ τὴν κρατήσαντα ἀγῶνι συνήθειαν, ἀλλ' οἰκίαν τοῦτο ὕβρις νομοκρίτης. τί μὴ λέγω τὸ ποῦται ἀνοήτως; ἀλλ' οὐδὲ πρὸς βασιλικὴν ὅλως θεωροῦν καὶ μεγαλειότητα πασσώνων; μάλλον μὲν οὐκ ἐαυτῶν μεγάλως ἐξαίετες, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν φανταζόμενοι, καὶ τὰ αὐτῶν καὶ σκήπτρῳ ἐν τοῖς τῷ βασιλείῳ εἰσέρχονται.

Μηδὲ πίνω τούτων οἷς ἐκὸς δεδρακότις, ἐπιτολίῳ ἐσφραγισμένῳ ἡμῖν ἐπέδωκεν, ἔδωκεν ὑποχρήσαν. ἰδοὺ καὶ λαβόντα ἡ μετρίότης ἡμῶν, καὶ ἀφελὲν τὴν σφραγίδα ἐπιχειρήσασα, καὶ ἀκριβῶς θεωρησάμενη, αὐτὴν περὶ ταύτην εὖρε νεοθουμένην, καὶ τὰ χεῖρματα πλήρη δόλου καὶ φεινοίας. οἷα ἴδωμεν καὶ ἐδῆλου ἀποσταλάτω, ἀπὸ ἐν τῇ μεγαλοπόλει ὁ Ἀργυρὸς ἐνδημῶν, πρὸς τὴν ἡμετέραν πόλιν εἰσελθὼν μετρίοτητα· μάλιστα ἡ πρὸς τῶν ἀζύμων διὰ καὶ οὐχ ἀπαξ μόνοι, ἀλλὰ καὶ δις ἡδὴ καὶ τρίς καὶ περὶ αἰς, τὴν θείαν ἐξάωθη καὶ ἀπεβλήθη παρ' ἡμῶν καιωνίας καὶ μεταλήψας.

Τὸ δὲ ἴσθι τῆς πρὸς

A nos salutatione impertiti, nec sustinentes vel minimū capita sua inclinare, nobisque solitam venerationem offerre, neque etiam omnino admittentes post Metropolitānos nobiscum in Secreto congregatos sedere, juxta jam olim obtinentem consuetudinem, verū id suam esse contumeliam arbitrati. Quorsum non eloquor quod his stolidius est? Neque etiam ad imperiale culmen majestatemque ullatenus humiles exhibuerunt se: quinimo majorem in modum se extollentes, ac sibi superiora imaginati, cum cruce & baculis intra regiam ingressi sunt.

VII. Nihil igitur horum prout par erat perpetrantes, Epistolam obsignatam tradiderunt nobis, statimque recesserunt. Quam accipiens mediocritas nostra, & sigillum auferre conata, diligenterque scrutata, ipsummet invenit adulteratum, & litteras plenas doli ac vafamenti. Illa enim citra discrimen declarabant, quæ dum in hac magna urbe Argyrus commoraretur, nostræ sepe protulit mediocritati: præsertim de Azymis: propter quæ non semel tantū, sed & bis jam & ter quaterque per nos pulsus est atque ejectus à divina communione ac sumptione Eucharistiæ.

VIII. Porro exemplum

S ij

nostræ ad Papam Epistolæ; sed & ipsius quæ quasi à Papa ad nos scripta, per sceleratos homines allata fuit, quæque in linguam Græcam translata est; ad beatitudinem tuam misimus; ut cognoscas, quid nos ad illum scripserimus, quænam verò per redditam nobis Epistolam fuerint significata; utque hinc planè intelligas, quòd non nudà suspicione adducti fuimus, sed ipsam nudam apprehendimus veritatem. Cæterum manifestius idem figmentum deprehensum est per Archiepiscopum Tranensem ac Syn-cellum, qui illinc ad nos veniens, totam aperuit veritatem, quemadmodum narravi potenti sanctoque Imperatori nostro.

* Al.
ἐπιπί-
σταται

* Al.
ἐπιπί-
σταται
* Al.
ἐπιπί-
σταται
* Dist
in al.

ix. Ramor autem quidam nostris auribus insonuit, quòd memoratum Papam etiam perfectio tua in sacris Diptychis referat; itemque Alexandrinus & Hierosolymitanus Antistites. Sed non puto tantà ignorantia teneri, maximè præ aliis tuam incomparabilem virtutem. Nostienim, à tempore sanctæ & Oecumenicæ sextæ Synodi, ac deinceps, relationem Papæ in sacris Diptychis, apud nostras videlicet sanctas Ecclesias excisam fuisse, propterea

* Al. quòd Viligius tunc Romæ
ἐπιπί-
σταται Papa, ad eam Synodum venire

† Πάπαι ἡμετέρας χραφῆς, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτῆς τὸ πρὸς ἡμᾶς δῆθεν ἀπὸ τοῦ Πάπα διὰ τῶν ἀλιττειῶν ἀποκομιθεῖσιν, ἥ ἐἰς τὴν Ἑλλάδα μετρημινδύσις φωνῇ, πρὸς τὴν σὴν μακαριότητα ἐξεπέμφαμεν, ὡς αὐτοῖς, τί μὲν ἡμεῖς πρὸς ἐκεῖνον ἐγράφαμεν, τίνα δὲ διὰ τῶν ὁπιθῆσις ἡμῶν ὁπιτολῆς ἐδηλοῦντο· ἥ ἀκριβὲς χατὰ μαθῆς ἐντέθεν, ὡς οὐ φιλήν ὑποδοίαι * ὑποδοίαι μὲν, ἀλλ' αὐτῆς τὸ ἀληθείας γυμνῆς ἐδραξάμεθα. φανερώτερον δὲ τὸ τοιοῦτον ἡλέγχθη δρᾶμα καὶ διὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Τρεζίας καὶ συγκέλλου ἐκείνῃ * ὡς * τοῦτου * πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ἡμεῶν, καὶ τῶν ἀληθῶν πάντων ἀφ' ὧν φησάντος * γινώσκῃ, ὅτι πρόπον εἶρηκε τὸ κραταῖον καὶ ἀγίον ἡμῶν βασιλεῖ.

Φήμι δὲ τίς τοῖς ἡμετέροις ὡσὶν ἐνηχῆθη, ὡς τὸ δηλωθῆναι Πάπαι καὶ ἡ τελειότης σου ἐν τοῖς ἱεροῖς αἰσφέναι διπύχοις, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ Αλεξανδρείας, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων. καὶ οἷμαι τοιοῦτον ἀγνοῆσαι ἀνόημα, μάλιστα τὸ ἐπὶ τῶν ἄλλων πλεονῶν ἀσύκριτον δρετὴν. οἶδας γὰρ ὅτι ἀπὸ τῶν ἀγίων καὶ οἰκουμενικῆς ἐκτικῆς συνόδου, καὶ ὁπιτάδε, ἡ ἐν τοῖς ἱεροῖς διπύχοις αἰσφέναι καὶ ἡμᾶς δηλαδὴ ἀγίους ἐκκλησίαις ἐξεκόπη τοῦ Πάπα, ἀφ' ὧν τῶν τῆς καὶ Πάπαι Ρώμης τὸν * Βιλλίον μὴ ἀπαντῇ· σὲ κατὰ ταύτην τὸ σύνδοξον, μήτε

μὴ αἰσθηματίσαι τὰ ὡς Θεοδω-
ρίτου χτ' ἢ ὀρθῆς πίστεως καὶ τῷ δώδε-
κα κεφαλαίῳ τοῦ ἀγίου Κυρίλλου
γραφέντα, ἐπὶ ᾧ ἔστι τοῦ Ἰβᾶ ὁπισθο-
λίω· καὶ ἔκτοπι καὶ μέχρι τοῦ ἰδὲν,
ὑπομιμῆται τῷ χεστ' ἡμᾶς ἀγαπά-
της καὶ καθελικῆς ἐκκλησίας τὸν
Πάπαν. οὐ χρεὶν καὶ ἀπίστον ἡμῖν
τοῦτο παντάπασιν εἰδοῖν· οὐ τοσοῦ-
τοι θεοὶ ἐκείναι, ὅσοι θεοὶ τῷ σῶσι
πολυμαθίας τε καὶ ἐξηρημόνους σωό-
σις.

Καὶ οὐ τοῦτο ᾧ μόνον, ἀλλ' ὅτι
καὶ οἱ διλαθόντες δύο δεξιερῆς, οὐ
μόνον ἄλλοις τὰ ἀζύμα ἐσθίουσας
καταδέχονται, ἀλλ' εἰσι ὅτι καὶ
αὐτοὶ δι' ἀζύμων καὶ ζῆται ἐκτελοῦσι
μυστηρία. καὶ ἡμεῖς μὲν μίμνος ὀ-
πορευόμεντες ἐκ τοῦ παροχέου, δι'
οὐ καὶ θεοὶ τούτου πρὸς ἐκείνους ἐ-
ρώτησιν ποιησόμεθα, ἀλλως δὲ μὴ
ᾧ ἄλλοις θεοὶ τούτοις διαρρέειν ἔχον-
τες, τὸ πᾶν τῷ ἐρώτησι τῇ σῶσι αἰσθη-
μῶν ἀγότητι· ὥς αὖ αὐτῇ θεοὶ τοῦ
πράγματος ἀκριβῶς ἐξετάσασθαι
γινώσκῃ τῇ ἡμῶν μετρίότητι. καὶ
θεοὶ μὲν τούτων, οὕτως.

Εἰς ἡμετέρας δὲ χεῖρας ἀποδὲν δια-
τοῦ λαμπαρῶντος προέδρου καὶ δου-
κὸς Ἀντιοχείας τοῦ Σκληροῦ, καὶ τὸ
ἴσον τῷ πρὸς τῷ Γραθενσὶ ἡ τοὶ Ἀκυ-
λίας γραφῆς σου· ὃ καὶ αἰσθηματίζον,
καταδρομὴν * αὐτῶν πολλὴν θεοὶ τῷ
ἀζύμων * μόνον ὀρθῶς ποιούμενοι· τῷ
ἄλλων Ρωμῆων σφαλμάτων πολ-
λῇ τούτων χαλεποτέρῳ ἀφείμενοι.

A noluerit, nec anathema dicere
tum Theodoriti adversus re-
ctam fidem duodecimque san-
cti Cyrilli Capita scriptis,
tum Epistolæ Iba: atque ex
eo tempore usque ad præsens,
abscissum esse Papam à nostra
sanctissima & Catholica Ec-
clesia. Quam ob causam, in-
credibilis nobis penitus visus
est illa fama: non adeo circa
illos Præsules, quàm circa
multiplicem doctrinam tuam,
B singularemque prudentiam.

x. Neque verò hoc dum-
taxat relatum fuit; sed etiam
quòd duo memorati Pontifi-
ces, cum homines alios Azy-
ma comedentes recipiunt,
tum ipsi quoque interdum in
Azymis divina celebrant my-
steria. Et nos quidem nemi-
nem ad manum habentes, per
quem illos ea de re interroge-
mus, ad hæc aliis circa ista ne-
quaquam fidentes; omnem
C inquisitionem tuæ committimus
sanctitati; ut ipsa nego-
tio diligenter explorato, no-
stræ medioeritati notum fa-
ciat. Ac de his quidem sic.

xī. In nostras autem ma-
nus traditum est à clarissimo
præsidente ac duce Antiochiæ Zoma-
Sclero exemplum Epistolæ
tuæ ad Gradensem seu Aqui-
leensem Antistitem: quæ le-
cta, inventa est plurimum ex-
currere in sola Azyma; aliis
Latinorum erroribus, qui
multo graviores sunt, omis-
sis.

* Al.

* Al.

* Al.

* Al.

* Al.
αὐτῶν

Si fortè autem & ita scripsit ad sanctitatem tuam, quòd de his ad ipsum litteras dedit nostra mediocritas; attamen de nullo horum indicavit unquam, aut ipsi Papæ, aut alteri cuiquam Episcoporum suorum; exceptâ Epistolâ, cuius exemplum impræsentiarum ad te misimus. Scilicet, sicut apparet ex litteris eorum atque actionibus, penitus mendaces sunt & vafri. Verùm rectè cognoscas, quòd non uno tantùm jaculo, nempe circa Azyma, transfiguntur Latini; illo cunctis notissimo; sed multis variisque; ob quæ necesse est ut illos aversemur.

* Al.
ἀποκρίσις

xii. Et quidem quæ Judæos imitati peragunt, ista sunt; Ipsum circa Azyma impendens iis crimen; Suffocata manducare; Radi; Sabbata servare; Polluta comedere; Monachos carne vesci, adipe suillo, omnique corio usque ad carnem pertingente; In prima Jejuniorum hebdomade, in Carnisprivii & Læticinii hebdomadis, eodem modo circa cibum agere; Feriâ quartâ carnem edere, Parasceve autem caseum & ova; Totum Sabbati diem jejuna-
re. Quæ verò extra hæc, ejusmodi sunt, atque ita habent: In sancto Symbolo, tale additamentum recitant, ex mala periculosaque sententia; ad hunc modum; Et in Spiritum

A εὐχαριστῶν καὶ ἐρχομένων οὐτως τοὺς ἁγίους, ὅτι αὐτοὶ τοῦτον ἐρχομένων αὐτῶν ἢ μετρίότητις ἡμῶν· ἀλλ' οὐκ αὐτοὶ οὐδὲν τοῦτον ἐδήλωσαν ποτε, ἢ αὐτῶν τῷ Πάπῃ, ἢ τινὶ ἄλλῳ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ· πλὴν τῶν ἐπισκόπων ἧς ἐντὶ πρὸς σὺ τὸ ἴσον ἐξαπειλάμεν. ἀλλ' ὡς φαίνεται, ὅτι περὶ τῶν γεγραμμένων αὐτῶν καὶ τῶν πράξεων, ὅπως εἰσὶ φιλοφρονεῖς καὶ πειθήριοι. ἀλλ' εὐὶ ἴσθι, ὡς οὐχ ἐνί μάῃ βέλει τῷ αὐτῷ τῷ ἀζύμῳ διεπιέριται οἱ Ρωμῆοι, τῷ τὸ περιθάλπει πᾶσι γνασκομένῳ· ἀλλὰ πολλοῖς τι καὶ διαφόροις, δι' αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς περὶ τούτοις ἐπὶ ἀνάγκης.

C Καὶ ἂν ἐπιτιλοῖσιν Ἰουδαίους, ταῦτά ἐστὶ αὐτὸ τι τὸ αὐτῷ τῷ ἀζύμῳ αὐτοῖς ἐπιχερμάμενοι ἐσθλημαὶ καὶ τὸ πᾶν πικρὰ τοῦτοις ἰσθίειν καὶ τὸ εὐεχθῆν καὶ τὸ φυλάττειν τὰ σαββάτα καὶ τὸ μαροφάγειν καὶ τὸ εὐμπαχεῖν κρεωφαγεῖν τὸ σῆμα τὸ χοίρειον, καὶ τὸ δερματόδα πᾶσαν τὴν διηκῶσαν μέχρι τοῦ χρέατος καὶ τὸ χεῖρ τὴν τῆς κτηνῶν ἐσθμαδα, καὶ τὸ ἀπόκριαν ἐν ταῦτῃ καὶ τὴν τυρηνίαν ἐκπλεῖν καὶ τὴν περὶ ἀδικρεωφαγεῖν, τῇ τῇ παρεσθῆναι ἰσθίειν τυρηνίαν ἐν αὐτῇ ἐν τῷ σαββάτῳ τῇ κτηνῶν πᾶσαν πλὴν ἡμέραν. ἡ δ' ἐκ τούτων, τοιαῦτα καὶ οὕτως ἔχοντα ἐν τῇ ἀγίᾳ συμβόλῳ, τοιαῦτά ποιεῖται αὐτῶν τῶν ὁδηγῶν κακῶς καὶ ἐπιπυδύνας φρονεῖντες· ἐχθρὸν ἔστω· Καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ

ἅγιον, τὸ κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ
τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ ἐκπορεύόμενον·
ὃ ἐν τῇ θείᾳ καὶ μετὰ γυναικα, τὸ,
εἰς ἁγίους, εἰς κύριον Ἰησοῦν Χριστόν,
οἱ δὲ εἰς θεοῦ πατρὸς, διὰ πνεύμα-
τος ἁγίου ἐκφωνοῦσι.

Πρὸς ἣν ἔτι γάμοι τῶν ἱερέων κα-
λύπτει· τετέπνυται γυναικας ἐχούσας,
μὴ κατὰ δέχοντες τὸ τῶν ἱερουσίνης ἀ-
ξίωμα, ἀλλ' ἀζύροις τῶν ἱερῶν
θελοντας. καὶ δύο ἀδελφάς δύο λαμ-
βάουσιν. καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ καὶ τῇ
καθάρσει τῶν μεταλήψεως, εἰς τὴν λειτουρ-
γίαν· ἐὰν οὖν τὰ ἀζύματα, * ὅτι
λοιποὺς ἀσπάζεται. καὶ δακτυλίοις
φορεῖται ἐν τῇ χειρὶ οἱ ἐπίσκοποι,
ὡς δὴ τῶν γυναικας τὰς ἐκκλησίας
λαμβάνοντες, τὴν ἀρραβώνα φορεῖν
λέγουσι καὶ εἰς πολέμους καὶ ἐξιόντες,
αἵμασι τὰς ἑαυτῶν χεῖρας χράνυσιν·
καὶ * περὶ * αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἀμαρτω-
ποῦν καὶ ἀκαμάρτοι. ὡς δέ τινες ἡμεῖς
διεβεβαίωσαντο, καὶ τὸ θεῖον βᾶπτισμα
ἐπιτελοῦντες, ὅτι βαπτίζομενοι
* βαπτίζοντες εἰς μίαν κατὰ δύσιν, τὸ
ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἁγίου
πνεύματος ἐπιλήθοντες, ἀλλὰ καὶ ἁ-
λατος τοῦ * τῷ τῶν βαπτίζο-
μένων πληρῶσι σώματα. κακῶς ἦ καὶ
τὸ ἀποστολικὸν σκεῖνον ῥητὸν ἐκλαμ-
βάνοντες, τὸ φάρσικον, μικρὰ ζύμη
ὅλον τὸ φύραμα ζύμῃ, οὕτως σκεῖνο
καταμύκνον ἐχούσι, μικρὰ ζύμη
ὅλον τὸ φύραμα φθείρει· πειράζοντες
διὰ τὸ μικρὸν ταύτης τοῦ ῥήματος
ἀφορμῆς, ἀναστρέψιν τὴν ζύμην

*A sanctum, Dominum, & vivifi-
cantem, qui ex Patre Filioque
procedit. Item in sacra Missa
proclamant; Unus sanctus, u-
nus Dominus Iesu Christus, in
gloria Dei Patris, per Spiritum
sanctum.*

xiii. Ad hæc, sacerdotum * *Al. in-*
nuptias prohibent; hoc est, *ser. 66.*
qui uxorem habent sacerdotii
dignitatem non suscipiunt,
sed conjugii expertes esse de-
bent qui volunt sacrari. Duo
fratres duas sorores ducunt.
In Missa, tempore communio-
nis, unus ministrantium co-
medit Azyma, & reliquos sa-
lutat. Annulos in manibus fe-
rentes Episcopi, quasi Eccle-
sias uxorum loco duxerint, ge-
stariā se arrhabonem aiunt:
& ad bellum progressi, san-
guine manus inquinant; ante
quas pollutas, tum animas
occidunt tum animabus occi-
duntur. Utque nonnulli no-
bis affirmarunt, divinum Bap-
tismum celebrando, eos qui
baptizantur, unā immersione
baptizant, nomen Patris &
Filii & Spiritus sancti pro-
ferentes; quin etiam sale eo-
rum quos baptizant ora im-
plent. Malè præterea acci-
piunt illud Apostoli dictum;
Modicum fermentum totam mas-
sam fermentat: quod ita ha-
bent scriptum; Modicum fer-
mentum totam massam corrumpit:
conanturque ex hac par-
va vocabuli occasione, e-
vertere fermentum, quod

* *Al. in-*
ser. 66.

* *Al.*
id est
* *Al. 6.*

In Alla-
rio, 66.
autem

* *Al.*
Bapti-
zation

* *Al.*
et

1. Cor.
v. 6.
Gal. v.
9.

ὧς ἡ δόξα αὐτῶν ἐκ τοῦ πατρὸς
 τοῦ ἐμφανέως, πρὸς ὅτι λέγουσι
 ὅτι, οὐκ οὐ διδάσκεισθαι, ἢ δι-
 λαβόντες, ἀλλὰ διδάξουσιν μάλλον
 καὶ πείσουσιν κρατεῖν ἡμᾶς τὰ δό-
 γματα τούτων καὶ ταῦτα μετ' ἐξου-
 σίας καὶ αὐτοκρατίας ὑποβαλλού-
 σης. Ο κύριος φυλάξαι ἡμᾶς μαχα-
 ριότητά σου ἐν ταῖς πολλαῖς πε-
 ριόδοις, * ὡς ὁ μένεις ὑπὸ ἡμῶν.

eorumque amentiam maximè
 declarat, istud est; Dicunt
 nempe, se ad hæc loca non
 accessisse, ut docerentur aut
 disceptarent, sed potius ut
 docerent, ac persuaderent nos
 tenere sua dogmata; idque
 aiunt cum imperio & impu-
 dentia exsuperanti. Domi-
 nus conservet beatitudinem
 tuam, annorum multorum
 curriculum, orantem pro no-
 bis.

* Al.
 ὡς ὁ μένεις
 221

ΠΕΤΡΟΥ ΘΕΟΥΠΟΛΕΩΣ B PETRI THEOPOLEOS

καὶ πάσης ἀνατολῆς πατριάρχου λό-
 γος κατ' ὃν ἡμεῖς εἰσῆλθεν ὁ Ἰτα-
 λὸς Ἀργυρὸς ἐλέγχων τὰ ἡμέτερα.

totiusque Orientis Patriarcha
 Dissertatio eo tempore scripta
 quo advenit Italus Argyrus
 ut nostra reprehenderet.

Ὁ Σα ἐπὶ κηρύσσει ὁ ἐχ-
 θρὸς ἐν τῷ ἀγίῳ σου, καὶ
 ἡμεῖς κατασκευάσαντο γνώμην
 οἱ μισοῦντές σε, ἄφαιτες κεφα-
 λῶν ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας σου,
 ἡμεῖς ἡμᾶς τὰ σὰ ἱερά ἐδι-
 δάξαι γράμματα, ἡτοιμάσαμε ἀ-
 γιὰ δέσποτα. καὶ ἡμεῖς μέγα κα-
 τέχην ἡμᾶς ἐπὶ τούτῳ, συνιδίῃ
 μὴ δυναμῶν, ὅτι κλητὸν, ἢ
 πῶς βουλόμεθα ὁ Ἰταλὸς, εἰς το-
 σαύτην ἀνοδὴν ἐξέκλινεν Ἀργυρὸς,
 καὶ τοῖς ἱεροῖς ἐπεχείρει, αἰετῶν
 ὡν. τί γάρ, φησὶ, καὶ οὐκ, καὶ ἡ
 βασιλεία, ἢ ὁ κείνος ἐν λαϊκοῖς
 καταβύθῃ, τὰ ἱερά πολυ-
 τραβῆναι, καὶ συγγραφῆς ποιῶντας,
 ὡς ἐδήλωσας, ψευδῆς ἐπινοῇ καὶ

1. Q Uanta Inimicus ma-
 lignè perpetraverit
 in sancto tuo, quamque ver-
 sutiam excogitaverint qui or-
 derunt te, levantes caput in
 medio tuæ Ecclesiæ, abundè
 docuerunt nos sacræ litteræ
 tuæ, diviniissime sancte Do-
 mine. Et magna nos hac in re
 tenuit admiratio, qui non va-
 lemus intelligere, unde mo-
 tus, aut quid volens Italus
 Argyrus, tantopere defle-
 xerit à via, & sacræ invaserit
 homo non sacratus. Quid
 enim, inquit, commune cani
 & balneo; ut ille in Laicorum
 numero constitutus, Sacerdo-
 tum negotiis sese ingerat, &
 scripta ejusmodi, sicut signi-
 ficasti, falsa excogitet, atque

I. Cor.
III. 19

conficiat? Ex quibus nihil relaturus est præter compositi dramatis infamiam. Idque cum Papa vitam cum morte commutârit. Verum sit Deo gratia, qui comprehendit sapientes in astutia eorum, nec diu passus est latere commentum.

11. Continebatur sacris literis sanctitatis tuæ, rumorem quemdam ad tuas aures delatum fuisse, quod Papam in sacris referam Diptychis, idemque agant cæteri Patriarchæ; quodque non oportuit tantâ ignorantia teneri, præsertim ante alios me, qui cognitum habeam, à sanctæ Iextæ Synodi tempore, ac deinceps; ut verbis tuis utar; relationem Papæ in sacris Diptychis, excisam fuisse, propterea quod Vigilius tunc Papa, ad Synodum venire noluerit, nec anathema dicere Theodoriti adversus rectam fidem duodecimque sancti Cyrilli Capita scriptis: atque ex eo tempore usque ad præsens, abscissum esse Papam à nostra sanctissima Ecclesia.

111. Hæc quia completitur veneranda Epistola tua, pudore suffusus sum, nescio quo pacto rem exprimam, mihi crede, præsertimque propter te, & maximè si ad similitudinem Epistolæ ad nos missæ a te, jam similia ad alios quoque beatissimos Pa-

αποράτην; ἐξ ὧν οὐδὲν ἔμελλε πλεονέχουσι τοῦ δραματοποιητοῦ Σπύριτου. καὶ ταῦτα τοῦ Πάπα τῷ βίον καταγράφοντος. ἀλλὰ χάρις τῷ θεῷ, τῷ δραστομένῳ οὗτο σοφοῦς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν, καὶ μὴ ἐπὶ πολὺ τὸ πλάσμα λαοδαίμων ὡς ἐχρησάτο.

Πειριείχτο τοῖς ἱεροῖς γράμμασι τῷ ἁγιοσύνης σου, φήμην τινα τοῖς σὺν ἐνηχῆσθαι ὡσὶν, ὡς τῷ Πάπᾳ τοῖς ἱεροῖς ἀναφέρει διπύχοις, τοῦτο αὐτὸ ποιούτων καὶ τῶν ἄλλων [ἁγιοτάτων] πατριάρχων, καὶ ὡς οὐκ ἔδει τοσούτον ἀγνόημα ἀγνοῆσαι, καὶ μάλιστα πρὸς τῶν ἄλλων ἐμὰ, εἰδόμενα ὅτι Σπύριτος ἀγίας ἐκ τῆς οἰκουμένης συνόδου καὶ ἐπιτάξει, ἵνα τοῖς σὺν ἁγιοσύνημασιν, ἢ ἐν τοῖς ἱεροῖς διπύχοις ἀναφορὰ ἐξέκοπῃ τοῦ Πάπα, διὰ τὸ τῇ τῇ καὶ ταῦτα Πάπᾳ * Βιγίλιον μὴ ἀπαντῆσαι καὶ τὴν σύνοδον, καὶ μὴ μὴ ἀναθεματίσαι τὰ ὡς τοῦ Θεοδώρου καὶ τῶν ὁρθῆς πίστεως, καὶ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἁγίου Κυρίλλου γραφέντων καὶ ἐκ τοῦ καὶ μέλει τοῦ νῦν Σποτμηθῆναι τῷ καὶ ἡμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας τὸν Πάπᾳ.

Ταῦτα τῷ σὺν τιμῇ διερχομένης γραφῆς, ἡ χάρις σου, οὐκ ὅσον ὅπως εἶπω, πίστευε, καὶ τὸ πλεονέχον ὑπὲρ σου, καὶ μάλλον εἰ καὶ ὁμοίότητα τῶν πρὸς ἡμᾶς γραφῆς σου ἐφθης τοιαῦτα καὶ πρὸς οὗτον ἄλλους γραφῆς μακαριωτάτους πα-

* Allat.
Βιγίλιον

τριαρχας. ὅπ' ὡρὸν ἐξετάσεις καὶ πε-
λείας χαταλήψεις τὸ μὴ γερονὸς ὡς
γερονὸς, ἐξ ἀκοῆς ματαιὰς παρέστη-
σαι. πῶς γὰρ καὶ ἐμμελλον τῶς αὐτὸν
ἐγὼ αἰάφευ τὸν Πάπαν, μὴ δ' ἔχ-
ει ἀγίας ἐκκλησίας αἰαφεύσης
αὐτὸν, τρέφει μὲν ταύτης, καὶ ζη-
λατῆς ἐκείνης ἄλλος, ἐρῶ ἐλθ-
ῶ τὰ ταύτης τρεῖς βεῖα σιμύων
καὶ μεγαλύνων αὐτήν; τὸ δ' ἔχ' ἡ Βι-
γίλλιος παρεξηγηθεὶς, καὶ ἀληθείας
οὐχ οὕτως ἐχούσης, τοῦτο ποῦ οὐ
παραπειμαρτυρεῖ ἀποσεξίαν τῶ
ἀποβεί Χαρτοφύλακί σου; εἰ γὰρ καὶ
ὡς τὸ δ' Ρητορικῆς μαθημα σοφι-
στὴς ὁ αἰὶρ, ὡς ἀκούομαι. ἀλλὰ
νέος αὖν, οὕτω πεῖραν ἔχει ἱκανῶς
τῇ ἐκκλησιαστικῇ. * πῶς γὰρ οὐκ
ἔχει, φησὶν Ἰωάννης ὁ καλὶμαχος,
οἷος ὄντος ἐκ ληϊῶν * ἐκλειόμε-
νος.

Καὶ διὰ τοῦτο γράων ὅτι τοῦτον C
εἰς τοσοῦτον ἀρξέντα μέγα καθ-
μῶν, ἐρῶν ἡπικῶς, ἀλλ' οὐ παρ-
δυπικῶς * ἀνακρίνειν ἔα γραφά.
οὐσία γὰρ καὶ ἡμᾶς ἱεραρχίας
ὅτι τὰ θεοῦ ὁδοῦ λόγια, ἡ γου
ἡ τῇ θείῃ γραφῇ ἀληθινὴ ὁπτιή-
μην χάρις ὁ μέγας ἀπεφάνητο Διο-
νύσιος. Ο * Βιγίλλιος γὰρ, ὅτι δ'
πέμπτης ἡ, καθ' ἡ τὰ ὡς Ωει-
γῆς, Ευαγγελίου τε καὶ Διδύμου,
καὶ τῇ ἄλλαν, Πέτρου καὶ Σεμεῦ
καὶ Ζώρεα, ἀλλὰ ἔτ' συγγραμ-
μάτων τοῦ Θεοδορείτου καλῶντο.

A triarchas scripseris. Quoniam
ante examen notitiamque
perfectam, quod nunquam
evenit ac si contigisset, ex
inani auditu protulisti. Quā
enim ratione ego Papam re-
ferrem, non referente sanctā
tuā Ecclesiā, qui hujus alum-
nus sum, & zelator, si quis
alius, verboque ac opere ejus
privilegia semper commendo
atque extollo? De Vigilio au-
tem perperam retulisse, ve-
ritate non ita habente, hoc
quantam non attestatur reli-
gioso Chartophylaci tuo ne-
gligentiam? Licet enim circa
Rhetoricam disciplinam vir
sit peritus, quemadmodum
audimus; tamen cum juvenis
sit, nondum sufficientem ha-
bet notitiam rerum Ecclesia-
sticarum. Fidem verò non ob-
tinet, inquit Johannes Clima-
cus, vinum mox è torculari-
bus expressum.

14. Idcirco debet ille, qui
ad excelsum adeo gradum e-
vectus sit, indaganter, non
obiter disceptare Scripturas.
Substantia enim nostræ Hie-
rarchiæ sunt à Deo tradita o-
racula, seu divinarum Scrip-
turarum vera scientia: sicut
magnus pronunciavit Diony-
sius. Nam Vigilius tempore
quintæ Synodi vivebat, in
qua agitata fuerunt quæ ad
Origenem pertinebant, Eva-
grium, Didymum, aliosque,
Petrum, Severum, Zooram,
necnon scripta Theodoriti; Zōρεα

* Al.
Βιγίλλιος

* Desst
hoc
in MS.
604.

* Al.
ἐκλειόμε-
νος.
f. ἐκ-
κλειόμε-
νος
* Al.

αὐτὸν
ἐκείνη
* Al.
αὐτὸν
ἐκείνη

Eccle-
siæ.
Hierar-
ch. 1. 4.
ibique
Inceper.
* Al.
Βιγίλλιος

* Al.

non verò tempore sextæ Synodi. Inter quas Synodos intercessere anni cxxix. Contigit autem ut ad breve tempus Vigilius à Relatione rescicaretur, propter contentionem quam habuit cum sãctissimo Patriarcha Mena, quòdque hunc deposuisset; donec iterum pace inter ipsos constitutà reconciliati sunt pontifices. At sanctæ sextæ Synodi temporibus Papa erat sacer Agatho, vir venerabilis ac in divinis sapiens. Lege sexti hujus Concilii Acta, quæ recitari solent Dominicâ consequente Exaltationem venerandæ preciosæque Crucis. Invenies dictum Agathonem à sancta ea Synodo gloriosè prædicari.

v. Ad hæc ego quoque testis sum omni exceptione major, alique mecum plures eorum qui in Ecclesia præcellunt, quòd sub beatæ memoriæ Patriarcha Antiochiæ Domno Johanne, Papa Romæ, ipse etiam Johannes nominatus, in sacris Diptychis referretur. Constantinopolim præterea ante hos annos quadraginta quinque ingressus, reperi sub sanctæ memoriæ Patriarcha Domno Sergio prædictum Papam in sacra Missa cum aliis Patriarchis refectri. Quo autem pacto postea ejus amputata fuerit relatio, quamque ob causam, clam me est. Ac de his quidem ita persuasum habens,

A οὐ μὴν ἢ ὅτι τῇ ἐκτῇ συνόδῳ. διὰ
σημα ἢ μετὰ τῆς δύο συνόδων,
ρχῇ. ἔτι. τῇ συνόδῳ πρὸς με-
κρὸν τῇ ἀναφορᾷ. ὡς πομπὴν αὐτῶν,
ἀφ' αὐτῶν διελθὴν αὐτὸν πρὸς τῇ
ἀγία τῶν πατριάρχων Μηνᾶν, καὶ
καταλείπει τοὺς τοὺς ὑποβάλλειν.
ἕως οὗ καὶ πάλιν πρὸς ἀλλήλους οἱ
δεξιερεῖς εἰρηνόσαντες καταλλά-
γησαν. ὅτι ἢ τῇ ἐκτῇ ἀγίᾳ συνό-
δῳ, ὁ ἱερεὺς ἡ Πάπας Ἀγάθων,
B αἷψα ἴσμεν καὶ τὰ θεία σοφός. καὶ
αἰάτωσι τὰ * ὡς τῇ ἐκτῇ συνό-
δῳ, ἥτις εἰσὶν κυριακῇ καὶ ὡς
σιν τοῦ πμίου γαυροῦ ἀναγνώσκε-
σθαι. ὁρῶσις γὰρ τῇ εἰρηνόμον Ἀγά-
θωνα ἀκλεῖς ὑπὸ τῇ ἀγίᾳ ταύ-
της συνόδῳ ἀνακηρυχθέντες.

C Ἐπὶ ἢ τοῦτοις καὶ ἡ μάρτυς
ἀφ' ἧς ἔλαβον, καὶ ἄλλοι σὺν
ἐμοὶ τῇ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐλλογι-
μῶν πολλοί, ὅτι ὅτι τῇ μα-
καρίτῃ πατριάρχῃ Ἀντιοχείας κυ-
ριῷ Ἰωάννῃ, ὁ Πάπας τῇ Ρώμῃ
Ἰωάννης καὶ αὐτὸς ἀκούων, ἐν τοῖς
ἱεροῖς διπύχοις ἀνεφέρετο. καὶ
ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ πρὸς
ἁγόνων πατριάρχων καὶ πέν-
τε εἰσελθὼν ὡς ὅτι τοῦ μακα-
ρίτου πατριάρχου κυροῦ Σεργίου
τὸν δηλωθέντα Πάπαν ἐν τῇ
θείᾳ μυσταγωγίᾳ μετὰ τῇ ἄλλῃ
πατριάρχῃ ἀναφερόμενον. ὅπως
ἢ ὡς ἡ αὐτῇ ἐξέκοπη ἀναφο-
ρὰ, καὶ δι' ἡν ἀπῆλθεν, ἀπὸ αὐ-
τῶν. ἀλλὰ ὡς μὴ τοῦτοις οὕτως ἔχον,

* ΑΠ.
ὡς πομπήν

* ΑΠ.
περὶ πμίου

πλείον οὐδὲν σε βούλομαι πρὸς τῷ
Πάπα αἰαφορεῖς πορσεξεργάσαι.

Ὅσα δὲ σοι καὶ ἀπερίθμηται Ρω-
μαϊκὰ ἐλαττώματα μετήλθομεν.
καὶ ὅ μὲν τούτων ἐδόκει ἀποδοκταῖα
καὶ φύλα, τὰ δὲ ἰάσιμα, τὰ δὲ
περὶ αἵματος ἀξία. τί γὰρ πρὸς ἡ-
μᾶς τὸ ξυρᾶσθαι οὐτὶν δὲ χιερεῖς
οὐτὶν πώγωνας, καὶ δακτυλοφορεῖν
αὐτοῦ εἰς σύμβολον ὡς ἔγραψας ὅ
* ὅτι δὲ ἀγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησία
συμφύσις; καὶ ἡμεῖς γὰρ, * γαρ-
ραν ἐπὶ τῷ κεφαλῇ ποιούμεν εἰς
τῇ πᾶντος τοῦ κορυφαίου τῷ
ἀποστόλων Πέτρου, * ἐφ' ὃν ἡ τοῦ
θεοῦ μεγάλη ἐκκλησία ἐσφαιρό-
νται. ὅ γὰρ εἰς ὕβριν τοῦ ἀγίου, οἱ
δυοσεβεῖς ἐφάρησαν, περὶ τοῦ ἡμεῖς
εὐσεβοῦντες, εἰς δόξαν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ
πεποιήμεθα. Ρωμαῖοι μὲν ξυρᾶντες
οὐτὶν πώγωνας ἡμεῖς δὲ ἐπὶ κορυφῇ
τῇ παπαλήδραι ἐπιτηδεύοντες. ξυ-
σοφοροῦμεν καὶ αὐτοί, ἐλπίδια καὶ
ἐπιμάνικα καὶ ἐπιπαχῆλια πρὸς
βλημῆς ξυρᾶντες.

Καὶ τὸ μισοφθαλμὸν καὶ αὐτοῦ,
καὶ οὐτὶν μοναχὸς κρεφαλμὸν τὸ
στὰρ τὸ χεῖρον, εὐρήσεις καὶ
ταῦτα πολυπραγμοῦς, ὅτι
πρὸς τῷ ἡμετέρῳ γινόμενα. Βι-
θυνοὶ γὰρ καὶ Θράκες καὶ Λυδοί,
γαυλάς καὶ κολοιοὶς καὶ περὶ
τας καὶ χερσαίους ἐχίνοισ ἐδίον-
σι· ὅν τινα χρῆσιν οἱ πατέρες
ἀδιάφοροι εἶασαν. οὐδὲν γὰρ κτήνη.

A nolo te amplius circa Papæ
relationem laborare.

V I. Porro quæcumque à te
enumerata sunt Latinorum
vitia ac errata percurramus.
Et alia quidem eorum visa
sunt deestanda atque fu-
gienda, alia verò sanabilia,
quædam denique digna quæ
dissimulentur. Quid enim ad
nos, si pontifices barbam ra-
dant, & in signum (sicut
scripsisti) desponsationis cum
sancta Dei Ecclesia, gerant
annulum? Nos quoque supra
caput Gararam facimus, in
honorem omnino summi in-
ter Apostolos Petri, super
quem magna Dei Ecclesia æ-
dificata fuit. Quod enim in
sancti contumeliam impii ad-
invenerunt, id nos pietate
ducti in ejus gloriam hono-
remque vertimus: Latini qui-
dem barbam radentes; nos
verò in capitis vertice confi-
cientes coronam. Sed & ipsi
aurum gestamus, qui amicti
simus chirothecis, manipulis,
& stolis, auro intertextis.

V II. Quod autem polluta
manducant ipsi, eorumque
Monachi edant carnem, adi-
pem porcinum; illa quoque
invenies, modò indagaveris,
apud quosdam è nostris fieri.
Nam Bithyni, Thraces, &
Lydi comedunt picas, gracu-
los, turtures, ac terrestres
echinos; quorum usum Pa-
tres indifferentem relinqui-
runt. Nulla quippe creatura

* Al.
ὅτι τὸ
ἀγίας
* All.
γαρ-
ραν
* Al.
ἐφ' ὃ

Dei reſecticia eſt, quando cum gratiarum actione ſumitur. Idque perſuadet mihi vas linteum à cælo demifſi, in quo erant omnia quadrupedia terræ, beſtiæ, reptilia, volatilia cæli: tum Petrus divinitus audiens; Surge Petre, occide, & manduca: ac dicens; Abſit Domine, quia numquam commune quidquam vel immundum pertransiit per os meum: iterumque audiens; Quæ Deus purificavit, tu communia ne dixeris.

VIII. Occaſio autem poſtulat ut verba ſancti Baſilii uſurpemus. *Vi & in oleribus*, inquit, *proximum à conducentibus jungimus: ſic & in carnibus*, ab utili ſeparavimus nocentem, quandoquidem inter olera locum habet cicuta, ſicut inter carnes vulturnina: verumtamen neque cicutam neque alitercum quis mente pradius comederit, aut canis carnem attigerit, niſi magna urgente neceſſitate: ut qui manducaverit extra delictum ſit: Itidem in legumina oleraque ſuillum adipem immittere, hoc à ſanctis Patribus admiſſum fuit & conſeſum, præſertim apud quos bonum oleum non invenitur.

IX. Audi verò quid in Aſceticis ſuis dicat magnus Baſilius; Iam ciborum diverſitatem nullo modo conſectari Monachus debet, neque prætextu videlicet continentie, eſcarum diſcrimina excogitare. Si quidem

A *θεὸς ἀποδόλων, μετ' εὐχαρίστας λαμβανόμενον. καὶ πείθει με τοῦτο τὸ σκεῦος ὅτι ἐξ οὐρανοῦ κατεπερρέει οὐδὲν, ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ περὶ πόδα τῆ γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετα, καὶ τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ. καὶ Πέτρος θρόνον ἀκούσας· ἀναστὰς Πέτρος ἦνυσεν καὶ φάγε· καὶ εἰπὼν, Μηδαμῶς ὧ κύριε, ὅτι οὐδέποτε πᾶν κοινὸν ἢ ἀκαθάρτον διήλθε διὰ τοῦ στόματός μου· ἔτι πάλιν ἀκούσας, ἀ*
B *ὁ θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοῖνου.*

Κατὰ τὸ καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Βασιλείου εἶρεῖν. Φησὶ γάρ· * Καὶ ἐν λαχείοις τὸ βλαβερὸν τοῦ κατὰ τὴν φύσιν τοῦ βλαβεροῦ. οὕτως καὶ ἐν τοῖς κρέας τοῦ χρησίου τοῦ βλαβεροῦ διὰ τὸν χρῆσιν. ἐπεὶ λαχείον ὅτι καὶ τὸ κύνειον, ὡς κρέας ὅτι καὶ τὸ γάβριον· ἀλλ' ὅμως οὐτε ὕσχυα· μοι φάγοι αἱ πρὸς νοῦν ἔχον, * ἢ ὅταν κύνος ἀφαιτο, μὴ μεγάλης ἀνδραγαθίας κατεπερνούσης· ὡς ὅταν φάγων σὺκὶν ἠόμισε. καὶ τὸ τοῖς ὁσείοις καὶ ἐν λαχείοις σῆμα γάβριον ἐμβάλλεσθαι, τοῦτο ὡσαύτως τὸ ἁγίων πατέρων· ἀνεκρίθη καὶ συνεχωρήθη· καὶ μάλλον παρ' οἷς χρηστὸν σὺκὶν εὐείσκειται ἔλαον.

Καὶ ἄκουσον τί φησιν ἐν τοῖς Ασκητικοῖς αὐτῶν ὁ μέγας Βασίλειος. Βρωμάτων μὲν τοὶ ἀσκητοὶ, οὐδαμῶς ὅπῃ καὶ ὅφειλε ὁ ἀσκητὴς, καὶ παραποιοῦσι δὴθεν ἔχρατίας ἐξαλλαγὰς ἐδωμάτων ἐπινοοῦν. τὸ

ἢ αἰαροπὴ τῇ κοινῇ εὐταξίᾳ ὅτι, καὶ παιδᾶλαν ὑπόθεσις· καὶ τοῦ οὐαὶ κληρόμενος γίνε· ὁ ἐν συτήματι ἀσκητικῷ· τοιαύτας αἰτίας παραχρῆς ἐνδιδόν· ἀλλὰ καὶ τὸ πρὸς τὴν μακαρίαν τὸν τὸν τὰ τριχότων τὸν ὡς τὸν τὸν ἀγίων πατέρων * ἐλκρῶν αὐτ' ἀλλου πρὸς ἀτύματος, ἐλάχιστον τοῖς βρώμασι· ἐμβάλλει συμπεπλεγμένοι τὰ λοιπὰ ἐδυσμαλὶ τοῦ ὕδατος, ἢ τῇ λαχάρι * ὑπαρχί· μὴ πρὸς αὐτῇ δὴ τὴν κωδὸξου ἐβελόου λαβείας, ὡς κρέα πρὸς τὸν ὕδατος, ὅτι κητέτω τῇ ἐδυσμάτω τὰ πρὸς περὶ ἔχρηστος· ἀλλὰ πρὸς δὲ πρὸς τὸν ἐλάχιστον πεμάχους τὸν ὡς αὐτῇ ἀποδεδειγμένης ἀποδεδειγμένης, πρὸς περὶ ὕδατος πρὸς πρὸς τὸν ἐλάχιστον ἐκείνου τμήμα, εἰς ποσὸν πρὸς ὕδατος, καὶ ἀπερματόδους εἰ τῷ βρώματος ἐμβλητέον, οὐ πρὸς ὅτι κατηγόρημα, ἀλλ' ἀκριβεστάτη ἀσκητικὴ καὶ ἀπαλαίπτως ὄντως ἐλκρῆταια. καὶ πρὸς τὸν τοιαῦτα μὴ πρὸς ἀσκητικὴν τὴν ὁσότητος ἀσκητικῶν. οὐ καὶ Ἰουδαϊζόντες ἀπεχόμεθα τῇ τοιούτων, ἀλλὰ πρὸς πρὸς πλησμονὴν φέρωντες. καὶ ταῦτα μὲν τὰ ῥητὰ * ἀγία Βασιλείου.

Ὁ ἅγιος Παχόμιος χρίσας ἐν τῇ καὶ αὐτὸν ἀγία μονῇ ἐκ τῇ ψυχῶν καὶ τῇ πρὸς αὐτῶν τῇ πρὸς αὐτῶν ἐσθλαί· καὶ σφατιομένων αὐτῶν, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐξισταλὶ κρέασι καὶ ὅτι πρὸς αὐτοὺς ὑποδεχόμενος· ἐκ ἐντόνια ἢ καὶ τὰ ἄκρα τῇ ποδῶν καὶ

A hoc communis disciplina perversio, & scandalorum occasio est; sique heres illius va, qui in conventu Ascetico huiusmodi causam turbatum dederis. Sed etiam retineatur decoctum illud sale conditum quod à sanctis Patribus concessum est, ut modice pro alio quoque condimento cibis injiceretur, commistum cum reliquo ferculo aquae vel olerum: ne scilicet praecepi vana religionis propria voluntate suscipias, tamquam carnes repudiatis, conquiritur escarum preciosiores ac meliores: sed in decocto minimi frusti buccam citra observationem intingens, cum omni gratiarum actione assumat. Minimum enim illud segmentum, in tam magnam copiam aquae, aut (si contigerit) seminalis cibi coniectum, non est indicium cupiditatis, sed exactissima Ascetarum vereque durissima continentia. Oportet igitur ut qui in sanctitate Monastica exercet se, talia non observet. Neque enim Iudaeorum ritum sectatis ab huiusmodi abstinentia, sed fugientes deliciarum saturitatem. Haec sancti Basilii verba.

x. Sanctus verò Pachomius in suo sancto Monasterio sues è micis ac mensæ reliquiis pascebat: quibus macatis, reliquam quidem carnem hospitibus quos exciperet, in epulum dabat; interanea verò ac extremitates pedum

* Al. τριχότων

* Al.

ὡς κελεύει

* Al.

ὡς ἀλλοι

* Al.

ὡς περὶ καὶ

* Bas.

Al. &

al. cod.

ταλαίπωρος

* Al.

προφύλα

τῇ πλημυρίᾳ

διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. Καὶ πάλιν Ὁ-
 ται ἡ ἐλθὼν ὁ ὁδὸς κλητός, ὃν ἐγὼ
 πέμψω ὑμῖν ὁδὸν ἢ πατρός, τὸ
 πνεῦμα τῆ ἀληθείας, ὃ ὁδὸν ἢ πα-
 τρός ἐκπορεύεται, ὁ κείνους μαρτυ-
 ρήσει περὶ ἐμοῦ. Εἰπα· Ἐπὶ πολλὰ
 ἐχολέγων ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύναμαι
 βαρύνειν ἄρτι. ὅταν ἡ ἐλθὼν κεί-
 νος, τὸ πνεῦμα τῆ ἀληθείας, ὁδηγήσει
 ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. οὐ γὰρ
 λαλήσει, ἀφ' ἑαυτοῦ· ἀλλ' ὅσα αὐ-
 τὸς ἀκούσῃ λαλήσει, ἃ ἐκ ἐρχόμενα
 ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ὁ κείνός ἐμεῖς δοξά-
 σει, ὅτι ἐκ ἐμοῦ λαλήσῃ, καὶ ἀναγ-
 γελεῖ ὑμῖν. πάντα ὅσα ἔχει ὁ πα-
 τὴρ, ἐμένα ἔχει. διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι
 ἐκ ἐμοῦ λαμβάνει, καὶ ἀναγγελεῖ
 ὑμῖν.

Καὶ ὁ ἀναγγελεὶς οὐκ ἔστι πα-
 τὴρ ἀναγγελεῖς, τίς ὁ ὁδὸς
 ὁδὸς πολλή, ἢ καὶ δύνηται
 παραστήσει ἢ ὑφαιρέσει ποιήσας;
 περὶ ὧν γὰρ φανερώματα ἡθεῖα γε-
 νήσονται, οὐδεὶς ἠμφιζέσται,
 ἀλλὰ μᾶλλον ἐπεσθαι. ἀλλ' ὡς
 εἶπεν, ἀπέπεσαν Ῥωμαῖοι τὰ αἰ-
 τήματα τῶν Νικαίων πρὸς τὴν συ-
 νόδου, οἷα τῶν Ῥωμαίων ὅτι πολὺ τοῦ
 πᾶν ὁ Οὐρανίου ἐθνῶν κυριαρ-
 χήσαντος· παρ' ὧν ἴσως καὶ ἐμαθόν
 ὁδὸν αἰνέσαι, καὶ εἰς μίαν χεῖρα
 δύσειν, εἰ τοῦτο ἀληθές, ὡς ἐδή-
 λωσας, τὸ βεβαιώμα ὅτι περὶ
 ἡμῶν γὰρ ὁδὸς εἰς ἐντέλην τῆ ἀπο-
 βείας ἐπίγνωσιν τε καὶ βεβαιώσιν

Tom. II.

A docebit omnia, & suggeret vobis
 omnia quaecumque dixerō vobis.
 Et iterum; Cum autem veneris Johan.
 Paracletus, quem ego mitteram xv. 26.
 vobis à Patre, Spiritum verita-
 tis, qui à Patre procedit; ille tes-
 timonium perhibebit de me.
 Deinde; Adhuc multa habeo Iohan.
 vobis dicere; sed non potestis por- xv. 12.
 tare modò. Cum autem veneris 13. 14.
 ille, Spiritus veritatis, docebit 15.
 vos omnem veritatem. Non enim
 loquetur à semetipso: sed qua-
 cumque audiet loquetur, & qua
 ventura sunt annuntiabit vobis.
 Ille me clarificabit; quia de meo
 accipiet, & annuntiabit vobis.
 Omnia quaecumque habet Pater,
 mea sunt. Propterea dixi, quia
 de meo accipis, & annuntiabit
 vobis.

xii. Evangelistâ sic aper-
 tissimè differente. Orthodo-
 xorum quis audebit vel pote-
 rit addere vel minuere? Nam
 quæ clarissimè sanxit sacra
 Scriptura, non oportet ad
 calculum vocare, sed sequi.
 Verùm, ut videtur, amise-
 runt Latini exemplaria Nicæ-
 næ primæ Synodi; propterea
 quòd Vandalorum gens Ro-
 mæ diu dominium tenuit: à
 quibus forsan & didicerunt
 Arianorum in morem agere,
 ac per unam immersionem; si
 hoc verum est, quemadmo-
 dum significasti; Baptismum
 celebrare. Nobis ad perfe-
 ctam pietatis agnitionem
 confirmationemque sufficit

* Al.
 παρ-
 τέρ* Al.
 Οὐρανίου
 λον* Al.
 ἀναγγε-
 λῆς

sapientiā plenum & salutare
divinæ gratiæ Symbolum.
Nam de Patre, Filio & Spiritu
sancto absolute docet, ac
Domini Incarnationem iis
qui cum fide accipiunt exhibet.
Eos autem qui nonnihil
vel adjiciunt vel detrahunt,

* Al. *ἐάν τις*
Gal. 1. *vobis Evangelizaverit praevid*
quod accepistis, anathema sit.

* Al.
ὁ μὲν

xiii. Sed nec aliam additionem admittimus, quam in illo, *Unus sanctus, unus Dominus Iesus Christus, in gloria Dei Patris, per Spiritum sanctum, fecerunt: quamvis possimus eam pie intelligendo, nullatenus in rectā fide lædi.* Huic enim æquivalere videtur quod peragitur apud nos; quando exaltato sancto patre, & populo clamante, *Unus sanctus, unus Dominus Iesus Christus, in gloria Dei Patris, hinc & illinc Archidiaconus, quique secundas partes gerit, primum & secundum calicem levantes, dicunt, Imple Domine: ipsi autem particulam consecratæ oblationis immittentes, altā voce pronunciantes; Plenitudo Spiritus sancti.*

* Al.
λαμβάνοντες
* Al.
*ἐκφω-
νίζοντες*

xiv. Cæterum convenit ut nos ad bonam voluntatem respiciendo, præsertim ubi nec circa Deum nec circa fidem periculum est, propendamus semper ad pacem & fratrum amorem. Illi quippe fratres nostri sunt, quamvis

Α τὸ σὸφὸν καὶ σωτὴριον τῆς ψυχῆς χάρι-
τος σύμβολον. ὅθεν τε καὶ τῷ πατρὶ
καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι ἐκδη-
δύσκει τὸ τέλειον, καὶ τῷ κυρίῳ καὶ
ἐκκλησίᾳ πᾶσι τοῖς πιστοῖς δεχομέ-
νοις παρέσθι. ὅθεν ὁ παρρησιασθε-
ναις ἀποφασίζεις· π, αἰαθεῖα θί-
ζου. εἴ τις γὰρ, φησὶν ὁ ἀπόστολος,
ἀναγελίξει· ὑμῖν παρ' ὁ παρελά-
βετε, αἰαθεῖα ἐστίν.

Αλλ' οὐδὲ τίς ἐπιτελεῖ παρρη-
B κην καταδεχόμεθα, ὡς εἰς τὸ, εἰς
ἄγιος, εἰς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, εἰς
δοξαί τοῦ πατρὸς, διὰ πνεύματος
ἁγίου, πεποινηται· εἰς ἡ δυνατὸν
ταύτην ἡμᾶς εὐσεβῶς ἐκλαμβά-
νεται, μηδὲν παρὰ τὸ ὀρθόδοξον
καταβλάπτει. φαίνεται γὰρ τοῦ
τῷ ἰσοδυναμοῦν, καὶ τὸ παρ' ἡμῶν
πελουόμενοι· ὁπόταν ὁ τοῦ ἁγίου ἁγίου
ὑψομένου, καὶ τῷ λαῷ βοῶντος, εἰς
ἄγιος, εἰς κύριος Ἰησοῦς Χριστός,
C εἰς δοξαί τοῦ πατρὸς, ἐνθὺν καὶ
ἐνθὺν ὁ ἀρχidiaconos ἐξ ὁ δευτερεύων τὸ
πρώτον καὶ τὸ δεύτερον ποτήριον ἀ-
νθρῶπις, λέγων. Πλήρωσαι δέω-
τα· αὐτοὶ ὁ μελὶς τῶ ἁγιασμάτων
* ἐμβάλλοντες, * ἐκφωνοῦμεν.
Πλήρωμα πνεύματος ἁγίου.

Καλὸν γὰρ παρὰ τὸ κα-
λοθελὲς ὀφείντας ἡμᾶς, καὶ
μαλλόν ἐνθὺν μὴ τοῦ καὶ πῶ-
ς τὸ κινδυνεύον, νεύειν
ἀεὶ παρὰ τὸ εἰρηνικὸν τε καὶ
φιλάδελφον. ἀδελφοὶ γὰρ
καὶ ἡμῶν οὗτοι, καὶ

ἐξ ἐξουκίας ἢ ἀμαθίας * συμβαί-
 ην πύτοις πολλάκις ἐκπίπτειν ὅ-
 σιότος, πῶς ἐὰν τῶν συγκουῦτας θη-
 λήματα, καὶ μὴ ποσάυτην ἀκρίβειαν
 ὅτι (ἡτεῖν ἐν βαρβαρίαις ἐθνεσιν, ἰού-
 αιπὶ αὖτε λόγοις ἀναγρεφόμενοι
 ἀπαυτομέτα. μέγα γὰρ καὶ παρ
 αιποῖς ἀσφαλὲς ἢ ζωαρχική
 τριαις ἀνακρητύτοιτο, καὶ τὸ δ' ἐν-
 σάριον οἰκονομίας καὶ τ' ἡμετέραν
 δοξαυ ἀομολογηταῖ μυστήριον. γαί
 μιν, οὐδὲ τοδοῖσιν ἀπονοδῶν καὶ ἀπο-
 διχόμετα, εἰ ἔτι τοδοῖσιν ἀληθῆς, ὅτι
 μιν καπαδέχονται εἰ ἱερεῖς νομίμοις
 ἔχοντες γυναῖκας τὰ ἅγια μεζα-
 χωρίζεσθαι. καὶ τὴν ἀπονορῶν ἐν
 ταυτῇ καὶ τὴν ὁρώτην τῆς ἀγίων
 πεισῶν ἐξοδριάδα, ὡς ἐξαψας, τ'
 ὅ καρέατος καὶ ὅ τυρεῖ ποιούμενοι.

Τὸ γὰρ αὖτε τῆς ἀζύμων ζή-
 τημα, ἥδη, ὡς οἶδεν ἡ ἀγιασμένη
 σου ἐντυχόσα τῇ παρ' ἡμῶν ἐκ-
 πεμφθείσῃ ἀπὸ γράφῃ ἐπιτολῇ
 αὐτῇ τ' δεξιερῇ Βενετίας, ἰκα-
 νῶς ἐξήταται παρ' ἡμῶν, καὶ ὡς
 μὴ κατ' ἐκκλησιαστικὴν ἀκολου-
 θίαν γινόμενον κατέγραπται καὶ ἀ-
 ποσκευάσται. εἰ μὴ τῷ κανονικῷ
 τούτῳ ῥητῷ ἐπερειδόμενοι, φά-
 σκοιτο* ἐδόξε πᾶσι, τοῖς δε-
 χαίσις ἔχειν χρῆσασθαι δεχαίαι
 εἶναι καὶ αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς ἐρεῦσι
 τὴν τῆς ἀζύμων ὁδὸν δύνανται.
 καὶ τὸ πᾶν πικρὰ τῇ πύτοις
 ἐοδῶν καὶ δύο ἀδελφοὺς δυνῶν

A ex rusticitate vel imperitia * Al.
 contingat, ut sæpe ab eo ^{συμ-}
 quod decet excidant, dum ^{βαί-}
 suam sequuntur voluntatem.
 Neque postulare debemus in
 barbaris gentibus adeò accu-
 raram disciplinam, ac à nobis
 in doctrina eductis exigitur.
 Magnum enim est, si vel apud
 eos rectè prædicetur vivifica
 seu vitæ principium Trinitas,
 necnon in carne factæ dispen-
 sationis mysterium juxta no-
 stram sententiam teneatur.
 Et verò nec illud laudamus
 aut admittimus; si verum est;
 quod sacerdotes qui legiti-
 mas habent uxores, non si-
 nuntur sacra tractare: quòd-
 que hebdomadâ Carnisprivii,
 sicut scripsisti, eodem modo
 ac in prima sanctorum jeju-
 niorum hebdomade, carne &
 caseo vescuntur.

xv. Nam quæstio de Azy-
 mis; quemadmodum novit
 sanctitas tua, in cujus manus
 pervenit quam ad Venetia-
 rum pontificem misimus res-
 ponsionis Epistola; jam suffi-
 cienter à nobis examinata
 est; resque tamquam quæ se-
 cundùm Ecclesiæ ordinem
 minimè fiat, eversa est & con-
 futata. Nisi Canonico huic
 effato innixi, *Visum est omni-*
bus, antiquis utendum esse con-
suetudinibus; antiquam apud
 se asserant esse Azymorum
 traditionem. Jam verò quòd
 illi suffocata comedant,
 quòdque duo fratres duabus

* Dicit
 in al.

fororibus matrimonio conjungantur; non ex mandato, opinor, & consensu Papæ aut aliorum Pontificum delinquantur; sed hoc designatur per ausum eorum qui ita facere volunt, qualia multa nefaria & abominanda, in nostro Romano imperio, nobis ignorantibus, solent perpetrari.

xv i. Nam abstinendum esse à suffocato, liber Actuum Apostolicorum apertè docet; ubi Jacobus Dei frater ita loquens inducitur; *Nota à seculo sunt Deo cuncta opera ejus. Propter quod ego judico, non inquietari eos qui ex gentibus convertiuntur ad Deum: sed scribere ad eos, ut abstineant se à*

contaminationibus simulacrorum, & fornicatione, & suffocato, & sanguine. Nec mihi persuadere ullatenus possum, Papam ceterosque Pontifices notitiam non habere illius libri; unde constitutionum in aliis scripturis contentarum exactam qui habeant scientiam, cur ejusmodi delictum

despicerent ac admitterent? Invenies porrò etiam in urbe ac extra urbem, multos porcino vesci sanguine. Idque testantur botuli qui ad cauponium sen tabernarum projecturas prostant, quique pleni sunt sanguine suillo.

xv ii. Ac vide, honoratissime Domine, quo modo plerisque eorum quæ à nobis peccantur non attenden-

A ἀδελφαῖς σαρκικῶς θεωροῦνται. οὐ κατ' ἐπιταγὴν οἱ μὲν καὶ * σὺν εἰσιν ἡ Πάπα, ἢ τὰ ἄλλα διὰ χειρὶν πλημμελεῖται. ὧδε ἡ * τολμᾷ τὰ ταῦτα ποιεῖν ἀνυμνήσαν τοῦτο γίνεται. οἷα δὲ καὶ ἐν τῇ κατ' ἡμᾶς Ρωμαϊκῇ ἐπικρατίᾳ, πολλὰ τὰ ἀθέμιτα καὶ ἀποτροπαῖων, ἡμῶν ἀγνοούντων εἶδη γίνεται.

Περὶ γὰρ ἡ ἀπέχουσα πικτοῦ, ἡ βίβλος τῶν ἀποστολικῶν * πράξεων ἀφασαφὲς ἐν οἷς Ἰάκωβος ὁ ἀδελφότητος φάνη) λέγων. Γνωστὰ ἀπ' αἰδίου ὅτι πᾶσι πᾶσι τὰ ἔργα αὐτοῦ. διό ἐγὼ κείνῳ μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιτρεφουσιν ἐπὶ τῷ θεῷ. ἀλλ' ἐπιτελεῖν αὐτοῖς, ὅτι ἀπέχουσα ἀπὸ τῶν ἀλισθημάτων τῶν εἰδωλῶν, καὶ τῆς πορνείας, καὶ τῆς πικτοῦ, καὶ τῆς αἵματος. Καὶ οὐκ ἐπιφορὰ ποτε, μὴ οὐχὶ καὶ τῇ Πάπῃ καὶ οἱ λοιποὶ διεχειρεῖς ἐπίγνωσις ἔχουσιν [τῇ τοιαύτης συγγραφῆς, καὶ ἀφασαφὲς τῶν ἄλλων γραφῶν] ἀκεκῆσθαι εἰδῶσιν * ἔχοντας, ἵνα τί καὶ τοιοῦτον πλημμελοῦμενον ὧδε θεωροῦσι καὶ κατὰ δέχων;) εὐρήσεις ἡ καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς ἔξω, πολλοὺς τὸ ὕειον αἷμα ἐσθίουσιν. καὶ μαρτυρεῖ ὅτι ἐν ταῖς θεωροῦσιν τῶν * κατήλων θεωρητέα καλὴν τε καὶ μετὰ ὄντα χοιρείου αἵματος.

Καὶ ἴδε πᾶσι τὰ δόγματα, ὅπως ὅτι πολλὰ τὰ ὧδε τοῖς ἡμετέροις πλημμελεῖσθαι ἀξιολογῶνται.

* All.
συμφο-
ρει

* All.
δυσπ-
ξία
Αβ. xv.
18. 19.
20.

* f. i.
2075

* Al.
κατή-
λων

πισ, ἢ καὶ ὁδοιποροῦντες, ἐμμε-
λέτεον ἀπερμολογῶμεν καὶ πολυ-
πραλμονοῦμεν ἅ ἄλλότρια. εἴπω
ᾧ ἔστι τοῦτο; ἀλλὰ καὶ μὴ παρεξυ-
θῆς. ἐν τῇ διάκονα τῇ μονῇ τῇ Στου-
δίου, ζῶνται οἱ διάκονοι, πρᾶ-
μα ποιῶντες ἐκκλησιαστικῇ ὁδοῖ-
δοσει ἀνακόλυντον. καὶ ὅρα ὅπως
πολλὰ καπλάσας καὶ σπουδάσας, καὶ
ποιῶντων ὅλα ἡδονῆς ἐκκόψαι
μολογῶντες συνηθίσαν. καὶ εἰ τὸ ὑφ'
ἡμᾶς πλουῖται θεωρηέσθαι οὐ
δυναμέμεθα, πῶς τὸ σπουδαῖον ἐκεί-
νο καὶ ὑψαίχινον ἔθος, τῷ ἰδίῳ ἐθί-
μῳ ἐκπῆσαι δυνασόμεθα; ἀγα-
πῆτον γὰρ, ὡς εἴρηται, εἰ τὸ θεῖον
πρὸ αὐτοῖς ὀρθρομεῖται, ἔστι τὸ
τὴν ἀληθείας λόγον ὁμοφρενῶς ὑμ-
νεῖται καὶ δοξάζεται.

Περὶ γὰρ τὸ ἐν ταύτῃ συμβόλῳ
θεοδοτικῆς, καὶ τῇ μήκοινα εἶναι αὐ-
τῶν τῇ ἀγιασμάτων * ἀπογαμη-
κότος ἱερέως, χαλῶς καὶ φοβηλῶς
ἡ ἀγασμένη σου ἐνίσταται· καὶ μὴ
παύσαιτό ποτε πρὸς τούτου ἐνιστα-
μένη καὶ πείθουσα, ἀπὸ περὶ τῆς ἀ-
γίας γραφῶν, καὶ τῆς * ἀναγεγραμ-
μένων ἀναγγελικῶν κηρυγμάτων,
μέχρις αὐτῶν ἐξέως συντημέ-
τους τῇ ἀληθείᾳ, * καὶ αὐτὰ ἔτι ἡμῶν
πρὸς τὸ ἐκ τῆς πατρὸς θεῆας ἐκπορεύ-
σας τῇ ἀγίου πνεύματος δοξάζον-
ται. ἅ δ' ἄλλα, θεωρηθησάτω
μοι εἶναι δοκεῖ, καὶ τὴν ἀληθείας λόγον
μηδὲ ἐξ αὐτῶν καταβλαπτομένου.

A tes, aut etiam conviventes,
majori curâ sermones vanos
serimus, & aliena curiosè per-
scrutamur. Addam ne hoc?
Verùm ne acerbè tuleris. In
sa. cissimo Studii Monasterio
Diaconi cinguntur, rem fa-
cientes Ecclesiasticæ tradi-
tioni minimè consentaneam.
Et considera, quòd post mul-
tum laboris & studii, non po-
tueris huiusmodi excindere
singularem consuetudinem.

B Quòd si eorum qui sub nobis
degunt superiores evadere ne-
quimus, quo pacto illam gen-
tem superbam altaque cervi-
cis, poterimus à suis consue-
tudinibus revocare? Benè e-
rit, ut dixi, si Deus apud eos
rectè prædicetur, atque se-
cundùm veritatem laudetur
& glorificetur communi no-
biscum sententiâ.

xviii. Nam de addita-
mento ad sanctum Symbo-
lum, quòdque sacramentis * Al.
non communicent de manu
sacerdotis conjugio sociati, * Al.
rectè ac Deo gratè insistet
sanctitas tua: nec umquam
cesset de eo insistere ac suade-
re per sacras Scripturas per-
que cōscripta Evangelica præ-
conia, donec eos adduxeris
ad consentiendum veritati,
& ad existimandum nobiscum
de divina Spiritûs sancti pro-
cessione à Patre. Cætera verò
mihi videntur esse aspernan-
da, cum veritatis doctrina
nequaquam ex illis lædatur.

Quorum forsan & major pars falsa est. Neque enim facile autem præbere debemus inanibus calumniis, nec nostris adhuc suspicionibus habere fidem, ac movere quæ firma sunt recteque habent.

xix. Unde necesse est, sanctissim Domine, ut postquam Papa electus fuerit, sacra tua perfectio cuncta hæc illi exponat per venerandam Epistolam: ita Domino in cunctis adjuvante te, gratiamque ad hoc sanctitati tue largiente. Fortassis enim, quemadmodum ait Apostolus, nobis cum mansuetudine colligentibus eos qui diversa sentiunt, dabit illis Deus pœnitentiam ad agnoscendam veritatem, desinentque à sua instantia plena contentionis, instar captivorum perducti ad ejus voluntatem. Fortè etiam Papa excusans negabit vera esse quæ de Latinis fama dispersit; aut asseret hæc sæpe à nonnullis perpetrata, non ex ejus sententiâ ac animo fieri.

xx. Quis porro illud admitti dignum putabit? à Romanis sive Latinis sanctas venerandasque imagines non coli, nec honorari sãctorum reliquias: præsertim cum apud eos conditæ sint reliquię sanctorum summorumque, Petri & Pauli; quibus magis efferre se conspiciuntur ac magnificè gloriari, quàm cunctis aliis Romanis narrationibus &

Α ὡν ἴσως καὶ τὰ πλεῖστα τυγχάνει ψευδῆ. οὐ γὰρ προχαίρας ὀφείλομεν ταῖς ματαιαῖς πεῖθεσθαι ἀγβολαῖς, οὐδὲ ταῖς ἡμετέροις πάλιν ὑπονομίαις πιστεύειν, καὶ τὰ χαλεκώτα καὶ χαλαρὰ ἔχοντα κινεῖν.

Καὶντεθέν καὶ λίαν ἐκπανάγιες, ἀγνώτατε δέωτοτα, Πάπα προχειρομένου, πάντα ταῦτα τ' σὺν μετ' ἐρεπῇ πλειότι καὶ διὰ τιμίας γραφῆς πρὸς αὐτοὺς αἰσινάξασθαι. οὕτως ἐν πᾶσι συνεργουῦτός σοι κυρίου, καὶ τ' εἰς ποῦτο χάριν τῇ σὺ παρεχομένου ἀγότητι. ἴσως γὰρ, χαθὰς λέγει ὁ ἀπόστολος, ἡμεῖς ἐν ἡμετέρῃ συναγόντων σου τὰ ἀφορεθ' φεγουῦνται, δώσι αὐτοῖς μετάνοιαν ὁ θεός, πρὸς τὸ ἐπιγινώσκαι πλὴν ἀλήθειαν, καὶ παύσονται τ' πολλῆς αὐτῶν φιλονεικίαν ἐστάσεως, αἰχμαλωπιθέντων αὐτῶν εἰς τὸ αὐτὸ θέλημα. τάχα γ' καὶ ὁ Πάπας ἀπολογήσεται, μὴ τὸ ἀληθὲς καὶ πρὸς Ρωμαίων φημιζόμενα: καὶ ἐπεὶ πολλὰ καὶ παρ' ἐνίων παραπρόμενα, μὴ κατ' ἐκείνου γνώμην καὶ σύνεσιν ταῦτα γίνεσθαι.

Τίς γ' καὶ ποῦτο εὐπρόσδεκτον ἡγήσεται; ὅτι Ρωμαῖοι πάντες ἀγίας καὶ σεπτὰς εἰκόνας οὐ προσκυνοῦσιν, οὐδὲ τιμῶσι τὰ τῶν ἀγίων λείψανα: καὶ ταῦτα κειμήλιον παρ' αὐτοῖς τῶν λειψάνων τῶν ἀγίων καὶ κορυφαίων, Πέτρου καὶ Παύλου, οἷς πλέον ἐγκαυχόμενοι φαίνονται καὶ μεγαλοφρονῶς ἐναερωόμενοι, ἢ πᾶσι τοῖς ἄλλοις Ρωμαίοις διηγήματα καὶ

11 Tim.
11. 13.

χατορδύμασιν, ὧν πᾶσα πλήρης ἡ
 συγγραφὴ καὶ ποίησις. Ἐπεὶ Πάπας ὁ
 Ρώμης Ἀδριανὸς, ὃς ἐβδόμῃς ἡγε-
 σαμένου σιωδδοῦ καὶ τῆς ἄλλων
 ἀγαπάται πατριάρχων, καὶ ἔπει-
 σάσθαι τοὺς χαριστομίαις τῆς Χειραιο-
 χατηγῶραι Εἰκονομάχων αἵρετικῶν
 ἀνταγματούσαντος, πῶς μὴ τιμᾶται
 ὡς καὶ Ρώμης τοῖς ἀγίας καὶ σεπταῖς
 εἰκόσας δώσει τις; Ἐμάλιστα πολ-
 λὰν ἐκ Ρώμης εἰς Κωνσταντινού-
 πολιν μετακομιθεῖσιν ἀγίων εἰ-
 κόσων, πολὺ τὸ ἔκκριτον ἐκ τῶν ἀ-
 κριβείων ἐχουσῶν, ὧν εἰσὶν εἰκόσες καὶ
 ὡρωτοτύπου ἀγιότητος. ὅπου γὰρ
 καὶ ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντας ὁρᾷ-
 μιν φερόμεν, καὶ ἐν τοῖς
 καθ' ἡμᾶς παυσίποτοις τοῖς εἰσερ-
 χομένοις, καὶ πᾶσαι τιμὴ καὶ ὡρεσ-
 κύνησιν ταῖς ἀγίας εἰκόσιν ἀπονέ-
 μοντας.

Καὶ ὡς ἀγγελῶ, καὶ ἱκετεύω, καὶ
 δέχομαι, καὶ ἱεροῦς τῆς σὺν ἀγίῳ
 ἐφάπτομαι πόλιν, ἵνα τοῦ ἀγίου
 ἀκριβοῦς, ἡ θεοειδὴς ἐκδοῦσα μα-
 χειρότης σου, σιμῇ ταῖς
 ὡράμασι. δέξαι γὰρ μήποτε ῥα-
 ψαὶ τὸ διεργασθὲν βουλομένη,
 καὶ τὸ χρίσμα ποιήσῃ καὶ τὸ
 καταπεπληκὸς αἰσθῆσαι ἀποδο-
 ζούσα, μεῖζονα τῶν πᾶσιν ἐρ-
 γάσῃται. σκόπισον ὦ, εἰ μὴ φανε-
 ρῶς ἐκτελεθῇ, ἡ γοῦν ἐκ τῆς μα-
 κρᾶς ταύτης διαστάσεως καὶ διχο-
 νομίας καὶ κατ' ἡμᾶς ἀγίας ἐκ-
 κλησίας τὴν μέγαν πόλιν καὶ ἀποτο-

A praeclarè gestis, quorum ple-
 nae sunt omnes Historiae, om-
 nia Poemata. Præterea cum
 Adrianus Romanus Papa sep-
 timæ Synodo præfuerit unâ
 cum aliis sanctissimis Patriar-
 chis, & alienam novamque
 doctrinam Hæreticorum Ico-
 nomachorum Christianos ac-
 cusantium anathematizave-
 rit, quâ ratione non honora-
 ri per Latinos sacras colen-
 dasque imagines concedet
 quis? Maximèque multis san-
 ctis imaginibus à Roma Con-
 stantinopolim translatis, quæ
 egregiè ac exactè respondent
 sanctitati primitivæ eorum
 quorum imagines sunt. Quan-
 doquidem & hic videmus
 Francos peregrinos, in no-
 stra omnino veneranda tem-
 pla intrare, omnemque ho-
 norem ac reverentiam sacris
 imaginibus impertiri.

xxi. Itaque rogo, sup-
 plico, obtestor, & mente
 tuos sacros pedes amplector,
 ut de eo quod exactius est re-
 mittens divina tua beatitudo,
 rebus sese accommodet. Me-
 tuendum enim est ne dum
 vult discissum sarcire, pejo-
 rem scissuram faciat; dum-
 que prolapsum erigere con-
 tendit, majorem efficiat ca-
 sum. Considera etiam, num
 inde manifestò, ex diuturna
 hac, inquam, divisione ac
 dissensione, quòd à sancta
 nostra Ecclesia divulgata fuerit
 magna hæc, prima & Aposto-

* Al.
 ὁμοῖο-
 τιτος
 * Al.
 λυβίς

* Al.
 μετίζω

* Al. ὁ
 * Al. ὁ
 ὡρᾷ

lica sedes, contigerit, omnem in sæculo crevisse malitiam, totum orbem malè habere, omnia terrarum regna turbata esse, ubique obtinere luctum, ac multum vix, frequentesque in regionibus & urbibus fames ac pestes, nec ullatenus ut plurimum nostros exercitus prosperè agere.

* Al.
πάντα
* Al.
πάντα
χρόν
* Al.
πάντα

* Al.
φανε-
ρόν

XXII. Ut equidem meam promptam sententiam; si in adjectione Symboli corrigantur, nihil præterea postulaverim: necnon indifferentem relinquam cum aliis etiam de Azymis quæstionem: quamquam evidenter probavi per quæ ad Episcopum Venetiarum misi, ante Pascha cœnam contigisse, in qua Salvator & Dominus noster Jesus Christus divinorum mysteriorum discipulis tradidit sacramentum, quo tempore non solebat in Lege Azymum manducari. Atque hoc divinitatem tuam beatitudinem admittere exhortor: ne dum omnia requiramus, omnia amittamus. Sufficiunt ista, cum ad exhibendam nostram de iis quæ significasti sententiam, tum ad movendum sanctum animum tuum in miserationem; licet adhuc sermo prorumpat ad plurimum aliarum propositionum, abstrusiorumque quæstionum declarationem ac expositionem.

* Al.
δοτέον

* Al.
περὶ
φανε-
ρόν

Α λικὸν θρόνον ὑποβάλλειναι, σωτέον πάντας ἐν τῷ βίῳ χαλκίῳ πληθυνθῆναι, ὅς σύμπαντα κόσμοι ἔχουσιν χαλκῶς: καὶ ὅπως αἰ βασιλείαι * πάντες δὲ γῆς πετραγεῖς εἰσὶ, καὶ * πανταχόθεν θῆνος, καὶ οὐαὶ πολὺ, καὶ λιμαί, καὶ λοιμαί, καὶ συνεχαῖς καὶ χώραν καὶ πόλιν. ὅς οὐδαμῶς οὐδαμῶς ὡς * ὅτι * πάντα τὰ ἡμέτερα ἐνδοξύνεται φρατόπιδαι.

Ὡς ἐγὼ γὰρ τὸ ἐμὸν γινώσκω * φανερόν. εἰ τίς ἐν τῷ ἀγίῳ συμβόλῳ περὶ τῆς διορθώσεως, οὐδὲ αὖ ἐπεὶ ἐπέστηται ἀδιάφορον καταλιπὼν οὐ τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ πρὸς τῷ ἀζύμῳ ζήτημα. εἰ καὶ φανερόν ἐστι, δι' ὃν περὶ τὸν ὁπίσσω Βενέτας ἀπέστειλα, περὶ πάχα γινώσκω τὸ δειπνόν, ἐν ᾧ ὁ σωτὴρ καὶ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός τὸ τῆς ζωῆς μυστήριον τοῖς μαθηταῖς παρέδωκε μυστήριον καὶ ὃν κατέστη οὐκ ἐν νόμῳ ἀζύμῳ ἐοικέναι. ὃ δὲ καὶ τίς σὺν θεοῦ μακαριότητι συναγὼν καταδέξασθαι ἵνα μὴ τὸ πᾶν ἐκλήσταιντες, τὸ πᾶν ἀπολέσωμεν. * διὸ * καὶ ταῦτα τίς ἡμέτερον περὶ τῆς ζωῆς γινώσκω, καὶ ὃν ἐδήλωσας, καὶ τίς σὺν περὶ οἰκτονίας ἀγίας καὶ ἡσυχίας. εἰ καὶ μάλλον ὁ λόγος ἀπὸ περὶ ἄλλων πλειόνων θεωρημάτων καὶ * κρυφιοτέρων ὑποθέσεων ἀνὰ πλὴν τε καὶ ἐξήγησι.

Διέλγει

Αιέγων ὃ καὶ ἔῃσα τ' χαμμά-
 ται, ὡς πρὸς τὸν μαχελάτατον
 Πάπαν ἀπέστειλας, καὶ τὰ ἐκείνου
 πάλιν ἀντήγραφα, εἰ μὴ ὡς τοῦ
 Ἀργυροῦ * ταῦτα πέπλασαι καὶ
 ὡς ἀπιπύνηται * καὶ τὸ πολλὴν σε
 καὶ θεὸν ἐμαχέρισα ταπεινοφροσύ-
 νης καὶ * ὡς ἀότητος. πάλιν * αἰα-
 πίζουσαι τοῦτοις ἔδωκε, ἐπεὶ πρὸς
 ἐνώσεως καὶ ὁμονοίας αἰσπύτακτο, καὶ
 τὰ τ' ἀφασίας αἰσπύτα ἵνα τοῦτοις
 ἀφωκίζομενοι, ἐντελὴ δόξῃ τὰ
 χαμμάτα. διεπορθευθήσαν ὃ καὶ ἔ-
 πρὸς αὐτὸν ἱερεῖς καὶ θεοφύλακες ἀδελ-
 φούς καὶ συλλειτουργοὺς ἡμῶν, τὸν τι
 Ἀλεξανδρινὸν καὶ τὸν Ἱεροσολυμίτην
 ἐκπεμαθῆναι ἱερεῖ χαμμάτα τ'
 ἀγασίας σου. οὐκ ἀφλαμβαίνει ὃ
 ἔῃ πρὸς τὸν Βενετίας ἐμὰ ἀντήγραφα,
 διωλαθῆναι μοι * χαμμάτα παρ'
 αὐτῶν πεμφθῆναι πρὸς τὸν σὸν μαχε-
 λότητα, καθὼς ἐποδοτὸ τῇ γραφῇ
 σου πρὸς σέκειτο. καὶ διὰ τοῦτο δὲ
 σεαυτοὶ μοι φαίνεται λυπύμενος καὶ τοῦ
 αἵματος, μὴ δὲ τοιοῦτον χαμμάτος.

Ἀπέστειλα καὶ τὸ ἴσον τ' πρὸς ἐμὲ
 γαλιείας ἀντηγραφῆς τοῦ μαχελά-
 του Πάπα, Ρωμαιοῖς ἐπιστομασ-
 μένοι χαμμάσιν. οὐ γὰρ ἡδυνήθη-
 μεν, πρὶν ἀρεῖν διναμένον πρὸς
 ἀκρίβειαν εἰς τὴν Ἑλλάδα ταῦτῃ
 μεταμειψάμενοι. καὶ διὰ ταῦτα τ'
 ταῦτῃ ἀφασίας αἰσπύτα φράζον,
 ἔμπεσον ὅντα χαμμάτων Ρωμαιο-
 κῶν, ἔπεισα ταῦτῃ μετὰ χαμμά-
 τιν οὐκ ὅτι τῶ λοιπῷ, ταῦτῃ ἀσφα-

Tom. II.

xxiii. Ceterum legi exem-
 pla litterarum; quas misisti
 ad beatissimum Papam, nec-
 non ipsius rescriptum, nisi ab
 Argyro (sicut indicasti) con-
 fictum adulteratumque est; * Al.
 beatumque te in Deo prædi-
 cavi ob tantam humilitatem
 ac mansuetudinem. Verum in-
 feri debuerant dissidii causæ,
 quandoquidem de unitate &
 concordia scribebatur; ut iis
 elucidatis, perfectæ videren-
 tur litteræ. Transmissæ quo-
 que sunt sacræ Epistolæ san-
 ctitatis tuæ, quas ad sacer-
 dotes ac Deiferos fratres
 comministrosque nostros, A-
 lexandrinum & Hierosolymi-
 tanum misisti. Non contine-
 bat autem responsio mea ad
 Venetum, significatum esse
 mihi ab illo, quod litteras * Al.
 misisset ad beatitudinem
 tuam, sicut fert Epistola tua.
 Quocirca mihi videris absque
 causa conqueri de homine
 qui nihil ejusmodi scripsit.

xxiv. Mihi pariter exem-
 plum Epistolæ quam ad me
 rescripsit beatæ memoriæ Pa-
 pa, Latinis litteris expressum.
 Non enim potuimus invenire
 quempiam qui accuratè vale-
 ret Epistolam in linguam
 Græcam transferre. Propter-
 ea Franco qui eam attulit,
 cum Latinas litteras calleat,
 persuasi ut transcriberet.
 Tuum jam est, eandem fide

X

liter interpretari, quò plenè A
cognoscatur quænam ad nos
memoratus Papa, acceptis
litteris nostris commendati-
ciis, rescripserit.

Rom. xxv. 33. Hæc hucusque. *Deus*
autem pacis: decet enim ex
Scriptura exprimi descriptionis
meæ Epilogum; qui *Evange-*
lizavit pacem iis qui prope ac
iis qui longè fuerunt: iis qui sub
lege ac iis qui extra legem,
pater caritatis, caritas; hisce B
enim præ cæteris gaudet ap-
pellari, ut vel per nomina fra-
ternum amorem sanciat; ex-
citans excitet sanctificatam
animam tuam, ac persuadeat,
ut majori cum moderatione
& condescensu ad res acce-
das; præsertim ubi in Deum,
sicut jam dixi, non cadit con-
temptus.

λαὸς διερμηνεύσαι, καὶ γνωθῆναι τί-
λεον ἐξ αὐτῶν αὐτὸς καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁ
διδωθεὶς Πάπας, ἡμετέραν συστα-
τικὴν διζήμενος γραφίῳ, ἀντί-
γραφῶν.

Ἀλλ' εἴη μὲν ταῦτα ἐν τοῦ-
τοις. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης χαλὸν ἡδὲ
ἐν τῇ γραφῇ διδομένη τῇ ἐμῇ
ἐπιλογῇ γραφῆς. ὁ δὲ ἀγγέλ σάμε-
νος εἰρήνῃ τοῖς ἐγγύς καὶ τοῖς μακρὰν,
τοῖς πρὸ νόμου καὶ τοῖς ἔξω νό-
μου, ὁ δὲ ἀγάπῃ πατρὸς, ἡ ἀγάπῃ
ταῦτα ἡδὲ πρὸς τῆς ἀλλοῦ χαίρει
χαλούμενος; ἵνα νομοθετήσῃ καὶ
τοῖς ὀνόμασι τὸ φιλάδελφον. ὁ δὲ
χαλὸν ὁ δὲ χαλῶσαι τὸν ἡγιασ-
μένον ψυχῇ καὶ πείσαι, μετρίω-
πρὸν τε καὶ συγκαταβαλόντες συ-
νελθῶνσι τοῖς τράψμασι, καὶ μάλ-
λον οὐ μή ζῇ θεός, ὡς ἐφθην εἰπών,
τὸ πειθευόμενος.

SANCTISSIMI MICHAELIS CAΓΙΩΤΑΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ

*Archiepiscopi Constantinopolitani
Romæ ac Oecumenici
Patriarchæ; Cerularii; ad
Petrum Patriarcham Antio-
chenum.*

ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπό-
λεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμένης
πatriάρχου τοῦ Κηρυλλαίου
πρὸς τὸν Ἀντιοχείας patriarcha
Πέτρον.

1. **N** Umquam Diabolus
absistit infidiis con-
tra nos, & machinis adversus
genus humanum, beatissime;
sed subinde varias in vitam
excitat calamitates, ac innu-
mera quotidie contra homi-
nes commovet commenta,

Ο Υ πάνταί ποτε τῇ κατ' ἡμέραν
ἐπιβουλῇ καὶ τῇ χετὶ τοῦ ἀν-
θρώπου γένους ὁ ποιητὴς μηχανημά-
των, μαχαιρώτατε ἄλλοτε ἄλλας
ἐπεγείρων τὰς βίω τὰς συμφορὰς,
καὶ μελέα κατεχέτην τὰ χετὶ τῆς
ἀνθρώπου αἰκνῶν ἐφόρεματα,

κατασπίειν τούτοις πάντας ἡμᾶς καὶ
καταβάλλειν ἐκ μιχαήλδους. καὶ
ἄλλοτε μὲν ἄλλας, μυρίας ἢ πάν-
τας, καὶ κατὰ διαφορὰς χειρὶς, τὰς
περικυμίας τῶν βίβων ἐπήγειρεν. ὅν ὁ π
καὶ τὰ τ' αἰρέσεων ἐκ πιδῶν γένεσι
σκαίδαλα, καὶ αἱ τ' ὀρθοδόξιας πηγαί
ἐφθάνουσιν καὶ διαψιλῶς εἰς τὰ τ' οἰκου-
μένης διαρρέουσι πέλατα, αἰδρα-
πιαὶ δὲ ποταποαίους (εὐδοκίαις, εἰ
πὶ ὃν ὁ δὲ αὐτὸς πῶς εἰσέβαν τούτοις
ἐξον μάστιγι; δὲ τ' ἐπ' αὐτοῦ μοί-
ρας, εἰς τ' μεγαλόπολιν ταυτὴν
συνέλασεν, αἰπῶν μὲν τ' αὐτῶν ἀφί-
ξεως σκηψαμένους, τὸ πῶς τοῦ
Πάπα δὲ πταλῶν, ἀλλὰ τ' τοῦ
Αργυροῦ δολιχεῖς ὑποβήχης καὶ
συμβουλῆς, εἰς τὴν βασιλίδαν πό-
λιν ἀφικομένους, καὶ μεγάλων σκα-
ιδῶν ἀφορμῶν, κατὰ πᾶν ἄλλων καὶ
κατὰ τ' εἰσέβας αὐτῶν δοῦναι αὐτοῦ-
δάσαντας.

Τοὺς μὲν ἄλλους δέλους, καὶ τὰς C
δυστρόπους καὶ πειρῶν αὐτῶν μι-
χαιλῆς, καὶ ὡς αὐτὸς ἐπιφέρει το πῶς π
ἡμᾶς, καὶ πῶς τὸν κραταῖον καὶ
ἀγιον ἡμῶν αὐτοκράτορα γεράμια-
τα, πεπλάσμευμένα ἐτύχχανον,
τ' αὐτῶν σφραγίδων ὀπίσθου καὶ
πῶς ποιήσεως διαρρήδην ἐπελε-
ξάσης τὴν πλάσσειν, τί αὐτὸ καὶ
διηγεῖται; ὅ ὃ τῇ μὲν ἄξει πελά-
ταιον, τῇ δὲ μεγάλῃ τ' χαλκῆς καὶ
πονηρίας τῶν πεδόν ὅτι, τοῦτο διὰ
γραφεῖς πῶς γένηται τῇ σὴν πλεό-
τητι.

A per ea omnino nos quassare ac
dejicere moliens. Et interdum
quidem alias, planè verò in-
finitas, diversisque tempori-
bus, procellas vitæ immisit.
Nunc verò postquam tum
Hæreseon amota sunt scan-
dala, tum orthodoxæ fidei
fontes copiosè & ubertim ad
fines terræ diffluunt; homines
quosdam execrandos, im-
pios; & quo non eos piorum
quispiam appellaverit nomi-
ne? ab Occidente in magnam
hanc propulit civitatem; qui
quidem adventûs sui causam
prætexerunt, à Papa missos
se esse; verùm Argyri dolo-
sis suggestionibus consiliisque
ad imperialem urbem vene-
runt, ubi ingentium scanda-
lorum causas tam in aliis
quàm adversùs ipsam pieta-
tem dare conati sunt.

11. Ac eorum quidem do-
los alios, cum machinationi-
bus perversis ineptisque, quid
attinet enarrare? Utque lit-
teræ quas ad nos & ad poten-
tem sanctumque nostrum Im-
peratorem detulerunt, con-
fictæ exstiterint, sigillorum
fraude & adulteratione pa-
lam figmentum convincente.
Quod autem ordine postre-
mum est, magnitudine mali-
tiz ac nequitiz primum, id
scripto representabo perfe-
ctioni tuæ.

111. Postquam deprehensi sunt fraudulentam fecisse profectiōem, litterasque finxisse; varios quidem sermones superbiā & confidentiā plenos adversus rectam fidem addiderunt; à nobis depravatam esse Orthodoxiam, cum in aliis, tum in eo quod Spiritum sanctum asseveremus à solo Patre, non autem etiam à Filio procedere; apud se verò hoc sanum permanere ac firmum pertendentes. Jactanter etiam dixerunt se profectos ad nostrorum correctionem, non ad perversionem suorum. Et nos quidem eorum colloquium congressionemque detrectavimus; tam quod certi essemus illos ab impietate dimoveri non posse; quam quia sine beatitudine tua, cæterisque sanctissimis Patriarchis, hujusmodi de rebus verba cum legatis Romanis commovere, putavimus & omnino indignum esse, & consuetudini, quæ superioribus temporibus in hujusmodi obtinuit, contrarium ac minime conveniens.

117. At illi qui majus quid prioribus vellent temerario consilio audere, & posterioribus prima superare, scripturam contra nos deposuerunt in mystica magnæ Dei Ecclesiæ mensa; alia quædam eorum impietatis exponentem deliramenta; quæque tandem subjecit anathemati

A Ως γὰρ καὶ τὴν ἀφίξιν δουλοῦν ποιησάμενοι, καὶ τὰ γεράματα πλατυσάμενοι ἐπαράθησαν, καὶ ἄλλοις ἢ λόγοις ὑπερφίας καὶ θράσους μετὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὑπεργράδοντο· παρ' ἡμῶν μὲν διεφθάρηται τὸ ὀρθόδοξον, καὶ τὰτε ἄλλα, καὶ ὅτι ἐκ τοῦ πατρὸς μόνου, ἀλλὰ μὴ ἐκ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται λέγοντες· παρ' ἑαυτοῖς ὅτι, ὕμεις εἶναι διατεινόμενοι τὸ τοῦ καὶ ἀποχρίσασθαι. ἐνόμπαζον ὅτι, καὶ αἱ ἐπὶ διορθώσει τῆς ἡμετέρας, ὅτι ἐπὶ διατροπῇ τῆς οἰκείων ἀφίκοιτο. ὑμῖς μὲν τὴν αὐτῆς συντυχίαν παρητησάμεθα καὶ τὴν ἐντεῦξιν· διὰ τι τὸ ἀμεταμέτως ἔχειν αὐτοῦ τῆς δωρεῆς, πεποιθῶμεν καὶ ὅτι αὐτὸς τῆς μακαριότητος, καὶ τῆς ἄλλων ἀγνωστῶν πατριαρχῶν, περὶ τοιούτων λόγοις πρὸς αὐτὸν τοποτηρηθεὶς τῆς Ῥώμης ἀπακινεῖν, καὶ ἀτάξιοι ὅλως, καὶ τῇ καὶ αὐτῶν χρόνοις ἐν τοῖς τοιούτοις κρατησάσῃ συνηθείᾳ ἐνασπίον καὶ ἀκατάλληλοι ἐνομίζομεν.

Εκεῖνοι ὅτι καὶ μεῖζόν τι τῆς προτέρων βουλῆς περὶ ναυιδόσασθαι, καὶ τοῖς ὑτέροις ὑπερβαλέσθαι τὰ προῖτα θελήσαντες, γεφυρὺν καὶ ἡμῶν ἐν τῇ τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ μυστικῇ περὶ τῆς ἀπέχοντο· ἀλλὰ τί πᾶσι τῆς αὐτῆς δωρεῆς διέξιδσαν ληρήματα, πλὴν αὐτοῖς ὅτι πᾶσι τῶν

τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ὡς μήτε
 οὐτὶς πώποτε ὡς πλησίον τῆς ἐν
 αὐτῇ τοῖς Λατίνοις βουλομένων ξυ-
 ρᾶν, μήτε μὴν ἀγκυροδεύων με-
 ταλαμβάνειν περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος
 ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν γαλατικῶν, ἀλλὰ
 καὶ ἐν ἑαυτοῖς ἁπλοῦς περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος
 καὶ ὡς ἐν τῇ συμβολῇ τῇ ἡμετέρας
 πίστεως μὴ ἐκ τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ υἱοῦ,
 ἀλλ' ἐκ μόνου τοῦ πατρὸς ἐκπο-
 ράσθαι λεγόντων τὸ πνεῦμα τὸ
 ἅγιον, ὑποβάλλουσαν αἰσθήσιν. B

Τὸ μὲν οὖν ἄμεινον ἰδὼν, κατα-
 χυθίσαντες τὴν ἀσθεῖαν ταύτην ἡμε-
 ρῶν, καὶ μὴ δ' εἰς ὅτι ἡμεῖς ὅλως
 ἐλθεῖν. ὡς ὅτε οὐ γέγονε, διὰ
 τὸ καὶ φανερῶς καὶ ἐπ' ὅτι ἄλλων
 πινῶν καὶ τῆς ἐβδόμησιν πάντων
 ὑποἀγκυρώσας, ἀποτιθίσαντες αὐ-
 τῇ. ἀλλὰ μὲν οὐτὶς οὕτως κατ'
 ἡμεῖς, μάλλον ὅτι καὶ τῆς ὀρθοδό-
 ξου πάντων, ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ
 θεοῦ ἐκκλησίᾳ βλασφημήσαντας, C
 ἀμύνεσθαι, ἀποκρίσας ἐνομήσαντες
 ὡς αὐτὴ μὴ σκαιδάλλαι τοῖς ἐν Ρώμῃ
 διήκοντες ἀφορμῇ. περὶ ὅτι τοῖς ἄλ-
 λοις, καὶ ὁ ὁρωτεύειν ἐν τῇ τοποτη-
 ρήσει δοκῶν, καὶ κελλάειον τὸ ἐν
 Ρώμῃ ἐκκλησίας καὶ ἀντιφών τοῦ
 ῥήγος καὶ τοῦ Πάπα ἑαυτὸν ἀπε-
 κάλει. τῶς ὅτι τῇ αὐτῇ διακρίσει αὐ-
 τῇ περὶ τῇ κατ' ἡμεῖς βλασφη-
 μίας, καὶ οὐτὶς τῇ αὐτῇ κατὰ
 τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἡμε-
 ρῶν, περὶ τῆς βασιλικῇ ἐν τῇ
 μεγάλῃ σκερτέῃ, ὑποβάλλουσαν

omnem Ecclesiam Ortho-
 xorum, quod qui in ea sunt
 nolint barbas instar Latino-
 rum radere, nec dubitent o-
 blationem sumere à Presby-
 teris conjugatis; adhuc pa-
 nem fermentatum offerant;
 item in Symbolo nostræ fidei
 non dicant Spiritum sanctum
 à Patre Filioque procedere,
 sed à solo Patre.

¶ Caterum præstitisset,
 impiam hanc scripturam igni
 fuisse traditam, nec ad no-
 strum omnino venisse conspe-
 ctum. Id autem tunc non con-
 tigit, propterea quod palam
 coramque omnibus Hebdo-
 madariis Subdiaconis & qui-
 busdam aliis deposita fuerat.
 Sed & de iis qui sic adversum
 nos, seu potius adversum
 Orthodoxos omnes, in ma-
 gna Dei Ecclesia blasphema-
 verant, ultionem sumere, in-
 decens duximus; ne Roma-
 nis scandalorum daremus oc-
 casionem. Inter alios enim,
 qui legationis primum locum
 tenere videbatur, Cancellari-
 um Romanæ Ecclesiæ, &
 consobrinum Regis ac Papæ
 seipsum appellabat. Interim
 tamen eodem jure ipsamque
 contra nos blasphemiam, &
 eos qui impiam adversus Or-
 thodoxos scripturam expo-
 suerant, in magno Secreto,
 jussu Imperatoris, subdidimus

anathemati: plurimum quidem post scripturæ illius suppositionem adhortati eos, ut in conspectum nostrum venirent, atque tam aliis eâ contentis, quam sancti Symboli depravationi renunciarent. Postquam autem recusarunt, ipsisque sibi manus violentas illaturos se comminati sunt si ultra hac in re molestiâ afficerentur, ad anathema in eorum blasphemiam censuimus esse progrediendum.

V I. Atque hæc sunt, quæ in nos Malus machinatus fuit. Quæ sermone communicamus cum tua perfectione. Primò quidem, quod ejusdem contumeliæ nobiscum participes sis. Persuasum quippe habemus te nostram loco tuæ ducere. Secundò verò, quoniam recta doctrina, ejus firmum præsidium es ac propugnator inexpugnabilis, non mediocriter probro affecta est atque blasphemiiis impetita per impios homines. Ad hæc, ut eorum quæ acciderunt notitiam scientiamque plenam adeptus, si fortè à Roma ad te litteræ hisce de rebus advenerint, responsionem consideratè des, dignam magnanima, experientissima ac divinissima mente tua.

VII. Porro Epistolas istas ad beatissimos Patriarchas, omnino consimiles huic ad sanctitatem tuam missæ; quia neminem religiosorum fide-

A αἰνέματα πολλὰ μὲν μὴ τὸ θεῶν ταύτης ἐσθλόν, ἀλλὰ τοῦ εἰς ὃν ἡμῶν ἐλθεῖν, καὶ τοῖς πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ, καὶ τῇ ἀφ' ἑσθλῆς τοῦ ἀγίου συμβόλου ἀποβέβαια ὡς ἐκείνοις. ὡς ὅτι οὐκ ἠνέχοντο, ἀλλὰ ἐκ ἀσχετοῦ ἐαυτῶν εἰ μὴ παύσονται ἀπὸ τοῦ οὐλοῦντος διηπάλλον, εἰς τὸ χεῖρ αὐτῶν βλασφημίας συνειδόμενα χεῖρσαι αἰνέματα.

B

Καὶ ταῦτα μὲν ἄρα καὶ ἡμεῖς οὐκ ἐσθλὴν ἐσκαώρουν. αἰσχρονομήνουν δὲ ἀπὸ τοῦ τοῦ καὶ τῇ σὴ πελειότητι. ὡς ὅτι αὐτῆς ὑβρίως ἡμῶν κοινωνοῖ. * τίμω γὰρ τίμω ἡμετέρῃ τῇδε σὴ πελειότητι. δύνειν ὅτι, αἱ τοῦ ἁγίου λόγου, οὐκ ἀπὸ τοῦ ἁγίου καὶ ἀσχετοῦ ἀσχετοῦ ἀσχετοῦ εἰς, παρὸν τοῦ ὡς αὐτῶν δυσεῖς καὶ βλασφημηθέντος οὐκ ἦκα. ἔπειτα ὅτι, ὡς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἐχθρῶς εἰδόντων καὶ κατὰ ληψὶν ἀκριβῆ, εἰ ποτε σοὶ ἀπὸ τοῦ Πάπης ἀφίκοιτο γράμματα, ἐσκεμμένως καὶ τὸ ὅτι μεγαλειότητος καὶ θεοπάσης διατοῆς ἀξίας τὸ ἀπὸ χριστὸν δῶς.

C

Τὰ δὲ ὡς αὐτῶν μακαριώτατοι πατριάρχαι ταυτὶ γράμματα, ἰσοδυναμῶντα κατὰ πάντα τῷ ὡς τίμω σὴ ἀνωσύνην ἀπισταλόμενα, μὴ ἀπὸ

πισ πινὰ τῆς ἀλαβῆς καὶ πινῶν
 δι οὐ ταῦτα τοῖς ὡς οὐκ ἐξέ-
 φησαι πέμψαι, τῇ σὴ πεπόμενα-
 μαι πελεότητι· ὡς αὖ διαπορημέ-
 νης αὐτοῖς ταῦτα διὰ πινὸς ἀλα-
 βῆς τῇ ὡς οὐκ ὅπως ἐκείνοις
 ἀφικνουμένοι, ὡς οὐκ ἀπεσταλη-
 σαν. ὡς ἡ, καὶ *οἰκίας γραφῆς,
 ὡς οὐκ ἐστὶ καὶ παρεθήξαι αὐτοῖς
 ζῆλον ἵησαι ἀλαβῆς ἐπὶ τοῖς
 ὁρῶν δὲ ματος καὶ τῇ ἀμαρτίᾳ καὶ
 εἰλικρινόεις ἡμῶν πίστεως, καὶ ἵστασθαι
 ἐπὶ τῇ ἐν Ρώμῃ πεπορευμένων ἐρω-
 τητῶν, ἀρμόζουσιν ὡς αὐτοῖς
 καὶ λεγόμενα ὡς διδύλωται, ποιή-
 σασθαι καὶ ἀποκρίσιν.

Περὶ ἡ τοῖς ὡς τῇ ἀγίατοι
 πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας ἡμετέρου
 γραμματος, καὶ τῇ ἀγιωτάτῃ πα-
 τριάρχῃ Ἱεροσολύμων ἐξέφασκεν·
 ὡς αὖ ἐπὶ αὐτοῖς διχερῶς τυχαίᾳ
 χροίᾳ πρὸς αὐτὸν ἀποστείλαι καὶ γρα-
 φῶν, αὐτοῖς ταῦτα πρὸς τῇ ἐκεί-
 νου διαβέβαιον μαχερότητα. καὶ
 ἡμῶν κατεπευγμένων τοῖς γαμ-
 βροῖς τῇ ἀγιωσύνης σου ὡς καὶ ἐξέ-
 λῶσιν, ἐν ὅππῳ καὶ κατὰ πρῶτον
 τὰ πεπορευμένα διεξήλθομεν. καὶ ἡ
 τοῖς πλάτυπρον καὶ σαφέτερον,
 εἴη δὲ οὕτως, ὅππῳ ἡμῶν πρὸς σὲ
 ἐπὶ τοῖς ἀποστείλαι καὶ αὐτὸ
 τὸ κατὰ ἡμῶν ἀποπερὶν ἔχοντες,
 ἐν τῇ μυτικῇ καὶ θείᾳ πραπίδει. καὶ
 μαθήσῃ ἐκ τούτου, τὸ διάφορον
 τοῖς ἐπὶ τῇ πίσει καὶ ὡς ἀμαρτίας
 πάσης ἐκ ἀβυσσίου, πολλὰ ἡ εἰπεῖν,

Aliumque invenimus qui de-
 ferret iis ad quos scriptæ sunt,
 tuæ misimus perfectioni; quò
 ad illos transmittas per ali-
 quem pium qui ad loca illa
 proficiscetur. Præterea pro-
 priis litteris admonebis at-
 que excitabis eos, ut zelum
 divinum pro recto dogmate
 & inculcata sinceraque no-
 stra fide assumant, utque si
 fortè de iis quæ Romæ gesta
 sunt interrogati fuerint, con-
 veniens ad eos. dictumque,
 sicut declaravimus, dent res-
 ponsum.

* f. H
 οἰκίας

VIII. De nostris autem ad
 sanctissimum Alexandriæ Pa-
 triarcham litteris, et am ad
 sanctissimum Hierosolymo-
 rum Patriarcham scripsimus;
 quò si ipse nancisci non po-
 tueris facilitatem illas mit-
 tendi, ipse ad ejus beatitudi-
 nem dirigat. Et nunc quidem
 urgente profectioem suam
 sanctitatis tuæ genero, pau-
 cis verbis ac obiter quæ e-
 venerunt enarravimus. Po-
 stea verò, si necesse fuerit,
 fusiùs apertiusque scribemus
 iis de rebus: necnon mitte-
 mus scriptum quod adversùs
 nos depositum fuit in my-
 stica divinaque mensa. Ex
 quo discas istorum in fide
 perversitatem, quòdque om-
 ni imperitia & rusticitate,
 immo ut verius dicatur,

stupore ac dementia, conferti sint.

Dominus in prospera valetudine conservet perfectionem tuam, orantem pro nobis.

Α αἰαθησίας ἡ ἀφροσύνης πεπληρωνται.

Ο κύριος ἐν ὑγίᾳ διαφυλάξαι τὴν σὴν πλειότητα, ὡς χρυσὸν ὑψοῦ ἡμῶν.

I. Psal-
chyme-
tem
Hist.
XII. 2.

TESTAMENTVM
sanctissimi Arsenii Archiepiscopi
Constantinopolis nova Roma &
Oecumenici Patriarchae.

ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ
ἀγιοπάτου Αρσενίου ὁρχιεπισκόπου
Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης
ἡ οἰκουμένης πατριάρχου.

Psalms
civ. 15.
Psalms
cxliii.
4.

1. **V**ocalissimum Prophetam-Regem, ac Dei patrem Davidem quotidie audio, dicentem; *Homo sicut fanum dies ejus: tamquam flos agri. sic efflorebit. Et, Homo vanitatis similis factus est: dies ejus sicut umbra praetereunt.* Quibus nihil aliud significat, quàm humanæ naturæ celerem deflectionem citamque mortem. Audio pariter sapientissimum Salomonem eadem pronunciantem, ipsique concinentem, per hæc verba; *Vanitas vanitatum, omnia vanitas.* Quandoquidem igitur omnia vana sunt, nihilque è rebus præsentibus firmum est, nihil corporeorum vel corpori adjacentium permanens, anima verò materiâ caret ac mortem non patitur; oportet ut cuncti sollicitudinem omnem curamque, in ea & in rebus ad illam pertinentibus impendant; necnon continuè mortis horam mente gerant, nec

Ecc. 1.
2.

TΟδ μεγαλοφρονοῦντα του πατριάρχου Δαβὶδ χαρτεχέσθην ἐπακροώμενος, ἄνθρωπος ὡς ὁ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡς ὁ ἀγθος τοῦ ἀγροῦ, οὗτος ἐξαυθήσει· καὶ, ἄνθρωπος ματασιότητι ὁμοιωθῆναι, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡς ὁ σκιαὶ ὡς ὁ φεγγαῖος οὐδὲν ἄλλο δηλοῦντος, ἢ τὸ ταχέως αὐτοῦ καὶ ὡκίμως τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως καὶ τοῦ πατρὸς Σολομῶντος τὰ αὐτὰ τοῦτω φηγομένου καὶ συνάδοντος, ἐν ταῖς ματαιότησι ματασιότητων, τὰ πάντα ματασιότης. ἐπεὶ οὖν τὰ πάντα μάταια, καὶ οὐδὲν βέβαιον τῶν παρόντων οὐδὲ μόνιμον τῶν σωματικῶν καὶ παρὰ τὸ σῶμα, ἡ ψυχὴ δὲ καὶ αἴθλιον καὶ ἀθάνατον· ἀρὴ πᾶσι τὴν ἁπασαν αὐτῶν μέλειναι καὶ φρονεῖν, πρὸς αὐτὴν καὶ τὰ παρὰ αὐτὴν αἰαλίσκειν, καὶ διηγεῖσθαι τὴν τοῦ πατρὸς ὡρὰν κατὰ τοῦτο πθεῖσθαι, καὶ οὐ πᾶσι

οὕτως ὁ τούτου μνήμης ἔξω φέ-
ρεσθαι.

Διὰ τοι τοῦτο καὶ γὰρ ὁ παῖς τοῦ
πατρὸς ποιμήν, κρίμασιν ἰδίᾳς
ἀσπασίας ἐλχεισθεὶς τοὺς ἐκ-
κλησιαστικούς οἴκους τοῦ πατριαρχι-
κοῦ θρόνου, ἵνα τὸ ὁ κληρονομίας
αὐτοῦ χοίνισμα ὁ παῖς ὁ ποιμὴν ὁ χα-
λὸς τῆς ἰδέας αἵματι ἐξηγέσθαι, εἰ-
σάγω παρὸς νομαῖς τῆς αὐτοῦ ἐν τοῖς
ὡς ἐρεσθῆναι ἡδὴ ὁ ἐξοδίου μου, τῇ
τελευταίᾳ μου βούλῃ σιν ὡς ἔδει-
λῶ τοῖς πάνσιν, ἵνα γινώσκει τὰ κατ'
ἐμέ· ὅτι οὐδὲν σιγήρηται ἢ ἐν-
δεχάμενοι π., εἰς τὰς παρρησι-
αίους ἐπιπορεύσας τῇ κληρονομίας μαρ-
τύρησιν θεοῦ, μαρτύρησιν τοῖς
ἐκκλησιαστικοῖς καὶ ἀγίοις ἀγγέλοις.

Ομολογῶ οὖν, ποιμῆνοι τοῦ θεοῦ
καὶ καὶ ὁ παῖς ὁ ποιμὴν τοῦτου ἐμῶ,
πιστεύει με οὕτως, καθὼς οἱ κοσμο-
σώτηρες καὶ θεοὶ μαθηταὶ τοῦ κυρίου
μου παρέδωκαν, καθὼς οἱ ἄγγελοι πα-
τέρες καὶ διδάσκαλοι τε ὁ οἰκουμένης
ἐδόξασαν, καὶ καθὼς αἱ ἁγίαι καὶ
οἰκουμένης συνοδοὶ ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ
σαν. καὶ οἱ μὲν οὗτοι ἀπεκήρυξαν καὶ
ἀντιμαρτύρησαν, καὶ ἀποκηρύττω καὶ ἀνα-
θεματίζω· οἱ δὲ πάλιν ἐδέξαντο, καὶ
δέχονται καὶ προσκυνοῦν. μὴ δὲ γὰρ ταῦ-
τα, ἀκούσατέ μου. οὐ γὰρ ὡς καυχώ-
μενος ταῦτα φηγήσομαι, ἀλλ' ὡς ἀ-
ληθεύων· ὅτι ἐπὶ τῇ πατριαρχι-
κοῦ θρόνου, ἔκ ἐξουσίας ὑπὸ τοῖς
ἐμοῖς ὀφθαλμοῖς, οὐδὲ τοῖς βλέφα-
ρσις μου νυστάζων· οἱ γὰρ οὐ φηγίος

Tom. II.

umquam intermittant memo-
riam obitūs.

II. Idcirco ego qui à primo
pastore, judiciis misericordiae
eius, in manus accepi Patriar-
chicæ sedis Ecclesiastica gu-
bernacula, ut hæreditatis ip-
sius funiculum, quem bonus
pastor redemit proprio san-
guine, inducerem in pascua
mandatorum illius; jam in-
stante die exitūs mei, supre-
mam meam voluntatem cun-
ctis patefacio, ut cognoscant
res meas; quod nullatenus
cooperatus fuerim, aut vel
minimum consenserim per-
juriis ac sceleribus quæ præ-
cesserunt. Deum testor, te-
stor electos & sanctos Ange-
los.

III. Igitur confiteor, ὁ Dei
ovile, exque ipsius conces-
sione meum, ita me credere,
sicut mundi servatores ac di-
vini discipuli Domini mei
tradiderunt, sicut sancti Pa-
tres & orbis magistri docue-
runt, sicut confirmarunt san-
cta & Oecumenicæ Synodi
septem. Quos illi abjecerunt
& anathematizârunt, etiam
abjicio ac anathematizo,
quos verò receperunt, reci-
pio atque veneror. Post hæc,
audite me. Non enim ista lo-
quor, gloriabundus, sed ve-
ra prædicans. Quamdiu con-
fedi in Patriarchali throno,
non dedi somnum oculis meis, *Psalm.*
nec palpebris meis dormi- *cxix.*
tationem: recedat invidia.

Y.

redarguens improbitatem & A
injustitiam: nequaquam cessi,
non neglexi gregem meum,
non cessavi nocte ac die pro
illo decertare.

iv. Sciunt rerum periti,
quot agones decertaverim
sub imperio celebris inter Im-
peratores piissimique domini
Theodori Lascaris. Non pie-
tatis causâ erat certamen,
quasi piissimus in aliquo a
pietate descisceret; sed pro B
viduis, orphanis, injuriam
passis. Postquam verò ille de-
bitum naturæ reddidit cum
summa pœnitentia & confes-
sione fervida, filiumque suum
hæredem imperii suumque
successorem dereliquit, cun-
cti huic dixerunt sacramen-
tum, sicut antea illi jurave-
rant; nempe pontifices, se-
natus, omnis exercitus, uni-
versus populus. Caput autem
supra cæteros, absente me, C
constituerunt Palæologum,
cùm Pontifices tum Senatus,
ob Imperatoris ætatem im-
puberem: eumque Caput fa-
ctum reperi, quando è Nicæa
veni in Regiam. Ille jura-
mentis maximè horrendis
munivit se ac fidem dedit, &
tomi cum sacramentis scripti
sunt. Non multo interjecto
tempore, qui Caput designa-
rant, Dominum eundem
creaverunt. Tunc iterum li-
belli, iterum juramenta, ea-
que prioribus terribiliora.

ἐλέγχων τὴν ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν· ὅτι
ἐπέδωκα ὅλως, οὐ κατημέλησα τοῦ
ἰδίου ποιμνίου, ὅσα ἐπαυσάμην νυκ-
τὸς καὶ ἡμέρας ὑπὸ φρακονίζομεν
τούτου.

Ἰσασιν οἱ μεμνημένοι, ὅσους
ἀγῶνας ἠγωνισάμην ὑπὲρ τῆς βασι-
λείας τοῦ ἐν βασιλεῦσιν αἰοδιδμεν
καὶ ἀσεβείας τοῦ κυροῦ Θεοδώρου
τοῦ Λάχαρι. οὐχ ὑπὲρ ἀσε-
βείας ᾗ ἡμεῖς ὁ ἀγὼν, ὡς ἀσεβῶν
κατὰ τὴν ὁ ἀσεβείας τοῦ· ἀλλ' ὑ-
πὲρ χριστῶν, ὑπὲρ ὀρφανῶν, ὑ-
πὲρ ἀδικουμένων. ἐπεὶ δ' ἐκείνος
ἐλειτούργησε τὸ χρεὼν ἐν μετὰ-
νοίᾳ ὑπὸ βαλαούσῃ καὶ ἐξομολο-
γήσει θερμῇ, καὶ τὸν αὐτῆς παῖδα
κληρονόμον τῆς βασιλείας καὶ αὐτῆς
διάδοχον κατέλιπε, καὶ ἅπαντες
τούτῳ ὁμόσαν, ὡς καὶ παρρη-
σίᾳ τούτῳ ὁμόσαντες, καὶ δε-
χερῶς καὶ σύγκλητος καὶ ἅπας
στρατὸς καὶ ἅπας δῆμος. πεί-
χουσαν ᾗ κεφαλῇ λείποντός μου
τὸν Παλαμολόγον πεποιήσαν, οἵτε
δεχόμενοι καὶ ἡ σύγκλητος, διὰ τὸ
τοῦ βασιλέως αἵματι καὶ κεφα-
λῇ αὐτοῦ εὖρον, ἐκ τῆς Νικαίας
πρὸς τὴν βασιλείαν ἐλθόν. καὶ
ὅρκους φεικωδέστερος αὐτὸς ἐαυ-
τοῖς κατησφάλασε, καὶ τόμοι σὺν
τοῖς ὅρκοις ἐγγίνοντο. οὐ πολὺ ᾗ τὸ
ἐν μέσῳ, καὶ δεσπότην αὐτὸν οἱ καὶ
κεφαλῇ ποιησάμενοι ἀπεκατέ-
στησαν. Ἐπάλιν τόμοι, καὶ πάλιν ὅρ-
κοι, καὶ τῇ παρρησίᾳ φεικωδέστεροι.

ἔπειτα ταύτην καὶ τὴν κοκκίνωσαν
ἐνδυσαν ἐνέδυσαν· βίαν καὶ τὴν πορ-
πύρεων βιασώτερον πρὸς μετένδεξά-
μενοι.

Μαρτύρομαι πάντας τοὺς εἰδού-
σας τὴν ὑπόστασιν ἐκείνην
βίαν, καὶ τὴν τῶν φεικτῶν συν-
θηκῶν καὶ ὄρκων ἀσφάλειαν. εἰ δέ
γε οὗτοι αἰσθητοὶσιν, ἢ μᾶλλον
ἐμελοκακουῶτες τὴν ἀλήθειαν οὐ
μαρτυροῦσι, μαρτύρομαι καὶ τὸν
ἀρχόντα Ησαΐαν οὐρανὸν τε καὶ γῆν,
πῶς αἰτήσῃ, πῶς ἡγωνισάμην,
πῶς οὗτος ἐπάλιν τὴν τῶν ὄρ-
κων βεβαίωσιν πρὸς με καὶ πρὸς
τοὺς ἀρχιερεῖς ἐποίησεν. οὕτως γὰρ
ᾤμωσιν. Εἰ βουληθῶ τι κακῶ-
ν ἐργάσασθαι εἴπερ δι' ἐμοῦ εἴπερ
δι' ἐτέρου εἰς τὸν αὐγίντῳ μου καὶ
κληροδόμῳ καὶ διαδόχῳ τῷ βασι-
λείᾳς, ἵνα εἰμὶ ἀφορισμένη ἀπὸ
τῆς ζωαρχικῆς καὶ ὁμοουσίᾳς τριά-
δος, καὶ ὡς ἐδεδομῆται πρὸς δια-
βόλῳ. Σὺν τούτῳ πρὸς ὅρκῳ καὶ
ἐπεὶ γέγονε ὄρκος πρὸς ἅπαντα τὰ
λαὸν, ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, μεγάλους,
στρατιωτικοὺς, καὶ ἰδιώτας· ὅτι πάντα
ἀπὸ τῶν δύο βασιλείων ἴδωι ὁ
λαὸς ἐκκλίνειν εἰς ἐπιβουλὴν
τοῦ ἑτέρου, εἰ μὴ φοβῶσιν τὸν ἐπι-
βουλάμενον ὁ ἐπιβουλῶν, ἵνα
συνέστανται ἅπαντες, καὶ φονεύσιν
καὶ τοῦτον ἀναγορεύσιν ὅτι ἐκ
τῆς συγχλήτου βίαις ἐὰν ὅν καὶ
θελούσιν· εἰ δὲ ματαία φαῖν
ἢ ἐπιβουλὴ, ἵνα κρατῇ ὁ λαὸς

A Deinde verò etiam purpurâ
induerunt; cum majorem
quàm antea vim mihi intu-
lissent.

v. Testor quotquot no-
verunt immensam illam vim,
& horribilium pactorum sa-
cramentorumque cautionem.
Quòd si illi sensum amife-
runt; seu magis voluntariâ
malitiâ veritati testimonium
non dicunt, testor, Esaiæ
instar, cælum & terram,
quo modo restiterim, quo
modo contenderim; quo pa-
cto iterum ille juramento-
rum confirmationem ad me
& ad pontifices fecerit. Nam
ita juravit; Si voluerò noxiū
quidquam facere, sive per me,
sive per alium, in dominum
meum, heredem successoremque
imperii, sim segregavi à vivi-
fica & consubstantiali Trinita-
te, atque traditus Diabolo.
C Cum hoc jurejurando, etiam
aliud factum est erga omnem
populum, pontifices, sacer-
dotes, optimates, milites,
denique homines privatos; ut
quem è duobus Imperatori-
bus videret populus in alte-
rius insidias declinare, si in-
sidiator quidem occidisset in-
sidiis appetitum, ut cuncti
congregarentur, atque illum
etiam interficerent; procla-
marent verò in Imperatorem
quem vellent è Senatu: si ve-
rò inaniter caderent insidiæ,
populus eum qui insidiator

visus fuisset comprehenderet, ac morti traderet, haberetque Imperatorem illum cui infidiae structae essent: quod si non ita ageret populus, ipsi quoque essent excommunicati atque anathematizati.

¶ 1. His ipse juramentis alligavit se omnemque plebem. Nec multo elapso tempore, jam ad coronae impositionem compulsus me. Quâ ratione enumerare possim multiplicem quam sustinui tyrannidem? infinitas illas violentias; noctu, per diem; à pontificibus, optimatibus, sacerdotibus, Monachis, Hagiioritis, solitariis, & ut semel dicam, ab omnibus ferè in dignitate, sacerdotio, vitâ privatâ constitutis? Sed nec mulieres hujusmodi violentiæ expertes remanserunt. Testimonium mihi dabunt omnes veritati innutriti, quanta ad Syrrhea, Lupadium, Prusam passus fuerim. Ubi autem non invenerunt me suæ voluntati obtemperantem; quadraginta pontifices, & amplius, sua mihi scripta tradiderunt, in propria capita habere se professi sacramentorum violationem, & coronare me Palæologum primum: quod erat nefas. Hoc enim fuit sacramentum atque sacramentorum maximè horrendum ac formidabile; ut haberet CaloJohannes in omnibus primatum, in coro-

Α τὸν φαίντα ἐπίβουλον, καὶ φονεὺν τοῦτον, καὶ ἔχει καὶ τὸ ἐπιβουλεύειν τῇ βασιλείᾳ· εἰ δὲ οὐ ποιήσῃ οὗτος ὁ λαὸς, ἵνα ὥσι καὶ αὐτοὶ ἀφορεσμένοι καὶ ἀνάθεματισμένοι.

Τούτοις τοῖς ὅρκοις συνδεδεμένος αὐτὸς ἑαυτὸν, καὶ πάντα τὸν λαόν. καὶ χεῖρὲς οὐ πελὶς παρελθὼν, καὶ πρὸς τὸ γέφυρον ἤδη κατέπειγέ με τὼς ἀπ' ἀπαριθμήσεως τὰς τυραννίδας αἱ ἐπ' ἡμῖν; πῶς τὰς ὑποφωτίεως, βίας ἐκείνας, τὰς ἐν νυκτὶ, τὰς ἐν ἡμέρᾳ; πῶς τὰς τῶν δεξιερῶν, τὰς τῶν μεγίστων, τὰς τῶν ἱερέων, τὰς τῶν μοναχῶν, τὰς τῶν Ἀρχιεπτῶν, τὰς τῶν ἡσυχαστῶν, καὶ ἀποσταλῶς εἰπεῖν; χεῖρὲς πάντων τῶν ἐν πέλει καὶ τῶν ἐν ἱερῶσύνῃ καὶ ἰδιωτείᾳ; ἀλλ' οὐδὲ γυναῖκες ἀμοιροῖ τὸ τοιαύτης βίας ἐναπολείφθῃσαν. μαρτυρήσουσί μοι οἱ τὴν ἀληθείαν πάντες σύνκοφοι, ὅσα καὶ τὰ Σύρρεα καὶ τὸ Λουπάδιον καὶ τὴν Προδραν ἐπέστη. ὡς δὲ οὐχ εὐεριστὸν με τοῖς τούτων θελήμασι περὶζόμενον, πεσοσάροντα δεξιερῶν καὶ πρὸς, τὰς ἑαυτῶν μοι γραφαὶ ἐνεχείρησαν, ἔχειν φάσκοντες εἰς τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς τὴν ὁρκὸν ὁρκωπὸν, καὶ γέφυρον τὸν Παλαμολόγον πρῶτον ὁ ὦρ ἡμῶν ἀπώμοτον. οὗτος γὰρ ἡμῶν ὁ ὅρκος καὶ ὁρκὸν ὁ φεικωδέστατος καὶ φοβερότατος· ἔχειν τὸν Καλοισάβην τὴν βασιλείαν εἰς πάντα τὰ πρῶ-

πᾶσα, καὶ εἰς τὸ στεφαν, ἥ εἰς τὸ ὄρη-
 μιν, καὶ εἰς τὴν ποσπομπήν, καὶ εἰς
 πᾶσαν ἄλλην τιμήν τὴν Παλαρο-
 λόγον, τὰ δευτερεῖα καὶ ἔχειν αὐ-
 τοῖς τοῖς δέχουσιν, ἐνοχέειν καὶ σιν-
 τηρεῖν καὶ φυλάσσειν τὸ κληρονομίον τὸ
 βασιλείας καὶ μὴ θάνατον τοῦ Πα-
 λαρολόγου, ἐλθούσης τούτου καὶ τὴν
 αὐτῆς βασιλείαν.

Ὡς ὅτι τὴν βασιλείαν ἐπέβη, ἥ
 πλείονας αἰσχύνας τῶν ποσπομπῶν
 εἶδον τοῦτον ἐργαζόμενον, καὶ ἐπὶ
 ἐργασασθαι ἐκ τῶν φαινομένων
 πραγμάτων ὑποπτεύετο, ἀγα-
 νακτῆσας ὑπεχώρησα. καὶ τὸ ὑπὸ
 Εφῆσου ἐκείνου, εἰς τὸν πατριαρ-
 χικὸν αἰῆξε θρόνον. ὡς ὅτι τὸ τοῦ θε-
 οῦ δρεπάνη τοῦτον ἐξέλεγε, καὶ
 πρὸς τὸ ἐκείθεν κριτήριον
 παρέπεμψεν ὑπολογισόμενον πε-
 ς τῶν παραπτώων, πάλιν ἐμετα-
 χαλέσατο. ὡς ὅτι τοῦ οἰκείου ἐπέ-
 βην θρόνου, ποία Γραφικὴ ἐξήγη-
 σις πρᾶξαι τὰς ἐξ αὐτῆς μοι
 συμπεσούσας βίας; θέλων γάρ
 ἵνα τὸν Καλοιοάννην βασιλέα
 ἰδιωτῇ, καὶ μήτε εὐφῆμιν ἔ-
 χειν, μήτε μνημότυον, μήτε βα-
 σιλείας τι σημεῖον τοῖς κακοῖς
 ποιμνίας καὶ τοῖς τῆς ἐκκλησίας
 ἐχθροῖς μάλλον ἢ ποσπομπῆς
 συνεργῆς εἰς τοῦτο ἐχρησάτο.
 ἤλπιζε ὅτι καὶ ἐν τῶν οἰκείων
 αὐτῆς δούκων ἄσται, διὰ τὸ ποσ-
 ταλαπυρῆσάί με τῇ ἐξορίᾳ.
 ὡς ὅτι ἡ τοῦ θεοῦ εὐσπλαγχνία

A natione, laudatione, proces-
 su, & in omni alio honore;
 Palæologus verò secundum
 locum; utque ipsi pontifices
 foverent, tuerentur, conser-
 varent, custodirent hæredem
 imperii, necnon post mortem
 Palæologi, traderent ei ipsum
 quoque illius imperium.

vii. Postquam autem as-
 sumpsit imperium, animad-
 vertique illum plura iniquè
 quàm antea operari, & verifi-
 cabile ex rebus ipsis fieri adhuc
 operaturum, præ indigna-
 tione recessi. Tunc Ephesi-
 num illum, ad Patriarchalem
 evexit thronum. Quem cum
 mortis falx demississet, at-
 que ad tribunal alterius vitæ
 transfussisset, rationem de
 operibus redditurum, iterum
 revocavit me. Ubi verò pro-
 prium thronum conscendi,
 quænam scripta narratio ex-
 hibebit in quas per eum in-
 currerim difficultates? Vo-
 lens enim Imperatorem Calo-
 Johannem ad privatum sta-
 tum redigere, & privare lau-
 datione, monumento, om-
 nique imperii notâ; malis pa-
 storibus & Ecclesiæ hostibus
 magis quàm præsulibus &
 patronis in hoc adiutoribus
 usus est: sperabat autem e-
 tiam me intra suos calles in-
 ducere, quod in exilio mul-
 tas æruinas pertulissim.
 Cum verò Dei misericordia

me à laqueis ejus liberavit, & neque vel totum quem pravi scævique pastores confecerant audire volui, quot malis me vexaverit, quantis calamitatibus afflixerit, novit qui omnia contuetur oculus. Aliquando quidem aiebat mihi; Non abeas Niczam qui Constantinopoleos ordinatus es: aliquando verò alia, digna ipsius versutiâ.

VIII. Cæterùm recuperatâ Constantinopoli, nobisque eò profectis, quo modo vobis representabo angustias quæ mihi ex eo ad Scutarium supervenerunt? quo modo vim? Urgebat ut Ephesinum illum, nominarem Patriarcham, atque susciperem ordinatos ab eo pontifices, sacerdotes, Diaconos: sin minus, prohibendus mihi erat ingressus Constantinopolis. Videns autem me nequaquam morigerum; nullus enim eorum qui ab illo ordinati fuerant, mihi comministravit, sed pro averfandis abominandisque, prout par erat, illos habui; indignatus concessit mihi ingressum. At Constantinopoli iterum doli, iterum innumeræ vexationes adversus me per eum processerunt.

IX. Quando enim dominum suum ac imperatorem voluit interficere, ne quod impedimentum ex me oriretur, fraudes adversus me concinnatæ

τ' αὐτῶν παγίδων ἐρρύσατό με, καὶ οὐδὲ κατ' ἑνὶ τῷ πόμῳ ὃν οἱ χεκαὶ καὶ πικροὶ ποιμῶνες ἐπέησαν ἀκούσαι ἡθέλησα, πόσας χεκαῶσις ἐμὲ ἐκάκωσε, καὶ πόσας με θλίψις ἐθλίψεν, οἶδεν ταῦτα ὁ πανδερκέστατος ὀφθαλμός. ποτὲ μὲν ἔλεγέ μοι, Οὐκ ἀπέλθης εἰς τὴν Νίχλαιον ἐπεὶ Κωνσταντινουπόλεως ἐχειροτονήθης· ποτὲ δὲ ἄλλα τ' αὐτῶν διπλόνης ἀΐξια.

Ὡς δὲ ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκέρχθη, ἐπὶ πρὸς αὐτὴν ἀπηρχόμεθα, πῶς ὑμῖν ὡραθήσω τὰς κατὰ τὸ Σκουτάρειον ἐξ αὐτῶν ἐπελθούσας μοι θλίψεις; πῶς τὰς βίας; βιάζομαι ἐνομάσαι πατριάρχῃ τὸ ὑπὸ Εφεσου ἐκείνῳ, ἐπὶ τοὺς παρ' αὐτῶν χειροτονηθέντας δόχηρεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ διακόνους δεξαμένους εἰς τὴν μίαν· καλυτέα μοι ἢ ἡ Κωνσταντινουπόλεως εἴσοδος. ὥς δὲ παρθένιοι οὐχ ἐώρακα με· οὐδὲν γὰρ τὸ παρ' ἐκείνου χειροτονηθέντων συνελθούσῃ μοι, ἀλλ' ὑποτροπαίους καὶ βδελυκτοὺς ὥς καὶ θέμις τούτοις εἶχον· ἀγανακτήσας παρεχώρησέ μοι τὴν εἴσοδον. πάλιν δὲ σκαμνίσαι ἐπὶ πάλιν ἀπειροὶ κακῶσις κατ' ἐμοῦ, ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει παρ' αὐτῶν ἐγένοντο.

Ὡς γάρ τὸν αὐτῶν αὐθέντην βασιλέα ἡθέλησε φονεῦσαι, ὥς μή τι κώλυμα φανεῖν ἐξ ἐμοῦ, αἱ σκαμνίσαι κατ' ἐμοῦ

συνεπλάκησαν. ὡς ὃ μάταια πάν-
τα ποτότε ἀπεφάδῃσαν, καὶ μὴ
ταῦτα σὺν ὀφθαλμοῖς τοῦ αὐθι-
του καὶ βασιλέως αὐτῶν ἐξώρυξε, καὶ
γινώσκῃ μοι τοῦτο ἐγγέτο, παρὰ φο-
ρισμῷ αὐτὸν κατηπέδαλον. ἤθελον
ὃ ἵνα μετάνοιαι ἐνδείξηται, καὶ ἡ
πολλὴ βεβρυτῆτα τῶ φόρων καὶ κου-
μερκίων καὶ ἐτέρων ἀδικιών, ὧστε τῶ
ποιαύτῳ ἀμαρτίας ἐκκόβηται, ὥ-
στως συλχαρηθῇ. ὡς ὃ μετάνοιαι
οὐκ ἐδείκνυεν, οὐδέ πῃ ἐκκαθῆναι
τῶ κακῶν, ἀλλὰ καὶ μάλλον παροδη-
κην, οὐ συνεζώρησα αὐτῷ· ἀλλὰ
μὴ πενήται ἐνώπιον τῶ πατριάρχων
καὶ τῶ μητροπολιτῶν καὶ τῶ συγκλήτου
καὶ τοῦ αὐτοῦ κλήρου, ὥστε τῶ ἐκκλη-
σίας τοῦτον ἐξέβαλον ὡς ἀάξιον τῶ
πρεσβυτέρῳ αὐτῷ εἰσόδου. ἔκτοτε αἱ
σκαμνίσαι καὶ ἐμοῦ, αἳ δὲ ἐς σκαμ-
νησεν αὐτὸν κατηγάρων καὶ μαρτύρων,
σὺν τῷ φιλοῦ μόνου λόγῳ. τουτέστιν
ὡρεσα κοινοῦσθαι σὺν τοῦ Σουλτᾶ-
νου παῖδας· τῶ ἐκκλησίας με ἐξώ-
θησε· ὥστε ταῦτα τοῦ πανιερωτάτου μη-
τροπολίτου Πρωτοδιδάκτου ἐγχεάφως ὁμο-
λογήσαντος, ὡς ἐκείνος καὶ ἐβλάπησε
τούτοις καὶ ἐκοινώησε· καὶ ἐμοῦ τε ἐγ-
χεάφως ὁμολογήσαντος, μὴ εἰδέναι
με τοσύνολον τοῦτο.

Μετὰ δὲ πῶς ἐξορίας, μελείας
καὶ πάλιν σκαμνίσαι καὶ θλίψαις
μοι ἐπὶνέβη. ποτὲ μὲν, ὡς
ὑπεβούλους διεγείρειν τοῦ αὐ-
τοῦ φονεῖσθαι. ὅθεν καὶ ἡ μοιχο-

A sunt. Sed tunc omnia in va-
num reciderunt. Postea ocu-
los domini ac imperatoris sui
cum effodisset, resque mihi
nota facta esset, excommu-
nicationi eum subjeci. Opta-
veram autem ut pœnitentiam
ageret, multumque onus tri-
butorum, vectigalium è com-
mercio, aliarum iniquitatum,
propter huiusmodi peccatum
minueret, sicque veniâ do-
naretur. Verum quia pœni-
tentiam non ostendit, nec ali-
quam malorum minutionem,
quinimo additamentum, ei
non ignovi; sed post trien-
nium, coram Patriarchis,
Metropolitibus, Senatu & om-
ni Clero, illum ex Ecclesia
ejeci, tamquam indignum
qui in eam ingrederetur. Ex
eo tempore commenta adver-
sus me, quæ commentus est
sine accusatoribus, sine testi-
bus, ex nudo dumtaxat ser-
mone. Hoc est, decrevi com-
munionem impertiri Sultani
pueros. Ecclesia me expulit:
idque cum sacratissimus Pæ-
sidiæ Metropolitæ scripto con-
fessus fuisset, quod ipse illos
baptizasset & communione
donasset; ego verò per scrip-
tum professus essem, me nul-
latenus id scire.

x. Porro post exilium,
mille mihi rursus intulit ca-
lumnias & ærumnas. Inter-
dum quidem, quasi insidia-
tores excitasset qui eum oc-
ciderent. Quocirca mæcha

Synodus excommunicationis censuram in me emisit; ac ego ipsum me segregationi subdidi, si de quoquam ejusmodi essem cōficius; sin minus, calumniarum auctores infidiarumque, iisque credulos excommunicavi & anathematizavi. Alio verò tempore, Barangos Narmaram, locum exsilii mei, inisit, custoditutos me; tum innumerablem mihi incommoda conciliavit. Omitto quæ ad Tricocciam pertinent, quem ad modum mihi eorum insultus imposuerit. Nam si quæcumque in me peregit, & adversus Ecclesiam Dei molitus est, referre contendero, enarrantem deficiet tempus. De multis verò pauca repræsentavi, propter sermonis fatiæritatem & nimietatem; quæ nimirum inimica est auribus. Dicebam tamen, Ab hoc tempore satius amentia & tyrannide erga me, servosque Dei, desinet, aget pœnitentiam; ut veniâ donari possit.

x1. Sed quoniam Ecclesiam dei vertit in speluncam latronum, & lupanar; item quem prius excommunicaveram, in sede mea collocavit; necnon ad illam impietatem omnimodamque perfidiam quâ Latini tenentur conatus est adducere Ecclesiam Dei, quæ immenso sanguine ante & post Christum ac per Christum magnam hostiam fuso collecta fuit;

A σύνοδος ἀφορισμὸν μοι ἐξ᾽ ἀπέτειλε· καὶ γὰρ ὑπέβαλον ἐμαυτὸν εἰς ἀφορισμὸν, εἰ ποιοῦτόν τι σὺ νοῖδα· εἰ δὲ μὴ, οὐδὲ σκαμώρησαντας καὶ ὀπιβουλόμενους καὶ πεψεύσαντας, καὶ ἀφώρισα καὶ ἀνέτημά ποσα. ἄλλοτε δὲ, βρεγάρῃς εἰς τὴν Ναρμαράν· ὃν ἐξωρίσθην, ἀπέτειλε φυλάττοντάς με, καὶ μυέας ἡλίψαις μοι παροξύνειν. εἰ δὲ τὰ τὴν Τελκοκίαν, πῶς εἰς ἐμὴ καὶ τὴν ἐκείνων ἐπανόστασιν ὀπιπτεῖται. εἰ δὲ πάντα ὅσα μοι πεποίηκε, καὶ ὅσα καὶ τὸ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἐμνηστεύσατο ἀγωνίσασθαι ἀφηνήσταται, ὀπιλείψει με διηγεύμενον ὁ χρόνος. ἐκ τῆς πολλῆς δὲ ὀλίγα παρεδήλωσα, ὅτι τὸν τοῦ λόγου κόρον ἐπειδὴ κόρος λόγου πολέμου ἀκοῆς. ἔλεγει δὲ, ἀπὸ γὰρ τοῦ τῶν χορευτῶν τὸ ἀπονοίας καὶ τυραννίδος τὸ πρὸς ἐμὴ καὶ τὸ τοῦ θεοῦ δούλων, C καὶ παύσεται καὶ μετανοήσῃ, καὶ συγγνώμης ἀξιωθῇ.

Ἐπεὶ δὲ πλὴν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἀνήλατον ἀπειργάσατο ληστῶν, καὶ πορνείων καὶ ὃν εἶχον παροφεισμένον, εἰς τὸν θρόνον μου ἐκάθισεν καὶ εἰς ταύτην πλὴν ἀσέβειαν καὶ παντελῆ ἀπιστίαν πλὴν τῆς Λατίνων ἡγωνίστατο πλὴν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἀΐξας, καὶ συνελεγμένῳ μυέοις αἵμασι τοῖς πρὸ γὰρ Χριστοῦ καὶ καὶ Χριστὸν καὶ αὐτὸ τοῦ μεγάλου θύματος καὶ

καὶ

ἰσὶ μέγα διωγμὸν κατ' αὐτῆς κελ-
νηκε, παύσονται τῷ διωγμῷ παρ'
ἡρώων πολλῶν· καὶ ὅτι πῖνον τὸ ἀφο-
ρισμὸν, ὃν αὐτὸς ἑαυτῷ ἐπέβαλε δι'
οικείας ὀρεξιν, δι' οικείας ἀπέλαυσιν,
δι' οικείας δόξας, ἔτι τὸ αἰάθημα· καὶ
ὡς δίδωμι τοῦτον τὰ σατάνῃ, κα-
θὼς ἔτι τὸ πρὸς περὶ αὐτὸς ἑαυτῷ διὰ
τῷ ὁπιόρκῳ ὡς δέδωκε, καὶ νῦν διὰ
τοῦ τ' ἐκκλησίας διωγμοῦ· καὶ τοῖς
μὴ ἀρχιερεῖς τοῖς συλχαταπέντας
ἔτι ὑπογράφαντες εἰς τὸ ἀσέβειαι, καὶ
τοὺς ἀρχοντας τοὺς συνεργήσαν-
τας, καὶ τοὺς ἱερεῖς, καὶ τοὺς ὁμοι-
ουῦντας γνώσεως καὶ συλχαταπέν-
τας. τῷ ἡ ἀρχιερεῖν λαὸν καὶ ὁμοίον
γνώσεως, καὶ μὴ εἰδότα δεξιὸν ἢ ἀρι-
στερὸν, ὡς μαθητὴς τοῦ κυρίου μου
τοῦ τῶν ἁγίων, λέγω αὐτοῖς· Κύριε, μὴ
γῆσης αὐτοῖς τὸ ἁμαρτῆσαι ταῦτά.

pulus mansueti Domini mei, dico huic; Domine, ne statuas illis hoc *AB.*

VII. 60.

Αφίημι καὶ τοῖς ἀδελφοῖς μου τοῖς C
συνεξοειδῶσι μοι καὶ συμωθῶ μέ-
ναι μετ' ἐμοῦ εἰς τὰς θλίψεις μου,
εἴτε ἄρα κέκτημαι. ἔτι ὁ μέλλων ὁ-
χλησάσθαι τούτων, ὅστις ἄρα καὶ εἴη,
ἵνα ἐν τῷ αἰάθηματι, καὶ μὴ τοῦ
Ιουδα ἢ μερὸς αὐτοῦ. ἀλλὰ ἔτι ὁ βυ-
λῆθις μεταγράψαι μου τὸ τελευ-
ταῖον βούλησιν, καὶ διὰ λέξεων ἑτέρων
τῶν τῷ ἐκείνων πρὸς μετὰ λ-
λάξαι, ὅστις ἄρα καὶ εἴη, εἴτε ἐκκλη-
σιαστικὸς, εἴτε ἀρχιερὴς, εἴτε τὸ ἄλλης
μοίρας, ἔγω καὶ ὅσοι ὑπὸ τὸ αἰάθημα.
gistratus, sive alterius conditionis, sit pariter sub anathemate.

Tom. II.

Z

A demum ingentem persecutio-
nem contra eamdem Eccle-
siam excitavit, post tot annos
à persecutionibus: ea propter
excommunicationem proten-
do, cui ipse subiecit se propria
voluntate, proprio placito,
propria sententia; protendo
anathema: & illum trado Sa-
tanæ; sicut antea ipsum se per
perjuria tradidit, nuncque
tradit per Ecclesiæ persecu-
tionein. Etiam Satanæ trado
homines nequaquam pontifi-
ces habendos, qui consense-
runt subscripseruntque im-
pietati; pari modo procures,
qui dedere adminiculum; item
sacerdotes, cunctosque cons-
cios ac assensores. Quod ve-
rò spectat ad vulgarem popu-
lum, cognitionis expertem,
nescientem quid dextrum sit
vel sinistrum; tamquam disci-

XII. Quidquid possideo, re-
linquo fratribus meis, qui me-
cum relegati fuerunt, mecum-
que permanserunt in calami-
tatibus meis. Et qui eorum
quemquam vexare in animū
induxerit, quicumque ille sit,
anathemati subjiciatur, sit-
que pars ejus cum Juda. Sed &
si quis supremam meam vo-
luntatem describendo volue-
rit corrumpere, ac per alia
verba insitum sensum com-
mutare tentaverit, is quilibet
sit, seu Ecclesiasticus, seu ma-

NOVELLA LEXA ΝΕΑΡΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Imperatoris Domini Alexii Comneni, sanciens de electionibus, qualisque esse oporteat qui per orbem sunt pontifices, itemque sacerdotes, in provinciis, Metropolisibus & Episcopatibus.

Ἡ βασιλείας κυρῶ Αλεξίῳ τοῦ Κομνηνῷ, διατυποῦσα τὰ περὶ τῶν ψήφων, (ὧσποίοις δεῖται) οὗτοι παι-
ταχοῦ χειρεῖς, πρὸς τὴν ἑκείνου
ἱερεῖς, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, καὶ τῇ μη-
κοπόλεσι καὶ ταῖς ἐπισκοπαῖς.

1. **S** Anctissime Domine mi, divina sacraque Synodus; quamvis omnibus infir-
pientior sim, attamen in Ec-
clesiæ argumento, nolite me
tamquam insipientem repu-
tare. Nam tetigit cor meum
Ecclesiæ periculum, quod jam
despicitur. Ecce enim peri-
clitantur animæ Orthodoxo-
rum, maximè simpliciorum:
quandoquidem rectè sentien-
tium caput est, sacerdotale
collegium: quo bene habente,
totum corpus omniaque
membra ejus prout par est
ducuntur; quo contrā ægro-
tante, universum corpus ad
omnimodum interitum ver-
git. Ecce igitur in periculum
venit Christianismus, quia
Ecclesiasticus ordo quotidie
declinat in pejus: Deus pro-
vocatur ad iram; gaudet om-
ni malitiā plenus bonique
osor Dæmon, qui bonis sem-
per invidet.

11. Hujus autem absurdi-
tatis nulla alia causa est,
præter diuturnam segnitiam

A Γιώτατέ μου δέπωτα, καὶ ἡ
θρία καὶ ἱερά συνόδος· εἰ καὶ
ἀφρονέστερός εἰμι πάντων, ἀλλὰ γὰρ
ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τῇ ἐκκλησίας
μὴ ὡς ἀφρονὰ με λογισάθε. ἡ-
φατο γὰρ τῇ καρδίᾳ μου ὅτι τῇ ἐκ-
κλησίας ἡδὴ ὑποφάμεθα κίνδυ-
νος. ἰδοὺ γὰρ κινδυνεύουσιν αἱ ψυ-
χαὶ τῶν ὀρθοδόξων, καὶ μάλιστα
τῶν ἀπλουστέρων· ὥστε κεφαλὴ
ὅτι τῶν ὀρθοδόξων ὁ ἱερατικὸς
σύλλογος· ὅς καλῶς μὲν ἔχοντος
αὐτοῦ, ὅλον τὸ σῶμα καὶ πάντα τὰ
μέλη αὐτοῦ πρὸς ἀξίαν ἀγνοῦται·
τούτου γὰρ πάλιν νοσήσαντος, καὶ τὸ
σῶμα πᾶν, πρὸς παντελὴ ὀλε-
θρον ἀφορεῖ. ἰδοὺ τοίνυν κινδυ-
νάζει ὁ χριστιανισμός, τῇ ἐκκλη-
σιαστικῇ κατὰστάσει ἐπὶ τὸ ἐ-
λαττον κατεστάτην ὑποχωρεύσης,
καὶ θεὸς παροργίζεται, χαίρει γὰρ ὁ
παμπόνηρος καὶ μισήχελος δαί-
μων, ὁ τοῖς ἀγαθῇ αἰὶ βασκαίνων.

Αἱρεῖται δὲ τῇ τοιαύτης ἀποπίας
οὐδὲν ἄλλο ὅτι ἡ ἡγεμονία βασιλείας

ἡ ἀμέλεια, ὅτι μακροῦ μὲν δόξα-
 μόνῃ, περιούσια δὲ μέλει, ἡ ἴδι.
 αὐτῇ δὲ παρεσιδῶσιν τὸ κακὸν
 ποτὶ ἡδὴ ἡ ὡς νόμον εἶναι πνα·
 καὶ πράττεται, οὐχ ὡς κακόν,
 ἀλλ' ὡς ἀγαθὸν ἡ σωτήριον, εἰ
 ἔ' ὁλέθριον πάντῃ ὅστις. ὁλέθριοι,
 οὐχὶ σώμασιν οὔτε εἰς ζηματι-
 κὴν ζημίαι ἀφορῶν, ἀλλὰ ψυχι-
 κὴν, ἡ εἰς ἀπώλειαν Χριστιανῶν
 χαταντῶν. ποῖαι οὖν ἀπολογίαι
 ποιήσομεν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως τῇ
 δημιουργῶ καὶ πλάσῃ θεῷ οἵτε
 βασιλεῖς ἡ δέχοντες, εἴτε Χρι-
 στιανοὺς αἰθρώπους ὡς λαβοῦντες,
 ὡς διδάσκαλοι τοῖς σατανῶν,
 ἀφ' ἡγεμόνα πάντως αἰθρώπι-
 να, ὡς ὅσοι ἐχόντα, ἡ οὐδὲ
 ὡς ὅσοι, ἀλλ' ἐπὶ βραχέτα-
 τον πᾶν χρόνον ἀφροδοῦν, ἡ
 θεραπείαι πᾶντε ἕως ψήφοις καὶ
 τὰς χειροτονίας ποιούτων, ἡ τῷ
 ὡς χειροτονίαν παρ' αὐτῶν, ἡ
 μόνον εἰς τὴν δέχοντες, ἀλ-
 λά ἡ εἰς τὸν ἄλλον δὲ ἱερωσύνης
 καὶ ἄλλοι;

Οὐχ ἔξομεν πάντως ἀπολο-
 γίαι πνα, εἰ μὴ διεγερθῶμεν πάν-
 τες, ἡ διόρθωσιν τοῦ κακοῦ ποιη-
 σόμεθα, ἀνακαθίζοντες τὸ κατα-
 φρονεῖν καλόν, τὸ ἀσυνκρίτως
 μειζον πάντων τῶν καλῶν· τὸ
 οἰκειοῦν ἡμᾶς διανοοῦν τῷ θεῷ,
 τὸ ἀφ' ἡγεμονίας ἡδὴ ἀμαρτυ-
 ροὶ ἀμελείας. θεοῦ γὰρ

Ac negligentiam; quæ jam
 pridem initio accepto, ad
 præsens tempus processit. Il-
 la effecit, ut ejusmodi malum
 modò instar legis sit. Et per-
 petratur, non tamquam ma-
 lum, sed tamquam bonum
 atque salutare, licet exitio-
 sum penitus existat. Exitio-
 sum, non corporibus, neque
 respectu damni pecuniarii,
 verùm damni animarum; nec
 non in Christianorum perdi-
 tionem desinens. Qualem er-
 go excusationem in die judi-
 cii proferemus Creatori opi-
 ficique Deo, cùm Impera-
 tores, tum Pontifices, si
 Christianos homines quos
 regendos suscepimus, Sata-
 næ tradiderimus propter vo-
 luntates planè humanas, quæ
 temporarium; immò nec tem-
 porarium, sed quam brevissi-
 mo temporis spatio durans;
 habent solatium, tamen eorum
 qui per illos promo-
 ventur, non solummodo ad
 pontificium, sed etiam ad
 alium sacerdotii gradum?

111. Omni sanè carebi-
 mus defensione, nisi exci-
 temur cuncti, & malum
 corrigamus, atque negle-
 ctum instauremus bonum,
 bonum citra comparatio-
 nem omnibus bonis præ-
 stantius, ut pote Deo nos
 concilians; quod per lon-
 gum neglectum, jam oblit-
 teratum est. Dei quippe

gratiâ omnes Christiani sumus, sive Imperatores, sive pontifices, sacerdotalis omnis congregatio, & plebs; adhuc contenti colligatiue in fide, per beatos illos pontifices ac doctores, reliquosque Deiferos Patres, necnon per sanctitatem tuam, item nonnullos è pontificali cœtu, qui cæteros doctrinâ virtuteque antecellunt.

iv. De reliquo oportet nos ut Christianos per Dei gratiam disquisitionem boni instituire. Quid enim vetat? Quod si non factum fuerit, nec res ad rectitudinem fuerit reducta, omnino expedit etiam nobis, ut circa cuiusque collum ligetur mola asinaria, & projiciamur in mare. Conveniet etiam nobis illud; Bonum erat si nati non fuisset. Idque erit lamentatione dignum, lamentatione non fontibus lacrymarum, sed rivis sanguinis compleri dignâ, quod eam ob rem vel solum non lamentemur: quemadmodum qui navigio vehuntur, & in medio mari tempestate agitantur, nec habent clavum, aliterque non valent effugere imminens periculum, ad solum verò Deum respiciunt miserabiliter, à quo salutem suam postulant.

v. Si hoc ad eum modum agnoverimus, hominum amans Deus planè viam corrigendi mali pontificibus

χάριτι πάντες Χειριστοί ἐσμεν, οἵτε βασιλεῖς, οἱ δὲ χερεῖς, ὁ ἱερατικὸς ἅπας σύλλογος, ὃ ὁ λαὸς ἐπισηχόμενοι καὶ συνδεόμενοι ἐν τῇ πίστει ἀφ' ἧς μαχεῖται ἐκείνων δὲ χερῶν καὶ διδασκάλων, καὶ τῶν λοιπῶν θεοφόρων πατέρων, καὶ τῶν τοῦ σῆς ἀγότητος, καὶ πᾶσι ἐκ τῶν δὲ χερῶν πικρῆς ὁμηγύρεως, τῶν λόγων καὶ δόξης τοῖς ἄλλοις ὑποβάλλοντων.

Λοιπὸν οὐκ ἔστιν ἡμᾶς ὡς Χειριστοὺς θεοῦ χάριτι καὶ αἰσθητήσιν τοῦ χαλκοῦ ποιῆσαι. τὸ γὰρ ἐμποδίζον ὅσα ἔστιν. ὡς εἰ μὴ οὕτω γένηται, καὶ τὸ πᾶν δόξασι δόξηται, συμφέρει καὶ ἡμῖν πάντως τὸ διδύμω παρὰ τοῖς πᾶσι τοῖς ἐκείνου μύλον ὀνικόν, καὶ ῥιπιδίαι εἰς τὴν πέλασον. ἀγρότοι, ὅτι αὐτὸν ἡμῖν καὶ τὸ, χαλὸν καὶ εἰ ὅσα ἐξηγήθημεν. καὶ θρήνου γνήσεται ἄξιον τοῦτο, καὶ θρήνου οὐ πηγαῖς διακρύων, C ἀλλὰ κρυφαῖς αἰμάτων συμπληρωμένων, παρὰ τοῦτου καὶ * μοιροῦ τῶν θρήνων ποιήσασθαι ὥστε οἱ ἐν σκῆπτρῳ ὄντες, καὶ ἐν μέσῳ παλάθης χιμαζόμενοι, καὶ πηδάλια μὴ ἔχοντες, καὶ ἄλλως φυγεῖν τὸν ἐπηρητιμὸν κίνδυνον μὴ δυνάμενοι, παρὰ μόνον ὅτι θεοῦ ἀφορῶντες ἐλευθεροῦν, καὶ παρὰ τοῦτου καὶ ἑαυτῶν ἐξαιτούμενοι σωτηρίας.

Εἰ τοῦτο οὕτως ὁπλισώμεθα, πάντως ὁ φιλαθέων θεὸς τὴν ὁδὴν παρὰ τὴν δόξαν

Luc.
xxv. 2.

Matth.
xxv. 1.
24.

* ἡμῶν
οὐ

τοῦ χακοῦ παρῆξει τοῖς τε ἀρχι-
ρεῦσι καὶ πᾶσι τοῖς ἕως τοῦ νῦν
ῖτους ἀγνοήσασιν τὸ χαλόν· ὡς αὖ
τὸ πρὸ χρόνων Ἰνδὸν ἐξ ἀμελείας
ἀμαυρωθὲν ἀγαθόν, ἀνακαμινθεὶς νῦν
αἰὲν ὑπερβυσσὸς πνιθ· ὅπως ἡ-
ραπαλῇ ὁ θεὸς, διορθουμένης δὲ
ἐκκλησιαστικῆς καὶ Χριστιανικῆς κα-
ταστάσεως, καὶ ταῖς ὑπερδύσεσι τῶν
ἡσίων ἐκ κορυφαίων ὑποπόλων, καὶ
τῷ μετ' αὐτοὺς ἀγίῳ καὶ θεοφόρῳ
πατέρῳ, ἡνὶ χρόνῳ ἡμεῖς ῥαθυ-
μία διέφθιρε.

Καὶ οὐδὲν θυματὸν αὖ, εἰ καὶ τὸ
ἀγαθὸν τοῦτο καὶ σωτήριον ἔργον,
ὅτε αὐτοὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ κυρίου
τῇ τῷ πνεύματι ἐκκλησίᾳ παρέδωκαν,
καὶ μετ' ἐκείνοις οἱ λοιποὶ ἄγιοι πα-
τέρες, ὁ χρόνος διέφθιρε. αἰθρο-
ποιοὶ ἢ φθαρτοὶ ὄντες, καὶ τοῖς ὑλι-
χοῖς ἀνάγκῃσι κατ' ἐχέτην ἐνασ-
χολούμετοι, πρὸς τὰ ὅσα ἐκ χρη-
μιζόμεθα. θολοῦσι ἢ πᾶ ἀόδητα
ταῦτα καὶ ἡ πρὸ αὐτῶν χάρις, τοὺς
λογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀσπανάς
δύσκειται ὁ τοῖς θεοῖς ἀεὶ ἐνασχο-
λούμεθα ἀνάγκῃσι, καὶ ταῦτα
μῶσα ἡτῶν, καὶ τὸν ἔστω ἀνθρώπου
κατ' ἐχέτην ἀναφηλαφῶν καὶ ἀνα-
καταίρων. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ χάλ-
λινον τοῦτο ἔργον καὶ ἡσίων, ὃ τίμω
δυσκόσιας ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώ-
πων ἐκ θεοῦ παρέχει, τελείως κα-
περσινήθη, καὶ κατ' ἐχέτην ἐλάτ-
ταισιν δέχεται, ὡς μικροῦ δειν-
οῦ καὶ εἰς παντελὴ φθορὰν καταντῶ-

A ostendet, cunctisque qui for-
san haecenus quod præclarum
erat ignoraverunt : ut quod
ante aliquod tempus præ in-
diligentia abolitum est bo-
num, renovetur nunc absque
ulla dilatione ; quò Deo sa-
tis fiat, ad rectum revocatâ
Ecclesiasticâ & Christianâ
disciplinâ, secundum divino-
rum summorumque Aposto-
rum, quique illos consecuti
sunt sanctorum ac Numine
B afflatorum Patrum traditio-
nes, quam disciplinam longa
nostra corrumpit ignavia.

VI. Nec mirum videri de-
bet, si bonum hoc, & salu-
tare opus, quod ipsi discipuli
Domini, postque illos reliqui
sancti Patres tradiderunt Ec-
clesiæ fidelium, corruerit
tempus. Cum enim homines
corruptioni obnoxii simus, re-
busque materialibus per sin-
gulos dies occupemur, ad has
C præcipites ferimur. Siquidem
sensibilia ista, necnon ad ea
affectus, turbant cogitatio-
nes hominum, raroque inven-
itur qui divinis rebus vacet
perpetuò, illas solas quærat,
interiorem hominem quoti-
die retractet ac expurget.
Ideò præstantissimum istud
divinumque opus, quod ani-
mabus hominum ex Deo præ-
bet pietatem, plenè contem-
ptum fuit, & singulis diebus
diminutionem accipit : adeò
ut tantum non ad universa-
lem pervenerit destructio-

nem, atque pro nihilo repu- Ασαι, καὶ ὡς οὐδὲν λογιζώμαι.
tetur.

VII. Scilicet periit ortho-
doxæ prædicationis disquisi-
tio, non exstat amplius de-
siderium illius comprehen-
dendæ; sed velut in tenebris
omnes ferè incedimus. Cun-
cti simul in discrimen adduci-
mur, qui in numero cense-
mur Pontificum, vel Mona-
chorum, vel Laicorum, at-
que præcipitamus in chaos
obscurum & immensum. Veri
autem Christi Deique nostri
ad Patrem suum exhortatio
circa Apostolos, nec solum
circa Apostolos, sed etiam
circa omnes qui ex sermone
illorum crediderunt in eum,
cassamanet. Quâ enim ratio-
ne per Apostolorum sermo-
nem credant in illum animæ
hominum, quæ erga pietatis
mysterium relinquuntur abs-
que doctrina & initiatione?

Matth.

xxv. 12. Evangelici illius talenti,
ita ferè nunc orthodoxum
dogma absconditur; abs-
conditum verò, non requi-
ritur; sed hoc quod cæteris
omnibus incomparabiliter
majus est, secundum à cun-
ctis propemodum esse existi-
matur.

VIII. Etenim si quis vilius
nonnihil ac postremum eo-
rum quæ possidet perdidit,
multam indagationem facit
& scrutationem, amicos con-
vocat in auxilium, quò amif-

Οὐκ ἔτι γὰρ αἰαζήτοις τοῦ
ὀρθόδοξου κηρύγματος, ὅτε ἔστι
ἔφεις ἡ καταλήψεις τοῦτου,
ἀλλ' ὡς ἐν σκοπῇ πάντες χεδὼν
ἀξιοπορόμεθα. κινδυνόμεν πάν-
τες ὁμοῦ οἵτε τοῦ διεχρεωτικοῦ
καταλόγου, τοῦ μοιαχικοῦ καὶ τοῦ
λαϊκοῦ, καὶ εἰς χάθ' ἐξοφωμένων
καὶ ἀγανὲς κατακρημνίζομεθα. ἡ
B δὲ τοῦ ἀληθινοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ
ἡμεῖς πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα
ὡς ἀγαλλήτοις πρὸς τῆς ἀποστόλων,
καὶ οὐ μόνον πρὸς τῆς ἀποστόλων,
ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντων τῆς πι-
στύοντων εἰς ἐκείνον ἀφ' τοῦ
λόγου αὐτοῦ, ἀποκατεῖ. πῶς γὰρ
πιστεύουσι διὰ τοῦ λόγου τῆς
ἀποστόλων εἰς ἐκείνον αἱ τῆς ἀν-
θρώπων ψυχαὶ ἀδίδακτοι καὶ ἀ-
μύητοι τοῦ ἡ ἀσέβειας μυστη-
ρίου χαλκαλιμπανόμεναι; ὡς γὰρ
C τὸ κρυβεῖν ἐν ἀσχελίοις τάλαν-
τον, οὕτω χεδὼν τὸ ὀρθόδοξον δόγ-
μα κρύπτεται ἡδὲ, καὶ κρυπτόμενον
ὅτε αἰαζήτεται, ἀλλὰ τὸ μει-
ζον τοῦτο τῆς ἄλλων ἀπάντων
ἀσυσκρίτως, δύει πρὸς πᾶσι
χεδὼν λογίζεται.

Καὶ γὰρ εἰς πᾶσι αἰσχύνομεν πᾶσι
καὶ ἔχοντες ὡς ἔχει ἀπολείπει,
πολλὴν τιμὴν αἰαζήτοις ποιεί-
ται καὶ ἡ ἐξέλιξις, καὶ φίλοις συγκα-
λεῖ πρὸς βοήθειαν, ἵνα τὸ ἀπολλό-

μυστοὶ ὄντες, ἔς ὧν αὐτὸ χαίρει. ποῦτο ἡ τὸ μέγιστον χεῖμα, τὸ δ' ὁσεβείας δηλονότι μυστήριον, ὃ αὐτὸς ὁ ἀληθινὸς Χριστὸς καὶ θεὸς ἡμεῶν τοῖς ἰδοῖς παρέδωκε μαθηταῖς, λέγων αὐτοῖς· πορεύσιντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ τὰ ἐξ ἡς· ὁ πολ-
 λόμυρον, τί οὕτως αἰαζήτοδ' ἡμῶν ἀπουδῆς ὑπερβαλλούσης καὶ ζεύσεως κλεδίας; αὐτοῦ ἡ τοῦ ἀληθινοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμεῶν ὑπερμέγα, εἰ τοῦ δ' ὁσεβείας μυστηρίου καταφρο-
 νήσομεν καὶ οὐχὶ πάντες ὁμοῦ ἀπου-
 δῇ μέγιστον τὴν αἰαζήτησιν αὐτοῦ ποιησόμεθα, δάκρυα χέοντες ἐξ ὀδυνηρᾶς καρδίας, καὶ τὸν θεὸν ἐξαυτοῦ-
 μέντοι, ἵνα σκεῖνος πάλιν φανερωθῇ τοῖς γοντοῖς ἡμεῶν ὁ φθελμοῖς. ἅμα ἡ τοῦ φθελμοῦ ἡμεῶν γνήσιος τοῦ-
 το. οὕτως ὅτι φιλαίνδρος καὶ ἐλεή-
 μων καὶ τὸ σωτηρίαν ἡμεῶν διψῶν, ὡς οὐ μακρὰ ἡμεῶν ὅτιν, ἀλλ' ἐγγύς.
 παρὲς ἡ, καὶ αἰαζήτῃ ἡμεῶν, χα-
 θὼς αὐτὸς εἶπεν, ὅτι ἡ βασιλεία τὸ οὐρανοῦ καὶ ἐν τῷ ὕμῳ ὅτιν, εἰ καὶ ἡμεῖς βουλώμεθα.

Πῶς δὲ γνήσιος ἡ διόρθωσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως; οἱ ἐμβαστοι κληρικοὶ τῆς με-
 γάλῃς ἐκκλησίας εἰσὶν ἀσπί-
 μτοι, οἱ πρὸς καὶ ῥόγας λαμ-
 βάουσιν. οἱ δὲ περὶ οἱ, ὁποιοῦ-
 χαμμένοι μὲν ὑπαρῶντες, καὶ δουλεύουσιν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὐ λαμ-
 βάουσιν δὲ πρὸς, ἀλλ' ἐλπίδι καὶ μόνῃ τρέφονται προκοπῆς καὶ εἰ καὶ πάντες

A sum recuperet; cumque in-
 venerit, lætatur. Hanc verò
 maximam rem, pietatis vi-
 delicet mysterium, quod ipse
 verus Christus & Deus no-
 ster, suis tradidit Apostolis,
 dicens ad eos; Euntes, docete
 omnes gentes; & reliqua; post-
 quam perdidimus, quare non
 investigamus cum summo stu-
 dio, cum corde ferventi?
 Namque vero Christo Deo-
 que nostro privabimur, si
 B contempserimus mysterium
 pietatis; si non omnes simul
 maximam curam illud conquise-
 rimus; fufis lacrymis e corde
 dolenti, necnon deprecanti
 Deum, ut ille iterum appa-
 reat mentis nostræ oculis. Si-
 mul enim ac voluerimus, ef-
 ficietur hoc. Adeo benignus
 & misericors est, adeo sitit
 nostram salutem, ut non pro-
 cul à nobis sit, sed prope nos,
 Adest quippe, & quaerit nos;
 C sicut ipsemet dixit; Regnum
 calorum intra vos est; modò
 nos etiam velimus.

Matth.
 xxviii.
 19.

Luce.
 xvi.
 11.

ix. Cæterum quo pacto
 instituetur Ecclesiastici status
 correctio? Ordinarii Clerici
 magnæ Ecclesiæ, certo nu-
 mero sunt, qui & accipiunt
 rogas. Redundantes verò,
 conscripti quidem fuerunt,
 serviuntque Ecclesiæ, nihil
 tamen accipiunt, verum solâ
 aluntur spe progressionis. Ac
 licet universi testimonium

retulerint quod digni essent quolibet sacerdotio, revera tamen nonnulli tam ordinariorum quàm redundantium fortè tales non sunt: sed ut forsàn vità ormentur probà; quemadmodum tenentur Christiani omnes, servare mandata Dei, multò magis sacri ordinis homines; sermo tamen doctrinæ à multis abest. Ac nescio an in sacrorum quibusdam hoc quoque non deprehenderetur.

x. Qui ergo præditi sunt laudabili vità, necnon docendi peritiam habent, ordinarii pariter ac redundant; quandoquidem & hi & illi Ecclesiasticum ministerium complent; etiam provehantur ad pontificatum, ad officia ac dignitates, absque impedimento, ut dicitur. Reliqui verò, cum quamplurima cura connitantur ad vitam in melius dirigendam & ad acquirendam docendi facultatem. Tuncque in Ecclesiastico ordine illorum quisque progressum faciat, quando ipsum se in utroque dignum reddiderit. Quamvis enim per testificationem dictus fuerit dignus quovis sacerdotio, ideoque Ecclesiæ fuerit consecratus, verumtamen falso quidem testi culpa aspergetur; huiusmodi verò testimonium, carenti sermone doctrinæ vitæque irreprehensâ nullatenus proderit, ut ad

A αἱ δὲ οἱ πάντες ἱερωσύνης ἐμαρτυρήθησαν, ἀλλ' ἐβλῶς ἔαληθεία πινὲς πᾶν τε ἐμβάθμῳ, καὶ τῷ θειωτάτῳ ἴσως τοιοῦτοι οὐκ εἰσὶν· ἀλλὰ τὸν μὲν ἐνδρετον βίον ἴσως ἵνα ἔχουσιν, ὡς ὀφειλόμενοι πᾶσι τοῖς Χριστιανοῖς φυλάττειν τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ, καὶ μᾶλλον τοῖς ἱερομύστοις, ἀλλὰ καὶ ὁ διδασκαλικὸς λόγος οὐκ ἔστι τῷ πλεονέκτησι πολλοῖς. καὶ ἴσως τοῦτο καὶ ὅτι πρὸς τὴν ἱερομύστον εὐρεθήσεται.

B Οἱ μὲν οὐκ ἔχοντες καὶ τὸν ἐσωτερικὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλικὴν λόγον, ἐμβάθμοι τε ὁμοίως καὶ θειωτοί, ἐπεὶ καὶ οὗτοι καὶ αἱρετικοὶ καὶ ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν πληροῦσι, καὶ περὶ κοπέτωσαι εἰς τε τὴν ἀρχιερωσύνην καὶ τὰ ἀρχοντικά, χαθὺς εἰρήσεται, ἀκαλύπτως. οἱ δὲ καὶ λοιποὶ, ἀγωνίζονται μετ' ὅτι μελέας ὅτι πολλῆς, ἵνα καὶ τὸν βίον ὅτι τὸν κρείττονον ρυθμίσωσι, καὶ τὴν διδασκαλικὴν λόγον καρπίζωνται. τότε ὅτι τὸ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ τάξει περὶ κοπέτης τυχεύωσαι ἔχαστος τοῦτον, ὅτε αἱ οἱ κατ' ἀμφοτέρω ἐαυτὸν ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν ἐμαρτυρήσεται. αἱ δὲ καὶ ἐμαρτυρήσεται αἱ οἱ πάντες ἱερωσύνης, καὶ διὰ τοῦτο τῇ ἐκκλησίᾳ περὶ σπερώσῃ, ἀλλὰ τὸ μὲν ψευδὲς μαρτυρήσεται μεμψὶς περὶ τριβήσεται. ἡ δὲ ποιανύτη μαρτυρεῖται τὸ μὴ ἔχοντι τὸν διδασκαλικὸν λόγον οὐκ ἀνεπιλήπῃ, οὐ βοηθήσει ὅσον τίς εἰς τὴν ὅτι οὐ μείζονας

μείζονας βαθμιαίς προόδον. οὐτε γὰρ ἡ διδασκαλία δεινὸν ὠφελήσεται πάντως ἢ μαρτυρία ὅτι προσημαρτυρήσαντος ἢ ὅτι διδακτικὸς δύναμιν παύτης ἀμετόχῳ, οὐτε γὰρ μαρτυρηθέντι δέξεται πρὸς τὸ αἰαδέξασθαι βαθμὴν διδασκαλικὴν.

Τὴ οὖν οἰκονομήσει ὅππῃ τοῦτοίς ἡ ἱερά καὶ ἁγία σύνοδος; ὅτι μὴ χαλῶς μαρτυρηθέντας ἐξώσῃ οὐ ἔτιχεν ἕκαστος βαθμὴν; ἀλλὰ τοῦτο λύπην ἐντίθει ταῖς ψυχαῖς τῶν ἡδὴ ἀφιερωθέντων τῇ ἀγιοπάτῃ ὅτι προσέκκλησία. ὑποδείξάσθω οὖν ἡ ἱερά καὶ ἁγία σύνοδος, καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀγιοσύνη σου τοῦ ἀγιοπάτου μου δεσποῦ τοῦ ἐκ κοινῆς πατρὸς καὶ διδασκάλου τῆς οἰκουμένης, τὸ πρὸς ἡμῶν τῶν ἡδὴ κατηρωθέντων, καὶ τὸ θέλει αὐτῶν ὁλοψύχως ὑπηρετεῖν τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ, καὶ τὸ ἐλλείποι τοῦτοίς αἰαπληρωθῆναι ὅτι τῆς οἰκονομίας, ἀποδοῖν ὑπερέβολουσαν ἐνδεικνυμένης. ἡ δὲ ἀποδοῖν ἔστω τοιαύτη χαλῶς ἐχούσης τῇ ἀγιοσύνης σου ὡς τὸ χαλὸν κρεῖττον πάντων βουλομένης.

Πρὸς μὲν πάντας ἄλλου ἀδνούμους κοινὸν γράψω τῶν ὕλων, τῶν τε ἡδὴ κατηρπισμένων, ἀξίαν κατ' ἀμφω, λόγον τε δηλονότι καὶ εἶον, καὶ τῶν ἴσως κατὰ τὴν τούτων λειπομένων. Τὸ δὲ τοιοῦτοι ἀδνούμοι, μὴ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν γίνονται, ἀλλὰ μὲν

A majorem gradum promoveatur. Nam doctrinā destitutum nequaquam juvabit testatio illius, qui de doctrinā vi ignaro attestatus est, neque testimonium adepto sufficiet ad suscipiendum doctoris gradum.

x i. Quid ergo de his disponet sacrosancta Synodus? Eosne quibus non bene testimonium datum fuit expellet, unumquemque e gradu quem obtinuit? Sed hoc dolorem allaturum est eorum animis qui jam consecrati sunt sanctissimæ Dei Ecclesiæ. Admittat igitur sacra & sancta Synodus, ac præ cunctis sanctitas tuas, mi domine sanctissime, communis pater doctorque orbis, promptum animum eorum qui jam sacri sunt, & voluntatem quam habent, ex tota anima ministrandi sanctæ Ecclesiæ; atque quod ipsis deest, suppleatur per tuam sanctitatem, quæ studium exsuperans ostendat. Hujusmodi autem sit studium & cura præclare dispositæ sanctitatis tuæ, boni supra ceteros cupidæ.

x ii. Ante omne aliud, communis fiat cunctorum descriptio, tam eorum qui jam perfecti sunt, digni in utroque, doctrinā nempe & vitā, quam eorum quibus fortassis ex alterutro aliquid deest. Hæc autem descriptio, non simpliciter ac temere fiat, sed cum

scrutatione maxima, scrutatione prævia eruditi in unoquoque sermonis, bonorumque morum. Et cum qui probos mores doctumque sermonem exhibuerit, adnotet sanctitas tua, veluti aliis præstantiorem. Hoc quippe modo, & qui nondum perfectus est, æmulatione jam denotati cæterisque prælati, perficiuntur.

xiii. Quia verò supra diximus, acceptam haberi debere alacritatem eorum qui ejusmodi non sunt, quoniam alacri animo cupiunt permanere in Ecclesie servicio; admoneantur illi, ut deinceps doctrinæ virtutisque curam gerant. Sic enim notitiâ futuri emolumenti acceptâ per benignum tuum colloquium inelamatoriumque hortamen, totam alacritatem suam singuli impendent tum in accuratè discendis divinis documentis, tum in vita ad meliorem statum redigenda, utque unusquisque dignum se reddat quolibet sacerdotio, eumque in modum ipsis operibus firmum ostendat testimonium quod in gratiam ipsius larum fuit.

xiv. Nec semel tantùm acclamatoria Homilia & exhortatio fiat; sed sæpius: item postuletur quisque per tuam sanctimoniam, quem post vocales adhortationes fructum perceperit. Qui verò fructum

A ἐράνης μεγίστης, ἐράνης πλεονουμένης ὅ ἐν ἐχάστῳ διδασκαλικῶς λόγου καὶ ᾧ χρηστὸν ἦτοί. καὶ τῷ μὲν ἔχοντι καὶ ἡθὺς χρηστὸν, καὶ λόγον διδασκαλικόν, σημειωθήτω ἡ ἀγαθότης σου, ὡς ἐξηρημύσει τὰ ἄλλα. οὕτω γὰρ τὰς πόλεις καὶ ὁ μήπω καταρπάζεις καταρπάζοιτο, ζήλωτος ἡδὴ σημειωθέντος καὶ τῶν ἄλλων πλεονεξήτης.

B Eπεὶ γὰρ ἡδὴ αὐτῶν ἀποδοῦναι τὴν ἀποδοκίαν λογιζώμαι τὴν πλεονουμένην τῶν μηποιοῦντων, ὅτι πλεονουμένης ἔχουσι περισσεύειν τῇ δουλείᾳ τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς καὶ ἐλήθησαν οὗτοι ὡς αὐτὸς τοῦ λοιποῦ ἐπιμαλόντων καὶ λόγου καὶ δικαιοσύνης. Ἐὕτως ἐν γνώσει γινόμενῃ τοῦ συνείσποντος ἀφ' ὧς οἷς χρηστὸς ὁμιλίας καὶ ἐπιφωνητικῆς παρεσχέλειας, τὸ πλεονουμένον αὐτῶν ἅπαν κατακινώσουσι εἰς τὸ μαλὴν ἀκριβῶς καὶ τὰ ἡγεῖα διδάγματα ἔχοντες, καὶ πρὸς τὸ χρηστότερον τὸν βίον αὐτῶν καταστήσαντες, καὶ ἄξιον αὐτὸν ἀπαρτίσαι πάσης ιερουσύνης, καὶ οὕτως ἀποδοῦναι τὴν ὑπὲρ αὐτῶν μαρτυρίαν ἔργοις αὐτοῖς βεβαιῶσαι.

C Καὶ μὴ ἀπαξ ἡ ἐπιφωνητικὴ αὐτῶν ὁμιλία π. καὶ παρεσχέλεια γένηται, ἀλλὰ καὶ πολλάκις γινέσθω καὶ ἀπαρτίσθω ἕκαστος ὡς καὶ οἷς ἀγιότητος, πᾶσι τὰς ἐπιφωνητικὰς παρεσχέλειας ἐκαρπύσαστο. καὶ ὁ καρπὸς

Ὁ καλέσας τὴν ἄλλαν προσεβλή-
κων, Σποδεκτὸς ὡς εἶ τῆς ἀγνό-
τητος λογίζεσθαι, καὶ ἐγκρινέσθαι, καὶ
μαίονος ὡς εἶ ὅτι ἄλλοις πῶς
ἀξιούσθαι, ὅτι ἠνωθήσεται οὗτος τῶν
κυριακῶν ὡς ἀρχέλιμα π. αὐτὸς γὰρ
εἶπεν ὁ κύριος· αἰτεῖτε, [καὶ δοθήσε-
ται ὑμῖν· ζητεῖτε,] καὶ ὀρθήσε-
ται· καὶ αἰογήσεται ὑμῖν. πᾶς
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν
ἀνέσκει, ὅτι τῶν κρούοντι αἰογήσε-
ται. καὶ ὁ τοιοῦτος ἐπὶ ἐξήγησεν
ὄρει, ἤτησε ἑῷ λαβεῖν, ἔκρουσε καὶ
ἠνοίγη αὐτῶν. τὸ οὖν ἐκ θεοῦ λαβόντα
τοιαύτην τιμὴν ἀφ' ἧς οἰκείας ἀπου-
δῆς, δεῖ καὶ τὴν ἀνωσύνη σου τῇ
προσοχῇ πῶς ἀξιούω, ὅτι τῇ
βασιλείᾳ μου γινώσκω μᾶλλον
αὐτὸν, ἵνα ἐκ αὐτῆς πρὸς αὐτὸν
τὴν προσήκουσαι χτ' ὅτι δυνατόν
ἡμῖν ὁπιδείξεται. καὶ ὁ τοιοῦτος
γνώριμος γινώσκειται πᾶσι τῇ ἐκ-
κλησίᾳ, εἰς ὠφέλειαν οὐχ ἑαυτοῦ
μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλῶν.
μεταδίδεται γὰρ τὸ ἀγαθόν, ποῖον
πράξις καὶ λόγος, ὡς καὶ οὐδὲν
ἔφηται τὸν κύριον.

Εἰ δὲ τις, ὅς τις οὐ δοκεῖ τῇ
βασιλείᾳ μου, ποσοῖτον γέροντα
ράθυμος, ὥστε μὴ δὲ μετὰ πα-
ραγγελίας, μὴ δὲ μετὰ χεῖρον
καρπώσασθαι ἢ καλὸν, ἐμμένει
καὶ αὐτὸς ἀνέμωτος. καὶ μᾶλ-
λον αὐτὸς μετὰ χρόνον πᾶσι ὁπι-
φανεθήτω, ὥς εἰ καὶ ἐπὶ τῇ
αὐτοῦ ραθυμίᾳ ἐμμένει, καὶ

A uberiores ceteris offeret;
suscipiendus à tua sanctitate
censeatur, comprobetur, ma-
jori supra reliquos donetur
honore; quia obtemperavit
is Dominico monito. Ipse
namque dixit Dominus; *Pe-* *Matth.*
rite. & dabitur vobis; querite *v. 11.*
& invenietis; pulsate, & ape- *7. 8.*
ritur vobis. Omnia enim quæ
petit, accipit; & qui querit,
invenit; & pulsanti aperietur.
Ille, quoniam quæsit, in-
venit; petiit, & accepit; pul-
savit, & apertum est ei. Eum
ergo qui per diligentiam pro-
priam hunc à Deo accepit
honorem, oportet ut sancti-
tas tua convenienti honore
dignetur; magisque Majestati
meæ cognitum faciat, quò
ipsa etiam competentem er-
ga illum ut fieri poterit reve-
rentiam præbeat. Istiusmodi
homo toti Ecclesiæ notus fiet;
ad utilitatem non solum ip-
sius, sed aliorum quoque plu-
rium. Diffunditur enim bo-
num; qualia sunt opus & ser-
mo, sine quibus nemo vide-
bit Dominum.

x v. Sin verò quis, quòd
non videtur Imperio meo, se-
gnis adeò fuerit, ut neque
post admonitionem, neque
post tempus, aliquid bonæ
frugis exhibeat; maneat ipse
culpatus. Magisque iterum;
exacto quodam tempore, in-
clametur; quò si vel adhuc in
negligentia sua perstiterit, &

sacerdotali laterculo penitus excidat. Id porro non dicit Majestas mea de capularibus sensibus, jamque sensuum infirmitate laborantibus. Eiusmodi quippe, tempus concedit veniam, quantum ad non excidendum proprio gradu ob imperfectum doctrinæ sermonem. Attamen ipsi quoque proficiunt, si adipiscendæ scientiæ capaces sunt. Interim non expellentur à suis gradibus. At qui possunt, neque adhibent diligentiam, ipsos se ejicient, post tempus congruum, si incorrecti manserint. Unde ex tunc seipsos accusent, non verò Imperium meum, nec sanctitatem tuam, nec sacram sanctamque Synodum. Tempus certè conveniens protendatur eis, & prætextum, si voluerint meliores fieri, non habeant.

xvi. Atque hæc quidem de præsentī Ecclesiæ plenitudine. Ad Clerum verò introductio externorum, ab hoc tempore cesset, donec Clerus ad definitum numerum revolvatur. Porro alia sunt Officia quæ Ecclesiasticum aliquod munus habent: in quibus, si jubet sanctitudo vestra, collocentur qui à nonnullis offeruntur. Atque si volunt sacro ordine donari, contentant peritiam consequi omnium documentorum divino- rum, sicut sacri Canones sanciant, necnon observare

ἡ ἱεραρχικὸς καταλόγος παντελὲς ἐκπεσεῖται τοῦτο ἵνα οὐ παρὲς τῶν ἁγίων γεγραμμένων καὶ ταῖς ἀποδόσεσιν ἡδὴ ἀποδεδωκότων λέγει ἡ βασιλεία μου. τοῦ τοιούτου γὰρ ὁ χρόνος ἀξιοῖ συγχώρης, ὅσον ἐπὶ τῷ μὴ ἐκπεσεῖν τῷ οἰκείου βαθμῷ, ἀλλὰ τὸ μὴ ἀπαρποδιδῶαι καὶ τὴν διδασκαλικὴν λόγον. ὁμῶς μὲντοι καὶ αὐτοὶ βελτίους γινέσονται εἰ δυνατός ἔχουσι γινώσκων γὰρ ὅτι ἐκδιωρῶσονται τῷ οἰκείῳ βαθμῷ. οἱ δὲ δυνατόν καὶ μὴ ἐπιμελόμενοι, ἐαυτῶν ἐκδιώξουσι καὶ τὰ προσηκόντα χρόνον εἰ ἀδιόρθωτοι μένωσι. καὶ ἔκτοτε ἐαυτῶν ἀπαύδασαν, καὶ μήτε τὴν βασιλείαν μου, μήτε τὴν ἀγιότητα, μήτε τὴν ἱεράν καὶ ἀγίαν σύνοδον. καὶ εἰς γὰρ ὑφ' αὐτῶν αὐτοῖς ὁ προσηκὼν, καὶ πρόσφασι εἰ βούλονται βελτιωθῶαι ὅτι ἔχουσι.

Καὶ ταῦτα μὲν παρὲς τοῦ νῦν ὄντος πληρώματος τῆς ἐκκλησίας. ἡ δὲ ἐκ τῆς ἐξουσίας εἰς τὴν κληρὸν εἰσαγωγή, ὅσοι γὰρ τοῦ νῦν χαλασάτω, ἕως αὐτοῦ κληρὸς εἰς τὸν ὁρισμένον ἀριθμὸν περῇ. εἰσὶ δὲ ὁφείλια ἔπερχει ἐκκλησιαστικὴν πᾶσαν ἔργων ἀφ' ἧς καὶ εἰ κελεύει ἡ [ὑμετέρα] ἀγασίνη, παύσασθαι εἰς αὐτὰ οἱ παρὲς πινὸν προσωρμένοι. καὶ εἰ βούλονται ἱεραθῶσαι, ἀγωνιζέσθαι λαμβάνειν τῆς θείας διδασκαλίας πάντων, ὡς οἱ θεῖοι χρόνες ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ βίου.

ἐπιμελεῖσθαι χρηστὸν καὶ ἀντιλήπτου. καὶ ὅταν ἡς τούτων ἀξίος σὺν θεῷ γίνηται πάσης ἱερωσύνης, τότε καὶ μαρτυρεῖσθαι, καὶ εἰσαγείσθαι εἰς τὸν κλῆρον τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς τροκοπῆς ἀξιούσθαι καὶ ζᾶν.

Πλὴν εἰ καὶ χολᾶσαι τ' ἐξῶθεν εἰς τὸν κλῆρον εἰσαγαγὴν ἄχρησται εἰς τὸν ὡρισμένον πατριᾶν ἀριθμὸν ἢ βασιλείᾳ μου παροτρύνεται αἰωτέρω, ἀλλ' εἰ ἡς ἐγνωσμένος καὶ μεμαρτυρημένος αὐτῷ ἐπὶ τετῇ καὶ λόγον καὶ ἀρετὴν δοκιμήν τε βούλεται καθιερωθῆναι, ἢ καὶ ἀποιδάξων πρὸς τὸ καλὸν, καὶ ἀμφοτέρων τ' εἰρημένων λόγου καὶ βίου ἐναρέτου ἐπιμελόμενος, οὗτοι τοιοῦτοι οὐκ ἀπαγορεύονται καὶ ὡς δέχονται καὶ καθιερωθῆναι τῇ ἀγίᾳ καὶ θεῷ ἐκκλησίᾳ.

Τί οὐδὲ βούλεται ἡ ὑμετέρα ἀγότης καὶ πατρὶς τῶν λειπόντων ἐμβάθμων κληρικῶν, καὶ πατρὶς τ' εἰς τοὺς τοιοῦτους ἐκείνων τροκοπῆς τῶν πατριῶν; ἔτι γὰρ ἡς καθ' ἑαυτοῖς ἔχατος μὲν τῶν βαθμῶν, ἀξίος ὅτι πάσης ἱερωσύνης κατὰ τὸν λόγον καὶ βίον ἔλαττω ἐμβάθμους πρὸς τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου πρὸς αὐτὸ ἐκείνου παρατίθεται; ὁ μὴ πρὸς ἀξίῳ πάσης ἱερωσύνης γινόμενος, τὸν ὅτι πατριῶν ἔχον βαθμῶν, ἢ ὁ ἔχατος τῶν βαθμῶν, ἀξίος ὅτι τῶν λόγων καὶ τῇ πράξει, εἰς τὸν λείψαντος ἐμβάθμου τοιοῦτον παρατίθεται; ὁ δὲ τῶν βαθμῶν

A vitam probam & irreprehensibilem. Cumque ex iis aliquis Deo juvante dignus extiterit quovis sacerdotio, tunc testimonium accipiat, inducatur in Ecclesiam Clerum, juxtaque ordinem dignus habeatur progressu.

XVII. Verum licet Majestas mea superius monuerit, ut externorum in Clerum inductione cesset, quousque ad definitum numerum ille revolvatur; tamen si quis agnitus testimonioque reputatus pro viro doctrina & virtute probato, voluerit ordinari, aut aliquis boni studiosus, amborumque dictorum, doctrinae ac praeclaræ vitæ, curam habens; tales non prohibet admitti, sanctæque Dei Ecclesiae consecrati.

XVIII. Quid porro censet vestra sanctitas de vacantibus ordinariis Clericis, deque redundantium promotione ad illorum loca? Est enim aliquis verbi gratia postremus quidem gradu, sed dignus quolibet sacerdotio, ratione sermonis ac vitæ: desinit esse in sacerdotali Catalogo ordinarius aliquis; quis pro eo collocabitur? Qui nondum dignus est quovis sacerdotio, primum autem habet gradum; aut ultimus gradu, dignus verò ob doctrinam & actionem, in ejus qui cessit ordinarii loco reponetur? Qui gradum sibi faventem

habet, privatur rogâ, quâ cum donat gradus, & multiti-
tâ afficietur. Quo pacto igitur
cavebimus ne illi tristes
sint, simulque dignum non
contemnemus? Ambo quippe
necessaria sunt, tum eum qui
laboravit, non fraudari rogâ
suâ; tum eum qui dignus est,
non despici: quia sic bonum
inhonestabitur, & preciosio-
ra viliora habebuntur, hinc-
que nihilipendetur virtus.

xi x. Quocirca ad rogam
progressus fiat secundum cu-
jusque gradum. Qui autem
laudabiles sunt in sermone ac
opere, ad doctrinæ ministe-
rium inducantur, perque do-
cendi munera provehantur ad
dignitates & officia. Assigne-
tur verò doctoribus conveni-
ens annona. *Dignus est enim*

Luc. x.
7. *operarius mercede suâ; sicut*

scriptum est. Operarius sanè
congruam mercedem non
consecutus, injuriâ affici vi-
detur, injuriâ affici visus, co-
gitatione forsan commovea-
tur tamquam homo; indeque
circa scientiam segnior eva-
dit. Atque impeditur, quo
modo cum diligentia munere
doctoris fungetur? Cum di-
ligentia verò non docens,
quâ ratione utilitatem inde
provenientem populo affe-
ret? D cætero doctrina re-
cti dogmatis proborumque
morum non communicatur
cum animabus hominum.
Quodque hinc oritur malum,

A βοηθούμενος, ὑπερεῖται τὸ ρόγας ἢ
ὁ βαθμὸς; αὐτὸν ἀξιοί, καὶ λυπηθί-
σεται. πῶς οὖν τῷ ἀφιδόξου καὶ
τούτων τὸ ἀλυπὸν, καὶ τὸ ἀξίου μὴ
καταφρονήσουμεν; ἀμφοτέρωθεν ἢ
αἰσχρογῆρα, καὶ τὸ κοπιᾶσθαι μὴ πε-
ρηθῆναι τὸ ρόγας αὐτῶν, καὶ τὸ ἀξίου
μὴ παρεσθῆναι ἀπμάχεται ἢ τὸ
καλόν, καὶ γίνεται τὰ ἀπμάχεται
πμάχεται, καὶ πεῖθεται καταφρονῆ-
ται τὸ καλόν.

B Ἡ μὲν οὖν εἰς τὴν ρόγαν προ-
κοπή γήραος κατὰ τὸν ἐχέοντα
βελήμων. οἱ δὲ ἀξιόλογοι κατὰ τε
λόγον καὶ πράξιν, εἰσαγόμενοι
εἰς τὴν τῆς διδασκαλίας ἀρχον-
τίαν, καὶ ἀφ' ἧς διδασκάλων
προβαγνέμενοι εἰς τὰ ἀρχοντή-
κια. ἀφορεθῆναι ἢ τοῖς διδασκά-
λοις καὶ τὸ προσήκον στήρεσθαι.
ἀξιοῦ ἢ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ
αὐτοῦ, κατὰ τὴν γέγραπται. ἐργάτης
ἢ μὴ τυγχάνει μισθοῦ τὸ προσή-
κοντος, δοκεῖ ἀδικεῖσθαι, καὶ δοκῶν
ἀδικεῖσθαι, παθάνηται ἴσως τὸν
λογισμὸν ὡς ἀνθρώπος, καὶ πεῖθεται
καὶ πεῖθεται τὸ γινώσκειν ῥαθυμόπως γίνε-
ται. καὶ ἐμποδιζόμενος, πῶς μετ'
ἐπιμελείας τὴν διδασκαλίαν ποιή-
σεται; μὴ μετ' ἐπιμελείας ἢ τὴν
διδασκαλίαν ποιούμενος, πῶς με-
ταδίδωται τὸ ἐκ ταύτης ὠφελείας τῷ
λαῷ; καὶ λοιπὸν ἀπομύνη ἡ διδασ-
καλία τὸ ὅρθον δόγματος καὶ τὸ χρη-
στὸν ἢ τοῖς ἀμαρτάνουσιν τὸ ἀνθρώ-
πων ψυχαίς. καὶ τὸ ἐκ τούτου κακόν.

ὁμοῖς οἱ ἀρχιερεῖς χρηθόντας γινώσκει. A vos pontifices rectius intelligitis.

Τυποὶ δὲ τοῖς διδασκάλοις καὶ ἡ βασιλεία μου ὡς ὑπὲρ πάντων τῶν ἀγῶνα ὑποδουμένοις σιτηρέσιον ἡρώου ἐχάστω αὐτοῖς ἀνὰ νόμισμά των [λίτρας πρῆς, καὶ ἀνὰ σίτου μοδίους πεντήκοντα,] εἰς περιεσώπτεσθαι παρηγορεῖται αὐτῶν, ὥστε χαλῶς μεταδίδναι τοῖς τοῖς λαῶν τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος καὶ τῆς χρηστῆς πολιτείας. καὶ ὅσοι μὲν τῶν ποιούντων διδασκάλων, ἔχοντες δηλοῦν βίον ἐσφρίνται, καὶ τὴν τοῦ διδασκαλικοῦ λόγου δύναμιν, περιουμοῦνται γὰρ ἱερεῖς, γὰρ ἔσονται. καὶ ἐχάστω μὲν οὗτοι πρὸς ἐν ταῖς εισόδοις καὶ ἐν ταῖς κεραιδραῖς ἐμβαθμοὶ μὲν ὄντες, κατὰ τῶν οἰκείων βαθμῶν. περιεσώπτοι δὲ, ὡς μὲν οὗτοι ἐμβαθμοὶ, τῶν ἄλλων δηλονότι περιεσώπτοι περιουμοῖται, ὡς ἐκ περιουσιότητος τῶν μεγάλων ἀρχιερέων ἀκούομεν ὅτι τῶν πληρωμάτων τὸ πόπον τοῦτου μεγάλῃ αἰετῇ ἔχον πρὸς, καὶ οὐδὲς περιεσώπτοι δύνησται αὐτοῖς πρὸς.

Επιβλεπέτωσαν δὲ καὶ ταῖς γαιονίας, μὴ μόνον διδάσκοντες τοὺς λαοὺς καὶ ὑποδουμένοις ἀπασιν τὸ χαλόν, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἴσως ἀφθελήμεν βίου περιεσώπτοι αἰασίλλοντες, ποτὲ μὲν δια συμβουλῆς ὡς τὴν τοῦ λόγου δύναμιν ἔχοντες, ποτὲ δὲ διὰ ἀποφασίαν αὐτοῖς εἰς τὸν ἀγῶνα

xx. Decernit autem meum Imperium doctoribus, tamquam supra cunctos laborem subeuntibus, annonam, seu eorum cuique solidorum [libras tres, & frumenti modios quinquaginta.] in abundantiis ipsorum solacium, ut rectè populo tradant tum Orthodoxam doctrinam, tum bene vivendi rationem. Et quotquot ex huiusmodi doctoribus, decorati videlicet vitâ virtutibus instructi, cum sermone doctorem decente, desideraverint fieri sacerdotes, fiant. Habeantque illi honorem in introitibus, in sedibus; si ordinarii sint, juxta gradus suos; si redundantes, statim post ordinarios; nimirum præ cæteris redundantibus honorati, tamquam magni pontificis repræsentantes personam. Audimus enim, quod qui illius locum supplet; maximum semper habeat honorem; nec poterit quispiam ad hoc contradicere.

xxi. Circumspiciant quoque vicinas regiones; nec modò populum doceant, cunctisque suggerant bonum, sed etiam coerceant eos, si qui sunt, quorum vita accusatio- ni obnoxia invenietur; interdum per consilium, ut efficaci sermone præditi; interdum referendo ad sanctissimum

Patriarcham, qui Imperio A
meo significabit; aut ad eos
qui magistratus in magna ur-
be gerunt, quando videlicet
negotium manum potesta-
temque civilem requirer. De-
bent etiam visitando popu-
lum, omnino notos habere
patres illorum spirituales; ut
ne pro pastoribus lupi repe-
riantur quidam ex iis qui
Confessiones hominum exci-
piunt. Ad hæc iidem doctores,
ut fide digni habiti, non Lai-
cis dumtaxat utilitatem præ-
bebunt, verum etiam Mona-
chis. Apud hos enim pari
modo quædam indigent cor-
rectione.

xxii. Cæterum nullus ita
condignorum doctorum, tar-
dus sit ad sacerdotalem gra-
dum suscipiendum, quò sic
plebi sermonem doctrinæ im-
pertiat, ex monito magni
pontificis; sed potius alacri-
ter ad id feratur, tamquam
ad rem quæ ex ordine Ec-
clesiasticæ disciplinæ sit. Nam
licet humano respectu videat-
ur nunc nonnullam submis-
sionem continere sacerdo-
tium, attamen non ita veri-
tas habet; sed irrationabilem
penitus consuetudinem secu-
tus quis, honorem pro deho-
nestamento ducit. Quis enim
rectè sentiens, non agnoscat
excelliorem sacrati cætus
gradum? Quòd sicut ponti-
fex sacerdote major est, ita
sacerdos Diacono. Tamen si

παπιάρχην, ἐκείνου ᾧ εἰς τὸ βα-
σιλείαι μου, ἢ καὶ αὐτὸν ἕως ἐν τῇ
μεγαλόπολει διοικοῦντας δέχαις,
ὅτι καὶ χειρὲς δηλονότι καὶ ἐξουσίας
δίδται τὸ πρᾶγμα πολιτικῆς. διὸ
καὶ αὐτοὶ ὅπως ποιοῦντες τὸ λαόν,
καὶ ἵνα * πάντες γινώσκουσιν ἔχουσιν
τοὺς πόδας πατέρων αὐτῶν,
ἵνα μὴ αὐτὸ ποιῶντων λύκαι εὐρε-
θῶσι πρὸς τοὺς λογισμοὺς τῶν αἰ-
σωμένων αἰσιδέμενοι. οἱ δὲ αὐτοὶ
B διδασκαλοὶ οὐ μόνον ὡς τὸ ἀξιό-
πιστον ἔχοντες, τοῖς λαοῖς πρὸς
ἀφέλειαν παρέχουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς
μοναχοῖς. δίδται γὰρ καὶ τῷ κατ' αὐ-
τοὺς ἑνὶ διακονίᾳ.

Μηδεὶς δὲ τῶν οὕτως ἀξίων δι-
δασκάλων ἀπερῆντος ἔσται εἰς
τὸ ἡμέτερον ἱερεῖον, καὶ αὐτὸς με-
ταδιδόναι πρὸς λαὸν τοῦ διδασκαλι-
κοῦ λόγου καὶ πρεσβυτερίᾳ τοῦ με-
γίστου δέχαιρας, ἀλλὰ μάλλον
C πρεσβυτερίᾳ εἰς τοῦτο ὡς καὶ
πρὸς ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησιαστι-
κῆς εὐταξίας γινόμενον. εἰ γὰρ καὶ
κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἔδοξε νῦν
ἔχειν ἐπαύρασιν ἵνα ἡ ἱερωσύ-
νη, πρὸς οὐχ οὕτως ἔχει καὶ ἡ
ἀλήθεια. τῇ δὲ πρὸς ἀλόγῳ συνη-
θείᾳ πάντως ἀκολουθῶν τις, κρί-
νει πρὸς πρὸς ἀπείμειαν. τίς γὰρ τῷ
εὐ φρονούντων ὅτι ὅπως ἀποκρί-
σιν τὸν ὑψηλότερον βαθμὸν τοῦ ἱερα-
τικοῦ κατελάττει; ὅτι ὡς περὶ ὁ ἀρ-
χειρεὺς μέγας ὅτι τοῦ ἱερεῖος, αὐ-
τὸ καὶ ὁ ἱερεὺς τοῦ διακόνου. καὶ ἔν
πρωτοδιάκονος

πρωτοδιάκονος τις εἴη, πρῶτος μὲν
τῶν ἀρχόντων ὅστις, ἔχρατος ἢ τοῦ
ἐχράτου τῆς ἱερῆς. ὁ μὲν γὰρ ἱερεὺς
συνοδικάζει τὴν ἀρχιερεὺς ὁ δὲ πα-
ρέστηκε καὶ ὑποκρίνεται. λοιπὸν πρε-
θύμως καὶ ἄξιος διάκονος εἰς τὸ
προσβυτερεῖον εἰστέλευσεται.

Ἀπομένει ἡ τοῖς τοιούτοις διδασ-
χάλοις τοῖς ἡγομένοις ἱερέσιν ἡ βα-
σιλεία μου ἵνα μείζον τὸ σιτηρέσιον,
* ἢ ἡμεῖς ἐχάσῃ νομισμάτων. οἱ δὲ μὴ
πρεσβυμούμενοι ἔπαινον τὸν ἱερωσύνης B
ὑψηλοῦ ἀξίωμα διέξαλθῶν, καὶ ἐν δια-
κόνοις ὄντες, ἀναδεχέσθωσαν τιμὴν τὴν
διδασκαλίας διακονίας, ἵνα οἱ δι-
λοιοὶ κατὰ πλῆθος ὄντες καὶ ἀρε-
τῆς. ἀνέχονται δὲ οὗτοι τὴν αἰσχρο-
μνησίαν τῶν ἀμυνθῶν τοῦ κόπου
αὐτῶν ἐν ταῖς ἐκείνοις καὶ ἐν ταῖς
ἐπιστολαῖς ἐν οἰκείοις βαθμοῖς καὶ
τόποις ἔχοντες. οἱ ὁφείλοντες δὲ
προχμεῖσθαι διδάσκαλοι, κατ'
ἐπιλογὴν ὁφείλουσι προχμεῖσθαι C
ἵνα καὶ τὸν διδασκαλικὸν λόγον
ἀκέραιοι, καὶ τὸν βίον ἔχωσι ἀεπί-
λοποι. εἰ γὰρ ὁ ἄξιος παρεῖται, καὶ
ὁ ἀάξιος προδιδάσκειται, κρίμα
προξενῶν τοῦ τοῦ ἀποκρίναται μὲν τὸ
ἀνάξιον, παρεῖται δὲ τὸ ἄξιον, καὶ
ζημία ψυχικὴ ἀφόρητον οἷς ὁ μὴ
ἄξιος διδάσκαλος ἐφίσταται. διδάσ-
καλον γὰρ ἡ βασιλεία μου τὸ ἄξιον
ὡς ἀσθενεῖς εἴρηται, ὀνομάζει τε καὶ
τυποῖ, τὸν κρείττονα δηλονότι τὸν
ἄλλων, οὐ μὴν τὸν μὴ τοιοῦτον.

ceteris præstantiorem, non verò qui talis non est.

Tom. II.

A Protodiaconus aliquis exsi-
stat, primus quidem Diacono-
rum est, at posterior pos-
tremo sacerdotum. Sacerdos
una cum pontifice sedet: Dia-
conus adstat & ministrat.
Proinde qui dignus est Dia-
conus, prompto animo ad
Presbyteratum accedet.

xxiit. Tribuit autem Ma-
jestas mea hisce doctoribus
qui sacerdotes ordinati fue-
runt, majorem annonam, ni-
mirum singulis solidorum *
Qui verò adhuc recusaverint
excelsam sacerdotii suscipere
dignitatem, & Diaconi ex-
stiterint, admittant doctrinæ
ministerium, modò scili-
cet idonei sint in sermone ac
virtute. Accipient porrò isti
dictum suprâ solatium labo-
ris sui, in stationibus atque
in ingressibus proprios gra-
dus suæque loca retinentes.
Ceterum qui cooptandi sunt
in doctores, per delectum
promoveri debent, ut sence-
tum doctrinæ sermonem vi-
tamque irreprehensam obti-
neant. Dum enim dignus præ-
teritur, indignus provehitur,
hoc conciliat tum condem-
nationem ei qui prætulit in-
dignum, dignum despexit,
tum animæ intolerabile dam-
num iis quibus indignus do-
ctor præest. Doctorem quip-
pe Imperium meum, ut supe-
rius dictum est, dignum no-
minat & decernit, nempe

Bb

xxiv. Ut autem dignis abundemus, si inter Laicos vel Monachos inventus fuerit aliquis præceptoris doctrinâ virâque inculpatâ instructus, ut nihil ei desit ad sacerdotium, vocetur ac promoveatur, quando nimirum Ecclesiasticis erit commendatior. Et verò Monachi nihil interstiterit, nec de sede, nec de statione, aut introitu. Cæterum forsitan nonnemo dicet de iis qui jam Clero adscripti, nondum perfecti sunt in verbo & opere, quod contra divinos Canones etiam nunc ab Ecclesia recipiantur. Verum consideret, quia quod à longo tempore sit, indeque instar consuetudinis obtinuit, quamvis citra rationem sit, ut nempe contrarium sacris Canonibus, admitteret correctionem per optimam dispensationem quæ cunctos à tristitia eximit. Neque videatur œconomia à jure discrepare. Non enim quod à ratione alienum est recipimus, aut fieri hortamur, quinimo quod malè geritur corrigi demandat mea Majestas. Quia cupio, si non in aliis bonis, saltem in hoc maximè necessario, ut ad pietatem spectante, vobiscum consuleret & operari ad boni complementum.

xxv. Insuper his, Nomocanonis totus liber legatur coram sacrosancta Synodo:

Ἰνα ᾗ εἴη ὡπορία τῶ ἀξίῳ, καὶ ἀπὸ τῶ λαϊκῶν, καὶ ἀπὸ τῶ μοναχῶν εἰὰν ὄρεθῃ τις ἔχειν καὶ τὸν διδασκαλικὸν λόγον καὶ τὸν ἀνεπίληπτον βίον ὥστε μὴ καλύεσθαι εἰς ἱεροσύνην, χαλείσθω ἢ προχειρίζεσθω, ὅτε ἀξιολογώτερος δηλονότι ὅτι τῶ ἐκκλησίας. πῶς γὰρ μὴ μοναχῶ οὐδὲν οὐτὶ παρὲς χαλίδρας οὐτὶ παρὲς στασεως ἢ εἰσόδου δίδωσι. εἴποι ᾗ ἂν τις ἴσως παρὲς τῶ κεκληρωμένῳ ἤδη μήπω ᾗ χατηρησμένοι χατὸς τῶ λόγον καὶ τῶ ἀξίῳ, ὡς παρὲς τῶν θείων κανόνων ἢ ἐκκλησία τούτοις ἐπινοῖ παρὰ δέχεται. ἀλλὰ σκοπήσῃ τὸ ὅτι τὸ ἐκ μακρῶν χρόνων γινόμενοι, καὶ περὶ ὡς ἔπος κρατῆσαν, εἰ καὶ παρὰ λόγον ὡς ἀπειρηγμένοις θείοις κανόνι γινόμενοι, εἰσδίδεται ἢ διορθώσιν δι' οἰκονομίας δρίστης τὸ ἀλυποὶ πᾶσι παρὲς ποιουμένης. οὐκ ἄρα τοῦ ἐκτός ἀπαύδουσαι δόξουν αὐτῇ οἰκονομία. οὐ γὰρ τὸ παρὰ λόγον διχόμεθα, οὐτὶ μὴ τοῦτο ποροσπομέμεθα γίνεσθαι, ἀλλὰ μάλλον τὸ μὴ χαλῶς γινόμενοι ὅπως ἐπιδορθωθῶμεν ἢ βασιλεία μου. εἴη γὰρ εἰ καὶ μὴ ἐν τοῖς ἄλλοις χαλοῖς, ἀλλ' ἐν τούτῳ γοῦν πᾶσι ἀγαχμοῦσθω, ὡς εἰς τῶ ὡσεύαι ἀφορῶντι, σύμβουλος ἔσιν συνεργὸς ὡς γινέσθω εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀγαθοῦ.

Ἐπὶ τούτοις ἀναγνωσθήτω καὶ τὸ νομοκανόνος βιβλίον ἅπαν ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς καὶ ἀγίας συνόδου

xxiv. Ut autem dignis a-
bundemus, si inter Laicos
vel Monachos inventus fue-
rit aliquis præceptoris doctri-
nâ vitæque inculpatâ instru-
ctus, ut nihil ei desit ad sa-
cerdotium, vocetur ac pro-
moveatur, quando nimirum
Ecclesiasticis erit commenda-
tior. Et verò Monachi nihil
interfuerit, nec de sede, nec
de statione, aut introitu. Cæ-
terum forsitan nonnemo dicet
de iis qui jam Clero adscrip-
ti, nondum perfecti sunt in
verbo & opere, quòd contra
divinos Canones etiam nunc
ab Ecclesia recipiantur. Ve-
rùm consideret, quia quod à
longo tempore sit, indeque
instar consuetudinis obti-
nuit, quamvis citra rationem
sit, ut nempe contrarium sa-
cris Canonibus, admitteret
correctionem per optimam
dispensationem quæ cunctos
à tristitia eximit. Neque vi-
deatur œconomia à jure dif-
crepare. Non enim quod à
ratione alienum est recipi-
mus, aut fieri hortamur, qui-
nimo quod malè geritur cor-
rigi demandat mea Majestas.
Quia cupio, si non in aliis
bonis, saltem in hoc maximè
necessario, ut ad pietatem
spectante, vobiscum consu-
lere & operari ad boni com-
plementum.

xxv. Insuper his, Nomo-
canonis totus liber legatur
coram sacrosancta Synodo:

Ἰνα ᾗ εἴη ὡποεία τῷ ἀξίῳ, καὶ
ἀπὸ τῶν λαϊκῶν, καὶ ἀπὸ τῶν μοναχῶν
ἐὰν ὡρεθῇ τις ἔχειν καὶ τὸν διδασκα-
λικὸν λόγον καὶ τὸν ἀντεπίληπτον βίον
ὥστε μὴ καλύεσθαι εἰς ἱεροσύνην,
καλείεσθαι ἔτι προχρησιζέσθαι, ὅτε
ἀξιολογώτερος δηλονότι ὅστις τῷ
ἐκκλησίᾳ. πᾶς γὰρ μὴν μοναχὸς οὐ-
δὲν οὐτὲ πρὸς κατήδρας οὐτὲ πρὸς
στάσεις ἢ εἰσόδου διείπαι. εἴποι ᾗ
ἀν τις ἴσως πρὸς τῇ κεκληρωμένῳ
ἡδὴ μήπω ᾗ κατηρησμένῳ κατὰ
τὸν λόγον καὶ τὴν ἀξίαν, ὡς πρὸς τοῦ
θεοῦ κατόχου ἢ ἐκκλησία τούτοις
ἐπὶ ἰδίῳ πρὸς δέχεται. ἀλλὰ σκοπι-
σάτω ὅτι τὸ ἐκ μακροῦ χρόνου γι-
νόμενον, καὶ πρὸς ὅσον ὡς ἔχει κρατῆ-
σαν, εἰ καὶ πρὸς λόγον ὡς ἀπειταιτίας
τοῖς θεοῖς κατόχοι γινόμενον, εἰσδέξε-
ται ἢ διορθωσιν δι' οἰκονομίας κρίσεως
τὸ ἀλυπτὸν πᾶσι πρὸς ποιουμένης.
Ὁ καὶ ἄρα τοῦ ἐκτότος ἀπαύδουσαι
δοξεῖται αὐτῇ οἰκονομία. οὐ γὰρ τὸ πα-
ράλογον διχόμεθα, οὐτὲ μὴν τοῦτο
προσπεπόμεθα γίνεσθαι, ἀλλὰ μάλ-
λον τὸ μὴ καλῶς γινόμενον ὅπως ἐ-
πὶ διορθωθῆναι ἢ βασιλεῖα μου-
εἴλει γὰρ εἰ καὶ μὴ ἐν τοῖς ἄλλοις κα-
λοῖς, ἀλλ' ἐν τούτῳ γούμῳ πᾶσι αἰσ-
χυοῦνται, ὡς εἰς τὴν ὁσέως ἀφο-
ρᾷται, σύμβουλος ἔστι συνεργὸς ὑμῶν
γινέσθαι εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀγα-
θοῦ.

Ἐπὶ τούτοις αἰσγασθῆναι καὶ τὸ
νομοκατόχου βιβλίον ἀπαιτεῖ ἐν ὁ-
πῶν τῆς ἱερέως καὶ ἀγίας συνόδου

καὶ ἀπὸ τῶν θεμελιωδῶν καὶ ἱερῶν
κανόνων, οἱ μὲν πρὸς ἀσέβειαν ὁρῶν-
τες, καὶ πειστικὸν ὅρθον δόγμα-
τος τοῦ διδόντος ἡμῶν, παντὶ πρῶτον
αἰσινώμενοι, τηρεῖσθαι· οἱ δὲ λοι-
ποὶ παρεβλήμενοι δοθήσονται καὶ τῇ
βασίλειᾳ μου, ἵνα κοινῇ τῇ ὑμετέρᾳ
ἀγιότητι περὶ τούτων συνοδιασκεψα-
μένη, τὸ διὸν εὐκατομήσῃ. πρὸς τοῖς
ἄλλοις δὲ ἐπὶ τοῖς περὶ τῶν μοναχῶν τῶν ἐν
τῇ ῥύμῃ καὶ τῇ τριόδῳ θεωρουμένων
ἀνακρινισθέντα δεῖ συντηρεῖσθαι.

Ταῦτα οὖν εὐκὴ καὶ μά τιμῃ ἡ
βασίλειά μου ἔγραψεν· οὐδὲ ὥστε
μῶν ἐν λόγοις καὶ γραμμασί, C
ἀλλὰ πρὸς ἔργον τέλειον. ἔργον
δὲ τέλειον ὅστις, ὅταν τὸ θελό-
χος γινόμενος δόρῃσιν δέξῃται.
δοκεῖ δὲ τῇ βασιλείᾳ μου, μάλ-
λον δὲ εἰ καὶ πολυμερὲς ὁ λόγος,
κατέληψεν ἔχει αὐτὴ τέλειαν, ὅτι
ἵππος διαέστη ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὑπο-
θήσει, καὶ γὰρ ἐστὶν ἡ δόρῃσι πύδ-
κησι τοῦ χαλκοῦ, καὶ τοσοῦτον ἑαυ-
τὸν δι' ἡμᾶς καὶ τοῦ ἑταρῶναι, C
ὥστε καὶ τοῦ χαλεῖν ἡμᾶς ὑπὲρ
τῆς ἰδίας ποιμήνης, δι' ἧς καὶ ἐκιν-
δρώπησι, καὶ σαρκὶ ἐπάγει, καὶ τὸ
ἔδωκεν αἷμα ἐξέχει, καὶ θάνατον
ὑπέστη τοῖς ἐπιδόξοις, καὶ μὴ δια-
ριστὰς πρὸς τὸ χαλόν, ἀλ-
λὰ τῇ αὐτῶν ῥαθυμίᾳ ἐμμένουσι,
καὶ τὰ φεικνόμενα ἀσπείρει.

Οὐκ οὐκ οὐδὲ ἡ βασιλεία μου ἀνέ-
ξετο ὅλως ἐκ παρρησίας τῆς δόρ-

A atque è neglectis nunc Ca-
nonibus divinis, qui ad pie-
tatem respiciunt, aut nonni-
hil ad stabilimentum recti
dogmatis tradunt nobis, om-
ni modo renovati, observen-
tur; reliqui selecti offerantur
Imperio meo, ut una cum
sanctitate vestra de iis facto
examine, quod par est dispo-
nat. Cum aliis verò etiam ille
ad Monachos in vicis ac tri-
viis vagantes pertinens reno-
vari debet ac servari.

xxvi. Hæc non temere &
frustra scripsit Imperium
meum; neque ut dumtaxat in
verbis litterisque maneat,
sed ut perveniant ad opus
perfectum. Perfectum autem
opus erit, quando quod per-
peram sit admitteret emenda-
tionem. Videtur potè Impera-
toris meæ potestati, immò,
quamvis audax sit oratio,
certus omnino sum, quòd
C Deus in hoc proposito exci-
tatus est, ac peragi mali cor-
rectionem comprobavit; tan-
tùmque se propter nos nunc
etiam demisit, ut exhortetur
nos pro ovili suo, cujus gra-
tiâ incarnatus est, carne pas-
sus, proprium sanguinem fu-
dit, ignominiosam pertulit
mortem; utque non exsur-
gentibus ad bonum, sed in
nostra segnitie permanenti-
bus minetur horrenda maxi-
mè.

xxvii. Itaque nec Majestas
mea prorsus patietur prorsus

gari adhuc Ecclesiastici statûs A
emendationem; sed in eos
qui posthac impedimento fu-
turi sunt quo minus corrigan-
tur, Canonica censura pro-
feretur. Nec suspicetur ullus,
ex aff. et loqui hæc meam
Majestatem. Dei gratiâ non
fovet adversus quemquam
inimicitiam, neminem odio
prosequitur, neminem con-
demnat; sed solummodo ad-
versus hoc indignatur faci-
nus; nec sustinet everfam vi-
dere Ecclesiasticam Christiana-
namque disciplinam.

xxviii. Et verò beatus es,
sanctissime domine mi, ad-
hucque redderis beatior, si
cum aliis quæ præclare ges-
sisti, hæc etiam superius scri-
pta perfeceris. Vosque Deo
carissimi pontifices, pari mo-
do beatieritis, si hac in parte
una cum sanctissimo Patriar-
cha & principe pastorum ve-
stro uti decet fueritis operati,
vestrum officium firmiter in
electionibus adimplentes, at-
que si hæc omnia in vestris
provinciis instauraveritis.
Non enim in magna urbe
dumtaxat, verum etiam in
cunctis Romanæ ditioni sub-
jectis regionibus vult Impe-
rium meum ista obtinere ac
habere vim; atque hanc scri-
pturam exponit pro commu-
ni lege & sanctione: non ali-
quid novi circa Ecclesiasticas
sacrasque res introducens;
sed à divinis Apostolis &

θασιν ὁ ἐκκλησιαστικῆς καταστά-
σεως· ἀλλὰ τοῖς ἐμποδίζουσι τοῦ
λοιποῦ πρὸς τὸ ταῦτ' αὐτορθε-
τεύειν, χειριστικὴ εὐθύνη ἐπιτελε-
σεται. καὶ μηδὲς ὑπολάβῃ κα-
τὰ τοῦ λέγειν τιτὸν βασιλείᾳ μου
ταῦτα. οὐκ ἔχει γὰρ θεὸς χεῖρ
πρὸς πᾶν ἔργον, οὐδὲν μὴ,
οὐδέ τι κατακτείνει· ἀλλὰ πρὸς
τοῦτο μόνον παύνεται τὸ γινόμε-
νον· ἵνα οὐκ ἀνίσταται ὄρεσιν ἡ ἐκ-
κλησιαστικὴ καὶ Χριστιανικὴ κα-
τάστασις καταλυομένη.

Μακάριος ὃς ἂν ἀγαπήσῃ μου
δέωπον, ἵνα ἐπὶ μαχερώπερος αἰα-
δεύῃσιν, εἰ μὴ τῶν ἄλλων ὧν κατάρ-
θωσας, καὶ ταῦτα ἀειπύρην γέγρα-
φα δύσπελεις. καὶ ὑμῖς θοφι-
λέστατοι δεξιερῆς, ὁμοίως μακά-
ριεσθε, εἰ καὶ ταῦτα τῷ ἀγαπῶ-
νι πατριάρχῃ καὶ δεχόμενοι ὑμῶν
C ὡς ἐκὸς συνεργήσῃ, τὸ ὑμέτερον
ἀντιστοχάτως ἐν ταῖς ψήφοις πλη-
ρωῦντες, καὶ πάντα ταῦτα καὶ ἐν
ταῖς ὑμέτεραις ἐπαρχίαις κατορθώ-
σῃ. οὐ γὰρ ἐν τῇ μεγαλοπόλει
μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσαις τῇ ὑπο-
τῇ Ρωμαίων ὅπου ἔσται χώρῃς
βούλεται ἡ βασιλεία μου ταῦτα
κρατεῖν τε καὶ ἐνεργεῖν, καὶ τοῖον
κοινὸν καὶ θέμισμα τιτὸν παρεῖναι
χαρὶν ἐκτίθεται· οὐ κατὰ τὴν
ἐπὶ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς καὶ ἱε-
ρικοῖς παρυστάσεις ἀνδράσμασι,
ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς ἀποστόλοις &

τοῖς ἱερεῖς παρὰ σὶν ὁριζέσθαι τε καὶ
κατανοοῦσθαι, ἀμελείᾳ δὲ ὡς
θεωρηθέντα, καὶ ἥδη σχεδὸν τελείως
ἀγνοηθέντα, ἀνανεοῦσθαι τε καὶ κρα-
τύνουσα.

Καὶ ἴτω πᾶς τοῦ λοιποῦ, ὡς ὅστις
αὐτὸν ἐν αὐτοῖσι π ταῦτοις ἐν τῇ ὑπὸ
αὐτοῦ ἐνορίᾳ ἐν ψήφῳ ἢ χειροτο-
νία ἢ ἐπέφα σφραγίδι ἐκκλησιαστι-
κοῦ βαθμοῦ οἰουμένης ἀφαιρούμε-
ται, ἀπομπὰς τῇ ἐκ τῆς ἵπας
κατόντων ἀφ᾽ ἑνὸς ὑποπιστῆται. διὲν B
τῇ καὶ ἀξιολόγησις ἱερεῖς ἐκκαθαρ-
θῶσι ταῖς τῶν χειρῶν κατηλικαῖς ἐκ-
κλησίαις, ὡς αὐτὸι πάλιν οἱ ἱε-
ρεῖς φατίζωσι τὸν λαόν, καὶ τοῦ ὀρ-
θοδόξου κηρύγματος πᾶσι * μετα-
διδόσιν. ἴσως δὲ οὐκ ἀπορήσετε
ποιούτων ἀνθρώπων ἐξ ἀρχῆς. ἀλλ'
ὅπως μελετήσαντες κατὰ τὸ ὑποβόλῳ,
ἐλπίαν κατεστήσαντες ἀνθρώποις ἀ-
ξίοις τοῦ μεταδιδόναι καὶ ἐπέχειν τοῦ
ἀγαθοῦ καὶ διαφωτίζειν τὸ ὀρθόδοξον C
κηρύγμα. σκοπητόν γὰρ διὰ τὸ ἀπ᾽ αὐτῶν
οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ κυριώτεροι πρεσβε-
χοι· διὸ οὐδὲν ἔτι πᾶσι, ἢ διὰ
τὸ μεταδιδόναι τοῦ ὀρθοῦ κηρύγμα-
τος παντὶ τῷ λαῷ.

aliud certè, quàm ut omnem populum participem facerent recte
doctrinæ.

Δεῖ ποῖνον καὶ οὐτὸν δέχε-
σθαι πᾶσι ἐκείνους πᾶσι διαδε-
ξαμένοις, ἔχαστος ἐν τῇ ὑπὸ αὐ-
τοῦ ἐνορίᾳ ὁμοίως ποιεῖν. ἔπειτα
οὐδὲ πρὸς ὕβριν τοῦτο ἔστι τοῦ
δέχεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ εἰς

A sacris Patribus definita, at-
que Canonicè decreta, per
negligentiam verò despecta,
jamque ferè omnino igno-
rata, renovans atque confir-
mans.

xxix. Et noverint cuncti
deinceps, quòd quicumque
ampliùs hisce contrarium ali-
quid per provinciam sibi sub-
jacentem, in electione aut or-
dinatione aut alia consigna-
tione cujuslibet Ecclesiastici
gradùs, perpetraverit, citra
veniam censuræ per sacros
Canones latæ submittetur.
Oportet præterea ut laude
digni sacerdotes collocentur
in vicorum Catholicis Eccle-
siis, quò ipsi adhuc sacerdo-
tes populum illuminent, cun-
ctisque tradant Orthodoxum
præconium. Ac fortè initio
non suppetent vobis ejusmo-
di homines. Verùm curâ su-
pra modum adhibita, citò
constitueris homines dignos
qui aliis bonum communi-
cent, elucidentque Ortho-
doxam prædicationem. Con-
siderandum enim, quam
ob causam Apostoli orbem
percurrerint. Propter nihil

* f με-
ταδιδ-
ου

xxx. Quare debent pontifi-
ces, qui eorum honorem ex-
ceperunt, in sua quisque re-
gione idem facere. Si quidem
non ad contumeliam vergit
pontificis, quinimo ad maxi-
mum honorem, quando in

pauperis tugurium intraverit, res ejus fuerit scrutatus, eum adduxerit ad pietatem. Nam evadit hujusmodi pontifex imitator discipulorum Christi, Christique ipsius; necnon in his præcipue complet pontificis dignitatis munus. Sed & Canonicum propterea assignatum est pontificibus, ut peragantes ac docentes, ex illo nutriantur. Cognoscat ergo omnis pontifex, quod laboris gratia hanc spirituales suscepit dignitatem, debeatque sic eam implere, quemadmodum beati illi Patres, ipsique divini Apostoli, dum viverent fecerunt.

xxxι. Nam si bene attende-
ritis & pontifices, & cogita-
veritis, propter transgressio-
nem unius mandati quod
transgressi sunt formati pri-
mo homines, nos una cum iis
traditos esse morti & corrup-
tioni, ac nisi per factam in
carne dispensationem seu per
Incarnationem servatoris no-
stri Jesu Christi consecuti es-
semus redemptionem pecca-
torum nostrorum & resurre-
ctionem, cunctos simul fuisse
perituros; præterea ideo ne-
cesse fuisse ipsum Dominum,
beneplacito Patris & coope-
ratione Spiritus sancti incar-
nari, gestare carnem, carne
pati & mori, ut liberaret nos
ab interitu ad quem fueramus
damnati.

Λ μεγίστην πλὴν, ὅταν ἔῃ εἰς κατὰ σ-
μα πάντος εἰσέλθῃ, καὶ ἔλθῃ αὐ-
τὸν ἐράνησῃ, καὶ πρὸς θεοσεβείαν
αὐτὸν ἀγαθῇ. μιμητὴς γὰρ γίνεται
ὁ τοιοῦτος ἀρχιερεὺς τῷ μαθητῇ τοῦ
Χειρῶν, καὶ αὐτῷ τοῦ Χειρῶν, καὶ ἐν
τούτοις μᾶλλον πληροῖ τὰ τοῦ ἀρ-
χιεραπῆς ἀξιώματα. ἀλλὰ καὶ τὸ
χρονικὸν διὰ τοῦτο ἀφωέλῃ τοῖς
ἀρχιερεῦσιν, ἵνα διερχόμενοι ἕκα-
τος καὶ διδάσκων, ἐξ αὐτῶν διακρίνη-
ται. γινώσκω οὖν πᾶς ἀρχιερεὺς,
ὅτι πρὸς κύριον ἀπεδύσατο τὸ
ποιῶτον πνευματικόν, καὶ ὀφείλει
τοῦτο ἐκπληρῶν, καθὼς καὶ οἱ
μαχαριτῇ ἐκείνοι πατέρες, καὶ αὐ-
τοὶ οἱ υἱοὶ ἀπόστολοι διὰ βίην ἐποίησαν.

Εἰ γὰρ σκοπήσῃτε χαλὰς οἱ ἀρ-
χιερεῖς καὶ ἐννοήσῃτε, ὅτι διὰ τῶν ἑ-
βασιν μιᾶς ἐντολῆς ἡμετέρας
οἱ ἀνατόπλατοι, * παρεδόθησαν
ἅμα ἐκείνοις τῷ θανάτῳ καὶ τῇ
φθορᾷ, καὶ εἰ μὴ διὰ τὴν ἐνσάρκασιν οἰκο-
νομίας τοῦ σωτῆρος ἡμετέρου Ἰησοῦ Χει-
ρῶν, τὸ ἀπολυπῶσαι τὴν ἁμαρ-
τίαν ἡμετέραν καὶ τὴν αἰσχύνην ἐτύχο-
μεν, πάντες ὁμοῦ ἀπολλόμενοι.
Ἐπεὶ διὰ τοῦτο ἐδίδου αὐτοὺς τὸς
κύριον ὡδὴν τοῦ πατρὸς καὶ συ-
νεργίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐναρ-
θραπῆσαι καὶ σάρκα φορέσαι καὶ
σαρκὶ παθεῖν καὶ ἀποθανεῖν, ἵνα
ἐξέλθῃ ἡμεῖς τῇ φθορᾷ ἡμετέραν καὶ χα-
τακρίθῃμεν.

* f. π-
εἰδέναι-
μα

Εἰ ταῦτα οὖν ἔπιγνώπε, καὶ εἰς Α
οἶον χακὸν συνελαύνεται ὁ ἀρχιε-
ρεὺς μὴ διαδίδως τὸ ὀρθόδοξον κή-
ρυγμα τῇ ὑπ' αὐτὸν ποίμνῃ, οὐ-
δέποτε κόπον ἡγήσεται πρὸς ἡμῶν τὸ
αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ διέρχεται πᾶσαι καὶ
ὑπ' αὐτὸν ἐνορίαι συνεχόμεναι καὶ
διδάσκειν καὶ πρὸς τὸν θεὸν χαλεπὰν
πίστιν ἔχει τὸν σιμὸν βίον, ἀλλ' ὁ
κόπος οὗτος μάλλον αἰάσσωσις
αὐτῷ λογιζήσεται, ὥς καὶ αἰάσσω-
σιν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ καὶ τοῦ οἰκείου Β
λαοῦ προξενῶν. τὸ γὰρ ὀφειλόμε-
νοι πληρεῖ. ἔπειδ' ἡ λόγιος διδόναι
μέλλει πάντως ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέ-
ρᾳ τοῦ χρίστος ὑπὲρ τοῦ ὑπ' αὐτὸν
λογικοῦ ποιμνίου.

Τί γὰρ ὁ ἴσως μὴ βουλευτὴς ἔπιμε-
λήσεται ἀρχιερεὺς καὶ τοιαύτης ὑπο-
θέσεως διακρίσεται, καὶ πῶς προ-
φασίᾳ ἔξει εἰς τὸ ἀναβολὴν δοῦναι τὸ
πράγμα καὶ ὑποθέσιν; ἐπεὶ πάν-
των ἐνανθρώπησιν καὶ υἱὸς καὶ λόγος C
τοῦ θεοῦ προσδοκῆσαι γινώσκται;
τοῦτο οὐδὲ ἔπι λογισμὸν ἀνθρώπου
ἀναβήσεται· ἀλλ' ἐλεύσεται πάν-
τως ὁ ἀληθινὸς Χριστὸς καὶ θεὸς ἡμῶν
ἀποδώσει ἐκείνῳ καὶ ἔα ἔργα αὐτοῦ.
λοιπὸν οὐ δύναται ἀναβολῆς οὐδὲ
ὑποθέσεως ἡ παρῶσα ὑπόθεσις.

xxxii. Si hæc, inquam,
agnoveritis; necnon in cu-
jusmodi malum compellatur
pontifex qui rectam prædica-
tionem non transfundit in
gregem sibi subiectum; num-
quam laborem censebit quis-
quam vestrum, ipse per se to-
tam sub se positam regionem
peragrarè frequentius, & pu-
ram in Deum fidem sanctam-
que vitam docere: sed labor
ille potius ipsi censebitur re-
quies, ut qui animæ suæ suo-
que populo quietem conci-
liet. Nam officio satisfacit.
Siquidem penitus rationem
redditurus est in tremendo
iudicii die pro rationali ovili
suo.

xxxiii. Quid verò qui
fortè pontifex noluerit hu-
jusce rei curam gerere, exco-
gitabit, aut quam excusatio-
nem habebit, ut rem protra-
hat & differat? An iterum
aliàm fieri expectabit Filii
Verbiq; dei Incarnationem?
Hoc neque in cogitationem
hominis ascendet: sed veniet
omnino verus Christus &
Deus noster, redditurus uni-
cuique secundum opera sua.
Itaque non admittit moram
neque procrastinationem
præsens causa.

Jan.xx. VITA ET RES GESTÆ ΑΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

sancti Patris nostri Euthymii.

† οσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου.

1. **C**Ujssibet quidem rei exercitatio agrè & difficulter absque exemplo rectè geri potest; multò autem magis virtutis operatio, quò difficilior est ac laboriosior, & perpetuà operà atque tolerantia indiget. Idcirco multis exemplis, multaque Vitarum Historia opus est iis qui hoc iter asperum ingredi constituerunt: quæ quidem & viam faciunt planiorem, nec sinunt defatigari spemque abjicere, respiciendo quàm ea sit aspera & ardua. In iis namque inveniens quis, modos & præcepta, quibus res illis hominibus rectè successerit; quin etiam quasnam ipsi rursus consecuti sint & consequentur remunerationes; etiam si ejus hebes sit animus, etiam si ignavus & supinus, volet tamen aliquando excitari, & ad pacem accendi æmulationem, & aggredi ad imitationem. Qualis mihi videtur etiam esse Vita magni Patris Euthymii, simul & jucundissima & laboriosissima, nec non aptissima ad lætificandos demulcendosque eos qui eam legent, & ad rerum similium studium excitandos: adeò ut

KΑὶ παντὸς μὲν ἄλλου τῶν ἀλματος ἀσκησις, ὑποδείγματος αὐτοῦ, ἐργαστέραν ἔχει καὶ δυσχερῆ τινὲν χατόρθωσιν· πολλὰ γὰρ μάλλον ἢ τὴν ἀρετῆς ἐργασία, ὅσω καὶ χαλεπὴ τις ὅτι καὶ ὀπίσσω, καὶ καμάρου σιγῆς καὶ μόχθου διαπαντὸς ἐνδεής. διὰ τοῦτο πολλῶν μὲν ὑποδείγματα, πολλῆς δὲ βίαν ἰστορίας χρεία τοῖς τινὲν παχίαι ταύτης ὁδεύσαι παρελομένοις· ἀ δὲ καὶ μάλλον ὁμαλίζει καὶ τρεῖς, ἥ ὅσα ἀπαρριύειν ἔα, πρὸς τὸ παχὺ ταύτης καὶ ἀναισθητοῦ ἀφορδίτας. πόποις γὰρ αἱ πρὸς ἐν αὐτοῖς εὐέλκων καὶ ὑποθήκας, ὅπως τε καὶ διὰ τῶν ἐκείνοις ἢ χατόρθωσις γέγονεν, ἀλλὰ καὶ οἷον αὐτοὶ πάλιν ἀπέλαυσάν τε καὶ ἀπολαύσουσιν· ὑποθήσονται, εἰ καὶ νωθεῖν οὗτος ἔχοι ψυχὴν, εἰ καὶ ῥάθυμον καὶ ὑπόπαιον, ἀλλ' οὐδ' ἐδυναστεύει ποτε θελήσειε, καὶ πρὸς τὸ ἴσον διατρυφῆναι ζῆλον, καὶ ἀποδύσασθαι πρὸς τὴν μέμνησιν. ἀπαῖον εἶναι μοι δοκῶ καὶ τὸ μέγαλον πατὸς Εὐθυμίου βίον, ἅμα μὲν χαλεπώτατον, ἅμα δὲ φιλοπονώτατον, ἅμα δὲ ἰσχυρώτατον καὶ ἡδοναῖς τε καὶ χαταθίλξαι τοῖς ἐντυγχάνοντα, καὶ πρὸς τὸ ὁμοίαν ὀπιμέλειαι δεγχεῖν ὥστε εἰ

πᾶς

* Αἱ
αὐτοῦ
πᾶς

πρὸς αὐτὸν ζηλοῦν ἐβλήσθαι, ἔξω δὲ
αὐτὸν ποιεῖν καὶ πελάγιστας ὀνομα-
στότατος γένοιτο. ἀρχαῖον οὖν ἦδη
μοι τὴν αὐτὴν αἰών, καὶ ἀκοῆς
αἰσίοιόν τι δότεον.

Ἀρχὴ τοῦ δυναστεῖαι Ἰουλιανοῦ
μετὰ τῆς ἀρχῆς ἀθλίως καὶ πλὴν
ζοῦν χαλκωθέντος, ἔπειτα μετ'
ἐλίχον καὶ εἰς οὐδέντα μετλ-
θούσης τῆς βασιλείας, πόλεμοι
παιταχέτην τὴν ἐκκλησίαν ὑπο-
τῆς πικρᾶς Ἀρείου κοιναῖας χα-
λεποὶ διεκρίσαν, καὶ τοῦ ἑλλη-
νισμοῦ λήξαντος, ὁ τοῦ Ἀρει-
σμοῦ πόλεμος ἰχυρᾶς ἐκράτει,
καὶ τῇ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐνόσσει πε-
ριφανῶς. ἡ δὲ πρὸς ἐν τῇ παρὲς
Εὐφρατίῃ * Μελιτηνῇ τῆς Ἀρ-
μενίας, ὄνομα Παῦλῳ, γυναῖκα
Διονυσίαν καλουμένην συζῶν, ἐπι-
φανῆς ἀμφω καὶ πλὴν ἀρετῶν καὶ
τὸ γένος. τῆς γὰρ ἡ γυνὴ καὶ παί-
δων ἔρημος οὖσα, οὐ μέτερον ἤγει-
το τὸ πάθος, οὐδὲ οἷον ὀλίγης ἀ-
ξιοῦ φροντίδος, ἀλλὰ μελεμνῶς
πλὴν ψυχὴν ὀξείας ἐβάλλετο, καὶ
ἐδύνας ἐκρίνετο, καὶ τὰ σπλάγχ-
να καὶ πλὴν καρδίαν τῇ ἀπα-
θείας πρὸς διεπίμωρατο, καρ-
ποῦ κοιλίας ἐφιμενῶν ὁ παρὰ μα-
γνητὶ παῖς πλείστον ἀκατά-
τατοι, ὀφθαλμοῖς ἡδιστοῖν ὄν, καὶ
ἰχαιὸν αὐταῖς διεκρίται δόξαν,
καὶ μὴ ταπεινὸν ὄρεσιν μὴδ' ἀ-
παρρησίαστον εἰς τὰς τῆς αἰσώσεως

Tom. II.

A si quis eam voluerit imitari, is
tum vivus tum mortuus cla-
rissimi nominis futurus sit. De
ejus itaque rebus jam inci-
piendum est mihi ab alto di-
cere, & ex auribus tradendæ
pro viribus.

I. E. Cum impius Julianus
paullo ante unā cum imperio
vitam quoque miserè amisisset,
ac deinde paullo post im-
perium delatum fuisset ad Va-
lentem, bella difficilia prop-
ter acerbam Arii communio-
nem circumstitebant omni ex
parte Ecclesias; & cum ces-
sasset Paganismus, Arianismi
bellum admodum invalesce-
bat, resque Ecclesiæ insigni-
ter laborabant. Erat autem
Melitenæ, quæ est urbs Ar-
meniae ad Euphratem, quidam
nomine Paulus, cui vitæ con-
sors erat conjux, vocata Dio-
nysia, ambo clari tam virtute
quàm genere. Hæc verò cum
esset sterilis, & careret libe-
ris, id ducebat non mediocre
esse infortunium, neque par-
vâ dignum sollicitudine; sed
gravibus curis animo agita-
batur, & lacerabatur dolo-
ribus, ejusque cor & viscera
quòd liberos non procreasset
velut igne accendebantur, ut
quæ fructum ventris deside-
raret; quæ res plerisque mu-
lieribus exoptatissima est, ut
quæ sit oculis jucundissima,
quæque possit eis afferre glo-
riam, atque efficere ut non
demissè & absque fiducia ora

* Al.

ὁμοῦ
τίς
ἐπὶ
τίς
φίλ-
δίας
ταῦτα
δύνη-
ται

* Al.

Μελι-
την-
ῆς ἐκ-
κλη-
σίᾳ.

Cc

maritorum intueantur. Cum sic ergo se haberet, & tali premeretur calamitate, ad propinquum Polyucti divini Martyris templum profecta cum conjugē suo, (cum enim accepit voti quoque socium, quem necessariū habebat tristitiæ) in eo perseveraverunt multis diebus in oratione. Petebant autem, ut sibi solverentur vincula sterilitatis, & rogabant, ut fructum ex se prognatum viderent. Noctu autem eis aliquando seorsum orantibus, divina quædam apparet visio, dicens; Estote, Estote bono animo: ecce enim Deus dat vobis filium, qui ab Euthymia, hoc est bono & tranquillo animo, nomen meritō accipiet, ac eo dignos mores est habiturus: in illius autem ortu etiam tranquillitatem & bonum animum dat Deus suis Ecclesiis.

III. Atque illi quidem tunc, tempore visionis ideo signato, quod spectaculum esset admirabile, domum redierunt, Deoque se adhuc dedicaturos quod natum fuerit professi sunt. Paulo post autem uteri quoque tumor conceptum confirmabat & partum promittebat, & Dionysii animus implebatur lætitia. Deinde cum eis natus esset puer, quarto Gratiani consulatu; eum quidem congruenter visioni nominant Euthymium, Visionem verō

A ὅψις ὡρακιδόσας. οὕτω ποιήσας ἔχουσα, ἑσμεφορὰ τοιαύτη πεζομύθη, πρὸς τὸν πλησίον Πολυύκτου τοῦ θεοῦ μάρτυρος πατρὸς τοῦ συζύγου ἀφρομύθη· ἐλάμβανε γὰρ καὶ τὸ ἄλγος κενωτὸν, ὃν καὶ τὴν λύπης ἀναγκάσις εἶχει· ὅτι πολλὰς ἡμέρας ἐν τούτῳ τῇ πρῶτῃ πρὸς τὸν θεόν. λυθιῶναι τε αὐτοῖς τὰ δεσμά τῆς στενωπῆς ἡ τοῦ, καὶ καρπὸν οἰκίαν ἀδίδωσι ἰδεῖν ἡ υἱοῦ. νικτὸς δὲ ποτε χαταμόσας ἄχρηστοις αὐτοῖς, θεία τις ἐπιφαίνεται ὅψις, ὡς μεῖτε λέγουσα, ὡς μεῖτε· ἰδοὺ γὰρ δίδωσι παῖδα ὑμῖν ὁ θεός, ὡς μεῖτε πᾶσι κλησὶν φερώνυμοι, καὶ αὐτὸν κέποις ἀξίους ἐκείνης ἔχοντα· ὅτι ὅ τῇ αὐτῇ γυνήσιν, καὶ ὡς μεῖτε τοῖς αὐτοῖς ἐκκλησίαις δίδωσι ὁ θεός,

C Εκαῖνοι μὲ οὕτω τῇ καὶ τὸν χαρὸν τῆς ὀπασίας ἀφ' τοῦ παρὰ δόξον τῆς θείας ἐπιστημῆς, αἰετρεφοῦ οἰχάδε, καὶ θεῶν πάλιν ἀναστῆναι τὸ γυνήσιν ἐπιγέλλοτο. μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ τῆς γαστρὸς ὄγκος τῶν κήσιν ἡγυῶτο, καὶ χαρῆς ἡ Διονυσία τῶν ψυχῶν ἐπληροῦτο. ἔπειτα γυνήσιν αὐτοῖς τοῦ πατρὸς, ὅτι τῆς πετάρτης Γεσπανοῦ ὡπατίας, τοῦτον μὲν, συνάδοντα τῇ ὀπασίᾳ ποιούσας, Εὐθύμοι ὀνομάζουσι. τῇ ὀπασίᾳ

ἢ καὶ τὸ ἔργον ἐπιπολούθει καὶ ὁ Ἀ
 χε' τῶν ὀρθοδόξων πόλεμος, ἀρχὴν
 ἐλάμβανε ἀφ' αὐτῆς, καὶ ἀνέπνεον
 ἡδὴ τοῦ χαλεποῦ χειμῶνος αἱ ἐκ-
 κλησίαι, καὶ ἔαρ ὑπέλαμπεν δι-
 στίβιας, καὶ εἰς δύθυμίας αὐταῖς τὰ
 σκυθρωπὰ μετεβάλλετο. ἀπὸ ᾧ τῷ
 Κωνσταντίνου χρόνῳ διωγμὸς ταῖς
 ἐκκλησίαις ἐπιχειρῶν, ἐν τῇ τοῖς
 Ιουλιανοῦ τοῦ τυραννοῦ ἡμέρῃς,
 ὥσπερ ἡδὴ φθάσαντες ἐδικλώσαντο,
 καὶ τοῦ μετέπειτα τῷ εἰσὶν Οὐάλειτος
 βασιλεύσαντος, οἷον ἔλαττον ἢ
 πασάρων τὰ χρόνους τῷ Ἀρειανῶν
 μέγα καὶ τῷ διστίβιαις πύσσονται,
 Εὐθυμίου τοῦ φερωνύμου κληθέντος,
 ἡδὴ γνηθέντος, τὰ σκυθρωπὰ πίν-
 τα τῷ ἐκκλησίᾳ διελέετο. Οὐά-
 λης μὲν ᾧ οὐπω τοῦ πέμπτου μηνὸς
 εἴη καὶ Εὐθυμίου γνήσῃσι παρελθόντος,
 ἐπιπραπύσαι βαρβαρίαις, τὰ ἐξεί-
 τουσι καὶ Θρακῶν ἀδελφῶν καὶ ληϊζομέ-
 νοις, καὶ ταῖς δυνάμεισι τοῖς περὶ
 δίκην ὑπερῇ καὶ αὐτὸς τῇ θεομαχίᾳ
 ἀξίαι ἐπεί. περὶ πᾶσι ᾧ οἱ βαρβα-
 ροὶ φεύγοντα κάμνῃ περὶ Ἀδρια-
 νούπολιν εὑρεῖν καταδραμόντες,
 αἰετοσί τε αὐτὸν ἀχρῶς, καὶ τῇ κά-
 μῃ συγκατακρούσι, τοιοῦτοι
 ὥσπερ ἐκ κῆθι πυρὸς, πρὸ ἐνταῦθα
 τρέσκαμεν τοῦτο διχόμενον.

Τεῖτα ἡ μετὰ ταῦτα ἐνιαυ-
 τῷ, Παῦλῳ μὲν ὁ τοῦ Εὐθυμίου
 πατὴρ καταλύει τὸν βίον ἔρη-
 μῳ ἡ μετὰ τοῦ παιδὸς ἡ μή-
 τηρ καὶ χε' καταλειφθεῖσα,

etiam res consecuta est : & componi cœpit bellum adver-
 sus Orthodoxos, jamque à difficili tempestate respira-
 bant Ecclesiæ, & ver illu- cescebat pietatis, atque ad tranquillitatem res tristes Ec-
 clesiis convertebantur. Nam cum à temporibus Constan-
 tiii persecutio vexasset Eccle-
 sias, & sub Juliano tyranno, ut jam supra declaravimus, & imperante postea per O-
 rientem Valente, nec minùs quàm per quadraginta annos Ariani ingentes efflasset spi-
 ritus adversus pietatem, Euthymio jam nato, viro verè nominis sui, desierunt omnia Ecclesiarum tristitia. Valens quippe, nondum quinto men-
 se post Euthymii nativitatem *v. in*
 elapso, exercitum ducens ad- *Bollan-*
 versus Barbaros, qui securè *do.*
 vexabant & populabantur Thraciam, cæsis ejus copiis, C
 ipse quoque postea pœnas luit debitas impietati quâ ad-
 versus Deum pugnaverat. Nam cum fugisset ad quem-
 dam vicum Adrianopoli ad-
 jacentem, Barbari incurzio-
 ne factâ eum turpiter ca-
 piunt, & unâ cum vico in-
 cendant; atque veluti pro-
 cœmium futuri illic ignis acci-
 pit temporarium qui hîc est.

Τ. Tertio autem post an-
 no, Paulus quidem Euthymii
 pater, è vita excedit; sola verò
 cum filio mater & vidua reli-
 cta, filium secum adducens,

accedit ad fratrem Eudoxium, quem Ottejus, qui Melitenensi praeerat Ecclesiae, suum fecerat confessorum; positoque ante ejus genua puero, vehementer orabat, lacrymas emittens ex oculis, easque credens esse validum persuasionis medicamentum: rogabat autem, ut & infantis & sui miseretur, puerumque ad Otteium adduceret, ac ei pro patre offerret. Atque mater quidem vidit petitionem sibi successisse ex sententia: puer fuit oblatu Otteio, ac per eum Deo; sicut diu ante ab Anna Samuel.

v. Otteius verò cum intuitus, non simpliciter tantum aspexit, sed etiam animi profundum simul subiit, ejusdem animi quosdam secretiores motus, quoad fieri potuit conjectans acutissimè. Et verò cum de matris sterilitate audivisset, ac de diviniore illa apparitione, & quemadmodum opus precatationis fuerat conceptio, quòdque antequam nasceretur parentes eum Deo consecraverant, fuit verus futuri Propheta; Et profectò, inquit, requiescet Spiritus Dei super hunc puerum. Deinde cum illum baptizasset, & capillorum quantum lex de pueris praescribit totondisset, in gradum Levitorum cooprat. Porro ma-

Α τὴν ἀδελφὴν προέσειον Εὐδοξίῳ, τὸ τέκνον ἐπαγαγμένη· ὃν πινε δὴ σύνεδρον Οττήσιος ὁ δ' ἔχ' Μελιτινῶν προεστὴς ἐκκλησίᾳ πεποιήτο· καὶ πρὸ τῶν γενάτων αὐτοῦ θύσας τὴν παῖδα, εἰδὼτο θερμῶς, δάκρυα τὸ φθελμῶν ἀφίθισα, καὶ ταῦτα πενήθῃ εἶναι φάρμακον ἰχυρὲν πιστεύουσαι· εἰδὼτο δὲ τὸ τε νήπιον καὶ αὐτὴν οἰκτεῖραν, καὶ προσαγαλίσαν Οττήσιον τοὺς παῖδας, καὶ αὐτὰς αὐτὴν πατρὸς ἀναθύσας. ἡ μὲν οὖν μήτηρ ἔχ' γνώμην ἐκβάσσει αὐτῇ τὴν ἀήτησιν εἶδεν, Οττήσιος τε ὁ παῖς ἀνέτητο, καὶ δι' αὐτῆς τὴν θύσιν, καὶ διὰ τὴν πολλὰς πρὸς τὴν ἑξῆς τῆς Ἀννης ὁ Σαμουήλ.

Οττήσιος δὲ τοῦτον ἰδὼν, οὐχ ἀπλῶς εἶδεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ βάθος αἶμα τῆς ψυχῆς εἰσέδυετο, καὶ πινον αὐτῆς ἀπορήτο τέρων ὡς ἐν τῷ κυνημάτῳ, ὃς ὑπάτα τοῦ θαλάσσιου. μαθὼν δὲ καὶ τὴν σφιδάσειαν τῆς μητρὸς, καὶ τὰ τῆς θειοτέρας ἐπιφανείας, καὶ ὅπως εὐχῆς ἔργον ἢ σύλληψιν ἦν, καὶ ὡς εἶεν αὐτοὶ οἱ γενεῖς καὶ πρὸ τῆς γυνήσεως καὶ θαλάσσιου τοῦ θύσιν, προφήτης τοῦ μέλλοντος ἀψυθῆς ἦν· καὶ ὄντως, ἐπαναπαύσεται τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ, ἐπὶ τὸ παιδίον τοῦτο, φησὶν. εἶτα καὶ βαπτίσας αὐτὸν, ἔτι καὶ περιχρῶν ὅσα νόμος τοῖς παισὶν ἀποκρίσας, τὴν τῆς αἰαΓιστῶν ἐγκρίσει βαθμῶν. τὴν μὲν οὖν μη-

πέρα Διονυσίας, οἷα διηγεῖται. ὅτε
 τὰ θεῖα χολάζουσαι, διδασκόντες
 αὐτοὺς ἐκκλησίας χειροτονῶν
 τὸν ᾧ παιδὰ ἀποσταλμένον, οὐ
 ποφείε μόνον αὐτὸν καὶ παιδαγω-
 γὸς, ἀλλὰ καὶ πατὴρ καὶ μήτηρ ἀφ-
 ἡστὸς νόμοις ἐγένετο. οὐ τὰ παιδὶ
 μάλλον ἐπέβη, ἢ ἑαυτῷ χαρι-
 ζόμενον, καὶ πατρὸς εἶναι ποιοῦ-
 κηδμενὸν ἐφείμενον. Εὐθύμιου
 τοίνυν οὕτως ἐκ πρώτης ἡλικίας
 ἀνατεθῆναι θεῷ, καὶ τοῖς ἐκκλη-
 σιαστικοῖς καταλόγοις ἱερὰς ἐτα-
 γήτος, καταπόδας ὧς καὶ Θεο-
 δόσιος ὁ μέγας ἐγκρατὴς καὶ βασι-
 λείας καθίσταται. καὶ οὕτως ἐν ταυ-
 τὰ τοῖς πολιτικαῖς πράγμασι ὁ
 θεὸς καὶ ταῖς ἐκκλησίαις εἰρήνῃ πα-
 ραδόξως ἐπιβραβεύει. τοῖς μὲν τὸν
 Θεοδόσιον ἀπενείμας, ταῖς δὲ τὸν
 Εὐθύμιον χειροτάμενος. ὥστε συμ-
 βαίνειν ἐπ' αὐτοῖς ἀκολουθῶν ταῖς
 ἐντομαῖς καὶ τὰ πράγματα.

Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ ὁ
 πατρὸς ἡδὴ τῆς ἡλικίας ἀμειβομένης
 ἡλικίας, γραμματικῶν διδασκάλους
 αὐτὸν ὁ ἐπίσκοπος ἐλκεύει. οἱ
 δὲ ἦσαν Ἀκάκιος καὶ Συνόδιος, ὁ-
 γηεῖα τε καὶ συνέσι καὶ σωφροσύνη
 τὰ τῆς αἰαγιστῶν χορῶ ἀφ-
 λάμποντες, καὶ πᾶσι τε θείας γρα-
 φᾶς εὖ ἠοικημένοι, καὶ παιδείας
 ἐρασταὶ καὶ ὑμέτεροι οὐκ ἀμαλῆς
 ὄντες. οἱ μετὰ πολλοῖς ἀφ' ἑλ-
 λων ἀγῶνας, καὶ πᾶσι δέχων τῆς
 κατὰ Μελιτηνὴν ἐκκλησίας,

A trem Dionysiam, ut quæ di-
 vinis rebus vacaret assidue,
 Diaconissam ordinat Ecclesie
 sibi subiectæ: puerum verò
 adoptavit, nec solum ei fuit
 nutritor & pædagogus, sed
 etiam pater materque ratio-
 ne affectionis: non eo nomi-
 ne magis puero, quam sibi
 gratificans, & talis pueri cu-
 ram gerere cupiens. Cùm
 itaque Euthymius sic ab in-
 eunte ætate Deo fuisset dedi-
 catus, & in Ecclesiastico Ca-
 talogo piè sanctèque collo-
 catus, statim consequenter
 Theodosius magnus potitur
 Imperio: sicque eodem tem-
 pore Deus mirum ac inopina-
 tum in modum tam civilibus
 rebus quam Ecclesiis pacem
 conciliat; illis quidem Theo-
 dosium tribuens, his verò
 largiens Euthymium: adeò
 ut in eis consequenter res
 quoque convenirent nomi-
 nibus.

vi. Procedente autem tem-
 pore, cùm jam puer excessis-
 set ex infantie ætate, litte-
 rarum magistris eum tradit
 Episcopus. Erant porro illi
 Acacius & Synodius, qui
 propter nobilitatem, pruden-
 tiam, moderationem, clare-
 bant in choro Lectorum, tum
 in sacris Scripturis rectè exer-
 citati, tum externæ eruditio-
 nis amatores non incuriosi;
 qui post multa propter Chri-
 stum suscepta certamina, e-
 tiam Melitenensis Ecclesiæ

principatu seorsum & suo ambo tempore donati sunt; quorum multis rerum gestarum narrationibus in hodiernum usque diem delectatur civitas Melitenensis, & Ecclesie præfaturæ, & curæ animarum verè convenientibus. Puer itaque his traditus, copiosis doctrinæ seminibus in mentis sinus acceptis, brevi fructum plurimum & supra ætatem protulit. Etenim in divinis Scripturis versabatur, iisque studioso labore incumberebat. Quando autem inveniebat illas alicujus ex viris antiquis divinisque facere ad virtutem mentionem aliquam, erat is vir Euthymio venatio studiosissima, statimque illius desiderio corripiebatur, & ad consimilem accendebatur æmulationem. Talis quippe est bona anima, præclarique studiosa, quoties virtutis vel modicam accipit occasionem. Novacula ad cotem est, torris ad ignem, equus in campo, juxta decantata vulgò proverbialia: adeo ut omni tempore opus esset Euthymio summum, percurrere divinarum Scripturarum libros, & vim eorum quæ in eis insunt menti inscribere.

* ΑΙ. ὅ
* ΑΙ. ὅ

VII. Porro autem fuit etiam æmulator morum Aca-
cii præceptoris, quos imitabatur pro viribus; ut non solum ejus sermonum, sed & operum appareret esse disci-

Α ἰδὲ καὶ ἡ χεὶρ αὐτῶν ἐλάττει αὐτῶν
ἐλκεύονται ὡς πολλοὶ ἡ Με-
λιτηνῶν πόλις, καὶ εἰσέτι καὶ ἰδὲ
ἐν περὶ διηγήμασιν, ἐκκλησιῶν
περὶ ὡς ἀληθῶς πρῶτα ἔ-
χων κηδεμονία πρῶτος. ὡς
δοθεὶς τοῖσι τοῖσι ὁ παῖς, καὶ δα-
ψαλῆ ἡ ἀσκήματα τῆ διδασκαλίας
ἐν τοῖς τῆ ἀρετῆς κόλποις ὡς
λαβὼν, πολὺ τὸν καρπὸν ἐν
βραχεὶ καὶ ὑποὶ τῇ ἡλικίᾳ
πρῶτος. ὁμίλει μὲν ὅτι ταῖς
θείαις γραφαῖς, καὶ φιλοπόνως αὐ-
τοῖς πρῶτος. ἡνίκα ἡ τῆς
παλαιῶν ἀνδρῶν καὶ θείων εὐεργε-
τημάτων αὐταῖς εἰς ἀρετὴν ποιου-
μεν, ἡγεῖται οὗτος Εὐθυμῷ τὸ
σπουδαῖόν τινος, καὶ πρῶτος ὅτι
ἐλάττει τοὺς ἀνδρῶς, καὶ πρῶτος
τὸν ὁμοίον ἐκείνου ζῆλον διεφύ-
λαττε. τοιοῦτος ὅτι ἀγαθὴ ψυχὴ
καὶ φιλόκαλος, ἀρετῆς πρῶτος
λαμβάνουσα καὶ μετρία. ἔ-
στιν εἰς ἀκρίβειαν ὅτι, δαλὸς εἰς
πῦρ, ἵππος καὶ πῆλιν ταῦτα
δὴ τὰ ἀδύνατα. ὡς πάντα τὸν
ἀνδρῶν, ἔργον Εὐθυμῷ φιλοπο-
νῶτατος * εἶναι, * πρῶτος τῆς θείων
γραφῶν ὁπλίσαι τοὺς βίβλους, καὶ
τῆ ἐκκενῶν δύναμιν ἐκκενῶν
τῇ ἀρετῇ.

Ζηλωτὴς ὅτι καὶ τῆς ἀρετῆς πρῶτος
τοῦ διδασκάλου κηδεύων, καὶ αὐ-
τῶν ὡς δυνατὸν ἐμμεῖστο· ὡς μὴ τῆ
λόγων τῆς αὐτῶν μύθων, ἀλλὰ δὴ
καὶ τῆς ἔργων μαθητῆς δεικνύ-

οἶται, καὶ ὡς περ ὁ μιλουῦν τὴν ἀκοῇ, ἅ
οὕτω δὲ καὶ ποιουῦν τὸν ὁρῶντα
* ἐμμελῶς διδόναι τροφοῖν μὲν, οὐ
τῇ ποικίλῃ καὶ συνήθει ἑσθιῇ,
ἀλλὰ τῇ ἀπερίττῳ καὶ ἀναγκαίᾳ ἑ
ἀπλῇ χροιάδῳ· τὸ δὲ φιλόπονον δὲ
* τρυφῆς, ἐν τοῖς τοῦ πνεύματος
λογίοις τῇ ψυχῇ παρεπίθαι. καὶ τὸ μὲν
θῆσαι λειτουργίαν τοῦ ἐκκλησιαστι-
κοῦ κληρίου, ἐν προσοχῇ ἀφ-
νοίας καὶ συνεπίθεῃ καρδίας, καὶ οὐ
ὡριμένους χροιάς ἐκπλῶν, οὐ
γὰρ καὶ ψευδισμῶν καὶ οὐ πολλοῖς
προσέχειν, ἀλλ' ὡς περ ἐπὶ
ὁψι τοῦ * κοινοῦ δεσποῦ καὶ βα-
σιλέως πάντων παρεστηκὸς, καὶ αὐτῷ
καὶ τόμα ἀφελόμοιος.

Τὸν δὲ μετὰ τὴν χροίαν οἶκος χο-
λάζων· οὐκ ἀνολογία πνι καὶ μα-
ταίων μελέτῃ προσκλήμοιος, ἀλλὰ
τὸ δὲ θεοῦ νόμοις ἡμέρας καὶ νυκτὸς
μελετῶν, καὶ τὸν οἰκίον καὶ χροίαν
* προσφέρειν καρπὸν, καὶ τὰ πεφυ-
τῶμένα δένδρα ὡς τοῖς ψαλμι-
κοῖς ὕδασι. χροιάς τοιγαροῦν θυμὸς
καὶ ὀργῆς καὶ ὁ δὲ, τὸ πρῶτον ἐπὶ
ἀγάπην ἐκάρποφορον. γαστριμαρ-
γίας πάλιν καὶ τρυφῆς ἐπέσει χροιάς;
τῷ δὲ καρπὸς καὶ ἀγνότης, ἡ εὐκρα-
τεια. καὶ οὐ μὲν τὸ κατὰ δόξαν λογισ-
μοῖς, μετριοφροσύνη, τὸ δὲ πλῆ-
ρον ἐπιθυμίας, ἀνταρτία πενία
κατακλιθεῖτο· καὶ οὕτως ἐκείνη τὴν
ἀρετῶν, τὰς ἀντιθέτους ἐξισοποδοῖ
κακίας.

quæ ita, singulis virtutibus, contraria fundebat fugabatque vitia.

pulus, & sicut sermocinanti
aures, ita etiam facienti ocu-
los diligenter accommoda-
ret: cibo quidem utens, non
vario, & composito, super-
fluoque, sed in affectato, ne-
cessario, ac simplici: at lau-
titiam epularum apponebat
animæ in eloquiis spiritûs. Et
divinum quidem Ecclesiasti-
cæ regulæ officium, cum at-
tentione mentis cordisque
contritione, præfiniris pera-
gebat temporibus; non risui
& susurris, sicut multi, ani-
mum adhibens, sed ut qui ad-
staret ante oculos communis
Domini Regisque omnium, &
coram ad os cum eo lo-
queretur.

VIII. Eo autem tempore
quod intercedebat, domi va-
cans, non otioso cuiquam ser-
moni, aut inanium rerum me-
ditationi erat intentus; ve-
rùm Deilegem diu noctuque
meditabatur, & fructum
suum in tempore afferebat,
juxta arbores plantatas ad il-
las Psalmi aquas. Erat itaque
tempus ex candescentiæ &
iræ? Ille verò mansuetudinis
fructum & caritatis produce-
bat. Aderat rursus tempus
gulæ & deliciarum? Illi autem
fructus erat generosus, con-
rinentia. Et inanis quidem
gloriæ cogitationes; animi
moderatione; plurium verò
rerum cupiditatem; volunta-
riâ paupertate vincebat; at-

* Al.
ἐν μέλει

* Al.
ἐν φρεσίν

* Al.
ab Al.

* Al.
πρὸς
φίλοι
Ps. 1. 3.

ix. Cæterum eo eruditus modo, & per omnem graduum ordinem progressus, ab eo qui tunc erat Melitenæ Episcopus, invitatus, tradente illum virtute, Presbyter ordinatur, ejusque fidei committitur cura Monasteriorum & Asceteriorum, quæ urbis illius erant. Sed quoniam magno jam inde à pueritia tenebatur sanctæ quietis desiderio, veniebat assidue ad divini Martyris Polyucti Monasterium, atque ad illud triginta trium sanctorum Martyrum, & longissimo tempore in iis versabatur. Porro ab ipsa etiam civitate semel omnino secedebat, post magnam luminum festivitatem, & præclaros decorosque jejuniorum dies in monte propinquo transigebat; qui tunc quidem erat solitudo, & mons Assumptionis vocatus fuerat ab accolis; nunc autem Monasterium est non indignum admiratione, ædificatum proximè civitatem.

Al.
ἐν μὲν

x. Cum hæc ita se haberent, & ita jam diu esset quietis amator Euthymius; quod & rectam animæ ejus constitutionem, internamque indicabat tranquillitatem; ratus Monasteriorum præfecturam sibi ad virtutem asferre impedimentum, fugæ, ita ut erat, se mandat, & clam ex urbe egressus, anno ætatis suæ vicesimo nono, ad sacra vene-

A Τραφεὺς ὃ οὐτω ἔ παιδείῃς, καὶ ἀπὸ πάσης τῆ βαθμῶν ἀκολουθίας ἐλθὼν, ὑπὸ τοῦ τῆνικαὶ τῆ Μελιτηνῆς ἐπισκόπου πρεβύτερος ἀκουσίας, τῆ ἀρετῆς αὐτοῖ ἐλχειζούσης, χειροτονεῖται, καὶ τὴν φροντίδα τῆς πόλεως πόλιν μοναστηρίων τε καὶ ἀσκητηρίων πεποιθεῖται. ἀλλ' ὥσθι πόθος αὐτὸν εἶχει ἐκ παίδων πολὺς ἡσυχίας, πρὸς τὸ τοῦ θείου μάρτυρος Πολυύκτου σεμνείον, καὶ διὰ καὶ τὸ τῆς ἀγίας τριῶν καὶ τριακοντα μαρτύρων, ἐφρίτα συνεχῶς, καὶ τὴ πλείστην ἐν αὐτοῖς διέτριβε χρόνον. ἀνεχόμενος ὃ καὶ αὐτῆς χαλάρᾳ τῆς πόλεως, μετὰ τὴν μεγάλην τῆς φάτων ἑορτῇ, καὶ ταῖς εὐκόσμοις τῆς νηστεῖας ἡμέρας, ἐν τῇ πλησίον ὄρει διήκουσεν ὃ τότε μὲν ἔρημος ἦν, καὶ τῇ ἀναλήφῃς πρὸς τοῖς πρὸς τοῖς ἀνθρώποις ὄψιν ὡς ἀνθρώπων, ἐν τῇ μοναστηρίῳ ὅστις ὡς ἀνθρώπων, ἐν τῇ πόλει ὡς ἀνθρώπων.

Εὐθὺς οὖν ταῦτα, καὶ οὕτως ὁ Εὐθύμιος ἐκ πολλοῦ τῆ ἡσυχίας ἦν ἐραστής ὃ καὶ τὸ εὐχετάσασθαι αὐτὸ τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν εἰδὴν ἐπεδίδου χαλάρᾳ ἐμπόδιον αὐτὸ τῆς ἀρετῆς εἶναι νομίσας τὴν τῆς μοναστηρίων ὁπτασίαν, φυγὴν αἰς εἶχεν αὐτὸν ὁπτησέσθαι, καὶ λάθρα τῆς πόλεως ἐξελεῖσθαι, ἐν ἑαυτῷ καὶ εἰκοστῇ τῆς ἡλικίας ἐνιαυτῷ, κατὰ πρὸς κύνισιν.

κείνησιν τῷ ἱερῶν τόπων καὶ σέβας. Ἀ
 μίων, εἰς Ἱερουσόλυμα προσήμους
 φοιτᾷ. ὡς βαλὼν ὃ καὶ τοῖς ὅπῃ τῷ
 ἐξήμου πατρῶσι, καὶ τῷ ἐκείνου
 πολιτείαν κατὰ μαθῶν, θερμότε-
 ρος τῷ ὁρμῇ γίνεται, ἔπειθ' οἰονεὶ
 κομφίζεται. καὶ ὁξύτερον
 πρὸς τὸν τῷ ἰσῆς ἀγαθῆς ζή-
 λον τῷ κείνῳ πληγίς, φασγάνῳ
 ἐκείνῳ τῷ λαύρῳ κατὰ λαμ-
 βάει, μελίοις ἐξ τῷ πόλεως Ἱερου-
 σολύμων διεχουσαν. καὶ π. κελ. B
 λίου ἐξῶ τῷ λαύρῳ πρὸς ἡσυχίαν
 πάντοθεν εὖ ἔχον ὄρων, ἐκεῖ τὰς
 διαπελάς ἐξῆς ἐποιεῖτο. φοινίκων
 μὲν κλάδους ἐν αὐτῷ διαπλέκων,
 καὶ κοινοὺς αὐτῷ καὶ τοῖς δεομένοισι
 οὗτοι τῷ χειρῶν πόνοις ποιού-
 μενοι. ἵνα μὴ μάταιον * ἀβάρης ἦ,
 μὴ πρὸς ἐτέρων χεῖρας ὄρον, ἀλ-
 λά καὶ περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς
 μάλλον ἐπίεσις γινόμενος. πάσης
 δὲ τῷ γίνων φροντίδος τῷ ψυχῇ C
 σπουδύσας, ὅπως τῷ τῷ μελλόντων
 ἀγαθῶν ἐλπίδος αὐτὸν ἐξαρτᾷ.

Ἦν δὲ πρὸς τῷ γαιτόνῳ αὐτῷ, Θεόκ-
 ππος ὄνομα, τὸν αὐτὸν ἐκείνῳ βίον
 ἀσκῶν, καὶ τῷ ἰσῆς πολιτείᾳ μετα-
 ποιούμενος. ὁ γὰρ τῷ ὁμοίῳ ἔρως,
 καὶ ἡ τῷ πόνοι κοινωμία, οὕτως αὐ-
 τοῦ τῷ συνδέσμῳ τῷ ἀγάπης συ-
 νέδησε, καὶ τοσοῦτον ἀλλήλοις τῷ
 τοῦ πνεύματος φροντῇ συνεκράθη-
 σαν, ὥς ἐκείνῳ αὐτῶν ἐν τῇ
 ἐπίεσι κείσθαι ψυχῇ, καὶ ἀπὸ
 αὐτῶν ἀπερὶ αὐτῶν φροντῇ, ταῦτα

Tom. II.

randaque loca adoranda Hie-
 rosolymam alacri animo pro-
 ficiscitur. Cúmque Patres in
 solitudine degentes conve-
 nisset, atque didicisset unius-
 cujusque vivendi rationem,
 acrior impetu evadit, ac ve-
 lut alis elevatur; atque acu-
 tiori ad paris instituti æmula-
 tionem stimulo punctus, il-
 linc pervenit ad Lauram Pha-
 ran, quæ sex milliaribus di-
 stat ab urbe Hierosolyma:
 ubi inventâ quadam extra
 Lauram cellâ, ad quietem un-
 dique accommodatâ, illic de
 cætero commorabatur; pal-
 marum quidem ramos in ea
 texens, sibi ac egentibus
 labores manuum communes
 efficiens; ut non solum non
 gravis esset, ad aliorum ma-
 nus non respiciens; sed etiam
 Deum coleret, ipse potiùs
 aliis manus factus. Ab omni
 autem cura rerum terre-
 strium cùm animum liberaf-
 set, penitus se futurorum bo-
 norum spei submitteit.

xī. Erat autem quidam in-
 ter ejus vicinos, nomine * An-
 Theoctistus, qui eandem
 quam ille vitam exercebat,
 idemque capeſſebat institu-
 tum. Amor itaque rerum si-
 milium; & labbrum societas,
 ita eos vinculo caritatis col-
 ligavit, adeoque sunt inter
 se contemperati dilectione
 spiritûs, ut uterque eorum in
 alterius anima consisteret, &
 quæ alter eorum sentiret, ea

D d

etiam placerent alteri. Cum A
ergo esset tam facetus in-
ter eos consensus, in Cu-
tinae solitudinem quotannis
proficiebantur, octavo die
post festum luminum, sepa-
rati quidem ab omni humano
contubernio, cum Deo au-
tem solo versantes per preca-
tionem; & totum tempus,
quod intercedebat, transi-
gentes in solitudine, donec
advenisset dies festus palma-
rum. Tunc enim uterque re-
vertebatur in cellam, impor-
tantes censum virtutis copio-
sum, quem oblaturi erant
Christo resurgenti, aut eo
longè preciosiores, quod ei
nato obtulerunt Magi. Porro
morum & benignitate & sim-
plicitate magnus excellebat
Euthymius, necnon humili-
tatis fastigio; atque ideo in
dies ei accrescebat fiducia er-
ga Deum, & gratiam Spiritus
abundantiores evocabat.

xii. Post annos autem quin-
que in Pharan transactos, il-
lic recedit cum Theoctisto,
consueto eis secessus tempo-
re: & per solitudinem ad tor-
rentem quendam præcepi-
tem ac profundum acceden-
tes, magnam speluncam of-
fendunt ad boreale torrentis
præcipitium, velut tracti à
quadam manu deducente.
Qua de causa lætati animis,
& rati non hoc eis ostensum
absque Dei numine, illic
suam faciunt habitationem.

χ' πατέρω χτ' γινώμιν εἶναι. οὕτως
οὐκ ἀλλήλοις ἀδελφὰ φρονοῦντες,
ἐπὶ τῷ ἔρημῳ τοῦ Κουῖλᾶ κατ'
ἐνιαυτὸν, οἱ δὲ οὐκ ἐν ταῖς φάταις διε-
φοίτων ἡμέραν πάσης μὲν αἰθρωπί-
της χειρὶζόμενοι σιναυλίας. θεῷ ὅ
μόνῳ διὰ πρὸς αὐτῆς συνηγόμενοι.
ἐ πάντα τὸν μετὰ τὸν χρόνον ἐπὶ τῷ
ἐρημίας αἰσθητόμενοι, ἕως αὖ ἡ
τῷ βασιῶν ἐορτῇ ἐπιταίῃ. τῇ αὖ τα
ῇ εἰς τὸ κελλίον ἐχάπερος ἐπαίε-
σαν, συχρὸν ἐπαρμόμενοι τοῖς πλῶ-
τον τῷ δρετῆς, ὃν αἰσθάντι χει-
ρῷ πρὸς οἰσιν ἐμελλον, πολλὰ ὅ
χρυσὸν τιμώμενοι, ὅτε αὐτῶν τε χ-
ρυσὸν μαζοῖς πρὸς οἰσιν ἐμελλον. ἐπλε-
νέτει μὲν τοῖς τῇ τῷ ἡδὺν χρηστότητι,
χ' τῇ τῷ πρόπῳ ἀπλότητι, χ' τῇ τῷ
λατρεῖας φροσύνης ὑπερβολῇ. Εὐ-
θύμιος ὁ μέγας, ἐπὶ τοῦτο ἡνῆα-
νέ τε καὶ ἐχάπερ αὐτῶν ἡ πρὸς θεῶν
παρόρησις, ἐπὶ δὲ αὐτῶν ἐξέχα-
λαίτο τῷ χάριτι τῷ πνεύματος.

Πέμπτον ὅ χρόνον εἰς φάριν
διακρίψας, ἀπαίρει καὶ κείρει ἅμα
Θεοκτίστῳ, κατ' αὐτὸν δὴ πῶς τὸν
εἰθισμένον τῷ αἰσθητόμενος αὐτοῖς
χρυσὸν καὶ πῶς διὰ τῷ ἐρήμῳ χρί-
μαρρον * κρημνῶν καὶ βατῶν παριόν-
τες, χαλαρά μὲν οὐκ ἐπὶ σπήλαιον
μέγα πρὸς τῷ βορειῶν ὅ χριμαρρον
κρημνῶν, κατὰ τῷ ὑπερπῶν ὅδη-
γούσης χεῖρας ἐλχόμενοι. ἡσθέντες
οὐκ ἐπὶ αὐτῶν ἕως ψυχῆς, καὶ σὺν αὐτῷ
τοῦτο ὑποδαίχυνται αὐτοῖς ἰσχύ-
σαντες, ἐκείσε ποιούσιν τῷ χατοκίαν.

* Al.
κρημ-
νῶν καὶ
βατῶν

ὁ δὲ ἄρα θηλειαν χαταφυγὴν πρὸς
 περὶ ὃν, τοὺς ἱερεῖς γέγονεν ὕπερ
 καὶ * ἀγγέλων κατοικητήριον. ἐ-
 λείψανον μὲν οὖν ἐν τῷ σπηλαίῳ
 μέλει πολλοῦ, καὶ οὐδεὶς ὁ πρὸς
 βάλλων αὐτοῖς ἰὺ, οὐτε πρὸς τὸ
 πρὸς χρεῖαι ὅλως κοινωνῶν, ἀλ-
 λά μοιαις ταῖς πρὸς πεφυκταῖς
 αὐτῷ βοτάναις, ὡς ἐλχόμενός τινι,
 ἐπέφορτο. κρύπτεσθαι δὲ τὸ ἐκείνων
 δόρετιν ἐπιπλέον οἷμα τοῦ θιγῶ-
 νος αἰσχυροῦ πῶς γάρ; ὅτι μὴδὲ
 χειροσμήνου κήπου, μὴδὲ πηγῆς
 ἐσφραγισμένης, ὅτι πολλοὶς ἡ ὠφέ-
 λεια· ἀλλὰ βουλομένου μάλλον καὶ
 ἄλλοις σωματικῆς αὐτοῦ γνέσθαι
 πρὸς φασιν, καὶ ἀφ' ὅθεν π καὶ κοινο-
 φελεῖς ἀγαθόν, οἰκονομεῖται π
 τοιοῦτοι πρὸς αὐτούς.

Προσάγουσί τινες τῶν τοῦ Λα-
 ζαρίου ποιμένων τὰ πρὸς βατά
 ποτε τῷ χερμαρίῳ, καὶ πρὸς τὸ
 σπήλαιον ὅπως αὐτοῖς τὸ βλέμ-
 μα, ὁρᾷσιν αὐτοῦ· ὑπὸ κεφα-
 λῆς, καὶ τῷ ἀφ' ὧν καὶ ἀσκήσει
 τὸ ὅπως διαπεραχθέντες, οἱ μὲν
 καὶ ποδῶν εἶχον εὐθὺς ἑσθλόν, ἐ-
 κείνοι δὲ πλὴν διελθόντες αὐτῶν ἐμ-
 μελέστατα ἀφαιρούμενοι, πρὸς-
 σπινῇ ὡς εἶχον τῇ φωνῇ καὶ ἡμέ-
 ρῳ, μὴ φοβεῖσθε, ἀδελφοί, ἔλε-
 γον, μὴ φοβεῖσθε. ἀφ' ὧν γάρ
 καὶ * αὐτοί, εἰ καὶ διὰ τὰς ἀμαρ-
 τίας ἡμεῖς, τὸν παρόντα τόπον
 οἰκεῖν πρὸς ἐλόμεθα. τότε γοῦν

A Qui quidem locus cum esset
 prius ferarum refugium, sa-
 crum templum postea evasit
 & Angelorum habitaculum. * Int.
 ἀγίοι
 Igitur diu latuerunt in spelun-
 ca, nec ullus ad eos accede-
 bat, vel aliquid e rebus neces-
 sariis impertiebatur, sed so-
 lis, quæ illic adnatæ fuerant,
 herbis, ut licebat, alebantur.
 Cæterum Deo (meâ quidem
 sententiâ) non amplius su-
 stinente celari eorum virtu-
 tem; (quo modo enim? quan-
 doquidem nec horti clausi,
 nec fontis signati, ad multos
 redit utilitas) sed volente po-
 tius eos aliis quoque esse
 causam salutis, copiosumque
 & communis usûs honum; hu-
 jusmodi res circa eos ex pro-
 videntia dispensatione acci-
 dit.

XIII. Quidam ex Lazarii
 pastoribus adducunt aliquan-
 do oves ad torrentem, & ob-
 C tutu in speluncam immisso,
 vident eos imminentes capi-
 ti; repentino autem & inso-
 lito turbati spectaculo, ii
 quidem protinus in fugam
 quanta poterant pedum cele-
 ritate se dederunt; illi verò
 timorem eis appositissimè de-
 mentes, voce quàm potue-
 runt benignissima & lenissi-
 ma, Ne timeatis, ô fratres,
 dixerunt, ne timeatis. Nam
 ipsi quoque homines sumus,
 etiam si propter peccata no- * Al.
 stra præsentem locum habita-
 re constituimus. Tunc ergo

pastores auti ad eos ascende-
re, & ingressi speluncam,
quam ipsi incolebant, cum
nihil omnino invenissent eo-
rum quæ sunt utilia corpori,
reverti sunt valde admirantes,
suisque singula enarraverunt.
Deinde non cessarunt de cæ-
tero incolæ Lazarii eis esse
rerum necessariorum mini-
stri; sic Deo ista sapienter &
clementer dispensante, ut &
ipsi ea haberent quibus indi-
gebant ad usum corporis, &
iis qui ea largiebantur, rem
longè præstantiorem præbe-
rent, salutem animæ.

xiv. Cum autem de iis
quoque quæsiissent Phari-
sæ, & didicissent ubi ha-
bitarent, assidue ad eos ven-
titabant. Ac primùm quidem
duo ex Fratribus ad eos pro-
fecti, Marinus & Lucas, non
ampliùs reverti voluerunt;
sed à verbis eorum & virtute
capti, tamquam à quibusdam
non fallacibus Sirenibus, se
ipsis tradunt velut patribus
& animarum curatoribus.
Quos supinis manibus ma-
gnus excipiens Euthymius, in
omni erudit Ascetica vitæ
disciplina; adeo præclare, ut
iisdem consecutis post tem-
poribus, in locis quæ sunt
circa vicum Metopæ, clarue-
rint, & Monasteria constru-
xerint, magnumque illum
Theodosium, qui fuit prin-
ceps & auctor Cœnobiorum
Eremitæ, ad Monasticam perdu-

A οἱ ποιμένες ἃ ὡς αὐτῶν θαρρήσαν-
τες ἀνοδόν, τὸ ἀπὸ λαοῦ πρὶ εἰσελ-
θόντες ὁπρὸ ἀκουῶ αὐτοὶ, καὶ μηδὲν
μυθόλογον ἔχον χρησίμων πρὸ σώματος
εὐφηκότες, ὑπερέφρονεν τε σφόδρα
θαυμάζοντες, καὶ τοῖς ἰδίοις ἔχαστα
διεσέφουον. εἶτα τὸ ἐξῆς, οὐδέλι-
πον οἱ τοῦ Λαζαρίου, διάκονοι τῷ
ἀναγχεῖν αὐτοῖς χιτῶνες· οὕτω
τοῦ θεοῦ ταῦτα σφοδρῶς καὶ φιλα-
δελφικῶς οἰκονομουῦντος, ἵνα καὶ αὐ-
τοὶ ὧν ἐδεῖτο πρὸς χρεία τοῦ σώ-
ματος, ἔχουσιν, καὶ τοῖς τούτων με-
ταδιδόνσι, τὸ πολλὰ χρηστὸν, σω-
τηρίαν ψυχῆς παρέχον.

Ζητήσαντες δὲ πρὸς αὐτῶν ἑοὶ
τὴν παράν, καὶ μαθόντες ὅπου διά-
ζοιεν, συνεχῶς παρ' αὐτῶν ἐφοί-
των. καὶ πρῶτα μὲν δύο τῶ ἀδελφῶν
αὐτοῖς, Μαρινὸς πρὶ καὶ Λουκάς,
πρὸς ἐλθόντες, ὑπεροφῆς πά-
λιν οὐδεμίαν ἐμνήσθησαν. ἀλλ'
C ὑπὸ τῷ λόγῳ αὐτῶν καὶ τῷ δόξαν,
ὥσπερ ὑπὸ πινῶν ἀψυδῶν σει-
ρήνων ἀλόντες, ὡς πατρῴαις αὐτοῖς
καὶ ψυχῶν ὁπμεληταῖς ἑαυτοῖς ἐΓ-
χειρίζουσιν· οὐ καὶ χερσὶν ὁ μέγας
Εὐθύμιος ὑπὸ πᾶσι ὑποδεξάμενος,
πᾶσαι ἐκπαυδεύει πλεονεξία ἀσκη-
τικὴν οὕτω χαλῶς, ὥστε καὶ χερόνις
ὑπερὶ οἱ αὐτοὶ καὶ τοῖς πρὸς τὴν
κώμην Μετωπῆ διλαμβάνει τόποις,
καὶ μοναστήρια συνεστήσαντο, καὶ
Θεοδόσιον ἐκκλῆρον τὸν μέγαν, ὃς
ἔχον κατὰ τὴν ἔρημον ἐξηγήσαντο
κοιτοβίον, εἰς μοναχικὴν πρὸς ἡ-

γαρον τελειότητα. πανταχοῦ ὃ δ' Α
 τοιαύτης Εὐθυμίου φήμης ἐν ὁλίῳ
 ὁ βασιλεύσης, πολλοὶ πρὸς αὐτὸν
 ὡς πρὸς ὑπὸ πινός ὁσμῆς μύρου κε-
 κλημένοι καὶ ἔχαστη συνέρρειον, ἥ
 τούτων ἔχαστος αὐτῷ συνοικεῖν ἐδίδο, ἥ
 ὑπὸ αὐτῷ καθηγμένῳ ζῆν, καὶ
 ῥυθμίζεσθαι τὴν ψυχὴν, καὶ τὰ πύ-
 ματτα ἐκπαδεύεσθαι. ἀλλ' ἐκεί-
 νῳ ἀκέραιόν τε καὶ ἄκρατον τὸ δ'
 ἡσυχίας ἔχειν καλὸν βουλόμενῳ, Β
 πᾶσαν τὴν μακαρίτη Θεοκτίστῳ τ'
 τὸ πρὸς αὐτῶν ὁπτιμέλειαι ἀνετίθει
 καὶ ὅς, ὡς καὶ οὖν ἐκείνου μηδέποτε
 γνοῖς, ἀναρεῖται μὲν αὐτίκα καὶ ἐν-
 πολλῶν, πάντα ὃ καὶ γινώμην Εὐ-
 θυμίου ἀγαθῆς λυ.

Εἴπωτα μὲντοι ἥ πρὸς τὸν τοῦ
 τόπου συνοικισμὸν ἡχολουῶτο, καὶ
 συστήσασθαι ὡς τὴν ἀπὸ λαύ-
 ραν καὶ τὴν * τύπον φαρεν ἐσκέπ-
 τοντο ἀλλ' ἡ ἐνοῶσα τὴν τὴν πρὸς
 χύτης, καὶ τὸ μικρὸν καὶ ἄβατον αὐ-
 τὸν εἶναι, συστήται μὲν πᾶσα πρὸς αὐ-
 τὸν λαύραν ὅς ἐστι πρὸς αὐτῇ ὃ
 τῇ τοῦ κρημοῦ πρὸς ἑαυτοῖς, κοινό-
 βιοι οἰκοδομοῖσι τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ
 τὸ ἀπὸ λαύραν ἐαυτοῖς εἰς ἐκκλησίαν
 * μετὰ σκευὰς οὖν καὶ πρὸς
 ἀρδύων ἐφ' ἡσυχίας ὁ μέγας Εὐθύ-
 μος, ψυχῇ λυ ὁπτιμελητὴς, καὶ ὡς
 ἐκείναι διεχρίται πληγῶν ὑπὸ δ'
 κακίας, καὶ ὑφ' ὧν πολλὰ καὶ τραυ-
 μάτων κακῶς πάχυσιν, ἰατρὸς
 ἐμπερέςτατος. πρὸς αὐτῶν ὃ
 τὴν καὶ ἔχαστη τῶν ἀδελφῶν, καὶ

herint perfectionem. Cum
 autem hæc fama Euthymii
 brevi tempore ubique perva-
 deret, multi ad ipsum, tam-
 quam ab aliquo commoti un-
 guenti odore, quotidie con-
 fluebant; & rogabat unusquis-
 que illorum, ut cum ipso ha-
 bitare sibi liceret, sub eo du-
 ce vivere, animā effingi, spi-
 ritualia edoceri. Sed ille, ob-
 tinere cupiens integrum pu-
 rumque quietis bonum, om-
 nem advenientium curam
 beato commisit Theodisto:
 hic verò, qui ei numquam re-
 cusabat parère, protinus qui-
 dem mandatum suscipit; ve-
 rum cuncta administrabat ex
 sententia Euthymii.

xv. Deinde autem in loco
 quoque ad habitandum con-
 struendo occupabantur, ha-
 bebantque in animo ad spe-
 luncam constituere Lauram,
 secundum figuram Pharan:
 C sed quæ loco inerat asperitas,
 quòdque is esset propemo-
 dum invius, non sinebat illic
 Lauram condere: at in ipso
 præcipitii aditu Cœnobium
 ædificant Fratribus, & sibi
 speluncam in Ecclesiam trans-
 mutant: ubi in quiete ac si-
 lentio magnus assidens Eu-
 thymius, erat curator anima-
 rum, necnon plagarum quas
 illæ à vitiis accipiunt, à qui-
 bus vulneribus sæpe malè af-
 ficiuntur, medicus peritissi-
 mus. Quotidie enim ad eum
 accedentibus Fratribus, neq

* Al.
 τῶν

* Al.
 καὶ πρὸς
 καὶ ὑπὸ
 ζῶντων

verentibus ei aperire cogitationes, unicuique dabat conveniens sanando malo medicamentum; quæ quidem experientia, prudentia, multoque judicio apud se collegerat; adeo ut in ipso prope modum impleretur illud divini Hieremiæ; *Probatores dedi te populi mei, & scies in probando te viam eorum.*

107. vi.
27.

xvi. Sæpe itaque etiam admonebat paternè, & communiter ad illos orationem habebat, dicens oportere eos qui huic vitæ rebusque sæculi renunciant, ubique curam gerere obedientiæ, & humilitatis, ac ne propriam sequantur voluntatem; adhuc in votis semper habere mortem; & supplicium quidem perhorrescere, regnum autem cælorum desiderare; atque omni tempore se dedere laboribus, manuumque officio & operationi; idque maximè si is est juvenis, ejusque appetitio seu impetus moveatur ab ætate. Tunc enim oportet, præter aliam ejus custodiam, corpus quoque multis ærumnis affligere, ut pareat rationi, & fervor flaccescat juventutis; utque Pauli imitatores simus, simulque divinarum ejus legum adimpletores; non otii crimen solummodo vitantes, (siquidem ne alimento quidem eum dignum judicat, qui est adeo

* Αλ. τψ
* Αλ.
ὀγκυλ-
μαπ

A οὗ λογισμοῖς οὐδ' οὐρου ἀνακαλύψει αὐτῷ διάλαβουμένων, τὸ χαλὰ ληλόν ἐκείτω πρὸς τὸ χαλὰν πρὸς αὐτὸν ἐδίδου φάρμακον, ἀπειρά καὶ συνέσει καὶ πολλῇ ἀφ' ἑκρίσει, παρ' ἑαυτῷ συνελέξατο· ὡς μικρὸν καὶ ἐπ' αὐτῷ πληροῦσθαι τὸ τοῦ θείου Ιερემίου, ὅτι δοκιμασθὴν δεδωκάσιν τοῦ λαοῦ μου, καὶ γνώσῃ ἐν τῷ δοκιμάσειν σε τὸ δὲ αὐτῶν.

B Ἀλλὰ καὶ παρ' ἑαυτῷ πατρικῶς πολυλάκεις, καὶ κοινῇ πρὸς αὐτὸν διελέγετο, ὡς ἄρα δεῖ τοῦ ἀποστόλου βίῳ καὶ τοῖς πρὸς τὸν βίον, ὑπακοῇς πανταχόθεν φρονεῖν καὶ πασιν φροσύνης, καὶ τοῦ μὴ τῷ ἰδίῳ τοιχεῖν θελήματι· κατὰ τύμωσιν τε αἰὲν τὸν θέναν ἔχειν· καὶ πλὴν μὴ κόασιν δεδοικέαι, τῆς βασιλείας ἧς τῷ οὐρανῷ ἐφίεσθαι πάντα τε τὸν χεῖρον πόνοις ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, καὶ χειρῶν τέχνῃ καὶ ἐργασίᾳ καὶ μάστιγι γε εἰ νῦν ὅτι οὗτος, καὶ πλὴν ὁρμῶν ὑπὸ τῆς ἡλικίας κεκνημένῳ. τότε γὰρ καὶ πρὸς τῇ ἄλλῃ πρὸς αὐτὸν φυλακῇ, καὶ πολλῇ τὸ σῶμα θαλασπιεῖα καταπονέειν, ὡς αὐτὸς ὁπωσίδες τε εἴη τῷ λόγῳ, καὶ τὸ πυρῶδες ἀπομαραίνηται τῆς νεότητος· καὶ ἵνα μιμηταὶ Παύλου, καὶ ἅμα πληρωταὶ τῷ αὐτῷ θείῳ νόμῳ γινώμεθα, μὴ * τὸ τῆς ἀρετῆς ἀπλῶς * ἐγκλημα διαφύγοντες· ἢ καὶ οὐδὲ προφῆς ἀξίον κρίνει τὸν

οὕτω νοθῇ καὶ ἡμελημένοι. ὁ δὲ γὰρ **A**
 γὰρ φησι, μηδὲ ἐοδιέτω· ἀλλὰ καὶ
 ὡς αὐταῖς ἐκείνῳ κτώμενοι χεῖρας.
 αἱ χεῖρες γὰρ φησιν αὐται, ὥσπερ
 ῥέψαντες ἐμοὶ τε καὶ τοῖς μετ' ἐμοῦ.
 ἐπεὶ καὶ τ' ἀτόπων ἔστι, οὐδ' ἔτι βιω-
 πκοὺς τ' αἰσθάνων, γυναικαὶ καὶ πα-
 δας καὶ οἰκίαν ὅλῳ, ἐκ τοῦ τ' χει-
 ρῶν ἔργου διατρέφειν, καὶ τὸν ἐπέ-
 τερον αὐτοῖς διαλύεσθαι φέρον, ἀλ-
 λά καὶ ἀπαρχεσθαι τῶν τ' πόνων,
 καὶ εὖ ποιεῖν κατὰ δύναμιν· ἡμᾶς δ' **B**
 μὴ καὶ ἄλλοις τοῦ τ' χειρῶν ἡμῶν
 καρποῦ κοινωνεῖν.

Καὶ ἐκεῖνα δ' ἄξια μνήμῃ δοῦναι
 τ' ἐκείνου ὡς ἀγαθῶν παρῆ-
 ρει καὶ τ' εὐκόσμον ἀσάφιστα σιω-
 πὴν ἐν ταῷ κυρίῳ, καὶ μὴ φθγ-
 γεσθαι μηδένα ὡς ἐκ τῆς συνάξεως τ'
 ἀδελφῶν, τ' ἱερῶν μυστηρίων πε-
 λουμένων· μήτε μὲν ἐν δεισιφροσύνῃ
 ἀδελφῶν εἰς δεῖπνον συμελεσμέ- **C**
 νων, * ἀφίεναι τῇ γλώττῃ· ἀλλὰ
 μένειν ἐπὶ τ' αὐτῆς ἡσυχίας ἐν
 ἀμφοτέροις. ἀπὶ ἑσέως δ' αὐτῶν, καὶ
 τὸ τ' ἀδελφῶν ἐνίοις, καὶ μάλιστα
 νέοις ὄντας, πλείονα * δ' λοιπῶν
 ἐν τῇ κοινοβίῳ φανερὰ καὶ διδημο-
 σιὰ μὲν ἐπιδείκνυσθαι ἡγεῖσθαι,
 καὶ τὸν κοινὸν λύειν καὶ ὁρᾶν τῶν
 ἀδελφῶν, ἰδίῳ θελήματι καὶ νόμῳ
 τοιχοῦτας. οὐδὲ γὰρ σαλπίζε-
 σθαι τὸ ἀγαθὸν ἐκείνος, οὐδὲ μὲν
 ἐκδηλὸν εἶναι καὶ διακεκρυμμένον,
 ἀλλ' ὡς οἶόν τε λατρεύειν ἡσού-

hebes, segnis, & negligens.

Ottosius enim inquit, nec man- **I 1.**
 ducet) sed etiam habentes eas. **Theff.**
 dem cum illo manus. **Manus**
 enim inquit ista ministrave- **III. 10.**
 runt mihi. **Et** his qui mecum **ΔΓ.**
 sunt. Quoniam absurdum est, **xx. 34.**
 ut homines quidem secula-
 res, uxorem, liberos, totam-
 que familiam labore ma-
 num suarum alant, & an-
 num ab eis solvatur tribu-
 tum, quin etiam à laboribus
 Deo offerant primitias, at-
 que pro viribus benefaciant;
 nos verò aliis fructum ma-
 num nostrarum nequaquam
 communicemus.

xvi. 1. Illa quoque ex ejus
 præceptis digna sunt quæ
 mandentur memoriæ. Suade-
 bat enim honestum amplecti *** Al.**
 silentium in templo Domini, **μτδ**
 neve quis loqueretur in Sy-
 naxi Fratrum, dum sacra per-
 aguntur mysteria; sed nec in
 Refectorio, Fratribus ad cœ-
 nam collectis linguam laxare; *** Al.**
 verum in utrisque manere in **ἐφ' ἑαυτῶν**
 eodem silentio. Præterea dis-
 plicebat ei, quod Fratrum
 nonnulli, præsertim juvenes,
 majus jejunium quam à reli-
 quis observaretur in Cœno- *** Al.**
 bio palam & publicè ostende- **ἐπὶ λαμ- πρῆς**
 rent, communemque solve-
 rent Fratrum regulam, suam
 sequendo voluntatem ac le-
 gem. Neque enim ille bonum
 esse & divulgatum, sed quàm
 maximè fieri potest latere vo-

* Abest
ab al.

lebat: atque ideo eam opti-
mam esse dicebat abstinē-
tiam, quæ præveniret satie-
tatem, & indigentibus adhuc
nobis reprimeret alimentum:
quod quidem est infra neces-
sitatē cibum sumere: clam
verò resistere carnis afflictio-
nibus, ac securè omni ex par-
te communitum esse armis
Monachorum; quæ sunt, hu-
militas, moderatio, medita-
tio, discretio, secundum
Deum obedientia, & reverētia
Dei imitatrix virtus. Talibus
igitur à suavissima illa lingua
documentis Fratres quotidie
fruebantur.

xviii. Nobis autem jam
deinceps incipit oratio per-
gere ad res antiqui Terebo-
nis; quas cuncti quidem se-
niores Patrum mihi concordi
voce narrarunt; accuratius
verò Terebon ille, veteris
istius Terebonis nepos, qui
tribui apud Saracenos præ-
fuit, & in eis maximum no-
men reliquit ad claritatem.
Oportet autem ab alto ordiri
principium narrationis, ut sic
perspiciatur facilius sermo
noster. Erat apud Persas qui-
dam Græcus, nomine Aspe-
betus, qui factus fuerat prin-
ceps tribus Saracenorum.
Porro morā per Magos circa
finem regis Isdegerdis per-
secutione adversus Christia-
nos, illi ducentes opus esse
summo studio contendē-
dum, ut cunctos venarentur

λεπο· καὶ διὰ τοῦτο δέξιαν ἐλεῖν
ἐκράτειαν εἶναι, τὸ τὸν κόπον
ἀφαιρουσαν, καὶ διουλιόοις ἡμῶν ἔπαι, * καὶ
τὸ προφύλῳ ἰσῶσαν· ὅθεν ὅτι τὸ πα-
ραμικρὸν δὲ χρεῖας, πεφῆς κοινα-
νείν· κρυφίως ἢ πρὸς τὰ τὸ σαρκὸς
ἵστασθαι πάθη, καὶ ἀσφαλῶς πάντο-
θεν συμπεφράσθαι τοῖς ὁπλοῖς τῇ
μοιᾷ· ἔτι ἢ ταῦτα, ταπεινω-
σις, σωφροσύνη, μελέτη, διάκρι-
σις, καὶ ἡ κατὰ θεὸν ὑπακοή, ἥ τῷ
ὄντι θεομῖμος ἀρετή. τοιαύτης μὲν
οὐκ ὡς τὸ τὸ ἡδίστης γλώττης ἐκεί-
νης οἱ ἀδελφοὶ κατὰ ἐκείνην ἀπέλα-
σον τὴν διδασκαλίαν.

Ἡμῶν ἢ χωρεῖν ἥδη λοιπὸν ὁ λό-
γος πρὸς τὰ τοῦ παλαμοῦ Τερέ-
βωνος ἀρχεται· ἀ καὶ πάντες μὲν
οἱ πρεσβύτεροι τῶν πατέρων συμ-
φώνως μοι διηγήσαντο, ἀκριβέστε-
ρον ἢ Τερέβων ἐκεῖνος, ὁ τοῦ
παλαμοῦ τούτου Τερέβωνος ἐκγε-
νος, φυλῆς τε ὡς τοῖς Σαρα-
κηνοῖς ἀρχας, καὶ μέγιστον εἰς ἐπι-
φάνειαν ἐν αὐτοῖς ἀπολιπὼν ὄνο-
μα. καὶ ἢ τίς δέχιν ἀνωθεν ὑφᾶ-
ναι τοῦ διηγήματος, ἵν' οὕτω μάλ-
λοι εὐσύνοπτον ὁ λόγος ἡμῶν γέ-
νηται. καὶ πῶς ὡς Πέρσαις Ελ-
λίω Ασπέβητος ὄνομα, Σαρα-
κηνῶν φυλῆς ἀρχὴν γεννημέ-
νῳ. διωκτοῦ ἢ ὡς τῶν μα-
χων ὡς τὰ τέλη τῆς * Ἰσδη-
γέρδου βασιλείας κατὰ Χριστι-
ανῶν κινήματος, ἔργον ἐκεῖνοι ἡμέ-
ροι ἀπουδαίωτον, πάντας τηρεῖται
Χριστιανούς

* Al.
ἰσθῆναι
δοῦ

Χριστιανούς, ὅτ' ἕως αὐτῶν ἅπαν-
 τας φυλάρχους, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὸν
 Λασιβέτον, ἀκριβεῖς φύλακας παν-
 ταχὺ ταῖς ὁδοῖς ἐφιστᾷσιν, ἐφ' ᾧ
 μηδὲνα Χριστιανὸν λαθεῖν διηγήν-
 τα, τῇ Ρωμῆϊαν δὲ καὶ προσφυ-
 γῶν. Ο γοῦν Λασιβέτος οὗτος,
 ὁρῶν ὅτι πολλὰ ταῦτ' αὐτῷ Χρι-
 στιανῶν φορεῖν καὶ μανίας, καὶ οἶκτον
 αὐτῶν λαμβάνων καὶ συμφορᾶς, οὐ
 μόνον οὐκ ἀπεῖργεν αὐτοῖς καὶ φυγὴν,
 ἀλλὰ καὶ χεῖρα μάλλον παρεῖχε
 ἱκανῶς συλλαμβάνουσιν. ἐφ' οἷς
 τῷ βασιλεῖ διαβληθεὶς Ἰσδηγέρδης,
 ὃς καὶ ἐκείνου δίδας ἀπήνειαν, τῷ
 οὐσίᾳ ὁδοῦ καὶ συγγένειαν, καὶ Τερέ-
 βωνα τὸν παῖδα πῶδ' ἀλαβῶν, αὐ-
 τόμολος ἦκει Ρωμῆϊοις. οὗς δεξά-
 μενος Ἀνατόλιος· οὗτος γὰρ τότε
 καὶ ἑώας * στρατηγὸς ἦν· εἰς τῷ
 Ἀραβῶν τε κατοικίζει, καὶ τῷ
 ἐκείνῳ Ρωμῆϊοις ὑποπελὴ τῷ
 Σαρακηνῶν φυλαρχίᾳ ἐλκεῖ·
 ζεῖ τῷ Λασιβέτῳ, ἐχέγγον αὐτῷ
 ποῖον οὗτον, καὶ δόλου καταρτίου-
 σαι καὶ ὑποδοχῆν.

Οὗτως οὖν Ρωμῆϊοις αὐτῷ
 προσκεχωρηκός, ἐτόλχανε μὲν
 Τερέβων ὁ παῖς, ἕως ἔτι ἀνήβη
 ἦν, ὃς τοῦτο αὐτὸ δηλαδὴ παῖς,
 δαιμονία πληγὴς μάστιγι, μέρες
 τε τοῦ σώματος ἐξ ἡμιστίας τὸ δε-
 ξίον ἔχει ξηρὸν, καὶ νεκροῖς ὅ-
 μοιον, καὶ ἥκιστα ἐνεργόν. τοῦτο
 καὶ οὗτως εἶχεν αὐτῷ ὅπ' ἀκατα-
 λῆς ἄχρη ποδῶν, ὥστε καὶ τοῦ

Tom. II.

A Christianos, omnes tribuum
 præfectos ditionis suæ, ip-
 sumque etiam Aspebetum, in
 diligentes viarum custodes
 ubique constituunt, quò nul-
 lus Christianus posset clan-
 culum confugere ad Impe-
 rium Romanorum. Is itaque
 Aspebetus, videns ingentem
 hanc in Christianos incurso-
 nem & insaniam, motus mi-
 sericordiæ eorum calamitatis,
 non modò non prohibuit fu-
 gam, sed & manum potiùs
 præbuit non mediocriter ad-
 jutricem. Qua de causâ ac-
 cusatus apud regem Isdeger-
 dem, & illius veritus crude-
 litatem, assumptis protinus
 suis facultatibus, cum cognatis
 ac Terebone puero, ad
 Romanos transfuga venit.
 Quos excipiens Anatolius,
 (is enim tunc erat præfectus
 Orientis) collocat in Arabia;
 & Saracenorum Præfectu-
 ram, quæ illic Romanis sub-
 erat, tradit Aspebeto; sic ex-
 hibens illi securam omnisque
 doli expertem susceptionem.

xix. Cum is ergo sic ad
 Romanos accessisset, puer
 quidem Terebo, dum esset
 adhuc impubes, atque adeò
 verè puer, percussus erat fla-
 gello Dæmonis, ut qui par-
 tem corporis ex dimidio dex-
 teram haberet siccam, mor-
 tuisque similem, ac operimi-
 nimè idoneam. Hoc autem
 ei ita se habebat à capite us-
 que ad pedes; adeò ut licet

E c

* *Al.* pater multum facultatum
add. consumpsisset in medicorum
aut manus, nullum Terebon ex
 arte illorum acceperit adju-
 mentum. Postquam verò mi-
 grarunt in Arabiam, videt
 puer in somnis aliquid; & ad
 visionem expergefactus, eam
 patri narrat; qui citra ullam
 moram assumens puerum
 multosque ex ei subjectis
 Barbaris, pergit ad Euthymii
 hujus & Theoctisti spelun-
 cam. Eò enim ut veniret,
 præcipiebat quæ apparuerat
 visio. Atque Fratres quidem,
 tantam multitudinem viden-
 tes, invasit anxietas & me-
 tus, nec compertum habebant,
 quidnam se fieret. At
 beatus Theoctistus, ejecto ex
 eorum animis timore illo,
 descendit fidenter ad Barba-
 ros, & rogat quænam neces-
 sitas eos adduxisset. Respon-
 derunt illi; Venimus ad vi-
 dendum Euthymium. Tum
 beatus Theoctistus, At ille,
 inquit, nunc in secessus quie-
 te degit, neque omnino us-
 que ad Sabbatum in cujus-
 quam conspectum venturus
 est, & congressum. Tunc Al-
 peberus manum Theoctisti
 prehendens, ostendit ei filium
 semiaridum, & dexterâ parte
 veluti mortuum; deinde pue-
 ro annuit superciliis. Et ille
 incipiens, rem omnem narrat
 ordine.

xx Ego, inquit, in Perfide
 afflicus hac plaga, multisque

A πατρός * τὸ πολὺ τὸ οὐσίαις εἰς ἰα-
 τρῶν ἀταλάσαιντος χεῖρας, οὐδὲν
 ὁ Τερέβων τῆς ἐκείνων ἀπάντα το
 πύχνης. ἐπεὶ ᾗ εἰς τὴν Λαβῶν με-
 τὰλσαι, ὅρα π ὅναρ ὁ παῖς, καὶ
 πρὸς τὸ ὅτι διύπνιαθαι, τῷ πατρί
 ταύτῃ διηγεῖται καὶ ὁ αὐτὸς
 μάλα τὸν παῖδα, καὶ πολλοὺς τῶν
 ἰσὺ αὐτῷ βαρβάρων, ὡς λα-
 βῶν, ὡς τὸ Εὐθυμίου τούτου καὶ
 Θεοκλήτου ἀπὸ λαοῦ ἀφικνεῖται.
 B τῇδε ᾗ ἐλθεῖν ἡ Φαῦσα ὁψις
 ἐπέσκηπτε. εὖν μὲ οὐκ ἀδελφούς
 τὸ πλῆθος ἰδόντας, ἀγωνία τι εἰ-
 λήφει καὶ δέος, καὶ οὐκ εἶχον ὁ π
 καὶ * ἡβώνται. ἀλλ' ὁ μακαρίτης
 Θεόκπρος τὴν δουλίας ἐκείνων ἐκ-
 βαλὼν αὐτῶν τὸ ψυχῆς, κατέπεισι
 θαυμάσιως πρὸς τοὺς βαρβάρους,
 καὶ τὴν χεῖρα * ἥτις αὐτοὺς
 ἀγάροι διεπωπύλατο. οἱ δὲ, καὶ
 θῆαι, εἶπον, ἡκοῦμεν Εὐθυμίου. καὶ ὁ
 C μακαρίτης Θεόκπρος. ἀλλ' ἐκεί-
 νος, φησὶν, ἡσυχάζει ἐν, καὶ οὐκ
 αὐ οὐτε εἰς θῆαι ἐλθοι μέχρι καὶ
 τοῦ σαββάτου πρὶ, οὐτε μὴν ὁ-
 λως εἰς ὁμιλίαν. τότε λαβόμενος
 τοῦ Θεοκλήτου τὸ χεῖρας ὁ Ασπερε-
 τος, ὑποδείκνυσιν αὐτῷ τὸν υἱόν,
 ἡμίσηρον * ὄντα, καὶ τὸ μέρες οἶον
 σκοτεινόν τὸ δεξιόν. εἶτα ἐ-
 παῖς ὁφρύσι τῷ πατρὶ ὅτι πῶς
 καὶ κείνος ἀρξάμενος, ἀκολουθῶς
 ἀπαντα διεξῆκε.

Εγὼ φησὶν ἐν Περσίδι ταύ-
 τῃ δεξάμενος τὴν πληγὴν,

* *Al.*
inf. οὐ
τως αλ.
ὅπως

ἡ πολλὰς ἰατρικὰς τε καὶ μαγικὰς
 τέχνας χαταπίβεις, οὐδὲν πλέον
 σκεῖται σκαρπωσάμην; ὅτι μὴ τὸ
 χαταπίβω μόνον, καὶ μὴ σφόδρα
 ἔχειν ἐπ' ὀκείνοις περὶ εἶναι. ἔπειτα
 ὡς εἰς τὴν Λεγάων ἡλθὼν τῶν
 τῶν, τῇ πατρίδι καὶ ταῦτα πάλιν
 ἐπ' αὐτοὺς συμφορὰ, καὶ τοῖς
 ὁμοίοις ἐβαλλόμενι χακοῖς. νυκτὸς
 δὲ ποτε περὶ τῶν ἐμαυτῶν καὶ σκο-
 πῶν εἴποι τοῦ πάθους πινὰ λύσιν
 ἐφάρσα· ἐπὶ μηδεμίαν σκαρπῶν
 παρ' ἡμῖν ἐώραν τοῦ χακοῦ πε-
 ραπείας ἢ Τερέβαν, αὐτὸς περὶ
 ἐμαυτὸν διωμύλου, πού τιν' εἰσὶν
 αἱ παρ' Ἑλλήσιν καὶ Πέρσαις ἰα-
 τρικὰ τε καὶ μαγικὰ, καὶ ὁ ἐν-
 τεῦθεν ὕψλος, καὶ ἡ θρυλλουμένη
 τούτων ὠφέλεια; πού τιν' ἀστρολό-
 γων αἱ χρηταίαι, καὶ αἱ τῇ ἡμετέραν
 σεβασμάτων μυστοποιίαι, καὶ ἀνό-
 ητοι ἑπικλησεις; ὅπως ἀπάτη
 πάντα καὶ γέλως ἐπιφανής· οὐδὲν
 ἄνευ τοῦ τῶ ὅλων δημιουργοῦ, φη-
 μί, ἔστι δύσποτου ἀνύμνου δυνάμει.
 ταῦτα ποίω περὶ ἐμαυτὸν εἰ-
 πὼν ἔτι διαλεχθεὶς, ἐδόμην περὶ
 μύστατα τοῦ θεοῦ, καὶ παρ' αὐτῶν
 τοῦ πάθους ἐζήτου ἀπαλλαγὴν·
 ἀντιδιδυμά τε πάλιν αὐτὸς τὴν βίου
 μεταβολὴν, καὶ τὸ Χριστιανὸς γινέ-
 σθαι, * ἐπηγελλόμενι.

Εν ὅσῳ τῶ ταῦτα λέγεται, καὶ ποιού-
 τῳ περὶ θεοῦ ἐποιοῦμην τῶν
 * ἰκεσίας, εἰς ὕπνον ἡρέμα χα-
 τερευθεὶς, ἐδόμην πινὰ μονα-

A medicis & magicis artibus
 contritus, nihil amplius inde
 fructus percepi, nisi solidum
 ut damnaem, & non habe-
 rem valde illis confidere. De-
 inde ubi in hanc Arabum ve-
 nimus regionem, hic quoque
 rursus cum priori luctabar ca-
 lamitate, & malis vexabar
 similibus. Noctu autem ali-
 quando attendens mihi ipsi,
 & considerans an usquam à
 morbo aliquam invenirem
 liberationem; quia nullam
 ex nostris cernebam mali cu-
 rationem, ipse sic mecum col-
 loquebar; O Terebon, ubi
 nunc sunt quæ apud Græcos
 & Persas feruntur Medicinæ
 & Magiæ artes, ac nugæ ea-
 rum, vulgòque jactata inde
 utilitas? Ubi verò Astrolo-
 gorum præstigiæ, & sacrorum
 nostrorum confictæ fabulæ,
 inutilesque invocationes?
 Profecto cuncta fraudes sunt
 & risus manifestus; quæ nihil,
 C inquam, possunt efficere abs-
 que universorum opifice &
 Domino. His ergo apud me
 dictis ac dissertatis, Deum ar-
 dentissimè precatus sum, &
 ab eo petii à morbo libera-
 tionem: atque vicissim ipse
 pollicitus sum repensurum
 me vitæ mutationem, & Chri-
 stianum fore.

XXI. Dum verò hæc essent,
 talemque ad Deum deferrem
 supplicationem, paulatim in
 somnum deductus, mihi vide-
 bar quemdam cernere Mona-

* Al.
 ἰππυ-
 γοῦ
 * Al.
 ἰππυγίου

chum promissâ densâque bar-
bâ, jam senescentem & ca-
nis conspersum, qui interro-
gabam me, quisnam esset mor-
bus, quidnam malinos inva-
sisset. Cûmque ego ei mor-
bum ostendissem, ille, Im-
plebisne, inquit, tu quæcum-
que Deo es pollicitus? Dein-
de cûm ego iterum promissis-
sem, me prompto & alacri
animo omnia impleturum;
Ego, inquit, sum Euthymius,
qui ad Orientalem solitudi-
nem habito in torrente ad au-
stralem partem viæ quæ Hie-
richuntem ducit sito, decem
millibus diffitus à Hierosoly-
mis. Si vis ergo invenire mali
solutionem, veni ad me, ait,
& per nos sanabit te Deus.
Hæc in somnis postquam vi-
dissem, essemque excitatus,
patri statim narravi. Et ecce
omnibus postpositis, hue, ut
jussit visio, venimus nunc,
teque valde & enixè roga-
mus, ut nobis ostendas verè
divinum & admirabilem il-
lum medicum, qui per visio-
nem nobis indicatus fuit.

xxi. Hæc audiens beatus
Theoctistus, & quomodo vi-
sio apertum Dei gratiæ esset
indiciu admiratus, Euthy-
mio interrumpit quietem, ei-
que omnia ordine, pueri mor-
bum, neminem qui curaret
inventum, promissâ commu-
ni Domino ab eo facta, som-
num illum, visionem osten-
sam, uno verbo nihil non

A γόν; βαθὺν τὸν πόντον καθε-
μύον, γηράντα ἤδη, καὶ πολὺς
κατηρτυμύον ὄρεσιν, ἥτις τε ἡ νό-
σος διερωτῶντά με, καὶ πὶ τὸ κα-
τασκῆψαν εἰς ἡμᾶς καλὸν, ποι-
σάντων. ἐμοῦ δὲ τὸ πάθος αὐτῶ
ὑποδείξαιτος, σκεῖνος, ἀλλὰ
πληρεῖς, εἶπεν, αὐτὸς ὅσα πρὸ
θεῷ ἐσσηγείλω; εἶτα πάλιν ἐμοῦ
καὶ μάλα σφοδρῶς πάντα πλη-
ράσας ὑποχωρῶντος, ἐγὼ εἶπα
B Εὐθύμιος, ἔφη, ὁ πρὸς τῇ ἀνα-
τολικῇ ἐρήμῳ ἐν τῷ χτ' ἰότον δὲ
πρὸς Ἱερειχοῦτα ὁδοῦ χειμαίρῳ
οἰκῶν, δέκα μιλίοις Ἱερουλύ-
μων διέχων. εἴτωρ οὐκ βούλει τοῦ
κακοῦ τὸ λύσειν εὐρεῖν, ἐλθὲ πρὸς
μέ, φησὶ, ἔϊαταί σε δι' ἡμῶν
ὁ θεός. ταῦτα ὄναρ ἰδὼν, ἔδυσ-
ναθεῖς, τῷ πατρὶ αὐτίκα διηγήσα-
μην. καὶ ἰδὼν δυνάστεα θήμενοι πάντα,
ὡς ἡ ὄψις ἐπέσκηψε, κατελαβόμε-
C νυν, καὶ δόμεθα δέησι πάντ' σφόδρα
θερμῶν καὶ σπουδαίων, ὑποδείξαι τὸ
διὰ τὸ ὁπασίας ἡμῖν μυηθῆναι θεῖον
ὄντως καὶ ὡς ἀδδξον ἰατρὸν.

* Τοῦτον ὁ μακαρίτης ἀκούσας
Θεόκλητος, καὶ ὅπως ἡ ὄψις δειτ-
μα σαφὲς ἡν τὸ τοῦ θεοῦ χάριτος
ἐκπλαγίς, διακόπητι τῷ ἡσυχ-
αίᾳ τῷ Εὐθυμῷ, καὶ πάντα ἐξῆς
αὐτῶ, τοῦ παιδὸς τὸ πάθος, τῷ
τοῦ θεραπείωντος ἀπολείπει, ταῖς
αὐτῶ πρὸς τὸ κοινὸν δεσπότῳ ἐπαγ-
χαλίας, τὸν ὕπνον σκεῖνον, καὶ φα-
νεῖσθαι ὄψιν, καὶ ἀπλῶς χτ' ἡμέρας

* Al.
ἐμοῦ

* Al.
τῷ

* Al.
inf. ὅτι

* Al.
ἐμοῦ

* Abss.
ab al.

* Al.
ἐμοῦ

ἔχασα χαπαλέγχι. ὁ ᾧ θείας πινά τὸ
 παῖσμα οἰκονομίαι καὶ αὐτὸς ἱ) πι-
 πύσας, χάπτεισιν εὐθέως πρὸς τοὺς
 βαρβάρους, καὶ ὑποφάσκεινος θερ-
 μῶς ὁ παῖς, καὶ αὐτὸς τ' ὅς τ' αὐτοῦ
 τύπιν ὀπιθαλῶν, οὐ χροῖον ἐδέχθη
 πρὸς, οὐ πλείονος δ' πρὸς τ' εὐχὴν
 προσεδρεύας, ἀλλ' ἐρωιδύον αὐτὸν
 καὶ ὕμῃ * χαρὰ παῖς παρὰ χροῖον ἐρ-
 γάζεται.

Καταπλήθει τοὺς βαρβάρους
 τὸ γένος, καὶ θεῖον ἢ ὁ πάχων τὸ
 σῶμα, καὶ αὐτοὶ θεραπύονται τὰς
 ψυχάς· μάλλον ᾧ κοινὰς ἰδνται τ'
 τ' ψυχῆς ἴασι, καὶ πρὸς τὸ θεῖον
 γίνονται. διὸ καὶ τερνέας ἐπ' ἐδάφοις
 εἰατοὺς ρίφαντες, δέονται τ' ἀγίας
 οὐκείνης ψυχῆς, ὥστε τῇ τοῦ Χει-
 τοῦ σφραγίδι σημειωθῆναι, ἥ ὅς τ'
 Χειτωτῶν μέγας ἀξιοθῆναι καὶ ὅ
 ὀνόματος.

Πάντας ᾧ οὐκ ἰὼ ἀνδρὸς φι-
 λοθέου τὸ μέλλειν ἐν τοῖς ποιού-
 τοις. οὐκ αὖ οὐδὲ Εὐθυμίας τὸ πα-
 ρέπον μέλλοις ἰὼ. ἀλλ' ἰδὼν
 αὐτοὺς καρδίᾳ μάλλον ἢ σῶ-
 ματι τὸ ἱερὸν βᾶπτισμα αἰτου-
 μένους, κελεύει * μακρὰν ἐν πνι-
 πτῷ σπηλαίῳ γωνίᾳ κολυμβή-
 θῃαι χειροδότηται· ἥ τις καὶ εἰς
 πέδε χροῖον μέγας συνισαμένη·
 καὶ τὰς συνήθεις εὐχὰς ἱσχυρῶς,
 καὶ ὅσα νόμος ἐπ' αὐτοῖς πε-
 λίσσας, παρὰ τὸν Λα-
 πτίβητον βαπτίζει, Πέτρον με-
 τνομάσας, ἰξῆς δὲ Μάρειν,

A singulatim recenſet. Qui ipſe
 quoque perſuaſus rem illam
 divino geri conſilio, ſtatim
 deſcendit ad Barbaros, &
 ardentibus pro puero ſulis
 precibus, factaque ſuper il-
 lum crucis figura, non aliquo
 opus habuit tempore, non
 majore in orando perfeveran-
 tia, ſed eum valentem & om-
 nino ſanum ſtatim efficit.

* Abſt
 ab al.

xxiii. Percellit Barbaros
 B id quod factum fuerat, & ci-
 tius quàm ægroti corpus, eo-
 rum quoque curantur animæ;
 ſeu magis animæ ſanitatē
 communiter accipiunt, ſunt-
 que ſtatim fideles. Quocirca
 proni in ſolum projicientes
 ſe, rogant ſanctam illam ani-
 mam, ut Chriſti obſignentur
 ſignaculo, partemque ac no-
 men Chriſtianorum confe-
 quantur.

xxiv. Non erat autem om-
 nino viri pii & Deum aman-
 tis, cunctari in rebus hujus-
 modi. Neque ergo fuit Eu-
 thymio ulla cunctatio: ſed vi-
 dens eos corde magis quàm
 ore ſacrum Baptiſma poſtu-
 lare, jubet parvam piſcinam * Al.
 in quodam ſpeluncæ angulo
 ex tempore fieri; quæ quidem
 uſque in hunc diem conſiſtit;
 & conſuetas orationes pro-
 nunciāns, cunctiſque quæ lex
 præcipit ſuper illos peractis,
 primò quidem Aſpebetum
 baptizat, Petrum transnomi-
 nans; deinceps autem Marim,

Ee iij

fratrem uxoris Aspeberi; ambrosios claros genere, & amplissimis divitiis instructos, seu potius qui prudentia & virtute ornarent divitias, aut etiam qui ipsas opes facerent materiam virtutis; deinde vero Terebonem, ac post ipsum reliquos: quos utique & quadraginta dies apud se retinuit, & multa monuit, primumque religionis cultum accuratè docuit, atque omni modo firmis tutisque redditibus quæ ad salutem pertinent, dimisit in pace; non tamen amplius Agarenos, nec Ismaelitas, sed Saræ progeniem, certos promissionis hæredes, per divinum Baptisma.

xxv. At Maris, Terebonis avunculus, non amplius voluit retrò adspicere, neque omnino sustinuit discedere à Monasterio; sed ei consecratis omnibus facultatibus, cunctaque hujus mundi ratus esse parva, quorumque desiderium dedeceret animum generosum & magnificum, soli Deo adhæret, & per totam ætatem sub eo vivere statuit, magno utens ductore.

xxvi. Ubi autem miraculum dispersum est per multas partes solitudinis, multimodis & ægritudinibus correpti ad divinum Euthymium undequaque confluebant: sicque curationem sine mercede ac facilem colligentes, rever-

Α ἀδελφὸν δὲ γυναικὸς Λασιθέτου ὀπιφανῆς ἀμφοὶ τὸ γένος, πλούτω τε βασιλεὺς κομῶντας, καὶ σωέσει καὶ δρετῇ μᾶλλον τὸ πλοῦτον κοσμοῦντας, ἢ καὶ αὐτὸν τὸ πλοῦτον ὑποτίθων δρετῆς ποιουμένων· ἔπειτα δὲ Τερέβωνα, καὶ μετ' αὐτὸν αὐτὸν λαίον· οὗς δὴ πῶς καὶ ποσὰ ἐργάζονται παρ' ἐμὲ καὶ ἄλλων ἡμέρας, καὶ ὡς δύνανται αὐτοῖς ἐξακριβοῦσά μιν, καὶ πάντα πόπον ἔχοντες σωτηρίας ἀσφαλῆς ἡμέρας, ἀφίησιν ἐν εἰρήνῃ οὐ μόνον Ἀγαρηνοὺς, ἐπὶ δὲ οὐδὲ Ἰσμηλίτας, ἀλλὰ καὶ Σάρρας ἀπογόνους, καὶ κληρονόμους ἀφουδαίους ἐπαγγελίας, διὰ τοῦ θεοῦ βαπτίσματος.

Οἱ μὲν τοὶ Μάρις, ὃ καὶ θεὸς πρὸς μητρὸς τοῦ Τερέβωνος, οὐκέτι οὐδὲ βλέπειν εἰς τὰ ὀπίσω ἔλετο, οὐδὲ ἀποστῆναι τὸ μωρὸς ὅλως ἠέχοντο· ἀλλὰ πᾶσαν καθιερώσας αὐτῷ οὐσίαν, καὶ μικρὰ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πάντα νομίσας, καὶ οὐδὲ ἄξιον τὸ πρὸς αὐτὰ πόθον ψυχῆς ἀγνοοῦν τε καὶ μεγαλόφρονος, θεῷ προσκολλᾶται μόνον, καὶ ὑπὸ αὐτῷ ζῆν διὰ πάσης τὴ ζωῆς τίθεται, τῷ μεγάλῳ καθενητῇ ἡρώμενος.

Τοῦ θεοῦ μαρτυρίας δὲ πολλὰ καὶ ἐν ἡμέρῃ διαδοθέντος, πολλοὶ πρὸς τὸν θεὸν Εὐθύμιον πάντες καὶ νόστοις κατεληγμένοι, πολλὰ χόρην συνέρρεον καὶ οὕτως ἀμφοδὸν τε καὶ ἀχέρῃ θεοπραγίας τρυγῶντες, χαί-

* Al.
inf.
πολλὰ

* Absq.
ab al.

οντες ἐπαιήσαν· ὥς τε οὕτως ἐν βρα-
 χεὶ δι' ὅλης ἐξέλαμψε τ' ἐρήμου, ὥς
 μηδὲ πάσι τοῦτου τοῦ ὀνόματος τῇ Πα-
 λαιστίνῃ χωρητὶν εἶναι, ἀλλὰ δὴ καὶ παρὰ
 τὰς κύκλῳ διαβαίνειν ἐπαρχίας, καὶ
 πολὺ τοῦτο καὶ ἐν αὐταῖς ἀδελφῶν· ὅ-
 ρ' ἄλλω μὲν, ἴσως καὶ παρὰ ἡδονῆς
 ἰὺ· Εὐθυμίου δὲ, ἀναγκαστὶν * ἐποί-
 σφόδρα καὶ δυσχεραίνειν· οὐ μόνον τῷ
 τ' δόξαν ἀπεγράφειν τ' ἀνθρωπίνῳ,
 ἀλλὰ καὶ τῷ τ' ἡσυχίας ἀναμνησ-
 κεῖν τ' παρὰ τῆς, καὶ ὅπως ἀπερί-
 πατος ἐν αὐτῇ Ἐρημίου ξένος παν-
 τὸς καθίστατο. Ἀλλ' ταῦτα καὶ λα-
 θῆναι μὲν ἐμελέτα παρὰ τὸν Ρου-
 βᾶν ἀναχώρησιν.

Ἀλλ' ὁ θεὸς Θεόκλητος, ὅς τε
 εἶδ' ὅπως αἰδοῖσιν λαθὼν τοῦ με-
 λετωμένου, καὶ δῆλον τοῦτο τοῖς ἀ-
 δελφοῖς γένεσθαι, ἀπορίσει τε πάν-
 τας, καὶ κοινῶν εἰσφέρει δέησιν καὶ θερ-
 μῶν, ἔλεον αὐτῶν τ' ὁφθαλμοῖς λα-
 θεῖν, καὶ μὴ * παρὰ τοῦ οὕτω ποίμ-
 νῳ ἢ παρὰ αὐτὸς συνεστήσατο, δεινῶς
 καὶ τ' αὐτὴν ἀναχώρησιν ἀπαρὰ χθῆ-
 ναι μέλλουσιν ἔπειτα τοῦ κοινοῦ
 πάντων ἐρεῖν. ταῦτα εἰρηχέ τε καὶ
 ἔπεισε μὴ ἀποστῆναι τότ' αὖτε ἔχει,
 μηδὲ τοῦτοις ἀπολιπεῖν.

Ἐπὶ δὲ τὸ μετὰ ταῦτα θερμό-
 πειν ὁ τ' ἡσυχίας ἔρας αὐτὸν κα-
 θίστατο, μὴ ἔχειν ὅ π' ἐν δρόμῳ,
 συμποδισαθὼν πᾶσι μετ' ἑαυ-
 τοῦ Δομετιανὸν ὄνομα, Μελι-
 τήνῳ μὲν τὸ γένος, ὅς τε ἀμελῆ

A tebantur latti; adeo ut brevi
 sic per totam clarus evaserit
 solitudinem, ut nec ejus no-
 men tota caperet Palæstina,
 sed ad provincias etiam tran-
 sisset circumcirca positas, ibi-
 que valde celebraretur. Quod
 alii quidem fortasse fuisset
 voluptati; Euthymio autem
 magnam pariebat indignatio-
 nem & molestiam; non solum
 quod humanam averfaretur
 gloriam, sed etiam quod prio-
 ris meminisset quietis, quem-
 admodum in ea nequaquam
 distractus degeret, ab omni
 tumultu alienus. Propterea
 & clancularium ad Ruban se-
 cessum meditabatur.

xxvii. Verum divinus
 Theoclistus, cum rei medi-
 tata sensum nescio quo modo
 accepisset, & Fratribus hoc
 manifestasset, tum omnes
 congregat, tum communes
 vehementesque preces adhi-
 bet, ut eorum orbitatis mise-
 reatur, neque sic despiciat
 gregem quem ipse constituit,
 qui post ejus recessum erat
 atrociter dilacerandus a com-
 muni omnium hoste. Hæc di-
 xit, simulque persuasit, ne
 in præsentia dilcederet, nec
 eos relinqueret.

xxviii. Quia verò postea
 amor quietis eum vehemen-
 tius invasit, non habens quid-
 nam ageret, quodam secum
 assumpto, qui Domitianus
 vocabatur, erat autem Meli-
 tenus genere, atque virtutis

* Al.
 ἐπὶ

* Al.
 παρὰ

fratrem uxoris Aspebeti; am-
bos claros genere, & amplifi-
simis divitiis instructos, seu
potius qui prudentia & vir-
tute ornarent divitias, aut
etiam qui ipsas opes facerent
materiam virtutis; deinde ve-
rò Terebonem, ac post ipsum
reliquos: quos utique & qua-
draginta dies apud se reti-
nuit, & multa monuit, pium-
que religionis cultum accu-
ratè docuit, atque omni mo-
do firmis tutisque redditus
quæ ad salutem pertinent, di-
misi in pace; non tamen am-
plius Agarenos, nec Isinaeli-
tas, sed Saræ progeniem, cer-
tos promissionis hæredes, per
divinum Baptisma.

xxv. At Maris, Terebo-
nis avunculus, non amplius
voluit retrò adspicere, neque
omnino sustinuit discedere à
Monasterio; sed ei consecra-
tis omnibus facultatibus,
cunctaque hujus mundi ratus
esse parva, quorumque desi-
derium dedeceret animum
generosum & magnificum,
soli Deo adhæret, & per
totam ætatem sub eo vive-
re statuit, magno utens du-
ctore.

xxvi. Ubi autem miracu-
lum dispersum est per multas
partes solitudinis, multimor-
bis & ægritudinibus correpti
ad divinum Euthymium uni-
dequaque confluebant: sic-
que curationem sine mercede
ac facilem colligentes, rever-

ἀδελφὸν δὲ γυναικὸς Ἀσπεβέτου·
ὅτι φαιεῖς ἄμφω τὸ γένος, πλούτω
τε βαθεῖ κομῶντας, καὶ σωέσει καὶ
δρετὴ μάλλον τὸ πλοῦτον κοσμοῦ-
τας, ἢ καὶ αὐτὸν τὸ πλοῦτον ὑπό-
θου δρετῆς ποιουμένων· ἔπειτα δὲ
Τερέβωνα, καὶ μετ' αὐτὸν οὗτον Λε-
πούς· οὗς δὴ πού καὶ πεσασσάκειντα
παρ' ἐμὴν κατὰ χρόνους ἡμέρας, καὶ
* ὡδυνέσας, ἔτ' ὠσέσθαι αὐτοῖς
ἐξακριβωσάμενος, καὶ πάντα κόπον
B τὰ πρὸς σωτηρίαν ἀσφαλῆ ἡμέ-
ρος, ἀρίσιν ἐν εἰρήνῃ οὐ μόνον
Λαγαρηνοὺς, ἐπὶ δὲ Ἰσραηλί-
τας, ἀλλὰ καὶ Σάρρας δόχοντες, καὶ
κληρονόμους Ἰουδαίους τὴν πατριάν,
διὰ τοῦ θείου βαπτίσματος.

Οὐ μόνον τοὶ Μάρις, ὁ καὶ θῆλος πρὸς
μνηστὸς τῷ Τερέβωνι, οὐκέτι οὐδὲ
βλέψαι εἰς τὰ ὀπίσω εἴλετο, οὐδὲ
δυσχεῖναι τὴν μονῆς ὅλως ἠέχετο·
ἀλλὰ πᾶσαι καθεύδοντας αὐτῇ
C οὐσίας, καὶ μικρὰ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ
πάντα νομίσας, καὶ οὐδὲ ἄξιον τὸ πρὸς
αὐτὰ πόθον ψυχῆς ὄντοις τε καὶ
μεγαλόφρονος, θεῶν προσκολλᾶται
μένει, καὶ ὑπὸ αὐτῷ ζῆν διὰ πάσης
τῆς ζωῆς ἵσταται, τῷ μεγάλῳ χεθ-
ρητῇ χρώμενος.

Τοῦ θείουματος δὲ πολλὰ καὶ τὸ
ἐρήμου διαδοθέντος, πολλοὶ πρὸς
τὸν θεῖον Εὐθύμιον πάσι καὶ νόστοις
κατειλημμένοι, πολλὰ καὶ συνέ-
ριον καὶ οὕτως ἄμαρόν τε καὶ ὠχ-
ρῶν θεραπείαν πρυγάντες, καί-

* Al.
in.
πολλὰ

* Abest
ab al.

οἰσιν ἐπαινήσαν· ὥς τε οὕτως ἐν βρα-
 χυδί δι' ὅλης ἐξέλαμψε τ' ἐρήμου, ὥς
 μηδὲ πάση τοῦτου το' ὄνομα τῇ Πα-
 λαιστίνῃ χωρητὸν εἶναι, ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς
 παγκύκλιον διαβαίνειν ἐπαρχίας, καὶ
 πολὺ τοῦτο καὶ ἐν αὐταῖς αἰδέσθαι· ὅ-
 τ' ἄλλα μὲν, ἴσως καὶ πρὸς ἡδονῆς
 ἰὼ· Εὐθυμίου δ' ἀναγκαστὴν * ἐπιεί-
 σθησθαι καὶ δυσχεραίνειν· οὐ μόνον τῇ
 τ' ὀδῇ ἀπ' ἐσθλῶν τ' ἀνθυπατίων,
 ἀλλὰ καὶ τῇ ἡσυχίας ἀναμνήσ-
 κεσθαι τ' ὑπερέτας, καὶ ὅπως ἀπε-
 παρὸς ἐν αὐτῇ Ἑρμούδου ξένος πα-
 τὸς καθίστατο. Ὄψ' ταῦτα καὶ λα-
 θραῖαι μὲν ἐμελέτα πρὸς τὸν Ρου-
 βᾶν ἀναχώρησιν.

Ἀλλ' ὁ θεῖος Θεόκλητος, ὅτε
 εἶδ' ὅπως αἰσθησὶν λαβὼν τοῦ με-
 λετωμένου, καὶ δῆλον τοῦτο τοῖς ἀ-
 δελφοῖς θύμῳ, ἀποφύξει τι πάν-
 τας, καὶ κενὸν εἰσφέρειν δέησιν καὶ θερ-
 μῶν, ἔλεον αὐτῶν τ' ὀφραῖας λα-
 βῆναι, καὶ μὴ * ἀπειθεῖν οὐτ' αὖ ποίμ-
 νῳ ἢ τῷ αὐτὸς συνεστήσατο, δεινῶς
 μὲν τ' αὐτῶν ἀναχώρησιν ἀπαρ-
 τῆσαι μέλλουσαν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ
 πάντων ἐχρῆσθαι. ταῦτα εἰρηκέτι καὶ
 ἔπεισε μὴ σπορήσασθαι τό γε ἴδιον ἔχει,
 μηδὲ τοῦτοις σπολιπεῖν.

Ἐπὶ δ' ἐπὶ τὸ μετὰ ταῦτα θέρμῳ-
 πειν ὁ τ' ἡσυχίας ἔρας αὐτῶν κα-
 θίστατο, μὴ ἔχειν ὅτι καὶ δράσται,
 συμπρολαβὼν πᾶσι μετ' ἐαυ-
 τοῦ Δομιτιανὸν ὄνομα, Μελι-
 τήνῳ μὲν τὸ γένος, ὅτε ἀμελῆ

tebantur latē; adeo ut brevi
 sic per totam clarus evaserit
 solitudinem, ut nec ejus no-
 men tota caperet Palæstina,
 sed ad provincias etiam tran-
 sisset circumcirca positas, ibi-
 que valde celebraretur. Quod
 alii quidem fortasse fuisset
 voluptari; Euthymio autem
 magnam pariebat indignatio-
 nem & molestiam; non solum
 quod humanam aversaretur
 gloriam, sed etiam quod prio-
 ris meminisset quietis, quem-
 admodum in ea nequaquam
 distractus degeret, ab omni
 tumultu alienus. Propterea
 & clancularium ad Ruban se-
 cessum meditabatur.

xxvii. Verum divinus
 Theodotus, cum rei medi-
 tatione sensum nescio quo modo
 accepisset, & Fratribus hoc
 manifestasset, tum omnes
 congregat, tum communes
 vehementesque preces adhi-
 cet, ut eorum orbitatis mise-
 reatur, neque sic despiciat
 gregem quem ipse constituit,
 qui post ejus recessum erat
 atrociter dilacerandus a com-
 muni omnium hoste. Hæc di-
 xit, simulque persuasit, ne
 in præsentia discederet, nec
 eos relinqueret.

xxviii. Quia verò postea
 amor quietis eum vehemen-
 tius invasit, non habens quid-
 nam ageret, quodam secum
 assumpto, qui Domitianus
 vocabatur, erat autem Meli-
 tenus genere, atque virtutis

* Al.
ἐπίει

* Al.
πειθεῖν

amator sedulus, unā cum eo egreditur, sentiente nemine, & in solitudinem Ruban, quæ vergit ad Austrum, venit, juxta mare mortuum. Deinde hinc ascendit in altum quemdam montem, ab aliis montibus remotum, qui appellatur

Psalms.
x. 1. 2.

* *Al.*
Εὐθύμιος
ταίματος

Mardæ, transmigrans in montes, sicut passer, ut loquitur divinus David, & arcus telæque fugiens peccatorum: ubi cum invenisset puteum, humique jacta ædificia, & templum condidisset, atque altare struxisset, quæ quidem stant adhuc; inibi commoratur per aliquod tempus, alimoniam corpori necessariam ex herbis illic positis subito sibi comparans, iisque tamquam mensâ splendidâ utens.

* *Al.*
Ζιφῶν

xxix. Deinde subiit eum cogitatio ingrediendi in solitudinem Ziphorum, prope vicum Aristobuliadem; ad videndum, inquam, illas speluncas, quæ olim Davidem exceperunt à Saule insectatum; atque ei cogitationi paret; venit, & loco delectatus, illic construxit Monasterium. Caussam autem prætermittente, quam habuit hujus Monasterii constructio, damnum fuerit piis.

xxx. Cujusdam è vicu Aristobuliadis incolis graviter laborabat filius, à malo Spiritu correptus. Cum autem sic pateretur, & ab immuni vexaretur Dæmone, Euthymii

A ἦ δ' ὁρῶντος ἐραστὴν, ἐξέειπεν ἅμα τούτῳ, μηδεμίαν δούσαν ἀφ' ὧν, καὶ τῇ πρὸς νότον ἐρήμῳ τοῦ Ρουβῆν πρὸς τὸ νεκρὸν θάλασσαν ἀφικνεῖται. οὗτος οὖτος εἰς τὸ ὄρος ὑψηλὸν καὶ τῶν ἄλλων ὀρέων διεστηκός, τοῦ Μαρδὰ χαλούμενον αἰεσι, μεταναστεύων εἰς τὰ ὄρη ὡς στρογγίον, καὶ τὸν θῆιον Δαβὶδ, καὶ τὰ τῶν ἀμαρτωλῶν τόξα * περιεσάμενος ἐν ᾧ φρέαρ ὄραν, καὶ οἰκοδομαὶς εἰς ἔδαφος καταβεβλημένης, καὶ πνεύματι αἰετῶν, καὶ θυσιαστήριον ἐκείσε περὶ ἑαυτοῦ καὶ εἰς διδασκαλίαν τοῦ σώματος λειτουργίας, καὶ τὸ ἐκείσε βοτάνῳ χειδιάζων, καὶ ὡς τραπέζῃ ταύταις λιπόμενος.

Εἶτα λογισμὸς πρὸς αὐτὸν εἰσέλθοντος, καὶ εἰς * ἔφημεν * Ζιφῶν ἐμβάλειν ἐχόμενα κάμνης Λεωτροβουλιάδος. καὶ ἦσαν ἐκείνων φημὶ τὴν σπηλαίαν, ἀπὸ πάσαις τὸν Δαβὶδ ἐλαυνόμενον ὑπὸ * Σαούλ ὑπεδέξατο. πείθεται τούτῳ καὶ ἀφικόμενος, καὶ τῷ τόπῳ ἡσθεῖς, μοναστήριον ἐκεῖ συνεστήσατο. τὸ δὲ τὴν αἰτίαν καταλιπεῖν ὡς ἔχει ἡ τῆς μονῆς σύστασις, ζήτημα τοῖς φιλοηίοις.

Ἐπαχὶ δυνάς πρὸς τῶν κατακάμνης Λεωτροβουλιάδα υἱός, καὶ πονηρῶς συνέχετο πνέματι. πάχων δὲ οὕτως, καὶ ὑπὸ χαλεποῦ δαίμονος συνεχόμενος, τὸ τοῦ Εὐθυμίου ὄνομα

ὄνομα λαμβανῶν τῇ φωνῇ ἰδὼν. Ἀ
 ἰδὼν δὲ αὐτὸν μᾶλλον οὐχ ἐκόν,
 ἀλλ' ὁ τυραννίδι ἀπικρὶς περ-
 ρούμενος. ὁρῶντες οὖν αὐτὸν οἱ τε
 πατέρες καὶ οἱ παροικήκοιτες, οὐ-
 πως ἔπι γλώττης αὐτοῦ τοῦ Εὐ-
 θυμίου φέροντα ὄνομα, καὶ μά-
 λιστα γὰρ ἠνίκα σφοδρότερον ὁ μα-
 ρὸς αὐτῷ δαίμων ἐκείνος ἐπιήροι-
 το, ὥς ἂν ὁ Εὐθύμιος οὗτος εἴη
 φειδύμενος ἀπειθάνοντο, καὶ ὅ-
 πως ἂν π. φ. αὐτῷ μάθουσι, B
 φροντὶς ἢ αὐτοῖς ἢ μεγίστη. μι-
 κρά δὲ φ. τὴν ἐκείνου ζήτησιν
 χαμῶντες· μετὰ γὰρ ἡ οἰκουμένη
 πᾶσα τὴν ἐκείνου φήμης καὶ τοῦ
 ὀνόματος ἀκούουσιν, ὥς εἴη με-
 τὰ παρ' Ἀβαριχῶν π. καὶ Δει-
 σιουβουλιάδος. καὶ φ. λαβοῦντες ὡ-
 ρέως τὸν παῖδα, τὸς αὐτὸν ἤε-
 σαν. ἔπει δὲ πόρρωθεν ἔτι παρὶ οὐ-
 σιν, εὐδελῶς ἐκείνῳ τῷ νεαί-
 σκῳ γίνεται, παρασπόμενοι ὥστε C
 τὸ ἐνοικοῦν αὐτῷ πνεῦμα, τὸ τοῦ
 ἐνοικοῦντος τῷ Εὐθυμίῳ ἀγαθὸν
 πνεύματος ἐνεργίας, εἰς φυγὴν
 ἔβλεψα, καὶ τοὺς δειλοὺς τῷ ἀντι-
 πάλων καὶ ἀγνοεῖ, οἱ μὲν δὲ παρ-
 σιόταται ἔτι μόνον τὸν ὁπωλίτας,
 ἀλλὰ καὶ τὸν τὴν συμπαλοῦς ἐξί-
 στανται. παρὰ τὴν οὐκ ἀδρόως
 τὸν νεαίσκον, ἀφανὲς ὤχετο. ἔδνι
 γὰρ τὸ ποιεῖν, πονηρὰ δράσαι,
 καὶ μανικὴν αὐτῷ καὶ πταρ-
 μέλιον διῆσαι τὴν ἀναχώρη-
 σιν. ὥς δὲ ἐκείνο ἐκποδὼν ἢ,

Tom. II.

nomen clamabat clarâ voce;
 seu potius pereum clamabat
 non volens quidem, sed ty-
 rannidem ex adverso passus
 qui tyrannidem exercebat.
 Videntes ergo illum parentes
 & propinqui sic nomen Eu-
 thymii semper linguâ volvere,
 præsertimque quando ex-
 secrandus ille Demon enmi-
 vaderet vehementius, quid-
 nam esset hic Euthymius, ob-
 errantes sciscitabantur, &
 quemadmodum de eo aliquid
 discerent, maximè erant sol-
 liciti. Cùmque circa illius in-
 quisiitionem parumper labo-
 rassent, (totus enim orbis
 terrarum plenus erat fama il-
 lius ac nomine) audiunt esse
 inter Parabarichos & Aristi-
 buliadem. Atque accipientes
 statim puerum, ad eum ive-
 runt. Ubi autem procul ad-
 huc procedentibus, ille ado-
 lescenti evadit manifestus,
 veluti præsentiens qui inha-
 bitabat Spiritus vim & ope-
 rationem boni Spiritûs in Eu-
 thymio inhabitantis, ad fu-
 gam respexit; non secus ac
 timidi & ignavi hostes, qui
 neque accedentes adhuc ex-
 pectant armatos milites, sed
 ante commissam pugnam re-
 ceptui canunt. Ubi ergo ado-
 lescentem repente contorfis-
 set, evanuit. Oportebat enim
 malum mala facere, disces-
 sumque suum furiosum &
 conturbatum ostendere. Post-
 quam autem ille recessisset;

F f

* Al.

B=ει-
χῶ. inf.
Παρε-
σενχῶ

cernebatur homo compositus & sanâ mente; alterius nempe, non ipsius significans esse eam quæ præcesserat tempestatem, gravemque fluctuationem.

xxxi. Cæterùm brevi miraculum totam pervasit solitudinem; atque ad eum frequentes ex ipsa Aristobulade, vicisque circumstantibus concurrunt, ac ei Monasterium ædificant; in quo etiam pii multi statuerunt permanere, Deo desuper ea suppeditante quæ erant ad corporis usum necessaria.

xxxii. Neque solum sub intelligentiam cadentes feræ, spiritus, inquam, maligni, ita ei subiciebantur; sed etiam in solitudinibus conversans assiduòque congregiens cum sensibilibus feris, tam quæ sunt carnivoræ, quàm quæ venenatæ, nullas ab eorum ulla passus est insidias, nullum damnum. Neque his quisquam fidem deneget; sciens quàm sit res inexpugnabilis, boni spiritus virtus, quæ potest omnia facilè edere miracula. Cui sermoni fert testimonium mare virgæ scissum, & sol jussu solo sistens, prohibitusque ulterius progredi, ignis in rorem conversus, & consimilia alia miracula quæ præter opinionem facta sunt.

xxxiii. Fit autem aliud quoque in ea Ziphorum solitudi-

νήφων ὁ ἄνθρωπος καὶ σωφρονῶν ἐθεῖατο· ἐπέσυ μᾶλλον, ὅτι ἐκείνου δηλῶν εἶναι τὴν πρῶτα βούλαν ζῆλῳ ἐπὶ τὰ δεινὰ κύματα.

Εν βραχί ἧ τοῦ πνεύματος ἔρημοι πάντες πειλασθέντες, σιχνοὶ πρὸς αὐτὸν ἐξ αὐτῆς Λειτουργολιάδος καὶ τῆ περικυμῶν συνήθουσι, καὶ μοναστήριον οἰκοδομοῦσιν αὐτῷ· ἐν ᾧ καὶ πολλοὶ τὸ βλάσφημὸν εἶλοντο παρεμῆναι, τοῦ θεοῦ ἀνὰθεν ἐπιτηρησιμῶτος τὰ πρὸς τὴν χεῖρα τοῦ σώματος.

Οὐ μόνον ἡ τὰ νοσητὰ θηρία, τὰ πνεύματα δὲ ποιητῆρας φημί, οὕτως αὐτῷ ὑποτίτακτο· ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀσθητοῖς τοῦτοις, ὅσα τι σαρκοδόρα, καὶ ὅσα τῇ ἰσοδολῶν εἰσὶ, συνασπρεφόμενος αὐτοῖς καὶ τὰς ἐρήμοις καὶ διηκεῖς ὁμιλῶν, οὐδὲ μίας παρ' οὐδενὸς ἐπιβουλιῇ ἢ βλάβῃ ὑπέστη. καὶ τοῦτοις ἀπιστῶτω μηδεὶς εἰδὼς ὅπως ἄμαχόν τι χεῖμα, πνεύματος τοῦ ἀγαθοῦ δύναμις, καὶ πάντα ῥαδίως πνευματουργεῖν δυναμένη. μαρτυρεῖ τῷ λόγῳ ῥάβδῳ θάλασσα πεμνομένη, καὶ κελύσματι μόνῳ ἰσχυρὸς ἥλιος καὶ τὸ πρῶτον φορῆς εἰργόμενος, πῦρ εἰς δρόσον μεταβαλλόμενος, καὶ ἄλλα ὅσα ποιῶντα ὁ θαυμάσιος πνευματουργηται.

Γίνεται ἡ καὶ ἄλλο κατ' αὐτὴν δὴπου τὴν τῆς Ζηφῶν ἔρη-

μοι, ἀξιόν τ' ἔσθαι δάσσαντος Εὐθυ-
μίου καὶ γνώμης, καὶ τ' οὐδὲν ἄσέ-
βειαι ἀκριβείας. ὥρῳ γάρ τις ἐν
αὐτῇ τ' ἔσθαι Μάνεντος νοσηῦται μα-
νίαι, ἐπὶ πολλὴν αἰὲν τῶν νοσήματι τ'
ἐπὶ δόσιν ποιουμένων, τῶν μηδὲνα
παρασείας τ' ἡρεπιδόσαι τὸ πάθος
ἰκανῶς ἔχοντα, δοὺς ἑαυτὸν ἐκείνους
εἰς ἐπίσκεψιν τ' οὕτω πονήρας ἐχόν-
των, καὶ ἰατρὸς ἐμμελέστατος αὐτοῖς
χρησάμενος, οὕτω μετῆλθεν * ἀπχ-
νῶς, καὶ οὕτως ἀποσπῆσαι τ' νόσον·
ταὺτ' ὅν πάσι πᾶσι εἰπεῖν τ' αἰρεῖσιν·
ἀληθῆστα παρὲς ἀσέβειαι, ὡς καὶ αὐ-
τὸν τὸν ἐκείνης πατὴρα Μάνεντα,
φανερῶς ἀποκηρύξαι ἐπὶ ἀναθήματι
λαμψαῖν χαλκοῦ βαλεῖν, καὶ μέεσσιν
αὐτῶν τ' ἀποστολικῆς καὶ ὀρθοδόξου
γνῶσεως πίστεως.

Ἐπὶ τ' πολλοὺς καὶ ταῦτα πα-
λιν ἰώμενος συνῆρτοντας· κύκλῳ γὰρ αὐ-
τῇ ταῖς κόμῃς ἡ ἔρημος ἐπιφάνω-
το, καὶ ὁ παρ' αὐτῇ σαρκεὶς ἐκάλει
ἐκείνους ἐκείνους τῶν πλάσματι καὶ τῶν
τοῦ πλούτου καὶ οὐρανίου· τὸν οἰ-
κεῖον μαθητὴν αὐτοῦ πῶλα βῶν
Δομεπαιόν, πρὸς αὐτὸν ἀδελφούς
ἐπανήκει, καὶ τὸν μακαρίτην
Θεόκλητον· πρῶτον τῶν αὐτῶν
πορεύμενοι ὁφθαλμοῖς, ὡς ἐν ἡμέρῃ
ὑδὼρ τοῖς δίψῃ πεζοπόμοις. ἐν
τῇ τ' πᾶσι περὶ σημείοις διετη-
κότι τῶν καινοῦ γινόμενων, καὶ
τῶν δὲ ὥρῳ φύσις τε καὶ ἡ-
συχίας καὶ ὥρῳ ἀμειβόμενος * χαλῶς
ἔχοντα, ἡδίστῳ τε αἰεὶ καὶ χα-

ne, dignum Euthymii aucto-
ris & mente, & exactâ pieta-
te. Nam cum invenisset in ea
quosdam, qui Manetis labo-
rabant infantiâ, moribique
multam semper faciebant ac-
cessionem, eò quòd nullus ad
morbum curandum idoneus
accederet, ille se dedens vi-
sitationi hominum adeò æ-
grotantium, & constituens in
peritissimum medicum, tantâ
eos aggressus est arte, sicque
ut à morbo discederent (idem
autem omnino est dicere, Hæ-
resi) verissimè effecit, ut ip-
sum quoque illius patrem
Manetem apertè abdicarent,
& claro subjicerent anathe-
mati, fierentque ipsi pars
Apostolicæ & Orthodoxæ
fidei.

xxxiv. Sed postquam hîc
quoque multos rursus vidit
confluentes, (ipsa enim soli-
tudo erat circumsepta vicis,
& qui erat apud ipsum the-
saurus vocabat amatores ha-
rum spiritualium cœlestium-
que divitiarum) assumpto
rursus discipulo suo Domi-
tiano, revertitur ad Fratres
& beatum Theoclitum: quæ
res eorum oculis gratissima
fuit, sicut æstate aqua iis qui
siti premuntur. Cum autem
ad quemdam locum pervenis-
set tribus lapidibus distitum
à Cænobio, eumque invenis-
set tum rectè se habere natu-
râ, positu, ac temperiei feli-
citate, tum jucundissimo pu-

rissimoque aere perspirari, A
tum multa quiete omni ex
parte serenari, illic cum dis-
cipulo parvam ingressus spe-
luncam, in ea versatus est.

* Al.
πύου

xxxv. Divinus porro Theo-
cristus, comperto illius ad-
ventu, non se amplius conti-
nere potuit, sed ad eum as-
cendit, vehementissimè ab
affectu commotus. Cum vero
libenter & vidisset & visus
esset, ac spiritaliter saluta-
set, nolebat ab eo disjungi,
amoris inevitabilibus alliga-
tus vinculis, & non fallaci-
bus Euthymii Sirenibus ad-
strictus. Rogabat ergo ut ad
Cænobium & Fratres descen-
deret, communemque cum
eis ageret vitam Asceticam.
Ille autem, summo quietis a-
more correptus, id quidem
non annuit Theocristo, sed
pollicitus est se singulis Do-
minicis ad eos accessurum, C
adfuturumque eorum Synaxi.

* Al.
inf. α-
ργίου,
κοιμήσ
ται

* Al.
αὐτῶν

xxxvi. Cum autem ejus
adventus nescio quo modo
fuisset significatus Aspebeto,
qui fuit postea cognominatus
Petrus, licebat statim videre
examen Agarenorum congre-
gatum. Ille enim multis eo-
rum, omni ex genere & ατα-
τε, collectis, ut qui ipse pri-
mus bonum gustasset, & stu-
deret ut illi quoque essent
participes dulcedinis, adducit
eos ad Euthymium. Qui ad-
ductione valde delectatus,

ἡρωτάτω διαπνέομενοι, & πολλῇ
πάντοτε γαληνῶντα τῇ ἡσυχίᾳ,
μικρὸν ὑπεσιπλήθη ἐκεῖ σὺν τῷ μα-
θητῇ ἀσήλατον, & τὰς διατριβάς ἐν
αὐτῷ ἐποιεῖτο.

Μαθαὶν ὃ ὁ θεὸς Θεοκρίτος τὴν
ἐκείνου ὁπιδεκμίαν, οὐκ ἐπ' ἡμε-
ρῶν αὐτῶν, ἀλλ' αἵετι πρὸς αὐτὸν,
θερμῶς ὑπὸ τοῦ * πάρος κικνη-
μένος. ἰδὼν τε & ὀφθεῖν & ἡδέως, &
πνόμενός αὐτοῦ ἀσπασάμενος, οὐκ
ἤθελε τοῦτου ἀφ' ἑαυτοῦ, διανοί-
σας τοῦ φίλου πεπενημέ-
ρος, & ὑπὸ τῷ ἀψόδῳ Εὐθυμίου
σειρήναι τέρψιν ἐχέμενος. ἐδείπ-
ου & πρὸς τὸ κοινοῦ καὶ οὐ
ἀδελφούς κεπελῆν, καὶ κοινῶς
αὐτοῖς ποιῆσαι τὴν * ἀσκήσιν.
ὃ ὃ τῷ σφοδρῶ τῇ ἡσυχίᾳ βαλ-
λόμενος ἔρω, τοῦτο μὲ οὐκ
ἐπέδρασε Θεοκρίτῳ, ὑπέχετο ὃ
καθηκόντι κυριακῶ παρ' αὐτοῦ
εἶναι, καὶ παρῆναι καὶ * αὐτῶν τῇ
συνάξει.

Μνηστὴς ὃ οὐκ οἶδα ὅπως τῷ
αὐτῷ παρευσίᾳ καὶ Λασιβίτῳ τῷ
& Πέτρῳ ὕστερον μετονομασθέντι,
συνελθόντων αὐτῶν ὁρᾶν τῷ
Αγαρινῶν ἀδελφίζόμενον. πολ-
λοὺς γὰρ αὐτῶν ἐκείνῳ ἐκ παν-
τὸς γένους & πάσης ἡλικίας συνα-
γαγόν, οἷα & πρῶτος αὐτὸς τοῦ
καλοῦ γευσάμενος, ἀνδρῶν τε
καὶ γυναικῶν μεταλαβεῖν τῇ γλυ-
κύτητος, προσάγει τῷ Εὐθυμίῳ.
ὃ ὃ & λίαν ἡδύς τῇ πρῶτα γυνή,

ὃ τοὺς ἀνδρας ἰλαριῶς ἰδὼν ὀφθαλμοῖς, ὡχὰς τι παρ' ἐξ ἔθους αὐτοῖς ἰσχυρὰν, χαράναι πρὸς τοὺς ἀδελφούς ἐν τῷ μοναστήριον. εἶτα βαπτίσας αὐτοὺς ἐκέλευε ἐπελυσσας, καὶ ἡμέραν ἐβδόμην αὐτοῖς ἐξ ἐκείνου συναθροίσας, τὸ μὲν πολλὸν, οἷον ἔνι φορητὸν αὐτῶν * ἔκρινεν· ἀλλὰ τὴν συχίαν, ὡς περ' ἔφημερον, ἀπλήτως ἐρῶν, πρὸς τὴν συνήθειαν καὶ πάλιν ἐπαινέσιν ἐρημίαν.

Ο Πέτρος οὖν οὕτως αὐτὸν ἀφελόντι καὶ ἀπορεν, ὅτι τὴν ἐρημίαν ἰδὼν χαθήμενον, καὶ χάριτας ὡς περ' αὐτῶν μεγάλαν μετρίαν ἀνιδιδούς· τοῦ βαπτίσματος φημι ἐν τῷ σωτηρίας οἰκοδομῶν ὅτι μισθὸν * συχνοὺς μετακαλεσάμενος, λαλῶν ἐν τῷ κήρῳ μέγαν τι καὶ δίστομον ἀνταρῶσαι ὅστις καὶ εἰς δάδες ἐπ' ὁρώμενός ἐστιν· ἀποποιῶν τι ὡς καὶ τῶν λαλῶν οἰκοδομῶν, καὶ πρὸς τὴν Εὐθυμίου κελλίαν κατασκευάζει μεταξὺ τῶν αὐτῶν ἐν οἷον ἀκρότατον ἀνεγείρει· ὥστε μισθὸν τῷ εἰς χρείαν ὅτι δεῖ χαρίσασθαι τὸν Εὐθυμίου.

Τὸ μὲν τοι τῆς Λαγρινῶν πληθύνου, ὅσον ἔσται αὐτῶν, χαθήμερος ἐφ' ἑαυτὸν ἵππων, ἐβαπτίσαντο, πίναν αἰεὶ νάματος ἡδυπάτου ποτῶντος, ὅσον ἡ Εὐθυμίου γλαῖφα φαεινὸς ἔσται, οἷον ἐπ' οὐδὲ μικρὸν ἀποστῆναι * ἡνέχτο, ἀλλὰ θερμῶς παρ' αὐτῶν ὁδῶν ἰδὼν, καὶ πρὸς αὐ-

Α virosque hilaribus oculis intuitus, pronuntiatis super eos solitis precibus, deduxit ad Fratres & Monasterium. Deinde cum eos illic baptizasset ac instituisset, atque ex illo tempore septem dies cum eis esset versatus, manere cum multis non sibi amplius duxit tolerabile: verum quietis, ut diximus, inexplabili captus desiderio, ad consuetam iterum redit solitudinem.

B xxxvii. Petrus igitur videns eum ita sine tecto & inopem sedere in loco deserto, pro maximis beneficiis, Baptismo, inquam, & salute, mediocrem veluti referens gratiam, ædificatoribus multis mercede arcessitis, magnam cisternam duo habentem ostia fodit in horto, quæ in hodiernum usque diem cernitur fossaque remanet; ad quam cisternam ædificat panificii officinam, & cellas tres construit Euthymio; inter eas autem excitat etiam oratorium: adeo ut nullius eorum, quæ ad usum necessarium pertinebant, egeret Euthymius.

C xxxviii. Lagrenorum vero multitudo, quæ, ut prius dixi, fuit ab eo baptizata, è suavissimo fluento semper bibere desiderans, quod quidem aperte erat lingua Euthymii, non amplius ne minimum quidem ab eo discedere sustinebat; sed acriter precabatur ut apud ipsum maneret, ejusque sermo-

* Al.
χείρ
ἐδεῖ

* Al.
ον χιτῶ

ἵματι
ἵππῳ
* Al.
ὁρῶντος
μῆνις

* Al.
infer.
αὐτῶν

nes haberet pro deliciis & aqua vitæ. Ille autem, qui sibi conservabat indivulsum quietis bonum, eos quidem non sivit hic versari; sed aliò eos ducens, cùm templum & tabernacula eis circumscripsisset, (est autem locus inter duo Monasteria) iussit ut extruant juxta descriptionis figuram & magnitudinem, atque inibi habitent. Quo quidem in loco postquam sibi edificarunt domos, & in eis deinceps assiduè perseverarunt, frequenter magnus ventitabat Euthymius; & quemadmodum se haberent, semper visibat. Sciebat enim quantum ex eo lucri sibi compararet. Nec priùs destitit hoc facere, donec illorum animas purgavit & exercuit, effecitque ut Presbytero ac Diaconis subessent. Quamobrem illic lubenter manserunt, non ii soli qui fuerant priores baptizati, sed etiam multi alii ex iis qui quotidie ad eum veniebant & baptizabantur.

* Al.
αὐτῶς

* Al.
αὐτῶς

* Al.
οὐκ ἔστι

xxxix. Cùm ergo usque adeò multiplicarentur filii Agartz, & ad veram traducerentur nobilitatem, inque diversa exerescerent castra, mittit divinus Euthymius ad Juvenalem Hierosolymorum Patriarcham, postulans ut eis ordinaretur Episcopus. Ille verò ad eum mittit Petrum patrem Terebonis, utpote

Α τοῦ καὶ ζῶντος ὕδατος ποιεῖσθαι τοὺς λογισμοὺς. ὁ δὲ, ἀπεδείκxας τοῖς ἑαυτοῦ ἡσυχίας χαλὸν συντηρεῖν, τῇδε μὲν αὐτῶν οὐκ ἔα ἀφαιρεῖν ἐπέρωσε καὶ ἀγαθῶν, καὶ τὰν αὐτοῖς καὶ σκηνὰς κύκλῳ ἀφαιρέσας. ἔστι δὲ ὁ τόπος μετὰ τῶν δύο φροντιστηρίων. δέμα δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ χῆμα καὶ γραμμῆς ἐπὶ τὸ μέγεθος, καὶ μέγεθος ἐν αὐτοῖς ἐπισκῆπτει. οὐ δὲ καὶ οἰκοδομήσασιν ἑαυτοῖς οἰκίας, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὁπαρέδρως ἀφαιρέσασιν, ἐπεφοῖτα σιωπῆς ὁ μέγας Εὐθύμιος καὶ ὅπως ἔχον, αἱ ἐπισκέπτοντο. ἥ δὲ γὰρ οἶον καὶ ἀντιπρὸς ἑαυτῶν ποιεῖ τὸ κέρδος. καὶ οὐ παρέργον ἀπέστη τοῦτο ποιεῖν, ἕως ἐχάτηρε τε καὶ ἡσυχίαν τὰς σκηνῶν ψυχῆς, καὶ ὑπὸ πρεσβυτέρῳ καὶ ἀρχαίοις τὰ πρῶτα παρεσκεύασαν. ὥστε ἀφαιρέσασιν ἐκείνους ἐπερξάν, οὐκ οἱ ἀπὸ πρὸς βαπτισθέντες, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἐπερξάν τῶν κατὰ χεῖρας πρὸς τὸν αὐτὸν καὶ βαπτισθέντων.

Οὕτως οὖν σφόδρα πληθυνομένων τῶν Ἀγαθῶν καὶ εἰς τὴν ἀληθινὴν εὐχρίαν μεταποιουμένων, εἰς διαφόρους τε πλατυνομένων παρεμβολὰς, πέμψας πρὸς Ἰουβενάλιον τὸν πατριάρχην Ἱερουσολύμων ὁ θεὸς Εὐθύμιον ἐπισκοπὸν αὐτοῖς πινὰ χειροτονῆσαι ζητῶν. καὶ ὅς, Πέτρον αὐτοῦ τὸν πατέρα Τερέβωνος, ἀποπέμψας,

οἷα πρὸς τὴν αἰψότητα, καὶ ὁδηγεῖσαι τὸν σὺν τῷ αἰσθητικῷ, ἵνα αὐτὸς ἔχῃται. Πίστεος μὲν οὐκ ἔστιν ὅπως ὁπίσκειται τὴν παρεμβολὴν ἐν Παλαιστίνῃ τῶν χειρὸς τοῦ αἰσθητικοῦ. ἢ ὅτι τὴν Σαρακενικὴν πληθύνει, ἵνα καὶ ποταμῶν ῥεύμασιν αἰνῶν ἐπέρρει καὶ οἱ οὗτοι πρὸς τοὺς τοῖς φθάνουσιν πρὸς τὴν οὐρανὴν καὶ οὗτοι πάντες τῇ σφραγίδι βαπτίσματος σημειούμενοι, τῇ τῇ Χριστιανῶν πόμῃ συνεισθιμῶν. ἀλλὰ καὶ μὲν τούτων, ἀπὸ τῆς τῆς εἰρημίας. ἡμῖν ὅτι λοιπὸν ἐπὶ ταῦτα πάλιν βαδίζοντες, ὅτι ταῦτα εἰπεῖν ἐξέβημεν.

Οὐκ ἔστι γινώσκων ὁ μέγας Εὐθύμιος, οὐτὶ κοινόςιον καὶ τὸν τὸν ἐκείνους, οὐτὶ λαύειν ὅλας συστάσεις. ἀλλὰ ταῦτα καὶ ἡνίκα πρὸς αὐτὸν ὡς ἀβελόιοι, εἴτε κόσμῳ ἀποτασσόμενοι, εἴτε πρὸς τὴν πρὸς τὴν χεῖρα τοῦ σώματος ὁπλισμένοι, καὶ μακαρίτη πάλιν ἵνα αὐτὸν περιπέμποιτο Θεοκρίστῳ. ἡ δὲ τῇ τῇ ἐρημῶν οἰκοδομῇ ταύτῃ σφῶς αἰῶνι τὴν πρὸς τοῖς οἰκονομοῦσι. οἷα δὲ τὸ μέλλον ἀσφαλὲς ἐστὶν, ὅτι πολλοῖς ἔσται τὸ πρῶτον σὺν τῷ αἰσθητικῷ ὑπόθεσις. πρὸς τοῖς αὐτῶν πρὸς τὸν δὲ τῶν πρὸς τῶν ἀδελφῶν καὶ σάρκα φυτὰ μὲν τὴν Κατωπαδικῶν ὄντες, ἐν γῇ ὅτι τὴν Συρίαν παρόντες, καὶ δὲ τῇ ἐκείνῃ ἐκ παλαιῶν ἀσκήσαντες. Κοσμάς, Χρύσιππος, καὶ Γα-

A idoneum qui præfesset animabus, easque deduceret ad salutem. Sic itaque Petrus Episcopus Castrorum in Palaestina primus ordinatur. Sarcenorum autem multitudo, non secus ac fluviorum perennium fluentia, affluebat; & qui nunc accedebant, adiciebantur prioribus; iique omnes signati signaculo Baptistismi, connumerabantur cum grege Christianorum. Sed de his quidem ea quæ dicta sunt sufficiunt. Nobis verò deinceps eò conferenda est oratio, unde ad hæc dicenda digressi sumus.

x l. Non habebat magnus Euthymius in animo, nec Cenobium, nec Lauram omnino eo loci construere. Atque propterea quoties aliqui ad eum venissent, sive mundo renunciantes, sive afferentes quædam ad usum corporis necessaria, ab eo rursus ad beatum Theoctistum transmittabantur. Quia verò jam supernè Providentia sapienter disposuerat, ut hæc habitaretur solitudo; utpote quæ certò sciret id quod erat futurum, rem scilicet fore multis salutis causam; accedunt ad eum quidam numero tres, fratres secundum carnem; qui germina quidem erant Cappadocum regionis, in Syriæ autem tractu educati, illic in virtute & doctrina se exercuerant; Cosmas, Chrysippus, Ga-

brielius. Is autem faciens ut
 consueverat, nec eos admisit,
 & ætatem certè causans ju-
 venilem, mutuumque naturæ
 amorem, qui etiam solet ut
 plurimum avocare à conten-
 tione exercitationis, & ma-
 ximè quòd esset Gabrielius
 adhuc adolescens ac imber-
 bis. Illi ergo his de causis eos
 admittere nullatenus place-
 bat. Ea verò nocte venit ad
 ipsum in somnis aliquis, man-
 dans tum ut fratres exciperet;
 sunt enim, inquit, ab ipso
 Deo ad te missi; tum ut dein-
 ceptus paratus esset ad susce-
 ptionem cujuslibet accedentis
 & volentis. Manè igitur præ-
 claram illam fraternitatem
 & cognationem suscipiens, ut
 ei jusserat visio, ait Cosmæ;
 (is quippe primus erat ætate
 inter fratres) Sic ego quidem
 jam feci, nimirum juxta ea
 quæ mihi à Deo mandata fue-
 runt, atque vos in hanc do-
 mum admisi; de cætero tibi
 tempus est, ut juniorem ex
 fratribus Gabrielium intra
 cellam contineas, & nequa-
 quam ei licentiam exeundi
 tribuas. Est enim res valde
 periculosa & infidiosa alio-
 rum oculis muliebris facies,
 adeoque lævis & glabra. De-
 inde nonnulla quoque aperuit
 exiis quæ erant eiventura;
 dicens; Verùm non puto te
 longo tempore hic vitam ac-
 turum; sed Ecclesiæ Scytho-
 politanæ præfecturam prope-

Λ βελήλιος. ὁ ᾧ τὰ σωθήη ποιῶν, οὐ-
 δὲ τοῦτοις παρορίετο, τό περ ἐόν τῇ
 ἡλικίας ἀτεχνῶς ἀπώμενος, καὶ τῇ
 παρὲς ἀλλήλοις τῇ φύσεως πόθον, ὅς
 καὶ παρ᾽ αὐτῶν οἶδεν ὡς τὰ πολλὰ τὸ
 σύντονον τῇ ἀσκήσεως· καὶ μάλιστα, τὸ
 μειράκιον ἐπὶ τῇ Γαβελήλιον ἔῃ, καὶ
 τριχὼν ἔχειν ψιλὸν τὸ πάγωνα. ὁ κεί-
 νῳ μὲν οὐκ παρορίετο, τούτοις δὲ ἀ-
 ταῦτα, τὸ παρ᾽ αὐτῶν ἀβούλητον.
 Β Φοιτᾷ δὲ τις ὄναρ αὐτῶν τῇ νυκτὸς
 ὁ κείνης, δέξαται πάντῃ ἀδελφούς
 ὅπισθ' ἵπτον· παρὲς αὐτῶν γάρ εἰσιν
 ἀπεσταλμένοι σοι, φησὶ, καὶ θεοῦ· καὶ
 τὸ λοιπὸν, ἐτοιμὸν εἰς ὑποδοχὴν ἔῃ
 ὅς παρορίετος καὶ βουλομένου παντός.
 ἔσθιν τοίνυν καὶ χαλῶν ὁ κείνῳ ἀδελ-
 φότητα καὶ συμπύλαι ὑποδέξαμε-
 νος, ὡς ἡ ὁμῆς αὐτῶν παρηγύα, φησὶ
 τῷ Κοσμᾷ· οὗτος γὰρ παρ᾽ αὐτῶν κατ'
 ἡλικίας τῇ ἀδελφῶν ὡς ἐγὼ μὲν πε-
 ποίηκα ἤδη, καὶ ταῦτα γενοῦ μοι τὰ
 ἐν πατρίδι παρ᾽ αὐτῶν, καὶ ὑμᾶς
 ἐν ταῦτα εἰσωκισάμην. * σὺ γὰρ ὡς
 λοιπὸν τῇ νεώτερι τῇ ἀδελφῶν Γα-
 βελήλιον, εἴσω καλλίον κατὰ ῥῆμα,
 καὶ μηδαμῶς αὐτῶν ἐφειμένῳ θενοῖ
 τῇ ἔξοδον. σφόδρα γὰρ ὅπισθαλές καὶ
 λίαν ἐπίβουλον τοῖς τῇ ἄλλων ὀφ-
 θαλμοῖς γνησχεῖα ὁμῆς, καὶ οὐκ
 λείως ἐψιλῶς ἔχουσα. εἶπα, καὶ τῇ
 μελλόντων αὐτῶν συμβῆναι τινα πα-
 ρεγύμενον· ἀλλ' ὅτι οἱ μὲν σε λέγων
 πολὺν ἐν ταῦτα χεῖροι ἀφ' ἀλλήλων
 ἀλλὰ τῇ παρ᾽ αὐτῶν μετ' οὐ πολὺ
 τῇ ἐν Σκυθοπόλει ἐκκλησίᾳ ἐγ-
 χειροθήσῃ.

* ΑΙ.
 σὺ δ' ὁ-
 μῆ

χειροθήσῃ. πλὴν ἀλλὰ ταῦτα A
μὲν ἐπὶ τῇ ὡδαδοχῇ τῶν ἀνδρῶν.

Μετὰ δὲ τούτοις, αἰτῶν ἐαυτὸν
πᾶσι τοῖς εἰσέρχεσθαι βουλομένοις.
καὶ μετὰ τοῦ λοιποῦ πρὸς ὑποδεχόν
ἐτοιμότητος. ὑποδέχεται μὲν ἰδὼν
Δόμον πνῆ, τὸν Ἀνποχέων μὲν ὄρ-
μημένον, ἀδελφιδεὺν δὲ Ἰωάννου,
τοῦ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας πρε-
σβυτέρου. ὑποδέχεται δὲ καὶ τρεῖς
ἱερεῖς, ἀδελφούς τοῦ ἡρώδου, τὸν πα-
τριᾶ Μελιτηνούς, Σωοδίου ἀνε-
ψιούς Σκείνου, καὶ σὺν Ἀνακλῆ τον
Εὐθύμιον ἀναθρεψαμένον. Στέ-
φανος αὐτοῖς, Ἀνδρέας, καὶ Γαϊνός
ταξιόμαχοι. μετὰ δὲ τούτοις καὶ Ἰωάν-
νην δὸν τὸν Ραίτην πρεσβύτερον, καὶ
Ἀνατόλιον, καὶ Θαλάσσιον ἐξῆς δὲ
καὶ Κυρίωνα ἐκ Τιβεριάδος πνῆ,
πρεσβύτερον ἔαυτὸν τοῦ ἐν Σκυ-
θοπόλει ναοῦ, ὃς περ μάρτυρα κα-
θιδρύται Βασιλείῳ τούτοις οὐκ
προσδεξάμενος, τὸν ἐπίσκοπον C
προτρέπεται Πέτρον, διμαρτυρῶν
αὐτοῖς κελία μικρά, καὶ τὸν ναὸν
ὑπερπεπῶς ἄγειν ἀγκυροῦν. καὶ
οὕτως ἐν βραχὺ λαβεῖν ἐκεῖσε
συνίστησι, καὶ ἐν Φαράν οὐδὲν ὑπο-
λειπομένον.

Ἐπειτα μὲν τοὶ καὶ αὐτὸς Ἰουβεν-
λιος ὁ πατριάρχης, Πασσαρίωνα τὸν
ἐν ἁγίοις, καὶ ἐπίσκοπον τὸν περὶ τα,
καὶ Ἡσυχίον τὸν πρεσβύτερον ὡδα-
λαβὼν, κατέειπε πρὸς τὸν λαόν, ἔ-
στιν ἐν αὐτῇ ναὸν ἐγκαινίζει δυο καὶ
πεντήκοντα τὸν Εὐθύμιον γερνότος

Tom. II.

diem accipies. Atque hæc qui-
dem in susceptione virorum.

xli. Post eos autem seip-
sum permisit omnibus ingre-
di cupientibus, eratque dein-
ceps ad excipiendum paratissi-
mus. Etenim excipit quem-
dam Domnum, ex Antio-
chena quidem civitate oriun-
dum, Johannis verò, qui illi
præerat Ecclesiæ, ex sorore
nepotem. Suscipit etiam alios
tres, fratres genere, patriâ
Melitenos, consobrinos Sy-
nodii illius qui cum Acacio
educaverat Euthymium; quo-
rum nomina, Stephanus, An-
dreas, Gaius. Post eos verò
Johannem quoque Rhaithe-
nem Presbyterum, & Anato-
lium, & Thalassium: dein-
ceps autem Cyrionem quem-
dam ex Tiberiade, ipsum quo-
que Presbyterum templi,
quod Scythopoli dedicatum
est Martyri Basilio. Cum er-
go eos admisisset, Petrum ad-
hortatur Episcopum, ut eis
parvas cellas construat, &
templum scitè admodum ad-
ornet. Atque ita brevi illic
Lauram constituit, illà quæ
est in Pharan nihilo inferio-
rem.

xlii. Postea verò & ipse
Jüvenalis Patriarcha, assu-
mens secum sanctum Passa-
rionem, qui tunc erat Chor-
episcopus, & Hesychium
Presbyterum, ad Lauram pro-
ficiscitur, templumque illius
dedicat; Euthymio agente

Gg

* xxiij- annum ætatis quinquagesi-
mum secundum ; Diaconos
quoque ordinat Domitianum
& Domnum, cùm in Presby-
terorum gradum jam ab eo
relati fuissent Johannes &
Cyrion. Propter hæc magnus
gaudebat Euthymius, & tran-
quillâ hilaritate plenam ha-
bebat animam; maximè quòd
Passarionem cum Patriarcha,
& divinum Hefychium, qui
tunc temporis in reliquo As-
cetarum choro prælucebant, B
in Laura degentes cerneret.
Sed sanctus quidem Passario,
nondum septimo post illud
tempus mense transacto, è
vivis excedit in profunda se-
nectute.

XLIII. Cùm hic autem magnus & admirabilis Euthymius, & qui cum eo erant Fratres, in nova illa Laura, premerentur magnâ rerum necessariorum egestate, Dei providentia non abiecit curam suorum, & manus quæ aperitur, ac implet omne animal benedictione, admirabili sanè dispensatione tunc quoque aperta est. Accidit enim, ut multitudo Armeniorum, non minùs quàm quadringentorum numero, ad Jordannem à sancta civitate descendens, dexterâ de itinere declinaret, perinde ac aliquo eis viam præeunte, & ad Lauram illam accederet; hoc etiam, ut arbitror, sapienter disponente providentiâ, quò magna

Α * χερσίν· χειροποιῇ ἢ καὶ διακόνου,
 Δομεπανόν περ καὶ Δόμονον, ἥδη
 πρεσβυτέρων αὐτῷ ἀποκεκληρωμέ-
 νων, Ἰωάννου καὶ Κυρίανος. πρὸς
 ταῦτα ἔχαιρεν ὁ μέγας Εὐθύμοσ,
 καὶ μεστὴν εἶχε τὴν ψυχὴν εὐθυμίας, καὶ
 μάλιστα ὅτε καὶ Παλαργίαναν σὺν
 τῷ πατριάρχῃ, καὶ Ηούχιον τὸν
 θείον, οὗτον τοὺς λοιποὺς τῶν ἀσκητῶν
 χορὴν τιμικαῦτα περιλάμποντας,
 ἐν τῇ λαύρᾳ διάγοντας ἔβητο.
 Β ἀλλ' ὁ μὲν ἐν ἀγίοις Παλαργίαν,
 οὕτω ἑβδόμη ἐξ ἐκείνου μῆνα δια-
 πλείσας, ἐν γῆρᾳ βαπτὴν χαπαλύνει
 τὸν βίον.

Τοῦ ὅ μεγάλου τούτου καὶ θαυμαστοῦ Εὐθυμίου, καὶ τῆς συναισθημάτων αὐτοῦ ἀδελφῶν, πολλὴ καὶ πλεονέχεια ἐκείνῳ λαύειν τῇ τῆς ἀταγχαίων ἐνδεία πεζομένων, ἡ τοῦ θεοῦ παρρησία τῇ αὐτοῦ ὅτι ἡμέλει, καὶ ἡ ἀνοιγμένη χαίρ, καὶ πᾶν ζῶον εὐδοκίας πληροῦσα, οἰκονομία δὲ θαυμαστὴ καὶ πᾶν ὃν διηγεῖται. συμβαίνει ὅτι πληθύνει Ἀρμενίων, ὅτι ἔλαττον ἢ * περὶ αὐτοῖς τὸν ἀριθμῶν, ὅτι τὸν Ἰορδάνην ἀπὸ τῆς ἀγίας πόλεως χαλῶσαν, ἐκκλινάει τε τὸ ὄριον δεξιᾶ, καὶ ἀπὸ πινὸς αὐτοῖς τὴν πορείαν περηγουμένων, καὶ εἰς πλεονέχεια ἐκείνῳ παρρησία τῇ παρρησίας οἰκονομίας καὶ τοῦτο σφοδρῶς οἰκονομοῦσιν, ὥστε πλεονέχεια τοῦ

πατὺς δρετὴν, λαμψοτέραν ἔτι
 χαλκῶσι. αὐτὸς ἰδὼν ὁ μέγας ἐκέ-
 λετο καταλύσαι τὰς, ὡς τὸν ἐκ τῆς
 ὁδοῦ κόπον βραχὺ περὶ διασπαρῶσαι,
 χαλεπὸν Δομετιανόν, οἰκονομεῖν τὰ
 τῆς λαύρας ὑπὸ αὐτῶν περικεχει-
 ρισμένον, καὶ ὡς ἀπαιτῆσαι τοῦτοις
 παρὰ τὴν ἐπαγγελίαν. τοῦ δὲ περὶ
 βαλλομένου τὴν ἐνδεῖαν, καὶ ὡς
 οὐδὲ τὴν ἐφήμερον ἔχει τὴν ἀδελ-
 φὴν προφύλῳ ἀποκρινάμενον, παρ-
 ῶν ἐκεῖνος τῶ καὶ χεῖρα προφύλῳ
 πλουσίαν δι' ἀφθονίας πηγάζοντι
 περὶ ἀρετῆς, πορὰ βλεψαὶ ὡς
 τὸ * δεποφυλακίον ἐπέλλεται
 Δομετιανῶ. ἔστη γὰρ ἔφη, πῶς
 αἰθρῶπινοι βούλονται λογισμοί,
 πῶς ἡμεῖς δύναται χεῖρας ὡς ἀδελ-
 φῶς οἰκονομεῖν.

Καὶ ὅς εἶξας εὐχὴν καὶ ὡς ἀ-
 γαλῶμεν. τῶς ἀνεκδιηγήτων σου
 Χειρὶ θαυμασίων εὐερίσκει γεία
 τοῖ καὶ σοφῇ περὶ οἰκίας
 εὐταῖς ἀφ' ὧν μετῇ, ὡς μὲν τὴν
 δύναμις μικρὸν περὶ ἀνείδεον ὁ-
 δόν, τῶς πληθύνει τῶς ἔνδον
 ἀναισθησίᾳ. χαλῆσας τοίνυν καὶ
 ἄλλοις τῶς ἀδελφῶν, καὶ τὴν
 δύναμις σὺν αὐτοῖς ἀναπέψας, ὁ-
 ρῶν τὰ ἔνδον, ἀμύθητόν περὶ πλη-
 θος ἀφ' ὧν οἶνον τέ φημι καὶ ἐλαίου
 πολλὴν ἀφθονίαν, καὶ ἀνάλογον
 τῶ ὡς τὸ διδοῖν πάντας Εὐθυ-
 μίου φιλοτιμίαν.

A Patris virtus adhuc clarior
 evaderet. Quos videns ma-
 gnus ille eo loci divertisse,
 ut se à labore itineris ali-
 quantisper recrearent, vo-
 cat Domitianum, cui com-
 miserat Lauræ rerum dispen-
 sationem, atque jubet ut eis
 mensam apponat. Cum is au-
 tem objiceret egestatem, &
 respondisset se ne unius qui-
 dem dici Fratrum habere ali-
 mentum, ille eo fretus qui
 viduæ copiosum effudit nu-
 trimentum propter abundan-
 tiam bonæ ejus voluntatis,
 præcipit Domitiano ire ad
 panarium. Intelliges enim,
 inquit, quid sibi quidem ve-
 lint humanæ cogitationes,
 quid verò divina possit gratia
 præter opinionem dispensare
 ac providere.

III.

Reg.

XVII.

* Al.

ἀγ-

φιλία-

καὶ

XIV. Et ille cedens sta-
 tim, & accedens, (ὁ inenar-
 rabilia tua Christe miracu-
 la!) invenit divinam quadam
 & sapiente providentiā, &
 dem panibus adeo plenam,
 ut ne facile quidem esset pa-
 rum aperire ostium, prohi-
 bitum nempe multitudine in-
 tus positorum. Vocatis ergo
 aliis Fratribus, & eorum o-
 perā everso ostio, videt ea
 quæ erant intus, innumera-
 bilem panum multitudinem;
 ad hæc vini, inquam, & olei
 ingentem copiam, atque
 omnino convenientem Eu-
 thymii in dando magnifi-
 centiæ.

xlv. Hæc ut vidit Domitianus, divinæ gratiæ operationem intelligens, procedit ad pedes magni, veniam petiit, & parcatatis sordes vehementi rependit pœnitentiâ. Ille verò cum Domitiano benignam & mentem & manum porrexisset, ipsumque elevasset, O fili, inquit, qui seminat in benedictionibus, in benedictionibus & meter. Qui ergo accedentibus commune te-ctum præbent & sal, nescientes sibi potiùs comparant copiosam suppeditationem, nec tantum dant quantum accipiunt. Quod quidem à vobis quoque servandum est, Fratres, si Deo estis gratificaturi, & plurimâ rerum necessariarum suppetitatione semper abundaturi. Hinc bonorum acervus, ut aiunt, constitit, resque Lauræ cœperunt vigere ac exuberare: quandoquidem Fratrum numerus ad quinquaginta pervenit, & unicuique eorum cella fuit ædificata; atque sacra mysteria quotidie peragebantur.

xlvi. Porro is cui credita fuerat dispensatio, dum cogitat, ad tantam Fratrum multitudinem multo etiam sibi opus fore ministerio, mulos quoque paravit Lauræ. Erat autem quidam in ea Asianus genere, nomine Auxentius, qui erat aptus ad mulorum ministerium. Is ergo ab hoc Oeconomo rogatus,

A Ταῦτα Δομιτιανὸς ἰδὼν, καὶ τῆς θείας χάριτος συμβαλὼν τὴν ἐνέργειαν, πίπτοι πρὸς τοὺς ποσὶ τοῦ μεγάλου, συζητῶντες αὐτῶν, καὶ μετριοφροσύνης ἀνιδιδούς, μετανοίας θερμότητα. καὶ κεῖνος δὲ δὴν τε Δομιτιανῷ ἔγνων καὶ χεῖρα ὀρέξας, καὶ αὐτὸν ἀναστήσας, ὃς τὸν ἐφίλει, ὁ ἀπείρων ἐπὶ δολοφίας, ἐπὶ εὐλογίας καὶ θερίσει. οἱ τοῦ κυρίου τοῦ πατρὸς τῶν τέκνων καὶ τοῦ ἀλλὰ ποιούμενοι, λαμβάνουσι δαψιλῇ μαλλὸν ἑαυτοῖς ὡς ποιοῦντες τῶν χρημάτων, καὶ μὴ ποσὸν διδόντες ὅσον λαμβάνουσιν. ὁ δὲ ἀδελφεὶς ἔτι ὑμῖν φυλάττειν, εἰ μέλλοιτε καὶ θεῷ χαρίζεσθαι, καὶ πολλὰ πάντοτε κομᾶν τῇ ἀναγκῇ τῇ χρημάτων. ἐντελέθει ἀγαθῶν σωρὺς, τὸ τοῦ λόγου, σωτήριον, καὶ τὰ τῆς λαύρας εὐθηνεῖν ἤρχητο καὶ εἰς πληθύνειν ὁπτιδόντων. ὅτε τῇ ἀδελφῶν ἀριθμὸς, εἰς πεντήκοντα φείνηται, ἐκείτω τε αὐτῶν καλλίον ὡκοδομήθη καὶ τὰ τῆς ἱερᾶς καθεύεσθαι ἐπελεῖτο μετριοφροσύνης.

C Εἰσὼν δὲ ὁ τῶν οἰκονομίας ἐργασίας, ὅτι πρὸς οὕτω πολὺ τῶν ἀδελφῶν πληθύνει, πολλὰς αὐτῶν καὶ ὑποηρεσίας δέουσι, προστεκτήσατο τῇ λαύρᾳ καὶ ἡμίονοις. ἡ δὲ τις ἐν αὐτῇ τὸ γένος Ἀσιανὸς. τὸν καλεῖται Αὐξέντιος, ὁπτιδίας ἔχων πρὸς τὴν ἡμίονων ἀφροσύνην. οὗτος οὖν ὑπὸ τοῦ τοῦ οἰκονομοῦ ὡς ἀναγκῇ τῇ,

11. Cor.
ix 6.

* Al.
παύσει

ὥστε ἡ λειτουργία ὑπελθὼν ταύ- A
 τῇ, ἀνέβάλλετο καὶ οὐκ ὑπάκουεν.
 ἀναγχεῖον ὃ καὶ χρησίμου ἦ παρὰ
 ματος ὄντος, ὡς λαβὼν καὶ Ἰωάν-
 νην μετ' αὐτοῦ καὶ Κυρίωνα συν-
 τρεσδυτέρους, ὁ οἰκονόμος, ἡξίου καὶ
 αὐτοῖς σὺν αὐτοῖς τὸν Αὐξέντιον.
 ἐπεὶ ὃ καὶ οὕτως ἀνήκουος ἦ, ἡ σαβ-
 βάτου ἡδὴ διαγεγρανὸς, ἡνίχα τῷ
 μεγάλῳ ἐξῆν ἐντυχεῖν, ἀναφέρει
 τὰ καὶ τὸν Αὐξέντιον αὐτῷ πάντα ὁ
 οἰκονόμος. καὶ κείνος μεταφέλλεται B
 μὲν ὡς τὸν ἀδελφόν *, ὑπα-
 κούειν ὃ ὡς πατρὶ, καὶ μὴ οὕτως
 ἀνένδοτον εἶναι ὡς ἀπειθεῖ, τῷ ἰδίῳ
 μόνῳ φοιτοῦντι τῷ γένηματι, καὶ τῷ
 κοινῷ τοῖς ἀδελφοῖς χρησιμῶς
 σάν ἀφρονίαν ἀποποιούμενον. ἡ ὃ
 μὴ δὲ ὡς ἀλλοτρίαν, μὴ δὲ μόνῳ
 ὅτι ἀνένδοτος ποιῶν τῷ, ἀλλὰ
 καὶ οὕτως ἀναδυομένου σαφῶς, καὶ
 ποῖαι οὐχὶ κινουῦντος πρὸς φασιν,
 ἵνα μόνον γένημα τὸ αὐτοῦ κύριον C
 δείξῃ καὶ νῦν μὲν τὸ ἀλλοδαπὸν εἶναι
 καὶ ἡ ὅτι καὶ τοῦ φωνῆς ἀνομίλητον
 ἀπαιτούμενον, νῦν ὃ τὰς τὸ σαρκὸς ὅτι
 βουλάς καὶ τὰς ποικίλας ἡ ποικίλ-
 τέχναις μήποτε με φησὶν ἐξωτὴ ὑμε-
 τέρων ὀφθαλμῶν ἐφάρατον ὑποσκε-
 λίσῃ, ὡς καὶ καὶ τὸ αὐτοῦ ἔργον δείξῃ.
 πρὸς ὃ, καὶ ὅπως μὴ φρονήσει καὶ ἡ-
 ρύβοις συνειδυαῖς, ἀπαύδων τοῦ
 λοιποῦ καὶ ἀσύμφωνος πρὸς ἡσυχίαν
 καὶ γαλήνην ψυχῆς διαμείνω.

Τοιαῦτα λέγοντος, καὶ τῷ
 τῆς ψυχῆς βλάβῃ ὡς δυσωπή-

ut illam subiret administra-
 tionem, differebat, & non
 obediebat. Sed cum res esset
 ad usum necessaria. Johannem
 & Cyrionem Presbyteros se-
 cum accipiens Oeconomus,
 iterum cum iis rogabat Au-
 xentium. Quia verò sic quo-
 que inobsequens erat, & jam
 advenerat Sabbatum, quo
 tempore licebat magnum con-
 venire, omnia de Auxentio
 ei refert Oeconomus. Et ille
 quidem Fratrem statim arces-
 sit; suadet autem ut obediat,
 neve sit adeò contumax &
 inobediens, propriam dum-
 taxat sequendo voluntatem,
 & ministerium Fratribus
 communiter utile recusando.
 Is verò nec adhortationem,
 nec vel talem solum adspe-
 ctum reveritus est, sed etiam
 sic aperte detestabatur, &
 quem non prætexitum affere-
 bat, ut solam voluntatem
 suam dominam ostenderet; &
 nunc quidem cavillabatur se
 esse alienigenam, nec peritum
 sermonis regionis illius; nunc
 verò carnis insidias varia-
 que Maligni artes; ne fortè,
 inquit, me extra oculos ve-
 stros inventum supplantet, ac
 suæ malitiæ opus exhibeat;
 ad hæc ne assuefactus curis &
 tumultibus, de cætero per-
 maneam discrepans & disso-
 nus ad animi quietem & tran-
 quillitatem.

XLVII. Cum hæc diceret, &
 animæ noxam ut ad moven-

* Al.
 add. ὡς
 μὴ γὰρ

* Al.
 ἡ δὲ

dum idoneam, proferret; magnus iterum Euthymius, Sed Deum, inquit, orabimus, o fili, ut propter obedientiam, a nullo ex iis quæ lædunt, captus videaris. Ejus enim

Matth.
xx. 28.
Johan.
v. 30.

vox est; *Non veni ministrari, sed ministrare.* Et, *Non facio voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me Patris.* Ad ista adhuc magis exasperato Auxentio, & nequaquam cedente, gravius in eum invehens divinus Euthymius, Nos quidem, o fili, inquit, quod tibi ipsi quoque esse conducibile videbatur, consulimus: tu autem in eadem manens inobedientiam, mox scies, quoniam sit inobediæ fructus. Nondum horum dictorum magnus finem fecerat, & concussum corporis nescio unde passus Auxentius, miser in terram decidit, solum dignus lacrymis propter calamitatem. Qui ergo aderant ex

Al.
μύον

Fratribus, fracti animis super eo tam miserè affecto, rogabant Euthymium, supplicabant, obsecrabant, ut opem ferret jacenti, gravemque perpesso inobediæ pœnam. Is verò erga adeò contumacem & inobedientem, paratus erat obedire. Ac ejus manibus prehensis, erigit Auxentium, tremebundum adhuc, & per omnia ferè membra pœnas pendentem. Deinde cum signum crucis, instar cujusdam medicamenti, ei

σας ἰκανῶς οὖσαι παροβαλλομένην, ὁ μέγας πάλιν Εὐθύμιος, Ἀλλὰ δεησόμεθα, ὡς τέτοιον, φησὶ, ὅτι ἴσως μὴδεὶ τῶν βλαπτόντων, διὰ τὴν ὑπακοὴν ἀλάσμον ὁρῶναι σε αὐτὸν γὰρ ὅτιν ἡ φωνή. Οὐκ ἦλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακοῦσθαι. Καὶ οὐ ποιεῖ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός. πρὸς ταῦτα ἐπὶ μάλλον παχυομένη τοῦ Αὐξεντίου καὶ μυδαμῶς εἰκοντος, βαρύνεσθαι αὐτῷ παροσνεύεις ὁ θεὸς Εὐθύμιος, ἡμεῖς μὲν ὡς τέκνον, εἶπεν, ὅτι δὴ ἐξ αὐτῶν σι λυσιστελεῖν ἐδόκει, σωβουλεύσασθαι. σὺ δὲ μόνον ὅτι τὴν αὐτῆς ἀπαθείας, ὅσον οὐπω τίς ὁ ἀπειθείας καρπὸς εἴσῃ. οὐπω τέλος εἶχε τὰς μεγάλας τὰς εἰρημύνας, καὶ κλόρον οὐκ οἶδ' ὅθεν ὁ Αὐξέντιος τοῦ σώματος ὑποστάς, ἀθλιὸς ὅτι τὴν γῆν χαταπίπτει, δακρύων διὰ τὴν συμφορὰν * μόνον ἄξιός. οἱ γοῦν παρὲν τις τῆς ἀδελφῶν, ὅτι κλαδεῖντες αὐτῷ τὰς ψυχὰς οὕτως ἐλεεινῶς ἔχοντι, ἐδόντο Εὐθυμίου, ἰκέτευον, ὑποτίθου, βοηθήσαι καὶ μόνον, καὶ παροσνεύειν ὑποστάς πονηρὰν ἔκτισιν. ὁ δὲ, πρὸς οὕτως ἀπειθῆ καὶ ἀνήκουστος, ἐτοιμὸς ὑποτακῶν. καὶ λαβόμενος αὐτὸς τῆς χειρὸς, ἀνίστησι τὸν Αὐξέντιον, ὑπότρομος ἔσθαι, καὶ διὰ πάντων μικρῶν τῆς μελάς, τὴν πτωχείαν ὑποέχοντα. εἶπα καὶ κατέσθαι φάρμακον αὐτῷ, τὸ ὅτι ταυρὸν σημείον ὅτι βαλὼν, λύει

τοῦ ἀνθρώπου τὸ πάθος, καὶ ὕμῃ
ὡς χεῖμα δίκνυσιν.

A immisisset, solvit hominem
ab ea affectione, statimque
sanum reddit.

ΑὐτεΓκαὶ οὐκ ὁ Αὐξένιος, ὃς
ἦ μὲν ὡς ἀκοῆς εἰς μνήμην ἐλ-
θάν, σιωπῇ δὲ καὶ τὸ χεῖμα σκῆ-
ψαν εἰς αὐτὸν πάθος, καὶ ὅτι
μὴνς ὡς ἀποθείας ἔργον μὴ ἀγ-
νοήσας, ἔπ' μεζονα δίκην ὑπο-
τοῦ σιωπῆτος ἐπελάττειτο, καὶ
μεταμέλεια πῶς αὐτὸν εἰσέει δει-
νὴ. ἀμέλει καὶ παρῶπιπαι πρὸς Εὐ-
θυμίου τοῦτο μὲν συγγνώμην τῆς
ἡδὴ γενηκυίας αἰτιῶν, τοῦτο δὲ
καὶ παρὸς τὸ μέλλον ἀσφάλεια.
τοῦτο δὲ καὶ συγγνώμης ἀλλήως αὐ-
τῷ ἢ γὰρ παρὸς ὀργὴν πρᾶπτισα
μάλιστα ψυχῇ, πῶς οὐκ ἐμελλεν
ἐτοιμῶς δραμεῖν εἰς συμπάθειαν;
καὶ τὸ μέλλον δι' ὧς ἀσφαλι-
σασθῆναι, μετ' ἡδονῆς ἐκείνῳ
καὶ παρῶπιπαι τῆς ἡμῶν
ἡ ἀναρεῖται διακονίας. οὕτως ἢ
παυδαία κυρίου, κατὰ τὴν θείαν
φάσιν γραφῶν, ἀνάγει πρὸς τὰ
ἔσχατα, καὶ νοῦν ἀκριβῶς προφί-
ησι. καὶ ὁ παρὸς τοῦ ταπεινω-
θῆναι τὴν ἀπειθείας πλημμελή-
σας, μετὰ τὴν ἐκ παυδαίας πα-
πείωνσιν, ἐτοιμῶς παρὸς ὑπα-
κοῇ ἐβόλετο. ταῦτα μοι ὁ
ἀναχωρητὴς Κυριακὸς διηγήσατο.
Κυριακὸς ἐκείνῳ, ὃς ἐκ νέου μὲν
πρὸς τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου ἐναπε-
χέετο κοινῶς, τοῖς ἐκείνου δὲ
διαδόχοις χρόνον ἰσχυρὸν συγγνώ-

XLVIII. Recreatus itaque
Auxentius, & inobedientiæ
quidem recordatus, intelli-
gens verò calamitatem quæ ei
incubuerat, nec inscius opus
fuisse solius contumaciæ, ma-
jores adhuc luebat pœnas à
conscientia, gravisque cum
subiit pœnitentia. Quare ad
pedes procidit Euthymii, par-
tim petens veniam jam acto-
rum, partim in futurum secu-
ritatem. Cùm is verò ei sta-
tim ignovisset, (anima enim
quæ vix tandem ad iram con-
versa fuerat, quo modo non
fuisset promptè cursura ad
commiserationem?) & futu-
rum tempus per orationem
communiisset, ille cum volup-
tate & animi alacritate susci-
pit mulorum ministerium. Sic
disciplina Domini. ut cum di-
f. l. p
vina Scriptura loquar, & au-
res aperis, & planè adjicit
intelligentiam. Et qui ante-
quam deprimeretur humili-
que redderetur, contumaciæ
peccatum admiserat, post de-
pressionem humilitatemque
ex disciplina ortam, cognitus
fuit ad obedientiam promp-
tus. Hæc mihi Anachoreta
Cyriacus narravit, Cyriacus
ille qui ab ineunte quidem
ætate tonsus fuerat in Cœno-
bio Euthymii, postquam au-
tem cum ejus successoribus
satis longo tempore esset ver-

satus, omnemque ab eis viri & exercitationem, & vitæ rationem accuratè didicisset, postea in Laura veteris Sucæ septuaginta ferè totis annis se exercuit, omni virtute ac honestæ vitæ præclaris factis admodum illustris.

XLIX. Et illud autem ipse mihi retulit, quod duo ex Fratribus, Maro & Clematius, ad austeritatem vitæ ac disciplinæ in Laura observatæ fatiscences, inter se con-

17 Lx
19.

venerunt, ut illinc clanculum effugerent, & se noctu furtim subriperent. Hæc illi quidem communi consensu loquebantur & apud se cogitabant: sed qui secreta aperit, & iis qui sunt sibi dedicati, dicit per Esaiam; *Non eris tibi amplius sol in lucem diei, neque ortus luna illuminabit tibi noctem; sed eris tibi Dominus lux sempiterna*: ipse hoc quoque manifestum facit famulo suo. Facit autem hoc pacto. In quiete enim degenti aliquando huic magno & admirabili Euthymio visus est Malignus Maroni & Clematio, tamquam ob oculos Sancto assistentibus, frenum injicere, eosque in laqueum trahere gravissimum.

* 11.
παρ-
ταμέ-
ναι

L. Is verò statim intellectis insidiis, arcessit Fratres, Maronem & Clematium, eosque hortatur, admonet, rogat, docet, alloquitur, & proli-

A μένος, & πᾶσαι παρ' αὐτῶν ἡ ἀνδρὸς ἀσκησίῳ τε & πολιτείας ὡρῆς ἀκρίβειαι ἐκμαθῆναι, ὅπως ὁρὸς τῇ λαύρῃ ἔπαλαι δὲ Σουχᾷ παρ' ὅλοις ἐβδόμηκοντα χεδὺ ἐνιαυτοῦ ἡσκησεν, ἀρετῇ πάσῃ ἑξ ἑοῦ σιμενοῦ χατορθώμασιν ὁπρωτὶς διαλάμψας.

B Καὶ κεῖνο δέ μοι ὁ αὐτὸς διηγήσατο ὅτι δύο πινές τῶν ἀδελφῶν, Μάρων τε & Κλημάτις, ὡρὸς τὸ πρᾶχ' ἡ χτ' ἡ λαύραν ἀγωγῆς & διαίτης ἀπαγορεύσαντες, σιωθῆκας ἔβητο ὡρὸς ἀλλήλοισι, λαθραίως ἐκείθει ἐκφυγεῖν, & ὑπὸ νύκτα κλέψαι ἡ ἀναχώρησιν. ταῦτα οἱ μὲν ἐκκοινολογοῦντο & χεθ' ἐαυτοῦ διεσκέπτοντο ἀλλ' ὁ ἀνακαλύψαν βαρύνει, & τοῖς ἀνακειμένοις αὐτῶν διὰ Ησαίου φάσκων, ὅτι οὐκ ἔστι σοι εἴμι ὁ ἥλιος εἰς φῶς ἡμέρας, οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτίζει σοι ἡ νύκτα, ἀλλ' ἔστι σοι κύριος φῶς αἰώνιον· αὐτὸς C ἔκδηλον & τοῦτο ποιεῖ τῶ οἰκίῳ θεράποντι. ποιεῖ ἡ ὡδὲ. ἡ συχάζονται γάρ ποτε τῶ μεγάλῳ τούτῳ & θυεματῶ Εὐθυμίῳ, ἑώκει Μάρωνί τε & Κληματίῳ χαλινὸν ἐμβαλεῖν ὁ πονηρὸς, χερσὶν ὑπ' ὀφθαλμούς τῶ ἀγίῳ παρταμένους, & εἰς παρτά τούτοις ἔλκειν χαλεπὸν τῶ πῦν.

Ο ἦ, συμβαλὼν ἀγῆς ἡ ὁπιβουλιῶ, μεταχαλεῖται ὡδὲ ἀδελφούς, Μάρωνα ἡ Κλημάτιον, παρταμένους αὐτοῖς, νουθετῶν, ὡδὲ χαλινὸν, διδάσκων, διαλεχόμενος, μακροῦς ὡδὲ ὑπομονῆς ἀποπείνων λό-

γος,

γῆς, καὶ ὅτι πολλῆς πανταχοῦ φυ-
λακῆς χρεια καὶ ἀσφαλείας· εἶτα καὶ
τὸν Ἀδάμ αὐτοῖς ὑπόδειγμα πα-
ράγει, καὶ τὸν Ἰωβ, τὸν μὲν ἐν πα-
ραδείσῳ καὶ ἐν πολλῇ ἀρετῇ ὄντα,
τὸν δὲ καὶ πᾶν δρετῆς εἶδος ἐπὶ κο-
πείας * ὑποδείζαμενον· οὐδὲ αὐτὰ
ὡς κλέπτειν, ὅτι δὲ τὸν μοναχὸν
ἀποδείκνυται εἶναι τῆς ἐκ τοῦ πο-
νηροῦ λογισμῶν, καὶ ἐν λύπῃ σκεῖνος,
καὶ ἐν μῦσος, καὶ ἐν * ἀκηδίας, καὶ ἐν
ἐπύρῳ μετέβασις ὑποβάλοι,
μὴ δὲ δρετῇ αὐτῷ μιμδλως τὴν δια-
νοίαν ἀνέναν· ἀλλὰ διακρυβεσθαι
ταῦτα καὶ ἀπαρτῆσθαι πάσῃ χειρὶ
μήποτε λάθῃ διὰ μεθοδείας ὑπο-
σκελίσας ἡμᾶς, καὶ πῶμα εἶψας δα-
κρύων ἄξιον· εἰ δέ τις ἐν ταῷδε τυχὸν
δρετῇ ἀσκήσας μὴ δύνατο, μὴ
νυμζέτω ἀλλαχοῦ μεταβάς, ῥᾶον
κατορθῶσαι τὸ πονηρὸν ζόμενος. οὐ
γὰρ ὡς τῷ τῷ τοῦ τόπου φύσιν,
ἀλλὰ ὡς τῷ οἰκίᾳ ἡμῶν
προαίρειν ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἐργασία.
τοῦτα μὲν οὐδὲ καὶ σφαλερὸν
τοῦτο τοῖς μοναχοῖς, καὶ ἀπόντοις
αὐτοῦ καὶ δρετῇ ἀκέρποις ποιεῖν
δυνάμενοι. ἐπεὶ μὴ δὲ φυτὸν οἶόν τε
κάρποφορεῖν, σμικρὸς μεταφυ-
τῶμενος.

Πρὸς πλείονα δὲ τῆς εἰρημέ-
γων πίστις, καὶ πῶς νεογνῶν
αὐτοῖς Λιγυπῶν ἐπεξῆμι * διή-
γημα. ἔλεγον αὐτῷ, ὡς ἰω-
πὶς ἀδελφὸς ἐν Λιγυπῶν, ἐν
Tom. II.

A rantia, quòdque opus sit ubi-
que plurima custodia & cau-
tione. Deinde in exemplum
eis adducit Adamum & Jo-
bum; illum quidem in Para-
diso mandati violatorem,
hunc verò omnigenæ virtutis
in sterquilinio demonstrato-
rem. Neque hæc prætermi-
tens, quòd oportet Mona-
chum nequaquam admittere
cogitationes à Maligno sug-
gestas, sive ille tristitiam, sive
odium, sive cadium, sive in a-
lium locum migrationem sub-
jiciat, & nec ab initio ei om-
nino mentem permittere, sed
istâ rejicere, atque totâ manu
repellere, ne fortè nos laten-
ter per fraudem supplanter,
& in casum præcipitet lacry-
mabilem. Si quis autem hic
forsan non possit virtutem
exercere, ne existimet, quòd
aliò transiens, facilius pote-
rit optata bona exsequi. Non
enim ex loci natura, sed ex li-
bero nostri animi instituto
boni procedit operatio. Con-
trâ verò hoc Monachis peri-
culosum, quòdque potest eos
reddere imbecillos, virtutum-
que infructuosos. Quando-
quidem nec planta potest fer-
re fructus, quæ assiduè trans-
plantatur.

L I. Ad majorem verò di-
ctorum fidem, etiam eis pro-
ferebat quorundam Senum
Ægyptiorum historiam. Aie-
bat ergo; Fuit nonnullus Fra-
ter in Ægypto, in quodam

H h

Cœnobio residens; qui ad iram continuè raptus, exasperabatur & turbabatur, & acerbitate ac indignatione os ejus implebatur. Cùm eum autem quædam subjisset penitentia, quòd propter hanc iram & perturbationis facilitatem secum bellum gereret, & si quid boni jam ante acquississet, id quoque perderet; persuadet ei, ut recederet à Cœnobio, solusque per se viveret quietus; ut potest quòd solitudo multùm posset ei conducere ad tranquillitatem & perturbationis vacuitatem. Existimabat enim; quòd si nullus subesset cui irasceretur, & in quem uteretur indignatione, omnino sensim exstingeretur vehemens ille & citissimè flagrans ignis iracundie; futurusque esset deinceps ipse mitis, omnique tranquillitate & quiete plenus. Hæc ille reputans, discessit deinceps à Cœnobio, & solitariam vitam est amplexus: & cùm aliquando, propter usum quemdam aquæ impleisset poculum, idque voluisset humi aliquantisper deponere, nonnullâ Maligniarte id eversum est. Quod quidem ubi non semel tantùm, sed etiam bis & ter deinceps accidisset, tum iratus est Frater, tum ab ire impetu devictus, statim ita ut habebat, humi projecit poculum, illudque confregit: atque sic om-

* ΑΙ.
ὁ γράμμα

A κοινοβίῳ πνὶ καθήμενος, δὲ συνεχῶς
eis θυμοὶ ἐκφρεσμένους, ἤχριοτο καὶ
ἐπαράτητο, καὶ πικρίας τὸ στόμα
καὶ ὀργῆς ἐπίμπλυτο. λαβοῦσα
δὲ τις αὐτὸν μεταμέλεια, ὥς εἴη
ἀφ' τοῦ θυμοῦ τοῦδ' καὶ τῷ πνεύματι
παρὰ τὴν ἀνικολίας εἰσὶν πο-
λεμῶν, καὶ εἴ που τι καὶ χαλὸν ἦδη
φθάσας ἐκτύσσατο, καὶ τοῦτο πρὸς
απολλύς, πείθει τοῦ κοινοβίου
ἀναχωρῆσαι, καὶ μόνον δι' καὶ κατ'
B εἰαυτὸν ἡσυχῶς ἀφ' ἐξιδῶναι· ἅτε
πολλὰ τῷ ἐρημίας πρὸς γαλήνῃ
αὐτῷ καὶ ἀταραξίᾳ συνάραται
δυναμύνει. ὥτι γάρ, ὥς ἀρα
μυθεῖται ἐκείντος πρὸς δὴ αὐτὸν καὶ
θυμωθεῖν, καὶ κατ' οὐδ' αὖν τῇ ὀργῇ
χρησάμετο, σβεισθήσεται πάντως ἡ-
ρεμα τὸ δεινὸν ἐκείνο καὶ ὀξύτατα
ἀναπτόμενον τοῦ θυμοῦ πῦρ, καὶ
τὸ λοιπὸν ἡμεῖς αὐτοῖς ἔσται καὶ
γαλήνης πάσης καὶ * ἡσυχίας με-
C τῶς. ταῦτα λογιζάμενον ἐκείνον,
τὸ ἐξῆς ἀποστάντα τοῦ κοινοβίου,
μόνον ἐφ' ἡσυχίας διὰγειν καὶ
ποτε κατὰ χρεῖας πινά, τὸ ποτή-
ριον ὑποπλήσαντα ὕδατος, καὶ
πὶ μικρὸν αὐτὸ πρὸς τὰ ἐδάφει
θελήσαντα κατὰ τῆς πνὶ
τοῦ ποιεῖν τοῦτο πεπραγῆναι·
ὅθεν οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δις ἐ-
φεξῆς καὶ τρίς γιγνόμενος, θυμωθεῖναι πε-
τὸν ἀδελφόν, καὶ ἥτις τῷ τοῦ θυμοῦ
ρύμης γιγνόμενος, ὥς εἴχεται ὁ γὰρ εἰς
γῆν κατὰ τὴν τοῦ ποτήριου, καὶ
ταῦτο συντίψαι καὶ οὕτω πολ-

λαῖ μείζονα τῷ ἐχθρῷ πάντως ἐξέρ-
μοτερον ὀφλήσας τὸν γέλωτα.

Πρὸς ταῦτα γελάει μὲν ὁ Κλημά-
τις, ἀφ' ἑρμαινεῖς τίν' ψυχὴν τῷ
ἀγείῳ τοῦ διηγήματος. προσχὼν δὲ
ὁ θεῖος Εὐθύμιος, ἡπύη φησιν,
ἔπειτα πρὸς ἀδελφεὶ ποιμενὶ καὶ σὺ
κακύνῃσαι δαίμονος, ὅτι καὶ γελάς
οὕτως ἀναισχύντως καὶ ἰταμῶς; δὲν
ὀδυρεσθαι καὶ θρηνεῖν, τίν' ἐκείθεν
πῶς ἐκλήσιν ἐκδεχόμενοι, εἰ ὅσον
ἀληθὲς ἔστιν ὁ τόπος διαχέσων ἡμῖν,
μακαρίους μὲν οὖν τοὺς πενήτους
ἐποικελάν, ὅτι * φησὶ πῶς ἐκλή-
θήσονται ἀθλοῖς δὲ οὖν γελῶντας
καὶ ἐαυτοῖς μὴ προσέχοντας. ἄλλως
τε δὲ καὶ ἀπαυδυσία σαφὲς, τὸ τὸν
μοναχὸν πέρα τοῦ μετρίου λαλεῖν,
ἢ πρὸς ὅπου κακῶς, ἢ τε μὴ
καὶ παρρησιάζεσθαι. μήτε γὰρ οἱ
πατέρες ἢ παρρησίας πάντως ἀπὸ
ταῖς τῶν παθῶν ὀνομαζούσαι.

Ταῦτα ὁ μὲν ὑπερημῶς τῷ
Κληματίῳ, εἰς τὸ ἐνδύπερον ἐ-
σπῆλθαι κελλίον. τὸν δὲ ἡ δίκη πα-
ραπόδας μετρεῖ, καὶ ὁρμητὴς
ὑπὲρ γῆς πησὺν, κλονεῖ τι ἐνδο-
κεῖτο, καὶ φείκει σιωπῆ. Δο-
μιτιανὸς οὐδὲ καίμενος οὕτως ἰδὼν
τὸν Κλημάτιον, καὶ ἅμα μὲν
τὸ πρῶτον, ἅμα δὲ καὶ τὸ
αὐτρεῖν Εὐθυμίου θαυμάσας,
ὅπως ἄεστα κεκαμμένα παρ'
αὐτῷ ἰὼν, ἅμα δὲ καὶ τὸν
ἀδελφὸν τοῦ πατρὸς οὐκ ἐπί-

A nino ludibrium multo majus
acriusque debuit Inimico.

LII. Ad hæc rider quidem
Clematius, per urbanitatem
narrationis incallescens ani-
mo. Divinus verò Euthymius
re animadversâ, Numquid,
ait, tu quoque, Frater, motus
es à malo aliquo Dæmone,
quod adeò inverecundè &
impudenter rides: cum oport-
eret flere & lamentari, sua-
sionem inde sumptam admit-
tendo, si verax est, qui tunc
noster erit iudex, dum beatos
quidem appellat eos qui nunc
lugent; quia, inquit, conso-
lationem accipient; miseros
autem eos qui ridet, sibi que
non attendunt. Ceteroquin
aperta inscitia est & discipli-
næ violatio, Monachum ultra
mediocritatem loqui, aut ad
quodlibet moveri, vel etiam
fiduciam sumere. Patres enim
fiduciam appellant, omnium
planè vitiorum matrem.

LIII. His quidem verbis
ille cum increpasset Clema-
tium, ingressus est in cellam
interiorem. Eum verò è vesti-
gio persecuta est ultio; pro-
nusque in terram cadens, agi-
tabatur tremore & horrore
tenebatur. Itaque Domitia-
nus sic jacentem videns Cle-
matium, & simul quidem Eu-
thymii mansuetudinem & au-
steritatem admiratus, quo
modo optimè in eo essent con-
temperatæ, & simul etiam Fra-
trem ob calamitatem misera-

Math.

v. 5.

Luc. vi.

25.

* Al.

infor.

αὐτῶν

T. i. p.

373. A.

B.

tus, congregat aliquos ex Patribus, pro illo incercessuros, eosque unā cum Marone introducit ad Euthymium. Ille autem, cūm suapte ingenio placabilis, tum illorum intercessionem minimè despiciens, cum eis accedit ad jacentem Clematium, eique horrorem exstinguit signo crucis, & statim silit tremorem, atque perfectam præbet à morbo liberationem; dicens; Attende tibi ipsi de cætero, & noli contemnere Parrum doctrinas & admonitiones. Sed efficere totus oculus, sicut de Cherubinis accepimus, te ipsum omni ex parte circumspiciens, ut qui semper transeas in medio laqueorum. Hæc tibi suassisset atque suggessisset Clematio, ejusque exemplo alios fecisset cautiores, virum dimittit in pace. Sed hoc quidem est ejusmodi. Non ininus verò est, id quod sequitur, si non sit multò majus & præclarior.

LIV. Cūm magna & Oecumenica Synodus Ephesi tunc primūm congregaretur, Synodius, qui cum Acacio fuerat magister hujus magni Euthymii adhuc pueri, in Palæstinam ad adoranda loca venerabilia profectus, accedit etiam ad Lauram, quinquagesimo & quarto anno ætatis magni Euthymii; partim ut illum ipsum Euthymium videret, partim ut saluaret

Λας, συνάγει πινὰς τῆς πατρῶν ἡσυχίας αὐτῶν προσεύχων ποιησόμενοι, καὶ τοῦτοις εἰσάγει σὺν τῷ Μαρωνί τῷ Εὐθύμιον. ὁ δὲ καὶ οἰκοδομῶν οὐλάτος ὢν, καὶ τὸ σκεῖναι προσεύχων οὐκ ἀπμάζων, ἐφίσταται σὺν αὐτοῖς καὶ μετὰ τῷ Κληματίῳ, ἔτι μὲν τε φείκειν σβέννυσιν αὐτῶν, ἔστανεσθαι τῷ σημείῳ, καὶ τὸν κλόνον εὐθὺς ἴσῃσι, καὶ τὸ ἀπαλλαγῆναι πάντας ἐντελῆ παρέχει. ἀρόσεχε σκαυτῶλοι-
B πὸν ἐπειπὼν, καὶ μὴ ἀειφρένει πατρῶν διδασκαλίας μηδὲ ὑποθήκας· ἀλλὰ ἡμεῶν ὁφθαλμοὶ ὁλοὶ, οἷα θεοὶ τῇ Χερουβίμ ἠκούσαμεν· πάντοθεν θεισκοπῶν ἑαυτὸν, ὡς ἐν μέσῳ παγίδων αἰεὶ διαβαίνομεν. τοιαῦτα τῷ Κληματίῳ ὡδυνέσας καὶ ὑποθήκας, καὶ τῷ κατ' αὐτοὺς ὑποδείγματι σὺν ἄλλοις ἀσφαλισάμενος, ἐν εἰρήνῃ ἀπολύει τὸν ἄνδρα. πάλιν ἄλλὰ τοῦτο μὲν ποιῶν. οὐχ
C ἡπτόν δὲ καὶ τὸ ἐφεξῆς, ὅ μὴ καὶ πολὺ μείζων καὶ χαλεώτερον.

Ἀρπὶ δὲ μεγάλης ἐν Εφέσῳ καὶ οἰκουμένης συνόδου πρῶτον συγκροτουμένης, Συνόδου δὲ σὺν Ἀλακίῳ διδασκαλὸς καὶ μεγάλου τοῦτου Εὐθυμίου ἐκ παιδὸς ὄντος γενηνημένος, καὶ προσκύνησιν τῇ σεβασμίῳ δὴ τόπων εἰς Παλαστίνην ἐλθὼν, καὶ εἰς καὶ λαύραν πετάρτῳ τῷ Εὐθυμίου καὶ μεγάλου ἡλικίας ἔπει καὶ πενηντοῦ παραινέται· τοῦτο μὲν αὐτοὶ σκεῖν ἐπορήσαν Εὐθύμιον, τοῦτο δὲ καὶ σὺν

οἰκείους ἀνεψίους, Στέφανον, Ανδρέαν, καὶ Γαϊανὸν ἀπασσόμενος. ἰδὼν οὖν τὸν Εὐθύμιον, διηγήσατο μὲν αὐτῷ τὰ κατὰ τὸν ἀσεβεστάτῳ αἵρεσιν Νεστορίου, καὶ ἀνοσιᾶς· ὃ δὲ καὶ ἱερῶν αἰδώς· ὁλίγον δὴ πῶς χρόνον τὸν Κωνσταντινουπόλεως παρεχάθισαντος, καὶ τοῖς βεβήλοις αὐτῷ δόγμασι καὶ διεφθαρμένοις τὸν οἰκουμένῳ πᾶσαι χεῖρας συνταράσσας. ἐξηγήσατο δὲ αὐτῷ καὶ περὶ Κυρίλλου καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ καὶ Μελιτινῆς Λαγκαδίου, ὅπως περὶ τὴν ἐκείνῃ * * * ὁρθοδοξίας εἰσφέρειεν ζῆλον· ἔσπι μέλλοι ὅσων οὐδέπω καὶ οἰκουμένην συνόδους ἐν Ἐφέσῳ κατὰ τὸν Διογενοῦς ἐκείνου συγκαταθῆναι. τοῦτων οὖν οὕτω περὶ τὴν Συνόδου λεγόντων, ἤσθη τὸν ψυχὴν ὁ Εὐθύμιος, ποιεῖν αὐτὰ περὶ Λαγκαδίου μαθὼν, ὅπως πᾶσι ὧν ἐφοίτα, καὶ ὑπὸ τῷ τῷ γραμματέων ἀσκήσει ἐπαυδύετο. ἔπειτα μὲν τοῖς συνταράχμενος αὐτῷ καὶ Συνόδος, ἀπαίρει τὸν λαόν, Στέφανον παραλαβὼν τὸν ἀνεψίον, εἰς τὴν ἁγίαν περὶ αἵρεσιν πόλιν, καὶ πείθει τὸν τὴν δὲ κατὰ αὐτῶν ἐκκλησίας πεπιστευμένοι, συναριθμῆσαι καὶ Στέφανον τοῖς ὑπὸ αὐτῷ ἀρχαίοις. ὃ δὲ σὺν αὐτῷ καὶ Κοσμάν τὸν Καππαδόκην χειροτονεῖ, καὶ τῶν χορῶν ἀμφοτέρων τῶν ἀρχαίων ἐγκαταλείπει.

Ἀφροῖζομένων δὲ περὶ τὸν σύνοδον ἥδη τῶν πανταχοῦ ἐπισκόπων, καὶ μελλόντων ὅσων οὕτω καὶ τῶν τῶν

A consobrinos suos, Stephanum, Andream, & Gaianum. Videns igitur Euthymium, ei narravit de impiissima Hæresi Nestorii, qui nefariè (ô iustitia, & sacerdotum pudor!) brevi tempore præsedet Constantinopoli, profanisque suis & corruptis dogmatibus totum ferè orbem terræ conturbavit. Exposuit etiam ei de Cyrillo Alexandrino & Acacio Melitenensi, quem admodum ardentem zelum exhiberent pro fide Orthodoxa, & quòd Occumenica Synodus esset mox Ephesi congreganda adversus illum impium. His ergo sic dictis à Synodio, animo lætatus est Euthymius, talia discens de Acacio, ad quem puer ventitabat, & à quo fuerat institutus in exercitio litterarum. Deinde verò cum ei valedixisset Synodius, discedit à Laura, assumens Stephanum consobrinum, & abit in sanctam civitatem, atque persuadet ei cui commissæ erant Ecclesiæ illius gubernatio, ut Stephanum cooptaret in numerum suorum Diaconorum. Ille autem unà cum eo ordinat quoque Cosmam Cappadocem, & utrumque refert in Diaconorum chorum.

IV. Porro cum jam congregarentur undique Episcopi ad Synodum, moxque illuc conventuri etiam essent Episcopi

Palæstina, mandat magnus A Euthymius Petro Episcopo Saracenorum, ut adjungeret se ad Cyrillum Alexandria & Acacium Melitenes, & quæ eis viderentur, ea quoque comprobarer. Atque ille peractâ Synodo reversus ad Euthymium, ei omnia singulatim edisserit quæ in ea evenerant, & quonam processerint. Is autem postquam alia quoque didicit, quæ nimirum ab Episcopis Orientis facta fuerant, quodque Johannes, qui præerat Antiochiæ, etsi Orthodoxus, inductus tamen fuisset, ut eadem sentiret cum Nestorii sectatoribus, gravi fuit tristitiâ cor ejus sauciatum.

* Al.
ἐπο

* Al.
ἀντι-
χαιο

LVI. Eodem modo affectus fuit etiam Domnus Johannis sororis filius. Quocirca rogavit Euthymium, ut ei permetteretur ire Antiochiam, quò supplantatum avunculum restitueret, jamque velut jacentem erigeret. Ille autem, prævidens non futurum illuc tutum adventum, sed ei potius inutilem & incommodum, Nequaquam, inquit, ô fili; non oportet te à Laura recedere. Neque enim ille tua opus habet præsentia; sed et si paululum à sana fide declinavit, Deus tamen, qui novit cor illius rectè se habere, ipse converteret ipsum, reduceretque ad bonum. Et tu quoque, ô

Παλαστίνης ἐκεῖ συναλθεῖν, ἐντέλλεται ὁ μέγας Εὐθύμιος Πέτρω τῷ Ὑπαρχικῷ ὁπισκώπῳ, Κυρίλλῳ τῷ Ἀλεξανδρείας Ἐπισκόπῳ τῷ Μελιτινῆς παραγγέλλεται, καὶ ἅπασιν ἐκείνοις δοκίμῃ, ταῦτα καὶ αὐτῷ συνδοκῆν. καὶ ἐκεῖνος τῇ συνόδῳ τελεθεύσας, αὐτῷ πρὸς τὸν Εὐθύμιον ἀναγέφυκε, πάντας χρεταμέρας αὐτῷ δηλαῖται ὅσα συμβέβηκε ἐκ αὐτῆς, καὶ * ὅποι κατέφυκεν. ὁ δὲ ἔπειτα ἄλλα τῷ γεγονότι ὑπὸ τῇ ἀνατολῇ ἐπισκόπων μαθὼν, καὶ ὅτι ὁ * Ἀντιόχῳ πρεσβυτέρῳ Ἰωάννῃ ὀρθόδοξος ὢν, τοῖς ἔα Νεστορίου φρονοῦσι, τὰ ὁμοία φρονεῖν συναπήχθη, λύπη καὶ καρδίας ἐπλήγη διην.

Τῷ Ἰωάννῃ πατρὶ Ἐδόμιος ὁ ἐκεῖνος κατεχέθη ἀνεψιός. τοιγάρτοι καὶ δοθεὶς αὐτῷ τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ καθεδρὸν ἐδίδοτο Εὐθύμιος, ὥστε ὑποσκελισθέντα τὸν θρόνον ἀναλαβῆν, καὶ οἷον ἤδη κείμενον ἀνορθώσαι. καὶ ὅς, ὅτε ἀσφαλῶς τὸν ἐκεῖσε ἀφίξειν θεωρῶν, ἀλλὰ καὶ ἀλυσιτελῆ μάλλον αὐτῷ καὶ ἀσύμφορον. οὐκοῦν ὡς πέκτον, φησὶν, οὐ καὶ σὺ τῇ λαύρᾳ ὑποχωρήσας. οὐ πὲρ γὰρ ἐκεῖνος δεινὸς τῆς οἰκίας παρουσίας· ἀλλ' εἰ καὶ βραχὺ τῆς ὑγιᾶς ἐξεκλίπε πτῶσεως, ἀλλ' ὅ γε θεὸς τῷ ἐκεῖνου καρδίας εἰδὼς ὀρθῶς ἔχουσιν, αὐτὸς ἐπιτρέψει αὐτὸν, καὶ πρὸς τὸ εὖ ἔχειν ἀνάξει. καὶ σὺ δὲ ὡς

B

C

τέκνον, εἰ μὲν δ' ἐκλήθης τόσῳ ἐν
τούτῳ καὶ εἰς τέλος ὑπομνῆς,
προκόπῃς ἔση, καὶ δοξασθήσῃ,
δοξάσῃ δὲ ἢ ἀληθῆ καὶ χτ' ἰεὸν καὶ μη-
δέποτε ἀφ' ἀπίπῃουσιν. εἰ δ' οὖν τὸ ὑπομ-
νῆς λογισμούς ἀπηνάσῃς, καὶ λαύ-
ρας ἀποσπῇς περὶ ἑσέα, καὶ μὴ τὸ
ἰεὸν τὸ σοὶ δρχῆς ἐκκρατῆς ἔση·
πλὴν ἀφανήσονται σε πάλιν αὐ-
τῶν ποιεῖς καὶ ῥήπτες ἄνθρωποι,
ἀγνοῖα πᾶσι περὶ ἐκείνοις συνα-
παρτέντα. καὶ ταῦτα μὲν ὁ ἐν ἀ-
γίοις Εὐθύμιος.

Ο Δόμνος δ' μικρὰ τ' ποιοῦντων
ἐπιτολὰν φρονήσας, ἀπαίρει πρὸς
Ἀντιόχειαν, μηδὲ συνταξάμενος τῷ
αἰγίῳ, μηδ' ὁπωσού αὐτῷ σημα-
νας ἢ ἀναχόρησιν. ἐκείσε μέντοι γα-
γομένη, πάντῃς ὅσα παρ' αὐτῷ
προεβέβη, ταῦτα δὲ καὶ εἰς ἔργον
ἐξέβη. καὶ κεῖνος πολλὰ ὑπέχων
ὑπερὶ ἐπὶ τῇ ὡσεὶ κοῇ μεταμέ-
λειαι, ἐπένεισι πρὸς αὐτὸν, τὰ
σπλάγχνα σπαραττόμενος μάλα
δεινὰς, καὶ πικρὸν ἰδυόμενος. Ιου-
βιάλιος δ' οὗτος ἐκ Μελιτηνῆς Σπά-
φαιον ἐπίσκοπον * Ἰαμνίαν χει-
ροτονῇ, Κοσμάν δ' τὸν Καππαδό-
κην τῷ κλήρῳ τ' ὡσεὶ τυτῶν ἐφ-
κρίνει, καὶ ἢ φυλακὴν αὐτῷ τ' ἑτα-
ρῶν ἀνατίθησι.

Καὶ ταῦτα δ' οὗτος μοναχῷ Κυ-
ριακῷ ὡσεὶ τῷ ἢ ἀνδρὸς ὁμιλη-
τῶν καὶ ἀφ' αὐτῶν πᾶσι αὐτῷ

A fili, si quidem in quo vocatus
es loco, in eo usque ad finem
permanferis, proficies, &
gloriam consequeris, gloriam
nempe veram, & secundum
Deum, quæque nunquam
excidit. Quod si hæc negle-
xeris, & contemptis perse-
verantiæ cogitationibus, &
Laura discedere tentaveris,
obtinebis quidem dignitatem
& principatum avunculi tui,
verum rursus tibi auferetur à
B malis & præstigiatoribus ho-
minibus, cum per illos prius
seductus fueris ignoratione.
Atque hæc quidem sanctus
Euthymius.

LVI. At Dominus de his-
ce mandatis non multum sol-
licitus, proficiscitur Antio-
chiam, neque vale dicens
Sancto, neque ullo modo ei
suum significans recessum.
Cum illic verò fuisset, omnia
quæ ab Euthymio prædicta
C fuerant, effectum sunt sorti-
ta. Et ille magnâ ductus post-
modum penitentiâ, quod
non obediisset, ad ipsum re-
vertitur, gravi dolore visce-
ribus cruciatus, & amarè
plorans. Porro Juvenalis
Stephanum Melitenensem
ordinat Jamnia Episcopum;
Cosinam verò Cappadocem
refert in ordinem Presbyter-
orum, eique Cruces tradit
custodiendas.

LVII. Hæc quoque de illo
relata sunt Monacho Cyria-
co ab hominis familiaribus &

* Al.
ὅσα ἐφ'

* Al.
Ἰαμνίας

Palæstinæ, mandat magnus A Euthymius Petro Episcopo Saracenorum, ut adjungeret se ad Cyrillum Alexandriæ & Acacium Melitenes, & quæ eis viderentur, ea quoque comprobaret. Atque ille peractâ Synodo reversus ad Euthymium, ei omnia singulatim edidit quæ in ea evenerant, & quonam processerint. Is autem postquam alia quoque didicit, quæ nimirum ab Episcopis Orientis facta fuerant, quodque Johannes, qui præerat Antiochiæ, etsi Orthodoxus, inductus tamen fuisset, ut eadem sentiret cum Nestorii sectatoribus, gravi fuit tristitiâ cor ejus sauciaturum.

* Al.
ἐπο

* Al.
ἀντι-
χίον

LVI. Eodem modo affectus fuit etiam Dominus Johannis sororis filius. Quocirca rogavit Euthymium, ut ei permitteretur ire Antiochiam, quò supplantatum avunculum restitueret, jamque velut jacentem erigeret. Ille autem, prævidens non futurum illuc tutum adventum, sed ei potius inutilem & incommodum, Nequaquam, inquit, ô fili; non oportet te à Laura recedere. Neque enim ille tua opus habet præsentia; sed etsi paululum à sana fide declinavit, Deus tamen, qui novit cor illius rectè se habere, ipse convertet ipsum, reducetque ad bonum. Et tu quoque, ô

Α Παλαστίνης ἐκεῖ συνελθῆν, ἐντέλλεται ὁ μέγας Εὐθύμιος Πέτρῳ τῷ ᾿Σαρακενῶν ἐπισκόπῳ, Κυρίῳ τῷ Ἀλεξανδρείας & Ἀκακίῳ τῷ Μελιτινῆς προσβῆσθαι, καὶ ἅψα ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα καὶ αὐτῷ συνδοκεῖν. καὶ ἐκεῖνος τῷ συνόδου τελεθείσῃ, αὐτῷ πρὸς τὸν Εὐθύμιον ἀναστρέψας, πάντα κατὰ μέγεθος αὐτῷ διηγεῖται ὅσα τι συμβέβηκεν ἐπ' αὐτῆς, καὶ ὅποι κεχάρηκεν. ὁ δὲ ἔπειτα ἄλλα τὰ γενομένων ὑπὸ τῷ ἀνατολῆς ἐπισκόπων μαθὼν, καὶ ὅτι ὁ δὲ Ἀντόχου πρεσβυτέρως Ἰωάννης ὀρθόδοξος ὢν, τοῖς ἑα Νεστορίου φρενοῖσι, τὰ ὅμοια φρενῶν συναπλήρη, λύπη καὶ καρδίας ἐπλήρη δεινῇ.

Τῷ ἴσῳ δὲ πάθῃ ἐὶ Δόμιτος ὁ ἐκεῖνον κατεχέθη ἀνεψιός. ποιήσασθαι καὶ δοθῆναι αὐτῷ πλὴν ἐν Ἀντιοχίᾳ καὶ ὁδοῖν ἐδίδοτο Εὐθύμιου, ὥστε ὑποσκελισθέντα τὸν θῆτον ἀναλαβῆν, καὶ οἷον ἤδη κείμενον ἀνορθώσαι. καὶ ὅς, ὅτε ἀσφαλῶς πλὴν ἐκεῖσε ἀφίξειν πρεσβυτέρως, ἀλλὰ καὶ ἀλυσιστελῇ μάλλον αὐτῷ καὶ ἀσύμφορον. οὐκοῦν ὡς τέκνον, φησὶν, οὐ καὶ σε τῷ λαύρεσι ὑποχωρήσας. οὐ πὲρ ἐκεῖνος δειτῶν τῆς σῆς παρουσίας· ἀλλ' εἰ καὶ βραχὺ τῆς ὑγιᾶς ἐξέκλινε πίστεως, ἀλλ' ὅ γε θεὸς τῷ ἐκεῖνον καρδίαν εἰδὼς ὀρθῶς ἔχουσαν, αὐτὸς ἐπιστρέψει αὐτὸν, καὶ πρὸς τὸ εὖ ἔχον ἀνάξει. καὶ σὺ δὲ ὡς

B

C

τέκνον, εἰ μὲν ὃ ἐκλήθης τόσῳ ἐν
τούτῳ καὶ εἰς τέλος ὑπομνήσῃς,
παρακρίνων ἔσῃ, καὶ δοξαοθήσῃ,
δοῦναι δὲ τὴν ἀληθῆ καὶ χεῖρ Θεὸν καὶ μη-
δέποτε ἀφελήσονται. εἰ δὲ τού-
τοι ἀμελήσῃς, καὶ οὐδὲν τὸ ὑπομο-
νῆς λογισμὸς ἀπειράσῃς, καὶ λαύ-
ρας ἀποστήσῃς πειρασῶν, καὶ μὲν τὸ
Θεῖον τὸ σοὶ ἀρχὴν ἐκκρατῆς ἔσῃ·
πλεῖν ἀφαιρήσονται σε πάλιν αὐ-
τῶν ποικιλιῶν καὶ γήναις ἀνθρώποι,
ἀγνοία πᾶσι περὶ σκέλεος συνα-
παρθέντα. καὶ ταῦτα μὲν ὃ ἐν ἀ-
γίοις Εὐθύμιος.

Ο Δόμνος δὲ μικρὰ τῶν ποιούντων
ἐπιτολὰν φερύσας, ἀπαίρει πρὸς
Ανθόχου, μηδὲ συνταξάμενος πρὸς
ἀγίῳ, μηδὲ ὁπωσούτω αὐτῷ σημά-
νας καὶ ἀναχάρισιν. ὁ καὶ οὕτως μέντοι γε-
νομένη, πάντες * ὅσα * παρ' αὐτῷ
παραγγέλλῃ, ταῦτα δὲ καὶ εἰς ἔργον
ἔξεβη. καὶ αὐτὸς πολλὰ ὑπέχων
ὑπερὶ ἐπὶ τῇ πειρασῶν μεταμέ-
λαι, ἐπάγει πρὸς αὐτὸν, πρὸς
σπλάγχνα παρρησιαζόμενος μάλα
δεινῶς, καὶ πικρὸν ὀδυρόμενος. Ιου-
βενάριος δὲ τὸν ἐκ Μελιτηνῆς Στέ-
φανον ἐπίσκοπον * Ιαμνίαν χει-
ροτονῶν, Κοσμάν δὲ τὸν Καππαδό-
κην πρὸς κλήρω τῶν πρεσβυτέρων ἐκ-
κρίνει, καὶ τὴν φυλακὴν αὐτῷ τῷ τρυ-
φῶν ἀνατίθησι.

Καὶ ταῦτα δὲ πρὸς μοναχῶν Κυ-
ριακῷ, ὅστις τῷ τῷ ἀνδρὶ ὁμιλη-
τῶν πρὸς καὶ ἀφελήσονται πρὸς αὐτὸν

A fili, si quidem in quo vocatus
es loco, in eo usque ad finem
permanferis, proficies, &
gloriam consequeris, gloriam
nempe veram, & secundum
Deum, quæque nunquam
excidit. Quod si hæc negle-
xeris, & contemptis perse-
verantiæ cogitationibus, &
Laura discedere tentaveris,
obtinere quidem dignitatem
& principatum avunculi tui;
verum rursus tibi auferetur à
B malis & præstigiatoribus ho-
minibus, cum per illos prius
seductus fueris ignorance.
Atque hæc quidem sanctus
Euthymius.

LVI. At Dominus de his
ce mandatis non multum sol-
licitus, proficiscitur Antio-
chiam, neque vale dicens
Sancto, neque ullo modo ei
suum significans recessum.
Cum illic verò fuisset, omnia
quæ ab Euthymio prædicta
C fuerant, effectum sunt forti-
ta. Et ille magnè ductus post-
modum pœnitentiæ, quod
non obediisset, ad ipsum re-
vertitur, gravi dolore visce-
ribus cruciatus, & amarè
plorans. Porro Juvenalis
Stephanum Melitenensem
ordinat Jamniæ Episcopum;
Cosmam verò Cappadocem
refert in ordinem Presbyte-
rorum, eique Cruces tradit
custodiendas.

LVII. Hæc quoque de illo
relata sunt Monacho Cyria-
co ab hominis familiaribus &

* Al.
ὅσα

* Al.
Ιαμνίας

successoribus; nobis autem A
Cyriacus singula patefecit;
quod nemo eum umquam vi-
derit comedentem, nisi Sab-
bato aut die Dominica, non
cum aliquibus colloquen-
tem, nullatenus cum quo-
quam congregientem, nisi
fortè usus aliquis necessario
congressum postularet; num-
quam super latus dormien-
tem, sed nunc quidem seden-
tem parumque oculis conni-
ventem, nunc verò funem, B
qui in quodam cellæ angulo
à recto dependebat, ambabus
tenentem manibus, sicque
nonnihil somni moderatè de-
gustantem, illud fortè magni
T. 1. p. Arsenii, dicentem ipsi; Adef-
356. A. dum serve nequam. Afirm-
bant enim eum quoque fuisse
æmulatorem Arsenii; Arse-
nii, inquam, qui paterno
quodam modo educavit &
instituit Arcadium & Hono-
rium Imperatores, ideoque C
Patris appellatione à sanctis
nempe Patribus est cognomi-
natus; postea autem etiam in
solitudine Ægypti claruit vir-
tutibus.

LIX. Hunc ergo diligentif-
simè æmulabatur Euthymius,
& Monachis ex Ægypto ve-
nientibus, deque ejus vi-
vendi ratione aliquid refe-
rentibus, animum valde lu-
benter adhibebat; & animæ
sue veluti tabulis bona illius
curabat inscribere; atque ejus
quietem, humilitatem, silen-

ἀπηγέλῃ ἡμῖν ἡ Κυριακὸς ἔχαστα
διεσέφησιν ὡς οὐδέποτε, σαββά-
του ἡμερῆς ἢ κυριακῆς, ἐοδίοντα
τοῦτον ἰδοὶ τις, οὐ συλλαλουῦντά
ἑσιν, οὐδὰ μὴ ἐν τυγχάνουσιν, πλὴν
ἐν μόνον χρεῖα τις ἀναγκῆς ἢ συν-
τυχίας ἀσπῆται· οὐκ ἐπὶ πλῶχεῖς
οὐδέποτε χερσὶν ἐκείνου, ἀλλὰ νύκ-
τι καθεύδοντες ἐν μικρῇ οὐκ ὀρθελ-
μοῦς ἐπιμύοντα, νύκτι ἢ χοιρίου πρὸς
πύλιν ἢ κελλίου γωνίᾳ ἢ ἄλλῃ ἐκ-
κρεμασμένῃ, ἀμφοτέρωθεν χερσὶν
* ἐξερχόμενοι, ἢ οὕτω πρὸς ὕπνου
μετρίως ὠραγόμενοι; τὸ τοῦ
μεγάλου τυχεῖν Ἀρσενίου, Δεδε-
κακὲ δόδλε, πρὸς ἐκείνον ἐπιφ-
θεγόμενοι. διεβέβαιοντο ἡ δὲ ἡ-
λωτῶν αὐτῶν Ἀρσενίου γνησθῆναι
Ἀρσενίου φημί, τοῦ πρὸς πινά-
κατος, Ἀρχιδὸν ἢ Οἰώλειον αὐτῶν
Βασιλεῖς Θεσσαλονίκης πᾶσι παι-
δυσταμένῃ, ἢ ἀπὸ τοῦτο τῇ τοῦ
πατρός, ὑπὸ τῆς ἀγίας δηλαδὴ
πατέρων, ἐπικληθέντος περὶ ἡ-
ρίαν ὕπνου ἢ καὶ τῇ πρὸς Αἴγυπ-
τον ἐρήμῳ ταῖς ὁρεταῖς διαλάμ-
ψαντος.

Τοῦτον οὐκ ἐξήλου λίαν ἐμμε-
λῶς ὁ Εὐθύμιος· καὶ τοῖς ἀπὸ
τῆς Αἰγύπτου φοιτῶσι μοναχοῖς,
καὶ πᾶσι τῆς πολιτείας τῆς
ἐκείνου διηγουμένοις, ἡδέως ἀγαν
παραστήσει τὸν νοῦν καὶ τοῖς πεί-
ραξιν ὡς περὶ τῆς ἐαυτοῦ ψυχῆς
μετατρέφειν ἑαυτὸς πρὸς ἐκείνου
καλὰ τῇ ἡσυχίᾳ τοῦ ἢ * ταπει-
νῶσιν,

* Al.
ἀνέχου-
ν
Vita Pa-
trum v.
iv. 1.
T. 1. p.
356. A.

* Al.
πεπλη-
ρωσμέ-
νη

νασιν, ἡ δὲ αὐτὴ σιωπὴν ἐμμεῖτο·
 πρὸς ᾧ, ἡ τὸ πρὸ ἐνδύματος ὀπι-
 λείας, ἡ τὸ πρὸ γαστέρας ἐγκρα-
 τείας, ἡ τὸ πρὸ πρῶτου πικρῶν αὐτῆς, * παρ-
 ταχοῦ ἔκτατον· Ἀρσένιος δὲ ὁ
 ἐξηγήσας; ἡ τὸ πρὸ ἐκείνου λε-
 γόμενον. πλὴν ᾧ κατὰ φύσιν, πῶς;
 τὰ δὲ δάκρυα, τὰς παννύχους τε
 ἀγρυπνίας, ἡ τὸ φιλήρημον ἐκεί-
 νο, ἡ ἀκραιφνὴς ἀμικτο· τὸ συμ-
 παθὲς πρὸς πάντοτε, τὸ * ὀδυράει-
 τον, τὸ εἰς πρῶτον πρὸς ἑμὴν
 περὶ ὁποῖον, ἡ τὸ ὑποβάλλουσαν
 ἐν παντί πρὸς ἀνδρὸς καρπείας; ἀρ-
 οῦν δὲ ἐκείνου πολιτείας οὐκ ἔστι
 μιμούμενος, οὐχὶ ἡ τὸ ἐκείνου χρεο-
 μάτων γέροντος ἀξίος; ἢ γέροντος μὲν,
 οὐ τὸ ἴσων δέ; οὐ μένου· ἀλλ' ἔστιν
 εἰς αὐτὸν ἡ ἀπὸ χυδα ὑποβέβαλε.
 πλὴν ἀλλὰ τὸ ἄλλων πῶς ἀφεί-
 μενοι, ὅπως πρὸς τὸ μελλόντων ἐγεί-
 νωσκέ περὶ πρὸς γέροντος, διέξοδος
 φιλαλήθως.

Ἐλπίχτο σφοδρῶς δὲ αὐτὸς Ἰάσ·
 Ἀναστάσιος, ὁ τῶν ἱερῶν σχολῶν πρὸ
 ἀγίας ἀναστάσεως πεπιτρυφῶν πρὸ
 φυλακῆς, χωρεπίσκοπος τε αὐτῶν, ἡ
 φοιτητῆς ἀμα ἐκζητῆς Παύλου
 εἰσὶν ἀγίοις γέγονε· πρὸς
 πόθον οὐδὲ ποιοῦντες τὸ πρὸ ἀνδρὸς
 πρὸς ἑαυτοῦ, φείδω περὶ ὅτι
 κώπῃ * Ἰωάννης ἡ Κοσμά πρὸ τῶν
 ἐφύλακται, ἡ καὶ ἐκείνῳ ἐπιθυ-
 μίας κοινοῦται· ἡ τούτοις πρὸ
 λαβῶν, ἀλλὰ ἐκ φείδον ὅτι πρὸ
 ἐπισκόπου ἔκγονοι φείδον· νέον ᾧ

Tom. II.

Atium imitabatur; prætereaque vestitus vilitatem, ven-
 tris abstinenciam, & vigilan-
 tiam sobrietatemque in om-
 nibus; Arseni, propter quid
 egressus es? juxta dictum il-
 lius. Compunctionem autem
 quo modo? item lacrymas,
 nocturnas pervigilationes, il-
 lum amorem solitudinis exa-
 ctumque à cunctis recessum;

B ad hæc commiserationem,
 discernendi vim, in precatio-
 ne alacritatem & constan-
 tiam, præcellentemque viri-
 tatem, circa omnia fortitudinem?
 Num autem, cum sic illius
 imitaretur vitæ institutum,
 non etiam dignus fuit illius
 charismatibus? aut fuit qui-
 dem, at non paribus? Nequa-
 quam: sed sunt in quibus eum
 omnino superavit. Verumta-
 men aliis interim omiſſis,
 quemadmodum futura co-
 gnoverit & prædixerit, veri-
 dicè ostendemus.

2 x. Eum videre valde desi-
 derabat Anastasius, cujus fidei
 credita erat custodia sacro-
 rum vasorum sanctæ Resur-
 rectionis, Chorepiscopus et-
 iam, sanctique Passarionis
 simul discipulus & imitator.
 Cum ergo hoc desiderium vi-
 dendi hominis in se aleret,
 Fido Joppes Episcopo, &
 Cosmæ Crucum custodi pul-
 cram illam communicat cupi-
 ditatem: atque eos assumens,
 quinetiam Fidum alterum E-
 piscopi Fidi nepotem, (erat

* Abest
 ab al.
 T. 1. p.
 370. A.
 Vita Pa-
 trium v.
 xv. 9.

* Al.
 δευτε-
 ρος

* Al.

16 πος

* Absq̃
ab al.

autem is adhuc ætate juvenis, A & in chorum Lectorum coop-
tatus; qui etiam Cyriaco Mo-
nacho hæc tradidit & narra-
vit) cum eis proficiscitur ad
magnum Euthymium. Ut au-
tem fuerunt jam prope Lau-
ram, aliis quidem, quod non-
dam pervenissent, occulti e-
rant, at Euthymio manifesti,
arcano quodam modo, per
Spiritus. Itaque vocato sta-
tim Lauræ Oeconomo Chry-
sippo, Sint, inquit, tibi pa-
rata quæ ad susceptionem re-
quiruntur: ecce enim simul
cum fratre tuo ad nos venit
Patriarcha.

* Al.
Γαύμου-
σι

LX I. Cum jam autem ipsi
advenissent, diviniore qua-
dam contemplatione vir ma-
gnus correptus, cum Anasta-
sio agebat & colloquebatur
tamquam cum Patriarcha
Hierosolymorum. Qui ergo
aderant mirabantur cuncti;
Chrysippus verò ipse quoque
obstupefactus, & ad aurem
se inclinans Euthymii, Sed
non est, inquit, apud nos Pa-
triarcha, venerande Pater;
at sacrorum vasorum custos
Anastasius. Vides quo modo
vestitus sit: ostendens ejus
vestes; quæ erant splendidæ
& sericeæ; qualibus, inquit,
minimè fas est Hierosolymi-
tanum Patriarcham indui.
Tunc per aliquod tempus se
repressit Senex, & velut ad se
reversus, ait; Verùm mihi
crede, fili, hunc vidi hucusque

* Al.
εαυτῷ

ἡὺ οὗτος * ἐπ' ἡλικίας, καὶ πρὶν
ἀναγινώσκων χειρὶ συλχαπιελμέ-
νος: ὅς γε δὴ ποὺ καὶ ταῦτα πρὸς μονα-
χῶν Κυριακῶν ὡς διδεδόται καὶ διηγή-
σατο· ἀπαίρει σὺν αὐτοῖς πρὸς τὸν
μέγαν Εὐθύμιον. ὡς ὅτε πλησὶν ἡ δὴ
καὶ λαύρας ἐγγόντο τοῖς μὲν ἄλλοις,
οὐ πω χαλὰ λαβόντες, ἀδελφοί, Εὐ-
θυμῷ ὅτε φανεροὶ ᾔσταντο ἀπορήτους
ὑπὸ τοῦ πνεύματος. χαλίστας οὐκ
ὄντες τὸν καὶ λαύρας οἰκονόμον Χρύ-
σιππον, ὡς ἐπεῖ σοι τὰ πρὸς ὑπο-
δοχὴν ἔγω φησὶν· ἰδοὺ γὰρ ἅμα πρὸς
ἀδελφῶν πρὸς σὺ καὶ ὁ πατριάρχης παρ'
ἡμᾶς ἔρχεται.

Ἡ δὴ ὅτε καὶ αὐτῶν ὡς γεγονό-
των, θωρία ὑνὶ θιετέρῃ χαίτο-
χος γεγονώς ὁ μέγας, εἰς καὶ Ιε-
ροσολύμων πατριάρχῃ ὡμίλει πρὸς
Ἀναστασίω καὶ διελέγτο. οἱ μὲν
οὐκ παρίστανται, ἐν * πνεύματι πάν-
τες ᾔσταντο· Χρυσίππος ὅτε καὶ αὐ-
τὸς ἐκπλαγείς, καὶ πρὸς οὓς
ἐπικύψας πρὸς Εὐθυμῷ· ἀλλ' οὐχ
ὁ πατριάρχης, σβόασμι πάτερ,
φησὶ, παρ' ἡμῖν· ὅτε φύλαξ τῶν
ιερώων σβώων Ἀναστάσιος. ὅρα
ὅπως ἄρα καὶ περὶ βολῆς ἔχει;
διίξας αὐτὸς τὰ ἱμάτια· λαμ-
πρὰ ὅτε ταῦτα καὶ σπειχὰ ᾔσταν-
το· φησὶ, πατριάρχῃ Ιεροσο-
λύμων ἐνδεδοσθαι, ἥμισυ θιμι-
τόν. ὅτε πρὸς δὲ πῶς γέροντος ὁ
γέρων, καὶ ὡς ἐν * εἰς αὐτὸς
ἡρόδοτος, ἀλλὰ πῶς ὁσὶν μοι
πέποιθαι, φησὶ, λυκὴν αὐτὸν εἰς

πίδες καὶ οἷον εἰκὸς πατριάρχην ὁλοῦ
 * ἐπενδεδυῖσθαι, φορεῦντα ἑώραν·
 καὶ οἱ μὲν ὡς ὅσα ἡπάτημα· ἀλλ' ὁ
 παρῆλθον πρὸς, καὶ εἰς πύρας ἀΐξει.
 ἀμεταμέλητα ᾗ αὐτοῦ τὰ χεῖρ-
 ματα. ὁ μὲν οὖν ταῦτα ὅππῃ πολ-
 λῶν δὴ πού τ' ἀκούοντων ἔφησε· καὶ ἡ
 ὅππῃ τ' ἀπαλάμπτων ἐκβασίς ἡχο-
 λούθησε.

Τερέβων ἐκεῖνος, ὃς ἰὼν τὸ γέ-
 νος Σαρακενός, γαῖρα γυναικὶ συ-
 νοικῶν, παῖδων ἀγένης ἰὼν· ὁ δ' αὖ
 ἀΐστωι αὐτῷ τὸν βίον ἐποίησε, καὶ
 λύπης αὐτίον ἰὼν ἡκιστα φορητῆς.
 παρῆσει τοίνυν μετὰ τῇ γυναικὶ
 ποτε τῷ θευματῷ Εὐθυμῷ, ἀν-
 πεσλῶν, ἱκετεύων, τί μὴ ποιῶν
 τῷ δυναρῶν ἐλκεῖν εἰς ἔλεον, ὥστε
 λυθῆναι τὸν ἐκ τῆ φύσεως * πῆρω-
 σιν, καὶ παρὲς ὠδίναι * αὐτῇ καὶ τό-
 κοις πλεὺς μήκει ἀφρονηθῆναι. ὁ δ'
 κρίτον αὐτοῖς τὸ τ' ἑαυτοῦ σημεῖον
 ὁππῶς αὐτῶν, εἶτα καὶ τῷ λιθώδους ἐκεῖ
 νης γαστρός ἀφ' αὐτῶν, ἀπὸ τῆ φη-
 σι χαίροντις ἐν κυλῶ. δίδωσι ᾗ
 οὗτος ὑμῖν, πρὶν παῖδων ὀφθῆναι
 πατέρας. ἐκεῖνοι μὲν οὖν ὡς περ
 ἐρῶν τῷ λόγῳ παρήσαντις, οἷχαδε
 ἀνεχώρουν, ἐμπλεῖα τῇ ψυχῇ ἡδο-
 νῆς. ἡ δὲ ᾗ καὶ ὁ τ' ἀδίνων χεμεῖς ἐφ-
 ῆκει. καὶ ὡρῶτα μὲν πῶτε Πέτρον
 πατέρα, τὸν πατέρα Τερέβωνος, ὃς ἀ' ἑα-
 τοῖς ὁμιληταῖς Εὐθυμῷ, φιλαλήθως
 ταῦτα καὶ σαφῶς διηγήσατο. χερόν
 ᾗ μὲν ταῦτα συχρὸν ἀφρονηθῆναι,
 ἡ ἀφροδῆς Εὐθυμίου ἀπόχρεσις,

A candidâ veste amictum, &
 quali superindui decet Pa-
 triarcham; & existimo me
 non esse deceptum; sed quod
 Deus præscivit, id ad finem
 deducet. Sunt enim ejus dona
 sine pœnitentia. Ille igitur
 hæc dixit multis audientibus;
 atque consecutus fuit rerum
 eventus.

lxii. Terebon ille, qui erat
 genere Saracenus, cum uxore
 habitans sterili, non gignebat
 liberos; quod ei vitam efficie-
 bat minimè vitalem, eratque
 causa doloris nullatenus to-
 lerabilis. Accedit itaque ali-
 quando cum uxore ad admi-
 rabilem Euthymium, rogans,
 supplicans, quid non faciens
 ex iis quæ possunt trahere ad
 misericordiam, ut is naturæ
 defectus solveretur, & aperi-
 retur uterus ad pariendum. Il-
 le autem cum ter eis iniecisset
 signum crucis, deinde quæ lapi-
 deum illum ventrem tetigis-
 set, Abite, inquit, læti in Do-
 mino. Is quippe vobis conce-
 dit, ut cernamini trium libe-
 rorum parentes. Itaque illi in
 sermone tamquam in re ipsa
 collocantes fiduciam, domum
 redierunt; animo lætitiâ ple-
 no. Jam autem & partûs tem-
 pus advenerat. Et primò qui-
 dem parit Petrum quemdam,
 patrem Terebonis, qui Eu-
 thymii discipulis hæc verè &
 apertè narravit. Postea autem
 multo tempore interjecto,
 verax Euthymii promissum,

* Al.
 ἐπιδ-
 σαι

Rom.
 xi. 29.

* Al.
 πῆρωσι
 * Al.
 αὐτῇ

Cœnobio residens ; qui ad iram continuè raptus , exasperabatur & turbabatur , & acerbitate ac indignatione os ejus implebatur. Cùm cum autem quædam subisset penitentia , quòd propter hanc iram & perturbationis facilitatem secum bellum gereret , & si quid boni jam ante acquisisset , id quoque perderet ; persuadet ei , ut recederet à Cœnobio , solusque per se viveret quietus ; ut potè quòd solitudo multùm posset ei conducere ad tranquillitatem & perturbationis vacuitatem. Existimabat enim ; quòd si nullus subesset cui irasceretur , & in quem uteretur indignatione , omnino sensim exstingeretur vehemens ille & citissimè flagrans ignis iracundiæ ; futurusque esset deinceps ipse mitis , omni-
 * Al.
 ἡρεμίας

que tranquillitate & quiete plenus. Hæc ille reputans , discessit deinceps à Cœnobio , & solitariam vitam est amplexus : & cùm aliquando , propter usum quemdam aquâ impleisset poculum , idque voluisset humi aliquantisper deponere , nonnullâ Maligniarte id eversum est. Quod quidem ubi non semel tantùm , sed etiam bis & ter deinceps accidisset , tum iratus est Frater , tum ab ira impetu devictus , statim ita ut habebat , humi projecit poculum , illudque confregit : atque sic om-

A κοινῶς ἐν τῇ καθήμενῃ , ὅς συνεχῶς εἰς θυμὸν ἐκφρεσμένος , ἠγριοῦτο καὶ ἐπαρέστητο , καὶ πικρίας τὸ εἶμα καὶ ὀργῆς ἐπέμπλετο. λαβούσα δὲ τις αὐτὸν μεταμέλεια , ὡς εἶη ἀφ' τοῦ θυμοῦ τοῦδε καὶ τῷ πρὸς τὴν παρεχὴν δυσκολίας ἑαυτὴν πολεμῶν , καὶ εἴ ποῦ τι καὶ χαλὸν ἦδη φθάσας ἐκτύσσατο , καὶ τοῦτο πρὸς πολλὸν , πείθει τοῦ κοινοβίου ἀναχωρῆσαι , καὶ μόνον δὴ καὶ κατ' ἑαυτὸν ἡσυχῶς ἀφελιδναί· ἅτε πολλὰ τῇ ἐρημίας πρὸς γαλήνῃ αὐτῇ καὶ ἀπαρεξίαι συνάρασθαι δυναμένης. ὥτε γὰρ , ὡς ἀρα μηδενὸς ὑπὸντος πρὸς ὃν αὐτὸν καὶ θυμωθεῖν , καὶ κατ' οὐδ' αὐτὴν τῇ ὀργῇ χρῆσασθαι , σθεοθήσεται πάντως ἡρεμα τὸ δεινὸν ἐκείνο καὶ ὀξύτατα ἀναπόδμον τοῦ θυμοῦ πῦρ , καὶ τὸ λοιπὸν ἡμέρας αὐτὸς ἔσται καὶ γαλήνης πάσης καὶ ἡσυχίας μετὰ ταῦτα λογισάμενον ἐκείνον , τὸ ἐξῆς ἀποστάντα τοῦ κοινοβίου , μόνον ἐφ' ἡσυχίας διαγί· καὶ ποτε κατὰ χρείαν πινά , τὸ ποτήριον ὑποπλήσαντα ὕδατος , καὶ π μικρὸν αὐτὸ πρὸς τὰ ἐδάφει θελήσαντα κατὰπίνειν , πέχνη πρὶ τοῦ ποικεῖν τοῦτο πειραφῆναι· ὅτε οὐχ' ἀπαξ , ἀλλὰ καὶ δις ἐφ' ἐξῆς καὶ τρίς γιγνόντος , θυμωθεῖν αὐτὸν τὸν ἀδελφόν , καὶ ἥτις τὸ τοῦ θυμοῦ ῥύμης χυρόμενον , ὡς εἶχεν ὁρῶν εἰς γῆν κατωπείχειν τὸ ποτήριον , καὶ τοῦτο σμυτίψαι· καὶ αὐτὰ πολ-

B

C

λαῖ μείζονα τῶν ἐχθρῶ πάντως καὶ θερ-
μότερον ὀφλήσαι τὸν γέλωτα.

Πρὸς ταῦτα γὰρ μὲν ὁ Κλημά-
τιος, ἀφ' ἑρμαιεύει τὴν ψυχὴν τῶν
ἀσπίων τοῦ διηγήματος. πρὸς τῶν
ὁ θεῖος Εὐθύμιος, ἡκού φησιν,
ὑποπνὸς ἀδελφὲ ποιησὺ καὶ σὺ
κακίησαι δαίμονος, ὅτι καὶ γέλω-
σὺν ἀναγκάτως καὶ ἰαμῶς; δὲν
ὀδυρεσθαι καὶ θρηνῆν, τὴν ἐκείθεν
πρὸς ἑλπίσιν ἐκδεχόμενον, εἰ τῶν
ἀληθῆς ὅτιν ὁ τότε διχάσων ἡμῖν,
μακαρίου μὲν ὅτι ἰὺν πειθουῶτας
ἀποκαλῶν ὅτι * φησὶ πρὸς ἑλπί-
σιν ὁ ἀθλίος ὁ ὅτι γέλωτας
καὶ ἑαυτοῖς μὴ πρὸς ἑλπίσιν. ἄλλως
τε ὁ καὶ ἀσπιδευσία σαφὴς, τὸ τὸν
μοιχρὸν κέρα τοῦ μετρίου λαλεῖν,
ἢ πρὸς ὅπου κινεῖσθαι, ἢ περὶ
καὶ παρρησιάζεσθαι. μητέρα γὰρ οἱ
πατέρες τὴν παρρησίαν πάντων ἀπεχ-
νῶς τὴν παθὸν ὀνομάζουσι.

Ταῦτα ὁ μὲν ὁπτημύσας τῶν
Κληματίων, εἰς τὸ εἰδότερον εἰ-
σῆλθε καλλίον. τὸν ὁ δὲ δίκη πα-
ραπόδας μετῆναι, καὶ τῶν
ἐπὶ γῆς πεσόντων, κλόνων τε ἰδού-
ντων, καὶ φρίκη συνείχετο. Δο-
μιτιανὸς οὐδὲ καίμενον οὕτως ἰδὼν
τὸν Κλημάτιον, καὶ ἅμα μὲν
τὸ πρῶτον, ἅμα ὁ καὶ καὶ τὸ
αὐτὸν Εὐθύμιον θαυμάσας,
ὅπως αἰετα κακὰ καὶ παρ-
αυτῶν ἰὺν, ἅμα ὁ καὶ καὶ τὸν
ἀδελφὸν τοῦ πατρὸς οἰκτι-

Λ nino ludibrium multo majus
acriusque debuit Inimico.

LII. Ad hæc ridet quidem
Clematius, per urbanitatem
narrationis incalefactus ani-
mo. Divinus verò Euthymius
re animadversâ, Numquid,
ait, tu quoque, Frater, motus
es à malo aliquo Demone,
quod adeò inverecundè &
impudenter rides? cùm oport-
eret flere & lamentari, sua-
sionem inde sumptam admit-
tendo, si verax est, qui tunc
noster erit iudex, dum beatos
quidem appellat eos qui nunc
lugent; quia, inquit, conso-
lationem accipient; miseros
autem eos qui rident, sibi que
non attendunt. Cæteroquin
aperta inscitia est & discipli-
næ violatio, Monachum ultra
mediocritatem loqui, aut ad
quodlibet moveri, vel etiam
fiduciam sumere. Patres enim
fiduciam appellant, omnium
C planè vitiorum matrem.

LIII. His quidem verbis
ille cùm increpasset Clema-
tium, ingressus est in cellam
interiorem. Eum verò è vesti-
gio persecuta est ultio; pro-
nusque in terram cadens, agi-
tabatur tremore & horrore
tenebatur. Itaque Domitia-
nus sic jacentem videns Cle-
matium, & simul quidem Eu-
thymii mansuetudinem & au-
steritatem admiratus, quo
modo optimè in eo essent con-
temperatæ, & simul etiam Fra-
trem ob calamitatem misera-

Matth.

v. 5.

Luc. vi.

25.

* Al.

infer.

αὐτῶν

T. i. p.

373. A.

B.

Esch.
3. 11.

tus, congregat aliquos ex Patribus, pro illo intercessuros, eosque unā cum Marone introducit ad Euthymium. Ille autem, cum suapte ingenio placabilis, tum illorum intercessionem minimè despiciens, cum eis accedit ad jacentem Clematium, eique horrorem exstinguit signo crucis, & statim sistit tremorem, atque perfectam præbet à morbo liberationem; dicens; Attende tibi ipsi de cætero, & noli contemnere Patrum doctrinas & admonitiones. Sed efficere totus oculus, sicut de Cherubinis accepimus, te ipsum omni ex parte circumspiciens, ut qui semper transeas in medio laqueorum. Hæc ubi suassisset atque suggessisset Clematio, ejusque exemplo alios fecisset cautiores, virum dimittit in pace. Sed hoc quidem est ejusmodi. Non minus verò est, id quod

LI V. Cum magna & Oecumenica Synodus Ephesi tunc primū congregaretur, Synodius, qui cum Acacio fuerat magister hujus magni Euthymii adhuc pueri, in Palæstinam ad adoranda loca venerabilia profectus, accedit etiam ad Lauram, quinquagesimo & quarto ætatis magni Euthymii; partim ut illum ipsum Euthymium videret, partim ut salutarer

A ρας, συνάγει πινὰς τῶν πατέρων ὑπὸ αὐτῷ πρεσβείαν ποιησόμενοις, καὶ τοῖς τοῖς εἰσαγαί σὺν τῷ Μαδρανι πρὸς Εὐθύμιον. ὁ δὲ καὶ οἰκοδομὴν δόξατος ὦν, καὶ τὸ σκέπειν πρεσβείαν οὐκ ἀπμάζων, ἐφίταται σὺν αὐτοῖς κειμένῳ τῷ Κληματίῳ, ἔτι πῶς πεφείκην σθένισιν αὐτῷ, ὅς τ' αὐτοῖς τῷ σημείῳ, καὶ τὸν κλόνοι εὐθύς ἴησι, καὶ τὸ ἀπαλλαγῇ πάσῃς ἐντελὴ παρέχει. ὁρῶσθε σὺ αὐτῷ λοιπόν ἐπιπῶν, καὶ μὴ θεωρεῖν πατέρων διδασκαλίας μὴδὲ ὑποθήκας· ἀλλὰ ὅμοῦ ὁφθαλμοὶ ὅλος, οἷα θεὸς τὸ Χερυβὶμ ἠκούσαμεν πάντοθεν θεωσκοπῶν ἑαυτὸν, ὡς ἐν μέσῳ παγίδων αἰεὶ διαβαίνοισα. τοιαῦτα τῷ Κληματίῳ ὡς ἐκινέσας καὶ ὑποθήκας, καὶ τῷ χετ' αὐτὸν ὑποδείγματι σὺν ἄλλοις ἀσφαλισάμενος, ἐν εἰρήνῃ ἀπολύει τὸν ἀνδρα. πλὴν ἀλλὰ τοῦτο μὲν ποιῶν. οὐχ ἡπὶον δὲ καὶ τὸ ἐφεξῆς, εἰ μὴ καὶ πολὺ μείζον καὶ χαλεπέτερον.

Ἀρτι δὲ μεγάλῃς ἐν Εφέσῳ καὶ οἰκουμένης συνόδου πρῶτον συσχεσίου μεθ' ἑαυτοῦ, Σινδὸς δὲ σὺν Ἀλεξάνδρου διδασκαλὸς καὶ μεγάλου τοῦτου Εὐθυμίου ἑλθόντος γενημένος, καὶ πρὸς αὐτὸν σέβασμιν δὴ τόπων εἰς Παλαιστίνην ἑλθόν, καὶ εἰς καὶ λαύραν πετάρτω δὲ Εὐθυμίου καὶ μεγάλου ἡλικίας ἔτι καὶ πενηνταπάρων παρέρχεται τοῦτο μὲν αὐτὸν σκεῖνον ἰσθρήσαι Εὐθύμιον, τοῦτο δὲ καὶ σὺν

οἰκείους ἀνεψιούς, Στέφανον, Ανδρέαν, καὶ Γαϊανὸν ἀσπασόμενος. ἰδὼν οὖν τὸν Εὐθύμιον, διηγήτο μὲν αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν ἀσέβειαν αἵρεσιν Νεστορίου, καὶ ἀνοσιίας· ὡς δὲ καὶ ἱερέων αἰδώς· ὀλίγον δὲ πρὸς χρόνον τὸν Κωνσταντινουπόλεως παρεσχάθησαντος, καὶ τοῖς βεβήλοις αὐτῷ δόγμασι καὶ διεφθαρμένοις τὸν οἰκουμένῳ παύσαι χερδὸν συνπαράξαιτος. ἐξηγήτο τῷ αὐτῷ καὶ περὶ Κυρίλλου καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ τῆς Μελιτινῆς Λαχεσίως, ὅπως περὶ μὲν ἑσθ' * καὶ ὁρθοδόξιας εἰσφέρειται ζῆλον· ὅτι μέλλοι ὅσων οὐδέπω καὶ οἰκουμένην σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ κατὰ τὸν Διοσκορίου ἐκλήρου συληκρηθῆναι. πύτων οὖν οὕτω καὶ τῆς Συνόδου λεχθέντων, ἦσθ' ἡ ψυχὴ τοῦ Εὐθύμιου, ποιῶντα περὶ Λαχεσίως μαθὼν, ὅτι πᾶσι ὧν ἐφοίτα, καὶ ὑπὸ τῶν τῶν γραμμάτων ἀσκήσιν ἐπαυδέυετο. ἔπειτα μὲν τοῖς συνταξάμενος αὐτῷ καὶ Συνόδος, ἀπαίρει τὸν λαόν, Στέφανον παραλαβὼν τὸν ἀνεψιόν, εἰς τὴν ἀγίαν τε ἀεισι πόλιν, καὶ πᾶσι τὸν τὴν ἀρχὴν τὴν κατὰ αὐτὴν ἐκκλησίαν πεπιτυμένον, συναειρημύσας καὶ Στέφανον τοῖς ὑπὸ αὐτῷ ἀρχέκοις. ὁ δὲ τὸν αὐτῷ καὶ Κοσμᾶν τὸν Καππαδοκίαν χειροτονεῖ, καὶ τὰς χορὰς ἀμφοτέρων τῶν ἀρχέκων ἐγκαταλείπει.

Αἱ τοὶ οἰκόμενοι τὸν πρὸς τὴν σύνοδον ἦσαν τῶν πανταχοῦ ἐπισκόπων, καὶ μελλόντων ὅσων οὐδέπω καὶ τῶν τῶν

A consobrinos suos, Stephanum, Andream, & Gaiantum, Vicens igitur Euthymium, ei narravit de impiissima Hæresi Nestorii, qui nefarie (ὁ justitia, & sacerdotum pudor!) brevi tempore præsedet Constantinopoli, profanisque suis & corruptis dogmatibus totum ferè orbem terræ conturbavit. Exposuit etiam ei de Cyrillo Alexandrino & Acacio Melitenensi, quem admodum ardentem zelum exhiberent pro fide Orthodoxa, & quod Oecumenica Synodus esset mox Ephesi congreganda adversus illum impium. His ergo sic dictis à Synodio, animo lætaturus est Euthymius, talia discens de Acacio, ad quem puer ventitabat, & à quo fuerat institutus in exercitio litterarum. Deinde verò cum ei valedixisset Synodius, discedit à Laura, assumens Stephanum consobrinum, & abit in sanctam civitatem, atque persuadet ei cui commissæ erant Ecclesiæ illius gubernatio, ut Stephanum cooptaret in numerum suorum Diaconorum. Ille autem unà cum eo ordinat quoque Cosmam Cappadocem, & utrumque refert in Diaconorum chorum.

LV. Porro cum jam congregarentur undique Episcopi ad Synodum, moxque illuc conventuri etiam essent Episcopi

Palæstinae, mandat magnus A Euthymius Petro Episcopo Saracenorum, ut adjungeret se ad Cyrillum Alexandriae & Acacium Melitenes, & quæ eis viderentur, ea quoque comprobaret. Atque ille peractâ Synodo reversus ad Euthymium, ei omnia singulatim edidit quæ in ea evenerant, & quonam processerint. Is autem postquam alia quoque didicit, quæ nimirum ab Episcopis Orientis facta fuerant, quodque Johannes, qui præerat Antiochiæ, et si Orthodoxus, inductus tamen fuisset, ut eadem sentiret cum Nestorii sectatoribus, gravi fuit tristitiâ cor ejus sauciatum.

* Al.
ἐπερ

* Al.
ἀντι-
χρισ

LVII. Eodem modo affectus fuit etiam Domnus Johannis sororis filius. Quocirca rogavit Euthymium, ut ei permitteretur ire Antiochiam, quod supplantatum avunculum restitueret, jamque velut jacentem erigeret. Ille autem, prævidens non futurum illuc tutum adventum, sed ei potius inutilem & incommodum, Nequaquam, inquit, ô fili; non oportet te à Laura recedere. Neque enim ille tua opus habet præsentia; sed et si paululum à sana fide declinavit, Deus tamen, qui novit cor illius rectè se habere, ipse convertet ipsum, reducetque ad bonum. Et tu quoque, ô

Β Παλαμίνης ἐκεῖ συνελθῆν, ἐπιλέ-
λειται ὁ μέγας Εὐθύμιος Πίτερῳ τῷ
τῷ Σαρακενῶν ἐπισκόπῳ, Κυρίλλῳ
τῷ Ἀλεξανδρείας Ἐκκλησίᾳ τῷ
Μελιτινῆς πρεσβυτέρῳ, καὶ ἄλλοις
ἀνὲν ἐκείνοις δοκί, ταῦτα καὶ αὐτῷ
συνδοκῆν. καὶ ἐκεῖνος τῷ συνόδῳ π-
λεοθέσις, αὐτοῖς πρὸς τὸν Εὐθύμιον
ἀναγρῆσαι, πάντα καταμύεας αὐ-
τῷ δηγεῖται ὅσα τε συμβέβηκεν ἐπὶ
αὐτῆς, καὶ ὅποι κεχώρηκεν. ὁ δὲ
Β ἔα τε ἄλλα τῷ γεροντῶν ὑπὸ τῷ
ἀναπολῆς ἐπισκόπῳ μαθῶν, καὶ ὅτι
ὁ δὲ * Ἀντόχου πρεσβυτέρῳ Ἰωάννῃς
ὁρθόδοξος ὢν, τοῖς ἔα Νεστορίου
φρονόδοι, τὰ ὅμοια φρονεῖν συνα-
πήρη, λύπη δὲ καρδίας ἐπλήγη
δὲν.

Γὼ ἴσω ὃ πάθει Ἐ Δόμνος ὁ
ἐκεῖνον κατεχέθη ἀνεμῶς. ποιγάρ-
τοι καὶ δούλωται αὐτῷ τῷ ἐν Ἀντιο-
χείᾳ καὶ ἰδοὺ ἐδίττο Εὐθύμιου, ὥστε
C ὑποσκελισθῆναι τὸν ἴσιον ἀναλα-
βῆν, καὶ οἷον ἥδη κείμενον ἀνορθώ-
σαι. καὶ ὅς, ὅτε ἀσφαλῆ τῷ
ἐκεῖσε ἀφίξιν πρεσβυτέρῳ, ἀλλὰ
καὶ ἀλυσίτελῃ μάλλον αὐτῷ καὶ
ἀσύμφορῳ. οὐκοῦν ὦ τέκνον, φη-
σὶν, οὐ γὰρ σε τῷ λαῷ ἔστιν ὑπο-
χωρῆσαι. οὐ γὰρ ἐκεῖνος δίδται
τῷ σῆς παρουσίας· ἀλλ' εἰ καὶ
βραχὺ τῆς ὑγιᾶς ἐξέκλιτε πί-
στεως, ἀλλ' ὁ γε θεὸς δὲ ἐκεῖνον
καρδίᾳ εἰδὼς ὁρθῶς ἔχουσαι, αὐ-
τὸς ἐπιγρῆψαι αὐτὸν, καὶ πρὸς
τὸ εὖ ἔχειν ἀνάξει. καὶ σὺ δὲ ὁ

τέκνον, εἰ μὲν ὧ ἐκλήθης τότῳ ἐν
τούτῳ καὶ εἰς τέλος ὑπομῶνεις,
ποσυχόπων ἔσῃ, καὶ δοξαζήσῃ,
δοξάσῃ δὴ ἢ ἀληθῆ καὶ χεῖρ τοῦ καὶ μη-
δέποτε ἀφ' ἑπὶ πηύσαι. εἰ δὲ τοῦ-
των ἀμελήσῃς, καὶ οὐδ' ἢ ὑπομο-
νῆς λογισμὸς ἀπιδάσῃς, καὶ λαύ-
ρας ἀποστῆναι πειράσῃ, καὶ μὲν ὧ
θεοῦ ὧ σοὶ δέχῃς ἐκκρατῆς ἔσῃ·
πλὴν ἀφαιρήσονται σε πάλιν αὐ-
τῶν ποικίλῃ καὶ γήνῃς ἀνδραποῖ,
ἀγνοία πᾶσι περὶ ἐκείνοις συνα-
παρτέντα. καὶ ταῦτα μὲν ὧ ἐν ἀ-
γίοις Εὐθύμιος.

Ο Δόμνος δὲ μικρὰ τῷ ποιούτων
ἐπιτολὰς φρονήσας, ἀπαίρει παρὸς
Λιθόχαιαν, μηδὲ συνταξάμενος πρὸς
ἀγίῳ, μηδ' ὅπως αὐτῷ σημά-
νας καὶ ἀναχέροντι. ἐκείνῃ μὲντοι γε-
νομένη, πάντῃ * ὅσα * παρ' αὐτῷ
περὶ ἑρμηνείας, ταῦτα δὴ καὶ εἰς ἔργον
ἐξέβη. καὶ ἐκείνους πολλὰ ὑπέχων
ὑπερὶ ἐπὶ τῇ πᾶσι μετὰ με-
λῃς, ἐπ' αὐτοῖς παρὸς αὐτοῖς, τὰ
σπλάγχνα ἀπαρτίζομενος μάλα
δεινῶς, καὶ πικρὸν ὀδυρόμενος. Ιου-
βουλίου δὲ τοῦ ἐκ Μελιτηνῆς Στέ-
φανου ἐπίσκοπου * Ιαμνίας χει-
ροτονῶν, Κοσμάν δὲ τὸν Καππαδό-
κην πρὸς κλήρω τῷ πρεσβυτέρῳ ἐκ-
κρίνει, καὶ καὶ φυλακὴν αὐτῷ τῷ τῷ
ῥῳ ἀνατίθησι.

Καὶ ταῦτα δὲ πρὸς μοναχῷ Κυ-
ριακῷ πρὸς τῷ καὶ ἀνδρὶ ὁμιλη-
τῶν καὶ καὶ ἀφ' ὧν πρὸς αὐτῷ

A fili, si quidem in quo vocatus
es loco, in eo usque ad finem
permanferis, proficies, &
gloriam consequeris, gloriam
nempe veram, & secundum
Deum, quæque numquam
excidit. Quod si hæc negle-
xeris, & contemptis perse-
verantiæ cogitationibus, &
Laura discedere tentaveris,
obtinebis quidem dignitatem
& principatum avunculi tui;
verum rursus tibi auferetur à
B malis & præstigiatoribus ho-
minibus, cum per illos prius
seductus fueris ignorance.
Atque hæc quidem sanctus
Euthymius.

LVII. At Dominus de his-
ce mandatis non multum sol-
licitus, proficiscitur Antio-
chiam, neque vale dicens
Sancto, neque ullo modo ei
suum significans recessum.
Cum illic verò fuisset, omnia * Al.
quæ ab Euthymio prædicta
fuerant, effectum sunt sorti-
ta. Et ille magnâ ductus post-
modum pœnitentiâ, quod
non obediisset, ad ipsum re-
vertitur, gravi dolore visce-
ribus cruciatus, & amarè
plorans. Porro Juvenalis
Stephanum : Melitenensem
ordinat Jamnia Episcopum;
Cosmam verò Cappadocem
refert in ordinem Presbyte-
rorum, eique Cruces tradit
custodiendas.

LVIII. Hæc quoque de illo
relata sunt Monacho Cyria-
co ab hominis familiaribus &

successoribus; nobis autem A
Cyriacus singula patefecit;
quod nemo eum umquam vi-
derit comedentem, nisi Sab-
bato aut die Dominica, non
cum aliquibus colloquen-
tem, nullatenus cum quo-
quam congregientem, nisi
fortè usus aliquis necessariò
congressum postulatet; num-
quam super latus dormien-
tem, sed nunc quidem seden-
tem parumque oculis conni-
ventem, nunc verò funem, B
qui in quodam cellæ angulo
à tecto dependebat, ambabus
tenentem manibus, sicque
nonnihil somni moderatè de-
gustantem, illud fortè magni
Arsenii, dicentem ipsi; Adef-
dum serve nequam. Affirma-
bant enim cum quoque fuisse
æmulatorem Arsenii; Arse-
nii, inquam, qui paterno
quodam modo educavit &
instituit Arcadium & Hono-
rium Imperatores, ideoque C
Patris appellatione à sanctis
nempe Patribus est cognomi-
natus; postea autem etiam in
solitudine Ægypti claruit vir-
tutibus.

LIX. Hunc ergo diligentif-
simè æmulabatur Euthymius,
& Monachis ex Ægypto ve-
nientibus, deque ejus vi-
vendi ratione aliquid refe-
rentibus, animum valde lu-
benter adhibebat; & animæ
sue veluti tabulis bona illius
curabat inscribere; atque ejus
quietem, humilitatem, silen-

ἀπηγέλῃ· ἡμῶν ᾧ Κυριακὸς ἔχαστα
διεσαφῆσιν· ὡς οὐδέποτε, σαββά-
του χωρὶς ἢ κυριακῆς, ἐσθίουσα
τοῦτον ἴδι πρὶς, οὐ συλλαλοῦντά
ἡσιν, οὐδ' αὐτὸς ἐν τῷ χάνοντι, πλὴν
ἐν μύπου χρεῖα πρὶς ἀνάγκης ἢ συν-
τυχίας ἀπώπει· οὐκ ἐπὶ πλῶρεος
οὐδέποτε καθυδύσαντα, ἀλλὰ ἰδοὺ
μὲν καθήμενοι καὶ μικρὰ τοῦ ὀφθαλ-
μοῦ ἐπιμύοντα, ἵδν ᾧ χοιρίου πρὸς
πρὶς ἢ κελλίου γυνία ἢ σένης ἐκ-
κρεμασμένου, ἀμφοτέρωθεν χερσὶν
* ἐξέχοντες, καὶ οὕτω πρὸς ὅπου
μετρίως ὠρεχόμενοι, τὸ τοῦ
μεγάλου τυχεῖν Ἀρσενίου, Δεῦθε
κακὲ δοδλε, πρὸς ἐκείνους ἐπιφ-
θεγόμενοι. διεβόλουτο ᾧ καὶ ζή-
λατῶν αὐτὸν Ἀρσενίου γιγνησθαι·
Ἀρσενίου φημί, τοῦ τρεποῖν πρὶς
πατρικόν, Ἀρχάδην καὶ Οὐάειον τοῦ
Βασιλεῖς Φεφασμένου τε ἔ' παι-
δουσαμένου, καὶ ἀφ' οὗ τοῦτο τῇ τοῦ
πατρὸς, ὑπὸ τῆς ἀγίας διλαδὶ
πατέρων, ἐπεκληθέντος περὶ σπυ-
ρία· ὅτε ἐν ᾧ καὶ τῇ πρὸς Αἴγυπ-
τον ἐρήμῳ ταῖς ἀρεταῖς διαλάμ-
φαντος.

Τοῦτον οὐκ ἐξήλου λίαν ἐμμε-
λὸς ὁ Εὐθύμιος· καὶ τοῖς ἀπὸ
ἢ Αἰγύπτου φοιτῶσι μοναχοῖς,
καὶ πρὸς τῆς πολιτείας τῆς
ἐκείνου διηγουμένοις, ἡδέως ἀγαν
πρωσεῖχε τὸν νοῦν· καὶ τοῖς πί-
ναξιν ὡς περ ἢ ἑαυτοῦ ψυχῆς
μπαρξάφειν ἑσώδε ταῖς ἐκείνου
καλά· ἢ ἡσυχίας τε καὶ ἢ ταπει-
νότητι,

* Al.
ἀνέχον-
τι
Vita Pa.
ἐν τῷ v.
iv. 2.
T. 1. p.
356. A.

* Al.
πρὸς πρὶς-
φρῶν-
τι

ισιν, ἡ δὲ αὐτὴ σιωπὴν ἐμμεῖτο·
 πρὸς ᾧ, ἡ τὸ ἑνδύματος ὀπι-
 λὲς, ἡ τὸ τοῦ ἑσπέρου ἐγχα-
 τὴς ἡ τὸ τοῦ ὁρῶντος αὐτῆς, * παρ-
 ταχοῦ ἔκ τῆς ἡφάλιον· Ἀρσένιος δὲ ὁ
 ἐξηλθὼς; ἡ τὸ ὑπὸ ἐκείνου λε-
 γόμενον· τίς ἡ χαράν, πῶς;
 τὰ ἡ δάκρυα, τὰς πανυχίας τε
 ἀγρυπνίας, ἡ τὸ φιλήρημον ἐκεί-
 νο, ἡ ἀκρίβως ἀμύκτοι· τὸ συμ-
 παθὲς πρὸς πύτοις, τὸ * ὀδυρμα-
 τικόν, τὸ εἰς τὸν πόντον περὶ τὴν
 τε ἡ δόξαν, ἡ τὸ ὑπερβάλλουσαν
 ἐν πᾶσι τῶν ἀνδρῶν καρπεία; ἀρ-
 οῦν δὲ ἐκείνου πολιτείας οὕτω μι-
 μούμενος, οὐχὶ ἡ τὸ ἐκείνου χαρι-
 σμάτων γένεσις ἀξίος; ἡ γένεσις μὲν,
 οὐ τὸ ἴσον δὲ; οὐ μέντοι ἀλλ' ἔστιν
 εἰς αὐτὸν ἡ ἀπεχρῆς ὑπερβαλε-
 πλὴν ἀλλὰ τῶν ἄλλων πῶς ἀφέ-
 μενοι, ὅπως τοῦ τῶν μελλόντων ἐγί-
 νωσκέ τε ἡ περὶ τὸν δαίμονα
 φιλαλήθως.

Ἐλίσχεται σφοδρῶς τῶν αὐτῶν ἡγίας
 Ἀναστάσιος, ὁ τῶν ἱερῶν σκευῶν τῶν
 ἀγίας ἀναστάσεως πεπιτρυφούμενος ἡ
 φυλακῇ, χωρεπίσκοπος πᾶν, ἡ
 φοιτητὴς ἀμα ἔκ τῆς ἡλωτῆς Παύσα-
 εῖων· τῶν ἀγίων γένεσις.
 πόθεν οὖν τοιοῦτον τῶν ἀνδρῶν
 τρέφων ὅπως, φεῖδω πᾶσι ὅτις
 κόπῃ * Ἰωάννης ἡ Κοσμᾶ τῶν τα-
 ρεφύλακῃ, ἡ χαλκῇ ἐκείνῃ ἐπιθυ-
 μίᾳ κοινοῦται ἡ τοῦ πικροῦ τοῦ
 λαβῶν, ἀλλὰ ἔκ τῆς φεῖδω ἔπειν τῶν
 ἐπισκόπου ἐκ τῶν φεῖδω νέου ᾧ

Tom. II.

A tium imitabatur; præterea-
 que vestitus vilitatem, ven-
 tris abstinenciam, & vigilan-
 tiam sobrietatemque in om-
 nibus; Arseni, propter quid
 egressus es? juxta dictum il-
 lius. Compunctionem autem
 quo modo? item lacrymas,
 nocturnas pervigilationes, il-
 lum amorem solitudinis exa-
 ctumque à cunctis recessum;
 B ad hæc commiserationem,
 discernendi vim, in precatio-
 ne alacritatem & constan-
 tiam, præcellentemque viri-
 tatem, circa omnia fortitudinem?
 Num autem, cum sic illius
 imitaretur vitæ institutum,
 non etiam dignus fuit illius
 charismatibus? aut fuit qui-
 dem, at non paribus? Nequa-
 quam: sed sunt in quibus eum
 omnino superavit. Verumta-
 men aliis interim omiſſis,
 C quemadmodum futura co-
 gnoverit & prædixerit, veri-
 dicè ostendemus.

2 x. Eum videre valde desi-
 derabat Anastasius, cujus fidei
 credita erat custodia sacro-
 rum vasorum sanctæ Resur-
 rectionis, Chorepiscopus et-
 tiam, sanctique Passarionis
 simul discipulus & imitator.
 Cum ergo hoc desiderium vi-
 dendi hominis in se aleret,
 Fido Joppes Episcopo, &
 Cosmæ Crucum custodi pul-
 cram illam communicat cupi-
 ditatem: atque eos assumens,
 quinetiam Fidum alterum E-
 piscopi Fidi nepotem, (erat

* Abest
 ab al.
 T. 1. p.
 370. A.
 Vita Pa-
 rium v.
 xv. 9.

* Al.
 Hæc es-
 τὴν

* Al.
 ἰππῶς

* *Abest*
ab al. autem is adhuc ætate juvenis, A
 & in chorum Lectorum coop-
 tatus; qui etiam Cyriaco Mo-
 nacho hæc tradidit & narra-
 vit) cum eis proficiscitur ad
 magnum Euthymium. Ut au-
 tem fuerunt jam prope Lau-
 ram, aliis quidem, quod non-
 dam pervenissent, occulti e-
 rant, at Euthymio manifesti,
 arcano quodam modo, per
 Spiritum. Itaque vocato Sta-
 tium Lauræ Oeconomo Chry-
 sippo, Sint, inquit, tibi pa-
 rata quæ ad susceptionem re-
 quiruntur: ecce enim simul
 cum fratre tuo ad nos venit
 Patriarcha.

LXI. Cùm jam autem ipsi
 advenissent, diviniore qua-
 dam contemplatione vir ma-
 gnus correptus, cum Anasta-
 sio agebat & colloquebatur
 tamquam cum Patriarcha
 Hierosolymorum. Qui ergo
 * *Al.*
ῥαύματι
α aderant mirabantur cuncti;
 Chrysippus verò ipse quoque
 obstupefactus, & ad aurem
 se inclinans Euthymii, Sed
 non est, inquit, apud nos Pa-
 triarcha, venerande Pater;
 at sacrorum vasorum custos
 Anastasius. Vides quo modo
 vestitus sit? ostendens ejus
 vestes; quæ erant splendidæ
 & sericeæ; qualibus, inquit,
 minimè fas est Hierosolymita-
 num Patriarcham indui.
 Tunc per aliquod tempus se
 repressit Senex, & velut ad se
 reversus, ait; Verùm mihi
 * *Al.*
ἐμνησθῆναι
 crede, fili, hunc vidi hucusque

αὐτοῦτος * ἐπὶ τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τῷ τῷ
 ἀναγινώσκων χροῶ συζηταπλεμέ-
 νοις ὅς γε δὴ πῶς καὶ ταῦτα τῷ μονα-
 χῷ Κυριακῷ περὶ δεδωκεῖ καὶ διηγή-
 σατο· ἀπαίρει σὺ αὐτοῖς πρὸς τὸν
 μέγαν Εὐθύμιον. ὡς δὲ πληροὶ ἦσαν
 τῶν λαύρας ἐγγύοντο τοῖς μὲν ἄλλοις,
 οὐ πῶς χαλαραδόντες, ἄδηλοι, Εὐ-
 θυμίῳ δὲ φανεροὶ ἦσαν ἀπορρήτως
 ὑπὸ τῷ πνεύματι. χαλίστας οὐκ
 ὄντας τὸν τῶν λαύρας οἰκονόμον Χρύ-
 σιππον, ὡς ἐπεπῆσεν αὐτῷ πρὸς ὑπο-
 δόχην ἐς τὴν φησὶν· ἰδοὺ ὅτι ἅμα τῷ
 ἀδελφῷ τῷ σὺ καὶ ὁ πατριάρχης παρ'
 ἡμᾶς ἔρχεται.

Ἦδη δὲ καὶ αὐτῶν περὶ χειροτό-
 πων, θιασά ὑπὲρ θιετήρα χάτο-
 χος γενοῦς ὁ μέγας, εἰς καὶ Ιε-
 ρεσολύμων πατριάρχῃ ὠμίλει τῷ
 Αναστασίῳ καὶ διέλεγετο. οἱ μὲν
 οὐκ παρέντες, ἐν * πνεύματι πάν-
 τες ἦσαν· Χρύσιππος δὲ καὶ αὐ-
 τὸς ἐκπλαγείς, καὶ πρὸς οὓς
 ὁπαύσας τῷ Εὐθυμίῳ· ἀλλ' οὐχ
 ὁ πατριάρχης, σέβασμιε πάτερ,
 φησὶ, παρ' ἡμῶν ὁ δὲ φύλαξ τῆς
 ἱερᾶς σκῆπτης Αναστάσιος. ὁρᾷς
 ὅπως ἄρα καὶ περὶ βολῆς ἔχει;
 διῆξας αὐτῷ τὰ ἱμάτια· λαμ-
 τῶν δὲ τῶν καὶ σπειχῆ ἦσαν·
 ἄρα, φησὶ, πατριάρχῃ Ιερεσο-
 λύμων ἐνδεῶσαι, ἥμισυ θιμι-
 τόν. ὁπαχὼν δὲ πῶς χρόνον ὁ
 γάρων, καὶ ὡς ἐν * ἑαυτοῦ
 γηρόμενος, ἀλλὰ πείσυσόν μοι
 τέκνον, φησὶ, λούκην αὐτοῖς εἰς

πὶ δὲ καὶ οὕτω πατριαρχὴν γολιῶ
 * ἐπειδεδύσθαι, φορεῦντα ἑώραν
 καὶ οἱ μὲν ὡς οὕτως ἡπάτημα· ἀλλ' ὁ
 πατριάρχης, καὶ εἰς πέρας ἄξει.
 ἀμεταμέλητα γὰρ αὐτοῦ τὰ χαρίσ-
 ματα. ὁ μὲν οὖν ταῦτα ἔπι πολ-
 λῶν δήπου τ' ἀκούοντων ἔφησεν· καὶ ἡ
 ἔπι τ' παραστάτων ἑκβάσις ἠκο-
 λούθησεν.

Τερέβων ἐκεῖνος, ὃς καὶ τὸ γέ-
 νος Σαρακενός, σπύρει γυναικί συ-
 νοικῶν, παίδων ἀγένης καὶ· ὅθεν
 ἀδύνατον αὐτῷ τὸν βίον εἰποιε, καὶ
 λύτης ἀπὸν καὶ ἡκιστα φορητῆς.
 παρθένοι ποίνω μετὰ τῇ γυναικὶ
 ποτε τῷ θαυμαστῷ Εὐθυμίῳ, ἀν-
 πευλῶν, ἱκετεύων, τί μὴ ποιῶν
 τῷ δυναμῶνι ἑλκεῖν εἰς ἔλεον, ὥστε
 λυθῶμαι τῷ ἐκ τῇ φύσεως * πῆρω-
 σιν, καὶ παρθεῖν ὄντας· αὐτῇ καὶ τό-
 κοις τιμὴ μήτρας ἀφαιρηθῆναι. ὁ δὲ
 κρίτον αὐτοῖς τὸ τ' εὐαγγελίου σημεῖον
 ἐπιβάλλων, εἶπα καὶ τῷ λιθαρίδι ἐκεῖ-
 νος γαστὴρ ἀφ' αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς φη-
 σι χαίροντες ἐν κυρίῳ. δίδωσι γὰρ
 οὗτος ὑμῖν, πιδὼν παίδων ὀφθῶναι
 πατέρας. ἐκεῖνοι μὲν οὖν ὡς
 ἑρῶν τῷ λόγῳ παρήσαντες, οἵκαδε
 ἀνεχώρουν, ἐμπλεῖς τῇ ψυχῇ ἡδο-
 νῆς. ἥδη δὲ καὶ ὁ τῷ ὀδῶνι χεμερὶς ἐφ-
 σήκει. καὶ πρῶτα μὲν πύται Πέτρον
 πινά, τὸ πατέρα Τερέβωνος, ὃς ἄρα
 τοῖς ὁμιληταῖς Εὐθυμίου, φιλαλήθως
 ταῦτα καὶ σαφῶς διηγήσατο. χρόνου
 δὲ μὲν ταῦτα συχρὸς ἀφαιρηθῆναι,
 ἡ ἀφωδῆς Εὐθυμίου ἐπαύχαις,

A candida veste amictum, &
 quali superindui decet Pa-
 triarcham; & existimo me
 non esse deceptum; sed quod
 Deus præscivit, id ad finem
 deducet. Sunt enim ejus dona
 sine pænitentia. Ille igitur
 hæc dixit multis audientibus;
 atque consecutus fuit rerum
 eventus.

LXII. Terebon ille, qui erat
 genere Saracenus, cum uxore
 habitans sterili, non gignebat
 liberos; quod ei vitam efficie-
 bat minimè vitalem, eratque
 caussa doloris nullatenus to-
 lerabilis. Accedit itaque ali-
 quando cum uxore ad admi-
 rabilem Euthymium, rogans,
 supplicans, quid non faciens
 ex iis quæ possunt trahere ad
 misericordiam, ut is naturæ
 defectus solveretur, & aperi-
 retur uterus ad pariendum. Il-
 le autem cum ter eis injecisset
 signum crucis, deinde quelapi-
 deum illum ventrem tetigis-
 set, Abite, inquit, læti in Do-
 mino. Is quippe vobis conce-
 dit, ut cernamini trium libe-
 rorum parentes. Itaque illi in
 sermone tamquam in re ipsa
 collocantes fiduciam, domum
 redierunt, animo lætitiâ ple-
 no. Jam autem & partûs tem-
 pus advenerat. Et primò qui-
 dem parit Petrum quemdam,
 patrem Terebonis, qui Eu-
 thymii discipulis hæc verè &
 apertè narravit. Postea autem
 multo tempore interjecto,
 verax Euthymii promissum,

* Al.
 ἐπειδεδύ-
 σθαι

Rom.
 xi. 29.

* Al.
 πῆρωσι
 * Al.
 ὡς πῶ

alios quoque duos fratres A καὶ τῶν ἄλλοις δύο τῶν Τερέβανι ἀ-
praebuit Tereboni. δελφούς παρέιχεν.

LXIII. Frater erat in Laura,
Romanus genere, nomine E-
milianus, qui bonam vitam
sectabatur, & præclaram tem-
perantiam vel maximè ex ip-
sa amplexus fuerat adoles-
centia. Huic noctu aliquan-
do, cum esset Dominicus dies,
Inimicus ex carne bellum gra-
ve commovit. Cui se perpe-
tuo restitutum desperans, ces-
sit jam & cogitationibus suc-
cubuit. Cum ita se haberet,
atque ab ea perturbatione
obsideretur, manè fit obvi-
us Sancto, venienti ad Synaxim:
atque ex eo teter quidam o-
dor exibat, qui gravem illam
animi perturbationem Ma-
gno declarabat. Itaque odo-
ratus divinus Euthymius, in-
sidiisque cognitis, increpat
malum Dæmonem vexato-
rem. Et statim Frater quidem
humi jacebat supinus, seip-
sum convellens & agitans,
spumamque ore exspuens.

LXIV. Ad eum autem multi
quoque convenerunt Mona-
chi. Jussit itaque magnus Eu-
thymius afferri lumē, eo quod
locus esset obscurus atque
tenebrosus: & ait illis, Videte
Fratrem, o Patres, quo modo
qui à puero in virtute vixit,
& temperantiæ curam ha-
buit, nunc quod paullum ces-
serit carnalibus cogitationi-
bus, jacet omnibus nobis la-
crymis dignum spectaculum.

Ἀδελφός τῷ ἐν τῇ λαύρᾳ, Ρω-
μαῖος τὸ γένος, Αἰμιλιανὸς ἦ κλη-
σιν, βίον τε χρητὸν μετῶν, καὶ σω-
φροσύνῃ ὡς μάλιστα ἦ χαλῶν, ἐξ
αὐτῆς νεότητος ἀσπασάμενος. τού-
τῳ νυκτὸς ποτὲ διαγρυμμένης κυ-
ριακῆς, χαλεπὸν ἐκ τῆ σαρκὸς ὃ
ἐρεῖς κινήθηκε πόλεμον. πρὸς δὲ
ἀντεχεῖν εἰς τέλος ἀπαγορεύσας, εἰ-
B δίδου ἡδὴ ἐπὶ τοῖς λογισμοῖς ὑποκα-
τεκλίνετο. οὕτως ἔχον, καὶ ὑπὸ τῆ
πάσης πολιορκουμένης, ἐντυγχά-
νει θεῷ τὸ ῥῥον ἐρχομένῳ πρὸς τὴν
σύναξιν τῶν ἁγίων καὶ πῶς ἐξ αὐτῆς
πρὸς ἅλλε δυωδία, τὸ χαλεπὸν
ἐκείνο πάθος τῶν μεγάλων δηλοῦσα.
ὁσφραγίς οὖν αὐτῆς ὁ θεὸς Εὐθύ-
μιος, καὶ γυνὸς τῆ ὀπίσθου, ὀπίσ-
μα τῶν διεσχινομένων ποιητῶν δαίμο-
νι. καὶ τῶν ἁγίων, ὑπὸ τοῦ μὲν ὀπί
C ἐδάφοις ὁ ἀδελφὸς ἔκειτο, ἀνδρά-
των ἑαυτὸν καὶ κλονῶν, καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐκ-
κλίνων τῆ στήθους.

Συνήεσαν ὃ καὶ πολλοὶ τῶν μο-
ναχῶν ἐπ' αὐτῷ. ὥς τοίνυν ὁ μέ-
γας Εὐθύμιος ἐνελκύναι κελεύ-
σας, διὰ τὸ ἐπὶ τὸν τόπον εἶναι ζο-
φώδην καὶ ἀφεγγῇ ὄρατε τὸν ἀδελ-
φὸν ὃ πατέρις, φησὶ πρὸς αὐ-
τοῦ, ὅπως ἐν δρετῇ ζῶν ἐκ παι-
δός, καὶ σωφροσύνης ὀπιμελούμενος,
νῦν διὰ τὸ μικρὸν ἐνδιδύναι τοῖς
τῆ σαρκὸς * λογισμοῖς, κεῖται πᾶ-
σιν ἡμῖν θέαμα θρήνων ἀξίον,

διὸ πάση φυλακῇ ἢ διανοίᾳ ἐχάτω
 ἢ ἐαυτοῦ τηρητέον, μὴ λάθῃ ἢ διὰ
 φαντασίας, δὴ πῶς κλέψας ἡμᾶς ὁ
 ἐχθρὸς, καὶ εἰς τὸ ἴδιον ἀπολείας καὶ
 χαλκὸν βάρβαρον. καὶ ἢ ἀποπύ-
 σις ἡμῖν ἐγένηται λογισμὸς εἰς ἐπι-
 θυμίαν ἀκόλαστον ἐρεθίζων, ἡμεῖς ὅ-
 μὴ ἢ παρὸν δόξας ἐκπολεμω-
 θῆναι τούτῳ αὐτοῦ αὐτοῦ, ἀλλ'
 οἷον * ὁμοιωθεὶς αὐτὸν τῇ διανοίᾳ
 πῶς διεξάμεθα, οὐ μόνον ἐλάττε-
 ρι κακίᾳ ἐσόμεθα, ἀλλὰ καὶ σώματι
 μὴ πλησιάζοντες, ὡς πεπονηκό-
 τες ἢ διανοίᾳ κριθησόμεθα.

Επεξήκει δὲ τι καὶ τοιοῦτον αὐ-
 τοῖς ὁ αὐτὸς ἐμοί, φησὶ, τῆς Αἰ-
 γυπτίων πινὲς γένεσις ποτὶ δι-
 γήσαντο. ὡς πῶς ἐν πόλει, βίου μὴ
 πῶς πᾶσι θυμασθὸς νομιζέ-
 μενος, καὶ πολλὴν δόξαν παρὰ τοὺς
 πλουτίους τῶν οἰκείων τετα-
 νά ἢ ταῖς ἀληθείαις παρέρχον-
 τας αὐτὸν ἐν τῇ κρυπτῇ κινήματι ἢ
 καρδίᾳ, διὰ ἢ πρὸς οὗτον φαύ-
 λοις λογισμοὺς τάχα συλῆτα-
 θέσεως ὥστε καὶ μὴ τῷ ἔργῳ, ἀλλ'
 οὗ τῇ διανοίᾳ βλάβος πλημμελεῖν.
 βαρεῖα γὰρ ὁ τοιοῦτός ποτε νόσος
 παρὰ τοῦτον, ὡς ἢ ἐξάτας ἀνα-
 πνοὰς αὐτοῦ, ἢ ἢ πρὸς θάνατον ἐβλε-
 πει. ὁ δὲ γὰρ κατεῖχε τὴν πόλιν, καὶ
 ἡλικία πᾶσα ἐκτόπιτο καὶ ἢ ἄνδρες,
 εἰ αὐτὸ οἷον τε, παρὰ τοῦτον αὐτοῦ
 πάντες ἐπύχοντο, βέλῃον ἢ γούμε-
 νοι τοῦτο παθεῖν, ἢ ἄνδρες οὕτω δια-
 πάσης ἀδωμένου γλώττης, τῶν ἐκ-

A Quare omni custodiâ unicui-
 que servanda est mens sua, ne
 ipsos vel per phantasiâ ali-
 quam latenter fallat Inimi-
 cus, & in perditionis bara-
 thrum præcipitet. Nam si ab-
 surda quæpiam cogitatio in-
 vaferit nos, ad turpem cupi-
 ditatem instigans, nos verò
 statim ab initio eam debella-
 re non contendamus, sed ve-
 lut placidè in animum admit-
 tamus, nequaquam erimus à
 peccato immunes; verùm li-
 cèt corpore non conjunga-
 mur, tamen ut animo forni-
 cati judicabimur.

lxv. Narrat deinde iis tale
 quid; quod mihi, inquit, re-
 tulerunt aliquando quidam
 Ægyptii Senes. Erat aliquis
 incivitate, vitæ quidem apud
 omnes admirandæ habitus,
 quasi plurimâ cum Deo fami-
 liaritate ditatus; reverâ au-
 tem frequenter eum ad iram
 provocans in occulto cordis
 motu, propter citum pravis
 cogitationibus assensum; a-
 deo ut quamquam non opere,
 at cogitatione facilè pecca-
 ret. Is itaque gravi tandem
 morbo correptus, in ultimis
 vitæ halitibus versabatur,
 jamque ad mortem spectabat.
 Urbem verò tenebat complo-
 ratio, omnisque ætas plange-
 bat; cuncti ante virum, si fieri
 posset, morte abripi exopta-
 bant, satius rati hoc subire,
 quàm hominis sic per omnem
 linguam celebrati cernere ex-

* ΑΙ.
 ὁμοιωθεὶς
 ὁ αὐτὸς
 μαζὺς

cessum. Interea quidam egregius contemplator urbem ingressus, & videns gravem illum publicumque luctum; audiens deinde & populum cum ejulatu ita de eo lamentantem; ô Sanctus! ô Pater! ô servator noster! cujus ad
 * Al. Deum deprecatione salvandi
 inf. om. sumus cuncti: quæ nobis post-
 700 hac erit salutis spes? quænam post hunc securitas? Hæc vir ille contemplativus videns & audiens, ad eum sedulo pergit, precationis aut benedictionis alicujus consequendæ causâ properans. Ut verò jam prope fuit, cernit quidem civium clarissimos, cernit etiam sacerdotum Clerum, prætereaque ipsum Episcopum, qui facies manibus gestabant, & corporis deductio- nem exsequiasque præstolabantur. Deinde submotâ turbâ, & adjacentem ingressus, invenit eum paullum adhuc spirantem; videt autem internis occultisque oculis spectaculum quoddam, & visu horridum, & auditu lacrymabile. Videbatur enim ei, quòd quidam igneum velut
 • Al. 6: tridentem in hominis illius
 600 cor demitteret, atque inde animam (heu!) violenter crudeliterque evelleret; quòd- que postea audiret cœlitus vocem, dicentem; Quemadmodum anima hæc ne diem quidem unum me sivit quiescere, ita nec tu cesses illam

Α Δημία ἰδεῖν. τῆς διραπικῶν δὲ
 πρὸς ἐν τοσούτῃ τῇ πόλει ὡδρα-
 βαλὼν, ἐπὶ τὸ βαρὺ τοῦτο καὶ πάν-
 δημον πένθος ὁρᾷ· ἔπειτα ἐπὶ τὸ
 πληθὺς ἀκούειν μετ' οἰμωγῆς ἐκεί-
 νου οὕτως ἀνακλαόμενοι· ὁ ἅγιος,
 ὁ πατήρ, ὁ σωτὴρ ὁ ἡμέτερος,
 οὗ τῇ * προσέειπα πάντες ἐσμέν
 σωζόμενοι· ποῖα λοιποὶ ἡμῖν ἔσται
 σωτηρία ἐλπίς; ποῖα μὲν τοῦτον
 ἀσφάλεια; ταῦτα ὁ διραπικὸς
 Β ἐκείνῳ ἀνὴρ ἰδὼν τε καὶ ἀκούσας,
 ἀνῆκεν μὲν ἀσυνδῆς παρ' αὐτὸν,
 ἀλλ' οὐκ ἀξιοθιγῶν πινθ' καὶ ἀλο-
 γίας χαπευόμενῳ. ἐπεὶ γὰρ ἦ-
 δη καὶ πλησίον ἦν, ὅρα μὴ οὗ-
 λαμωροτάτοις τῆς πολιτῶν, ὅ-
 ρα γὰρ τὸν τῆς ἱερείας κληρὸν,
 πρὸς γὰρ καὶ αὐτὸν τὸν ἐπίσκοπον,
 λαμπάδας διὰ χειρὸς ἔχοντας,
 καὶ τὴν τοῦ σώματος ὡροπο-
 πὴν ἀναμύροντας. εἶτα παρῳσά-
 C μενθ' τὸ πληθὺς, καὶ πρὸς τὸν
 κείμενον εἰσελθὼν, βλέσκει μὴ
 αὐτὸν ἐλίγῃ ἐπ' ἐμπέοντα βλέ-
 πῃ δὲ πρὶν ἵεσθαι κρυπτοῖς ὀφθαλ-
 μοῖς, καὶ ἰδεῖν φοβερὸν, καὶ ἀκού-
 σαι δακρύων ἀξίον. ἐδόκει γάρ πρὸς
 αὐτῷ πύλαι * οἷον περιδόντα, εἰς
 τὴν ἐκείνου χαθιέναι καρδίαν,
 καὶ τὴν ψυχὴν, φεῦ, βιαίως ἐκεί-
 νῃ καὶ πικρῶς ἀνασπᾶν· ἐπειτα
 καὶ φωνῆς ἀνωθεν ἀκούειν· ὅτι
 τρέποντα οὐκ ἀνέπαυσέ με, λογιού-
 σης, ἡ ψυχὴ αὐτῇ μόνῃ οὐδὲ
 μὴν ἡμέρην, τὸν αὐτὸν δὴ πᾶν

ἐτόπον μηδὲ σὺ παύσῃ παρὰ τῷ
αὐτῷ καὶ σφοδρῶς ἔλκω καὶ τιμα-
ρυόμηνος.

Ταῦτα πρὸς αὐτὸν παρόντας τῷ
ἀδελφῷ Εὐθύμῳ διεξήλθον· εἶπα
καὶ ὁ ὁμιλίας ἐξῆς ἡπείτο, πρὸς
σκηνοῦς αὐτοῦ ἐπὶ καὶ εἰς αἰὲς ἀπε-
πιεῖται· τὸ δὲ ψυχῆς ἐξοδὸν πρὸς
θύμῳ· Αἰμιλιανὸς, λέγων, οὗτος
ὁ μὲν ὑποδάμασεν· ὃν καὶ διὰ τοῦ-
το πάντως ὁ θεὸς ἀεικεῖν αἰχρῶς
οὐκ οὐκ καὶ ἀθλίως ἐν τοῖς ἀπάντων
ὁ μὲν ὁφθαλμοῖς ὑπο· τὸ δὲ φιληδο-
νίας κατεργασθεῖν πικρὸν δαίμο-
νος, ἵνα αὐτοὶ γένηται βελτίους, καὶ ἀπὸ
τῶν εἰς αὐτὸν τιμωρίας ὑμεῖς καρδάνη-
τε· ἀλλὰ ὅτι δεηθῶμεν, φησὶ, καὶ θεοῦ,
τὸ ποταμὸς ὁπλοῦν ἀνεθελῶν τὸν
ἀνδρα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα καὶ ἀδελφὸς
ὑποκρίνατο. ὁ δὲ τὸ πῶς αὐτὸς ἀπας,
δυσεύχας πολλὰς ἀναπέπληστο, θεοῦ
καθάρσιν πρὸς ὑποκαταμύου· καὶ
φωτὴ τῇ δυσεύχῃ ἐπικαλούμεν· ἐγὼ
εἰμι τὸ τὸ πορνείας, λέγουσα, πνεῦ-
μα. καὶ τὸ ἐξῆς σφοδρῶς ὁ ἀδελφὸς
καὶ ἡφῶν ἀνίστατο, σκεδὸς ἐκλογῆς καὶ
αὐτὸς, καὶ τὸ θεῖον ἀπὸστολον, τὸ ἀπὸ
ἐκείνου γινόμενος.

ὑπὸ τῷ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ
τῆς γῆς ἀνομβρία πεζομένης,
αἴτις εἶναι τὸν μὲν οὐρανὸν ὑπο-
κεφαλῆς, κατὰ τὸ εἰρημνῶν,
χαλκῶν, πλὴν τῷ γῆν ὑποκατα-
σιδεῖν, καὶ τῷ πρὸς πλὴν λαύ-
ραν λάκκων ἀνέχον τὰ ἐνδοῦ
καὶ κόπῳ ἀναπεπλησμένῳ, δι-

A dilaniare, crudeliter discer-
pere, tormentis afficere.

LXVI. Hæc presentibus
Fratribus Euthymius narra-
vit: deinde verò monere eos
cœpit, suadens ut attenti es-
sent semperque ad animæ ex-
cessum parati; dicens; Ami-
lianus iste vobis exemplo sit;
quem ideò planè permisit
Deus ita scædè & miserabili-
ter in omnium vestrûm oculis
B à scævo impudicitiz Dæmone
opprimi, ut vos efficiamini
meliores, atque ex ejus sup-
plicio lucrum reporteris. At
enim, inquit, Deum oremus,
ut is vir à talibus liberetur in-
sidiis. Et ille quidem statim
pro Fratre est precatus. To-
tus verò confestim locus te-
tro odore plenus fuit, velut
ardentis sulphuris; voxque
scætorum est consecuta, di-
cens; Ego sum fornicationis
C Spiritus. Deinde surrexit
Frater temperans & sanæ
mentis, ipse quoque ex illo
tempore factus, juxta divi-
num Apostolum, vas electio-
nis.

Act. ix.
15.

LXVII. Sub idem verò tem-
pus, cum terra pluviz penu-
riâ premeretur, adeò ut coe-
lum quidem super caput, jux-
ta Scripturæ sententiam, esset
æneum, terra autem subius
ferrea; & quæ erant circa Lau-
ram cisternæ essent intus sic-
citate ac pulvere repleta, gra-

Dist.
xxviii,
23.

vis afflictio tenebat Fratres: A
 & cum beato accedentes
 Theodistio, magnum roga-
 bant Euthymium, (sciebant
 enim quanta ejus esset apud
 Deum fiducia) ut cælum per
 preces aperirer, illincque a-
 quam eis deducerer, sicci-
 tate valde laborantibus. Ille
 verò non acquiescebat; eam
 rem vocans Dei disciplinam
 & probationem velut pet-
 ignem, propter peccata in-
 vectam. *Via enim tua*, inquit
 divinus Hieremias, *& studia*
tua fecerunt tibi hæc. Et prop-
 terea fortè neque exaudiet
 me, ejus benignitati preces
 fundentem. *Ne ores enim*, in-
 quit rursus idem Propheta,
pro populo hoc: & ne postules
pro eis; quia non exaudiam te.
 Atque hæc quidem divinus
 Euthymius, differens de hoc
 Deum rogare, ob modestiæ
 exsuperantiam.

LXVIII. Cùm autem inten- C
 deretur flagellum, invalesce-
 terque pluvix defectus; dein-
 de verò etiam vici qui erant
 circumcirca graviore necessi-
 tate premerentur; quoniam
 dies erat octavus sanctorum
 Theophaniorum, & jam ad-
 venerat præfinitum tempus,
 quo exhibat vir in vastam soli-
 tudinem, confluit quidem ad
 eum multitudo numerum ex-
 cedens, cruces habentes in
 manibus, & Kyrie Eleison, de
 more, non ore tantùm, sed
 etiam labiis cordis clamantes.

τῇ γλῶσσι συνεῖχε τῶν ἀδελφούς·
 καὶ σὺν τῷ μακαρίτῃ θεωσελθόντις
 Θεοκρίτῳ, τῷ μεγάλῳ ἐδίδοτο Εὐ-
 θυμίου· ἠδίδισαν γὰρ οἷα πρὸς Θεὸν
 αὐτὰ παρρησίαι· δι' ὧν ἀνοιξά-
 τιν ἐὺραγὸν, καὶ ὕδωρ αὐτοῖς ἐκεί-
 νῳ χαπελεῖν, σφόδρα τῷ αὐχ-
 μῷ χέμνουσιν. ὃ δ' οὐκ ἠνείχετο
 παιδίαν Θεοῦ καὶ πύρωσι τὸ σπᾶσμα
 χαλῶν, δι' ἀμαρτίας ἐπαρομύνει.
 Αἱ ἐδοί σου γὰρ φησὶν Ιερემίας ὁ
 Θεὸς, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα σου,
 ἐποίησάν σοι ταῦτα. καὶ ἄλγ' τοῦτο
 ταῖς οὐδὲ εἰσακούσεται μου τὸ αὐ-
 τοῦ χρηστέωτος δομῆρου. Μὴ δὲ-
 χου γὰρ φησὶν ὁ αὐτὸς πάλιν θεω-
 φάντης, θεὸς τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ μὴ
 ἀξιοῖς θεὸς αὐτῶν, ὅτι οὐκ εἰσα-
 κούσομαι σου. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ
 Θεὸς Εὐθύμιος, ἀναβαλλόμενος τῷ
 ὕμῳ τούτῳ πρὸς Θεὸν δίδωσι, διὰ
 μετριοφροσύνης ὑπερβολῇ.

Επιτιμωμένος δ' τῆς μάστιγος,
 καὶ τῆς ἀνομβρίας ἐπικρατούσης·
 εἶτα καὶ τῆς πίειρς καμῆς ἀνάγ-
 χαις σφοδροτέρας συνεχομένων·
 ἐπὶ τῷ ἡ ὁδῷ τῆς ἀγίων Θεοφα-
 νίων ἡμέρᾳ ᾧ, καὶ ἡ θεω-
 ρησία ἥδη τῷ πένερον
 ἐξόδῳ τοῦ ἀνδρὸς εἰεισῆκει,
 σὺρεῖ μὲν πληθὺς πρὸς αὐ-
 τὸν χρίσμα ῥεῖον, τῶν ἐν
 ταῖς χερσὶν ἔχοντες, καὶ τὸ
 Κύριε ἐλέησον ὡς συνήθες,
 οὐ τῷ ὁμαπὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ
 χεῖλεσι καρδίας ἐπιβοάμενοι.

x Pet.
 iv. 12.
 Jerem.
 xv. 18.

Jer. vii.
 16.

ὁ ᾧ τοῖς λιβαῖς ἐκείναις ὅππασιν αὐτοῖς· ἐμοὶ μὲν οὐδεμίαν, λέγων, ὡς τέτατον, πρὸς θεόν ἢ παρρησίαν ὅτιν, ἀμαρτωλῶν τε ὄντι καὶ παντὸς μάλλον δουλοῦ φιλαυθροπίας· καὶ μάλιστα ὅτι ἐν χειρὶ τοῦ ὁ κατ' ἡμῶν ὄργης, πολυμερὲς μοι θεῷ προστινέσκειν δέουσιν, ὅς δίδωσι καὶ τὸν ζωῶσιον Ἡσαΐαν, ἄρτον γλίφως, καὶ ὕδωρ πνέον· ὅς ἀνοίξει, ἔσθ' ὅς ἐστὶν ὁ ἀνοίγων. καὶ κλείσει, καὶ ὅς ἐστὶν ὁ ἀνοίγων. καὶ γὰρ ἀμαρτῶν ἡμῶν, διίστασιν ἀνάμεσον αὐτῶν καὶ ἡμῶν· ἐρρυνώσαντες τὴν αὐτῶν εἰκόνα, τὸν νεὸν ἐμάναντες, δουλόμενοι ὅππασιν καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, φθόνῳ καὶ πλεονεξίᾳ προσκείμεθα· γενόμενοι αὐτῶν συγκοίτοι, μισοῦντες ἀλλήλους. πλὴν ἀλλ' ἐπεὶ φιλανθρωπος * ἡμῶν ὁ δεσπότης, προσφάτως δεόμενος μόνης, καὶ πάντα τὸν ἔλεον αὐτῶν διαφιλῶς προσιέμενος, προσπέσωμεν αὐτῶν, καὶ θερμῶς δεησόμενοι· καὶ οἷδ' ὅτι συγνώσεται, καὶ τὰ ἑαυτῶν ποιήσει, καὶ βερεχὴν ἀφορεῖ, καὶ πατρικῶς ἡμῶν προσκοίτηται. ἐχρὺς γὰρ κύειν πᾶσι τοῖς ὅππασιν αὐτῶν, ὁ θεὸς· ἔφη Δαβὶδ, ἐν ἀληθείᾳ. ἐπὶ ᾧ αὐτῶν λέγοντος, ἡ πόλα· βόντες ἐκείνοι, κατὰ τὸ ἑαυτῶν μᾶλλον τῇ γλώττῃ καὶ τῇ φωνῇ, αὐτὸς ἑαυτῶν ἡμῶν, ἡμῶν πάτερ, εἶπον, δεήθητι. τὸ ᾧ θέλημα τῶν

Tom. II.

Ille verò flexus illorum supplicationibus, ad eos egreditur, atque; Mihi quidem, ὁ filii, nulla est ad Deum fiducia, loquendique audacia, ut qui sim peccator, & plus quàm alius ullus opus habeam ejus clementiâ; præsertimque nunc in tali adversus nos iræ tempore, res mihi erit audaciæ plena, Deo preces offerre, qui, ut ait divinus Esaias, *dat panem afflicti- Is. xxx. etionis, & aquam angustanti. qui 20. aperiet, & non erit qui occlu- Is. xlii. dat; & claudet, & non est qui aperiat. Nam peccata nostra Is. lii. separant inter ipsum & nos. 2.* Inquinavimus ejus imaginem, templum polluimus; desideriiis & voluptatibus variis ser- Is. li. vimus, invidiæ & avaritiæ hæremus; evasimus ei odiosi, odientes invicem. Verumtamen quia benignus est nobis * *Al. Dominus, solâ indigens oc- Is. lvi. casione, statimque omnem abundè effundens misericordiam, supplices ei procidamus, eumque fervidè oremus; & scio fore, ut ignoscat, tum quæ sua sunt faciat, imbremque decernat, atque nostri paternam gerat curam. Est enim propè Dominus omnibus in- psalm. cantibus eum, divinus, inquit, cxlii. David, in veritate. Eo autem Is. lii. adhuc loquente, illi excipientes, veluti unâ linguâ & voce, Ipse, dixerunt, pro nobis ora, venerande Pater. Voluntatem quippe eorum qui timent*

K k

ipsum facere omnino novit A
Dominus.

* Al.
infer.
αζω
LXIX. Hæc & similia non
valens divinus despicere Eu-
thymius, multitudiniquidem
intēsam supplicationem præ-
cepit, ipse verò assumptis
Monachis qui aderant, ingre-
ditur cum ipsis oratorium;
seque humi projiciens, Deum
orabat cum lacrymis. Deus
verò oratione flexus est; sta-
timque audiebatur quidam
sonus vehementis spiritūs, B
aer implebatur nubibus, e-
rumpebant tonitrua, pluri-
mus magno impetu cadebat
imber, & affluentibus aquis
terra inebriabatur.

* Al.
add.
ζ 209-
τα: γα-
πρίδι-
μου
* Al.
λαύεος
* A..
ώστα-
κούτα
I/elm.
LXI.
10. 11.
12. 13
14.
LXX. Itaque ille humo sur-
gens, se turbis ostendit; ait-
que; Ecce Dominus exauditis
vestris precibus, visitavit ter-
ram visitatione suâ, & rivos
ejus inebriavit, atque multi-
plicavit locupletare eam; C
benedicet autem coronam an-
ni hujus supra alios; & reple-
buntur quidem campi ubertate,
pinguescent verò speciosa
deserti, & valles abundabunt
frumento, & colles exsulta-
tione accingentur. Atque his
dictis, dimittit multitudinem:
mox verò secutus quoque est
eventus prædictionis; & læ-
tata est terra, in suis stillis
germinans. Porro vehemens
illa pluvia, usque adeò delap-
sa est, ut diu detinuerit viri
secessum in solitudinem. Quid
ergo? Hæcne sufficiūt ex bonis

φοβουμένων αὐτὸν ποιεῖν οἶδε πάν-
τως ὁ κύριος.

Ταῦτα ἔχ' τὰ ποιαῦτα παρῆλθον
ὁ δ' ἔχον * ὁ θεὸς Εὐθύμιος, ἔχ' τῷ
πλήθει μὲν ἰκετηλαίαν ἐκτελεῖ πα-
ραχέλαι, αὐτὸς δ' ἑὶ τῷ μοναχῷ
ὁ δ' παρὲν τας ὡδὲ λαβάν, εἰσεσι
τὸ ἀκτῆλιον σὺν αὐτοῖς· ἔχ' ῥήσας
ἑαυτὸν ὅτι γῆς, ἐδεῖτο σὺν δάκρυσι
τῷ θεῷ. ἔχ' τῇ δέήσει τοῦ εὐεχέτο·
ἔχ' αὐτίκα ἡ γῆς τις βιαίου πνέμα-
τος ἐξηκούετο, καὶ νεφάν ὁ ἀήρ
ἐπληροῦτο, * ἔχ' * λαύεος ὑπερὸς
κατεφέρετο, ἔχ' ὕδασι ἀφ' ὅτοις ἡ
γῆ ἐμεθύσκετο.

Αναστὰς τοίνυν τῷ εἰδάροις ἐκείνος,
ἔχ' τοῖς ὄχλοις ἐπιφανείς· ἰδοὺ φησι,
κύριος τῷ ὄχλῳ ὑμῶν * ἐπακούσας,
ἐπισκοπῇ αὐτῶν τῇ γῇ· ἐπεσκέψατο, ἔχ'
ἐμέθυσε ὁ αὐλάκα αὐτῆς, ἔχ' τῷ
πλουτίσας αὐτῇ ἐπλήθυνεν· εὐλο-
γήσει δ' ἔχ' τῷ ἐν ἑαυτοῦ τοῦ-
του, ὡς τοῖς ἄλλοις· ἔχ' πληροῦ-
σονται μὲν τὰ πεδία πτότητος, πια-
θήσονται τὰ ὄρεα τῷ ῥήμῳ, ἔχ'
πληθυνούσιν αἱ κοιλάδες σῆτον, ἔχ'
ἀγαλλίασιν οἱ βουνοὶ τῷ εὐεχέσονται.
ὁ δ' οὐὲ ποιαῦτα εἰπὼν, διαλύει τὸ
πλήθος· ὡς ἀπὸ δας δ' ἔχ' ἡ τῷ ὡρο-
ρήσεως ἐκβασίς εἰπετο· ἔχ' ἡ γῆ ἐν
ταῖς γάρρῳ αὐτῆς ἡνυφραίνετο ἀ-
ναπύλουσα. ὁ μόνος ῥα ἰδαῖος ὑπε-
ρὸς ἐκείνος ἐφ' ἰχάνον οὐτὰ κατη-
νέχθη, ὡς ἐπιχεῖν ἄχρη πολλοῦ ἔχ'
τῷ ἐπὶ τῷ ῥήμῳ τῷ ἀνδρὸς ἀναχά-
ρησιν· πῶς δ' ἀπὸ χεῖν ἔχ' ταῦτα τῷ

Εὐθυμίου χαλῶν; ἢ ζῆμίας τ' φο-
λῆσις ψυχῆς * οἷσμον, εἰ τὰ
λοιπὰ τ' ἐκείνου χατορθώματων πα-
ρήσομεν; τοιγαρὺν καὶ κείνα διη-
γησόμεν, ἃ μοι Ἰωάννης, ὁ ἡσυχαστής
φημι καὶ ἐπίσκοπος, καὶ Θαλέλαος
ὁ πρεσβύτερος· τῇ λαύρᾳ δ' οὗτοι
τ' μακαρίτου * Σάββα ἐπὶ παρέσιν
ἐνασκούμενοι· παρίδουσιν.

Ελεγον γὰρ, ὡς πολλοῖς τε ἄλλοις,
καὶ αὐτῷ δὴ πάλιν πατρὶ Σάββα,
διὰ γαίματος καὶ αἰσῶ, ὁ θαυμαστός
* οὗτος ἀνὴρ· ὅπως ἐν μετρίᾳ πάν-
τ' ἐπιεικεί τῷ φρονήματι, τοσοῦτον
ἔσθ' ὅτ' ὁρῶν τ' ἐκκλησίας δογ-
μάτων εἰσήμενος ζῆλον, ὡς τὸν
αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ παρῶν ἢ ἐμα-
χητῶν. καὶ ἀπὸ αὐτοῦ καὶ πάντων
ὁρῶν μὴ φρονεῖν, πολὺν καὶ τὸν
ζῆλον καὶ * διαπύρσιος· καὶ Μανι-
χαίων ἢ μάλιστα, καὶ αὐτῶν τῶν τὰ
Βελγίους ληρήματα πρεσβυτέρων·
οὓς πολλοὺς τότε ὄντας ἐν τοῖς περὶ
Καπάρειας τόποις, ἔτα καὶ εὐλα-
βίας περὶ χάριτος πρὸς αὐτοὺς φοι-
τῶντας, λέων πρὸς ἀλώπεκας καὶ,
ἃ μαχός τε τ' λόγον ἐκ ἀνυπόστατος,
τ' ἐκ τ' ἡμίονου χαλῶν ἀποδείξει
ἰχυρὸς αὐτοὺς συνίσταν καὶ ἀποπύ-
γων· ἐπὶ τ' Ἰερμίου, αἰχμηθῆναι
τούτοις ἀπὸ καυχίας αὐτῶν πα-
ροκινῶν· τίς παρ' αὐτοῖς τε
μυθολογούμενῳ περὶ παρῶν καὶ
ἀποκατάστασιν ἀνακρίπων παντὶ
ἀνέναι καὶ καταβάλλων. οὐ μὲν,
ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτῶν ὅσοι τίς

A Euthymii? an piis damnum
animis afferemus, si præcla- * Al.
torum illius factorum reliqua
omiserimus? Illa ergo etiam
narrare oportet, quæ mihi
Johannes, solitarius, inquam,
& Episcopus, & Thalelaus
Presbyter (ii autem adhuc in
Laura sancti Sabæ vitam du- * Al.
cunt Asceticam) tradiderunt. Σάββα

LXXI. Dicebant enim, quod
cùm aliis multis, tum ipsi di-
vino Patri Sabæ admirationi

B semper fuit hic vir admirabi-
lis; quo pacto in summa ani- * Al.
mi moderatione & mansuetu-
dine, tantum pro rectis Ec-
clesiæ dogmatibus zelum in-
tulit; ut idem revera esset
mitis & pugnator: & absolu-
tè quidem adversus omnes
recta non sentientes, magno
præditus erat atque ardenti
zelo; maximè autem contra * Al.
Manichæos, eosque qui nugas
tuentur Origenis: qui multi
cùm essent tunc in locis Cæsa-
ream ambientibus, tum ad
eum venirent prætextu piete-
tis, erat leo adversus vulpes,
sermone inexpugnabilis nec
sustineri valens, demonstra-
tionibus è sacra Scriptura pe-
titis validè illos comprimens
& suffocans; & secundùm
Hieremiæ verba, efficiens ut

ipfi confunderentur à gloria-
tione sua; nec non fabulosè a-
pud eos traditam præexisten-
tiam & restitutionem ever-
tens omnibus viribus atque
dejiciēs. quin etiam in eos qui

Psalm.
cxlvi.
22.

* *Al.*
Καλχηδόνι
ἐστὶν Ἐφ
ἑσθῆ.

* *Al.*
Ἰαμυρίας
ἐστὶν Ἰν
φρά.

Arii & Sabellii laborant infantiâ, acriter spirabat, eoque, juxta Prophetam, perfecto odio oderat.

LXXII. Cæterùm septuagésimo & quinto anno ætatis magni Euthymii, congregata fuit Synodus Chalcedonen-sis; in quam omnes ferè totius orbis undique conveniunt Pontifices: eos enim ad conventum vocabant, quæ Ephesi scilicet innovata fuerant, à Dioscoro, inquam, Alexandrino; quem cum eadem acille afferentibus, è sacris ejecerunt Catalogis; accuratumque fidei decretum exposuerunt. Huic Synodo etiam intererant discipuli præcellentis Euthymii, Stephanus Jamniæ, & Saraceno-rum Episcopus Johannes; cum Petrus quidem jam è vita excessisset, qui verò ei successit Auxolaus, adhæsisset Dioscoro, & ideo magno (proh dolor!) sanè Euthymio in-vitus vitam finivisset. Ii ergo, Stephanus videlicet & Johan-nes, Synodo præsentés, postquam fidei decretum jam erat mandatum litteris, eo statim arrepto, quàm potuerunt celerrimè ad Euthymium acce-dunt. Quonam modo affecti? Volentes scire, an ipse quo-que assentiretur iis quæ scrip-ta fuerant. Non mediocriter enim terrebat eos quod Auxo-lao contigerat; neque habebant quo modo aut consenti-

Λ Αρείου τε καὶ Σαβελλίου μανίαι εἰό-
σων, θερμὸν ἔπνει, καὶ τέλειον αὐ-
τοὺς κατὰ τὸν περὶ φήτιμ μῦθος
ἐμίσει.

Ἐβδομηκοντῇ ᾧ δ' Εὐθύμιου τοῦ
μεγάλου ἡλικίας καὶ πέμπτῳ ἐνι-
αυτῷ, καὶ ἡ ἐν * Καλκηδόνι συνε-
κροτήθη σύνοδος· κατ' αὐτὴν πάντων
χεδὸν τῆς πανταχοῦ ἐκκλησίας
συνελθόντων ἀρχιερέων· ἐκάλεσε ᾧ
αὐτοὺς εἰς συνέλευσιν, τὰ ἐν Ἐφέ-
σῳ δηλαδὴ νεωπεισθέντα, ὑπο-
Διοσκόρου φημὶ Ἐλεξάνδρου· ὃν
ἅμα τοῖς τὰ ἐκείνου πρεσβέουσιν
τῷ ἱερῷ ἐκβαλόντων κατὰ λόγων,
ὅροι τε ἀκριβῆ δὲ πίστεως ἐκτεμέ-
νων· καὶ οἱ Εὐθύμιου μαθηταὶ τοῦ
πάνου, τῇ συνόδῳ παρίντες ἐτύλ-
χοντο, Στέφανός τε ὁ Ἰαμυρίας,
καὶ ὁ τῆς Σαρακενῶν ἐπίσκοπος
Ἰωάννης· Πέτρου μὲν ἤδη τὸν βίον
σπυλιπόντος, τοῦ δ' ᾧ μετ' αὐτὸν
Αὐξολάου τῷ Διοσκόρῳ προσεγέν-
τος, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἀπεχθείᾳ
τὸν βίον, οἵμοι, τάχα πρὸς τὸν
μέγαν Εὐθύμιον κατατρέφαντος.
οὗτοι γοῦν, Στέφανος δηλονότι ὁ
Ἰωάννης, τῇ συνόδῳ παρίντες,
ἐπεὶ πρὶν ἤδη ὁ δὲ πίστεως ὅρος ἐν
γραμμασιν αὐτῷ, ἀρπάσαντες εὐ-
θείας αὐτὸν, ἢ τάχους εἶχον πρὸς
Εὐθύμιον ὡδονήοντα. τί παθόν-
τες; εἰ καὶ αὐτὸς φοιτῶν τοῖς μαγα-
μήσοις μαθεῖν ἐθέλωντες. ἐφύκει ᾧ
αὐτοὺς οὐ μετρίως τὸ κατὰ τὸν Αὐξό-
λαον· καὶ οὐκ εἶχον ὅπως ἢ συνθε-

ται, ἢ ἀναβάλλωνται, πρὶν ἀν' αὐτὴν
τὸ σκέινον γνοῖεν τὴν γνώμην ῥοπήν.
ἔπειτα ὅτε ἐντυχὼν σκέινον, καλῶς
ἔχοντα εὖρε ἅλα γραμμένα, ἔπειτα
ὀρθῶς χερσὶν αὐτῶν ἀληθείας συνάδοντα,
ἀφρόνῃ ἢ φήμῃ πανταχοῦ τὸ ἐρήμου
διέβαινον, ὅτι αὐτὸς ὁ μέγας Εὐθύμιος
τῇ ἐν Χαλκηδὸνι συνόδῳ.

Τοῦτο ὅτε καὶ πάντας ὁλίγου
πρότερον * αὐτῇ οὖν μοναχὸς ἐπισ-
πάσατο, εἰ μὴ τις Θεοδοσίος, τὸ
χῆμα μὲν μοναχὸς, τὸν δὲ πρόπον
ζῆλος ἐπιμαρτυροῦντος αὐτοῦ διεφθα-
μέντος τὴν γνώμην, ἐπεικῶς εἰς τὴν
Παλαστίνην ἐλθὼν, καὶ τοιαῦτά
τινα κακουργῶν πρὸς τὴν ῥηθείαν
συνοδου πλάσας, ὡς ἀνα-
γρῆναι μὲν τὸ ὀρθὸν πίστιν δόγμα
καὶ ἀνατρέποι, εἰσαγαγεῖν δὲ μᾶλλον
καὶ ἀνακαλοῖτο τὰ Νεστορίου, εἰλέ-
πει δὲ Λυγυρίαν Εὐδοκίαν, τῇ Πα-
λαστίνῃ πηλικῶς ἐπιδημιῶσαν, C
καὶ ἅπαν δι' αὐτῆς ἐσηγάγαν τὸ
μοναχικόν. Ἐπειτα καὶ πρὸς τῆς Ιε-
ρουσολύμων θρόνον ἰταμῶς, ὡς δι-
κη, καὶ ἀναγκύντας ἐπιτιθεῖν καὶ
τὴν ἀπὸ τῆς ἐξουσίας εὐκολίας πα-
ραλαβὼν, ἐπιστρατεύει τοῖς θείοις
χερσὶ καὶ νόμοις. καὶ τὸ ἐνπεδῆν,
ἄνθρωποι μὲν ἐπεικῶς καὶ σώ-
φρονες, τῆς θρόνου καὶ ἱερῶν
ἀπελάσαντο εἰς τὴν εἰ καὶ ἀτη-
ρωῦτο παρ' αὐτῆς, καὶ ταῖς χεῖρας
ὁμαρῶν, δὲ χερσέων, φεδ, ἐμίαι-
νει * αἵμασι κακουργῶν ὅτε ἔχοντες

A rent, aut differrent, antequam
cognoscerent quò vergeret
illius sententia. Postquam ve-
rò ille legisset, & quæ scripta
erāt invenisset rectè se habere
& rectæ regulæ veritatis con-
cinere, pervasit repentè fama
totam solitudinē, quòd & ma-
gnus Euthymius sequeretur
Synodum Chalcedonensem.

LXXIII. Hoc autem omnes
propemodum Monachos ad
eam attraxisset, nisi Theodo- * Al.
sius quidam, habitu quidem αὐτῶν
Monachus, moribus verò
præstigiator exitiosissimus, &
mente corruptus, veniens in
Palæstinam præter expecta-
tionem, & hæc similiaque
improbè de dicta Synodo
commentus, quòd everteret
quidem rectæ fidei dogma, in-
troduceret autem potius at-
que revocaret nestorii senten-
tiam, cepisset Eudociam Au-
gustam, quæ tunc in Palæsti-
na versabatur, & per eam
omnem induxisset Monasti-
cum ordinem. Is postea etiam
sedem Hierosolymitanam te-
merariè (ὁ justitia!) & im-
pudenter invadit; atque cum
ex potestate accepisset facul-
tatem, bellum gerit adversus
divinos canones & leges. In-
de homines quidem probi at-
que moderati à sedibus & sa-
cris expellebantur; fuerunt &
qui ab eo occisi sunt; necnon
manus sceleratus Pontificum
(heu!) sanguine polluit; male- * Al.
fici autem & præstigiatores, αἵματι

& pestes, potiusque digni carceribus quam sedibus, sacrorum interpretes & sacerdotes creabantur, atque apud hunc scelestum impurumque magnam assequerantur fiduciam.

* *Al d'* LXXIV. Cum verò sic omnes Monachi ab eo penderent, duceretque eos quò vellet, solus communionem ejus, tanquam scelus aliquod & piaculum averfabatur magnus Euthymius cum suis. Quoniam autem ei quoque tentationem inferebat impius Theodosius, & ad se arcessebat, illo ne sermonem quidem audire sustinente, rursus mittit ad eum legationem, Elpidium & Gerontium; quorum ille quidem magni Passarionis, hic verò beatæ Melaniz erat successor, rogantes, ut si ad ipsum nollet venire, convenirent tamen ambo in locum aliquem, & de iis quæ interque haberet, differerent inter se. Ille verò ad hæc graviter lamentatus, Absit, inquit, ut aut in injustè fuso sanguine sacerdotum, aut in Hæresi communicem cum Theodosio. Ii autem, Sed necesse est, inquiunt, ut communices Nestorii sectatoribus, quoniam & is duas tuetur naturas; quod ne in hodiernum quidem diem ab aliquo accepimus; atque iis adhæsit Chalcedonenlis Synodus.

LXXV. Tunc magnus excipiens Euthymius ait; Quæ ab

A & λ-ιμοι, & δεσποτικῶν μαλλινῶν ἢ θρόνων ἄξιοι, ἱεροφάνται & ἱερεῖς ἀνεδύκνωτο, & πολλῆς τῆς τῷ λυμεῶνι πύττης & μιαρῶς παρρησίας ἀπέλαστον.

Οὕτω ὁ δὴ αὐτὸς πάντας ἀνηρητοῦσιν αὐτὸν μοναχοὺς, καὶ ὅπῃ βούλοιο ἀγρίους, μόνοι τ' αὐτῶν κοινοῖαι, καὶ ἡ ἀρετὴ ἄγος π καὶ μίσος, οἱ δὲ τὸν μέγαν Εὐθύμιον ἀπετρέφοιτο. ὥστε ὅ καὶ τούτῳ πείραν προσῆλθον ὁ δυναστεὺς Θεοδόσιος, καὶ μετὰ κλειπτοπρὸς αὐτὸν, ἐκείνου μὴδὲ ἀκοῦσαι τὸν λόγον ἀνεχόμενον, πέμπει πρὸς αὐτὸν πάλιν πρεσβύται, Ελπίδιον & Γερόντιον· ὧν ὁ μὲν ἦν μεγάλου Πασσαρίωνος, ὁ δὲ ἦν μακαρίας Μελάνης διάδοχος καὶ ἀξιοῦντας, & εἰ μὴ παρ' αὐτὸν ἀφικέσθαι βούλοιο, ἀλλ' οὐκ ἐν πνὶ τόσῳ σιωπῇ ἀμφοτέρους, & καὶ τῶν ἑκάπερ ἔχοι, πρὸς ἀλλήλους διαλεχθῆναι. καὶ ὅς δεινῶς & πρὸς ταῦτα χετλιάσας, μή μοι γνῶσιτο, εἶπε, μήτε ἢ ἀδικου τ' ἱερέων αἵματος, μήτε ἢ αἱρέσεως κοινοῖναι Θεοδόσιῳ. Οἱ δὲ, ἀλλὰ τοῖς ἢ Νεστορίου, φασὶ κοινοῖν ἀγαλῶν, ὅπῃ τε δύο φύσεις πρεσβύται, ὅτῳ οὐδέπω μέλει & ἵδν ἐκ πνὸς παρελήφμεν, & ὅπῃ τῶν αὐτοῖς & ἡ ἐν Χαλδῶν συνόδος ἡκολούθησεν.

Υπολαβὼν δὲ ὁ μέγας Εὐθύμιος, τα' μὴν ἔτι

ὁ τοιαύτης συνόδου δογματιθί-
 πα, οὐπω, φησὶ, καταμέρ-
 ἐπίσκεμμαι πάντα· πλὴν ὅσον
 ὅτι τὰ παρ' αὐτῶν ἐκτείνε-
 ὄρω, οὐκ ἔχω τῆς δεδομύων
 ἐπιλαβέσθαι. τὰ τε γὰρ τὰ τρια-
 κοσίαν δέκα καὶ ὀκτὼ ἀγίων πατέ-
 ρων τῆς καὶ Νίχμας συνεληθόν-
 των, καὶ αὐτὴ δοξάζειν νομοθε-
 τῶν τε τῆς ἐν Κωνσταντινουπό-
 λει πειθήκοντα πρὸς τοῖς ἐκα-
 τὸν σύνοδον ἀσπάζεσθαι ὡς
 νῆ· καὶ τοῖς ἐν Εφέσῳ καὶ Νεσ-
 ορίου συνεληθόσι τοῦ δυσσεβοῦς
 ἀκολουθεῖν ἐπιπέσει· Κύριλλον δὲ
 τὸν Ἀλεξανδρείας, αἷς ὁμόδοξον
 ἐταμεύεσθαι, καὶ τὸ ὀρθῆς πίστεως
 διδάσκαλον ἀνομολογῆ· θεοτόκον
 πλὴν ἀγίας παρθένοι, ἐλδοθήρα
 γλώτῃ καταμεύει, καὶ τὸν μο-
 νογενῆ τοῦ θεοῦ υἱόν, ἐξ αὐτῆς
 * γεννηθέντα πρεσβεύει· ἀχρόνως
 μὲ καὶ ἀσπαμάτως ἐκ τοῦ πατρὸς,
 ὑπὸ χροῖον δὲ καὶ κατὰ σάρκα
 ἐκ τῆς μητρὸς· ἓνα Χριστὸν ἡμῖν,
 ἀσυγχύτως, ἀκρίτως, ἀδιαίρε-
 τως, ἐν δυοῖν ταῖς φύσεσι γνωρι-
 ζόμενον· ὁ αὖτε πρὸς τὴν ἀφαίρεσιν
 ἵνα πολυῶντας ἐπὶ τῇ κατ' ὑπό-
 στασιν ἐν τῇ μήτρᾳ γεννημένης
 ἀφράτου καὶ ἀπαρρήτου ἐνώσεως,
 καὶ οὗ κατὰ προπῆν λέγοντας
 σάρκα γεννηθῶσαν τὸν τοῦ θεοῦ λό-
 γον, καὶ τὸ μονοθεοῦ σάρκα ὁμοού-
 σιον τῷ θεότητος ἀποφασιζόμενοι·
 ἄλλως τε γὰρ, καὶ διὰ οὗ μὴ ἐνῶσιν

A ea quidem Synodo sunt statu-
 ta, nondum singulatim confi-
 deravi omnia; sed quod atti-
 net ad decretum ab eis expo-
 situm, non possum quæ defi-
 nita sunt reprehendere. Sta-
 tuit enim ipsa quoque, sequi
 sententiam trecentorum de-
 cem & octo sanctorum Pa-
 trum qui Nicææ conven-
 erunt; & suadet amplecti Sy-
 nodum centum & quinquaginta Patrum Constantino-
 poli congregatorum; & jubet
 eos sequi qui Ephesi conve-
 nerunt adversus impium Ne-
 storium; Cyrillum autem A-
 lexandrinum, ut ejusdem sen-
 tentiæ, associat, & rectæ fidei
 magistrum profitetur; Dei-
 param, sanctam Virginem li-
 berâ lingua nominat, & uni-
 genitum Dei Filium ex ea na-
 tum esse asserit; sine tempore
 quidem & sine corpore ex
 Patre, in tempore autem &
 C secundum carnem ex matre; * Al.
 unum Christum, à nobis in-
 confusè, immutabiliter, citra
 divisionem, in duabus natu-
 ris cognitum; & propter eos
 qui audent quamdam admit-
 tere divisionem in inexplica-
 bili arcanaque unione, quæ
 secundum hypostasim seu
 personam facta est in utero, &
 eos qui per conversionem di-
 cunt carnem factum esse
 Deum Verbum, carnemque
 Unigeniti asserunt esse con-
 substantialem divinitati; &
 alioqui propter eos etiam qui

* Al.
 κατὰ
 14

non confitentur unionem hypostaticam Verbi cum carne, ac commistionem & confusionem; deinde & consubstantiationem impie ac prodigiosè affirmant, qui quidem divinitatis & carnis aiunt unam fuisse naturam; adeò ut si spectentur quæ ab illis præter rationem dicta sunt, non possit amplius servari, nec id quod est Christi patibile, propter incompatibilitatem divinitatis, neque id quod est imparibile, propter patibilitatem ipsius rursus humanitatis. Juxta hunc itaque rectæ sententiæ scopum, illud, In duabus naturis, decreto additum est à Synodo; non tamquam seorsum atque per partes Christum exhibente, sed confitente eundem in utroque, & utrumque in eodem.

lxxvi. Hæc persequente Euthymio, laudabat quidem Elpidius, & fatebatur rectè habere quæ dicta fuerant, etiamsi non recesserit à communione Theodosii, statimque ostendit mutationem. Gerontius autem manebat in eadem sententia. Et sic reversi inter se dissentientes, Theodosio responsa annunciant. Quibus ille auditis, quoniam in Palæstina jam omnia obtinebat, majus adhibebat studium, ut eum quoque in suam nassam traheret; magnoque assidue tendebat laqueos, ubique illecebras occultabat. Et

Α πὸ λόγου κατ' ἐπίστασιν πρὸς τὴν σάρκα ὁμολογουῦτας, ἀλλὰ σύμφυρόν τε καὶ σύγχυσιν· εἶτα καὶ συνουσίῳσιν ἀσέβως περὶ τὸ ὁμοῦς· οἵτινες τὴν τε τὴ θεότητος καὶ τὴν τὴ σαρκὸς φύσιν, μίαν γὰρ ᾗσθαι φασιν· ὡς μὴ ἐπὶ δύνασθαι καὶ τὰ ὑπὸ ἐκείναι ἀλόγως εἰρημύα, μήτε τὸ παθητὸν τοῦ Χειρὸς Ἄλλὰ τὸ ἀπαθὲς τὴ θεότητος, μήτε τὸ ἀπαθὲς ἀνίστασθαι Β διὰ τὸ παθητὸν αὐτῆς πάλιν τὴ ἀνθρωπότητος. καὶ τοῦτον τὸν τὸν ὁρῆς διανοίας σκοπὸν, τὸ ἐν δυοὶ φύσειν ὑπὸ τὴ συνόδου τοῦ ὄρω πρὸς τὴν οὐχ αἰς ἰδίᾳ καὶ ἀναμέμνεις τὸν Χειρὸν γνωρίζουσι, ἀλλὰ τοὶ αὐτοὶ ἐν ἑκάτερω διομολογούσης καὶ ἐν ταύτῃ τὸ ἑκάτερον.

Ταῦτα τοῦ Εὐθυμίου διεξιόντος, ὁ μὲν Ελπίδιος ἐσήγει, ὅτι ὁρῆς ἔχειν ὁμολόγηται τὰ εἰρημύα, εἰ καὶ μὴ τὴ Θεοδοσίου κοινωνίας ἀπέστη, καὶ τὴ μεταβιβαλὺν εὐθὺς ἐπέδειξατο. ὁ δὲ Γερώντιος ἐπὶ τὴ αὐτῆς ἔμμε γνώμης. καὶ οὕτως ἀσύμφωνοι ἀλλήλοις ἐπανελθόντες, ἀπαγγέλλουσι Θεοδοσίῳ τὰς ἀποκρίσεις. ἀκούσας δὲ τούτων ἐκείνος, ἐπεὶ πάντων ἐκκρατῆς ἦδη τὴ καὶ Παλαμῆνιν ἐχέειτο, πλείονι τῇ ἀπουδίᾳ ἐχέειτο, καὶ αὐτὸν εἶσω τὴ οἰκείας σαγῆνης λαβεῖν καὶ παλίδας ἐκρυπτε τοῦ μεγάλῳ παιταχὺ καὶ δειλάτα. καὶ

πιας

πινας αὐτῷ χαρίει χαρ' ἐχέσθην ἡμέ-
ραν, οἱ τὰ χερσὶ δέξαν αὐτῷ καὶ
λυσιτελῇ συμβούλοιον· ἀποστῆναι
μὲν τὴν χαλῶς καὶ ὡς θεῶ φίλον αὐτῷ
θεοδότῳ, Θεοδοσίῳ δὲ συνεθέ-
σθαι, καὶ τὸ ἐκείνου κοιτωνίας ἀσπά-
σασθαι. ὁ δὲ τὰς κατημενίας
ἐκείνων προσελθούσις δυσχεραίνει
καὶ βαρυμόνος, τί ποιεῖ; ὅτ-
ν' αὐτὸν ἀδελφούς ἀπαντῶντες συλ-
χελέσας, καὶ πολλὰ αὐτοῖς ἀσφα-
λεια παρηγορίας, τοῦ μηδαμῶς
ἐνδοῦναι, μηδὲ συνθέσθαι τῇ τοῦ
Θεοδοσίου χακοδοξίᾳ· ἀλλ' ὅπως
μῖζεν μάλλον ὅτ' οὕτω φρονού-
τας, καὶ ὅση δύναμις χειραγωγῶν
εἰς ἀλήθειαν ἀπαίρει καὶ ἰδὼν ὅτι
πανέρημον, πολλούς καὶ ἄλλους ἡτέ-
ροισι παροχιάσας ζηλοπᾶς αὐ-
τοῦ τὸ ἀναχωρήσας.

Ἦν δὲ τις ἀναχωρητὴς ἐκεῖ μέ-
γας πρὸ μικροῦ, ἑταῖρος μὲν πα-
ραβαλὼν ἀπὸ τῆς Λυκίας, Γερα-
σιμος δὲ χαλεπός, ὃς πάντας ἐν
τῇ πατρίδι καὶ μοναχοῖς ἐρέπουσαν
ἐπιδοξάζων πολυτίμους, πολ-
λούς καὶ ἡγετῆρας ποιεῖν πειρά-
ται εἰσένεγκεν ὅτ' ἰδρωτάς. οὕτως
οὖν ἐν τῇ πατρίδι τὸν Ἰορδάνην ἐρη-
μῶ χαλῶς ἀκούοντες, καὶ πολλὰ
ὅτ' δαίμονας πλῆθον, βάλλε-
ται καὶ αὐτὸς καὶ σκιλίζεται μάλ-
λον, ὅτ' αὐτῷ χειραγωγίας,
καὶ τοῖς ἀρετικαῖς συναπάγεται.
ἀκούων δὲ πᾶντων μικροῦ τῷ

Tom. II.

A quotidie aliquos ad eum sub-
mittebat, qui bona scilicet
suaderent & utilia; ut disce-
deret quidem ab iis quæ re-
ctè, & ut Deo placet, sibi
visa fuerant; Theodosio au-
tem assentiretur, illiusque
amplecteretur communio-
nem. Ille verè quotidianos
eorum adventus ægrè & gra-
vi animo ferens, quid agit?
Cum omnes quibus præerat
Fratres convocasset, cautio-
nemque multam eis præce-
pisset, ut nullo modo cede-
rent, nec assentirentur pravæ
Theodosii sententiæ; sed po-
tius ita sentientium ora ob-
struerent, & pro viribus eos
deducerent ad veritatem;
nunc quoque recedit in om-
nimodam solitudinem; atque
multos alios reddidit secessus
sui imitatores.

lxxvii. Caterùm illic ma-
gnus quidam Anachoreta à
C paucò tempore degebat, qui
quidem nuper venerat ex Ly-
cia, vocabatur autem Gerasi-
mus; omnemque in patria
Monachos decentem osten-
derat virtutem, necnon mul-
tos intulerat sudores contra
Spiritus nequitiam. Is ergo, in
Eremo Jordani adjunctæ se
præclare exercens, & sæpe
multumque Dæmones percu-
tiens, pulsatur ipse quoque,
seu potius supplantatur, ab
eorum improbitate, & abdu-
citur ab Hæreticis. Cum au-
tem audiret ab omnibus ferè

Ll

Anachoretis de Euthymio, aureſque haberet opplerasiis quæ de eo celebrabantur, venit aliquando ad eum in Ruban; diuque cum ipſo verſatus, poſtquam puriſſimum illius linguæ bibiſſet fluentum, veluti quemdam morbum e- vomit Hæreſim, & ad ſanam fidem revertitur; multâ ob ſeductionem ductus pœnitentiâ, & cor vanis corrupteum ſermonibus, doloris ſtimulo caſtigans & puniens. Hunc verò ipſum etiam alii ſecuti ſunt Anachoretæ, Petrus Gyrnites cognomine, Marcus, Julon & Silvanus; ipſique pariter à Theodoſii noxia communionē receſſerunt.

* 41.
Γεωργίου
πρὸς

LXXVIII. Cùm autem ſecundus poſt hæc annus interceſſiſſet, abit quidem clam hominibus Theodoſius, è Ruban verò in Lauram revertitur magnus Euthymius. Et aliquando unâ Sabbatorum, ille quidem Deo miniſtrabat, ei- que incruentum offerebat ſacrificium; Domitianus autem adſtabat ad dexteram partem cum myſtico illo ventrilabro. Cùmque jam peragenda eſſet Triſagii Doxologia; Terebon Saracenus & Chryſippi frater Gabrieliuſ, hic quidem prope, ille verò ſtans intra altare, (ò magnam Chriſte tuam erga Euthymium gratiam!) vident ignem derepente, veluti in quodam diffuſum linte- o, de ſuper ſcendentem,

* 41.
ab. l.

Α ἀναχωρητῶν τῶν Εὐθυμίου, ἐ- τοῖς περὶ αὐτῶν ἀδομύμοις τὰ ὅσα πληροῦς μῦθος, ἥκει ποτὶ τὸς αὐ- τὸν ὅτι τὸν Ρουβᾶν καὶ ζῆρον συν- Ἀγαπίου συχίον, ἡματός τε καὶ σκείνου γλώττης καὶ χαθαρῶτάτου πῶν, οἱ δὲ πῶς νόστοι καὶ αἵρεσις ἐξε- μεῖ, καὶ τὸς καὶ ὅτῃ πῶς ἐπᾶναισι πολλὴν καὶ ἀπάτης μετᾶνοιαι ἔχον, καὶ πῶς Ἀγαπᾶσαι ὑπὸ κειρὶν λόγων καρδίαι, κέντρῳ λύπης κα- Β λᾶζον καὶ πμωροῦ μῦθος. τοῦτω καὶ αὐτῶν καὶ ἀναχωρηταὶ ἔπει, Πέτρος ὁ ὁ Γυρνίτης ἐπὶ κλίβῳ, καὶ Μάρκος καὶ Ιούλιον καὶ Σιλβανὸς ἠκολούθη- σαν, καὶ καὶ Θεοδοσίῳ καὶ αὐτοὶ βλα- βερῶς ἀπέστησαν κοινωνίας.

Δοτῆρῳ καὶ καὶ ταῦτα Ἀγα- γηότος ἐν αὐτοῖς, οἵχεται μὲν ἐξ ἀνθρώπων ὁ Θεοδόσιος, καὶ τῶν καὶ τὸν Ρουβᾶν τὸς πῶς λαύ- ραν ὁ μέγας, καὶ δῆποτε μᾶς τῶν C σαββάτων, ὁ μὲν ἐλειτούργει θεῶν, καὶ πῶς ἀναιμάκτον αὐτῶν τὸς ὁρῶναι, Δομιτιανὸς καὶ τὸς καὶ δεξιά * μέρη καὶ τὸς μυστικῆς σκεί- νης ῥιπίδος παρίστατο. πελῆσθαι καὶ ἡδὴ μελλούσης καὶ τοῖς τρισα- γίου δόξολογίας. Τερέβων τε ὁ Σα- ρακηνὸς καὶ ὁ Χρυσίωπου ἀδελφὸς Γαβριήλῳ, ὁ μὲν πλησίον, ὁ καὶ ὁ θῶς θυσιαστηρίου ἐνδὸν ἐστὼς καὶ πολλῆς σου περὶ τὸν Εὐθύμιον, Χειρὸς, χεῖρος ὁρῶσι πῶς ἐν τοῖς αἰφ- νιδίου, καὶ ἀπὸ ὅτι πῶς Ἀγα- γηότος ὁρῶναι, ἀνῶν καὶ πῶς,

ὃ αὐτὸν τε τὸν μέγαν Εὐθύμιον, σὺν αὐτῷ ὃ Ἐδομπαυὸν εἶδον παλαιῶν, ἔοῦτο παρὲς αὐτοὺς διαμείναν ἀπαρχῆς τῆς πριαγίου ἄρχης καὶ συμπληρώσεως τῆς ἱερᾶς λειτουργίας. δὶν ὃ ληφθέντα φησὶ τὸν Τερέβωνα, παρὲς αὐτὸν καὶ κατὰ φόβον ὑποχωρήσαι τῇ θυσιασθείῳ, καὶ τῇ λοιπῇ μηχανῇ αἰσθάνει ὡς εἶχε καὶ θρασείας τῇ ἀδύτῳ εἰσόδῳ κατὰ πολυμήσας, ἀλλ' ἐν τοῖς τῇ τὰ τοῦ πρυτανείῳ μὲν πολλῆς χεὶ τῇ συνάξιν ἐστῆναι τῇ ὁλοκαύσεως, ὡς ὁ ἀναχωρητὴς ἰμοὶ Κυριακὸς ὑπερὶ διηγήσατο, παρὲς Τερέβωνος αὐτὰ καὶ Γαβριηλίου τῇ ἐωρακότων ἀκηκοῦς.

Οὐ μόνον ὃ, ἀλλὰ καὶ ταῦτα παρὲς Γαβριηλίου μοι διηγήσει, ὡς εἶναι μὲν ἀνοδὸς ἐκ φύσεως, παρὲς ὁλοκαύτοι ὃ τότε παρὲς διαπέντε καὶ εἴκοσι χρόνῳ τῇ τῇ ἀδελφῶν συνάξει. ἐπὶ ἔτι τοῦ μοι παρὲς τῇ πατέρων ἀπηγέλλη, παρὲς τοῦ δοδῶσαι τῷ Εὐθυμῷ, ὡς παρὲς ἐνδὸν τῇ ψυχῆς κινήσεις, ἀπὸ τῇ ἐκτὸς ὁφείας, οἷον διὰ πνὸς ἐσθλῆς, κατανόειν, καὶ ἀκριβῶς εἶναι εἶδεναι, πῶς ἀρχὴ παλαιῶν λογισμοῖς ἔχεται, καὶ οἷον μὲν παρὲς γίνεται, οἷον ὃ ἡτῆσαν ὑπὸ τοῦ ποιεῖν γίνεται.

Παρὲς δὲ αὐτὸν καὶ ποτε παρὲς πνὸς τῇ ἀδελφῶν κατανόει αὐτῷ συνόντας

A quique intus complecteretur ipsum magnum Euthymium unaque cum eo Domitianum, sicque circa ipsos permanisset ab initio Trisagii usque ad complementum sacrae Liturgiae. Terebonem autem a metu terroreque correptum, ab altari recessisse, nec amplius postea liberè uti erat & fidenter ausum esse ingredi in adyta, sed in templi constitisse vestibulis cum magna B per Synaxim reverentia. Ut mihi postmodum narravit Cyriacus Anachoreta, qui hæc audierat à Terebone & Gabrielio, miraculi spectatōribus.

LXXIX. Neque hoc solum, sed ista quoque mihi retulit de Gabrielio, quod esset quidem naturâ eunuchus, post viginti verò & quinque annos accedebat tunc primùm ad Synaxim Fratrum. Præterea hoc etiam mihi à Patribus renunciatum est, à Deo datum fuisse Euthymio, ut internos animi motus ex aspectu externo, veluti per quoddam speculum, intelligeret, & accuratè posset cognoscere; cum quibusnam nimirum quisque decertaret cogitationibus, & quasnam quidem superaret, à quibusnam verò per Malignum vinceretur.

LXXX. Aliunt quoque illum aliquando dixisse quibusdam Fratribus, qui cum eo seorsum

* Al.
συλλει-
τουρ-
σύνταξ;
* Al.
συνι-
φασ-
μίν &
συνι-
φασ-
μίν

1. Cor.
xi 28.
29.

versabantur, quòd sæpe videret terribilem Angelorum visionem, unà secum ministrantium, & sacra peragentium; quòdque in Dominici corporis sumptione, aliquos quidem ex accedentibus cerneret ab ipsa illuminari, aliquos autem velut obscurari, morteque affici; quicumque scilicet indigni erant eo lumine & splendore. Quamobrem non cessabat testificari Fratribus, illudque Apostoli optimè admonere, ut unusquisque attendat & seipsum probet, sicque cum tremore sumat panem & calicem; cum benè sciatis qui accedit, quòd iudicium sibi comedit & bibet, qui communionem indignè facit. Propterea quippe statim ac primum hoc sacrificium offert sacerdos, multitudinem veluti præmunis, cautioremque reddit, Sursum habeamus corda, eis acclamans; acceptaque ab illis promissione, ita audet offerre oblationem.

LXXI. Quà etiam peractâ, ille iterum manibus in cælum sublatis, & quasi ostendens dispensatum pro nostra salute mysterium, clarâ voce sic pronunciat; Sancta sanctis: perinde ac si dixerit quispiam; Quandoquidem ego homo sum, similia ac vos patiens, ignorans uniuscujusque in vita opera, ideo antè contestor aperte, & hanc

A εἰπῶν, ὡς ἄρα φοβεράν ἴδοι πολλὰς ὅ-ψιν ἀγγέλων, * συλλειτουργησάντων αὐτῷ καὶ τῷ ἱερῶν * ἐφαπτομένην καὶ ὡς ἐν τῇ τῷ δεσποτικῷ σώματος μεταλήψει, πᾶς μὲν τῶν προσεόντων φωτίζομένων ὑπὸ αὐτῆς ὁρώη, πᾶς δὲ οἷον ἀμαυρομένων καὶ νεκρομένων ὅσοι δηλοῖν ἀναξίως ἔχον τοῦ φωτὸς ἐκείνου ἐκ τῆς λαμπρότητος. διὸ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς οὕτω ἔλθης ἀγα-
B μαρτυρούμενος, καὶ τὸ τῷ ἀποστόλου ἄλιστα ὡφελούν, προσέχων ἔχαστον, καὶ ἑαυτὸν δοκιμάζων, καὶ οὕτως φεικτικῶς τῷ ἄρτου καὶ τῷ ποτηρίου μεταλαμβάνειν· εὖ εἰδὼτα τὸν προσερχόμενον, ὅτι κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, ἀναξίως ποιούμενος· τίμω μεταλήψιν. ἀλλὰ τοῦτο ἥ καὶ τίμω πρῶτον εὐθύς προσάγων τίμω δὲ τῇ θυσίᾳ ὁ ἱερεὺς, οἰοῦναι τὸ πληθὺς ασφαλιζέται, ἀνὰ
C χολῶν τὰς καρδίας, αὐτοῖς ὅπως φωνῶν καὶ τῷ παρ' ἐκείνων λαβὼν ὑποχέσιν, οὕτως τῷ προσάγωνι περρεῖ τῷ ἀναφορᾷς.

Ἡς καὶ συνελεσθεὶς, τὰς χεῖρας ἐκείνος πάλιν εἰς οὐρανὸν ἀναπέμψων, καὶ ὡς αὐτοῖς ὑποδεικνύς τὸ οἰκονομῆναι τῷ σωτηρίᾳ χάριν τῇ μετέρας μυστήριον, καὶ λαμβανῶς οὕτως φησὶ τῷ φωτὶ. Ἐὰν ἅγια τοῖς ἀγίοις· ὡς αὐτοῖς εἴποι τις· ἐπειδὴ τῷ ἐγὼ ἀνθρώπος ὁμοιοπαθὴς ὑμῖν, ἀγνοῶν ἔα ἑκάστῳ βεβιωμένα, διὰ τοῦτο δὴ φανερῶς προδιαμαρτύρομαι, καὶ κοινὸν

τὸ δοκίμιον τοῦτο τῶν ὑμετέρων συνει-
 δὴν χεθῆχα· εἴ τις ὑπὸ μνησικα-
 χίας ἢ μίσους, εἴ τις ὑπὸ φθόνου ἢ
 ὀργῆς ἢ ὑπερηφανίας ἐάλω, εἴ τις
 ὑπὸ λοιδορίας ἢ αἰχμηλογίας ἢ
 ἀτόπου ὀπιθυμίας, εἴτε πρὸς ἐπί-
 ρου πᾶσις χετέληται, * μὴ ἐν-
 τρεθῇ προσίτω, τῶν ἀνδρῶν μετὰ
 νοίας ἐκκαθαρτῇ τοῦ μίσους. τὰ
 γὰρ ἅπαντα ταῦτα, φησὶν, οὐχὶ
 τοῖς βεβήλοις, ἀλλὰ τοῖς ἀγίοις
 ἀνέιται. ὅσοι ποιησιν ἡμετέρας
 τῶν σωμάτων, προσέλθου πρὸς αὐ-
 τοὺς ἐφωπιάσθαι, καὶ τὰ πρόσωπα
 ὑμῶν οὐ μὴ χεταίχωνται. ἀλλ' οὐκ
 οἶδ' ὅπως ἡ γλυκύτης μετὰ Εὐθυ-
 μίου διδασκαλίας ἐπαλαβόσα
 καὶ μὴ βουλόμενοι, διέκοψε τὴν
 ἀκολουθίαν τῆς παραλαβόντων, καὶ
 σύγχυσις ὀλίγου διὲν ἐνεργάσατο.
 κύκλῳ ἀνάγκη καὶ πάλιν ὑμᾶς
 ἀναμνησθαι τῆς διηγήματος.

Ἦλθον μὲν οὖν, αἱ ἡδὲ φθί-
 σαντες ἐδηλώσαμεν, ταῖς Θεοδο-
 σίου τοῦ μορθηροῦ πάσαις ἡ μα-
 καρίτις Εὐδοκία, καὶ τῆς κατ' ὁλικῆς
 κοινοῦ διέστη, καὶ τὸ λοιπὸν
 αὐτοῦ πάση καὶ τῆς ὀρθοδόξου
 διηγωνίζετο ἐπιγινώσκουσα καὶ πάν-
 τας τῶν μοναχῶν, ὅσοι τε τὴν
 ἔρημον, καὶ ὅσοι τὴν ἀγίαν πόλιν
 χετάρων, καὶ τὰ αὐτὰ ἐκείνη
 προσεύχοντο περὶ αὐτήν. ὥστε ἡ δίκη
 μετῴλη τὸν Θεοδοσίον, καὶ ὁ μὲν ἐκ-
 ποδὴν ἡδὲ γίνεται, Ιουβενάλιος δὲ τῇ

A probationem communem sug-
 gessi vestrae conscientiae : Si
 quis ab injuriae recordatione
 vel odio, si quis ab invidia
 vel ira vel superbia captus
 fuerit; si quis à maledicto aut
 turpiloquela aut prava cupi-
 ditate aut alio quodam vitio
 fuerit correptus, *attractus per* * *al.*
malitia inventorem. ne prius
 accedat, quam per poeniten-
 tiam ex purgatus fuerit à sce-
 lere. Nam sancta haec, in-
 quit, non profanis, sed san-
 ctis exhibentur. Quicum-
 que ergo vestrae confiditis
 conscientiae, ad eum accedi-
 te, & illuminemini, nec vestri
 vultus pudore afficiantur. Sed
 nescio quo modo dulcedo do-
 ctrinae Euthymii, me vel no-
 lentem assumens, præceden-
 tium abruptit consequentiam,
 & tantum non confusionem
 peperit. Itaque necesse est ut
 vos narrationem rursus revo-
 cetis in memoriam.

LXXXII. Capta ergo fuit, ut
 jam antè declaravimus, im-
 probi theodosii laqueis beata
 Eudocia, & à Catholica com-
 munionis discessit, atque de
 cætero adversus Orthodoxos
 toto studio decertabat : sed &
 induxit omnes Monachos,
 quotquot vel in solitudine vel
 in sancta habitabant civitate,
 persuasitque ut eadē cum illa
 assererent. Postquam autem
 Justitia sumpsit vindictam de
 Theodosio, isque jam amotus
 fuit, Juvenalis verò sedem

suam recepit, dissolutaque sunt quæ Ecclesiis afferebant molestiam, litteræ Valerii fratris & Olybrii generi sæpe mittuntur ad Imperatricem hac de causâ, ut Eutychianistarum relictâ communione, sequatur ea quæ ab Ecclesia Catholica decreta fuerunt. Illa verò primùm quidam mutationem detrectabat & differebat, neque noverat quo modo prius placita abjiceret.

lxxxiii. Verùm postquam didicisset generum suum in Thracia fuisse interemptum, filiamque & ejus filias esse in potestate hostium, atque captivas abduci Carthaginem; corde valde sauciata, & arbitrata carissimorum amissionem retribui gestis suis, invenit calamitatem magistræ ejus quod rectè habet: nam & disciplinatus, inquit, ipsum medicebis: & ad rectam veramque fidem per illam deducta, statuit deinceps vacare, à viris divinis instituta, iisque utens ductoribus ad salutem. Atque ideo Anastasium Chorepiscopum cum quibusdam albis ministris suis mittit Antiochiam ad Symeonem columnarem illum, qui multo altius erat sublatus virtute quàm columna, totius orbis miraculum; eique per litteras significat cordis propositum, rursusque postulat ab eo consilium accipere. Quale igitur ipsius consilium, quodque responsum?

Α ἑαυτοῦ θρόνον ἀπολαμβάνει, ἔτι ἐκκλησίας καὶ λυπηρὰ ἀγαλλύουσι, γράμματα πολλάκις τῇ βασιλίδι Οὐαλείου καὶ ἀδελφοῦ, καὶ Ολυβρίου καὶ γαμβροῦ πέμπονται παρ' αἰτίας, ὥστε τῇ Εὐτυχανιστῶν ἀρεμῇ κοινωνίας, τοῖς τῇ κατ'ολικῇ ἐκκλησίᾳ δεδομένοις ἀκολουθεῖν. ἡ δὲ πρῶτα μὲν τὴ μεταβολὴν ὥκνει καὶ ἀνεβάλλετο, καὶ οὐκ εἶχε ὅπως ἀνὰ τὰ ἡδὴ δόξαντα κατατρέχεται.

Β Ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ τὸν πεγαμβρὸν αὐτῆς ἐν Θρακίᾳ ἀναρεθύνει, τὴν γὰρ πᾶσι καὶ τοὺς παῖδας ἐπὶ τοῖς πολέμοις ἡδὴ ᾔνεα, καὶ αἰχμαλώτους εἰς Καρχηδόνα ἀπάγεσθαι, σφοδρὰ πληγίστα τὴν καρδίαν, καὶ ἀνταπόδοσιν εἶναι τούτῳ τὴν φιλοτάτων ἀποβολὴν κείνασα, διδάσκαλον εὐέλκει καὶ συμφορὰν, καὶ χαλῶς ἐχούτος καὶ ἡ παιδεία γὰρ σου, φησὶν, αὐτὴ με δίδασκει καὶ πρὸς τὸ ὀρθότροπον καὶ ἀληθὴ πῖσιν δι' ἐκείνης ὁδηγήσειτα, χολάσασθαι τὸ λοιπὸν ἐγὼ θεοῖς ἀνδράσι τυπούμενη, καὶ χειραγωγῶν καὶ ᾤοντι περὶ σωτηρίας. ταύτῃ τοι καὶ τὸν χαιρεπίσκοπον Αναστάσιον, μετὰ πᾶσιν ὑποπρετούμενοι αὐτῇ καὶ ἄλλων, εἰς Ἀντιόχειαν ᾤδον τὴν κιονίτιον Συμεῶν, τὴν ὑψιστάτην ἀρετὴν πολλὰ μᾶλλον ἢ τὴν κίονι, τὸ πνεῦμα καὶ οἰκουμένης, ἐκπέμπει, σημαίνασα διὰ γραμμῶν αὐτῇ τὴν καρδίαν σκοπόν, ἀξιόδοσά τι παρ' ἐκείνου πάλιν, γράμματα λαβεῖν. ὅποια οὖν καὶ παρ' ἐκείνου γνώμη, καὶ πῶς ἡ ἀποκρίσις;

Y. in
Boll.

Psalm.
xvii.
36.
+ Al.
ἐπεὶ δὲ
ἐπὶ αὐτῇ

γίνωσκε, φησὶν, ὡς ὁ ποιητής, τὸν
πλοῦτον τῶν ὁρῶν ἀρετῶν, ἐξη-
γήσατο σινιάσαι σε ὡς τὸν ὄπτον· καὶ
πολλὰ γὰρ διὰ τοῦ λυμῶνος ἐκεί-
νου Θεοδοσίου, τῆς φιλοφιλίας σου ψυ-
χὴν ἐλυμήνατο· ἀλλὰ θάρσει. οὐ
γὰρ ἐξέλιπέ σου ἡ πίστις· ἐμοὶ γὰρ ἐ-
πὶ τοῦτο λίαν ἔσται θαυμάζειν, ὅτι
ὡς ἐν * γυνόσκαι σοι τὴν πηγὴν οὐ-
ρανοῦ, αὐτὴν μὲν παρέρχῃς, πόρρω-
θεν γὰρ ζητῇς τοῦ αὐτοῦ ἀνέχεσθαι
ὕδατος. ἔχεις ποίνω τὸν θεοφόρον
Εὐθύμιον· οὐ ταῖς διδασκαλίαις
ἐπομνήν, οὐχ ἀμαρτήσεως τὴν σώ-
ζεσθαι.

Πρὸς ταῦτα οὐκ ἀμελῆς ἡ
Εὐδοκία, οὐδ' ὑποτάσσεται τῇ κα-
κοῦ ζήτησιν· ἀλλ' ἀντίθετα μάλα
διερωτήσασκεν· ὡς τὸν ἀνδρῶς, καὶ
μαθόντα ὡς ἀπηγόρευται δι' αὐτῆς,
πόλει πνὶ πρὸς ἀλλοίαν, πύργον ἐν
τῇ πόλει ἀνίσχοντα ἥλιον ἐρήμῳ ἐφ'
ὕψιμον ἀκρωτείας οἰκοδομῇ,
οὐ πλέον ἢ τριάκοντα σταδίους τὴν
λαύρα ἀπέχοντα. καὶ ἡ μὲν αἰετοῖς
ἐπ' αὐτὸν, ὡς μινδονὸς εἰρηνοποιῶν
ἀπολαύειν εἰς κόρον τὸν Εὐθύμιον δι-
δασκαλίαις. πέμπει γὰρ καὶ τὴν ζήτησιν
ἀφ' ἑαυτῆς, Κοσμάν τε τὸν ταυ-
ροφύλακα, καὶ τὸν ἀναγέρων μοι εἰ-
ρημὸν χωρεπίσκοπον Αναστάσιον.
οἱ γὰρ τῇ πολλῇ θερμότητι τὴν ὀπι-
ταγῆς, ἴσων ἀρετῶν ἐπὶ τῇ ὑπο-
στάσει εἰσενεγκόντες, χαταλαμβε-
νται μὲν ἀφ' ἑαυτῶν λαύραν μα-
θήσεως γὰρ ὡς οὐ παρὰ εἴη, ἀλλ'

A Scias, inquit, quod Malignus,
videns opes tuarum virtu-
tum, expectavit ut cribraret te
sicut triticum; valdeque per
pestiferum illum Theodo-
sium, religiosam tuam corru-
pit animam. Sed confide. Non
enim defecit fides tua. Mihi
autem succurrit hoc vehem-
enter admirari, quod cum
tibi sit fons propinquus, ip-
sum quidem despicias, procul
verò quæris eandem aquam
haurire. Habes igitur Deo
plenum Euthymium, cujus
sequens doctrinam, non ab-
errabis à salute.

LXXXIV. Ad ista negligens
non fuit Eudocia, neque su-
pina circa boni inquisitionem;
sed statim multum de
viro perscrutata, cum didi-
cisset eum sibi interdixisse ac-
cessum ad ullam civitatem;
turrem ædificat in solitudine
quæ vergit ad exorientem so-
lem, super altissimum pro-
montorium, intervallo à Lau-
ra non plus quàm triginta sta-
diorum. Et illa quidem in eam
ascendit, ut nullo prohibente,
frueretur ad satietatem do-
ctrinæ Euthymii. Statim verò
mittit ad inquisitionem illius,
Cosmam Crucis custodem &
superiùs à me memoratum
Anastasium Chorepiscopum.
Illi autem adeò ardentiman-
dato æquale obsequium affe-
rentes, in Lauram quidem
protinus perveniunt: com-
perito autem quod abesset, sed

Luc.
xxi.
31. 32.

Al. οὐ

jam diu ante transisset ad Ruban, neque sic à cæpto destiterunt; at secum sumentes beatum Theodotum, ad illum abeunt, communiterque orant precibus intensis & vehementibus, suppliciter obtestantur, & tandem persuadent, ut ad turrim veniat; ubi nunc conditum est Scholarii Monasterium.

LXXXV. Porro videns eum Imperatrix Eudocia, non leviter adspexit, sed ut ætate qui
 * Al. μοι
 fitit aquam: & ad pedes illius cum summo gaudio proci-
 dens, Nunc cognovi, inquit, quod Dominus me visitatione donaverit. Ille verò, solitâ benedictione ei impertitâ, Sed oportet, inquit, te, ô filia, tibi deinceps attendere, & in futurum diligenter cavere. Quia enim vel parum abducta fuisti cum Theodosio, molesta ideo tibi evenerunt in carissimis rebus. Sed ut per totam vitam abstineas ab hac præter rationem contentione. Nam oportet te, præter tres alias sanctas & Oecumenicas Synodos; nempe Nicænam, quæ convénit adversus Arium; Constantinopolitanam, ea verò congregata fuit in Macedonium; & Ephesinam primam contra Nestorium; admittere etiam decretum quod edidit Chalcedonenfis nuperrimè habita; atque à Dioscori communione sejungentem te, Juvenali Ar-

Α Ἦν πολλοὶ ἤδη μεταβάλλει πρὸς τὸν Ρουβᾶν, οὐδὲ οὕτω τῷ ὁρμῆς ἔστησαν· ἀλλὰ τὸν μακαρίτην συμ-
 ὡχλαζόντες Θεόκλητον, ἀπίασι πρὸς αὐτὸν, καὶ δέονται καὶ τῇ δέη-
 σιν ἐκπεῖν καὶ απουδαίαι, ἥτις λιπα-
 ροῖσι, καὶ τέλος, πείθουσι ὡχλὰ τὸν πύργον εἰλθεῖν, ἵνα ἴδῃ ἡ Σχολα-
 εῖου μονὴ ἀκαθάρτου.

Ἰδούσα ἡ αὐτὴ ἡ βασίλισ Εὐ-
 δοκία, οὐχ ἀπλῶς εἶδεν, ἀλλ' ὡς
 B ἐν ἡμέρῃ ὃ διψῶν ὑδωρ· καὶ τοῖς
 ἐκείνου ποσὶν ἡδεῖς ὅλην πεσοῦσα,
 ἴδῃ ἔλθῃν ὅτι ὁπισκοπὴν μου,
 φησὶν, ἔρχομαι κύριος. καὶ κεῖνος τῷ
 συνήθει αὐτῇ μεταδὸς ὀλογίας,
 ἀλλὰ πρὸς αὐτὴν σὺ δὲ τοῦ λοι-
 ποῦ σταντῇ, τέκνον, ἔφη, ἥτις τὸ
 μέλλον ἀκρίβως ἀσφαλίσασθαι.
 ὅτι γὰρ καὶ μικρὸν συναπήχθης
 Θεοδοσίῳ, διὰ τοῦτό σοι καὶ τὰ
 λυπηρὰ συνέβη· οὐδὲ γὰρ φίλτα-
 C τα. ἀλλ' ὅπως ἐπίχῃ διὰ βίου
 τῷ ἀλόγῳ ταύτης φιλομικτίας. δὲ
 γὰρ σὺ πρὸς ταῖς ἄλλαις τρεῖς
 ἀγίαις καὶ οἰκουμένης συνόδους
 τῇ περὶ τῆς Νικαίας δηλοῖσθαι, καὶ
 συνῆλθαι κατὰ Ἀρείου. καὶ τῇ περὶ
 τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ δὲ οὐδὲ
 αὐτῇ κατὰ Μακεδονίου· καὶ τῇ
 περὶ τῆς Εφέσου, κατὰ Νεστορίου, πρὸς
 πρὸς αὐτὴν δέχεσθαι καὶ τὸν ἐκ-
 φωνηθέντα ὅτι ἔπειτα τῷ ἴδῃ ἐν
 Χαλκιδόνι συλειτουργήσῃ καὶ
 τῇ Διοσκὸρου κοινωνίας ἀπορ-
 ραγίσαν, ἰουβησάτω τῇ ἀ-
 χεπισκοπῇ

χειριστόσω Ιεροσολύμων κοινω-
τῶν ὅλως, ὃς πρὸς ἅπαντα συμ-
φρονεῖν.

Ταῦτα ὁ μὲν εἰπὼν, ὃς ὁ βασι-
λίδος ὑπαυξάμενος, εἶτα ὃς συν-
ταξάμενος αὐτῇ, ἐκχωρεῖ. ἡ δὲ
αὐτὴ, ἐρῶν τὰ ἐν ταλμάρῃ ἐδί-
δου, ὃς ὁ ἀγίας εἰσληθόσα πόλιν,
Ιουδαίᾳ περὶ τῇ χριστιανικῇ ἐκ-
κλησίᾳ κοινωεῖ πολὺ ὃς ὃς πλη-
θος ματαχῶν περὶ ὃς λαϊκῶν ἀφρόον
ἐπαγεται. χαράσσει αὐτοῖς ὑπο-
δειγμα τῇ ἀφασίας, οὐτὼ ὃς ὁ
κοινωνίας ἀεὶσα ἡμοδύνη. ὡν εἰς,
ὃς ὁ ἀρχιμανδρίτης Ελπίδιος ἱε-
ρεὶς τοῖς Γερόντοις πρὸς χαρὰν μάλ-
λον ἐπηγερέσαι θελήσας, οὐχ
ἐαυτῷ μόνον, ἀλλὰ ὃς πολλοῖς ἐπέ-
ρως ἀπολείας χατέσει αἵματος. ὃς γὰρ
ὃς δύο πνὶς τῇ Ελπίδιου συνοδίας,
Μαρκιανὸς περὶ ὃς Ρωμαῖος, τῶν
πρὸς ἀπόλειαν φέρουσιν ὁμοίως
ἐβλίσαν. κοινωεῖα περὶ ἐχάπερος, ὃς
μὲν πρὸς τῇ ἀγίᾳ Βηθλεὲμ, ὃς ὃς ἐν
τῇ Θεοκῶν κόμῃ συνεστήσαντο.

Ἡ μὲν τοῖς μακαρίσις Εὐδοκίᾳ, ὃς
τῇ ταυροφύλακος ἀδελφούς, Χρύ-
σιππὸν περὶ ὃς Γαβριήλιον, ὃς
λαύρας μεταχάλεῖ, ὃς πρεσβυτέ-
ρως χειροτονηθεὶς ὡς ἀποκρίσει.
ὃς Χρύσιππος μὲν πρὸς πρεσβυτερίᾳ
διατρέψας, συζητήματα μνήμης
ἀξία χαταλέλοιπε. Γαβριηλὶ δὲ,
τῇ ὃς φρενιστικῆς πρὸς εἰς ὅτι
ὁ Στεφάνου τῇ πρωτομάρτυρος.
Βασίσα γὰρ μὲν ἡ Θεοφάνης, Ἀνδρέας

Tom. II.

A chiepiscope Hierosolymita-
no penitus communicare, &
in omnibus consentire.

LXXXVI. His dictis, & pre-
catus pro Imperatrice, cum
deinde ei valedixisset, rece-
dit. Illa verò statim operi præ-
cepta mandavit; sanctamque
ingressa civitatem, Juvenali
& Catholicæ communicat Ec-
clesiæ; simulque ingentem
Monachorum Laicorumque
multitudinem confestim in-
ducit; iis quemadmodum dis-
fensionis, ita & communionis
exemplum optimè facta. Quo-
rum unus fuit Archimandri-
ta Elpidius. Quandoquidem
Gerontius, ut qui maluerit in
malo consensescere, non sibi
solum, sed multis quoque
aliis causa existit interitus:
cum quo etiam duo quidam è
conventu Elpidii, Marcianus
& Romanus, viam ad exitum
ducentem simili modo ingres-
si sunt; & construxit uterque
Cœnobia; ille quidem circa
sanctam Bethlehem, hic verò
in Thecoorum vico.

LXXXVII. Et beata quidem
Eudocia arcessit è Laura fra-
tres custodis crucum, Chry-
sippum & Gabrielium, effi-
citque ut Presbyteri ordina-
rentur. Et Chrysippus qui-
dem, in Presbyteratu insignis,
scripta reliquit memorabilia.
Gabrielio autem præfectu-
ram commisit Monasterii
Stephani Protomartyris. At
Bassa pia mulier Andream

M m

fratrem Stephani Jarnienſis Episcopi è Laura etiam arceſſitum, paſtorem præſectumque efficit Monafterii quod ædificaverat; ædificatum porro fuerat in nomine Menæ Martyris.

LXXXVIII. Cæterum octogefimo & ſecundo anno ætatis Euthymii, accedit beatus Sabas, juvenis adhuc, & nec barbæ quidem primâ lanugine genarum venuſtatem etiam habens, rogatque ut ſub eo maneret, ſub eo ſe exerce- ret in virtute. Ille autem primo quidem ſuſcipit, Domitiano verò tradit diſcipulo, Deinde vocato eo, Non oportet, inquit, fili, te cum ſis juvenis adeo & imberbis, in Laura verſari. Magis enim expedit talibus, vita in Cænobio. His dictis, per quemdam ex Fratribus eum tranſmittit ad beatum Theodifiſtum: Accipe, dicens, adoleſcentem, & ſub te diligenter exerceatur ſimul & edu- catur. Meâ enim ſententiâ, magnopere in Aſcetica converſatione & in rectè factis excelleret. Hæc ille quidem de Saba prædixit; prædictionem autem conſonans quoque ſecutus eſt exitus. Non eſt enim nunc, non eſt, non urbs, non regio, non ſolitudo, ubi quæ ad divinum illum virum ſpectant non celebretur, ſimulque tum dicenti, tum audientibus afferant voluptatem.

Α τὸν ἀδελφὸν Στεφάνου ἡ Γαμνείας ἐκ τῆς λαύρας ἐς αὐτὴν μεταſτελλάμεν, ποιμένα ἡ ὑπὸ αὐτῆς ἀποδομῆμεν φρονητικέου· εἰς ὄνομα ἡ τοῦτο Μιῶν ἡ μάρτυρες οἰκοδομήσιν ἡ· ἡ ἡγεύμενον ἀποδίδουν.

Δευτέρῳ ἡ τῆς Εὐθυμίου ἡλικίας ὑπὲρ τοῖς ὀδυνήσαντα ἔτι, πρὸς σὺν ὁ μακαρίτης Σάβας, νέος ὢν ἔτι, ἡ μήπω ἡγεύου μὴδὲ πρῶτον αἰθεῖ παρειῶν ὄρεα ὅπως ἀνελύκων, ἡ ὑπὸ αὐτῆς μὴν ἡ ὑπὸ αὐτῆς ἀσκήσασθαι τὴν ἀρετὴν ἀξιοῖ. ὁ ἡ, ὑποδέχεται μὲν τὰ πρῶτα, Δομῆσαι ἡ πρὸ μαθητῆς πρὸς διδασκῶν. ἔπειτα χαλῶσαι αὐτοῖς, οὐ ἡγεῖν, τέκνον, ἔφη, νέος * ὅπως σὺ καὶ ἀγῶνισαι ὄντα, ἀνατρίβειν ἡ τὴν λαύραν. λυσιτελῆς ἡ μᾶλλον τοῖς οὕτως ἔχουσιν, ἡ ἐν κοινοβίῳ διαγωγῇ. ταῦτα εἰπὼν, πρὸς τὸν μακαρίτην Θεόκλητον, C διὰ πρὸς αὐτὸν τῆς ἀδελφῶν παρὰ πέμψει· δέξαι τὸν νεανίαν, εἰπὼν, ἡ φιλοπόνως ὑπὸ * σοὶ ἀσκήσασθαι πρὸς ἀμα καὶ ἀναγῶν. ὡς ἡ ἐμοὶ δοκοῦν, τὰ μεγάλα ἔν τε ἀσκητικῇ πολιτείᾳ καὶ κατὰ νόμους * διατρέχει. ὁ μὲν οὐ τοιαῦτα πρὸς τοῦ Σάββα πρὸς ἡ τῆς πρὸς ἡ αἰεὶ σύμφανος καὶ ἡ ἡ βασις ἡκολούθει. οὐ γὰρ ὅτι ἡδὲν, οὐκ ἔστιν, οὐ πύλις, οὐ ἡγεῖν, οὐκ ἔρημος, ἔνθα τὰ ἡ τὸν ἡγεῖν ἐκείνους ἀνδρα οὐκ ἀδέεται, καὶ ἡδὲν ἀμα τὸ πρὸς λέγοντι φέρει καὶ τοῖς ἀκούουσιν.

* Al.
οὐ πρ

* Al.
οὐ

* Al.
δὲ α-
λαμψα

ὡν οὐχ οἷον πάρεργον τῆς Εὐθυμίου διηγήματων ἐπιμνησθῆναι· ἀλλ' εἴτε φιλόν, ἐντελὴν ὡραγματίας αὐτὰ ποιησόμεθα· ἐπεὶ μηδὲ ὁπωρεπὲς μηδὲ ὅσιον, Ἑλλήνων μὲν ῥίους ἐήλως τιμᾶσθαι ὡς τοῖς ἑξωθεν καὶ συγγραμμάσιν· ἡμῖν δὲ, μεγάλα οὕτως ἀρετῆς ἔργα, σιωπῆς ἀξία κρῖναι, καὶ λήθην αὐτῶν αἰώνια καταψιφίζεσθαι.

Δεῖ δὲ καὶ τὰς τῶν μέγαν Γερασίμων, καὶ οἷος αὐτὸς ἐξεπῆται χαρίτας φημι καὶ τύποις τοῖς ὑποαὐτῶν ἀσκεινέοις, διαλαβῆναι, καὶ ὡς ἡδυσμα τὸ διήγημα πολὺ δήπου καὶ τὸ ἐπωφελὲς ἔχειν, ὡς καὶ πλεονάζει τῷ λόγῳ. Οὗτος οὖν ὁ μέγας Γερασίμος τῆς τῶν Ιορδάνῳ ἐρήμου πολιτῆς ἀμα καὶ πολιούχος γηρόμενος, λαύραν ἐκείσε μεγίστην, οὐκ ἐλάττω καὶ ἐβδωμάκοντα ὅτῳ ἀναχωρητῆς ἔχουσαι, συνησπασμένος, ὡς δὲ καὶ καὶ κοινόβιοι μέσση αὐτῆς ὡς ἀεὶ καταδιδύσας· ὅτῳ μὲν εἰσαγομένους τῆς μοναχῆς, ἐν τῇ κοινόβιῳ μένειν, ἐν αὐτῇ τε τῇ μοναχικῇ ἐξασκῶσθαι διαγωγὴν παρεκάλει· ὅσοι δὲ συγχροῖς ἔτι καὶ μακροῖς πόντοις ἐνεγυμνάσαντο, καὶ τῆς πελειότητος ἡδὴ μέγαν ἐπέβησαν, τούτοις δὲ ταῖς χαλουμέναις κέλλαις ἐγκατοικίζων, ὑποταγῆς ζῆν ἐκέλευε τῇ χερσὶν ὥστε καὶ μὴ πέντε ἡμέρας.

A Quorum non licet obiter intergestorum Euthymii narrationem meminisse: sed si Deo placuerit, de iis opus integrum conscribemus: quandoquidem neque decorum neque sanctum est, Gentilium quidem vitas apud externos columnis honorari & scriptis; nos autem adeo magna virtutis opera, judicare digna silentio, æternæque damnare oblivione.

B LXXXIX. Sed & oportet de magno differere Gerasimo; quales, inquam, is ediderit regulas formasque iis qui sub ipso exercebantur, & veluti condimentum attexere sermoni narrationem, quæ nimium multam habet utilitatem. Hic ergo magnus Gerasimus, solitudinis ad Jordannem sitæ civis simul & patronus factus, cum Lauram illic maximam, non pauciores quam septuaginta Anachoretas habentem, construxisset, prætereaque Cenobium in medio ejus quam optime collocasset; curabat ut qui introducebantur quidem Monachi, in Cenobio manerent, in quo vitam Monachalem exercerent; qui autem crebris longisque laboribus exercitati erant, jamque ad perfectionis mensuras pervenerant, eos in iis, quæ vocantur, cellis collocans, sub hac jubeat vivere regula; ut quidem dies quinque hebdo-

* Absq̃
ab al.

madæ in sua cella unusquisque quietus maneret, nihil aliud gustans ex esculentis, nisi tantum panem, aquam, & dactylos; Sabbato autem & Dominicâ ad Ecclesiam accedentes, post Sanctorum participationem, in Cænobio uterentur cocto, fumerentque parum vini. At in cella nulli permittebatur aut ignem accendere, aut coctum gustare. Voluntaria autem paupertas tantæ erat eis curæ, quantæ nihil aliud; & humilitate maximè ornabantur.

xc. Porro unusquisque laborem manuum suarum, qui per hebdomadam ab eis factus fuerat, Sabbato ferens in Cænobium; circa vesperam Dominicæ, hebdomadæ sumptus iterum accipiens; panes, inquam, & palmulas, & aquam in vase quodam, & palmarum ramos; rursus in cellam redibat. Adeo autem erant curis vacui, & à negotiis humanis omnino liberi, ut nihil haberent præter indumenta, nec secundus iis esset amictus. Stratum verò quid aliud, quam storea, quæque solent appellare centonium & embrymum? Item vas fictile ad aquam, quod simul sufficebat ad potum & ad palmas irrigandas.

xcı. Hæc lex autem eis est optimè tradita à Gerasimo, ut egressi dimitterent cellas apertas, quò liceret ei qui

Α μάδος ἡμέρας, ἔχαστο τῇ ἰδίᾳ κέλῳ ἐφισυρᾶσαι, οὐδενὸς ἄλλου τῷ εἰς βρώσιν, ὅτι μὴ μοῖον ἄρτου τε καὶ ὕδατος καὶ φοινίκων ἀπογινόμενον· σαββάτου δὲ καὶ κυριακῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὡς ἐμβαλόντας, μεταχόντας πρὸς τὰ ἁγισμάτων, εἰς τὸ κοινόβιον ἐψητῶ χυῖσθαι, καὶ οἶνου μετὰ λαμβάνειν ὀλίγου. ἐν καλλίῳ δὲ, οὐδενὶ ἐφέτο ἢ πῦρ καῦσαι, ἢ ἐψητοδ γίνεσθαι. ἢ δὲ Β ἀκτημοσύνη, ὥς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπερὶ ἀξιοσπουδάσειν ἰὺ καὶ ταπεινοφροσύνη μάλιστα ἐκοσμοῦτο.

Εχάτος μὲν τοι τὸν πόνον τῆς οἰκίᾳ χειρῶν, ὅς διὰ τὸ ἐβδόμηδος αὐτοῖς εἶργαστο, σαββάτου ἀποφέρειν εἰς τὸ κοινόβιον, ὡς δὲ διὰ τὴν κυριακῆς τὸ ἀνάλωμα πάλιν τὸ ἐβδόμηδος ἀναλαμβάνειν ἄρτους φημί καὶ φοινίκας, καὶ ὕδωρ ἐν ἀχρίᾳ πνί, καὶ βάλαν· εἰς τὸ καλλίον C αἰθῆς ἐπαίγει. οὐτὰρ δὲ ἦσαν ἀφέντιδος καὶ πρᾶγμασιν ἀνθρωπίνους οὐδαμῶς χετοχοί, ὥς μὴδὲν αὐτοῖς εἶναι πλέον ὧν ἀμφιένευστο, δυνάμεις μὴ οὕσης περιβολῆς. ἢ φραμνὴ δὲ τί ἐπερὶ, ἢ ψάθος, καὶ ἂν κανόνιον τε καὶ ἐμβρύμιον συνήγας χαλοδοί; σκεδός τε κεραμευῶ εἰς ὕδωρ, ὅσῳ ὁμοῦ ὡς πόσιν, ἐπὶ τῷ βαλὼν δίδωσιν ἐξήραυ.

Νόμος δὲ οὗτος αὐτοῖς ὑπὸ Γερασίου ἀείσα ὡς ἐβδόμηδος, ἐξιώντας ἀνεῳγμένης ἀφίνας τῶν κέλλας, ὥς ἐξὸν εἶναι τῷ

βουλομένην εισόντα λαμβάνειν ὃ
 βούλοιο τῆς εἰς χρείας φαύλων
 ἐκείνων ἐναγχείων, οὐδὲν εἰρ-
 ρητος· ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ὑποτολικάως
 βιοῦντας ὁρᾶσθαι, ἐῖναι * τῆς
 ἐν ἐρήμῳ οἰκουμένην ὡς πλησίως
 αὐτοῖς τὴν καρδίαν τε καὶ τὴν ψυχὴν,
 μίαν. ἐπὶ μηδὲν τῶν ἀναρχόντων
 αὐτῶν μηδὲν ἔκρινεν ἰδίῳ εἶναι, ἀλ-
 λά πάντα ἐπίσης αὐτοῖς κείσθαι
 κοινά. καὶ τοῦτο ἦν ὅτι τῶν ἀναχωρη-
 τῶν λέγεσθαι, ὅτι περὶ σελήνην αὐ-
 τῶν πινόντων, καὶ ἐφείσθαι αὐτοῖς ἀπο-
 μύων, ὕδωρ τε θερμαίνον, καὶ ἐψη-
 τοδὲς μετέχειν, καὶ ὑπὸ λύχνοι ἀνα-
 γνίσκειν, τὸν μέγα Γεράσιμον
 ὑπολαβόντα, εἰ οὕτω ζῶν βούλε-
 σθαι, φάσαι, πολὺ τὸ συμφέρον ἐν
 κοινῇ διαγίνεσθαι ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ οὐ-
 μνησκω, οὐδὲ μὲν ἐφῆσεν παρ' ὅλον
 δὴ μου τὸν τὸ ζῶντος ἡρόδοτος, τοῦτο
 παρ' ἀναχωρηταῖς γίνεσθαι.

Ως τοὺς * Ιερειχοῦσι τοῖς ἀκούον-
 τας τῆς ὡς πρὸς Ἀββᾶ Γερα-
 σίμῳ τινὲς πολιτίαι ὑπὸ κατη-
 ναγχεσμένῳ εἶναι καὶ ἀποδείκνυ-
 ναι, καὶ πολὺ τὸ ἄχαρι καὶ βίαιον
 ἔχειν, νόμον ἑαυτοῖς ἐκτίνας
 τοιοῦτον, σαββάτου τε καὶ κυρια-
 κῆς, ἀς αὐτοὺς ἀπέναι, καὶ ὡς ἐκ-
 κλησιν αὐτοῖς μετακομίζεσθαι οὐκ
 μετρίως. ἀλλὰ τοῦτο μὲν Ιερει-
 χοντιῶν ἔπαυτο, καὶ ἀποδείξας
 φιλαρέτων ψυχῶν. πολλοὺς μὲν
 τοὶ τῆς ὑπὸ τῆς μεγάλης τούτης
 Γερασίου ἀγωνιστῶν, ὁρῶντας

A vellet, ingrediendo quod pla-
 ceret accipere ex illis vilibus
 usuique necessariis, nemine
 prohibente; quin etiam ipsi
 cernerentur vivere Apostoli-
 cè, essetque eorum qui habi-
 tabant in solitudine, consi-
 milite eis cor unum & anima
 una; quandoquidem nemo
 quidquam ex iis quæ habebat
 judicabat esse proprium, sed
 cuncta eis ex æquo prosta-
 rent communia. Illud quoque
 de Anachoretis refertur, cum
 quidam ad eum accessissent,
 & peterent ut sibi liceret tum
 aquam calefacere, tum co-
 ctum sumere, tum ad lucer-
 nam legere, magnum Gerasi-
 mum respondentem di-
 xisse; Si vultis ita vivere,
 multo magis expedit ut vos
 degatis in Cœnobio. Ego e-
 nim nequaquam sanè permit-
 tam toto meo vitæ tempore,
 hoc fieri apud Anachoretas.

C XCII. Itaque Hierichonti-
 ni audientes vitam eorum qui
 erant apud Abbatem Gerasi-
 mum esse adeo arctam & so-
 larum expertem, multumque
 habere molestiæ ac violentiæ,
 hanc sibi legem tulerunt, ut
 Sabbato & Dominicâ ad eos
 abirent, eisque non modicam
 afferrent consolationem. Sed
 hoc quidem laus est Hie-
 richuntinorum, atque argu-
 mentum animarum virtutis
 amantium. Cum autem multi
 ex iis qui sub magno hoc Ge-
 rasimodecertabant, viderent

Ab 17.

12.

* Al.

infer. 2

* Al.

hier. Es

infra.

saeculares cum hoc proposito ad se venire; tantum abest ut illorum adventum gratum iucundumque ducerent, ut nec eos quidem in regione omnino tolerare vellent; sed potius ut valde laefuros fugerent ipsos & declinarent. Probè enim illi noverant, accuratae temperantiae matrem esse abstinentiam; quæ posset & turpes expellere cogitationes, & somni levare gravitatem: ut pote qui non solis verbis, sed etiam factis hoc à Patre optimè didicissent.

xciii. Hi enim ipsum dicebant tanti fecisse abstinentiam, ut quadraginta illos jejuniidies, sine cibo transigeret, contentus solâ Sacramentorum participatione. Gerasimo, cum sic vixisset, atque iis qui sub eo erant fuisset exemplar virtutis salutisque causa, communis advenit finis, quinto mensis Martii, indictione decimâ tertiâ, in Consulatu Zenonis Augusti secundo. Nobis autem rursus redeundum est, unde digressi sumus.

xciv. Cum jam tunc Leopius & Christi amans successisset Marciani imperio, Timotheus quidam cognomine Elurus, totam concutiebat & conturbabat Alexandriam; deinde autem ubi ipsum quoque civitatis Patriarcham (ô ini-
quas & impias illas manus!)

Α ὅτι σκοπῶ τοιούτω τοὺς κοσμηκοὺς ἐρχομένους, τοσοῦτον ἀπέχειν ἔθυμον αὐτῶν καὶ ἡδύαι ἡγιοῦσθαι καὶ ἀφίξιν, ὥστε μηδὲ καὶ χάριν φέρειν αὐτοὺς ὅλως μηδὲ ὑπομένειν· ἀλλ' ὡς τὰ μεγάλα βλάφοντες μᾶλλον, φάσκειν αὐτοὺς καὶ ἐξισταῖ. ἢ διδοὺν ᾧ ἐκείνῳ χαλῶς, μητέρα σωφροσύνης ἀκριβοῦς εἶναι, καὶ ἐκχεῖται· λογιζομένους περὶ πατρὸς ἀπειθεῖν, καὶ ὑπνοῦ καυφίζειν βαρύτητα δυναμένῳ· ἅπερ μηδὲ λόγῳ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ ἔργοις ὑπὸ πατρὸς ἀείρεται τοῦτο μαμαθηκότες.

Εκείνῳ ᾧ ἔλεγον οὗτοι, τοσοῦτον ἐκχεῖται ἀπὸ πλείου ποιῆσαι· ὡς τὰς πεσάρδακοντά φημι τῇ νηστείας ἡμέρας, ἀσπιτοὶ διίεται, τῇ μετὰ λήψει μὴ τῇ μυστηρίῳ δακρύμῳ. οὕτω βιάσασθαι Γερασίμῳ, καὶ τοῖς ὑπὸ αὐτὸν δακρύμῳ δακρύς καὶ σωτηρίας ὑποδείξαι γημενῶν, τὸ κοινὸν ἔπεισι τέλος, πέμπτην καὶ Μαρτίου μηνὸς ἀγίου, τρισημετήρας οὗσης Ἰνδικτιῶνος, ἐν ὑπαπία Ζήνωνος Αὐγούστου τὸ δυνάμεν. ἡμῖν δὲ πάλιν ἐπανιόν, ὅθεν ἐξέβημεν.

Λέοντος ἡδὴ τὸ τηκεῖν αὐτὰ καὶ ἀσπίδων καὶ φιλοχρίστου καὶ Μαρκαρίου βασιλείας ἐκδεξαμένην, Τιμόθεος πρὸς ἐπίκλην Αἰλουρος, καὶ Ἀλεξανδρίῳ δέσποτι ἐ συνετάρασε παύσαν· ἔπειτα δὲ καὶ αὐτὸν τὸν πόλεως πατριάρχην, ἐν αὐτῇ, φεῖ ἀνόμῳ χερσὶ ἐκείνῳ ἐ ἀνοσίῳ,

τῇ κολυμβήθρᾳ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀνελών, ἰταμῶς οὕτω ἔειπεν ἀναχωρήσας ἐπὶ τὸν ὄρειον. Ἰερύσου τοῖνυν τὸ κατ' Αἴγυπτον ἀπάντων καὶ ταραχῆς ἐμπλησθέντων, δύο πνέες ἀναχωρηταί, Μαρτυρίους αὐτοῖς ὄνομα καὶ Ηλίας, ὁ μὲν Καππαδόκης, ὁ δὲ Ἀραβ, καὶ τῆς Νιτρίας ἀπαρχαντες ὅρους, ὡς οὖν τὸν μέγαν ἡλθον· καὶ πούτων ἕκαστος ἐν ἰδιόζοντι καλλίᾳ, συχρὸν παρ' αὐτῶν διέπεισαν χρόνοι· οὓς καὶ πασάρετο νόμος φιλίας ὁ θεὸς οὗτος ἀνὴρ, καὶ σωεχὼς εἰς ὁμιλίαν. * * * * * περιεχλῆτο, καὶ τὸ πρὸς τὸν Κουπλᾶν καὶ τὸν Ρουβᾶν ἀναχωρήσας κοινανούς ὁμοίως ἐποιῶτο καὶ τὸ χαρῶν· οἷς καὶ μετὰ Γερασίου καὶ τῶν ἄλλων ἐξῆς ἀναχωρητῶν αἱ ἄνθρωποι χεῖρες ἐκείνων, τὸ ἀγαθόν· * καὶ * ἀγαθόν * ποδ * Χειρὸς μυστηρίων ἕκαστος κυριακῆς ἐκοινώνουν.

Περὶ ὧρα δὲ ὁ μέγας τῷ διορα- C
τικῷ * καὶ * χαρῶν τῇ ψυχῇ ὁφθαλμῷ, καὶ δὲ Μαρτυρίᾳ καὶ Ηλίᾳ συμβαίνειν ἔμελλε, καὶ ὅτε τὸν Ἰακώβου ὄρειον, ποδ τῷ χαρῶν τῷ μαθητῶν. Ἀλάμπουτος, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτῶν ἕκαστος διαδίζετο. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ηλίας ὅτε τῷ ἱερὸν κατελθὼν, καλλίᾳ ὡς αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν οἰκοδομῆν· ὁ ταῖς κατὰ μικρὸν προδήχας ὑπὸ αὐτῶν πλατυθῆναι, εἰς τὰ ὄρη ὁρώμενα μετσκοῦσθαι μοναστήρια. Μαρτυρίους δὲ ἀπὸ λαόνων πρὸς ταῖς

A in ipsa divini Baptismatis piscina interfecisset, sedem sic protervè ac impudenter invadit. Itaque cum in Aegypto omnia plena essent turba & tumultu, duo quidam Anachoretæ, quorum nomen Martyrius & Elias, ille quidem Cappadox, hic verò Arabs, profecti ex monte Nitrix, ad magnum veniunt Euthymium; & unusquisque eorum in cella separata apud ipsum longo tempore sunt versati: quos & vir hic divinus amplectebatur lege amicitie, & affluè ad colloquium invitabat, similiterque ad Cutilam & Ruban secessus indeque regressus socios faciebat; cum quibus, unaque Gerasimo & aliis deinceps Anachoretis, sanctæ illæ manus unaquaque Dominicæ sumebant intemera- * Ab-
rata & immortalia Christi sacramenta. sunt ab al.

x cv. Prævidebat autem magnus, perspicaci puroque * Ab-
animæ oculo, quæ eventura sunt ab al.
erant Martyrio & Eliæ, quòdque sedem Jacobi, qui in choro discipulorum claruit, unusquisque eorum suo tempore esset excepturus. Post hæc verò Elias quidem, in Hiericho descendens, sibi ante civitatem ædificat cellam; quæ accessionibus ab eo factis paulatim dilatata, transmutata est in ea quæ nunc cernuntur Monasteria. Martyrius autem speluncam quamdam ad

Occidentem, quæ quindecim A
stadiis distat à Laura, ingre-
ditur, eúmque satis temporis
in ea permansisset, magnum
& insigne is illic quoque con-
struit Monasterium.

V. in
Bod.

xcvi. Sequenti autem anno
Jovenaliis quidem Patriarcha
quarto & quadragesimo sacri
principatus anno ex hac vita
excedit. Anastasius verò com-
muni omnium suffragio ad se-
dem illius promovetur; Ana-
stasius ille, de quo Euthymii
prædictiones, de quo veræ
promissiones. Quarum is sta-
tim recordatus, Fidum, qui
ad Lauram cum ipso accesser-
at, audieratque prædictiones
illas, ordinat Diaconum, &
rursus ad magnum mittit unā
cum custode Crucis; tum pro-
phetiæ significans eventum,
tum rogans sibi permitti ad
eum pergere. Is autem dat
hæc responsa; Mihi fanè ex-
optatum semper est vestram
videre perfectionem, sicque
lucrum spiritale consequi.
Verum prior quidem vester
adventus, aliter erat, citra
omnem turbam, cum omni
tranquillitate. Nunc verò di-
gnitatis magnitudo dat vobis
aliud agendi ordinem, Deo
ita volente: quocirca longè
meam superat imbecillitatem,
vestra scilicet præsentia. Ro-
go igitur, ne amplius laborem
huc veniendi suscipias. Sin
minùs, attamen ego venien-
tem accipiam alacri animo;

ἡλίου δύσει, πέντε πρὸς τοὺς δέκα
σταδίοις ἀπέχον τῆς λαύρας, εἰσέρχε-
ται, καὶ χρόνον ἕκκοντον ἐν αὐτῇ πε-
μείνας, μέγα πρὸς τῶν παλαιῶν ἐκεί-
νους συνίστησι μοναστήριον.

Τοῦ ἡ' ἐπιθυμοῦρου ἔτους, Ἰου-
βιβάλιος μὲν ὁ πατριάρχης πέταρτα
καὶ ποσαρακοστὴν τῆς δεξιῆς ἐν αὐτῇ
καταλύει τὸν βίον. Αναστάσιος δὲ
ψήφῳ τοῦ κοινοῦ παντὸς, εἰς τὸν
ἐκείνου θρόνον ἀνάγεται. Αναστά-
σιος ἐκεῖνος, ἐφ' ὃν αἱ τῆς Εὐθυμίου
προρρήσεις, ἐφ' ὃν αἱ φιλαλήθεις
ἐπαγγελίαι. ὃν ὁ τοῦ ὁγένης ἀνα-
κηδεῖς, φεῖδον τὸν εἰς τὴν λαύραν
σὺν αὐτῇ πρὸς ἀγαγόντα, καὶ τῆς
προρρήσεως ἐκείνων ἀκούσαντα,
διάκονοι χειροτονῶν, καὶ πρὸς τὸν
μέγαν αὐτοῦ μὲν τῆς σωφροσύνης
ἀποστάλῃ τήν τε τῆς σωφροσύνης
μηνύων ἔχουσαν, καὶ ἀξίων ἐπιπα-
πῆται οἱ τῆς πρὸς αὐτὸν κέρου. ὁ
ἡ ταῦτα δίδωσι τοῖς ἀποκρίσις·
ἐμοὶ δὲ ἐπιθυμίας ὅτιν αἰετὶ ὑμε-
τέρων ὁρᾶν πελομένητα, καὶ κέρ-
ου αὐτὸς ἀπολαύειν πνευματι-
κοῦ. ἀλλὰ τὸ μὲν τῆς σωφροσύνης
ἐπιθυμίας, ἀλλως μὲν, ἔξω παντὸς
ὄχλου, καὶ πάσης ἀποστασίας.
ὃν ἡ τὸ τῆς δεξιῆς μέγας, ἐπὶ τὴν
ὑμῶν σὺν θεῷ δίδωσι τὰ ξὺν ὧν ὑπο-
βαίνῃ τῶν πολλῶν ἐμὴν ἀδύναμι, ἡ
ὑμετέρων δηλαδὴ παρυσία. δυσωπῶ
τοῦ μὲν σὺν σκευῇ πρὸς τὰ
ἐνταῦθα. εἰ δ' οὐκ, ἀλλ' ἐγὼ
μὲν δέχομαι πρὸς ὑμῶν ἐρχόμενον
ἐπὶ

ἔτα ἡ τοὺς ἄλλους πάντας ἀναλ-
χοῖν πάντως οὐκ ἀπαρτίζονται· ἡ τὸ
λοιπὸν, οὐκ ἐπὶ διατρέχειν ἐνταῦθα
δυνατὸς ἔσομαι, πρὶ τῷ ὡδὲ βαλ-
λοῦνται πλήθει σινοχρεῦμόντος. ἀλ-
λά τὰ μὲν τῷ μεγάλῳ πρὸς τὴν πα-
τριάρχῃ, τοιαῦτα ἡ οὐκ ἔχοντα.
βούλεται ἡ ἰδίῳ λόγῳ, ὅτι τὸ Τε-
ρεβονά ἡ αὐτῆς ἐπανεληθῆναι.

Τερεβον τοίνυν οὗτος ὁ τῷ
Σαρακηνῶν φύλαρχος, εἰς Βό-
σρας καὶ πρὸς ἡλείας ἐλθὼν, καὶ
τῷ πρὸς συμφυλάρχου * τοῦ
τῷ δέχῃ τῷ χώρου * ὅτι πεπραμ-
μένου διαβληθείς, κατεκρίθη πρὸς
τὸ δισμαθῆναι οἰκεῖν κατεκρίθη,
πολὺν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνον. γνοὺς
οὖν τὸ δράμα τῷ σινοφαιτίας ὁ μέ-
γας Εὐθύμιος, καὶ φησὶ Ἀντιπάτρω
πρὸς τῇ καὶ τῷ ὁκλήσει Βό-
σρων ἰδύοντι· συναποστείλας τοῖς
χεράμιασι, ἡ Γαϊανὸν τὸν ἀδελ-
φὸν Σπφάνου τοῦ Ιαμνίας ὥστε
αὐτοῦ ἐισπείλῃ καὶ πᾶσαν, ἀρε-
θῆναι τῷ δισμῶν τὸν Τερεβονά. ὁ
τῷ καὶ χεράμια εἰληφώς, δεξά-
μενός τι τῷ Γαϊανόν, τὸν μὲν Τερε-
βονά πάσης κατηγορίας ἐλευθέρω-
σας, καὶ ὅσῃ αὐτῷ ἔδει διαπάσης
πρὸς τὴν ὁδὸν κοινήσας, ὅτι τὸν
μέγαν ἐξαποστέλλει. Γαϊανὸν τῷ ὡ-
σπερ πρὸς ὥστε τῷ Εὐθυμίου δδα-
σκαλίας ἐπὶ τῷ ὡδὲ κατέχων, ἡ τῷ
Μηδάρων πόλιν ἐπίσκοπον χυ-
ροποιῖ.

Ἡ ἡ μὲν μακαρίτης Εὐδο-
Tom. II.

A deinde necesse erit omnino ut
alii cuncti non repellantur;
tandemque non potero am-
plius hic versari, à multitu-
dine accedentium coarctatus.
Sed quæ magnus ad Patriar-
cham, tali quodam modo ha-
bent. Jam exigit oratio, uti
revertamur adhuc ad Tere-
bonem.

xcvii. Hic ergo Terebon
Saracenorum tribus præfe-
ctus, cum aliqua de causa
venisset Bostras, & à quodam
compræfecto delatus esset ad
eum cui commissa fuerat re-
gionis administratio, com-
prehensus fuit & carcerem
habitare condemnatus, per
longum quod intercessit tem-
pus. Cognito igitur calumnie
actu magnus Euthymius, scri-
bit ad Antipatrum, qui tunc
Bostrensem regebat Eccle-
siam; unâ cum litteris mittens
Gaianum fratrem Stephani
Jamniæ Episcopi; ut omnem
adhiberet diligentiam quò à
vinculis Terebon eriperetur.
Ille verò acceptis litteris, sus-
ceptoque Gaiano, cum Te-
rebonem ab omni liberasset
accusatione, eique sumptum
ad profectiorem necessarium
suppeditasset, eum mittit ad
magnum. At Gaianum veluti
scintillas quasdam doctrinæ
Euthymii, statuit retinere, &
Episcopum Medaborum civi-
tatis ordinare.

* Al. τῷ

* Al.
ἐκπ-
τραμ-
μῆν

xcviii. Beata porro Eudo-

Nn

cia, postquam templa quam plurima Deo ædificavit, piẽque construxit Gerocomia, Ptochia, Monasteria, quæ ne facile quidem sub numerum venire possunt; jussit in quodam ex ædificatis ab ea templis, quod est sacrum Petro principi Apostolorum, situm autem est è regione Lauræ Euthymii, non distans minùs quàm viginti stadia, fodere cisternam valde profundam simul & latam, alicujus gratiæ usûs necessarii. Cùmque aliquando venisset ad eam spectandam, videt Lauram Euthymii positam in media solitudine, & quemadmodum cellæ Fratrum erant à se invicem sejunctæ; atque illud Scripturæ meditata; *Quam pulchra domus Jacob, tabernacula tua Israel!* indeque vehementer animo compuncta, illico ad eum mittit Gabrielium, rogans ut sibi permitteretur accedere, illiusque frui sermone & doctrina: simul verò habebat in animo Lauræ illique assignare reditus; eam ob causam, ut Fratribus de cætero sufficiens exstaret rerum necessariorum suppeditatio.

xcix. Ille verò eam priùs his verbis compellat; Morte ad fores stante, cur, ó filia, sollicita es & distraheris circa plurima? Illa solùm tibi sine parata, quæ ad excessum ex hac vita pertinent. Nostri autem

Α χλα, ναούς ὅτι πλείους τῶν ἱερῶν διημαμένων, ἡγρωκομεῖα τε καὶ * πῶχια καὶ μοναστήρια μὴδ' ἀριθμῶν ὑποβληθῆναι βάλδια φιλοθίως συνησπαιμένη, προστάξας ἐν τῇ τῆς ὑπὲρ αὐτῆς ἀποδομημένῃ *, ὅτι Πόντῳ μὲν τῶν κορυφαίων τῶν ἀποστόλων ἀνείηται, ἀντικρὺ δὲ τῷ Εὐθυμίου λαίρας δέχεται, ὅτε ἔλαθον ἢ εἰκοσι σταθμοῖς διεσπασῶν, * λάκκον μέγα βαθὺν ὁμοῦ καὶ Β μῆκος, χρεῖας πρὸς ἀναγκάρας χάειν ἀπορύξαι. ποτὶ δὲ χτ' ἵσαι αὐτὰ ἀφισπαιμένη, ὅρα τῷ Εὐθυμίου λαύρας ἐν ὁρήμα μῶσι διακινδύνῳ, ὅπως τε τὰ τῶν ἀδελφῶν καλλία ἀπ' ἀλλήλων ὕσαι ἀπαρισμμένα· καὶ τὸ χραφικὸν ἐκείνο λοχισαμένη· ὡς χαλοὶ οἱ οἶκοι Ιακώβ, αἱ σκηναὶ σου Ισραὴλ· σφοδρῶς τε καὶ ψυχὴν ἐκπύθῃ χαταυγίσσα, πῶς γὰρ Γαβριήλιοι ὄντως πρὸς αὐτοὺς, διόμενοι ὅπως ἀπῆναι καὶ αὐτῇ προσλαβῆναι * αὐτὰ, καὶ λόγων ἀπολαύσαι τῷ ἐκείνου καὶ τῷ διδασκαλίας ὁμοῦ δὲ καὶ προσποιεῖσθαι τῇ τε λαύρα καὶ αὐτῷ, προσόδους, ἐπὶ τοιοῦτο εἶχα· καὶ ἡ ἀπῆα, ὡς διαρκὴ τοῖς ἀδελφοῖς τῇ καὶ λοιποῖς τῶν ἀναγκάων καὶ χρηγίας.

Ο δὲ, παραφανεῖ αὐτῇ· ἐπὶ θύραις οὐσιν δὲ πλατῆς, τί φροντίζεις, λέγων, ὦ τέκνον, καὶ περισπᾶσαι σε πολλά; ἐκείνῃ σοι μόνον ἀπεπῆν χλεῖδω, τὰ πρὸς τὴν καὶ ζωὴς ἐκδημίαν. ἡ μὲν δὲ

* Al.
πρωχ-
προφῶα

* Al.
add.
ταῦν

* Al.
λάκκου

Num.
xxiv. j.

* Abst
ab al.

μὴ ὅτι προσόδους ποτὶ μνηστῆς, μὴδὲ χρήμασιν, ἀλλ' ὅτι ἔκρινεν μνηστῆσι διασώτου, ὅπου δὲ καὶ μνηστῆσιν αὐτῷ μαλλὺν ἡμέλῃ ἀξιοῦμεν. τούτων ἐκείνη ἀκούσασα, διὸς πάσι τούτοις, ἐκπλήξει καὶ λύσῃ τὴν ψυχὴν ἐμελείζοντο. τὸ μὲν, τῇ προστάσει ἔμεγαλου διδόντα, καὶ ὅπως αὐτῇ αὐτῇ ἑστὶ τοῖς ἐσώσασιν αὐτῇ, πόρρωθεν ἐκείνος συνίει· τὸ δὲ, ὅτι ἐπὶ αὐτῇ ἐλπίδων ἀποτυχίας. ἡκούσας τοῦ καὶ χρήματα καὶ ἀφορμαὶ αὐτῇ προσδοκῶν καταλιπεῖν, ὥσπερ ἔφημεν. ἐπιπύει τῷ ἁγίῳ ἀφικνῶντι πόλιν· Αναστάσιον τε μετὰ τὴν ἐλπίδα τὸν πατριάρχην, καὶ αὐτῷ ἑαυτοῦ Εὐθυμίου μαρτυρῶν τὸν ἀφασαφῆσσαν, ἀδελφὰ τῇ προστάσει γνώμῃ ἐποίησεν καὶ τῶν μὲν τὸν ἐπὶ Στεφάνῳ τῷ πρωτομάρτυρι τοῦ Χριστοῦ γὰρ ἑλπίδως ἔχοντα καὶ κατασπῶντα ἔχοντα, πέμπει ἐλχόντα καὶ δεχάτη μνηστῆς Ιωαννουελίου. ἔπειτα καὶ πολλὰ αὐτῇ προσδοκῶν ἀπενέμασεν, καὶ ἔπειτα αὐτὸς προσένοια αἰσθητῶς Γαβριηλίου, οὐδὲ τῷ ἄλλοι ἡμέλῃ ἐκκλησιῶν, ἔσται παρ' αὐτῆς ἡμετέριον· ἀλλὰ ἔπειτα αὐτῆς προσέρχοτο κομὴν φιλοπόνης, ἐλχόντα καὶ τὴν ἀρετὴν ἐλάττειν τῷ προσδοκῶν ἀφορίζουσα. πωτάρων ὅτι δὲ μνηστῆς τὸν ἐλχόντα παρελθόντων, ἔπειτα τὸν ἀνθρώπον ἐκλιπὼντα βίον, τῷ κύριον ἐκδημαί.

A ne memineris, quantum ad redditus ullos aut pecunias, sed recordare coram communi Domino, ubi sanè te potius nostri meminisse postulamus. His illa auditis, animum divisum habebat in hastice duas affectiones, admirationem & tristitiam: illud quidem, magni tribuens præscientiæ, & quemadmodum ea quæ de illo ipsa animo agitabat, is longè antè intelligeret; hoc verò, quòd à sua ipse ea in re excidisset. Volebat enim ei pecunias redditumque subsidium relinquere, sicut diximus. Hinc venit ad sanctam civitatem: cumque Anastasium Patriarcham accessivisset, ac ei exposuisset quæ à divino Euthymio audierat, gemina priori sententiæ fecit. Ac primò quidem Stephani Protomartyris Christi templum, nondum omni

* Al.
ἐλπίδως

c. Longo autem post tempore, cum esset Euthymius jam nonaginta annos natus, in gravem incidit agrotationem sanctus Theoctistus, adeoque morti vicinam, ut significaret à se mox eam esse inferendam; qui jam ad profundissimum senectutem pervenisset, plenusque evasisset ipse etiam humanorum dierum. Veniens ergo ad eum visendum magnus Euthymius, adeoque periculosè se habere intuitus, statuit paucos dies cum illo manere, ut sancta ejus animà jam ad Deum profecta, ipse iusta corpori faceret, cunctaque quæ mos est, in eo impleteret. Cum vero Patriarcha cognovisset apud Theoctistum assidere Euthymium, idque existimasset occasionem esse non inopportunam ad eum veniendi, jam beato Theoctisto ad Deum profecto, tertia die mensis Septembris, accedit ad eum, & communiter ab iis facta est corporis sepultura.

cr. Deinde quæ erga Euthymium vehemens jubebat desiderium, fecit Patriarcha; & suaviter sacris illius manibus prehensis, eisque, uti erat, circumfusus, tum deosculabatur ardenter, tum inter oscula & amplexus verba amoris proferebat; Jamdiu ab hinc ego sanctas has manus cupiebam: & ecce meum Deus implevit desiderium. Sed rogo

A Μετὰ μὲντοι συχίον ἐξ ἐκείνου χρόνον ἐνεήκατο ἡ Εὐθυμίου ἡδὴ γηρονότος ἐνιαυτῶν, βαρεῖα πεπιπνυσσώ, καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Θεοκτίστης, καὶ τοσοῦτο γαιτοῦν ἡνιάτω, ὥστε ἔαυτὸν ὅσον οὐ πῶ προσωαῖν ἐδήλου· βαρὺτατα ἡδὴ γηράσας, καὶ πλήρης ἡμερῶν ἔαυτὸς τῶ ἀνθρωπίνῳ γηρόμῳ. κατελθὼν τοῖσι ἐπισκευόμενος αὐτὸν ὁ μέγας Εὐθύμιος, καὶ οὕτως ἐπικινδύνως ἔχοντα θιασόμενος, ἔβλεπε καὶ βραχυαῖας αὐτῶν πᾶς ἡμέρας συμπόρευμαι· ὥς αὖ ἡδὴ πρὸς κύριον τῶ ἀγίας ἐκδημύσης ψυχῆς, αὐτὸς πρὸ σώματος τὰ νομιζόμενα λειτουργήσῃ, καὶ ἀποφῆτος ἐπ' αὐτῶν πάντα πληρώσῃ. γινούς ἡ ἡ Εὐθυμίου ὡς Θεοκτίστῳ προσεδρεύει ὁ πατριάρχης, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸ πρὸς αὐτὸν ἀφίξεως ὡς ἀχμερὶ ἐπὶ νομίσας, ἡδὴ ἡ μακαρίτου Θεοκτίστου πρὸς ἡδὸν ἐκδημύσαντες, πρίν τιν' ἔχοντος τότε ἡ Σεπτεμβρίου μηνός, χάττεισι παρ' αὐτὸν, καὶ κοιτῇ τῇ λειψάνου ταφῆς ὑπὸ αὐτῶν γηρονύας.

C Εἰσὶτα καὶ ὁ πρὸς Εὐθύμιον ὁ θερμὸς ἐκείλας πόθος, ὁ πατριάρχης ἐποίησεν καὶ ἡδὴ τῶ ἱερῶν ἐκείνου χερσὶν λαβόμενος, καὶ αὐταῖς ὡς εἶχε περικελεύει, ὑπὸ ἀξίῳ περμῶς, καὶ πόθου τοῖς ἀπασσομοῖς ἐπέλεγε ῥήματα· ἐκ πολλοῦ τῶ ἀγίων ἐγὼ τούτων ἐπεθύμουν χερσὶν καὶ ἰδοὺ πεπληρωμέναι· μὲν τῶ ἐφισιν ὁ ἡδὸς. ἀλλὰ δέομαι

σου, τίμιε πάτερ, ἡ σφόδρα δό-
 μι· ὡρᾶται μὲν ὀχλοῦναι πρὸς ἡμᾶς,
 τὰς τοὺς ἐπὶ ἐμοὶ ὑπερρήσις, ἀφ'
 τῶν σου σωτηρηθῆναι· ἔπειτα ἡ
 καὶ χάρις μοι συνεχῶς παρὰ τῆς
 δοκούσης, ὅσα καὶ * τῶν νόμων
 ἀφελάσεται. ταῦτα τὰς Εὐθυ-
 μίῳ λίαν δυνάμει ἀμύλῃ καὶ δι-
 λόγητο, καὶ ὅσα ἔπειτα ὁ κληρὸς πρὸς
 αὐτὴν ἐξ ἀφ' ἡμῶν σωτηρία
 τοῦ ἀνδρὸς ὑπεμνήσκον. ὁ δὲ,
 μὲν δὲ συνήθους ἐκείνης ὁπτιτικίας,
 τοῦτο μᾶλλον ἐγὼ ὡρᾶμαι δὲ τῆς
 αὐτοῦ μακαριότητος ἀπεκρί-
 νατο· τὸ ἐν ταῖς πρὸς τὸν θεόν
 προσεύχαις σου καὶ λιταῖς καὶ ἡμᾶς
 κηρύττει· σοὶ διὰ μνήμης. καὶ κεῖνος
 ὑπολαβὼν, οὐ τοι, ὦ πάτερ,
 φησὶν, οὐδαμῶς ὡδὲ χωρήσω σοὶ
 τοῦ αἰτήματος. τοῦτο ἡ ἐγὼ ὡρᾶμαι
 σου ὡρᾶται λαβῆναι ἀξίως· ἔπειτα
 πεποθέμεν χαλᾶς ἦδη δὲ ἐν σοὶ
 τῆς θεῶν χειρισμάτων ἐνεργίας
 κομιδῇ καὶ δυνάμει. καὶ ὅς ὁμα-
 λᾶς ἄγαν καὶ ὡρᾶται, συγχώρησον,
 τίμιε πάτερ, ἔφη ὡδὲ κλήρηται
 ἡ πρὸς νοῦν μᾶλλον τοῦ παρόντος
 μοναστηρίου χάρις ἐμὴν τε καὶ σὴν,
 καὶ αὐτῶν ἡ τῆς ἀδελφῶν ἐντα
 ποιῆσθαι, καὶ κηρύττει καὶ αὐτῶν,
 ὡς περ εἰκός. πρὸς ταῦτα ὁ πα-
 τριάρχης, καὶ Θεοκτίστου, φησὶν,
 εἴη ἀεικότος τοῦ ἐν ἀγίοις, σὺ δὲ
 ὁ δὲ ἐρήμην ταύτης ποιεῖς, καὶ
 πόλιν αὐτῶν τὰς τῆς ἐνοικουμένων
 πληθύνει καὶ τῇ δρετῇ κομῶσαν

A te, venerande Pater, & valde
 rogo; primum quidem, ut
 Deum preceris, conservari in
 perpetuum tuas de me prædi-
 ctiones; deinde ut etiam ad
 me assidue scribas de iis quæ
 videbuntur, quæcumque fi- * Al.
 liorum lex præcipit. Hæc cum πειρ
 Euthymio benignè admodum
 colloquebatur & differebat,
 & quæcumque alia aut occa-
 sio postulabat, aut post lon-
 gum tempus cum viro con-
 gressio revocabat in memo-
 riam. Is verò cum solita illa
 modestia, Hoc ego potius,
 respondit, peto à tua beati-
 tudine, ut in tuis ad Deum in-
 tercessionibus & supplicatio-
 nibus nos quoque in memoria
 habeas. Et ille excipiens, Ne-
 quaquam, inquit, ὁ Pater,
 nullatenus tibi concedam pe-
 titionem. Hoc enim ego ut à
 te primus accipiam rogo:
 quippe qui jam præclare sim
 expertus divinorum charis-
 matum, quæ in te omnino est,
 operationem & virtutem.
 Tum ille placidè admodum &
 leniter ait, Concede veneran-
 de Pater; exorare verò ut po-
 tius præsentis Monasterii,
 meâ & tuâ causâ & propter
 ipsos Fratres, providentiam
 habeas, ejusque curam geras,
 ut par est. Ad hæc Patriarcha,
 Etiam, inquit, sancto Theo-
 ctisto adhuc superstite, tu
 huic præfuisse solitudini, eam-
 que effecisti civitatem in-
 gnem multitudine ac virtute

incolarum, & velut aliam A quamdam Hierusalem Christo exhibuisti; & nunc rursus cum ille è vita migravit, tibi tua relinquuntur. His itaque dictis, cum sancto valescisset, reversus est ad suam habitationem.

cxi. At magnus Euthymius postquam Marim Terebonis avunculum, ex virtutis regula viventem, jamque ætate provectum, Monasterii præfectum constituisset, revertitur ipse quoque in suam Lauram. Cum is verò in Monasterii præfectura duos annos vixisset, ac deinde è vita migrasset, descendens rursus magnus, sacrum quidem ejus corpus, in magni Theodistitheca piè deponit; cuidam autem Longino, viro propter vitam laude digno, committit curam Monasterii.

cxi. Statim autem post magni theodisti obitum, cum C Olympius Scythopolis Episcopus vitam reliquisset, Cosmas quidem custos Crucis pro illo ordinatur Episcopus; Chrysippo autem custodis crucis committitur ministerium; neque hic excidente Euthymii prædicatione. Verum beatus Cosmas, cum totos triginta annos in eo principalimunere permanisset, magnis in secunda Palæstinorum provincia claruit meritis. At Chrysippus, qui erat illius quoque frater, ubi duodecim

ἀπεδείξας, ἢ ἄλλω πινὰ χαλκῶν Ἱερουσαλὴμ τῷ Χριστῷ ὡς θυσίας, ἢ ἰδίῳ πάλιν ἐκείνου τὸν βίον ἀμειψαντος, σὺ τὰ σαυτοῦ χαπαλείπεται. ὁ μὲν οὖν ταῦτα εἰπὼν, ἔσυνταξάμενος τῷ ἀγίῳ, πρὸς τὰς οἰκίας αὐτοῦ ἐπανῆλθε διαπιδάς.

Εὐθύμιος δὲ ὁ μέγας, Μάειν τὸν Ἐτερέβαντος θυῖον, φιλαρέτους ζῶντα, ἢ ἡλικίας ἤδη προήκειντα, ἡγούμενον τῇ μονῆς χαπαλίσας, εἰς τὴν οἰκίαν ἢ αὐτὸς λαύρειν ἐπάμεισι. ἢ δὲ, δύο τῇ τῇ μονῆς πρεσβυτέρῳ χερσὶν ἐπίσκοπος, εἶτα ἢ αὐτὸς τὸν βίον μεταλλάξας, χαπαλὼν αὐτοῦ ὁ μέγας, τὸ μὲν ἡρὸν τοῦτου σῶμα, ἐν τῇ τῇ μεγάλου Θεοκτίστου γῆνῃ στοφιδῶς χαπαλίσεται. Λογίῳ δὲ πνι ἀξιεπαίρει τὸν βίον ἀνδρὶ, ἢ τῇ μονῆς πρεσβυτέρῳ ἐλχειρίζει.

Καταπόδας δὲ τῇ Θεοκτίστῳ πελωτῆς τῇ μεγάλου, ἢ Ολυμπίου τῇ Σκυθοπόλεως ἐπισκόπου τὸν βίον ἀπολιπόντος, Κοσμάς μὲν ὁ σωφύλαξ ἐπίσκοπος αὐτὸς ἐκείνου χερσὶν εἶται. Χρυσίππος δὲ, ἢ τῇ σωφύλακος ἐλχειρίζεται λειτουργίαν μὴδ' ἐνταῦθα διαπεσοῦσης τῇ Εὐθυμίου προορήσεως. ἀλλ' ὁ μὲν μακαρίτης Κοσμάς, πειράχοντα ἔλοις ἐνιαυτῶν ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ τῇ Παλαστίνῳ ἐπαρχίᾳ διέλαμψε χατορθώμασι. Χρυσίππος δὲ, ὅς ἢ ἀδελφὸς καὶ ἐκείνου, δωδεκάτοί τε

ἔταυρον φυλακῇ χροῖον διακονή-
σας, ὅτι συζητήμασι τό τε πλῆ-
θος πολλοῖς καὶ τῶν πραγμάτων
ἐπαμειβοίς, καταλύει τὸν βίον. ὁ
μὲν τοι τούτοις ἀδελφὸς Γαβριή-
λιος, πρεσβύτερος, καὶ ἀπὸ μι-
κροῦ πρὸς εὐερίαν, καὶ ἡρώδης
πατρίω ὅτι τοῖς αἰκοῖν ἔτει γνη-
μῶνος, βραχὺ περὶ νηπτιήλειον ἐν τῇ
πρὸς εὐακοιλίᾳ τῆς σεβασμίου τοῦ
ὁς ἀπὸ τῆς ἀγίας ἀνάστασις ἀναλή-
ψιας, ἐδείματο ἑαυτὸν οὐδὲν μὲν ὁ Γ-
δῶν, καὶ μίμησιν Εὐθυμίου, τῆς
θῆρας θεοφανίαν ἡμέραν ἀναχωρῶν,
ὡς τῆς βασιλῆος διέπρεπεν ἐορτῆς.
φιλομαθὴς ὁ ἄν, ὡς καὶ τῶν φι-
σιν αὐτῷ συναιρεθῆναι. ἔστιν τοι καὶ
τῶν γλωττῶν πρὸς τὴν ἑλλην-
ταὶ φωνῇ καὶ τῶν τῆς Ρωμαίων καὶ
Σύρων ἥσκητο. πελάται ὁ ὁδον-
κοτῶν τῆς ἡλικίας ἔτει ἐν τῷ μοι-
σιν αὐτῷ καὶ πάρος ὅκα τῷ αἰδορὶ γί-
νεται, ὅτι σημείοις λάμψαντα με-
ρίταις. ὁ μὲν δὲ τῶν μαθητῶν Εὐθυ-
μίου τοιαῦτα, ὅτι τοιαύτης ἔχαστος
ἔτυχεν καὶ τῶν πελάταις.

Εγὼ δὲ πρὸς τὰ ἐξῆς τῆς τοῦ
ἀνδρὸς κατορθωμάτων ἐπαίεμι.
καὶ ταῦτα γὰρ μοι μετὰ τῆς ἀλ-
λων, Ἰωάννης τε ὁ ἡσυχαστὴς καὶ
ἐπίσκοπος, καὶ Θαλέλαιος ὁ
πρεσβύτερος διηγήσαντο. ἔφα-
σαν γάρ, ὡς ἄρα διατίθουσί ποτε
αὐτοῖς ὅτι τῶν ἐρήμων, ὁ μακαρί-
της Σάβας ἐν τυχῶν διαμείλει ἔπ,

A annos obiisset ministerium
custodiendæ crucis, scriptis
relictis & numero multis, &
obtracationem laudabilibus,
vitâ excedit. Horum verò fra-
ter Gabrielius, Presbyter, ut
paullo ante dictum est, &
Monasterii per viginti qua-
tuor annos præfectus, postea
breve sibi ædificavit Mona-
sterium in valle venerabilis
templi ad Orientem, quod
nomine sanctæ Ascensionis
donatum fuerat; ubi ad imita-
tionem Euthymii, post divi-
norum Theophaniorum octa-
vum diem secedens, usque ad
festum palmarum morabatur.
Cum autem esset discendi cu-
pidus, habuit quoque inge-
nium ei opem ferens. Unde
& linguam ad Græcorum ser-
monem, Romanorumque &
Syrorum exercebat. Moritur
autem octogesimo ætatis an-
no in Monasterio: & illic sit
C viro sepulcrum, in signis ma-
ximis illustri. Atque ea quæ
quidem ad Euthymii perti-
nent discipulos, hujusmodi
sunt, ac talis unicuique obri-
git mors.

civ. Ego verò ad ea quæ
consequuntur ex viri recte fa-
ctis revertor. Nam hæc quo-
que mihi cum aliis Johannes
solitarius & Episcopus, &
Thalelæus Presbyter narra-
verunt. Aiebant enim, quod
versantibus aliquando ipsis in
solitudine, occurrens beatus
Sabas colloquebatur, dicens,

quod cum adhuc esset in Caenobio, ascendisset post mortem Theodisti, simul cum Longino Monasterii praeposito ad magnum Euthymium. Aliquot autem dies morati circa Ruban unà cum Martyrio & Elia, sancto etiam Gerasimo nobiscum versante, quoniam, inquit, alacres magnus me & Domitianum videbat, utroque assumpto, transibat per interiorem solitudinem. Cibus autem nobis erant radices meleagrorum.

* Al.
μελεα-
χίον
Ιησ. με-
λεαγρί-
ων.

Deinde pervenimus ad quandam terram admodum horrentem, siccamque & omnino aguz experrem. Ego itaque qui planè eram inassuetus commorationibus in deserto, vehementissimâ siti correptus, deliquium animi patiebar, & nec pedes habebam amplius ad itineris administrationem validos. Conversus verò, inquit, magnus Euthymius, meque sic jam deficientem & fractum intuitus, meâ causâ animo commotus est; cumque se paullulum à nobis sejunxisset, & ad terram prostravisset, orabat, dicens; Domine, da aquam in terra sitienti, ad solatium afferendum Fratri siti. Et post preces surgens, apprehendit ligonem, quo radices herbarum exscindebamus ad parandum nobis cibum, & solum parum scindit, statimque aqua è terra scaturit. Postea

* Al.
παρ-
μορύν-
μας

Α λέγων, ἐν τῇ κοινοβίῳ ὧν, ἀνέλθῃ μετὰ τῶν Θεοκλήτου πελάτιων, ἅμα Λογγίνῳ τῷ ἡγουμένῳ πρὸς τὸν μέγαν Εὐθύμιον. ἡμέρας δὲ πᾶς πρὸς τοὺς Ρουβᾶν διατρίψαιτες, ἅμα τοῖς πρὸς Μαρτύριον καὶ Ηλίαν, καὶ Γερασίου τοῦ ἐν ἀγίοις συμπαροῦτος ἡμῖν, ἑσπεῖ, φησὶ, πρὸς τοὺς ὁ μέγας, ἐμὲ τε καὶ Δομετίαν ἑώρα, παρελαβὼν ἀμφοτέρους, διὰ τὸ ἐνδοτέρως ἐρήμιον διήρχετο. ποφὴ ἦσαν ἡμῖν, αἱ τῶν * μελεαχίων ῥίζαι. εἶτα καταλαμβάνοντες πᾶν τὴν ἀρήμερον ὅτι πολὺ καὶ ξηρὴν καὶ ἀπὸ χύδαντος ἄνδρον. ἔγω γε οὐκ ἀσκήθης ὧν παντάπασιν τῶν ἐν ἐρήμῳ διατρίβει, δίδωμι τὴν συχρῆν σφοδρῶτα, λιποψύχῃ πὶ συνειρόμεν, καὶ οὐδὲ οὐ πόδας εἶχον ἐπὶ πρὸς τῶν ποταμῶν δυναμῶν ὑπερεπῆν. ἐπὶ πρὸς δὲ φησὶ ὁ μέγας Εὐθύμιος, καὶ οὕτως ἐκλείποντα ἦδη καὶ ἀπειρηκότες μετὰ σάμῳ, ἔπαυσε τῶν ψυχῶν ἐπὶ ἐμοί, καὶ μικρὸν ἀφ' ἡμῶν διατὰς, ἔτι τῇ γῇ πρὸς σκαταβαλὼν ἑαυτὸν, ἤρχετο, Κύριε, λέγων, δός ὕδωρ ἐν γῇ δίδωμι, τῶν τοῦ ἀδελφοῦ δίδωμι * ὁδομῶν ἡμῶν. καὶ μετὰ τῶν ὁχλῶν ἀναστὰς, ἐπιλαμβάνεται τὸ σκαφίον, ὃ τὰς τῶν βοτανῶν ἐκπέμποντες ῥίζας ποφύλῃ ἐποιούμεθα, καὶ κόπῃ βραχὺ τὸ ἔδαφος, καὶ ὁχλὸς ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς ἀναδίδεται. εἶτα χαλεῖ

χαλῆ με πρὸς ἑαυτὸν, ἡ ὑπο-
δύκνυσι τοῦ ὕδαρ, ἡ πινὲν ἐπιτρέψει.
πινὼν ποίνω, ἡ * τὸ σωέχον * δι-
ψοῖς ὑποβαλὼν, ἡν χαλῆθησα τῷ
ᾧ δαδύξας διὰ τῆ αὐτῆς ἡραποῦ πιν
τὰ τοιαῦτα θαυματουργοῦσι θεῷ.

Οὕτως ἔχοντι πρὸς τὸν θεὸν παρ-
ρησίας τῷ Εὐθυμῷ, ἡ ποσαύτῳ
ἀνωγει ἐπισπασαμένη * χάριν τοῦ
πνεύματος, οὐδὲ τῇ κοινῇ αὐτῷ πε-
λάτῃς ὁ χειρὸς ἀπεκρύβη, οὐδὲ
ὅσα χτ' * αὐτῇ λαύρα συμβαίνειν
ἐμελλεν ὡς οἱ θεοὶ πατέρες οὗτοι ἔ-
πει αὐτῶν ἐμοὶ διηγήσασθαι. φασὶ
τὸ ὅτι τότε μὲν τὰ φῶτα ἡμέραν,
καθ' ἡμέραν συνήθης ἡ ἐπὶ τῇ
ἐκδοτέρῃ ἀπαίρειν ἔρημον, συ-
νήλθομεν, οἵτι περὶ μέλαι-
νοι, ἡ ὅσοι κοινωνῆσαι τὸ πα-
ράπαν αὐτῷ τῇ ὑποδημίας ἡ βού-
λοντο. ἐν οἷς * αἱ ἦσαν οἱ περὶ Μαρ-
τύριον ἡ Ηλία. ἐπειδὴ ἡ οὐδὲν
* ὡς περὶ ἀδελφῶν, οὐδὲν ἔτοιμοι,
οὐδὲ περὶ ἄλλων ἀναχωρήσει, ἀλλ'
ἀποδύσαντες ὅλως τὸν ἄνδρα κατέ-
λαβον, ἐπεμύσαντο εἰ μὴ * αὐτοὺς
ἀπείναι. ὁ ἡ πᾶσαι ἔφη τῇ ἐκδοτέρῃ
δα συνίστασθαι ὑμῖν ἐν τῇ λαύρῃ, ἡ
* ὡς ἡ βούλου μέσσην ὑμῶν, ἀφ' ὑ-
μῶν χειρὸς ἡμῶν. τοῦτο ἡ ἔπει,
την αὐτῶν * πελάτῃς περὶ ἡμῶν.

Τρίτῃ ἡμερᾷ τὸ μετὰ ταῦτα
ἡμέρῃ, καὶ τῇ Ἀντωνίου ἡδὴ τοῦ
θεοῦ ἑορτῆς ἐπέσεως, ἀγρυπ-
νῆσαι διὰ πάντας τῆς νυκτὸς ἐν τῇ ναῶ
* ᾧ δα γάλα. καὶ τῇ νυκτερινῇ

Tom. II.

A vocat me ad se, ostendit a-
quam, & bibere permittit.
Bibens igitur, & siti quæ pre-
mebat depulsâ, gratias egi
Deo qui præter opinionem
per servos suos talia edit mi-
racula.

cv. Cum hanc haberet apud Deum fiduciam Euthymius, tantamque Spiritus gratiam supernè attraxisset, ne communis quidem mortis ei tempus est absconditum, nec

quæcumque eventura erant in ejus Laura; sicut divini hi Patres de iis mihi narraverunt. Aiunt quippe quòd octavo tunc die post festum Iulianum, quando solebat ad interiorem proficisci solitudinem, convenimus, tum qui erant deducturi, tum qui cumque ejus peregrinationis omnino volebant esse socii; quos inter erant Martyrius & Elias. Quoniam verò nihil

paratum invenerunt, nihil promptum, nec secessui conveniens, sed virum offenderunt planè imparatum, sciscitati sunt an non esset cras abiturus. Ille verò, Totâ inquit, hebdomadâ ero vobiscum in Laura, & sabbati mediâ nocte, à vobis separabor. Hoc autem dixit, præsignificans se tunc esse moriturum.

cvl. Itaque tertio post hæc die, jam adventante divini Antonii festo, præcepit ut per totam noctem vigilarent in templo. Et nocturnis illis

* Al. ἡ
συνήχον
ἡ δα
ἡ δα

* Absc
ab al.
* Al. ἡ
ἡ δα

* An
in ev.
ἡ δα

* Al.
τῇ π
ἡ δα

* Al.
ἡ δα
ἡ δα

hymnis per eos peractis, cum assumplisset Presbyteros in eo quod Diaconicum appellatur, Non amplius, inquit, Fratres, vobiscum vigilias peragam. Me enim jam vocat Deus à vita præsenti. Sed nunc quidem egressi, arcessite mihi Domitianum: manè autem totus Patrum cætus conveniat. Simul ergo cuncti mandè ad eum studiosè confluxerunt. Atque ubi se patrum continuit, cæpit hunc ad eos habere sermonem.

CVII. Patres mei & fratres dilecti in Domino, & filii; ego quidem jam postremam viam meorum patrum ingredior. Vos autem oportet verum in me amorem per horum præceptorum observationem ostendere. Inter quæ præcipuè est caritas, quæ vinculum est virtutum perfectionis. Nam quod salpani, hoc virtutibus caritas: nec sine ea fieri potest, ut virtus prout oportet rectè exerceatur: quandoquidem universa virtus per caritatem & humilitatem firma & stabilis cognoscitur. Etenim humilitas quidem novit eum qui illà utitur, ad culmen rectè factorum extollere: caritas verò tutò continet, neque finit eà ex altitudine cadere. At major est caritas humilitate: quod & patet ex ipso Domini Creatorisque exemplo. Nam propter suam in nos carita-

A ὅμιν αὐτοῖς ἐκείνων συνετελέθει-
ται, ὅτ' ἀρεσέωσι ἐν τῇ ἀγα-
θῇ καλουμένῃ πελάγει, οὐκέτι, φησὶν, ἀδελφοί, μετ' ὑ-
μῶν ἀχρευνία ἀγατεῖται. καὶ
γὰρ με ἦδη δὲ τὸ παρόντος ζωῆς ὁ
θεός. ἀλλὰ ἵδ' ἡμεῖς ἐξελθόντες, κα-
λέσαστέ μοι Δομιτιανόν· ἵνα ὅτε
πατέραν ἅπαν τὸ σύστημα συνελη-
τα. ἅμα τοῦ πατρὸς συνέρρεον μὲν
B ἀποδοῦναι ἅπαντες πρὸς αὐτόν. καὶ
μικρὸν ὅπιχόν, ἤρξατο πρὸς αὐ-
τὸν λόγου ποιῶσα.

Πατέρες ἐμοὶ καὶ ἀδελφοὶ ἀγα-
πητοὶ ἐν κυρίῳ ἔστε. ἐγὼ μὲν
πρόδρομος ἦδη τῇ πελάγει
ὁδὸν τῆς πατέραν μοῦ. ὑμᾶς δὲ
καὶ τὸ πρὸς ἐμὲ φίλῃ, ἀγα-
τῇ ἐν πολλῇ τῇδε φυλακῇ ὅπι-
δείξασθαι. ὅτε περὶ τοῦδε ὁδοῦ
ἡ ἀγάπη, σύνδεσμος οὖσα τῆς
C ἀρετῆς τελειότητος. ὅτε γὰρ οἱ
ἄλλοι τῇ ἀρετῇ, τοῦτο ταῖς ἀρε-
ταῖς ἡ ἀγάπη καὶ κυρία αὐτῆς
ἀρετὴν ὡς καὶ καταρτῶσαι αἰνέτα-
τον· ἐπεὶ καὶ ἀρετὴ πάσα, δι' ἀγά-
πης καὶ παρρησίας βεβαία
γνωρίζεται. ἡ μὲν γὰρ παρρησία
σύνη, πρὸς ὅσους οἶδε καταρτῶσαι
τὸν ἀνθρώπον τὸν μετέντα· ἡ δὲ
ἀγάπη, συνέχει τε ἀσφαλῶς, καὶ
τῶν ὅσων ἐκείνου ἀγαπᾷται ἐκεί-
* μαίζων δὲ ἡ ἀγάπη τῇ παρρησίας
σύνῃ· ὅτε καὶ ἀπ' αὐτῆς δὴλον ἔστι
τὸ δασύτην καὶ δημιουργὸν ἀποδεί-
ματος. ἀγα- γὰρ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἀγά-

Col. 111.
14.

* Al.
μῆζον

CVIII. Hæc ubi eis injun-

xit, postea interrogavit, quemnam vellent ipsis præesse & imperare. Illi autem velut ex compacto omnes responderunt, Domitianum. Is verò, At hoc, inquit, fieri non potest. Domitianus enim non hic longo tempore post me manebit; sed septimo solum die transacto, postridie insequetur. Hoc omnes qui aderant oblitufecit, adeò apertè & fidenter dictum. Simul itaque spe de Domitiano amisâ, Eliam quemdam petunt, inferioris Monasterii Oeconomum, Hierichuntinum genere. Ad eum ergo statim conversus magnus, Ecce, inquit, omnes Patres te sibi pastorem & præfectum eligunt. Tu verò vide, ut tibi ipsi attendas, & toti gregi. Oportet autem te hoc etiam scire ante alia, quòd Deo visum sit, hanc ita diu ab hinc Lauram hanc vertere in Cænobium. Deinceps verò, & ubinam ædificari Cænobium, & quo modo constitui oporteret; item de hospirum exceptione, Psalmodiâ, studio in regula adhibendo, præceptis Eliæ, & de non negligendis Fratribus, maximè iis qui gravantur pravis cogitationibus. Deinde hoc postremo ait omnibus; Si aliquam invenierim ad Deum fiduciam, hanc primùm petam ab eo gratiam, ut vobiscum sim semper, &

* Al.
συνέ-
μας

* Al.
τῶν
ἐκεί

* Al.
οὐ

* Al.
add.
μυλίσσι

* Al.
οὐκ

Ταῦτα πρὸς αὐτὸν ὁπισκίψας εἶπα, καὶ ὃν βαύλοιντο ἀφηγεῖσθαι. τὴν αὐτῶν καὶ ἀρχὴν ἀνεπιθυνοῦντο. οἱ δὲ χαράσας ὑπὸ συμβήματι πάντες, Δομετιανὸν ἀπεκρίνατο. καὶ ὅς, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀδύνατον, εἴη. Δομετιανὸς γὰρ οὐκ ἔτι μετ' ἐμὲ πολλὴν σιταῦθα ὑπομένει χρόνον· ἀλλ' ἐβδόμην μόνον ἡμέραν διαγαγὼν, * δ' ὑπερχίας ἀκολουθήσει μοι. τοῦτο πάντας ἐξέπληξε, ὅτι παρέντας, φανερώσει τὴν καὶ πεπαρρησία σφοδρῶς λεχθῆν. ἀποκρίνοντες δ' οὐδ' ὁμῶς Δομετιανὸς, Ἡλίας αὐτοῖσι ἵνα τὸ κατὰ μοῆς οἰκονόμουν, τὸ γένος ἱεραρχοῦνται. ἐπιγραφῆς οὐδ' ὄντος πρὸς αὐτὸν ὁ μέγας ἰδοὺ φησιν πάντες οἱ πατέρες ποιμένα σὲ αὐτοῖς ἐαυτοῖς καὶ πρεσβυτέρων ψυχαῖς. * σὺ δὲ ὅπως ἐαυτὸν τε πρεσβυτέρους καὶ παντὶ ποιμνίῳ. δεῖ δὲ σὲ καὶ τοῦτο πρὸς τὰ ἄλλα εἶδεναι, ὅτι κοινοῖσιον χημέας ταύτην οὐ διαμακροῦ τὴν λαύραν ἀδύναται ὁ θεός. ἐξῆς δὲ καὶ ὅπου τὸ κοινοῖσιον οἰκοδομηθῆναι, καὶ ὅπως σιτῆναι δεῖ, πρὸς τὸ ξενοδοχίας τε καὶ ψαλμωδίας καὶ τὸ εἰς τὸν κανόνα ἀπουδῆς, ἐπέσκηπτε τῷ Ἡλίῳ, καὶ τοῦ μὴ τῶν ἀδελφῶν ἀμελεῖν, καὶ τούτων πλέον τῶν λογισμοῖς ἀτόποις βαρυνομένων. ἐπαφ-τα καὶ πρὸς ἀπαντας, τελευταῖον τόδε φησὶ, ὡς ἔωρ εὐερίμι πνα πρὸς θεὸν παρρησίας, ταύτην αἰτήσας * πρῶτον παρ' αὐτῶν τὴν χάριν, ὥστε συνεῖναι ὑμῖν ἀεὶ, καὶ

τοῖς μετ' ὑμᾶς, τῷ πνεύματι ἁ-
λῆς καὶ ᾧ αἰώνιος.

Ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσε πάντας,
πλὴν * Δομετιανόν. καὶ τρίτῃ ἐν
τῷ διακονικῷ μείνας τὸ μετὰ ταῦτα
ἡμέραν, τῷ σαββάτῳ νυκτός, ἐν
εἰρήνῃ κοιμᾶται, καὶ πρὸς τὸ ὁκνηθεῖν
διαβαίνει μακαριότητα. ὡρεοβύτης
ὄντως καὶ πλήρης ἡμερῶν· εἰχάδα
τότε τῷ Ἰωαννουαρίου μηνὸς ἀγρίτου,
ἐν ἔτει τῷ μὲν κόσμου κτιστοῦ καὶ
τοῦ συλφεφέντας χρόνους Ἰωπο-
λύτῳ τε τῷ παλαιῷ καὶ ἀποστόλοις
αὐτοῖς γνωρίμῳ, Ἐπιφανίῳ τε τῷ
ἐκ Κύθρου, καὶ Ἡρωνί φιλοσόφῳ
καὶ ὁμολογητῇ, πέμπτῳ τε καὶ ἐξη-
κοστῷ ἐπὶ ἐκατοσίοις καὶ πεντα-
χιλίοις, τῷ δὲ γε τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνοστάρῳ * ἐπι-
δημίᾳ, πέμπτῳ ἐπὶ ἐξήκοντα καὶ
τετρακοσίοις. ἔγω γὰρ καὶ ταῦτα ὡς
Εὐθυμίου εἶδον, ὡς εἶη πλὴν μόνον
ἔξιν ἀπλαστός καὶ ἀραότατος, τῷ
ὅτι ὄντι προχύλος τε καὶ λευκός,
φαιδρός τε καὶ μετῶν καὶ ἀσπίς, πο-
λὺς καὶ ἀπαύξ, τῷ ἡλικίᾳ μικρῷ
βραχύτερος, πολὺς τὸν πῶλονα καὶ
μέχρι ζώνης αὐτὸν ἐκ γαστρός κα-
θειμένος, ἀκέραιος τὰ μέλη καὶ ὑγιής·
οὐ δάκτυλον, οὐκ ὄνυχα, οὐκ ὀ-
δόντα, οὐ μὲν οὐ * μείζονα τῷ σώ-
ματος μέγεθος ἐπιλέπτης. ἡμῶνται μὲν
οὐκ ἐξ ἀποκαλύψεως, ὡς περ καὶ ἡδη
μοι εἰρηται. πᾶσι γὰρ γεννῶς ἐτη, κα-
θιερεύεται τῷ, κατ' ἀρχαῖς τῷ βασι-
λείᾳ Θεοδοσίου δηλαδὴ τῷ μεγάλου.

A cum posteris vestris, spiritu
usque in sæculum.

cix. His dictis, dimisit om-
nes, præter Domitianum. Et
eum tres postea dies mansit
set in Diaconico, Sabbato
noctu dormit in pace, & ad
eam quæ illic est transit bea-
titudinem; reverà senex &
plenus dierum, vicesimâ die
mensis Januarii, in anno qui-
dem à mundi creatione, se-
cundùm tempora scripta ab
B Hippolyto illo antiquo ipse-
que Apostolis familiari, & ab
Epiphanio Cyprio, & ab
Herone Philosopho & con-
fessore, quinquies millesi-
mo nongentesimo sexagesimo
quinto, à Domini autem no-
stri Jesu Christi in carne ad-
ventu, quadringentesimo &
sexagesimo quinto. Sciantur
autem hæc quoque de Euthy-
mio, quod habitu quidem e-
rat minimè fictus & mitissi-
mus, adpectu autem teres &
C albus, valde lætus, & ad vi-
dendum jucundus, canis om-
nino, staturâ paullo brevior,
densâ barbâ & usque ad zo-
nam ventremque promissâ,
membris integer & sanus, ut
cui non digitus, non unguis,
non dens, non parva nec ma-
gna pars abesset corporis.
Atque natus est quidem ex
revelatione, ut jam à me
dictum fuit. Tertium autem
agens annum, Deo conse-
cratur, scilicet sub initium
Imperii Theodosii magni.

* Al.
Δομε-
τιανῷ

Ματθ.
Ιωανν.

* Al.
οἰκονο-
μία

* Al.
μέγα

Cumque transisset per omnes Ecclesiasticos gradus, venit Hierosolymam circa annum vitæ suæ vigesimum nonum. At sexaginta annis in solitudine perlatis, nonagesimo quidem & nono anno suæ ætatis, decimo autem sexto Imperii Leonis, excedit è vita.

cx. Porro famâ celeriter per omnem finitimam regionem sparsâ, Monachorum & Laicorum multitudo vix numerabilis congregata est: quinetiam Anastasius Hierosolymorum Patriarcha, assumpto secum Clericorum simul & militum examine, accessit. Aderat quoque Chrysippus, unâque Gabriellus, sed & Diaconus Fidus; Anachoretæ verò solitudinum, & ipsi undique convenerant; quorum unus erat, divinus Gerasimus. Cunctos autem in stuporem adducebat continuatio miraculorum. Ex concursu igitur multitudinis prope infinitæ, prohibebatur sacrum illud corpus à sepultura, cum jam esset hora nona; donec milites, ut eis jussum fuerat à Patriarcha, submovent multitudinem. Et sic vix tandem datæ aditus, divinis Patribus, ut corpori illi, quod adeo decertaverat multaque passum fuerat, iusta peragerent, idque cum hymnis convenientibus in locupleti deponerent loculo. Sanè qui-

Α διαλθὼν ὃ διὰ πάντων ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν, εἰς Ἱερουσαλὴμ ἔρχεται τοῦ ἐν τῇ ἐνστάτου καὶ ἑκοστῇ ἐτὶ τῇ ἰδίᾳ ζωῆς. οὕτως ὃ πρὸς τοῖς ἐξήκοντα χρόνοις ἐν ἐρήμῳ διαβίων, ἐνάτω μὲν καὶ ἐνενηκῶν τῷ αὐτῷ ἡλικίᾳ, ἑκτῷ δὲ καὶ δεκάτῳ τῷ Ἰερότου βασιλείᾳ ἔτι, κατὰ λυμὴν τὸν βίον.

Β τῆς δὲ φήμης ὁξέως καὶ πάσης τῇ ἀπειχέσει διαδοθείσης, πλήθος μαζῶν τε καὶ λαϊκῶν οὐδ' ἀριθμῆσθαι ῥάδιον συνδροαῖσιν. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ Ἀναστάσιος ὁ τῶν Ἱερουσολύμων πατριάρχης, ἐσμὸν αἶμα κληρικῶν τε καὶ στρατιωτῶν συμπόρευσάων, ἐφοίτα. παρὶν δὲ καὶ Χρύσιππος, σὺν αὐτῷ καὶ Γαβριήλιος· ἀλλὰ καὶ ὁ διάκονος Φιδῆς· οἱ περὶ τὰς ἐρήμους ἀταχαρηταί, ἑαυτοὶ πανταχόθεν συνηῆσαν· ὡς εἰς αὐτὸν καὶ ὁ θεῖος Γερασῖμος. ἐξὸς πληθῆς ὃ πάντας ἡ τῶν θαυμάτων συνέχουσα. πλήθους οὐκ ἀπείρου κομιδῇ συνδρομῆτος, ἔρχετο τὸ ἱερὸν ἐκείνο σῶμα ταφῆς, ἥδη καὶ ἐνάτης ὥρας κατὰ λαβούσης· ἕως οἱ στρατιῶται, καλῶς δὲ αὐτοῖς ἔσθ' τοῦ πατριάρχου, τὸ πλήθος ἀποσοβοῦσι. καὶ μόλις οὕτω γρη῏ τοῖς θεοῖς πατέσιν, ἢ τῷ ὁδοῦσι δίδωται, ὅτι τὰ ἀθλητικὰ ἐκείνη καὶ πολυπαθεῖ σώματι ταπεινομοιμένα πέλει, καὶ μὴ τῷ ὁδοῦσιν ὕμνων αὐτῷ, τῇ πολυπλούτῃ κατὰ τὸν σὸν. πᾶσι μὲν

* Al.
ἐξ
v. in
Bell.

* Al.
ἐξ
ποπ-
κῶν

* Al.
πρὸς
δὲ

* Al.
αὐτῷ

οὐδὲ τὸ πάθος τῷ Εὐθύμιου στήθεας, πολλὰν δακρύων αἵποι ἰὼ. Μαρτυρίου δὲ καὶ Ἡλίας καὶ ἰσχυρέως πολλὰ καθεύετο, καὶ σφοδρῶς ἔκλαιον· ἀλλ' ἐκείνους μὲν παραγορήσας ὁ πατριάρχης, διὰ Χρυσιππου τοῦ σταυροβλάτου, καὶ τοῦ ἀκόστα ὡδοκαλέσας, πικρὸν περὶ ὡδοβάλλειν αὐτῷ παροτρύνετο. ὦιδεν δὲ εἰς τὸ λαύρειν τοῦ διακονοῦ * καταλειποῦς, ἐπισκήπει αὐτῷ * ὡς δὲ οἰκοδομῆς· καὶ εἰς τὸ ἀγίαν πόλιν ἐπαγελθὼν, πυχίτας πρὸς τὸ ἔργον καὶ ὕλιν ἐξαποστέλλει, ὥστε τὸ μακρίον ἐκείνο τῷ Εὐθύμιου λείψανον ἐν εὐ ἔχοντι καὶ ἐπιτηδῶ καθεσθῆναι τῷ αὐτῷ.

Δομεπαῖος δὲ ὁ τοῦ μεγάλου μέγας ἑνὸς καὶ γνήσιος μαθητὴς, αἶπε δὲ καὶ τοῦ βίου μιμητὴς ἀκρίβεστατος, ὡς τὸ πενήκοντα τῷ ἀγίῳ διανοησάμενος ἔτη, οὐκ ἀπέστη τοῦ τόπου, ἀλλὰ παρέμεινε τῇ σορῷ, μέχρι λοιπὸν ἑκτῆς ἐξ ἐκείνου ἡμέρας· ὡς περ οὐ βιωτὸν αὐτῷ τὸ λοιπὸν κρίνας, οὐδὲ τὸδε δὴ τὸ φῶς ὁρᾶν ἀνεκτὸν ὅλως. Διαγνομένης δὲ ἥδη τῇ ἐβδόμῃ, ἐπιφάνεται αὐτῷ φαιδρὸς πλὴν ὅτι νυκτὸς ὁ Εὐθύμιος, δεῖξας λέγων· Σπαλαύσων τῷ ἡτοίμασμένῃ σοι δόξῃ. ἰδοὺ ἡδὲ ἐχέει· σαπὸ φησιν, ὁ θεὸς κοινῶς ἡμῖν εἶναι καὶ πλὴν ἐν ταῦτα διαγωγῇ. ταῦτα ὁ Δομεπαῖος εἰς τὸ σύναξιον ἐλθὼν, τοῖς ἀδελφοῖς ἀπαγγέλλει·

Adem cunctis dolor de amissione Euthymii, multarum erat causa lacrymarum; sed Martyrium & Eliam longè tangebatur vehementius, atque valde plorabant. Verùm illos quidem consolatus Patriarcha per Chrysippum Crucis custodem, & congruis usus admonitionibus, hortatus est ut frequentius ad eum accederent. Fidum autem Diaconum in Laura relinquens, ei * Al. B ædificandi committit negotium; reversusque in sanctam civitatem, mittit ad opus opifices & materiam, quò beatæ illæ Euthymii reliquiæ in apto & convenienti loco deponentur.

C x i. Domitianus verò; magni magnus verâ & germanus discipulus, utpote ejus vitæ imitator accuratissimus, qui plusquam quinquaginta annos Sancto inservit; non recessit à loco, sed permansit ad sepulcrum, usque in diem postmodo sextum; quasi arbitratus non esse sibi vivendum de cætero, nec ferendum omnino ut hanc lucem adspiceret. Cùm septimus autem jam dies advenisset, ei noctui apparet læto vultu Euthymius, Veni, dicens, tibi paratâ gloriâ fruiturus. Ecce enim, inquit, Deus concessit, ut communis nobis sit hic quodque permansio. Hæc Domitianus, cùm venisset ad Synaxim, Fratribus annunciat:

sicque ipse etiam in gaudio & futurorum bonorum spe, vitam relinquit.

* *Al. in ser. 7^{oi}*
 cxii. At Diaconus Fidus; multâ operarum manu collectâ, magnoque adhibito studio, speluncam quæ in principio tenuit quietè agentem Euthymium, ædem pulcerrimam & maximam efficit; cuius cum medium attribuisset thecæ magni Patris, ex utraque parte elaborat thecas Presbyterorum, Hegumenorum seu Monasteriis præfectorum, reliquorumque sanctorum hominum. Postquam verò jam perfecta fuissent omnia; tabulam, quæ erat sepulcro imponenda, & argenteam urnam, & cancellos, cæteraque quibus solent templa exornari, Patriarcha statim à Hierosolymis mittit: deinde ille ipse etiam descendit ad Lauram; cumque sanctum illud beati corpus cum lampadibus & psalmis credidisset propriis manibus, transfert ad ædem quam ipse rectè fuerat fabricatus, & in sacro loculo deponit tutè; ut numquam posset ampliùs aperiri, nec ulla vel parva hinc auferri reliquiarum viriportio. Porro impositâ tabulâ urnam desuper quasi ad petrus defigit. Ea verò ab illo tempore in hodiernum usque diem ad omne gratiarum genus consequendum donatur iis qui cum fide accedunt.

ὅς οὕτως ἐν χαρᾷ καὶ αὐτὸς καὶ τῇ τῷ μέλλοντι ἀγαθῷ ἐλπιδί, καταλείπει τὸν βίον.

Οὐκ μὲν διάκονος φειδὸς, χαίρει συγχίλῃ καὶ πολλῶν ὅτι συνεισνεγκὼν τὴν σωτηρίαν, τὸ σπύλον οὐδὲν τὴν δόξαν ἢ συχάριζεν εἶχε τὸν Εὐθύμιον, εἰς οἶκον ἐκλήκει τε καὶ μέγιστον ἀπαρτίσει· οὐ τὸ μεσαιώτατον τῇ γῆνι τοῦ μεγάλου πατρὸς δυνείμας, παρ' ἐκείνου πρεσβυτέρων τε καὶ ἡγουμένων καὶ λοιπῶν ὁσίων ἀνδρῶν φιλοποιεῖ γῆρας. ἐπεὶ ὅτι πάντα ἤδη ἀπῆρπτο, καὶ μέλλουσαν ἐπιπεῖσθαι τὴν τάφω πλάκα, καὶ τὴν δόξαν χάριν, καὶ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τὸν ναὸν οἶδε κοσμεῖν, ἐπακράτης ἀπὸ Ἱεροσολύμων ὡς δὲ ἀποπέλλει· ἔπειτα καὶ αὐτὸς ἐκείνῳ κατέειπε πρὸς τὴν λαύραν καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν σῶμα τοῦ μακάριου ἡμῶν λαμπάσι καὶ φαλμοῖς χρὸν ἰδίας πηγύσας, πρὸς ὃν αὐτὸς ἐνεούργητε μεταφέρει οἶκον, καὶ τῇ ἱερᾷ γῇ καὶ ἀσφαλὲς κατατίθεται· ὥς μηκέτι ὡδονοιῆται ποτε δύνασθαι, μηδὲ τι μικρὸν ἐκείθεν ὑφαίρεθῆναι τοῦ ἀνδρὸς λείψανον. ὁπότε μὲν τοι τὴν πλάκα, τὴν χάριν ἀνάγει αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν γῆνι πῆλυσιν. ἢ ὅτι παντοδύναμις ἐκείνου ἔστι εἰς τήνδε τὴν ἡμέραν τοῖς πνεύμασι πρεσβυτέρῳ δυνάμει καὶ χάριτι.

ὁ μὲν οὕτω λαμπρῶς χτ' ἢ ἰδδύμην
Μαΐου πλὴν ἢ λειψαίου μετὰ τῶν
ἐργασάμενον, Μαρτίου μὲν
ἑαυτὸν καὶ Ηλία τοῦ ἑσπερίου, εἰς
τὴν ἁγίαν καὶ αὐτῶν ἐπαύσει πόλιν καὶ
προεβύτην αὐτῶν χειροτονεῖ, καὶ
τῶν δ' ἁγίων ἀναστάσιος καταλέγει
κλήρω καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

Ὡς δὲ λοιπὸν ἐκείνα διεξελεῖν,
ὅθεν εἰς κενόβιον καὶ ὅπως ἡ Εὐθυμίου
λαύρα μετεκτάθη. μικρὸν δὲ
ἀνῶθεν τὸ λόγον ἀναλῆξιν ἀναλα-
βῆν, ἵν' οὕτω σαφὲς ἔχουσιν ποιη-
σόμεθα τὴν διήγησιν. ἔτις ἡ δὲ τῶν
αὐτῶν καὶ Εὐθυμίου ἢ μεγάλου πε-
λάγιον ὁ ἀναγιγνόμενος, Λέων ὁ μέ-
γας καὶ φιλόχρητος βασιλεὺς, κατα-
λύει τὸν βίον, Λέοντα τὸ οἰκεῖον ἐκ-
γονον ἐπὶ κομμηνήπιον ὄντα, διδ-
δοχὸν τὸν βασιλείας καταλείπειν. τὸ δὲ
βραχύ περὶ ἐπιβουῶντα τῇ βασι-
λείᾳ, Ζήνων ὁ πατὴρ διαδέχεται.
ἀλλ' ὁ μὲν ἐξ ἐπιβουλῆς Βασιλίσ-
κου πρὸς τοῖς βασιλείοις ἐπιπηδή-
σαιτος, φάσκει πρὸς Ἰσαυρίαν. Βα-
σιλίσκος δὲ τὸν δέχων καταχών, ἐλ-
κύνειον χτ' ἢ ἐν Χαλκηδὼνι θείας
συμβόλου ποιῆται. ὅθεν καὶ τὸ πρῶ-
τον ἀνὰ τὴν ἁγίαν πόλιν τὴν Ἀπο-
χριστῶν μέγας ἐπεριδιδόμενοι, καὶ Γε-
ρόντιον πρὸς εἰς δέχμανδρίτῳ ἑαυ-
τῶν πρῶτον ἐργασάμενοι, πολλὰ καὶ τὸ
ἐκκλησίας νεωτερίζουσι, ἃ οὐδὲν
ἢ ἢ τὸν Θεοδοσίον πρῶτον
πολυμήτην. πέμπω δὲ καὶ ταῦτα
ἐν αὐτῷ, γινώσκω μὲν Ἀναστάσιος ὁ

Tom. II.

A Atque is ubi sic splendide fe-
cisset reliquiarum translatio-
nem septimo Maii, Marty-
rium & Eliam secum assu-
mens, rursus in sanctam ci-
vitatem revertitur; atque eos
ordinat Presbyteros, & re-
fert in catalogum Cleri san-
ctæ Resurrectionis. Et hæc
quidem ad hunc modum.

CXIII. Restat nunc ut illa
persequamur, unde & quo
modo Euthymii Laura tran-
mutata sit in Cœnobium. Sed
B necesse est orationem paullo
altius repetere, ut sic diluci-
dam faciamus narrationem.
Anno jam primo post mor-
tem magni Euthymii elapso,
Leo magnus & Christianus
Imperator excedit à vita, suc-
cessore imperii relicto Leone
nepote suo prorsus infante. Ei
autem, postquam parum vi-
xit in imperio, succedit pater
Zeno. Sed ille quidem, cum
C Basiliscus quidam ex insidiis
invasisset imperium, fugit in
Isauriam. At Basiliscus im-
perio potitus, Encyclicum
facit adversus divinam Sy-
nodum Chalcedonensem; quo
quidem nitens quæ reliqua
erat in sancta civitate Aposto-
licarum pars, cum Geron-
tium quemdam sibi præfecis-
sent Archimandritam, multa
in Ecclesiam innovat, nec
minora iis quæ antea ausus
fuerat Theodosius. Cæte-
rum quinto post hæc anno,
moritur quidem Anastasius

Pp

* *Al.* Patriarcha ; jam incipiente
add. mense Januario ; Zeno autem
τεροστο- reversus à fuga , vincit Basi-
λυμοι liscum , qui adhuc imperium
 tenebat , rursusque recuperat
 principatum quem amiserat.
 Et sedi *Hierosolymitana* succe-
 dit Martyrius , ille à me su-
 perius saepe memoratus ; qui
 ad ipsum Imperatorem Zeno-
 nem & Acacium Constanti-
 nopolitanum Episcopum scri-
 bit de Apocristis , eorumque
 blasphemiâ & vitandâ Hæ-
 resi ; atque Fido Diacono li-
 teris traditis , non pauca viro
 ore etiam dicenda mandat ,

* *Al.* **Ε**κτιν. Ille autem cum Jop-
Ιόππυ pen pervenisset & navigium
 ascendisset quod proficisce-
 batur in Corycium , ubi jam
 fuit in ipso mari Parthenico ,
 in magnam incidens procel-
 lam & tempestatem , patitur
 mediâ nocte naufragium.
 Cumque jam demergeretur ,
 nec se supra fluctus quomo-
 documque attolleret , sed sic
 in medio mari , noctisque ob-
 scuritate periret , in quoddam
 lignum , ex inopinato , imò
 verò Deo dante , incurrit ;
 cum quo enatans , paullulum-
 que ex tanta calamitate re-
 creatus , in recordationem
 venit admirabilis Euthymii :
 & statim illum adversus peri-
 culum auxiliatorem invoca-
 bat , & ambas ei tendebat ma-
 nus , illiusque nomen saepe

Α πατριάρχης* , δέχομένου ἤδη μιν ὁ
 Ιαννουαρίου· Ζήνων ὃ τ' φυγῆς ἀ-
 ναστρέψας , χερσὶται μὲ τὸν Βασι-
 λίσκου , ἐλκεσθὶ ἐπὶ τ' βασιλείας
 ὑπαρχόντα , ἀναλαμβάνεται ὃ πάλιν
 * δέχῃν αὐτὸν ἀπέπετο. Ἐ διαδέχεται
 τὸν θρόνον Μαρτύριος , ὃ ἀνω μοι
 τ' λόγου πολλάκις μνημονεύεις· ὃς
 αὐτῷ περὶ βασιλεῖ Ζήνωνι , καὶ Αἰα-
 κίῳ περὶ Κωνσταντίνου πύλεως , καὶ περὶ
 τ' Αποχριστῶν καὶ τ' ἑκείνων βλασφη-
Β μίας καὶ φλυκτῆς ἀίρεσις ὅπως ἐλ-
 λει καὶ φέδω τὰ ῥέματα ἐλχε-
 ρίτας περὶ δακρύω , ὅσα ὀλίγα εἰ-
 πὲν περὶ ἀνδρὶ καὶ δια γλώττης ἐν-
 τέλλεται.

Ο ὃ τ' * Ιώππην καταλαβὼν ,
 καὶ πλοίου πινὸς κατὰίρετος εἰς
 * Κορύκιον ὁππῶς , ἐπὶ κατ'
 αὐτὸ ἤδη τὸ Παρθενικὸν ἐγένετο
 πέλαγος , χερσὶν μεγάλῃ καὶ κλύ-
 δωνι συντυχῶν , μέσης νυκτὸς ὑφί-
Γ σταται τὸ ναυάγιον· καταδύμενθ'
 ὃ ἤδη , καὶ οὐδ' ὅπως αὐτὸν
 * ὑπὸ φέρον τοῦ κλύδωνος , ἀλλ'
 οὕτως ὑπὸ μέσῳ πελάγει καὶ ἀσα-
 φείᾳ νυκτὸς ἀπολλύμενθ' , ἔσχα-
 πνὶ ἐκ τοῦ λόγου , μᾶλλον ὃ τοῦ
 δόντος , περὶ τῶν χάνει· Ἐ σπονηξά-
 μενθ' ὅππ' οὗτου , καὶ π' μικρὸν
 ἐκ τηλικαύτης ἀνεστάνει συμφο-
 ρῆς , εἰς ὑπόμνησιν ἦλθε τ' θαυμα-
 στὸν Εὐθυμίου· καὶ αὐτὰρα βοηθῶν
 ἑκείνου κατ' τοῦ κινδύνου ἐκάλει ,
 καὶ ἀμφοτέρως ὤρεγε χεῖρας αὐτῷ ,
 καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐκείνου πολλάκις

ἐπιβοᾶτο. οὕτως οὐαὶ πονήρας αὐ-
τῷ ἔχοντι, ἐπιφαίνεται ποτὲν ὁ μέ-
γας Εὐθύμιος, διῶν ἐπὶ τῇ θαλάσ-
σῃ, καὶ αἰ τοῖς δὲ τοῖς κύμασι ἀσφα-
λῶς ἐπιπορεύμενος· ἰδὼντα δὲ αὐ-
τόν, εἰς ἔκπληξιν ἐμβάλλει τὸν
Φεῖδον· καὶ τὸ ἀγωνίας πάλιν αὐτὸς καὶ
τῷ θεῷ αὐτὸν ἀπολῶσαι βουλόμε-
νος, τῇ συνήθει ὡς εἶχε καὶ πρὸς τὸν
ἐντάξει, μὴ φοβῶν, ἐγὼ εἰμι Εὐθύ-
μιος ὁ τῷ θεῷ δοδλος, ἔφη· γίνωσκε
δὲ ὡς οὐκ ἀγεία σοι ἡ ὁδὸς αὐτῇ ἐνώ-
πιον τῷ θεῷ. εὐδὲ γὰρ ὁ νησίαν πηγα οἶσσι
τῇ μητρὶ τῇ ἐκκλησιασθῆναι. διὰ ταῦτα
ἐπιτρέφειν σε δεῖ πρὸς τὸν ἀποστεί-
λαι σε, ὥς παρεχθῆναι αὐτῷ παρ'
ἐμοῦ, μὴ μεριμνᾶν μηδὲν πρὸς τὸ
Ἀποχιστῶν ἀφιστάσας· οὐκ εἰς μα-
κρὰν γὰρ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ σὺν ἱεραρχίας
ἔσται ἡ ἐνώσις, καὶ μία ποιμνὴ πάν-
τες οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ ὑφ' ἐνὶ
ποιμνῇ γηήσονται. σὲ δὲ πρὸς τὸ
ἐμὴν ἀφικέσθαι λαύραν χερσὶ καὶ τῷ
μὲν κελλίᾳ τῇ ἀδελφῶν, ὥς ἐκ-
δοῦν αὐτῶν χαρτὴν, κοινόβιον δὲ
ἀνοικοδομήσαι, ἐν ᾧ τὸ ἐμὸν ἀνοικοδο-
μῆσαι κοιμητήριον. εὐδὲ γὰρ λαύ-
ραν, ἀλλὰ κοινόβιον μάλλον εἶναι τὸν
τόπον, τῷ θεῷ δοκεῖ.

Ταῦτα ὁ μὲν ἐπισκήπει τῷ Φεί-
δῳ, καὶ τῷ παλλίῳ αὐτὸν τῷ
ἐαυτοῦ περικτάσας. ὁ δὲ ὕπαρ
ἐκ ὄναρ τοῦ ἀνδραγαθίου,
ὥς ἀνομοίας τάχα τῷ Ἀμβακούμ,
ῥᾶον οὕτω καὶ ἀχρῆ, τῷ αἰγιαλῷ
δίδεται· ὥς οἷον τῷ ὑποῦ ἀφιστάσας·

A inclamabat. Sic ergo ei labo-
ranti, apparet alicunde ma-
gnus Euthymius, transiens
per mare, & super fluctus se-
cure incedens. Qui Fidem re-
pentè videntem, in admira-
tionem conjicit: sed eum ruri-
sus volens ab angore & metu
statim liberare, consuetà uti
faciebat prius allocutione,
Noli inquit, timere; ego sum
Euthymius servus Dei: scias
autem, tibi bonum non esse
B hoc iter in conspectu Dei.
Nullam enim afferet utilita-
tatem matri Ecclesiarum.
Quapropter oportet te re-
verti ad eum qui te misit, ei-
que meo nomine denunciare,
ne sit ullatenus sollicitus de
disjunctione Apostolicarum;
non enim diu ab hinc, sed sub
ejus pontificatu erit unio, &
omnes Hierosolymitani fient
unus grex, atque sub uno pa-
store. Te autem oportet ve-
nire ad meam Lauram; &
C Fratrum quidem cellas dirue-
re ab ipsis fundamentis, Cœ-
nobium verò reedificare il-
lic, ubi meum ædificasti Cœ-
meterium. Locum enim Deo
placet non Lauram esse, sed
potius Cœnobium.

cxv. Hæc ille quidem man-
dat Fido, & suo eum pallio
induit. Is verò re verà, non in
somnia confestim abreptus,
non dissimili forsan modo ac
Abacuc, facilè ita & momen-
to temporis redditur littori;
& velut è somno excitatus,

(ô divinam dispensationem!) A in sancta invenitur civitate. Sic autem præter opinionem in domo conservatus, depōnit quidem divinum illud Euthymii pallium, quod effecerat uti tantum plagus pennâ citius tutiusque transvolaret; consueta autem induitur veste. At illud, (sed attendendum est: nam miraculo connectitur miraculum cognatum veluti & consimile) quasi ab aliqua manu abreptum, è medio sublatum evanescit. Reversus itaque ad se Fidus, cum considerasset quales in eum calamitates advenissent, undas, fluctus vehementissimos, noctem, desperationem, cæteraque tempestatis hujus mala; deinde verò repentinam inexpugnabilis istius ærumnæ solutionem, magnum Euthymium: & quemadmodum cum jam defessus concideret animo, & graviter suffocaretur, apparet, pedibus per fluctus incedens, ac veluti manum porrigens, hilarem penitus illam faciem & vocem, atque jam dicta mandans ei, tandemque pallio circumdans, & transmittens instar alati in aere per tantum mare, & domi suæ reddens insensibiliter. Hæc cum apud se considerasset Fidus, istas cum magna admiratione emisit voces; Nunc novi verum esse & germanum Dei servum magnum Euthymium, ab eoque missum liberasse me à calamitate.

* Al.
μὲν πάλ-
λιν τῇ

ᾧ θείας οἰκονομίας ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ δ-
είσει) πόλεως. οὕτω ᾧ ὠχρόδῳ
εἰς τὴν οἰκίαν ἀνασθεῖς, ἀποτίθῃ μὲν
τὸ θεῖον ἑαυτοῦ Εὐθύμιου παλλίον,
ὃ περιεῖ μάλλον πέλαγος διαπλῦσαι
ποσὶ τοῖς, ὅξυ πρὸς τὴν ἀσφαλείην
ἐν αὐτῷ παρεσκευάσει, τὴν συνήθη ᾧ
πολλῷ ἀδύνατον. ἑαυτοῦ δὲ ἀλ-
λὰ περισσεύον ἀκολουθεῖ ᾧ τῷ
θαύματι θαῦμα συγγενὲς οἶον ἡ πα-
ραπλήσιον. καὶ ὅτε τῷ πρὸς
B διαρπαδὴν χεῖρας, ἀφανὲς ἐν τῷ
μέσῳ γίνεται. ἐπανελθὼν τοιγάρ τι
εἰς ἑαυτὸν ὁ Φεῖδρος, ἡ οἷα καταλά-
βοι αὐτὸν δεινὰ λογισάμενος, τὸν
κλύδωνα, τὰς περικυμίας, τὴν νύκτα,
τὴν ἀποτίθωσιν, ἥ ὅσα τῷ χειμῶνος
τούτου κακὰ ἔσονται τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
ἀμάχῳ ταύτης συμφορᾶς λύσιν,
τὸν μέγαν Εὐθύμιον ἡ ὅπως ἀπα-
γορεύσαντι ἡ δὲ ἡ ἀποπληρομένη δει-
νὰς, ἐπιφαίνεται περὶ αὐτὸν καὶ κυ-
C μάτων, ἥ οἷον χεῖρας ὁρῶν τῷ
ἰλαρὸν ἑαυτοῦ καὶ ὅτι ἀπεχρῶς
καὶ φωνῶν, καὶ τὰ εἰρημνῶς ἐπισκήπ-
των αὐτῷ, καὶ τέλος τὸ παλλίον πε-
ριτιθεῖς, καὶ πέλαγος ποσὶ τοῖς ὑ-
πὸ πτερῶν ἄσπερ ἀερίως διαβιβά-
ζων, καὶ τῷ οἴκῳ ἀνεπαμαρτήτως ἀπο-
διδὼς τῷ οἴκῳ. ταῦτα λογισάμε-
νος καὶ ἑαυτὸν ὁ Φεῖδρος, ἑαυτοῦ
ἀφῆκε * μετ' ἑαυτοῦ ἕξως τὰς φω-
νὰς ἡν οἶδα ὅτι γνήσιος ἦτορ περὶ
αὐτὸν ὁ μέγας Εὐθύμιος, καὶ παρ' αὐτῷ
πεμφθεῖς, ἐξείλετό με τῷ συμφορᾶς.

Εξῆς ᾧ καὶ τῇ μητρὶ διηγεῖτο ταῦ-
τα. καὶ ᾧ τὸ αὖς αὐτοῖς ἠδύως ὑπε-
χουσα· ἐφίλει γὰρ οὐ τὸν υἱὸν μόνον,
ἀλλὰ καὶ τὸν θεόν· καὶ διὰ ταῦτα τοῖς
σώζοντες τε καὶ τοῖς σωζομένου τῇ
διηγῆσαι μάλιστα ἠδουμένη, καὶ πού καὶ
δάκρυα τῆς ὀφθαλμῆς ἀποστά-
ζουσα, ἐκπλήσσει ἀπαντα τοῖς ἡ-
συχασταῖς. ἔπειτα μὲν τοι καὶ
πρὸς τὸν πατριάρχην διαβὰς, ἀ-
πήγειλε καὶ αὐτῷ πάντα ὁ φεῖδης.
καὶ κείνος ἄγαν χαρῶσθαι καὶ τῷ
πρωτοκλήτῳ τοῦ διηγήματος, ἡ μὲν
πρωτότης τοῦ θεοῦ, εἶπεν, ὁ μέ-
γας Εὐθύμιος, καὶ πολλὰ καὶ ἀφα-
τος αὐτῷ πρὸς ἐκείνον ἡ παρρησία·
τὰ γὰρ θεὸς ἡ λαύρας, καὶ ὑπὸ
πᾶσιν ἡμῖν μάρτυσι προηγούμενος
μέλλων ἐν Χριστῷ πλειοθῆναι.
ταῦτα εἰπὼν, ἐπιτρέψει τῷ φεί-
δῳ καὶ αὐτὸς τῷ τοῦ κοινοβίου οἰκο-
δομῆν· καὶ ἡ ἐκείνου χάρις διδω-
σιν αὐτῷ ἐπαρχελάμενος ἅμα καὶ
ἑαυτὸν, παντὶ δίδωει ἡ εἴργου συνε-
φασόμενοι.

Χεῖρα τοίνυν πολλὰ ὁ φεί-
δης ὑπερεπέμψεν τε καὶ οἰκοδομῶν,
καὶ τῆς μηχανικῶν ἕνα ὄρεα λα-
βὼν, χεῖταισιν εἰς τὴν λαύραν·
καὶ τὸ κοινοβίου οἰκοδομήσας, καὶ
φραγμῶν κύκλῳ καὶ ταχίῳ * θε-
λαβὼν τὸν μὲν παλαμῶνα, εἰς
* ἀριστέμην τοῖς ἀδελφοῖς ἀποπέ-
μει· ἑπερὶ δὲ ὑπερέκειντο νέοι οἰκοδο-
μοῖ. πύργον δὲ τοῦ κοινοβίου εἶδον,

cxvi. Deinceps autem hæc
quoque narravit matri. Illa
verò eis aurem lubenter ac-
commodans; amabat enim
non filium dumtaxat, sed
etiam Deum; & propterea
tum servantis tum servatima-
ximè delectata relatu, atque
etiam lacrymas profundens
ex oculis, consuluit filio cun-
cta impleret. Porro transiens
postea ad Patriarcham, ei
quoque omnia renunciavit
Fidus. Et ille vehementer ad-
miratus narrationem opinio-
ne majorem, Profecto, in-
quit, Dei propheta est ma-
gnus Euthymius, magnaque
& ineffabilis est ei apud illum
fiducia: quæ enim ad Lauram
spectant, ea coram nobis om-
nibus testibus prædixit, jam
in Christo per mortem con-
summandus. His dictis, ipse
etiam Fido committit Cœnobii
ædificationem; concedit-
que ei ut illò proficiatur; simul
professus se quoque om-
nibus viribus opus unà esse
aggressurum.

cxvii. Fidus itaque, accep-
tâ magnâ manu ministrorum
& structorum, cum uno ex
mechanicis seu architectis,
descendit in Lauram: cùm-
que ædificasset Cœnobium,
septoque & muro in orbem
esset complexus, vetus qui-
dem templum attribuit Fra-
tribus ad cœnaculum: aliud
autem templum ædificat su-
perius. Inter Cœnobium verò,

+ Al.
θελα-
βόν
* Al.
ἀριστέ-
μην

* *Al.* *ἵμεμα* splendide excitat turrim, velut quoddam totius eremi propugnaculum; & in medio Cœmeterio collocat. Loci verò posituram, in qua hoc sacrum constructum est Cœnobium, & pulcram multæ æqualitatis causâ, & Monachis ad exercitium aptam propter aeris maximè temperationem, oratione describam pro viribus.

* *Al.* *ἠσπας* cxviii. Est quidam collis brevissimus inter duas valles ex Oriente & Occidente simul paullatim coeuntes, & ad Austrum inter se commistas. Ad Boream autem patet pulcerrima campi planicies, quæ ad tria stadia maximè diffunditur, quasi ad voluptatem & delectationem optimè esset excogitata. Per eam verò mediam torrens perfluit, desuper descendens ex colle qui est ad Orientem, fitque loco veluti quædam zona. In ipsa porrò collis in planiciem inclinatione, eorumque eleganti mistura & conjunctione, exsurgit turris, quasi vertex & arx. Turrim deinceps consequitur versùs planiciem porta, quæ cum voluptate transmittit eos qui exeunt, tamquam à specula aliqua despicientes pulcra illa planicie spectacula. Verùm quid loci naturam recenseat aliquis? quo modo est quidem mitis & fertilis; qualiautem

* *Al.* *ἠσπας*

Α οιοιεί πῃ ἔρήμου * ἔρυμα παύσης
θεραπεύσας ἀνεγείρει καὶ χεῖ μέσον
αὐτὸ ἀποτάπει τὸ κοιμητήριον. ἡ δὲ
τοῦτου θίσιν ἐφ' ἣ τὸ ἱερὸν τοῦτο
κοινοῦσι ἰδρυται, εὐτε ὥρας ἔχου-
σαν διὰ πολλὴν ὁμαλότητα, καὶ μο-
ναχοῖς πρὸς ἀσκήσιν οὖσαν ἐπιτη-
δαίω δι' ἀέραν οὐχ ἥκιστα εὐκρα-
σίαι, κατ' ὅσον οἶόν τι διαγράψω
τῷ λόγῳ.

B Ἐν περ λόφος βραχύτατος μετὰ
ζυῖ δύο κοιλάδων ἐξ ἀνατολῶν καὶ
δύσιν συνιουσῶν ἡρέμα πρὸς τὸ
αὐτὸ, καὶ ἀλλήλαις χεῖ τὸ νότιον ὅπι-
μα γυνυμένων. τὰ μὲντοι πρὸς βορ-
ρὰν αὐτῶν διήπλωται λαμπρὰ πε-
διάς ὅπι τρισὶ μάλιστα κεχυμένη
σαλίοις, οἷα πρὸς ἠδονὴν χέλλισα καὶ
τέρψιν ὅπνιοι κομῶν. ἀγάρρην δὲ διὰ
μέσης αὐτῆς ὁ χίμαρρος, ἀνωθεν
ἐκ τῆς πρὸς ἀνατολὰς βουνοδὸς κα-
πῶν, καὶ ὡς περ περ ζῶνι τῷ τόπῳ
C γινόμενος. πρὸς αὐτὴν γὰρ μὴν τῇ τε
τῷ λόφου πρὸς τὸ πεδίον ὅπικλίσται,
καὶ τῇ σὺν ὥρᾳ τούτων μίξις καὶ συ-
ναφή, ὅτε πύργος ἀνέστηκεν, οἶόν
περ κορυφὴ καὶ ἀκρόπολις. καὶ τὸν
πύργον ἐξῆς ἡ πρὸς τὸ πεδίον δια-
δέχεται πύλη ὡς ἀπέμπουσα σὺν
ἐξιόντας μετ' ἠδονῆς, κατὰ τῶν
ἀπὸ πινὸς θεωρητῆς τοῖς χαλοῖς
ἐκείνοις τῷ παιδάδος θεάμασιν ὅπι-
κύντονται. ἀλλὰ ἢ αὖ περ πλὴν
τοῦ τόπου καταλέγει φύσιν; ὅπως
μὴ ἡμερὸς τε καὶ * εὐχῶς οἷον
ἡ τῷ ὑπὸ κεφαλῆς ἀέρι κίερα

ται, καὶ οὐτε τῇ θερμῇ πλείονι ἢ
 θερμῇ, οὐτε τῇ ψυχῇ κέρηται,
 ἀλλ' ἀμφοτέρων τάλυποιῦτα φυ-
 γόν, ἢ ἐκείνου πλουτεῖ μεσότητα,
 καὶ ἐπὶ τῇ ψυχροτέρῳ θερμότερος,
 ἢ ἢ θερμότερον ὑρέμα πάλιν ψυ-
 χροτέρως, ἀκαλούθως τι τῆς λίσας
 ὑγρῶν ξηρότερος, ἢ ἢ ἀμέπως ξη-
 ρῶν ὑγρότερος, καὶ ἢ ἀρμολογίας
 ἐφ' ἔχαστα συμμετρίας.

Τῆς γὰρ τοιαύτης ὅλης ἑκοινο-
 βίου οἰκοδομῆς ἅμα ἔ' ὀκοσμίας, **B**
 ἐν πλείονι ἢ πλείονι ἐπὶ τῇ δυνάμει
 ὡς πολλῶν χεῖρας καὶ σύντονοι
 ὑπουργαί, ἡκούοντο μὲν οἱ θεοὶ
 πατέρες ἐκείνοι καὶ ἢ ἄλλης δια-
 κοσμικῶς τι καὶ τέχνης, ὡπο-
 δοῦναι τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τὰ ἐξέ-
 νια εἰργάζεσθαι πάλιν αὐτῶν ἢ ἢ ὑδα-
 τος σπάνις. ἔπειτα μὲν ἢ ἢ ἔρημος
 ἐκείνη μόνου χειμῶνος. τούτου ἢ
 ἀνύδρου τὸ πλείονι καὶ ξηρῶν δια-
 νομήν, ὅτι πελοῖται τὸ ὕδωρ αὐ-
 τῶν περὶ προπάς μάλιστα ταῖς ἐπι-
 νάς· πάλιν εἰ μήπου ἄρα ἐν τοῖς
 κοίλοις τῇ λάκκῳ συνεστῆς ἢ ὑε-
 τὸς πλεονεχὺ λατάνον· ὅθεν αὐτῶν
 εἰς ἀμνηστίας καὶ εἰς ταῖς ἀποδεί-
 κταις ἀνάστασις περὶ νομήν, ἢ φύ-
 στας. ἀμέλει καὶ δηλοῖται οἱ περὶ τὸν
 ἡγεμῶν Ηλίας καὶ τὸν διάκονον
 Φίλδον Δογγῶν τῇ ἢ ἢ καὶ μόνῃς,
 καὶ Παύλῳ τῇ ἢ τῇ Μαρτυρίου
 παρρησίᾳ, σιωπῶντα διὰ τῆς
 ὑποζυγίων αὐτοῖς παρρησίας ἢ ἢ ὑδα-
 τος ὡς φάρων μετακομίδην.

Atteritur, & nec maiore quam opus sit calore, nec frigore utatur, sed ex ambobus ea quæ molesta sunt effugiens, uniuscujusque dicitur medio, sitque frigidioribus quidem calidior, calidioribus autem rursus sensim frigidior, & consequenter valde humidis siccior, & immoderate siccis humidior, cum eo qui singulis convenit commensu.

Cxcix. Cum itaque hujusmodi totum Cœnobii ædificium simul & ornamentum non opus habuisset plusquam tribus annis, ob multas manus intentumque ministerium, volebant quidem divini illi Patres, cum alio ornatu & artificio dedicationem etiam ecclesiæ tribuere, eos autem arcebat rursus aquæ penuria. Nam in illa solitudine pluit tantum hyeme. Quæ quoniam maiore ex parte fuerat aquæ experta & sicca, eos aqua defecerat, maxime circa vernam conversionem; nisi forte in concavis cisternarum cōsisterent aliquæ imbris breves reliquæ: quod quidem eos ad consilii inopiam redigebat, ut qui inexorabilibus premerentur naturæ necessitatibus. Itaque Elias Præpositus & Diaconus Fidus significant Longino inferioris Monasterii præfecto, & Paulo præposito Monasterii Martyrii, ut per jumenta eos adjuvent ad aquam ex Pharis transferendam.

* Al.

Φίλδον

Φίλδον

Εἰς

infra.

cxx. Sequenti ergo nocte, A paratis iis circa diluculum ad iter, jamque congregatis jumentis, apparet nocte illa beato Eliaz magnus Euthymius; Quid hoc sibi vult, rogans, quod hodie jumenta congregeris? Cum is verò respondisset; Ut aquam ex Pharis afferamus, eò quod nos nunc omnino defecerit; increpavit ille, dicens; Modica fidei homines, quamam de causa Deum non precati estis? Num is qui è prærupta petra inobedientem potavit populum, & aquam ex asini maxilla. Samsoni aliquando fecit scaturire; non poterit vobis quoque ad usum suppeditare, dummodo cum fide offeratis petitionem? Deinde eis etiam prohibuit iter ad Pharas, ut minimè necessarium. Aquà enim vobis implebuntur, inquit, vel maximæ cisternæ, ne tribus quidem horis expectatis.

cxxi. Excitatus è somno ad visionem beatus Elias, statimque eà Fido & reliquis annunciatà, jumenta quidem à proposito solvit ministerio: cum nox autem jam transisset, & sol omnem quantam videret terram radorum illustraret jaculis, nubes alicunde aerem subito complexa Cœnobio incumbentem, erupit protinus in pluviam; & omnia quidem circumcirca simile adhuc puniebat

Τῆς οὐδ' ὀπτιούσης ἄρτι νυκτὸς τὸ
 ὡρὸν ἔτοιμαζομένοις τοῖς
 * πορείαι, καὶ τῇ ὑποζύγῳ αὐ-
 τοῖς ἡδὴ συναδροισθέντων, ἐπι-
 φάνεται ὁ νυκτὸς ἐκείνης Ἡλίας
 τῷ μακαρίτῃ ὁ μέγας Εὐθύμιος·
 τί βούλεται αὐτοῖς σήμερον ποιη-
 ῶντος, ἢ τῇ ὑποζύγῳ συνα-
 γαγῇ τοῦ ἡ, δι' ὕδατος ἀπὸ φα-
 ρῶν μετακομιδὴν ἀποκριναμένου,
 διὰ τὸ ὡρὸν ἰδὼν ἡμᾶς ἐπι-
 λαιπέναι· ἐπετίμησεν ἐκεῖνος, εἰ-
 πὼν· ὀλιγόπιστοι, ὅπου ἡ χεὶρ μὴ
 εἰδῇ ἡμεῖς τοῦ θεοῦ; μὴ γὰρ ὁ ἐξ
 ἀκροτόμου πέρας ἀπειθουῶντα πο-
 τίτας λαὸν, καὶ ὕδωρ * ὑπὸ σαγρό-
 νας ὄνου βλάσας ποτὶ τῷ Σαμψὼν,
 ἀπὸ τοῦ καὶ τοῦ τῷ χεῖρας ἔς ὑμῖν
 ἐπιχρηγῶν, εἰ πίστει μόνον ἢ αἴ-
 τησιν εἰσενέγκητε; εἶπα, καὶ ἔτι
 * φαεῖς ὁδὸν ὡς οὐκ ἀναγκάσαι αὐ-
 τοῖς ἀπηγόρευε. πλησθήσονται, γὰρ
 C ὑμῖν, ἐφ' ἡμῶν τῇ τῇ θεομενάρτες
 ὡρῶν, οἱ μέγιστοι τῶν λαῶν ὕδατος.

Διὸ πτωχὸς ἡ πρὸς τῷ ὄρει
 ὁ μακαρίτης Ἡλίας, καὶ φεῖδω
 ταῦτα ὡς καὶ τοῖς λοιποῖς
 ἀπαγγέλλας, τὰ μὲν ὑποζύγια, καὶ
 τοῦ κειμένου ἀπέλυε λειτουργίας·
 ἄρτι ἡ νυκτὸς οἰχομένης, καὶ ἡλίου
 πᾶσαν ὅσῃν ὄρεα γῆν ταῖς τῇ ἀκ-
 τῶν βλαῖς χαλαράμποντος, νε-
 φέλη ποθὼν διερχομένη τὸν ὡρὸν
 κοινοβίου αἰφνης ἀέρα, εἰς ὑπὸν
 εὐθὺς ἐξεράγει· καὶ ταῦτ' ἐκείνη πάν-
 τα, ἢ ὁμοία καὶ ἐν τῷ ἀνομβέας
 ἐκέλαζε

* Al.
 καὶ

* Al.
 φεῖδω
 φεῖδω
 φεῖ

ἐκλάζει μάστιγ' οἱ ᾧ ἐν τῷ κοινοβίῳ μόνον, τοῦ ὕδατος ὡς ἀδύνατον ἀπέλαυνον· κατὰ τὸ πινόντων ὑετοῦν περιεχάψαντος, καὶ περιεπύρω πάλιν παρελθεῖν ἐκείνους. ὥστε ᾧ οὔτε λάκκοι μετὰ γηγόνισιν ὕδατος, καὶ οὐκέτι χερεῖα τῶν ἐξ οὐρανοῦ ὁμβρων αὐτοῖς, διέχον ὅπως τὸ νέφος, καὶ ἡ σφοδρὰ καταρτίς τῶν ὁμβρων, εἰς ἀφθρία αὐτοῖς κατέβητο.

Τοῦ θεύματος ᾧ ἡ ἔρημος ἐν ὁλίγῳ πᾶσαι περιελαβόντος, καὶ εἰς αὐτοῖς ᾧ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Μαρτύριον ἡδὴ ἀφελόντος, κατελθὼν ἐκεῖνος μετὰ πολλῆς καὶ θαυμασίας πρὸς τὸ κοινοβίον, λαμπαρὰν μὲν ἄγει τὴν σὺναξιν καὶ τὴν ἀρχιεπίσκοπον, ὑπὸ πολλῶν λαμπάσι καὶ θυμιάμασι φιλότιμοι ᾧ ἐπολυτελεῖ τὸν ἐκτενισμὸν ποιεῖ μέρη πρὸς τὴν μαρτυρικῶν λειψάνων, Ταράχου, Προβίου, καὶ Ἀνδρονίκου, ὑπὸ τὸν θυσαφείον καταθέμενος· ἐβόησαν τότε τῷ Μαΐου ἐπὶ χροῖτος, ὅς ἡδὴ δωδεκάτος μὲν τῷ Εὐθυμίου πελάτῳ ἐνιαυτὸς περὶ τὸν χρόνον δὲ πρὸς διελθόντες, καὶ ὁ διάκονος φεῖδης τὴν πόλιν Δάραν οὕτως χαλουμένης, τὴν ὁπισκοπὴν ἐλχόμενος ἔτα.

Ἀλλ' ἐνταῦθα με τοῦ λόγου θυμώδην, τὸ πρὸς τῶν Ἀποχριστῶν ἐκεῖνο εἰσέρχεται· ὁ δὲ καὶ αὐτὸ λόγου ἄξιον εἶναι μοι δοκεῖ παραθεῖται τοῖς εἰρημνείοις· αἵ αὖ ἐπαργέτην

Tom. II.

A flagellum siccitatis; ii autem soli qui erant in Cœnobio, aquâ præter opinionem fruebantur; perinde ac si aliquis pluviam circumscripsisset, rursusque non sineret ulterius progredi. Postquam autem cisternæ fuerunt aquâ plenæ, nec ii amplius indigebant imbribus de cœlo, statim nubes dissipata est, & vehemens imbrium procella ad serenitatem iterum redacta fuit.

CXXII. Cum verò miraculum brevi totam pervassisset solitudinem, atque ad ipsum etiam Archiepiscopum Martyrium jam pervenisset, descendens ille cum multa rerum affluentia ad Cœnobium, præclaram agit Synaxim & vigiliam, cum multis lampadibus & suffitibus; sed & splendidam magnificamque facit dedicationem; deponens sub altari quasdam partes reliquiarum Martyrum Tarachi, Probi, & Andronici; septimo mensis Maii, anno jam duodecimo post Euthymii mortem. Cum aliquod autem tempus transisset, Diaconus quoque Fidus accipit Episcopatum civitatis quæ vocatur Dora.

CXXIII. Sed me cum in hunc locum venerim, subito recordatio negotii Aposchistarum, quod ipsum etiam ut memorabile mihi videtur esse dictis adjungendum, ut evidentiâ

Qq

hinc ostendatur divini Euthymii prophetia illa in mari. Etenim jam Patriarcha Martyrius, fidem tribuens admirandæ Fidei visioni, & iis quæ ei in mari prædixit magnus, de his Aposchistis remiseraat curam & cogitationem. Non multum autem temporis intercessit, & velut ex divinitus quadam visitatione, Marcianus, cujus paullo ante memini, animâ commotus, omnes ipsos convocat in Cænobio quod construxerat ad sanctam Bethlehem; & loqui incipiens, Quousque, inquit, Fratres & Patres, contendimus corpus Ecclesiæ dividere in partes? idque cum nec nobis quidem constet, quæ sit tandem voluntas Dei, sed rem sic propriis credamus cogitationibus. Est ergo nobis considerandum, ne fortè dum existimamus rectâ viâ ingredi, in avia contingat incidere.

Cogitationes enim hominum timida. sacra aiunt eloquia. Et si placet, illud Apostolicum sequentes, velutque exemplum assumentes, jaciamus sortes sub persona Episcoporum & Monachorum: & si fors quidem venerit ad Monachos, oportet omnino perseverare in iis in quibus hucusque manemus & acquiescimus: sin autem ad Episcopos, cum ipsis communicare. Hanc ubi sententiam intulisset Marcianus, nullus erat ex adstanti-

Α εἰπεδεν ἡ ὅτι τῷ θαλάσσης Εὐθυμίου τοῦ θεοῦ θεωρητεία ἀγαθειῶν. ἥδη μὲν ὁ πατριάρχης Μαρτύριος τῇ τοῦ θαλάσσης πεισεύσας ὁπασία τοῦ Φείδου, καὶ οἱ αὐτῷ ὅτι τοῦ πελάγους ὁ μέγας θεωρεῖται, τῷ θεῷ τῷ Ἀποχιστῶν τούτων φροντίδος ἀνῆκε δὲ λογισμούς, χρόνος δὲ οὐ πολὺς ἐκ τῶ μέσῳ, καὶ ὡς περ ἐκ πινος θυσίας ὁποιοῦντες Μαρκανός, Β εὐ μικρῷ χρόνῳ ἐμνήσθη, κινήσεις τῷ ψυχῇ, συγκαλεῖ πάντας αὐτῶν ἐκ τῶ ὕψους αὐτῶν συστάντι θεῷ τῷ ἁγίῳ Βηθλεὲμ κοινῶν καὶ λόγου ἀξιάμηνος, ἕως τότε φησὶν, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, εἰς μέρη τῷ τῷ ἐκκλησίας σῶμα φιλονεικεῖσθαι ἀγαπᾶμεν; καὶ ταῦτα μὴ δὴ δὴ ἡμῖν, πὶ τὸ τέλειον θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ λογισμοῖς οὕτως ἰδιοῖς τὸ τῷ ἁγίῳ κατὰ πεισεύοντες. τοιγαρὶν C ἐργῶν σκεπτόμεν ἡμῖν, μήποτε τῷ θεῷ εἰδόμενοι ὁδοῦν, ἀνοδίας συμβαῖν θεῷ πεσεῖν. λογισμοὶ δὲ ἀνθρώπων δειλοὶ, τὰ ἱερά φασι λόγια. καὶ εἰ δοκεῖ, τῷ ἀποστολικῷ ἐκείνῳ ἀκολουθοῦντες, καὶ ὡς ὑποδείγματι χρόνῳ, βάλωμεν κλήεις ὅτι τῷ θεοῦ σου τῷ ἐπισκόπῳ τε καὶ τῷ μοναχῶν καὶ μὲν ὁ κλήεις ἐπὶ τοὺς μοναχοὺς ἔλθοι, ἐμμένειν δεῖ πάντως ἐπὶ οἱς ἥδη ἐν τῷ μένῳ μὲν τε καὶ ἐργαζομένων εἰ δὲ ἐπὶ τοὺς ἐπισκόπους, αὐτοῖς κοινῶν. ταῦτῳ εἰσπεγκόντος τῷ γράμῳ Μαρκανός, οὐδεὶς αὐτῷ τῷ παρῶν

* Al.
οἱ οὐδὲ
οἱ οἱ

Sap. ix.

14.

Act. i.

26.

των ὅτις οὐκ ἐπαυδὼν ἰὼ. βλῆ
 θέντα πωραεῦσιν τὸν κλῆρον, οἱ μὲν
 * μοναχὸν ποδὶν εἶχον πάντες ἢ
 αὐτοῖς ὅθις ἐκοιμάντου, ὡς ἐκ
 θεοῦ τὸ θαῦμα γινώσκοντες ἑμῶν
 πλὴν Γερωντίου μόνου & Ρω-
 μανοῦ. καὶ πάντες φέροντες ἐαυτοὺς
 παρέχουσι τῇ τ' ἐκκλησίᾳ ἐνώσει,
 καὶ γινώσκουσιν * αὐτῶς καὶ ἀκρίβητος καὶ
 λοιποὶ ποιοῦνται καὶ κοινωνίαν.

Καλῶς ἡ αὐτοὺς ὁ πατριάρχης
 καὶ αἱ αὐτοῖς εὐχερῶς μόνον ὑπα-
 τίως, ἀλλὰ καὶ καρδίας κόλποις
 δεξιόμηνον, λαμβάναντες αὐτοὺς καὶ
 πάνδημον εὐοχίαν. ἀνέτειλε γὰρ τῇ
 πόλει τὸ τ' εἰρήνης χαλὸν σφόδρα
 χαλῶς. Ἐκ αὐτῶν πλατεῖαι Ἱερουσα-
 λὴμ κ' ἐφάνθησαν, καὶ θεὸς ἰὼ διὰ
 πάντων δοξολογούμενον. Γερων-
 τίου μὲντοι καὶ Ρωμανοῦ, ὁ μὲν
 πέμπτου ἐπὶ τοῖς πωρααίοντα
 ἔτος, τῷ τ' μακαρίας Μελανίας
 μοναστηρίων ἀφηγησάμενος, ὁ δ' ἐν
 τῇ Θειᾷ, αἱ αὐτῶν τοῦ λόγου
 φησάντες * ἔφημεν, μοναστήριον
 συνησάμενος. εἶτα καὶ αὐτῶν ἀπὸ
 λαθῆναι αἰχρῶς, διὰ τ' τ' διδο-
 μέων ἀσέβειας, κακοὶ κακῶς τῇδε
 καὶ αἰεὶ περὶ αὐτοὺς ἀπώχνητο. ἀλ-
 λὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ τ' Ζηνοῦ καὶ
 ῥαφὶ ἐκλήθη.

Τοῖς δ' ἐξῆς ἐνιαυτοῖς, Ανα-
 στασίου μετ' αὐτὸν βασιλείαν πα-
 ραλαβόντος, ἐπιβραμόντες οἱ βαρ-
 βαραί, καὶ πολλὴν τ' ἐρήμον κέραν-
 τίς τε καὶ λωβησάμενοι, κατεπρέ-

A bus, qui non laudaret. Jactam
 itaque sortem, habuerunt E-
 piscopi; iis verò statim omnes
 communicarunt, rem tam-
 quam à Deo decretam arbi-
 trati; præter Gerontium so-
 lum & Romanum. Atque om-
 nes adducunt se ac præbent
 Ecclesiæ unioni, & germa-
 nam sinceramque de cætero
 faciunt cum ea communio-
 nem.

CXXIV. Patriarcha verò
 B pulcrè illos, &, ut dixeris,
 non solum supinis manibus,
 sed & cordis sinibus exci-
 piens, splendidum agit & pu-
 blicum festum. Præclarè enim
 admodum civitati exortunt
 est bonum pacis; & latata
 sunt plateæ Hierusalem, Deo-
 que per omnia gloria offere-
 batur. At Gerontius & Ro-
 manus; ille quidem postquam
 quadraginta quinque annos
 præfuisse beatæ Melaniæ
 C Monasteriis, hic verò in The-
 coorum vico, ut jam supra
 diximus, Monasterium con-
 struxisset; deinde ex ipsis
 etiam turpiter propter dog-
 matum impietatem expulsi,
 malimè huc & illuc ober-
 rantes obierunt. Sed hæc
 quidem facta sunt temporibus
 Zenonis.

CXXV. Sequentibus verò
 annis, cum Anastasius post
 ipsum accepisset imperium,
 Barbari incursione factâ, &
 magnâ solitudinis parte de-
 populatâ & vastatâ, everte-

runt ipsa quoque Agarenorum tabernacula, quæ non ita pridem eis magnus fixerat Euthymius. Deinde horum insigniores alia sibi excitant circa Monasterium Martyrii Monachi, & templa erigunt. At Barbari, secundâ in eos iterum usi expeditione; alios quidem interimunt, alios vero abducunt captivos, aliquos autem in alia oppida compellunt, nempe eos qui ex inopinato superiores hoc periculo evasere, cum magna & admodum gravis illic fuisset hæc Barbarorum incursio,

cxixvi. Cæterum beatus Elias, qui rectè Euthymii ovibus præerat, postquam totis triginta & octo annis tenuisset Monasterii præfecturam, multaque præclara & egregia in ea fecisset opera, & magnum sui amorem reliquisset Fratribus cunctis, qui in eis viget usque in hodiernum diem, ipse quoque felici ad Dominum excedit professione. Cum quidam autem Symeon Apamensis post illum accepisset gubernationem, tresque tantum in ea annos vixisset, Stephanus Arabs genere, successor ejus constituitur; qui mortuo fratre Procopio, sexcentos aureos ex bonis paternis tribuit Monasterio.

* Al.
Συμεών

* Al.
infer.
ἀραβ

A ψαυτο ἡ αὐτὰς τὰς τῆς Ἀγαρηνοσκηδῆς, ἀς ὁ μέγας αὐτοῖς Εὐθύμιος παρῶν πηξάμενος ἰδὼ. ἔπειτα οἱ μὲν τούτων ἐπιφανέστεροι, ἐπὶ τῶν αὐτοῖς ἀνηστῶσι παρὶ τῆς ἑμπορίας Μαρτυρίου μονῆς, καὶ ναυὺς ἀνεχέουσιν. οἱ δὲ βάρβαροι δυνάμεις αὐτῶν ἐφόδῳ χρησάμενοι, τοὺς μὲν ἀναγκάζουσι, τοὺς δὲ κατέχουσιν αἰχμαλώτους, τοὺς δὲ καὶ εἰς ἐπὶ τῶν συμελαϊνοῦσι κόμας, ὅσοι κρείττονες ἐκ τῶν παλαιῶν, καὶ κινδύνου τούτου κατέστησαν, μεγάλης σφόδρα καὶ χαλεπῆς καὶ καταδρομῆς ταύτης τῶν βαρβάρων ἐκείνη γενέσθαι.

C Ο μέντοι μακαρίτης Ηλίας ὁ χαλῶς τῶν Εὐθυμίου παροράων ἡγούμενος, ἐν ἐκτὸς τοῖς ὅλοις ἐνιαυτοῖς καὶ πεντήκοντα πλὴν ἡμερῶν παροράσας ἐλθὼν εἰς τὴν μονήν, πολλὰ μὲν ἡμερῶν καὶ λαμπρὰ κατ' αὐτὴν ἀποδείξας ἔργα, πολὺ δὲ καὶ φίλτρον πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς καὶ εἰς ἐπὶ καὶ ἰδίᾳ αὐτοῖς ἐναχμαζὼν καταλιπὼν, τὴν μακαρίαν παρὸς τὸν διαπότην καὶ αὐτὸς ἐκδημῆσαι πορεύσθαι. * Συμεὼν δὲ πρὸς Ἀπαμείας τὴν ἀρχὴν μετ' ἐκείνου ἐκδέξαμενος, καὶ τρίτον αὐτῇ μῶνον * ἐπισκοπῶντος, Στέφανος, Ἀραβὶ τὸ γένος, διάδοχος ἐκείνου καθίσταται· ὃς πεπαιδευμένος αὐτῷ καὶ ἀδελφῶν Προκοπίου, ἑξακοσίους ἐκ τῶν πατρῶων χρυσῶν τῇ μονῇ ἀπονέμει.

Υπὸ τῷ τοῦ αὐτοῦ χρόνῳ, καὶ Α
Καυσαίος τις Ἀντοχεύς, ἐν πολ-
λιπλῆς δόξαις πολλάκις ὀδοκι-
μήσας, εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν ὠδε-
βαλὼν, καὶ χρόνον ἐκεῖσε κατα-
χεύεις ἱκανόν, πάθει τινὶ περιπίπτω-
τι σωματικῇ, σφόδρα χαλεπῇ.
ἐπεὶ δὲ τοῦτο χειρὶς ἠπόρει θερα-
πείας, καρπείας τε πάσης καὶ
τῇ ἐκ φίλων ὠδονυχίας, ἡ δὲ ἰσ-
χυέριον, οὐκ ἔχων ὅτι πρὸς
ταῦτο λοιπὸν ἑαυτῷ, ὠδὸν τὴν
τάφον καταφύγει τοῦ θανάτου
Εὐθυμίου καὶ τὸ ἐκεῖθεν ἔλαβον,
ἀπαλλαγὴν τοῦ πάθους ἐνθὺς τῷ
ἀνθρώπῳ γίνεται, μόνον ἐπιχει-
ρῶν. ὁ δὲ χρείτας ἀποδίδους τῇ
εὐεργεσίας, χρηματίζων τῇ ἁγίᾳ
μονῇ, τὰ μὲν παρείχων ἥδη μεγα-
λοδύναμος, τὰ δὲ ἐπισημίας ὑπε-
ρχειντο παρέχων.

Οἷχαδε τοῦ ἐπαριῶν, ὁ Σπ-
φάιν ἐν Τριπόλει τῷ ἐπισκόπῳ
ὠδεβαλὼν, οἷα φιλεῖ ἐν τοῖς
ποιούτοις ἡ ψυχὴ τῇ ἥδη φθε-
σάντων ἀνιστῶν ἡδύως ἀναμιμ-
νήσκεσθαι, διηγεῖτο αὐτῷ τὰ
κατ' ἑκάστην ὅπως μὲν κατα-
σκήψαι τὸ κακὸν εἰς αὐτὸν ὅπως
πὲρ πᾶσα π. ἰατρικὴ χεῖρ, καὶ
παιευσίαι τῇ συνήθειαν, αἱ μὲν
εἰς θεραπείαν, οἱ δὲ εἰς ὠδε-
μυχίας οὐδὲ ἴχουν ὅπως π.
πάντων ἀπογνοῦς, τῷ τοῦ Εὐθυ-
μίου τάφῳ προσεδράμει καὶ

cxvii. Sub eadem etiam
tempora Cæsarius quidam
Antiochenus, qui in civili-
bus magistratibus sæpè bo-
nam erat assecutus existima-
tionem, cum ad sanctam ve-
nisset civitatem, & satis lon-
gum esset tempus illic mora-
tus, incidit in corporis mor-
bum gravissimum. Quoniam
verò deerat manus curatrix,
& omnem morbus superabat
tolerantiam amicorumque
consolationem, non habens
ille quidnam deinceps sibi
adhiberet, confugit ad sepul-
crum admirabilis Euthymii?
& quod illinc erat oleum, fit
statim homini morbi depul-
sio, ubi dumtaxat inunctio
facta est. Is autem referens
gratias pro beneficio, pecu-
nias Sancti Monasterio, par-
tim jam præbuit magnificè,
partim se annuas præbiturum
pollicitus est.

C cxviii. Domum igitur re-
vertens, cum Tripoli Epif-
copum Stephanum convenis-
set, quo modo amat animus
in huiusmodi rebus lubenter
molestiarum præteritarum
meminisse, narravit ei singu-
la; quemadmodum malum
eum invalisset; utque omnis
medicorum manus, & præ-
sentia familiarium, illa qui-
dem ad curationem, hi verò
ad consolationem nihil vale-
bant; & quo pacto desperatis
omnibus, accurrerit ad se-
pulcrum Euthymii; soloque

* Int. f.
χειρὸς-
μυῖς

illinc oleo usus, è vestigio A
statim, & sicut ne umquam
quidem vel non solum spera-
re sed nec etiam optare ausus
fuisset, invenit curationem.

xxxix. Hæc ille quidem sin-
gularim referebat Episcopo.
Quidam autem Leontius hu-
jus consobrinus, ætate admo-
dum juvenis, sic casu affli-
ctus relationi, confestimque
animo, ut audivit, accensus,
& majus aliquid maturius-
que quàm pro ætate mente
agitans, condemnatis omni-
bus mundi rebus, à quibus ut
plurimum facilè decipi & ca-
pi potest juvenis, ad magni
Monasterium, uti erat, sta-
tim venit, & vitam eligit Mo-
nasticam: quem utique, cum
virtute clarus & insignis eva-
sisset, advocatum, Stephanus
Episcopus, curâ & præfecturâ
Monasterii donavit, quod &
ipsum conditum fuit in hono-
rem magni Martyris Leontii:
paullo post verò, cum sedis
successorem relinquens, è vi-
ta migravit vicesimo secundo
mensis Januarii, postquam an-
nos viginti & unum integros
præfuisset Cænobio. Porro
Leontius hujus consobrinus
Nilum quemdam Cænobii
Presbyterum, euntem Antio-
chiam, & ab eo exceptum
hospitio, ubi sufficienter ex
iis quæ aderant accepisset,
Orthosiadis ordinavit Epif-
copum. Et hæc quidem ita.

* ΑΓ.
Ορθο-
σιάδης

ὁ πῶς μόνον ἐκείθεν ἐλάω * ἡ γη-
σάμενος, ὡς πόδας οὐτός, & ὡς
οὐδ' αὖ πάποτε οὐκ ἐλπίσαι μί-
νοι, ἀλλ' οὐδ' εὐξαζομενὸν περὶ-
ρήκεν, εὖρε τὴν θεραπείαν.

Ταῦτα ὁ μὲν διηγείτο καὶ μέγας
τῷ ἑπισκόπῳ. Λεόντιος δὲ πρὸς ἐκεί-
νου ἀνεψίος, καμὲν νέος τῇ ηλικίᾳ
ὑπάρχων, ὡς αὐτὸν οὐκ ἔχ-
ου τυχεῖν τῷ διηγήματι, καὶ ὡς
ἡμεῖς τὴν ψυχὴν ὡς ἤκουσε διατρυ-
φαντοῖς, καὶ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν
ἡ καὶ τῇ ηλικίᾳ φρονήσας, καὶ κατα-
νοῦς τῷ κόσμῳ πάντων, ὑφ' ὧν
ὑπερῆκεν ὡς τὸ πολὺ νεότης
ὅτι καὶ ἀλάσιμος, εἰς τὴν μεγάλου
μονῆν ὡς εἰχιδύς ἀφικεῖται, καὶ
τὸν μονήρη βίον ἀλλάττειται ὃν δὴ
πρὸς καὶ ἀρετῇ θεωρεῖται διαλάμ-
ψαντα μεταφειλάμενος ὁ ἐπίσκο-
πος Σπύριος, τὴν τὴν μοῖν αὐτῷ
θεοφροσύνην ἐλκεῖται, ἢ πρὸς ὅτι
C μεγάλου μάρτυρος καὶ αὐτὴ συνήθη-
κε Λεοντίου μετ' οὐ πολὺ καὶ διά-
δοχον τῷ θρόνῳ καταλιπὼν, δευτέρα
καὶ εἰκοστὴ μὲν Ἰαννουαρίου κατα-
λύει τὸν βίον, ἕνα ὅτι τοῖς εἰκοσι
τῇ τοῦ καινοῦ πνεύματος, ὅν-
τοιοι διακονοῦν ἐν αὐτοῖς. καὶ Λεόν-
τιος ὁ τούτου ἀνεψίος Νεῶν
πρὸς τοῦ καινοῦ πνεύματος, εἰς
Ἀντιόχειαν ἀπὸντα, καὶ αὐτὸν
ἐπιξενισθέντα, ἰκανῶς ἐκ τῆς παρ-
ων διδασκόμενος, ἐπίσκοπον * Ορ-
θωσιάδης χειροτονεῖ. καὶ ταῦτα μὲν
οὕτως.

Επιτρεπτόν ᾧ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ
 Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου μονῷ, καὶ
 τὰ ἐξῆς αὐτῇ παραδίδεται ᾧ διη-
 γήματος. μὲν τῷ Στεφάνου τοῦ
 ἐπισκόπου τελείωσιν, Θωμᾶς αὐ-
 τῷ ἐξ Ἀπαμείας ἔλκων τὸ γένος,
 ἀζηλουμένην ἄγει καὶ ἀνθρώπων
 ὄψιν λαβάν, ἡλάρως τε καὶ πε-
 ρεκομέν. ἐν οἷς ᾧ τῷ ᾧ μόνῃς
 ἀρχὴν αὐτὸς ἔχει χερίοις, ἀφικ-
 νείται πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀντοχένος
 πάλιν Καππάδος, καὶ δεξιῶς παρ'
 ἐκείνου καὶ φιλοφρόνως ὑποδεχ-
 οῦν, καὶ εἰς κοινὴν εἰσάσιν αὐτῶν συλ-
 λεσθαι καὶ εἶτα λόγων, εἰς φι-
 λῶν, μετὰ καὶ κινήσαν, ἀκούσας
 ὑπὸ αὐτῶν ὡς ἄρα εἴη ἐκείνου μέρη
 καὶ ξύλου πῶς καὶ τὰ διακονικὰ,
 ἐν ᾧ τῷ ὑπὸ ἡμῶν ὁ διωκτὴς
 φελοῦς ἐκείνης οἰκονομίας ὑπέστη
 ταῦτα, αἰτῇ παρ' αὐτῶν ἢ τῶν
 τιμῶν ἐκείνων ξύλων παρακλήσιν,
 καὶ ὡς βραχὺ πὺ μέρη τούτων
 λαβεῖν. ἐπιδόσας οὖν ὁ ᾧ μόνῃς
 παρακλήσας, ἀναπερὶ μὲν αὐτῆς ὡς
 ἀμφοτέρως αὐτῶν τὰς καὶ διακονικὰς
 πύλας ἀνοίγει ᾧ τὰς καὶ κειμηλίων
 γήρας ἡρμόπρην πὺ ποιεῖν δῆθεν καὶ
 φιλικώπρην. ἔεισῆν μὲν τῶν πρὸς
 αὐτὸν ὁ Καππάδος. παρακλήσαν-
 τες ᾧ καὶ πρὸς ἐλπίδες, λαμβά-
 νουσί πὺ μέρη καὶ σωτηριώδεις ἐκεί-
 νου ξύλου καὶ σεβασμίου. ἔπειτα ἔ-
 πρὸς τὸ ἐνδοπρην τοῦ διακονικοῦ
 καλλίον εἰσελθόντες, εἰς φιλοπη-
 σίαν ἔα αὐτὸς πρὸς ποιεῖται.

A cxxx. Revertendum autem
 est jam ad magni Euthymii
 Monasterium, & quæ ad illud
 deinceps pertinent addenda
 sunt narrationi. Post Step-
 hani Episcopi obitum, Tho-
 mas, qui originem trahebat
 ex Apamea, id felix admodum
 floridumque acceptum, im-
 minuit & circumcidit. Quo
 autem tempore is administra-
 tionem tenebat Monasterii,
 ad illud iterum venit Antio-
 chenus Cæsarius, & à Thoma
 humanè & amicè susceptus,
 ubi in eodem convivio cum
 eo accubuisse, deinde, ut so-
 let, inter illos agitati essent
 sermones, audiens ab eo quòd
 in Diaconico partes qua-
 dam essent illius ligni, in quo
 Dominus tremendæ illius dis-
 pensationis subiit crucifixio-
 nem, petit ab eo ut preciosa
 illa ligna adoraret, eorumque
 exiguam aliquam partem ac-
 ciperet. Cum ergo annuisset
 Monasterii præpositus, eadem
 quidem horâ ei aperit ambas
 Diaconici fores, referat au-
 tem thecas rerum preciosarum;
 aliquid faciens arden-
 tius & amantius. Atque in-
 gressus est cum suis Cæsari-
 us. Adorantes verò & com-
 plexi, aliquam quoque par-
 tem accipiunt salutaris illius
 & venerandi ligni. Deinde
 ingressi inferiorem Diacono-
 nici cellam, rursus ad se
 reficiendos amicè conver-
 tuntur.

V. al.
 Edu.

cxxxr. Theodorus autem A
quidam Galata, qui eis mi-
nistrabat, frequenter exiens
per Diaconicum, & ad eos
ingrediens, sacris illis thecis
apertis, sexcentos supra di-
ctos surripit aureos, qui po-
siti erant in tribus crumenis.
Sic postea præpositus quidem
Cæsario & comitibus ejus
mentem adhibens, non sen-
sit quod factum fuerat. Manè
verò surgens Theodorus, si-
mulabat se iratum, & valde B
se indignari fingebat, quasi
non liceret ei frui quiete.
Quocirca recedit è Monaste-
rio; specie quidem quòd de-
sideraret locum vacuum à tu-
multu; re verà autem quòd
cuperet latere, & aurum an-
ferre atque abscondere. Igiture
ad sanctam civitatem prope-
rans, iterque ad eam ingres-
sus, ubi fuit ex adverso Mo-
nasterii Martyrii Monachi,
sensim sedens, & genibus cru-
menas imponens, sumptisque
ex una earum quinquaginta
numero anteis, ponit reli-
quos sub magno quodam la-
pide; & cùm signasset locum,
sibi que notum, quantum po-
terat, fecisset, rectà profe-
ctus est Hierosolyma; illinc
verò Joppen.

cxix. Et equis condu-
ctis, arrhaque data, rever-
titur ad lapidem sub quo la-
tebat aurum. Cumque jam
propè fuisset, (ô oculum cun-
cta intuentem ! ô justissima

Α Θεόδωτος δὲ πρὸς αὐτοῖς Γαλα-
 τῆς διακονούμενος, ἐξῆλθὼν πρὸς
 τὰ διὰ τοῦ διακονικοῦ καὶ πρὸς αὐ-
 τῶν εἰσῶν, τῶν ἱερῶν ἡμερῶν ἐκεί-
 νων ἀνεῳγμένῳ, τὸν ἥδη ῥηθέντα
 ἐξακοσίους, ἐν πιστοβαλάντιοις κει-
 μένους ἐφαρμύεται χερσὶν. εἰθ' οὐ-
 πως ὁ μὲν ἡγούμενος τοῖς θεοῖς Καρ-
 σάσιοι καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν πρεσβύ-
 χων τὸν ἰουῶν, ὅσα ἠδεδίδοτο τοῦ γε-
 γνημένου. ἔωθεν ἡ αἰσῶς ὁ Θεό-
Β δωτος, προσεποιεῖτο τὸν ὀργιζόμε-
 νον, καὶ ἀνανακτῆν ἐσκήπτετο σφό-
 δρα, καὶ ἐπὶ τῇ ἰσχυρίᾳ ἀπὸ λαβεῖν
 αὐτὸν μὴ παρύν. εἴηεν τοι καὶ ἀπα-
 νίσταται τοῦ μοναστηρίου τῷ μὲν
 δοκεῖν, ἐπιθυμία καθαροῦ θυμύ-
 βων χρεῖον τῇ ἡ ἀληθείᾳ, σπου-
 δῇ τοῦ λαθεῖν ἑαυτὸν τε καὶ τὸ χερ-
 σίον ἀφανίσαι. ὀρμητικὸς ποιεῖται πρὸς
 τὴν ἀχαιὴ πόλιν, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῇ πο-
 ρείας ἀφάμενος, ἐπιβδὰν τὴν μονα-
Γ χον Μαρτυρίου μοῆς ἀντικρὺ ῥήσοι-
 το, καθίστας ἡρέμα, καὶ τὰ βαλάν-
 τια θείᾳ ἐπὶ τῇ ῥονάτῃ, καὶ πεντήκον-
 τα τὰ θειομένην χερσὶν ἀφ' ἐνὸς τού-
 τῳ λαβὼν, πήγῃ τοὺς λοιποὺς
 ὑποὶ λίθῳ πνίμενάλῳ καὶ τὸ τόπον
 ὑποσημνίας, καὶ γνώσειμι ὡς ἐν ἑαυ-
 τῷ ἡμέτερος, ὅθῃ τῇ ἱεροσολύμῳ
 ἐχάρη. ἐκείθεν ἡ πρὸς Ἰώππην.

Αλογα[?]μοθωσάμενος, καὶ ἄρρα-
 βδινα κατὰ βαλὼν, ἐπάνησι πρὸς τὴν
 λίθον, ὑφ' ᾧ τὸ χερσίοις ἐκρύπτετο.
 καὶ πλησίον ἤδη γρόμενος· ὡς πάντα
 βλέποντος ἐφ' ὅλα μοῖ· αἱ κριμάται
 δι' αὐτῶν.

δικημοτάτων· ὁρᾷ πινὰ τοῦ λίθου
 μεγέθει μέγιστον καὶ τῇ μορφῇ φο-
 βερὴν ἐξερπύσαντα ὄφιν, καὶ θέ-
 τας φυλάττειν ὅτ' ἂν χρυσοῖς πε-
 τασμένοι, καὶ ἀπείργειν αὐτὸν πε-
 ραμένον παλάματος ἀλλοτρίου. διί-
 στας οὐκ ἐκείνη, πηρικαῦτα μὲν
 χειρὶς ἐπαίρει χρυσί. καί τισι ᾗ
 πάλιν εἰς τὴν ἐξῆς· καὶ πάλιν ὁ-
 εῖσκει τὸν φοβερὸν ἐκείνην· ἔχου-
 σὸς φύλακα, ἐξηγερέτα λίαν
 ὑπμελὲς, καὶ οἷον ἐπαχυννοῦν-
 τα τῷ χρύματι, ὡς μὲν * πλησιά-
 σειν ὅλως ἐξῆναι τῷ λίθῳ· ἀλλὰ
 καὶ προσβαλόντα διωχθῆναι σω-
 τόνως ἑαυτὸν· ὅφιν αὖτε πολ-
 λὸς, καὶ ἀγαπῆσαι εἶχε καὶ * μό-
 ρον σφίσι· ἐκείνη ἀναχρήσιον.
 ἥ γε οὐκ ὑπεραίει, ἀφικνέται καὶ
 αὐτὴς ὅπ' τὸν τόπον· καὶ τῷ χρύ-
 ματι δυνάμεις πρὸς ἐναέλιος ἔπι-
 τάσα, καὶ ὡς περὶ τὴν ῥοπαλὴν τοῦ
 Θεοδοτοῦ κατεβήκοσα, καὶ πλη-
 γὴν αὐτῷ χερσὶ ἐπιτίνασα, ἐκεί-
 νος μὲν ἀνατρέψει, καὶ πολὺ τὸ
 νεκρὸν ἔχοντα, τῇ γῇ κατα-
 βάλλει. Λαζαριῶται δὲ πρὸς ἐκ
 τοῦ παρήκοντος ἔπιπτοντες, καὶ οὐ-
 πως ἐορμιμένον ἀθλίως ὀρέντες καὶ
 χαμῶ καί μιν, ἐπὶ ἀλαμβάουσι
 καὶ εἰς τὸ καὶ τὸ ἀγλαὸν πόλιν νοσο-
 κομῆτον κομίζουσιν.

Εκείσε τοίνυν ἐπὶ πολὺ κείμενος,
 διαρ' ὁρᾷ πινὰ προσβύτιον αὐτῷ χα-
 λεπαίνοντα, καὶ ἀναστῆναι τε ἄλλως
 οὐκ ἔνι, λέγοντα, εἰ μὴ τὸ ὑφαρεθῶν

Tom. II.

A judicia !) videt quemdam
 magnitudine maximum, &
 formā terribilem serpentem,
 qui è lapide prorepserat, quasi
 collocatus fuisset ad custo-
 diendos aureos; & conabatur
 arcere eum à re aliena. Ille
 ergo timore correptus, tunc
 quidem vacuis manibus re-
 versus est. Sequenti autem
 die iterum venit; & rursus
 terribilem illum reperit auri
 custodem, admodum diligen-
 ter vigilantem, velutque ad
 pecunias excubantem, ita ut
 ne liceret quidem omnino
 ad lapidem accedere: quin
 etiam cum adortus esset, diu
 & acriter à serpente infe-
 ctatus, satis habuit si vel
 tantum salvus illinc recede-
 ret. Postridie itaque rursus
 pergit ad locum; & protinus
 advolans quadam virtus ae-
 rea, cum veluti clavam ali-
 quam incussisset Theodoto,
 plagamque gravissimam ei
 inflixisset, illum quidem ever-
 tit, & letaliter admodum se
 habentem humidejicit. Qui-
 dam autem Lazariotæ cum
 transeundo advenissent, sic-
 que miserè prostratum repe-
 rissent, & humi jacentem, ac-
 cipiunt, atque deferunt in
 Nosocomium sanctæ civita-
 tis.

cxxtiii. Dum illic itaque
 diu jacet, videt in somnis
 quemdam senem ei succen-
 sentem; & dicentem; Non
 aliter tibi licet surgere, nisi

R r

surreptam pecuniam reddas A prius Euthymii Monasterio. Quare arcessito exinde Pandochii praefecto, tum confitetur furtum, tum dolum aperit, tum causam recessus ē Monasterio tunc occultam propalat profertque in lucem veritatis; & quemadmodum sub quodam lapide aurum deposuerit; utque eum, saepe accedentem tentantemque auferre, primò quidem serpens, tam magnitudine quam adspectu formidabilis, ē lapide prorepens, admirabiliter inopinantem expulerit; deinde verò quaedam virtus alicunde advolans, sic affecerit,

cxxxiv. His compertis praepositus Thomas & Leontius, ascendunt statim ad sanctam civitatem, & in quodam vehiculo Theodotum imponentes, ut eis ostenderet locum sub quo aurum abditum erat, illud quidem inveniunt sub lapide positum; horrendus autem ille custos, (ò miraculum!) nusquam aderat; ut qui veluti veris dominis thesauro cecidisset. Statim ergo illi quidem tollunt aureos, non multum solliciti de iis qui à Theoto consumpti fuerant; ipse verò, nihil amplius mali sentiebat, sanoque erat corpore.

cxxxv. Porro Thomam, qui octo annos Euthymii praefuerat Monasterio, vicésimo quinto mensis Martii, anno

χρῆμα παρέπερι τῇ τοῦ Εὐθυμίου μονῇ ὑποδύας. μεταπειλάμενος οὐκ ἐκείνη τὸν πανδοχέα, τίμω τε κλοπὴν ὁμολογῇ, καὶ τοὶ δόλον ἀνακαλύπτει, καὶ τὸ κρυπτοκείμενον πᾶσι αἰτίας τὸ ἐκ τῆς μοναστηρίου ἀνακαθήστας δημοσιάζει καὶ φανερὸν δίδωσιν ἀληθείας· ὅπως τὸ ὑποὶ λίθῳ κείμενον χρυσὸν, καὶ ὅπως αὐτὸν προσβαλόντα πολλάκις ἐκ ἀνελέσθαι πειρούμενον, ὡραῖα μὲν ὄφεις, φοβερὰς τὸ μέγεθος αὐτὸ καὶ τὸ εἶδος, ἐξερπύσας τοῦ λίθου παρεδόξως ἀπήλασεν, ἵστωκα δὲ πᾶσι ποτὲν ἐκ δυνάμει ἐπιχαταπλάσσειν, οὕτω διέθηκεν.

Ταῦτα μαθόντες οἱ παρὰ τὸν ἡγούμενον Θεομάν καὶ Λεόντιον, ἀνέρχονται πρὸς τὴν ἀγίαν πόλιν εὐχῆς, καὶ πᾶσι φορεῖαν τὸν Θεοδότῳ ἐπιθέντες, ὥστε ὑποδείξαι τὸν τόπον αὐτοῖς, ὑφ' ὃν ὁ χρυσὸς κρύπτετο, εὐρίσκουσι μὲν αὐτὸν ὑποὶ τῷ λίθῳ κείμενον· ὃ καὶ φεικτοὺς ἐκείνους φύλαξ· ὃ δὲ θαύματος οὐδαμῶς χαλεπὸν τοῖς ἀληθινοῖς δεσπόταις εἶχας τοῦ θησαυροῦ. αὐτίκα γοῶν, οἱ μὲν οὖν χρυσοὺς ἀναμενῶνται, μικρὰ δὲ τὸ ὑποὶ Θεοδότου ἡδη διαπανθῆντων φροντίσαντες· αὐτοὺς δὲ, κακῶν ἡμῶν ἀπαθῆς ἐκ ὑγῶς ἔχον τὸ σῶματος.

Τὸν μὲν οὖν Θεομάν ὁ Ἰδδον ἔτος τὸ Εὐθυμίου μονῆς ἡγούμενος, πέμπτη ἐπὶ τοῖς εἰκοσι τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἐβδόμηκοστῇ μετὰ

τὴν Εὐθυμίου ἐκδημίαν ἐνιαυτῷ,
 * φιλαυθρότης ὁ διαπότης τῆς
 τῆδε μεταχαλιῦται. Διότι ὁ ἦ
 μετ' αὐτὸν τὴν ἡ μόνῃς περὶ
 οἱ αὐτὰς ἀφ' οὗ καὶ ὁ
 γραφῇ ταῦτα ὡς αὐτὸς ἐχὼ, πρὶν
 τῆς ἀδελφῶν χορῶν ἡ ποιότητος
 ποιότητος ἐλθαταλέμεθα. ἂ μὴ
 οὐδ' αὖτε τοῦ νοσήσαντος τούτου καὶ
 θαυμαστὸν Εὐθυμίου οἱ πατέρες διη-
 γήσαντό μοι, καὶ τοῖς ἡμεῖς φάται.
 Δαδὶδ, ὅτι ἀπὸ τῆς
 τούτου αὐτῆς εἰς ἡμεῖς ἐπέκεινται
 δεῖ ἡ πάντως καὶ ἡ ἐπ' ἐμοῦ γι-
 νοῦντα μὴ παρῆναι τῆς ἀεργα-
 τήτων ἐπὶ αὐτῶν, καὶ τοῖς
 παραπομπῶν αὐτοῖς παρῆναι, καὶ
 τὴν οἰκίαν ὅτι μάρτυρα κατεπι-
 μένων· ἀλλὰ καὶ εἰς ἡμεῖς πε-
 ρεδοῦν τούτων· θαυμασίας ἐπε-
 γουμένων· ἂ καὶ πῶς ὅτι τ' ὅρα-
 σάντων, καὶ σφραγὶς ἀκριβὴς, τοῦ
 μὴδὲν ὅπως αὐτῶν ἐκείναι ἀμφι-
 βάλλει.

Ἐπει τοιαυτῶν ἐξελθόντων ἡ
 βασιλεία Ζήνωνος, τὸ τῆς μο-
 ναχῶν ὑπελθόν χῆμα, δεινὸν πρὸς
 ἡσυχίας ἀδύνατον ἔργα, καὶ τὴν
 ἔρημον οἰκίσαι καὶ αὐτοῖς ἐρῶν,
 εὐπερὶ οὗτοι ἄλλως ἀφορμὴν ἐζη-
 τοῦν, ὥς τὸ τούτου τυχαῖον. ὁπο-
 ρῶν ἡ ἐπέκεινται, * ἐκκηπτόμενη ἐπι-
 θυμίας πρὸς τοῦ τῶν Ἱεροσολύ-
 μων ἐκκλησίας ἐλθρισμοῦ,
 καὶ τὴν ἐκείνην καὶ ὅτι ἡμεῖς.

A post Euthymii ex hac vita dis-
 cessum septuagesimo, clementer
 menter Dominus hinc evocat. ^{+ Int.}
 Leontius autem post eum sus- <sup>Φιλό-
θρας</sup>
 cepit praefecturam Monaste-
 rii; à quo ego, qui haec scrip-
 tis mandavi, referor in cata-
 logum eorumque Fratrum il-
 lius gregis. Quae igitur de hoc
 divinitus afflato & admirabili
 Euthymio Patres mihi narra-
 verunt, ut cum divino Davide ^{Psal.}
 loquar, non occultavi à filiis ^{ἐκκλ.}
 eorum in generatione altera. ^{4.}

Oportet autem omnino ea
 etiam quae meo tempore eve-
 nerunt, non despiciere ἰδενό-
 ficio affectis adhuc superstici-
 bus, & ad ipsa quae sunt praesentibus,
 propriumque intuitum pro teste habentibus;
 sed & cum in hodiernum usque
 diem ejusmodi prodigia mi-
 rabiliter edantur; quae & sunt ^{+ Al.}
 praecedentium probatio, & ^{θαυμα-}
 perfectum signaculum, quod ^{σίη}
 de illis nihil sit omnino dubi-
 tandum.

cxxxvi. Anno itaque deci- ^{v. Not.}
 mo sexto imperii Zenonis,
 Monachorum cum suscepis-
 sem habitum, vehementique
 pungerer aculeo amoris quie-
 te vitae, ac gestirem ipse etiam
 habitare in solitudine, quae-
 rebam honestam alioquin oc-
 casionem, ut id consequeretur.
 Nullā verò aliā inventā, prae-
 me tuli magno tenerim de- ^{+ Al.}
 siderio erga dedicationem Ec- ^{ἐκκλ.}
 clesiae Hierosolymitanæ, & ^{ἡμεῖς}
 petii licentiam illuc eundi.

* Al.
Ωειμ-
ισασι

Dimissus igitur à præposito, ubi jam à Metropoli Scythopolitanorum eram discessurus, mandatum hoc mihi dat mater, ut nihil ex rebus ad animam pertinentibus, absque admonitione & consilio Johannis solitarii, ex me facerem; Ne fortè, inquit, statim ab initio imprudens abducaris in errorem Origenistarum. Itaque postquam venissem in sanctā civitatem, & sacra loca adorassem, in quibus salutares illas Dominus propter nos moras traxit; atque adorassem pariter divinæ crucis lignum; deinde ad virum transeo. Is autem, cum alia dicit consilia & monita, tum demum hoc mihi præcipit; Si vis, inquit, salvus esse, vade ad magni Euthymii Monasterium, & in eo habita. His ego auditis, venio per solitudinem quā citissimè ad Jordanem, & satis longum tempus cum Patribus qui illic erant versatus, circa mensem Julium in magni illius delatus Monasterium, susceptus fui. Porro Leontius erat, cui tunc & suscipiendi cura & Monasterii præfectura fuerat commissā.

ακκxvi. Illic ergo commorans, video eā ætate quemdam genere Cilicem, habitu Monachum, Paulum nomine, ex Martyrii Monasterio profectum, à malo quidem spiritu correptum, à familiaribus

Α πολυτείς οὐ τῷ ᾧ καὶ θεογε-
μου, ἐπεὶ δὲ Σκυθοπολίτῃ ἡδὲ μη-
τροπόλει ἀπαίρει ἑμὸν, εἰ το-
λίῳ μοι ταύτῃ ἢ μήτηρ δίδωσι,
μὴδὲ τῷ εἰς ψυχὴν ἡκούσαν, ἀντὶ
Ἰωάννου ᾧ ἡσυχαστοῦ ὑποθήκης καὶ
συμβουλῆς οἰκοῦν ἀφ' ὧν ἐξάσῃ
μήποτε φησι, καὶ ἐκ παρομιῶν εὐ-
θὺς λάθῃς αὐτὸν τῇ τ' Ωειμια-
στῶν ἀπ' αὐτῆς συναπαρθεὶς. ἡρόμετος
τοίνυν καὶ τ' ἀγίας πόλιν, καὶ παρ-
κυνήσας μὲν ὅτ' ἱερῶν τόποις, ἐν
οἷς ἱεὺς σωτηρίους δι' ἡμᾶς ἐκείνας ὁ
διδάσκων ἐποιεῖτο διακρίσεις παρ-
κυνήσας ᾧ καὶ τὸ ᾧ θείου φανερὸν ἐξ-
ηλόν. εἶπα ἀφ' ὧν καὶ παρ' αὐτὸν
αἰδῶ. ὁ ᾧ, καὶ ἄλλα μὲν συμβου-
λεύει καὶ ὑποτίθεται, πενταταῖον δὲ
μοι ἐπὶ τοῦτο ἐπισκήπει. ὡς εἴπαρ
βούλει σωθῆναι φησιν, ἐλθὲ τῷ
καὶ Εὐθυμίου καὶ μεγάλου μονιῷ, καὶ
ταύτῃ οἰκησον. τούτων ἀκούσας
C ἐγὼ, ἔρχομαι ἀφ' ὧν τ' ἐρήμου τ' πα-
χίτη τῷ Ἰορδάνει, καὶ χρόνον
ἱκανὸν τοῖς ἐκεῖσι παρὰ τῶν πατέρων,
ὡς εἴπαρ τὸν Ἰούλιον μήνα
τῇ καὶ μεγάλου μονῇ προσνεφθεὶς,
εἰσελθὼν. Λεόντιος ᾧ καὶ ὁ ἐπὶ
ὑποδοχὴν καὶ τ' ᾧ μοις παραστά-
τη καὶ ταῦτα πεποιημένος.

Εκὼν τοιγαροῦν ἀφ' ὧν ἐλθὼν, ἐ-
ρῶ πινά τοῦ αἵματος ἱερῶν, Κίλινκα
τὸ ἡγιώδες, τὸ ἡγιώδες μοι αὐτὸν, Παῦ-
λον ὄνομα, καὶ τοῦ Μαρτυρίου
μοις ἐξηρμηγῆναι, πνεύματι μὲν
πληρῶν συνεχόμενος, ὑπὸ τῷ

τ' ὀπιτηδείων τῷ τ' Εὐθυμίου μνή-
ματι προσαρμόζον. πηλὸς τοίνυν
τ' μοναχὸς ὡς τῷ τ' λειψάνου θή-
κη, ἐποφθεῖς μετ' ὀλίγον ὁ μέγας
μέσων νυκτῶν τὸν δαίμονα ἀπε-
λαίνει. Ἐποδομαρτύνει τ' ἰά-
στας ἀψευδές. αὐτῆς ᾗ νυκτὸς
ἀνελθὼν ὁ Παῦλος ὡς τῷ τ' νυκ-
πεινῆς ψαλμοδίας ἄρει, εἰς τῇ
τῆς ἀδούτων γίνεται, ἢ ἐφ' ἡμῶν
πάντων θεῶν τ' ἴασι ἐξομολογείται.
μαθόντες οὐδ' οἱ τ' τ' Μαρτυρίου
μονῆς τὸ γλῆκημόνον, ἤκουσιν ὥστε
τὸν Παῦλον εἰς τ' οἰκίαν αὐτοῦ μο-
νὴν ἐπαναγαγεῖν. ἀλλ' ὁκῆτος ὁ-
βιῶμων δίκην αὐτοῦ βουλόμενος, ἀνά-
γχαπὸν τε τ' χάριν παρ' ἑαυτῷ σω-
τηρῶν, ἔμμε τὸ λοιπὸν ἐν τῷ κοι-
νῷ, ἢ παντὸς πόρου ἢ λειτουρ-
γίματος σὺν προσθυμῇ πάσῃ τοῖς
ἀδελφοῖς ὁκοιῶται.

Ποτὶ τοῦ συλλέγοντες ἡμεῖς
προφῶν ὅτι τ' ἱρήμων ἢ τ' ἡμῶν, ἀ-
μανούθια σύνθετος ὀνομάζειν· ἡ-
εῖμεθα τὸν Παῦλον ὅτι τῇ συλ-
λογῇ καὶ αὐτὸν παρέντα, ὅτι τῇ
πάσης, καὶ ὅτι εἰς τὸ κοινόν
ἔλθοι, καὶ οἷας ὡς τῷ τ' λει-
ψάνου θήκη σπολαῖσι τ' θεα-
πίας. καὶ αὐτὸς σωτήρας ἡμῶν
ἔχων ἥδη, καὶ μηδὲν εἰδὼς τὰ γε-
σῶς ἡμῶν ὑποκρίνεσθαι, φαι-
ρεῖς ἅπαντα διεξέρει. ἐγὼ ἀφρο-
νία, λέγων, ἐν τῇ τ' Μαρτυρίου
μονῇ πρὸς ὁδὸν, φιλορηματίας οὐκ

A autem adductum ad monu-
mentum Euthymii. Posito igitur
Monacho ad thecam reli-
quiarum, apparens paulo
post magnus mediâ nocte fu-
gat Dæmonem. Et hoc testi-
monium curationis certum.
Nam cum ipsâ nocte venisset
Paulus ad horam nocturnæ
Psalmodiæ, sit unus ex iis qui
canebant, & coram omnibus
nobis se à Deo curatum fuisse
profiteretur. Quam rem ubi
compererunt qui in Martyrii
Monasterio erant, veniunt,
ut eum in suum Monasterium
reducant. At ille volens se-
gratum ostendere, & apud se
conscriptam gratiam conser-
vans, mansit deinceps in Co-
nobia, omnisque laboris &
ministerii alacri planè animo
cum Fratribus se participem
fecit.

CXXXVIII. Aliquando igitur
colligentes alimentum in soli-
tudine; id verò erat, quæ so-
lent appellare manuthia; in
colligendo rogavimus Pau-
lum, qui ipse etiam aderat,
quidnam ei accidisset, & qua-
re venisset in Conobium,
qualemque esset consecutus
curationem ad thecam reli-
quiarum. Et ipse, jam nobis-
cum familiariter agens, nec
valens apud nos quidquam
dissimulare, omnia apertè re-
censuit; dicens, Ego, cum Dia-
conia seu dispensationis ma-
nus in Martyrii Monasterio
accepissem, avaritiæ nescio.

quo modo captus fui cupiditate. Quia verò inops eram, nec habebam unde vel drachmam acquirerem, venit mihi in mentem, ex sacris vasis aliqua furripere, & unumquodque eorum precio vendere, atque ad eum modum aliquam mihi parare possessionem. Postquam ergo victus fui ab his improbis cogitationibus, timoremque Dei excussi, subtraho claves ex altari; & aperto loco in quo reposita erant vasa sacra, ea partim mihi scelere usurpavi, partim aliis contempnim distribui. Deinde peracto illo ministerii officio, claves quidem reddo, rursus ad aram ferens; Conversus autem cum quibusdam fratribus ad cenam, edum vinum ad satietatem bibissem, in strato recumbo miser. Ptoletus verò cuncta libidinis cogitatio in meam diffunditur animam, perinde ac si ad id ipsum omnia mihi concurrissent. Ego autem, cujus animus erat adhuc corruptus à temulentia, me libenter tradidi his cogitationibus; quæ me assumptum sic affecerunt, ut & viderer sentire feminam quæ unâ mecum esset, & cum ea unâ jacere.

cxix. Subito igitur me
invadit quædam nubes tene-
brosa & obscura: ea porro
erat qui in me irruerat impu-
rus Dæmon; à quo devictus,

Α οὐδ' ὅπως ἐάλας ἔρωπι. ἐπειδὴ ἡ
ἡπόρευε καὶ οὐκ εἶχετο ὅθεν αὐτὸ οὐδὲ
δραχμὴν κτήσασθαι, ἐννοιά μοι
γίνεται, τῆς ἱερᾶς σκευῆς ὑφε-
λίσθαι πινά, τούτων πεῖρα ἔχοντι πι-
μῆς ἀποδόσθαι, καὶ κτήσιν ἐμαυτῷ
πινά. τὸνδὲ τὸν τρόπον ταπεινὴν
σαςθαι. ἐπὶ οὖν ἡτήνην τῶνδε
τῆς πονηρᾶς λογισμῶν, καὶ τὸν
τῆς θεοῦ φόβου ἀπεισισάμην, ὑφα-
ρμῆς τὰς κλεῖς ἐκ τοῦ θυσια-
στηρίου καὶ διανοίξας εὗρε τῆς ἱε-
ρᾶς σκευῆς ἡ ἀποδοσίς, τούτων πινά
μὲν χακούργως ἐννοφισάμην, καὶ ἡ
καὶ ἄλλοις ὀλιγώρως διένεμα. ὅ-
τα τὴν τῆς διακοσίας ἐκπλέσας
ἐκέντην, ἵνα μὲν κλεῖς ἀποδοῖμαι,
φέρειν αὐτὴς τῶν θυσιαστικῶν. τα-
πὴς ἡ μὲν πινὰ ἀδελφῶν ἐπὶ δει-
πῶν, καὶ εἰς κόρεν οἶνου πινῶν,
ἐπὶ τῆς γραμμῆς ἀγῆλιθον κατα-
κλίνομαι. καὶ αὐτὰς δὲ πᾶς ἀκο-
C λασίας λογισμὸς καταχρῆσθαι μοι
τῆς ψυχῆς, ὥστερ ἐκ αὐτῶν τοῦτο
πάντων μοι συνδραμόντων. ἐγὼ ἡ
τὴν διάνοιαν ὑποὶ τῆς μέτης ἐπὶ
διεφθαρμένος, ἡδὴς ἐμαυτὸν τοῖς
λογισμοῖς τούτοις ἀνῆκε καὶ με-
ταβλαβόοντες, οὕτω διέηκας,
ὥς καὶ γενναῖος αἰδοῦναι συμ-
παροῦσιν, καὶ αὐτῇ συνασχεῖσθαι
δοκῶν.

Αφ' ουτ' προσβάλλει μοι νέ-
φθ' σκοτεινόν π' χεῖ' ἀλαμπής·
τὸ δ' ἡὺ δ' ἄρα ὁ δ' ἔπιπιδόσας μοι
μαρὸς δαίμων· ὅφ' οὐ χυρῶντις.

ὡς περ * ὑπὸ τῶν πολεμίων ληφθεὶς
αἰχμάλωτος, ἔμεινα χρόνον ὑπὸ
αὐτῷ συχρὸν τιμωμένον, καὶ τί μὴ
πάχων τῷ χαλεπῶν. ποδὶ δὲ αὖ ἐκβέ-
ον λαβὼν τοιοῦτος ἐξέρχεται κακῶς
δρᾶν, ἐπειδὴν ἀπαξ κύριος γήνηται
* τοῦτο δρᾶν, ἕως οἰκτὸν μου λαβόν-
τες οἱ ἀδελφοί, ἀγαγεῖσθε με, καὶ
ὡς ἐξέρχεται τοῦ ἀγίου κομίζουσι θήκην.
παρ' αὐτῇ τοίνυν τηθείς, καὶ ὡς ἀ-
χρημασίον ἀνεσκήκων, καὶ ἐν ἐμῷ
γυμνός, ἐδεόμην μὲν θερμῶν τῶν δα-
κρύων, ἑλπίον μου πινά τὸν μέγαν λα-
βὼν, καὶ τῇ ἐπιφάνειᾳ με ταύτης τοῦ
μιαροῦ δαίμονος ἀπαλλάξαι καὶ
προσκειμένην ἀφ' ἐσθίρας αὐτῆς
λιπαρῶν, καὶ σὺν αἰένῳ δόξῳ.
καὶ δὴ ὅτε τὸ μεσαίεταί τινος θυκτός,
ἐδόκει μοι ὡς πρὸς διατρέχειν τό-
τω θείῳ καὶ θαυμαστῷ οὐ τῷ Ἰησῷ,
τὸ χάλλος, τῷ χάλει, εὐξαίτο μὲν αὖ
πρὸς ἰδίῳ, λόγῳ δὲ δυνατὸς ἐπιπῆν
εὐδαμῶς ἔσται. ἔφκει δὲ μοι καὶ κου-
κούλιόν τι μέλαι καὶ μαλλοῦ πλήρες
ἐπικεῖσθαι μοι τῇ κεφαλῇ· ὃ δὲ
μαλλὸς αὐτῷ ἀλεξίστακε θροῦπον
θεοῦ εὐθύμει· μηδὲ ἐπίσθις ἐπιπλη-
ναι μηδαμῶς γήοιτο. ὁκόμα μὲν * ὅτι
τὰ ἐνδόν, ἀκρότατος αὐτῷ μαλῶν, καὶ
ταύταις οὐ φορηταῖς δὴ ποσὶ καὶ με-
τρίαις, ἀλλὰ τοῖς τῷ χραφικῶν ἐρ-
γαλείων κέντροις τό τε μέγιστος καὶ τὸ
μῆκος ὡς ἀπλησίαις· ὁκένει δὲ
μου σφοδρῶς τῷ κεφαλῷ, καὶ οὐδὲ
χαίρειν ὅλας οὐδὲ αἰάπτειν σιωχέρη.
incum valde pungebat, neque omni

A tamquam ab hostibus capti- * Al.
vus factus, mansi per longum
tempus ab eo cruciatus, & 60
quid non grave passus. Ubi-
nam enim satietatem malè fa-
ciendi ceperit hujusmodi ini-
micus, quando semel habue- * Al.
rit potestatem faciendi hoc? 60
Donec Fratres ducti mei mi-
sericordiâ, tollunt me, & ad
sancti capsam adducunt. Ita-
que ad illam positus, statim
velut recreatus & in me re-
B versus, orabam cum calidis
lacrymis, ut magnus mei ali-
quatenus misereretur, meque
ab hac impuri Dæmonis libe-
raret vexatione: & à vespera
illa adjacebam supplicans,
nec intermittebam orare. Jam
verò circa mediam noctem vi-
debar mihi versari in quodam
loco divino & admirabili; cu-
jus posituram, pulcritudinem,
gratiam, optaverit quidem vi-
dere quispiam, sed verbis ne-
C quaquam poterit exprimere.
Mihi quoque videbatur nigra
quædam cuculla & plena vol-
lere capiti meo esse imposita;
illud autem vellus (ô malo-
rum depulsor serve Dei Eu-
thymi!) absit ut ullis aliis im- * Abest
ponatur. Nam intrinsecus 60
quidem loco mollis lanæ, or- * Al.
nata erat spinis, iisque non 60
tolerabilibus utique & me- * Al.
diocribus, sed quæ scriptorio- 60
rum instrumentorum stimulis 60
magnitudine ac longitudine
erant similes; caput autem
no hiare sinebat aut respirare.

cxl. Tanto igitur malo pref-
sus, linguâ mihi videbar ver-
sare nomen Euthymii, cum-
que orare. Et ille statim mihi
apparet, multâ luce circum-
circa refulgens, pilis canus,
terres adspectu, lætis oculis,
staturâ brevis, promissâ bar-
bâ, nigro pallio amictus, &
baculum manu tenens: atque
ad me ait; Quanam re tibi o-
pus est? Quid autem vis tibi
faciam? Cùm autem ego sub-
tremebundè ac timidè respon-
dissem; Miserere meæ calami-
tatis, & à molesto hoc me li-
bera Dæmone; ille austerius
excipiens, Sed est ne tibi, in-
quit, persuasum ex iis quæ
sunt nihil posse Deum latere?
Didicisti per ea quæ passus es,
quantum malum sit, res Ec-
clesiæ, aut potiùs Dei despi-
cere, & prout casus tulerit te-
mere profundere? Sicut enim
rerum Ecclesiis consecrata-
rum gratia, apertè transit ad
Deum; ipse autem rursus no-
vit ex alto præbere remuncera-
tiones: ita & qui eis malè
utuntur, non in alium, sed in
illum ipsum sunt contumelio-
si, eique pœnas luunt meritas.

ΑΒ. v. Nam si olim Ananias cum u-
xore, quod ex iis quæ ipsi ob-
tulerant surripuissent, tantas
dederunt pœnas, ut ipso unâ
in furto statim morerentur,
quamnam utique veniam con-
sequetur, qui ne alienæ
quidem sic parcit oblationi?
Verùm, inquit, si pactum

* ΑΙ.
πραρον.
πλῶ

Α Τοιούτωτοιγαρουῶ κακῶ πιεζό-
μενος, διὰ γλώττης ἐρέειν τὸ τοῦ
Ευθυμίου ὄνομα, καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐδδ-
κειν. καὶ ὅς, ὡς ἐπιφανιέται μοι,
πολλῶ τὰ φῶτὶ κύκλῳ περιλαμ-
πόμενος, πολλὸς καὶ γῆρας, προχύλος
τὸ ὄψιν, φαιδρὸς οὐδὲ ὀφθαλμοῖς, τὴν
ἡλικίαν βραχύς, βαρὺς τὴν πύχνην,
μανθῦναι μέλατα περιειμένους, ῥά β-
δοι πὶ τῇ χειρὶ κατέχειν. καὶ ὅτου δει,
πρὸς μέ φησι; ἢ ἡ βούλει ποιήσω
Β σοι; ἐμοὶ δὲ ὑποπόμῳ πὶ τῷ περιειμένῳ
ἀποκρινάμενος, οὐκ εἶχε καὶ παῖς,
καὶ καλεῖτο τοῦτου δαίμονος ἀπαλ-
λάξαι με. αὐτὸς περὶ ἐκείνου ὑ-
πολαβὼν, σὺ δὲ ἄλλῃ ἐπέμειπες,
φησὶν, ὅτι τὸ γνωμόνιον οὐδὲ τὸ θεῶν
λαθεῖν δυνατόν; ἐμαθὺς ἐξ ὧν ἐπα-
θες ἡλικίαν τὰ τὴν ἐκκλησίαν, μάλλον
δὲ τὰ τὴν θεοῦ περιειμένον κακόν, καὶ ὡς
αὐτὸ καὶ τύχοι περιεσθαι; ὡς περὶ γὰρ ἡ
τὴν ἀφοσιουμένων καὶ ἐκκλησίας χά-
C ρις, πρὸς θεὸν ἀνέχετο διαβάλλειν καὶ
αὐτὸς δὲ πάλιν ἀνέθεν οἷδε περιεσθαι
τὰς ἀπιδόσεις. οὕτω δὲ καὶ οἱ κακῶς
αὐτοῖς κεχρημένοι, οὐκ εἰς ἄλλον,
ἀλλ' εἰς αὐτὸν ἐκείνον ἐμπαρι-
νοῦσι, καὶ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ δίκην ὑπέ-
χουσι. εἰ γὰρ ὁ Αναίας πάλαι μὲν τὸ
γυναῖκος, ἐξ ὧν αὐτοὶ περιεσθίεντες
ὑπελόμενοι, τηλικαύτως ἐδδσαν
πρωτόν, ὡς αὐτῇ συν' ἅμα τῇ
κλοπῇ ἐπαποθνήσκω, ποίας ἄρα
τάξιςται συγνώμης, ὁ μὴ δὲ ἄλλο-
κρίας οὕτω περιεσθίεντος φειδόμενος;
ἀλλ' εἰ δίδως, ἔφη, σωθήσας,
μικρῶς

μηκέτι χεῖρας * ἀδικίας ἱερῆς ὅπι-
 βαλεῖν πράγμασι, μήτε μὴ λο-
 γισμῶν φαίλων ὡςδεχῆ κατη-
 δυαθῆσαι, ὡςδεχάται, φησὶν,
 ὁ θεός, καὶ ἰάται σε. φιλαίθαρος
 γάρ· ἔοὺ βούλεται τὸν θάνατον τῷ
 ἁμαρτωλῷ· ἢ καὶ τὰ θεῖα διδάσκει
 λόγια· ὡς τὸ ὁπηρεῖσαι καὶ ζῆναι αὐ-
 τοῖς. ἐπεὶ καὶ ἀφ' οὗτο σοι πα-
 ρόντα σωθήσῃ, ὅτι πράγματων ἱε-
 ρῶν ἀφικαίαι ἐχειροθεῖς, οὐ με-
 νοῦμαι τῷ θεῷ πιστὸν σταυρὸν ἐφύλα-
 ξας, ἀλλὰ πρὸς δόλον ὁδοῦ καὶ
 κλοπῇ ἐβλάψας· θείων, ἀλη-
 θῶς εἰπεῖν, ὅπου οὐκ ἔσπευες, καὶ
 συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας. ἐν-
 τειδῇ ἢ παρ' αὐτῆς ἐβλατάλεις·
 ἐντεῖθεν ἢ ἐκ τῆς σαρκὸς ἐπήρεια,
 καὶ ἀκολασία· ἔτι τὸ δεινὸν ὅτι τοῦτο
 πρὸς τὸ δαιμόνιον κλυδώνιον, ἐν-
 τειδῇ σοι, φησὶν, ἐπεκύρηται.

Τούτων ἀκούσας ἐγὼ, σωθήκας
 πρὸς αὐτὸν ποιοῦμαι, καὶ εἰς τὸ λοι-
 πὸν φυλακῆς. καὶ τότε, φησὶ, τῷ μα-
 ρτυδαίμονι ἐμβεμπτὰ μένος, καὶ λα-
 βόμενος μου τῇ χειρὶ τὸ κακουλίου,
 μόλις μὲ αὐτὸ καὶ συνίβει τὴν κεφαλῆς
 ἀφαιρεῖται· τὸ δ' ἄρα μετέβαλεν
 ὁδοῦ καὶ μορφῇ, καὶ μοι πῶς ἐν τῇ
 ἁγίου χειρὶ βραχὺς Αἰθίοψ ὡς πο-
 πύλιν· οὐδ' ὅτε λυμὸς ὁμοῖος· ἐφ' ἧς
 δὲ πῶς πρὸς τὸ πῶς αὐτῶν ἐβόθρος
 κομῶν βαθύντατος διαρῶν. καὶ τὸ
 μὲν ἀφ' ἧς καὶ τὸ βόθρου ὁπηρεῖται
 ὅτι πρὸς μὲ πάλιν, ἐκείνῳ φησὶν ὁ
 πρὸς τὸν ὡςδεχῆ τὸν ὁ Χειρῶν

Tom. II.

A conventum feceris, te non
 amplius rebus sacris injustas
 manus immisurum, nec in
 malarum cogitationum ad-
 missione luxuriaturum, te,
 inquit, consolabitur Deus,
 & sanabit. Est enim benignus
 & clemens; & non vult mor-
 tem peccatoris; ut divina do-
 cent eloquia; sicut ut conver-
 tatur ipse & vivat. Quando-
 quidem tibi ideo evenerunt
 praesentia, quod rerum sacra-
 rum ministerio accepto, non
 tamen teipsum Deo conser-
 vasti fidelem, sed statim ad
 dolum furtumque respexisti;
 metens, ut verè dicam, ubi
 non seminasti, & congregans
 ubi non sparsisti. Hinc ortum
 habuit derelictio ab eo; hinc
 infultus carnis & intempe-
 rantia; necnon gravis hic à
 Dæmonibus fluctus, hinc, in-
 quit, in te inundavit.

cxli. His ego auditis, ei pol-
 liceor cautionem in poste-
 rum. Et tunc, inquit, cum in
 sceleratum Dæmonem infre-
 muisset, manuque meam ap-
 prehendisset cucullam, vix &
 cum vi eam aufert è capite:
 illa verò statim mutavit for-
 mam, & mihi in Sancti manu
 brevis quidam videbatur Æ-
 thiops; oculis igni similis:
 visa quoque est ante ejus pe-
 des de fossa esse profundissima
 fovea. Et illum quidem in fo-
 veam dejecit; ad me verò ite-
 rum conversus, illud dicit,
 quod Christus Paralytico,

SC

Johan.
v. 14.

Ecce sumus factus es. jam noli peccare, sed attende tibi ipsi, ne deerim tibi aliquid contingat. Ego verò ab eà calamitate liberatus, & ardentioribus Deo actis gratiis, ab illo tempore usque in hodiernum conservatus sum omnis mali expertus. Hæc cum mihi Paulus declaraverit, communem ego cunctis proposui narrationem.

* *Al. π.* CXLII. Verumenimverò mihi rursus erumpit oratio ad pascendas rebus aliis aures vestras. Non sunt enim cessare miraculorum continuatio, semper magis provocans orationem, & gestiens progredi ad ulteriora, quæ præstantiora sunt & jucundiora; veluti ipsa secum certans, volensque præcedentia vincere consequentibus. Duas enim cisternas, quas fama est ab initio fodisse Amorrhæos, diffiras duobus stadiis à Canobio, renovat quidem adhuc in terra vivens magnus Euthymius, ut jam antea declaravimus, & cum alterius ori imposuisset ostium; tribuit Lauræ ad aquationem; * *Al. Σερα-κηρῆς* alteram autem Agarenis quos baptizaverat, certo concedit tempore. Ita ergo se habentibus cisternis, & unâ Lauræ, alterâ Agarenis attributâ, solitudinem illam, alioquin aridam & propemodum aquæ expertem, pluviz invaserat penuria. Qui Lauram itaque

Αἰδοῦνός γε γέροντας, μηκέτι ἀμαρτάνει, ἀλλὰ προσέχει σαυτῷ, ἵνα μὴ χεῖρὲν π. σοι γένηται. ἀνέβεις ὃ ἔπαυεις ἐνθά, καὶ θερμότερον λαοδωκὸς πῶς γὰρ ἔδωχαρισίας, ἀπαθὴς ἐξ ἐκείνου ἔς εἰς δίδως κακοῦ παντός σωπετήρημα. ταῦτα ἐμοὶ ἔπαυλου ἀφιστάσαντος, κοινοῦ ἐνθά πᾶσι παρέθηκεν πῶς δέησιν.

Β Πλὴν, ἀλλ' οἱ λόγος ὁρμαῖ μοι πάλιν καὶ ἐπέσις ἐπάσαι ἵνα ὑμῶν ακοῆς. παύσασθαι γὰρ ἢ τ' ἱανματων συνέχεια οὐκ ἔα, προσχαλουμένη μάλλον αὖτε τὸν λόγον, καὶ εἰς * τὸ προσέχω βαίνειν προσθυμουμένη, κρείττονα ὄντα καὶ χαριέστερα, κατὰ τὴν αὐτὴν πρὸς ἐαυτῷ ἀμυλωμένη, καὶ τὰ παραδόντα νικῶν τοῖς ἐφεξῆς βουλομένη. οὗ γὰρ δύο λάκκοις οὐς ἔδεχον λόγος ὑποτ' Αμμορραίων διορυγῆται, δυοῖν κοινο- C βίου σταδίαις διεσπρότας, ἀναιεοὶ μὲν ἐπ' αὐτῷ ὑποτ' γῆς ὁ μέγας Εὐθύμιος, ὡς ἡδὴ φθάσαντες ἐδηλώσαμεν, καὶ πῶς τοῦ ἐπέσου σῶμα π' ἵσταται αὐτὸς ὅπτις, ὁποῖός μοι πρὸς ὑδρείου τῇ λαύρᾳ. γὰρ πρὶν ὃ τοῖς ὑποτ' αὐτῷ βαπτισθῶσιν * Αζαρηνοῖς ὀνητόν πια πῶς χωρεῖ χερόν. οὐ πῶς οὐκ αὐτῷ τῇ λάκκων ἐχόντων, καὶ ἔμ' τῇ λαύρᾳ, τοῦ ὃ τοῖς Αζαρηνοῖς ὁπονεμένης, ἔσταν ἔ' ἄλλως ἔ' ἔρημον ἐκείνῳ οὖσαν, καὶ μικρὸν γε δεῖν ἀνυδρον, ἀνομβρία κατέχει. οἱ γοῦν τ' λαύρας δεδοκότες

τὴν τοῦ ὕδατος ἐνδεῖαν, τὴν μὲν Ἀ incolebant, aquæ veritè in-
 ποῦ λάκκου θύραν, ὑποὶ κλεισ-
 τῇ μοχλοῖς ἀσφαλίζονται.

Τῶν ὅν φυλάττον τῇ ὑπο-
 τῇ τῇ Ρωμαίων δὲ καὶ κειμένων
 Ἀρέθῃ καὶ Αὐτυάδῃ, ὅπλα κατ'
 ἀλλήλων καὶ πόλεμον δραμόντων,
 πολλαχόθεν ἐρήμῳ διασπαρέντες
 οἱ βάρβαροι, ζημῶν τινες ἀρ-
 παγὰς, καὶ εἰκὼν ἀνατροπὰς, καὶ
 ἄλλα ὅσα τῷ ἐν τοῖς τοιούτοις
 βίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ φιλεῖ συμ-
 βᾶν, ἐποίουν. ποτὲ τοῦ κα-
 θολοῦ ἡμῶν πατρὸς τῷ ἐισόδῳ τοῦ
 κινήσιον, προσέρχονται πῆρες βάρ-
 βαροι δύο, προσὶν ὅν αὐτοῖς καὶ
 Χριστιανὸς, Θαλάβας ὄνομα, τῷ
 ὑποὶ Εὐθυμίου πάλαι βαπτισθέν-
 των Ἀγαρίῳ συγγενὲς ὢν, ἕνα
 τοῦ εἰκείου πλήθους ἐπαρόμνοι
 βάρβαρον, καὶ αὐτὸν δαίμονι πῆ-
 λεπῶν ἔχοντι. ἐπεὶ ὅν προσήλ-
 θον, ἐξηγεῖτο τὴν αἰτίαν ὅν Θα-
 λάβας, ὡς ἐλθόντων ποτὲ τῇ
 βαρβάρῳ πατρὶ τὴν λαίαν,
 ὥστε πῆσαι τὰς εἰαυτῶν χαμίλους,
 καὶ τῷ λάκκῳ τὴν θύραν ὅππῃ
 κλειδύων ἐρείπων, ὁ δαίμων ὢν
 οὗτος βαρβαρικῶς πῆρσι κινήσις,
 τὴν μὲν λίθῳ βαρεῖ κατακλᾶ-
 ποδῶν ὅν δαίμων ὢν ἀνὴρ πῆρσι
 πολλῶν δεινότητων, καὶ τὸ λοιπὸν
 ἔκειτο σπαραγμῶν, καὶ ἀφ' ὧν
 τὸ σῶμα ὑποπιπλᾶντος.

Ἐγὼ γὰρ οὐκ παλαιῶν, καὶ τὴν
 ψυχὴν οὕτως ἔχοντι τῷ βαρ-

opiam; cisternæ quidem
 ostium clavibus & vectibus
 communiant.

CXLIII. Cum verò tribunum
 præfecti Romano imperio
 subiecti Arethas & Autades,
 contra se invicem arma &
 bellum suscepissent, per soli-
 tudinem sæpe dispersi barba-
 ri, & pecunias diripiebant;
 & domos evertebant, alia-
 que faciebant quæ in hujus-
 modi solent contingere vio-
 lenta atque tyrannica. Ali-
 quando ergo sedentibus nobis
 ante aditum Cætophii, acce-
 dunt quidam duo barbari;
 cum eis verò aderat quoque
 Christianus, Thalabas nomi-
 ne, cognatus Agarenorum
 qui fuerant olim baptizati ab
 Euthymio; adducentes unum
 è sua multitudine barbarum,
 qui ipse etiam à quodam sa-
 vo Dæmone possidebatur.

C Postquam autem accesserunt,
 exposuit causam Thalabas;
 Cum aliquando venissent
 barbari ad Lauram, ut ad-
 aquarent suas camelos, & ci-
 sternæ incumbens invenissent
 ostium, hic Dæmoniacus,
 barbariori modo commotus,
 gravi lapide illud confringit;
 cum autem illico vicissim
 longè gravius ferit Dæmon;
 ac deinde jacebat tortus &
 dilaceratus, osque habens spu-
 mâ opplerum.

CXLV. Ego verò adveni-
 ens, & animo fractus quòd ita se

Interpr.
 Thala-
 mas.

haberet barbarus, unâ cum viris eum tollo, & ad Sancti capſam adduco; utunde afflictuſ eſt calamitate, illinc inveniat mali quoque medicamentum. Ejuſdem enim eſt, & caſtigare propter temeritatem, & curare ruruſ per clementiam. Poſituſ ergo ad loculum iſ qui laborabat, cum non multum deinceps tempuſ illic manſiſſet, curationem invenit majorem quam petierat; non liberatuſ ſolummodo à mala ea affectione, ſed etiam diviniore lumine in anima colluſtratuſ, & non multis poſtea diebuſ baptizatuſ.

cxlv. Ejuſdem etiam Thalaſ ex fratre aut ſore ſe nepotiſ, immundi Dæmonis dominatu tenebatur. Igitur ipſa quoque ad reliquiarum theſcamportatâ ex Lazario, (illic quippe habitabat Thalaſ) nullum quidem aliud medicamentum exiſtit, niſi ex hujus loculi ſanctificatione ſeu aqua benedicta illituſ; dieſ autem non plureſ quam treſ, ad perfectam ab opprimente liberationem ſufficiunt.

cxlvi. Quid verò dixeris de Agareni Argobſilio? hoc enim nomine pater vocabatur: qui per ſolitudinem greges paſcens, cum exſecranduſ quidam Dæmon in eum inſiliſſet, non ſolum mente, ſed etiam adſpectu & oculiſ

A βάρῳ ὀπκλαδὲς, ἀναμεδμεὶ σὺν τοῖς ἀνδράσιν αὐτὸν, καὶ τῇ τοῦ ἀγίου θήκη προσέλω· ἢ ὅτι ἐπλήγη τῇ συμφορᾷ, ἐκείθεν ὄρεσι καὶ τὸ κεκοῦ φάρμακον. τοῦ γὰρ αὐτοῦ, καὶ παιδύειν διὰ θρασύτητα, καὶ περπύειν πάλιν διὰ φιλαδρωπίας. τεθείς οὖν ὁ πάχων παρὰ τῇ θήκῃ, καὶ χέρονι ἐξῆς οὐ πολὺ πῶδε μέιναι, δειλὸς τιμὴν περπύει μείζονα τῇ αἰτήσας· οὐ τοῦ πάθου μόνον ἀπαλλαγίς, ἀλλὰ καὶ θιοπύρῳ φέγει τιμὴν ψυχὴν περπύει καὶ ἡμέραις οὐ πολλαῖς ὕστερον βαπτισάμενος.

Τῷ δὲ αὐτῷ Θαλάσῃ ἔ' ἀδελφιδῇ πῖς ἀχεδέρτω πύσμα κεκελεύεται. μετακομίδεισιν ποίνῃ σὺν τοῦ Λαζαρίου καὶ αὐτῇ πρὸς τὴν τοῦ λειψάνου θήκην· τῇ δὲ γὰρ ὁ Θαλάσας ὥκει· φάρμακον μὲν οὐδὲν ἔπειν, ἀλλ' ἢ τὸ ἐκ τῶν στερῶν ταύτης ἀγίασμα περιχειόμενοι· ἡμέραι δὲ τρεῖς περὶ οὐ πλείους, πρὸς τελείαν δέκοῦσιν ἀπαλλαγὴν τῷ πύσῳ.

Τί δ' αὖ τὰ κατὰ τὸν Αἰγάρου παῖδα ἡτοις Αἰγάρῳ; τοῦτο γὰρ ὁ πατὴρ ἐκκελεύει· ἔστι ἀνὰ τὴν ἔρημον θείματα νέμων, μαροῦ πρὸς ὀπκλαδὸς αὐτοῦ δαίμονος, οὐ φρίνας μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅτι αὐτὴν καὶ ὀφθαλμοῦς

διάστροφος ἰὺ. προσνεχθεὶς ὃ καὶ
οὗτος τῇ ᾤ λειψαίου γήκη, πάν-
τα ἐν βραχὺ ἀνορθοῦται, καὶ
κατὰ χρεὼν ἕκαστα ἔχει τὰ πα-
τρὶ δόσινδδοται.

Πολλὰ πρὸς αὐτὸν ἔχει ποιαῦτα ἔ-
δριθμοῦ κρείττονα χαλεάζειν.
γυναῖκί γάρ πρὶ κατὰ πλὴν Βη-
ταβουδιστῶν κάμνη ἀνδρὶ συνοι-
κώσῃ, μεσημέριαις ἐν τῷ οἴκῳ
πυτὶ κατημεδῶν, χαλεπὸς ὅπι-
πίπῃ δαίμων καὶ τῇ μὲν παρ' ὁ-
λοῖς ἐπὶ ἀποσπάλαμιν μῆνας τὰ
ὃ ἀνδρὶ πικρὸν τρέχει θανάτου παν-
τὸς εἰργάζετο πλὴν ζαλῶ. ἀφο-
ρήτως οὐκ οὐκίος ἔχον ὅπι τὰ
πάθει, καὶ οὐδεμίαν δυνάμενος εὐ-
ρεῖν ἢ λυποῦντος πᾶσι ψυχῇ, ὅπι
τὸν μέγα ἐστὶν καταφυγῆν. ἔτι
σύζυγον οὐκ μεμνηταὶ πᾶσι ψα-
λῶν, ἀφικνεῖται σὺν αὐτῇ πρὸς
τὸ μοναστήριον. ἐπὶ ὃ οὐ βασιμα
γυναῖκί τὰ εἶδον, προσήδρευε τὰ
πυλῶνι, καὶ δυνατὰ ποιοῦσα, νηστία
περὶ μεδῶν καὶ προσφυγῇ, ἔτι τοῦ
θήκης ἀγιάσματος ἐλάσης ἐσπέ-
ρας, σὺν ἐλαίῳ τὸ φῶς λαλῶν πύ-
νουσα. πρὶ τῇ τῇ ἐξῆς νυκτὶ, ἐπι-
φανεῖς αὐτῇ ὁ μέγας Εὐθύμιος,
ἰδεύτης γέροντας ἐπιδέγει, πορεύου
εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἡ πινόσος εὐθὺς
δελύετο, καὶ καὶ τὸ μακίαις ἐπαύε-
το καὶ ἡ γυνὴ σωφρέτως ἔχουσα,
οἷαδε ἐπαίηται. ἐξ οὐκίονος ὃ
κατὰ τὸν δόσινδδοται τῆς
χαλεπὸς τὰ ἀγίῳ, ἀφικνεῖτό τι

A distortus evaserat. Delatus
autem ipse quoque ad capsam
reliquiarum, brevi omnino
erigitur, & omnia suo loco
restituta habens, patri red-
ditur.

CXLVII. Multa quis posset
huiusmodi & numero maiora
recensere. Quamdā enim
mulierem, quæ in vico Beta-
budison cum marito habita-
bat, meridie domi aliquando
sedentem, gravis invadit Dæ-
mon; & totos quidem sex
menses cum ea colluctabatur,
marito autem morte omni
acerbiorem efficiebat vitam.
Cum itaque is eum casum in-
tolerabilem haberet, nec ul-
lam posset molestiæ invenire
consolationem, constituit ad
magnum confugere. Et con-
jugem assumens ita furore
percitā, venit cum ea ad
Monasterium. Quoniam ve-
rò non licet introire mulieri-
bus, assidebat illa in vestibulo,
faciens quæ poterat, je-
junio utens & oratione, sin-
gulisque vespertis bibens ex
etheæ aqua sanctificata, cum
oleo lucernæ. Porro tertiā
consequenti nocte, ei magnus
apparens Euthymius, Ecce,
inquit, sana facta es, vade in
domum tuam: statimque &
morbis est dissolutus, & ces-
savit insania, demumque mu-
lier mentis compos reverti-
tur. Ab illo autem tempore,
utpote memor beneficii à
sancto accepti, quotannis

veniebat ad Monasterium, ipsumque limen & solum, quod est ante ingressum, & pulverem complexa, ardentius osculabatur, atque Fratres invitabat ad convivium, & quàm humanissimè poterat accipiebat. Et hoc quidem est ejusmodi, sicque nec prioribus cedit magnitudine.

* Al.
αὐτῷ

cxlviii. Illud autem is quoque qui subit calamitatem & ad Sancti sepulcrum curationem percepit, adhuc superstes in Monasterio, unus ex iis qui in eo sunt Monachis, sua lingua & voce testificatur. Est enim quidam Frater in Monasterio, genere Galata, nomine Procopius. Hic ergo Procopius, cum adhuc in civilibus versaretur tumultibus & negotiis, occupatus fuit à spiritu nequam, eumque diu habuit simul habitantem, occultè terrentem, & intrinsecus opplentem strepitu; sicut ipse mihi narravit. Postquam autem relicto sæculo occurrit ad Monasterium, & à conventu Fratrum susceptus est, atque reliquiarum capsam adoravit, statim spiritus nequam est convictus, tamquam tenebræ à luce, & in apertum productus, & Procopius cognitus est esse Dæmoniacus, omnia illa patiens, quæ sunt hominibus ita affectis propria, ut qui sanè disromperetur, & humi projiceretur, adhuc linguâ vinciretur, nec

πρὸς τὸ μοναστήριον ἐπιπίσας, καὶ τὴν φλιάν αὐτῶν καὶ τὸ ἔδαφος πρὸς τὸ εἰσόδου, καὶ τὴν κόιν φιλήματι θεομότηρῳ περιεπίσαστο, καὶ αὐτὸν ἀδελφοὺς εἰσιῖα, καὶ ὡς ἡ δύναμις εἶχεν ἐδείξαιτο. καὶ τοῦτο μὲν διὰ τοιοῦτον. καὶ οὕτω μεγέθους χάριν οὐδὲ τὴν χατόπιν ἀπολαμβάνον.

Εκεῖνο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ τῶν ἐπιφραει ὑποστάς, καὶ ὡς τὰ τοῦ ἀγίου πάτρῳ πυγίπας τὴν θεοπρίαν, τῇ μονῇ ἐπὶ θεῶν, καὶ εἰς τῆς παρ' αὐτῇ μεταστῆναι ὧν, οἱ κεῖα γλώτῃ καὶ φωνῇ μαρτυρεῖ. ἐπὶ γὰρ πρὸς ἀδελφὸς ἐν τῷ μοναστηρίῳ, τὸ γένος Γαλάτης, τὴν κλήσιν Περχόπιος. οὗτος οὐδὲ Περχόπιος, ἐν πολιτικοῖς ἐπὶ θορύβοις καὶ πράγμασιν ὧν, ποιηρῶν κατεχέθη πιδύματι, καὶ τοῦτο οὐτοῖκοι εἶχε μέχρι πολλοῦ, κρυφίως αὐτὸν σκεδισματοῦ, καὶ τὰ ἐσέχου τὰ ἐνδον πληροῦν ὡς περ αὐτὸς ἐμοὶ διηγήσατο. ἐπεὶ δὲ τὸν κόσμον λιπὼν τῷ μοναστηρίῳ προσέδραμῃ, εἰσέδελθον περὶ τῶν συνουσίας τῶν ἀδελφῶν, καὶ τῇ τοῦ λειψαίου προσκυλήσῃ θήκῃ, τὸ πονηρὸν αὐτοῦ ἀπηλέρθη πνεῦμα, ὡς σκότος ὑπὸ φωτός, ὥς εἰς ἐμφανὲς ἦλθε, καὶ Περχόπιος δαίμονων ἐκινείετο, πάντα σκεῖνα πάχων, ὥσα τοῖς οὕτως ἔχουσιν ἴδια, ῥησάτομυθός περ δυνάεως, καὶ εἰς γῆν προσελπίουμένου, ἐπὶ δεσμούμενος τὴν γλώτταν, καὶ

μηδὲ σωήθεις φθίγγεσθαι αὐτῶν
 μένος. ὃν τῷ δὴ καὶ αὐτὸν ὁ μέγας ἰσ-
 ται, καὶ τῷ πατρὶ αἵμα καὶ τῷ μακίᾳ
 καὶ τῷ τῷ γλώττης δεσμοῖν ὑπο-
 λυῖν· καθεύχει εἰς δεξιὰ παρὰ τὴν
 μοῆν δεικνύται· οὐκ ἀπαθῶς μόνον
 ἔχει καὶ ὑπὸ, ἀλλὰ καὶ σφραγίστη
 πασῇ καὶ ὑπομονῇ ἀγαπᾷ, καὶ
 τὸν πληθὺν ἔλκει εἰς ταύτην τοῦ
 Χριστοῦ (ὡς καὶ δύναμις).

Τοῦτοῖς ἀκολουθοῦν τὰ ἔτι τὸν
 ξεικλὸν ἐκείνῳ διεξελθεῖν. κατη-
 μένοις γὰρ ποτε πρὸς τῇ τοῦ μα-
 τασθείου εἰσόδῳ, καὶ πᾶσι μα-
 λῶσαι ἔχουσιν ὡς ἡ χεὶρ ἐκ κατὰ
 ἐρυσιν, ἔπεισιν ἡμῖν οὗτος ρόζω
 μεγάλῳ, καὶ κατὰ τὴν πλῆ-
 σίως, ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ πνεύμα-
 τος ἐλαυνόμενοι. καὶ ὡς τὴν
 λαμπρὰ τῇ φωτὶ. τί ἐμὶ καί
 σοι, τοῦ ἔτι πρὸς Εὐθύμει,
 πρὸς με σὺν βίᾳ ἔλθεις; οὐκ ἔξει-
 μι. ἔπειτα ῥίπτει πρὸς τῆς πυλῶν
 αὐτὸν τὸ ποιητὴν πνεῦμα, πρὸς
 τοῖς ὁρώσιν ἐλεεινότατον. ἀναστὰς
 οὗτος σὺν τῇ θυρωρῷ Βαβύλᾳ, καὶ
 μέλλει αὐτὸν ἀνελόμενοι, ὡς ἔτι
 τῇ λειψάνῳ γήκην κατὰ τὸν
 τῆς ὁμοίων καὶ ἐπὶ φωνῶν εἶχετο. τί
 βιάως οὕτως, βλάδι, διασωστέ με
 καὶ κατὰ σῦρετε; τί με πρὸς τὸν ἐμὸν
 πολέμου ἄγετε; τί πρὸς τὸν ἐχ-
 θρόν; τί πρὸς τὸν αἰκατοπυμωδῶν-
 τὰ με σφοδρῶς ἔλκετε; ὡς βίας οὐ
 πορῶσομαι μετ' ὑμῶν, ἀλλ' ἐξέρ-
 χομαι, καὶ πλῆθος οὐκ ἐπὶ μένῳ. ἐπὶ

A sineretur pro more loqui.

Quem ipsū quoque magnus
sanat, & ab affectione simul
& insania, & linguæ vinculis
exsolvit; sicut in hodiernum
usque diem ostenditur præ-
sens in Monasterio; non so-
lū sanus & à malo liber, sed
etiam omni temperantia &
tolerantia insignis, atque in
eo trahens pro viribus suave
Christi jugum.

cxlix. His consequens fue-
rit ea persequi quæ ad illum
petegrinum spectant. Seden-
tibus enim aliquando in Mo-
nasterii ingressu, & ligonem
in manu habentibus, atque
purgatibus nobis, advenit hic
cum magno impetu & strido-
re, ac intar procellæ, à malo
spiritu actus; atque clarâ vo-
ce exclamans; Quid mihi &
tibi, Dei serve Euthymi? Quò
me cum violentia trahis? Non
exeo. Deinde cum apte fores
projicit spiritus nequam, ca-
su videntibus maximè mise-
rabil. Surgentes igitur cum
janitore Babyla, cum vix cum
sustulissimus, ad reliquiarum
capsam deducimus. Ille au-
tem adhuc similes voces usur-
pabat, clamans; Cur me sic
violenter divellitis, & distra-
hitis? Cur me ducitis ad ho-
stem meum? Cur ad inimi-
cum? Cur me ad eum vehe-
menter trahitis, qui me sem-
per incendit? ô vim! non ibo
vobiscum, sed egredior, neque
amplius manebo. Postquam

verò ad ipsum Sancti sepul-
crum cum peregrino multum
defessi pervenimus, cum rur-
sus dejicit Dæmon, & cum
totam illam noctem mutus
omnino transegiſſet, manè
surgit moderatus & sanæ
mentis, ne minimas quidem
habens priorum reliquias.
Itaque unâ cum eo epulati,
inter cœnandum interrogavi-
mus, quidnam eſſet quòd heri
patiebatur, & quemadmodum
huc veniſſet, & quidnam cla-
maret. Ille verò cuncta dice-
bat ſe ignorare, & neque quò
modo veniſſet, neque quid
clamaret, ſe omnino ſcire.

C1. Porro hæc talia cum
ſint, atque ad eum modum,
nullamque relinquant exlu-
perantiam ratione miraculi,
iis ſolis cedunt quæ contige-
runt in vico Betagabæorum,
ad quæ nimirum properat o-
ratio. Scilicet erat quidam in
Monasterio Preſbyter, ex eo
vico ortus, nomine Achtha-
bius, qui quadraginta quin-
que annos in eo peregerat,
Chriſtiſque mandatorum pro-
dum operarium oſtenderat
ſe. Erat autem ei quoque fra-
ter genere in ea villa Betaga-
bæorum, quæ ad duodecimum
lapidem diſtat à Gaza, nulla
ex parte faciens ſimilia & co-
gnata cum fratre, Romanus;
(ita enim vocabatur) ſed vi-
vens molliter & diſſolutè.
Igitur quidam invidiâ in eum
ductus ob opes, malignè inſi-

ἡ πρὸς αὐτὸν τῆς τοῦ ἁγίου πάρος
σὺν τῇ ξηνικῇ πολλὰ χαμόπετε γε-
γνησθαι, χαταβάλλει καὶ πάλιν
αὐτὸν ὁ δαίμων, καὶ πῦσαι ἄφαντος
τὸ ὄψεται ἐκείνῳ τὴν νύκτα
ἀφθαρτῶν, συμφρονεῖ ἔωθεν ἐν ἡ-
φαι αἰστάται, ἐν δὲ βραχὺ λεί-
ψαντο τῆς πρετέρων ἔχον. συνε-
σταθόντες ποίνῃ αὐτῶν, ἡμέτερον
μεταξὺ τῆς τραπεζῆς, τὴν ὅσον ῥυθ-
μῶν, καὶ ὅπως ἐνταῦθα ἔλθοι, καὶ
τὴν ἄρα κερᾶζον ἰὼ. ὁ δὲ πᾶντα
ἔλεγον ἀγνοεῖν, καὶ οὐτε πῶς ἔλθοι,
οὐτε ὅθεν ἐκεῖ τὸ ὄψεται εἶδεναι.

Ταῦτα ποίνῃ τοιαῦτα ὄντα καὶ
οὕτως, οὐδεμίαν εἰς θαύματος λό-
γον ὑποβολὴν ἀπολείπεται, μό-
νοις ὑποχωρεῖ τοῖς καὶ τὴν Βη-
ταγαβᾶν καμῶν γενημένοισι,
ἐφ' ᾧ δὲ ἡ τοῦ καὶ ὁ λόγος τὴν ὁρ-
μὴν ἔχει. ἰὼ γάρ τις ἐν τῇ μο-
ναστηρίῳ περιούτιος, ὁ τοιαύτης
ἀρμυρῆς καμῶν, Ἀρχιεπίσκοπος
ὄνομα, πέμπτοι ἐν αὐτῇ πρὸς
τοῖς ποταράκοντα ἔτος διαπλέ-
σας, καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐντο-
λῇ ἐργάτης ἀναδιδυχαῖς δόκιμος.
Προσὶν δὲ τις αὐτῷ καὶ ἀδελφὸς
καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ Βηταγαβᾶν,
ἡ τις δάδεια σωμαίοις Γάζης ἀ-
πέχει, οὐδὲν ὅμοια οὐδὲ συγγε-
νῇ τῷ ἀδελφῷ παράηται, ὁ Ρω-
μανός· οὕτω γὰρ ἐχέλειτο· ἀλλὰ ζῶν
ὄχλος πρὸς αὐτοῦ. βασιλεύας
οὐκ ἐστὶν αὐτῷ τὸ οὐσίαν, ἐφ' ἧς καὶ κα-
κοῖργας,

καίρω, ὅς φελέσθαι αὐτὸν ἐπι-
 ράτο. τοῦ σκοποῦ δ' Ἀβμαρτών,
 εἶτα καὶ σφοδρότερον τοῦ τ' βασιλείας
 κέντρῳ πληγῆς, ἐν Ἐλευθεροπό-
 λει γίνεται, καὶ πῖνα πῶδα λαμ-
 βάει γήγητα κατ' αὐτῆς, πολλοὺς
 τῶν τοῦ πλησίον βλάβῃ οὐ δέ-
 λαιος ἀνθρώπων. ὁ μὲν οὖν αἰς εἰς
 ταῖς τέχναις ἐξεπῆτο. ὁ Ῥωμανὸς
 δ' οἷα τῆς γυναικὸς οὐδὲν πε-
 ρεῖν, ἐν ἀρχῇ διήγει, οὐδὲ μάλιστα
 ὅλως τῆς κακουργουμένην αὐτῇ
 φυλακὴν ἔχει. καὶ πῖνι τὸ σῶμα
 ἰατρικῇ ληφθεὶς τοῦ θεοῦ τὸ πολὺ
 τ' ῥαθυμίας ἐγκόπιοντος, καὶ τῶν
 αὐτῆς ψυχῇ πρὸς ἀπουσίαν ἐπανα-
 γοῖτος, καὶ διὰ τοῦτο περὶ γένεσθαι
 * αὐτῆς ταῖς ἐκ τοῦ πονηροῦ μεθο-
 δίας βραχὺ πῶδα χαρῆσαντος.
 αἰς οὐ πολλῶν ὕπνου διλῶσι τὰ
 ἐπαγόμενα τῶν οἴκῳ ἀνακομίζεται.
 εἶτα σφοδρότερον κακοῦ κατὰ σπύ-
 ραντος. ὁ μὲν, ἔκειτο ὑδριῶν, καὶ
 τ' ἐχάτῃ ἐν τῇ ἰατρικῇ τέχνῃ
 λαβὼν ἀπαγρόδουσι. οἱ περὶ σπύ-
 ραντες δ' αὐτὸν καὶ οἱ φίλοι περὶ ἐχά-
 θυντο, τὸ πᾶν τῶν ἀφίειντες ἐπὶ
 αὐτῷ καὶ χειρὸς δάκρυον.

Οὕτως οὖν βαρύντα ἔχον
 ἐκείνῳ, καὶ αὐτὸν ἥδη τῶν πε-
 λῶν ἐκδιχόμενῳ, μόλις καὶ
 ὅσον ἀμυδρὸν πῶδα ἰδεῖν τὸ
 βλέμμα δίδας, δίδεται τῆς πα-
 ρόντων ἐκχαρῆσαι μικρὸν καὶ μόνος
 αὐτὸς ἐπὶ ἐρημίᾳ κατὰ λειφθεὶς,
 καὶ πρὸς τὸν τοῦχοι ὁπιστραφεὶς,

Tom. II.

A diabatur, easque conabatur
 auferre. Cum autem à scopo
 aberrasset, deinde & vehe-
 mentiori invidia stimulo sauciatus esset, venit Eleuthero-
 polim, & contra eum assumpsit
 quemdam præstigiatores,
 proximi noxam miser magno
 comparans. Atque ille qui-
 dem prout sciebat & poterat
 usus est artibus suis. Roma-
 nus verò, ut qui nihil prævi-
 disse eorum quæ gerebantur,
 B degebat in agro, nullatenus
 cavens ipsius maleficia. At-
 que correptus à quodam ve-
 terano corporis, (quod Deus
 magnam sociordiam interrump-
 peret, ejusque animam ad se-
 dulitatem reduceret, ac ideo
 permisisset, ut aliquantum
 * Al.
 αὐτῇ
 vinceretur à Maligni insidiis;
 quemadmodum non inulto
 post declarabunt quæ subjun-
 gentur.) domum refertur.
 Dein ubi malum vehementius
 C incubuit; ille quidem jacebat
 hydropicus, extremamque
 acceperat ex arte medicorum
 deplorationem; affines autem
 & amici circumfidebant, ul-
 timasque separationis lacry-
 mas propter eum mittebant.

c. i. i. Sic igitur gravissimò
 affectus ille, jamque ipsam
 mortem expectans, vix di-
 ductis oculis, & quo solùm
 modo quid obscure videri
 queat, orat eos qui aderant,
 ut paullulum secederent: ip-
 seque solus relictus, & ad pa-
 rietem conversus, sicut ille

T t

14. Reg. magnus Ezechias aliquando, A
 xx. 2. talia in contritione cordis est
 precatus; Deus virtutum, qui
 dixisti; Cum reversus ingemne-
 15. ris, tunc saluus eris; ipse respice
 super me, & ab hac, quæ me
 comprimit, necessitate & ca-
 lamitate eripe. Interea au-
 tem, cum in mentem ei ve-
 nisset, magnum etiam voca-
 * Al. bat Euthymium adversus
 C. morbum, virumque Deo of-
 ferebat intercessorem, atque
 per ipsum rogabat ut libera-
 retur.

CLII. Postea velut in ecstasi
 constitutus, videt quemdam
 vestitu Monachum, pilis ca-
 num, adstantem & dicentem;
 Quid vis tibi faciam? Et ille
 quidem, metu, inquit, &
 gaudio divisus, interrogavit.
 Quis tu es, domine? Respon-
 dit is; Euthymius, quem ipse
 modo vocabas. Neque ad
 meum adspectum quidquam
 extimescas; sed videam, in-
 fit, quid patiaris, & quænam
 corporis tui pars occupetur
 calamitate. Cumque ille ven-
 trem ostendisset, ipse conjun-
 ctis digitis suis rectà, iisque
 usus tamquam gladio, scindit
 humidum illud ventris, mor-
 bidumque humorem excernit
 & diffundit; necnon ex ven-
 tre educit veluti laminam
 quamdam è stanno factam,
 * Al. characteres quosdam habentem,
 C. eamque in mensa subji-
 cit ejus oculis. Deinde cum
 scissuram manu conjunxisset,

χαράτωρ Εζεχίας σκῆνος ὁ μέγας
 ποτὶ, ποιαῦτα ἐν συντριβῇ καρ-
 δίας προσήχeto· ὁ θεὸς τῷ δυνά-
 μει, ὁ εἰπὼν, ὅταν ἀπογραφῆς
 τινάξῃς, τότε σωθήσῃ, αὐτὸς ὀπί-
 βλεψὼν ἐπ' ἐμὲ, καὶ τὸ σωτηρίου
 με ταύτης ἀνάγκης καὶ τὴν συμφο-
 ρὰν ἐξελοῦ. ἐν ποσούτῳ ᾧ, εἰς
 νοῦν αὐτοῦ ἐπελθὼν, καὶ τοὺς μέγαν
 Εὐθύμιον σκάλει χεῖρ παύσας, καὶ
 μεσότητι προσήγαγε τὸν ἀνδρα Ἰωάννην,
 καὶ δι' αὐτοῦ τὴν ἀπαλλαγὴν κῆ-
 ρeto.

Εἶτα ὡς περ ἐν σκῆματι γρόμο-
 νος, ὁρᾷ πινὰ τὴν σολὴν μοιχαλὸν,
 τὴν πύλα λούκων, ὅπως αὐτὰ. καὶ πῶς
 βούλει ποιήσω σοι, λέγοντα. καὶ ὁ
 μὲν, δέει, φησὶ, καὶ ἡδονὴν μελοθεῖς,
 τίς ἄρα σὺ εἶ δέσποτα ἤρετο. καὶ
 ὁ δὲ, Εὐθύμιον, ἔφη, οἱ ἐναλχες
 σκάλει αὐτός. καὶ μου προσέειπεν
 ὅτι μὴδὲν ἀποδειλιάσῃς· ἀλλ'
 C ἴδω, φησὶν, ὁ πῶς πάχεις, καὶ τί
 σοι τοῦ σώματος κέχρηται συμ-
 φορὰ. τοῦ ᾧ, τὴν κοιλίαν ὑπο-
 δύναιτος, συζύξας αὐτὸν δακτύ-
 λους αὐτοῦ εἰς ὀρθοῦς, καὶ τούτοις οἶα
 δὴ καὶ ξίφει χρυσάμυθον, τέμνει
 τὸ διαδνηκὸς τὸ γαστρὸς σκῆνος, καὶ
 τὸ πάχος σκαλίζει ἐκ διαχέει ἐξά-
 γει τε τὸ γαστρὸς οἶον πεταλὸν
 π * χατητήρευ πεποιημένον, χα-
 ρακτηρεὺς ἔχον πινὰς, καὶ τοῦτο
 ὅτι περὶ τῆς πινὸς ὑπὸ ὅτι αὐ-
 τῷ ἦθον. ἔπειτα καὶ τὴν τομὴν
 τῇ χειρὶ συνάψας καὶ ἀπαλείψας,

ἀνέροισιν πὶ τὸ μέγεθος καὶ ὕψος ἡμέ-
 ρος, ἅπαν ἐξ ἧς αὐτὸς καταλέγει
 τὸ δρᾶμα· τίμῃ δ' αὐτοῦ βασκα-
 νίας, τίμῃ τοῦ γότου μίσθωσιν, ἢ
 τῆς δαίμωνος ἐπίκλησιν. Οὐκ αὖ
 δὲ σοι, φησὶν, οὐδὲ οὕτως αἱ τοῦ
 ἐρῶντος παρεγίνοντο μηχαναί, εἰ
 μὴ αὐτὸς αὐτὰς τὰς λαβὰς παρέ-
 χεις. ἰδοὺ γὰρ ὅσος ὁ μεταξὺ θεο-
 ρος, καὶ οὐτε εἰς ἐκκλησίαν ἔλθων
 πῶς θαλαῖα, οὐτε τοῖς ἀρχαίοις
 προσελθὼν μυστηρίοις· ἀλλ' ἅμα
 λαὸς ἐξ ἧς καὶ ἀμελείας, πόρῃ εἰς
 τὴν ψυχὴν ἦκεν ἢ σῆν. ἐπὶ τοίνυν
 ἔλεόν σου πεποίηκεν ὁ θεός, τοῦ
 λοιποῦ πρὸς σε σιαπῶ, καὶ μι-
 κρὸν μὲν ἀμέλει δὲ ἑαυτοῦ
 σωματικῆς.

Ταῦτα ἐπεὶ τὸν Ῥωμαῖον ἀκού-
 σαι, διαμαρτυρεῖται ὡς εἶχε ὁ θεὸς ὁ-
 ρᾶ, καὶ ὅτι αὐτὸς ἤδη καὶ πρὸς τὴν γα-
 λῆρα διαπύδεντος καὶ συγκαλέ-
 σαιτα ὅντιν ἐπιτηδεύει, ἢ ἐπιστα-
 σίαι αὐτοῖς καὶ ἀγίου, καὶ τὸ ἐν τῇ ἐκ-
 κλησίᾳ διὰ τὴν δακτύλων τομὴν, καὶ πα-
 σαι ἀπὸ τῆς ἀπαρχῆς αὐτῶν· ὅ-
 τιτα ἡ καὶ εἰς ἡμᾶς διαβίωαι, καὶ
 πρὸς τὴν πρὸς τὴν μονὴν ταῦτα καὶ
 Ἀρχαρίων τὸν ἀδελφόν καὶ πᾶσιν ἡμῖν
 διηγήσατο. ἢ μὲντοι τὸ θαυματουργ-
 ῆας ἡμέραν, ἐορτίζων καὶ εἰς τὸ δεῖπνον
 καὶ μεγίστην ποιῆται, καὶ δι' ἐτοὺς
 ἀποδίδωσιν ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ ταῖς χεί-
 ρας. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτον.

Ὁ δὲ μοι λέγειν ἐξ ἧς ὁ λόγος ὤρ-
 μηται, δίδωκε μὴ καὶ ἀπὸ τῶν δό-

A atque inunxisset, partemque
 effecisset incolumem & sa-
 nam, deinceps ei totum actum
 refert; opum invidiam, ma-
 lefici conductionem, Dæmo-
 num invocationem. Te autem
 ne sic quidem, inquit, vicis-
 sent hostis machinationes, * Al.
 nisi ei ipse ansam præbuisse. * Al.
 Ecce enim, quantum inter-
 lapsum est tempus, & neque
 ad Ecclesiam venire curasti,
 nec ad intemerata accedere
 B sacramenta: sed vixisti sine
 cura & sollicitudine, quan-
 tum ad tuam pertinet ani-
 mam. Quoniam ergo Deus te
 miseratus est, de reliquo at-
 tendet tibi ipsi, & ne amplius
 ullatenus tuam salutem ne-
 gligas.

CLIII. Hæc ubi audiisset Ro-
 manus, & statim, prout erat, * Al.
 surrexit sanus, tumore uteri i fer.
 jam perspirato; & convoca-
 tis suis necessariis, eis Sancti
 C adventum, miramque illam
 per digitos sectionem, & to-
 tam absolutè renunciavit vi-
 sionem. Deinde verò ad nos
 quoque transit, hæcquenar-
 * Al.
 ravit tum præfecto Monaste-
 rii, tum Achthabio fratri, * Al.
 tum nobis omnibus. Itaque
 diem editi miraculi, maximum
 hucusque festum facit, &
 quotannis adhuc Sancto agit
 gratias. Sed hoc quidem est
 huiusmodi.

CLIV. Quod autem jam di-
 cere aggreditur mea oratio,
 vereor ne videatur multis in-

* Al
Φ. τ. α.
C. Φ. α.
C. α.

credibile, virique moribus & benignitati minimè congruum; tantum ostendit ardorem perfectumque zelum contra perjuros. Est enim quidam vicus ad solem Orientem, à Laura Phatarum distans decem stadia, ipse pariter Pharan vocatus; non quòd (arbitror) cognomen acceperit, sed potius quòd ipse suum nomen dederit Lauræ. Porro vir quidam, nomine Cyriacus, ex eo vico ortus, erat gregis pastor: cùmque per illas solitudines gregem pasceret, à quodam ejusdem vici homine, ipso etiam paupere, in fidem accipit oves alias numero decem, quò & illas cum suis pasceret. Interlapso autem aliquanto tempore, pauperem invadit inexorabilis aliqua necessitas. Qui quidem quoniam nihil aliud possidebat, statim ad parvum gregem respexit, illumque vendere propter extremam necessitatem festinabat. At verò Cyriacus, qui uti apparuit, mali animierat, & nec parvo quidem lucro præferabat veritatem, octo solas reddidit, totque se ab eo principio accepisse affirmabat. Cùm is verò duas alias adhuc peteret, Cyriacus inficiabatur; atque res eis tendebat ad contentionem, & ambo vehementer altercabantur.

CLV. Quidam verò arbitri inter eos medii accepti, jusju-

A ξει τοῖς πολλοῖς, καὶ ἡκιστα τῷ ἄνδρὶ ἦν ἐν τῇ χρηστότητι εἰκόσ· τοσαύτῃ θερμότητι κατὰ τὴν ψυδροκούπτει καὶ ζῆλον ἀκριβοῦς παύσῃσιν. ἔτι γὰρ πρὸς αἰχοντα ἡλίον κάμει τὸ λαύρας· φαρὰν, δὲ κατὰ τοῖς ἀπέχουσαι, φαρὰν ὁμοίως καὶ αὐτὴ καλουμένη· οὐ μεταλαδοῦσα, οἶμαι, τὸ ἐπανομίας, ἀλλ' αὐτὴ τῇ λαύρᾳ μεταδοῦσα μάλλον. αἰὲρ δὲ ἵς ὄνομα Κυριακὸς ἐκ ταύτης ὁρμώμενος, θρεμμάτων ποιμὴν ἰὼν καὶ τὸ ποιμνιον ἀνὰ τὰς ἐρήμους νέμων ἐκείνης, πιστεύεται ὡς πρὸς τὴν αὐτῆς ὁρμημῶν κάμει, πένητος καὶ αὐτῇ, δὲ κατὰ τοῖς θρεμμάτων καὶ ἔπειτα θρέμματα, ὥστε καὶ αὐτὰ τοῖς ἐαυτοῦ συμποιμάνειν. χροῖον ὃ μεταξὺ διαχωρῶν, κατελήφει μὲν πρὸς αὐτὸν αἰχοντα τὸν πένητα χρεῖα· καὶ ὁ μὲν οὐδένος ἀπορῶν ἐτίθει, C πρὸς τὸ βραχὺ ποιμνιον αὐτῶν· ἀπειθεῖ, καὶ παύσῃ καὶ αὐτὸ διὰ τὸ τὴν χρεῖαν ἀναλχαῖον ἡπύγιστο. γνώμης ὃ, ὡς εἴποιεν, ὁ Κυριακὸς μοχθηρῶς ὦν, καὶ οὐδὲ μακρὺ κέρδος θεωρηθεῖς τὴν ἀλήθειαν, ὅτι πρὸς ἀπεδίδου μὲν καὶ τοσαύτῃ λαβὴν παρ' αὐτῶν καὶ τὴν ἀρχὴν ἰχυερίζετο. τῷ δὲ, ἐν ταῖς πρὸς δύο θεωρησάμενος, ὁ Κυριακὸς ἔξαρκος ἰὼν καὶ εἰς φλογειάαν αὐτοῖς ἐχάρει τὸ πρᾶγμα· καὶ ἀμφω σφοδρῶς ἐκασιάζον.

Διατηρεῖ δὲ πρὸς αὐτοῖς μέσσοι ὡς κατελήφεντες, ὅρκον

τῷ βουλομένῳ ἐπέσταν, ὥστε ταύ-
τῃ ἀγλύσασθαι τὸ εἶναι τοῦ Κυ-
ριακοῦ τοίνυν ὁμοῖον παρερημέ-
του, ὁ πῆνς χεῖρ τὸ τοῦ λειψάνου
θήκης, τοῦ μεγάλου θαλασῆς Εὐ-
θυμίου, τὸν ὅρκαν ἀπέχευ· καὶ πρὸς
αὐτοῖς ἡμέρᾳ ἡδὴ ἀφώγειτο, καὶ
ὁμοιούμενος κατ' αὐτὸν ἐκένειν
ὁ Κυριακός, ἢ μάλλον ἐπιπορχή-
σων, κατήειμ' τοῦ πῆντος παρὰ
τὸ μοναστήριον. ἔπει δὲ τὴν δὴ
Ιερουσαλὴμ εἰς Ιερικὴν φέρονταν
ἐν ποσὶν ὄχρῳ, ἡδὴ δὲ αὐτοῖς καὶ
τὸ μοναστήριον ἴδαντο, ἰδὼν τὸν
Κυριακὸν ὁ πῆνς ἐκδοτὸν ὅλον τῇ
ἐπιπορχίᾳ * γαγγημένον, ὥσπερ
ἐπ' ἀκρᾷ γλώττης τὸν ὅρκαν ἔχο-
ντα, καὶ δίδους χαλεπὰ ὁμιᾶσαι
μέλλων ἢ ἐπιπορχέσθαι αὐτόν. ἀγ-
νῆται, φησὶν, ἀνατρέψαντες ἀδελ-
φές. ἰκανὴ γὰρ * εἰς πίστιν καὶ αὐ-
τῷ μόνοι ἢ παρὰ τὸν ὅρκαν ὁρμή,
καὶ πλείον οὐδὲν διὰ παρηγορίαν.
ταῦτα ὁ μὲν εἰπὼν, ἰδὼν αὐτὸν
μὴ ὁμιῶσαι. ὁ δὲ, ὅς τις ἠνείχετο·
ἀλλ' εἰ μὴ καὶ τὴν ἐπιπορχίαν ἐρ-
ῶν πελάσσειν, ὥς ἀποπα μάλλον
ἐνόμιζε δεῖν. ὡς οὖν εἰσῆλθε τὸ
μοναστήριον, καὶ τὸ διπλὸν ἐκένει
χεῖρ τὸ τοῦ λειψάνου θήκης ἐτόλ-
μωσε, καὶ τὴν ἐπιπορχίαν εἰς πῆ-
ρας ἡγάγε· ὁ μὲν ἀφρων ὡς ἀλη-
θὲς ὢν, εἴπει ἐν καρδίᾳ, ὅς τις
εἴη θιός· μάλλον δὲ λήθην αὐτόν
λαβὼν τὸν τοῦ, λήσιν ἐνόμιζε καὶ
αὐτόν.

A tandem detulere ei qui veller,
ut eâ ratione controversiam
dirimerent. Itaque quod Cy-
riacus jurare statuerat, pau-
per ab eo exigebat juramen-
tum per capsam reliquiarum,
magni nempe Euthymii. Jam-
que eis fuerat certa dies pre-
stituta; & per illam ipsam
juraturus Cyriacus, imò pe-
jeraturus, descendebat cum
paupere ad Monasterium.
Cum autem pedibus incede-

B rent per eam viam quæ ab
Hierusalem fert in Hiericho,
& jam ab ipsis videretur Mo-
nasterium, cernens pauper
Cyriacum totum perjurio de-
ditum, & velut in summa lin-
gua habentem jusjurandum,
timore affectus, perinde ac si
ipse juraturus fuisset, aut pe-
jeraturus; Age, inquit, fra-
ter, revertamur. sufficit enim
ad fidem vel sola ad juramen-
tum propensio, nec quidquam

C amplius oportet adjicere. His
ille dictis, rogabat eum ne ju-
raret. Contra is non sustine-
bat; sed nisi etiam perjurium
re ipsâ perficeret, se magis
quali rem absurdam facere
putabat. Postquam ergo in-
gressus est Monasterium, gra-
veque illud adversus reli-
quiarum thecam perpetravit,
& perjurium perduxit ad fi-
nem, *Inspiciens* ille, ut verè
erat, *dixit in corde*, Non est
Dei filius potius ipse Dei obli-
tus, existimabat fore ut eum
quoque lateret.

* Al.
γινόμε-
νος

* Al.
infer.
ἰμῶ

Psalms
LII. 2.

CLVI. Et domum quidem A
tunc est reversus, tamquam
commodâ fortunâ, lucto per
perjurium facto, stultè latus.
Postridie autem ipse quidem
in lecto jacebat jam vigilans
circa mediam noctem: ei verò
videbatur, ostio domûs spon-
tè aperto, accedere senex qui-
dam Monachus cum quinque
junioribus, manu dexterâ vir-
gam tenens, & multa luce
domum collustrans, eumque
terribili adpectu intuens, au-
sterâ voce dicere; Quidnam
ergo, ô stolide, ausus es in
capsam Euthymii? eum au-
tem, ore obstrictum, nihilque
invenire valentem pro excu-
satione, sed instar muti lin-
guâ præpeditum, statim tradi-
disse iis qui circa se erant &
jussisse puniri; deinde cum
quatuor eum distendissent,
quinto virgam in manum tra-
didisse, & mandasse ut validè
verberaret; ne esset Dei con-
temptor, nec perjurus, nec
fraudator alienorum. Ubi ve-
rò visus est accepisse satis pla-
garum, repressâ manu ado-
lescentis, eum apprehendit
capillis, & ait; Num nosti,
impie, esse Deum, qui talia
interra judicet? Ecce utique
hac nocte animam tuam repe-
runt à te; quæ verò improbè
abstulisti, cujus erunt? Ideo
autem tibi & hoc intulit sup-
plicium, ut ex eo alii evadant
meliores, & perjurii pericu-
lum fugiant, seu potius ipsam

Luc.

xii. 20.

* A'.

infer. 20.

Καὶ οἶκός τε ἡ τῆς αὐτοῦ ἐπατήσε,
καὶ τὸ ἐν ῥυτίδι τῆς ἐκείνου
κίτας κέρδει ἀνοήτως ἡδονεύσας. ὅς ἡ
ὑπερβίας, ὁ μὲν ὅτι τὸ κλίτης πρὸς
μέσας νύκτας ἤδη χρηστῶν ἔκειτο.
ἐδόκει ἡ αὐτῷ τὸ τὸν αἰὼν πύλης
αὐτομάτως ἀφανισμοῦ, γένεσθαι
πῶς μοι γὰρ ὑπὸ τῶν πέντε
πρὸς ἀλλήλους τῇ μὲν δεξιᾷ ῥάβδον
ἔχοντα· φωνὴ ἡ τὴν οἰκίαν πολλῶν
καταλαμβάνοντα. Ἐβλουστῶν πρὸς
αὐτὸν βλέψας, καὶ αὐτῶν τῶν
φωνῶν, ἡ πῆλξ ἀρα, φάναι, μα-
ταίε, καὶ τὸ Εὐθυμίου θήκης πέτολ-
μικας; τὸν ἡ φησὶν ὅτι καὶ
μηδὲν εἶρῃ εἰς ἀπολογίαν δυνάμε-
νον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπλησίαν τῇ
γλῶττῃ πεπεδημένον, σκεδουῖα
τοῖς πρὸς αὐτὸν ὄφθας ἐκ λευσομέ-
νον πμωρεῖ. εἶτα τὸ πρὸς ἀρῶν δια-
φάνειαν αὐτῶν, τὸ πέμπτον ἐλπί-
σαι τὸ ῥάβδον, καὶ τὴν πῆλξ ὅτι σκῆψαι
σφοδρῶς. ὡς αὖ μὴ καὶ φρεσὶ τῆς
θεοῦ, μηδὲ ἐπίορκος, μηδὲ ἀποστη-
τῆς εἶναι τὸ ἀλλοτρίον. ὥστε ἡ ἰκανὸς
τῇ πληγῶν ἔχειν ἐδόκει, τῆς τῶν
χειρῶν τῶν νεαίσκων, ἀπὸ τῶν αὐτῶν
τῶν χερῶν, καὶ φησὶν ἡ πῶς ἐλπί-
σει, ὡς ἀρα ἐπὶ θεῷ, τὰ τοιαῦτα
κρίνειν ἐν γῇ; ἰδοὺ δὴ ταῦτα τῇ νυκ-
τὶ τῇ ψυχῇ σου ἀπαποδοῖς ἀπὸ σοῦ.
ἀὶ ἡ κακὸς ἀπετέρησας, ἥτις ἐστὶν;
διὰ τοῦτο δέ σοι καὶ τὸ πμωρεῖ ἐπὶ
γαρ ταῦτα, ὡς αὖ ἐπὶ βελτίους
ἀπὸ αὐτῆς φησὶν καὶ τὸν * ὅτι πο-
κίας κίνδυνοι, μάλλον ἢ καὶ αὐτῶν

τὸ ὀμνύειν ὅλως, καὶ ἂν ἀληθεύειν μέλ-
λωσι, ἀφ' αὐτῶν.

Ταῦτα ὁ μὲν ἀπειλήσας τῷ Κυ-
ριακῷ καὶ εἰπὼν, μὴ τῷ πρὸς αὐτὸν
ἀδελφῷ ἄχρηστον. αὐτὸς ἡ πρὸς τὴν
ὄψιν ἀφ' αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸς τὴν
ἐπὶ τὰς ἐκ τῶν πληγῶν ὀδύνας πρέ-
πον ὀκνέον, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῇ
φωνῇ, καὶ ὅτι πλησίον ἐπὶ τῇ
τῶν πληγῶν τῇ ὑπερδύναμι, καὶ τὴν
ἐπιτοκίαν θερμῶς ἐξηγόρευε, καὶ τὰ
τὴν συμφορὰν αὐτοῖς ἀνεκλάετο· εἰ-
πα καὶ κομιδῶν ὑπὸ αὐτῶν πρὸς
τὴν ἀγίου θήκην ἐδίδου. Ἰάχα, λέ-
γων, ὅτι τὰ ἀφορήτως ταύτας πλη-
γὰς ἐπιθεῖς, ῥᾶν αὐτὸν ἐλάσσειτο, μα-
θητὴς ὡς ἐκείνου, ἀγαθὸν εἶναι μάλ-
λον ἢ καλᾶν ψυχικῶς ἔχοντος· ἐ-
πὶ χολῇ γὰρ αὐτὸν πρὸς τὴν καὶ
ὀδύνα ἰατρικὰ τέχνη καὶ χεῖρες ἀ-
κρίβειαν. ἐκείνοι μὲν τούτων ἀκηκό-
ντες, ἐπειτα ἡ καὶ ὅπως ὑπερδύναμι
πεπληγὸς θεασάμενοι, καὶ δέξαντες
οὐ μικρὰ καὶ αὐτοὶ, ὅμως πρὸς τὴν
ἐπιθυμίαν τὴν ἀνδρὸς εἰκόντες, σοφί-
ζονται τὴν ἐκ κομιδῆς οὕτως δύο σάκ-
κοις ἀχρεῶν πληροῖσι, καὶ τούτοις
ὄντως πρὸς τὴν πληγὴν ἐν ἀναθήμε-
νοι, εἴτα μέσον αὐτὸν ἐπιθεῖν, καὶ
οὕτως εἰς τὸ μοναστήριον καὶ τὴν θήκην
ἀφ' αὐτῶν ἀφ' αὐτῶν. οἱ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν
ἡμῖν πάντα διηγησάμενοι, καὶ τὰς κατ'
τῶν πληγῶν ὑπερδύναμιν, το-
σοῦτον τοῖς ἀδελφοῖς ἐμβάλλουσι
δέος, ὥς μηδὲν εἰς ἐκείνου, μὴ πρὸς αὐ-
τὸν πρὸς τὴν ἀγίου θήκης ὀμνύειν

A omnino iuramentum, et si ve-
ra sint dicturi.

CLVII. Hæc ille cum Cy-
riaco minatus esset ac dixisset, statim cum comitibus suis recessit. Ipse vero visione con-
turbatus, & alioqui ferre non
valens dolores plagarum, vo-
ce usus est acutior, vocavit
que eos qui prope erant; tum
plagas ostendit, & perjurium
fervidè confessus est, suam-
que apud eos deflevit calami-

B tatem. Deinde rogavit, ut
eum ferrent ad Sancti cap-
sam, dicens; Fortè is qui inflix-
it has intolerabiles plagas,
facilius & curaverit; cum sit
illius discipulus, cui est inna-
tum benefacere potius quàm
punire; quandoquidem vix ad
tales dolores suffecerint me-
dicæ artes atque manus. Qui-
bus illi auditis, postea verò &
intuiti quàm gravissimè va-
pulasset, ipsique etiam non
C mediocriter territi, cæterum
cedentes viri desiderio, ejus-
modi excogitant exportatio-
nem; implent duos saccos pa-
leâ, cumque eos asino ex-
transverso rectè imposuissent,
eum deinde ponunt medium,
sicque ad Monasterium & ad
capsam deferunt. Qui cum
omnia quæ ei evenerant,
nobis narrassent, & quas
in tergo acceperat plagas
ostendissent, tantum Fra-
tribus metum immittunt,
ut nullum ex hinc, neque
per Sancti thecam jurare

finerent, neque quantum in eis esset, alii iusjurandum deferre.

CLVIII. Porro illi ubi tunc apud nos diem transgissent, ut viderunt Cyriacum vel tenui & imbecillâ spe vitæ esse privatum, & ad mortem spectare; quod venter ei defluxisset, & os ne tantillum quidem posset vomitum reprimere; eum tollunt, domumque rursus referunt. Is verò cum illa vix nocte vixisset, mortuus est postridie.

CLIX. Illo autem tempore externus quoque quidam alius peregrinus, in Monasterio hospitio acceptus, & precandi gratiâ in templum profectus, cum quæ in eo erant omnia contemplatus esset, mediâ nocte sepulcrum Sancti subiit, urnamque argenteam illi impositam, manibus non illotis solum, ut dicitur, sed etiam profanis planè, aufert, & nocturno nec spectato exitu secessum occultat. Igitur ex omnibus qui erant in Monasterio, nullus dolumprehendit; sed iis facinus erat ignotum. Manè verò januæ præpositus Procopius, qui etiam prius magnam à Sancto consecutus fuerat curationem, ab aditu parum progressus invenit externum illum, (ô miraculum!) modo quodam columnæ instar affixum è regione Monasterii. Ille ergo perplexus hærens,

Α εἶπεν, μήτε ὄραον τό γε εἰς αὐτοῦ ἦκον, ἐτέρῳ ἐπάγειν.

Εκεῖνοι μὲντοι παρ' ἡμῶν τῆς καὶ τα διημερεύσαντες, ὡς εἶραμεν ἡ Κυριακὸν καὶ αὐτὰς τὰς ἀδελφεαὶς καὶ λαπρὰς ἐλπίδας τῆ ζωῆς ἀφαιρούμενοι, καὶ πρὸς ἰσάτοιν ἀφορῶντα τῆ γαστρὸς αὐτῶν ἀφαιρούμενοι, καὶ τῆ σφύματος μὲν καὶ μικρὸν ἐπιχρῶν διαμερόν τ' ἔμεπον ἀναμενόμενοι αὐτὸν, καὶ οἷχαδὲ πάλιν ἀνακομίζουσιν. ὁ δὲ ἡ νύκτα μόλις ἀφ' ἡσυχίας ἐκείνῳ, εἰς τὴν ἑξῆς ἐπελάττει.

Κατ' ἐκείνῳ δὲ ἡμερῶν καὶ ξημεῖος πρὸς ἐπερὶς ἀποδημιτικῆς, ἐπιξένοισι τῶν μοναστηρίων, καὶ τῶν βασιλῶν χάριν προσευχῆς τῶν ναῶν, τὰ τε ἐν αὐτῶν πάντα τιθεαμενός, μέσων νυκτῶν ἐπὶ τὸν τοῦ ἀγίου πάτριον τῶν βασιλέων, τὴν ἐφεστηκῶς αὐτῶν χάριν ἀνέχεσθαι οὐσαν, χρῶν ὅσον ἀνίπτοις, τὸ τοῦ λόγου, C μόνον, ἀλλὰ καὶ βεβήλοις ἀπεχθῶς ὑφαίρειται, καὶ νυκτερινῇ ἐξόδῳ καὶ ἀφίετῳ κλέπτει τὴν ἀναχώρουν. τῇ δὲ οὐδὲ ἐν τῶν μοναστηρίων πάντων, ἐφώρεται τὸν δόλον οὐδέ τις ἀλλ' ἢ τὸν ἀδελφόν αὐτοῖς τὸ γινώσκον. ἔπειτα δὲ ὁ τῶν πυλῶν ἐφεστὼς Περικλῆς, ὅς καὶ μεγάλῃς ἐτυχῇ τῶν ἀγίων πρὸς τὸν ἀπολαύσας τῆ θεοπροφείας, μικρὸν τὴν εἰσόδῳ προσελθὼν, εὐελπίστῃ τὸν ξημεῖον ὅτι τοῦ θαύματος τῶν τινῶν πρὸς τὴν μοναστηρίου ἐσηλωμένων ἀμνηστῶν τοῖσι καὶ ἐκείνῳ,

Ἐὼς ἔχων ὁ πὶ καὶ δράσειεν, ἐκ-
 χαλύπτει τὴν θυρωρὰν τὸ * σπέρ-
 ρητον. καὶ ὁς εἰσάγει μὲν αὐτὸν εἰς τὸ
 μοινασιεῖον· ὡς οὐκ ἔστιν ἡ τὰ
 τοῦ θαύματος ὑπὸ πᾶσι μάρ-
 τυσι τοῖς ἀδελφοῖς ἐξομολογι-
 ᾶται. καὶ π. κ. καὶ αὐτὸν με-
 χροῦ διηγῶτο. ἔλεγε γὰρ, οἱ σπέρ-
 ρητοι μὲν ἦδὲ καὶ μέσας νύκ-
 τας τὴν δόρυραν ἐκένειον τοῦ λει-
 ψάνου χόλιον· ὅθεν ἡ τοῖς τοῦ μο-
 νασιεῖου συνεξέλθοι ἀλόγοις· καὶ
 ὁδύουσι μὲν τὸ ἐξῆς τῆς νυκτός, ἀ-
 γαν ἀψύχῳ καὶ ὀξείᾳ τῇ ποδὶ, γα-
 δίους οὐκ ἔλαθον ἢ κτείναντα· τὰ
 ὅσα ἡ τῆς μονῆς οὐδαμῶς παρελ-
 θῆν· ἀλλ' ἅμα φωτὶ τῷ αὐτῆς
 ἀρεθύνει οἷα πεπιδημένον, καὶ
 μὴδὲ κινεῖσθαι μὴδὲ βραχὺ δυνά-
 μων. ἐδόκει γὰρ ὡς περ τὸν κλέ-
 ψαιτὰ τὸ κλαπέν, καὶ περιμένει
 ἐποῖει τὴν τὴν κλοπὴν ὑπομεί-
 ναιτας. ἐκ πληθὺς κατέχει ὅτι
 τούτοις πάντας ἡμᾶς, ἔς τὸν ὅσον
 τῆς πολλῆς ταύτης δυνάμεως ἐθαυ-
 μάσαμεν. τὸ οὐκ ἴσμεν χόλιον λα-
 βόντες, καὶ τὸν ἄνδρα πένης γὰρ λεῖ-
 δαπάναις ἰχθυώσαντες ἐνοδῆς, οἱ
 καὶ μεθ' ἡμῶν ἀπελθόντες.

Ταῦτα τῷ Εὐθυμίου τῷ μεγάλου
 πατρὶς ἐκ πολλῶν ὀλίγα, ὡς τε αὐ-
 τοῖς εἰδέναι, καὶ ὡς ἀκοῇ παρελθόν-
 τιν· ὡς μὴ τῷ ἐν σαρκὶ τῷ ἄνδρὶ
 πολιτεῖαι, μὴ τε τὰ μὲν τελευτῶν
 ὑπὸ αὐτοῦ θαυματουργηθέντα, τοῖς
 μετ' ἡμᾶς ἀγνοῦντα εἶναι. ἐπεὶ καὶ

Tom. II.

A nec habens quid ageret, arca-
 ni m aperit janitori. Qui qui-
 dem cum introducit in Mona-
 sterium; efficit verò ut mira-
 culum sub testimonio om-
 nium Fratrum fateretur. Rem-
 que novam & propè incredi-
 bilem narrabat. Aiebat enim,
 quòd jam circa mediam no-
 ctem, argenteam illam capsæ
 urnam surripuisset; statim-
 que cum bestiis Monasterii
 egressus esset; tum noctis re-
 liquum viam esset ingressus
 prompto admodum & celeri
 pede, non minùs quam tri-
 ginta stadia; nec tamen fines
 Monasterii ullatenus tran-
 sisset; sed diluculo ante ip-
 sum inventus fuisset tam-
 quam vincus, quique ne mi-
 nimum quidem posset move-
 ri. Furem enim veluti ligabat
 res furto ablata, faciebatque
 ut maneret eos qui furtum
 passi fuerant. Propter hæc nos
 omnes stupor invasit, & San-
 ctum ob magnam hanc virtu-
 tem mirati sumus. Quare sa-
 cræ urnæ acceptæ, & viro
 (pauper enim erat) largiti
 quod satis esset viatici ad
 sumptus, dimissimus eum do-
 mum discedere.

CLX. Hæc sunt magni Patris
 Euthymii pauca de multis,
 quæ ipsi vidimus, & quæ au-
 ditione accepimus; ut nec vi-
 ri vita quam egit in carne, nec
 quæ post mortem edita sunt
 ab eo miracula, ignota sint
 posteris. Quandoquidem &

Vu

* Al.
infer.
μὴ

utraque inter se conveniunt, & bene admodum simul co-
hærent. Neque enim alterius
sint talia post mortem acta,
nisi ejus solius qui ejusmodi
vitam ostēderit super terram;
neque alius talem vitam egis-
set, nisi is qui post mortem
istiusmodi claruit miraculis.
Ego quippe, qui ipse etiam
sum ab eo multas consecutus
gratias, sæpeque tum corpo-
re tum animâ adjutus, cum
viderem ejus thecam assiduè
multis scatere miraculis, mi-
rabar semper apud me, & co-
gitabam quo modo ad Deum
tantam affecutus sit fiduciam.
Atque animum meum incita-
bat quoddam desiderium, ut
accuratè scirem, quænam ex-
stitisset hominis vita, & qua-
lis ad virtutem exercitatio, &
undenam tanta ei cum Deo
familiaritas & conjunctio.

C LXXI. Itaque cum incidis-
sem in multos ex hujus eremi
Patribus, qui partim rectè
audierant res Euthymii, par-
tim & cum ipso beato Saba
conversari fuerant; quæcum-
que eorum unusquisque mihi
de utrovis illorum narravit,
omnia quidem accuratè con-
scripsi, attamen confusè &
inordinatè. Tempore verò
consequente, Oecumenicâ
sanctâ quintâ Synodo Con-
stantinopoli congregatâ, &
per eam Origenis Nestorii-
que dogmatibus anathemate
percussis, cumque qui novam

Α συμβαίνει ἀλλήλοις ἔχεται, καὶ
ἀλλήλων ἔχεται λίαι ἡδυναι. οὐτε γὰρ
ἐτέρου τοιαῦτα τὰ μὲν τελευτῶν, ὅτι
μὴ μόνου τοῦ καὶ πολιτείας τοιαύτων
ἐπὶ γῆς ἐπιδιξαμένου· οὐτε εἶναι
μετελθὲν τοιοῦτον ἕτερος, ὅτι· μέ-
ναι ὁ τοιοῦτος καὶ μὲν τελευτῶν κο-
μῶν θαύματα· ἐγὼ γὰρ πολλὰ μὲν
ὁκλήσας καὶ αὐτὸς ἀπολαύσας χαρί-
των, καὶ σῶμα πολλάκις ὑπὸ αὐτῷ
καὶ ψυχὴν εὖ πεποιηθῆς, πολλὰς δὲ
καὶ αὐτῷ γήκην βρύουσαι ἔχαστε
πνευματουργίας ὁρῶν, ἰθαύμαζόν
τε αἰὶ κατ' ἑμαυτὸν, καὶ ὅπως ἀρε-
τηλικαύτης ἔτυχεν ὡς αὐτῷ θεῷ καὶ
παύσησας, διανοοῦμαι. καὶ μου τις
ἐπιθυμῶν τὴν ψυχὴν ὑποκρίθῃ, ὅτι
μαθεῖν ἀκρίβως, τίς ὁ ἄνθρωπος βίος,
καὶ ποία ὡς ἀρετῶν ἡ ἀσκησις, καὶ
ὅθεν ἡ ποσάτη νεότης αὐτῷ ὡς
τὸν θεὸν καὶ οἰκίωσις.

C Πολλοὺς μὲν οὐκ ἔτι καὶ τῶν
ἐρημῶν ταύτων πατέρων ἐπιτυ-
χῶν, τοῖς μὲν ἀσφαλῶς τὰ Εὐθυ-
μίου ἀκηκόοσι, τοῖς δὲ καὶ αὐτῷ πα-
μακαρίτη Σάββα συζητούνσιν·
ὅσα μοι τούτων ἔχαστος ὡς ὁ πο-
τέρου αὐτῶν ἀμφοῖν διηγήσατο, πάν-
τα μὲν ἀνεγραψάμην σὺν ἀκριβείᾳ,
συγκεχυμένως δ' οὐδ' ὅμως καὶ ἀ-
συντάκτως. χρόνῳ δὲ ὕστερον, καὶ οἱ-
κουμένης ἀγίας πέμψης συνόδου
ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκλητηρί-
σης, καὶ τῷ Ωεράρχῳ καὶ Νεφελίου
δογματῶν ὑπὸ αὐτῆς ἀναθεματι-
σθῆναι, τὴν τε καὶ χρόνῳ καὶ ἰδέσθαι

λαίραν* Ωλιγνυσσῶν ἐκᾶθεν ἀ-
 πιλασθέντων, καὶ πικρῶν ἐν αἰτίῳ πα-
 τέρων καὶ ὀρθοδόξων αὐθις* μετοικη-
 σάντων ἐπιτραπέν μοι ὧδε* καὶ Ἰου-
 ματιδῆσι χαρὸς Ἰωάννου, καὶ ἐπισκό-
 που φημι, ἀπαίρω καὶ κοινοβίῳ, ὅτι τῇδε
 τῇ λαύρᾳ καὶ αὐτὸς γίνομαι. διαβάντι
 δέ μοι περὶ αὐτῶν, χαράμασι πα-
 τερικοῖς ἀνατάξασθαι καὶ περὶ Εὐθυ-
 μίου καὶ Σάββα καὶ μακαρίων ἱσο-
 ελῶν περὶ τριποδῶν μοι κατακα-
 λουβήσας, δύο μὲν τὸ ἐξῆς διετέλεσα
 χρόνους ἡσυχάζων ἐν τῇ λαύρᾳ καὶ
 περὶ σκευῶν τῶν σωτηρίας.

Ἀρχὴν γὰρ καὶ λόγον μὴ ἔχον ποιή-
 σασθαι οἷον μηδὲ παιδεία τῇ θύ-
 ρῳ ἐν τῇ οἴῳ αὐτῇ, ὅσα ἀνὴρ
 δακρύων, καὶ δεικνύει θερμότητα
 καὶ περὶ σκευῶν χαράμασι. ἥδη δέ
 τις καὶ ἐννοία μοι εἰσῆλθε, ἀποχέ-
 σθαι τοῦ ἐλχυσήματος, ἐργά-
 σθαι οὕτως καὶ μερίζοντες ὅπως ἢ
 κατὰ ἡμᾶς. ποτὲ γὰρ οὕτως ἀ-
 μηχανοῦντα, καὶ τῇ σωτηρίᾳ περὶ
 χαλκῶν καὶ χαλκῶν, ὅτι χαρ-
 τας καὶ διὰ χεῖρας ἔχοντα, καὶ ἀ-
 λύνοντα, περὶ τῶν δευτέρων τῇ ἡμέ-
 ρᾳ ὥραν, ὑπὸ αἰρεῖ. καὶ περὶ
 χεῖμα ὅτι τὸ μέγας Εὐθύμιος καὶ
 Σάββας ὁ ἴσιος ἐπιφαίνονται μοι,
 καὶ σωτηρίᾳ ἐνδεδυμένοι. ἀκαίειν
 καὶ διαλεγεμένων αὐτῶν ἐδόκουν.
 Σάββα καὶ σεβασμίου, τῶν αὐτῶν ἄρ-
 χαντος ὁμιλίας καὶ ἰδοὺ περὶ
 τῶν μέγαν Εὐθύμιον, ὁ Κύριλλος
 σου, εἰρηκότος, ὅτι χαρτὰς μὲν

A Lauram tenuerant Origeni-
 stæ, illinc essent expulsi, rur-
 sulque in eam migrassent fide-
 les & Orthodoxi Patres, ego
 permisso admirabilis solitarii
 Johannis, Episcopi inquam,
 discedo à Cœnobio, & ipse
 etiam versor in hac Laura.
 Porro postquam ad eam tran-
 sillem, paternas litteras secu-
 tus, quæ hortabantur me, ut
 componerem historiam bea-
 torum Euthymii & Sabæ, duos
 quidem annos deinceps con-
 tinuos quievi in Laura, &
 operi conscribendo incubui.

Clixii. Cum autem oratio-
 nis principium facere non
 possem; ut qui non sim in ex-
 terna versatus eruditione, non
 cessabam lacrymari, utique
 precibus & orationibus ar-
 dentissimis. Jam verò & me
 ejusmodi subierat cogitatio,
 desistere à cæpto adeo diffi-
 li, & vires nostras excedente.
 C Aliquando igitur me ita per-
 plexum, & in solita cathedra
 sedentem, habentemque char-
 tas in manu, & cum mœrore
 cogitandum, somnus oppri-
 mit, circa secundam horam
 diei. Et statim magnus Euthy-
 mius divinusque Sabas mihi
 apparent, vestiti ita ut cōsue-
 verant. Atque mihi videbar
 audire eos differentes, vengo-
 rando Saba primo incipiente
 sermonem, ac dicente ad ma-
 gnum Euthymium; Ecce Cy-
 rillus tuus, manu quidem te-
 net chartam commentario-

* ΑΙ.
 Ωλιγνυ-
 σσῶν

* ΑΙ.
 μετὰ κα-
 σάντων

rum; sed magno adhibito studio & labore, nondum potuit orationi ne principium quidem imponere. Cumque ille respondisset; Et quo modo hæc potuerit facere, si non cum superna adjuverit gratia? divinus Sabas, Sed tu ei da gratiam, sancte Pater, exei- piens inquit. Atque simul di-
 * Al. *μαλιν*
 vinus Euthymius annuente si- milis, manuque in sinum im- misit, argenteum quemdam mellis alabastrum illinc su- mit; in quo cum specillum in- tinxisset, terneum in os im- misit. Illius autem species quidem erat similis oleo; gu- stus verò (d quæ illinc sunt gratiæ!) reverà explicari & verbis exprimi non potest; eumque omnino cum melle conferre, ingens esset rei con- tumelia. Unde mihi experge- facto, propter ineffabilem vo- luptatem, ejus adhuc in ore remanserunt reliquæ: sicque C
 expletus divina hac suavitate, præsens opus inchoavi; etiam impulsus properansque ad scribenda pro viribus in alio opere gesta præstantissimi Sa- bas. Sit porro ea res illorum intercessionibus ad magnam audientium utilitatem; in glo- riam Patris & Filii & Spiri- tûs sancti, unius & insepara- bilis Trinitatis; quam decet gloria, honor & adoratio, nunc & semper & in sæcula sæculorum. Amen.

Α διὰ χερσὶν ἡ χεὶρ οὗ τ' ὑπομνημά- των; ἀπουδὴν ἢ καὶ πότον ὅσοι εἰσεγγ- καὶ, οὐπω οὐδὲ τ' δόχλιν ἐπιτεῖναι τῷ λόγῳ ἴχουσιν. τοῦ ἢ, καὶ πῶς ἀν- δυνατὸς εἶναι ταῦτα ποιεῖν, * πάλιν εἰπόντος, μὴ τ' ἀνῶγει αὐτῷ χεῖρ- τοσ συνεφαφαμένης; ὁ θείος Σά- βασ, ἀλλὰ σὺ δὲ αὐτῷ τ' χεῖρ, ἄγε πάτερ, ὑπολαβὼν ἔφη. καὶ ἅμα ὁ θείος Εὐθύμιος ἐπινύσαντι ἰοικαί, καὶ τ' χεῖρα εἰς τ' κόλπον χα-
 Β θείος, ἀλάβαστον π μέλιτος δόχλ- ερωτῶ ἐκείθιν ἀναλαμβάνει. ὡς μὴ μὴ μὴ ἐμβάσας, ἐνῆκε μου πρὶς εἰς τὸ σῶμα. τοῦ ἢ ἄρα τὸ μὴ εἶδος, ἐλάττω ἐφαίκεν ἡ γὰρ οὐκ εἶδεν, ἐκείθιν χεῖρας. ἀρρητὸς τις ἀληθῶς καὶ ἀπόρρητος. καὶ τὰ μέλιτι ὅπως πα-
 ραβληθῆναι ταῦτα, ὅπως ἀπχ- ρατὸς τ' πρᾶγματος. ἐπὶ καὶ διῶπισ- θήντι μοι, τὰ ἀφάτη τ' ἡδονῆς, ἢ π λείψανα τῆς οὐκ ἐν τῷ σῶματι τοῦ ἐμῶν-
 C ραι καὶ οὐπω ἀφ' ἡλίου τ' θησιόας ταύτης ἡδύτητος ὄντα, τ' παρῶ-
 τος ἀρξασθαι με συντάγματος. ἐπειγόμενοι ὡς οἶοντι καὶ τὰ χεῖ τὸν ἀειστον Σάβαν, ἐν ἄλλῳ συντάγ-
 ματι διελθεῖν. εἴη ἢ ταῖς αὐτῶν πρεσβείαις, ἐπὶ πολλῶν χρησίμῳ τ' ἀκουόντων, καὶ ὠφελείᾳ. εἰς δόξαν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνέματος, τ' μαῖς καὶ ἀρχαίου πιαδδός. ἡ πρί-
 πει δόξα, πμὴ καὶ πρῶτον, ἡδὲ καὶ αἰὶ καὶ εἰς οὐδ' αἰῶνας τ' αἰῶ-
 νων. ἀμήν.

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Α BEATI IOHANNIS

Ιωάννου ἡ Εὐκρατῆ βίβλος, ἡ
ἐπιγεγραμμένη λειμῶν, διὰ τὸ
πολυαυτῇ βίῳ διήκῃσιν ἡ οὐρα-
νοπόρου ῥοδοντίας φέρειν.

*Eucrata liber, qui inscri-
bitur Pratum, quod flori-
dam proferat Vitarum nar-
rationem caelestis roseti.*

Τῶν ἐαρῖνδν λειμῶναι τιλὴ θίας,
&c.

*Vernorum pratorum conspe-
ctum, &c. Ut in Iohannis
Moschi Prato Spirituali.*

Ὅτι ὑπὸ ἡ πλησίον τὸν ἑαυτῶ ἡσὴ B *Quod ex morte proximi, no-
stram debeamus expectare.*

Ο Αββᾶς Πολυχρόνιος ὁ ἡ
νίας λαύρας πρεσβύτερος
διηγήσατό μοι λέγων, ὅτι καθῆ-
μεν μου ποτὶ ἐν τῇ λαύρᾳ τῆς
πυργίῳ, ἀδελφοὶ πλῶνύσαι-
τος, λέγει μοι ὁ οἰκονόμος· ποίη-
σον ἀγάπην ἀδελφε, ἐλθὲ ἵνα τὰ
σκάνη τοῦ ἀδελφοῦ * ἀπενέλκω-
μῃ εἰς τὸ οἰκονομεῖον. ὡς οὐδὲ ἡρ-
ξάμεθα μεταφέρειν τὰ σκάνη, ἦω-
ρα τὸν οἰκονόμον κλαίοντα ἡ λέγει
αὐτῷ· ὅντως * σὺ κύριε Αββᾶ, πῶς
οὕτως κλαίεις; ὁ ἡ λέγει μοι· ὅτι
σήμερον τὰ τοῦ ἀδελφοῦ * σκάνη
βαστάζω, ἡ μὲν δύο ἡμέρας ἄλ-
λοι τὰ ἐμά. Ἐ οὕτως ἐχρίετο. τῇ
ἡ δευτέρᾳ * ἀνεπαῖν ὁ αὐτὸς οἰκονό-
μος, χαθὼς εἶπεν.

1. A Bbas Polychronius, Cap. 5.
novæ Lauræ Presby-
ter, narravit mihi, dicens,
Cum sederem aliquando in
Laura Turrium, & mortuus
esset Frater, ait mihi Oeco-
nomus; Fac caritatem, Fra-
ter; veni, ut suppellectilem Fra-
tris ad Dispensationis condi-
torium deferamus. Ut ergo
cepimus vasa transferre, as-
picio Dispensatorem flentem.
Et aio illi; Quid tibi est, Dom-
ne Abba, quod ita ploras?
Respondit mihi; Quia hodie
Fratris sarcinam porto, &
post biduum alii meam gesta-
bunt. Atque ita evenit. se-
cundo enim die, requiem mortu-
tis idem Oeconomus sortitus
est, quemadmodum dixerat.

* Al.
μετ' ἐλ-
κωμῃ

* Al. εν

* Al.
inf. μετ'

* Al.
infer.
ἐμέσθ

Quod vel sub mortem oporteat A
decerat.

* Al.
inf.
καθ' αὐτὸν
101

11. Idem Abbas Polychro-
ninus nobis narravit ad hunc
modum; In Laura Turrium
Jordanis, unum ex illius loci
Fratribus animadverti sui ne-
gligentem, quique numquam
adimplebat sanctæ Dominicę
Canonem. Deinde post ali-
quod tempus aspicio eundem
qui adeo ignavus fuerat, jam
cum omni studio & plurima
alacritate navare operam. Di-
co ergo illi; Rectè nunc facis,
Frater, curam animæ tuæ sus-
cipiens. Ille respondit; Dom-
ne Abba, modo à vita disces-
surus sum. Et post tres dies
obiit.

* Al.
αὐτὸν
καθ' αὐτὸν
101

Cap. 7.

Recusandas esse præfecturas.

* Al.
inf. 101
* Al.
add.
ἐξ ἑαυ-
τόν
* Al.
Παχ-
μυτὸν
Θεόδω-
ρον
ἐκασ-
μὸν

111. Senex quidam residere
in Laura Turrium. Hunc Lau-
rę Presbyteri, & reliqui Fra-
tres, quandoquidem morte
consummatus fueras eorum
prepositus, tamquam ma-
gnum & placentem Deo ho-
minem, voluerunt in Hegu-
menum constituere. Senex ve-
rò rogabat eos, dicens; Sinite
me, Patres, flere peccata mea.
Neque enim hujusmodi sum,
ut animarum curam gerere
possim; sed hoc magnorum
Patrum opus est, Abbatis An-
tonii, & cæterorum. Singulis
ergo diebus non sinebant eum
Fratres, quin rogarent: nec
assentiebatur. Cùm autem
vidit, se ab eis diu multum-
que urgeri, dixit omnibus;

Οτι καὶ πρὸς τὸ τέλος χρεὶ
ἀγωνίσασθαι.

Ο αὐτὸς Ἀββᾶς Πολυχρόνιος
διηγήσατο ἡμῖν, λέγων, ὅτι εἰς τὴν
λαύραν τῆς πυργίαν τοῦ Ιορδάνου,
ἐνα τῆς σκεύει * ἀδελφῶν
ἐβλεπον ἀμελουῦντα ἑαυτοὺς, καὶ
μηδέποτε πληρουῦντα τὸν τ' ἀγίας
κριακῆς κανόνα. εἶπα ὡς μετὰ
χρόνου πινά, θεωρῶ τὸν οὕτως ἀ-
μελουῦντα, καὶ πάσης ἀπουδῆς χο-
B λάζοντα, σὺν περιστάσει πολλῇ.
λέγω οὖν αὐτῷ, ὅτι χαλῶς νῦν
ποιεῖς, φροντίζων τ' ἑαυτοῦ ψυχῆς,
ἀδελφέ. ὃ ᾧ λέγει μοι κύριε Ἀβ-
βᾶ· ἄρτι ἔχω σκοπεῖν. καὶ καὶ τρεῖς
ἡμέρας * ἀνεπαύη.

Οὐ καὶ παρυσίᾳ τῆς φροσύνης.

Γέρων τις ἐκλήθητο ἐν τῇ λαύρᾳ
τῆς πυργίαν. οἱ οὖν φρεσύνεσι τ'
αὐτῶς λαύρας καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελ-
φοί, ἐπειδὴ καὶ πελαγηθεὶς αὐτῶν ὁ
ἡγεύμενος, ὡς μέγα καὶ ἀάρετον ὄν-
C τα, ἠθέλησαν αὐτὸν ποιῆσαι ἡγεύ-
μενον. ὃ ᾧ γέρων παρεχάλετο αὐτῷ,
λέγων· συλχωρήσατέ μοι πατέρες,
ελαῦσαι τὰς ἀμαρτίας μου. ἐγὼ γὰρ
οὐκ εἰμὶ τοιοῦτος ὥς * φροντίζαι
ψυχῶν· ἀλλὰ τοῦτο τὸ ἔργον τῇ με-
γάλῳ ὅτι πατέρων, * τῷ θεῷ τὸν
Ἀββᾶν Ἀντόνιον καὶ * σὺν * λοιποῖς.
καθ' ἑκάστην οὐκ ἡμέραν, οὐ συνεχ-
χόμενοι αὐτῷ, ὡς χαλῶντες αὐ-
τὸν οἱ ἀδελφοί· καὶ οὐκ ἐπέτρετο. ὡς
ᾧ ὅτι πολὺ εἶδεν αὐτοὺς ἀγαλλιά-
μενοι ὑπὸ αὐτῶν, λέγει τοῖς πασιν·

εἰσαπὲ με πρὸς ἡμέρας εὐξασθαι·
 καὶ εἰ π θέλῃ ὁ θεός, ποιῆσαι ἔχω.
 ὡς ἡ ὠρα καὶ ἡμέρα. καὶ τῇ κυ-
 ριακῇ ὁ ῥόδου ἀνεπαύη.

* Περὶ τῆς Ἀββᾶ Μυρογῶντος ἀ-
 γούσης ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἱεροσο-
 λύμων Εὐτύχιος, ᾗ ἔλεγε αὐτῷ
 πέμψαι τὰς χρείας, καὶ οὐδέποτε
 εἰσῆλθε παρ' αὐτῶν ἵπποτου. ὅτι
 εὐξαί ἔχοντο ἑμοί, πατήρ, ἵνα τῇ
 αἰωνίου ῥυαθῇ κολλήσῃ.

Εἰς αὐτῇ τῇ λαύρᾳ τῇ πυργίῳ,
 ἐκάθητο πρὸς γέρον. ὡς ἡ ἀκτῆ-
 μων πάντῃ ἔχοντο καὶ τὸ χάρισμα
 τὸ ἐλεημοσύνης. ἐν μιᾷ οὖν τῇ ἡμε-
 ρᾷ, ἦλθεν πτωχὸς εἰς τὸ πυργίον
 αὐτῶν αἰτῶν ἐλεημοσύνην. ὁ δὲ γέ-
 ρων οὐκ εἶχεν εἰ μὴ ἓνα ἄρτον, καὶ
 ἐξενέγκας δίδωκεν αὐτὸν τῷ πτω-
 χῷ. λέγει αὐτῷ ὁ πτωχός· οὐ θέλω
 ἄρτον, ἀλλ' ἱμάτιον. θέλων δὲ ὁ
 γέρων ἀποτρεχάσθαι αὐτὸν πιά-
 σας αὐτὸν τῇ χειρὶ, εἰσῆλθεν
 αὐτὸν * εἰς τὸ πυργίον αὐτῶν. ὁ δὲ
 πτωχός μὲν ὅλως ὀρθῶς, εἰ μὴ
 ὁ ἐφόρει μόνον, κατατυχθεὶς ὅτι τῇ
 ἀρετῇ τοῦ γέροντος, ἔλυσεν * τὸ
 ἴδιον * σακκὶν, καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς
 κελλίου αὐτῶν, ἐκένωσεν ὅσα εἶχε,
 λέγων· λάβε ταῦτα χαλάρηρε,
 καὶ ἄλλα ὅσα οἰκονομοῦμαι.

Γέρων πρὸς ἐκάθητο εἰς τὴν λαύ-
 ραν τοῦ Ἀββᾶ Πέτρου πλησίον
 τοῦ ἁγίου Ἰορδάνου, ὁ ὅματι

A Permittite ut tribus diebus o-
 rem, & quod Deo placuerit,
 faciam. Erat autem dies Pa-
 rasceves. Et Dominica die
 mane mortuus est.

IV. De Abbate Myrogene *Cap. 8.*
 cum audivisset Hierosoly-
 morum Archiepiscopus Eury-
 chius, voluit ad eum mittere
 quæ ipsi necessaria erant; sed
 ille numquam ab eo quid-
 quam accepit. [Hoc autem
 solum illi significabat;] Ora
 B pro me, Pater, ut ab æterno
 supplicio eripiar.

V. In eadem Laura Tur- *Cap. 9.*
 rium degebat Senex quidam,
 qui admodum paupertatis
 studiosus erat, gratiamque
 dandæ Eleemosynæ obtine-
 bat. Quodam ergo die venit
 pauper ad turrem ejus, Elee-
 mosynam petens. Senex verò
 non habuit, nisi panem unum;
 quem proferens, dedit pau-
 peri. Ait pauper; Nolo pa-
 nem, sed indumentum. Vo-
 lens autem Senex curare ani-
 mum ejus, apprehensâ ipsius
 manu, introduxit in turricu-
 lam suam. Illic pauper nihil
 omnino inveniens, præter
 id quod gestabat, compun-
 ctus ob Senis virtutem, sol-
 vit sacculum suum, & in cel-
 lulæ medio quæcumque ha-
 bebat evacuans, dixit; Sume
 ista, bone Senex; mihi Deus
 aliunde providebit.

VI. Senex quidam sedebat *Cap. 10.*
 in Laura Abbatis Petri, juxta
 sanctum Jordanem, nomine

*Int. Eu-
 stochius*

* Al.
 κατὰ
 στας

* Al.
 τῷ κε-
 λίῳ

* Al.

* Al.

* Al.

* Al.

Nicolaus. Is nobis narravit hæc; Residente me aliquando in Rhaithu, missi sumus tres Fratres ad ministerium, in Thebaidem. Cúmque per desertum proficisceremur, à viâ aberravimus, & vagabamur in solitudine. Consumprâ igitur aquâ nostrâ, nec invenientibus nobis aquam per aliquot dies, cœpimus ex siti & æstu deficere. Deinde verò non valentes incedere, repertis in eadem eremo myricis arboribus, posuimus nos, unusquisque ubi nactus est locum umbrosū, expectantes è siti mortem. Ego postquam recubui; in ecstasim raptus, video piscinam aqua plenam & circumfluentem, duosque nonnullos suprà ad piscinæ labrum adstantes, & in cauco ligneo haurientes. Cœpi unum ex illis obsecrare, dicens; Exerce caritatem, domine, da mihi parum aquæ, quia deficio. At ille volebat mihi præbere. Dicit alter; Da ei aliquantum. Respondit; Non demus ei; valde enim segnis est, nec sui curam gerit. Excepit alter; Etiam, Etiam, segnis est, segnis est; verùm propter peregrinationem ejus, largiamur. Atque ita tradidit mihi: dans, inquit, iis quoque qui mecum erant. Bibimus ergo tres, statimque vires recepimus, & iter egimus tribus aliis diebus, nequaquam bibentes: tuncque

* Al.
Ραϊθου

* Al. ὁ
ἐξολιπὲς
καυκίῃ.

* Al.
διωθόμενοι

Νικόλαος. οὗτος διηγήσατο ἡμῖν λέγων, ὅτι χαθ' ἑσπέρου μου ποτὲ εἰς τὴν Ραϊθου, ἐπέμφθημεν τρεῖς ἀδελφοὶ εἰς διακονίαν, εἰς Θεβαΐδα. καὶ διὰ τῶν χρόνων κατὰ τὴν ἔρημον, ἐπλασθήμεν τὸ ὄδον, ἕως ὅτε περιεφρίμεθα ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ οὐκ ὕδατος ἡμεῖς διαπανθήντες, καὶ μὴ βελσκόπων ἡμεῖς ὕδωρ ὅτι ἡμέρας, ἡρξάμεθα ἀπὸ θύλης καὶ ἐκ τῆς καύματος ἐκλείπωμεν. καὶ λοιπὸν μὴ δύναμενοι βελῆσαι, ἀνέστημεν εἰς τὴν αὐτὴν ἔρημον δένδρα μυρίκηνα, ἐθήκαμεν ἐαυτοῦν, εἰς ἕκαστος ἡμεῖς, ὅπου ἴσμεν τόποι χαλάρωσι, περιδοκῶντες τὸ ἐκ τῆς θύλης θάνατον. καὶ διὰ ἀνακείμενος ἐγὼ γίνομαι ἐν ἐκείνοι, καὶ θεωρῶ κολυμβήθαι πεπληρωμένῳ ὕδατος καὶ περιεχόντων, καὶ δύο πινὰς ἐφεσώτας ἐπ' αὐτῶν εἰς τὸ χαλῶν τὸ κολυμβήθαι, καὶ ἐν τῇ ξυλίνῳ καυκίᾳ ἀντλουῦντας καὶ ἡμεῖς ὡς χαλῶν τὴν ἔνα, λέγοντες ποίησον ἀγάπην, κύριε, δός μοι ὀλίγον ὕδωρ, ὅτι ἐκλείπω. ὁ δὲ εἰς ἡμεῖς λέγει μοι ὡς χαλῶν λέγει αὐτῷ ὁ ἄλλος: δός αὐτῷ ὀλίγον. ἀποκρίνεται αὐτῷ, λέγοντες μὴ δώμεν αὐτῷ, ὅτι πολὺ ῥάθυμός ἐστιν καὶ ἀμελεῖ ἑαυτῷ. λέγει αὐτῷ καὶ, καὶ, ὅτι μὴ ῥάθυμός ἐστιν, ῥάθυμός ἐστιν, διὰ τὸ τὴν ξενιτείαν αὐτοῦ δέσμευτον αὐτῷ. καὶ οὕτως παρέχει μοι. δούς, φησὶν, ἕως τοῖς μετέμοι. καὶ ἐπὶ τοῖς οἱ τρεῖς, καὶ οὕτως ἐνεδυναμώθημεν, καὶ ὡδύσαμεν ἄλλας τρεῖς ἡμέρας μὴ πίνοντες καὶ τότε

τότε ἐφθάσαμεν πρὸς οἴκου μόνου. A ad loca habitata pervenimus.

* Εἰς ἣν καὶ ποδοῖεν οἱ αὐτοὶ γέροντες, καὶ πρὸς μεγάλου γένους, ἐν τῇ αὐτῇ λαύρᾳ * καθήμους, ὅτι πενήκοντα ἔτη ἐποίησεν, καθήμους εἰς τὸ σπήλαιον αὐτοῦ, μήτι εἶναι πίνων, μήτι ἄρτον ἐσθίαν, εἰ μὴ πίτυρα· μετὰ δὲ βασιλῆος ἦν πρὸς τὸ ἐσθιμαῖος.

Διηγέσασθαι ἡμῖν πάλιν ὁ Ἀββᾶς Πολυχρόνιος * ὅτι ἄλλος γέρονς ἐκαλέσθη ἐν τῇ αὐτῇ λαύρᾳ * Ἀββᾶ Πέτρου, καὶ πολλάκις ἀναχωρῶν, καὶ μόνων εἰς τὰς * ἀγίου Ιορδάνου ὄχθας, ὅπου ὑπάρχει καὶ τὴν λέοντος, ἐκεῖ ἐκάθευδεν. ἐν μιᾷ οὐκ ἐκείνη δύο σκύμνια λέοντος εἰς σπήλαιον, ἐφῆρει αὐτὰ εἰς * ἐκκλησίαν, εἰς τὸ * παλῖον δὲ ἡμεῖς ἐβλεβλημένος· καὶ ἔλθον, ὅτι εἰ ἐφυλάττομεν τὰς ἐντολάς * κυρίου ἡμεῖς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ταῦτα εἶχον ἡμεῖς φοβεῖσθαι· ἀλλὰ διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμεῖς, δοῦλοι C γερόντων, ἐμᾶλλον ἡμεῖς φοβούμεθα ταῦτα· καὶ μεγάλως ὠφεληθέντες οἱ ἀδελφοί, ἀνεχώρησαν εἰς τὰ σπήλαια αὐτῶν.

Διηγέσασθαι μοι τις τῶν πατέρων, ὅτι * δρακονταίς τις διηγέσασθαι μοι λέγουσι, ὅτι πόλεμον ἔχοντες εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀφρικῆς, καὶ τῆς * Μαυριτανίας· ἐκ τῆς ἡγεμονίας αὐτῶν τῶν βαρβάρων, ἐδιωκόμεθα. κατεδίωκον οὐκ ὀπίσσω ἡμεῖς οἱ βάρβαροι, καὶ πολλοὺς ἐξ ἡμεῖς ἐφόνισαν. ἐφθασεν δὲ φησι, καὶ μὲν εἰς βάρβαρος, καὶ τὸ δόρυ

Tom. II.

VII. Idem Senex hoc quoque nobis retulit, de quodam magno Sene, qui in eadem Laura residebat; quod quinquaginta annos peregrisset, manens in spelunca sua, vinum non bibens, neque panem comedens, præter fures: ter autem in hebdomade communionem sumebar.

VIII. Iterum narravit nobis Abbas Polychronius; Comorabatur in eadem Laura Abbatis Petri alius Senex, qui secedens sæpe, & manens ad sancti Jordanis ripas, ubi invenisset leonis cubile, ibi dormiebat. Quodam ergo die repertos in spelunca duos leoniscatulos, attulit ad Ecclesiam intra pallium quò amiciebatur; & dixit; Si mandata Domini nostri Jesu Christi custodiremus, animalia hæc metuerent nos: sed propter peccata nostra, servi facti sumus, & potius nos extimescimus ea. Tunc Fratres magnò fructu reportato, secesserunt ad speluncas suas.

IX. Retulit mihi Patrum aliquis narrationem sibi factam à quodam draconario seu signifero; Bellum gerebamus in partibus Africa cum Mauritanis; & victi à barbaris fugabamur. Persequebantur ergo nos barbari, multosque nostris occiderunt. Pervenit autem, inquit, etiam ad me barbarorum unus, eduxitque

jaculum ut feriret me. Ego vero ut vidi, cœpi obsecrare Deum, & dicere; Domine Deus, qui apparuisti ancillæ tuæ Theclæ, ac eripuisti eam de iniquorum manibus, libera me ex necessitate hac, serua me ab acerbo hoc interitus ad cremum mox ibo, & ero solitarius. Tunc, inquit, conversus, neminem ex barbaris conspexi. Quocirca statim veni in Lauram hanc Coptā. Et ecce trigessimus quintus annus est, ex quo per Dei gratiam speluncam istam subii.

Cap. 21.

* Al.

infer. &

τῆς

φίτι

Σαφρ.

τῆς

Σαφρ.

VI. 33.

Ευαγγ.

1. 21.

x. Abbas Gerontius præpositus Monasterii sancti Patris nostri Euthymii narravit mihi, dicens; Tres eramus Bosci seu pabulatores trans mare mortuum, juxta Besimunte. Cūque per montem incederemus, alius infra nos Boscus ad litus maris ambulabat. Contigit autem ut Saraceni, loca illa peragrantes, occurrerent ei; Postquam ergo præterissent illum, reversus ē Saracenis unus, Anachoretæ caput amputavit, nobis de longinquo spectantibus. Eramus enim in monte. Cū autem propter Anachoretam lacrymaremur, ecce subito avis in Saracenum delapsa, rapturni tulit in sublime; & postea in terram dimisit: unde in membra discerptus est Saracenus.

* Al.

infer.

αὐτῶν

Αὐτὸς ἐξέτεινεν ἵνα κρούσῃ με. ἐγὼ δὲ ὡς εἶδον, ἠρξάμην παρὰ χαλκὸν τὸν θεὸν, καὶ λέγων· κύριε ὁ θεὸς ὁ φανὴς τῇ δούλῃ σὴ Θεκῇ, καὶ ὑποσώζωντος αὐτὴν ἐκ τῶν ἀνόμων χειρῶν, ῥύσαι με ἐκ τῆς ἀνάγκης ταύτης, ἥτις συνέστιν μοι διὰ τὸ πικρὸν θανάτου τούτου, καὶ ὑποσώζων εἰς τὴν ἔρημον, ἥτις ἡσυχάζω. καὶ γραφεὶς, φησὶν, ὅτι εἶδον πᾶσι τὰ βαρβάρων. καὶ ὡς ἦλθεν εἰς τὴν λαύραν αὐτῶν τὸ Κοπερθεῖ. καὶ ἰδὼν ἔχω χάριτι θεοῦ ἐν τῇ σπηλαίᾳ τούτῃ ἐπὶ τῇ περιακαταπίπτῃ.

Ο Αββᾶς Γερωνῖος ὁ ἡγούμενος τῶν μονῆς τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου διηγήσατό μοι λέγων, ὅτι πᾶσι ἡμετέροις βοσκοῖ τέτταν τὸν κερὰς θαλάσσης, ὡς ὅτι Βησιμουῦτα. καὶ παρὰ τοὺς ἡμῶν εἰς τὸ ὄρος, ἄλλος βοσκὸς χάπτει ἡμῶν τὸν χιῶλος τῆς θαλάσσης παρὰ τῆς. συνέστιν ἡ ἀπαντήσας αὐτῷ Σαρακινὸς διερχομένης ἐν τοῖς ἐκείνοις. ὡς οὐκ ἀντιπαρήλθον αὐτῷ, ὑποσώζων εἰς τὴν Σαρακινῶν ἀπεκράλῃσιν τὸν ἀναχρητῶν, ἡμῶν θωρογῶν διὰ μακρόθεν. ἡμετέροις ἡμεῖς εἰς τὸ ὄρος. διακρυσταίνων ἡμῶν ἀπὸ τὸν ἀναχρητῶν, ἰδὼν ἄφρονος ὄρεον ἐλθὼν ἐπὶ τὴν Σαρακινῶν, καὶ ἀρπάσας ἀνέφερεν ὅτι τὸ μετῴκειν, καὶ ἐξαφύσας αὐτὸν ὅτι τὴν γῆν, ὅπου ἐστὶ μέλος γάργειν ὁ Σαρακινός.

Γέρων τις ἐκαθίζετο εἰς τὸ κοι-
νὸν τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν
Θεοδοσίου Ἁρχιμεινδρίτου, ὀνό-
ματι Κοῖται, Κίλιξ τὸ γένος, τοῦτον
ἐκπλέσας τὸν καιὸνα ὅπῃ πια-
κονταπέντε ἔτη καὶ ἑξομάδα ἄ-
παξ μεπλάμβανεν ἄρτου καὶ ὕδα-
τος, ἀβελείπας ἐργασόμενος,
καὶ τὴν ἐκκλησίαν μὴ ἀπολιμπαιό-
μενος.

Ἄλλοι δὲ ἱερασάμεθα γέροντα
ἐν τῇ αὐτῇ μοιῇ Θεοδουλοῖν ἀπὸ
φρασιωτῶν, πάσας τὰς ἡμέρας νη-
στεύοντα, ἔμεινοντες ὅπῃ πλε-
ρὸν κοιμήμενα.

Ἦν τις γέρον ἐν ταῖς κελλίαις τοῦ
* Χωζιβᾶ οἰκῶν, καὶ διηγουῖτο ἡμῖν
ὅτι αὐτὸς οἱ ἁγιοὶ τόπου γέροντες,
ὅπῃ ὅτι καὶ ἐν τῇ καμῇ αὐτοῦ, ταύ-
τῃν ἔχοντι ἐργασίας ἔποιτε ἔβλε-
πεν πᾶσι εἰς τὴν καμὴν αὐτοῦ διὰ πολ-
λὴν πείραν μὴ ἀποβῶντα ἀπὸ χει-
ρὸς τοῦ ἰδίου, ἀπῆρχετο ἐν
τυκτὴν γινώσκοντες καὶ καὶ καὶ κα-
ρῶν, καὶ ἐλάμβανεν τὰ ἰσχυρὰ βοῖδια
καὶ ἀπὸ τοῦ ἰδίου, ἔτι ἔσπειρεν τὸ τοῦ
ἐπεὶ καὶ καὶ ὅπῃ ἦλθεν εἰς τὴν ἔρη-
μον, καὶ ἔμενον εἰς τὰς κελλίας τοῦ
* Χωζιβᾶ, καὶ αὐτὴν πάλιν συμπά-
θειαν ἔχον ὁ γέρον. ἀπῆρχετο γὰρ
εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἀγροῦσαι εἰς τὴν
ἀγίαν πόλιν ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ιορ-
δάνου, βαστάζων ἄρτους καὶ ὕδωρ.
καὶ ἔποιτε εἶδεν πᾶσι ἀποκρίσαντα,
ἐβαστάζειν τὸν ἡμέτερον αὐτοῦ, καὶ
ἀπῆρχετο εἰς τὸν ἁγίου ὅρου τῆς

A XI. Senex quidam residebat in Cœnobio sancti Patris no-
stri Theodosii Archimandri-
ta, nomine Conon, Cilix ge-
nere, qui hanc regulam per-
triginta quinque annos per-
fecit, singulis hebdomadibus
semel sumebat panem & a-
quam, sine intermissione o-
perans, & ab Ecclesia non re-
cedens.

B XII. Alium quoque vidimus
Senem in eodem Monasterio,
Theodulum nomine, qui mi-
les antea fuerat. Is dies om-
nes jejunabat, & numquam
in latus dormiebat.

C XIII. Erat quidam Senex in
cellis Choziba habitans, de
quo narrabant nobis ejus loci
Senes, quod dum in vico suo
esset, hanc tenuit operandi ra-
tionem: si fortè vidisset ali-
quem in vico præ multa ino-
pia non valentem semen spar-
gere in agrum suum, noctu
proficisceretur, nesciente a-
gri domino, sumebatque bu-
culos suos, cum femine, &
serebat agrum alterius. Post-
quam autè venit in eremum,
mansitque in cellis Choziba,
eamdem adhuc habuit com-
miserationem Senex. Ibat e-
nim per viam, quæ à sancto
Jordane ducit ad sanctam ci-
vitatem, ferens panes & a-
quam. Quod si conspexisset
aliquem fatiscentem, porta-
bat onus ejus, & ascende-
bat usque ad sanctum montem

olivarum: rursusque per eamdem viam redibat, aliorum, si invenisset, onera portans usque ad Jericho. Erat ergo videre Senem, aliquando quidem ferentem onus ingens, & sudantem, aliquando verò qui humeris sustineret puerum: sed & interdum duos gestabat. Aliàs sedebat, disruptos viri vel mulieris calceos reficiens: ad hoc enim necessaria gerebat. Alios potabat aquâ quam deferebat: aliis etiam præbebat panes. Si verò hominem invenisset nudum, pallium quo induebatur tradebat ei. Vidiſſes toto die laborantem. Porro si mortuum nactus esset in via, super eum solitas preces faciebat, & mandabat sepulturæ.

* Al.
γρομά-
ειν

C. ap.
26.

κιν. Senex quidam sedebat in Laura Calamonis, quæ est ad sanctum Jordanem, nomine Cyriacus: erat autem ille Senex, magnus secundum Deum. Accessit ad eum Frater peregrinus, ex regione Daras, dictus Theophanes, ut interrogaret Senem de tentatione fornicationis. Et cæpit Senex exhortari eum per verba de pudicitia & castitate. Igitur Frater ingenti accepto emolumento, ait Seni; Domne Abba, ego in regione mea Nestorianis communico, eamque ob causam non possum manere tecum, quod alioqui fecissem. Ut autem Senex audivit nomen Nestorii, affli-

* Al.
πραρον.
εἰ πως

A ἐλαβον· ἔτι παλιν τὸ αὐτὸ ἐπὶ ἐφρε-
ψαν, βαρύνοντες, εἴτε εὖρεν ἄλλους,
τὰ σκείνων γρομάτια ἕως Ἰερειχῶ. καὶ
οὐκ ἴδεν τὸν γέροντα, ποτὶ μὲν βα-
ρύνοντα * γρομάειν μέγα, καὶ ἰδρυν-
οντα, ποτὶ δὲ παίδιον εἰς τὸν ὄμιον φέ-
ροντα· ἔστιν δὲ ὅτι καὶ δύο ἐβάρυνον.
ἄλλοι τε σκαθιστοὶ, καὶ ὑποδύματα,
εἰ σκόπη, ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς ποιοῦν-
τες ἐβάρυνον καὶ τὰ ὑποδύματα. ἄλλοις
ἐπόπτεον σκῆπτρον ὑπερμεγέθους παρ'
B αὐτοῦ ὕδατος· ἄλλοις δὲ καὶ ἄρτοις
παρεῖχεν. εἰ δὲ εὖρεν γυμνόν, καὶ τὸ
ἱμάτιον ὃ ἐφόρει ἐδίδου αὐτῷ. καὶ καὶ
ἴδεν αὐτὸν ἄρα πάντες ἡμέρας κο-
πιῶντα. εἰποτε δὲ καὶ νεκρὸν εὖρεν ἐν
τῇ ὁδῷ, ἐποίησεν ἐπάνω αὐτοῦ τὸν χα-
νῶνα, καὶ ἐπέπεν αὐτόν.

Γέροντις σκαθιστοῦ ἐν τῇ λαύ-
ρᾳ τοῦ Καλαμώντος τῇ οὔσῃ ἐν
τῷ ἁγίῳ Ἰορδάνῃ, ὀνόματι Κυ-
ριακός· καὶ ὁ μέγας ὁ γέρον καὶ
C ἰδὼν. πούτα παρέβαλιν ἀδελφὸς
ξενικός, σκῆπτρον ὑπερμεγέθους τοῦ Δαρεῖς,
ὀνόματι Θεοφάνης, ἐρωτήσας τὸν
γέροντα περὶ λογισμῶν πορνείας.
καὶ δὴ ὁ γέρον ἤρξατο ἐπαλείφειν
αὐτῷ τοῖς περὶ σωφροσύνης καὶ ἀΓ-
νείας λόγοις. ὁ οὐκ ἀδελφὸς ἀφι-
λητὴς μεγάλως, λέγει τῷ γέρον-
τι * κύριε ἀββᾶ, ἐγὼ εἰς τὸ χῶμα
μου τοῖς Νεστοριανοῖς κοιτανῶ, καὶ
διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οὐ δύναμαι
ἐπιμεῖν σοὶ εἶχον μειῶσαι. ὡς δὲ ἤκου-
σεν ὁ γέρον τὸ Νεστορίου ὄνομα, ἔλι-

Βεῖς ὅτι τῇ ἀπωλείᾳ τῆ ἀδελφοῦ, ἐνοητέα αὐτὸν καὶ περιχέαι σπο-
 γῆται τῇ βλαβεράς αἰρέσεως ταύ-
 της, καὶ προσελθεῖν τῇ ἀγίᾳ κα-
 θολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ. ἔ-
 λεγόν τῷ αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλη
 σωτηρία, εἰ μὴ τὸ ὀρθῶς φρονεῖν καὶ
 πιστεύειν, καὶ ἀληθεύουσιν ὅτι
 ἀγία παρθένος Μαρία ὑπάρχειν.
 ὁ δὲ ἀδελφὸς λέγει τῷ γέροντι· ὅτι
 πως κύριε Ἀββᾶ, ὅλας αἱ αἰρέσεις
 οὕτως λέγουσιν, ὅτι εἰ μὴ μετ' ἡ-
 μῶν κοινωνήσῃς, οὐ σώζει. τί οὖν
 ποιήσω οὐκ οἶδα ἐγὼ ὁ ταπεινός.
 διήθηται οὖν τῷ κυρίου, ἵνα ἔρῃ με
 πληροφόρησιν τὸ πᾶσι ὅτιν ἀληθινὴ
 πίστις. ὁ δὲ γέροντι μὴ χαρᾶς ἐδέ-
 ξατο τὸν λόγον τῆ ἀδελφοῦ· καὶ λέ-
 γει αὐτῷ· ἔρχου εἰς τὸ κελλίον μου,
 καὶ ἐλπίδας ἔχω εἰς τὸν θεόν, ὅτι
 σποκαλύπηται σοι ἡ αὐτῇ ἀγαθότης τῇ
 ἀληθείᾳ. Ἐτάσας τὸν ἀδελφὸν εἰς
 τὸ σπήλαιον αὐτοῦ, ἐξῆλθεν ὅτι νε-
 κρὰν θέλασσαι, διό μόνος παρέσθαι
 ἀδελφοῦ. καὶ διὰ τὸς τοὺς ὡραῖς ἐν ἁπλῶ
 τῇ διευτέρᾳ ἡμέρᾳ, Ἰωρᾶν ὁ ἀδελ-
 φὸς πᾶσι ἐπιστάμενοι αὐτῷ φοβερὸν
 τῷ εἶδει, καὶ λέγοντα αὐτῷ· ἔρχου καὶ
 ἴδε τὴν ἀλήθειαν. καὶ ὡς λαβὼν αὐτὸν
 σποφάρι εἰς τὸ πᾶσι σκοτεινὸν καὶ δι-
 σπῶν μὴ πυρὸς, καὶ δεικνύσιν αὐτῷ
 ἐν αὐτῷ τῷ πυρὶ Νεστόριον καὶ * Θεό-
 δωρον, Εὐτυχίαν καὶ Ἀπολινάριον,
 * Εὐάγχιον * καὶ * Δίδυμον, Διό-
 σκορον καὶ Σάβινον, Ἀρειον, καὶ
 Διερμάριον, καὶ ἄλλους πλείους. καὶ

A ctus de perditione Fratris, ad-
 monebat eum atque rogabat,
 ut à noxia illa Hæresi recederet,
 accederetque ad sanctam
 Catholicam & Apostolicam
 Ecclesiam. Dicebat autem ei,
 non esse aliam salutis viam,
 nisi rectè sentire & credere
 quòd sancta virgo Maria ve-
 rè sit Deipara. At Frater ait
 Seni; Sanè domine Abba, uni-
 versæ Hæreses eo modo lo-
 quuntur; Nisi nobiscum com-
 munices, salvus non eris.

B Quid ergo faciam, nescio e-
 go homo abjectus. Sed depre-
 care Dominum, ut per ali-
 quam rem me plenè persua-
 deat quænam sit vera fides.
 Senex autem Fratris sermo-
 nem suscepit cum gaudio: ait-
 que illi; Sede in cella mea, &
 spem in Deo habeo quòd bo-
 nitas ipsius tibi veritatem re-
 velatura sit. Relictoquo Fra-
 tre in spelunca sua, exiit ver-
 sus mare mortuum, Deum-
 que oravit pro Fratre. Et ve-
 rò circa horam nonam diei se-
 quentis, aspicit Frater quem-
 dam adstantem sibi, specie
 terribilem, qui dixit; Veni,
 cerne veritatem. Deinde as-
 sumens eum, duxit in locum
 tenebrosum, fætidum, igne
 ferventem, & ostendit ei in
 ipso igne Nestorium & Theo-
 dorum, Eutychem & Apol-
 linarum, Evagrium & Didy-
 mum, Dioscorum & Seve-
 rum, Arium & Origenem,
 aliosque nonnullos. Aitque

* Abs-
 est
 ab al.
 * De-
 sunt in
 al.

illi is qui apparuerat ; Locus iste præparatus est Hæreticis, iisque qui impiè loquuntur de sancta Deipara, nec non iis qui eorum dogmata sequuntur. Si ergo placet tibi locus, persiste in tuo dogmate ; si verò experimentum supplicii hujus capere non vis, accede ad sanctam Catholicam Ecclesiam, in qua & Senex docet. Dico enim tibi, quia si omnes virtutes homo operetur, nec rectè sentiat, ad hunc locum mittetur. Audito sermone hoc, Frater venit in semetipsum ; cùmque rediisset Senex, narravit ei cuncta quæ contigerant, prout viderat : & accedens communicavit sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ. Remansit autem cum Sene in Calamone : peractisque cum eo annis aliquot, obdormivit in pace.

* Al. V.

Cap.
27.* Al.
28.* Al.
πνυ-
εχ το-
μίνε* Abest
ab al.Cap.
28.* Al.
Κτετα-
μός

xv. Huic Seni Abbas Julianus Stylita salutationem misit, itemque pannum ligatum, habentem intus tres carbones ignis. Senex verò suscipiens salutationem cum carbonibus non extinctis, remisit Abbati Juliano eundem pannum, aqua in eum missa, pariterque vinctum. Distabant autem ab invicem quasi viginti milliaribus.

xvi. Narrabat Abbas Cyxillus discipulus prædicti Abbatis Juliani Stylitz ; Ego & pater meus & frater venimus e regione nostra ad Abbatem

A λέγει αὐτῷ ὁ Φαεῖς, ὅτι οὗτος ὁ τόπος ἡτοίμασθαι τοῖς αἵρετικοῖς, καὶ τοῖς βλασφημοῦσι * καὶ ἀγία * Θεοτόκοι, καὶ τοῖς ἀκαλουθούσι τοῖς δόγμασιν αὐτῶν, εἰ οὐδὲν ἐσκέπει σοι ὁ τόπος, ἐμείνεις τῷ δόγματί σου· εἰ δὲ πείσῃς τὴν κοιλίαν σου ταύτης λαβεῖν οὐ θέλεις, προσέλθε τῇ ἀγίᾳ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν ᾗ καὶ ἡ γέρων διδάσκει. λέγω γάρ σοι, ὅτι εἰάν τις πάσας τὰς ἐντολὰς ποιήσῃ ἀνθρώπος, καὶ μὴ ὀρθῶς διδάξῃ, εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἔρχεται. Ἐπεὶ τὰ λόγια τούτα, ἤλθεν εἰς εἰς αὐτὸν ὁ ἀδελφός. καὶ ἐλθόντος τῆς γέροντος, διηγήσατο αὐτῷ ἀπαντα τὰ ἡρόμενα κατὰ εὐαγγέλιον. καὶ προσελθὼν ἐκοιμήσεν τῇ ἀγίᾳ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ. ἐμείνει δὲ μετὰ τῆς γέροντος εἰς τὸν Καλαμών. Ἐποίησας μετ' αὐτοῦ ἔτη * ἰχθὺα, σκουμυῖν ἐν εἰρήνῃ.

C Τούτῳ τῷ γέροντι ἀπέστειλεν ὁ Ἀββᾶς Ιουλιανὸς ὁ φυλίτης προσφοράς, πέμψας αὐτῷ καὶ * πανίον δεδομένον ἔχον ἑσθλὰς τρεῖς ἀνδρακάς * πυρρὰς. ὁ δὲ γέρων διδάσκαλος τὴν ἀσπασμὸν ἔσθ' ἀνδρακάς μὴ ἀποσβεσθέντας, ἀντίπεμψεν τῷ Ἀββᾷ Ιουλιανῷ εἰς τὸ αὐτὸ πανίον, βαλὼν εἰς αὐτὸ ὕδωρ, καὶ θύσας. ἀπεῖχον δὲ ἀπ' ἀλλήλων ὅσκι μίλια εἴκοσι.

Διηγήσατο ὁ Ἀββᾶς * Κύριλλος ὁ μαθητὴς τῆς εἰρημῶντος Ἀββᾶ Ιουλιανοῦ φυλίτου, ὅτι ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ μου καὶ ὁ ἀδελφός μου ἡλθον ἐκ τῆς ἡμετέρας χώρας πρὸς τὸν Ἀββᾶν

Ιουλαιοὶ ἀκούοντες τὰ παρὰ αὐτῶν.
 εἶχον γὰρ φησὶν ἐγὼ πάθος ἀνίατον,
 ὃ οὐδεὶς τῶν ἰατρῶν θεραπεύσαι οὐκ
 ἠδυνήθη. ἐλθόντα με οὐκ ὀρθῶς ὁ
 γέρον Ἀξάμεδος ἐπελάσσειεν. ἐ-
 μείναμην οὐκ οἱ πρὸς παρ' αὐτῶν, καὶ
 ἀπεπαξάμεθα. καὶ χατέστησεν ὁ γέ-
 ρων τὸν ἐμὸν πατέρα ὅππῃ φασίτου. ἐν
 μᾶ οὐκ ἔστιν ἡμερᾶν, ἔρχεται ὁ
 πατήρ μου, καὶ λέγει τῷ Ἀββᾷ Ιου-
 λιαῶ· σίτον οὐκ ἔχομεν. ἀπεκρίθη
 ὁ γέρον· ὕπαγε ἀδελφε, καὶ αὐτὸν
 ἐν δόλοισι συνάξας, ἀλλοιοῖ, καὶ
 παρὶ τῶν αὐτῶν οὐκ ἔστιν μεμνημένοι
 ἡμεῖς. ὁ δὲ ὅππῃ παρὰ λόγῳ πα-
 ρεχθεὶς ἦδεν ὅτι οὐδὲν εἶασιν
 ἐν τῷ σποδοῶν, ἀνεχώρησεν ἐν
 τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. τῷ δὲ ἡμερᾶς χατέ-
 στεινύσας, δηλοῖ αὐτὸν ὁ γέρον,
 δεῖξαι ὡς ὁδὸν. μέλις οὐκ ἐλθόντι
 λέγει αὐτῷ ὁ γέρον· ἀδελφε Κόνων,
 ἀπέρχου, καὶ ὁ δόλος ποιήσων
 λόγῳ τῶν ἀδελφῶν. ὁ δὲ ὡς ἀπὸ ὀρ-
 γῆς λαβὼν τὰ κλειδιά τῆς οἴκου, ἀ-
 πῆλθεν, θύλων ἐνέειχε τὸν χοῦν. ἀ-
 νοίξας οὐκ ἔστιν τὸ κλειδίον, ἤθελον ἀ-
 νοίξαι τὰς θύρας, καὶ οὐκ ἠδύνατο
 ἰὼν ὅτι σποδοῶν ὅλος πεπλη-
 ρωμένος σίτου. καὶ ἰδὼν, ἔβαλεν τὰς
 γέρας μετὰ τοῖς, ἀδελφῶν τὸν
 γέρον.

Οππὶ ὀρθοδόξων ἡ ἀγία κοινωνία,
 ἡμεῖς τῷ Θεοδόχοις.

Ὡς ἀπὸ πείρασου * μιλίαν
 Αἰγῶν τῆς πόλεως Κιλικίας,

A Julianum, auditis ejus gestis.

Habebam enim, inquit, mor-

bum insanabilem, quem me-

dicorum nullus curare potue-

rat. Cum ergo accessissem, il-

lico Senex precatus contulit

mihi sanitatem. Mansimus

igitur ipsi tres apud eum, ab-

renunciantes saeculo. Et Se-

nex frumenti curam patri

meo commisit. Quadam ve-

ro die, venit pater meus, &

ait Abbati Juliano; Frumen-

to caremus. Respondit Se-

nex; Abi, Frater, ipsum quod

invenies, collectum mole; de

craftino Deus nostri curam

geret. Ille ad id sermonis tur-

batus (sciebat quippe nihil à

se relictum in granario) recef-

sit in cellam suam. Urgente

autē necessitate, misit ad eum

Senex, qui diceret; Huc usque

veni. Cumque vix accessisset,

ait illi Senex; Frater Conon,

proficiscere, & quod invene-

ris, conficito ad usum Fra-

trum. Ille subirascens, sum-

ptis horrei clavibus abiit, eo

consilio ut afferret pulverem.

Igitur apertâ serâ, voluit por-

tas aperire; & non poterat.

Erat enim granarium omni ex

parte frumento plenum. Quod

cernens, à Sene veniam pro-

stratus petiit, Deoque dedit

gloriam.

Quod Orthodoxorum sancta

communio sit divina, &

miraculorum effectrix.

xvii. Triginta circiter mil-

liaribus ab Aegis civitate Cili-

* Al.
ἀδελφῶ-
των

* Deest
in al.

* Al.
add. ἐκ
ἐν τῷ
nis

* Al.
ἀλλοιοῖ
σίμωρον

* Al.
non ha-
bet.

* Al.
αὐτῷ

* Al. αἰς
λέγει

* Al.
κλειδα-
μα

* Ab-
sunt ab
al.

Cap.
29.

* Al.
τὰ δὲ

* Al.
ἡσυχία
* Al.
συμμετα

ciz, duo erant Stylitz, diffiti
ab invicem quasi sex passuum
millibus. Horum unus quidem
sanctæ Catholicæ & Aposto-
licæ Ecclesiæ communicabat,
alter verò, qui & à longiori
tempore conscenderat co-
lumnâ prope prædium di-
ctum Cassidora, Severi Hære-
sim sectabatur. Variisque mo-
dis Hæreticus redarguebat
Orthodoxum, insectans, vo-
lensque eum ad Hæresim suam
pertrahere. Et multos missi-
tans sermones, condemnabat
eum. Ille verò tamquam di-
vinitus inspiratus, significa-
vit ei, ut ad se particulam
communions suæ mitteret. Is
cum gaudio, ac si jam illum
seduxisset, p̄torinus misit,
nihil omino hæsitans. Ortho-
doxus acceptâ particulâ quam
ad se miserat Hæreticus Seve-
rianus, lebetem coram ferve-
fecit, eamque in illum injec-
cit: quæ lebetis fervore disso-
luta est. Sumens quoque Or-
thodoxæ Ecclesiæ sacram
communione, in eundem
lebetem conjecit; confestim-
que fervens lebes refrigera-
tus est, & sancta communio
salva mansit & sicca. Quam
& servare persistit: quamque
nobis convenientibus eum,
ostendit.

Cap.

30.

* Al.

Δαδαι

ἐν Δα-

δαί

De simore & religione erga
sanctam communionem.

xviii. Dadæ, emporium
est Cypri. Illic Monasterium

Α στυλίται δύο * εἰσὶν, ἀπέχοντες ἀλ-
λήλων ὡς ὅττ' ἐξ * μιλίων. τούτων
ὁ μὲν ἐς τὴν ἀγίαν καθολικὴν καὶ ἀπο-
στολικὴν ἐκκλησίαν ἐκοινωνεῖ· ὁ δὲ
ἄλλος, ὁ καὶ πλείονα χρόνον ἔχων
εἰς τὸν κίονα πλησίον κτήματος
λεγεμενοῦ Κασσιδώρα, ᾧ Σαύρη-
ον ἐπαῖρχεν αἰρέσεως. καὶ ἀγρο-
φῶς ὁ αἰρετικὸς κατεγίνωσκεν τὸ ὀρ-
θόδοξον, * ἐπιτίμενος καὶ θέλων αὐ-
τὸν πρὸς * ἑαυτοῦ ἐρελευσάσθαι
B αἰρεσιν. καὶ πολλοῖς λόγοις ἀγρο-
φειπόμενος, ἐδόκει κατακρίνειν
αὐτόν. ὁ δὲ ὡς περ θεοῦ ἐμπνέου-
ς ἐδήλωσεν * αὐτὸν μερίδα πίμψαι
τῇ αὐτῇ κοινωνίᾳ. ὁ δὲ καὶ χαρᾶς, ὡς
ἦδη παλαίους αὐτὸν, πίμψαι αὐ-
τῷ ὡδαρχῆμα, μηδὲν ὅλως ἐν-
δυσάσας. καὶ διεξάμενος ὁ ὀρθόδοξος
τὸ γαλῆσαι αὐτῷ ὡδὴν * αἰρετικῶς
μερίδα, τοῦτ' ἔστιν * Σαύρηον,
ποιήσας λέβητα ἐμπροσθεν αὐτοῦ
C βράσαι, καὶ ἐδέξατο μερίδα ἐνέ-
βαλεν, καὶ * διελύθη ἐν τῷ βράσ-
ματι τῇ λέβητος. λαβὰν δὲ καὶ τὸ ὀρ-
θόδοξον ἐκκλησίαν ἀγίαν κοινωνίαν,
ἐνέβαλεν εἰς τὸν αὐτὸν λέβητα, ὅ-
τι ὡδαρχῆμα ὁ λέβης βράζων * ἀ-
πειψῆναι, καὶ ἡ ἀγία κοινωνία σῶα
καὶ ἀβροχῶς διέμεινεν· καὶ πᾶσα καὶ
ἀγαμέμνην πηρὰν. ἔδειξεν δὲ ἡμῖν
αὐτῶν ὡδαβάλλουσιν αὐτῷ.

Περὶ φόβου καὶ ὑπακοῆς τῷ
αὐτῷ ἀγίᾳ κοινωνίᾳ.

* Τάδαι ἐμπόειν ὅστιν τὸ
Κύπερον. ἐν αὐτῷ μοναχέων
* ὅστιν

* ὅτιν πλησίον * τοῦ * λεγομένου φιλοξένου. ὡς βαλόντες οὐδ' ἐ-
 κεί, εὐραμὸν ἐν αὐτῇ μοναχόν, τῷ
 μὲ γῆμι Μελιτινόν, τῷ δ' ὀνόματι
 Ἰσιδώρου. τοῦτον εἰσαγάμεθα ἀ-
 λειπίως καλόντα μὲ ὁμιωγῆς.
 ὡς χαλούμεθα δ' ὑποὶ πάν-
 των, ὥστε εἰδοῖναι μικρὸν τοῦ πέν-
 θους, ὅς ἐκ ἐπιήτεο, ἀλλὰ πᾶσι
 ἔλεγον, ὅτι πολὺ ἁμαρτωλὸς ὤ-
 μιν, οἷον οὐ γέροντι ἀπὸ τοῦ
 Ἀδάμ μέλει δ' ἡμεῖς. ἡμεῖς δ' ἢ
 λεγόντων, ὅτι οἷως κύριε Ἀββᾶ
 μὲ ἀληθείας οὐδεὶς ἀναμάρτητος
 εἰ μὴ εἰς ὁ θεός, ἀπεκρίθη λέγων·
 πείσθητε ἀδελφοί, οὐχ εὖ ἐν
 ἀνθρώποις ἁμαρτῆται οἶα * ὅς
 ἐποίησα, οὐτε ἐχθράς οὐτε ἀ-
 γράφας. ἐν δ' ἰορίζετο ὅτι ἐμαυ-
 τοῦ κατηργῶ, ἀκούσατέ μου δ'
 ἁμαρτίας, ἵνα καὶ ὑμῖς ὑπὸ
 ἐμοῦ εὐχρησθῆτε. ἐγὼ φησιν ὅτι ἡ-
 μιν ἐν τῷ κόσμῳ, γυναῖκα εἶχον·
 ἡμεῖς αὖ οἱ δύο τοῦ δόγματος.
 Σάβηου. ἐλθὼν οὐδ' ἐγὼ ἐν μιᾷ
 τῶν ἡμερῶν εἰς τὸν οἶκόν μου,
 οὐχ εὖ ἐν τῷ γυναῖκά μου, ἀλ-
 λά ἀκούω ὅτι ἀπῆλθιν πρὸς τὴν
 γείτονα κοινοῦσθαι. καὶ δ' κοινο-
 νοῦσα ἐκείνη εἰς τὴν ἀγίαν κα-
 θολικὴν ἐκκλησίαν. ἔδραμον δ' ὁ-
 θίως * καλῶσαι αὐτὴν. εἰσαλθὼν
 αὐτὴ εἰς τὸν οἶκον δ' αὐτῶν, εὖ-
 εἶναι τὴν γυναῖκα μου ἥδη πρὸς
 φάτως λαβούσαν τὴν ἀγίαν με-
 εἶδα, καὶ κοινοῦσθαι. δραξάμενος.

Tom. II.

litum est juxta, nomine Phi-
 loxeni donatum. Illuc igitur
 profecti, invenimus in eo Mo-
 nasterio Monachum, genere
 Melitinensem, Isidorum no-
 mine. Hunc spectavimus, si-
 ne intermissione cum ejulatu
 flentem. Cum autem ab om-
 nibus rogaretur, ut non nihil
 de luctu remitteret, non per-
 suadebatur, sed dicebat cun-
 ctis; Supra modum peccator
 sum, qualis non exstitit ab
 Adam usque ad hodiernum
 diem. Nobis verò aientibus;
 Reverà Domne Abba, nemo
 absque peccato vivit, nisi u-
 nus Deus: respondit; Credi-
 te mihi, Fratres; Non inventi
 inter homines peccatum, sive
 scripto traditum, sive non
 scriptum, quale illud quod
 perpetravi. Si verò existima-
 tis me ita loqui, ut me accu-
 sem; audite delictum meum,
 ut & vos oretis pro me. Ego,
 inquit, cum in saeculo versa-
 ter, uxorem habui: ambo au-
 tem dogma. Severi teneba-
 mus. Quodam ergo die rever-
 sus in domum meam, non in-
 veni uxorem, sed didici quod
 ad vicinam mulierem abiisset
 ad communionem sumen-
 dam: illa autem communica-
 bat sanctæ Catholicæ Eccle-
 siæ. Cucurri protinus, ut in-
 haberem eam. Itaque ingres-
 sus in domum vicinæ, reperi
 uxorem meam; mox jam
 sumpsisse sanctam particu-
 lam, & communicasse. Atque

* Al.
 ὅτι
 * Al.
 λογιμέ-
 νον τῷ

* Absq̃
 ab. al.

* Al.
 in/er.
 ὅτι

Y y

apprehenso ejus gutture, ef-
feci ut sacram particulam e-
vomeret. Quam acceptam,
sursum deorsum jactavi: ce-
cidit autem in lutum. Statim-
que conspexi in eodem loco à
fulgure sacram communio-
nem auferri. Post biduum ve-
rò conspicio virum Æthio-
pem, pannis obsitum, qui di-
xit mihi; Ego & tu simul in
unum supplicium condemnati
sumus. Aio illi; Tu quis es?
Respondit qui apparnuerat Æ-
thiops; Ego sum qui tempore
passionis, creatorem omnium
Dominum nostrum Jesum
Christum percussi in maxilla.
Propterea ergo, inquit Mo-
nachus, non possum à fletu
temperare.

*Neminem ob negligentiam reji-
ci debere. quia erit forsitan ali-
qua aliquando in peccatore
conversio.*

Cap. 31.

xix. Duo quidam è Senibus
perrexerunt ab Ægis in Tar-
sum Ciliciæ urbem. Venien-
tesque ex dispensatione Dei
ad hospitium, ut quietem ca-
perent; erat enim æstus; In-
venerunt illic tres adolescen-
tes qui Ægas proficiscebant-
tur, secumque ducebant me-
rettricem. Senes igitur seor-
sum sederunt. Quorum unus
è pera sua educto Evangelio,
legebat. Meretrix verò quæ
erat cum juvenibus, ut consp-
exit Senem legentem, reli-
ctis iis veniens sedit juxta
eum. Ille excutiens, dixit ei;

Α τοίνυν & λάρυγξ αὐτῆς, ἐποίησα
ἐξέρχασθαι αὐτῷ & ἀγίας μερίδα· &
λαβὼν, ἠκόντισα αὐτῷ ἀνωγειν χε-
ρῶν· ἔπειτ' ἦ εἰς βόρβορον. & ὁ ἦν
εἶδον ἀτραπὴν χετ' αὐτῆς & τόπου
λαβοῦσαν τ' ἀγίας κοινοῦσας. & μὲν
δύο ἡμέρας, περὶ ἀνδρα * Αἰθίο-
πα, ῥάκη πεδωκελμηδόν, & λέ-
γειτά μοι· ἐγὼ & σὺ ὁμοῦ χεττι-
χάσθημεν εἰς μίαν κόλασιν. & λέγω
αὐτῷ· σὺ * τίς εἶ; & ἀπεκρίνατό
μοι, λέγων ὁ φαιῖς Αἰθίοψ· ἐγὼ
εἰμι ὁ ῥαπίσαις ὅππ' ἦ σαλῆνος τὸν
ποιητὴν τῆς ἀπάντων τὸν κύριον
ἡμεῶν Ἰησοῦ Χριστόν, ἐν τῷ χει-
ρῶν & πάτοισι. Ἀλλ' ἄγε τοῦτο οὖν, φη-
σὶν ὁ μεταχρὸς, εὐ δυνάμει ἐνδεδύει
τοῦ κλάειν.

Περὶ τοῦ μὴ ἀπαίσιασθαι πᾶσι ὡς
ἀμελῆ. Ἰσως ἔσται τις ἐπίοπε &
τῷ ἀμαρτωλῷ ὁπιστροφή.

Δύο πῖνις τῶν μελόντων ἀπὸ
C χορτο ἀπὸ Αἰγῶν εἰς Τάρσον &
Κιλικίας· καὶ ἐλθόντες εἰς παιδο-
χεῖον χετ' οἰκονομίαν τοῦ, ἐφ' ᾧ
ἀναπαύσασθαι αὐτοίς· ἡ δὲ καὶ σὺν
εὐερίᾳ ἐκείνῃ νεώτερος ἀφ' ὁ-
ρομήνοισι εἰς Αἴγας, ἔχοντας μετ'
ἑαυτῶν μίαν πόρνην. οἱ οὖν γέ-
ροντες ἐκείνοισι χετ' ἰδίᾳ λα-
βὼν ἦ ὁ εἰς γέρον ἐκείνῳ πλείου αὐτῶν
τὸ ἄγιον βιβλίον, ἀνεγνώσκειν.
ἡ δὲ πόρνη ἡ οὖσα μὲν τῶν νεώτερων, ὡς
εἶδον τὸν γέροντα ἀναγνώσκοντα,
χετταλείψασα αὐτὴν νεώτερος, ἐλθού-
σα ἐκείνοισι πολλοῖσι & γέροντος.

ὁ ᾧ γέρονι Σπυριδάριος αὐτῇ λέγει· πολὺ φαίνεται αὐτῷ ἀθλία ἀγαθὴς· οὐκ ἡδέως πλησίον ἡμῶν ἔλθῃ καὶ χαρίσασθαι· ἢ ᾧ ἀπεκρίθη λέγουσα· μὴ πάτερ, μὴ βδελύξῃ με. εἰ γὰρ καὶ πεπληρωμένη ὑπάρχω πάσης ἀμαρτίας, ἀλλ' οὐκ οὐκ ἀπώσατο τὴν προσελθοῦσαν αὐτὰ πόρνην ὁ δεσπότης τῆς ἀπάτης· ὁ κύριος καὶ θεὸς ἡμῶν· ὁ ᾧ γέρονι ἀπεκρίθη αὐτῇ· ἀλλ' ἡ πόρνη σκεῖνη, οὐκέτι ἔμεινεν πόρνη· ἢ ᾧ λέγει αὐτὰ ἐλπίζω εἰς τὸ υἱὸν τοῦ Θεοῦ ζῶντος, ὅτι Σπύριδης σήμερον οὐδὲ ἐγὼ μὴν ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ταύτῃ· καὶ χαταλιποῦσα τὴν νεότητά μου καὶ τὰ αὐτῆς πάντα, ἠκολούθησα τοῖς γέροντι· καὶ ἔβαλον αὐτῷ εἰς μοναστήριον, πλησίον Λίγῳ, τὸ λεγόμενον Νεακιστῶν· ταύτῃ καὶ ἐγὼ ὡραία γεῶν, πολλῇ συνείσκει διαγρῦσαι· καὶ παρ' αὐτῆς ἀκήκοα ταῦτα.

Οὐ καὶ γὰρ ἐν εἰς τὸ χαλκὸν ἱεροσολύμοις παρθένους, πολλῶν μάλιστα τὸ ἀγαθὸν μιμηταὶς γυναικῶν τούτων.

Μῦθος τις καὶ ἐν Ταρσῷ τοῦ Κιλικίας, ὀνόματι Βαβύλας· οὗτος εἶχεν δύο φίλας ὀνόματι τῇ μιᾷ Κομπτῇ, καὶ ὀνόματι τῇ ἄλλῃ Νικῶσῃ· ζῶν ἀσώτως, ἐπράττειν ὅσα τὰ ἄγρια τοῖς συνεργασιν δαίμοσιν· ἐν μιᾷ οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐκκλησίαν· καὶ κατ' οἰκονομίαν τοῦ ἡγεγνώσκειτο τὸ ἀναγέλλειν, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἡ ἀπειροχὴ ἡ λέγουσα· μετὰ

A Multum, ὁ infelix, te impudentem ostendis: non veritas prope nos venire ac sedere? Respondit illa; Noli, Pater, noli abominari me. Quamvis enim omni peccato plena sum, attamen herus omnium, Dominus & Deus noster, non repulit accedentem ad se Meretricem. Excepit Senex; Sed meretrix illa, non amplius mansit meretrix. Ipsa ad eum; Spero in Filium Dei vivi, neque me ab hodierna die permansuram in peccato hoc. Et relinquens adolescentes, suaque omnia, secuta est Senes. Qui conjecerunt eam in Monasterium prope Aigas, vocatum Nacciba. Hanc ego quoque jam anum vidi, cum multa prudentia agentem: atque ista ex ea audivi.

* Al.
add.
ἡμῶν

* Al.
add. καὶ
τὸ αὐτῇ
ὁνομα
Μαρία.

C Qui ad malum per quempiam una abducti sunt, multo magis eosdem in bono debent imitari.

xx. Erat quidam mimus in Tarso Ciliciz; nomine Baby-

las, qui habebat duas concubinas; nomen uni Cometo, alteri Nicosa. Vivebat autem

luxuriosè, agebatque quicumque decent homines De-

monibus cooperantes. Is quadam die in Ecclesiam ingressus est, cum dispensante Deo legeretur Evangelium, in quo locus ille continetur; Pani-

Cap.
32.

* Al.
Κομπτῇ

* Al.
ἀνελ-
τασιν
* Al.
ἀπειρο-
πῆ

Matth.
III. 2.

centiam agite; appropinquavit enim regnum caelorum. Atque ad hunc textum compunctus, coepit cum lacrymis se miserum predicare, pro suis factis. Confestimque egressus ex Ecclesia, vocavit duas amicas suas, & dixit eis; Scitis quo modo vobiscum in impudicitia vixerim, quodque numquam alteri alteram prexulerim. Nunc vero ecce habetote quaecumque acquisivi vobis: accipite etiam cuncta mea, & partimini. Ego enim ex hoc die abeo, saeculo renuncio, efficior Monachus. Illae quasi ex uno ore responderunt ei, dicentes cum lacrymis; In peccato quidem & animarum nostrarum interitu communicavimus tibi; & jam quando hoc Deo placitum opus exsequi desideras, relinquis nos, solusque facis? Sane non deferres nos; sed etiam in bono communicabimus tibi. Itaque nimis illico inclusit se in una turre murorum civitatis. Mulieres vero venditis omnibus suis, erogatisque in pauperes, & ipsae accipientes Asceticum seu Monachalem habitum, sibi que construentes cellam juxta turrem, seipsas concluderunt. Cum hoc & ego congressus sum, non sine emolumento. Est enim vir valde condolens, & misericors, & humilis. Ceterum hoc quoque scripsi, ad legentium utilitatem.

* Al.
ἀστωπίας

* Al.
ἀσπίρας
ἐν πύργῳ

Α ἰοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἐχάρυνται εἰς τὸ τοῦτο, ἡρξάτο ὡς δακρύων ταλαίρειν ἑαυτὸν, ὑπὲρ τοῖς πεπραγμένοις αὐτοῦ. καὶ παρεχρήμα ἐξελθὼν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ χαλῶσας τὰς δύο φίλας αὐτῷ, λέγει αὐταῖς· οἶδα περὶ πῶς ἐζησοσθε μετ' ὑμῶν ἐν ἀστωπία, καὶ ὅτι οὐδέποτε παρεπήμυστα μίαν τὴν ἀλλήλης. καὶ ἰδὼν ἰδοὺ ἔρχεται πάντα ὅσα ἐκτισάμην ὑμῖν. λαβετε γὰρ καὶ τὰ ἑμαῖ πάντα, καὶ μερίσκαθε· ἐγὼ γὰρ ἀπὸ τῆς σήμερον ὑπάγω, ἀποτάσσομαι, καὶ γίνομαι μοναχός. αἱ δὲ ὡς ἐξ ἐνὸς στόματος ἀπεκρίθησαν αὐτοῦ, λέγουσαι ὡς δακρύων· εἰς μὲν τὴν ἀμαρτίαν καὶ εἰς τὴν ψυχῆς ἡμετέρας ἀπώλειαν ἐκοινωνήσαμεν σοι, καὶ ἄρτι ὅτι θέλεις ποιῆσαι τοῦτο τὸ θεῖον ἔργον, ἀφίεις ἡμᾶς, καὶ μόνος ποιεῖς; ὅπως οὐκ ἐσθίς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ χαλὸν κοινωνοῦμεν σοι. καὶ ὁ μὲν μῦθος, ὁ θὸς ἑαυτὸν ἀπέχλεισεν εἰς ἓνα τῶν πύργων τοῦ πύργου τῆς πόλεως· ἐκκεῖναι δὲ πωλύσασθαι τὰ ἑαυτῶν, δίδωσθαι πτωχοῖς, καὶ λαβοῦσθαι καὶ αὐταὶ τὸ ἀσκητικὸν σχῆμα, ποιήσασθαι κελλίον ἑαυταῖς σπησίειν τοῦ πύργου, ἑαυταῖς ἀπέχλεισαι. οὕτως καὶ γὰρ συνέτυχον, καὶ ὠφελήθη. ἔστι γὰρ ὁ ἀνὴρ πάνυ συμπαθὴς, καὶ ἐλεήμων, καὶ ταπεινόφρων. γέγραφα γὰρ καὶ τοῦτο εἰς ὠφέλειαν τῶν ἐντυλχαίνοντων.

Διηγέσαστό τις τῶ πατέρων, ὅτι ἄνθρωπον ἐν Θεοπόλει ἀρχιεπίσκοπος τις ὀνόματι Θεόδωτος, ὃς οὕτω γέγονεν ἀγαθός, ἵπαιδὴ ποτε παρὶν ἑορτῆς ἡμέρα, ἐκάλει τῶν ὑπὸ αὐτὸν πλουτίων κληρικῶν πρὸς εἰς ἐστίασιν· οὐ πειθεύμενος ὅτι ἐνός οὐδὲ ὑπακούσαντος τῇ κλήσει, τότε μὲν ἡσυχία ἦν· ἀλλ' ὁ πατριάρχης, ἄλλοτε δὲ αὐτὸς ἀπῆρχετο παρ' αὐτοῦ ὡς βασιλεὺς ἐλθεῖν, & κοινῆς ἀπολαύσαι τραπέζης.

Ἐλθὼν δὲ πάλιν πρὸς αὐτὸν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Θεόδωτος, ὅτι οὕτως ἔμελλεν αὐτὸς καὶ ταπεινὸν φρονεῖν, ὅτι κατ' ὁδὸν ὦν μὲν ἐνός κληρικοῦ, αὐτὸς μὲν λακτικῶς ἐπαρχεῖτο, τῷ δὲ κληρικῷ ὅτι ἀλόγῳ καθεκιδύω, εἶπεν ὁ πατριάρχης πρὸς αὐτὸν κληρικῷ· διελώμεθα τὸ τὸ ὁδοῦ μῆκος, καὶ πρὸς ἀμοιβῇ ἡμῖν ἔστω τὰ ἐφ' οἷς ἐπαρχεῖσθε. ὁ δὲ κληρικός οὐκ ἠνείχετο τοῦτο ποιῆσαι. Ὑβρισεὶ δὲ ἔλθων εἰς τὸν πατριάρχην, ἵνα αὐτὸς μὲν εἰσέλθῃ· τὸ λακτικόν, ὁ δὲ πατριάρχης εἰς ἄλλορον κατήντα. Οὐκ ἀνῆκε δὲ ὁ θεὸς Θεόδωτος, ἀλλὰ πείσας τὸν λειτουργὸν ὡς οὐκ ἔστιν τὸ γινώμενον αὐτῷ ὕβρις, ἠνάγκασεν οὕτω ποιῆν.

Ἄλλος δὲ ἔχει ἡ αὐτὴ Θεοπόλις πατριάρχην ὀνόματι Ἀλέξανδρον, ὃς οὕτω γέγονεν ἐλεήμων καὶ φιλοσυμπληγής, ὅτι ποτὶ ἑὺς τῶν ἱερατικῶν αὐτοῦ κληρικοῦ

xxi. Narravit quidam Patrum, quod fuerit Theopoli Archiepiscopus quidam nomine Theodorus, tantæ benignitatis, ut cum advenisset dies festus quosdam de Clericis sub se positos vocaret ad convivium: cumque unus ex eis non acquievisset, nec vocationi obtemperasset, tunc quidem silentium tenuit Patriarcha, alias verò ipse ad eum profectus rogavit ut veniret, mensæque communis fieret particeps.

xxii. Dicebat autem rursus de ipso Archiepiscopo Theodoro, quod ita fuerit mitis atque humilis, ut cum uno Clerico iter agens, cum ipse quidem lecticâ veheretur, Clericus verò equo insideret, dixerit ei Clerico Patriarcha; Dividamus itineris longitudinem, & ad mutationem vicissitudinis nobis sint nostra vehicula. At Clericus hoc facere recusabat. Dicebat enim id dedecus fore Patriarchæ, si ipse quidem Clericus lecticam ingrederetur, Patriarcha verò equo insideret. Verum divinus non cessit Theodorus; sed persuaso Ministro, non esse rem istam sibi contumeliosam, coegit ut ita faceret.

xxiii. Alium porro habuit eadem Theopolis Patriarcham, Alexandrum nomine, adeò misericordem & compatiens, ut cum illi quidam ex notariis suis furatus

esset aurum, & metu perterritus fugisset, abjissetque in Thebaidem Aegypti, & dum errat vagus incidisset in Aegyptios Thebaeosque barbaros, crudelissimos homines, qui eum ad extremas regionis suae partes duxerunt; hoc comperto divinus Alexander redemerit eum captivum, idque octoginta quinque nummis. Reverso autem illo ita humaniter & benignè usus est, ut quidam ex urbis habitatoribus dixerit aliquando; Nihil mihi erit utilius quàm in Alexandrum peccare.

xxiv. Alio quoque tempore unus ex Diaconis ejus, coram Clericis omnibus injurià affecit divinum Alexandrum. Qui humi prostratus veniam ab eo petiit, dicens; Ignosce mihi domine frater.

Cap.
35.

xxv. Dicebat Abbas Polychronius de Abbate Elia Archiepiscopo Hierosolymorum, quod vinum non biberit, Monachus cum esset, nec postquam factus est Patriarcha, sed eandem servaverit regulam.

xxvi. Liebant de Archiepiscopo Hierosolymorum, & de Flaviano Antiochiae Archiepiscopo, quod Anastasius Imperator utrumque propter sanctam Chalcedonenſium Patrum Synodum exſilio damnaverit; Eliam quidem in Haïlam, Flavianum verò apud Petram. Die igitur qua-

A αὐτοῦ τὸ χεῖρσιν ἢ φοβηθεὶς ἔφυ-
γεν, ἢ ἀπῆλθεν εἰς Θεβαΐδα τὸ
Αἰγύπτου· τούτῳ περὶ τυχόντες
πλαιωμένοι οἱ τὸ Αἰγύπτου ἔθνη
βαίων αἰμαβόροι βάρβαροι, τοῖς
τὰ ἔχοντα τὸ αὐτῶν ἄγουσι χόραις
ἢ μαθῶν ὁ θεῖος Ἀλέξανδρος,
ὠνεῖται μὲν αὐτοὶ αἰχμαλῆται ὄν-
τα, πέντε δὲ ἢ ὀδονήσαντα νομισ-
μάτων. ἐπειελθόντι δὲ αὐτῷ, εὖ-
τως ἐχρήσατο φιλανθρώπως ἢ ἀ-
γαθῶς, ὥς εἰπεῖν πρὸς τὸ πόλεως
B οἰκητόρων ποτὲ, μηδὲν εἶναι τοῦ εἰς
Ἀλέξανδρον ἀμαρτάνειν με ἐπω-
φελέστερον.

Ἄλλοτε εἰς τὸ ἀφικνέσθαι αὐτοῦ,
ὅππῃ παῖτων τῶν κληρικῶν ὕβριζεν τὸν
θεῖον Ἀλέξανδρον· ὁ δὲ θεῖος Ἀλέ-
ξανδρος ἔδωκεν αὐτῷ μετάνοιαν,
λέγων· συγχώρησόν μοι κύριε ἀδελ-
φί.

Ο Ἀββᾶς Πολυχρόνιος ἔλε-
C γον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἠλία τοῦ ἀρ-
χιεπισκόπου Ἱερουσολύμων, ὅτι εἶ-
πον οἱ ἔπυνεν ὡς μοναχὸς, εὐδὲ
γεροντὸς πατριάρχης, ἀλλ' αὐτοὶ
ἐφύλαξε τὸν χειρὸν.

Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀρχιεπισκό-
που Ἱερουσολύμων, ἢ περὶ τοῦ ἀρ-
χιεπισκόπου Ἀντιοχείας Φλαβια-
νοῦ, ὅτι Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς
ἐπὶ οὗ ἐξέδωκεν ἀφ' οὗ τὴν ἀγίαν
σύνεδον τῇ ἐν Καλχιδὸνι πατέ-
ραι· Ἠλίαν μὲν εἰς Αἶλαν, Φλα-
βιανὸν δὲ εἰς Πέτραν. ἐν μιᾷ οὐκ ἦν

ρα ἐδήλωσαν οἱ πατριάρχαι ἀλ-
λήλοις *, ὅτι Ἀναστάσιος ἐπιδύτη-
σιν σήμερον, καὶ ἀγωνίῃ καὶ ἡμεῖς,
ἵνα διακριθῶμεν μετ' αὐτοῦ. καὶ
μετ' αὐτοῦ ἡμέρας ἀπῆλθον πρὸς
κύριον.

Περὶ τῆς ἀποστρέψεως πᾶσαν δὲ χεῖρ,
καὶ πρὸς τὴν ἐν σμικρότητι
μέλει τίλους.

Διηγούμενο πρὸς τῶν πατέρων πρὸς
πρὸς ὁπισκοπέου, ὅτι ἐάσας τὴν
ἐκείνου ὁπισκοπὴν, ἀπῆλθεν εἰς Θεου-
πόλει, καὶ ἐργασίας ἔχασκεν ὑποου-
ργῶν οἰκονομοῖς. κατ' ἐκείνους * τὸν
καρὸν Κάρμις δ' ἀγατολῆς ὑπερ-
χεν Εφραίμου, ἀνὴρ ἐλεήμων καὶ
φιλοσυμπάθης. * διὰ * τοῦτο οὐκ
τὰ κτήνη τὰ δὲ δυνάμεις ἀνοικο-
δομοῦντο. ἡ δὲ ἐκ * σπισμοῦ ἡ
πόλις συμπεσοῦσα. εἰς μὲν οὐκ
καὶ ἐν ὅποις Ἰωρδὴν ὁ Εφραί-
μου τὸν ἐπίσκοπον καλεῖσθαι,
καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑ-
λοι πρὸς ἐφεστηκότα ἐπάνω αἰ-
τοῦ. τοῦτο ἰασάμενος οὐκ ἄπαξ,
* ἀλλὰ ἔτι πολλάκις, εἰς ἐκπλήξιν
ἦλθεν ὁ Εφραίμος. ἡ δὲ τὸ ἰαυ-
μα φοβερὸν καὶ ἐκπλήξεως γέμον.
καὶ ἐλογίζετο εἰς ἑαυτὸν τὸ τί αὐτῷ
τοῦτο. οὐδὲ ἡ δὲ ἐκείνου ὁ Εφραί-
μος, ὅτι ὁ ἐργάτης ἐπίσκοπος ὑ-
πῆρχεν πῶς ἡ δὲ καὶ εἶχεν γνώσιν,
ὅτι ἐπίσκοπος ἡ, Ἰωρδὴν κόμην
αὐχμηρὴν καὶ ἐσθῆτα ῥυπαρὰ
νύ, καὶ ἀπολὴ ἀνδρα, καὶ τεταλαι-
πωρημένον ἐκ τῆς πολλῆς ὑπομονῆς,

Adam significaverunt sibi Pa-
triarchæ mutuò dicentes; A-
nastasius hodie mortuus est;
& eamus etiam nos, ut cum
illo judicemur. Ac post duos
dies migraverunt ad Domi-
num.

*De aversando omni principatu:
quòdque usque in finem ad sta-
tum humilem confugiendum
sit.*

xxvii. Rétulit quidam Pa-
trum de aliquo Episcopo, 37.
quòd relicto Episcopatu suo
Theopolim seu Antiochiam
profectus sit, & in opère fati-
gaverit se, ministrans archi-
tectis. Eo tempore Comes
Orientis erat Ephræmius, vir
misericors & humanitatis
studiosus: propter quod ædi-
ficia publica reedificabantur:
urbs enim terræ motu conce-
derat. Quadam ergo die in
somnia videt Ephræmius il-
lum Episcopum dormientem,
& ab eo ad cælum usque per-
tingentem columnam ignis
ipsi superpositam. Hoc in-
tuitus non semel, sed sæpe,
obstupuit Ephræmius; (erat
enim miraculum terribile ac
stuporis plenum) reputabat-
que secum quidnam id esset.
Neque enim sciebat Ephræ-
mius operarium illum, Epis-
copum esse: & quo modo a-
gnovisset esse Episcopum, qui
cerneret comam squalidam,
sordidam vestem, vilem ho-
minem, & ad miseriam reda-
ctum ex multa tolerantia,

* Al.
infer.
λέγει-
ται

* Al.
infer.
ουκ

* Al. δ'
αὐτῷ
δὲ ἐκεί-
νου

* Al.
infer.
οὐδὲ δὲ

* Al.
ἐπε-
τίσας
* Al.
ἐβόλῃ

* Al.
add. ὅ
πῶ δ-
πίσας
πάλιν

* Ab-
sunt ab
al.

austeritate, operatione, mul-
tique laboris attritu. Itaque
die quodam Ephræmius ar-
cessivit operarium, eundem
quondam Episcopum, volens
ab eo discere quisnam esset :
cepitque seorsum percontari
de illo, cujas esset, & cujus
nominis. Respondit ille; U-
nus ego sum istius civitatis
pauperum; nec habens unde
me alam, in operas incumbō,
& nutrit me Deus ἐ laboribus
meis. At Ephræmius divini-
tus motus excepit, dicens;
Crede mihi, non dimittam
te, donec cuncta quæ ad te
spectant ex veritate enarra-
veris. Quocirca cūm non pos-
set ulterius occultare se, ait
illi; Hoc mihi promitte, quod
quamdiu vixero, nemini meas
res declarabis, & ego illas ti-
bi explanabo, præter tamen
nomen meum & civitatis.
Tunc juravit ei divinus E-
phræmius; Nemini tua refe-
ram, quamdiu Deo placuerit
manere te in hac vita. Tum
ille ad eum; Ego Episcopus
sum, & propter Deum relin-
quens Episcopatum meum,
huc veni, ut ad ignotum lo-
cum: ærumnis afficio me, o-
peri insto, & ex labore meo
parum panis comparo. Ve-
rūm tu, quantum potes adji-
ce ad Eleemosynam. Hisce
enim diebus Deus attollet te
ad Apostolicum thronum hu-
jus Theopolitarum Ecclesiæ,
ut pascas populum suum,

ἀσκήσας πὺ * ἐργασίας, καὶ τὴν σι-
νήσας τὸν κόπον * πολλοῦ. ἐν μιᾷ
οὐ μετὰτέλλεται ὁ Εφραίμιος τὸν
ἐργάτην, τὸν ποτὶ ἐπίσκοπον, ἡ-
λυν παρ' αὐτοῦ μαθητὴν τὸ τίς ἐστιν καὶ
ἡ ῥῆσιν κατ' ἰδίαν ἐρωτᾷ αὐτὸν, πό-
θεν τίς ἐστιν, καὶ τί τὸ ὄνομα αὐτοῦ *. ὁ
ὅτι λέγει αὐτῷ ἐγὼ εἰμι τῆς πτω-
χῶν τὴν πόλεως ταύτης, καὶ μὴ ἔχον
πόθεν θρέψαι ἐμαυτὸν, ἐργασίας
ποιῶ, καὶ τρέφει με ὁ θεὸς ἐκ τῆς
κόπων μου. ἵσθι οὐκ κινήσεις ὁ
Εφραίμιος ἀποκρίνεται αὐτῷ, λέ-
γων· πῆς δόσον μοι, οὐ μή σε ἐάσω,
ἕως ἂν πάντα χτ' ἀλήθειας εἴπω
τὰ πρὸς σου. μὴ δυνάμενος οὐκ λαι-
πὸν εἶαι τὸν ἀποκρίψαι, λέγει αὐτῷ
δός μοι λόγον, ὅτι ὅσον εἰμὶ ἐν τῇ ζωῇ
ταύτῃ, οὐδὲν ἀναγκασθεὶς τὰ πρὸς ἐ-
μοῦ, καὶ γὰρ τὰ κατ' ἐμαυτὸν χρεὶς
τὸ ὄνοματός μου * καὶ τὴν πόλεως ἀ-
ναγκασθῶ. τότε ὥμωσεν αὐτῷ ὁ θεὸς
Εφραίμιος ὅτι οὐ μὴ εἴπω πινὶ τὰ
πρὸς σου, ἕως ἂν θελήσει σε ὁ θεὸς
εἶναι ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ. ὁ δὲ λέγει αὐ-
τῷ· ἐγὼ ἐπίσκοπος ὑπάρχω, καὶ τὴν
ἐπίσκοπὴν μου ἐάσας ἀλγ. τὸν θεόν,
ἡλθον ἐνταῦθα ὡς εἰς ἀγῶνι τό-
πον, κακοπαθὼν καὶ ἐργαζόμενος ἐρ-
γασίας· ἐκ τῆς κόπου μου πορίζο-
μαι τὸ μικρὸν τῆς ἄρτου. ἀλλ' ὅσον
δύνασαι πρόσδεσ εἰς τὴν ἐλεημοσύνην.
ἐν ταῦταις ἡμετέροις ὁ θεὸς ἀνα-
βιβάζει σε ἐπὶ τὸν ἀποστολικὸν θρό-
νον ταύτης τὴν Θεουπολιτῶν ἐκκλη-
σίας, ἵνα ποιμανῇς τὸν λαὸν αὐτοῦ,
ὁ γ.

ὅν θεοεπιήσατο διὰ τὸ ἰδοῦν αἷμα-
τος. Χειρὸς ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμεῖς.
ὡς αὐτὸς εἶπον ὑμῖν, ὡς τὸ ἔλε-
μοσύνης καὶ τὸ ὀρθοδόξιας ἀγωνί-
σαθε. τοιαύταις γὰρ θυσίαις ἀντα-
στῆται ὁ θεός. ἐν ὁλίγοις δὲ ἡμέ-
ραις οὕτως γέγονεν. ταῦτα οὖν ἀ-
κούσας ὁ θεὸς Εφραίμιος, ἐδόξα-
σεν τὸν θεόν, λέγων· πόσοις κρυπτῶν
δούλοις ἔχει ὁ θεός· καὶ μόνῳ αὐτῷ
γνωστοί εἰσιν.

Ὅτι ἅπασι τρόποις ἀγωνί-
σται, τοῦ ὑπερέχειν
πλῆρωμα.

Διηγήσατο ἡμῖν πῶς τῷ πατρί-
σαν, θεὸς τοῦ μακαρίου Εφραι-
μίου τοῦ πατριάρχου Αντοχίας*,
ὅτι πάντῳ ἡμῶν ζηλωτὴς καὶ θερμὸς
θεὸς πᾶσι ὀρθόδοξοι πίπιν. ἀκού-
σας οὖν θεὸς ἐνὸς στυλίου ἐν
μαῖα εἰς τὰ μέρη Ἱερραπόλεως, ὅτε
τῷ Σάλην ἀκοινοῦν καὶ Ἀ-
κεφάλων ὅτι, ἀπῆλθεν πρὸς αὐ-
τὸν θέλων πείσασα αὐτόν. ὡς δὲ γέ-
γονεν πρὸς αὐτόν, ἤρξατο ὁ θεὸς
Εφραίμιον νουθετεῖν καὶ ὡς
καλῶν τὸν στυλίαν, εἰς τὸ πρὸς
δραμεῖν πρὸς ἀποστολικὴν θρόνον, καὶ
κοινοῦν τῇ ἀγίᾳ καθολικῇ καὶ
ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ. ἀποκριθεὶς
δὲ πρὸς αὐτόν ὁ στυλίας εἶπεν,
ὅτι ἐγὼ τῇ αἰσώδῳ οὐ κοινοῦν
ὡς ἔτυχεν. λέγει αὐτῷ ὁ θεὸς
Εφραίμιος καὶ πῶς θέλει ἵνα
ἀποστραφῇ σὺ, ὅτι χάρις

Tom. II.

A quem suo sanguine acquisivit
Christus verus Deus noster.
Quemadmodum ergo dixi
vobis, pro Eleemosyna & re-
ctis dogmatibus decertate.
Hujusmodi namque sacrifi-
ciis placatur Deus. Post pau-
cos verò dies ita evenit, ut
prædixerat. Cæterùm divinus
Ephraemius his auditis, Deum
gloriosâ celebratione extu-
lit, dicens; Quantos occul-
tos servos habet Deus, qui-
que ipsi soli noti sunt.

B quod omnibus modis contendere
oporteat, ad errantes
convertendos.

xxviii. Aliquis è Patribus Cap.
narravit nobis de beato E- 36.
phraimio Antiochiæ Patriar-
cha, quod valde fuerit zela- * Al. E.
tor, & fervens circa Ortho- * Al.
doxam fidem. Quadam ergo * Al.
die cum audisset de Stylita in * Al.
Hierapolis partibus commo- * Al.
rante, quod è numero esset * Al.
C Severianorum non communi- * Al.
cantium & Acephalorum, * Al.
profectus est ad illum, per- * Al.
suasionis gratiâ. Ut autem * Al.
adstitit, cæpit divinus Ephra- * Al.
mius admonere & rogare Sty- * Al.
litam, ut accurreret ad Apo- * Al.
stolicam sedem, & commu- * Al.
nicaret sanctæ Catholice & * Al.
Apostolicæ Ecclesiæ. At Sty- * Al.
lita respondit ei in hæc ver- * Al.
ba; Ego Synodo non com- * Al.
municabo temere. Excepit * Al.
beatus Ephraemius; Et quo * Al.
modo vis ut curans te osten- * Al.
dam sanctam Ecclesiam gratiâ

Christi Jesu & Domini Dei nostri liberam esse ab omni fide Hæreticæ doctrinæ? At illi Stylita. Accendamus ignem. Domne Patriarcha, & ingrediamur ego atque vos, quique illæsus exierit, is Orthodoxus est, eumque sequi debemus. Hoc autem prolocutus est, ad terrendum Patriarcham. Responsum dedit Stylita sanctus Ephræmius; Oportebat te, fili, obtemperare mihi tanquam patri tuo, nec quidquam amplius à nobis exigere. Quandoquidem verò postulasti rem quæ me miserum excedit, confido in misericordia Filii Dei, quod propter salutem animæ tuæ, id etiam facturus sim. Tunc dicit adstantibus divinus Ephræmius; Benedictus Dominus, afferte hinc ligna. Quibus allatis, succendens illa ante columnam Patriarcha, dixit Stylita; Descende, & juxta decretum tuum ingrediamur ambo. Cum autem Stylita ob Patriarchæ in Deum fiduciam consternatus esset, nec vellet descendere, sic eum compellavit Patriarcha; Nonne tu ut id fieret proposuisti? & quâ ratione nunc reculas facere? Tunc exuens Archiepiscopus quod gestabat humerale, & veniens prope ignem, oravit his verbis; Domine Jesu Christe Deus noster, qui propter nos dignatus es ex Domina nostra sancta

A Χειρὶ Ἰησοῦ καὶ κυρίου Θεοῦ ἡμεῶν
ἡλῶθῃται ἡ ἀγία ἐκκλησία ἀπὸ
παντὸς ῥύπου αἱρετικῆς διδασκα-
λίας; λέγει αὐτῷ ὁ στυλίτης· ἀψα-
μῶν πῶρ κύριε ὁ πατριάρχης, καὶ εἰ-
σέλθωμεν ἐγὼ καὶ * ὑμῖν καὶ εἴ τις
ἐξέλθῃ ἀβλαβής, οὗτος ὀρθόδοξός
ἐστίν, καὶ αὐτῷ ὀφείλωμεν ἐξακολου-
θῆσαι. τοῦτο δ' εἶπεν πρὸς τὸ ἐκ-
φοβῆσαι τὸν πατριάρχην. ἀποκρίνε-
ται αὐτῷ ὁ θεὸς Εφραίμης πρὸς το-
ν στυλίτην· εἰδοὶ σε τέκνον ὡς πατρί σου
ἀκοῦσαί μου, καὶ μηδὲν πλεονέχειν
τῆσαι ἡμᾶς. ἐπεὶ δὲ ὁ ἡγήσας
πράγμα ὑποβῆκον τ' ἐμὴν * ἀθ-
λιότητα, τελευτήσας εἰμι εἰς οὗ-
ν οἰκτιρμούς· ἦ καὶ ἡ τοῦ, ὅτι ἀφ' ἧς
σωθῆσαι τὴν ψυχὴν σου, καὶ τοῦτο
ποιῶ. τότε λέγει ὁ θεὸς Εφραίμης
τοῖς παρεσῶσιν· Ὀλεσθήτω κύριος,
φέρειτε ὡδὲ ξύλα. ἐλθόντα δ' τὰ ξύ-
λα· ἀψας αὐτῷ ὁ πατριάρχης ἐμ-
πορεύθη καὶ κλόνος, λέγει πρὸς τὸν
στυλίτην· κατέλθι, καὶ καὶ ἡ κρίσις σου εἰσερχό-
μεθα ἀμφοτέρω. καὶ ὁ στυλίτης ἐκ-
πλαγῆτος ἐπὶ τῇ πρὸς θεὸν πεποι-
θήσει καὶ πατριάρχου, καὶ κατέλθειν μὴ
βουλῆς, λέγει αὐτῷ ὁ πατριάρχης·
οὐχὶ σὺ τοῦτο πρὸς ἐβόλου γινέ-
σθαι; καὶ πῶς ἄρτι τοῦτο ποιῆσαι οὐ
βούλη; τότε ἀποδυσάμενος ὁ ἐφό-
ρει ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἀμφοτέρω,
καὶ ἐλθὼν πλησίον τοῦ πυρὸς, ἔν-
στα λέγων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ
ὁ θεὸς ἡμεῶν, ὁ δι' ἡμᾶς καταξιώ-
σας ἐκ τῆς διαποίσεως ἡμεῶν τὴν ἀγίαν

* Al. στυλίτης

* Al.
αὐτῷ
στυλίτης* Al.
παι-
σχυρῶν
ἀνδρῶν

ἡ τοῦ καὶ αἰπαφίου Μαρίας Α
 καὶ ἀλήθειας σαρκωθεῖαι, δεῖ
 ξιν ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν. καὶ πληρώ-
 σαι τὴν ὄψιν, ἡκούσεν τὸ ὁμοφώ-
 ριον αὐτῶν εἰς μέσον τῆς πυρρς. τοῦ δὲ
 πυρρς * ὅτε ὥρας πᾶς διαμεί-
 ναιτος, καὶ τῆς ξύλων * διαπαντή-
 των, ἔλαβον τὸ ὁμοφώριον ἐκ τῆς
 πυρρς ὧν, ἀβλαβῆς καὶ ἀκέραιον,
 μηδεμίαν ἀρρώστειαν αὐτῶν ἐκ τοῦ
 πυρρς αἰτίας. τότε ὁ στυλῖτης ἰδὼν
 τὸ γεγονός, ἐπληροφόρηθη, καὶ ἀπε-
 θιμάσπει Σάββατον καὶ τὴν αἵρεσιν αὐ-
 τοῦ, καὶ παρῶν τῇ ἀγίᾳ * ἐκ-
 κλησία, καὶ ἐκ τῆς χειρὸς τῆς μακα-
 ρίου Εφραίμου κοινώσας, καὶ
 ἰδὼν τὸν ἱόν.

Διηγῶντο ἡμῖν πῶς φιλόχειρος
 ὅτε Ἀναστασίον τοῦ βασιλέως,
 ἐπὶ μετὰ τὸ κατελεῖν Εὐφρήμον
 καὶ Μακεδόνιον τοῦ πατριάρχου
 Κωνσταντινουπόλεως, * ἐξώρειν
 αὐτοὺς εἰς Εὐχάϊταν ὅτι Πόν-
 τον, διὰ τῆς ἀγίας σύνοδον ἐν
 * Χαλκηδὼνι πατέρων, ἡμεῖς καὶ
 τοῦ ὑποκρίντος αὐτὸς βασιλέως Ἀνα-
 στασίας ἀνδρα πᾶσι τέλειον λόγι-
 μονα ὅς ἐναντίας αὐτῶν ἐστὼν, βα-
 ρύνοντα κώδικα γεγραμμένον, καὶ
 ἀναγινώσκοντα. καὶ ἀναπύξας πέντε
 φύλλα τῶν κώδικος, καὶ ἀναγινούς τοῦ
 βασιλέως τὸ ὄνομα, εἶπεν αὐτῶν·
 ἴδε διὰ τὴν ἀπιστίαν σου ἀπαλείψω
 διατάσσας· ἐπὶ τῷ ἰδίῳ δακτύ-
 λῳ ἀπέλειψεν, φησὶν. καὶ μετὰ δύο
 ἡμέρας, ἀτραπῆς ἡμερῶν με-

Deipara semperque virgine
 Maria verè incarnari, osten-
 de nobis veritatem. Et com-
 plectà oratione, superhume-
 rale suum in medium ignem
 projecit. Cùmque ignis per
 horas circiter tres durasset, &
 ligna consumpta essent, tulle-
 runt illud ex igne salvum, il-
 læsum, integrum, nullà inhx-
 rente per ignem noxà. Tunc
 Stylites rem conspiciens, ple-
 nè persuasus est, atque ana-
 thema pronunciavit in Seve-
 rum ejusque Hæresim, nec non
 ad sanctam Ecclesiam acces-
 sit, & de manibus beati E-
 phraïmi communicavit, glo-
 rià & laudibus Deum profe-
 cutus.

xxix. Narravit nobis vir Cap.
 quidam Christi amans de A- 38.
 nastasio Imperatore, quod
 postquam eiecisset Euphe-
 mium & Macedonium Con-
 stantinopoleos Patriarchas,
 C atque relegasset illos in Eu-
 chaitam ad Pontum, propter
 sanctam Patrum Chalcedo-
 nensium Synodum; vidit in
 somnis idem Imperator Ana-
 stasius virum quemdam exi-
 mium, vestitum amictu candi-
 do, contra se stare, ac ferre
 codicem scriptum, eumque le-
 gere. Qui ubi evoluit quin-
 que codicis folia, legitque
 Imperatoris nomen, ait illi:
 Ecce propter perfidiam tuam
 deleo quatuordecim: & digi-
 to suo deleuit, inquit. Atque
 post duos dies, facto fulgure

magnò & tonitruo, tremefactus maximè, reddidit spiritum in summa angustia; pro eo quòd impiè egit in sanctissimam Christi Dei nostri Ecclesiam, ejusque pastores in exsilium misit.

Mulier nolens consentire viro ad pravam actionem. & illum & ipsam se à peccato servat, per fortitudinem. & verba bona.

Cap.
39

xxx. Cùm in magnam Antiochiam advenissem, audiui quemdam è Presbyteris Ecclesiæ, sic narrantem. Referebat, inquit, Anastasius Patriarcha hujusmodi quid, Monachus aliquis de Monasterio Abbatis Severiani, missus ad ministerium in partes Eleutheropoleos, divertit ad agricolam, hominem Christi amantem, cui erat filia unigenita, jam mortuà matre ejus; & in domo rustici mansit dies aliquot Monachus. Diabolus verò, impugnator hominum perpetuus, immisit Fratri sordidas cogitationes, & tentabatur de puella, quærebatque opportunitatem invadendi eam. Sed & qui tentationis bellum ipsi imposuerat Diabolus, ipse etiam obtulit occasionem. Nam cùm pater puellæ Ascalonem perrexisset, ob quædam sibi necessaria, agnoscens Frater, neminem alium in domo esse, præter se & puellam, venit ad

* Al.
ἐν ἑλ-
λῃ

Α γάλης καὶ βροχῆς, πάντῃ θρηνηθεὶς ἀπέδωκεν τὸ πνεῦμα ἐν θλίψει πολλῇ· αὐτὸς ὡς ἠσέσησεν εἰς τὴν ἀγαθὴν Χειρὸς τοῦ Θεοῦ ἡμεῶν ἐκκλησίαν, καὶ τοῦ ποιμνίου αὐτῆς ἐξώρισεν.

Οπὶ μὴ βουλομένης τῆς γυναῖκος συνδοῦναι τὸν ἀνδρὶ τῆς ποιεῖσαι πρᾶξιν, σῶζει καὶ αὐτὴν σὺν αὐτῇ ἀπὸ ἀμαρτίας, διὰ ἀνδρείας καὶ ἀγαθῶν λόγων.

Β Εἰς Ἀποχρεῖα τῇ μεγάλῃ παρὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἤκουσα πινθὺ τῶν πρεσβυτέρων τῆς ἐκκλησίας διηγουμένην· ὅτι ἔλεγον, φησὶν, Ἀναστάσις ὁ πατριάρχης πειθομένῳ ὅτι μοναχὸς τις τῆς μονῆς τοῦ Ἀββᾶ Σαβιταρίου ἐπέμψθη εἰς διακονίαν εἰς τὰ μέρη Εὐλαχισπόλεως. ὡς οὖν κατέλυσε εἰς ἓνα γεωργὸν φιλόχριστον, ἔχοντα θυγατέρα μονογενῆ, τῆς μητρὸς αὐτῆς ἥδη πελώτησάσης, ποιήσας ὁ μοναχὸς εἰς τὸ οἶκος τοῦ γεωργοῦ ἡμέρας πέντε, ὁ αἰεὶ πολεμῶν τὸν ἀνθρώπου διάβολος ἐμβάλετο ῥυπαροὺς λογισμοὺς εἰς τὸν ἀδελφόν, καὶ ἐπολεμεῖτο εἰς τὸν κόριν, καὶ ἐζήτει ἀνιχνεύειν ἵνα ὁππότε αὐτῇ. ἀλλ' ὁ τὸν πόλεμον ἐμβάλων αὐτῷ διάβολος, αὐτὸς καὶ τὴν ἀνιχνεύειν ἐποίησεν. καὶ ὅτι πατρὸς τῆς κόρης ἀπελθόντος εἰς Ἀσκάλωνα διὰ πέντε ἀναγκάσας χρείας, καὶ εἰδὼς ὁ ἀδελφὸς ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ὄντιν εἰς τὸν οἶκον, εἰ μὴ αὐτὸς καὶ ἡ κόρη, ἀπῆλθεν

πρὸς αὐτὴν, θέλων βιάσασθαι
 αὐτήν. ἡ δ' ὥς εἶδεν αὐτὸν θυ-
 ρουόμηνον, καὶ ὅλον πρὸς τὴν
 παῖξιν φλεγόμενον, εἶπεν πρὸς
 αὐτόν· μηδὲν παρὰ τῆς, μὴ δ'
 ἀγέεις πὶ παῖξιν εἰς ἐμέ. ὁ πα-
 τὴρ μου οὐτὲ σήμερον, οὐτὲ αὔ-
 ριον ἔρχεται. ἀλλὰ παρὸν ἁ-
 καρόν μου εἶ πὶ λέγω σοι· καὶ ὥς
 εἶδεν ὁ κύριος, καὶ γὰρ μὴ πρὸς
 θυμίας εἶ πὶ θέλεις ποιεῖν. καὶ χα-
 ριστοφίσατο αὐτῇ, λέγουσα τὰδε.
 * σὺ κύριε ἀδελφε, πόσον χρο-
 νον ἔχεις εἰς τὸ μοναστήριόν σου;
 ὁ δ' ἔφη· δεκάετη ἔτη. πάλιν
 λέγει αὐτῇ· ἔχεις πένθος γυναι-
 κός; λέγει αὐτῇ· οὐ. ἀπεκρίθη
 ἡ κόρη τῇ ἀδελφῇ· καὶ θέλεις
 ἀφ' ἑμῶν ὄρεα ἀπλάσαι * σου
 * τὸν χάματον; ποσάκις ἐξέ-
 χας δάκρυα, ἵνα ἀσπιλοντὴν
 σάρκα ἀπὸ ρύπου πρὸς τῆς τῇ
 Χειρῶν; καὶ ἄρτι ὅλον κόπον ἐκεί-
 νον ἀφ' ἑβραίων * ἡδονὴν ζη-
 μιανθῶν θέλεις; πλὴν, ἰδοὺ * ἀ-
 καρία σου; εἰάν πέσης μετ' ἐμοῦ,
 ἔχεις ποῦ λαβεῖν με, καὶ θρέ-
 ψαι; λέγει ὁ ἀδελφός· οὐ. τό-
 τε ἀπεκρίθη ἡ κόρη, καὶ εἶπεν
 αὐτῇ· ἐπ' ἀληθείας οὐ φάσθω-
 μη· εἰάν ταπεινώσεις με, πολ-
 λὼν χαρῶν ἀπὸ τοῦ γένου. λέγει αὐ-
 τῇ ὁ μοναχός· πῶς; ἀπεκρίθη
 ἡ κόρη· ἐν μὲν, ὅτι ἀπολαῖς τὴν
 ψυχὴν σου· δυνάμει δὲ, καὶ
 τὴν ἐμὴν ἀπαγομένην ψυχὴν.

A eam, cupiens vim inferre.
 Illa verò, ut conspexit illum
 turbatum, totum ad pravam
 actionem ardere, dixit ei;
 Nihil turberis, neque quid
 indignum in me peragas. Pa-
 ter meus non hodie, neque
 cras redibit. Verùm prius au-
 di à me quòd dictura sum ti-
 bi: & quemadmodum novit
 Dominus, ego quoque cum
 alacritate quidquid volueris
 agam. Et delusit eum, locuta
 B isto modo; Tu Domne Fra-
 ter, à quanto tempore in Mo-
 nasterio tuo degis? Respon-
 dit; A septemdecim annis. Ite-
 rum interrogavit; Habes ex-
 perimentum mulieris? Ille;
 Nequaquam. Puella ad Fra-
 trem, Et vis, inquit, propter
 unam horam amittere labo-
 res tuos? Quoties fudisti la-
 crymas, ut carnem immacu-
 latam & sordibus puram
 Christo exhiberes? & nunc
 C totius laboris illius fructu
 propter brevem voluptatem
 vis privari? Verùm, ecce tibi
 morem gero? Si mecum sap-
 sus fueris in peccatum, ha-
 besne quòd assumas me & nu-
 trias? Negavit Frater. Tunc
 excepit puella; In veritate di-
 co tibi, nec mentior, si immi-
 nueris me, multorum malo-
 rum auctor eris. Air illi Mo-
 nachus; Quo modo? Puella
 respondit; Primum quidem,
 quòd animam tuam perditu-
 rus es; secundum verò, quia &
 anima mea repetenda est à te,

* Al. cu

* Al.

εὐσεβείας
ἐν τῇ

* Al.

infer. 3

δυσωδίας

* Al.

infer. 3

ἀσθενείας

λαίης

* οὐ * δύο * ἡμέρας ἀπῆλθον, φησὶν, ἵνα ἀσπάζωμαι τὸν πάπον & γέροντος. ἡ δὲ ἵ ἐπάνω & πάπου & θαλυπκός· ἀνακείμενος πτωχός, ζητῶν ἐλεημοσύνην & τῷ εἰσερχομένων ἐν τῷ ναῷ. ὡς οὐ εἶδέν με ὁ πτωχός βάλοντα τρεῖς μεταίτιας, καὶ ποιῆσαι τὰ ὡς ἔμελλε γίνεσθαι, λέγει μοι κύριε Ἀββᾶ, ὅπως μέγας ἡ δὲ γέρον ὃν ἐθαύματε ὡς πρὸς τὸν δύο * ἡμερῶν τούτων. Ἐὰν περικείμενος λέγων· πόθεν γινώσκεις; ὁ δὲ λέγει μοι· ἐγὼ θαλυπκός· ἡμῖν ἔτη δώδεκα, ἔστι αὐτῷ με ἐπερρώσαν ὁ κύριος· ἔστι ὅτε ἐν θλίψει γίνομαι, ἔρχεται θαλυπκός μου με, καὶ παρέχει μοι ἀνάπαυσιν. ἀλλὰ ἔστι ἄλλο, φησὶν, ἔχεις ἀκοῦσαι πρὸς αὐτὸν & δόξῃν· ἀφ' οὗ ἐθαύματε αὐτὸν*, ἀκούσας αὐτοῦ καὶ νύκτα κερᾶντος καὶ λέγοντος πρὸς τὸν ἐπίσκοπον· μὴ ἀφή μου· παρ' ἐκεί· μὴ ἡσυχίας μοι αἰρεθῇ καὶ ἐξέρξῃ ἀληθείας, καὶ τὴν ἀγίαν & θεοῦ καθελικῆς ἐκκλησίαν. ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ & ἱερέως & θαλυπκός, ἀπῆλθον, καὶ εἶπον ἅπαντα πατριάρχῃ καὶ παρεκάλουν τὸ αὐτὸν ἀγιάσαι αὐτὸν, ἵνα λάβωμεν τὸ σῶμα & γέροντος, καὶ εἰς ἄλλο μεταμεῖον ἀποδώμεθα. τότε λέγει ἡμῖν ὁ πατριάρχης· πιστεύσατέ μοι, τέκνα, ὅπου δὲ βλάπῃ ὁ Ἀββᾶς Κοσμᾶς, ἐκ τῆς αἰρετικῆς· ἀλλ' ὅλοι τοῦτο γέροντες, ἵνα ἡ ἀρετὴ & γέροντος, καὶ ὁ ἥλος αὐτῷ γνωστὸς ἡμῖν γῆνται, ὅπως ἔχῃ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀπαλλαγῇ.

A igitur quādam abii, inquit, ut saluarem sepulcrum Senis. Accumbebat autem supra sepulcrum pauper Paralyticus, qui Eleemosynam petebat ab ingredientibus in templum. Ubi ergo vidit me pauper ter genu flexisse, & orationem fecisse Presbyteri, dixit mihi; Domne Abba, verè magnus erat Senex, quem hic sepelitis ante hos duos menses. Ego ad eum, Unde, inquam, nosti? Respondit ille; Ego Paralyticus fui annis duodecim, & per ipsum curavit me Dominus; & quoties in afflictionem incidi, venit consolans me, mihiq; præbet requiem. Sed & aliud, adjecit, audi de eo miraculum; Ex quo sepulcræ mandastis, audio eum noctu clamantem ac dicentem Episcopo; Noli me tangere; Ab hoc loco recede; Ne appropinques mihi, Hæretice, inimice veritatis & sanctæ Dei Catholicæ Ecclesiæ. His ego auditis à Paralytico qui sanatus fuerat, discessi, cunctaque retuli Patriarchæ: quem & orabam sanctissimum virum, ut sumptum Senis corpus, in sepulcro alio deponeremus. Tunc nobis dixit Patriarcha; Credite mihi, filii, Nihil Abbas Cosmas læditur ab Hæretico: sed totum hoc accidit, ut nobis innotesceret Senis virtus, zelusque ejus, qualem retineat post migrationem ab hac vitæ;

Al. 10-
125-
e107
* Al. 107
m107 ou

* Al.
m107

* Al.
add. 107
* ou-
m107

* Al. 107
ou 107
m107

* Al.
infer.
Abbas
Georgios
e107

utque pariter manifestaretur nobis Episcopi sententia, ne illum pro Orthodoxo habeamus.

xxxii. Illud quoque idem Abbas Basilus aiebat nobis de isto Sene Abbate Cosma;

* Al.

Φαρι

Luc.

xxxii.

36. 37.

* Al.

αἰσ

* Al.

Φαρι

αἰσ

Laura Pharon. Et ait mihi Senex; Venit mihi aliquando hujusmodi cogitatio, quid sit quod ait Dominus discipulis

suis; *Qui habet tunicam, vendat eam, & emat gladium.* Et illi dixerunt; Ecce duo gladii.

Cumque diu multumque, inquit, ad id dictum meditater, nec sensum invenirem, exivi de cella mea in ipso ferventissimo meridie, profecturus in Lauram Turrium, ad

* Al.

αἰσ

Abbatem Theophilum interrogandum. Et cum eremum peragrarem prope Calamonem, aspicio draconem multo maximum ex monte descendere in Calamonem: atque

* Al.

αἰσ

αἰσ

adeo ingens erat, ut inter movendum se cameram faceret. Confestimque visus mihi sum per cameram illius illis transiisse. Et agnovi, inquit, quod Diabolus quidem

studium meum disjicere voluerit, Senis vero preces juverint me. Pergens igitur, addidit, rectuli Abbati Theophilo de loco Scripturæ. Qui docuit me, hanc esse duorum gladiorum interpretationem,

actionem & contemplationem. Si quis ergo has duas virtutes habeat, is perfectus est.

ὁμοίως ἢ καὶ ἡ δόξα τοῦ ὁπισκοποῦ φαυρωθῇ ἡμῖν, ἵνα μὴ ἔχωμεν αὐτὸν ὡς ὀρθόδοξον.

Ελεῖν ἢ καὶ τοῦτο ἡμῖν ὁ αὐτὸς Ἀββᾶς Βασίλειος πρὸς τὸν γέροντος τοῦτου Ἀββᾶ Κοσμᾶ, ὅτι παρὲς βαλον αὐτὸν καθημένῳ εἰς τὸ λαύραν

* Φαρόν. καὶ λέγει μοι ὁ γέρων· ἡλθόν μοι πρὸς λογισμὸς λέγων· τί ὅστις ὁ λέγει ὁ κύριος τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὅτι· ἔχον ἱμάτιον, πωλοῦμένω αὐτὸ, καὶ

* ἀγοράσω μάχαιραν. καὶ αὐτοὶ εἶπον· ἰδοὺ δύο μάχαιραι. ὥς ὅτι πολὺ φησὶν, εἰς τὸ ῥητὸν ἡδολέχου, ἔτι εὐερισκόν, ἐξέρχοντα ὅτι

καὶ ἐκείνης μου ἐν αὐτῇ τῇ σπηραῖ μεσημβρία, ὡς ὁ φεῖλαι ἀπελθεῖν εἰς τὸ λαύραν τὴν πυργίαν πρὸς τὸν Ἀββᾶ Θεοφίλον, καὶ ἐπαρῆσαι αὐτὸν

ἔτι δὴ καὶ τὸ ἐρημον γηρόμορος πλησίον τῆς Καλαμώνος, θεωρεῖν ἀράκοντα πάντοτε παμμεγέθη ὅτι ὅστις κατεργάζοντο ὅτι τὸν Καλαμώναν καὶ

ποιοῦτος ἰὺ μέγας, ὅτι αὐτὸν κατεργάζοντο ποιεῖν ἐν τῇ κενῇ. καὶ εὐρέβην ἀφ᾽ οὗ δια τὴν κατεργάζοντο αἰσβλαβὴς διεργάζοντος. καὶ ἔγνω φησὶν, ὅτι ὁ μὲν διάβολος, τὸ πονεῖν διασκαδᾶσαι ἡγήληται, αἱ δὲ εὐχαὶ τῶν γέροντος συνέπραται. ἀπελθὼν οὖν,

φησὶν, εἶπον τὸ γραφικὸν πρὸς Ἀββᾶ Θεοφίλῳ. καὶ εἶπέν μοι, ὅτι ἡ ἐρμηνεία τῆς δύο μαχαίρων αὐτῇ ὅστις, τὸ πρακτικὸν καὶ τὸ θεωρητικόν. εἰάν οὖν ἔχη τις τὰς δύο ἀρετὰς, τέλός ὅστις.

Τούτω

Τούτω τῷ Ἀββᾷ Κοσμᾷ παρέ-
 βλλον εἰς πύλιν λαύραν φαραν.
 ἔμεινα γὰρ ἐν αὐτῇ ἑπτὰ ἔτη. καὶ ὡς
 ἐλάλει μοι περὶ σωτηρίας ψυχῆς,
 ἡλθον ἡρεσὶς τοῦ ἁγίου Ἀθανα-
 σίου τοῦ δεσποπικούτου Ἀλεξαν-
 δρείας· καὶ λέγει μοι ὁ γέρον, ὅτι
 ὅταν εὖρης λόγον τῷ ἁγίου Ἀθανα-
 σίου, ἔμὴ ἔχῃς χαρτῆα, εἰς τὰ
 ἱμάτια σου γράψον αὐτόν. τοιοῦτον
 πύλον ἔχει ὁ γέρον, εἰς οὗτον ἁγίους
 πατέρας ἡμῶν καὶ διδασκάλους.

Ελεγον δὲ καὶ τοῦτο περὶ αὐτοῦ, ὅτι
 ἐν τῇ νυκτὶ τῇ ἁγίας κυριακῆς, ἵστατο
 ἀπὸ ἑσπέρας ἕως πρωῆς, ψάλλον καὶ
 ἀναγιγνώσκων, ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ καὶ
 ἐν τῇ σκεκλησίᾳ, μὴδὲ ὅλως καθε-
 ζόμενος. Ἐπὶ ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, καὶ
 ἐπλήρωσεν τὸν κανόνα, ἐκαθίζετο
 ἀναγιγνώσκων εἰς τὸ ἅγιον διαχέλιον
 ἕως τῆ συνάξεως.

Περὶ ἡσυχίας καὶ ἐγκρατίας
 τελείας.

Εἰς αὐτῇ τῇ λαύρᾳ φαραν, ἐω-
 ράχευον ὁ τῷ Ἀββᾷ Παύλῳ, ἀν-
 δρα ἅγιον, καὶ ἀτακείμῳ τῷ ἱερω-
 ταστάτῳ πάντῃ καὶ ἀσκητικώτατον,
 δάκρυα πάμπόλλα καὶ ἑκάστης
 σκεχνοῦντα τῇ ἡμέρᾳ. Οὐκ οἶδα εἰ
 τοιοῦτω σιωπῇ τυχὼν ἐστὶ ζωὴ μου,
 ἐποίησεν οὐδὲ οὗτος ὁ ἅγιος γέρον περὶ
 τῶν πενήτων ἐν τῇ ἡσυχάζῳ, δε-
 κόμενος τῇ ἀλογίᾳ τῇ σκεκλησίᾳ καὶ
 μόνῳ, καὶ μὴ σιωπῇ γίναντι τὸ πα-
 ράπαν. Ἦν δὲ ἀπὸ Ἀναζαρόου.

nec ulli omnino colloquens. Erat autem ex Anazarbo.

Tom. II.

xxxi. Ad hunc Abbatem
 Cosmam perrexi ego, in Lau-
 ram Pharorum. Mansi enim in
 illa annos decē. Cumque mihi
 loqueretur de salute animæ,
 occurrit testimonium sancti
 Athanasii Archiepiscopi Ale-
 xandriæ; & ait ad me Senex;
 Ubi inveneris sancti Atha-
 nasis opus, & non habueris
 chartas, in vestimentis tuis
 scribe illud. Tanto studio fla-
 grabat Senex erga sanctos Pa-
 tres nostros & Doctores.

xxxi. De illo autem id
 quoque referebant, quod no-
 te sanctæ Dominicæ, à ves-
 pere usque mane staret, psal-
 lens ac legens, & in cella sua,
 & in Ecclesia, neque omnino
 sedens; orto autem sole, cum-
 que impleffet Canonem, se-
 deret legens in sancto Evan-
 gelio usque ad collectam.

De perfecta quiete &
 abstinencia.

xxxv. In eadem Laura Pha-
 ron, vidimus & Abbatem
 Paulum, hominem sanctum,
 Deo devotum, longè mitissi-
 mum & in Ascerica vita ma-
 ximum, quique plurimas la-
 crymas quotidie profunde-
 bat. Nescio an in omni vita
 mea cum alio ejusmodi con-
 gressus sim. Is ergo sanctus
 Senex annos circiter quin-
 quaginta peregit, quietam &
 solitariam vitam ducens, solâ
 Ecclesiæ Eulogiâ contentus,

Α Α α

De abstinentia: & ut nostris con-
sensimus, nec recipiamus
plura.

Cap. xxxvi. Vidimus eodem loci
42. Abbatem Auxanensem in cel-
lula sua, virum misericordem,
abstemium, quietum; qui
adeo secum duriter agebat, ut
per quatuor dies unicam ob-
lationem manducaret minu-
torum viginti. Interdum vero
* Al. & per totam hebdomadam eā
ον solā contentus erat. Circa au-
tem extrema sua, celebris iste
Pater, in morbum celiacum,
incidit. Tulimus itaque eum
in Nosocomium seu Valetudi-
narium Patriarchæ in sancta
civitate. Quodam ergo die
cum juxta illum essemus, Ab-
bas Conon præpositus Lauræ
sancti Patris nostri Sabæ, mi-
sit ei sportulam, in qua cum
Eulogia erant nummifex, ira
significans; Ignoscè mihi, quia
non permittit me infirmitas
mea ascendere, & salutare
vos. At Senex Eulogiam qui-
dem retinuit, remisit vero
nummifex, ista denuncians; Si
Deo placuerit, ut in hac vita
maneam, Pater, habeo num-
mos decem; quos si expen-
dero, indicabo vobis, & mit-
tetis ad me istos. Verum, ut
scias, Pater, post alios dies
ex hoc sæculo emigro. Quod
& contigit. Detulimus ergo
eum in Lauram Pharon, illic-
que deposuimus. Fuit autem
* Al. beatus iste, sanctorum Eusto-
* Al. chii & Gregorii Syncellus:

A Περὶ ἐγκρατείας, ἔ' αὐταρκείας,
καὶ μὴ δέχεσθαι τὰ πλεία.

Ἐαρχάχαμιν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καὶ
τὸν Ἀββᾶν Αὐξάνιοντα, ἐν τῷ κελ-
λίῳ αὐτοῦ, ἄνδρα ἐλεήμονα καὶ ἐγ-
κρατῇ καὶ ἡσυχάζοντα, καὶ ποιῶντα
σκληραγωγίαι ἔχοντα, ὅτι εἰς τέτ-
ταρας ἡμέρας μίαι προσφορὰν
ἡγάδει λεπτὰν εἰκοσι ἔστιν ἥ ὅτι καὶ
πᾶσαι τὴν ἐξουσίαν αὐτῇ μόνον ἡρ-
κεῖτο. ὅτε ἡ τὰ πλεία αὐτοῦ
Β αἰοδῖμος οὗτος πατὴρ, εἰς κοιλι-
κὴν νόσον περὶέπεσεν. ἀντιέχχαμιν
οὐδ' αὐτὸν ἐν τῷ νοσοκομείῳ τὴν πα-
τριάρχου ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει. ἐν
μᾶ οὐδ' ὡς ἡμεῖς πλησίον αὐτοῦ,
πέμπει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Κόνων ὁ ἡ-
γούμενος τὴν λαίερα καὶ ἐν ἁγίοις πα-
τρός ἡμῶν Σάββα, μαλάκιοι ἔχον
ὀλογίαι ἔ' νομίσματα ἔξ, δηλώ-
σας αὐτῷ, ὅτι συγχώρησόν μοι ὅτι
οὐκ ἐὰν μὴ ἀδένειά μου ἀνελθῇν
καὶ ἀσπασάσθαι ὑμᾶς. ὁ ἡ γάρων τὴν
C μὴ ὀλογίαι χατέχει, τὰ ἡ νομίσ-
ματα ἀνταπέτειλεν αὐτῷ, δηλώ-
σας οὕτως ὅτι εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ
ἐν ταύτῃ τῇ ζωῇ, πάτερ, ἔχω νο-
μίσματα δέκα. εἰς οὐ ταῦτα δα-
πάνησιν, δηλώ ὑμῖν, καὶ πέμπει μοι
αὐτά. ἵνα ἡ γνώσκῃς πάτερ, ὅτι μὴ
δύο ἡμέρας, ἐξέρχομαι ἐκ τοῦ κόσ-
μου τούτου. ὅτε καὶ γέροντι. χατη-
νέχχαμιν οὐδ' αὐτὸν εἰς τὴν λαίερα
* Φαρόν, καὶ καὶ αὐτὸν χατεδήχαμιν.
γέροντι ἡ οὗτος ὁ μακάριος Εὐστοχίου
ἔ' Γρηγορίου τὸν ἐν ἁγίοις σύλληπτον

ἡ εἰσὶς ἀμφοτέρους, εἰς τὸ ἔρημον Ἀ
ἐπλειώθη. ὡς ὅτε καὶ τὸ γένει δὲ
Ἀλκυράν & * Γαλατίας.

A & relictis ambobus, in ere-
mo consummatus est. Erat
porio genere ex Ancyra Ga-
latiæ.

* Al.
πάλαι
Cap.

xxxvii. Senex quidam enar-
ravit nobis cum Thebaidem

44.

Τίς τῶν γέροντων διηγήσατο
ἡμῖν ἀνεληθοσιν ἐν Θηβαίδι, ὅτι
γέρον ἐκαθέζετο ἐξω τῆ πόλεως
Ἀντινῶ, μέγας, ποιήσας εἰς καλ-
λίον αὐτῷ ἐπὶ τῇ αἰδῇ τὰ ἐδιδράκον-
τα. εἶχεν ὅμως μαθητὰς δέκα· ἕνα ὃν
ἔχεν πάντοτε ἀμελοῦντα ἑαυτῷ. ὁ
οὖν γέρον πολλὰκις ἐνουήτει καὶ
παρεχάλετο αὐτὸν, λέγων ἀδελφε
φρονίμως τὸ ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἔχεις
δυσχερῆσαι, καὶ εἰς κόλασιν ἀπελθεῖν.
ὁ δὲ ἀδελφὸς πάντοτε παρήκουεν &
γέροντος, μὴ δὲ χόμδρος τὰ λεγέ-
μενα ὑπὸ αὐτοῦ. συνέβη οὖν μὲν
πινὰ γέροντι πλάττειν τὸν ἀδελ-
φόν. πολὺ ὅμως ἐλυπήθη ἐπὶ αὐτῷ ὁ
γέρον. ἦδει γὰρ ὅτι ἐν πολλῇ ἀθυ-
μίᾳ καὶ ἀμελείᾳ ἐξῆλθεν τοῦ κόσμου
τούτου. καὶ ἤρξατο ὁ γέρον εὐχεσθαι
καὶ λέγειν κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ ἀ-
ληθινὸς ἡμῶν θεὸς, δὲ παρελθόν
μοι τὰ αἰδῇ τῆ ψυχῆς αὐτοῦ τοῦ ἀ-
δελφοῦ. καὶ δὴ θεωρεῖ ἐν ἐκστάσει
γρόμδρος ποταμὸν πυρὸς, καὶ πλη-
θὺς ἐν αὐτῷ τῶν πυρὶ, καὶ μέσσοι τὸν
ἀδελφόν βεβαπλισμένοι ἕως πε-
λάγου. τότε λέγει αὐτῷ ὁ γέρον·
οὐ δὲ ταῦτῃ τινὶ τιμωρίᾳ
παρεχάλομαι σε, ἵνα φρονίμως τὸ
ἰδίαν ψυχῆς, τέκνον; ἀπεκρίθη ὁ
ἀδελφός, καὶ εἶπεν τῷ γέροντι· Ὁ
χαριστῶ τῷ θεῷ, πάτερ, ὅτι καὶ ἡ

B Senex ergo sapius illum cor-
ripiebat & hortabatur, his
verbis. Frater sollicitudinem
gere pro anima tua; habes
mori, atque abire ad suppli-
cium. Frater autem semper
inobediens erat Seni, nec ad-
mittebat quæ ab eo diceban-
tur. Contigit itaque post ali-
quantum temporis, ut Frater
inoreretur. Quare contrista-
tus valde est super illo Senex.
C Sciebat enim quod in magna
desidia & negligentia exiisset
de hoc sæculo. Et cœpit Senex
orare ac dicere; Domine Jesu
Christe, verus Deus noster,
revela mihi quid evenerit a-
nimæ Fratris hujus. Tum in
excessu mentis effectus, as-
pexit fluvium ignis, plurimos-
que eo in igne, & medium
Fratrem collo tenus demer-
sum. Tunc ait illi Senex;
Nonne propter hanc pœnam
hortabar te, fili, ut curam
animæ tuæ ageres? Respon-
dit Frater, & ait Seni; Gra-
tias ago Deo, Pater, quod vel

Α Α α ij

caput mentem requiem habet. A Per orationes enim tuas supra caput Episcopi isto.

*Quod Deus Aspera lumen prae-
buerit nobis, adeo ut absque
face & lucerna videres ad le-
gendum.*

Cap.

57.

* Κιλί-
κωνί-
πας

xxxviii. Anazarbus Me-
tropolis est secundae Ciliciae.
Illic, ex distantia duodecim
lapidum seu milliarium, Lau-
ra est, dicta Aegyptiorum, Il-
lius loci Patres narraverunt
nobis, quod ante annos quin-
que mortuus esset inibi Se-
nex, nomine Julianus. Et hoc
testimonium dixerunt; Ad
septuaginta annos vixit in
parva spelunca, nihil penitus
possidens saeculi istius, prae-
ter tunicam cilicinam, sa-
gum, Megalium, & caucum
ligneum. Hoc quoque de eo-
dem referebant, quod toto
vitae suae tempore, non ac-
cenderit lucernale lumen, sed
per noctes caelitus illumina-
ret eum lux, legenti osten-
dens structuram litterarum.

Cap.

56.

xxxix. Ad hunc Fratrem,
post dormitionem Senis, cum
jejunasset quadraginta die-
bus, divinitus facta est appari-
tio, dicens; Super quemcum-
que morbum imposueris ma-
num tuam, curabitur. Mane
autem orto, per dispensatio-
nem Dei ecce homo quidam
venit cum uxore, quae can-
crū habebat in mamilla. Ro-
gabatur ergo illum vir, ut uxo-
rem suam curaret. Ille vero

κεφαλή μου ἀνέσιν ἔχει. ἡ δὲ
ἀρχὴ σου ἐπάνω κορυφῆς ἵσταται
ὀπισκόπου.

Οπὶ ἐφάλεζεν ὁ θεὸς ἀσκητῇ ἐν νυκ-
τὶ, ὥστε βλέπειν αὐτὸν χερεὶ πυρ-
ρός, καὶ λαμπάδος ἀναγιγνώσκειν.

Ἀναζαρβὸς μητροπόλις ἐστὶν δευ-
τέρας * Κιλικίας. ἐν ταύτῃ ὡς ἀπὸ
σημαίνει διχαδύς, λαύρα ἔστιν ἡ λα-
γομένη τῆς Αἰγυπτίας. διηγήσαντο
ἡμῖν οἱ πατέρες τὸ τοῦ σκεί-
νου, ὅτι παρ' ἐταῖρον πέντε ἐκοιμήθη
ἐν ταύτῃ γέρων οὐνόματι Ιουλιανός,
τοῦτο ἐμαρτύρησαν λέγοντες, ὅτι
παρὶ τὰ ἐβδόμηκοντα ἔτη ἐποίησεν
εἰς ἐν σπήλαιον μικρὸν, μὴ κτησά-
μενος τί ποτε * αἰῶνος τούτου, πλὴν
σιχαίου περχίνου, καὶ σακίου καὶ μεγα-
λείου, καὶ * καυκίου ξυλίνου. ἔλεγον
ὅτι καὶ τοῦτο παρὶ αὐτοῦ, ὅτι ὅλοι τὸν
χρόνον τὸ ζῶντος αὐτοῦ, οὐχ ἦσαν
λυχνιαὶ φῶς, ἀλλὰ τὰς νύκτας
οὐρανὸν φῶς κατεφώτιζεν αὐτὸν,
δικαίον αὐτῷ ἀναγιγνώσκειν τὸ σύν-
θεσις τῶν γραμμάτων.

Τούτῳ τῷ ἀδελφῷ μὲν καὶ κοίμῳ
τῷ γέροντος, καὶ ἀφ' αὐτῆς ἡμέρας πε-
σαρχάντα, θεὸς ὁ πλάσις γίνεται,
λέγουσα ἐν οἰσθητοῦ ἀν' τὸ χεῖρ
σου ὀπισθὸς πάθει, θεοπαθθήσεται.
πρώτας τῆς γηρομυίας, κατ' οἰκονομίαν
θεοῦ, ἰδοὺ ἄνθρωπος ἔρχεται ἔχων
τὴν ἰδίαν γυναῖκα ἔχουσαν εἰς τὸν
ματὸν αὐτῆς καρκίνον. παρεχάλει
οὐδ' αὐτὸν ἀνὴρ, ἵνα θεραπεύσῃ
τὴν αὐτοῦ γυναῖκα. ὁ δὲ ἔλεγον

ἑαυτὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον εἶναι τοῦ ποιούτου ὀπιχειρήματος. ὁ δὲ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα ἐπέμεινε ἱκετεύων αὐτὸν, ὅπως ὀπιιδώσει καὶ ἐλεήσει τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. ὀπιιδέντος οὖν αὐτοῦ πλὴν χεῖρα, ἔσφραγίσαντος τὸ πάθος, ὡς ἀρχήμα ὀπεραπύθη. καὶ ὅτε πολλὰ σημεῖα δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐποίησεν, οὐ μόνον ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν θάνατον.

Ο Αββᾶς Πέτρος ὁ πρεσβύτερος τῆς αὐτῆς λαύρας, διηγήσατο ἡμῖν περὶ τῆς Αββᾶ Θαλαλαίου καὶ Κίλικος, ὅτι ἐποίησεν ἐξήκοντα ἔτη ὡς ἐν τῇ μοναχικῇ, μηδέποτε ἀγαλλέσων καὶ κλαίειν. ἔλεγε δὲ αὐτὸν χειρὶ τοῦτον δίδωκεν ὁ θεὸς, εἰς μετάνοιαν, καὶ πάντοτε ἔχαμεν αὐτὸν ζήτῳσα.

Ἐλεγον πρὸς τὸν πατρίαν περὶ τῆς Αββᾶ Λεοντίου καὶ Κίλικος, ὅτι εἰς τὸ πάσμα τῆς διαποίνης ἡμεῖς τὴν ἀγίαν θεοτόκου Μαρίας τὴν ῥέαν τῆς πωυδαῖος καὶ ἐποίησεν περὶ τὰ πεσάρα ἑκόντα πέντε ἔτη καὶ οὐ μὴ ἐξερχόμενος. πάντοτε δὲ τῷ συνίῳ, προσέχων ἑαυτὸν.

Ἐλεγον δὲ ἡμῖν καὶ τοῦτο περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἐστὶν πτωχὸν ἐρχόμενος πρὸς αὐτὸν, εἰ μὴ τῷ τυφλῷ, εἰδὼς αὐτὸν διὰ χειρὸς. εἰ δὲ τῷ βλέπωνι, ἐπὶ τοῖς ἑμπεσθῆναι αὐτοῦ, ἢ εἰς βάσιν κίονος, ἢ εἰς σκαμνίον, ἢ εἰς τὰ βαθυμῖδια τοῦ ἱεραπείου τὰ φολερά, καὶ κείνην

A se dixit esse peccatorem, indignumque tantam rem agredi. At maritus mulieris persistebat, supplicans ut annueret, uxorisque miseretur. Cum igitur imposuisset manum, morbi que locum signasset, statim sanitas consecuta est. Atque eo ex tempore Deus multa signa per illum edidit; non modo dum viveret, sed etiam post mortem illius.

B XL. Abbas Petrus Presbyter Cap. ejusdem Lauræ, narravit nobis 59. bis de Abbate Thalelæo Cilice, quod sexaginta annos transegisset in Monachismo, nec umquam flere destitisset. Dicebat autem jugiter; Tempus hoc concessit Deus ad penitentiam, & plurimum requisituri sumus illud.

XL. Dicebant quidam Patrum de Abbate Leontio Cilice, quod in obsequio Domini nostræ sanctæ Dei genitricis Mariæ fuerit sedulus; atque ad annos quadraginta quinque manserit à templo non egrediens. Erat autem semper cogitabundus, & sibi attendebat.

XLII. Referebant quoque nobis de eo istud, quod si spectasset pauperem venire ad se, si quidem esset cæcus, per manum dabat ipsi; si autem videns, ponebat folles seu obolos ante illum, aut in basi columnæ, aut in scamno, aut in sanctuarii gradibus, indeque

illos sumebat pauper. Interrogatus autem à Sene; Quare, Pater, per manum non das; respondit his verbis, Ignosce mihi, Pater: non enim ego sum qui præbeo, sed Domina mea Deipara, quæ & me & illos nutrit.

Cap. 61. XLIII. Narravit nobis Senum nonnullus de Abbate Stephano Presbytero Lauræ Eliotarum, quod cum sederet in cella sua, immisit illi cogitationes Dæmon, dicens; Recede, nihil hic proficis. Senex autem dixit Dæmoni; Non audio te. Scio quisnam sis. Neminem vis saluum cernere. Sed Christus filius Dei vivi, ipse te conteret.

Cap. 67. XLIV. De Abbate Theodosio sanctæ quietis sectatore retulit nobis Abbas Cyriacus ejus discipulus, ad hunc modum; Triginta quinque annos egit Senex in quietâ solitudine vivens, per bidua jejunans, & jugiter silens, neque loquens ad quemquam. Sed si forte aliquid dicere vellet, indicio declarabat Hunc & ego vidi in illa Laura Eliotarum. Mansi quippe inibi annis decem.

Cap. 68. XLV. De illo Abbate Theodosio cum audisset Abramius Præpositus sanctæ Dei genitricis Mariæ Novæ, quod non haberet pallium hyeme ferendum, emit illi camisiâ. Itaque quodam die dum eam

ἐλάμβανεν αὐτὰ ὁ πτωχός. ἐρωτήσθης ὃ ὑπὸ γένους, ὅτι διατί πατρὸς Ἰδὼς ἀπὸ χειρὸς ἀπεκρίνατο λέγων. Συ γάρ μοι πᾶτερ οὐ γὰρ εἰμι ἐγὼ ὁ παρέχων, ἀλλ' ἡ δέσποινα μου ἡ θεοτόκος, ἡ καὶ μετὰ αὐτοὺς πέφουσα.

Διγνώστω ἡμῖν πὺς τῷ γένει τῶν πατρὶς Ἀββᾶ Στεφάνου ὁ πρεσβυτέρου τῷ λαύρας τῷ Αἰλιωτῶν, ὃν καὶ θεοφάνου αὐτοῦ ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, ἐνέβαλεν αὐτῷ λογισμὸς ὁ δαίμων λέγων. ἀτάχρηστον· σὺ γὰρ ὠφελῇ ᾧδε. ὁ δὲ ὅτι γάρων ἔλεγε τῷ δαίμονι· σὺ γὰρ ἀκούεις. σὺ οἶδας σὺ περ εἶ. σὺ θέλεις ἰδεῖν πινὰ συζόμενον. ἀλλὰ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῷ ζῶντος πωτὸς σὺ σιωπῇ.

Περὶ τούτου ὁ Ἀββᾶ Θεοδοσίου τοῦ ἡσυχαστοῦ διηγήσατο ἡμῖν ὁ Ἀββᾶς Κυριακὸς ὁ μαθητὴς αὐτοῦ, λέγων, ὅτι πριακωνταπέντε ἔτη ἐποίησεν ὁ γέρων ἡσυχάζων, δύο ἡμέρας νηστεύων, καὶ σιωπῆσας τὸ σύνολον, μήτε λαλήσας πρὸς πινά. ἀλλ' εἰ ἄρα ἥτοι οὐδ' εἴπωμι, ἀλλὰ ψήφου ἐδήλου. τοῦτον καὶ γὰρ εἶραχα ἐν τῇ αὐτῇ λαύρᾳ τῷ Αἰλιωτῶν. ἔμεινα γὰρ ἐν αὐτῇ ἔτη δέκα.

Περὶ τούτου τοῦ Ἀββᾶ Θεοδοσίου ἀκούσας Ἀβραμῖος ὁ ἡγούμενος τῆς ἀγίας θεοτόκου Μαρίας τῆς Νέας, ὅτι σὺ εἶχεν ἱμάτιον ἐν τῷ χιτῶνι φορέσαι, ἡγόρεσεν αὐτῷ χαμῖσον. καὶ δὴ αἰς ἐφόρει αὐτὸ ἐν μιᾷ

Ἐκείνῳ δὲ ἐκείνῳ ᾧ εἰς ἑρ-
μοῖον ὁ γέρων ἀνῆλθεν λησταί, καὶ ἀπέ-
δυσαν αὐτὸν τὸ καυσὺλλον, καὶ λα-
βόντες ἀπῆλθον. καὶ τοῦτου γινωσκόντων,
οὐδὲν ὅλως ἐλάλησεν ὁ γέρων.

Παρεβάλομεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ,
ἐγὼ καὶ ὁ κύριος Σωφρόνιος ὁ σοφι-
στής, πρὸς τὸν ἀποτάξασθαι αὐ-
τὸν, πρὸς τὸν Ἀββᾶν Παλλά-
διον, ἀνδρα θεοφιλέα καὶ δοδλον θεοῦ,
ἔχοντα τὸ μοναστήριον αὐτοῦ εἰς
τὸν Λιθάζομενον καὶ παρεκκλομένην
αὐτὸν λόγον εἰπεῖν ἡμῖν ὠφελείας. ὁ
ᾧ γέρων ἤρξατο ἡμῖν λέγειν. τέ-
κνα, ὁ χρεὶς τὸ λοιπὸν συνεστῆλμέ-
νος ἔστιν ἀγωνισόμεθα ἐν ταῦτα ὁ-
λίγον, καὶ πονέσωμεν, ἵνα μεγάλων
ἀγαθῶν εἰς αἰῶνα ἀπολαύσωμεν.
βλέπετε σὺν μαρτυράς, βλέπετε
σὺν ὁσίοις, βλέπετε σὺν ἀσκηταῖς,
πῶς ὑπέμειναν ὡς ἀνδρεῖοι. οὐς ὁ
μὲν παρελθὼν οἶδεν χρόνος, θευμά-
ζομεν ᾧ αἰὲς τοῦτων ἡμεῖς τὸ καρ-
πεινόν. μαρτυρεῖ δὲ πού καὶ τῆς
ἀκουστικῆς ἔχας πολλῶν τῶν θάμ-
βων, πῶς ὑπομονὴν τῆς μακα-
ρίων μαρτύρων, πῶς ὑπὲρ πά-
σαι φύσιν ἀνθρώπων. ὁ φθελμὸς
ὅπως ἐξορύσσοντο. οἱ ᾧ σκέλη ὅπως
ἐξεκόπτοντο. καὶ οἱ μὲν χεῖρας, οἱ ᾧ
πόδας ἐπηρῶντο. καὶ τοὺς μὲν ἀ-
νθρώπων πῦρ, σὺν ᾧ χολαῖον ὅπως
ἀνιήλισκεν. καὶ σὺν μὲν ὅπως ποτα-
μοί, σὺν ᾧ θάλασσα κατεπόνιζεν.
καὶ σὺν μὲν ζῶντας ὅπως ὡς περ πινὰς
κακουργίας ὡς μόδι γῆρας διεχ-

A fert, ac dormit, (dormiebat
autem Senex in sella) ascen-
derunt latrones, & exuerunt
illum cussillo, idque fumen-
tes abierunt. Quo facto, ni-
hil omnino locutus est Senex.

XLVI. Perreximus una ego
& dominus Sophronius So-
phista, priusquam saeculo re-
nunciasset, in Alexandriam
ad Abbatem Palladium, vi-
rum pium & servum Dei, qui
Monasterium suum habebat

B in Lithazomeno. Et deprecabamur eum, ut verbum nobis
utile profferret, At Senex coe-
pit ita ad nos loqui; Filii,
tempus jam abbreviatum est;
ceremus hic modicum, atque
laboremus, ut maximis bonis
in aeternum perfruamur. Vi-
dete Martyres, videte san-
ctos, videte exercitatores sui,
quo modo sustinuerunt, for-
tes uti decet: quos praeteri-
tum quidem tempus agnovit;
C nos vero miramur semper il-
lorum tolerantiam. Et sane
beatorum Martyrum patien-
tia, quae totam hominum na-
turam superat, testimonium
perhibent audientium singu-
li, stupore illo suo plurimo;
ut effossi quibusdam sint ocu-
li, aliis excisa crura; illis am-
putatae manus, istis abscissi
pedes: & illos quidem con-
fertus ignis, hos lentus con-
sumpsit; quosdam flumina,
alios mare absorbuere; non-
nullos vivos, instar scelera-
torum crudivora fera disci-

Cap.

69.

* Ed. †

1. Cor.

VII. 29.

derint, alios novè excogitatis suppliciis præmortuos aves devorarint; denique si cuncta in eos adinventata tormentorum genera collegerit quis, quotquot inimicus Dæmon invexit adversus Deo caros Martyres & Ascetas, quo modo pertulerint; quo modo decertarint; tum corporis imbecillitatem; animæ fortitudine superantes; tum quæ speraverant præmia, presentibus laboribus digniora sibi visa, reportantes. Quæ omnia firmam illorum erga utraque ostenderunt fidem: hanc quidem, quia post laborem modicum, magnis bonis in æternum perfruuntur; illam verò, quia omnem opinionem superantia corporis supplicia, quæ inimicus noster Diabolus induxit, fortissimè sustinuerunt. Si ergo tribulationes toleraverimus, & Dei ope tulerimus patienter, verè Dei amatores inveniemur, Deusque nobiscum adegit pugnans, & potiore in modum nobis allevabit labores. Igitur, filii, scientes tempus, qualem requirat operationem, dignoscamus nos ipsos per quietem. In hoc quippe tempore, necesse est nos præclarâ pœnitentiâ uti, ut Dei templa nuncupemur. Neque enim mediocris nos manet honor in futuro sæculo.

κεννι. Dixit iterum; Memo-

Α εἰζόντο, οὗν ἡ ἄλλοις καὶ χα-
 ναῖς ὀπινοῖας παραπολιόντας
 οἰωνοὶ καταδύοντο· ὧς ὅλως ἐπὶ πᾶ-
 σαις ταῖς κατ' αὐτῶν ὀπινοῦντο
 τῆς κακῶν εἰδήσεως, ὅσας
 ὁ ἐχθρὸς δαίμων ἐπήγαγεν κατὰ
 τῆς θοφιλοῦς μαρτύρου καὶ ἀσ-
 κητῶν, ὅπως ὑπέμειναι, ὅπως
 ἡγωνίσαντο· πλὴν μὴ ἀδύναι τοῦ
 σώματος, τῇ δὲ ψυχῇ ἀνδρεία
 νικήσαντες· τὰ δὲ ἐφ' οἷς ἡλπι-
 Β σαι θέμεθα τῆς παρήντων πόνοι
 ἀξιοτέρως παραδοκῆσαντες κομι-
 σάμενοι. ἅπαρ αὐτῶν ἐδίδικνε
 πλὴν οὐκ ἐκέτερε πένιν βεβαιῶσαι
 πλὴν μὴν, ὅτι ποίεσαντες ὀλίγα,
 μεγάλῃ ἀγαθῇ εἰς αἰῶνα ἀπο-
 λαύουσιν· πλὴν ἡ, ὅτι πᾶς πῶ-
 δός τις κατὰ τοῦ σώματος βαστα-
 νοῖς, ἀς ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν ἀφ' ὧ-
 βολῇ ἐπήγαγεν, θητάως ὑπέ-
 μειναι. εἰ δὲ οὐκ ὑπομείνωμεν τὰς
 Γ θλίψεις, καὶ σὺν θεῷ καρπὴσώ-
 μεν, φιλόθεοι ὄντες εὐεσκάμε-
 θα, καὶ ὁ θεὸς ἔσται σωματικῶς ὁ-
 μεν ἡμῖν, καὶ κρείττονος ἡμῖν
 αἰνήσει οὗν πόνοις. εἰδότες, τί-
 τα, ποίνω τὸν χρεὼν, ποίας ἐρ-
 γασίας δεῖται, ὅτι πλὴν μὴ εἰ-
 τοὺς ἀφ' οὗ ἡσυχίας. ἐν τούτῳ
 καὶ πᾶς χαρὰ ἀναλχησὶν θέμεθα
 ἡμᾶς τῇ καλῇ μετανοίᾳ, ὅπως
 ναοὶ τοῦ θεοῦ χηματίσωμεν. οὐ καὶ ἡ
 τυχεύου ἡμῖν γίνεται πημὴ ἐν τῇ
 μέλλοι αἰῶνι.

Εἰπω πάλιν· μνημονεύσωμεν
 τοῦ

τοῦ μὴ ἔχοντος ποῦ τὴν κεφαλὴν ἂν
κλίνειν.

Εἶπει πάλιν ὁ γέρον, ὅτι ἡ θλίψις
ἔφ' τὸν Παῦλον ὑπομονῇ ἐργάζε-
ται δικαίον οὐδὲ ποιήσωμεν τὸν ἑαυ-
τῶν νοῦν ὁ βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

Εἶπει πάλιν τένα μὴ ἀγαπή-
σωμεν τὸν κόσμον, μὴ ᾧ παρ' ἐν τῷ
κόσμῳ.

Εἶπει πάλιν ὁ γέρον· αὐτὸν λογι-
μοὺς τηρήσωμεν, ὁ παρ' ὅσιν φάρ-
μακον σωτηρίας.

Ὁ αὐτὸς Ἀββᾶς Παλλάδιος, ἐρω-
τηθεὶς ὑφ' ἡμῶν, ὅτι ποιήσῃ ἀγά-
πην, πάτερ, εἶπον ἡμῖν πόθεν ἔσται
ποιῶν λογισμῶν ἡλθες εἰς τὸ μονα-
χικόν.

λέγων μὲν μέλους· κύερε
ἐν τῷ κρυφίῳ μου καρδίᾳ σου με,
ἵνα μὴ αἰσχύνωμαι παρ' ἐσυχρόμενος.
τοῦτον τὸν σίχον εἶπον, ἐσιώπα ὡς
ὅτι ὤρεαι μέγαλιν· καὶ πάλιν μὲν
τὴν ὤρεαι τὸν αὐτὸν ἀνελάμβρα-
νει σίχον. ἐλέγην ᾧ αὐτὸν ἑβδομοῦ
δὲ ὅλης τῆς ἡμέρας, μηδὲν ἄλλο τὸ
σύνολον λέγων. καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ
ἀπιδύετο τὸ * σακκομάχιον * ὃ
ἐφόρει τὸ γραπτικὸν χηῖμα, του-
τίστιν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ οὕτως
ὑπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια σῆμα. μὲν τοῦ-
του καὶ ὡς ἔμεινα χρόνους ὀκτώ, καὶ
μεγάλως ὠφελήθην ἐν τῇ σιωπῇ
καὶ ἐν τῇ χαλάρᾳ αὐτῶν.

Νοῦντι τῶν ᾧ ἡμᾶς ὁ γέρον, καὶ
τοῦτο ἐλέγην ἡμῖν, ὅτι πειράσα-
ντο μοι, τίνα· ἄλλο οὐδὲν ἐποίησεν

Tom. II.

res sumus illius, qui non ha-
buit ubi caput reclineret.

Matth.
viii.

xlviii. Ait rursus Senex;
Quoniam juxta Paulum, tri-
bulatio patientiam operatur,
faciamus mentem nostram ea-
pacem regni cælorum.

10.
Rom. v.
3.

xlix. Ait iterum; Filii, ne
diligamus mundum, neque
ea quæ in mundo sunt.

l. Iterum dixit Senex; Ob-
servemus cogitationes, quod
medicamentum salutis est.

B

li. Idem Abbas Palladius,
sic rogatus à nobis; Pater, ca-
ritatis opus exerce, dic no-
bis unde & quibus ex cogita-
tionibus accesseris ad Mona-
sticum statum, &c.

lii. . . . .
dicens eum mor-
dulatione; Domine, ab occul-
tis meis munda me, ut non
confundar orans. Hunc ver-
sum cum dixisset, una hora

Cap.
73.
Psalm.
xviii.
13.

C magna tacebat; & rursus post
horam eundem resumebat
versum. Pronunciabat autem
illum septies per totam diem,
nihil aliud prorsus dicens. Et
hora nonā exuebat cilicium,
sumebatque militarem habi-
tum, id est indumenta sua, at-
que ita ad propria signa pro-
ficiscebatur. Cum hoc & ego
mansi annos octo, multum-
que mihi profuit silentium &
institutum illius.

* Al.
σακκο-
μάχιον,
3

liii. Admonens autem nos
Senex, hoc quoque dixit no-
bis; Credite mihi, filii; nihil

Cap.
74.

aliud Schismata & Hæreses effecit in sancta Ecclesia, nisi quod nec Deum nec nos invicem valde diligimus.

Cap.
75.

LIV. Idem Abbas Palladius, cum alias ad ipsum venissemus, tale quiddam enarravit nobis; Erat, inquit, in Alexandria vir quidam fidelis, religiosus valde, & misericors, & hospitio suscipiens Monachos: habebat autem uxorem, ipsam quoque admodum humilem, quæque jejunabat quotidie: erat etiam illi filiola quasi annorum sex. Quadam igitur die vir ille pius profectus est Constantinopolim: erat enim negotiator. Itaque domi relictis uxore, puellaque & uno servo, abiit ut navigaret. Cum vero abiret ad navem, ait ad illum uxor; Cui nos commendatos relinquis, domine? Respondit vir; Domina nostræ Dei genitrici. Caterum die quodam cum sederet uxor, & operaretur, habens & puellam secum, servus ille, à Diabolo impulsus, voluit necare mulierem & puellam, & captis quæ haberent fugere. Unde sumpto ex coquina cultro, perrexerit in triclinium, ubi erat ipsius domina. Ut ergo pervenit ad triclinii limen famulus, comprehensus est cæcitæte, nec poterat aut ad triclinium aut ad coquinam progredi. Postquam autem unâ

* Pro.
μαρτυ-
ρίῃ

τὰ χρίσματα ἢ τὰς αἱρέσεις εἰς τὴν ἀβυσσὸν ἐκκληνοῦσαι, εἰ μὴ τὸ σφόδρα μὴ ἀγαπᾶν ἡμᾶς τὸν θεὸν καὶ ἀλλήλους.

Ο αὐτὸς Ἀββᾶς Παλλάδιος διηγῆσάτο ἡμῖν ἄλλοτε περὶ τοῦτοῦ λόγου αὐτοῦ π τοιοῦτον· ὅτι ἡ τοῦ φιλόχριστος ἐν Ἀλεξανδρίᾳ, ἡ λίαν ὀυλαβὴς, ἡ ἐλεήμων ἡ ξενοδοχὴν τῶν μοναχῶν· ἔχει ἡ καὶ γυναῖκα, καὶ αὐτὴν πάντῃ ταπεινὴν, καὶ νη-
B τούρουσαι πάντας ἡμέρας· ἔχει ἡ καὶ θυγάτηρον ὡς ἑπτα ἔξ ὧν. μιὰ οὖν ἀπεδήμισεν ὁ φιλόχριστος αὐτὸς ἐν τῇ Καισαριανουπόλει· ἡ γὰρ παραστασίς. ἔδωκε οὖν τὴν καὶ γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον, καὶ εἶτα δούλον εἰς τὸν οἶκον, ἀπῆλθεν πλεῖστα. ὡς ἡ ἀπῆρχετο ἐν τῇ πλοίῳ, λέγει αὐτῇ ἡ θυγάτηρ· ἡμᾶς ἔα, κύριε; λέγει αὐτῇ ὁ ἀνὴρ· τῇ διαδόχῃ ἡμῶν τῇ θυγατρὶ. ἐν μιᾷ οὖν ὡς ἐκάθητο ἡ θυγάτηρ, ἔργαζέτο, ἔχουσα καὶ τὸ παιδίον, ὁ δούλος ἐπερνήθης ἔπει τοῦ ἀρχιδούλου, ἠθέλησεν φονεῖσαι τὴν γυναῖκα, καὶ τὸ παιδίον, καὶ λαβεῖν αὐτὴν π ἔχου-
C σιν, καὶ φυγεῖν. καὶ λαβὼν ἐκ τοῦ μαγειρίου μάχοντα, ἤρχετο εἰς τὸν περικλινον, ἔνθα ἡ καὶ κυρία αὐτῆς ὡς οὐκ ἔφθισεν τὸ πρῶτον ἐν τοῦ περικλινου ὁ παῖς, ἐκρε-
τήθη ἀδραστῶς, καὶ οὐκ ἠδύνατο οὐδὲ ὅτι τὸν περικλινον, οὐδὲ ὅτι τὸ * μαγειρίον ἀπελθεῖν. ὡς ἡ ὅτι

ἄρα μίαν ἐποίησεν, πυκτόων ἔ-
βιαζόμενος ἑαυτὸν, ἵνα εἰσέλθῃ,
ἥρξατο κράζειν ἑκείνῃ αὐτῇ, λέ-
γων· ἐλθέ ὡς τὸ ἄδδ. ἡ δὲ ἐθαύμαζεν,
ὅτι εἰς τὸ μέσον ἦ θύρας ἔειπεν, καὶ οὐκ
ἔρχεται πρὸς αὐτὴν, ἀλλὰ κρά-
ζει καὶ λέγει αὐτῇ· οὐ ἐλθέσθαι μάλ-
λον, μὴ γνώσκουσα ὅτι ἀπορροή
κρατῆται. ὃ δὲ παῖς ἥρξατο ὀρμίζειν
αὐτὴν, ἵνα ἀπέλθῃ πλησίον αὐτῇ.
ἡ δὲ ὤμωσεν μὴ ἀπελθεῖν πρὸς αὐ-
τόν. ὃ δὲ λέγει αὐτῇ· πέμψον μοι
καὶ τὸ παιδίον. ἡ δὲ οὐδὲ τοῦτο
ἐποίησεν, εἰπούσα· εἰάν θέλῃς ἐλθεῖν
σύ. τότε ὁ παῖς, ὡς οὐδὲν ἠδυνήθη
πειῆσαι, ἔδωκεν ἑαυτῇ τὴν μαχαί-
ραν, καὶ ἀνελχόμενος ἑαυτόν. ἡ δὲ
κύβητα αὐτοῦ διασάμην δὲ ἐποίησεν,
ἔκραξεν· καὶ εἰσέλθον οἱ γέροντες·
ὧς ἦλθον καὶ οἱ τὸ τραυματίου, καὶ
ἵεον τὸν παῖδα ζῶντα, ἔμα-
θον παρ' αὐτοῦ ἅπαντα· καὶ ἐδόξα-
σαν τὸν θεόν, ὃς ἔδειξεν θαυμάσια,
καὶ ἔσωσεν τὴν μητέρα καὶ τὸ τέκνον
αὐτῆς.

Καὶ τοῦτο ἡ ἡμῖν ὁ αὐτὸς Ἀβ-
βάς Παλλάδιος διηγήσατο, λέ-
γων, ὅτι ἀκροῖα διηγουμένου πρὸς
ναυκλήρου τι τοιοῦτον· ὃν εἰς μᾶλλον
ἔπλεον, ἔχον ὅππασιν ἀνδράς καὶ
γυναῖκας· ἐλθόντες οὖν εἰς τὸ πέ-
λαγος, καὶ πάντων ἀπλοομένων, τῷ
μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῷ δὲ ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ, τῷ ἄλλῳ ἀλλαχοῦ,
τοῦ ἀνέμου ὁππιδίου ὄντος αὐ-
τοῖς, ἡμεῖς μόνον οὐκ ἠδυνάμεθα

A horā perstitisset, secum pu-
gnans sibi que vim inferens
quò intraret, cœpit cum cla-
more vocare dominam suam;
dicens; Veni huc usque. Porro
illa admirabatur, quòd in me-
dio januæ staret, nec veniret
ad ipsam, sed clamaret: & ait
illi; Tu magis huc veni: igno-
rans quòd cæcitate teneretur.
Puer autem cœpit illam adju-
rare, ut iret prope ipsum. Il-
la verò juravit, se non itu-
ram. Tunc ille inquit ei; Sal-
tem ad me puellam mitte. At
mulier neque hoc fecit, sed
dixit; Si vis, veni ipse. Tunc
puer, ubi nihil efficere po-
tuisset, seipsum cultello per-
cussit in viscera. Quo facino-
re spectato, domina illius vo-
ciferata est; vicinique sunt
ingressi; necnon venerunt sta-
tim Prætorii; atque à fa-
mulo, vivo adhuc reperto,
cuncta didicerunt; & glorifi-
caverunt Deum, qui ostendit
miracula, & matrem cum fi-
lia servavit.

xv. Et hoc item ipse Ab-
bas Palladius narravit nobis, Cap.
76.
dixitque audiisse se narratio-
nem ejusmodi à quodam nau-
clero; Aliquando cūm navi-
garem, vectores habens viros
& mulieres, atque in altum
venissemus, cæteris omnibus
bene navigantibus, aliis qui-
dem Constantinopolim, alijs
verò Alexandriam, alijs aliò,
vento illis flante prospero,
soli nos navigare nequaquam

poteramus, mansimusque quasi dies quindecim, nihil ex eo loco, ubi eramus, moti. Quare versabamur in magna maestitia, & difficultate, quidnam illud esset. Ego verò, ut nauclerus, cui cura navis incumberebat, & omnium qui in ipsa erant, cepi rogare Deum pro hac re. Quodam autem die venit ad me vox nemine apparente dicens; Mitte deorsum Mariam, & feliciter navigabis. Tum ego cogitabam apud me quidnam hoc esset, quænam esset Maria. Cùmque de hoc hæsitarem, ad me iterum venit hæc vox; Dixi tibi, Mitte deorsum Mariam, & salvi eritis. Tunc ego hujusmodi consilium cepi; exclamavi continuo; Maria. Nesciebam enim quæ esset Maria. Illa verò recumbens in strato suo, respondit, dicens; Quid jubes, domine? Tunc aio ad illam; Fac caritatem, veni hucusque. Exsurgens illa venit. Utque accessit, accepi ipsam seorsum, & dixi ei; Vides Maria soror, quot peccata mea sint; propter me vos omnes perituri estis. Illa verò valde ingemiscens, ait; Verè, domine mi nauclere, ego sum peccatrix. Tum ego ad illam; Mulier, quæ peccata habes? Illa; Væ mihi, quia non est peccatum quod non perpetrarim, & propter delicta mea futurum est ut cuncti pereatis. Tunc

A πλεῦστα, καὶ ἐμείναμεν ὡς ὅτι ἡμέρας ιε'. μὴ κινηθέντες τοῦ τόπου οὐ ἥμεν. ἡμεῖς οὐκ ἐν πολλῇ ἀθυμίᾳ καὶ ἀμηχανίᾳ, τὸ πᾶν ἄρα ὅτι τοῦτο. ἐγὼ δὲ ὡς ναυκλῆρος καὶ ἔχον τινα φροντίδα τοῦτε λοιποῦ πλοίου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πάντων, ἠρξάμην δεῖσθαι τοῦ θεοῦ περὶ τούτου. καὶ ἐν μιᾷ ἔρχεται μοι φωνὴ ἀοράτως λέγουσα· βάλε κάτω Μαρία, καὶ ὁ πλοῦς. ἐγὼ δὲ ἐλογιζόμην τί ἂν εἴη τοῦτο, τίς ὅτι Μαρία. ὡς οὐκ ἠπόρουν περὶ τούτου, πάλιν ἔρχεται μοι φωνή· εἰπὼν σοι, βάλε κάτω Μαρία, καὶ σώζεσθε. τότε ἐγὼ ἐσκέψαμην πει τοῦτο καὶ κράζω ἀθρόως· Μαρία. οὐ γὰρ ἦδεν τίς ἐγὼ ἡ Μαρία. ἡ δὲ ἀνακειμένη εἰς τὸ σπῆμα αὐτῆς, ὑπήκουσεν λέγουσα· τί κελεύεις κύριε; τότε λέγω αὐτῇ· ποίησον ἀγάπην, ἐλθὲ ἕως ὧδε. ἡ δὲ ἀναστὰσα ἦλθεν. ὡς οὐκ ἦλθεν, ἔλαβον αὐτὴν ἡσπιδίᾳ, καὶ λέγω αὐτῇ· βλέπεις ἀδελφὴ Μαρία, ποίας ἀμαρτίας ἔχω, καὶ δι' ἐμὲ ὑμεῖς ὅλοι ἔχετε ἀπολέσθαι. ἡ δὲ στενάξασα μεγάλας, εἶπεν· ὅπως κύριέ μου ναυκλῆρε, ἐγὼ εἰμι ἡ ἀμαρτωλός. ἐγὼ δὲ λέγω αὐτῇ· γυνή· ποίας ἀμαρτίας ἔχεις; καὶ αὐτὴ οἶμοι, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀμαρτία ἐγὼ οὐκ ἔπραξα, καὶ διὰ τὰς ἐμὰς ἀμαρτίας ὅλοι μέλλετε ἀπολέσθαι. τότε

διηγήσατό μοι φησὶν, ἡ γυνή τι
 ποιοῦσιν· οὗτως κύριε ὡ ναύκλη-
 ρε, ἐγὼ ἡ ἀθλία αἶνδρα ἔχον, καὶ
 δύο παῖδια ἐξ αὐτῆς, τὸ ἐν ὡς ἐν-
 νέα ἡρόντων, καὶ τὸ ἄλλο ὡς πέντε
 ἐτῶν, καὶ ὅτι τούτοις ἐπελάττησιν
 ὁ ἀνὴρ μου, καὶ ἔμεινον χρεῶ. σπα-
 πώτης ὃ πλοῖόν μου ἔμεινεν, καὶ
 ἠθέλησα ἵνα λάβῃ με εἰς γυναικα.
 καὶ ἔπειμα παρὲς αὐτὸν πιας. ὁ δὲ
 σπαπώτης λέγει· οὐ λαμβάνω γυ-
 ναῖκα ἔχουσαν τέκνα ἀπὸ ἄλλου
 ἀνδρός. τότε ἐγὼ ὡς ἤκουσα ὅτι οὐ
 θέλει με λαβεῖν διὰ τὰ παῖδια, ἄ-
 μα καὶ ἐφίλοσθα αὐτὸν, ἔσφαξα
 τὰ δύο μου παῖδια ἡ ἀθλία, καὶ
 ἐδήλωσα αὐτῇ, ὅτι ἰδοὺ ἰδὺ οὐδένα
 ἔχω. ὡς οὐκ ἤκουσιν ὁ σπαπώτης
 παρὲς τῶν παίδων τὸ τί ἐποίησα, λέ-
 γει· ζῇ κύριε· ὁ χαριστικὸν ἐν οὐ-
 ρανῇ, οὐ μὴ λάβω αὐτὴν. ὅθεν
 φοβηθεῖσα μὴ φανερὸν ποιεῖν γήνη-
 ται, καὶ ἀποθνήσκει, ἔφυγεν. ταῦτα
 αὐκούσας ἐγὼ παρὲς τῆς γυναικὸς, οὐ-
 δι οὕτως ἠθέλησα βαλεῖν αὐτὴν
 εἰς τὸ πέλαγος· ἀλλ' ἐσοφισάμην,
 φησὶν, καὶ λέγω αὐτῇ· ἰδοὺ ἐμβάινω
 εἰς τὸν χεῖραβον καὶ εἰς αὐτὴν πατή-
 σαι τὸ πλοῖον, γίνωσκε γυναι, ὅτι
 αἱ ἐμὰ ἁμαρτίαι ἐπερροῦσιν ἐν τῷ
 πλοίῳ. τότε, φησὶν, φανὼ τὸν χεῖρα-
 βιδίαν, λέγων· ἔσω τὸν χεῖραβον. ὡς
 οὐκ ἐκτύληθον εἰς τὸν χεῖραβον, οὐ-
 δὲν πλέον, οὐτε τὸ πλοῖον οὐτε ὁ
 χεῖραβος ἐκινήθη. τότε ἀνελθὼν ὡς
 τὸ πλοῖον, λέγω τῇ γυναικί· χεῖραβος

A que, inquit, enarravit mihi
 mulier hujusmodi rem, Pro-
 fecto, domine nauclere, ego
 infelix virum habui, atque ex
 eo duos filios; qui cum ad x-
 tatem pervenissent, unus an-
 norum quasi novem, alius
 quasi quinque, tunc mortuus
 est maritus meus, & remansi
 vidua. Miles autem quidam
 habitabat juxta me, & volui
 ut me in uxorem acciperet,
 misique ad ipsum quosdam.
 B Respondit miles; Non acci-
 pio uxorem quæ habeat libe-
 ros ex altero viro. Ego tunc
 audiens quod me propter fi-
 lios noller ducere uxorem, si-
 mulque amore illius capta,
 occidi duos filios meos, mi-
 sera; atque indicavi illi; Ecce
 modò nullum habeo. At mi-
 les ubi audivit, quid de liberis
 egissem, ait; Vivit Dominus,
 qui in cælo habitat, eam non
 accipiam. Unde metu ne id
 manifestum fieret, ac more-
 rer, fugi. Hæcego audiens à
 muliere, nè sic quidem illam
 in mare volui projicere; sed,
 inquit, hac arte usus sum;
 dixi ei; Ecce ascendo in ca-
 rabum; & navis si processerit,
 scito mulier, quod peccata
 mea operentur in navi. Tunc,
 inquit, voco carabi ducto-
 rem, dicens; Produca carabum.
 Cumque in carabum
 descendissem, nihil magis
 vel navis vel carabus move-
 batur. Ascendi tunc in na-
 vim, & dixi mulieri; Descende

& tu in carabum. Quæ descendit; statimque neminam quidem post descensum moram, carabus factis quasi quinque gyris, recta in profundum abiit. Navis autem adeo progressa est, ut tribus diebus & dimidio navigationem peregerimus, quam diebus quindecim acturi eramus.

Cap.

82.

LVI. Senem nomine Johannem in eodem Monasterio vidimus; de quo dicebant nobis ejusdem loci Patres; Verè, ô Christiani, magnus est, necnon Dæmonibus terribilis. Quicumque enim huc venerit vexatus ab immundo spiritu, præbet ei medelam.

Cap.

83.

LVII. Dicebant autem nobis & hoc de illo ejusdem loci Patres; Quasi ad vigesimum quartum milliarium Monasterii, emporium est, quod Exile promontorium dicitur. In eo emporio nauclerus quidam, qui habebat navim triginta millium cum dimidio, volens eam in mare deducere, duas hebdomadas cum operariis plurimis egit, (dicebat autem se habuisse in diem ad trecentos operarios) nec potuit navim demittere in mare, aut de loco suo movere: fuerat enim à sceleratis hominibus incantata navis. Itaque in magna angustia & tribulatione erat dominus navis, nesciebatque quid ageret. Per dispensationem autem Dei abiit Senex ad partes illas.

Α καὶ σὺ εἰς τὸν χέρεβον. ἡ δὲ καπηλ-
θεν καὶ ἅμα κατεβήν, ὡς οὗτος ὁ
χέρεβος βαλὼν αὐς πᾶντι γένει,
ὁρθούσης ἀπὸ τῆς θύρας. τὸ δὲ πλοῖον
οὕτως ἐπλάσσει, ὅτι διὰ τριῶν ἡ-
μέρας ἡμερῶν ἠνύσαντο πλοῦν,
ὃν εἰς οὐδὲν ποιῆσαι. ἀλλὰ δεκάπεντε
ἡμερῶν.

Ἰωάννην ὀνόματι γέροντα ἔθα-
σάμεθα ἐν τῇ αὐτῇ μοναστείᾳ. ἔ-
λεγον δὲ ἡμῖν οἱ πατέρες καὶ αὐτὸ τό-
που περὶ αὐτοῦ, ὅτι οὕτως, Χειρσα-
νοὶ, μέγας ὅστις, καὶ φοβερός ὑπάρ-
χει τοῖς δαίμοσιν. οἷος γὰρ ἔλθῃ ὁδὸς
ἐνοχλοῦμόρος ὑπὸ πνέματος
ἀκαθάρτου, παρέχει αὐτῷ ἴασιν.

Ἐλεγον δὲ ἡμῖν οἱ τοῦ αὐτοῦ τό-
που πατέρες καὶ τοῦτο περὶ αὐτοῦ,
ὅτι αὐς ὑπὸ καὶ. μιλιῶν τοῦ μονα-
στείου ἐμπροσθέν ὅστις, λεπτὴ ἀκρα-
λογόμενος. ἐν τούτῳ τῷ ἐμπορίῳ,
ναυκληρὸς πρὸς ἔχον πλοῖον μυριά-
δων τριῶν ἡμῶν, καὶ θέλων αὐτὸ
κατελῦσαι εἰς θάλασσαν, ἐποίη-
σεν δύο ἐβδομάδας μετὰ πολλῶν
ἐργάτων. ἔλεγον δὲ ὅτι τριακο-
σίοις ἐργάταις εἶχεν εἰς τὴν ἡμέ-
ραν καὶ οὐκ ἠδυνήθη χαλάσαι
τὸ πλοῖον εἰς τὴν θάλασσαν, οὐ-
δὲ κινήσαι αὐτὸ ὅτι τοῦ τόπου
αὐτοῦ. ἡ γὰρ ὑπὸ ἀνδρῶν κα-
κούργων καὶ τὸ πλοῖον. ἐν πολλῇ
οὐκ ἀθυμίᾳ ἡ δὲ κύριος τοῦ
πλοίου καὶ θλίψει, καὶ τί ποιῆσαι
οὐκ εἶχεν. κατ' οἰκονομίαν δὲ τοῦ ἀ-
πῆλθεν ὁ γέροντας εἰς τὰ μέρη ἐκείνα.

ἰαυρήσας οὐδ' ὁ ναυκλήρης τὸν γέροντα, ἔπειραν ἔχων αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ κύριε Ἀββᾶ εὐχάρη τῷ πλοίῳ, ὅτι ὥστε μαρίας οὐ κατέρχεται εἰς τὴν θάλασσαν. λέγει ὁ γέρον τῷ ναυκλήρῳ ὕπαγε, ποιήσῃ μοι ἵνα μεταλάβω τροφῆς, ἔσθ' ὅπως ἔχει βοηθήσαι. τοῦτο ᾗ εἶπεν ὁ γέρον, ἵνα ὁ ναυκλήρης ἀπέλθῃ εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. ἀπῆλθεν οὐδ' ὁ μόνος ὁ γέρον εἰς τὸ πλοῖον· καὶ βάλλει τρεῖς μετανοίας τῷ θεῷ, καὶ σφραγίζει τὸ πλοῖον τριῶν τοι τῷ σημείῳ· τὸ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ἐνέματι· τὸ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ ἐλθὼν ὁ γέρον εἰς τὸν οἶκον τὸ ναυκλήρου, λέγει αὐτῷ ὕπαγε, τὸ πλοῖόν σου κατέρχεται εἰς τὴν θάλασσαν. ὁ ἡ ναυκλήρης πεισθεὶς τῷ γέροντι, ἀπῆλθεν μετ' ὀλίγων πάντων. καὶ ἐκλυσάντων αὐτῶν, ὥσθ' εἰς θάλασσαν ὤρεθῃ. καὶ πάντες ἐδόξασαν τὸν θεόν.

Οἱ δ' αὐτῶς μοιῆς πατέρες διηγήσαντο, ἡμῖν λέγοντες, ὅτι ἀναχωρητὴς εἰς τὰ ὄρη ταῦτα ἱερεὺς, πάνυ μέγας καὶ θεός, καὶ πολλὰ ἔτι ποιήσας βοσκομένη. ἐπελεύτησεν ᾗ εἰς ἐν μικρὸν σπήλαιον, καὶ οὐκ ἔγνωτον ἐνομιζομένῳ ᾗ ἡμεῖς, ὅτι εἰς ἄλλῳ ἔρημοι ἀπῆλθεν. πνὴν ἴκτα οὐδ' ἔρχεται καὶ σὺν ὕπνοις, καὶ φαίνεται τῷ ἴδν πατέρη ἡμῶν, τῷ χαλῷ καὶ ἀγαθῷ ποιμένι Ἀββᾶ Ἰουλιανῷ, λέγων· λάβε πνᾶς, καὶ δίδες ἐπαρῶν με ἐκ τοῦ

A Conspecto igitur Sene nauclerus, qui etiam sciebat qualis vir esset, ait illi; Domine Abba, ora pro navi; quoniam per artes magicas in mare descendere non potest. Dicit nauclero Senex; Vade, para mihi cibum, & Deus iuvabit. Hec autem dixit Senex, ut nauclerus abiret in domum suam. Solus ergo Senex profectus est ad navem; ibi tres prostrationes Deo fecit, terque signavit navim signo crucis, in nomine Domini nostri Jesu Christi. Deinde veniens Senex in domum naucleri, dixit illi; vade, navem tuam deduc in mare. Nauclerus autem Seni credens, abiit cum paucis omnino. Illisque trahentibus, mox in mare devoluta est. Et cuncti gloriam dederunt Deo.

C LVIII. Eiusdem Monasterii Patres retulerunt nobis, dicentes; Anachoreta in his montibus erat, magnus valde secundum Deum, quique multos annos egerat herbis vivens. Mortuus est autem in parva quadam spelunca; nec sciebamur, sed arbitrabamur quod ad aliam egerum migrasset. Nocte ergo quadam venit in somnis, & apparuit ei, qui nunc est, patri nostro, praelato bonoque pastori, Abbati Juliano, & ait; Sume aliquos, & veni, tolle me de

Cap.
84.

loco, ubi jaceo, in monte qui vocatur Cervus. Sumptis itaque quibusdam pater noster, ascendit in montem quem ille indicaverat. Cúmque per plures horas quæsissemus, non invenimus Anachoretæ reliquias. Erat enim speluncæ ingressus ob tempus lignis & nivibus coopertus. Quocirca quòd non inveniremus, dixit Abbas; Venite filii, descendamus. Jamque descendere incipientibus nobis, ecce cer-
 va accedens, nec procul à nobis stans, cæpit pedibus suis humum fodere. Id pater noster intuitus, ait nobis; Credite filii, illic sepultus est servus Dei. Quare fodientes, invenimus corpus integrum; quod sustulimus in Monasterium, & sepulturâ donavimus.

Cap.
26.
* Al.
Αἰγῶν

LIX. Thomas Ægiarius narravit nobis, dicens; Cúm exissem ex Ægis post festum, vehementi in hyeme, veni ad Monasterium Abbatis Theodosii qui in Scopulo. Cúmque illic essem, tale aliquid contigit. Quidam Anachoreta in partibus illis degebat, qui herbis visitabat; veniebatque sanctâ Dominicâ, & fumebat sacra mysteria. Semel autem scandalum passus Anachoreta, ad quinque hebdomadas mansit, neque accessit juxta consuetudinem ad Monasterium. Unde Monachi contristabantur. Cúm ergo

A τόπου ὅπου κείμεν, εἰς τὸ ὄρος τὸ λεγόμενον ἡ ἔλαφος. λαβὼν οὖν ὁ πατὴρ ἡμῶν πινάς, ἀνέλυθ' εἰς τὸ ὄρος ὅπου αὐτὸς εἶπεν. καὶ πολλὰς ὥρας ζήτησαντες, οὐχ ἡυερόν τι τοῦ λείψανου τοῦ ἀναχωρητοῦ. ἰὼν ᾧ διὰ τὸν χρόνον ἢ ἔσδοος τοῦ σπηλαίου σκεπαθεῖσα τῇ ξύλῳ καὶ τῇ χιόνι. μὴ εὐρέντων οὖν ἡμῶν, λέγει ὁ Ἀββᾶς· διέστυντα, κατέλθωμεν. καὶ ἐν τῷ μέλλειν ἡμᾶς κατέρχονται, ἰδοὺ ἔλαφος ἐλθούσα καὶ σταθεῖσα ὑπὸ μικρὸν ἡμῶν, ἤρξατο τοῖς ποσὶν αὐτῆς ὀρύσσειν τὴν γῆν. ὃν πατὴρ ἡμῶν θεωρήσας λέγει ἡμῖν· πιστεύετε τέκνα, ὅτι ὅτι πεπταῖ ὁ δούλος τοῦ θεοῦ. καὶ ὀρύσσετε εὐερόν τι τοῦ λείψανου σῶον· καὶ ἠτέλεσαν εἰς τὸ μονῆν, καὶ ἐτάψαν αὐτόν.

Θωμᾶς ὁ Αἰγιδεῖος διηγήσατο ἡμῖν, λέγων, ὅτι ἐξερχόμενος ὑπὸ
 C * Αἰγιδῶν καὶ τῶν εὐρεῖν, χειμῶνος μεγάλου χειμῶνος, παρέβαλον εἰς τὴν μονῆν τοῦ Ἀββᾶ Θεοδοσίου τοῦ εἰς τὸν σκόπελον. καὶ αἵ ἡμεῖς ὅτι, γέγονεν τι τοιοῦτον. ἀναχωρητὴς τις εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ὑπῆρχεν βοσκόμενος· καὶ ἤρχετο κατ' ἀγίαι χυλακὴν, καὶ μετελάμβανεν τὴν ἀγίαν μυστικήν. ἐν μιᾷ οὖν ἑκαταδελίᾳ ὁ ἀναχωρητὴς, καὶ ὑπείκουσιν αἵ πέντε ἐβδομάδας, καὶ οὐ παρεβόητο ἐν τῷ μοναστείῳ κατ' ἃ συνήθεια. καὶ οἱ τὸ μοναστεῖον ἐλυπούετο. ὅτι οὐκ ἦμεν

ἡμῶν ἐκεῖ ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἦλθεν
 ἐν κυριακῇ. καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ
 τοῦ μοναστηρίου πατέρες, ἐχάρη-
 σαν· καὶ ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν.
 ἔβαλεν ὃ καὶ αὐτός· καὶ ἐποίησαν
 ἀγάπην. καὶ μετὰ λαβάν τοῦ ἀγίου
 σώματος καὶ αἵματος τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ἀναχωρη-
 τὴς, ἔφηκε * αὐτὸν εἰς μέσον τῆς
 ἐκκλησίας, καὶ εὐχὴς ἐπετίθει,
 μὴ ἀθεήσας τὸ σῶμα τοῦ. ἔγνω-
 σαν οὖν οἱ πατέρες τοῦ μοναστη-
 ρίου, ὅτι παρῆναι τὴν πλῆ-
 τυν αὐτοῦ ὁ ἀναχωρητής, ἔτι διὰ
 πῦτο ἦλθεν, ἵνα μὴ ἔχῃ πνός,
 ἀπέλθῃ πρὸς κύριον.

Παρεβάλομεν εἰς κτῆμα Σπὸ
 ἔξ μιλιῶν Ρόσσε, ἔτι δύο κοσμικοὶ
 γέροντες ἐξεποδύσαν ἡμᾶς ἐν τῇ
 ἐκκλησίᾳ τοῦ κτημάτων αὐτῶν·
 τὸ δὲ κτῆμα ἐν τῷ πύθῳ βί-
 σιν τοῦ ὄρους. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
 οὐκ ἔδειξαν ἡμῖν πλάκας· καὶ λέ-
 γουσιν ἡμῖν, ὅτι ἐν τούτῳ τῷ
 μνημείῳ, Χριστιανί, μέγας ἀνα-
 χωρητής καίτι· λέγουσιν αὐτοῖς·
 ποθὲν οἴδατε; οἱ δὲ εἶπον ἡμῖν. πρὸ
 ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἐπεσφύμεν οἱ τὸ κτῆ-
 ματος τούτου καὶ νύκτα, ὅτι τὸ
 κερυφύλῃ τὸ ὄρος τὸ φῶς ὥστε πυ-
 ρός. ἡμεῖς οὐκ ἐνομιζόμεν * *
 ἀλλὰ τὰ θεία. ὅτι πολλὰς τῶν
 ἡμερῶν τοῦτο ἐπεσφύμεν. ἀνέλθο-
 μεν οὖν ἐν μᾶ, ἔτι σημειοὶ οὐδὲν

Tom. II.

A essem illo in Monasterio, ve-
 nit Dominico die. Ac viden-
 tes illum Monasterii Patres,
 gavisi sunt, prostraveruntque
 se coram illo in modum pœ-
 nitentium. Similiter & ille
 fecit, seu veniam petiit; osten-
 deruntque mutuam carita-
 tem. Et postquam accepisset
 Anachoreta sacrum corpus &
 sanguinem Domini nostri Je-
 su Christi, posuit seipsum in
 medio Ecclesiæ, statimque
 morte consummatus est, nullo
 penitus antea correptis mor-
 bo. Cognoverunt igitur Pa-
 tres Monasterii, quia præ-
 scisset obitum suum Anacho-
 reta, ideoque venisset, ne ha-
 bens adversus aliquem mi-
 graret ad Dominum.

* Al.
ἐαυτῶνMarc.
XI. 25.Cap.
87.

IX. Venimus in possessio-
 nem quæ sex milliaribus à
 Rosso distat, & duo senes sæ-
 culares hospitio nos suscep-
 erunt in Ecclesia fundi sui, qui
 positus est ad radices montis.
 In Ecclesia igitur ostenderunt
 nobis tabulas, aiuntque; Chri-
 stiani, in hoc monumento ma-
 gnus jacet Anachoreta. Di-
 cimus eis; Unde nostis? Res-
 ponderunt; Ante annos sep-
 tem, qui habitamus in hoc
 prædio aspiciebamus per no-
 ctam in montis vertice lucem
 quasi ignis. Nos ergo putaba-
 mus, quod ignem aliquis illic
 accendisset propter feras. Sed
 quia per dies plurimos istud
 cernebamur, ascendimus quo-
 dam die, nec ullum vidimus

C C c

signum, aut lumina, aut quidquam in sylva accensum. Rursum *sequenti nocte* conspeximus eadem lumina. Tribus igitur continuis mensibus ignem hunc *vidimus*. Nocte vero quadam assumentes quosdam *ex vico* cum armis propter feras, ascendimus in montem ad eam lucem, atque ubi lux erat mansimus usque ad sequentem diem. Mane autem facto aspiciamus modicam speluncam in eo loco ubi lumina apparebant: ingressique invenimus Anachoretam mortuum. Erat autem indutus tunicâ cilicinâ & pallio ex foliis palmarum contexto; tenebatque in manibus codicem sacrum argenteâ cruce ornatum. Invenimus præterea pugillares ira scriptos; Defunctus sum ego Johannes humilis, indictione quintadecima. Itaque tempus computavimus, & reperimus eum a septem annis obiisse. Sic porro erat, ac si eodem illo die fuisset consummatus. Itaque sublatum eum in Ecclesia sepelivimus.

Cap.
90.
* Al.
Pater

ΙΧΙ. Duo Anachoretæ erant supra Rossium, in monte qui dicitur Pinnaculum, prope fluxum Piapi, & Monasterium Abbatis Theodosii qui in Scopulo. Erat autem ex his alter senex, alter junior, senisque discipulus. Cum vero defunctus esset senex, factâ oratione discipulus ejus sepe

Α ἴδωμεν, οὐδὲ τὰ φῶτα, οὐδὲ χερσὶν εἰς τὸ ὕψος ποταμοῦ. πάλιν * * νυκτὶ ἐξωρεσθὲν τὰ αὐτὰ φῶτα. * * οὐδ' ὅτι πρὸς μὴνας τὸ πῦρ * * ἐν μὲν οὐδ' λαμβάνομεν πιας * * νυκτὸς μὲν ὅπλων ἀφ' ἧς τὰ θηρία, ἀνερχόμεθα εἰς τὸ ὄρος πρὸς τὸ φῶς, καὶ ὅπου τὸ φῶς ἔστι, ἐμείναμεν ἕως ὧρα. καὶ τὰ ὧρα, θεωρεῖμεν μικρὸν σπηλαιον, ὅπου τὰ φῶτα ἐφαίνετο· καὶ εἰσελθόντες δεισσομεν τὸν ἀναχωρητὴν νεκρόν. ἐφορεῖ ἡ περὶ τὸν πύλον, καὶ ἀπὸ στερῆς μαίεται· ἐκέρχεται ἡ καὶ μεταλῆον ἔχον δερμεὺς τανυσίν. ἡνσεῖδεν ἡ μετ' αὐτὰ πύχια γεγραμμένα οὕτως· ἐπιδόθησα ἐγὼ Ἰωάννης ὁ παππὸς ἐν ἰνδικιῶνι πεντηκηδικῇ. ἐψηφίσαμεν οὐδ' ἔσθον, καὶ ἡνσεῖδεν ὅτι εἶχε ἐπὶ τῇ πελιδνίᾳ. οὕτως ἡ C ἔστι, αἱ σήμερις πελιδνίαι. καὶ βαρύνοντες αὐτὸν, ἐθάψαμεν εἰς τὸ ἐκκλησίαν.

Δύο ἀναχωρηταὶ ἦσαν ἐπάνω * ὄρος * Σινῶ, εἰς τὸ ὄρος τὸ λεγόμενον Περύγιον, πλησίον τοῦ Πιαπὶ ποταμοῦ, καὶ τῆς μονῆς τοῦ Ἀββᾶ Θεοδοσίου τοῦ εἰς τὸν σκόπελον. καὶ πελιδνί- * τος τοῦ γέροντος, ποιήσας διὰ τὸν μαθητὴς αὐτοῦ, ἐθάψαν αὐ-

τὸν εἰς τὸ ὄρεσ. μὴ οὐδ' ὀλίγας ἡ-
μέρας, χαπελθὼν ὁ μαθητὴς ἑ ἀνα-
χωρητοῦ ἐκ τ' ὄρεος, ἤλθεν πλη-
στον ἑ οἰκουμένης, καὶ βέβαιον πα-
ρ' αὐτῶν ἐργαζόμενος ἑ γῆν αὐ-
τοῦ. Ἐ λέγει αὐτῷ ποιήσον ἀγά-
πην καλόγηρε, λάβε ὄρυγον καὶ
ἀμμιῶν, καὶ δεῦρε μετ' ἐμοῦ. ὁ δ'
χωρητὴς αὐτῷ ἀπήκουσεν ἑ ἀνα-
χωρητοῦ. καὶ αἰς ἀπὸ ἡλθον εἰς τὸ
ὄρεσ, ἐπέδωκεν ὁ ἀναχωρητὴς
τῷ κοσμικῷ τὸν τάφον ἑ γένετος
αὐτοῦ, τὸ μνημεῖον ἑ ἀναχωρητοῦ, καὶ
λέγει αὐτῷ ὄρυξον ὅδε καὶ δὴ ὀ-
ρύξαντος αὐτοῦ τὸ μνημεῖον, ὁ ἀνα-
χωρητὴς ἐστῆν εἰς προσευχὴν καὶ
πληρώσας ἑ εὐχὴν, ἠρώσασα τὸν
κοσμικῶν, εἰπὼν ὡς αὐτῷ ἐμοῦ,
κῦρε ἀδελφέ. καὶ χαπελθὼν ἔθηκεν
ἐαυτὸν ἐπ' αὐτῷ ἑ γένετος αὐτοῦ, καὶ
παρέδωκεν ἑ ψυχὴν. ὁ δ' κοσμικὸς
πάλιν τὸν τάφον σκεπάσας, καὶ
χαρίσθησιν τῷ θεῷ. καταβὰς δ' αὐ-
τοῦ λίθου βολίω, ἐκ τ' ὄρεος, ἔλε-
γχε αὐτῷ ὅτι πῶς εἶχον λαβεῖν εὐλο-
γαί τ' ἀγίων. καὶ δὴ ἔπεσεν ὡς
εὐχὴ κῦρε τὸν τάφον τ' ἀγίων.

Ἐλεγον πινες τῷ πατέρων θεῷ
τοῦ Ἀββᾶ Γεωργίου τοῦ ἀναχωρη-
τοῦ, ὅτι πριάκοντα πέντε ἔτη ἔ-
μεινε γυμνὸς διερχόμενος εἰς τοὺς
ἐρήμους.

Ἐλεγον δ' πάλιν θεῷ αὐτοῦ, ὅτι
αἰς ἡμεῖς ἐν τοῖς ὄρεσιν τοῦ μοναστη-
ρίου τοῦ Ἀββᾶ Θεοδοσίου εἰς τὸν
στόπελον, εἶχον μαθητὴν καὶ τι-

A livit ipsum in monte. Ac post
dies paucos de monte descen-
dens Anachoreta discipulus,
venit juxta loca habitata, re-
peritque hominem qui terram
suam colebat; & ait illi; Cari-
tatem exerce, ὁ bone senex,
accipe fossorium & hamam,
& veni mecum. Rusticus au-
tem continuo obtemperavit
Anachoretæ. Cūque perve-
nissent ad montem, ostendit

B Anachoreta saculari sepul-
crum senis sui, monumentum
Anachoretæ, dixitque ei; Fo-
de hic. Cū ille autem fodif-
set sepulcrum, Anachoreta
steterit ad orationem; finitæque
prece, amplexus est sacula-
rem, & dixit. Ora pro me,
domine frater. Descendens-
que collocavit se supra senem
suum, & reddidit spiritum.
Sæcularis autem rursus ope-
to cumulo, Deo gratias egit.

C Cūque descendisset de
monte, quasi ad jactum lapi-
dis, ait intra semetipsum;
Verè debui accipere benedi-
ctionem sanctorum. Atque
reversus, sanctorum sepul-
crum invenire non potuit.

LXII. Dicebant quidam ex
Patribus de Abbate Georgio.
Anachoreta, triginta quin-
que annos egisse eum nudum,
eremos peragrantem.

LXIII. Rursus autem de illo
dicebant, quod quando erat
in montibus Monasterii Ab-
batis Theodosii in Scopulo,
habebat discipulum: quo de-

* Al.
ἀπὸ ἡλθον

* Al.
πνῶμα

* Pro
ἐργα-
λῶς

* An
ἰσχυρῶς

* Al.
Θαλά-
λας
C inf.

functo, non habens Senex instrumenta, ut foderet & corpus Fratris sepeliret, descendit de monte prope mare; invenitque navem appellentem. Et oravit nauclerum nauticosque homines, ut ascenderent secum in montem, ac sepelirent Fratrem. Illi autem prompto animo obediunt Seni: sumptisque rebus necessariis, ascenderunt cum eo; & fodientes humaverunt corpus Fratris. Unus autem e nauticis, nomine Thalelaus, compunctus in virtute Senis, orabat eum ut cum illo moraretur. At Senex respondit, non posse fieri, ut ipse Asceleos laborem ferret. Juvenis verò excepit; Ita sanè est, tolerabo penitus. Itaque remansit cum Sene, peregritque cum eo annum unum, maxime laborans in sancta exertatione. Post annum verò prostravit se Frater Thalelaus Seni, dicens; Ora pro me, Pater; Deus enim per preces tuas abstulit à me laborem; neque jam fatigor, neque me aeris inclementia affligit: non enim æstu uror; sed in multa sum requie. Senex autem benedixit eum. Et peractis aliis duobus annis cum dimidio, Frater Thalelaus præscivit obitum suum. Tum rogavit Senem, ita; Duc me Hierosolimam, ut adortem sanctam Crucem,

A λούθησαντος αὐτοῦ, μὴ ἔχων * ἐργα-
λία ὁ γέρον, ἵνα ὀρύξῃ καὶ θάψῃ τὸ
σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ, κατεπεσὶν ἐκ τοῦ ὄρους
τοῦ ὄρους. Πάλασαν καὶ εὗρεν πλοῖον
* ὁρμουῦται. καὶ προσελάλει τόν τε
ναύκληρον καὶ τοὺς ναυπηκοὺς, ἵνα ἀ-
νέλθωσιν εἰς τὸ ἔρος μετ' αὐτοῦ, καὶ
θάψωσιν τὸν ἀδελφόν. οἱ δὲ προσθύ-
μως ὑπακούσαντες τῷ γέροντος; καὶ λα-
βόντες τὰ ὅππῃδεῖα, ἀνῆλθον σὺν
αὐτῷ; καὶ ὀρύξαντες ἔθαψαν τὸ σῶμα
τοῦ ἀδελφοῦ. εἰς οὗτο τῶν ναυπηκῶν, οὐνό-
ματι * Θαλάλαος καταινυγίς ὅτι
τῇ δρετῇ τῷ γέροντος, παρεκέλευ αὐ-
τόν, ἵνα συμμείῃ αὐτῷ. ὁ δὲ γέρον
λέγει, μὴ δύνασθαι αὐτὸν ὑπομεῖναι
τὸν κόπον τοῦ ἀσκήσεως. ὁ δὲ νεώτερος
ἔλεγον καὶ πάντως ἔχω ὑπομεῖναι.
καὶ διὰ μέναις καὶ τῷ γέροντος, ἐποίησεν
μετ' αὐτοῦ ἐνιαυτὸν ἓνα, κοπιῶν
πάντοτε ἐν τῇ ἀσκήσει. καὶ οὗτο τὸν
ἐνιαυτὸν, βάλλει μετ' αὐτοῦ ὁ ἀδελ-
φός Θαλάλαος τῷ γέροντι, λέγων·
εὐχαριστῶ ἐμοὶ πᾶτερ, ὅτι ὁ θεὸς
διὰ τῶν ὑμετέρων εὐχῶν ἀπῆρει ἀπὸ
ἐμοῦ τὸν κόπον, ὅς οὐκέτι κοπιῶ,
καὶ οἱ ἀέρες με καταποντοῦσιν. οὐδέ
ἤν εἰς τὸν καύσωνα φλέγμαι, οὐδέ
πάλιν ἐν τῷ χύματι ῥιγῶ· ἀλλ' ἐν
πολλῇ ὑπάρχει ἀναπαύσεως. ὁ δὲ γέ-
ρον κηλόγησεν αὐτόν. καὶ ποιήσας ἄλ-
λους δύο ἡμῶν χρόνους ὁ ἀδελφός
Θαλάλαος, προσέειπε τῷ πελάτῳ
αὐτοῦ. καὶ προσελάλει τὸν γέροντα,
λέγων· λάβε με εἰς τὰ Ἱερσόλυμα,
ἵνα προσκυνησῶ τὸν ἅγιον σταυρόν,

ἡ τ' ἀγία Χειρὶς τοῦ ἡμῶν ἀνα-
στασιν. ἐν ταύταις ἡ δὲ κύριος προσ-
λαμβάνεται με. ὁ ἡ γέρον λαβὼν
αὐτοὺς, ἀπῆλθεν ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει.
ἡ προσκυνοῦσάντων αὐτῶν πρὸς ἀ-
γίους ἡ σεβασμίους τόπους· χαπλ-
θόντων ἡ ἡ εἰς τὸν ἄγον Ιορδάνην, ἡ
βαπτισθέντων, μετὰ πέντε ἡμέρας ἐκοι-
μήθη ὁ ἀδελφὸς Θαλαλῆος. ἡ ἡ-
ἐφαν αὐτὸν ὁ γέρον ἐν τῇ λαύρᾳ τ'
Κοπρυθαί. ἡ μετὰ χρόνον πνύ, ἀ-
νεπαῖν ὁ Ἀββᾶς Γεώργιος ὁ ἀναχω-
ρητὴς ἡ ἡ ἐφαν αὐτὸν οἱ τ' αὐτῆς
λαύρας τ' Κοπρυθαί πατέρες εἰς τ'
ἐαυτῶν ἐκκλησίαν.

Διηγέσται ἡμῖν ὁ ὁσῖος πατὴρ ἡ-
μῶν ὁ Ἀββᾶς Γεώργιος ὁ δὲ χριμα-
νδρίτης τ' μονῆς τ' ἀγίου πατρὸς ἡμῶν
Θεοδοσίου τ' διακεκμηῖνς χτ' τ' ἐρη-
μον τ' ἀγίας Χειρὶς τοῦ ἡμῶν πό-
λεως, ἐμοὶ ἡ τῶν ἀδελφῶν Σωφρονίου
ἐν σοφιστῇ λέγων, ὅτι εἶχον ἀδελφὸν
ἐν λαύρᾳ ὀνόματι Γεώργιον Καππαδό-
κην· εἶχον ἡ διακονίαν ἐν Φασιλαῖδα.
ἐν μιᾷ οὖν τ' ἀδελφῶν ποιούτων
ψαμία, ὑπέχεμαι τ' φούρνον ὁ ἀδελ-
φὸς Γεώργιος. ἔπα μὲν τὸ καῦσαι αὐ-
τοὺς τ' φούρνον, οὐχ εὗρεν εἶναι ὡφει-
λεῖσθαι σφοδρῶς τ' φούρνον, τ' ἀδελφῶν
ποδὸ το χρυφαίνων, πρὸς τὸ πείρασθαι
αὐτόν. ἐσπῆλθεν οὖν, ἡ ἐσφόνον τ'
φούρνον εἰς τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. ἡ μη-
δὲ τὸ σύνολον βλαβεῖς ἐκ τ' πυρὸς
ἐξῆλθεν. ἐγὼ ἡ ἀκούσας ἐπετήμισα
τοῖς ἀδελφοῖς ὡς περὶ ἡσασιν αὐτόν.
audita ego corripui Fratres, quod ita ipsum tentassent.

A & sanctam Christi Dei nostri
Resurrectionem. His quippe
diebus Dominus assumit me.
Senex verò, sumptò eo, pro-
fectus est in sanctam civita-
tem. Cùmque adorassent san-
cta & veneranda loca, & po-
stea descendissent in sanctum
Jordanem, & ibi lavissent,
post dies tres obdormivit
Frater Thalelaus. Et sepeli-
vit eum Senex in Laura Co-
pratha. Nec multo pòst tem-
pore requievit Abbas Geor-
gius Anachoreta; illumque
sepelierunt ejusdem Copra-
thenensis Lauræ Patres in Ec-
clesia sua.

LXIV. Narravit nobis san-
ctus Pater noster Abbas Geor-
gius Archimandrita Monaste-
rii sancti Patris nostri Theo-
dosi, quod positum est in ere-
mo sanctæ Christi Dei nostri
civitatis, mihi scilicet & fratri
Sophronio Sophistæ, dicens;
Habui hic Fratrem nomine
Georgium, Cappadocem; qui
ministerium habebat in Pha-
selide. Die ergo quadam cùm
Fratres facerent panes, suc-
cendebat furnum frater Geor-
gius. Dein postquam succen-
disset illum, non reperit unde
deberet furnum extergere;
quia Fratres peniculum abs-
conderant, ut tentarent eum.
Ingressus igitur est furnum,
vestimentoque suo illum de-
terfit; & nihil omnino læsus
ab igne egressus est. Quâ re

LXV. Narravit nobis etiam A hoc idem Abbas Georgius Pater noster, de eodem Fratre Georgio, dicens, quod aliquando pasceret porcos in Phaselide, venerintque duo leones ad rapiendum porcum; ille vero sumptâ virgâ suâ persecutus sit cos usque ad sanctum Jordanem.

LXVI. Rursus idem Pater noster narravit nobis in hæc verba; Incipiebant ædificare templum sancti Quirici seu Ceryci in Phaselide; & foderunt templi fundamenta. Apparuit mihi in somnis Monachus quidam, maximus ut videbatur Asceia, indutus colobio ex palmis confecto, ferensque in humeris breve palliolum de psathio; & ait mihi voce mitissimâ; Dic domine Abba Georgie, itane tandem tibi visum est, me post tantos labores, tantamque exercitationem, relinquare extra templum quod condidisti? Ego vero Senis sanctam majestatem reveritus, aio ad illum; Quisnam enim revera es tu, domine? Respondit; Ego sum Petrus, Boscus sancti Jordanis. Tum ego surgens manè, protendi templi delineationem. Cùmque foderem, inveni corpus ejus jacens, eodem modo quo illum in somnis videram. Construxi quoque oratorio, feci monumentum elegantissimum in dextro embolo seu porticu; & illic eum deposui.

Διηγέσατο ἡμῖν ὁ αὐτός Α Λεβῆς Γεώργιος πατὴρ ἡμῶν, περὶ αὐτοῦ ἀδελφοῦ Γεωργίου, λέγων, ὅτι ἐν μιᾷ ἔβασκεν χίους ἐν Φασελίδι, καὶ ἦλθον δύο λέοντες ἵνα γοῖεν ἀρπάσωσιν. καὶ λαβὼν τὸ ῥάβδον αὐτοῦ, ἐδίωξεν αὐτοὺς ἕως τῆς ἀγίου Ἰορδάνου.

Πάλιν ὁ αὐτὸς πατὴρ ἡμῶν διηγέσατο ἡμῖν λέγων, ὅτι ἔμελλον οἰκοδομεῖν τὸν ναὸν τῆς ἀγίου Κηρυκοῦ ἐν Φασελίδι. καὶ ὤρξατο ταῦτα τοῦ ναοῦ θεμέλια. Φαίνεται μοι καὶ οὗτος ὑποκίς μοναχὸς πρὸς πάντας ἀσκητῆς, φορῶν σπῆδος σπερδὸς κολόβιον, καὶ μικρὸν εἰς οὗτος ὅμοιος αὐτοῦ ὅπρι πλάειον σπῆδος ψαθίου. καὶ λέγει μοι πατὴρ τῇ φωνῇ εἰπε κύριε Λεβῆ Γεώργιε, ἀπλῶς ἐδόξεν σοι μὴ τοσούτοις κόποις καὶ τοσαύτῃ ἀσκειν ἔχεις με εἰσαγαγεῖν οὐκ ἔστις ναός; ἐγὼ δὲ τὸ ἱεροτελεῖς τοῦ γένητος αἰδοῦναι, λέγω αὐτῷ ὅτι ὅτις καὶ σὺ κύριε αὐτὸς πρὸς πάντας; ὁ δὲ εἶπε ἐγὼ εἰμι Πέτρος ὁ βόσκος τοῦ ἀγίου Ἰορδάνου. ἐγὼ δὲ ἀναστὰς τῷ πατρί, ἐξέτενα τὸ ἀσκητικὸν τοῦ ναοῦ. καὶ ὡς ὁμύσσω, εὗρον αὐτὸ τὸ σῶμα καίμενον, ὡς καὶ ἐν τοῖς ὑποκίς αὐτὸν εἶδασάνην. καὶ οἰκοδομήσας τὸ ἀκτῆλειον, ἐποίησα μνημεῖον χαλκῶν εἰς τὸν δόξιοι ἔμβολον καὶ αὐτὸν κατετάμην.

Pluta
Ed.

Διηγήσατο ἡ ἡμῖν ὁ αὐτὸς πα-
τήρ ἡμῶν Γεώργιος, λέγων, ὅτι
ἐν μα^ρ ἀπῆλθον πρὸς τὸν Αβ-
βᾶν Σισίνιον τὸν ἀναχωρητὴν.
ὡς ἡ αὐτοῦ ὁ γέρον ἐάσας πλὴν
ἰδίαν ὁπιοκοπήν διὰ τὸν θεόν,
καὶ ἐλθὼν πλησίον κάμης ὁπι-
λεγομένης Βετανάβαρας· ἀφεί-
σκειν ἡ τοῦ ἀγίου Ιορδάνου ὡς
σιμείοις ἐξ ἡσυχάζων. ὡς οὖν
ἀπῆλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐ-
κρύστατον πολλὰ, μετὰ πολλῶν
ὥραν ἤνοιξεν ἡμῖν ὁ μαθητὴς
αὐτοῦ, καὶ λέγει μοι· οὐτως
κύριε Αββᾶ, ἡσθένεισεν ὁ γέρον
μέχρι θανάτου, καὶ ἤρξατο τοῦ
θεοῦ μὴ ἐξελεῖν αὐτὸν ἐκ τοῦ
βίου, ἕως ἂν ἀκούσῃ ὅτι ἦλθες ἐν
ταύτῃ τῇ χώρᾳ. ἡμεῖς γὰρ ἐν
Κωνσταντινουπόλει, διὰ χρείαν
τοῦ κοινοβίου, πρὸς τὸν ἀσβε-
στατον βασιλέα Τιβερίον. ὡς οὖν
ἀπῆλθον πρὸς τὸν γέροντα, καὶ
ἀνῆλθεν αὐτὸς πρὸς ἐμοῦ, ποιή-
σαι ὥραν πολλῶν, κατήλθεν, λέ-
γων ἡμῖν· κελύσατε. καὶ ἀνελ-
θόντες εὐρεθὲν τὸν γέροντα τι-
λωθέντα. ἔΓων οὖν ὅτι ὡς ἤκου-
σεν ὅτι ἐγὼ ἤμην ὁ κρύβων, τότε
πρὸς κύριον ἀπῆλθεν. καὶ ὡς ἀσπεί-
ρομαι αὐτὸν, λέγει μοι ὁ πηνη-
κὸς πατέρας· χαλὰς ἦλθεν ὁ Αβ-
βᾶς μου· καὶ πάλιν ἐκοιμήθη.
τότε ἐδήλωσα εἰς τὸ κτήμα, ἵνα
ἐλθῶσιν καὶ θάψωσιν τὸν γέροντα.
ὡς οὖν ἦλθον καὶ ὤρυον τὸ μνη-

A LXVII. Nobis autem narra-
vit idem Pater noster Geor-
gius, aiens; Quadam die pro-
fectus sum ad Abbatem Si-
sinnium Anachoretam. Reli-
querat autem Senex ille suum
Episcopatum propter Deum,
& venerat prope castellum,
quod appellatur Betanabaris,
distatque à sancto Jordane
quasi milliaribus sex; atque
solitariam quietamque vitam
agebat. Cum ergo venissemus
ad illum, & pulsassemus diu
multumque, post horam mul-
tam aperuit nobis discipulus
ejus, & ait mihi; Verè, domi-
ne Abba, ægrotavit Senex us-
que ad mortem, oravitque
Deum, ne de vita migraret,
donec audiret advenisse te in
hanc regionem. Iveram enim
Constantinopolim, pro ne-
cessitate Cœnobii, ad piissi-
mum Imperatorem Tiberium.
Ut ergo profectus ad Senem,
nunciavit illi de me, post pro-
lixam horam descendit, dixit-
que nobis; Quod volueritis.
Et ascendentes, reperimus Se-
nem morte consummatum.
Cognovi ergo, quod statim
ac audivit me esse qui pulsa-
veram, migraverit ad Domi-
num. Et cum illum amplexa-
ter, ait mihi defunctus, leni
voce; Bene venit Abbas meus:
rursusque obdormivit. Tunc
rem per pagum manifestam
feci, ut accederent, & sepeli-
rent Senem. Cum ergo venis-
sent, atque monumentum fo-

Cap.
93.al. Al.
ὁ πατ.

derent, ait Senis discipulus A
fodientibus sepulcrum; Facite caritatem, aliquantulum latius fodite, ut duos capiat. Et postquam illi foderunt, posuit seipsum in tegere, & requievit in pace. Atque sepelivimus duos simul, Senem scilicet, ac discipulum ejus.

Cap.
24.
Evangel.
111. 33.

LXVIII. Idem Pater Georgius Archimandrita narravit nobis de Abbate Juliano, qui fuit Episcopus Bostrorum; inquit, quod B
cum recessisset de Cænobio, & factus esset Bostrensis Episcopus, quidam ex civibus, ofores Christi, voluerunt eum veneno occidere. Itaque pecuniis sibi adjungunt pincernam ejus, cui dant toxicum, ut dum Metropolitæ porrigit poculum, venenum in calicem mittat. Puer autem, ut edoctus fuerat, ita & fecit; deditque divino Juliano calicem veneno infectum. Ille suscepit, & divinitus agnovit insidias, cum earum auctori- bus. Susceptum ergo calicem ante se posuit, nihil omnino dicens puero: mittensque accessivit omnes cives, quos inter erant & qui insidias illi paraverant. Verè autem divinus vir Julianus, nolens publicè eos qui hoc fecerant, voce miti dixit omnibus; Si arbitramini humilem Julianum veneno occidere, ecce coram vobis hunc calicem

μεῖον, λέγει ὁ μαθητὴς τῷ γέροντι τοῖς τὸν τάφον ὀρύσσουσιν· ποιήσατε ἀγάπην, καὶ μικρὸν πλατύτερον ὀρύξατε, ἵνα σὺν δύο χωρήσῃ. Ἐν τῷ ὀρύσσει αὐτοὺς, ἔθηκεν αὐτὸν εἰς τὸ ψάδιον, καὶ ἀνεπάη. καὶ ἐθαψάμεν σὺν δύο ὁμοῦ, τὸν τε γέροντα, ἔ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ.

Ο αὐτὸς πατὴρ ἡμῶν Γεώργιος ὁ δεσχημανδρίτης διηγῆσά το ἡμῖν περὶ τῷ Ἀββᾷ Ιουλιανῷ τῷ ἡερομόνου ἐπισκόπου Βόστρον, λέγων, ὅτι μὲν τὸ ἀπελθὼν αὐτὸν ἐκ τῆς κοινοβίου καὶ ἡμεῖς ἐπίσκοπον ἐν Βόστροις, τινὲς τῶν κτητόρων τῆς πόλεως, μισοῦντες αὐτὸν διὰ φθονίας, ἠθέλησαν αὐτὸν διὰ φαρμάκων ἀνελεῖν. καὶ διὰ πείθουσιν τὸν ἐπιτελεῖν αὐτοῦ διὰ χρημάτων, καὶ διδοῦσιν αὐτῷ ἀναμρεπτικὸν, ἵνα αὐτὸς κλητὰ τῷ μητροπολίτῃ, βάλῃ τὸ φάρμακον εἰς τὸ ποτήριον αὐτοῦ. ὃ ὅτε παῖς ὡς ἐδιδάχθη, οὕτως καὶ ἐποίησεν. καὶ ἐπιδεδουκώς τὸ ποτήριον ὁ παῖς τῷ πατρὶ Ιουλιανῷ μαμαγευμένον· ἐδέξατο, καὶ θεοῦ ἐν ἑαυτῷ ἐπὶ βουλήν, καὶ σὺν ταύτῃ πεποιηκότας. δεξάμενος οὖν τὸ ποτήριον, πῆκεν αὐτὸ ἐμπαροῦσιν αὐτοῦ, μηδὲν ὅλως εἰπὼν τῷ πατρὶ καὶ πέμφας μεταστέλλειν πάντας σὺν κλητοῖς, ἐν οἷς ἦσαν καὶ οἱ τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῷ κατασκευάσαντες. ὃ ὅτε ὅτις Ιουλιανὸς, μὴ θέλων τῷ δεξιῷ μαρτυρεῖν τοὺς πεποιηκότας, ταραχὴν λέγει τοῖς πατρὶ· ἰὰ νομίζετε τὸ παρῶν Ιουλιανὸν ἀφ' ἀφάρμακείας φορεῖσθαι, ἰδὼν ἔμπαροσιν ὑμῶν αὐτὸ πίνω.

πίω. ἡ σφραγίς αὐτοῦ τὸ ποτήριον τῶν δακτύλων αὐτοῦ, ἡ εἰπών, ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος πίω τοῦτο τὸ ποτήριον, καὶ ἔμπροσθεν πάντων πίων αὐτό, ἀβλαβὴς διέμενεν· καὶ ἰδόντες ἑβραῖοι αὐτὸν μετένοοντο.

Ελεγον ὅτι ἡμῖν ἐπὶ τοῦτο δεῖ αὐτοῦ, ὅτι ἄλλος ἂν γένοιτο γέναι, τὸ μὲν γένος Λαβῆ, τὸ δὲ ὄνομα Ιουλιανὸς, διὰ τὸ ὀμμάπαν. οὗτος ὁ Ἀββᾶς Ιουλιανὸς ἐσκανδαλίσθη ποτὶ τοὺς Μακαρίους τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ιερουσολύμων, καὶ διέκρινε τὸ κοινοῦ ἡσασα αὐτῷ. ἐν μᾶλλον οὐκ ὁ Ἀββᾶς Ιουλιανὸς δηλοῖ τῷ Ἀββᾶ Συμεῶνι τῷ εἰς τὸ θευμαστὸν ὄρεσι ἀπέχοντι ὅτι Θεοπόλεως τὸ ὄρος μέλια ἐνεία· λέγων· τυρλὸς εἰμι, πούποτε ἀπέλθω οὐ δύναμις, οὐτε καὶ ἔχω τὸν ἀντάμωρόν με ποιήσασθαι, καὶ κοινοῦσθαι Μακαρίῳ ἀγαθότατον. ἀλλὰ δὴ λῶσόν μοι πάτερ, τί ὀφείλου ποιῆσαι δεῖ τοῦ πορνέυσαντος ἀδελφοῦ, καὶ τοῦ μετ' αὐτοῦ ὀρκωμοσίου ποιήσαντος. δηλοῖ ὅτι ὁ Ἀββᾶς Συμεὼν τῷ Ἀββᾶ Ιουλιανῷ, λέγων· μὴ ἀναχωρήσης, μηδὲ θελήσης σταντὸν χωρήσασθαι τοῦ ἁγίου ἐκκλησίας. οὐδὲ καὶ ἔχει χαρὰν χάριτι τοῦ κυρίου καὶ καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. πλὴν καὶ τοῦτο γίνωσκε, ἀδελφε, ὅτι εἰ τις εἰς τὸν πειρασμὸν ἐστὶν ἐν τῷ κοινοβίῳ ὑμῶν, ἔχειται ἐκὼ γένετα ὀνόματι Πατρικίου.

Tom. II.

A bibo. Terque signans digito suo calicem, & dicens; In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti bibo hunc calicem; bibit illum coram omnibus; atque illæsus perstitit. Quod illi cum vidissent, prostrati ab ipso veniam petierunt.

xxix. Dicebant autem nobis & hoc de ipso; Alius hinc fuit Senex, genere Arabs. Julianus nomine, captus oculis. Is Abbas Julianus scandalizatus est aliquando in Macazium Archiepiscopum Hierosolymorum, & hæsitabat an communicaret cum illo. Quadam ergo die Abbas Julianus significavit Abbati Symeonī illi montis mirabilis; qui mons distat à Theopoli miliaribus novem; dicens; Cacus sum, non possunt pergere ad ullum locum, nec etiam habeo qui possit auxiliari mihi, & communicare Macario ambigo. Sed indica mihi, Pater, quid agendum sit de Fratre qui fornicatus est, & de illo qui se unā cum eo jramento constrinxit. Significavit autem Abbas Symeon Abbati Juliano, sic; Nerecedas, neque velis te ipsum separare à sancta Ecclesia. Neque enim illa malè habet, gratiā Domini nostri Jesu Christi Filii Dei. Sed & hoc scito, Frater, quod si quis oblationem consecraturus est in Convivio vestro, habetis illic Senem nomine Patricium:

DDd

hic autem Senex extra sacra-
rium infra omnes moratur,
prope occidentalem Ecclesie
murum; dicitque etiam ipse
sanctam precem oblationis,
& ipsius ratum habetur san-
ctum sacrificium.

Cap.
100.

xx. Rursus narraverunt
nobis ejusdem loci Patres,
quod illic fuerit quidam Pres-
byter, nomine Petrus, genere
Ponticus, qui multa præcla-
raque virtutum dedit speci-
mina. Eo de Sene Theodorus,
qui fuit Episcopus Rossensis,
dicebat nobis; Die quadam
convenit me ad Jordanem in
Laura Turrium; illic enim
commorabar; aitque mihi;
Caritatem fac, Frater Theo-
dore, veni mecum in montem
Sina; quia illuc votum habeo.
Ego verò qui nollem inobe-
diens esse Seni, dico illi; Ea-
mus. Cum ergo transissemus
sanctum Jordanem, ait mihi
Senex; Frater Theodore, ve-
ni, incurvemus nos pœnitent-
ium in modum, ut usque ad
montem Sina nullus nostrum
comedit. Aio ad illum; Re-
verà, Pater, id ego nequeo
facere. Et Senex ita incurva-
vit se, nec usque ad Sina quid-
quam manducavit. In Sina
autem sumptis sanctis myste-
riis, tunc & cibum sumpsit.
Similiter & à Sina profecti su-
mus ad sanctum Menam Ale-
xandriæ, ipso nullatenus vel-
cente. Ibiq; denuò post com-
munionem cibum sumpsit. Et

* Al.
Petrus

* Al.
Σιν
* Al.
infer.
ἐκείν

* Al.
εἰς Α-
λεξαν-
δρείαν

Α οὗτος ὁ γέρον ἵσταται ἔξω τῆς ἱερα-
πείου, ὑπερχέτω πάντων, πλησίον
τῆς δισμας τοῦ τοῦ ὀκκλησίας; ἔ-
λθαι ὃς αὐτὸς πρὶν ἀγίας ὡχρὸν τῆ
προσκομδῆς, ὃς αὐτὸν λογιζέται ὃ
ἀγία ἀναφορῶν.

Πάλιν ἡμῖν διηγέται τοὶ τοῦ
αὐτοῦ τόπου πατέρες, ὅτι ὡς τις ἐν-
ταῦθα Πέτρος πρεσβύτερος ὀνό-
ματι, πρὶν γένει Πόντιος, πολλὰ ὃς
μεγάλῃ χατορδῶματα πεποιτικῶς.
B καὶ τούτου γέροντος Θεόδωρος ὁ
γεγονὸς ἐπὶ σκοπὸς ὁ Ρόσσου ἐλεγε
ἡμῖν, ὅτι ἐν μετὰ ἤλθει ἐχθρὰ μου
εἰς τὸν Ἰορδάνην, εἰς πρὶν λαύρεον
τῆς πυργίαν. ἐκεῖ γὰρ ἡμῖν χαθῆ-
μεν. ὃς λέγει μοι ποίησον ἀ-
γάπην, ἀδελφε Θεόδωρε, διδὼς
μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ ὅρος τὸ Σινά.
ὅτι ὡχρὸν ἔχω. ἐγὼ γὰρ μὴ θέλων
ἐνταῦθα τοῦ γέροντος, λέγω
αὐτῷ ἀχῶμεν. ὃς οὐκ ἐπετρέσα-
C μεν τὸν ἀγιον Ἰορδάνην, λέγει μοι
ὁ γέρον ἀδελφε Θεόδωρε, διδὼς
βάλεμεν μετὰ τοῖς, ἵνα εἰς τοῦ
Σινά μετὰ ἡμῶν φάγημεν λέγω αὐ-
τῷ ὅτι πᾶς πᾶτερ, τοῦτο ἐγὼ οὐ
δύναμαι ποιῆσαι. ὃς ἔβαλεν ὁ γέ-
ρον μετὰ τοῖς, ὃς εἰς τοῦ Σινά οὐ
μετὰ λαβὴν ἵνος. μετὰ λαβὸν ὃς εἰς
τὸ Σινά τῶ ἀγίων μυσηρίαν, τότε ὃς
προφῆς μετὰ λαβὸν. ὁμοίως ὃς ἀπὸ
τοῦ Σινά ἀπῆλθον εἰς τὸν ἀγιον
Μωσῆν ὁ Αλεξανδρείας, μὴ με-
ταλαβόντος αὐτοῦ προφῆς. καὶ καὶ
ὃς κοιανήσας μετὰ λαβὸν προφῆς. ἔ-

ὑπὸ τῶ ἁγίου Μλωῦ ἡλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, μηδεὶς ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ὄλας γευσάμεν. κοινωνήσας ἡ εἰς τὴν ἁγίαν Χειρῶν τῶ Θεοῦ ἡμῶν αἰάσασιν, μετέλαβεν τὸ πρῶτον. ἐν ὅλῃ οὖν τοιαύτῃ καὶ τηλικαύτῃ ὁδῷ, εἰ μὴ κρίνει σὺ ἔφαγνεν ὁ γέρον, ἀπαξ εἰς τὸ Σινά ὄρεος, καὶ ἀπαξ εἰς τὸν ἁγίον Μλωῦν, καὶ ἀπαξ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν.

Μέλλοντας πελειούτῃ τῷ Ἀββᾷ Σωφρονίου τῷ σοφιστῷ τῷ ἐμοῦ ἀδελφοῦ, παριστάμενος πλησίον αὐτοῦ ἐγὼς ὁ Ἀββᾶς ὁ χολαστικός, καὶ ὁ Ἀββᾶς Κηρυκός, καὶ ἄλλοι πρὸς τὴν πατρίαν. καὶ λέγει ἡμῖν, ὅτι εἰς ἐσθὴν ἀπὸ πλυν, καὶ ἐμπεσθὲν μου νεάνιδες χρεὶν ποιήσεσθαι ἐχθροὶ καὶ λήγοντες χαλῶς ἦλθεν Σωφρόνιος· ἐσφαιώθη Σωφρόνιος.

Ἐλεγον οὖν τῷ Ἀββᾷ Στρατηγίου τῷ ἡγουμένου τῷ αὐτῆς μοιῆς τῷ ἐν ἁγίοις πατρὶς ἡμῶν Θεοδοσίου, οἱ αὐτῆς μοιῆς πατέρες, ὅτι τὰ πρὶα ταῦτα πλεονεκτήματα ἐκτήσατο ὑπὸ πάντων μοναχῶν τῶν γεωῶν ταύτης· τὸ μετᾶν πολλὰ, τὸ ἀρχυπεῖν πολλὰ, τὸ ἐργάσασθαι πολλὰ.

Διηγήσατο ἡμῖν ἐν τῇ κοινοσίῳ τῷ ἐν ἁγίοις πατρὶς ἡμῶν Θεοδοσίου, ὁ Ἀββᾶς Θεοδοσιος, ὁ γεροντὴς ἐπίσκοπος τῷ Καπιτουλιάδῳ, οὗ τῷ Ἀββᾷ Νόννου, λέγων, ὅτι ἐν μᾶ, οὗ τοῦ κρούσαι τὸ ξύλον τὸ νυκτερινόν, ὡς κείμην ἐγὼ ἐν τῇ κλινίδῳ

A & sancto Mena usque in sanctam civitatem venimus, cum nihil omnino gustasset in via. Communicans autem etiam in sancta Christi Dei nostri Resurrectione, ita demum accepit cibum. In toto igitur tali tantoque itinere, nisi ter non comedit Senex, semel in Sina monte, semel apud sanctum Menam, & semel in sancta civitate.

lxxi. Cum jam consecrandus esset Abbas Sophronius Sophista Frater meus, assistebamus prope illum ego & Abbas ille Scholasticus, & Abbas Quiricus, alique nonnulli ex Patribus. Ait nobis; Pergebam modo in via, & antequam adolescentulæ choro facto tripudiabant, dicentes; Benè venit Sophronius, conatus est Sophronius.

lxxii. De Abbate Strategio præposito ejusdem Monasterii sancti Patris nostri Theodosii aiebant ejusdem Monasterii Patres, quod tres istas prærogativas possederit supra omnem hujusce ætatis Monachum; jejunare multum, multum vigilare, multum operari.

lxxiii. Narravit nobis in Cænobio sancti Patris nostri Theodosii, Abbas Theodosius, qui fuit Episcopus Capituliadis, de Abbate Nonno, dicens; Aliquando & antequam pulsaret nocturnum lignum, jacens ego in lectulo

meo, audiui quemdam dicentem leni quictaque voce, Kyrie Eleison. Cúmque numerassem quinquaginta Kyrie Eleison, volui scire quisnam esset qui pronunciaret: ac per fenestram cellulae meae aspiciens in Ecclesiam, video Senem incumbentem in genua sua, & stellam prælucidam super caput ejus, quæ luce sua ostendebat mihi quis esset Senex.

LXXIV. Alius autem quidam de Senibus ipsius Cœnobii narravit nobis de eodem Abbate Nonno, dixitque; Quodam tempore, antequam pulsaret signum, egressus de cellula mea ibam ad Ecclesiam, & aspicio Senem stantem ante Ecclesiam, & habentem ambas manus in cælum extensas, atque orantem. Lucebant autem manus ejus quasi lampades ignis. Quare metu perterritus recessi.

Cap.
105.

LXXV. Rursum enarravit nobis idem Theodulus de eodem Abbate Christophoro. Dicebat, inquit, Senex; Die quadam ascendi è Monasterio in sanctam civitatem, ut adorarem sanctam crucem. Et postquam adorassem, inquit, dum egredior, video Fratrem quemdam in limine atrii sanctæ crucis, neque intrantem, neque exeuntem. Simulque aspicio duos corvos, qui impudenter ad faciem illius vocabant, & alis oculos ejus

μου, ἤκουσα πρὸς λέγοντος, Κύριε ἐλέησον, ὡραία ἔῃ σου χάρις. καὶ ἀριθμήσας πεντακόσια τὸ Κύριε ἐλέησον, ἠθέλησα εἰδέναι τίς ὄντιν ὁ λέγων· καὶ παρακύψας ἀπὸ τῆς θυρίδος τῆς καλλιῦ μου εἰς τὴν ἐκκλησίαν, θεωρῶ τὸν γέροντα κείμενον εἰς τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ ἀτέρεα φωτεινὴ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καταυγάζοντά μοι τὸ πᾶς ὅτιν ὁ γέρον.

B Ἐπεὶ δὲ τις τῶν γερότων τῶν αὐτοῦ κοινοβίου διηγήσατο ἡμῖν περὶ τῆς αὐτοῦ Ἀββᾶ Νόννου, λέγων, ὅτι ἐν μιᾷ ὡρᾷ τῆς κοῦσαι τὸ ξύλον, ἐξελθὼν τῆς καλλιῦ μου ἀπὸ τῆς θυρίδος τῆς ἐκκλησίας, καὶ θεωρῶ τὸν γέροντα ἐμπαροδιῶν τὴν ἐκκλησίαν ἐγὼτα, καὶ ἐκπταμύνας ἔχοντα τὰς δύο χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἔσχατοι μύροι. ἔλαμπον δὲ αἱ χεῖρες αὐτοῦ, ὡς λαμπάδες πυρὸς. Ἐφοβηθεὶς ἄνεχθοντα.

C Πάλιν ἡμῖν ὁ αὐτὸς Ἀββᾶς Θεόδουλος διηγήσατο περὶ τῆς αὐτοῦ Ἀββᾶ Χριστοφόρου. ἔλεγον δὲ, φησὶν, ὁ γέρον, ὅτι ἐν μιᾷ ἀνῆλθον ἐκ τῆς μοναστηρίου εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν παρασκυνῆσαι τὸν ἄγιον τῶν ἁγίων. Ἐμὲ τὸ παρασκυνῆσαί με, φησὶν, ἐν τῷ ἐξίεναι, θεωρῶ πᾶσι ἀδελφοῖς ἐν τῷ πυλεῶνι τοῦ μεσιαύλου τοῦ ἀγίου τῶν ἁγίων, μὴτε εἰσιόντα, μὴτε ἐξιόντα. θεωρῶ δὲ καὶ δύο κόρακας ἀναμδῶς πετομένους εἰς τὸν αὐτοῦ, καὶ τοῖς πτεροῖς κασιζόντας

αὐτοῦ παῖς ὅψαις, καὶ μὴ ἐδόντας αὐ-
 τοὺς εἰσελθεῖν ἐν τῷ ναῷ. καὶ γινού-
 σθαι δαίμονας αὐτοὺς ἦν, λέγων αὐ-
 τῷ· εἰπέ ἀδελφε, τί ἔφηκας εἰς τὸ
 μέσον τῆς πυλῶνος, καὶ οὕτως εἰσέρχῃ· ὁ
 δὲ φησὶν, λέγει μοι συγχώρησόν μοι
 κύριε Ἀββᾶ, λογιζομένους ἔχει· ὁ δὲ ἔ-
 λέγει μοι, εἰσελθε, προσκύνησον τὸν
 ἥμῃν· τῷ αὐτῷ ἄλλος δὲ λέγει μοι,
 οὐ, ἀλλ' ὕπαγε, ποιήσου ἑσπέρησιν,
 καὶ ἄλλοτε προσκυνῶν. ἐγὼ δὲ ὡς ἠ-
 κούσας, κρατήσας αὐτῶν τῶν χειρῶν,
 εἰσήγαγον εἰς τὸν ναόν· καὶ ὁ ἴσως ἐ-
 φυγον οἱ κόρακες ἀπ' αὐτῶν. Ἐποίη-
 σας αὐτὸν προσκυνῆσαι τὸν ἅγιον
 τῷ αὐτῷ, καὶ τῇ ἁγίᾳ Χριστοῦ τῆς Θεοῦ
 ἡμεῶν ἀνάστασις, ἀπέλυσε αὐτοὺς ἐν
 εἰρήνῃ. ταῦτα δὲ μοι, φησὶν, ὁ γέ-
 ρων διηγήσατο, ἐπὶ δὴ εἶδον με πο-
 λὺν ἐν τοῖς διακοναῖς περιπατῶμε-
 νον, καὶ τῷ ὁμοῦ ἀμελουῦντα.

Διηγήσατο ἡμῖν πάλιν ὁ αὐτὸς
 Ἀββᾶς Θεόδωλος λέγων, ὅτι ξηρο-
 δοχεῖον ἔστιν ἐν ταῦτα πλησίον τοῦ
 Φάου, ἀνάμεσον τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ
 καὶ τῇ ἁγίᾳ Φαύτῃ, ἔχον Ἐξεροδο-
 χον. οὗτος ἐν μιᾷ παρεχέλειόν με
 ἀπελθεῖν ἐν τῷ ξηροδοχείῳ, καὶ το-
 ποποιῆσαι αὐτὸν ὅπῃ ὀλίγας ἡμέ-
 ρας. ἀπελθὼν οὐκ ὅκει εὐερίν πια-
 μοναχὸν ξηροδοχούμενον, Σύρον τῷ
 γένει, μηδὲν ἔχοντα πηλὸν πε-
 λικίου περικλίου καὶ παλλίου, καὶ ὀλί-
 γων ἄρτων. ἴσατο δὲ Ἀββαπαντὸς
 ἐν μιᾷ γωνίᾳ, περικλὺς καὶ ἡμέ-
 ρας περὶ λοχῶν, καὶ μὴ συντυγχάνων

A feriebant, nec permittebant
 illum intrare in templum. In-
 tellexi ego eos Dæmones esse,
 & dixi illi; Eloquere Frater,
 cur stas in medio januæ, nec in-
 tras? Ille verò, inquit, respon-
 dit mihi; Ignosce mihi, domi-
 ne Abba; cogitationibus agi-
 tor; ex quibus una quidem di-
 cit mihi, Ingredere, adora pre-
 ciosam crucem; alia verò ait,
 Non, sed vade, fac respon-
 sum, & aliâ vice adorabis. Ego
 B autem ut audiui, apprehensâ
 manu ipsius introduxi in tem-
 plum; & continuo fugerunt
 ab eo corvi. Cùmque fecissem
 ut adoraret sanctam crucem
 & sanctam Christi Dei nostri
 Resurrectionem, dimisi eum
 in pace. Hæc autem, inquit,
 mihi Senex enarravit, quia
 videbat me multum in mini-
 steriis distentum, atque ora-
 tionis negligentem.

LXXVI. Nobis adhuc retulit Cap. 106.
 C idem Abbas Theodulus hoc
 modo; Xenodochium est hic
 prope Pharum inter sanctam
 Sophiam & sanctum Faustum;
 quod & habet xenodochum;
 Is quadam diè oravit me, ut
 in xenodochium irem, & lo-
 cum illius tenerem paucis die-
 bus. Abiens igitur, illic inveni
 quemdam Monachum hospi-
 tio susceptum, Syrum genere;
 qui nihil habebat exceptâ tu-
 nicâ cilicinâ cum pallio pau-
 cisque panibus. Stabat autem
 jugiter in uno angulo, die no-
 ctuque psallens, & nemini

meo, audiui quemdam dicentem leni quicunque voce, Kyrie Eleison. Cūque numerasset quinquaginta Kyrie Eleison, volui scire quisnam esset qui pronunciaret: ac per fenestram cellulae meae aspiciens in Ecclesiam, video Senem incumbentem in genua sua, & stellam praeclucidam super caput ejus, quae luce sua ostendebat mihi quis esset Senex.

LXXIV. Alius autem quidam de Senibus ipsius Cænobii narravit nobis de eodem Abbate Nonno, dixitque; Quodam tempore, antequam pulsaret signum, egressus de cellula mea ibam ad Ecclesiam, & aspicio Senem stantem ante Ecclesiam, & habentem ambas manus in caelum extensas, atque orantem. Lucebant autem manus ejus quasi lampades ignis. Quare metu perterritus recessi.

Cap.
105.

LXXV. Rursum enarravit nobis idem Theodulus de eodem Abbate Christophoro. Dicebat, inquit, Senex; Die quadam ascendi è Monasterio in sanctam civitatem, ut adorarem sanctam crucem. Et postquam adorassem, inquit, dum egredior, video Fratrem quemdam in limine atrii sanctae crucis, neque intrantem, neque exeuntem. Simulque aspicio duos corvos, qui impudenter ad faciem illius volebant, & alis oculos ejus

Λ μου, ἡκούσα πρὸς λέγοντος, Κύριε ἐλέησον, πατέρα ἡ ψυχῶν φανῇ. καὶ διριθμήσας πεντακόσια τὸ Κύριε ἐλέησον, ἠθέλησα εἶδεναι τίς ὄντιν ὁ λέγων καὶ ὡσαύτως ἀλλὰ τὸ θυεῖδος καὶ καλλίου μου εἰς τὴν ἐκκλησίαν, θεωρῶ τὸν γέροντα κείμενον εἰς τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ ἀστὴρα φωτεινὸν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καταλαβόντά μοι τὸ τίς ὄντιν ὁ γέρον.

Β Ἐπεὶ δὲ τις τῶν γερότων καὶ αὐτοῦ κοινοβίου διηγήσατο ἡμῖν περὶ αὐτοῦ Ἀββᾶ Νόννου, λέγων, ὅτι ἐν μιᾷ ᾠρῇ καὶ χροῦσαι τὸ ξύλον, ἐξελεῖν καὶ καλλίου μου ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ θεωρῶ τὸν γέροντα ἐμπαροῦν τὴν ἐκκλησίαν ἐστῶτα, καὶ ἐκπταμύρας ἔχοντα τὰς δύο χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, ἑὸν δόχοντες. ἔλαμπον ἡ αἱ χεῖρες αὐτοῦ, ὡς λαμπάδες πυρὸς. ἔφωτεινίσθη.

Γ ἀνεχώρησα.

Πάλιν ἡμῖν ὁ αὐτὸς Ἀββᾶς Θεόδουλος διηγήσατο περὶ αὐτοῦ Ἀββᾶ Χειροφόρου. ἔλεγε ἡ, φησὶν, ὁ γέρον, ὅτι ἐν μιᾷ ἀνῆλθον ἐκ τῆς μοναστηρίου εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν παροικῆσαι τὸν ἀγιὸν σταυρόν. ἔμεινεν τὸ παροικῆσαί με, φησὶν, ἐν τῷ ἐξίέναι, θεωρῶ πᾶσι ἀδελφοῖς ἐν τῷ πυλῶνι τοῦ μεσαιῶλου τοῦ ἀγίου σταυροῦ, μίπτε εἰσόντα, μίπτε ἐξίόντα. θεωρῶ ἡ καὶ δύο κόρακας ἀναιδῶς πετομένους εἰς τὸν σταυρόν αὐτοῦ, καὶ τοῖς πτεροῖς κοσίζοντα.

αὐτοὺς ταῖς ὁψεί, καὶ μὴ ἐδόντας αὐ-
τοὺς εἰσελθεῖν ἐν τῷ ναῷ. καὶ γινού-
ς ἐγὼ δαίμονας αὐτοὺς ἦ), λέγω αὐ-
τῷ· εἰπὶ ἀδελφέ, τί ἔσηκας εἰς τὸ
μέσον; πυλῶνος, καὶ οὗτος εἰσέρχῃ· ὁ
ἦ, φησὶν, λέγει μοι συγχώρησον μοι
κύριε Ἀββᾶ, λογισμοὺς ἔχω· ὁ δὲ μὲν
λέγει μοι, εἰσελθε, προσκύνησον τὸν
πίμῳ· σκαρὲν ἄλλος ἦ λέγει μοι,
οὐ, ἀλλ' ὑπάγε, ποιήσον δόξαρισιν,
καὶ ἄλλοι προσκυνοῦσι. ἐγὼ ἦ ὡς ἡ-
κουσα, κρατήσας αὐτῷ τὴν χειρᾶν,
εἰσήγαγον εἰς τὸν ναόν· καὶ ὁ θῆρας ἔ-
φυγεν οἱ κότες ἀπ' αὐτῶν. Ἐποίη-
σας αὐτὸν προσκυνοῦσιν τὸν ἅγιον
σκαρὲν, καὶ τὴν ἁγίαν Χριστοῦ τοῦ
ἡμεῶν ἀνάστασιν, ἀπέλυσα αὐτὸν ἐν
εἰρήνῃ. ταῦτα δὲ μοι, φησὶν, ὁ γέ-
ρων διηγήσατο, ἐπὶ δὴ εἶδον με πο-
λὺ ἐν ταῖς διακοφαῖς περιπατοῦ-
ντων, καὶ τὸν ὁχλὸν ἀμελοῦντων.

Διηγῆσατο ἡμῖν πάλιν ὁ αὐτὸς
Ἀββᾶς Θεόδουλος λέγων, ὅτι ξενο-
δοχεῖον ὄντι ἐν ταῷ ναῷ πλησίον τοῦ
φάου, ἀνάμεσον τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ
καὶ τῇ ἁγίᾳ Φαύστῳ, ἔχον Ἐξεροδό-
χον. οὗτος ἐν μιᾷ παρεχάλεσέν με
ἀπελθεῖν ἐν τῷ ξεροδοχείῳ, καὶ το-
ποποιῆσαι αὐτὸν ὅτι ὀλίγας ἡμέ-
ρας. ἀπελθὼν οὐκ ἐκὼν εὐρεῖν πνα-
μοταχὸν ξεροδοχοῦ μόνον, Σύρον τῷ
γέμει, μηδὲν ἔχοντα πλὴν περα-
εῖου περιχίνου καὶ παλλίου, καὶ ὀλί-
γων ἄρτων. Ἰσατο ἦ Ἀλεξανδρινὸς
ἐν μιᾷ γωνίᾳ, νυκτὸς καὶ ἡμέ-
ρας σιτολογῶν, καὶ μὴ σιωπῶντα

A feriebant, nec permittebant
illum intrare in templum. In-
tellexi ego eos Dæmones esse,
& dixi illi; Eloquere Frater,
cur stas in medio janue, nec in-
tras? Ille verò, inquit, respon-
dit mihi; Ignosce mihi, domi-
ne Abba; cogitationibus agi-
tor; ex quibus una quidem di-
cit mihi, Ingredere, adora pre-
ciosam crucem; alia verò ait,
Non, sed vade, fac respon-
sum, & aliâ vice adorabis. Ego
autem ut audiui, apprehensâ
in manu ipsius introduxi in tem-
plum; & continuò fugerunt
ab eo corvi. Cùmque fecissem
ut adoraret sanctam crucem
& sanctam Christi Dei nostri
Resurrectionem, dimisi eum
in pace. Hæc autem, inquit,
mihi Senex enarravit, quia
videbat me multum in mini-
steriis distentum, atque ora-
tionis negligentem.

CCXXVI. Nobis adhuc retulit Cap. 106.
C idem Abbas Theodulus hoc
modo; Xenodochium est hic
prope Pharum inter sanctam
Sophiam & sanctum Faustum;
quod & habet xenodochum.
Is quadam die oravit me, ut
in xenodochium irem, & lo-
cum illius tenerem paucis die-
bus. Abiens igitur, illic inveni
quemdam Monachum hospi-
tio susceptum, Syrum genere;
qui nihil habebat exceptâ tu-
nicâ cilicinâ cum pallio pau-
cisque panibus. Stabat autem
jugiter in uno angulo, die no-
ctuque psallens, & nemini

loquens. Veniente verò sancta Dominica, abii ad illum, & dixi; Domine Frater, veni ad sanctam Sophiam, ut communices sanctis venerandisque mysteriis. Ait ille; Nequaquam. Excipio; Quare? Respondit; Quia ex Severi sectatoribus sum, nec Ecclesie communico. At ego audiens quod non communicaret sancte Catholicæ & Apostolicæ Ecclesie, simulque cernens optimam illius conversationem & vitam ad regulas virtutis exactam, cum luctu abii in cellulam meam; clausâque janua, meipsum prostravi in faciem coram Deo per tres dies, & orabam illum cum lacrymis multis, dicens; Domine Christe Deus noster, qui propter ineffabilem tuam immensamque clementiam inclinasti cœlos, & descendisti ob salutem nostram, qui incarnatus es ex Domina sancta Dei genitrice semperque virgine Maria, revela mihi, quinam bene & rectè credant; nos qui in Ecclesia sumus, an qui Severi dogmata amplectuntur. Ac die tertia venit ad me vox invisibiliter, ista; Abi Theodule, videbis fidem ipsius. In crastinum igitur profectus ego, sedi ante illum, expectans cernere aliquid, juxta ad me delatam vocem. Cumque mansissem unâ horâ sedens, intuensque in ipsum, stantem, Syraque

Α πνί. χαταλαβούσης ἡ ἁγία κυριακῆς, ἀπῆλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγων αὐτῷ· ἔρχη κύριε ἀδελφε εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἵνα μεταλάβῃς τῶν ἁγίων καὶ σιπηδῶν μυστηρίων. ὁ δὲ ἡ λέγων· οὐ. λέγων αὐτῷ· ἀλλὰ τί; λέγει μοι καὶ αὐτός· ὅτι τῶν Σαλῆου εἰμὶ, καὶ οὐ κοινοῦ τῇ ἐκκλησίᾳ. ἀπαύσας ἡ ἐγὼ ὅτι οὐκ ἐκοινωνεῖ τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἅμα ἡ καὶ θεωρῶν τὴν καλλίστην αὐτοῦ πολιτείαν καὶ τὸν ἐνάρετον βίον, ἀπῆλθον κλαίων ὅτι τῷ καλλίῳ μου, καὶ κλείσας τὴ θύραν, ἔρριψα ἐμαυτὸν ὅτι πρὸς σὺν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι ἡμέρας πέντε, καὶ ἐδεόμην αὐτῷ καὶ δακρύων πολλῶν, λέγων· δέσποτα Χειρὶς ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀλλὰ τὴ ἀφ᾽ αὐτοῦ σου καὶ ἀμέτηκτον φιλαυθωπία κλίνει ἐν οὐρανούς, ἔχαταβάς ἀλλὰ τὴν ἡμῶν **Β** σωτηρίαν, ὁ σαρκωθεὶς ἐκ τῆ δούποινης τῆ ἁγίας προτόκου καὶ ἀνωπαρήνου Μαρίας, ἀποκαλύψον μοι, τίνας χαλὰς καὶ ὀρθὰς πρὸς αὐοῦσιν, ἡμεῖς οἱ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ οἱ τῷ Σαλῆου φρονούμετες. καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἤλθην μοι φωνὴ ἀορατῶς λέγουσα· ἀπελθε Θεόδουλε, καὶ θεωρεῖς τὴ πίστιν αὐτοῦ. ἀπελθὼν οὖν τῇ ἐπαύριον ἐγὼ, ἐκασθόμην ἐμπροσθεν αὐτοῦ, προσδοκῶν τι εἶδέν τι τὴν λεχθεῖσαν μοι φωνὴν. καὶ αἰς ἔμεινα ὅτι μίας ὥρας καθήμενος, καὶ ἀπειλίζων εἰς αὐτὸν, ἐστῶτα, καὶ τῇ Σύρω

φανή σιχολογούτα. θωροῦ, ὡς ὅτι ἡ
κρείου, τίνα, πείραξι ἐπὶ τῷ ᾧ
κεφαλῇ αὐτοῦ καὶ θυμῷ ἡσυχασ-
μένη ὡς ἀπὸ μαγείας καὶ ἐπι-
μύτης καὶ δυνάμεως. τότε ἔγνων ὅτι φε-
νίσσα μοι ζοφώδης καὶ δυνάμεις πεί-
ραξι, ἡ πῖσις αὐτοῦ ὅτι. ταῦτα ἡ
ἡμῖν διηγήσατο ὡς πολλὰ δακρύων
καὶ στεναγμῶν, ὡς ὅτι ἡ ἀληθείας ἡ
μακαρία αὐτοῦ ψυχῇ.

Περὶ τοῦ Ἀββᾶ Γεωργίου τοῦ
ἡγουμένου τῆς μονῆς τῆς Ἀββᾶ Θεο-
δοσίου, διηγήσατο ἡμῖν ὁ Ἀββᾶς
Θεοδοσιος ὁ τοῦτου μαθητὴς, ὁ κα-
λὸς καὶ ἁγῶς καὶ ταπεινόφρων, ὁ
γεροντὸς ἐπίσκοπος τῆς Καπιτωλίου-
δος, ὅτι δάδωκε ἔτι ἐπιείκῃ, ἀ-
παξ τηρήσας ἰδεῖν αὐτὸν παρεχ-
θῆναι, καὶ οὐκ ἴδεν παρεχθῆναι. Ἐ-
ὡς τὸν ἡμεῶν, εἶδε πᾶσα ἀμέ-
λεια καὶ * καὶ ἀνυποταξία πολλὰ βα-
σιλεύει. τίς ἡ, φησὶν, οὐκ τὸν ὁφ-
θαλμὸν ἐχάμωσεν ὡς ὁ πατὴρ ἡμεῶν;
ὁ ἐν ἀγίοις Γεώργιος; ἢ ἔστιν ἄ-
λλος τῆς ἀκτῆς, ὡς ὁ μακάριος; ἢ
γλαῦσαι ἐδιδόμωσεν, ὡς ὁ πατὴρ
ἡμεῶν; ποία ἀκτὴς ἡλιακῇ οὕτως ἢ
* γλαῦσαι κατεφώτισεν, ὡς ὁ ἡμέ-
τερος πατὴρ πάντων ἡμεῶν τὰς καρ-
δίας κατέλαμψεν;

Ἐλάβον τὸν κρείον μου Σα-
φρόνιον, καὶ ἀπὸ ληθῆος εἰς πλὴν
λαύρα τοῦ οὐκ ἐκμεταχθέντος ἐν
Ἀλεξανδρίᾳ πρὸς πᾶσι γέροντα,
πάνυ μέγα, τῷ ἡμῖν Ἀγίου πλὴν καὶ
λέγω τῷ γέροντι· εἰπὸν ἡμῖν λόγον

Λ voce preces recitantem; vidi,
teste Domino, filii, colum-
bam super caput ejus seden-
tem, fuliginosam veluti ex
coquina, squalidam, & fœti-
dam. Tunc agnovi, quod
conspecta mihi caliginosa fœ-
tidaque columba, ipsius esset
fides. Porro hæc nobis nar-
ravit cum multis lacrymis &
suspitiis sancta ipsius anima,
ut pore in veritate.

LXXVII. De Abbate Geor- Cap.
B gio præfecto Monasterii Ab- 109.
batis Theodosii, narravit no-
bis Abbas Theodosius, ejus
discipulus, bonus vir, mitis
atque humilis, qui fuit Epis-
copus Capitioliadis, quod per
duodecim annos observasset,
si vel semel videret eum tur-
batum, nec umquam vidit;
idque in hoc tempore, quan-
do omnis negligentia & mol-
lities, multaue regnavit inobedi-
entia. Quis autem, in-
quit, ita frenavit oculum, si-
cut Pater noster sanctus Geor-
gius? Quis ita posuit fores
auribus, sicut beatus iste lin-
guam vinxit; sicut Pater no-
ster? Quisnam solaris radius
ita illustravit terram, sicut
Pater noster omnium nostrum
corda illuminavit.

LXXVIII. Assumpsit domi- Cap.
num meum Sophronium, & 110.
perreximus in Lauram Deci-
mioctavi, in Alexandria, ad
Senem quemdam maximæ
virtutis, Ægyptium genere, &
aio Seni; Dic nobis verbum,

domine Abba, quo pacto de-
beamus simul habitare; quia
dominus Sophista cupit sæcu-
lo renunciare. Ait Senex; Re-
cte facis, fili, renuncians mun-
do, & salvans animam tuam.
Sedete igitur in cella, ubi vo-
lueritis, dummodo sobriè ac
vigilanter, quietem servan-
tes, & orantes sine intermis-
sione; atque spem habeo in
Deum, fili, quod mittet vo-
bis scientiam suam ad illumi-
nandam mentem vestram.

LXXIX. Dixit iterum; Filii,
si salvari cupitis, fugite ho-
mines. Hodie enim nos non
desistimus omnes fores pul-
sare, omnemque civitatem &
regionem circuire, sicubi pos-
simus avaritiz vel inanis glo-
riæ nobis opsonia emere, ani-
masque nostras implere vani-
tate.

LXXX. Iterum dixit Senex;
Fugiamus jam, filii, quoniam
appropinquavit tempus.

LXXXI. Dixit iterum; Heu,
quantùm flebimus, & pœni-
tebimus, pro quibus nunc non
agimus pœnitentiam.

* Al.
σὺν πει-
ρασῇ
LXXXII. Dixit rursus; Ne-
que cùm laudamur, nos ipsos
continemus, in humilitate;
neque rursus vituperium to-
leramus. Illud enim nobis in-
dit amorem gloriæ, hoc maz-
stitiam nobis miseris facit.
Porro ubi tristitia est & ina-
nis gloria, nihil boni reperi-
tur.

LXXXIII. Adhuc dixit; Patres

Ἀ κύριε Ἀββᾶ, τὸ πῶς ὀφείλωμεν μετ' ἀλλήλων καθεῖσθαι; ὅτι ὁ κύριος ὁ σοφιστὴς βουλὰς ἔχει ἢ ἀποτάξασθαι. λέγει ὁ γέρων· χαλῶς ποιεῖς, τέκνον, ἀποτασόμενος, καὶ σώζων τὴν ψυχὴν σου. καθεῖσθαι οὐδ' εἰς καλλιόν, ὅπου βούλεσθε, ἡγαλέως μόνον, ἔχοντες ἡσυχίαν, ὥς πρὸς ἀσκήματα ἀπαύτως, καὶ ἐλπίδας ἔχει εἰς τὸν θεόν, τέκνον, ὅτι ἀποστείλει ὑμῖν τὴν γνώσιν αὐτοῦ εἰς τὸ φωτίσαι ὑμᾶς τὸν νοῦν.

Εἶπεν πάλιν· εἰ σιθίλωμαι, τέκνα, θίλετε, φάσγате σὺν ἀνθρώποις. σήμερον ἢ ἡμεῖς οὐ παύομεθα πάντας κρούοιτες πυλῶνα, καὶ πᾶσαι πόλιν καὶ χώραν γυρᾶσθαι, εἰ που δινηθῶμεν φιλαργυρίας ἢ κερδοδξίας ὀψώνια ἑαυτοῖς ἀγοράσαι, καὶ ταῖς ἑαυτῶν ψυχαῖς ἐμπλήσαι ματαγύτητος.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρων· φεύγωμεν λοιπόν, τέκνα, ὅτι ὁ χειρὸς ἤγγισεν.

Εἶπεν πάλιν· ἀβάλαί, πόσα κλαύσομεν, καὶ μετανοήσομεν, ἐφ' οἷς νῦν οὐ μετανοοῦμεν.

Εἶπεν πάλιν, ὅτι οὐτε ἐκωμιαζόμενοι, * ἑαυτοὺς κρατοῦμεν, οὐτε πάλιν φόρον ὑποφέρομεν. τὸ μὲν ἢ ἡμῶν φιλοδοξίας ἐργάζεται, τὸ δὲ λύπην ἡμῶν ἐμποιεῖ τοῖς παλαιπράγεσι. ὅπου δὲ λύπη καὶ κερδοδξία, οὐδὲν ἀγαθὸν εὐέλσεται.

Εἶπεν πάλιν, ὅτι οἱ πατέρες ἡμεῖς,

ἡμῶν, ὡς μεγάλοι καὶ θαυμαστοὶ ἐποί-
μασι πολλοὺς· ἐγὼ δὲ ὁ ταπεινός,
ἐνὸς παρθέτου δεχεῖν οὐ δύναμαι,
ἀλλὰ πάντοτε θηριάλωτος γίνομαι.

Εἶπεν πάλιν, ὅτι τῶν δαιμόνων ἐρ-
χῶν τοιοῦτό ἐστιν, ἵνα μὴ τὸ ρίψαι τὴν
ψυχὴν εἰς ἀμαρτίας, τότε εἰς ἀπολ-
ύωσιν ἡμᾶς ἐμβάλωσιν, ἵνα τελείως
ἡμᾶς ἀπολέσωσιν. αἱ γὰρ οἱ δαίμο-
νες λέγουσιν τῇ ψυχῇ· πότε ἀποδα-
νεῖται καὶ ἀπολείται τὸ ὄνομα αὐτῆς;
εἰάν οὐκ ἴψῃ ἡ ψυχὴ, καὶ αὐτὴ ἀντι-
βῶσκει παρὰ αὐτοὺς, καὶ εἰπῇ· Ὁ
ἀποδαυνομαί, ἀλλὰ ζήσομαι καὶ δι-
γίσσομαι τὰ ἔργα κυρίου. ἔπειθ' ἡ
οὐκ πολλὰ ἀναιδέως ἔχουσιν οἱ
δαίμονες; καὶ αὐτοὶ πάλιν ἀντεπι-
στρέφουσιν λέγοντες· μεταναστεύου
ὅτι τὰ ὄρη ὡς σπυρίον· διὸ καὶ ἡμεῖς
ὀφείλομεν παρὰ αὐτοὺς λέγειν· καὶ
γὰρ αὐτὸς θεὸς μου καὶ σωτὴρ μου, ἀν-
τιλήπιός μου, οὐ μὴ μεταναστεύσω.

Εἶπεν πάλιν· ἡμεὶ θυρωροὶ τῆς
καρδίας σου, ἵνα μὴ εἰσέλθῃ τις
ξένος, λέγων· ἡμέτερος εἰ ἢ τῆς
ἐκτετακίας;

Εγὼ καὶ ὁ ἐπαῖξός μου Σωφρό-
νιος ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ὄντες,
ἐπὶ ἡμεῶν ἐν μιᾷ ὅτι τῷ Θεο-
δόσιου ἐκκλησίαν καὶ ἀπαντὰ ἡ-
μῶν ἀνδρωπὸς τις φαλακρὸς φο-
ρῶν ἀπὸ σακκομαχίου ἕως τῆς
γωνιάτης ἐφάνητο ὡς σαλός. λέ-
γει οὐκ μοι ὁ Ἀββᾶς Σωφρόνιος·
δὲς μοι φολετὰ, καὶ περὶ τῆς δέ-
κῃ τοῦ ἐρχομένου. Δίδωμι αὐτῷ.

Tom. II.

A nostri, ut magni atque mira-
biles, pascebant multos; ego
verò humilis, unam ovem
regere non valeo, sed semper
ferarum præda sum.

LXXXIV. Ait rursus; Dæmo-
num opus hoc est, ut post-
quam animam in peccatum
dejecerint, tunc nos immig-
tant in desperationem, quò
plene nos perdant. Semper e-
nim Dæmones dicunt animæ;

Quando morietur. & peribit *Psalm.*
nomen ejus? Si ergo vigilaverit *xl. 1.*

anima, & ipsa ad eos contra
clamabit, ac dicet; *Non mo-* *Psalm.*
riar, sed vivam. & narrabo o- *cxviii.*

pera Domini. Quoniam igitur *17.*
magnā impudentiā præditi
sunt Dæmones, ipsi quoque
retorquent iterum, dicentes;
Transmigrā in montes velut pas- *Psalm.*
ser. Idcirco & nos dicere ad *x. 1.*
illos debemus; *Etenim ipse* *Psalm.*
Deus meus & salvator meus. ad- *lxi. 7.*
jutor meus, non emigrabo.

LXXXV. Dixit iterum; Esto
janitor cordis tui, ne intret
peregrinus aliquis, & dicat;
Noster es, an adversarium? *Job. v.*

LXXXVI. Ego & sodalis meus
Sophronius, cū in Alexan-
dria essemus, perreximus die
quadam ad Ecclesiam Theo-
dosii; & occurrit nobis vir
quidam calvus, indutus cili-
cio usque ad genua; videbatur
autem quasi fatuus & amens.
Ait ergo mihi Abbas Sophro-
nius; Da mihi folles seu obo-
los, & videbis virtutem hu-
jus obvii hominis. Do illi

E E c

quinque folles. Ille verò eos acceptos tradit ei qui videbatur ut emotâ mente. Accepit is, nihil omnino elocutus. At nos clam secuti sumus illum è vestigio. Qui à via cùm flexisset, manum suam dexteram, quâ obolos ferebat, in cælum extendit, sursum ac in altum; & postea prostravit se coram Deo, positisque in terra nummis, discessit.

Cap.
115.
Mon. γ.
p. 499.
100.

lxxxvii. Abbas Johannes Cillix, Raichensis Præpositus, dicebat Fratribus; Filii, sicut fugimus mundum, fugiamus pariter concupiscentias carnis.

lxxxviii. Dixit iterum; Imitemur Patres nostros; quanta cum austeritate vitæ & quiete sederunt in loco isto.

lxxxix. Ait iterum; Filii, ne sordiderimus locum hunc, quem Patres nostri à Dæmonibus purgaverunt.

xc. Rursus dixit; Locus iste Ascetatum est, non autem negotiatorum.

xc i. Hoc quoque dixit; Conveni Senes, qui a septuaginta annis herbas dumtaxat & palmas comedebant.

xc ii. Iterum dixit Senex; Septuaginta & sex annos habeo in hoc loco, multa mala & sæva passus à Dæmonibus.

Cap.
117.

xc iii. Frater qui Dæmonium habebat, accessit ad Abbatem Symeonem Stylitam in montem admirabilem, ut pro eo oraret, expelleretque ab

Α πέντε φόλεις. ὁ δὲ λαβὼν δίδωσι τὰς φανερὰς ὡς σαλᾶ. ὁ δὲ ἔλαβεν, μηδὲν ὅλως λαλήσας. ἡμεῖς δὲ ἐν τῷ λεληθότι χατπολουθήσαντες ἐπίσω. ὁ δὲ ὡς ἔκαμψεν τὸ ῥύμνι, ἐκπίνει τὸ χίμα αὐτῶν τὸ δέξιόν εἰς τὸν οὐρανόν, ἔχουσιν δὲ τὰ φολερά, αἶψα εἰς τὸ ὕψος, καὶ μετὰ τοῦτο βάλλει ματαίνοντα τὰς ψαῖς, καὶ τοῖς τὰ φολερά εἰς τὴν γῆν, ἀπῆλθεν.

Β Ελεῖν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κίλιξ ὁ ἡγούμενος τῶν Ραϊχιδῶν τοῖς ἀδελφοῖς. τέκνα, ὡς ἐφύγετον τοὺς κόσμον, φύγετον καὶ τὰς ἐπιθυμίας τὰ σαρκός.

Εἶπεν πάλιν· μιμνησόμεθα τοὺς πατέρας ἡμῶν καὶ ποίας σκληραγωγίας καὶ ἡσυχίας ἐκείνων ὡς.

Εἶπεν πάλιν· μὴνυπώσωμεν, τέκνα, τὸ τόπον τοῦτον, ἐν οἷς πατέρες ἡμεῖς ἐκατήρησαν ἀπὸ τῶν δαιμόνων.

Γ Εἶπεν πάλιν ὁ τόπος οὗτος ἀσκητῶν ὄρειν, οὐ τραυματῶν.

Εἶπεν πάλιν· ἐφθασα γέροντας, ἀπὸ ἐξοδμήκοντα ἔτη ποιήσαντας, βοτάνας καὶ φοίνικας ἐσθιοντάς μόνον.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρον· ἐξοδμήκοντα ἔξ' ἔτη ἔχω ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, πολλά δὲ δεινά καὶ κακὰ παθὼν ἀπὸ τῶν δαιμόνων.

Ἀδελφὸς δαιμόνιον ἔχων, παρέβηλεν πρὸς Ἀββᾶν Συμεῶνι πρὸς φυλὴν εἰς τὸ θαυμαστὸν ὅπως, ἵνα ὄντως ἔσθ' αὐτῷ ποιήσῃ, καὶ ἀποδιώξῃ ἀπ'

αὐτὸ τὸ δαίμονα λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Συμεὼν· ποῦ χάθη; λέγει ὁ ἀδελφός· εἰς Ραιθὺ. ἀπεκρίθη ὁ γέρον· γευμαίῳ ἀδελφε, ποσὸν κόπον ἔσμεναι, καὶ ποσαὐτὸν ὁδὸν ἰούσας, ἵνα πρὸς με ἐλθῃς, εἰς ἀνδρωπὸν ἀμαρτωλὸν, τοιούτοις πατέρας ἔχον ἐν τῇ λαύρᾳ σου· ὕπαγε οὖν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀνδρέαν, καὶ βάλε αὐτῷ μετάνοιαν, ἵνα ᾤξῃται ἑσὶ σοῦ, καὶ ὁρίσας περὶ σῶσαι. ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀπελθὼν εἰς Ραιθὺν, ἔβαλεν μετάνοιαν πρὸς Ἀββᾶν Ἀνδρέαν, καὶ ὡς ἔπειν αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Συμεώνιος, λέγων· εὗξαι ἑσὶ ἐμοῦ Ἀββᾶ. λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀνδρέας· ἔλαβεν τὸ χάριον τὸ ἰάσεως ὁ Ἀββᾶς Συμεώνιος. καὶ ποιήσαντος αὐτοῦ ὁ δόχον, ὁρίσας ἐκαστὸν ὁ ἀδελφός, καὶ ὑποχαρίσασθαι πρὸς θεῷ.

Διηγήσαντο ἡμῖν Φαρονίται ἀλιεῖς, λέγοντες· ἐν μιᾷ ἀνήλθομεν εἰς τὸ Βουχρὶ πέραν τὸ ἐρυθρᾶς θαλάσσης· καὶ ἀλιεύσαντες πλείους ἰχθύας, ἀνήλθομεν, καὶ ὁρμήσασμεν ἐπὶ τὸν Πτελεῦ· καὶ θελήσαντες ἀναπερῆσαι εἰς τὸ Ραιθὺ, ἐκωλύθημεν διὰ τῶν ἐναντίων ἀνέμων, καὶ παχέθημεν διὰ χειμῶτος τὸ θαλάσσης· ἡμέραις ἐννεήκοντα· καὶ διερχόμενοι τὸ μεγίστην ἔρημον ἐκείνῳ, ἦν ἡμεῖς ὑπὸ μιᾷ πέτρᾳ τρεῖς ἀναχωρητὰς πενηκόντας * * *

Διηγήσαντο δὲ ἡμῖν ὁ γέρον καὶ τοῦτο, λέγων, ὅτι πρὸς τὴν εἰκοσίδον,

A ipso Demone. Ait illi Abbas Symeon; Ubi moraris? Dixit Frater; In Raithu. Excepit Senex; Miror Frater, quantum laborem tuleris, quodque tantum itineris peregeris, ut venires ad me, ad hominem peccatorem, tales ac tantos cum habeas Patres in Laura tua. Vade igitur ad Abbatem Andream, & incurva te coram illo, ut proteoiet, statimque curabit te. At Frater in Raithu profectus, incurvavit se seu prostravit Abbati Andreæ, juxta dictum Abbatis Symeonii, dixitque ei; Ora pro me, Abba. Ait illi Abbas Andreas; Gratiam curationis accepit Abbas Symeonius. Cumque fecisset orationem, continuo mundatus est Frater; & gratias reddidit Deo.

xciv. Narraverunt nobis Pharonitæ piscatores, dicen-
tes; Ivimus aliquando in Bu-
chri, trans mare rubrum; &
cum pisces plurimos cepisse-
mus, reversi sumus, & appu-
limus prope Pteleum; volen-
tesque transire in Rai-
thu, prohibiti sumus à ventis
cōtariis, atque maris tempe-
state detenti fuimus per dies
nonaginta; & transcendendo per
illud maximum desertum, in-
venimus sub saxo tres Ana-
choretas mortuos * * *

xcv. Narravit autem nobis etiam rem istam Senex, ait-
que; Ante annos vigintiduos

Cap.
120.

Cap.
114.

ascendi in Porphyritem, volens illic commorari: accepi verò mecum & Johannem discipulum meum. Ut ergo profecti sumus, invenimus ibi duos Anachoretas, mansimusque prope illos. Erat autem alter quidem ex his Melitinus, nomine Theodorus, alter verò, Paulus de Galatarum regione. Ac Theodorus fuerat ex Monasterio Abbatis Euthymii. Porro ferebant colubia è pellibus bubalorum. Mansi autem illic ferme duos annos: distabamus verò ab invicem quasi duobus stadiis. Itaque quodam die, cum adhuc sederet Johannes discipulus meus, percussit eum serpens; statimque defunctus est, effuso ex omnibus membris suis sanguine. Cum ergo in angustiis versarer, abii ad Anachoretas. Qui ut viderunt me turbatum & afflictum, antequam dicerem quidquam, aiunt mihi? Quid est Abba Zosime? mortuus est Frater? Dico illis; Ita est. Venientes igitur post me, cernentesque jacentem in terra, aiunt mihi; Noli contristari, Abba Zosime, Deus auxiliabitur. Et vocantes Fratrem, dixerunt, Frater Johannes, surge, Senex indiget te. Continuòque Frater de terra surrexit. Quamquam autem bestiam, cum tenuissent, in conspectu nostro duas in partes disciderunt. Tunc mihi dicunt; Abba Zosime,

ἀνῆλθον εἰς τὸν Πορφυρεῖτιον, ἡλάν καθίσαι ἐκεῖ ἔλαβον ἧ καὶ τὸν μαθητὴν μου Ἰωάννην μετ' ἐμοῦ. ὡς οὐκ ἀπῆλθον, εὐείσκορον ἐκεῖ δύο ἀναχωρητὰς, καὶ ἐμείναμεν πλησίον αὐτῶν. καὶ ἦ εἰς μὲν Μελιτῖνος, ὀνόματι Θεόδωρος, ὁ δὲ ἄλλος, Παῦλος, ἐκ τῆς Γαλατῶν χώρας. καὶ ὁ μὲν Θεόδωρος καὶ ἀπὸ τῆς μονῆς τοῦ Ἀββᾶ Εὐθυμίου. ἐφόρων ἡ κολούβια ἐκ δερμάτων βουβάλων. ἔμεινα ἡ ἐκεῖ ὡς εἰς δύο χρόνους· ἀπέχοντο ἡ ἀπ' ἀλλήλων ὡς ἀπὸ δύο σταδίων. ἐν μιᾷ οὐκ ὡς ἐπὶ καίρηται Ἰωάννης ὁ μαθητὴς μου, κρούει αὐτὸν ὄφης; καὶ εὐθὺς πύθνηκεν, αἰμορροῦσας δι' ὅλων τῶν μελῶν αὐτοῦ. ἐν θλίψει οὐκ ὑπάρχον, ἀπῆλθον πρὸς τοὺς ἀναχωρητὰς. καὶ ὡς εἶδόν με πεταχθέντα καὶ τετλημένον, πρὸς τοῦ εἶπω πηποτοῦ, λέγουσίν μοι· τί ἐνι Ἀββᾶ Ζώσιμε; ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός; λέγω αὐτοῖς· ναί. ἐλθόντες οὐκ μετ' ἐμέ, καὶ ἰδόντες ἐρρίμμενον εἰς τὴν γῆν, λέγουσίν μοι· μὴ λυποῦ Ἀββᾶ Ζώσιμε, βοηθεῖ ὁ θεός. καὶ φωνήσαντες τὸν ἀδελφόν, λέγουσιν· ἀδελφε Ἰωάννη, ἐγείρε, ὁ γέρον διεταί σου. καὶ εὐθὺς ὁ ἀδελφός ἠγέρθη ἐκ τῆς γῆς. ζητήσαντες ἡ τὸ θηρίον, καὶ κρατήσαντες αὐτό, ἔμπαρθεν ἡμεῖς εἰς δύο ἔκοψαν αὐτό. τότε λέγουσίν μοι Ἀββᾶ Ζωσιμά,

πορεύου εἰς τὸ Σινά. ὁ θεὸς γὰρ πι-
 τεύεται σοὶ θύλακ' ἐκκλησίας Βα-
 βυλῶντος. ὁθὺς οὖν ἡμεῖς ἀνεχωρή-
 σαμεν. Ἐλθόντων ἡμεῶν εἰς τὸ Σι-
 νά, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ Ἀββᾶς *
 Σινᾶ ἐπεμφνέμεν καὶ ἄλλοις δύο εἰς
 Ἀλεξανδρείαν. καὶ κρατήσας ἡμᾶς ὁ
 * Ἀββᾶς Ἀλεξανδρείας, ὁ μακα-
 ριώτατος Ἀπολλινάριος, ἐποίησεν
 οὗν περὶ ὁπισκόποις τὸν μὲν εἰς
 Ἡλιούπολιν, τὸν δὲ εἰς Λεοντόπο-
 λιν, καὶ με εἰς Βαβυλῶνα.

Ἐλεγον ἡμῖν οἱ τοῦ αὐτοῦ ἀγίου
 τόπου πατέρες περὶ τοῦ Ἀββᾶ
 Ορέντου, ὅτι ἐν μιᾷ κυριακῇ ἐ-
 σπλῆνεν εἰς πλὴν ἐκκλησίαν τρέψας
 τὸ χαμμάσιον αὐτοῦ, καὶ ἔξω φο-
 ρήσας τὰ τούτου μαλλία. ἱσαμέ-
 ρου οὖν αὐτοῦ εἰς τὸν χορὸν, εἶπον
 αὐτῷ οἱ τὸν τόπον * οἰκουῦντες χα-
 λόγηρε, ὅθεν τί οὕτως ἐσπλῆνεις,
 καὶ ἐξαγαγὴν ἡμᾶς ποιῆς ἔμμε-
 ροθεν τῆς ξείνων; ὁ δὲ γέροντις εἶπεν
 αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐτρέφατε τὸ Σινά,
 καὶ οὐδὲς ὑμῶν εἶπεν τίποτε κα-
 γῶ ἵνα τρέψω τὸ χαμμάσιόν μου,
 ἐλθεῖτέ με; ὑπάγετε καὶ γῶ
 διορθοῦμαι ἀ' ἐτρέφα.

Διηγήσατο δὲ ἡμῖν ἡ αὐτὴ Ἀμ-
 μᾶς Δαμνιανὴ καὶ τοῦτο, * λέγων,
 ὅτι κατ' ὠρασίαν, περὶ τοῦ
 ἐλκεῖσθαι, ἀπὸ τῶν εἰς τὸν ἄγιον
 Κοσμάν καὶ Δαμνιανόν, καὶ καὶ πα-
 σαν πλὴν νύκτα ἐποίουν. ἤρχετο
 οὖν τῇ ἐσπέρᾳ μία ἡμέρα φρυ-

A vade in Sina. Deus enim tibi
 vult committere Ecclesiam
 Babylonis. Confestim ergo
 recessimus nos. Cumque ve-
 nissemus in Sina, post paucos
 dies Abbas loci illius misit
 me aliosque duos in ministe-
 rium Alexandriam. Ubi te-
 nens nos Papa Alexandriae
 beatissimus Apollinaris, om-
 nes tres fecit Episcopos; u-
 num quidem, Heliopoleos;
 alium verò, Leontopoleos,
 & me, Babylonis.

xcvi. Dicebant nobis ejus-
 dem sancti loci Patres de Ab-
 bate Orento, quod quadam
 Dominicâ ingressus sit in Ec-
 clesiam, verso camaso suo,
 ejusque villos exterius fe-
 rens. Cum igitur staret in
 choro, dixerunt ei qui illo in
 loco degebant; Calogere, seu
 bone Senex Monache, cur ita
 ingressus es, nosque tradu-
 ctionem derisionemque facis
 coram peregrinis? Senex ve-
 rò respondit illis; Vos ever-
 tistis Sina, & nemo vobis
 ne verbum quidem dixit; &
 quia converti ego camasium
 meum, arguitis me? Ite, re-
 stituite quae evertistis. & ego
 quae everti restituiam.

xcvii. Narravit autem no-
 bis eadem Mater Damiana
 etiam hoc; Die, inquit, Pa-
 rasceves, antequam include-
 rer, abii ad S. Cosmam & Da-
 mianum, illicque totam no-
 ctem peregi. Veniebat porro
 vespere anus quaedam Phry-

* In.
 Πάπας

Cap.
 116.

* In.
 οἰκου-
 μωνίᾳ

Cap.
 117.
 * Pro
 λόγου
 υπα

gogalatissa, & dabat omnibus qui in templo erant, ad duo minuta. Noveram igitur eam; quia saepe mihi dederat. Itaque die quodam, consobrina mea, & fidelissimi Imperatoris Mauricii, veniens in sanctani civitatem orationis gratia, mansit per annum. Assumpsi ergo eam, & perrexi ad S. Cosmam & Damianum. Cumque in oratorio essemus, aio cognatae meae; Vide domina, quia venit anus quaedam quae dat duos nummulos; sume illos, ne superbias. Illa verò xgriè ferebat, dicens; Habeone mādaturū accipienti: Tunc dixi illi; Utique accipe; quoniam mulier magna est coram Deo. Totā enim hebdomadā jejuna; & quidquid in hebdomada laborans lucratur, erogat id his qui in templo inveniuntur. Habet autem vidua annos circiter octoginta. Sume igitur minuta, & da illa tu quoque alteri; tantūm ne rejicias anūs sacrificium. Hæc nobis loquentibus, ecce anus quæ veniebat & dabat: cumque venisset, dedit cum omni quiete & silentio. Tribuit autem & consobrinae meae; aiens; Accipe ista, & comede. Ubi ergo discessit, agnovimus quod Deus illi revelasset dictum meum, Sume, & da illa pauperi. Misit igitur unum ex pueris suis, & lupinos ad duo minuta comparavit, & comedit; atque

A χογαλάτιστα, καὶ παρῆχεν πᾶσιν τοῖς οὖσιν εἰς τὸν ναὸν δύο λεπτά. ἥ δὲ οὐκ αὐτῷ ἐπειδὴ πολλάκις μοι ἔδωκεν. ἐν μιᾷ οὐκ ἀνεψία ἐμὴ καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλέως Μαυρικίου, ἐλθούσα ὄχθης χάριν ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει, ἐποίησεν χρόνον. ἔλαβον οὐκ αὐτῷ, καὶ ἀπῆλθον εἰς τὸν ἅγιον Κοσμάν καὶ Δαμιανόν. αἰς οὗ ἐν τῷ ὀκνητῷ ἡμέτε, λέγων τῇ συγγενεῖ μου βλέπε κυρία, ὅτι ἔρχεται μία γυνὴ δίδουσα δύο νομίσματα λάβε αὐτὰ, μὴ ὑπερφανίσῃς. ἡ δὲ ἐδυχερέωνεν λέγουσα· εἰποὶν δὲ ἔχω λάβειν; τότε εἶπον αὐτῇ· ναὶ λάβε, ὅτι ἡ γυνὴ καὶ θεὸν μεγάλην ὄσιν· ἔλεον γὰρ τίω ἐδδομένα ῥογυεῖ αὐτὰ τοῖς εὐεσχομένοις ἐν τῷ ναῷ· ἔχει δὲ ἡ γυνὴ ταῖς ὁδοήκοντα ἔτη. λάβε οὐκ αὐτὰ, καὶ δίδως αὐτὰ καὶ σὺ ἄλλω μόνον τίω θυσίας τῇ γυναικὶ μὴ ἀποτρέψῃς. ταῦτα ἡμῶν λαλοῦντων, ἰδὼν ἡ γυνὴ ἐρχομένη καὶ δίδουσα· καὶ ἐλθούσα ἔδωκεν μετὰ πάσης ἡσυχίας καὶ σωπῆς. δίδωκεν δὲ καὶ τῇ ἐμῇ ἀνεψίᾳ, εἰπούσα· λάβε ταῦτα, καὶ φάγε. αἰς οὐκ ἀπῆλθον, ἐγνωμὲν ὅτι ὁ θεὸς ἀπεχάλυψεν αὐτῇ ὅτι εἶπον, λάβε καὶ δὸς αὐτὰ πτωχῷ. ἐπεμψεν οὐκ ἐπὶ αὐτὰ παιδὰ αὐτῆς, καὶ ἔλαβεν εἰς τὰ δύο λεπτά θερμῶς, καὶ ἔφαγον, καὶ

διεβεβαίωσατο τῷ ᾧ ἦν, λέγουσα, ὅτι γλυκέα ἦσαν ὡς τὸ μέλι ὥστε θαυμάσαι αὐτὴν, καὶ δοξάσαι τὸν δόντα χάριν τοῖς δούλοις αὐτῆς.

Παρεβόλοντο τῷ Ἀββᾷ Ἀθανασίῳ ἐν τῇ λαύρᾳ καὶ ἐν ἀγίοις πατρὶς ἡμεῖς Σάββα, καὶ διηγήσατο ἡμῖν, λέγων, ὅτι ἡ κηκεῖ διηγουμένου καὶ Ἀββᾷ Ἀθηνογόνοιο καὶ ὁπισκοπου Πετρῶν, καὶ υἱὸς δ' Ἀμμᾶς Δαμασκῆς, τί τοιοῦτον, ὅτι ἀδελφὸν εἶχαν ἡ μάμμη μου Ἰαννία, ὀνόματι Ἀδελφίου ἐπίσκοπον Ἀραβίης. εἶχε καὶ ἀδελφὴν ἡγουμένην καὶ μονῆς τῆς γυναικῶν. ἐν μαῖου αὐτῇ πῆλθεν ὁ ἐπίσκοπος εἰς τὸ μοναστήριον, εἰς ἐπίσκεψιν καὶ ἀδελφῆς αὐτῆς. καὶ ἐν τῷ εἰσέναι αὐτὸν ἐν τῷ μεσάλλῳ τοῦ μοναστηρίου, θεωρεῖ μίαν τὴν ἀδελφὴν καὶ παρὰ δαίμονος ἐνοχλουμένην, καὶ ἐν τῷ εἰδέναι ἐρριμμένην. καλέσας οὖν ὁ ἐπίσκοπος τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, λέγει αὐτῇ· ἀρέσκει σοι πῶς ἡ ἀδελφὴ αὐτῇ καὶ παρὰ δαίμονος ἀδικεῖται καὶ ἀχημονεῖ; ἢ ἀγνοεῖς ὅτι κρίμα βασάνης ὅλων τῶν ἀδελφῶν, ὡς ἡγουμένη; ἢ καὶ λέγει αὐτῇ καὶ γὰρ πέχεσθαι πρὸς τὸν δαίμονα; ὁ καὶ ἐπίσκοπος πάλιν λέγει αὐτῇ· καὶ ὁδὸς τί ποιῇ ποσάτα ἐστὶν; καὶ ποιήσας εὐχὴν ὁ ἐπίσκοπος, ἐκαθάρισεν καὶ ἀδελφὴν.

Ἐλεγε δὲ αὐτὸς Ἀββᾶς Ἀθανάσιος, ὅτι οἱ πατέρες ἡμεῖς τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀκνημοσύνῃν μέ-

A per Deum asseverabat, dulces fuisse tamquam mel; ita ut ipsa miraretur, & glorificaret Deum, qui dat gratiam servis suis.

xcviii. Perreximus ad Abbatem Athanasium in Lauram sancti Patris nostri Sabæ, narravitque nobis, dicens, audisse se tale aliquid, referente Abbate Athenogene Petrarum Episcopo, filio Ammæ sen Matris Damianæ; Fratrem habuit avia mea Jannia, nomine Adelphium Episcopum Arabissi; habuit pariter sororem præpositam Monasterii mulierum. Semel igitur profectus est Episcopus ad Monasterium, visitandæ sororis gratiâ. Cumque intraret in atrium Monasterii, vidit unam de Sororibus à Dæmone vexatam, & prostratam solo. Vocans igitur Episcopus sororem suam, ait illi; Placetne tibi, ut Soror ista à Dæmone injuriâ afficiatur, & indecore se gerat? An ignoras quòd judicium portes omnium Sororum, tamquam præposita? Illa verò ait ad ipsum; Et ego quid facere possum adversus Dæmonem? Episcopus autem rursus dixit ei; Et hic quid facis tot annis? Factâque oratione, Episcopus Sororem mundavit.

xcix. Dicebat idem Abbas Athanasius; Patres nostri abstinentiam & inopiam seu rerum omnium nuditatem us-

Cap.
113.

Cap.
110.

que ad mortem servaverunt: A
nos autem ventres nostros &
crumenas dilatavimus.

c. Dixit iterum Senex; Sub
Patribus nostris studiosè ex-
petebatur quies distractionis
omnis expert: nunc verò a-
pud nos olla viget & opus
manuum.

ci. Narravit nobis & istud
Abbas Athanasius; Venit mi-
hi aliquando ejusmodi cogi-
tatio; Quidnam eventurum
est certantibus & non certan-
tibus? Factusque sum velut in
ecstasi, & venit aliquis qui
dixit mihi; Sequere me: at-
que adduxit me in quemdam
locum plenum luminis, sta-
ruitque me juxta unam ja-
nuam, cujus species enarrari
non potest: audiebamus au-
tem quasi multitudinem inte-
riùs innumerabilem laudan-
tium Deum. Cùmque pulsa-
remus, audivit quispiam in-
tus, dixitque; Quid vultis?
Ait ductor meus; Ingredi vo-
lumus. Ille verò respondit di-
cens mihi; Non ingreditur
huc quispiam qui in negligen-
tia vixerit: sed si intrare vul-
tis, abite certatum, & nihil
quidem in vano hoc sæculo
æstimeris.

Cap.
231.

ci. Narravit nobis Proco-
pius Scholasticus, Porphyreo-
nites, de Abbate Zacchæo;
Duo filii mei in Cæsarea lege-
bant seu studebant. Orta au-
tem est Cæsarez ingens pesti-
lencia; & affligebat propter

χει θανάτου ἐτήρησαν· ἡμεῖς ὅ-
ἐπλατύνουμεν τὰς κοιλίας ἡμῶν καὶ
βαλάντια.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρον· ὅτι τῶν
πατέρων ἡμῶν Θεοδοσίου καὶ
τοῦ Ἀθανασίου· νυνὶ δὲ πρὸς τῆς
ἐπὶ ἡμῶν χεῖρας καὶ χεῖρες.

Διηγήσατο ἡμῖν καὶ τοῦτο ὁ Ἀθ-
ανάσιος Ἀθανάσιος, ὅτι ἦλθόν μοι ποτὶ
λογισμὸς λέγων, ὅτι ἀρχή ἐστι τοῖς
ἀγωνιζομένοις καὶ τοῖς μὴ ἀγωνιζο-
μένοις; καὶ ἐγρόμην ὡς ἐν ἐκστάσει,
καὶ ἦλθόν τις λέγων μοι ἀκολουθεῖν
μοι καὶ ἀπήγαγόν με ἐν τινὶ τόπῳ
φωτὸς πεπληρωμένῳ, καὶ ἔστη
με πρὸς μία πόρτην, καὶ τὸ εἶ-
δος οὗτο ἔστι διηγήσασθαι· καὶ ἡ-
καίομεν ὡς ὅτι πλήθους ἔνδοθεν
ἀριθμήτου ὑμνουῦντων τὸν θεόν.
καὶ κρουσάντων ἡμῶν, ἐπήκουσέν
τις ἔσωθεν λέγων· τί θέλετε; λέ-
γει ὁ ὁδηγὼν με· εἰσελθεῖν θέλο-
μεν. ὃ δὲ ἀπεκρίθη λέγων μοι· οὐκ
εἰσέρχεται ὁδε τις, ἐν ἀμελείᾳ
ζῶν· ἀλλ' εἰάν θέλετε εἰσελθεῖν,
ἀπέλθετε ἀγωνίσασθαι, μηδὲν
μέντοι ἐν τῷ κόσμῳ τὰ ματαῖα
λογιζόμενοι.

Διηγήσατο ἡμῖν Περσκόπιος ὁ
χολαστικός ὁ Πορφυρεωνίτης, πρὸς
τὸν Ἀθανάσιον Ζαχαρίου, λέγων, ὅτι οἱ
δύο υἱοὶ μου ἐν Καισαρείᾳ ἀνεγί-
νωσκον. γέγονεν οὖν μέγα θανάσιον
ἐν Καισαρείᾳ, καὶ ἐθλίβοντο διὰ τὰ
τίκτα

τένα μου, μὴ σποδένωσιν, καὶ πᾶσι A
ποιῶσαι σὺν ἡδύν. ἔλεγον ἡδὺν
ἐμαυτῷ ἐὰν πέμψω, καὶ λάβω αὐ-
τούς, ὅρην ἰδοὺ φυγὴν σὺν ἐνι.
ἀλλ' ἐάσω αὐτούς ἐκεῖ; μὴ πως
σποδένωσιν, καὶ μὴ ἴδω αὐτούς. μὴ
γινώσκων οὐδὲ τὸ τί ὄφελον ποιῶ-
σαι; λέγω ὑπὲρ πάντων τῶν Ἀβ-
βᾶν Ζαχαρίων, καὶ εἰ τι εἴποι μοι,
τοῦτο ποίω. ὑπὲρ πάντων ἐν τῇ
ἀγίᾳ Σιών. ἐκεῖ ᾧ ἀγαπαιτὸς
ἐχόλαζε, καὶ οὐχ εὖρεν αὐτόν. καὶ B
* ἔρχομαι ἐν τῷ μεσσηνίᾳ, καὶ λέγω
αὐτῷ περὶ τῆς ὑδὸν μου. ὡς οὐδὲ
ἤκουσεν, καὶ ἀνατολὰς ἐγράφη,
καὶ περιεῖχεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐκ-
πεταμένῳ ὡς ἄρας δύο μὲν
λαλήσας. τότε γραφεὶς περὶ μέ,
λέγει μοι ἰερσεῖ, μὴ θλιβῇς· τὰ
παιδιά σου σὺν σποδίνουσιν εἰς
τὸ θανάτικόν, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ δύο ἡ-
μέρας πάλιν τὸ θανάτικόν σποδὶ Κα-
σαρείας. * * *

Εἶπεν πάλιν ὁ αὐτὸς Ἀββᾶς
Ἰωάννης, ὅτι ὅτε ἤμην νεώτερος,
ἐπόρου ἀπέρχεσθαι περὶ πάντων με-
γάλους καὶ ἰσχυροὺς γέροντας, ὥστε
ἐλογιζέσθαι καὶ ἀφελείσθαι παρ'
αὐτῶν. ἤκουσα οὐδὲ τῶν Ἀββᾶν
Καλλιπικῶν τοῦ μεγάλου, τοῦ εἰς
τὸ μόνον τοῦ Ἀββᾶ Σάββα, τοῦ
ἐκλείου καὶ παρέχοντός τινα τῶν
συνήθων αὐτῷ ἀπελθεῖν με περὶ
αὐτόν. ἀπῆλθον οὐδὲ περὶ αὐτόν.
καὶ περὶ Ζαχαρίας ὁ ἐνέγκας με

Tom. II.

filios meos, ne morerentur;
nesciebamque quid agerem.
Aiebam enim apud me; Si
misero, & arcessero illos,
iram Dei fugere possibile non
est. Sed dimittamne eos illic?
Ne fortè moriantur, nec am-
plius illos videam. Ignorans
ergo quid facere oporteret,
aio; Vadam ad Abbatem Zac-
chæum, & quod dixerit mihi,
hoc faciam. Perrexi igitur in
sanctam Sion; illic enim sem-
per morabatur vitam quie-
tam ducens; & non inveni
eum. Veni autem in medium
atrium sanctæ Mariæ Dei geni-
tricis, & inveni illum stantem
in angulo atrii. dixique illi de
filiis meis. Cum ergo audisset,
conversus est ad Orientem, &
intendit in cælum protensus
quasi per duas horas nihil lo-
quens. Tunc verò conversus
ad me, dixit mihi; Confide, ne
affligaris; filii tui non inter-
C ibunt in hac luc, sed & ea post
duos dies cessabit de Cæsa-
rea. * * *

CIII. Dixit iterum idem Ab-
bas Johannes; Cum essem ju-
nior, cupiebam pergere ad
magnum magnique nominis
Senes; ut ab eis benedicerer
atque emolumentum caperem.
Audiens igitur de Abbate Cal-
linico, magno illo, qui in Mo-
nasterio Abbatis Sabæ dege-
bat inclusus, oravi quemdam
ex familiaribus illius, ut me
ad ipsum duceret. Abii itaque
ad eum. Et assidens is qui me

FFF

adduxerat Frater, ad fenestram, per multam horam loquebatur eum eo. Ego verò in meipso reputabam, quòd numquam me vidisset Senex, nec gratè ac germanè suscepturus esset me. Recedens ergo Frater ille, permittit ut ingrederer & Senem salutare, atque ab eo benedicerer; & ait illi; Ora & pro seruo isto tuo, Pater, quia nunc primùm huc venit, Senex autem dixit; Reverà, fili, agnosco illum. Nam ante viginti dies descendi ad sanctum Jordanem, & occurrit mihi in via, dixitque mihi, Ora pro me; & ego interrogavi eum, Quod est nomen tuum? responditque mihi; Johannes: atque ab eo tempore cognosco eum. Hoc ubi audivi ego, intellexi, quia quando in mente habui ad ipsum proficisci, revelavit ei Deus & nomen meum, & quis essem.

Cap.
238.

CIV. Narravit autem nobis hoc quoque Senex idem; Quando erat Abbas Sergius Anachoreta in Ruban, post secessum ipsius de Sinz, misit huc in Monasterium quemdam Monachum juvenem, ut baptizaretur. Interrogantibus autem nobis causam cur baptizandus esset, dixit nobis minister ipsius Abbatis Sergii Abbas Sergius; Iste venit, volens nobiscum manere in eremo: ego autem, tamquam minister, suscepi

Α ἀδελφὸς τῇ θυνίδι, ἐλάλει σὺν αὐτῷ ἀγαθὰ πολλὰ ὡς ἐστιν. ἐγὼ ὅτι ἐν ἐμαυτῷ διέλαβον, ὅτι οὐδέποτε με ἐώρακεν ὁ γέρον, καὶ οὐκ ἔχει γνησίως με δεῖξασθαι. ὑποχωρήσας οὖν ὁ ἀδελφὸς Σκεῖτος, ἐπέπευξέν με εἰσελθεῖν καὶ ἀσπασασθαι τὸν γέροντα, καὶ διλογηθῆναι παρ' αὐτοῦ, εἰπὼν αὐτῷ· εὖξαι καὶ ὑπὲρ τοῦ δουλου σου τούτου, πάτερ, ὅτι ἐν τωράτοις ἦλθεν ἐνταῦθα. ὁ δὲ γέρον ἐπεὶ φέρεται τέκνον, γυναιξω αὐτόν. τῷ δὲ ἑκατὶ ἡμερῶν κατήλθον εἰς τὸν ἄγιον Ἰορδάνην, καὶ ὑπενώτησέν μοι εἰς τὴν ὁδόν, ἥτις εἰπέν μοι· εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ καὶ ἐρωτήσῃ αὐτόν, τί τὸ ὄνομά σου; καὶ εἰπὲν μοι, Ἰωάννης· καὶ ἀπὸ τότε γινώσκω αὐτόν. τοῦτο οὖν ἀκούσας ἐγὼ, εἴπων ὅτι ὅτε ἐνεθυμήθην ἀπελθεῖν τῷ αὐτῷ, ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ θεὸς καὶ τὸ ὄνομά μου, ὅτι ἐγὼ εἰμι.

Διηγέσθαι δὲ καὶ τοῦτο ἡμῖν ὁ αὐτὸς γέρον, ὅτι ὅτε ἡμεῖς ὁ Ἀββᾶς Σέργιος ἀναχωρητὴς εἰς τὸν Ρουβᾶν, καὶ τὸ ἀναχωρῆσαι αὐτὸν ἐκ τοῦ Σινᾶ, ἐπεμψεν ἐνταῦθα εἰς τὸ μοναστήριον, πνὴ μοι ἀχὸν νεώτερον, ὅτι τὸ βαπτισθῆναι. ἡμεῖς δὲ τὴν αἰτίαν ἀγαθὰ βαπτίζεται ἐπερωτώνται, ἔλεγον ἡμῖν ὁ ἀναχωρητὴς αὐτῷ τοῦ Ἀββᾶ Σέργιου ὁ Ἀββᾶς Σέργιος, ὅτι ὅτε ἦλθεν, θέλων μείναι μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐγὼ δὲ ὡς ἀναχωρητὴς ἐδεξάμην αὐτόν, πολλὰ

νοητήσας αὐτὸν, μὴ ἀδυνατῶν
 * εἰατὸν εἰς τοιαύτῳ ἀναχωρή-
 σῃς ᾧ ἔστιν ἔνστασι αὐτοῦ, τῇ
 ἐξῆς λαβαὶν αὐτὸν ἀπὸ λῆθι πρὸς
 τὸν γέροντα. ὁ δὲ γέρον ἀγὼς ἰδὼν
 αὐτὸν, πρὸς τὸ μετὰ λαλήσας, λέ-
 γει μοι χαρὶς σου. τί θέλεις ὁ ἀδελ-
 φός εὖτος; ἐγὼ δὲ εἶπα. Ὁ Θεὸς ἀγα-
 θὸν μετ' ἡμῶν. τότε λέγει μοι ὁ
 γέρον. πῶς δὲ ἀδελφε, οὗτος οὐκ
 ἐβαπτίσθη. ἀλλ' ἀπένεψε αὐτὸν εἰς
 τὸ μολὺ τῆς ὀνομαζομένης, καὶ ποιεῖσιν
 αὐτὸν βαπτισθῆναι ἐν τῇ ἁγίᾳ
 Ἰορδάνῃ. ἐγὼ δὲ πρὸς τὸν λόγον
 ἐκπλαγίς, ἠρώπων τὸν ἀδελ-
 φόν; πῶς εἴη ἔτι ποιεῖν εἴη. ὁ δὲ ἔλε-
 γει αὐτὸν οὐκ ἔστι δύσεως εἶναι, καὶ
 οὐ γονεὺς αὐτοῦ ἑλλείπει ὑπάρ-
 χειν, καὶ μὴ εἰδέναι ᾧ ἐβαπτίσθη,
 ἢ οὐ. τότε οὐκ ἀποχρησάμενος αὐ-
 τὸν, ἐποίησάμενος αὐτὸν βαπτισθῆναι
 εἰς τὸν ἅγιον Ἰορδάνην, καὶ ἔμεινεν
 εἰς τὸ μοναστήριον, ὡς χαριστὶν τῷ
 Θεῷ.

Περὶ τοῦτου ἡ Αἰβᾶ Σεργίου ἡ
 ἀναχωρητοῦ, διηγήσατο ἡμῖν ὁ Αἰ-
 βᾶς Σεργίος ὁ Ἀρμενίος, ὁ αὐτοῦ μα-
 θητὴς, ὅτι πολλὰ ἠνόχησεν ὁ Αἰβᾶς
 Γρηγόριος, ὃς καὶ ἡγουμένος τῷ λαῷ
 εἰς Φαράν, ἵνα λάβῃ αὐτὸν πρὸς τὸ
 γένεσθαι. ἐν μὲν οὐκ ἀποχρησάμενος αὐ-
 τὸν πρὸς τὸν γέροντα, καὶ ὁ γέρον
 τότε πρὸς τὰ μέρη τῆς νεκρᾶς θαλάσ-
 σης. ὡς οὐκ ἐξέωρθε αὐτὸν ὁ γέρον,
 ἠπάσατο αὐτὸν πᾶν ἀσμένως, καὶ

A illum, pluribusque admonui,
 ne inconsideratè ac sine pro-
 batione addicere se huic insti-
 tuto. Ut verò cognovi ipsius
 propositum & constantiam,
 die sequenti sumens eum, abii
 ad Senem. Qui statim ac vi-
 dit illum, antequam loquerer
 quidquam, ait mihi scorsum;
 Quid vult Frater iste? Ego
 verò dixi; Rogat nobiscum
 degere. Tunc dicit mihi Se-
 nex; Crede Frater, iste bap-
 tizatus non fuit; sed adduc
 eum in Monasterium Eunu-
 chorum, & facient ut bap-
 tizetur in sancto Jordane. Ego
 verò ad eum sermonem stu-
 pens, interrogavi Fratrem,
 quis esset, & unde esset. Ille
 autem respondit, se ex Occi-
 dente esse, parentesque suos
 esse Gentiles, nec etiam scire,
 utrum baptizatus esset, an
 non. Tunc itaque eum Cate-
 chesibus per nos instructum,
 fecimus in sancto Jordane
 baptizari: & mansit in Mo-
 nasterio, gratias Deo agens.

cv. De hoc Abbate Sergio Cap.
 Anachoretâ narravit nobis 139
 Abbas Sergius Armenus ejus
 discipulus; Plurimum mihi
 molestus fuit Abbas Grego-
 rius, qui erat prepositus Lau-
 ræ Pharon, ut illum Seni ad-
 ducerem. Die ergo quadam
 deduco illum ad Senem; qui
 tunc erat circa partes maris
 mortui. Cum igitur vidisset
 hominem Senex, libentissi-
 me salutavit eum, allatæque

aquâ lavit pedes ejus, ac per totam diem collocutus cum eo de rebus animæ utilibus, die aliâ dimisit eum. Postquam ergo abscessit Abbas Gregorius, dico Seni; Scis, Pater, quia scandalizatus sum, quod cum multis Episcopos & Presbyteros, aliosque duxerim ad vos, nullius umquam illorum pedes laviſti, niſi tantum Abbatis Gregorii solius. Tunc ait ad me Senex; Fili, ego quis ſit Abbas Gregorius nescio; hoc dumtaxat novi, quod Patriarcham exceperim in spelunca mea. Nam & Omophorio eum vidi amictum, & sanctum Evangelium ferentem. Quod & evenit. Post sex enim annos dignum Abbatem Gregorium judicavit Deus, qui fieret Theopolis Patriarcha, sicut præviderat Senex.

Cap.
140.

CVI. Dicebant quidam Senum de Abbate Gregorio Theopoleos Patriarcha, quod hisce virtutibus claruerit, Eleemosynâ, injuriarum oblivione, lacrymis. Habuit quoque compassionem maximam erga peccatores. Quorum omnium rerum etiam nos sæpe experimenta cepimus.

Cap.
141.
* Al.
πίς
σκήπας

CVII. Ideo enim sciniphes patior, ut vermem pervigilem effugiam. Similiter & æstum hunc perfero, veritus ignem perpetuum: hic enim temporalis est, ille verò finem non habet.

A ἐνέγκας ὁδῶν, ἐνιφαναὶ τοῦ σὺν πόδας, καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας διελάλησιν αὐτῷ πρὸς ὠφελείας ψυχῆς· τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ ἀπέλυσεν αὐτόν. ὡς οὖν ἀπῆλθεν ὁ Ἀββᾶς Γρηγόριος, λέγω τῷ γέροντι οὐδας πᾶτερ, ὅτι ἐσκαυδαλίωθην, ὅτι πολλοὺς ὁπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις καὶ ἄλλοις πινὰς ἔφερα πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐδέποτε οὐδεὶός αὐτῶν ἐνιφανᾶς σὺν πόδας, εἰ μὴ τῷ Ἀββᾷ Γρηγορίου καὶ μόνου. τότε λέγει ὁ γέρων πρὸς μέ· τέκνον, ἐγὼ τίς ὅστις ὁ Ἀββᾶς Γρηγόριος οὐκ οἶδα· τοῦτο μόνον οἶδα, ὅτι ταπειάρχην ἐδέξαμην εἰς τὸ σπήλαιόν μου. καὶ ᾧ ὡμοφρόεον αὐτῶν εἶδα πειθεσθῆναι, καὶ τὸ ἅγιον ἀναγέλιον βασιάζοντα. ὁ πρὸς καὶ γέροντι. καὶ ᾧ ἐξ ἡρώοις ἡξίωσεν ὁ θεὸς τὸν Ἀββᾶν Γρηγόριον ταπεινὰρχην καλεῖσθαι ἐν Θεουπόλει, καθὼς πρὸς εἶδεν ὁ γέρων.

C Ελεγχόν πνεις τῷ γέροντι πρὸς Ἀββᾶ Γρηγορίου τοῦ ταπεινάρχου Θεουπόλεως, ὅτι κατόρθωσεν ταύτας τὰς πράξεις, ἐλεημοσύνην, ἀμνησιχαίαν, δάκρυα. εἶχεν δὲ καὶ συμπάθειαν πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας πολλῶν. ὡν καὶ ἡμεῖς πλείστην πείραν ἐχήμεν.

Ἐπομνήσω· καὶ * σὺν σκίφας, ἵνα τὸν σκώληκα τὸν ἀκοίμωτον διαφύγω. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν καύσωνα τοῦτον βασιάζω, δεδοικώς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον· τοῦτο γὰρ πρὸς σκαμνόν, ἐκείνο δὲ τέλος οὐκ ἔχει.

Ελεγί τις ἴδ' ἡγείνται τοῖς Ἀ
ἀδελφοῖς εἰς τὰ Κέλλια· μὴ αἰρε-
τήσωμεν Λίγυπτιας δουλεύειν ἡ-
δοαῖς, αἱ * Φαραῶν τῷ ὀλεθρίῳ
τυραννίᾳ.

Εἶπεν πάλιν· εἴθ' ὅσιν *θεὸς* τὰ
κακά παύσειν ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι,
ποσαῦτ' ἔχον *θεὸς* τὰ καλὰ· καὶ
ὅσοι ἀπεύδουσιν *θεὸς* τὰ θέρπεα καὶ
ταῖς ἀσθενείαις ἰορταῖς, *θεὸς* φιλο-
χρημαῖαι καὶ κενοδοξία καὶ ἀδικίαι,
μετέπηκαν εἰς πόθον εὐσεβείας. Οὐκ *B*
ἀν' ἡγόμισαμεν ὅσον ἔσθ' ἡθεὶς
τελευτήμεθα, καὶ κατὰ δαιμόνων
ἰχύομεθα.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρον· *θεὸς* μετ-
έσθ' οὐδ' ἄλλο, οὐδ' ἔσθ' ἄλλο, οὐδ' ἔσθ' ἄλλο,
λίγον ὑπολιμπανόμενον. τί ποίνων
τὸν *θεόν* ἔχοντος βοηθόν, ἰχυρώτε-
ρον ἢ μακαριώτερον;

Εἶπεν πάλιν· πανταχοῦ *μετ'* ὁ
θεὸς ὑπάρχει· ἐγγίσει δὲ τοῖς εὐ-
σεβοῦσιν καὶ ἀγωνιζομένοις, τοῖς οὐ
μέγιστοις ἐπαγγελίας σέμνοις, ἀλλὰ
δι' ἔργων λαμπροῖς. ὅπου δὲ ὁ
θεὸς, τίς ὁπιοῦν βουλήσεται,
ἢ τίς ἰχύει βλάπτει;

Εἶπεν πάλιν· ἀνθρώπων ἰχύς
οὐκ ἐν τῇ φύσει· τρεπὴν γὰρ αὐ-
τῇ· ἀλλ' ἐν τῇ περὶ τοῦ *θεοῦ*
θεοῦ βήτοισι. *θεοῦ* περὶ σωμὲν οὐκ
τὴν ψυχὴν ἡμῶν, τέκνα, ὅσον τὸ
σῶμα.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρον· συναγα-
γόμεθα τὰ τὴν ψυχῆς *θεοῦ* περὶ

cxviii. Dicebat Senum qui- *cap.*
dam Fratribus in Celliis; Non *144.*
appetamus Aegyptiis servire
voluptatibus, quæ obnoxios
faciunt Pharaoni pernicioso
tyranno.

cix. Dixit iterum; Utinam
quantum studii circa mala ha-
bent homines, tantum ha-
berent circa bona; & tan-
tum studium erga spectacula,
inanesque solemnitates, erga
avaritiam & vanam gloriam
atque injustitiam, transfer-
rent ad affectum pietatis.
Non sanè ignorassemus quan-
tum à Deo honorati simus,
contraque Dæmones valea-
mus.

cx. Dixit iterum Senex;
Deo nihil quidquam majus
est, neque par, neque paullu-
lum inferius. Quid ergo for-
tius & beatius illo, qui Deum
habet adiutorem?

cx. Iterum dixit; Ubique
quidem Deus est; at piis atque
certantibus propinquat; iis
qui non professione solà ho-
nestantur, sed operibus clari
sunt. Ubi verò est Deus, quis
insidiari volet, aut quis valet
nocere?

cxii. Dixit rursus; Homi-
num vires non in natura sunt;
quæ nempe est mutationi ob-
noxia; sed in proposito, cum
Dei adiutorio. Curemus ita-
que animam nostram, filii,
quantum curamus corpus.

cxiii. Iterum dixit Senex;
Colligamus animæ curatio-

nes, hoc est, pietatem, justitiam, humilitatem, subjectionem. Maximus enim animarum medicus Christus Deus noster prope est, vultque curare nos. Ne igitur aspernemur.

cxiv. Adhuc dixit; Docet nos Dominus temperantes esse; nos autem miseri, per delicias majorem in modum voluptates exquisivimus.

Rom.

v. 1. 13.

Philipp.

xv. 13.

14.

cxv. Iterum dixit Senex; Exhibeamus nos Deo; ut ait Paulus; tamquam ex mortuis viventes: neque respicientes retro, quæ sunt priora obliviscamur; sed ad destinatum persequamur in bravium supernæ vocationis.

cxvi. Interrogatus est Senex à quodam Fratre; Quare assidue judico Fratres? Respondit Senex; Quia nondum te ipsum cognovisti. Qui enim ipsum se novit, quæ ad Fratres spectant non intuetur.

Cap.

246.

cxvii. Cum essemus in Nono, in Coenobio Tugara, narravit nobis Abbas Menas Coenobiaicha, de sancto Papa Eulogio, per hæc verba: Nocte quadam, dum Canonem suum seu officium precum perageret seorsum in Episcopii oratorio, vidit prope se assistere Julianum Archidiaconum. Ut verò conspexit illum, turbatus est, quod ausus fuisset ingredi, absque prævia significatione. Tacuit tamen. Et completo Psalmo, prostravit

Α. ματα, ποτ' ἔην εὐσέβειας, δι-
χρησύνῃ, παπεινοφροσύνῃ, ὑπο-
ταγῇ. ὁ ᾧ μέγιστος ἰατὸς τῆς ψυ-
χῆς Χεῖρας ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐγγὺς ὄντι,
καὶ θέλει θεραπεύσαι ἡμᾶς. μὴ οὖο
καταφροσησώμεθα.

Εἶπεν πάλιν· διδάσκει ἡμᾶς ὁ
κύριος σώφρωνας εἶναι· ἡμεῖς ὅ οἱ
ἀθλοῖ, διὰ τὴν περὶ ἡμῶν μεζόντως τὰς
ἡδονὰς περιεργαζόμεθα.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρον· ὁ Θεὸς ἐπι-
στομὴν ἑαυτοῦς τῷ Θεῷ, ὡς Παῖλός
φησιν, ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντες· μήτε
βλέποντες εἰς τὰ ὀπίσω, τῆς ἐμ-
πορθεῖν ὀπιλάσσωμεθα· ἀλλὰ
καὶ σκοποὶν διώκωμεν εἰς τὸ βραβεῖον
τῆς αἰωνίου κλήσεως.

Ἐρωτήθη γέρον· ὑποπνὸς ἀ-
δελφού· διατί συνεχῶς κρίνω τοῦ ἀ-
δελφούς; ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ὅτι
οὐπω ἐνώκαας ἑαυτόν. ὁ ᾧ ἑαυτοὶ
γινώσκων, τὰ τῆς ἀδελφῶν οὐ
C. γινώσκων.

Οὐσιν ἡμῖν ἐν τῷ ἐννάτῳ ἐν
τῷ κοινοβίῳ Τουγαρά, διηγήσατο
ὁ Ἀββᾶς Μηνᾶς ὁ κοινοβιάρχης,
ὡς ποτ' ἐν ἀγίοις πάσι Εὐ-
λογίου, λέγων, ὅτι ἐν μαζὶ νυκτὶ,
ἐν ᾧ ποιεῖ τὸν κανόνα καπι-
δίου ἐν τῷ εὐχτηρίῳ τοῦ ἑπι-
σκοπίου, θεωρεῖ πλοῖον αὐτοῦ ἐ-
σώτα Ιουλιανὸν τὸν ἀρχidiacono-
ν. ὡς ὅτε ἴδεν αὐτόν, ἐπαράδρη,
διότι ἐτόλμησεν εἰσελθεῖν μὴ μη-
νύσας. πάλιν ἐσιώπησεν. καὶ
πληρώσας τὸν ψαλμὸν, ἔβαλε

μετανοίας. ἔβαλεν ᾧ καὶ ὁ ὠφθεις αὐτῷ ἐν εἶδει τοῦ δεξιδιακόνου. εἶτα ἀναστάντος τοῦ πάππα, καὶ προσκυλήσας, ἐκείνῳ ἔμεινε ὅτι τοῦ εἰδέναι. ὅτι γραφεὶς αὐτῷ ὁ πάππας λέγει αὐτῷ ἕως οὗ ὅσον ἐγείρη; ὁ δὲ λέγει αὐτῷ ἔάν μὴ σὺ αὐτὸς ὀρέξης τιλὴ χεῖρα καὶ ἀναστήσης με, οὐ δύναμαι ἐγείρεσθαι. τότε ὁ Ἀββᾶς ἐκπίνας αὐτῷ τιλὴ χεῖρα, ἔκρατήσας αὐτὸν ἤγειρεν. ἤρξατο δὲ πάλιν τοῦ ψαλμοῦ καὶ γραφεὶς οὐκέτι ἔβλεπε πια. καὶ οὐκ ἐπληρώσας αὐτὸν τὸν χανόνα τὸν ἐωθινόν, ἐφώνησεν τὸν κουβουκλάειον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ διατί ὅσον ἐμήνυσας τὸν δεξιδιακόνου ἄσσοδον, ἀλλ' οὕτως ἀμνηστὴ εἰσῆλθαι πρὸς με, καὶ τοῦτο ἐν νυκτί; ὁ δὲ ἔλεγε μήτε ἐμερκαῶσαι πια, μήτε δὲ ἀσπλῆν. ἀπετήσας δὲ ὁ πάππας λέγει χάλεσόν μοι ὡδὲ τὸν θυρεόν. καὶ ἐλθόντι, λέγει αὐτῷ οὐκ ἀνῆλθιν ὁ δεξιδιακόνῳ Ἰουλιανῷς ὡδὲ; ὁ δὲ μετ' ὅρκου διεβεβαίωσατο, ὅτι οὐτε ἀνῆλθεν οὐτε κατήλθεν. καὶ τότε μὲν ἡσύχαζεν ὁ πάππας. πρωίας δὲ ἡμερμύης, ἀνῆλθεν δεξιδιακόνῳ Ἰουλιανῷς εἰς προσκύνησιν. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ πάππας διατί οὐκ ἐφύλαξας τιλὴν τάξιν δεξιδιακόνου Ἰουλιανῷ, ἀλλ' ἀμνηστὴ ἀνῆλθες πρὸς με τῇ νυκτί ταύτῃ; ὁ δὲ λέγει μακάρις ὁ χάρις τοῦ δεσπότου μου, οὐτε

A se pœnitentium in morem. Qui autem ipsi apparuerat in specie Archidiaconi, etiam prostravit se. Dein cum Papa surrexisset atque adorasset, ille mansit in pavimento. Conversus itaque Papa dicit illi; Quamdiu non surgis? Ille verò ait ipsi; Nisi mihi ipse tu porrigas manum, & erigas me, surgere non possum. Tunc Abbas extensâ manu suâ, apprehensum illum erexit. Inchoavit autem iterum Psalmum: & conversus, non amplius vidit quempiam. Postquam igitur impleisset matutinas preces, vocavit cubicularium suum, dixitque ei; Cur non annunciâsti Archidiaconi ingressum, sed ita nullo indicio facto intravit ad me, idque per noctem? Ille verò, neque aliquem à se visum, nec ullum ingressum fuisse asseveravit. Quod cum noller credere Papa, ait; Vocamihi huc ostiarius. Cui venienti dicit; Nonne huc accessit Archidiaconus Julianus? Ille verò cum juramento affirmavit, quod nec venisset nec rediisset. Ac tunc quidem quietem tenuit Papa. Manè autem factò ascendit Archidiaconus Julianus, ut adoraret seu saluteret. Ait ad illum Papa; Quare non servasti ordinem Archidiacone Juliane, sed absque nuncio ingressus es ad me nocte ista? Respondit ille; Per orationes domini mei, neque

huc intravi, neque egressus sum e domo mea, nisi hora ista tantum. Tunc intellexit magnus Eulogius, quod vidisset Julianum Martyrem, hortantem se ad erectionem templi sui, erat enim ex tempore viciatum & antiquatum, ruinamque minabatur. At Martyrum amans divinusque vir Eulogius, magna cum alacritate manum porrexit, erexitque ipsius templum, a fundamentis illud ædificans, & omnigeno ornatu illustrans, ut sacro conveniebat Martyri.

Cap.
147.

CXVIIII. Retulit nobis hoc quoque Abbas Menas ejusdem Cænobii præpositus, quod audiisset eundem Abbatem Eulogium Alexandria Papam, dicentem; Cum profectus essem Constantinopolim, *fructus sum contubernio* Archidiaconi Romani domini Gregorii, *summi & singu-* *lari* viri, omnique virtute præditi; narravitque mihi de sanctissimo & beatissimo Leone Romano Papa, haberi scriptum in Ecclesia Romana, quod eum scripssisset Epistolam ad sanctum Flavianum Patriarcham Constantinopoleos contra infamisti nominis homines Eurychem & Nestorium, posuerit eam ad tumulum principis Apostolorum Petri; & orationibus, jejuniiisque & humicationibus vacans, oraverit ipsum Disci-

* Al.
αὐτοῦ

A ἀνῆλθον ὧδε, οὐδὲ κατήλθον τοῦ οἴκου μου, ὃ μὴ τῇ ὥρᾳ ταύτῃ καὶ μένουν. τότε σιωπῶν ὁ μέγας Εὐλόγιος Ἰουλιανὸν ἐωραχέναι τὸν μάρτυρα, περιτρεπόμενον αὐτὸν πρὸς ἔγερσιν τοῦ ἰδίου ναοῦ. ὡς δὲ καὶ τοῦ χρόνου φθαρτὸς καὶ παλαιωθεὶς, καὶ πῶσι ἀσθενῶν. ὃ δὲ φιλόμαρτος καὶ θεῖος Εὐλόγιος μὲν πολλῆς περιστάσεως ἔβαλε τὴν χεῖρα, καὶ ἤγειρεν τὸν τοῦ ναοῦ, ἀπὸ θμελίαν αὐτὸν οἰκοδομήσας, καὶ παντοῖα κόσμῳ λαμπρύνας, ὡς ἱερῶν ἐστὲν μάρτυρι.

Διηγήσατο ἡμῖν καὶ τοῦτο ὁ Ἀββᾶς Μηνᾶς, ὁ κεινοβιάρχης τοῦ αὐτοῦ κοινοβίου, ὅτι ἀκούσει τοῦ αὐτοῦ Ἀββᾶ Εὐλόγιου πάπα Αλεξανδρείας, λέγοντος, ὅτι ἀνελθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ δεχιδιακῷ Ρώμης τῷ κυρῷ Γρηγορίῳ ἀνδρὶ *

C καὶ ἐναρέτω, καὶ διηγήσατό μοι περὶ τοῦ ἀγιασάτου καὶ μακαριωτάτου Λέοντος τοῦ πάπα Ρώμης, ὅτι ἐμφέρεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Ρώμης ἐγγραφῶς, ὅτι γράψας τὴν ἐπιτολήν πρὸς τοὺς ἐν ἀγίοις Φλαβιανὸν τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Εὐτυχίαν καὶ Νεστορίον τῶν δυσωνύμων, τέθηκέν αὐτῷ ἐν τῷ τάρῳ τοῦ καρυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου, καὶ δέησιν καὶ νηστείαις καὶ χαμδαίνας χολάσας ἐδέετο τοῦ * πρὸς τῶν

ποταμιου τῷ μαθητῶν, λέγων· ὅτι
ὡς ἄνθρωπος παρὲλθαι, αὐτὸς ὡς
πεπρωμένος τῷ ἐκκλησίᾳ καὶ τὸν
θεόν· ὡς καὶ κελεύει καὶ τοῦ καὶ
τῆς ἡμετέρας ἱστορίας Χειρὸς, διόρθω-
σαι. Ἐμὴ παρὰ δὲ ἡμέρας ὤφ-
θη αὐτῷ ὁ σπύργος ὁ χοιρῶν, καὶ λέ-
γει αὐτῷ· ἀνέγνω καὶ διορθώσασθαι. καὶ
δὴ λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν ἐκ τῆς πατρὸς
αἰῶνος Πέτρου, ἀνέπτυξεν αὐτὴν, καὶ
εὗρεν χεῖρ τῆς σπύργου διορθωθείσαν.

Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Β
τῆς πόλεως Δάρνης τῆς ἐν Λιβύῃ,
διηγήσατο ἡμῖν, λέγων, ὅτι ὡς ἡμῖν
σύγγελος τῶν ἀγίων πάπα Εὐλο-
γίου, ἵσταμαι καὶ ἐν ὑποστασίᾳ ἀνδρα-
σεμνοτατέῃ, καὶ μέγαν, λόγον ἔ-
μοι μῆνυσόν με πρὸς τὸν πάπαν
Εὐλόγιον. καὶ λέγων αὐτῷ· τίς εἶ
θεοπότα; πῶς καλέεις ἵνα μῆνυσαι;
αὐτὸς ἀποκριθεὶς λέγει μοι· ἐγώ
εἰμι Λέων ὁ πάπας Ρώμης. εἰσέλ-
θων οὖν ἐγὼ ἐμῆνυσά, λέγων· ὁ ἀ-
γιώτατος ἔστω μακαριώτατος πάπας
Λέων ἐκκλησίας Ρωμαίων ἀδελφοί
προσκυνοῦσάς ὑμᾶς θέλῃ. ὡς οὖν
ἤκουσεν ὁ πάπας Εὐλόγιος, δρομικῶς
ἀναστὰς ὑπελάττει αὐτῷ καὶ ἀσπα-
σάμενοι ἀλλήλους καὶ ὁμιλήσαν-
τες ἐκαθήσθησαν. τότε ὁ θῆνος ὅντως
καὶ θεοφόρος Λέων λέγει πρὸς τὸν Εὐλο-
γίον· εἶδαι διαβὴν ἦλθον πρὸς ὑμᾶς;
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐ. λέγει
αὐτῷ· ἦλθον εὐχαριστήσαι ὑμῖν, ὅτι
καλῶς καὶ μεγαλῶς ἀπελογήσαθε
ἐμὴν τὴν ἐπιστολὴν μου, ἧς ἔγραψα

Tom. II.

A pulorum primum & antefig- * Int. u
nanum, dicens; Quod ut homo
prætermisi, tu, velut is cui à
Domino & Deo ac Salvatore
nostro Jesu Christo commissa
est Ecclesia & Sedes, emen-
da. Atque post quadraginta
dies apparuit ei Apostolus
oranti, & dixit; Legi & e-
mendavi. Itaque sumpsit E-
pistolam de sepulcro sancti
Petri, aperuit eam, & invenit
manu Apostoli emendatam.

cxix. Theodorus sanctissi- Cap.
mus Episcopus Darnæ civita- 148.
tis, quæ in Libya est, narravit
nobis, hoc; Cum essem Syn-
cellus sancti Papæ Eulogii,
vidi in somnis virum venera-
bilem & magnum, dicentem
mihi; Nuncia meum Papæ
Eulogio adventum. Ad quem
ego; Quis es domine? quo
modo jubes ut nunciem? Res-
pondit ille mihi in hæc verba;
Ego sum Leo Papa Romæ. In-
gressus igitur ego nuncia-
vi, dicens; Sanctissimus & bea-
tissimus Papa Leo Ecclesiæ
Romanorum antistes salutare
vos cupit. Ut ergo audiit Pa-
pa Eulogius, exsurgens concu-
tus cucurrit in occursum ejus;
& salutantes se invicem, fa-
cta que oratione, sederunt.
Tunc divinus verè ac Deifer
Leo dixit Papæ Eulogio; Scis
quare ad vos venerim? Res-
pondit ille; Non. Ait ipsi; Ve-
ni, ut vobis gratias agerem,
quia præclare & magnificè
pro Epistola mea stertistis ac

G G g

respondistis, quam scripsi ad fratrem nostrum Flavianum Constantinopolitanum Patriarcham; sensum quidem meum declarantes, Hæreticorum autem ora obstruentes. Scito autem, frater, quod non mihi dumtaxat vestrum inde laborem contuleritis, sed etiam principi Apostolorum Petro, ipsique præ omnibus, quæ à nobis prædicatur veritati, quæ est Christus Deus noster. Hæc non solum semel, sed & ter intuitus, & apparitionis ternario ad credendum adductus; enarravi sancto Papæ Eulogio. Quis auditâ, lacrymatus est; ac extensis manibus in cælum, Deo gratias egit, dixitque; Gratias tibi ago, Domine Christe Deus noster, quod me, licet indignum, tuæ veritatis præconem constitueris; atque per orationes famulorum tuorum Petri & Leonis, exiguum studium nostrum, tamquam viduæ illius duo minuta, bonitas tua susceperit.

Cap. cxx. Convenimus in Monasteriolis Abbatem Johannem Persam, & narravit nobis de magno Gregorio beatissimo Romæ Episcopo, inquit; Romam profectus sum, ut adorarem venerarerque thecas sanctorum Apostolorum Petri & Pauli; ac quodam die, cum starem in medio urbis, video Gregorium Papam transiturum juxta me.

A πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Φλαβιανὸν τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως· ὃ μὲν ἐμὴν γνώμην φανεροῦσαν τις, τὰ δὲ τῶν αἱρετικῶν ἀποφραξάσας τόματα. ἴσθι δὲ ἀδελφε, ὡς οὐκ ἐμὶ μόνον τὸν εἶδεν ὑμῶν· χαρίσαθε κόπον, ἀλλὰ καὶ τῇ κορυφαίᾳ τῶν ἀποστόλων Πέτρῳ, καὶ πρὸς γε πάντων αὐτῇ τῇ ὑφ' ἡμῶν κηρυττομένη ἀληθείᾳ, ἥ περ ἐστὶν Χρῆστος ὁ Θεὸς ἡμῶν. ταῦτα οὐχ ἄπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς διασάμηνος, καὶ τῇ τρισάκτῃ τῶν ὁρατῶν πνεύματι, διηγησάμεν τῷ ἐν ἀγίοις Πάτρῃ Εὐλογίᾳ. ὃ δὲ ἀκούσας ἐδάκρυεν· καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας αὐτῷ εἰς τὸν οὐρανόν, εὐχαρίστησεν τῷ Θεῷ, λέγων· Ὁ χαριστὸς σοι δέσποτα Χρῆστί, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἀναξιοὶ ὄντα με, κήρυκα ποίησας τῇ σῇ ἀληθείᾳ ἡγοῦμαι· ἐγὼ δὲ ὄντων τῶν θεαπότων σου Πέτρου καὶ Λέοντος, ὡς τὸ χρεὼς δύο λεπτά, καὶ πλεονέκτην ἡμῶν προσθυμία, ἥ σὴ ἀγαθότης προσέδεδξατο.

Παρεβόλομεν τὰ μονίδια τῷ Ἀββᾷ Ἰωάννῃ Πέρσῃ, καὶ διηγήσατο ἡμῖν περὶ τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τοῦ μακαριωτάτου τῷ Ρώμῃ ἐπισκόπου, λέγων, ὅτι ἀπῆλθον ἐν Ρώμῃ προσκυνοῦσαι τὰς θήκας τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου· καὶ ἐν μίᾳ, ὡς ἱστάμεν εἰς τὸ μέσον τῆ πόλεως, θεωρῶ τὸν πάναν Γρηγόριον δι' ἐμοῦ μέλλοντα περὶελά.

ἐλογησάμην οὐὲ βαλεῖν αὐτῷ με-
τάνοιας. ἰδοὺ τις δὲ με οἱ τοῦ ὀψι-
κίου αὐτοῦ, ἤρξατο ὁ χαλκὸς αὐτῶν
λέγειν μοι· Ἀββᾶ, μὴ βάλε με-
τάνοιας. ἐγὼ ᾧ ἡγούμην ἀγαπᾶν μοι
τοῦτο λέγουσιν. πλὴν ἀποποιεῖς
ἐνόμισα μὴ βαλεῖν αὐτῷ μετά-
νοιας. ὡς οὐὲ πλησίον μου ἐγένετο
ὁ Πάπας, θιαρῆσας ὅτι ὑπῆρχον
βαλεῖν μετάνοιας ὡς ὅτι κρείων,
ἀδελφοί· τρωπὸς ἔβαλεν εἰς τὴν
γῆν μετάνοιας, καὶ οὐ τρωπὸν ἀ-
νέστη, ὥς οὐ ἐγὼ τρωπὸς ἠέ-
θην. καὶ ἀποστασάμενός με καὶ πολ-
λῆς ταπεινοφροσύνης, παρέχεν
μοι ἀγαπᾶν χεῖρες νομίσματα πρία,
κελεύσας δοθῆναι μοι καὶ κουσού-
λιν, καὶ πᾶς χρεῖαι μου πᾶσας. ἐ-
δόξασα οὐὲ τὸν πόιν, τὸν χει-
σταμὸν αὐτῷ τοιαύτῳ ταπει-
νωσιν τρωπὸς ἀπαντας, καὶ ἐλεημο-
σύνην, καὶ ἀγάπην.

Παρεβάλομαι ἐν τῇ λαύρᾳ
τῆς Μοναστηρίου τῆς Ἀββᾶ Μαρ-
κέλλου τῆς Σκηπώτης· καὶ ἴδων
ἡμᾶς ὁ γέρον· ἀφελῆσαι, διη-
γήσατο λέγων, ὅτι ὅτι ἦμην εἰς
τὴν χεῖρα μου· καὶ ᾧ ἐξ Ἀπ-
μείας ἡγούμην εἶχεν τὰ ἐκείνῳ νό-
ματι Φιλέρημον. ἐν μιᾷ οὐὲ ἡ-
τηθέντος αὐτοῦ τὸ βαλεῖν, ἀνέστη-
σαν οἱ τοῦ μέγους αὐτοῦ κρᾶζοντες
αὐτῷ· Φιλέρημος εἰς πόλιν βαλεῖν οὐ

A Cogitavi itaque, per prostra-
tionem salutare cum. Cernen-
tes autem me qui de obsequio
& comitatu ejus erant, cœ-
perunt singuli mihi dicere;
Abba, ne prosternas te ad sa-
lutationem. Ego verò nescie-
bam quare id me monerent.
Verumtamen absurdam rem
facturum me putavi, si ita
non salutare illum. Ut ergo
prope me fuit Papa, intuitus
quod me accingerem ad pro-
strationem, (quasi coram Do-
mino, Fratres) primus ipse
prostravit se humi, salutans,
neque antè surrexit, quàm
ego primus surrexissem. Et
cum multa humilitate com-
plexus me, manu suâ mihi
tres nummos tradidit, jussit-
que dari mihi cussulium, cum-
cunque necessaria. Glorificavi
ergo Deum, qui tantam illi
contulerat erga omnes humi-
litem, & misericordiam,
Cetque caritatem.

xxx. Accessimus in Lauram Cap.
Monasteriorum ad Abba- 152.

tem Marcellum Scetiotam;
volensque Senex prodesse
nobis, narravit in hunc mo-
dum; Quando eram in regio-
ne mea, (erat autem ex Apa-
mea) auriga quidam illic de-
gebat, nomine Philereumus.
Quadam ergo die, cum is su-
peratus à palma excidisset,
surrexerunt qui ex parte illius
erant, clamantes ei; Philere-
mus (quod est, amator defer-
ri) palmam & coronam in

civitate non accipit. Postquam igitur venissem in Scetum, si quando me infestaret cogitatio mea, suggerens abire in civitatem vel vicum, continuo mihi ipsi dicebam; Marcelle, Phileremus in civitate non accipit palmam. Et Christi gratia verbum istud siue cogitatio fecit ut de Sceti non egrederer per annos triginta quinque, donec Barbari venientes, vendiderunt me Pentapoli, Scetumque desolaverunt.

* Al.
λόγος

cxxii. Idem Abbas Marcellus narravit nobis, quasi de alio Sene morante in Sceti, cum tamen ipse esset; Quod aliquando surrexit de nocte, ad precum officium recitandum. Cumque cœpisset recitationem, audivit sonum buccinæ, quasi in bello; turbatusque Senex eam ob rem, apud se reputabat; Unde vox hoc in loco? Milites hic nulli, neque verò bellum. Et cum ita reputaret, ecce prope illum veniens Dæmon, dixit ei; Utique bellum est. Si ergo non vis pugnare & vicissim impugnari, vade, dormi, & non oppugnaberis.

cxxiii. Dixit iterum Senex; Credite mihi, filii, nihil ita perturbat, excitat, irritat, vulnerat, perdit, contristat, & adversus nos inducit Dæmones ipsumque totius mali principem Satanam, sicut si nos semper Psalmos meditemur.

A λαμβάνει. καὶ οὐκ ἐλθεῖν με εἰς Σκήτην, εἴποτε ἐπολέμησέν με ὁ λογισμός μου, εἰς πόλιν ἀπελθεῖν, ἢ εἰς κτῆμα, ὧς ἐλεγον ἐμαυτῷ· Μάρκελλε, φιλέρημος εἰς πόλιν βαῖν οὐ λαμβάνει. καὶ χάριτι Χριστοῦ, οὗτος ὁ * λογισμός ἐποίησέν με μὴ ἐξελθεῖν τῷ Σκήτι ὅτι ἐστὶ λεί. ἕως οἱ βάρβαροι ἦλθον, καὶ ἐπώλησάν με εἰς Πεντάπολιν, καὶ τῷ Σκήτι ἐρήμωσαν.

C Ο αἰτὸς Ἀββᾶς Μάρκελλος διηγίστατο ἡμῖν ὡς παρὰ ἄλλου γέροντος καθημένου ἐν τῇ Σκήτι· αὐτὸς ὅτι καὶ ἐν μιᾷ ἡμέρῃ νυκτὸς, ἐφ' ᾧ τὸν χειρόνα ποιῆσαι. Ἐὼς ἀρχεται ὁ χειρόνος, ἀκούει φωνῆς βουκίνου, ὡς ἐν πολέμῳ· καὶ παρελθὼς ὁ γέρον· ὅτι τοῦτο, ἐν αὐτῇ διελογίζετο· πόθεν φωνὴ αὗτη; γραπῶτα αὖτε οὐκ εἶσιν, οὐπὶ ὃ πόλεμος ἔστιν ἐν ταῦτα. Ἐὼς οὕτω διελογίζετο, ἰδοὺ πλησίον αὐτοῦ ἔλθων δαίμων, λέγει αὐτῷ· καὶ πόλεμος ἔστιν. εἰάν οὐκ οὐ θέλεις πολεμῆσαι καὶ ἀντιπολεμηθῆναι, ὕπαγε, κοιμώ, καὶ οὐ πολεμήσῃς.

Εἰπεν πάλιν ὁ γέρον· πιστεύσατε μοι, τέκνα, αὐδὲν οὕτως παρέρσκει καὶ διεγίρει καὶ παρεξύνει ἢ πταιμασίαι καὶ σπολαὶ καὶ ἀνία καὶ ὀπιφέρει κατ' ἡμέρας ὅττι δαίμονας καὶ αὐτὸν δαχέχκοι Σατανᾶν, ὡς τὸ μελετᾶν ἡμᾶς ψαλμοὺς ὅττι ψαλμούς.

πᾶσα μὲν ἡ ἀγία γραφή ὠφέ-
 λιμός ἐστι, καὶ λυπεῖ οὐ μετρίως
 τοὺς δαίμονας· ἀλλ' οὐχ οὕτως το-
 τοῖς λυπεῖ, ὥς τὸ Ψαλτήριον.
 ὡς περὶ ἡ ἐπὶ τῶν δυνάμεων, ἐὰν
 τὸ μέγας τὸ ἐν τὴν βασιλείᾳ ὀφ-
 μῇ, τὸ ἄλλο μέγας οὐ λυπεῖται,
 οὐδὲ κινεῖται κατ' αὐτῶν· ἐπὶ ἧ
 εἰς ὕβρεις παπῶσιν, τότε διγί-
 ρονται κατ' αὐτῶν. οὕτως καὶ οἱ
 δαίμονες, οὐ ποσούτων λυπεῖσθαι
 οὐδὲ παρὰσσονται ἐπὶ τῇ ἄλλῃ
 γραφῇ, ὥς ἐπὶ τοῖς ψαλμοῖς.
 μελετῶντες ἡμεῖς τοὺς ψαλμούς,
 τὰ μὲν ἑαυτοῖς εὐχόμεθα, τὰ δὲ
 τοὺς δαίμονας καταράμεθα. ὥς
 ὅταν λέγομεν· ἐλέησόν με ὁ Θεὸς
 κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ
 κατὰ τὸ πλῆθος τῶν εὐκλεισμάτων
 σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.
 * καὶ πάλιν μὴ ἀπορρίψῃς με εἰς
 χερεὶν γένεως, ἐν ταῖς ἐκλείπτειν
 τῶν αἰχυνῶν μου μὴ ἐλχέσθαι
 τῆς με. τὰ δὲ τοὺς δαίμονας κα-
 ταράμεθα· ὥς ὅταν πάλιν λέ-
 γομεν· ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ ἀφαι-
 σήσονται οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ,
 καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου
 αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν. καὶ πάλιν·
 ἀφαισθήσονται ἐξ ἡμῶν τὰς
 πολέμους θύλοντας. καὶ πάλιν·
 εἰδὼν τὸν ἀσπερὶ ἱερὸν φυλάκοντα
 καὶ ἐπαυξάνοντα ὡς τὰς κρήνας
 τοῦ Λιβάνου, καὶ παρῆλθον,
 καὶ ἰδὼν οὐκ ἔστιν, καὶ ἐξήγησα αὐ-
 τὸν, καὶ οὐχ εὐρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ.

A Nam omnis quidem sacra
 Scriptura utilis est, contristat-
 que non mediocriter Dæmo-
 nes; verum non sic eos con-
 tristat, ut Psalterium. Quem-
 admodum enim in plebe, si
 una factio acclamaverit Im-
 peratori, alia non contrista-
 tur; neque contra movetur;
 sed cum ad contumelias con-
 versi fuerint factionis illius
 homines, tunc alii adversus
 eos excitantur. Sic etiam Dæ-
 mones, non adeo contristan-
 tur, neque turbantur in reli-
 qua Scriptura, ut in Psalmis.
 Nam dum Psalmos medita-
 mur, partim pro nobis ora-
 mus, partim execramur
 Dæmones. Ut quando dici-
 mus; *Miserere mei Deus secun-* Psalm.
dum magnam misericordiam 1. 2. 4.
tuam; & secundum multitudi- 13.
nem miserationum tuarum dele-
ve iniquitatem meam. Et iterum;
Ne projicias me [à facie tua,
 C *& Spiritum sanctum tuum ne*
auferas à me. Et; Ne projicias Psalm.
me] in tempore senectutis; cum LXX. 9.
defecerit virtus mea, ne develin-
quas me. [pro nobis oramus.]
 Necnon Dæmones execra-
 mur; ut cum iterum dicimus;
Exsurgat Deus, & dissipentur Psalm.
inimici ejus; & fugiant a facie LXXII.
ejus qui odierunt eum. Rursus- 2. 31.
que; Dissipa gentes que bella
 volunt. Et adhuc; *Vidi impium* Psalm.
superexaltatum & elevatum si- xxxvi.
cut cedros Libani; & transivi, 35. 36.
& ecce non erat; & quasi vici eum. 15.
& non est inventum locus ejus.

Item illud; *Gla'tius eorum intrer in corda ipsorum. Et; Lacum apernis. & effodit eum. & incidet in foueam quam fecit: conuerteretur dolor ejus in carnis ejus. & in verticem ipsum aniquitatis ejus descender.*

cxliv. Iterum dixit Senex; Mihi credite, filii, dum aio; Quemadmodum magna laus, ingensque gloria, & regnum est renuncianti factoque Monacho; quoniam preciosiora sunt quæ intelliguntur quàm quæ sentiuntur; similiter & magna est confusio & ignominia Monacho relinquenti habitum Monachalem, et si factus fuerit Imperator.

cxlv. Dixit rursus; Homo similitudo Dei erat initio; factus est autem similitudo bestiarum, cum à Deo excidit.

cxlvi. Iterum dixit; Et natura cupiditates excitat, Fratres; sed exercitationis sanctæ intensio, exstinguiteas.

cxlvii. Adhuc dixit Senex; Cognosce experimento bonam vitam, neque verearis ut impossibilem.

cxlviii. Ait rursus; Noli mirari, si homo qui es, Angelus fieri poteris. Proposita enim est par Angelicæ gloria, eamque Agonotheta certantibus sponder.

cxlix. Dixit iterum Senex; Nihil ita Monachos Deo conciliat, ut pulcra, venerabilis, & religiosa castitas, quæ

καὶ τὸ ἡ ῥομφαία αὐτῶν εἰσέλθοι εἰς καρδίας αὐτῶν. καὶ λάκκοι ὠρυξεν, καὶ ἀνέσκαψεν αὐτοὺς, καὶ ἐμπεσείτω εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο. ὅπως ᾤσται ὁ πόντος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴ αὐτοῦ, καὶ εἰς κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρον· περυσάτω μοι τόνα λέγοντι ὡς μέγας ἔσται· καὶ μετὰ μεγάλη δόξα, καὶ βασιλεία ἀπολασσομένη καὶ γνομένη μοναχῶ· ἐπειδὴ τιμιώτερά ἐστι τὰ νοητὰ τῆς αἰωνιότητος οὕτω καὶ μεγάλη ἐστὶν αἰχμητὴ καὶ ἀνίκητα μοναχῶ ἰδῶντι τὸ μοναχικὸν χῆμα, ἔγνωμένῳ βασιλεῖ.

Εἶπεν πάλιν ὁ ἄνθρωπος ὁμοίωμα θεοῦ ἔχον· καὶ ἀρχὴν γέροντι ὁμοίωμα θηρίων, ἐκπεσὼν τῷ θεῷ.

Εἶπεν πάλιν· ἔτι φύσις ἐγείρει πάς ἐπιθυμίαν, ἀδελφοί· ἀλλ' ἡ δ' ἀσκήσις ἐπίτασις, ἀποσβεῖν αὐτάς.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρον· γνωθὶ τὴν πύραν τὸν ἀγαθὸν βίον, καὶ μὴ φοβηθῇς ὡς ἀδύνατον.

Εἶπεν πάλιν· μὴ θαυμάσις εἰ ἄνθρωπος ὢν, ἀγγελος γινέσθαι δύνηται. περὶ καίτοι καὶ ἡ ἰσάγγελος δόξα, καὶ ταύτῃν ὁ ἀγωνιστὴς τοῖς ἀγωνισμοῖς ἐπαγγέλλεται.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρον· οὐδὲν οὕτω περυσάγει θεὸς οὐτὶ μοναχούς, ὥστε

τὸ εὐχρημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ
ἀποδιδόναι παρέχουσα ἡ χαλὴ καὶ
σεμνὴ καὶ φιλόθεος ἀγνεία· χαλεπὴ με-
μαρτύρηται αὐτῇ τὸ πανάγιον πνεύ-
μα διὰ τοῦ ἁγίου Παύλου.

Εἶπεν πάλιν· τέκνα, ἀφείδην
γάμοις καὶ παιδογονίαις τοῖς εἰς γῆν
βλέπουσι, καὶ τοῖς πρὸ παρόντα
ποθοῦσι, καὶ μὴ τὰ μέλλοντα με-
λετᾶσιν, μὴ δὲ πρὸς τὴν αἰωνίαν
* μίμησιν ἀγαθῶν ἐχολακόσιν,
μήτε τῷ προσωαίρειν ἀπαλλά-
σθαι δυναμένοις.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρον· ἀπόστα-
σθαι ἀπελθεῖν ἀπὸ σαρκικῆς βίου,
ὡς Ἰσραὴλ δουλείας Αἰγυπτίας.

Εἶπεν πάλιν· λαμβανέας καὶ
γλυκείας ἐχόμεν τοῦ θεοῦ δωρεάς
πρωκειμένους, ἀδελφοί, ἀπὸ τῆς
κόσμου δριμύτης ἡδονῆς.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρον· φύγαμεν
καὶ μητέρα πάντων τῶν χαλῶν, καὶ φι-
λαρμερίας.

Δύο ἀδελφοὶ ἦσαν κοσμικοὶ ἐν
Κωνσταντινουπόλει, πάντῃ ὀλα-
βῆς, καὶ κατὰ πολλὰ. ὁ
οὗτος δὲ ἐλθὼν ἐν Ραίθῳ, ἀπε-
τάξατο, καὶ γέγονε μοναχός. ὡς
οὗτος χρόνον ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
ὁ κοσμικὸς ἐν Ραίθῳ, ἵνα ἴδῃ τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ μοναχόν. ὡς οὗτος
ἔμεινεν πρὸς αὐτὸν, θεωρεῖ ὁ κοσ-
μικὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν μονα-
χὸν μεταλαμβάνοντα καὶ ἐνστάειν

A præbet honestatem, & facul-
tatem assistendi Domino sine
distractione; sicut ei testimo- 1. Cor.
nium dedit sanctissimus Spi- vii. 15.
ritus per divinum Paulum.

cxx. Hoc quoque pro-
nunciavit; Filii, dimittamus
nuptias procreationemque li-
berorum his qui in terram
respiciunt, qui præsentia de-
siderant, nec futura meditan- * Int.
tur, neque æternorum bono- xxi.
rum acquisitioni vacant, &
à temporariis abstrahi ne-
queunt.

cxxxi. Iterum dixit Senex;
Festinemus à carnali-vita mi-
grare, sicut Israel ab Ægyp-
tia servitute.

cxxxii. Ait rursus; Insignia
& dulcia Dei munera habemus
proposita, Fratres, pro
aspera mundi voluptate.

cxxxiii. Dixit quoque Se-
nex; Fugiamus matrem om-
nium malorum, avaritiam;

cxxxiv. Duo sæculares fra- Cap.
tres erant Constantinopoli, 155.
admodum religiosi, quique
multum jejunabant. Unus i-
gitur ex his veniens in Rhaithu, omnibus renunciavit, fa-
ctusque est Monachus. Post
aliquantum verò temporis in
Rhaithu venit sæcularis fra-
ter ejus, ut videret fratrem
suum Monachum. Cum ergo
moraretur apud eum, cernit
sæcularis fratrem suum Mo-
nachum sumere cibum hori

nonā; & scandalizatus dicit ei; Frater, quando eras sæcularis, numquam in sæculo ante solis occasum sumebas cibum. Tunc ait illi & Monachus; Profectò, frater, cùm in sæculo essem, ex auribus meis nutriebar: vana enim hominum gloria, & lans, non mediocriter alebant, & exercitationis sacræ laborem allevabant.

Cap.
254.

cxxxv. Dicebat Abbas Jordanes, ille Boscus seu ex herbis victitans; Tres Anachoretæ perreximus ad Abbatem Nicolaum in torrentem Betasimus; inter sanctum enim Elpidium, & Monasterium quod dicitur Peregrinorum, in spelunca residebat; & invenimus cum illo sæcularem quendam: loquentibusque nobis de animæ salute, dixit Abbas Nicolaus sæculari; Dic nobis & tu aliquid. Respondit sæcularis; Quid, inquit, prodesse vobis potest homo sæcularis? Utinam vel mihi ipsi prodesse valerem. Ait illi Senex; Profsus dicturus es. Tunc ait sæcularis; Anni sunt viginti duo, ex quo, si demas Sabbata & Dominicos dies, numquam me sol vidit comedentem. Sum autem mercenarius in agro divitis hominis, iniqui & avari; cum quo à quindecim annis maneo, die noctuque operans; neque mercedem mihi reddere vult, sed quotannis affligit me non

A ὄραν, ἢ σκαυδαλιῶν λέγει αὐτῷ ἀδελφε, ὅτι ἦς κοσμικὸς, ἐν τῷ κόσμῳ οὐ μετὰ δάμνασαι προφῆς, πρὶν δοῦναι τὸν ἥλιον. τότε λέγει αὐτῷ ὁ μοναχὸς· ὄντως ἀδελφε, ὅτι εἰς τὸν κόσμον ἤμην, ἐκ τῶ πῶτον μου ἐπεφόρμην· ἢ γὰρ κεκοδοξία τῷ ἀνδράπῳν ἢ ὁ ἔπαινος, οὐ μετρίως ἔπεφον, ἢ ἐπεκούφισον τὸν πόνον τῷ ἀσκήσει.

Ελεῖθε ὁ Ἀββᾶς Ἰορδάνης ὁ Βοσκός, ὃν τρεῖς ἀναχωρηταὶ ἀπὸ πύλῳδου πρὸς τὸν Ἀββᾶν Νικόλαον εἰς τὸν χεῖμαρρον Βετασίμοις· ἀνιέσονται γὰρ τοῦ ἀγίου Ελπίδου ἢ τοῦ μονατηρίου τοῦ λεγομένου τῆς ξένων, εἰς σπήλαιον ἐκοθίζετο· ἢ πύθμεν ἐγὼς αὐτῷ κοσμικὸν πνῆ· ἢ λαλουῖται ἡμῶς περὶ σωτηρίας ψυχῆς, λέγει ὁ Ἀββᾶς Νικόλαος πρὸς κοσμικῶν· εἰπὸν ἡμῖν πιπτοῦν ἢ σί. ἀπεκριθὴ ὁ κοσμικὸς, λέγων· ἢ ἔχει ὠφελῆσαι ὑμᾶς κοσμικὸς; καὶ ὁ ὄντως ἐδυνάμην ἐμαυτὸν ὠφελῆσαι. λέγει αὐτῷ ὁ γέρον· πάντως ἔχεις εἰπεῖν. τότε λέγει ὁ κοσμικὸς· ἔχω εἴκοσι δύο χρόνους, ὅπ' ἔχεις σαββάτου καὶ κυριακῆς, ἢ λιθὸν ὅτε ἴδω με ἐοδίοντα. εἰμὶ γὰρ μίσιθ' εἰς κτῆμα πλουσίου ἀνδρὸς ἀδελφου ἢ πλεονέκτου· ἢ ἐγὼς αὐτοῦ ἔχω ἔπη τιτιγίδου, νύκτα ἢ ἡμέραν ἐργαζόμεθα, καὶ μιᾶς ὥρας ἀνέχεται μοι ὡδραχῆν, ἀλλὰ κατ' ἐνιαυτὸν θλίβει με οὐ μετρίως.

μετρίως. ἐγὼ δὲ εἶπον ἑμαυτῷ, ὅτι
Θεόδωρε εἰάν τι πομίνης τοῦτον τὸν
ἄνδρα, ἀντὶ τῆς μιᾶς οὐτὶς εἶχεν σοὶ
ὡδὲ χαλκὸν, ἢ βασιλείαν τῶν οὐρανῶν
εἶχεν σοὶ παρεξήνησεν. ἐφύλαξα δὲ
καὶ τὸ σῶμά μου καὶ πρὸς μέγιστον
σήμερον ἀπὸ γυναικός. ταῦτα δὲ ἀ-
κούσαντες ἡμεῖς, ὠφελήθημεν με-
γάλως.

Δύο φιλόσοφοι παρέβαλον γέ-
ρονι, καὶ ἐφώτισαν αὐτὸν εἰπὼν
αὐτοῖς λόγον ὠφελείας. ὁ δὲ γέρων
εἰσώπη. πάλιν οἱ φιλόσοφοι εἶ-
πον οὐδὲν ἡμῖν ἀποκρίνη, πάτερ;
τότε ὁ γέρων λέγει αὐτοῖς· ὅτι μὴ
φιλολόγηι ἐπὶ οἶδα, ὅτι δὲ οὐκ
ἀληθεῖς φιλόσοφοι μαρτυρῶ. μέ-
γιστος οὐ πότι μαίνεται λαλεῖν,
οἱ αἰεὶ τὸ λαλεῖν οὐκ εἰδότες; γι-
νέσθω οὐκ ὑμῶν φιλοσοφίας ἔρ-
γον, τὸ αἰεὶ μελετᾷν τὸν θάνατον,
καὶ τῇ σωτῇ καὶ τῇ ἡσυχίᾳ ἑαυτοὺς
φυλάττειν.

Παρεβάλομεν ἐγὼ καὶ ὁ σοφι-
στής Σωφρόνιος ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ
Καλαμώνου, πλησίον τοῦ ἀ-
γίου Ιορδάνου, πρὸς Ἀββᾶ Ἀλε-
ξάνδρου καὶ ἡγεμόνι ἐκ τῆς αὐτῆς
δύο μοναχῶν καὶ μονῆς Σουβίβων
τῆς Σύρων. διηγήσαντο δὲ ἡμῖν,
λέγοντες, ὅτι πρὸς τούτων τῶν
δέκα ἡμερῶν ἡλθὲν τις ξενικός γέ-
ρων, καὶ ἰλθὼν εἰς Σουβίβα
τῆς Βέσων, δίδωκεν ὁλογίαν.
παρεχάλεον οὐκ τὸν Ἀββᾶν τοῦ

Tom. II.

A mediocriter. Ego verò dixi
mihi ipsi; Theodore, intole-
raveris virum hunc, pro mer-
cede quam tibi dare deberet,
regnum cælorum tibi conci-
liabit. Servavi etiam corpus
meum purum à muliere usque
in hodiernum diem. Quibus
nos auditis, magnum cepi-
mus animæ emolumentum.

CXXXVI. Duo Philosophi Cap.
acceserunt ad Senem, & ro- 156.
gaverunt eum, ut verbum spi-
ritalis utilitatis eis diceret.
Senex verò tacebat. Rursum
Philosophi dixerunt; Nihil
nobis respondes, Pater? Tunc
Senex ait illis; Quòd sitis
Philologi, hoc est studiosi ver-
borum, scio; quòd autem non
sitis veri Philosophi, hoc est
sapientiæ studiosi, attestor.
Quamdiu enim loqui discitis,
quiloqui semper nescitis? Sit
ergo Philosophiæ vestræ o-
pus, mortem semper medita-
ri; & silentio ac quieti ser-
vate vos.

CXXXVII. Petreximus ego & Cap.
Sophista Sophronius in Lau- 157.
ram Calamonis, juxta sacrum
Jordanem, ad Abbatem Ale-
xandrum; & invenimus apud
eum duos Monachos Mona-
sterii Subiborum Syrotum.
Narraverunt autem nobis,
dicentes, Ante hos decem dies
venit quidam peregrinus Se-
nex; cūque accessisset ad
Subiba Besorum, dedit Elec-
mosynæ seu doni benedictio-
nem. Rogavit igitur Abbatem

HHh

Monasterii, dicens; Caritatem fac, & mitte in proximum Monasterium Syrorum, ut veniant & accipiant ipsi quoque benedictionem seu munus; utque ipsi etiam nuncient Monasterio Chorembe, quò veniant. Tunc misit Abbas fratrem ad prepositum Subiborum Syrorum. Profectus itaque Frater, dicit ei; Veni usque ad Monasterium Bessorum; sed & significa Monasterio Chorembe, ut veniant. Respondit Senex; Re verà, Frater, neminem habeo quem mittam; sed fac perfectam caritatem; vade, & dic illis. Ait Frater; Numquam illuc perrexì, nec viam scio. Tunc ait Senex catello; Vade cum Fratre usque ad Cænobium Chorembe, ut nuncium suum exponat. Abiit ergo canis cum illo, donec statuit ipsum juxta Monasterii januam. Ostenderunt autem nobis & canem ipsum, qui rem narrauerunt; habebant enim illum secum.

Cap.
164.

cxxxviii. Frater venit ad Abbatem Victorem Solitarium, in Lauram Elusæ, & ait illi; Quid faciam, Pater, quia dominatur mihi affectus incuriæ? Respondit Senex; Morbus animæ est. Sicut enim qui imbecillitate oculorum laborant, quanto magis eam patiuntur, plus sibi videntur lumen intueri; qui verò sanos habent oculos, modicum: ita

Α μοναστηρίου, λέγων· ποιήσου ἀγάπην, καὶ ἀπόλυσον εἰς τὸ πλησίον μοναστήριον τῷ Σύρων, ἵνα ἔλθωσιν καὶ λάβωσιν καὶ αὐτοὶ τὴν εὐλογία· ἵνα ὅτε αὐτοὶ δηλώσωσιν εἰς τὸ μοναστήριον τῷ Χωρεμβῇ, ἵνα ἔλθωσιν. τότε ἐπέμψεν ὁ Ἀββᾶς ἀδελφὸν πρὸς τὸν ἡγούμενον Σουβίβων τῷ Σύρων. ἐλθὼν οὐδὲ ἀδελφὸς λέγει αὐτῷ· δέσσε ἕως τῷ μοναστηρίου τῷ Βεσσῶν· δηλώσωσι ὅτι καὶ εἰς τὸ μοναστήριον τῷ Χωρεμβῇ, ἵνα ἔλθωσιν. ἀπεκρίθη ὁ γέρον· φύσσε ἀδελφε, οὐδένα ἔχω ἵνα ἀποστείλω· ἀλλὰ ποιήσου τελείαν τὴν ἀγάπην, ἥ ὕπαγε, καὶ εἰπὼν αὐτοῖς· λέγει ὁ ἀδελφός· οὐδέποτε ἀπῆλθον, καὶ οὐκ ἐπίσταμαι τὴν ὁδόν. τότε ὁ γέρον λέγει τῷ κυναεῖ· ἀπῆλθε μετ' ἀδελφὸς ἕως τῷ κοινοεῖου τῷ Χωρεμβῇ, ἵνα εἴπω καὶ ἀποκρισιν. ἀπῆλθεν οὐδὲ κύναι μετ' αὐτῷ ἕως οὗ ἔγνησεν αὐτὸν πλησίον τῷ πυλῶνι τῷ μονῆς. ἔδειξαι ὅτι ἡμῶν καὶ αὐτὸν τὸν κύναι οἱ διηγησάμενοι· εἶχον γὰρ αὐτὸν μετ' ἐαυτῶν.

Αδελφὸς παρέβαλεν πρὸς Ἀββᾶ Βίκτωρι πρὸς ἡσυχαστὴν εἰς τὴν λαύραν Ελουσῆς, καὶ λέγει αὐτῷ· τί ποιήσω πάτερ, ὅτι κατακυριεύει μου τὸ πάθος τῷ ὀλιγωρεῖν; ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἀφρώστια ψυχῆς ὄσιν. ὥστε γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς καρδίας, ἐπειδὴ μᾶλλον πρᾶχουσιν, πλέον φῶς δοκοῦσιν βλέπειν, οἱ δὲ ὑγιαίνοντες, ὀλίγον οὕτως

καὶ οἱ ὀλιγόψυχοι, ὑποὶ μικρᾷ
ὀλιγωρίᾳ παχίως ἐξάπτονται, καὶ
νομίζουσιν πολλὴν εἶναι τὴν ὀλιγωρίαν,
οἱ δὲ ὑψηλοὶ πρὸς τὴν ψυχὴν, μᾶλλον ἐν
τοῖς πειρασμοῖς χαίρουσιν.

Εἰπὼν ὁ Ἀββᾶς Ἀλέξανδρος ὁ
γέρων, ὁ Ἰ. Ἀββᾶ Βικεντίου, τοῖς
ἀδελφοῖς· οἱ πατέρες ἡμεῖς ἐδίωκον
τὰς ἐρήμους καὶ τὰς θλίψεις· ἡμεῖς
δὲ διώκομεν τὰς πόλεις καὶ τὴν
ἀγένησιν.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρων· ὅτι ἡ Β
πατέρων ἡμεῖς, αὐταὶ αἱ ἀρεταὶ
ἡμασθαί, ἡ ἀκτημοσύνη, καὶ ἡ τα-
πεινότης· σήμερον δὲ πολιτεύεται ἡ
φιλοχρηματία καὶ ἡ ὑπερηφάνεια.

Εἶπεν πάλιν· οἱ πατέρες ἡμεῖς
οὐδὲ ποτὶ ὅ· ἦν αὐτῶν ἐνιστοί. ἡμεῖς
δὲ καὶ τὰ λευκὰ καὶ τὰ θυμώδη ἀνοί-
γομεν.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρων· οὐαὶ μοι,
τένονα, πολιτείας ἀγγελικῆς ἡφα-
ίσταμεν.

Λέγει αὐτῷ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ὁ
Ἀββᾶς Βικέντιος· ἀδελφεὲς ἐσμέν ἀ-
ληθεῶς, πάτερ. λέγει ὁ γέρων· τί
λέγεις Βικέντιε; ἀδελφεὲς ἐσμέν; πί-
στὸς μοι, τένονι, ὡς· Ολυμπικαί
ἐσμέν τῷ σώματι, ἀλλ' ἡ ψυχὴ ἡ-
μεῖς ὅτιν ἡ ἀσθενοῦσα.

Εἶπεν πάλιν· φαγεῖν καὶ πίνειν
πολλὰ, καὶ φορέσαι χαλὰς δυνάμε-
τε· ἐγκρατέστατον δὲ καὶ ταπεινο-
φρονῆσαι οὐ δύναμεθα.

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρων· οὐαὶ
σοι Ἀλέξανδρε, οὐαὶ σοι· πῶς

A & pusillanimes, ex parva in-
curia citò excitantur, putant-
que magnam esse incuriam;
qui verò animâ sani sunt, ma-
gis in tēntationibus gaudent.

cxix. Abbas Alexander
Senex, ille Abbatis Vincen-
tii, dixit Fratribus; Patres
nostri eremos & tribulationes
persequabantur; nos autem
persequimur civitates & re-
quiem.

Cap.
162.

cxl. Dixit iterum Senex;
Sub Patribus nostris istæ vir-
tutes viguerunt, inopia sum-
ma, & humilitas; hodie verò
avaritia & superbia princi-
patum tenent.

* Al.
πολυ-
τημο-
σις

cxli. Ait rursus; Patres no-
stri nequaquam faciem suam
lavabant; nobis verò etiam
balnea publica aperiuntur.

cxlii. Iterum dixit Senex;
Væ mihi, filii; conversatio-
nem Angelicam abolevimus.

cxliii. Ait illi discipulus
ejus Abbas Vincentius; Verè
infirmi sumus, Pater: Dicit
Senex; Quid ais Vincenti;
Infirmi sumus? Crede mihi,
filii, quasi Olympici sumus
corpore, sed anima nostra est
quæ infirmitatem habet.

* Al.
παρε-
πασα
ἐν πνε-
ματι

cxliv. Dixit iterum; Mul-
tūm comedere & bibere, &
bene vestiri possumus; conti-
nentiam verò & humilitatem
servare non possumus.

cxlv. Hoc etiam protulit
Senex; Væ tibi Alexandre, væ

ribi: quantum confusionis habiturus es, cum alii coronabuntur?

Cap.
169.

cxlvi. Erat quidam captus oculis Senex in Sceti, in Laura Abbatis Sifoi; distabat autem cella ipsius à puteo quasi miliaris duabus partibus; nec umquam passus est, ut alius ipsi aquam afferret; sed facto fune, unam illius extremitatem ligavit ad puteum, & aliam in cella sua; jacebatque funis in terra. Quando ergo pergebat haurire sibi aquam, supra funem ambulabat. Hoc autem fecit Senex; ut ad puteum perveniret. Cum igitur arena vento coacta funem operiret, prehendebat ipsum manu, & excitiebat, rursusque ponebat in terra, atque super eum incedebat. Itaque Frater rogavit Senem, ut ipsi Seni ferret aquam. Qui respondit; Sanè Frater, annos viginti duos peregi; ira mihi hauriens aquam, & laborem meum accipere vis.

Cap.
170.

cxlvii. Monasterium est, quod distat ab Hierosolymis fere viginti passuum millibus. Vocaturque Sampso. Ex hoc Monasterio duo Patres abierunt ad montem Sina, orationis gratià; & reversi in Monasterium, narraverunt nobis, dicentes; Postquam adorassemus in sancto monte, inter revertendum contigit ut in eremo aberraremus; ac velut in pelago ferebamur per

Α ἔχεις καταχλωδίῳ, ὅταν ἄλλοι φανερῶνται;

Ην πε γέρον ὁπόμενον εἰς τὴν Σκήτην, ἐν τῇ λαύρᾳ τῆς Ἀββᾶ Σισοῦ ἀπαῖχεν ὃ τὸ καλλίον αὐτοῦ ἐκ τῆς φρέατος ὥστε διμοῖρεν μιλίου· καὶ οὐκ ἔχεν τό ποτε, ἵνα ἄλλῳ αὐτοῦ γεμίσει ὕδωρ· ἀλλὰ ποιῆσαι χοιρίον, τὸ μίαν αὐτοῦ δρχὴν εἰς τὸ φρέαρ ἐδύσεν, καὶ τὸ ἄλλῳ εἰς τὸ καλλίον αὐτοῦ, ὥστε ἐκείτο εἰς τὴν γῆν. ὅτε οὖν ἐπαῖχεν γεμίσει αὐτοῦ ὕδωρ, ἐπάνω τῆς χοιρίου φερεπάτει. τοῦτο ὃ ὁ γέρον ἐποίησεν, ἵνα χατ' αὐτοῦ τῆς φρέατος δεισκηται. ὅτε οὖν ἡ ψάμμος ἐκ τῆς αἰέμου, ἐκάλυψεν τὸ χοιρίον, ἐκράτει τῇ χειρὶ τὸ χοιρίον, καὶ ἐκπύσας αὐτό, καὶ ἐπὶ αὐτὸ πάλιν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐπάνω αὐτοῦ φερεπάτει. ἀδελφὸς οὖν παρεχάλεσεν τοὺς γέροντα, ἵνα φέρῃ αὐτὸ ὕδωρ. καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· φύσει, ἀδελφε, ἔχω αὐτὸς γεμίζων ἐμαυτὸν ἑτὴ εἰκοσιδύο, καὶ θέλεις τοὺς κόπον μου λαβῶν;

Μοναστήριόν ὄντι ἀπέχον ὁπὸ Ἱεροσολύμων . . . ὅτι πληρόμενον Σαμψῶ. ἐκ τούτου τοῦ μοναστηρίου δύο πατέρες ἀπῆλθον ὅτι τὸ Σινὰ ὄρε, ὡς ἔνεχα. καὶ ἐπαυλῆσθοντες ἐν τῷ μοναστηρίῳ διηγήσαντο ἡμῖν, λέγοντες· μὲν τὸ πρῶτον ἡμᾶς εἰς τὸ ἄγιον ὄρε, ἐπαμειβόμενοι πνεύματι καὶ ἔρημον πλανηθῆναι καὶ ἐφερόμεθα ὡς ἐπὶ πελάγους ἐν τῇ ἐρήμῳ

ἔπι πολλὰς ἡμέρας. ἐν μὲν οὖν
 θεωροῦμεν μικρὸν σπήλαιον μακρό-
 θιν, καὶ ὠρεῖσταιμεν ἐπ' αὐτό. πλη-
 σάσαντες δὲ τῷ σπηλαίῳ, θεωροῦμεν
 παρὲς αὐτὸ πηγὰς πάντας μικρὰς,
 καὶ παρὲς τὴν πηγὰς ὀλίγα βοτάνια,
 καὶ ἴχνη ἀνθρώπου καὶ λέοντος
 παρὰ τοὺς, ὅτι ἀληθῶς ὡς
 θεὸς δοδῶκε ὅτιν. εἰσελθόντες οὖν,
 οὐδένα ὠρεῖσταιμεν, μόνον δὲ ἡ-
 κούμεν τὴν κρυφότητα. ὡς οὖν
 ἔπι πολὺ ἐζητήσαμεν τόπον, εὗ-
 ρισκομεν ὡς ἐν τάξει φάτις, καὶ
 πᾶσι ἀνακείμενοι ἐπ' αὐτῇ καὶ πλη-
 σάσαντες παρὰ τὸν δόρυ τοῦ
 θεοῦ, παρεχόμενοι αὐτῷ λαλή-
 σαι ἡμῖν, ὡς οὖν οὐκ ἀπεκρίθη ἡ-
 μῖν, τότε κρατήσαμεν αὐτόν. καὶ τὸ
 μὲν σῶμα αὐτοῦ θερμὸν ἔπαι, καὶ ἡ
 ψυχὴ αὐτοῦ παρὰ κύριον ἀπελ-
 λυμένη. τότε ἔγνωμεν ὅτι ἐν τῷ εἰ-
 σελθεῖν ἡμᾶς εἰς τὸ σπήλαιον, ἀνε-
 πάτη. λαβόντες οὖν τὸ σῶμα αὐτοῦ
 ἐκ τοῦ τόπου ὅπου ἔκειτο, ὠρε-
 ξάμεν ἐν αὐτῇ τῷ σπηλαίῳ, καὶ εἰς
 ἐξ ἡμέρῃ, ὃ παρὰ τὸν παλλίον
 ἀφελόμενος, εἰς αὐτὸ ἐνετυλίξα-
 μεν τὸ σῶμα τὸ γέγραπτος, καὶ ἐν αὐ-
 τῷ τοῦτο ἐκκεῖσταιμεν. ἤνεκα [δὲ]
 ὅτι γυνὴ ὑπεῖρχεν. ἔτι δὲ δόξαταιμεν
 τὸν θεόν. καὶ ποιήσαντες τὸν χειρὸν
 ἐπάνω αὐτῆς, ἐπέταμεν αὐτὴν.

Εἰς Αλεξάνδρειαν δύο ἦσαν
 ἄνδρες θαυμαστοὶ καὶ ἐνάρετοι,
 ὁ Ἀβελᾶς Θεόδωρος ὁ φιλοσό-
 φος, καὶ Ζώϊλος ὁ ἀναγνώστης.

A solitudinem, dies plurimos.
 Die verò quadam aspicimus
 de longinquo parvam spelun-
 cam, & ad eam tendimus.
 Propinquantem autem spelun-
 cam, cernimus circa eam fon-
 ticulum valde exiguum, &
 circa eum paucas herbulas, &
 vestigia hominis, atque dici-
 mus apud nos ipsos, Verè hoc
 in loco servus Dei est. Itaque
 ingressi, neminem conspexi-
 mus, solummodo autem
 B quemdam audiebamus fren-
 dentem. Cùm ergo diu qua-
 sissetus locum, reperimus in
 modum præsepiti, & illic ja-
 centem quemdam: appropin-
 quantesque servo Dei, roga-
 bamus eum ut loqueretur no-
 bis. Ut ergo nihil respondit,
 tuncprehendimus eum. Et
 corpus quidem ipsius adhuc
 erat calidum, anima verò ad
 Dominum migraverat. Tunc
 agnovimus, quòd cùm intra-
 remus in speluncam, obierit.
 C Tollentes igitur corpus ipsius
 è loco in quo jacebat, fodi-
 mus in eadem spelunca, unus-
 que ex nobis, pallium quo
 amictus erat deposuit, atque
 in eo & involvimus corpus
 Senis, & curavimus. Inveni-
 mus autem esse mulierem. Et
 glorificavimus Deum. Com-
 pletoque super illam precum
 officio, eam sepelivimus.

CXLVHI. Erant in Alexandria Cap.
 duo viri mirabiles, magnæque 171.
 virtutis, Abbas Theodorus
 philosophus, & Zoilus Lector.

fuit autem nobis cum utroque plurima familiaritas; cum illo quidem, propter disciplinarum studia; cum hoc verò, quòd communem haberemus patriam & educationem. Et Abbas quidem Theodorus Philosophus nihil possidebat, nisi tunicopenulam, & paucos admodum libros; dormiebat autem in scamno, quà horà invenisset Ecclesiam: ad ultimum verò etiam sæculo renunciavit in Cænobio Salama, ibique vitæ terminum habuit. Lector autem Zoilus, ipse quoque æqualem excoluit paupertatem: nihil enim neque is possidebat, præter tunicopenulam, eamque valde vetustam, cum paucis libris; vacabat autem librorum scriptioni. Et ipse verò consummatus in Domino, sepultus est in Lithazomeno, in Monasterio Abbatris Palladii.

cxlix. De hoc Abbate Theodoro Philosopho & de Lectore Zoilo, accedentes quidam Patrum ad dominum Cosmam Scholasticum, interrogaverunt eum, dicentes, Quis amborum magis in exercitationis sanctæ laboribus toleravit? Ille verò ad eos dixit, Communia quidem in utroque alimenta, stramenta, indumenta, necnon ab omnibus superfluis abstinentia, humilitas, inopia, frugalitas. Sed Abbas Theodorus Philosophus, discalceatus, in magna

ἡμεῖς ὃ καὶ ἀμφοτέρων πολλὸν ἐχίχημεν συνήθειαν. Ἐμὲ δὲ παρὰ μαθήματα, Ἐμὲ δὲ τὸ κοινὸν ἔχειν τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἀνατροφὴν. Ὁ δὲ μὲν Ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ φιλόσοφος, οὐδὲν ἐπέκρητο, εἰ μὴ σιχαροφελόνιον καὶ ὀλίγα πάνυ βιβλία, ἐποιμαῖτο δὲ ἐν σκαμνίῳ εἰς οἶον ὥραν εὐεισπεν ἐκκλησίαν. Ὑπερὸν δὲ καὶ ἀπέταξεν εἰς τὸ τοῦ Σαλαμᾶ κοινόβιον, κατέειπεν τὸν βίον ἐπλήρωσεν. ὁ δὲ ἀναγνώστης ὁ Ζαίλος, καὶ αὐτὸς πλεῖν ἴσμεν ἔχεν ἀκτημοσύνην. οὐδὲν γὰρ οὐδὲ οὗτος ἐπέκρητο, εἰ μὴ σιχαροφελόνιον, καὶ αὐτὸ πάνυ παλαιόν, καὶ ὀλίγα βιβλία. ἐχόλαζεν δὲ εἰς τὴν χειρουργίαν. καὶ αὐτὸς δὲ πελωδοτὴς ἐν κυρίῳ ἐτάφη εἰς τὸν Λιθαζόμενον, ἐν τῇ μοναστείῳ Ἐββᾶ Παλαδίου.

C Περὶ τούτου τοῦ Ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ φιλοσόφου, καὶ Ἐββᾶ ἀναγνώστου Ζαίλου, ὁ θεολόγος πρὸς τοὺς πατέρας τοῦ κυρίου Κοσμά, τοῦ σχολαστικοῦ, ἠρώτησεν αὐτὸν, λέγοντες τίς τῶν ἀμφοτέρων μάλλον ἐν τοῖς ἁγίοις ἀσκήσειν αὐτοῖς ἐνεκαρτέρησεν; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη κοινὰ μὲν ἐπὶ ἀμφοῖν τὰ ἐδίσματα, τὰ ἐρώματα, τὰ ἐοδήματα, καὶ ἡ πάντως τῇ πενήτειᾳ ἀποχῇ, καὶ ἡ ταπεινότης, ὡς καὶ ἀκτημοσύνη, καὶ ἡ ἀνταρτία. ἀλλ' ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ φιλόσοφος, ἀνυπόδητος, ἐν ἀδινείᾳ

πολλῇ τῇσ' ὀφθαλμῶν, τὴν πα-
λαίαν καὶ νέαν ἐξέμαθεν· πλὴν
ἔχει παρρησίας τὴν τῇσ' ἀ-
δελφῶν συνδιαίτησιν, καὶ τῇσ'
φίλων ἐντάξιν, καὶ ἀπαγωγὴν
πολλὴν, ὅτε ἑώραθεν, καὶ
ὅτε ἐξηγήτο. τοῦ δ' ἀναγνώστου
Ζαΐλου, οὐ ξενιτεία μόνον ἐ-
παίνου ἀξία, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐρη-
μία, καὶ ὁ ἀμετέρος κόπος, καὶ
ἡ τοῦ σώματος φυλακὴ, καὶ ὅτι
ἀφιλό, ἀνίδι, ἀσυναλλά-
τος, ἐν πάσῃ κοσμικῇ ἀποραξίᾳ,
καὶ παρὸς οὐδεμίαν παρρησίαν
ἐδίδωκεν, καὶ μηδὲ ψυχῆς παρ'
οὐδενὸς ὑπερησίας ἀνεχόμενος·
αὐτὸς ἠΐτι, αὐτὸς ἐπλυνε, μη-
δὲ τὴν ἐκ τῇσ' ἀναγνωσμάτων
ἔχει παρρησίαν· ὑπομὸς τε καὶ
ἀλλοις ὑπερετεῖν, μηδεμίαν ἔ-
χων φροντίδα κρύους ἢ θερμότητος
ἢ ἀρρώστιας συμπακῆς, χαλε-
ρόν αὖ καὶ γέλωτος καὶ γυ-
νίας καὶ ἀκηδίας καὶ ἀσχεσίας,
παρὸς τῇ τοῦ ἱματίου τραχύ-
τητι, καὶ ὑπὸ πλήθους φθει-
ρῶν ἀετρίωντος ἀναλίσκόμενος.
ἀλλ' ἔχει καὶ οὗτος παρὸς τὸν
πρωτόν, ἐκ τοῦ παρ' ἑαυτοῦ οὐ με-
πίας ψυχολογίας, πᾶσαν ἀδυσ-
τοχίαν εἰς πανύχον καὶ πανήμερον
παρόδοι· ἀλλὰ καὶ ταύτῃ τὴν ἀ-
δυστοχίαν ἢ ἀμετέριαν τοῦ κόπου παρε-
κρούετο, καὶ πολλὰ τῇ συνανα-
στροφῇ τὸ ἐξηρημαζόμενον παρὸς κοσμι-
κοὺς ἐπεδύκνυτο. ἔχοντας οὖν τὸν

A imbecillitate oculorum, ve-
tus novumque Testamentum
perdidicit: habuit tamen con-
solationem, Fratrum contu-
bernium, & visitationes ami-
corum, multamque avocatio-
nem cum operaretur cumque
exponeret. Lectoris verò
Zoili, non solum peregrina-
tio laudem meretur, verum
etiam solitudo, & immensus
labor, & oris custodia; quod-
que sine amicis & familiari-
bus, sine ullis colloquiis, in
omnia sæculirebus vacatione
vixit, nullique se dedit solati-
o, ne minimum quidem ab
ullo ministerium sibi deferri
passus: ipse coquebat, ipse
lavabat, neque usus recrea-
tione quæ ex lectionibus ori-
tur; paratus quoque aliis mi-
nistrare; nullam habens cu-
ram frigoris aut æstus aut cor-
poris infirmitatis; purus sem-
per à risu, tristitia, tædio, dif-
fusione; quin præter indu-
menti asperitatem, etiam à
multitudine pediculorum cō-
sumptus, animo tamen non
dejiciebatur. Verum habuit
& iste, plusquam prior, ex
processibus non medioere re-
frigerium, cum omnem habe-
ret licentiam ad proceden-
dum per totam noctem to-
tumque diem: quamvis hanc
libertatem & laboris magni-
tudo retunderet, multaque
conversatione quantum su-
peraret sæculares ostenderet.
Unusquisque igitur merce-

dem propriam accipiet, secundum laborem proprium, & juxta resurrectionis mensuras, & intellectualis spiritalisque munditie, ac timoris Dei, & caritatis, & ministerii, & compunctionis, indistinctæque Psalmodie ac orationis, necnon intentæ fidei, atque occultæ hominibus latentisque comprobationis à Deo.

Cap.
172.

CL. De isto autem domno Cosma Scholastico, multi quidem multa, alii verò alia, & plurimi plurima nobis reculerunt. Sed quæ ipsi nos vidimus, quæque accuratè assecuti sumus, ea scribimus, ad legentium utilitatem. Erat enim vir iste humilis, misericors, abstinens, virgo, quietus, sincera, socialis, hospitalis, amator pauperum. Plurimum itaque nobis utilitatis contulit admirabilis iste vir, non solum conspectus & docens, sed etiam quod multos coacervasset libros, super cunctos Alexandrinos homines; quos libros promptè ac libenter volentibus tradebat. Erat autem & inopix sectator: in tota namque domo ejus, nihil aliud cernere erat, quàm libros, & lectum, & mensam. Licebat verò cuique ingredi, & interrogare de rebus utilibus, & legere. Porro diebus singulis intrabam ad eum, & (teste veritate) nunquam intravi, quin ipsum in-

Α ἴδιον μισθὸν λήψεται, καὶ τὸν ἴδιον κόπον, καὶ κατὰ μέτρα τὸ ἀναστάσιμος, καὶ τὸ ἱερεὺς ἔστι καὶ τοῦ ἁγιογράφου, καὶ φόβου θεοῦ, καὶ ἀγάπης, ἔκ λειτουργίας, καὶ κατανύξεως, καὶ ἀμετρίων ψαλμωδίας καὶ ὕμνων, καὶ τῆς ὁσιότητος πίστεως, καὶ τῆς κεκρυμμένης ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ λεληθίας ἀρετῆς καὶ θεοῦ.

Περὶ τούτου ἡ κυριὸς Κοσμά τοῦ σχολαστικοῦ, πολλοὶ μὲν πολλὰ, ἄλλοι δὲ ἄλλα, καὶ πλεῖστοι πλεῖστα ἡμῖν διηγήσαντο. ὧν τε ἡμεῖς αὐτόπαι ἦμεν, καὶ οἱ ἀκριβῶς παρακαλοῦντάμεν, ταῦτα γραφομένη, πρὸς τὴν ἐντυλχανόντων ὠφέλειαν. Ὡς γὰρ ὁ ἀνὴρ πεπαισθόφαν, ἐλεήμων, ἐγκρατὴς, παρθέτος, ἡσυχος, ἀόργητος, φιλότατος, φιλόξενος, φιλόπῳχος. πολλὰ οὐκ ἡμῖν ὁ θαυμάσιος οὗτος ἀνὴρ ὠφέλειαν ἐνεποίει, οὐ μόνον θεωρούμενος ἔδιδάσκων, ἀλλὰ καὶ ἄλλα τὰ ἰδιῶν αὐτοῦ πολυβίβλον ὑπὸ πάντας οὖν ἐν Ἀλεξανδρίᾳ ὄντας, καὶ περιθύμους παρῆλυν τοῖς θέλουσιν. Ὡς δὲ καὶ ἀκτῆμων ἐν ὅλῳ γὰρ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ἐπεὶ οὐδὲν ἔωθεν ἡσυχίας, εἰ μὴ βιβλία, καὶ κλίνην, καὶ πρᾶξις. ἔχον δὲ ὧς πάντι ἀνθρώπῳ εἰσιέναι, καὶ ἐρωτᾶν τὰ πρὸς ὠφέλειαν, καὶ ἀναγνώσκειν. καὶ ἡ χάρις ἡ ἡμέραν εἰσερχομένη πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς ὅτι τὸ ἀληθίας, οὐδέποτε εἰσῆλθον, καὶ οὐχ ἐ-

ἐν αὐτὸν ἢ ἀναγκάσκειν, ἢ χεῖρ
Ιουδαίων συγγραφόμενον· πολλὴν γὰρ
ἐπὶ αὐτὸν εἶχεν εἰς τὸ ἐπιτρέφειν Ε-
βραίους ἐπὶ τῇ ἀληθείᾳ. διὸ καὶ πολ-
λάκις με ἐπεμψεν πρὸς πᾶς Ε-
βραίους, ἵνα ἀπὸ γραφῆς αὐτοῖς
ἀγαλέθω, ἀπὸ τοῦ αὐτὸν μὴ τα-
χέως ἐξέρχεται τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

Τούτῳ τῷ κυρῷ Κοσμά τῷ χο-
λαστικῷ παρέβαλον ἐν μιᾷ, καὶ ἐ-
χον πολλὴν παρρησίαν πρὸς αὐ-
τὸν, λέγων αὐτῷ· ποίησον ἀγάπην, Β
πόσον χρόνον ἔχεις ἡσυχάζων;
σιωπῶντι ὃ καὶ μηδὲν ἀποκρινομένης,
πάλιν λέγων αὐτῷ· διὰ τὸν κύριον
εἰπὸν μοι. ὃ ὅτι μικρὸν ἔσχατον λέ-
γει μοι· ἔχω πεινάκοιτα πρὸς χρο-
νους. ἐγὼ ὅτι ἀκούσας, ἐδόξασα τὸν
κύριον.

Ἄλλοτε πάλιν παρεβαλὼν αὐ-
τῷ, ἐρωτήσας αὐτὸν, λέγων· ποίη-
σον τελείαν ἀγάπην, εἰδὼς ὅτι δι'
ὠφέλειαν ψυχῆς ἐρωτᾷ σὺ λέγει C
μοι, ἐν ποσούτῳ χρόνῳ τῇ ἡσυχίᾳ καὶ
τῇ ἐγκρατείᾳ, πικρὰ ὄρθωσας; ὃ ὅτι
μέγα σιναξὶς ἐκ τῶν βαθεῖς τῇ καρ-
δίᾳ, λέγει μοι· τί ἀνὴρ κοσμικὸς ἔχει
κατορθώσαι, καὶ μάλιστα ἐν τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ καθεζόμενος; ἐγὼ ὅτι πάλιν πα-
ρεβαλὼν αὐτὸν, λέγων· διὰ τὸν κύ-
ριον εἰπὸν μοι, καὶ ὠφέλητόν με. τότε
πολλὰ βιασθεὶς παρ' ἐμοῦ, λέγει
μοι· συγχρήσθην μοι, τὰ τρία ταῦτα
εἰδὼς, ὅτι κατορθώσαι, τὸ μὴ γελᾶ-
σαι, τὸ μὴ ὀμόσαι, τὸ μὴ ψεύσασθαι.
consecutum, non ridere, non jurare, non mentiri.

A venerim aut legentem, aut
contra Judæos scribentem;
magno enim fervebat zelo
convertendi Hebræos adve-
ritatem. Unde & misit me
sæpe ad Hebræos quosdā,
ut cum illis ex Scriptura dis-
putarem; quia ipse non facile
domo egrediebatur.

CL. Ad hunc dominum Cos-
mam Scholasticum, die qua-
dam profectus sum; & quod
magna erga illum uterer fidu-
cia, aio; Exerce caritatem,
quantum temporis habes in
hac vita quietā? Tacenti ve-
rò nihilque respondenti, rur-
sum dixi illi; Per Dominum,
dic mihi. Ille verò, cum se
paullulum continuisset, ait ad
me; Triginta tres annos ha-
beo. Quo ego audito, Deum
collaudavi.

CLII. Alias iterum ad illum
accedens, sic eum interroga-
vi; Fac perfectam caritatem,
qui scias quòd ob animæ utili-
tatem interrogem te; dic mi-
hi; in tanto tempore sanctæ
quietis, & continentie, quid
boni adeptus es? Ille verò val-
de ac ex intimo corde suspi-
rans, ait mihi; Quid sæcularis
vir potest virtutis adipisci, &
maximè qui residet in domo
sua? Ego autem rursus illum
rogabam, dicens; Per Domi-
num, dic mihi, & emolumento
mihi sis. Tunc multum à me
coactus, mihi dicit; Ignosce
mihi; tria hæc bona novi me

Cap.
173.

* Al.
ἀμὲν

Athan.
vii.

Aut. p.
502.

Da-
masc. l.

de ima-
gin. Au-
gust.

120. de
differ-

en. 11.

* Al.
ἀμὲν

ἀμὲν

ἀμὲν

ἀμὲν

ἀμὲν

ἀμὲν

ἀμὲν

ἀμὲν

* Al.
ἐν τῇ

οἰκου-
μένῃ

* Al.
καὶ

ἐν

CLIII. Retulit nobis Abbas A

Georgius Presbyter Cœnobii
Scholarium, quod in Mona-
steriolis Senex quidam magni
sanctique laboris degeret; qui
erat simplex parumque cau-
tus circa fidem; & ubicumque
occasionem reperiebat, com-
municabat indiscretè. Qua-
dam igitur die apparuit ei
Angelus Dei, dixitque; Effare
Senex, quando mortuus fue-
ris, quo modo vis sepeliarius
te? ut Ægyptii Monachi se-
peliunt, an ut Hierosolymita-
ræ? Senex autem respondit ei;
Nescio. Tunc ait ad illum
Angelus; Cogita & delibera;
post tres hebdomadas ve-
niam, & dices mihi. Pergens
ergo Senex ad alium Senem
discernendi viriute præditum,
narravit ei quæ ab Angelo au-
dierat. Ut ergo audiit Senex,
ad auditum obmutuit; diutius-
que intendens in eum, di-
vinitus motus, ait illi; Ubi-
nam sumis sancta Mysteria?
Respondens ille dicit ei; Ubi-
cumque invenero. Tunc ad
ipsum Senex; Non tibi ultra
placeat communicare extra
sanctam Catholicam & Apo-
stolicam Ecclesiam, in qua ce-
lebrantur sanctæ quatuor Sy-
nodi, Nicæna trecentorum
decem & octo, Constantino-
politana centum & quinquaginta,
Ephesina prima ducen-
torum, & Chalcedonensis sex-
centorum triginta: cumque
venit Angelus; dicit ei;

Διηγέσαστο αἱμὶν ὁ Ἀββᾶς
Γεώργιος ὁ πρεσβύτερος τοῦ
κοινοβίου τῆς Σχολαρίου, ὅτι
εἰς τὰ Μονήα γέρον μέ-
γας ποικίλως ἐκαθέζετο, καὶ
* ἀφελὴς πρὸς τὴν πίστιν, καὶ
ὅπου ἤκουσεν, μεταδίδωκεν
ἀλφειώτως. ἐν μιᾷ οὖν ὥρῃ
αὐτῷ ἀγγελὸς θεοῦ, λέγων· εἰπὶ
γέρον, εἰάν σοι δώσῃς, πῶς θί-
λεις ἵνα ἐπιταφίσωμαι σε; ὡς
οἱ Αἰγύπτιοι μοιχαῖοι ἐπιταφί-
ζουσιν, ἢ ὡς οἱ Ἱεροσολυμίται;
ὁ δὲ γέρον ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέ-
γων· οὐκ οἶδα. τότε λέγει αὐ-
τῷ ὁ ἀγγελὸς· σκέψαι, καὶ ἔρ-
χου μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας,
καὶ λέγεις μοι. ἀπελθὼν οὖν ὁ
γέρον πρὸς ἄλλον *, διηγέσαστο
αὐτῷ ἀπὸ ἧκουσε πρὸς τοῦ ἀγγέ-
λου. ὡς οὖν ἤκουσεν ὁ γέρον, ἐν-
τειὸς γέγονεν ὅτι τῇ ἀκτῇ καὶ ἀ-
πίστῳ· εἰς αὐτὸν ὅτι πολὺ, θεό-
φει κινήσις, λέγει αὐτῷ πρὸς με-
ταλαμβάνειν τῆς ἀγίας μυστη-
ρίων; ὁ δὲ ἀποκρίθεις λέγει αὐ-
τῷ· ὅπου εὔρω. τότε λέγει αὐ-
τῷ ὁ γέρον· μὴ ἐλθὲν δόξῃ σοι ἔξω-
θῆναι τὴν ἀγίαν καθελικὴν καὶ ἀπο-
στολικὴν· ἐκκλησίαν κοινοῦσθαι,
ἐν ᾗ ὀνομάζονται αἱ ἀγίας * πί-
σαρες σύνοδοι, ἡ ἐν Νικαίᾳ τῆς
πρῆς καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς
ρῆς καὶ ἡ ἐν Εφέσῃ πρώτῃ τῆς
σῆς καὶ ἡ ἐν * Καλλιδόμῃ χλῆς καὶ
ὅταν ᾖ ὁ ἀγγέλος, λέγει αὐτῷ·

ὡς οἱ Ἱεροσολυμίται θύλω. καὶ οὐδ' A
 πρὸς ἐβδόμηδας ἦλθεν ὁ ἄγγελος,
 καὶ λέγει τῷ γέροντι· τί εἶναι γέρον;
 ἐσκέψω; ὃ δὲ γέρον λέγει αὐτῷ· ὡς
 Ἱεροσολυμίται θύλω. λέγει αὐτῷ ὁ
 ἄγγελος· χαλῶς, χαλῶς. καὶ αὐ-
 θύας παρέδωκεν τὸ ψυχόν. τοῦτο δὲ
 ὅλοι γέροντες, ἵνα μὴ σὺν κόποις
 αὐτῶν ἀπολέσῃ ὁ γέρον, καὶ καὶ αἰρε-
 τικῶν χρετακριθῇ.

Παριβάλομεν τῷ Αββᾷ Ἰωάν-
 νῃ τῷ ἀναχωρητῇ τῷ λεγομένῳ B
 πυρρῷ, καὶ διγῆσατο ἡμῖν, λέ-
 γων, ὅτι ἤκουσα λέγοντος τοῦ Αβ-
 βᾶ Ἰωάννου τοῦ Μωαβίτου, ὅτι
 μοι ἀγρία πῖς ἦν ἐν τῇ ἀγίᾳ πό-
 λει, πάντι δόλαθῆς καὶ καὶ θῖον πρῶ-
 κόποιουσα. φησὶν οὐδ' ὁ διάβο-
 λος τῇ παρθένῳ, ἐμβάλετε νῶν πρὶ
 σατανικῶν εἰς αὐτὴν ἔρωτα. ἡ δὲ
 θυμασία ἐκείνη παρθένος * θεωρή-
 σασα τὸ τοῦ δαίμονος ἐπιβουλῆς καὶ
 τὸ τοῦ ἰεῖος ἀπωλείας, λαβοῦσα εἰς C
 ἐν μαλάκιοι ὀλίγα βρεχθεῖ, ἔρ-
 χεται εἰς τὴν ἔρημον· ἔτι τῷ νέῳ δὲ
 τὸ ἀναχωρήσας τὸ ἀπετόχλητον καὶ
 τὸ σωτηρίας παραγματοποιήσας,
 καὶ ἐαυτῇ τὴν ὅτι τὴν ἐρημίαν ἀσ-
 φάλει. καὶ πολλὰ οὕτως γέροντος,
 κατ' εἰκασίαν τοῦ, ἵνα μὴ ἀγ-
 νωτος ἢ ἐσάρητος αὐτῆς μένῃ πο-
 λιτεία, θεωρῶν αὐτὴν ἀναχωρητῆς
 πῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ἁγίου Ἰορ-
 δάνου, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀμὲν, τί
 ποιεῖς εἰς τὴν ἔρημον ταύτην; ἡ
 δὲ λαθεῖν θέλουσα τὸν ἀναχωρη-

Sicut Hierosolymitæ sepeliri
 volo. Post tres ergo hebdo-
 madas venit Angelus, dicit-
 que Seni; Quid est, ὁ Senex?
 Cogitasti; Respondit Senex;
 Sicut Hierosolymitæ, volo.
 Ait ad illum Angelus; Bene,
 bene. Et continuo reddidit
 spiritum. Hoc autem totum
 factum est, ne labores suos
 perderet Senex, & cum Hæ-
 reticis condemnaretur.

CLIV. Perreximus ad Ab- Cap.
 batem Johannem Anachore- 179.
 tam, dictum Rutilum; narra-
 vitque nobis, dicens; Audivi
 Abbatem Johannem Moabi-
 tam hæc verba proferentem;
 Sanctimonialis quædam erat
 in sancta civitate, admodum
 religiosa, & secundum Deum
 proficiens. Invidiâ ergo du-
 ctus Diabolus in virginem,
 immisit juveni cuidam Sara-
 nicum in eam amorem. Virgo
 autem illa mirabilia, intuita
 Dæmonis insidias, perditio-
 nemque adolescentis, sumptis
 in sportella paucis cibariis a-
 qua maceratis, venit ad ere-
 mum; tum adolescenti ex re-
 cessu liberationem à molestia
 & salutem parans, tum sibi ex
 solitudine securitatem. Post
 multum verò temporis, Deo
 ita disponente, ne ipsius præ-
 clara sanctaque conversatio
 maneret incognita, vidit eam
 Anachoreta quidam in deser-
 to Jordanis, aitque illi; Mater,
 quid agis in hac solitudine? Il-
 la verò quæ latere Anachore-

* Al.
 ἀφ' ὧν-
 μήτη

ram cuperet, dicit ei; Ignosce mihi; quia erravi de itinere; sed fac caritatem, Pater, per Dominum, & ostende illud mihi. Is verò divinitus res ejus edoctus, ait; Crede mihi, Mater, neque errasti de via, neque viam requiris; sed ut quæ scias quòd mendacium à Diabolo est, dic mihi in veritate taussam ob quam venisti huc. Tunc ait illi virgo; Ignosce mihi, Abbas; adolescens quidam scandalizatus est in me, & ideo veni in eremum hanc; censens potius hìc mori, quam offendiculum cuiquam fieri; juxta Apostoli vocem. Dicit illi iterum Senex; Et quantum temporis hìc habes? Quæ respondit; Habeo, gratià Christi, annos decem & septem. Rursus Anachoreta infit; Et unde vesceris? Illa verò sportellâ prolata cum infusis in ipsa escis, ait Anachoreta; Ecce sportulam istam quam vides, mecum exiit de civitate, continens & ista parva madafacta; talemque dispensationem in me humilem edidit Deus, ut à tanto tempore eis manducem, neque immutata sint. Et hoc autem scito, Pater, quia sic me ipsius bonitas protexit, ut per istos decem & septem annos, nullus homo me viderit, nisi tu solus hodie; ego verò aspiciebam omnes. Quæ cùm didicisset Anachoreta, Deum laudibus celebravit.

II. Cor.
VI. 3.

Α πτω', λέγει αὐτῷ συγχώρησόν μοι, ὅτι ἐπλανήθην τὸ ὄδόν· ἀλλὰ ποίησον ἀγάπην, πάτερ, διὰ τὸν κύριον, καὶ δεῖξόν μοι αὐτὴν. ὃ ᾧ θεὸς γινούς τὰ κατ' αὐτὴν, λέγει αὐτῇ πύξυσόν μοι. Ἀμμή, αὐτὴ πεπλάνησα τὸ ὄδον, οὕτε ὁδὸν ὅποι- πύξ· ἀλλ' αἱ γινώσκουσιν ὅτι τὸ ψεύδος ἐκ τῆ διαβολῆς ἐστίν, εἰπέ μοι τὴν αἰτίαν ἐν ἀληθείᾳ, δι' ἣν ἤλθης ἐνταῦθα. τότε λέγει αὐτῷ ἡ παρθένος· συγχώρησόν μοι. Ἀββᾶ, νεώτερός τις ἐσκαυδαλίσθη εἰς ἐμέ, καὶ διὰ τοῦτο ἤλθεν εἰς τὴν ἔρημον ταύτην, κρίνασα μάλλον ὧδε ὑποδύνειν, ἢ περιποιεῖσθαι τινὶ θνήσκειν, καὶ τὸν ὑποδύοντα φανέν· λέγει αὐτῇ πάλιν ὁ γέρον· καὶ πόσον χρόνον ἔχεις ὧδε; ἡ ᾧ λέγει αὐτῷ· ἔχω χρόνον Χειρῶν ἑτη ἰζ'. πάλιν λέγει αὐτῇ ὁ ἀναχωρητής· καὶ πόθεν ἐσθίεις; ἡ ᾧ ἐκβαλοῦσα τὸ μαλακίον καὶ τὰ βρεχτὰ ἐκ αὐτῶν, λέγει τῷ ἀναχωρητῇ· ἴδε τοῦτο τὸ μαλακίον ὃ βλέπεις, μετ' ἐμοῦ ἐξῆλθεν ἐκ τῆ πόλεως, ἔχον καὶ τὰ μικρὰ πάντα βρεχτὰ, καὶ οἰκονομία τοιαύτην εἰς ἐμέ τ' ἐταπεινῶν ἐποίησιν ὁ θεός, ὅτι χρόνοι ποσούτοι ἐξ αὐτῶν ἐσθίω, καὶ σὺ ἐλαττώθησιν. καὶ τοῦτο ᾧ γινώσκει, πάτερ, ὅτι οὕτως με καὶ αὐτοῦ ἀγαθότης ἐσκέπασεν, ὅτι τὰ ἰζ' ἑτη ταῦτα, σὺ καὶ ἴδεν με ἀνδραπύς, καὶ μὴ σὺ μόνος σήμερον· ἐγὼ ᾧ πάντας ἐχάρισα. καὶ ταῦτα μαθὼν ὁ ἀναχωρητής, ἐδόξασιν τὸν θεόν.

Cap.
180.
Citatur
Ab. 5.
Syn. 7.

Διηγέσαστο ἡμῖν ὁ ὁσιώτατος Ἀ
Διονύσιος, ὁ πρεσβύτερος καὶ
σκηνοφύλαξ τῆς Ἀσκαλωνι-
τῆς ἀγῶγῆς ἐκκλησίας, πρὸς
τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ ἀναχωρη-
τοῦ, λέγων, ὅτι ὢντας μέγας ἐν
τῇ παρυσίᾳ ἡμεῖς καὶ θεὸν γέγονεν
ἄνθρωπος· καὶ πρὸς οὕτως τὸ αὐ-
τοῦ πρὸς θεὸν διαρεσέσθαι, ποτὶ
τὸ θαῦμα πρὸς αὐτοῦ διηγείτο. ἐν
σπηλαίᾳ φησὶν, ὃ γέρον ἐκάθητο
εἰς τὰ μέρη Σόχους τοῦ κτήματος
ὑπὸ μυλίων μικρῶ πρὸς Ἱερου-
λύμην κ'. εἰκόνα δ' ἔχει ὁ γέρων ἐν
τῇ σπηλαίᾳ αὐτοῦ τῇ παναγῇ ἀ-
ρχαίου δεσποίνης ἡμεῖς θεοτόκου καὶ
ἀειπαρθένου Μαρίας, ἐν ἀγκύ-
λῳ φέρεσθαι τὸν θεὸν ἡμεῖς. κα-
θότι οὐκ ἐβούλετο ἀπελθεῖν εἰς τό-
πον τινα, ἢ εἰς ἐρήμους μακρὰς, ἢ
εἰς Ἱερουσόλυμα, πρὸς τὸ πρὸς κυ-
νήσαι τὸν ἅγιον φανερὸν καὶ σεβαστὸν
τόπον, ἢ καὶ εἰς τὸ Σιναῖον ὄρος,
πρὸς τὸ εὐχεσθαι, καὶ εἰς μάρτυρας
ἀφεστῶτας Ἱερουλύμην πολλοῖς καὶ
μακρῶς διαστήμασιν· ὡς ἰδὼν φιλο-
μάρτυς ὁ γέρων, καὶ ἰδὼν μὲν ἀπὸ
πρὸς τὸν ἅγιον Ἰωάννην εἰς Ἐφε-
σον, ἰδὼν δ' εἰς τὸν ἅγιον Θεόδωρον
εἰς Εὐχαΐταν, καὶ ἄρτι μὲν εἰς τὴν
τῆς Ἰσαύρας εἰς τὴν ἀγίαν Θε-
κλῆν εἰς Σελάκειαν, ἄρτι δ' εἰς
τὸν ἅγιον Σέργιον εἰς τὸ Σαφᾶς
καὶ ποτὶ μὲν εἰς ποδοῖν, ποτὶ δ'
εἰς ἐκῆντον τὸν ἅγιον ὠδυνεῖν·
ἐσκαύαζεν τὴν χειρὶν, καὶ

Α C I V. Narravit nobis san-
ctissimus Dionysius, Presby-
ter & vasorum custos sanctis-
simæ Ascalonitarum Eccle-
siae, de Abbate Johanne Ana-
choreta, dicens; Reverâ ma-
gnus secundum Deum in præ-
senti ætate vir fuit: atque ad
confirmandum quantum Deo
gratus acceptusque fuerit, hoc
de ipso miraculum referebat.
B In spelunca inquit, moraba-
tur Senex, in partibus agri qui
dicitur Sochus, viginti ferè
milliariis ab Hierosolymis.
Habebat autem Senex in spe-
lunca sua, sanctissimæ & im-
maculatæ Dominæ nostræ Dei
genitricis semperque virginis
Mariæ imaginem, quæ ge-
stabat in ulnis Deum nostrum.
Quoties igitur abire volebat
ad locum aliquem, vel ad va-
stas solitudines, sive Hiero-
solymam ut adoraret sanctam
C Crucem locaque venerabilia,
aut in Sinaium montem ora-
tionis gratiâ, & ad Martyres
ab Hierosolymis distitos in-
tervallis multis longisque;
(erat enim Senex Martyrum
studiosus; & nunc quidem
pergebat Ephesum ad sanctum
Johannem, nunc autem Eu-
chaitam ad sanctum Theodo-
rum; & modò quidem in Isau-
riam ad sanctam Theclam in
Selencia, modò verò ad san-
ctum Sergium in Saphas; &
interdum ad istum, interdum
ad illum sanctum profectus
est) apparabat candelam, &

* Al.
Εὐχαΐ-
τας
* Al.
ὁπο-
μαρ-
τες

accendebar, pro sua consuetudine, atque ad orationem stans, & Deo supplicans ut suum iter dirigeret, dicebat ad Dominam, intendendo in imaginem ipsius; Sancta Domina Deipara, quoniam longum iter iturus sum, dierum multorum tempore conficiendum, candelæ seu lampadis tuæ curam habe, eamque inextinctam juxta propositum meum serva: ego enim habens pro itineris comite adjutorium tuum, abeo. Hisque ad imaginem dictis, egrediebatur. Cumque propositam perfectionem peregrisset, revertebatur, aliquando post mensem, aliquando post menses duos vel tres, interdumque post quinque & sex, atque ita reperiebat candelam aptatam & ardentem, sicut eam ad iter egressus reliquerat; & nunquam conspexit illam à se ipsa extinctam, neque cum de somno surgeret, neque cum à peregrinatione rediret, neque ex extremo in speluncam se conferens.

Cap.
184.

CLVI. Idem rursus nobis enarravit hoc; In eodem Cenobio ingressus sum in cellulam Senis cujusdam; & conspexi, quod ubi prosternebat se ad Deum, tabula erat, super quam id agebat; & ubi genua manusque figebat, plusquam digitorum quatuor altitudine cavavit tabulam; tot ejusmodi prostrationes peregerat.

A ἢ πῶς ὡς εἶχε συνήθειαι, καὶ πρὸς ἱερούσας, καὶ τὴν πορείαν αὐτῷ χατάβυβλῆναι τὸν θεὸν ἱκετεύσας, ἐλεῆναι εἰς τὴν διαποικίαν, εἰς τὴν εἰκόνα αὐτῆς προσέχων. ἁγία διαποικιστοῦσα, ἐπειδὴ ὁδὸν μέλλω βαδίσαι μακρὰν, πολλὰς ἡμέρας περιτριμῶμαι ἔχουσιν, καὶ χειρὶνάς σου φέρησιν, καὶ μὴ σβεννυδῶν αὐτὴν καὶ τὴν ἐμὴν πρῆξιν φύλαξαι· ἐγὼ γὰρ τὴν σὴν βοήθειαν συνοδεύω. B ἔχων ἀπέρχομαι. καὶ ταῦτα πρὸς τὴν εἰκόνα φήσας, ἐξήρχετο. καὶ τὴν περιτρίψαι πορείαν ποιήσας, ὡς ἐρεφεν, ποτὲ μὲν διὰ μηνός, ποτὲ δὲ διὰ δύο καὶ τριῶν, ἔστιν ὅτι καὶ διὰ πέντε καὶ ἑξῆς καὶ οὕτως εὐεσκει καὶ χειρὶνάς ἱσχυοσμένῳ καὶ ἀποκρίνῳ, καὶ ἁπλῶς αὐτὴν, πρὸς τὴν ὁδοπορείαν ἐξερχόμενος εἶσεν, καὶ οὐδέποτε αὐτὴν ἀφ' ἑαυτῆς σβεννύσκειν εἶσεν, οὐτε ἐξ ὑποῦ ἀνίσταμενος, οὐτε ἐξ ἀποδημίας ἐπαταγέφω, οὐτε ἐξ ἐρήμου φοιτῶν εἰς τὸ ἀσκήλατον.

Ο αὐτὸς ἡμῖν πάλιν διηγέσεται, ὅτι ὅν αὐτῷ τῆς κοινοῦς εἰσέλθον εἰς καλλιὸν ἐνὸς γέροντος, καὶ ἐθεασάμην ὅτι ὅπου ἔβαλλεν μετανοίας, πλάξεν, καὶ ἐπάνω αὐτῆς ἔβαλλεν, καὶ ὅπου τὰ γόνατα ἔτι τὰς χεῖρας ἐπῆξεν, πλέον πτωρῶν δακτύλων βάψας ἐκοίλανε τὴν πλάξιν. τοσαύτας ἔβαλλεν μετανοίας.

Ἐλθον πρὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάν-
νου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ δι-
κταίου ἐποποιμαθῆτος Χρυσοφύμου,
διὰ τὸ τοῦ διδασκαλικοῦ λόγου
καταρτὴν καὶ διαγωγὴν καὶ
σωτήριον ἔλαβεν βάρπτισμα, οὐτε
ἄλλωθεν, οὐτε ἄλλωθεν * οὐτε
πρὸς κατελάλησιν, οὐτε ἐφά-
σατο, οὐτε ἀντάπελα ἐλάλησιν,
οὐτε ἀνταπελίας ἐδέχτο.

Ἀθηνάσιοι ἡ χ' αὖτ' ἄλλοις,
 οὗς ἐν ἐκείνῃ τῇ παισίᾳ φρεσὺν πί-
 ραι, ἔδωξεν ἔχειν ἡ διακονοῖς, πρὸς
 χαλεσάμηνος αὐτῶν αὖτ' ἡγεῖς, ὑπὸ
 μαρτυρίᾳ θεοῦ παρέδωκεν τῇ ἐκ-
 κλησίᾳ, ὥστε ἐκεῖ αὐτοὺς τρέφεῖς.
 μικροὶ ἡ διαδραμόντες ἡρόν, ὅτι
 χ' αὖτ' ἡ σημαιογράφου τελείως, χ'
 αὖτ' ἡ γραμματικῶν ἀντίρριος Ἀ-
 θηνάσιος ἐπαμειβύθη, αὖτ' ἡ ῥήμα ὡς
 πινῇ ἡ θεοῦ αὖτ' ἡ βιβλῆν αὖτ' ἡ
 γινώσκων αὖτ' ἡ διδόντων τῷ ἱερῷ, ἔς ὥσπερ
 πρὸς Σαμουὴλ ἐν τῷ αὐτῷ ἡ θεοῦ ἐρε-
 φετο. χ' ἡ ἡγεῖς πρὸς αὖτ' ὅπως οἰοῖται
 Ἀλέξανδρος ἐπορεύετο ἐν τῷ γήραϊ,
 ἐπελέγετο εἰς τὸ ἀκολουθεῖν αὐτῷ,
 χ' βασιλεύει τὸ ἡ ἱερωσύνης ἀντιό-
 λαοι, ὁ πρὸς σπῆρμα ἡ Εφρούδ τῇ
 παρ' Ἑβραίων φωνῇ. ποσὺν τοι ἡ ἐγ-
 νοιτο ἡ Ἀθηνάσιος τούτου ἐν τῇ ἐκ-
 κλησίᾳ πρὸς αὖτ' ἀντιόχους ἀγῶ-
 νες, ὥστε δοκεῖν ἀπὸ τούτου γινώσκου-
 σθα ἐκεῖνο τὸ εἰρημνύον· ἐγὼ ὅπως
 τούτω, ὅσα αὐτοὶ ὑπομείναι
 ἡγεῖς ὑπὸ ἡ ἐμοῦ οἰόματος. εἰς ἡ

A CLVII. Dicebant de sancto *Cap.*
Johanne Constantinopolita- *191.*
no, qui meritò cognominatus
est Chrysostomus, ob sermo-
nis qui doctorem decet puri-
tatem ac splendorem atque
* quòd ex quo salutarem acce-
pisset Baptismum, numquam
juraverit, neque aliquem ju-
rare compulerit, neque alicui
obtrederit, neque menti-
tus sit, neque scurrilia locu-
tus sit, aut facetias admiserit.

B CLVIII. Porro Athana- Cap. 197.
 sium & ceteros, quos in illo
 lusu Presbyteros visus est ha-
 bere aut Diaconos, convoca-
 tis eorum parentibus, sub
 Deo teste, Ecclesiæ tradidit,
 illic nutriendos. Modico au-
 tem transacto tempore, cum
 & a notario perfectè, & à
 Grammatico sufficienter A-
 thanasius jam instructus esset.
 continuò quasi fidele Dei de-
 positum, à parentibus sacer-
 dori traditur, & veluti Sa-
 muel quidam in templo Dei
 nutriebatur. Quoties verò
 Alexander in senectute ad E-
 piscopos proficisceretur, iste
 eligebatur ut sequeretur
 eum, & ferret sacerdotii ami-
 cum, qui Hebraicà voce vo-
 cabatur Ephod. Tanta verò
 tamque præclara existerunt
 hujus Athanasii in Ecclesia
 contra Hæreticos certamina,
 ut de eo scriptum esse videat-
 ur illud dictum; *Ego ostendam*
illi, quanta oporteat eum susti-
nere pro nomine meo. Nam in Aa. ix. 16.

* f. σ.
οι φ. υα.
ξ α β

Psal. m.
xxvi. 3.

* f.
σ υ ε :-
λ δ

ejus persecutionem totus con-
spiravit orbis, commoti sunt
etiam reges terræ, & regna
exercitusque contra illum
convenerunt: at ipse servavit
divinum illud eloquium, quo
dicitur; *Si ergo consistant ad-
versum me castra, non timebit
cortemum; si exurgat adversum
me prelium, in hoc ego sperabo.*
Verum quoniam talia tanta-
que illius feruntur opera, ut
magnitudo quidem rerum ni-
hil mihi præterire permittat,
multitudo verò gestorum, ta-
cere plurima me cogat, in in-
certo æstuat mens mea, quod
percipere non valeat, quid
retinendum sit, quid omit-
tendum. Quocirca paucorum
mentionem faciamus, quæ ad
rem pertinent: reliqua verò
enarrabit fama. Sed omnino
minora veritate fama enun-
ciabit. Nam ut addat verita-
ti, nec poterit nec inventura
est.

Cap.
201.

CLIX. Narravit aliquis Pa-
trum, quod sæcularis quidam
habuerit filium pium, virgi-
nem, in omnibus continen-
tem, quique jam inde à pue-
ritia vinum non biberet: ha-
bebat autem in mente recede-
re à sæculo. At pater ipse
volebat illum immittere in
negotia, quod ille pati non
poterat: habuit autem & alios
fratres; sed is erat major na-
tu. Et quia propositum illius
non conveniebat cum propo-
sito patris, objurgabat illum

Α τὸν τούτου διαγμὸν πᾶσαι ἡ οἰκουμένη
* συνεφράξατο, ἔ ἐκινήθησαν ἔ
βασιλεῖς τῆ γῆς, καὶ βασιλεία καὶ τρα-
πὸς σιων ἦλθον κατ' αὐτὸν. ὁ κείνος δὲ
τὸ πρὸς λόγιον ἐφύλαττειν, λέγων·
ἐὰν οὐκ ᾔωσιν κατ' ἐμὸν παρεμβό-
λῃ, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδιά μου·
ἐὰν ἐπαναστῇ μοι * συμβούλη, ἐν
ταύτῃ ἐγὼ ἐλπιδί. πλὴν ἐπειδὴ
ποιαῦται καὶ ποσαῦται αὐτῷ φέρονται
τράπεζαι, ὥστε τὸ μὲ μέγιστος τῶν τρα-
B μάτων, μὴδὲν μοι συλχεῖν παρελ-
θεῖν, τὸ δὲ πλὴν τῶν τράξεων ἀνα-
χάσει με πολλὰ σιωπᾶν, ἐν ἀδήλω
κέμναι μοι ὁ λογισμὸς, τὸ μὴ δύνα-
σθαι ὑπεδέξασθαι, τί μὲ δεῖ κρατῆσαι,
τί δὲ δεῖ ὀδυλεύσασθαι. καὶ διὰ τοῦτο ὁ-
λίγων μνημογεύωμαι τῶν ἀνηκόων τῶν
τράδματι. τὰ δὲ ὑπόλοιπα ἡ φήμη
διηγήσεται. πάντως δὲ ἐλάττωσα τὴν
ἀληθείας ἀπαγγελῆναι φήμη. ὡρο-
βλυαὶ γάρ τι τῇ ἀληθείᾳ οὐτε δυνή-
C σεται, οὐτε εὐρήσει.

Διηγῶντα δὲ τις τῶν πατέρων,
ὅτι κοσμικὸς τις εἶχεν υἱὸν εὐ-
λαβῇ καὶ παρθένον, ἐκτρατῆ εἰς
πάντα, καὶ ἀπὸ μικροῦ λοι-
πὸν οὐκ ἔπινεν οἶνον· εἶχεν δὲ
σκοπὸν τοῦ ἀναχωρῆσαι. ὁ δὲ
πατήρ αὐτοῦ ἤθελεν αὐτὸν ἐμ-
βαλεῖν εἰς τὰ τράδματα, καὶ
οὐκ ἠνέχετο· εἶχεν δὲ καὶ ἀλ-
λους ἀδελφούς, αὐτὸς δὲ ἡ
ὁ μερίζων. καὶ ἐπειδὴ οὐκ ἤρ-
μοζεν ὁ σκοπὸς αὐτοῦ πρὸς σκοπῶν
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, αἰεὶ ἀνείδιζεν

ὁ πατήρ αὐτῶν, ἔπιπλήθων αὐτῶν
 διὰ τὸ ἐκτρέφειν, λέγων· διατί οὕτως
 ὁμοίος τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ ἔπι δι-
 δοῖς σεαυτὸν εἰς τὰ ἔργα; ὁ δὲ
 ἐκάρτερει σιωπῶν. πάντες δὲ ἠγά-
 πουν αὐτὸν διὰ τὸ εὐλάβειν αὐτῶν· ἔ-
 στωφεροῦντες. ὅτι δὲ ἤμελλεν πα-
 τὴρ αὐτοῦ πλάσσειν, πνίς τοῦ γέ-
 νους αὐτοῦ, καὶ ἄλλοι ἀγαπῶντες, δο-
 κοῦντες ὅτι μιστοῖ αὐτὸν ὁ πατήρ, ἐκ
 τῶν ἐπιπλήθειν αὐτῶν, σιμῶνται,
 καὶ λέγουσι· μήποτε στερήσῃ τὸν δοῦ-
 λον τῆς τοῦ ἁγίου κληρονομίας ὁ πατήρ;
 ἀλλὰ ὡς χαλῆσαι αὐτῶν αὐ-
 τοῦ· ὡς γὰρ πλούσιος, καὶ ἀνέρχεται
 πρὸς αὐτοὺς, καὶ λέγουσιν αὐτῶν· τί-
 ποτε ἔχομεν ὡς χαλῆσαι σε. λέ-
 γει αὐτοῖς· τί θέλετε ὡς χαλῆσαι
 με; λέγουσιν αὐτῶν· ὅτι τῆς κυρίου
 Ἀβίβου· τοῦτο γὰρ ὡς ὄνομα αὐτῶν·
 ἵνα μὴ παρίδῃς αὐτοὺς. λέγει αὐτοῖς·
 ὡς αὐτοῦ ὡς χαλῆσαι με; λέ-
 γουσιν αὐτῶν· γὰρ. λέγει αὐτοῖς· χα-
 λῆσαι μοι αὐτὸν ὡς. εἰσέμισαν δὲ
 ὅτι ἐπιπλήθειν αὐτῶν θέλει χεῖρ τοῦ
 ἁγίου. ἔστω εἰσῆλθεν, λέγει αὐτῶν·
 ἐγγίσον μοι. καὶ ὡς ἤγγισεν, ἠπλώ-
 σεν ἑαυτὸν εἰς τὸν πόδα αὐτῶν,
 κλαῖων καὶ λέγων· συγχώρησόν μοι
 τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ ὡς χαλῆσαι τὸν
 θεόν, ἵνα μὴ λογισθῇ μοι εἰς π-
 ῆξιμόν σε ὅτι σὺ τὸν Χριστὸν ἐ-
 ζήτης, ἐγὼ δὲ κοσμητικῶς ἐκινού-
 μιν. χαλῆσαι δὲ καὶ ὅτι ἄλλοις υἱοῦς
 αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· οὗτος κύριος
 καὶ πατήρ ὑμῶν· ὁ πᾶσι, ἔχετε τὴν

Tom. II.

A assidue pater, exprobrans ob-
 continentiam, & dicens; Cur
 similis non es fratri tuo. nec te
 tradis negotiis? Ille verò to-
 lerabat, in silentio. Omnes
 autem diligebant eum pro il-
 lius pietate ac moderatone.
 Cæterum cum pater ejus mor-
 riturus jam esset, quidam ex
 genere ipsius, & alii amici,
 putantes quod illum odisset
 pater, propter assiduas illas
 objurgationes, congregati
 sunt, atque dixerunt; Ne forte
 servum Dei privet pater hæ-
 reditate; sed pro illo deprecæ-
 mur. Erat enim dives. Itaque
 ad eum ascendunt, & aiunt;
 Nonnihil habemus quod pe-
 tamus à te. Respondet illis;
 Quid vultis à me postulare?
 Excipiunt; Pro domino Abi-
 ba, (hoc enim erat illi nomen)
 ne illum negligas. Ait illis;
 Pro illo rogatis me? Tum illi;
 Utique. Vocate, inquit, illum
 C huc. Putaverunt autem quod
 juxta consuetudinem objur-
 gare eum vellent. Cumque in-
 gressus fuisset, dicit ei; Ap-
 propinqua mihi. Utque ap-
 propinquavit, extendit se in
 pedes suos, ploravit & dixit;
 Ignosce mihi, fili mi, & Deum
 deprecare, ne mihi imputer
 quod afflixerim te: quoniam
 tu quærebās Christum, ego
 verò sæculariter movebar.
 Vocat autem & alios filios
 suos, & ait illis; Hic dominus
 vester, ac pater est: de quo
 cumque dixerit, ut habeatis

* In-
 τὸς α-
 λαφῶς

KKK

illud, habere, ut non habeatis, non habete. Cunctique admirati sunt. Ac statim, mortuo patre ipsorum, dat fratribus partem eorum, sumitque suam, quam totam in pauperes distribuit, nihil sibi relinquens. Edificavit autem parvam cellam, ut solitarius degeret, moxque eā absolutā, in morbum incidit. Adest igitur finis ejus. Et frater ipsius affidebat. Cui dixit; Vade, fac domui tuæ consolationem, quia sanctus dies est: erat quippe celebritas sanctorum Apostolorum. Dixit ei frater ejus; Quo modo deferam te, & abibo? Ait illi; Abi; cumque advenerit hora mea, ego arcessam te. Quando igitur venit hora, surrexit ad fenestram, & pulsavit: attendit autem frater ejus: & ille ipsi annuit, ut veniret. Statimque ac venit frater, tradidit spiritum Domino. Et cuncti mirati sunt, gloriamque Deo dederunt, dicentes; Condignè pro caritate quā Christum dilexit, invenit finem.

C. p.
203.

CIX. Narravit quidam Patrum, quod aliquando lapidarius quidam, (cabidarium seu cavidarium vulgò vocant) habens lapides magni precii, & margaritas, navem conscendit cum filiis suis, peregre ire cupiens, & negotiari. Contigit autem illum juxta Dei dispositionem puerum quemdam navis diligere, qui illi ministra-

A ποτε, ἔχετε, εἶπεν, οὐκ ἔχετε, οὐκ ἔχετε. καὶ ἐθαύμασαν πάντες καὶ ὄντας, πλάτυσαντος τὸ πατρὸς αὐτῶν, δίδωσιν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τὸ μέρος αὐτῶν, ἔλαμβάνει τὸ μέρος αὐτοῦ, καὶ δίδωσιν αὐτὸ τοῖς πτωχοῖς παντελῶς, μηδὲν ἀφήσας ἑαυτῷ. ἔκπουν ἢ μικρὸν καλλίον εἰς τὸ ἀναχωρῆσαι, καὶ μὴ τελευτᾶσαι τὸ καλλίον, ἀσθενεῖ. φθάνει οὖν τὸ τέλος αὐτοῦ. ἔπαρεχετο ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ ὕπαγε, καὶ ποιήσου τὸ οἶκόν σου ὡς ἐκέλευσεν, ὅτι ἀγία ἡ μέρα ἔστιν. ἡ δὲ ἡ πανήγυρις τῆς ἀγίας ἀποστόλων. λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ πῶς ἀφήσω σε, καὶ ἀπέλθω; λέγει αὐτῷ ἀπέλθε, καὶ ὅτι ἔρχεται ἡ ὥρα, ἐγὼ σε κελεύω. ὅτι οὐκ ἔλθει ἡ ὥρα, αἰτέσθαι εἰς τὴν θύλην, καὶ κρούει, καὶ ἀποστέλλει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ αὐτῷ, ὅτι δίδωσι καὶ ὄντας ὅτι ἔλθει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, παρέδωκεν τὸ πνεῦμα τῷ κυρίῳ. καὶ πάντες ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν, λέγοντες ἀξίως τὸ ἀγάπης ἧς ἠγάπησε τὸν Χριστόν, κῦρεν τὸ τέλος.

Διηγούμενο πῶς τῶν πατέρων, ὅτι ποτὶ λιθοργὸς τις, ὃν κελεύσει κεβιδάριοι, ἔχον λίθους πολυθμοὺς καὶ μαργαρίτας, αἰτέσθαι εἰς πλοῖον μετὰ τῶν παίδων αὐτοῦ, θάλασσαν ἀπελθεῖν καὶ πωλεῖσθαι. συνέβη ἢ αὐτὸν κατ' οἰκονομίαν ἀγαπήσαι παῖδά πᾶσι τοῦ πλοίου, ὅτις ἐποίησεν αὐτοῦ

ἡ ὑπερησία, καὶ ἀνεπαύετο καὶ αὐτὸς παρ' αὐτοῦ ἐοθίαν ἐξ ᾧ ἠόδιεν. μᾶς ὅτ' ἡμερᾶν ἀκούει ὁ παῖς τῶν ναυτῶν ψθυρίζοντων, καὶ βεβαμωσάντων παρ' ἑαυτοῖς, ἵνα ρίψουσιν τὸν χαλιδάειον εἰς τὴν θάλασσαν, δι' οὗς εἰ-
 χει λήθεις. εἶτα τῶν παιδῶν μὴ πολ-
 λῆς συγγότος ἐισελθόντος πατρὸς
 τὸν ἐλάττειν καὶ τὸ ἔθος ποιῆσαι
 αὐτῷ τῶν ὑπερησίων, λέγει αὐτῷ· τί
 συγγὸς εἰ παιδῶν σήμερον; ὁ κῆκος
 ἐξαμύσαστο λέγων οὐδέν. πάλιν
 οὐκ ἠρώτα αὐτὸν λέγων· ὅντως εἰπέ
 μοι τί ἔχεις; τότε ἐξαφῇ κλαυθμὸν,
 καὶ λέγει αὐτῷ· ὅτι οὕτως οὕτως ἐ-
 βουλεύσαντο οἱ ναῦται περὶ σοῦ.
 λέγει αὐτῷ· ἀπελθε; ἀπεκρίθη
 αὐτῷ· ναί, οὕτως ἐβεβαμωσαν περὶ
 σοῦ παρ' ἑαυτοῖς. τότε χαλεπὸν ᾄ-
 παιδας αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ
 τι ἀν' εἶπω ὑμῖν, ποιήσατε ἀόκνως
 ἐάντινός τις λογισμὸς. τότε ἀπλοῖ
 σινδόνια, καὶ ἄρχεται λέγειν αὐτοῖς·
 φέρετε τὰ μου ζῖνια. καὶ ἠνέγκαν.
 καὶ ἀνοίξας ἤρξατο ἀπλοῦν τὰ λι-
 θάρσια, καὶ μὴ τὸ πνέειν πάντα,
 ἤρξατο οὕτως λέγειν· αὐτὴ ἡ ζωὴ
 ὅτι; ἀλλὰ ταῦτα κινδυνεύω, θα-
 λασσομαχῶ, καὶ μετ' ὀλίγον ἀποθ-
 νήσκει μηδὲν λαβὼν μετ' ἑαυτοῦ ὅτι
 τῷ κόσμῳ τούτῳ; λέγει τοῖς παι-
 σιν αὐτοῦ· ἐκχεῖν ὅσα πάντα εἰς τὴν
 θάλασσαν. εὐθέως οὐκ ἔτι λόγου
 αὐτοῦ, ἠκούθησαν αὐτὰ εἰς τὴν θά-
 λασσαν. καὶ ἐξέστησαν οἱ ναῦται, καὶ
 διεσκορπίσθη ἡ βουλὴ αὐτῶν.

Abat, ipseque etiam ab eo re-
 ficiebatur, comedens ex his
 quæ ille comedeat. Die verò
 quadam audivit puer nautas
 submurmurantes, & inter se
 statuentes, lapidarium in ma-
 re projicere, propter gemmas
 quas habebat. Deinde cum
 puer mæstus admodum in-
 gressus esset ad ingenuum il-
 lum, ut pro more ministraret
 illi, ait ad eum; Cur hodie
 mæstus es, puerule? Ille re-
 condebat, nihil locutus. Rur-
 sus ergo interrogavit eum,
 sic; Et verò dic mihi quid
 habeas? Tunc erupit in fle-
 tum, & ait illi; Sic & sic con-
 silium fecerunt nautæ de te.
 Tum ille; Itane certò est?
 Respondit; Utique, sic de
 te apud se ipsos statuerunt.
 Tunc filios suos advocans, di-
 xit eis; Quidquid dixerò vo-
 bis, facite impigrè & absque
 ulla hæsitacione. Explicans
 inde sindonem, cœpit eis di-
 cere; Afferre capsulas meas.
 Et attulerunt. Quas cum ape-
 ruisset, cœpit exponere gem-
 mas, iisque omnibus positis,
 ita loqui; Hæccine vita est?
 Propter ista periclitor, cum
 mari pugno, & post modicum
 morior, nec aufero quidquam
 mecum ex hoc mundo? Ait
 filiis suis; Effundite cuncta in
 mare. Mox igitur ut locutus
 est, ea in mare projecerunt.
 Porro obstupuerunt nautæ,
 dissipatumque est consilium
 eorum.

illud, habere, ut non habeatis, non habere. Cunctique admirati sunt. Ac statim, mortuo patre ipsorum, dat fratribus partem eorum, sumitque suam, quam totam in pauperes distribuit, nihil sibi relinquens. Edificavit autem parvam cellam, ut solitarius degeret, moxque eâ absolutâ, in morbum incidit. Adest igitur finis ejus. Et frater ipsius affidebat. Cui dixit; Vade, fac domui tuæ consolationem, quia sanctus dies est: erat quippe celebritas sanctorum Apostolorum. Dixit ei frater ejus; Quo modo deferam te, & abibo? Ait illi; Abi; cûmque adveniret hora mea, ego arcessam te. Quando igitur venit hora, surrexit ad fenestram, & pulsavit: attendit autem frater ejus: & ille ipsi annuit, ut veniret. Statimque ac venit frater, tradidit spiritum Domino. Et cuncti mirati sunt, gloriamque Deo dedunt, dicentes; Condignè pro caritate quâ Christum dilexit, invenit finem.

C. 23.
203.

CIX. Narravit quidam Patrum, quòd aliquando lapidarius quidam, (cabidarium seu cavidarium vulgò vocant) habens lapides magni precii, & margaritas navem conscendit cum filiis suis, peregre ire cupiens, & negotiari. Contigit autem illum juxta Dei dispositionem puerum quemdam navis diligere, qui illi ministra-

Λ ποτε, ἔχει, εἶπεν, οὐκ ἔχει, οὐκ ἔχει. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. καὶ δόξας, πελάγησαντος τῷ πατρὸς αὐτῶν, δίδωσιν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τὸ μέρος αὐτῶν, ἔλαμβάνει τὸ μέρος αὐτοῦ, καὶ δίδωσιν αὐτὸ τοῖς πτωχοῖς παντελῶς, μηδὲν ἀφῆσας ἑαυτῷ. ἔκποσι ἢ μικρὸν καλλίον εἰς τὸ ἀναρῆσαι, καὶ μὴ τελειῶσαι τὸ καλλίον, ἀσθενεῖ. φθάνει οὖν τὸ τέλος αὐτοῦ. Ἐπαρεχέσθην οὗ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ ὕπαγε, καὶ ποιήσον τῷ οἴκῳ σου ὡδὸν ἀλκῆς, ὅτι ἀγία ἡ μέρα ὅδε. ἰὼ ᾧ ἡ πανήγυρις τῶν ἀγίων ἀποστόλων. λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ πῶς ἀφήσω σε, καὶ ἀπέλθω; λέγει αὐτῷ ἄπελθε, καὶ ὅπως ἔρχεται ἡ ὥρα, ἐγὼ σε χαλῶ. ὅπου οὖν ἦλθεν ἡ ὥρα, ἀνέστη εἰς πλὴν θυσίαν, καὶ κρούει, καὶ προσέχει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἰδὼν αὐτῷ, ὅτι δίδωσι, καὶ δόξας ὅτι ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, παρέδωκεν τὸ πτεδμα τῷ κυρίῳ. καὶ πάντες ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν, λέγοντες· ἀξίως τῷ ἀγαπῆς ἡς ἠγάπησεν τὸν Χριστόν, ἠύρεν τὸ τέλος.

Διηγῆσαι τὸ πῶς τῷ πατέρων, ὅτι πεπλήθυον τῶν πτε, ὅτι χαλῶσι χαλῶντες, ἔχον λίθους πολυήμοις καὶ μαργαρίτας, ἀνέστη εἰς πλοῖον μετὰ τῶν παίδων αὐτοῦ, θάλασσαν ἀπελθὼν καὶ παραματώσασθαι. συνέβη ἢ αὐτὸν κατ' εἰκοσιμῶν ἀγαπήσας παῖδά πνα τοῦ πλοίου, ὅτις ἐπαίει αὐτοῦ

ἡ ὑπερησίου, καὶ ἀνεπαύετο καὶ αὐτὸς παρ' αὐτοῦ ἐοδίον ἐξ ὧν ἦοιεν. μᾶς ᾧ τ' ἡμερῶν ἀκούει ὁ πᾶς τ' ναυτῶν ψιθυρίζοντων, καὶ βεβαιωσάντων παρ' ἑαυτοῖς, ἵνα ρίψουσιν τὸν χεῖμα δαλιν εἰς τὴν πέλασσαν, δι' οὗς εἰ-
 χυ λίθοις. εἶτα τ' παῖδες μὲν πολ-
 λὴς συγγότητος εἰσπλήντος τῶς
 τὸν ἐλδύμενον χτ'· τὸ ἔθος ποιῆσαι
 αὐτῶν τ' ὑπερησίου, λέγει αὐτῶν· τί
 συγγός εἰ παῖδες σήμερον; ὁ κείνος
 ἐξαμύσατο λέγων οὐδέν. πάλιν
 οὐκ ἠρώτα αὐτὸν λέγων· ὄντως εἰπέ
 μοι τί ἔχεις; τότε ἐξαφῇ κλαυθμῶν,
 καὶ λέγει αὐτῶν· ὅτι οὕτως οὕτως ἐ-
 βουλεύονται οἱ ναῦται περὶ σοῦ.
 λέγει αὐτῶν· ἀκελῶς; ἀπεκρίθη
 αὐτῶν· ναί, οὕτως ἐβεβαίωσαν περὶ
 σοῦ παρ' ἑαυτοῖς. τότε χαλῆ ὁπ-
 παῖδας αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ
 τι αὖ εἴπω ὑμῖν, ποιήσατε ἀόκτως
 ἐάντις πρὸς λογισμῶν. τότε ἀπλοῖ
 σινδὼνα, καὶ ἄρχεται λέγειν αὐτοῖς·
 φέρετε τὰ μου ζῖλια. καὶ ἠνέγκαν.
 καὶ ἀνοίξαντες ἤρξαντο ἀπλοῦν τὰ λι-
 θεία, καὶ μὲν τὸ πηλῶναι πάντα,
 ἤρξαντο οὕτως λέγειν· αὐτῇ ἡ ζωὴ
 ὅστις; ἀφ' ταῦτα κινδυνεύω, πε-
 λασομαχῶ, καὶ μετ' ὀλίγον σποθ-
 ῆσμαι μηδὲν λαβὼν μετ' ἑαυτοῦ ὅτι
 τ' κόσμου τούτου; λέγει τοῖς παι-
 σὶν αὐτοῦ· ἐκχεῖν ἅπαντα εἰς τὴν
 πέλασσαν. οὕτως οὐκ ἔτι τ' λόγου
 αὐτοῦ, ἠκόντησαι αὐτὰ εἰς τὴν πέ-
 λασσαν. καὶ ἐξέθησαν οἱ ναῦται, καὶ
 διεσκορπίσθη ἡ βουλὴ αὐτῶν.

bat, ipseque etiam ab eo re-
 ficietur, comedens ex his
 quæ ille comederat. Die verò
 quadam audivit puer nautas
 submurmurantes, & inter se
 statuentes, lapidarium in ma-
 re projicere, propter gemmas
 quas habebat. Deinde cum
 puer mœstus admodum in-
 gressus esset ad ingenuum il-
 lum, ut pro more ministraret
 illi, ait ad eum; Cur hodie
 mœstus es, puerule? Ille re-
 condebat, nihil locutus. Rur-
 sus ergo interrogavit eum,
 sic; Et verò dic mihi quid
 habeas? Tunc erupit in fletu-
 tum, & ait illi; Sic & sic con-
 siliū fecerunt nautæ de te.
 Tum ille; Itane certò est?
 Respondit; Utique, sic de
 te apud se ipsos statuerunt.
 Tunc filios suos advocans, di-
 xit eis; Quidquid dixerò vo-
 bis, facite impigrè & absque
 ulla hæsitacione. Explicans
 inde sindonem, cœpit eis di-
 cere; Afferte capsulas meas.
 Et attulerunt. Quas cum ape-
 ruisset, cœpit exponere gem-
 mas, iisque omnibus positus,
 ita loqui; Hæccine vita est?
 Propter ista periclitor, cum
 mari pugno, & post modicum
 morior, nec aufero quidquam
 mecum ex hoc mundo? Aio
 filiis suis; Effundite cuncta in
 mare. Mox igitur ut locutus
 est, ea in mare projecerunt.
 Porro obstupuerunt nautæ,
 dissipatumque est consiliū
 eorum.

Cap.
204.

CLXI. Dixit nonnullus; quod A
à serpente. quidam morsus
est, & intravit in aliquam ci-
vitatem, ut curaretur. Susce-
pit autem illum pia mulier ac-
timens Dominum, & curam
ejus suscepit. Cum verò exi-
guam è doloribus intermissio-
nem consecutus esset, cœpit
Diabolus illi *impos* inferere
cogitationes in eam; ipseque
cœpit velle manum mulieris
tangere. Quæ dixit ei; Non
ita, Pater, Christum ne relin-
quas; recole tristitiam, &
pœnitentiam quam acturus
es reversus in cellam tuam;
memento gemituum & fle-
tuum quos emissurus es. His
porro aliisque similibus ab eâ
auditis, fugit ab eo impugna-
tio, & confusus voluit aufu-
gere, non valens eam oculis
intueri. Illa verò rursus in
visceribus Christi dixit ei;
Noli erubescere, opus adhuc
habes medicatione: non erant
puræ animæ tuæ, priora illa
cogitata, sed invidi Diaboli
erat suggestio. Atque ita sine
scandalo curatum illum à se
dimisit cum viatico.

Cap.
205.

CLXII. Narravit quidam,
quod Frater manens in Cœ-
nobio, mitti solebat ob Cœ-
nobii negotia: erat autem in
aliquo vico, religiosus qui-
dam sæcularis qui suscipie-
bat eum fideliter, quoties
in vicum veniret; habebat
verò sæcularis ille filiam nu-
per viduam relictam, quæ

Ελεγχέ τις, ὃν ἐδάχθη τις ὑπὸ
ὄφεις, καὶ εἰσῆλθεν εἰς πόλιν πρὸς
ὡρεοδυθιῶν. ὑπεδέξατο αὐτὸν
ἡ γυνὴ εὐλαβὴς καὶ φοβουμένη τὸν
κύριον, καὶ ἐπεράσασεν αὐτόν. ὅτε
ἦ ἔχον μικρὰν ἀνέσιν τῆς πόλεως,
ἤρξατο ὁ διάβολος ἀπειρεῖν αὐτῇ
λογισμοὺς εἰς αὐτὴν, καὶ ἤρξατο
λέγειν ἁψαδοῦ. ἡ χεὶρ αὐτῆς. ἡ
ἡ λέγειν αὐτῇ μὴ οὕτως, πάτερ,
χεῖρὸν ἔχεις· μνησθῆτι τὸ λύπης καὶ
B τὸ μετανοίας, ἧς μέλλεις μετανοεῖν
καθήμενος ἐν τῇ καλλίᾳ σου· μνη-
σθῆτι τὸ στεναγμῶν καὶ τὸ δακρύων, ὃν
μέλλεις ποιεῖν. ἀκούσας ἡ ταῦτα
παρ' αὐτῆς καὶ ἔπερα τοιαῦτα, ἐ-
φυγεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ πόλεμος, καὶ
ἀψαπασις ἤρπεν φυγεῖν, μὴ δυ-
νάμενος ἀπειρεῖν εἰς αὐτὴν. ἡ ἡ
πάλιν ἐν ἀσπλάγχοις Χειρὸς ἔλε-
γχε αὐτῇ μὴδὲ διαπραπῆς, χεῖρα
ἔχεις ἐπὶ ὡρεοδυθιῶν. ὅτε ἰὼν τὸ
C κατὰ κράτος σου ψυχῆς ἀφολογίσασθαι
ἐκείνην, ἀλλὰ τὸ φθονεῖν ἀφ' ὁ-
λου ἰὼν ἡ ὑπεβολή. Ἐοῦτως ἀσ-
καδαλίως περαπέυσασα αὐτὸν ἀ-
πέλυσε ἡ ἐροδία.

Διηγείται τις, ὅτι ἀδελφὸς μέ-
νων ἐν κοινότητι, ἐπέμπετο εἰς
ἀποκρίσεις τοῦ κοινοβίου· ἰὼν δὲ τις
κοσμικὸς εὐλαβὴς εἰς κάμιν πρὸς
καὶ ἐδέχτο αὐτὸν κατὰ πόλιν ὁ-
σαύτως ἤρχετο εἰς τὴν κάμιν· ἔ-
χον ἡ ὁ κοσμικὸς μίαν θυγατέρα
ποροφάτως χρεύσασαι, μετὰ

τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐνιαυτὸν ἕνα ἢ δύο ζήσασαν. εἰσερχόμενῳ οὖν καὶ ἐξερχόμενῳ ὁ ἀδελφὸς πρὸς αὐτοὺς, ἐπολεμήθη πρὸς αὐτὴν. ὁ κείνη δὲ συνετὴ οὖσα ἐνόησεν, καὶ ἐφύλαξεν ἑαυτὴν, μὴ εἰσελθεῖν εἰς τὸ πρῶτον αὐτῆς. μᾶς οὖν τῇ ἡμερᾷ εἰσῆλθεν ὁ πατὴρ αὐτῆς εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῆς Ἀφῆς, ἀφῆσας αὐτὴν μόνην ἐν τῇ οἰκῇ. εἰσὶν δὲ ὁ ἀδελφὸς καὶ τὸ ἔθος, δεικνύει αὐτὴν μόνην ἐν τῇ οἰκῇ, καὶ λέγει αὐτῇ· ποῦ ἔστιν ὁ πατήρ σου; λέγει αὐτῇ· εἰς τὴν πόλιν εἰσῆλθεν. ἤρξατο οὖν παρενοχλεῖσθαι ὑπὸ τοῦ πολέμου, θέλων ἐπαναγαγεῖν αὐτὴν. λέγει αὐτῇ ὁ κείνη καὶ συνεσπῶς· μὴδὲν παρενοχλῆς· ὁ πατήρ μου ἕως ὅτου οἶτε ἔρχεται· ὡς εἰσιν οἱ δύο· οἶδα δὲ ὅτι ὑμεῖς οἱ μοναχοὶ μὴδὲν ποιεῖτε ἐκ τῶν πρῶτον. ἐχίμεν οὖν, εὐξαι τῷ θεῷ, καὶ ἐπιμβάλλει εἰς τὴν καρδίαν σου, τοῦτο ποιήσωμεν. ὁ δὲ οἶτε ἠνείχετο, ἀλλ' ἐταράσσεται ἐκ τοῦ πολέμου. λέγει αὐτῇ τῷ ὄντως σὺ ἔγνωσ ποτὲ γυναῖκα; λέγει αὐτῇ· οὐ· ἀλλὰ ἀφ' οὗτο τοῦ θέλω ἵνα εἶδω πῶς ἔστιν. λέγει αὐτῇ· διὰ τοῦτο οὖν παρενόχη, ἀγνοῶν τὴν δυσωδίαν τῆς ἀθελῶνς γυναῖκων. καὶ θέλουσα μειῶσαι τὸ πάθος αὐτοῦ, λέγει, ὅτι ἐν τοῖς μνησίοις εἰμι, καὶ οὐδὲν δύναται μοι προσεγγίσαι, οὐδὲ ἀσφραγίσαι με, ἀπὸ

A vixerat cum viro suo unum aut duos annos. Cum ergo Frater ad eos ingrederetur & egrederetur, impugnatus seu tentatus de illa est. Quæ, ut erat prudens, rem intellexit, & observabat se, ne veniret in conspectum ejus. Quadam igitur die profectus est pater ejus in proximam civitatem, cujusdam necessitatis causâ, relinquens eam in domo solam. Venit autem de more Frater, solam reperit domi, aitque ad illam; Ubi est pater tuus? Cui illa; Ingressus est in civitatem. Cæpit itaque turbari à bello interiori, ac volebat insurgere in eam. Dicit ei illa prudenter; Ne turberis; pater meus usque serò non revertetur; hinc ambo dumtaxat sumus; scio autem quòd vos Monachi absque oratione nihil facitis. Surge igitur, ora Deum, & quod immiserit in cor tuum, illud faciamus. Ille verò non sustinebat, sed turbabatur ab impugnatione. Ait illi mulier; Dic verè, cognovisti ne umquam mulierem? Respondet; Non; sed ideo scire volo quidnam sit. Excepit illa; Itaque idcirco turbaris, ignoras enim factorem infelicium mulierum. Et volens illi perturbationem imminuere, addidit, corporis sui miseriam lamentans; In menstruâ sum, & nemo mihi potest appropinquare, neque odorari me, præ

factore. His ille aliisque simili-
libus ab ea auditis, commo-
tus, & in seipsum rediens, fle-
vit. Postquam verò vidit il-
lum mulier ad seipsum rediisse,
Ecce, inquit, si te audis-
sem, & obtemperassem tibi,
jam periissemus, peracto pec-
cato. Quo igitur ore poruis-
ses deinceps intueri patrem
meum, aut reverti in monaste-
rium tuum, & audire chorum
sanctorum illorum psallentium?
Proinde hortor te, ut
cautus sis, nec velis propter
parvam voluptatem, perdere
tot talesque labores tuos, æ-
ternisque bohis privari. Au-
ditis porro his ipsius verbis
Frater qui rem narratam pas-
sus est, dixit ei qui retulit,
gratias agens Deo, qui per
mulieris prudentiam & casti-
tatem non permiserat eum
omni ex parte prolabi.

Cap.
206.
V. Cass.
Collat.
17. cap.
14.

CLXII. Narravit quidam
Patrum; Mulier aliqua sena-
toria venit adorare sancta
loca; & Cæsaream cum des-
cendisset, vitam quietam illic
degere potissimum elegit. Ro-
gavit ergo Episcopum, di-
cens; Da mihi unam virgi-
nem, & informet me, & do-
ceat timorem Dei. Igitur E-
piscopus humilem quamdam
selegit, tradiditque ei. Post
aliquantum verò temporis,
occurrenti illi Episcopus, ait;
Quo modo ea virgo qua tibi
data fuit? Respondit illa;

Α ὁ δυσωδίας, παλαιΐζουσα τὸ σῶ-
μα αὐτῆς. ἀκούσας ἡ παῖτρα παρ'
αὐτῆς καὶ ἄλλα ποιῶσα, παιθεῖς καὶ
ἐλθὼν εἰς αὐτὸν ἐδάκρυσεν. ὅτε οὐκ
εἶδεν ὅτι εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν, λέγει
ἰδοὺ, εἰ ἤκουσά σου, καὶ ἐπεισέδωκεν
σοι, ἥδη ἤμεθα ἀπαλλαγῆναι, πε-
λέσαντες τὴν ἁμαρτίαν. ποία οὐκ
ὄψαι ἔχεις λοιπὸν θεάσασθαι τὸν πα-
τέρα μου, καὶ ἀπελθεῖν εἰς τὸ μονα-
στήριόν σου, καὶ ἀκούσαι τῶν χρησθῶν
τῶν ἀγίων ἐκείνων ψαλλόντων; ὡς θα-
χαλὰ οὐκ εἶ, νίφον, καὶ μὴ θελήσης
διὰ μικρὸν ἡδονῆν ἀπολέσαι τὸν
τοιούτους χαμάτων ὅσους ἔχεις, καὶ
τηρηθῆναι αἰωνίαν ἀγαθὴν. ἀκού-
σας ἡ αὐτῆς ταῦτα τὰ ῥήματα ὁ
ἀδελφὸς ὁ πατὴρ τὸ διήγημα, ἐ-
λογησάμενος τὴν ἐξηγησάμενόν, ἀνακρίσας
τὴν θεῶν, τὴν διὰ τὸ σωθῆναι καὶ σω-
φροσύνης αὐτῆς μὴ εἰσάγειν αὐτὴν
τελείως ἐκπεσιῖν.

C Διηγήσατό τις τῆς πατέρων,
ὅτι μὲν συλληπτικὴ ἦλθεν εἰς
περγαμὴν τῆς ἀγίας πόλεως,
καὶ κατελθούσα εἰς Καισάρειαν,
μᾶλλον ἤρεσεν αὐτῇ ἡσυχάσαι ἐ-
κεῖ. παρεχάλετο οὐκ τὸν ἐπίσκοπον,
λέγουσα· δός μοι μίαν παρθένον,
ἵνα τυποῖ με καὶ διδάσκῃ με
τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. ἐκλογάμε-
νος οὐκ ὁ ἐπίσκοπος μίαν πα-
τερνῶν, δίδωσιν αὐτῇ. μετὰ οὐκ
χρόνον, ἀπαντήσας αὐτῇ ὁ ἐ-
πίσκοπος, λέγει· πῶς ἡ παρ-
θήνη; καὶ δοθεῖσά σοι; καὶ ἡ αὐτῆς

καλὴ μὲν ὄσιν, οὐ πάνυ δ' ὠφελεῖ
τὴν ψυχὴν μου, ἐπειδὴ ἀφίει με
ποιῆσαι τὰ θελήματά μου, πα-
ταίνῃ οὖσα· ἡρεῖαι δ' ἔχω ἵνα ἐ-
πιπλήτῃ μοι, ἔ' μὴ σὺ χερῇ μοι
ποιῇν τὰ θελήματά μου. πάλιν
οὖν λαβὼν ὁ ἐπίσκοπος ἄλλω
σκληρῶν, δίδωσιν αὐτῇ· ἢ πῶς ἔλε-
γην αὐτῇ, μαρτυροῦσα, ἄλλα
τοιαῦτά ἐπιπλήττουσα αὐτῇ. μὲν
ταῦτα πάλιν ἡρώτα αὐτὴν· ὁ ἐ-
πίσκοπος· πῶς ἢ παρθέτος; ἔ' λέ-
γει αὐτῇ· ἀληθεὶς αὐτῇ ὠφελῶ
μου ἡ ψυχὴν. ἢ οὕτως διέλαμψεν
ἐν μεγάλῃ ταραχῇ.

τότε δοξάσας ὁ ἐπίσκο-
πος τὸν κύριον, ἅπασι λέγων· εἰ
κύριε, ἢ ὡς αἱ χεῖρές σου.

Ἀδελφός κρατούμενος ὑπο-
λύτης, ἡρώτησεν ὡς γέγοντα, λέ-
γων· τί ποιήσω, ὅτι οἱ λογισμοί
μου ἐπιπλήνται μοι, λέγοντες, ὅτι
ἀχθίμως ἀπειτάξω, σωθῆναι ἥδ'
οὐκ ἔχει; λέγει αὐτῇ ὁ γέ-
ρον· οἶδας ἀδελφε, καὶ μὴ δυ-
νάμεθα εἰσελθεῖν εἰς τὴν γῆν δ'
ἐπαγγελίας, συμφέρει ἵνα τὰ κῶλα
ἡμῶν πεσῇ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἢ ὑπο-
στέψαι εἰς Αἴγυπτον;

Εἰπὼν πῶς τῷ ἀγίῳ· ὅταν δι-
χόμεθα πρὸς κύριον λέγοντες· μὴ
εἰσέλθῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν·
οὐχ ἵνα μὴ πειρασθῶμεν λέγοντες·
ἀδύνατον ἥδ' τοῦτο· ἀλλ' ἵνα μὴ
καταποδῶμεν ὑπο· ἢ πειρασμοῦ,

A Egregia quidem est, non ad-
modum tamen prodest animæ
meæ, quia permittit me face-
re voluntates meas, cum sit
humilis; opus autem habeo,
ut increpet me, nec mihi con-
cedat facere quæ velim. Rur-
sus itaque sumptam Episco-
pus aliam duram, datei; quæ
ipsam appellabat fatuam divi-
titem, similiaque exprobra-
bat. Postea iterum interro-
gavit eam Episcopus; Quo
modo virgo? Et dixit; Revera
hæc prodest animæ meæ. At-
que ita effulsit in magna man-
suetudine.

CLXIV. Tunc Episcopus *Cap.*
glorificans Dominum, dixit; *207.*
Psalm.
Iustus es Domine. & recta iudi-
cia tua. *cxviii.*

CLXV. Frater qui à tristitia
tenebatur, interrogavit Se-
nem, his verbis; Quid faciam,
quia cogitationes meæ insur-
gunt adversus me, dicentes;

C Frustra & intempestivè re-
nunciasti, non enim salvabe-
ris? Ait illi Senex; Scis Frater,
quod etsi non possumus ingre-
di in terram repromissionis,
expedit tamen, ut cadavera
nostra potius cadant in de-
serto, quam ut revertamur
in Egyptum?

CLXVI. Dixit quidam san-
ctorum; Cum oramus ad Do-
minum dicentes; Ne nos indu-
cas in temptationem; non ut ne
tentemur dicimus; hoc enim
fieri non potest; sed ut à ten-
tatione non absorbeamur,

Cap.
207.
Psalm.
cxviii.

137.
Cap.
208.
* Al.
† AC-
CAI NI.
III

* Al.
III

Num.
xiv.
29.

Cap.
209.
Math.
vi. 13.

faciendo aliquid quod displiceat Deo: hoc quippe est, non intrare in tentationem. Siquidem sancti Martyres, tentati per supplicia, nec devicti, non intrarunt in tentationem: sicut nec qui pugnat cum bestia, quousque non devoratur ab ea: cum verò devoratus fuerit, tunc intravit in tentationem. Ita & in omni affectu vitioso, quousque homo ab eo superatus non fuerit.

Cap.
210.

CLXVII. Dixit iterum Senex; In consequenda gloria, qui humilis est, ipsum quoque regem superat: quia rex quidem in faciem solum, humilis verò & in faciem, & absens quoque laudatur beatusque prædicatur.

Cap.
211.

CLXVIII. Narravit quidam Monasterii præpositus; Manebat prope Cænobium nostrum Senex quidam benignitate cæterisque animi bonis præditus. Vicinus autem ipsi erat Frater; qui Sene absente, à Diabolo instigatus, aperuit cellam ejus, ingressusque libros ipsius & vasa sustulit. Ut ergo rediit Senex, apertaque cellâ invenit direptam fuisse supellectilem, perrexit ad Fratrem, ut nuntiaret ei; & reperit vasa adhuc in medioposita: nondum enim Frater ea collecta reposuerat, nolens autem Senex pudefacere eum vel arguere, simulavit se ventris necessitate premi;

A ἐν τῷ ὡρᾶσαι πὶ ἀπαρέοκον θῆ-
τοῦτο γὰρ ὅτι τὸ μὴ εἰσελθεῖν εἰς
πειρασμόν. καὶ ὅτι οἱ ἄγιοι μάρτυ-
ρες, πειρασθέντες ἀπὸ τῆς βα-
σάνων, ἐ μὴ νικηθέντες, οὐκ εἰ-
σῆλθον εἰς πειρασμόν. ὡς οὐδὲ ὁ
μαχόμενος μὲν θηρίου, ἕως οὗ μὴ
βρωθῇ ὑπὸ αὐτοῦ. ὅταν ὁ βρωθῇ,
τότε εἰσῆλθεν εἰς τὸν πειρασμόν.
οὕτως καὶ ὅτι παντὸς πάσης, ἕως
οὗ μὴ νικηθῇ ὑπὸ τῆς πάσης.

B

Εἶπεν πάλιν ὁ γέρον· πλεο-
νεκτεῖ ὁ ταπεινὸς εἰς δόξαν καὶ αὐ-
τὸν τὸν βασιλέα. διότι ὁ μὲν εἰς
πρόσωπον μόνον, ὁ δὲ ταπεινὸς καὶ
εἰς πρόσωπον ἐκ τῶν αὐτοῦ ἐ-
παμνεῖται καὶ μακαρίζεται.

C Διηγήσατό τις τῇ ἡγουμένῳ, ὅτι
ἔμεινεν ἐχθρὸς τῷ κοινωβίου ἡμεῶν γέρον
τις, ὡς ὁ ἀγαθὸς πατὴρ ψυχῆς. ἐ-
γκατεπνίαζεν δὲ αὐτὸν ἀδελφός. καὶ ἀ-
πόντος τῆς γέροντος, κερήμενος ὁ ἀ-
δελφός, ἀνοίξας τὸ κελλὶον αὐτοῦ,
εἰσελθὼν ἔλαβεν τὰ βιβλία αὐτοῦ
καὶ τὰ σκεύη. ὡς οὐκ ᾔσθην ὁ γέρον,
ἀνοίξας τὸ κελλὶον, καὶ εὗρεν τὰ
σκεύη αὐτοῦ ἡρπαγμένα, ᾔσθην
ὡς τὸν ἀδελφὸν ἀναγείλαι αὐ-
τὸν καὶ εὗρεν τὰ σκεύη ἀκμήν ἐν
τῷ μέσῳ. οὕτω ὅτι ὡς ὁ ἀδελφός
συτείλας αὐτὸν. καὶ θέλων ὁ γέ-
ρον μὴ καταχμεῖν αὐτὸν μηδὲ ἐ-
λέγχειν, ἐποίησεν αὐτὸν ὡς ὅτι
ἐνοχλεῖ αὐτὸν ἡ γαστήρ αὐτοῦ,

καὶ

καὶ ἀπλῶς ἔμεινεν ὡς εἰς τὰ ἀ-
 ναγκία ἰκευὺς ἔειπεν, ὥς οὐ συ-
 γκαίῃ καὶ ἐκ τοῦ μέσου τὰ σκεύη.
 καὶ εἰλῶν μετὰ τὰς αἰῶνας ἡρ-
 ξατο ἐρωτᾶν αὐτὸν περὶ ἄλλου
 παραγματος, καὶ τὸν ἀδελφὸν οὕτω
 ἠλεγξεν. μετ' ἡμέρας δὲ ὀλίγας,
 κηρύττοντες τὰ σκεύη τοῦ γέρον-
 τος, ἐλαβόντες πινὲς ἑβαλοῖν εἰς
 φυλακὴν, τοῦ δὲ γέροντος τὸ σύ-
 νολον μὴ μαθόντος. ἀκούσας δὲ περὶ
 τοῦ ἀδελφοῦ ὅτι εἰς τὴν φυλακὴν
 ὄρεται, καὶ αἰτίαν οὕτω εἰδὼς δι' ἡμῶν
 τὴν φυλακὴν ὄρεται. ἀλλ' ἐλθὼν,
 φησὶν ὁ ἡγούμενος, πρὸς μέν ἐ-
 πὶ κίβητι καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ λέγει
 μοι ποιήσων ἀγάπην, ὅς μοι ὀ-
 λίγα ὦν, καὶ ὀλίγα χαρᾶς. λέγω
 αὐτῷ πάντως πινὲς ἔχεις σήμερον;
 λέγει μοι ναί. καὶ τὸ λαβὼν αὐτὸν
 ὁ γέρων εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ποιήσων
 κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀδελφοῦ. ὡς οὖν
 εἰσῆλθεν εἰς τὴν φυλακὴν, πίπτει ὁ
 ἀδελφὸς εἰς οὗτον πρόδωκε αὐτῷ, καὶ
 λέγει αὐτῷ διὰ σέ εἰμι ὦδε, Ἀββᾶ.
 ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ κλέψας τὰ σκεύη σου.
 ἀλλ' ἰδοὺ τὸ βιβλίον σου καὶ τὰς παρὰ
 ὅρεται, καὶ τὸ ἡμέτερον σου καὶ τὰς παρὰ
 λέγει αὐτῷ ὁ γέρων. πληροφορηθῇ
 ἡ καρδιά σου, τέκνον, οὐ διὰ τοῦ-
 το εἰσῆλθον. οὐδέ γὰρ ὁλως ἔμαθον,
 ὅτι δι' ἐμὲ εἰ ὦδε. ἀλλὰ ἀκούσας
 ὅτι ὦδε εἶ, καὶ λυπηθεὶς, εἰσῆλθον
 ποιῆσαι σοι κατὰ τὴν ἐντολὴν καὶ ἰδοὺ ἰδε
 τὰ χαρᾶς καὶ τὰ ὦν. πλὴν πάντα
 ποιήσων ὥς οὐ καταβάλλω σε ἐκ τῆς

Tom. II.

A egressusque permansit quasi
 in necessariis naturæ per sat
 multum tempus, donec ille
 vasa de medio tolleretur, ac re-
 poneretur. Et veniens postea
 Senex, cepit Fratrem inter-
 rogare de alia re, nec eum re-
 darguit. Post paucos verò
 dies, inventa est supellex Se-
 nis, & captum Fratrem qui-
 dam in carcerem conjecerunt.
 Sene nihil penitus sciente. Qui
 de Fratre audiens, quod in car-
 cere esset, ignorans causam
 conjectationis in custodiam, ve-
 nit (inquit præpositus) ad me;
 nam solebat ad nos ventitare;
 mihi que dicit; Fac caritatem,
 da mihi pauca ova & pauca
 bellaria. Aio ad illum; Omni-
 no quosdam excipis hodie?
 Respondit; Ita est. Accipie-
 bat porro ea Senex, ut ferret
 in carcerem, & Fratri solatium
 adhiberet. Cum autem
 ingressus esset carcerem, pro-
 cidit Frater ad pedes ejus, ait-
 que; Propter te hic detineor,
 Abba. Ego enim sum qui vasa
 tua fufatus fui: sed ecce liber
 tuus apud illum est, & pallium
 tuum apud illum. Dicit ei Se-
 nex; Persuasum habeat cor
 tuum, Frater, quod non ideo
 ad te veni: neque enim ullate-
 nus didici, te hic esse propter
 me; verum comperto quod
 hic esses, tristitia affectus, in-
 gressus sum ad solatium tibi
 ferendum. Et ecce vide bel-
 laria & ova. Cæterum cuncta
 faciam, donec emifero te de

L L I

carcere. Tum discedens rogavit quosdam de magnis & potentibus; qui nempe illis notus esset, ob virtutem; mittentesque eduxerunt Fratrem de custodia.

Cap.

212.

CLXIX. Dicebat quidam Senex; Accessit ad nos Senex magnæ virtutis; legentibusque nobis in Paradiso Apophthegmata sanctorum Patrum; (nam Senex lubenti animo semper ea percuttebat, intusque illa spirabat; unde & ex iis omnium virtutum fructus acquisivit) Cum ad illum Senem pervenimus, ad quem accesserunt latrones, dixeruntque; Omnia quæ in cella tua sunt, tollere venimus; ipsoque dicente; Quæcumque videntur vobis, filii, tollite; omnibus ablatis profecti; inficii reliquerunt solum marsupium quod intibi pendeat. Senex autem, inquit, illo accepto, post eos cucurrit, clamans & dicens eis; Filii sumite à me quod tollere obliti estis de cella nostra. Illi verò admirati Senis tolerantiam, restituerunt ei omnia quæ in cella habuerat, & pœnitentia ducti sunt, dixeruntque ad invicem; Verè hic homo Dei est. Ut ergo id legimus, ait mihi Senex; Scis Abba? hoc Apophthegma mihi muleum profuit. Ad quem ego; Quo modo, Pater? Tum ille, Cum, inquit, aliquando essem in locis ad Jordanem sitis, legi

Vit.

Pat. v.

xvi. 13.

* An

ἐν τῷ vol

ἐν τῷ vol

adit.

καλλιφ

Α φυλακῆς. Ἐ' ἀπειθῶν παρεχάλεσέν πιας τῷ μεγάλῳ· ἡ δὲ γυνὴ τοῖς αὐτοῖς, ἀγ' ἃ δρετὶν αὐτοῦ· καὶ πέμψαντες ἐξέβαλον αὐτοὺς ἐκ τῆ φυλακῆς.

Ελεῖν τις τῷ γερόντι, ὃν παρέβαλεν ἡμῖν γέρον ἐνάρετος· καὶ ἀναγνωσκόντων ἡμῶν εἰς τὸ Παράδεισόν τὰ ἀποφθέγματα τῶν ἁγίων πατέρων· ἡγάπα ἡ δὲ γέρον πάντοτε διέρχουσα αὐτῶν, καὶ ἔνδοι αὐτῶν ἐρέπειν; ὅθι καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκαρπώσατο πᾶσαν δρετὶν. ὅτι ἡ ἁγία ἡμεῖς εἰς τῷ γέροντα ἐκείνῳ, πρὸς ὃν ἦλθοι οἱ λησταί, καὶ ἔπιον αὐτῶν, ὅτι πάντα τὰ ἐν κελῇ σου λαβὼν ἡμεῖς καὶ αὐτοῦ εἰπόντος· ὅσα δοκεῖ ὑμῖν, τέκνα, λαβετε· λαβόντες πάντα, καὶ ἀπειθήντες, ἐπελάθοντο τὸ μαρτύριον· ὃ ἡμεῖς ἐν τῷ κρημάτῳ. ὃ οὐ γέρον, φησὶν, λαβὼν τοῦτο, ἐπεδίωξεν ὁπίσω αὐτῶν, βοᾷν καὶ λέγειν αὐτοῖς· τέκνα, λαβετε παρ' ἐμοῦ ὃ ἐπελάθεσθε ἐν τῷ καλλιῷ ἡμῶν. οἱ δὲ θυμώσαντες ὅτι τῇ ἀνεξήκαμῳ τοῦ γέροντος, ἀπεχάτησαν αὐτῶν πάντα τὰ ἐν τῷ καλλιῷ αὐτῶν, καὶ μετενόησαν, εἰπόντες πρὸς ἀλλήλους· ἀληθῶς οὗτος ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ὄν. ὡς οὐκ ἀνεξήκαμῳ τοῦτο, λέγει μοι ὁ γέρον· οἶδας Ἀββᾶ; τοῦτο τὸ ἀποφθέγμα πάνυ με ὠφέλησεν. λέγω αὐτῶν· πῶς πᾶτερ; καὶ λέγει μοι· ποτὲ μὲν ὄντος μου ἐν τοῖς τόποις τοῖς χερσὶ τῷ Ἰορδάνει, ἀνέστην

τοῦτο, καὶ ἐθαύμαζον τὸν γέροντα, καὶ ἔλεγον· κύριε, καταξιάσθον με κατ' ἴχθος τοῦτου ἐλθεῖν, ὁ κατεξιώσας με ἐλθεῖν εἰς τὸ χῆμα τοῦτο. αἷς οὖν ἔχον τὸν πόθον τοῦτον, μὲν δύο ἡμέρας ἰδοὺ λησταὶ ἐπιτίπτουσιν. αἷς οὖν ἐκρουσάν τ' ἦσαν, καὶ ἔβαν ὅλη λησται εἰσιν, ἔπειν ἐμαυτῶν· χάρις τῷ θεῷ, ἰδοὺ καμὲς ἐνδείξασθαι τὸν καρπὸν τοῦ πόθου μου. ἀνιῆας ὃ, ἐδεξάμην αὐτοὺς μετ' ἰλαρότητος, ἥψα ὃ λύχρον, καὶ ἡρξάμην δεικνύειν αὐτοῖς τὰ τεράγματα, λέγων· μὴ θορυβεῖσθε, περὶ δὲ τῷ κυρίῳ, ὅτι οὐ μὴ κρίψω ἀφ' ὑμῶν τί ποτε. λέγουσιν μοι· ἔχεις χρυσίον; λέγω αὐτοῖς· ταῖ, ἔχω τρία νομίσματα. ἠνοιξα οὖν τὸ σκεῖος ἐμὲ προσθεῖν αὐτῶν. καὶ λαβόντες ἀπῆλθον μετ' εἰρήνης. ἐγὼ ὃ χαλκίως ἐποιεῖ αὐτῶν· ὑπερβῆσαν, ὥστερ ἐκείνοι ὅτι τ' γέροντος; ὁ ὃ λέγει μοι ὁ θεός· οὐ· C μὴ ποιῶν ὁ θεός. οὐ γὰρ τοῦτο ἦν· ἵνα ὑποσφύσων.

Ελεγχί τις τ' γέροντων τρεῖς θείων περὶ τῶν γνωμῶν ἐν ἰδίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ, διὰ τὰς ἀναφυάσας ἐκ ἀναφυομένης ἀθίους ἀρίστis, καὶ μάλιστα ἀπ' τῶν τοῦ ἀκεφάλου Σάβιου καὶ τῶν λοιπῶν ὁλεθρίων χίσματα, πρὸς ἀσφάλειαν καὶ βεβαίωσιν τ' ἀσθενέων ψυχῶν, καὶ τῶν αὐτῶν ἐκείνων εἰ βούλονται ἐπιπροφυλῶ. πρὸς γὰρ διὰ τῶν θείων πατέρων, καὶ ἡ π' αὐτῶν ἀπ' τῶν

A hoc, & mirabar Senem, atque dixi; Domine, dignum me fac, ad hujus vestigia pervenire, qui me dignatus es ad hunc habitum perducere. Ut ergo talem habui affectum, ecce post biduum latrones irruunt. Ubi ergo pulsaverunt januam & agnovi latrones esse, dixi in meipso; Deo gratias; en tempus ostendendi fructum desiderii mei. Aperiens autem, suscepi eos cum hilaritate; tum accendi lucernam, & coepi eis ostendere quaecumque haberem, dicens; Nolite turbari, credo Domino, quod nihil prorsus celabovos. Aiunt mihi; Habesne aurum? Respondeo; Etiam, habeo tres nummos. Aperui ergo arcam coram eis. Qui accipientes, abierunt cum pace. Ego verò jocosè dixi ei; Reversi ne sunt, quemadmodum illi in Sene? Qui statim mihi respondit; Non: ne faciat Deus. Neque enim hoc voluissē, ut reverterentur.

Cxxx. Dicebat Senem quidam, divina prodigia nunc quoque fieri in Dei Ecclesia, propter exortas & exorientes impias Hæreses, præsertimque propter Acephali Severi cæticorumque perniciosorum Schismata, ad munimen & firmitatem imbecilliorum animarum, eorumdemque illorum, si voluerint, conversionem. Præterea enim à divinis Patribus, & antè etiam à

Cap.
113.

sanctis Martyribus semper facta fuisse in Catholica Dei Ecclesia signa, adhucque hodie edi.

Cap.

214.

CLXXI. Soruda vicus quidam est sub regione urbis Cæanensium, in quo Baptisterium est, quod in sanctis Theophaniis iudat, quodque eo ex sudore impletur per tres horas, & post Baptisma peractum, rursus, non subito, sed paulatim, per alias horas tres minuitur ac deficit.

Cap.

215.

CLXXII. Est & in castello Cedrebaris, quod situm est sub sinibus urbis Oenoandorum, Baptisterium, quod in Paschali Resurrectionis festo, cum uno lapide constet, ex seipso impletur derepente, duratque aqua usque ad Pentecosten, moxque transacta Pentecoste evanescit. Utraque ista miracula, in provincia Lyciæ sunt. Quod si quis iis fidem adhibere noluerit, non grandis laboris est iter usque in Lyciam, ad veritatis obtinendam certitudinem.

Cap.

216.

CLXXIII. Alio tempore cum essem in sancta civitate, venit quidam verè Christianus, aitque mihi; Quia parvam adinvicem habuimus dissensionem, ego & frater meus, nec vult mihi reconciliari, oro te, alloquere illum. Ego verò suscepto cum lætitia sermone, vocatoque fratre ipsius, ea sum illi elocutus quæ ad caritatem & concordiam pertine-

A ἀγίων μαρτύρων ὁσημέραι γινόμεναι σημεῖον, ἐν τῇ καθολικῇ ἡ τοῦ ἐκκλησίας, ἐπὶ καὶ σήμερον.

Σοροῦδα κώμῃ τις ὄντι ἐπὶ τῶν ἐνορίων τῆ πόλεως Κοιαιῶν, ἐν ᾗ ὄντι φάσμα, ἐν τοῖς ἀγίοις Θεοφάνειοις ἰδρῶν, καὶ ἐκ τῆς ἰδρῶτος γινόμενον ἄλγος πικρὸν ὄν, καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα πάλιν, οὐκ ἀφρόως, ἀλλὰ κατὰ μέγεθος, διὰ τῶν αὐτῶν πικρὸν ὄντων μειούμενον.

B

Επὶ καὶ ἐν τῇ κώμῃ Κεδρεβάτοις, τῇ οὖσι ἐπὶ τῶν ἐνορίων Οἰνοαιῶν τῆ πόλεως, φάσμα, ὅτε ἐν τῇ παχαλίᾳ ἑορτῇ τῆ ἀναστάσεως, μονόλιθον ὄν, ἀφ' ἑαυτοῦ γινέσκειται ὄν, καὶ κρατῆ ἕως τῆ πεντηκοστῆς τὸ ὕδωρ, καὶ ὄν μετὰ τῶν πεντηκοστῆς ἀφανὲς γίνεται. ταῦτα ἀμφότερα θαύματα, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆ Λυκίας. εἰ καὶ τοῖσι τις ἀπισήσῃ, οὐ πολὺς μέγας τῆ Λυκίας ὁ σιλησμός, πρὸς πληροφορίας τῆ ἀληθείας.

Ἄλλοτε γινόμενον μου εἰς τῶν ἀγίων πόλιν, ἔρχεται τις φιλόθεος, καὶ λέγει μοι. ὅτι καὶ μετὰ ἀδελφῶν ἐχέμεθα μετ' ἀλλήλων, ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφός μου, οὐ θέλει διαλλαγῆναι μοι, ἀλλὰ ὡς ἀκλήθην, καὶ ἀλάστον αὐτῷ. ἐγὼ καὶ μετὰ καὶ ὁ ἀδελφός μου τὸν λόγον, καὶ καλέσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐλάλησα αὐτῷ ταῦτα συμβαίνοντα αὐτῷ εἰς ἀγάπην καὶ εἰρή-

κιν. ἡ ἔδοξε μὲν πείθεσθαι μοι. ὅτι
 ἐν ᾧ λέγει μοι· οὐ δύναμαι ἀφελ-
 λαῖναι αὐτά, ὅτι ὅμοια εἰς τὸν
 σταυρὸν. ἐγὼ δὲ ὑπομειδιάσας ἐ-
 πὶν αὐτά· ὁ ὅρκος σου ποιεῖν
 δύναμις ἔχει, ὅτι μὰ τὸν ἥμιον
 σταυρὸν, Χριστέ, οὐ μὴ φυλάξω τὰς
 ἐντολάς σου, ἀλλὰ τὸ ἥλημα τὸ
 ἐκ τοῦ σου τοῦ διαβόλου ποιήσω.
 ἡ δὲ σὺ οὐ φέλομαι μόνον εἶπαι
 τὸ κακῶς* ὅτι αὐτὸν ὑφ' ἡμῶν, ἀλ-
 λά ἡ μάλλον μετανοῶν ἡ γλίβε-
 ρος ἐφ' οἷς κακῶς ἀντιλαμβάνομαι κατ'
 ἑαυτῶν· κατὰ φύσιν ὁ θεοφόρος
 Βασιλεὺς. ἡ δὲ Ἡρώδης ἐμπε-
 νόησεν, ἡ μὴ ἐποίησεν τὸν ὅρκον αὐ-
 τοῦ, σὺ ἀν' εἰργάσατο τὸ μέγα
 αἵμαρτημα ἐκείνο, ἀποκεφαλί-
 σας τὸν τοῦ Χριστοῦ πρεσβύτερον.
 Ἐ λοιπὸν ἠνεῖχε αὐτὸν τὴν δεξι-
 ῶν αἰγίου Βασιλέως, ὡς ἠνε-
 κει ἐκ τοῦ διαβόλου, ὅτι ἠνε-
 λησεν ὁ κύριος ἵψαι αὐτὸν πόδας
 τοῦ αἰγίου Πέτρου, καὶ αὐτὸς ἀν-
 τίσταται.*

Εἶπεν γάρ· πενήτα, τὸ ἅλας
 ἐκ τοῦ ὕδατος ὅτι, ἡ εἰς τὸν προ-
 σέγγιστον ὕδατι, λύεται ἡ ἀφανί-
 ζεται. ὁμοίως ἡ ὁ μοναχὸς ἐκ τῆς
 γυναικὸς ὅτι, ἡ εἰς τὸν προσέγγιστον
 γυναικί, λύεται, ἡ εἰς τὸ μὴ εἶναι,
 μοναχὸς δηλονότι, πελάζει.

Διηγῆσάτο ἡμῖν ὁ Ἀββᾶς Σέρ-
 γιος ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς τοῦ

A bant. Visusque est initio ob-
 temperare mihi. Postmodum
 verò ait ad me; Non possum
 reconciliari ei, quia iuravi per
 Crucem. Tum ego subridens
 dixi illi; Juramentum tuum
 talem habet vim, atque huius-
 modi est; Per preciosam Cru-
 cem, Christe, non observabo
 mandata tua, sed voluntatem
 inimici tui Diaboli faciam.

B Etenim non solum debemus
 inhibere quod malè à nobis
 definitum fuit, sed pœnitentiam
 potius agere, & affligi,
 in his quæ malè contra ipsos
 nos statuimus: quemadmodum
 dicit Deifer seu divinus Basi-
 lius. Nam si Herodes pœni-
 tentiam egisset, nec iuramen-
 tum suum ratum habuisset,
 non sanè admisisset magnum
 illud scelus, ut Christi præ-
 cursorem decollaret. Ac de-
 inde protuli ei testimonium
 sancti Basilii, quod ex Evan-
 gelio deduxit, quando voluit
 Dominus lavare pedes sancti
 Petri, ille verò refragatus est.
 Quibus auditis, reconciliatus
 est fratri.

CLXXIV. Dixit Senex, Filio-
 li; sal ex aqua est, & aquæ si
 appropinquaverit, solvitur
 ac esse definit. Simili modo &
 Monachus ex muliere ortum
 habet, atque si appropinqua-
 verit mulieri, solvitur, eoque
 demum venit, ut non sit, Mo-
 nachus videlicet.

CLXXV. Retulit nobis Abbas
 Sergius, præfectus Monasterii

* ΑΓ.
 παδὸν

Reg.
 brev.
 60.

Mer.
 Reg. 12.
 cap. 1.
 * ΑΓ.
 add.
 ἡ πρὸς
 τὸν αἰ-
 γίον

διηγήσατο
 τὸν αἰ-
 γίον.
 Cap.

117.

Cap.
 118.

Abbatis Constantini; Ali-
quando iter agentibus nobis
cum quodam sancto Sene, er-
ravimus de via, nobisque ne-
que volentibus, neque scien-
tibus, inventi fumus inter sa-
ta, quorum pauca calcavimus.
Id verò cum animadvertisset
agricola, qui eo in loco reper-
tus est operari, cepit probra
multa ingerere cum iracun-
dia, atque sic dicere; Vos
Monachi estis? Vos timetis
Deum? Si timorem Dei ante
oculos habuissetis, non fecis-
setis hoc. Confestim autem
ait nobis sanctus Senex; Per
Dominum, nemo loquatur.
Et dixit ei; Rectè ais, *ὦ* mi:
nam si haberemus timorem
Dei, hæc non fecissemus. Ite-
rum ille cum exandescencia
contumeliis afficiebat. Senex
ait iterum; Vera prosequeris,
fili; si veri Monachi essemus,
non egissemus istud. Sed per
Dominum, ignosce, quia pec-
cavimus. Stupefactus ergo il-
le, accessit, prostravitque se
ad pedes Senis, dicens; Deli-
qui, indulge mihi: & per Do-
minum, assumite me vobis-
cum. Dicebatque beatus Ser-
gius; Re verà secutus est nos,
& nobiscum venit; & accepit
habitum.

Cep.
219.

CLXXVI. Narravit mihi Se-
nex huiusmodi rem; Sedi ali-
quando ad breve tempus in
Laura Abbatis Gerasimi, ha-
bebamque mecum quemdam
valde carum. Porro quadam

ΑΒΒΑ Κωνσταντίνου, ὅτε ποτὶ ὁδεύον-
των ἡμεῖς μὲν πρὸς ἀγίου γέροντος,
ἐπλανήθημεν τὸ ὄδον, καὶ μὴτε λόντων
ἡμεῖς, μηδὲ γνωσκόντων ἡμεῖς ποδὶ
προσώμεθα, κυρέθημεν εἰς τὰ ἀπό-
σιμα, καὶ κατεπατήσαμεν ὀλίγα τῶν
ἀποσείμων. ἡ ἀδόμνος δὲ ὁ γεωργός.
[ὅς] κυρέθη ἐκ αἰῶνος ἀδόμνος, ἥρ-
ξατο ὑβρίζειν πολλὰ μετ' ὀργῆς, καὶ
λέγειν οὕτως· ὑμεῖς μοναχοί, ὑμεῖς
φοβέσθε τὸν θεόν; εἰ εἶχετε τὸν φόβον
τῷ θεῷ, ὅπως ὀφθαλμῶν, ποῦ το σὺ
ἐποιεῖτε. ὁ δὲ λέγει ἡμῖν ὁ ἅγιος
γέρον· διὰ τὸν κύριον, μηδεὶς λαλή-
σῃ. καὶ ἔλεγον αὐτῷ χαλᾶς λέγεις,
τίνοι μου· εἰ ᾧ εἰχόμεν τὸν φόβον τῷ
θεῷ, πάντα σὺ ἐποιεῖμεν. πάλιν
ἐκείνος ὑβρίζει μὲν θυμῷ. πάλιν λέ-
γει ὁ γέρον· ἐν ἀληθείᾳ λέγεις,
τίνοι, εἰ ἡμεῖς ἀληθινοὶ μοναχοί,
σὺ ἐν τοῦτο ἐποιήσαμεν. ἀλλὰ
διὰ τὸν κύριον συγχώρησον, ὅτι ἡ-
μάρτομεν. ἐκπλαγείς οὖν ἐκείνος,
ἐλθὼν ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τοῦ πόδας
τῷ γέροντος, λέγων ἡμάρτηκα, συγ-
χώρησόν μοι· καὶ διὰ τὸν κύριον λά-
βετε με μετ' ὑμῶν. καὶ ἔλεγον ὁ μα-
κάριος Σέργιος, ὅτι ἐπ' ἀληθείας
μετ' ὑμῶν ἠκολούθησεν, καὶ ἐλθὼν
ἔλαβεν τὸ χῆμα.

Διηγῆσάτο μοι γέρον πρᾶτ-
μα τοιοῦτον, ὅτε ποτὶ ἐκείθισα
μικρὸν χρόνον εἰς τὴν λαύραν
τοῦ ΑΒΒΑ Γερασίμου, καὶ ἔσ-
χον πρὸς ἀγαπητόν. κατημέραν δὲ

ἡμῶν μᾶς τῇ ἡμερῶν, Ἐλαλου-
 πων σε ἀφελείας, ἐμνήσθην * τὸν
 λόγον * ποῦτον τοῦ Ἀββᾶ Ποι-
 μῆθου *. ἔ λέγει μοι, ὅτι ἐγὼ
 πατὴρ, πείρασ ἐχὼ τὸν λόγον τοῦ-
 τω, ἔ ἡ ἀναπαύσεως * ἡ ἐρε-
 γίαι αὐτῶν. ποῦτῃ ἡ ἐχοι πινά
 * διδασκαλὸν γνήσιον ἀγαπητὸν ἡ
 λαύρας, ἔ οὐκ οἶδα ποῦθεν εἶχεν
 εἰς ἐμὲ ὑπόνοιαν σε ἀπὸ πρᾶγμα-
 τος φέρωντος αὐτὴν λυπῆν, ἔ ἡρ-
 ξατο συζητᾶν μοι. ἰδὼν ἡ αὐτὸν
 ἐγὼ συγνῶν, ἡρώτησα μαθεῖν τίς
 αἰτία. ἔ λέγει μοι ὅτι τὸδε τὸ
 πρᾶγμα ἐποίησας. ἐγὼ ἡ μὴ συ-
 νεῖδῶς * ἐμαυτῷ, παντελῶς τοιοῦ-
 τος πρᾶγμα ποιήσαντα, ἡρξά-
 μην πληροφθεῖν αὐτὸν, ὅτι οὐ συ-
 νοῖδα * ἐμαυτῷ τοῦτο ποιήσαντα
 λέγει μοι συζήρησεν, αὐτὸν πλη-
 ροφθεῖν. ἀναχωρήσας ἡ ἐγὼ εἰς τὸ
 κελλὶόν μου, ἡρξάμην ἱερῶν τῶν
 καρδίαι μου, εἰ τι τοιοῦτον πρᾶγ-
 μα πύραχται μοι, ἔ οὐκ κῶ-
 εσκοι. βλέπω οὐδ' αὐτὸν χατῶ-
 χοντα τὸ ἀχοι ποτήριον, χατῶ
 * ἐπιδιδυῶτα χατῶ ἐμνύω αὐτῷ
 χατῶ αὐτοῦ, ὅτι οὐ * συνεῖδα
 ἐμαυτῷ τοῦτο ποιήσαντι χατῶ οὐκ
 ἐπαύω. ἔλθων οὐδ' πάλιν εἰς ἐ-
 μαυτὸν, χατῶ μνηθεῖς τούτων τῶν
 λόγων τῶν ἀγίων πατέρων, * χατῶ
 πιστεύσας αὐτοῖς, ἔπρεψα μι-
 κρὸν τὸν λογιζμὸν μου, χατῶ λέ-
 γω ἐν ἐμαυτῷ διάκων γνη-
 σίας ἀγαπᾶ με, ἔ ἀπὸ ἀγάπης

A die sedentibus nobis, & de u- T. 1. p.
 tilitate anime loquentibus, 615.
 mentionem feci de illo dicto 615.
 Abbatis Præmenis, ut unus, 618.
 quisque seipsum semper accu- * Al.
 set in omni re. Tum ait mihi; 618.
 Ego, Pater, experimentum * Int.
 habeo istorum verborum, & 618.
 tranquillitatis quæ ex iis pro- * Al.
 cedit. Habui enim semel Dia- add.
 conum Lauræ, verum carissi- 618.
 mumque amicum. Cui nescio 618.
 unde venit suspicio de me, in 618.
 re quæ ipsi meorem inferere- 618.
 bat; cœpitque mihi vultum 618.
 minus serenum exhibere. Vi- 618.
 dens autem ego illum tristem, 618.
 interrogavi ut causam disce- 618.
 rem. Respondit mihi; Quia 618.
 rem istam fecisti. Ego verò 618.
 nihil omnino ejusmodi facti 618.
 mihi conscius, cœpi illi satis- 618.
 facere, non conscius sum à me 618.
 id factum fuisse. Dicit mihi; I- 618.
 gnosce, mihi satisfactum non 618.
 est. Recedens autem ego in 618.
 cellam meam, scrutari cœpi 618.
 cor meum, an talis aliqua res à 618.
 me fuisset admitta; neque in- 618.
 veniebam. Video igitur quod 618.
 teneret sanctum calicem, ac 618.
 distribueret; atque juro ei per 618.
 ipsum calicem, non habere me 618.
 hujus facti conscientiam. Nec 618.
 persuasus est. Itaque rursus in 618.
 me rediens, & recordatus 618.
 istius sanctorum Patrum ser- 618.
 monis, (de accusando se, in- 618.
 quam) eique credens, verti 618.
 paullisper cogitationem meā, 618.
 & aio apud me; Diaconus si- 618.
 cerè amat me, & à dilectione 618.

morus, mihi confidit quod in corde gerebat de me, ut vigilans sim, & de cætero cultodiam me ipsum, neque hoc faciam. Verum tu infelix anima, quoniam dicis, Non feci rem istam, nonne à te innumera mala perpetrata sunt, & latent te? Ubiam sunt quæ fecisti heri, vel nudijustertius. vel ante decem dies? Memento eorum? Et hoc itaque fecisti, sicut illa; & latet te, quemadmodum priora. Atque ita disposui cor meum, quod reverà id fecissem, sed sicut priora latebant me, pari modo etiam istud. Cæpi ergo gratias Deo referre, & Diacono, quia per ipsum Dominus dignum me fecisset recognoscere lapsum meum, atque de ipso pœnitentiam egi. Surgens igitur in istiusmodi cogitationibus; perrexi, ut à Diacono veniam supplex peterem, gratiasque illi agerem, quod per eum delictum meum cognovissim. Ut verò pulsavi januam ipsius, aperiens, se mihi prius prostravit, dixitque; Ignosce mihi, quoniam à Dæmonibus illusus sum, suspicatus de te rem illam. In veritate enim Deus me certum reddidit, te extra culpam esse. Et aiebat, quia nec permisit me ei satisfacere, negans id esse necesse. Unde ingenti facto spiritali lucro, glorificavi Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum; quem decet imperium, & magnificentia, in sæcula sæculorum. Amen.

κινούµενος ἐθαύρησέν μοι ὁ εἶχετ ἡ καρδία αὐτῆς πρὸς ἐµοὺς, ἵνα νήψω, καὶ ᾤλοιπόδ φυλάξω ἐµαυτὸν, καὶ μὴ ποιήσω αὐτό. πλὴν ψυχὴ ἀθλία, ἐπαθὴ λέγεις, οὐκ ἐποίησα τὸ πρᾶγμα τοῦτο, µωλεῖα κακὰ οὐ πέπερα καί σοι, καὶ ἔλαθες αὐτὰ; ποῦ εἰσὶν τὰ ἐποίησας ῥῆς ἢ πρὸς ῥῆς, ἢ πρὸς θύας ἡμερῶν; μέμνησαι αὐτῶν; οὐκοῦν καὶ τοῦτο ἐποίησας ὡς σκῆψα, καὶ ἔλαθες, ὡς καὶ τὰ πρῶτα. Ἐ οὕτως διέβηκα τὴν καρδίαν μου, ὅτι ἐν ἀληθείᾳ ἐποίησα αὐτό, ἀλλ' ὥσπερ ἔλαθον τὰ πρῶτα, οὕτως καὶ τοῦτο. ἤρξαµην οὖν ἀναλαβεῖν τὴν θύαν, καὶ τὸ διακόνω, ὅτι δι' αὐτῆς κατηξίαςέν με ὁ κύριος ἐπιτίθειναι τὸ σφάλμα μου, καὶ μετάνοῖσα πρὸς αὐτῆς. ἀναστὰς οὖν ἐν τοιούτοις λογισμοῖς, ἦλθον μετανοῆσαι τὸ διακόνω, καὶ ἀναλαβεῖν αὐτῆς, ὅτι δι' αὐτῆς ἔστιν τὸ σφάλμα μου. καὶ ὡς ἔκρουσα εἰς τὴν θύαν αὐτῆς, ἀνοίξας βάλλει μοι μετὰ τοιαῦτα πρῶτος, λέγων· συγχώρησέν μοι, ὅτι ἀπὸ δαιµόνων ἐχλαύσαθαι, καὶ πονοῦσας πρὸς σοὺ εἰς τὸ πρᾶγμα σκῆψο. ἐν ἀληθείᾳ ᾗ ἐπληροφόρησέν με ὁ ἰσὺς, ὅτι οὐκ ἔχεις πρᾶγμα. καὶ ἔλεγον ὅτι οὐδὲ ἀφῆκέν με πληροφορῆσαι αὐτὸν, λέγων· οὐκ ἔστιν ῥῆς. καὶ μεγάλως ἀφελήεις, ἐδόξασα πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἄγιον πνεῦμα· ᾧ πρὸς πρᾶτος, καὶ μεγαλοπρῶσια, εἰς αὐτὸν αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ Α ΝΕΟΦΥΤΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΙ

ΜΟΝΑΧΟΥ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΤΟΥ, ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΧΕΙΡΟΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΙΜΩΝ.

*Monachi & Inclausi. De ca-
lamitatibus Cypri.*

ΝΕφέλη καλύπτει ἥλιον, καὶ
ὀμίχλη ὄρη καὶ βουνούς, δι-
ὧν ἀπείρηται θάλασσα καὶ φω-
ταυγὴς ἡλίου ἀπὸ τοῦ θεοῦ πνι-
εῖται ἡ καὶ ἡμᾶς δώδεκα θεόνομους
ἡδὴ νεφέλη καὶ ὀμίχλη ἀλλεπαλ-
λήλαιν διπλῶν τῶν τῆ χειρὸς συμ-
βέβηκότεν. κρατηθείσης μὲν γάρ B
τῆ Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ ἀγίου
Σαλαχαντῆ, καὶ ἡ Κύπρου ὑπὸ
Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ, μάχαι
λοιποὶ καὶ πόλεμοι, παρεχάι καὶ
ἀκαταστάσιαι, λαφυραγωγίαι καὶ
δυναὶ σκωαιτήσις, πῶ γὰρ ἐν ἡ-
οὶ διλωθέντες ἤρξαν κατεπλάυ-
ψαν νεφέλης καὶ ὀμίχλης πλέον.
ἰδοὺ γὰρ ὁ ζωνφόρος τοῦ κυρίου
ἡμῶν πάθος καὶ τὰ λοιπὰ ἅγια,
ἐδόθησαν τοῖς κυσὶ Μουσουλμά-
νοις, ἀφ' αἵς ἀμαρτίας ἡμῶν
καὶ δακρύει ἐν τῇ τοιαύτῃ συμ-
φορᾷ πᾶσα ψυχὴ φιλόθεος
παρεθνήσκει καὶ καὶ τὰ ἔθνη, καὶ
βασιλείαι κλιπεῖσαι, κατὰ τὸ γε-
γραμμένον· ὁ Αλαμανίας φημί,
καὶ ὁ Εἰκλιτίας, καὶ πᾶν ἔθνος
χρεδόν, κινῶνται ὑπὸ τῆ Ἱε-
ρουσαλὴμ, καὶ ἤκουσαν οὐδέν. οὐδὲ
γὰρ ἠνδοκίσει ἡ παρόνοια κύνας
ἐξιδῶσαι, καὶ λύκοις ἀντιστάσαι.

Tom. II.

1. **N**ubes obtegit solem,
& nebula montes col-
lelque; unde per aliquod tem-
pus cohibetur solis calor &
splendidus radius. Nos quo-
que jam à duodecim annis co-
ercet nubes ac nebula sibi mu-
tuo succedentium calamitatū,
quæ regioni nostræ contige-
runt. Etenim obtentâ Hiero-
solymâ per impium Salachan-
ti seu Saladinum, & Cyprio per
Isaacium Comnenum, deinceps
pugnæ & bella, tumultus
ac seditiones, deprædationes
sæviq; casus terram in qua
prædicti imperarunt magis
cooperuerunt, quàm nubes &
nebula. Ecce enim vivificum
Domini nostri sepulcrum, cæ-
teraque sancta, tradita sunt
propter peccata nostra cani-
bus Musulmanis; quare in
tanta calamitate lacrymatur
omnis anima quæ Deum dili-
git: sed & juxta id quod scrip-
tum est, *conturbata sunt gentes,* *Psalm.*
& inclinata sunt regna: Alama- *XLV. 7.*
niæ, inquam, Monarcha, & *Erideri-*
cus I.
Richar-
dus.
ille Angliæ, cunctæque prope-
modum nationes pro Hiero-
solymis moræ sunt, nec quid-
quam profecerunt. Neque e-
nim placuit divinæ providen-
tiæ, canes expellere, ut lupos
in eorum locum induceret.

MMm

11. Et ecce jam duodeci-
mus annus est, ex quo in pejus
fluctus tument. Ipse præterea
spiritualis filius noster, ad
quem videlicet ista scriptu-
mus, ærumnas nec videre nec
audire nec ex parte ferre va-
lens, post multa sollerter &
artificiosè facta, crudeles mā-
nus cum omni populo suo, per
gratiam Dei effugit; cūque
se contulisset ad Angelum
Constantinopolis Imperato-
rem, honorificè exceptus est, B
atque Sebastii dignitatem ab
eo accepit. Ego verò quod
promiseram adimplens, ecce
Deo juvante, etiam reliqua
scribo, juxta pollicitationem
meam, iisque qui lecturi sunt
notam facio præsentem rerum
difficultatem; quæ sanè diffi-
cultas, quò cessura sit, nullus
inter homines novit, nisi solus
ille qui increpat mare ac ven-
tos, & ad tranquillitatem re-
deunt. Mala quæ in hac regio-
ne evenerunt, mira sunt, vix-
que possunt audiri; atque sunt
ejusmodi, ut cuncti hic divi-
tes, obliti fuerint suarum di-
vitiarum, splendidarum æ-
dium, cognatorum, domesti-
corum, mancipiorum, multi-
tudinis gregum, armentorum,
porcellorum, pecudum omnis
generis, agrorum frumenti fe-
racium, vinearum fertilissima-
rum, variorumque viridario-
rum, atque cum multa festina-
tione clam ad extraneas regio-
nes & ad urbium reginam ab-

Matth.
viii.
26.

CP.

Καὶ ἰδοὺ ἰσ'. χρόνους ὅτι τὸ
χῆρεν τὰ κύματα κορυφουῦνται.
ἐπὶ τε καὶ αὐτὸς ὁ ὑἱὸς ἡμῶν ὁ
πρόμαπτος, πρὸς ὃν δηλαδὴ
ταῦτα ἐχράσθη, τὰ δεινὰ μὴ
ὑποφέρειν βλέπειν τε καὶ ἀ-
νεῖν καὶ ἐκ μέγας αὐτῶν πασ-
χειν, μετὰ πολλὰς πεινοὰς καὶ
μηχανὰς, ἐξέφυγε χεῖρας μισ-
θότοις σὺν πεντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ
θρία ῥοπή, ἔ' προσφοιτῶσαι ΑΓ-
γάλῳ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνου πό-
λεως, προσδέχθῃ ἐνίκως, ἔ' τὸ
σῶσεν ἡμέρας εἴληφεν ἐξ αὐτοῦ.
ἐγὼ ᾧ ἔ' ὑποχέσιν ἐκπληρῶν,
ἰδοὺ σὺν θρία χράσθῃ καὶ τὰ ὅτι-
λοιπα ὡς ὑποχόμην, τοῖς ἐν τῷ
χρόνῳ τῷ ὁμοῦ τῷ ἐνεῶσαι
δυσχέρεια τῇσ' ὡραϊμάτων ἥ τις
ἄρα δυσχέρεια ποδὶ δὴ καταλήξει,
οἶδεν οὐδεὶς ἐν ἀνθρώποις, εἰ μὴ
μότος ὁ ὁπτημῶν τῇ θαλάσῃ καὶ
C τοῖς ἀνέμοις, καὶ γαλιωδῶσιν. ξένα
πνὰ καὶ δυσήκουστα, τὰ τῇ χάρα
ταύτῃ συμβεβηκότα δεινὰ καὶ τοιαῦ-
τα, ὡς πάντας σὺν αὐτῇ πλού-
σιος ὅπλα θάσσει πλούτου αὐτῶν,
λαμψῶν οἰκημάτων, συγγῶν,
οἰκετῶν, ἀνδραπόδων, πλήθους
ποιμνίων, βουκολίων, λακινίων,
βοσκημάτων παντοίων, χωρῶν σιτο-
φόρων, ἔ' παμφόρων ἀμπελίων,
καὶ ὁμοῦ ποιικίλων, καὶ μὴ
πολλῆς ἀουδῆς ἀποπλεῖσαι λά-
δρα πρὸς χώρας ἀλλοδαπὰς, καὶ
πρὸς τῷ βασιλεῖ τῇσ' πό-

λεων. ὅσοι δὲ διαφυγεῖν οὐκ ἔχουσιν, τίς ἱκανὸς ἐκπαραγγέλλει τοὺς θλίψεις αὐτῶν, οὗτον ἐξαθμους, οὗτον δημοσίοις φυλακισμους, τὴν ὀλκὴν τῆς ἀπειτουμένηων χρημάτων, μέχρι χιλιάδων πόσων καὶ πόσων. ταῦτα δὲ συγχρόρηται γινέσθαι, δι' ἀμαρτίας ὅλκοι, ψήφω θεοῦ διακρίνα ἵνα ταπεινωθῆντες, καταξιώσασθαι ἴσως συγχώρηται.

Χάρις ὅτιν Ἰσχυιτέρῳ, πόρῳ τῇ Ῥωμανίας χάρις βεβαίαν. ἐξ ἧς νέρθη Ἰσχυίων συν τῷ ἀρχοντι αὐτῶν, εἰς πλοῖα μεγάλα λεγόμενα νάκας σπεισεληθόντες, τὸν πλοῦν πρὸς Ἱερουσόλυμα ἐδραν. τότε γὰρ καὶ ὁ Ἀλαμάνων ἀρχὸν μετὰ ἐντακοσίων χιλιάδων, ὡς φασι, στρατοπέδων, πρὸς Ἱερουσόλυμα καὶ αὐτὸς τὴν ὁρμὴν ἐποιεῖτο. παρελθὼν δὲ τὴν χάριν τοῦ Ἰκονίου, καὶ τὰ ἀνατολικά μετὰ διερχόμενῳ, διεφθέρησαν τὰ στρατόπεδα τῷ μήκει τῆς ὁδοῦ, καὶ τῷ λιμῷ καὶ τῇ δίψει ὁ δὲ αὐτῶν βασιλεὺς, ἐπὶ πρὶ ποταμῷ ἀπεπύγη ἐποχόμενῳ ἵππων. Ἰσχυιτέρῳ δὲ τῇ Κύπρῳ ὡς βαλὼν, εὖρεν αὐτὴν ὁ πανάγλιθ' ὡς πηλυδοσαν μητέρα. καὶ εἰ μὴ γέγονε τοῦτο, τὰ τοῦ Ἀλαμάνου ἴσως ἐμελλε πείσεσθαι καὶ αὐτός. πῶς δὲ * Κύπρον ἐάλω, ὅπως Ῥωμαίων λέξω καὶ τοῦτο.

Ὡς ἐγένετο ἐν χρόνῳ ὁ ἐν

A navigaverint. Eorum autem qui effugere non potuerunt, quis sufficiet tragicè enarrandis angustiiis, disquisitionibus, publicis in carcerem conjectionibus, postulataram pecuniarum quantitate usque ad tot & tot millenaria. Ceterum hæc fieri permisit iustum Dei iudicium, ob peccati gravitatem; ut ad humilitatem redacti, veniam fortasse digni habeamur.

B 111. Regio est Anglia, longè à Romania ad Aquilonem, è qua Anglorum nubes cum eorum principe conscensis magnis navigiis, quæ naxæ *v. Glos. far.* appellantur, ad Hierosolyma *Eretni* trajecerunt. Nam tunc Alamanorum princeps cum non-gentis millibus militum, uti aiunt, expeditione suscepta, ad Hierosolimam ipse quoque tendebat: cūque prætergressus fuisset Iconii tractum, & Orientales partes pertransisset, exercitus longitudine vizæ, & fame & siti labefactatus est; ipsorum vero Imperator, equo vectus, in quodam flumine submersus & suffocatus est. Anglus autem ad Cyprum appellens, homo miserrimus invenit eam, tamquam nutricem matrem: quod si non contigisset, is quoque forsan eadem passurus fuisset quæ Alamanus. Quæ porro ratione capta sit Cyprus, id ** An Κύπρος* etiam cursim narrabo.

xv. Quando usus postulavit;

M Mm ij

ut beatæ memoriæ piissimus Imperator Manuel Comnenus quemdam mitteret custodem ad imperialia Armenia præsidia, unum è cognatione sua mittit, admodum juvenem, Isaacium nomine; qui per aliquot annos castra cum fervavisset, bello cum Armeniis conflixit: à quibus captus, vendit ut Latinis. Hi hominem ferro vinctum per annos non paucos detinuerunt. Nam obierat Imperator Manuel ipsius avunculus, imperiumque reliquerat Alexio filio suo, qui etiam puer erat: qua de caussa, cum eo imperans ejus patruus Andronicus, juveniculum interemit, imperiumque occupavit. Exoratus autem à senatu, mittit plurimum precii, atque à Latinis redimit memoratum Isaacium. Qui in Cyprum veniens, obtinet eam, & proclamatur Imperator. Perque annos septem inibi dominatur. Insulam autem non tantum vexavit, divitumque bona omnino diripuit, sed & proceres suos quotidie exagitabat & affligebat, adeo ut omnes in angustiis viverent, modumque aliquem quaererent quo possent ab illo effugere.

v. Quæ cum ita se haberent, ecce Anglus irruit in Cyprum: statimque ad eum cuncti accurrunt. Tunc Imperator desertus à populo, ipse se Anglo dedit. Anglus

μακαρία τῇ λήξει ὀπίσθετος βασιλῆς Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς φερούσῃ σιλαίᾳ πνα πρὸς τὰ βασιλικὰ φερέα τῇ Ἀριθμίας, τέλει πνα τῇ αὐτῇ συγχεῖν, κομδὴν νέον, Ἰσαάκιον τοῦνομα· ὃς χρόνους πνας τὰ χάτρα πειφυλάξας, συνάπει πόλεμον μὴ τῇ Ἀριθμίας· ἐπὶ αὐτῶν ἀλαθείς, πτωδόμεται τοῖς Λατίνοις. οἱ ᾗ σιδηροδέσμον αὐτὸν κατεῖχον χρόνους ἱκατοῖς. ὡς ᾗ πλάτῃσας ὁ βασιλῆς Μανουὴλ ὁ θεῖος αὐτῇ, ἐδάσας τῇ βασιλείᾳ Ἀλεξίῳ πρὸ ᾗ αὐτῇ παρδάειν ὅτι ἐπὶ αὐτῇ. δι' ὡς αἰπῶν, συμβασιλεύσας αὐτῇ Ἀνδρόνικος ὁ θεῖος αὐτῇ, ἀμαρῇ τὸ παρδάειον, κρατήσας τῇ βασιλείᾳ. δυσωπηθείς ᾗ πρὸς τῇ συγχεῖν του βουλῆς, τέλει πὰ πολλὰ λύτρα, καὶ ἐξωίεται ὡς Λατίνων τὸν ῥήθιν· ἔα Ἰσαάκιον. ὡς ἐλθόν ἐν τῇ Κύπρῳ κρατεῖ αὐτῇ, καὶ φημίζεται βασιλῆς. καὶ κρατεῖ αὐτῇ ὅτι χρόνους ζ'. ἐκάρκωσι ᾗ οὐ τῇ χρέαν ἀπλῶς, καὶ τῇ πλουσίαν ἐπὶ βίους καθόλου διήρπασιν, ἀλλὰ ἐπὶ ἰδίους ἀρχοντας αὐτῇ ποινηλατῶν κατεχέσθιν καὶ θλίβαν, ὡς πάντας ἐν ἀμνηνία διάγειν, καὶ πρὸ πον πνα ὅτι πτωῦτας φάξασθαι ἀπὸ αὐτῇ.

Τούτων ᾗ οὕτως ἐχόντων, ἰδοὺ καὶ Ἰβηλὶτερ πρὸς ἀλλοι τῇ Κύπρῳ καὶ θᾶλλον πρὸς αὐτὸν ἔδραμον πάντες. τότε ὁ βασιλῆς ἔρημος ἐναπομείνας λαὸς, πρὸς δὲ αὐτὸς χρῆσι τῇ Ἰβηλὶτέρων. ὅτι ἐπὶ δῆσας σιδηροίς,

ἡ οὖν αὐτῇ θησαυροὺς διαρπάσας
σφόδρα πολλούς, ἡ δὲ χώραν συ-
λῶσαι διπλῆς, ἀποπλεῖν πρὸς Ιε-
ρουσαλὴμ, πλοῖα καταλείψας ἡ
χιδεύειν τὴν χώραν, ἡ γέλλειν ὁπιδεν
αὐτοῖς. πρὸς ἡ βασιλεῖ Κύπρου Ι-
σαακίῳ, κατακλείει σιδνευδισμῶ
ἐν κατέλλῳ καλουμένῳ Μαρξά-
τω. ἡ δὲ ἡ ὁμοίου αὐτῷ Σαλα-
χαντίνου ἀνύσας μηδὲν ὁ ἀλιτήριος,
ἡνύσει ποδοῖο ἡ μόνον. Ἀφαιρῶσαι
πῶς χώραν Λατίνοις, χρυσίου χ-
B λιάδων λιγυρῶν ἀφαιρῶσαι. διὸ ἡ
πολύς ὁ ὁλοφυμῶς, ἡ ἀφόρητος ὁ
καπνὸς, αἷς περιέριται, ὁ ἔλθων
ἐκ τοῦ βορρᾶ. πρὸς ὧν ὁ ἡλῶν
διλῶσαι ἡ μέγας, ἡ ὁ χρόνος ἐπι-
λείπει.

Μαγιομένης θαλάσσης ἐκ πολ-
λῆς πεικυμίας ἡ πολλῆς καταγί-
δος, οὐδὲν ἀποδέειν ἐν τῇ τῇ χώρας
ἡμῶν μᾶλλον ἢ ἡ χεῖρεν ἀγρίας θα-
λάσσης. ἐκείνης ἡ δὲ ἀγριότητα, C
ἀφαιρῶσαι γαλιῶν ἐνθάδε. ἡ ὁ
κλύδων κατακτάσιν ἐπαύξει, ἡ τὸ
ράβδαῖον αὐτοῦ τέλος οὐκ ἔχει· εἰ
μή που ἀκούσει, Μέλει τούτου
ἐλῶση, ἡ οὐκ ἔσθληση, ἀλλ' ἐν
σπαντῇ συνπεριέσεται σου τὰ κύ-
ματα. Ἐν τῇ Λαβίλῃ βίβλῳ γί-
γραπται διαρρήδην, τὰ ἐν τῇ ἡ
ἡμῶν συναντήσαντα πῆματα,
ἡτοι πόλεμοι, ἡπται, ποροὶ δια-
κινῆς, ὑποκαταλῶν ἐδάδῃ χαμα-
των ἡμῶν ἡ ἡ ἡμῶν ἐχέτο
εἰς οὐδὲν ἡ ἐχθρόμαθε ὁλυμπεῖ ἡ

A ferreis vinculis ligat, ingentes
illius thesauros rapit, regio-
nem atrociter deprædatur, at-
que ita ad Hierusalem navi-
gat, relictis navibus quæ ter-
ram diffunderent, ac post eum
mitterent. At Isaacium Cypri
Imperatorem ferro vinctum
includit in castello Marcapo
vocado. Atque sceleratus
cum nihil profecisset adver-
sus similem ei Salanchanti-
num, hoc solum peregit, quod
B Latinis Cyprum vendidit du-
centis millibus auri libra-
rum. Quocirca ejulatus mul-
tus, & intolerabilis fumus,
ut antea dictum est, ex Aqi-
lone venit: de quibus eum qui
voluerit sigillatim exponere,
tempus deficiet.

VI. Præsens hujus loci status
nequaquam inferior est mari
ex ingenti tempestate, vehe-
mentique procella furiosè a-
gitato; quinimo feroci mari
deterior: siquidem pelagi fe-
rocitatem tranquillitas exci-
pit; hic verò singulis diebus
crescit fluctuatio, ejusque im-
petus finem non habet; nisi
fortè audierit; Hucusque vo-
nies, & non pratergredieris, sed
in te comminuentur fluctus tui. In
Levitici libro apertè scriptum
sunt clades quæ in terra no-
stra evenerunt; bella scilicet,
devictiones, sationes in va-
num, nostrorum laborum per
adversarios comestio; & for-
titude nostra ad nihilum re-
cidit; pauci facti sumus; &

Al.
Mar-
gato

Job.
xxviii.
xi.
Levit.
xxvi.
16. &c.

populus alienus multiplicatus est in terra nostra. *Ambulavit erga me obliqui*, dicit Deus, & *ego ambulabo erga vos in furore obliqui*. Etenim ita res habet. Nisi enim aliquis egrotans claudicaverit, neque inducit medicus sectionem cum acrimonia & ustione. Patet quòderiam nos nisi plurimum exacerbavissemus summæ bonitatis medicum nostrum, & obliquè erga illum ambulavissemus, nequaquam & ipse erga nos obliquè affectus fuisset, salubriter nos amaritudine replens.

Α λαὸς ἀλλότριος ἐπληθύνθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν. ἐπορεύθητε πρὸς μὲ πλάγιοι, λέγει ὁ θεός, καὶ γὰρ πορεύσομαι πρὸς ὑμᾶς ἐν θυμῷ πλάγι. καὶ ὥσπερ οὗτος ἔχει. εἰ μὴ πω γὰρ τις νοσήσας χολαῖν, οὐδ' ὁ ἰατρός ἐπάγει τομὴν μὴ πικρίας καὶ καύσεως. δῆλον ὅτι ἔτι ἡμεῖς εἰ μὴ πού πολλαὶ τὸν πανάγαθον ἰατρὸν ἡμῶν παρεπικράταμεν, καὶ πλάγιως πρὸς αὐτὸν ἐπορεύθημεν, ὥστε αὐτὸς πλάγιως πρὸς ἡμᾶς διεπύθη, σωτηριωδῶς κατὰ πικρίαν ἡμᾶς.

GERMANI SANCTISSIMI Patriarchæ Constantinopolæ Epistola missa in insulam Cyprium, tam ab ipso quam à sacra Synodo, cum in ea insula summum sacerdotium teneret dominus Neophytus, & cogereitur à Latinis, illis subijci.

ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ὁπιστολή σταλθεῖσα ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ, πρὸς τὸ αὐτοῦ καὶ τὸ ἱερεῖς συνόδου, ἀρχιερατεύοντος ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ τοῦ κυροῦ Νεοφύτου, καὶ ἀναλαχθέντος πρὸς Λατίνων, ὑποταγῆναι αὐτοῖς.

1. **C**Yprus insula, illa per celeberrima, quam liquidum quidem ponti ostium undequaque cingit, ignea verò oratorum scriptorumque labia prædicant, commodo situ bonaque temperie gaudentem, quasi maris uber bonis abundans, & in loco sterili hortum, saluginis solum dulcem succum fundens, aliam beatorum insulam, terram lacte manantem; quæ non modo ex seipsa feracitatem om-

Η Νῆσος ἡ Κύπρος, ἡ περικλυτή, ἡ πόλιν αὐτῆς ὑπερὸν τόμα κύκλῳ περιεσπένεται, περιμενῇ τῇ χάριτι ῥητόρων καὶ γραφῶν διαφημίζουσιν, εὖ μὲν θήσας, εὖ τὴν κράσιν ἔχουσιν, οἷα θηλίῳ θαλάσσης κείνουσαν ἀγαθοῖς, καὶ ἐν ἀφυγῇ πρὸς ἀντιπάλους, καὶ τὸ ἄλλο πᾶσι γλυκύχυμοι, καὶ ἡσίων ἄλλῃ μαχαίρων, καὶ μελιτόβρυτον γῆν οὐ μόνον ἐξ ἑαυτῆς τὸ πᾶν φε-

εν βλύσασαν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξω-
θεν παλαιολομύων χαλοῖς, ὅ-
ποσα ταύτῃ παλαιὰ καὶ ὑγρὰς ἐ-
πεισβάλλουσιν.

Ἡ δὲ ἡ Κύπρος αὐτῇ, καὶ πρὶν
εὐδαίμων περὶ λαμπρότης οὐ πόσον
ἐκ τῆ φυσικῆς χαρίτων ἐπίσημος
ἔσθ', ὡς ὁ λόγος περιεικόνει,
οὐδ' οὕτω ταύτῃ ἄλλο τι τῆ ἀ-
πάντων ἐπέμνην, ὡς ὁ δὲ εὐσε-
βεῖας μᾶλλον καρπὸς, καὶ ὁ τοῦ
εὐαγγελίου ἀπόρος, ἐξαποτύων εἰς
εὐσταχίαν, τὰ περὶ διδασκαλίας
εὐρυτάτα ἱεράματα, καὶ ἡ πολυαριθ-
μία τῶν γραφῶν, καὶ ἡ τῶν τε-
κνῶν ἐκκλησίας πληθὺς, ὡς τοῦ
ἀγροῦ τὸ παμώπανον ὥσπερ ἡ-
σὸν ἐξελκίζοντι, τὸ δὲ γραφῆς,
καὶ ὁ σήμερον πρὸς τὸ χρῆσθαι ἀνα-
γενομένη περὶ καὶ περιβαίνουσαν. ἐν-
πεύθει εἰς μίαν παρὰ τῇ τῇ μεγίστῃ
ἐπαρχίᾳ, καὶ πρὸς ἀρχιεπισκοπῆς
ἐπήρθη ἀξίωμα. ἄλλος ἔκλειπον
καθ' ἑαυτὴν Χειρὸς, ἔκλειπον ἑαυ-
τὴν διεξαγομένη, καὶ τὸ οἰκίον ὑπο-
ποιμῆσι διατάττουσα ποιμνίον.

Ἀλλ' οὐκ οὕτω ἀρα τὸ πλῆθος
σάβει μὴ καὶ ταύτῃ βασκανον ἐπι-
δῶν, περὶ γῆν ἀπειλουμένην ἐξαλεί-
φειν καὶ θάλασσαν. ἀμέλει καὶ χεῖ-
ρας ὁπολίζει βαρβαρικάς, καὶ πο-
λέμειν ἔθνος ἐπήγειρε καὶ τὸ ἐκ-
κλησίας, καὶ μᾶλλον ὑποδρη-
πεῖον αὐτῇ ἐγίνετο, πρὸ μὲν τοῖς
ὀδοῦσι ἐδίον, πρὸ δὲ ἀπαράσσει
τοῖς ὀνύξιν, ἀλλὰ καὶ ποσὶ συμ-

A nem profundat, sed etiam ex-
ternis repleatur bonis, quot-
quot nimirum per liquidum
in eam inferuntur.

II. Hæc porro ipsa Cyprus,
antea felix atque splendida;
non adeò ex naturæ donis in-
signis erat, quemadmodum
jam sermo repræsentavit, ne-
que eam quidquam è cæteris
aliud tantùm decorabat, quàm
ipse pietatis fructus, at-
que Evangelii seges, ad centu-
plum bonis spicis facta, quan-
tùm largè fluentes doctrinæ
latices, Scripturarumque flo-
ridum præteritum, & Ecclesiæ fi-
liorum multitudo instar om-
nigenarum herbarum agri; ve-
lut insulam innovatam, ut
cum Scriptura loquar, & *Is. XLV.*
quotidie in melius renovatam
ac proficientem. Unde factum
est, ut in unam maximarum
provinciarum promoveretur,
& ad Archiepiscopatus eve-
heretur dignitatem; fors ex-
imia Christi effecta, atque per
semetipsam directa, pro-
priumque sub pastoribus suis
ordinans gregem.

III. Verùm non erat scelesti
Satanæ, hanc absque invidia
intueri, qui terram minatur
atque mare se deleturum. Sci-
licet armat manus barbari-
cas, & gentem inimicam ex-
citavit adversus Ecclesiam, imò
beneficam gentem, quæ hæc
quidem dentibus comedit, il-
la verò unguibus dillacerat, VII.
alia autem pedibus concul-

cat, prorsusque omnia ad dis-
perditionem vastat, juxta Da-
nielis visionem. Constipati
enim Latini, etiam Cyprios
adorti sunt: alius quidam
pontus immensus, & obvia
quæque inundans, conspicuo
illo insulamque ambiente im-
petuosior; quandoquidem
conspicius non eam obtegere
contendit, sed propriis termi-
nis circumscribitur, in semet-
ipso fluctus confringens, &
Creatoris providentiæ frenis
obsecundans.

iv. At Italorum audacia
propriis transilit stationes, &
fluctus iræ volvit, extra ter-
minos currit, atque in exte-
ros irruit. Ejusmodi atrox
tempestas excitata est in præ-
clara Cypro; cum qua fœdus
servat mare, & cicutem se
reddit unda. Id sanè diluvium,
ad aliquod usque tempus ve-
nustiora quæque corrumpit, &
in terram prostravit quæcum-
que eminebant. Mox verò &
hominum corpora attigit. Ve-
rum tamen tolerabilis erat ca-
lamitas, licet esset admodum
gravis; quoniam ad corpo-
ream spectabat noxam, &
corporum perniciem, quæ ad
breve temporis spatium com-
pinguntur, & solvuntur paul-
lo post. Jam verò & res adver-
sùm animas se se superbe ex-
tulit, conaturque rectum pie-
tatis sermonem concutere.
Nam unà cum bellatoribus
Latinis non pauci ejusdem

A πατουῦ, καὶ ἀσπλῆς τὰ πάντα πρὸς
ἀφαισμον ἀχρειοῦν, καὶ τοὶ Δα-
νιὴλ θυματισμόν. οἱ δὲ φερατοὶ
Λατῖνοι καὶ τοῖς Κυπρίοις ἐπέβρι-
σαι πότιος ἄλλος τις ἀχρεῖς καὶ
κατακλύζει τὸ πρῶτον, καὶ πρῶ-
φαιούς καὶ τὴν ἡσυχίαν ὑπαίχοντος
βιασόμενος, παρ' ὅσον μὲν οὐ καλύ-
ψαι ταύτην φιλονεικεῖ, ἀλλὰ τοῖς
οἰκείοις ὅροις συμπεριγράφεται,
ἐν ἑαυτῷ συνδραύων τὰ κύματα,
καὶ πρῶτος χαλινῶς ὑπείκειν δι-
μουρῶν.

Τὸ δὲ φῶτος τῆς Ἰταλίας, οὗ
οἰκείοις ὑπερβαίνει σταθμούς, καὶ κύ-
ματα κυλινδεῖ θυμοῦ, καὶ ὑπερ-
βία πρέχει, καὶ τὴν ὀθρίαν κατεμπη-
δα. τῆς ἡλικίας ἐπεράγει. τῇ καλῇ
Κύπρῳ κλύδων ἀλλόκοτος πρὸς
τὴν ἡ θάλασσαν ἀπένδεται, καὶ ἡμε-
ρῶν τὸ ρόθιον. ὁ δὲ τοιοῦτος κα-
τακλυσμός, μέχρι μὲν πρὸς τὰ
ὠρεῖα διέφθικε, καὶ πᾶν ἀνάστη-
μα κατέρριψε γῆς. ἡ δὲ καὶ σπυ-
μάτων ἀνθρώπων παρήφατο.
ἀλλ' ὡς ὅμως φερατὸν τὸ δεινόν,
καὶ πρὸς ὃν βαρυσύμφορον ἔπειτα καὶ
πρὸς σωματικὴν ἀπέβλεπε λύ-
μην καὶ σπύλωμάτων ἀπώλειαν,
συντημιδύων ὅτι βραχὺ καὶ λυο-
μῶν μετ' οὐ πολὺ. τὰ γὰρ οὖν δὲ
ἀλλὰ καὶ ψυχῶν τὸ τραῦμα κα-
τακλυσίατο, καὶ τὸν ὀρθὸν λό-
γον τῆς αὐτοβλατίας ἀφασαλεύων
ὅτι χερσὶν τοῖς γὰρ πολεμι-
σταῖς Λατίνοις, καὶ ἱερατικῶν οὐ
τοῦ

τοῦ γένους οὐκ ὀλίγοι τῇ νήσῳ
περιπίδαν, τὰς ἐκκλησίας συ-
νέχε, καὶ πρὸς ἑαυτὸ πάντα τὰ
ῥητὰ ἐφελκύσαι νεανεύεται.

Εἴην ὁ μὲν γνήσιος καὶ χειρουργὸς
πρωτοπόμῳ ὁ μακαριώτατος ἀρ-
χιεπίσκοπος Κυπρίων ὁ κύριος Νεό-
φυτος, τοῦ εἰκαίου θρόνου ὑπο-
δύκεται παρέχεται διὰ τῆς ἑλ-
λόδοις ἀνθρώπος ἐκ Λατινικῆς
φυλῆς τὸ ποιῶν θρόνον ἔλα-
βας, οὐκ ἀν' ἄλλως ἀνέστην
ἐν ἡμετέροις ἱερατικοῖς ἰσχυ-
ζεται ὁπισκοποῦν τε καὶ λοιπὸν τὸν
Ρωμικὸν ποιμαίνει καὶ διδάσκει
λαόν, εἰ μὴ πρὸς τὴν τὴν παρ'
αὐτοῖς ὑποταγὴν ὑποβίβῃσι,
καὶ σωθῆναι καὶ σωθῆναι τὸν νῦν
δεξιερῶν καὶ νόθῳ παρέξουσιν ἢ
μὴ καὶ τοῦτοις ἐξοστρακισθῶν
νῆσου παντάπασιν ὡς τῆς ποιμέ-
ων καὶ διδασκάλων ἀφωπάριν-
ται, κινδυνεύει ἢ ἀγέλλῃ χει-
ρὸς εἰς κρημινὸν ἀποπλανᾶσθαι καὶ
βλάσφημα.

Ἡ μὲν πρὸς πολλοὺς θρυλούμενα
παῦλα, καὶ εἰς ἀκοὰς τῶν ἡμετέρων ἐρ-
χόμενα μετρίότητος. τὰ νῦν ὅτι ὁ
θεοφιλέστατος καὶ ἡμετέρος Κύριος ἀ-
νωτάτης ὁπισκοπῆς Σολείας Λεόν-
τιος, καὶ ὁ ὁμοῦ καθηγούμενος
καὶ τῆς Ἀψινθίων μονῆς ἱερομόνα-
χος Λεόντιος, πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀ-
ναπιμνήναι μετρίτητα, ὡς
τε τοῦ οἰκείου μακαριώτατου ἀρ-
χιεπισκόπου καὶ τῆς λοιπῶν ὁπισ-

Tom. II.

A generis sacerdotes in insulam
ingressi, Ecclesias conturba-
runt, & ad se cuncta divina
pertrahere petulanter nitun-
tur.

V. Hinc legitimus & cano-
nicus pastorum primus, bea-
tissimus Cypriorum Archie-
piscopus, dominus Neophy-
tus, à sua sede pulsus est, ad-
sciticius autem quidam &
peregrinæ linguæ homo, è
Latinorum genere, in eodem
throno insidens, non alia ra-
tione se permissurum asseve-
rat, ut nostri sacrati homines,
tum Episcopi, tum cæteri, po-
pulum Romanum seu Græ-
cum pascant & doceant, nisi
prius subjectionem illam eo-
rum subierint, & adstipula-
tiones novo nothoque ponti-
fici gratas præstiterint: alio-
quin eos omnino ex insula eji-
ciendos esse: adeò ut pastori-
bus & doctoribus dispersis,
C periculum sit ne Christi grex
in præcipitia & barathra di-
vagetur.

VI. Atque hæc quidem jam
à longo tempore divulgata
fuerant, & ad aures medio-
critatis nostræ pervenerant.
Nunc verò religiosissimus
sanctissimi Episcopatus So-
lex in Cyprio, Leontius, &
reverendus Monasterii Ap-
sinthiorum Præpositus, sacer
Monachus Leontius, ad no-
stram missi mediocritatem,
tum à suo beatissimo Archie-
piscopo, tum à reliquis Epif-

Solorum

N N n

copis, necnon ab omni sacro cœtu, ipsaque plebe, hæc Synodicè calamitates coram nostrâ mediocritate retulerunt; hodieque in medium prodeuntes, ex legatione quæ ab illis demandata sibi fuerant prolocuti sunt. Nempe dixerunt, nequaquam à Latinis concessum esse domino Neophyto Archiepiscopo, ut ullo modo in insula maneret; cum alter ille eorum Archiepiscopus nullatenus alium sustineret audire Archiepiscopum. Unde penitus eum expulerunt. Et nunc per Officinis plagas oberrat.

* f.
ἐκείνῳ

VII. Addiderunt legari, quod Episcopos ipsos ceterosque sacri ordinis ad subjectionem, Latinorum pontifex cogit, atque ea conditione pollicetur se iis permissurum habere Episcopatus suos, sacraque obire munia. Tum obsecraverunt, uti à nobis & sacra fraternitate discerent quid agendum esset. Aiebant quippe, cunctorum Cypriorum animas per suam linguam adesse, & mediocritatis nostræ genua amplecti, suppliciterque orare, ut salutis eorum curam suscipiamus, nec regionem adeo amplam & populosam patrocinio destitutam relinquamus, ita ut esuriat & sitim patiatur, non defectu cibi & potus, sed audiendi verbum Dei.

Am.
VIII.
II.

Λόγων, ἀλλὰ δὴ καὶ παντὸς ἱεραρχοῦ πληρώματος καὶ ὀχλώδους λαοῦ, τὰς τοιαύτας συνοδικῶς ἀνὴρ ἡλαι συμφερέας ἐνώπιον τῆς ἡμετέριότητος καὶ ὡδὲσαντες ὁμήρου ἐπὶ τῆς μέσου, διεπρεσβύσαντο ὅποσα παρ' ἐκείνων ἀνεγέγκαι ἐπετησάπην. Ἐφασκοι ἡδὲ αὖς τῶς δέχεσθαι πεισκόπου κυρῶ Νεοφύτῳ, ὡδὲ τῶς Λατίνων οὐ συγκαχῶρηται τῇ νήσῳ ἐνδιατεῖσαι τὸ σύνολον. Ἄτε τῶς σφῶν καὶ ἐπὶ τῶς δέχεσθαι πεισκόπου μὴδὲως ἄλλον ἀκούειν δέχεσθαι πεισκόπου τῆς γένετος. ἀμέλει καὶ τέλει * ἐκείνοις ἀπῆλσαν. Ἐῖθι ἐν τοῖς μέρεσι τῶς ἀνατολῆς διάγει πλαιώματος.

Αὐτοὺς δὲ γὰρ ἐπὶ ὁπισκώποις, φασὶ, καὶ ἐπὶ λοιποὺς ἱεραρχαῖς, εἰς ὑποταγὴν ἐκβιάζεται ὁ τῶς Λατίνων δέχεσθαι, καὶ οὕτως ἐάσιν τοῦτοις κατὰ πεισκόπου τὰς οἰκίας ἔχειν ὁπισκώπας καὶ ἱεραρχαῖς ἐνεργεῖν. καὶ παρελκηνεῖται τὸ ποιητῶν μαθῆναι, ὡδὲ τε τῶς ἡμετέριότητος καὶ τῶς ἱεραρχίας ἀδελφότητος. Διὰ τῶς τῶς τοῦτοις γλώσσῃς, τὰς τῶς Κυρῶν πάντων ἔλθου περσεῖται ψυχῆς, καὶ πᾶσι ἡμετέροις ἐνδεῶς μετεριότητα, τῶς ἐκείνων σωτηρίας ἀντιποιήσασθαι, καὶ μὴ χεῖραι οὕτως πλατύναι ἔτι πολυάνθρωποι κατὰ τῶν ἀποστάσεων, ὡς λιμὸν λιμῶσαι καὶ δίψαν παθεῖν, οὐ βρώματος οὐδὲ πύματος, ἀλλὰ τῶς ἀκούει λόγον θεοῦ.

Ταῦτα τοῦ ἑπισκόπου καὶ τοῦ
 τείτονος, ἔτι καὶ ἡγουμένου πρεσ-
 βυτέρου, ἡ μεσιότης ἡμεῶν
 καὶ ἡ ἐξουσία ἀδελφότητος, εἰς σκέ-
 ψιν ἔθετο τὰ τοῦ πρᾶγματός. καὶ
 ἰδοὺ διπλοῦς ἐκστήρωθεν κίνδυνος
 καὶ ἀμφίσημος ὁλιγότης. τὸ περὶ
 τοσοῦτον ἐκκαλεσθῆναι λαὸν
 πρεσβυτέρους ἀπὸ ποιμαντικῆς, ἀν-
 τὶ τὰ αἵματα * ἐξήτηται ὡς τὸ
 εἶναι τὴν ποιμαντικὴν χερὶς, μαγά-
 λην καὶ ὁρμητικὴν ἔχει τὸ κατὰ κρίμα.
 καὶ τὸ εἰδέναι ὅτι θελήσει Λατινικὴ
 καὶ χριστιανικὴ συνήθεια καὶ ἀντι-
 στασις, ἀπαρτίζον τὴν τὴν καὶ ἀντι-
 στασις δοκίμην, καὶ ἐκκλησιαστικὴν
 ἐθίμην ἀλλοτρίαν. ἡ γὰρ τοῦ λό-
 γου ἀμφισβόλος, καὶ ἡ πρὸς ἁπλάν
 νεύσις, ἀμφισβητήσιμος. αἵ γὰρ πολ-
 λοὺς ἡ περὶ μεσιότητος ἡμεῶν καὶ ἡ ἐξ-
 ουσία ἀδελφότητος ἀνείλιπτε λογισμοὺς,
 τέλος καὶ αὐτὸ τὸ ὅτις τὸ αἴματι
 μὲν ὡς τὸ Λατίνων ἔσται
 ταύτης συνδικῆς ἡ μεσιότης ἡ-
 μεῶν, * χριστιανικὴν διανοήσα-
 το. ὅτις παρεχόμενον τὸν ἑπι-
 σκόπον καὶ τὸν καὶ ἡγουμένον, πᾶ-
 ντα μακρὰν διόκρισιν μετ' ἀλη-
 θείας, πᾶσα γὰρ ἀρετὴ καὶ ὡς τὸ
 Λατίνων ἀσχητημένα εἰσὶ.

Καὶ οὗτοι πρὸς ταῦτα ζητοῦν
 ἀσχητητικῶς ἔφασκεν ὅτι Λατί-
 νους. καὶ ἡμεῖς χερσὶν ἐμβαλεῖν, ἱερα-
 τικὰς ἱεραρχίας, ὅτι ἡμεῖς Λα-
 τινικῶς τοῦτο ὅτι ἡ τοῖς ἐπηρεασαῖς
 ἐχέμεν ἀσφαλὲς, δουλαδικῶς ὅτι

viii. Ista cum Episcopus o-
 raret supplex, & Abbas ob-
 secraret, rem mediocritas no-
 stra una cum sacra fraterni-
 tate deliberandam proposuit.
 Visumque est duplex utrim-
 que imminere periculum, &
 casum ex utraque parte pra-
 cipitem. Tantum enim popu-
 lum absque pastoralis patroci-
 nio deferri, quorum sanguis
 per Deum è manibus pasto-
 rum requirendus est, pecca-
 tum est ingenti censura con-
 demnandum: Latinorum au-
 tem voluntati cedere, & cum
 schismaticis consensionis fa-
 cere foedus, dissonum videtur
 à canonum rigore, alienum-
 que ab Ecclesiasticis consue-
 tudinibus. Erat igitur anceps
 disceptatio, & ad alterutrum
 propensio dubia. Verum post-
 quam & mediocritas nostra
 & sacra fraternitas multas
 volutavit considerationes,
 demum censuit mediocritas
 nostra, ipsam speciem subje-
 ctionis quam Latini postula-
 bant proferri ad Synodum
 debere. Unde cohortata est
 Episcopum & Abbatem, ut
 spiritaliter cum veritate ex-
 plicarent quænam illa essent
 quæ à Latinis postularentur.

ix. Responderunt illi tria
 hæc Latinos inevitabiliter re-
 quirere: primum, manus ma-
 nibus immittere, sacerdotales
 sacerdotalibus, nostros Lati-
 nis: hoc namque esse infestis-
 simam cautionem, servilis in

Ezech.
 111. 13.
 * An
 ἐκζητῶ-
 ποι, vel
 ἐκζητῶ-
 σταί

* f.
 καὶ

Clan-
 tela seu
 homi-
 nium

negotii demissionis : secundum; ut Romanus ad sacerdotalem honorem provehendus, post electionem à popularibus suis factam, sive in Episcopum promoveatur, sive ad aliam ordinationem vel & Monachalem præfecturam assumptus fuerit, nullus omnino absque Latini notitia constituatur in dignitate ad se pertinate. Id porro Latinos propter turpe lucrum dumtaxat expetere contestati sunt. Tertium ad hæc adjecerunt ut Græci à suis quidem Episcopis, cum necesse fuerit, judicentur; si quis tamen è judicatis forsitan voluerit ad Latinorum Archiepiscopum provocare, tamquam oppressus videlicet, seu Clericus seu Laicus sit, ab illo controversia discutiatur. Super his mediocritas nostra post disquisitionem una cum fratrum congregatione, & inchoato definitivo decreto, necnon ea quæ visa sunt declarans, hunc in modum pronunciavit.

x. Omnes sacros canones, cunctas traditiones divinas, universos venerabiles piissimæ nostræ Ecclesiæ ritus amplecti & servare illæcos ac inviolatos, jam sanximus tam manu quàm lingua, adhucque sancimus, Christi gratiæ confisi. Ita liquidem & scripsimus & confessi sumus, tum singulis diebus prois decertamus, arque oramus, ut manus pari-

Α πρέγμασιν ὑποκρίσεως. δεύτε-
 ρον, τὸ τὸν μέλλοντα Ρωμαῖον εἰς
 ἱερατικὴν ἀποβάνειν πρὶν, μὴ ἢ
 τῷ ὁμοφυλίῳ ὀπιλογῆναι, ἢ τε εἰς
 ἐπίσκοπον ἀποβιβάζεται, ἢ τε εἰς
 εἰς ἀλλοίαν χειροτονίαν ἢ ἢ ἡγου-
 μέναι ἐκείναι, μὴ δὲ ἢ ἢ
 Λατίου εἰδήσεως τῇ ἀποσφόρῳ
 ἀξία ὁποιοῦντα ἐκείναι
 τοῦτο ἢ χρεὶν αἰχρὸς ἐκείναι
 μόνῃ ἀποπῆν ὅν Λατίους δι-
Β μαρτύρειτο. κρίτον ὅτι τοῦτοις
 ἐπίσκοποι, τὸ ὅν Ρωμαῖους χρί-
 νου μὴ ὅν τοῖς οἰκείοις ὀπι-
 κόποις ὅτι δέσειν εἰ δ' ἴσως πε-
 τῷ χρινομένων ἡγήσει πρὸς τὸν
 ἀρχιεπίσκοπον τῷ Λατίῳ, ὡς
 δὴ ὅν βαρυσόμνος ἐκείναι
 ὅν, ἢ τε ἱερωμένους ὅν, ἢ τε λα-
 κός, ἢ παρ' αὐτῶν ἢ ὀπίσθις ἀνα-
 κρίνεται. ἐπὶ τοῦτοις ἢ μετρίως
 ἢ ὅν συνελθόντων μὴ ἢ ἢ ἢ
Γ δελφῶν ὁμοκρίσεως, ἢ ἢ ἀποφαν-
 κῆς ἀπαρχομένης ἀπαγγελίας ἢ πα-
 δόξαι διασφούσαι, οὕτως εἰρηκα

Πάντας μὲν ἱερεὺς κηρύσσας, πάσαις
 θύαις ὡς δόδοις, πάντα σεβάσμια
 ἔθημα τὸ κατ' ἡμᾶς παρυσσιβοῦς ἐκ-
 κλησίας, στήγειν καὶ φυλάττειν ἀπα-
 ρέτρετα καὶ ἀπαρεργχείρητα καὶ χι-
 εῖ καὶ γλώτῃ διεβεβαιωσάμεθα καὶ
 εἰσὶν ἀβεβαιωόμεθα, τὸ Χριστοῦ
 τῇ χάριτι ποιούμετες. καὶ ὃ οὐπο καὶ
 ἐνεργαζόμεθα καὶ ὁμολογήσασθαι καὶ
 κατ' ἡμέραν ὡς τούτων πυκνύο-
 μη καὶ ἀρχόμεθα, ὅπως αἱ τι χαί-

ρεσ, ἢ τι φανή, τῷ πατριάρχῳ εἶναι
 Ἰακώβ, τοῦ καὶ πατρὸς ἡλίας ἀγα-
 πηρίτου ὑποῖ θεοῦ. ὅπου δὲ γε
 οὕτως ἐπιστεταί τις ἀγέτης τῇ κα-
 νόνῳ, τῇ ἐκδοσῶν, τῇ ἐθί-
 μων, αὐτῆς τῇ πίστεως, εἴ τι ποῦ
 ἀμερόδως ἔστω σκοπῶς τῇ ἐκ-
 κλησίᾳ Χριστοῦ μετὰ τὴν διήκον-
 ται εἰς Κύπρον ἐπίσκοποι, καὶ
 ποῦ δοκῶν ὑποπίπτει, κατα-
 πησύνουσας ταῖς ἀληθείαις, ταῖς ἐ-
 αὐτῶν ὑποσχεσίμας ἐκκλησίας, B
 καὶ τῇ ἀπειλουμένης ψυχολέθρου
 συντηρήσεως ἀπαλλάττει, συζη-
 τῶν ἂν οἱ μὲν τῇ ποιούτης οἰκονο-
 μίας, ἢ μᾶλλον εἰσὶν ὑποχέ-
 στας, καὶ * ἀχαρακτήριτοι λογιζέ-
 σονται, τὸν μέγα Παῦλον εἰς τοῦτο
 συνήρουν ἔχοντες.

Ἐπεὶ οὖν οὕτως ἡ τῇ ἡμεῖς με-
 τριότητος διάγνωσις ἀπηγγέλλετο,
 καὶ παρέτατο τῇ καὶ πληθὺς οὐ C
 μετρητὸν τῇ τῇ Κωνσταντίνου φρε-
 μάτων, πρὸς δὲ διδασμένον εἰς
 κληρικῶν, εἰς μονάζοντας, εἰς
 λαϊκούς· τῇ μὲν ἡδὴ καὶ διδωμέ-
 νων ἐκείνῳ, καὶ μὲν ταῦτ' αὐτῶν
 τῇ Κωνσταντίνου φρενὶ μεμνη-
 σθέντων ἀφ' αὐτῶν πατρὸς τὸν ἐν οὐ-
 ρανοῖς πατέρα πλείας ἀγαπῶν
 καὶ ὁμολογίας, ἰδρῶσι σημειωμέ-
 νων τῇ δ' αὖθις, οἷς τὸ ἀπογνα-
 λατισμένοι, ἐπὶ τῇ μὲν ἀνα-
 στροφῇ φάνται, καὶ ταῖς μετὰ αὐτῆς
 καὶ πτωχεύει ἀγέλης καὶ ἐπὶ

ter & vox Jacobi Patriarchæ
 consistant, qui etiam ante- Rom.
 quam nasceretur à Deo dile- 1x. 11.
 ctus est. Verumtamen ubi B
 nulla injicitur abdicatio ca-
 nonum, traditionum, rituum,
 ipsius fidei, si quid Episcopi
 Cyprii ex industria & citra
 Ecclesiæ Christi offensionem
 potuerint exsequi, atque ex
 eo quod videbuntur delabi,
 per id Ecclesias suas revera
 decedentes, suffulserint, libe-
 raverintque ab animæ perni-
 ciosa contritione quæ inten-
 tatur; in hac ego æconomia
 seu dispensatione veniam
 dandam arbitror, aut ut ve-
 ridis dicatur in hac simulatio-
 ne; & culpæ immunes reputa- * f. d.
 buntur; ut qui eo in negotio 1x. 11.
 magnum Paulum patronum habi-
 beant.

xi. Postquam igitur hoc pa-
 tro pronuntiata fuit nostræ
 mediocritatis sententia, cum
 tunc temporis adesset non
 modica Constantinopoleos a-
 lumnorum pars, eaque tripli-
 citer divisa; nempe in Cleri-
 cos, in Monachos, in Laicos;
 quorum alii jam illinc fugati
 fuerant, atque odio habiti Trans-
 propter perfectam erga cæle-
 stem patrem caritatem &
 confessionem, qui & sudori-
 bus laboribusque suis decora-
 bantur; alii rursus, tamquam
 ablatum. ad matrem redie-
 rant, (matrem dico hanc Con-
 stantini urbem) adhucque a-
 nilibus & inopibus ejus ulnis

confoventur. Hujusmodi homines corde ex igneis veli carbonibus fervidi, ac velut ignem spirantes, acri voce usi, in nos contendebant.

Matth.
v. 16.

xii. Dicentes, Luceat lux vestra coram hominibus, non solum ex operibus, sed & jam ex ipsis verbis, nihilque tenebrosum aut obscurum in vestris decretis occultetur. Ex iis quæ perpassi sumus, Latinorum fraudes didicimus. nos abunde cum iis congressi sumus, multum laboris toleravimus, perdurantes in carceribus, à patriâ expulsi, in barbâ decus contumeliâ affecit; atque ex iis omnibus, plenè illorum fallacias edocti sumus. Latini alia quidem loquuntur, alia verò in mentibus occultant. Postulant ut manibus manus injiciantur, nostræ suis, idque omnino extra culpam & reprehensionem esse asseverant. Cum hoc nihil aliud sit, quàm fidei à majoribus traditæ proditio, & manu ductio ad obedientiam illorum Ecclesiæ exhibendam, atque ad omnia planè deliramenta, quæ in senili Roma usurpantur.

Ilia d. i.
313.

xiii. Nam utpote semper in bellis versari, quique sint planè Martii cuncti, Laici simul & sacerdotes eorum, atque bellorum instituta probè novèrint, id ipsum, tradere ma-

Α εἰς ἀλλοτρίαν. οἱ τοιοῦτοι ἔκαρ-
δαι ἐκ ζέωντος ὑπὸ τῆ πυρε-
θράων ἔξελου, καὶ πῦρ εἰσὶν ἐκ-
συντες, τοὶ λόγον σφοδρῶς ἐκ-
τρέφουσιν ἡμᾶς ἀπεπίνοντο.

Λαμψάτω λέγοντες τὸ φῶς ὑ-
μῶν ἔμπροσθεν τῆ ἀνθρώπων· μὴ
μόνοι ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἡδὺ καὶ ἐκ τῆ
λόγων αὐτῶν καὶ σκοταυνοὶ μὴδὲν μὴ
ἢ ἀσαφὲς ταῖς ὑμετέροις διατίθε-
σιν ἐκρυπτεῖσθαι. ἐμάθημεν ἀφ'
ὧν ἐπάγομεν, ἡ Λατινικὴ δολο-
πλοκία. ἡμεῖς δὲ κοινῶς αὐτοῖς
συνεπλάκημεν, πολὺν ἀνέτη-
μεν κόπον, ἐν καρτερήσασκεν
φυλακῇ, ἐν ἐκκαθάσει ἀπελα-
θῆναι, ἐκ βελανθίνης εἰς τὸ πᾶν
καὶ σίμωμα· καὶ τοῦτον πά-
σαν, ταῖς αὐτῶν βελανθίνης ἐκκα-
μελετήσαμεν ἀκρίτως. Λατῖνοι
ἄλλα μὲν βάζουσιν, ἄλλα δὲ ἐ-
φρεσὶ κεύθεσι. χερσὶ χεῖρας ἐμβα-
λεῖν ἀπαγορεύει ταῖς ὑμετέροις ταῖς
ἐαυτῶν, καὶ τοῦτο παντάπασι ἀκα-
ταπίστον καὶ ἀνεπίληπτον ἰσχυρίζο-
ται. τὸ ἦ, οὐδὲν ἔστιν ὅτι, ἀλλ' ἡ
πεπονημένη πίστις παρεδοσία,
καὶ χειρὶ καὶ πόδι ὑποταγὴν τῇ
σφῶν ἐκκλησίᾳ, καὶ εἰς πάντ' ὅσα
ταῖς ὑμετέροις ἐκτετακται Ρώμης πα-
ραλογισμὰτα.

Οἷα ἡ δὲ αἰὶ πολέμοις ἀναστρεφ-
όμενοι, καὶ χαλεπὸς τοῦ χρόνου ἀε-
μαίνιοι πάντες ὁμοῦ λαοὶ τε καὶ ἱε-
ρεῖς αὐτῶν, ἐξ ἑνὸς τῆ πολέμου ἡκρι-
σθῆναι, καὶ τοῦτ' αὐτὸ τὸ δίδωαι χεῖ-

ρας, σημείον ἡ τῆς καὶ πατρὸς δου-
λασίης νομίζουσιν, ὡς ἐν ταῖς μα-
χαῖς εἰώθεσιν οἱ ἀλυσκόμοι δοῦν.
Ὁ δὲ χαλκοῦ οὐδ' ἐπιβλεῖν ῥητὴς
τῇ συνοδικῇ ἀφ' ἡμετέροις, ἥ τὸ μὴ ἢ
χρεῖας δοῦναι τοῖς Ἰταλοῖς αὐτῷ Κυ-
πρίῳ· εἰ καὶ τοῖς ἱεροῖς χειρὸς ἀμ-
νημόδιον ὡς ἀπεβλήθηται τοῦτο.
εἰ γὰρ μὴ οὕτω γινώσκται, κίνδυνος
προφανὴς, ὅτι περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ αὐ-
τῆς διὰ φόβου τῆς τοῦ τοῦ δὲ χει-
ρῶν οἰκοδομῆς ἀρπὴ καταπίπτει,
ὡς οὐκ οἶμαι συχνοῖς ἰδοῦσι καὶ ἱε-
ρομορφίας μακρῆς ἀνεύθυντο,
ἐκφειδόντες κατὰ τὴν ἡμᾶς ταῖς
νομοθεσίαις αὐτῶν, καὶ τῇ θιμωρίᾳ τῇ
ἀποστολῇ ἐδράζοντες, καὶ μὴ δι-
δοῦναι τοὺς τῆς πειρασμοῦ πο-
ταμῶν μὴ ἢ τοὺς ἀνέμοις ἐπὶ οὐ-
ρανῶν.

Ταῦτα τοῦ παρεστηκότος φιλό-
σοφου λαοῦ θιμωρῶν τῇ ζήλῳ
πρὸς τὴν ἡμῶν ἀποστολῆν μα-
ρτυρήσας προκαθημένῳ συνοδικῷ,
ἡ μετέδοτος ἡμῶν συνοδικῇ, ὡς
ἐσταυρεῖ ὁ τῇ οἰκονομίας λόγος οὐ-
δὲν ὠφελῇ, ἀλλὰ μάλλον φόβος
γίνεται καὶ ὡς οὐ μόνον οὐκ ἀν-
τιπλεῖ αὐτῇ πρὸς τὴν πειρασμῶν
Κύπριον ναυαγῆσαι ἢ διὰ ἀφ' ἡ-
μετέρας, ἐκδοῦναι τὸν πόδα κατὰ
νόμους ναυπηγικῶν, καὶ τὸ ἴδιον
βάπτον ἀποκινῶν· ἀλλὰ γὰρ διὰ
καὶ τοὺς τῇ οἰκίας τῇ φρενὶ δὲ ὅτι
ἐκείνης ἐκείνης ἐργάζεσθαι κυ-
νῶν καὶ ὡς μὴ δὲ καὶ εἰς κατὰ

A nus, censent esse signum devi-
ationis & omnimodæ servitu-
tis; quemadmodum in præliis
ii facere solent qui superati
fuerunt. Hortamur ergo ut
Synodicis decretis hoc etiam
expressè inseratur, ne Italia
Cyprii manus tradant; licet
res non digna visa fuerit, cu-
jus per sacros canones men-
tio fieret. Nam nisi ita fiat,
apertum periculum est, ut
mox concidat quadrangulum

B firmumque ac irreprehensibi-
le Pontificum qui se præcesse-
runt ædificium, quod illi pec-
multis sudoribus longisque o-
perum laboribus construxe-
runt, quotidie suis nos fir-
mantes monitis, & super Apo-
stolorum fundamentum stabi-
lientes, neve tentationum flu-
vios ac ventos timeremus ad-
hortati.

xiv. Quæ cum adstans piissi-
sima plebs, fervido zelo pro-
sequeretur ad nostram me-
diocritatem Synodo præsi-
dentem, conspiciens medio-
critas nostra, quod hic æco-
mix ratio juvaret nihil, sed
magis fieret tumultus; quod-
que non modò non rectà ipsa
ad servandam percelebrem
Cyprium jam naufragium fa-
cientem, tenderet, dum juxta
nauticas leges, pedem refert;
velumque intinctum laxat;
sed etiam periculum esset, ne
propriæ navis vectores com-
pelleret ad seditionem; &
quasi ad vexationem non suffi-

* l. 9. g.
πῶς

Rom.
xv. 17.
18.

ficerent externi piratae, aperte
metuendum esset, ne ipsos in-
ter se committeret navigatio-
nis socios; hæc ad Cyprios
prolocuta est: Christi os Pau-
lus, per os meum profert sen-
tentiam, atque ad interroga-
tionem vestram ista respon-
det; *Rogo vos, fratres, ut ob-
servetis eos qui diffensiones &
offendicula, præter doctrinam
quam vos didicistis, faciunt; &
declinatis ab illis. Huiusmodi
enim Christo Domino non ser-
viunt, sed sua nequitia; &
per dulces sermones & benedi-
ctiones seducunt corda innocen-
tium.* Nobis omnino sufficit
hæc defensio, & ad interro-
gationem aptissime se habet,
abundeque potest id quod u-
tile futurum est edocere.

xv. Vos autem, ô fratres in
Christo Cyprii, imitatores fi-
tis Constantinopolitanæ Ec-
clesiæ; huius pastores imiten-
tur qui Cypri pastores sunt;
sermonum fistulâ indefinenter
insufflantes, & allicientes can-
ticis adhortatoriis & saluta-
ribus. Cyprii greges, Constan-
tinopoleos pecora æmulen-
tur. Hæc quippe longo in-
tervallo à pastoribus diffi-
ta, cum immanibus lupis com-
munem pastum habentia, ca-
pillatum barbæ ornamen-
tum detonsa, & carnibus con-
cisa, fidei sigillum ab insi-
diis tutum servarunt, lupos
que frustra hiantes arguerunt.

Αἰῶσι τῷ ἔξῳθι πιερατῶν, καὶ αὐτοὺς
κατ' ἐαυτῶν ἐκπολεμῶσαι. τοὺς
συνπλωτῆρας φόβος οὐκ ἀξυμ-
φαίς· πρὸς τοὺς Κυπρίους ταῦτα
ἔξῳπε Παῦλος τὸ ἅγιον ῥῆμα,
διὰ τοῦ ἑμοῦ ῥήματος γνωμοδοτῶν, καὶ
πρὸς τὸ ὑμῶν ἐρώτησον ταῦτα ἀπο-
κρίνεται· ὡς ἀρχαὶ ὑμᾶς ἀδελ-
φοί, σκοπεῖν τοὺς τοὺς διχρησάσας
καὶ τὰ σχίσματα ὡς εἰς τὸ διδάχῃν ὑμᾶς
ὅτι ἐμὰ ἔργα ποιούσας, καὶ ἐκκλη-
σιάζειν αὐτῶν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι, τὰ
κυρία ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οὐ δου-
λεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἐαυτῶν κακίᾳ·
καὶ διὰ τὴν χρηστολογία καὶ ἀλογίαν,
ἐξαπατῶσι τοὺς καρδίας τὴν ἀσέβειαν.
ἀποκρίσας πάντας ἡμῖν ἡ ἀπολογία,
καὶ ἀρμυδιώσας πρὸς τὸ ἐρώτησον,
καὶ ἰκανῶς ἔχουσα τὸ συνοῖσιν ἀνα-
διδάξαι.

ὑμεῖς ὅτι καὶ Χρῆστον ἀδελφοί
Κύπριοι. μιμηταὶ γίνεσθε τῆς Κα-
σαντινουπολιτῶν ἐκκλησίας· τοὺς
αὐτῆς ποιμένας, οἱ δὲ Κύπρου ποι-
μένες μιμνῆσθαι τῇ τῷ λόγῳ ἀ-
παύτως ἐμπνέοντες συνέχῃ, καὶ αἰα-
κληπκῶν ἐπαύοντες καὶ σωτήριον. τὰ
Κύπρια ποιμένα, τὸ τῆς Καισαρί-
νου ζηλοῦσθαι θρησκείαν. καὶ γὰρ
ταῦτα τοῖς μακροῖς ὅροις τῆς ποιμαν-
τικῆς, καὶ λύκοις διπλοῖς συμβοσ-
κόμῳ, καὶ τὸ πειριχιδύοντι πῶγω-
ρος κερύμῳ νόσημα, καὶ κρουρηνό-
μῳ, ἀνεπιδούλῳ τῷ σφραγίδι
τῷ πίστεως διφυλάξασθαι, καὶ τοὺς λύ-
κους χαλόντας μάλιστα ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς
ἐκκλησίας.

εἰ ἢ χροῖ πινος ἐξ αὐτῶν σφόδρα ἐλά-
 γοι ψόφος ἡνὸς μετήχον· εἰ ἢ λυσ-
 σάδους· δὴ ματος, ἀλλὰ παχέας
 πρὸς * ἢ ἐν Γαλααδ ἢ τοὺς ἐν
 πᾶσι πόσιν πιδμαλικούς ἀλέτρεας
 * ὑπαμίσθεται παρ' ὧν ἢ πρὸς ἢ
 περὶ πρὸς ἐπαμίσθην ὄγμιαν· οὐκ
 ἔλαττοι ἢ ἀβήτοι ἢ ἀπερματι-
 σται ἢ οὐτοι ὑπαμίσθηντες, διὰ ἢ ἢ
 οἰκείας ἀδυνείας ἐπίγνωσι, ἢ τὸ
 ζητῆσαι ἑαχέας ἢ ἴασιν.

Καὶ οὖν Κυπρίους τοιγάρου
 ποιμένας, εἰ συμβαίσιται τοῖς λυ-
 ποῖς συμπλοκομένοις, ἢ τ' οἰκείων
 ὑπομαχοῦντας ποιμνίαν, ἢ τ' αὐ-
 τῶν φερνύοντας σωτηρίας, ὑπο-
 χλάσαι πᾶσι ὑποδιδεῖναι μικροῖς, ὅ-
 τ' ἀπὸ πῆλ, ὡς ἀπελοδύει μὴ εἰς
 ὑπόγνωσιν ἀδυνείας ἐμπροσθεν, μὴ ἢ ἀ-
 πὸ πῆλ ἢ σωτηρίας, μὴ ἢ ἀνομίαν
 ὅτι ἢ ἀνομίαν ὑποδιδεῖναι, ἢ ὅτι
 τὸ χεῖρον ἀσάσασθαι ὑποχλοπὴν, ἢ
 μνηστῆρας τοῖς ἔθνεσι, ἢ μαχίαν τὰ ἔρ-
 γα αὐτῶν· ἀλλ' ὡς ἀναεῖσαι ἢ
 πλάματος, ἢ πρὸς τὸν ἰατρὸν ἐπα-
 ραδραμεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὴ οὕτως.

Τὰ μὲν τοι ἔπραξ δύο κεφα-
 λαῖα· τὸ μὴ δίχα διηλαθῆναι τὴν
 Λατίνων εἰδήσεως, τῇ προσφόρῃ
 πιδμαλικῇ ἀξία ὁποιοῦν ἑλ-
 χεθίσασθαι· καὶ τὸ μὴ καλύε-
 σθαι οὖν Ρωμαίους, εἴπε ἱερωμέ-
 νοι εἰσὶν εἴπε λαῖκοι, ἑλκηνύειν
 πρὸς οὖν Λατίνους, ἐν ταῖς δε-
 βριαμοπῶν περὶ ματῶν φιλοει-
 κείας οἰομένους ὡς ἢ τ' ὁμογενῶν

Tom. II.

A Quod si ex iis nonnulli, per-
 pauci numero, alicujus sca-
 biei, vel etiam rabiosi morsus
 participes fuerint, verum ad
resinam in Galaad & ad spiri-
tales hujusce loci medicos ac-
currerunt; per quos & ad pri-
stinam redierunt sanitatem,
 non minorem ac illæsi invul-
 neratique laudem ipsi quoque
 consecuti, ob suæ infirmitatis
 agnitionem, & quod veloci-
 ter medelam quaesierint.

B xvi. Itaque si etiam conti-
 gerit, ut pastores Cyprii, cum
 lupis congressi, & pro ovili-
 bus suis pugnantes, eorum-
 que salutis curam gerentes,
 non nihil labascant, paulum-
 que cedant, quod absit,horta-
 mur eos, ne statim in despe-
 rationem incidant, neve sa-
 luti spem abjiciant, neque
 iniquitatem iniquitati adjun-
 gant, & in deterius progres-
 sum apprehendant, miscean-
 tur cum gentibus, earumque
 discant opera; sed confestim
 à lapsu erigant se se, & ad me-
 dicum recurrant. Atque hæc
 quidem ad hunc modum.

C xvii. Cæterum quod spe-
 ctat ad duo alia capita; vide-
 licet, Ne citra Latinorum no-
 titiam quilibet in congrua si-
 bi dignitate spiritali consti-
 tuatur, & Ne Romani sive
 Clerici sive Laici prohibean-
 tur ad Latinos appellare, in-
 contentionibus vehementio-
 rum negotiorum, si putave-
 rint se à gentis suæ iudicibus

○○○

injuriâ affici; ea nostræ mediocritati videntur indifferētia, apertēque ob solam turpis lucri comparationem à Latinis requisita. Non parvus enim illis inde quæstus exhibetur. Atque mediocritas nostra hoc Cypriorum pastoribus consilium dat, ut in quibuscumque Latini peruicaces contentiosique apparebunt, cupiditate capturæ ac emolumentis, in iis cedant, nec ipsis oblucentur. Est quippe res laude digna, corporali detrimento lucrum animæ comparare; quemadmodum cum æreis compensare aurea. Fortitan enim postquam manus pecuniis repleverint, eos absolvent à petita manuum traditione; illorumque manibus pondere depressis, hisce licet sanctas manus elevare ad Deum, & absque ullo astu & præjudicio sacra celebrare mysteria.

* Δε
σωιδ-
καί
* f. d-
πχα-
φ;
* f. τῆ
σση-
χαμμέ-
nis
Desunt.
Christi
1223.

XVIII. Ista desumpta è diurnis Synodorum annotationibus, & per subscriptionem sigillumque reverendissimi sanctissimæ Dei magnæ Ecclesiæ Chartophylacis Theodori Stilbe confirmata, data sunt mense & indictione suprâ scriptis, anno 6731.

A κειτῶν ἀδικῶσαι ἀδιάρρητα δοκῶ
τῇ ἡμῶν μετριότητι, ἡ δὲ μόνω
φανερῶς αἰχρὲς κέρδειαι τοῖς Λατίνοις
ζητούμενα. αὐτὸς μὲν γὰρ ἐν πύθει
αὐτοῖς ὁ ζηηματισμὸς ἀναφαίνεται.
καὶ ἡ ἡμῶν μετριότης συμβουλεύει
τοῖς τῷ Κυρίῳ ποιμέσιν, ἐν ὅσοις
ἐνστατικά πινες ἡ φιλόνοχοι φαίνον-
ται οἱ Λατῖνοι ἐφέσει λημματισ-
μῶν, ἐν δίδοιαι τοῖς τοῖς, ἡ μὴ ἀν-
δίστασαι. ἐπαγινετοὶ γὰρ σωματικῶς
ζημίας, ψυχικὸν ἀλλὰ πῆλός κέρ-
δος· κατὰ τὸ ἡμῶν καὶ τὸ χαλκῶν αἰτα-
μεῖσθαι χεῖρας. ἴσως γὰρ πλη-
ρώσαντες ζημιάτων τὰς χεῖρας,
ἀπολύσουσι τοῖς τοῖς * τῷ χεῖρας
οἱς ζητήματα· καὶ αἰνῶν κατὰ σ-
παθμοῦν χάτω τῷ βάσει, ἐξέσαι
αὐτοῖς οἱς χεῖρας ἐπαίρων τῶν
τοῖς θεῶν, ἐδὲ χα σκινδαλμοῦ πινὸς
καὶ προκρίματος, τὰ τῷ ἱερωτε-
σίας ἀποπληρωῦ.

C

Ταῦτα παρεκλήθηται ἀπὸ τῶν
ἡμερησίων * σωιδῶν ὡς θεοσημειώ-
σιν, ἡ τῇ * γραφῇ ἡ σφραγίδι *
πρωτοῦ χαρτοφύλακος τῷ ἀ-
νωτάτης * θεοῦ μεγάλης ἐκκλη-
σίας Θεοδώρου * Σπιδῶν βεβαιω-
θῆναι, ἐπεὶ δὲ μὴ καὶ ὅτι μεμνησὶ
* τῷ παραγραμμῆτι, ἐτοῖς, 5731.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ Α ΕΙΥΣΔΕΜ SANCTISSIMI

κυρὸς Γερμανοῦ ἐπιστολὴ δευτέρα
πρὸς τοὺς Κυπρίους.

domini Germani Epistola
secunda ad Cyprios.

ΑΝδρες φιλοζηφύτατοι καὶ
φιλάσιβῆς, ὅσοι τῷ πι-
εῖνυμῳ ἡσὶν τῷ Κύπρῳ ἐλά-
χτε χατοικεῖν, Ρωμαῖοι τε καὶ Σύ-
ροι πάντες ὀρθοδόξιας ἐρασταί, φύ-
λακες ἀσεβῆς καὶ πατροῦ ὁμοδο-
του ἡμεῶν πίστεως, ἐφ' ἧς ὁ πα-
τοδύναμος βερχάιν τοῦ Θεοῦ καὶ
πατρὸς ὁ Χεῖρς, τῷ ἐκκλησίᾳ
αὐτῇ ἀποδοῦναι, καὶ πύλας αἰδοῦ
αὐ κατηχύουσιν αὐτῶν. ὅσοι γὰρ
αὐτῇ πολυμῆται, τοσοῦτον
μᾶλλον κρατύνεται, ἡ ἐκκλησι-
αζομένη τῇ τοῦ Χεῖρς ἐκκλησίᾳ.
αὐτῇ γὰρ ὅτιν ἀφ' αὐτῆς λόγος
οὕτως φάσκω. Εἰ ἐμὲ ἰδὼς, καὶ
ὑμᾶς διαΐξουσιν· ἐπὶ τὸν λόγον
μευ ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμᾶς ἐπὶ τη-
ρήσουσι. χαίρετε οὐδ' ἐν κυρίῳ ἀ-
δελφοὶ πάντοτε, καὶ πάλιν ἐρῶ χαί-
ρετε. Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς σὺν
Παύλῳ τῷ οὐρανῶν ἀμῶν πρὸς
τοὺς πνευματικῶν ἀγῶνας, τῷ
ὑμῶν ἀγάπην ἐπαυφάνισαν. ὁ
μὲν δὲ Ἰάκωβος, πᾶσαι κρατύνει
γῆσασθε λέγει ἀδελφοὶ μου, ὅ-
τιν πνευματικῶν ἀεπίστη πικί-
λοις. ὁ γὰρ, ὅτιν καὶ χαλῶν ἐν τῇ
ἀδυναμίᾳ αὐτῇ, καὶ ἐπ' αὐτῇ ἐπὶ
γῆσασθε.

1. Christianissimi viri &
pietatis amantes,
quotquot Cyprum percele-
brem insulam inhabitatis,
Romani & Syri, cuncti or-
thodoxiae amatores, accurati
fidei nobis à patribus traditæ
custodes, super quam omni-
potens Dei & Patris bra-
chium Christus, Ecclesiam
suam ædificavit, & portæ In-
feri non prævalebunt adver-
sus eam. Quantò enim magis
ipsa oppugnata fuerit, eò plus
corroboratur, per Christi imi-
tationem se se efferens. Ipsi-
us quippe verissimus est sermo,
quo ita ait; Si me persecuti
sunt, & vos persequentur; si ser-
monem meum servaverint; &
vestrum servabunt. Igitur fra-
tres gaudete in Domino semper;
& iterum dico gaudete. Dei fra-
ter Jacobus cum Paulo cœli
ascensore caritatem vestram
ad spirituales agones perun-
gant atque incitent. Jacobus
quidem cum dicit; Omne gau-
dium existimate fratres mei.
cum in tentationes varias inci-
deritis. Hic verò, dum liben-
ter gloriatur in infirmitati-
bus suis, & sibi in tribulatio-
nibus complacet.

Man.
xvi. 18.

Joh.
xv. 20.

Philipp.
iv. 4.

1. Cor.
xii. 9.

10.

Ii. Ego certè minimus & A
 inutilis inter pontifices, bea-
 tum me censui in infirmitati-
 bus, quòd ad populum obe-
 dientissimum & ad aures au-
 dientium locutus fuerim. Ne-
 que enim cecidit super pe-
 tram semen verbi nostri, ne-
 que in aquis scripsimus, ne-
 que doctrinæ retia frustra la-
 xavimus; sed seminavimus
 potiùs in terra bona & spicis
 ferace, scripsimus autem in
 cordibus illuminatis ac puris,
 motà linguà nostrà instar ca-
 lami scribæ illius de quo in
 Psalmis; cùmque in verbo
 Christi demissemus rete, ce-
 pimur vos ad obedientiam fi-
 dei, & Christo obtulimus op-
 sonium cælesti ejus mensâ di-
 gnum. Unde & læticiâ affecti
 ob primam capturam, ipsos-
 que nos beatos rati quòd
 propositum successisset, rur-
 sus in Christi nomine linguam
 velut verriculum ad doctri-
 nam demittimus.

III. Nequaquam vos latet
 homines litterarum discipli-
 narumque studiosissimos,
 quòd quia à principio exstite-
 runt Deiferi & divini præco-
 nes Patres nostri, Spiritu di-
 vino moti, & Apostolica dog-
 mata secuti, cuncta quæ ad
 Catholicam Ecclesiam spe-
 ctant, in funiculo spiritualis
 distributionis ordinaverint
 ac determinaverint, juxta Dei
 inspirationem, variisque Ec-
 clesiarum determinationibus,

Εγὼ μὲν ὁ ἐλάχιστος καὶ ἀχρησ-
 τὸς ἐν ἱερευσίᾳ, μακάριον ἐμαυτὸν
 ἐν τῇ ἀσθενείᾳ καὶ ἡγησάμην, ὅτι πρὸς
 λαὸν ὁσιωδέστατον, καὶ πρὸς αὐτὰ
 ἀκούοντων λελάληκα. οὐ γὰρ εἰς
 πέτραν ὁ σπέρμας τοῦ λόγου ἡμετέρου
 πέσεν, οὐδὲ ἐν ὕδατι ἐρρά-
 ψαμεν, οὐδὲ τὰ δίκτυα τῆς διδασ-
 καλίας ἀφαικνύμενοι ἐχαλάσαμεν.
 ἀλλ' ἐσπείραμεν μάλλον εἰς καὶ ἀ-
 γαθὴν γῆν καὶ εὐσταχίαν, ἐρρά-
 ψαμεν δὲ εἰς πεφωτισμένας καρδίας καὶ
 καθαράς, ὡς καὶ λαμοὶ καὶ ψαλμοκοῦ-
 ραίματις τῆς γλῶσσης κινήσαν-
 τες, καὶ ἐπὶ τοῦ ῥήματος τοῦ Χριστοῦ κα-
 θέντες τὸ δίκτυον, ἡρράδαμεν ὑμᾶς
 πρὸς ὑπακοὴν πίστεως, ὥς ἐφάνηεν
 τοῦ Χριστοῦ προσηγάρου ἐξ ἑοῦς καὶ
 οὐρανίου πατρὸς αὐτοῦ. ἔνθεν τοι καὶ
 ἀφελήντες ἐπὶ τῇ πρώτῃ ἀρχῇ,
 καὶ τῇ εὐστοχίᾳ ἑαυτοὺς μακαρίσαν-
 τες, εἰς τὸ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ πάλιν
 καὶ γλῶσσαι ὡς περ ἀμφιβληστροὶ ἐπὶ
 τῇ διδασκαλίᾳ καταχαλάμεν.

Οὐκ ἀγνοεῖτε πάντας φιλολο-
 γήτατοι ἄνθρωποι καὶ φιλομαθέ-
 στατοι, ὡς οἱ ἀνέκαθεν θιοφόροι
 καὶ θιοκήρυκες πατέρες ἡμετέροι, θείῳ
 κινούμενοι πνεύματι καὶ ἀποστολι-
 κῆς διδασκαλίας ἐπόμενοι, πάν-
 τα τὰ τοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας
 ἐν χορείᾳ πνευματικῆς κληροδο-
 σίας θιοκλήτους ἐπαξίαν περὶ καὶ
 ὁσιότησαν, καὶ ταῖς ἀφελ-
 οῖς τῆς ἐκκλησίας ὁσιότητας

φραγμαὺς διεβήκασι, καὶ διε-
πύχσαν τὰς ἐκαστοῦ ἐνορίας
πρὸς ἀσφάλειαν ὥστε μὴ οὐδὲ φι-
λοδοξοὺς περὶ ἀλάζονας ἀπὸ τῶν οἰ-
κείων ὑπὲρ τὰς ἀλλοτριὰς εὐκόλως
ὑπερηφανῶν· ἀλλὰ δεδοικόταί τας
αἱμασίαις τῶν φεμμενιστῶν ἀφορισ-
μῶν καὶ τῶν ἀπὸ θεοῦ ἀλλοτριώσεων,
τέρρειν ἐκαστοὶ ὡς ἔλαχον ἀνάστασιν,
καὶ ἀρκεῖσθαι τῷ ἰδίῳ λάχει καὶ τῇ
παρασάσει κληροδοσίᾳ.

Ἀλλ' ὡς τὸ ἐμὸν ἀγνοημάτων, ὡς
τὸ ἀπλήτου φιλοδοξίας, πᾶσαν δὲ-
ΐως καινικὴν εὐταξίαν ἐξουθενώ-
σατος, καὶ ἀνατρέπων ὑπερχειρῶς
τὴν Χριστιανικὴν κατὰστασιν πᾶσαν·
μᾶλλον μὲν οὐδ' ἐχρτ' αὐτῆς τὴν κε-
φαλὴν τὴν ἐκκλησίαν, ἥπερ ὅτιν οὗ
Χειρὸς, θρασείως κατὰλλομένης, καὶ
μὴ φοβουμένης τὰ κέντρα αὐτῆς τῶν
Σαύλων ἐπισημειώσας ποτὶ τὸν Χει-
ρὸς, Σκληρὸν σοι φάμεθα πρὸς
αὐτὸν, πρὸς κέντρα λακτίζειν.

Οἶδα μὲν γὰρ ἅπαντες ὅσοι τὸ
Χριστιανικὸν βεβαπίσμεθα βάπ-
τισμα, ὡς ὡς ὅτιν ἡμεῖς ὁ κατη-
γητὴς, ὁ Χειρὸς καὶ αὐτὸς ὅτι κα-
φαλὴ τῆς ἀπανταχοῦ τῆς οἰκου-
μένης Χριστιανῶν· πάντες ὅι οἱ τῶν
ἀρχιερατικῶν πημιμῶν ἀξιώ-
ματι, ἀδελφοὶ ἐσμεν καὶ μέλη τοῦ
σώματος τῆς Χειρὸς. καὶ τὸ μὲν ἀλη-
θὲς οὕτως ἔχει καὶ μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ
Χειρὸς ἐν αὐτολήθια, ὅτι οἱ αὐ-
τόπαι τούτου καὶ ὑπογράφονται. ὁ δὲ γὰρ
Ἰταλικὸς τύπος τοῦτου βούλεται,

A septa circumposuerint, atque
singulas ubique provincias
circumvallaverint ad cautio-
nem; ne ambitiosi & arrogan-
tes facile à suis ad alienas in-
sulerent; sed veriti macerías
terribilissimarum excommu-
nicationum atque à Deo alie-
nationum, excolerent singuli
Spartam sibi designatam, pro-
priaque sorte ac hereditate
accommodata essent conten-
ti.

B IV. Sed ô mea errata, ô in-
explebilem ambitionem, quæ
omnem modò canonicam dis-
ciplinam abiecit, omnemque
Christianam institutionem e-
vertere connititur; imò verò
& adversus ipsum Ecclesiæ
caput quod est Christus, con-
fidenter desilit; neque stimu-
los formidat, quos olim Sau-
lo comminatus est Christus,
dicens ad eum; *Durum est tibi* ad. ix.
contra stimulos calcitrare. 5.

C V. Novimus enim cuncti
qui Christiano intincti fuimus
Baptismo, quod unus est ma-
gister & ductor noster, Chri-
stus, ipseque est omnium per
orbem Christianorum caput;
universi autem pontificali ho-
norati dignitate, fratres su-
mus & membra corporis
Christi. Ac veritas quidem ita
habet; testaturque ipse Chri-
stus, qui est ipsa veritas, nec-
non qui eum ipsi viderunt, & Luc. i.
fuerunt ejus ministri. Verum
fastus Italicus id non vult,

neque sustinet Christum caput esse & vocari; sed eum ab hoc ordine ejiciens, senioris Romæ Pontifici illum largitur; tum quinquaginti numeri patriarchatus reconstituere ac unum ex iis conficere tentat, audetque thronum illius ponere super nubes, atque Altissimo assimilare. Nubes autem ego dico, eminentes pontificias sedes, altasque, & in Patriarchia destinatas; per quas exaltantur cuncta terrestria, voluntarium mysticumque spiritualis doctrinæ imbrem suscipientia. O quantis lacrymis hæc digna sunt, quantis gemitibus! quod superbix spiritus, tenebrosus, quique maximorum delictorum auctor est, magnum hoc hominibus refertissimum genus devicerit.

1f. xiv.

1j. 14.

* f. a.

ποθε-

σίνι πρ.

vi. Primum equidem maximumque Itolorum facinus, est interdicta illa ad fidei Symbolum additio; quod ne aliquando tentaretur, anathemati perpetuo eos qui ausi essent subjecerunt Oecumenicæ sanctæque Synodi. Legat qui voluerit, generalis sextæ Synodi Canonem primum, qui ita ad verbum circa finem habet; Si quis autem ex omnibus prædicta pieta:is decreta non tenet & amplectitur, sicque opinatur & prædicat, sed iis contra adversari conatur, sit ana-

A οὐδ' ἀνέχεται τὸν Χριστὸν κεφαλὴν
καὶ τὸν ὀνομάζει. ἀλλ' ὡς ἐλά-
λων τοῦτον ταύτης τῆς πό-
λεως, δέχεται τὴν ἀρεσκύναντα
Ρώμης ταύ-
τῃ χαρίζεται. καὶ ἀναχωρεῖν ἐ-
πιχειρῶν τὰ πενταδικῶς ἀριθμούμε-
να πατριαρχία, καὶ ἐν ἑκ τούτων
ἀποτελεῖν, καὶ πῆλιν τὸν θρόνον αὐ-
τοῦ ὅπῃ τῇ νεφέλῃ * ἀποδραβε-
ται, καὶ τὸν ὑψίστον ἀφομοιοῦν. νεφέ-
λας δ' ἐγνώφημεν, ὅτι ὑπερέχοντας
B δέχονται τοὺς θρόνους καὶ ὑψηλοὺς,
καὶ ἀποπταγμένους εἰς πατριαρχία·
ἐξ ὧν ὑψίζεται τὸ θεῖον αἶπαν,
βροχὴν ἐκκύσσει καὶ μυσηλὴν τῇ πύ-
ματι καὶ διδασκαλίᾳ δόχοντες. ὡς
πῶσαι ταῦτα δακρύων ἀΐξια, πῶ-
σαι σφαλμῶν ὅλα τὰ τῇ ὑπερφανείᾳ
πνεῦμα τὸ σκοτεινὸν καὶ μεγίστην πω-
μάτων ὀδύνην, καὶ μεγάλου πού-
του γένους καὶ πολυαθρόου κεκαρ-
τηκε.

C Πρώτη μὲν οὖν καὶ μεγίστη πόλμα τῇ
Ἰταλίᾳ, ἥ ἐν ταύτῃ συμβόλῳ τῇ
πίστεως ἀπηγορεύθη τῇ ἐκκλησίᾳ ὅ-
τι ἵνα μήποτε ἀποτολμηθῇ, ἀναθέ-
ματι αἰωνίῳ αἱ οἰκουμένη καὶ ἁγία
σύνοδος τοὺς τολμήσαντας κατηπί-
βαλον. καὶ ὁ βαυλεμένος ἀναγνωσκέτω
τὸν τῇ οἰκουμένη καὶ ἐκ τῆς σωῶσδος
ἐκείνης καὶ οὐκ ἄλλως, οὐκ ἄλλως τὸ
τέλος λέγοντα. Εἰ δέ τις τῇ ἀπάντησιν
μὴ τὰ προσημασμένα τῇ εὐσεβείᾳ δόγ-
ματα κρατεῖ καὶ ἀσπάζεται, καὶ οὐκ
δοξάζει καὶ κηρύττει, ἀλλ' ἐξ ἐναν-
τίας ἰδὼν τοῦτον ὅπῃ χρεῖν, ἐστὶν αἰά-

ἡμα, καὶ τὸν ἡδὴ ἐκτεθέντα ὅρι
 ὑπὸ τῷ πρεσβυτέρῳ ἀγίῳ καὶ
 μακαρίῳ πατρί, καὶ Χρυσόστομῳ
 καὶ χαπαλόγῳ, οἷς ἀλλότριος ἐξ
 ἡμεῶν καὶ ἐκπιπείτω. ἡμεῖς γὰρ οὐτε
 πρεσβυτέρῳ, οὐτε μὴ ὑφαιρέῖν καὶ
 τὰ προεσθθέντα παντελῶς διε-
 νάκαμεν, ἢ καὶ ὀνόματι διδόν-
 μεθα λόγον. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ δηλω-
 θὴς κανὼν. ὅπῃ καὶ πᾶσαι οἰκου-
 μενικαὶ σύνοδοι συνῶδον καὶ ὁ
 καὶ ἡμεῖς Πάπας ἀγ. τοποτη-
 ρητῶν τοῖς κεκυρωμένοις δόγμασι
 καὶ κατέσιν, οὐδεὶς τῷ προφίμῳ λό-
 γῳ ἠσένησε.

Τί ἴδν τὸ ἐνταῦθα συναγόμε-
 νοι; ὅτι οἱ ἴδν τῷ πρεσβυτέρῳ
 Ρώμης δεχερῆς, οὐδὲ τοὺς ὅτι
 τῶν οἰκουμενικῶν καὶ ἀγίων ἐπὶ
 συνόδων δεχερῆς τῷ πρεσβυτέρῳ
 Ρώμης ἀποδέχονται καὶ ἀσφα-
 ζονται· ἀλλ' οἷς ἡμᾶς τοὺς Γραι-
 κούς, καὶ κείνοις ἀποστέφονται καὶ
 ἐξουθενοῦσι, μὴ δεχόμενοι τὰ παρ'
 ἐκείνων συνωδικῶς λαλθέντα καὶ
 κυρωθέντα. ὡς ἔτι τοὺς ἴδν Ιτα-
 λούς, ἵνα πίστεως δόγμασι,
 καὶ ἐπὶ κανόνι ἐφάρξαι.
 ζητήσαντες οὖν καὶ Χρυσόστομῳ
 ἐπὶ καὶ ἀποστόλοις ἐπίσκοποι. καὶ
 γὰρ οἱ ἐπὶ τῶν συνόδων ἡγορέ-
 σθαι καὶ ἡγορήσασθαι πατέρες, οὐ πε-
 πηγέμενοι εἰς πνεῦμα ἅγιον. οἷς
 δύο πρεσβυτέρων τῶν ὑπαρχόντων
 ἴδν· ἀλλὰ πεπηγέμενοι τῷ Χρυσόστομῳ.

A *thema, secundum jam expressum
 prius declaratorum sanctorum &
 beatorum Patrum decretum; &
 à Christiano catalogo, ut alienum
 extirpandum & excidat. Nos e-
 nim neque aliquid adjicere, ne-
 que quidquam adimere, juxta ea
 quæ prius definita fuerunt, om-
 nino statuimus, vel ullo modo
 posuimus. Et hæc quidem me-
 moratus Canon. Quod autem
 in omni Oecumenica Synodo,
 constitutis dogmatibus & Ca-
 nonibus consensum per vica-
 rios præbuerit Papa illius
 temporis, nullus eruditionis
 alumnus ignorat.*

C *vii. Jam quid inde colligere
 est? Quod hujus temporis ve-
 teris Romæ Pontifices nequa-
 quam suscipiunt & ample-
 ctuntur eos veteris Romæ
 Pontifices, qui temporibus
 vixerunt septem generalium
 sanctorumque Conciliorum;
 sed sicut inos Græcos, ita &
 illos averfantur & nihili pen-
 dunt, dum ea non recipiunt
 quæ ab illis Synodicè pronun-
 ciata sunt atque confirmata.
 Adeo ut nunc Itali sint novæ
 fidei novique dogmatis intro-
 ductores, & aliorum invento-
 res Canonum. Quærant igitur
 tum alium Christum, tum
 alios Apostolos. Etenim Sy-
 nodorum illi Patres Numine
 afflati, ac Dei præcones, nul-
 latenus in Spiritum sanctum
 crediderunt, qui ex duabus
 personis existentiam habeat,
 sed fidem adjunxerunt Chri-*

Iohan.
xv. 16.

sto, ut in ceteris omnibus, A
sic etiam in verbis de Spiritu,
quando docuit eum à Patre
procedere.

VIII. Et hæc quidem vestra
caritati compendiariò decla-
ravi, ut intelligeretur quatum
malum sit subijci spiritualiter
atque parère senioris Ro-
mæ specialibus institutis: ab-
stineo enim ab asperiore dic-
tione. Quocirca omnibus Lai-
cis injungo, vobis qui Catho-
licæ Ecclesiæ genuini estis li-
beri, toto pede fugere ab iis
sacerdotibus qui Latinorum
obedientiæ se se submiserunt:
neve in Ecclesiam cum illis
convenire, nec ullam è mani-
bus eorum suscipite benedi-
ctionem. Præstat enim, in
domibus vestris Deum soli-
tariè precari, quam in Eccle-
sia collectas cum subiecticiis
Latina sentientibus facere. Si
quis autem dictorum sacerdo-
tum, vità quidem honestà de-
coratur, pietatemque ample-
ctitur, in eo verò dumtaxat
deliquit, quòd aut per vim
aut per sutreptionem succu-
buerit Latinorum tyrannidi
quæ illic Ecclesias invasit,
professusque fuerit se Papam
pro Pontifice suo agnoscere;
non aliter permittatur vobis-
cum coire in Ecclesiam, & sa-
cerdotaliter operari nisi prius
conversus coram Latinorum
Archiepiscopo & Episcopis
ei subditis, dixerit; Non erit
ad hunc modum; sed robur

ἔστω, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀπασι, καὶ ἐν
τοῖς περὶ τοῦ πνεύματος λόγοις, ὡς καὶ
ἐν πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τοῦτο διδά-
σκει.

Ταῦτα μὲ συνοπτικῶς τῇ ὑμετέ-
ρῃ ἀγάπῃ ἐδήλωσα, ἵνα γινώσκω-
σι ὅτι κατὰ τὸ πνευματικῶς ὑπο-
τάσσασθαι καὶ περὶ παρῆναι τῇ
ἐκείνῃ Ρώμῃ ἰδιορρυθμίᾳς. Φείδομαι
ὅτι παρὰ τὴν πρὸς εἰσῶν. ὅτι καὶ ἐ-
πισκοπήματα πάντες τοῖς λαοῖς, ὅσοι
τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τέλεια
γινώσκουσι, φεύγειν ὅλως τοῦτο τῇ
ὑποτασσέντων ἱερέων τῇ λατινικῇ
ὑποταγῇ καὶ μὴ τῇ ἐκκλησίᾳ
τούτοις συνάνασθαι, μὴ τῇ εὐλογίᾳ
ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν δεχόμενοι τὴν
τυχούσαν. κρείσσον γὰρ ὅτι ἐν τοῖς
οἴκοις ὑμῶν τὸ θεῶν προσεύχεσθαι
καθαρμόως, ἢ ἐπὶ ἐκκλησίᾳ συ-
νάνασθαι μετὰ τῆς λατινοφρένους
ὑποταγῆς. εἰ δὲ τις τῆς εἰρη-
μῶν ἱερέων, βίῳ μὲ κοσμεῖται
σεμνῶ καὶ εὐλαβείᾳ ἀντίχεται,
τοῦτο τῇ μόνον ὅτι ἡμαρτηκὸς τὸ
διὰ βίαν ἢ συναρπαγὴν ὑπερδιδ-
ναι τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ λατινικῇ,
καὶ τοῖς Πάπαις ἔχειν δεχόμενα ὁ-
μολογῆσαι ὁ τοιοῦτος ἄλλως μὴ
ὡς δεχόμενοι σὺν ὑμῖν ἐκκλησιάζ-
εσθαι καὶ ἱερατικῶς ἐργεῖν, εἰ μὴ
ἀποπρὸς καὶ ἀποπρὸς τοῦ δε-
χόμενοι τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας
ὑποταγῆς ἐπισκοπῶν ἐπιτελεῖται
εἶναι ὡς οὕτως. ἔσται ἄλλ' ὁ
παραπεσάλμενος

πραπιγαλμένος συνδικὸς ἀφο-
ρισμὸς κραπίτω. Ἐπάλιν, μέλεις
αὐτῇ τῇ ἐκείνῃ τῇ τοιαύτῃ γρα-
φῇ, πρὸς τὴν θείαν καὶ ἱερὰν σύνο-
δον καὶ τῇ ἡμῶν μετριότητι ἀνα-
δράμωσι.

Καὶ οἱ ὑπὸ αὐτοὺς κληρικαί, ὅσοι
ἢ ἡμετέροι ἀσπάζονται Ἐκκλησίαι,
καὶ τῇ πατριπαρεδότην πίστεως ἀντέχε-
σθαι βούλονται, οὐχ ὑποκύπτει τοῖς
ἢ ὑποταγὴν ποιουμένοις δεξι-
ρεῖσιν αὐτῶν. οὐδὲ ἀφειζόντων αὐ-
τῶν ἱερα. π. πιστῶ τῇ Λατινικῇ
Ἐκκλησίᾳ μέχρι π. ἐπιπροφῆσιν.
ὅτι τῷ εὐτοῦ ἀφεισμὸς, ἀκρεῖς ἐστὶ,
καὶ πρὸς αὐτὸν ἀφορίζοντας μάλλον
ἐπαναστρέφει. ὅτι καὶ σκαδάλων γιγνέ-
ται πρὸς αὐτοὺς τὰ λαῶν τῇ θεοῦ, κα-
ταπαύσαντες ἢ τῇ ἱερῶν καιόνων
ἀκρίβειαι, καὶ αὐτὸν ἐπιβήτορας καὶ ἀλ-
λοτριόπιστοκόποις διζήμενοι, καὶ γι-
γνέσθαι δόντας αὐτοῖς, σημεῖον δὲ π. ὡς
θείας ἔδουλώσας. καὶ δι' ἡμετέ-
ρων λέγοντες, ὡς οὐ καταποδοδίν-
καμεν τὰ πάτρια ἡμετέροι, οὐδὲ π. τῇ
ἱερῶν καιόνων ἔξω πεπράχαμεν μὴ
εἰδότες ὁ λέγουσιν. οἱ γὰρ τῇ ἀγίῳ ὁπο-
τόλῳ καὶ τῇ θείῳ πατέρι καιόνες,
ἀφεισμῷ καὶ τυπβάλλουσι αὐτὸν τῇ
ἀλλοτριῶν ἐνορίῳ κατεπεμβαίνον-
τας ἐπισκόποις. ἀλλὰ καὶ αὐτὸν καπο-
τομίας εἰσάγοντας εἰς ἢ ἀμώμῳ
πίστι τῇ Χριστιανῶν, ἀναθήματι κα-
τυποβάλλουσι. καὶ ἔχει μὴ οὕτως τὸ
ἀληθές.

hianorum fidem. Atque ita quidem

Tom. II.

A habeat quæ ante missa fuit
Synodica segregatio. Rursus-
que, donec juxta id quod illa
scriptura complectitur, ad di-
vinam sacramque Synodum
mediocritatemque nostram
recurrerint.

ix. Et Clerici iis subjecti,
quotquot nostræ adherent
Ecclesiæ, voluntque fidem à
patribus traditam retinere,
non subdentur pontificibus
suis qui præstiterint obedi-
entiam; neque si ii, cum Eccle-
siæ Latinæ obtemperent, il-
los excommunicaverint, ulla
ex parte quidquam ullatenus
curabunt. Ejusmodi quippe
censura irrita est, quinimo ad
censores revertitur; quoniam
& scandalorum conciliatores
existunt populo Dei, cum
sacrorum Canonum discipli-
nam conculcarunt, invalentes
& alienorum appetitores re-
ceperunt, atque iis dederunt
manus, quod est signum obe-
dientiæ & servitutis; licet cō-
tendant dicendo; Patrios mo-
res nostros nequaquam pro-
didimus, neque aliquid extra
sacrorum Canonum præscrip-
ta peregrimus; ignari ejus
quod loquuntur. Nam san-
ctorum Apostolorum divino-
rumque Patrum Canones, se-
gregationi subjiciunt Episco-
pos qui alienas regiones inva-
dunt; sed & eos anathemati
submittere; qui novitatem
inducunt in inculpatam Chri-

i. Per.
iv. 19.
*i. d. m.
πς

P P P

48: GERMANI CP. EPIST. II. AD CYPRIOS.

x. Vos verò, peculiaris
 I. Cor. plebs Christi; *state in fide; vi-*
 XVI. 13. *riliter agite, confortamini; in-*
 ordinatos compescite, piete-
 tem adulterantes redarguite;
 nullum rectorum dogmatum
 prodentes, quæ ab origine
 accepistis; omnem hujusce vi-
 tæ ærumnam, omneque detri-
 mentum, gaudium atque lu-
 crum rati, dummodo inviola-
 tus in vobis conservetur Or-
 thodoxæ fidei thesaurus; quem
 in fine vitæ unusquisque no-
 strum importans, ex hoc sæcu-
 lo egrediatur; nudus quidem
 à cunctis mundanis rebus, &
 in hoc solo thesauro spem fi-
 gens, illamque optabilem vo-
 camus, expectans audire; *Fides*
 Marc. *tuam te salvum fecit; vade in pa-*
 V. 34. *ce; cuius non datur terminus*
neque finis.

xi. Intolumes custodiamini
 universi per omnipotentem
 Dei dexteram, tam Romani
 quam Syri, quotquot sacra
 ornati estis dignitate, men-
 temque servatis ab ea servi-
 tute liberam quæ ex novo o-
 ritur circa fidem deflexu, &
 quotquot inter Laicos servi-
 di estis Orthodoxiæ æmula-
 tores.

II. Cor. XII. *Gratia Domini nostri*
 XIII. 13. *Iesu Christi, & caritas Dei &*
Patris, & communicatio sancti
Spiritus. sit cum omnibus vo-
bis. Amen. Mense
 Julio, indictione secundâ.

A Υμεῖς ἡ λαὶ πεποιυῖσι τὸ Χει-
 ροῦ, ἡγάγετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρί-
 ζοσθε, κραταγοῦσθε: οὐτ' ἀθέκτοις
 σαφηνίζοντες, ἐλέγχοντες τοὺς ἁ-
 εσίβουσι τὸ ἁποιοῦντας· μηδὲν τ'
 ὁρθῶν δογματῶν χαλαρῶσθι δίδοντες,
 ὧν ἀνέχεσθαι παρελήφατε· πᾶσαι
 θλίψις βιωτικὴ καὶ πᾶσαν ζημίαν,
 χαρὰν καὶ κέρδος ἡρώμενοι, ἵνα μένον
 ἐν ὑμῖν ὁ σὺλος διαφυλαχθῇ ὃ τ'
 ὁρθοδόξου πίστεως θησαυρὸς· ὃν ἐν τῇ
 B τέλει τ' ζωῆς ἔχαρος ἡμεῖς ὅτι περι-
 μένος, ἐξέλθοι τοῦδε τ' βίου γυμνός
 μ' ἐξ ἀπάπτῃ τ' τ' κόσμῳ τραπε-
 μάτων, ὅτι μόνῳ ἡ τούτω σπῆ θη-
 σαυρῶ τὰς ἐλπίδας σαλεύει· καὶ τ'
 ἀκαταίας ἐκείνης φανῆς τρωσδο-
 κῶν ἐπακούσας· ἡ πίστις σου σέσωκέ-
 σε, πορεύου εἰς εἰρήνην· ἥς οὐκ ἔστιν
 ὅριον οὐδὲ τέλος.

Εἴητε φυλαχόμενοι πάντες τῇ
 παντοκρατορικῇ δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ,
 C Ρωμαῖοί τε καὶ Σύροι, ὅσοι τι ἱερῶ
 κοσμησθε ἀξιώματι, καὶ ἀχαπα-
 δούλωτοι τίνι γνώμῃ φυλάττετε.
 Ὡς τ' περὶ τ' πίσιν μίας παρεκ-
 τροπῆς, καὶ ὅσοι ἐν λαοκοῖς ἐστὶ ζη-
 λῶται τ' ὁρθοδόξίας θηρμαί.

Η χάρις τ' κυρίου ἡμεῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τ' Θεοῦ καὶ πα-
 τρός, ἣ καὶ κοινωνία τ' ἀγίου πνέμα-
 τος, εἴη μετ' πάντων ὑμῶν. ἀμήν.
 Μηνί Ιουλίῳ, ὅτι νενέμισι β'.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ Α ΙΩΗΑΝΝΙΣ ΖΟΝΑΡΕ

Ζωναρά, ἐκ προσώπου τῶν
χειρέων, ἀλλ' ἢ μηδὲν δύο δι-
ξιδίλοις, τὴν αὐτὴν ἀγαθότητα
πρὸς γάμον.

Monachi, ex persona Ponti-
ficum. Quod non debeant duo
sobrini eandem in matrimo-
nium accipere.

ΤΟῖς προφασίαι ἐν χειρο-
γῶσι λαοῦ, ἀλλ' ἢ τοῦ προ-
φήτου φησὶν ὁ θεός· ἐὰν μὴ ἀγ-
γίλης, μὴ ἢ λαλήσης, ὁππο-
δαῖται ὁ ἀνόμος ἐν τῇ ἀνομίᾳ αὐ-
τοῦ, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐν τῇ χει-
ρὶ σου ἐκζητηθήσεται. τί γὰρ
ἐκ τοῦ θεοῦ τούτου θεσμοῦ ἰοῦν
ἴσμεσι τοῖς * ἐπιστολῶν αὐτὸν, ἢ
τοῖς λαοῦ προφασίαι, ἀνάγκη
αὐτοὺς ἐπ' αὐτῇ ἐξηγήσει, καὶ πρὸς
τὴν ἀγαθότητα πτωχεύματα πρὸς
κοινῇ, καὶ τὸν τῷ θεῷ νόμον ἀναγ-
γέλλειν αὐτοῖς· καὶ εἰ μὴ πορεύονται
κατ' αὐτὸν, καὶ ἀγγέλλειν καὶ λέ-
γειν καὶ καλύπτειν τὰ ἁγίστα. οὐ δ'
ἀπ' ἐαυτῶν κινουμένων τοὺς προ-
φασίαι πιστῶν, καὶ ταῦτα δεῖν ἀ-
ποδείκνυται, τί ἂν περ εἴποι, ὅπως
καὶ τούτοις ἐρωτημένοις ἀλλ' ἢ πρὸς
πράξεων διαβήσῃ; πάντως ἐκ-
θύμους εἶχαν ἀνακόπῃν πρὸς καὶ ἀ-
πίργειν διὰ τῶν ἐρωτημάτων, τὴν τῶν
θεσμῶν πρὸς ἀγαθότητα ἐπιχείρησιν ἐξυμ-
πασιν. καὶ πρὸς ἰδίαν δ' ἐρωτημάτων
ζητήματα τοῦτο γινώσκαι χρεῖν· καὶ
μηδὲν ἐπισημασμένων, ὁποῖα
βλῶν τὸ παριστάμενον.

1. **A**D eos quibus com-
missa fuit populi prae-
fectura, dicit Deus per pro-
phetam; Si non edixeris, neque Exech.
locutus fueris, morietur iniquus 112. 18.
in iniquitate sua, & sanguis
ejus de manu tua requiratur.
B Quid ergo ex hac divina san-
ctione intelligere daturis qui
eam audierint, vel populi prae-
sides? Illam imponere ne-
cessitatem vigilandi, gesta-
singulorum considerandi, le-
gisque Dei ipsis annuncian-
da; & nisi juxta eam incesse-
rint, edicendi, & aliendi, atque
illicita prohibendi. Quod si
refutare non possunt fidelium
praesides, quin proprio motu
haec peragant; quid aliquis
dixerit; quo modo eos affe-
ctos esse oporteat, quoties de
quibusdam negotiis fuerint
interrogati? Omnino valde
alacriter, ut cunctis per inter-
rogatores recidant atque in-
terdicant nefariorum actuum
aggressionem. Et verò in qua-
estione nunc nobis proposita,
idem nobis est faciendum; &
absque ullo subterfugio res-
pondendum quod nobis vi-
debitur.

* f. d.
παιδων

11. Ceterum quaestio brevis quidem est paucarumque syllabarum, inducit tamen sermonem longum, qui ex oppositionibus oritur. Interrogavit nonnullus, An duo sobriini, possint eandem in uxorem accipere. Et alii quidem docent has nuptias non esse veritas: contra alii eas non permitti asserunt, imò ab utraque lege prohiberi, civili & Christiana, Reipublicæ & Gratiæ. Utraque autem oppositio debet examinari. Primi aiunt, legislatores, dum de nuptiis interdictis decernunt, recensentque personas quæ sunt ex transverso, quibus mutuam conjunctionem prohibuerunt, enumerationem in sexto gradu sistere; in quo sunt sobriini; ulterius verò non progredi, neque à connubio arcere eos qui sunt remotiores. Quoniam autem in præsentī controversia, non inter se matrimonio junguntur sobriini; sed alia est persona, quæ uni ex illis copulata, eo defuncto, sobrinorum superstiti est copulanda; nuptias licitas arbitrantur. Aiunt quippe se nolle regulam esse rectiores; atque ea quidem quæ lex vetuit, eadem à se quoque vetari; quæ verò illa cum prohibitis non recensuit; etiam à se permitti. Hæc itaque est unius partis responsio ad interrogationem; eoque pacto ab iis quaestio solvitur.

A Το ὃ ζήτημα, ῥεαχὲ μὲν ἡ ἐπιγυναικεία, λόγους δ' εἰσάγων μακροῦς ἢ ἐπαγομένους ἐξ ἀντιθέσεων. ἥρετό τις, εἰ δύναμιτο ἢ αὐτῶν εἰς γυναικὰ δύο λαβεῖν ἐξ ἀδελφοὶ δύνευσιν. οἱ μὲν οὖν τὸν γάμον τυγχάνειν ἀκώλυτον δογματίζουσιν· οἱ δ' οὐ φασιν αὐτὸν ἐπιτρέπεσθαι, ἀλλὰ ἔχει παρ' ἀμφοῖν τὸ νόμον καλύπτειν, ἢ πᾶσι πολιτείας, ἢ ἡ ἐκείνου. ἐξετάσεις δ' ἐκαστὸν ἀντιθέσιν. οἱ μὲν φασί, τοὺς νομοθέτας θεῶν κακωλυμένων γάμῳ θεοσβήζοντας, καὶ ἀπειθῶν ἀλλήλοισι ἀπὸ τῆς ἐκ πλαγίου σωφρονιστικῆς ἀπειρήχας, μέχρις ἐκτου βαθμοῦ φῆσαι ἢ ἀπειθῆσαι· τοῖς δ' ἡ διδοξαδελφοὶ περιττῶς μὴ περιβῆναι, μὴ δ' ἀπειρῆσαι τοὺς θεοὺς, ἢ συνοικήσεις. ἐπὶ δ' ἐπὶ τῇ παρόντι ζητήματι, οἱ ἀλλήλοισι οἱ διδοξαδελφοὶ θεοὺς γάμον συνάπτονται, θεοὺς ποιοῦντες ἐπὶ ὅτι τὸ πύτυν ἐνὶ σωφρονιστικῆς παρελθόντος, τῷ θεοσβήζοντι τῇ διδοξαδελφῶν σωφρονιστικῶν τοὶ γάμον ἀκώλυτον ἡγήσονται. μὴ γὰρ εἶναι ἢ καὶ νόμος ἀδύνατον λέγουσιν· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ οἰόμεναι ἐκώλυσε, ταῦτα κακωλύειν ἢ θεοὺς αὐτῶν· ἀπὸ δ' ἐκείνου τοῖς κακωλυμένοις οὐ συνηθῆναι, ἐπιτρέπεσθαι ἢ θεοσβήζον. αὐτὴ μὲν οὐδ' ἢ μίας μοίρας ἀπὸ κείνου θεοῦ τὸ ἐκπύονον ἢ οὕτως τοῖς τοῦ ζήτημα λύεται.

Οἱ ὃ δὲ πατέρας μετέδωκε, καὶ
 λυμένοι ἐν τὸν γάμον καὶ ἄριστοι, καὶ
 δοξάζοντες καὶ ἀποφανόμενοι, τὸ οἰ-
 κειον λόγον ἐντεθεὶ σωιστῶσι. Ἐ-
 λθούσι, ὡς οἰόμενται, πρὸς γά-
 μων ἄριστων καὶ κακωλυμένων ἡτο-
 πίζοντες, ἐπὶ μὲν ἀνιόντων καὶ χα-
 πόντων, εἰς ἀπέραντον κακωλύσαι
 τὸν γάμον οὐκ ἐξουσιν. ἐπὶ δὲ γε τῷ
 ἐκ πλαγίου, πρὸς τὴν πᾶσαν ἀπα-
 ρημοσύνην, καὶ ταῦτα ἴντες ὡ-
 σαυτοὶ ὁδοδείγματα τῷ κακωλυμέ-
 νῳ γάμῳ, ἐπὶ μὴ οἶόν τι κακωλυ-
 μένῳ βαθμὴν ἔχοντι τῷ ἐκ πλα-
 γίου πρὸς λαβὴν, ἐπὶ γὰρ ἡλικίᾳ
 ἐν τοῖς γάμοις, οὐ τὸ ἐπιπαραμ-
 μένῳ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπορροπὴ καὶ σιμ-
 νὸν καὶ φύσει διχομῶν (κατοδὴν. ὡς γὰρ
 ὡς μέγιστος ἐκείνων ἱστῶντες καὶ κάλυ-
 σιν, τῷ διδοξάδελφον ἐμνήσθην.
 ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς ὁδοδείκας τὸν λόγον
 ἡλικίᾳ, ἐφεξῆς ἐπὶ γὰρ τὸ κα-
 τοδικῶς. καὶ οὐκ ἐπὶ τῇ ἐκ
 πλαγίου μόνον τοῦτο ποιοῦντες δι-
 εσχόδαται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ γενεῆς φυ-
 σικῆς. εἰπόντες γὰρ πρὸς τῶν πρὸς
 πρῶτον, ἐπὶ γὰρ καὶ ταῦτα καὶ ὁ φυ-
 σικός γὰρ πατὴρ οὐ λαμβάνει τὴν
 πορνολογίαν αὐτῶν θυγατέρας. εἴτα
 πρὸς τὸ κατὰ νόμον ἀποκρί-
 νει, ἔτι καὶ ἡλικίᾳ ἐπὶ γὰρ καὶ κάλυ-
 σιν, καὶ τὸ εἰσῆναι τὸ φύσει γὰρ
 διχομῶν, καὶ τὸ ἀπορροπὴ, ἐν τοῖς γά-
 μοις σκοπεῖται.

A ΠΙ. Porro qui ex opposita
 parte sunt, vetitum esse id
 matrimonium atque illicitum
 existimantes & asserentes,
 sententiam suam inde consta-
 biliunt; atque dicunt, quod
 legislatores, de nuptiis illicitis
 ac interdictis sancientes,
 in ascendentibus quidem &
 descendantibus, ad infinitum
 nuptias vetitas esse definiunt;
 in iis verò qui ex transverso
 cognatione junguntur, post-
 quam quasdam enumerave-
 runt personas, easque tam-
 quam exempla posuerunt in-
 terdictarum nuptiarum, quia
 singuli ex transverso gradus
 vetiti oratione comprehendi
 non poterant, subjunxerunt
 generaliter; *In nuptiis. non id
 modo quod permixtum est. sed
 etiam id quod deorum est & ho-
 nestum. natura quoque iustum, qua-
 ritur.* Non enim quasi in illis
 prohibitionem sisterent, so-
 brinorum mentionem fece-
 runt; sed sermone instar exem-
 pli posito, postea id subdide-
 runt quod erat universalius.
 Neque in iis dumtaxat qui
 sunt à latere, id fecisse inve-
 niuntur; sed & in naturali pro-
 genie. Nam cum prius de ad-
 optivis locuti essent, ista quo-
 que addiderunt; *Etenim na-
 turalis pater non accipit filiam
 suam ex fornicatione natam.* De-
 inde ad universalem legem
 respexerunt, & generale in-
 terdictum intulerunt, per hæc

verba; *Natura enim æquum. & quid deceat. in nuptiis consideratur.*

iv. Nec enim quispiam dixerit, quod quia solius meminerunt filia exscortogenita, neptes easque quæ consequuntur exceperint, nec conjugium cum iis prohibuerint.

15. Et verò Canon sanctorum Apostolorum ait; *Qui duas sorores duxerit, aut fratris vel sororis filiam, non potest esse Clericus.* Qui ergo sobrinam duxerit, aut sobrinæ neptem, eritne Clericus? Nemo sanè hoc dixerit. Cernis adversarie, non in iis quos memorat Canon, prohibitionem suam terminare, sed ultra, propter decorum quodque natura æquum est, procedere? Repetimus autem & nonnulla, quæ licet ad nullum planè gradum referantur, verita tamen sunt ob honestatem & decorum. Siquidem prohibuit lex, ne novercam qui ejus privignæ maritus fuit accipiat, quamquam hoc in casu gradum computare non poterimus. Si ergo decora res est vel honesta, ut eadem femina duobus nubat sobrinis, his & permittatur connubium. Sin verò illi verè sunt cognati; uti patet ex eo quod verentur sobrini inter se matrimonio commisceri; quo pacto dixerit quispiam, viros adeò germanæ cognationis, cum una muliere posse conjungi?

v. Quo autem modo quædam per secundas nuptias accepexit, vocabit illam? nu-

Οὐ γὰρ ἂν τις εἴποι, ὡς ἐπεὶ θυγατρὸς ἐμνήσθῃται μέν τις πορνόγονος, τὰς ἐγγόνους καὶ τὰς ἐφεξῆς ὑπεξεῖλαι, ἔτι τι πρὸς ἐκείνας συνάψαι οὐκ ἐκώλυσαι. καὶ γὰρ τῶν ἁγίων ἀποστόλων φησὶν. ὁ δὺς ἀδελφὰς ἀγάμηθ', ἢ ἀδελφίδην, οὐ δύναται εἶναι κληρικός. ἂν οὐκ ὁ ἐξαδελφεὺς ἀγάμηθ', ἢ ἐξαδελφὴς ἀνέψαι, ἔσται κληρικός; οὐκ ἂν τις τοῦτο εἴρῃ. ὅρας ὁ ἀντίθετος, ὡς οὐ μέγιστος ὢν ὁ καιὼν ἐμνήσθη, ἔφη τὰ τὸ καλύπτειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἀφ' τοῦ ἀντιθέτου καὶ τοῦ φύσει δίκαιου πράξεων; εἰς τοσοῦτον καὶ πᾶσι μὴ ὑπὸ βαθμὸν ὅπως πᾶσι ἀναγόμενα, καὶ ὅμοιαι κατωλύμνα, ἀφ' τοῦ σμικροῦ καὶ εὐχρηστοῦ. τίς γὰρ μηδεμίαν λαβὼν τὸν γινόμενον ἀνδρα τὸ πρὸς γυναικὸς αὐτῆς, ὁ νόμος ἐκώλυσε, καὶ τοὶ βαθμοὶ ἐν ταύτῃ ψηφίσαι οὐ δύνησόμεθα. εἰ γὰρ ἀντιθέτως ἢ σμικρὸν, καὶ τὸ τίς αὐτῷ διδοῦν ἀδελφοῖς δύναμις συνάναδιναι, ἀπὸ τῆς ἀφ' οὗ τοῦ γάμου αὐτοῖς. ὅθεν οὗτοι γνήσιοι συγγενεῖς καὶ δῆλον, ἐκ τοῦ κατωλύμνου οὗ διδοῦν ἀδελφοῖς, ἀλλήλοις συμμίγνυσθαι πῶς ἂν τις εἴποι, εἴν' οὐκ ἀντιθέτως καὶ συγγενεῖς, μὴ γυναικὶ συνάναδιναι;

Πῶς δ' ἂν ὁ καὶ δύνῃται ταύτην γάμον λαβὼν; καλέσει αὐτήν; ὅμοι-

φιν, ὡς ἐξαδέλφου γυναῖκα. κα-
θὼς ἡ παύλι ταύτην ἀνόμαζεν
ἢ γαμετήν, ὡς αὐτῇ συμφυ-
εῖται; ποῦ δ' αὖ θείκη τὸν
τοῦ μεγάλου Βασιλείου καίονα
τὸν λέγοντα· ἐν οἷς τὰ τ' συγγε-
νείας ὀνόματα συγχέονται, ἐν τού-
τοις ὁ γάμος ἀθέμιτος; ὅτι χειρή-
σομεν δὲ φασί, ἡ βιασώμεθα ἄλ-
λοθεν ἢ ἀληθέστερον μάλιστα. εἰ γὰρ
χρὶ τὸν θᾶν χρησιν φάσκοντα
παρὶ τ' χρὶ γάμου κοινωνίας συνα-
πορεύων ἔσονται οἱ δύο εἰς σὰρκα
μία· μία σὰρξ οἱ συναπόμεινοι
πιστεύονται γίνεσθαι ὁ τῇ τ' οἰκίου
ἐξαδέλφου γυναικὶ συμμιγνύμενος,
εἰς οἰκίον τ' ἡρώς εἰσέναι δοκεῖ· ἡ
προσθήκεται μὲν ἡ τῇ θείᾳ θεσμῷ
τῇ πασίᾳ· ὅσα εἰσελεύσῃ παρὸς
πάντα οἰκίον σαρκὸς σου, σὺν κα-
λύψαι ἀχρημοσύνην αὐτῇ.

Αὐτῇ γ' ἡ τὸν νόμον, ὃ οἱ τ' πατέ-
ρας μοίρας, τ' οἰκίας γνώμης εἰς σύ-
στασιν σὺνκέχρηται, τῇ μέλει δι-
σταδὲλφον εἶναι λεγομένην τ' κάλυ-
σιν. εἰ γὰρ ὁ πρότερος τ' γυναικὸς ἀνὴρ
τ' ἰδὴν ζωονέτου ταύτης καὶ διστέξα-
δελφος, ἢ ἡ γυνὴ σὰρξ μία τῇ ἀπελ-
θόντι ἐγγέτο, δῆλοι πάντως ὅτι τὸ
ἀμπερασμα ἡ ἀναμφέριται, ὡς εἰς
οἰκίον σαρκὸς αὐτῇ εἰσεσιν ὁ τῇ γυ-
ναικὶ τ' διστέξαδελφου συναναζόμε-
νος. εἰ γυνὴ τοῖς Ἰσραηλῆταις νο-
μοθετήται τὸ, ὅσα εἰσελεύσῃ παρὸς
πάντα οἰκίον σαρκὸς σου· τοῖς σκλη-
ροῖς, ἡ τ' καρδίᾳ ἀπειρημένοις, οἷς

A rumne, tamquam consobrini
uxorem, quemadmodum &
prius ipsam nominabat; an
uxorem, cum qua nempe con-
cumbat? Ubi porro ponemus
magni Basilii Canonem, qui
ita habet; *In quibus nomina* *Epist.*
cognationis confunduntur, in iis *197.*
matrimonium illicitum est? Pro-
pterea, inquit, etiam aliun-
de idem adstruere conabimur
violentius, imò verissimè.
Etenim si juxta divinum ora-
culum, quod de iis qui com-
muni conjugio sociantur ait;
Erunt duo in carne una, qui *Math.*
conjunguntur, una caro cre- *xix. 5.*
duntur fieri; is qui cum con-
sobrini proprii uxore misce-
tur, ad affinem generis sui vi-
detur ingredi; atque adeò im-
pingit in illam divinam legem
quæ sancit; *Non ingredieris ad* *Levit.*
omnem affinem carnis tue, ad re- *xviii.*
velandam turpitudinem ejus. *6.*

vi. Sed & eam legem violat,
quæ adversarii abusi sunt ad
sue opinionis comprobatio-
nem, ut quæ dicat interdictum
in sobrinis desinere. Nam si
primus mulieris vir, erat hu-
jusce qui nunc ejusdem mari-
tus est, sobrinus, mulier au-
tem exstitit una caro cum de-
functo, clara omnino indubia-
que conclusio est, quod in af-
finem carnis sue ingreditur;
qui cum uxore sobrini copu-
latur. Et certè si Israhæitis lex
ea promulgata fuit; *Non in-*
gredieris ad omnem affinem car-
nis tue, illis duris, cordeque

incircumcisis, quibus antiqua lex in multis sese accommodat, propter eorum crassitudinem; quo modo non multo magis nobis quam illis impossitam esse dixerit quispiam? Atque illis vetitum erat, ne ad omnem carnis affinem liberè ingrederentur; nobis verò licitum quis probabit, sobriini uxorem accipere, quæ tum nurus nostra vocata fuit, tum in una carne cum illo existit, ob coinixtionem; nam si juxta legem, generi & nurus appellatione, etiam sponsi indicantur, multò sanè magis ii quorum conventio ad nuptias processit.

VII. Deum nonne absurdum est, ut non liceat nobis sponsam patris vel fratris lege matrimonii accipere; quia illa noverca, hæc nurus locum tenet; liceat verò sobriino, uxorem ducere eam quæ propriè nuncupata fuit nurus, ut pote quæ fuerit sobriino copulata? utque adoptivus quidem filius (qui naturalem non habet affinitatem cum patre adoptante, sed abusivè duntaxat ex legum auctoritate filiationem possidet, ac per emancipationem ab eo alienus fit, adeò ut adoptivus nihil ampliùs erga ipsū sit ratione cognationis; quandoquidem orta per adoptionem cognatio, perit per legem emancipationis) patris uxorem probibeatur sibi sumere, honesta-

Α ὁ παλαιὸς νόμος εἰς πολλὰ συγχά-
ταλάνων ὅτι διὰ τὴν ἐκείνων πα-
χύτητα πῶς οὐ πλεονήμῃ ἐκεί-
νων ἐρεῖ τις ὅτι περὶ ἄλλων; καὶ κείνοις
μὲν, ἀκαλύτως πρὸς πάντα οἰκείων
σαρκὸς εἰσέναι ἀπείρητο· ἡμῖν δὲ
ἐπιτετέλεσθαι τίς οὐ δύναται τὴν τοῦ
δισεξάδελφου γυνᾶκα λαβεῖν, καὶ
νόμφῃ κεκληροῦναι ἡμέμῃ, καὶ εἰς
σάρκα μίαν ἐκείνῃ κεκληροῦναι διὰ
τὸ ἀναχεύσας; εἰ γὰρ καὶ τὸν νό-
μον τῆ τοῦ γαμβροῦ καὶ τὴν νόμφης
προσηγορίᾳ καὶ οἱ μνηστῆρες δη-
λουῦνται, πολλὰ γὰρ μάλλον οἷός
καὶ εἰς γάμον προεβέβηκε τὸ σινδάλ-
λασμα.

Εἶτα ὅσα ἀποποι, φιλότης μὲν
μνηστῆρῃ ἢ ἀμφιμόνῳ, μὴ ἐξεῖναι
καὶ γάμον λαμβάνειν ἡμᾶς ὅτι ἡ
μὲν, μηδεὶς, ἡ δὲ νόμφης πᾶσι
ἐπέχει τὴν δὲ κρείως κληθεῖσαν
νόμφῃν, ὥς σινδάλιαθεῖσαν δι-
σεξάδελφον, ἀγαθὰ πρὸς γάμον
τὸν δισεξάδελφον; καὶ τὸν μὲν θετὸν
υἱὸν, ἐκ φύσεως μὴ χόντα πρὸς
τὸν θετὸν πατέρα οἰκείωσιν, κα-
ταχρηστικῶς δὲ μόνον, ἐκ νομικῆς
ἀνθετίας κληρασάμενον τὴν υἱό-
τητα, καὶ διὰ τὸ ἀντιζουσίτη-
τος ἀλλοτριούμενον τούτου, ὥς
μηδὲ ἐπὶ θετὸν εἶναι αὐτὰ πρὸς
ἐκείνου συγγένειαν· ἡ γὰρ προση-
γομήν διὰ θετὸν συγγένεια, ἐπὶ
λυταὶ καὶ τὸν νόμον τὸ ἀντιζου-
σιότητος κεκωλύσθαι τὴν τοῦ πα-
τρὸς γαμετὴν λαμβάνειν, διὰ τὸ εὐ-
χρημον-

χρημοί· ὃς τὸν αἰτιῶν τὸν θετὸν πα-
τέρα, τὴν τοῦ τοιούτου υἱὸς γα-
μετὴν ἀπεύριχται ἀγαθῶς, μὴ
προσαπὸ μέρους τοῦ γένους τοῦ θε-
τοῦ υἱὸς μὲν τὴν ἐκ τῆς οἰκίας χι-
ρὸς οὐκ εἶναι ἀπλῶς· ἢ ὅτι ἀπὸ
τοῦ δισεξιδέλου συνημνίου τῶ
ἡμετέρῳ γένει, ὡς καὶ εἰς τὴν κλη-
ρονομίαν χαλεπῶς τοῦ οἰκίου ἀν-
δρός, ἢ ἄλλων ἐπιλείπονται, ἀ-
δικῶς ἡμῖν συνοικεῖν ἐξῆναι; καὶ νό-
μοι τὸν γάμον λογίζονται;

Ταῦτα μὲν οὐκ ὡς ἢ ὅτι ἐπι-
τείνονται τὸν γάμον πρὸς τὴν εἰ-
ρητῶν λεγόντων μέγιστον ἐκ τοῦ βαθ-
μοῦ τὸν νόμον καὶ κάλυψιν ἐπὶ τῷ γά-
μῳ ἐπεισφέρειν. ἐπὶ ὃ καὶ περαιτέ-
ρω ἢ συγγενεῖς ὁ νόμος οἶδε προ-
βαίνειν ἐπὶ τῷ ἐκ πλαγίου ὡς ἐ-
πὶ κληρονομίας πρὸς χαλεπῶς
καὶ τῶν ἐξ ἑβδόμου βαθμοῦ καὶ τὸν
νόμον τὸν λέγοντα· ἢ συγγενεῖς
βοήθεια, ἐξ βαθμοῦ συγγενείας
περιλαμβάνει, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐβδό-
μου, πρὸς πέντε δύο, τὸ πικτόμε-
νον ἀπὸ δισεξιδέλου καὶ δισεξιδέ-
λου καὶ κατὰ τὴν νόμον δι-
ξιοῦτα ταῦτα ἐν τῇ φυσικῇ συγ-
γενείᾳ, τὸν ἑβδόμου βαθμὸν οὐ πα-
ρεξέρχουσι, καὶ τὰ ἐξῆς ἀλόγως
ἀν τις εἴπω ἐπὶ ἑβδόμου πρὸς
ἀλλήλους ὄντας βαθμοῦ, καὶ αὐ-
τῶς πρὸς γάμον κοιναῖαι ἀλλήλοις
συνοικεῖν. καὶ εἴτω πρὸς τὸν γάμον
τοιοῦτον γάμον, δὲν εἶναι ἀπὸ δια-
φόρων ἀρχῶν μὴ ὅτι τὸν γάμον, μὴ

A tis ergo; & vice versâ adop-
tionis pater, hujusmodi filii
uxorem vetetur accipere. cum
tamen ad adoptati filii fami-
liam nullatenus attingat post-
quam illum è manu sua emise-
rit; impunè autem nobis li-
ceat in matrimonium accipe-
re feminam quæ per sobrinum
generi nostro conjuncta est,
ita ut cæteris deficientibus,
etiam ad hæreditatem viri sui
vocetur? & ejusmodi nuptiæ
B habeantur pro legitimis?

VIII. Atque hæc quidem di-
cta sūt ad propositionem eo-
rū qui hoc matrimonium per-
mittunt; dicuntque interdi-
ctionem in nuptiis ad sextum
usque gradum protendi à le-
ge. Quandoquidem verò &
ulterius progredi cognati-
onem, in iis qui à latere sūt,
lex novit; ut & ad hæredita-
tem vocentur nonnulli è sep-
timo gradu; secundum legem
C quæ dicit; *Possessio unde cognati-
ti. sex gradus cognationis com-
plectitur. atque è septimo. personas
duas. prolem sobrini & sobrinæ.*
& secundum aliam legem quæ
istâ prosequitur; *In naturali
cognatione. septimum gradum
non prætergredimur.* & quæ so-
quuntur; jure quis dixerit, eos
quoque qui inter se sūt sep-
timi gradus, à mutua in con-
nubii societate copula prohi-
beri. Addiderit & quispiam,
pontifices qui statuunt has
nuptias arceri debere ante-
quam fiant, non verò factas

dissolvi, sed pœnali subijci censuræ, nequaquam accurately juri adhærere dum sic decernunt, quinimo potius accommodaticio.

ix. Scilicet indecens est & inhonestum, neque naturâ justum, mulierem quæ ad hæreditatem jure cognationis vocatur, unâ cum hærede in corruptelam incidere; necnon ex ipsa gigni liberos nominis ambigui dubique. Quo enim nomine qui cum sui sobrini filia junctus est eum donaverit qui ei ex illa natus fuerit? Num filii, vel ex cognata nepotis? Nam siquidem eum appellat, tamquam è lumbis suis ortum, filium nominabit; sin verò ut ex consobrini filia genitum, vocabit pronepotem. Quòd si mulier è priori conjugio liberos habeat, eique etiam ex secundo alii nascantur, quonam cognationis nomine invicem appellabuntur? Fratres, ut qui ex una matre procreati fuerint; vel consobrini, ut à duobus consobrinis sati? Si verò omnes propinquioris ad illius maritum gradus defecerint, alique superstitites fuerint è septimo gradu; ipsa ne pariter cum illis vocabitur ad successionem, tamquam ejusdem cum iis gradus particeps? aut rejicietur, veluti uxor assumpta à propinquis? Cùm in eadem possint utraque spectari. Cernis rei absurditatem & turpi-

A ἀφωσθῶν· ἀλλ' ὑποὶ ὀπτήμῳ
σιν γίνεσθ'· οὐκ ἀκρίβειας ἐχονδῶν
ἔπει πῶς εἶναι; ἀφ' ἑνὸς τοῦτο
μᾶλλον μὴ οὐ γὰρ, συλχεταὶ βόστος.

Λαοιπέπτε ᾧ πάντως ἢ οὐ σῆμ-
νόν, οὐδὲ φύσει δίναν, ἢ εἰς νόμι-
μον ἐκ συγγενείας χαλουμένῳ κλη-
ρονομίῃ, ταύτην τῷ κληρονομίῳ
συμφέρεσθαι· καὶ ταύτης πᾶ-
σι παῖδας ἀμφιβολον ἢ κλησιν
ἢ οὐκ ἀναμφίλεκτον ἔχοντας· τί
ᾧ εἶναι, ὁ τῇ ἑοικαίου δισχεδῆλφου
παῖδι συζῶν, τὸν ἐξ ἐκείνης
αὐτῇ πᾶντα χαλέσειν; ὅν, ἢ
ἀνέμῳ; εἰ μὴ ᾧ ὡς ἐξ ὀσφύθ
αὐτῇ πᾶντα τοῦτον χαλεῖ, ὅν
ὀνομάσειν· εἰ δ' ὡς ἐκ θυγατρὸς
ἐξαδῆλφου, χαλέσειν ἐξαίμιον· εἰ
ἢ καὶ ἑωυτοῖον γάμου παῖδός
εἰσι τῇ γυναικί, γήονται ἢ καὶ ἑ-
δωτοῖον ἢ ἑπεί, τίτιν εἶναι κλησιν
πρὸς ἀλλήλοις συγγενείας ὀνομαίῃ;
C ἀδελφοί, ὡς ἐκ μιᾶς φύτις μη-
τρὸς, ἢ ἐξαδῆλφοί, ὡς ἀπὸ δύο
ἐξαδῆλφων ἀπαρίντις; εἰ ἢ καὶ
πάντες οἱ ἐνυπὶρ βελγμοῦ τῷ
ταύτης ἀνδρὶ ὀπλίποιον, ἰσδῶ-
μου ἢ εἶναι ἢ ἑπεί βαθμοῦ πειλόν-
τες, ἀρα σὺν ἐκείνοις καὶ αὐτῇ
κληθήσεται πρὸς διαδοχὴν, ὡς ἐ-
κείνοις τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ συμμετό-
χουσα; ἢ παραιτηθήσεται, ὡς
γυνὴ ὀδωλαμβαομένη ὀδωτῆρ
πρὸς γάμῳ; ἐπ' αὐτῇ ᾧ καὶ ἀμ-
φότερον πηδῶνται· ὅρα ὅτι τοῦ
πράγματος ἄτοπον καὶ οὐκ εὐ-

χημοι; διὰ τοῦτο τοῖς νομοθέταις
πολλάκις ὅτι τῶν γάμων εἶρηται
μὴ τὸ ἐπιπεραμμένοι μόνον σίο-
πῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀρεπὲς καὶ φύσει
δυσχον, καὶ σεμνόν.

Οὐκ ἀχέρως οὖν εἶρηται, μὴ
πρὸς ἀχείβειαι ὅτι δέχεσθαι,
ἀλλὰ διαπύπτας συλχεταβιπι-
κώπειν, πρὸς μὲν τοῦ γνέσθαι τὸν
γάμον ἐπὶ τοῦ ἐβδόμου βαθμοῦ
καλύπτει, ἀποφύνασθαι, μὴ δὲ τὸ
γνέσθαι, μὴ διασπᾶσθαι. εἰ γοῦν καὶ
τοῦτο συλχεταβιάσει, τί δὲν τις
εἴποι παρὰ τοῦ ἔκτου; ὅτι δὲ ἔκ-
τος ἀνικρὺς ὅτι οὗτος δὲ ὅν ἡ
ἐρώτησις, οὐκ ἀμφίρροποι. εἰ γὰρ
ὁ δισχετέλφος, ἔκτου, ἡ δὲ τού-
τω συζυγίᾳ, παρὰ τὸ κείνου διὰ
τὸ συναφείας ἐγγέτο, καὶ νόμφη
τοῦ πατρὸς δισχετέλφου κα-
λείας, ἀλλ' οὐ καταχρηστικῶς, ὥς
ἡ μνηστὴρ τοῦ ὁμιλίου πῶς οὐ
μᾶλλον οὗτος καλύπτεται παρὰ τὸ
νόμον, καὶ τὸ εὐλογον;

Εἰταῦτα τῷ λόγῳ δοθήτω κα-
τάσταμα. οὐχ ὅτι μὴ καὶ πλεό-
ναι ἀπορία ὅτιν ἀλλ' ὅτι οὐ
ποικίλῃ διῆται ἄν. διὰ ἑρμη-
νείας, δὲ καὶ γὰρ καὶ ταῦτα,
φασὶν, ἀγνώμοσιν ἀναῖς, οἱ
τοῖς τὸν γάμον ἐπιτρέπουσιν
ἀνικρὺς ἀνιμνοί, δείξαι τὸ τοῦ
περὶ γάμου ἀρεπὲς καὶ οὐκ εὐ-

tudinem? Quocirca sæpe à
legislatoribus in causa nup-
tiarum dictum est; *Non modo
quid permissum sit spectare, ve-
rum etiam quid sit decorum &
naturā æquum, & honestum.*

x. Non igitur intempestivè
prolatum est, pontifices non
locutos fuisse accuratè, sed
magis ex accommodationis
affectu, quando pronuncia-
runt, antequam matrimo-
nium in septimo gradu con-
trahatur, vetitum esse, post-
quam verò contractum fue-
rit, nequaquam divelli. Si hoc
igitur ad demissionem & ac-
commodationem pertinet;
quidnam de sexto gradu dice-
tur? Quòd autem sextus aper-
tè sit is de quo interrogatio,
non est ambiguum. Nam si
sobrinus sexti est gradus, illi
verò nupta, ipsius caro prop-
ter conjugium facta est, &
propriè non verò abusivè nu-
rus superstitis sobrini, tam-
quam consanguinei sponsa;
quo pacto non multo magis
hæ nuptiæ à lege vetabuntur,
ut rationi consentaneum est?

xi. Hoc in loco sermoni fi-
nis imponatur: non quòd plu-
ra non suppetant; sed quia
variis non est opus. Etenim
absque interpretationibus
hæc satis sunt auribus æquis,
ii aiunt qui adversantur me-
moratarum nuptiarum defen-
soribus, ut ostendant negotii
turpitudinem & fœditatem, ipsosque se eximant à comini-

Exech.
111. 18.

natione illis impendente qui iniqua agentibus non edicunt, neque iniquum facinus annunciant. Sunt nobis propriae maculae: non oportet alienas corrogare.

Λημον, ἢ ἐαυτοὺς ἢ ἐπιρτημένης ἀπειλῆς ἐξαιρήσεσθαι, τοῖς μὴ διατέλλουσιν τοῖς ἀνομοῖσι, ἢ τὸ ἀνόμημα κατὰ γέλλουσι. εἰσὶν ἡμῖν οἰκείαι κηλίδες· οὐ δὲ ἢ περισσεύουσιν.

EPISTOLA SANCTISSIMI

Patriarcha Antiochia domini Theodori Balsamonis, de jejuniiis qua peragi debent per singulos annos, missa ad Antiochenfes.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ

ἀγιοτάτου πατριάρχου Ανθωχίας κυρεσθ' Θεωδώρου ἢ Βαλσαμών, χάριν τῷ ὀφειλουσῶν πλεονησιῶν ἐλάττω εἶποι, πεμφθεῖσα πρὸς τοὺς Αντιοχείας.

Illi de jejuniiis Deo accepta tradunt documenta, Deo carissime cœtus percelebris olim sedis Theopolitanae, qui per ignem precum & aquam jejuniorum, virtutis pertransierunt stadium. Quotquot verò mei similes, in gulæ charybdim inciderunt, & juxta Apostolum ventrem Deum faciunt, nequeunt referre quæ cum veritate consentiunt, quæque suis operibus adversantur. Quæcumque enim quis stolidè agit, eadem & alios facere philosophatur & æstimat. Propterea igitur justam vestram exhortationem rejedurus eram, & cum Mose dicturus; Eligite alium qui possit: ego enim gracili voce sum, & senex debilis ac instabilis, qui nec sedem sortitam me videre merui. propheta autem ait; Evidenter cognosces animas ovium tuorum, & ap-

Philipp.
III. 19.

Ex. IV.
13. 10.

Prov.
XXVII.
23.

Eκῆτοι διδάσκουσι θεοῦ νησιῶν θεάρεστα διδασκάλια, ὧς ποτε λείπατον πλήρωμα ἢ ποτὲ ἀειπνίου μου θρόνου ἢ Θεου πόλεως, ὅσοι διὰ πρὸς προσευχῶν, ἢ ὕδατος νησιῶν, ἢ δρετῆς δὴλῃ τὸ γάδιον. ὅσοι ἢ, κατ' ἐμὲ, πρὸς χάριν διὰ γαστριμαργίας ἀλίσθησαν, ἢ ἢ κοιλίας ποιοῦσι, ἢ ἢ μέγαν σπύλον, ἀδυνατοῖσιν εἰπεῖν τὰ τῇ ἀληθείᾳ συμβαίνοντα, ἢ ἢ οἰκείας ἐναυλούμους πράξιεν. ὅσα γάρ πρὸς φρενοβλαβὸς ἐνεργαῖ, ταῦτα ἢ τοῦ ἄλλοις πράττειν φιλοσοφεῖ. ἐμὲλλον οὐδὲ σποκιδέσασθαι διὰ ταῦτα, ἢ διὰ χάριν ὅμως ὡς ἐλπίσιν, ἢ μὴ Μωσέως εἰπεῖν· πρὸς χειροσθεῖς ἄλλον διδάσκαλον· ἐγὼ γὰρ ἰσχυρόφωνός εἰμι, ἢ γέρων ἀσθενέστατος, ἢ οὐδὲ τὸν λαχόντα με θρόνον ἰδίῳ κατηξίωμα. ὃ ἢ πρὸς φήτης, γνωστῶς, φησὶ, ἐπιγνώσῃ ψυχῆς ποιμένας σου, ἢ ἐπὶ

τήσεις καρδίαι σου ἡ ἀγάπη σου.

Οπι ᾧ ὁ ὠδύκοῦς ἡ κακία χαρ-
τος ἀκαίη, πολλῆς πικρίας ἐ-
γνώργησε δράγματα τοῖς τροπάτο-
σι, καὶ τὸ κακὸν παγνῆ διαδόσιμον
γίγνεται ἀλλὰ καὶ ὁ τροφήτης φησί·
καὶ σὺ καὶ ἀνθρώπου, σκοπὸν ἔδω-
κας τὰς οἰκὰς Ἰσραὴλ. οὐ γουὺ
μὴ λαλήσεις φυλάξαι τὸν ἀσέβη
ἀπὸ τοῦ ὁδοῦ αὐτοῦ, αὐτὸς ὁ ἄνομος
ἐν τῇ ἀνομίᾳ αὐτοῦ ἀποδανῆται,
τὸ ᾧ αἷμα αὐτοῦ, ἐκ τοῦ χαιρὸς σου
ἐκζητήσω· κατήύσω χεδιάσω
γραφίῳ ὑμῖν ἀκαρύκετοι, περὶ
ὧν ἡ ὠδύκλῃσι. μὴ γουὺ εἴπητε
μακάριος ὁ διδάξας ἡμῖν ἢ ποιή-
σιν· ἀλλὰ τὸν τευγῆαι τοῦ διαγωγῆς
ἡμῶν, ὡς ἴσους κυδινώδῃ ὠδύβλε-
ψάμενοι, πρὸς τὸν θεοῦ κρατῆρας
τοῦ δέχοντος διδασκαλίαν κρ-
νόμενοι κύπελλοι, καὶ ψυχρὸν καὶ
τύφοι κατήγηται, ὡς ἐκρυβῆ πο-
νέοντι νέκταρες. οἶνοχοῦται γὰρ καὶ
χεῖρ πολλὰκις ἀκαίητος, μελί-
κρατοι ἀγότητος, καὶ Βαλαάμ κα-
τάρας υἱὸς, ὡς ἡ ἐργαστήριον γίνῃ.

Ἡρωτήσατε μαθεῖν ἐξ ἡμῶν, εἰ
μὴ νηστίας, καὶ πόσης, ἵνα ἴσῃτε
ὁφείλετε τὰς χαρμοσύνοις τῆς α-
γάπης ἵνα ἀγῶν καὶ πανό-
φῃμων ἀποσβῶν φημὶ, ὅτι μετα-
μορφώσεως τοῦ κυρίου καὶ τοῦ
θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι κοι-
μήσεως τοῦ ἀγίου πνεύματος, καὶ τοῦ
ἀποστόλου τοῦ κυρίου καὶ τοῦ ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀφορῶντες αὐτοῦ, κα-

A *placabis cor tuum armentis tuis*

II. Quia verò inobedientiæ
malis gaudens spina, multæ
amaritudinis manipulos pro-
duxit primis parentibus, ma-
lumque ad omne genus pro-
pagatum est; sed & propheta

dicit; Et tu fili hominis, spec-
culatorem dedi te domui Israel. **Exech.**
xxxiii.

Si ergo non locutus fueris ut cu-
stodias se impius à via sua, ipse
iniquus in iniquitate sua morietur;

B *sanguinem autem ejus de*

manu tua requiram: annui in-
elaboratè vobis scribere Epi-
stolam condimentis caren-

tem, de rebus quas postulatis.
Ne igitur dicatis; Beatus qui
docuerit postquam egerit; sed

faciem vitæ nostræ, ut fortè
periculosam despicientes, à
divino cratere pontificalis

doctrinæ temperatum pocu-
lum, quamvis frigidum aspe-
rumque, velut nectaris fluen-

C *tum ebibite. Nam sæpe & im-*

pura manus infundit mulsam
sanctitatis, & Balaam male-
dicti filius, precatationis offi-

cina efficitur.
III. Rogâstis ut ex nobis dis-

ceretis, an cum jejunio, &
cum quanto, celebrare debea-
tis quatuor lætitiæ festa; san-

ctorum, inquam, omnique
laude dignorum apostolorum,
transfigurationis Domini,

Dei, & Servatoris nostri Jesu
Christi, dormitionis sanctæ
Deiparæ, & natalis Domini

Deique nostri Jesu Christi.
Aspicientes igitur, quomodo

Exech.
xxxiii.
7. 8.

Psal.
lv.
De 4.
festis.

Hebr.
xii. 2.

modum dixit Ecclesiæ magister, *in auctorem fidei*. & *confirmatorem Jesum Christum*, scribimus vobis, quod nonnulli quidem è religiosioribus viris, quorum unus est & Anastasius ille, Sinaita appellatus, qui Patriarcha existit vestræ Theopolis magnæ Antiochiæ, aiunt tradita esse hæc cum jejuniis festa, ex Apostolicis Canonibus, & Patrum traditionibus.

* Al.
ἐν τῷ

iv. Ego verò cū multam hisce de rebus fecissem disquisitionem, intellexi interim per Canones non solvi controversiam. Nam Lxix. Canon sanctorum Apostolorum ita habet; *Si quis Episcopus aut Presbyter, aut Diaconus, aut Lector, aut Cantor, sanctam Pascha Quadragesimam non jejunaverit, vel quartam & sextam feriam seu Parasceven, deponatur; nisi si impediatur corporea infirmitate*. Simili modo Canones, xix. Synodi Gangrensis, xlix. l. li. & lii. Laodicensæ Synodi, xxix. l. li. & lvi. Trullani Concilii, unius mentionem faciunt Quadragesimæ; magni, inquam, Paschatis; in qua neque sacrificia, neque nuptias, neque aliud quid quod ad lætitiæ remissionem pertineat, fieri à fidelibus concedunt.

v. Ad hæc qui Hierosolymitanum & Studiticum edidēre Typicum, nec non reliqua, de

A θωὸς ὁ τὸ ἐκκλησίας διδάσκαλος ἔφη-
σεν, εἰς τὸν τὸ πένθος δεχθῆναι καὶ πε-
λειωτῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ῥαδιό-
μῶν ὡμῶν, ὡς πρὶς μὲν τὸ ἀλαβε-
ρεῖν ἀνδρῶν, ὧν εἰς ὅσον καὶ Ἀνα-
στάσιος ἐκείνος ὁ Σιναιτικὸς καλού-
μεθ', καὶ πατριάρχης ἡγεμονὸς τῆ
καθ' ὁμᾶς Θεοῦ πόλεως μεγάλης
Ἀνποχίας, λέγουσι ὡς ἀδεδομέ-
νας τῇ ταῖς τοιαύτας μετ' ἡμετέρας ἐορ-
ταῖς, ἐκ τῶν καλόνων ἀποστολικῶν,
B καὶ πατρικῶν ὡς ἀδεδομένων.

Εγὼ δὲ πολλὰ πρὸς τούτων
ποιουμένων κατεξέτασιν, κατε-
νόησα πᾶς ἀπὸ καλόνων μὴ λυεῖσθαι
τὸ ζυγομαχούμενοι. ὁ γὰρ ἔχ'. καλὸν
τὸ ἅγιον ἀποστόλων ταῦτα φησιν· εἰ
πῆς ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ
διάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης,
ἢ ἅγιος πνευματικός, καὶ πᾶσα οὐ
ἡμετέρας, ἢ περὶ αὐτῶν, ἢ ὡς ἀποστόλων,
καταμερίσθαι. ἐκ τούτων εἰ μὴ δι' αἰσθη-
C τικῆς σωματικῆς ἐμποδίζοιτο. ὡ-
σαύτως ὁ ιθ'. καλὸν τὸ ἐν Γάζρᾳ συ-
νόδου, ὁ μγ'. ὁ ν'. ὁ ια'. καὶ ιβ'. τὸ ἐν
Λαοδικείᾳ συνόδου, καὶ ὁ κθ'. καλὸν,
ὁ ιβ'. ὁ ιε'. ὁ ις'. τὸ ἐν τῇ Τεφύλ-
λῃ συνόδου, μᾶς μέμινυται πνε-
υματικῶν· τὸ καὶ τοῦ μεγάλου πάχα,
φημὶ κατ' ἑαυτὸν οὐ πνευματικῶν, οὐ πνευ-
ματικῶν, οὐ πνευματικῶν κατὰ ἀλλήλους
ἐπὶ τῇ χαρᾷ ὡς ἀποστόλων γίνεσθαι
ὡς τὸ πρῶτον.

Καὶ οἱ ἐκθέμενοι τὸ τὸ Ἱερο-
λυμητικὸν καὶ Σπουδικὸν Τυπικόν,
ἀλλὰ μὴ καὶ τὰ λοιπὰ, πρὸς

μὲν τὸ πωσαρακοστῆς τοῦ μεγάλου
πάχα, πολλά πνα μεγαλοπρεπῆ
καὶ ἀξία τῶν αὐτῶν ἀρετῆς, ὑπερύ-
πυσαν. Ὡς δὲ ἡ νηστεία ἐπέσας, οὐδὲν
πιδέλαβον πλατυκώπεις· ἀλλὰ
ὡς τὸ πωσαρακοστῆς τὴν ἀγίαν ὁπο-
σάσαι, καὶ τὸ ἑορτῆς τὴν ἡμετέρας τοῦ
Χριστοῦ, μέγιστά πνα χάριν δαίτης καὶ
ἀκαλουθίας ἐκκλησιαστικῆς, διέ-
ξατο. ἐν τῷ τόμῳ δὲ τῆς ἐνάσιως, ἡ
ἐπὶ ἀμβροτος καὶ μῆνα Ἰούλιον ἀνα-
γνωσκομένη, καὶ ἐπὶ τῇ βασιλείας
Κωνσταντίνου τῆς πορφυρογενήτου ἐ-
Ρωμανοῦ τῆς πεντηκστῆς αὐτῆς συντελε-
σθέντι, γέγραπται χάριν τῆς τριτάτης,
ταῦτα ῥητῶς· καὶ ἡ τυχὼν δὲ τῆς με-
ταλήψεως τῆς ἡμετέρας μυστηρίων, τοῖς
ἐνιαυτοῖς μόνον ἀξιοθίσσεται τῇ ὁπο-
λαύσιως· ἀπαξ δὲ ἐν τῇ σωτηρίᾳ τῆς
Χριστοῦ καὶ τοῦ ἡμετέρου ἀναστάσι· δι-
πλοῦν δὲ ἐν τῇ κοιμῶσιν τῆς ἀφάντου
δωροῖνης ἡμετέρῃς τοῦ Χριστοῦ, καὶ τρίτον
ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἡμέρᾳ τοῦ Χριστοῦ
καὶ τοῦ ἡμετέρου διὰ τὸ ἐν ταύταις
περηγιαῖσθαι νηστείας, καὶ τὸ ἐκ ταύ-
της ὄφελος.

Ἡ δὲ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει σύ-
νοδος, ἐρωτηθεῖσα καὶ τῆς ἐφημερίας
τῆς ἀγιοῦ τοῦ ἐκείνου πατριάρχου
κυρεῖ Νικολάου, εἰ χρὴ τῇ ἐν τῇ Λυ-
κούσῃ νηστεία ἐπιτελεῖν, ἀπελογή-
σατο· ἡ δὲ νηστεία περὶ πέντε ἐν τῇ χα-
ρᾷ τούτῳ, μετεπλήθη δὲ διὰ τὸ μὴ ἀε-
πύπαιν τῆς καὶ τῆς χαρᾷ τοῦ τοιγυρομέ-
νως ἐθνητικῆς νηστείας· πλὴν καὶ ἐπὶ
πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ταῦτα τῇ

A magni quidem Paschatis Qua-
dragesima, multa magnifica
suzque virtuti convenientia
explanarunt; de alio autem
jejunio, nihil paullò fufius e-
differuerunt; sed de Quadrage-
sima sanctorum Apostolorum,
& festo nativitatis Christi,
pauca quaedam constituerunt,
propter victus rationem, &
Ecclesiasticum ordinem. At in
Tomo Unionis, qui ad ambo-
nem mense Julio recitatur, &
sub imperio Constantini Por-
phyrogenetæ ejusque soceri
Romani peractus est, ad ver-
bum hæc scripta sunt circa
trigamos seu tertiis nuptiis il-
ligatos; Ex posteaquam divino.
* Al.
rum sacramentorum perceptio.
†
nem consecutus fuerit, ter dum-
taxat per annum iis fruendi fa-
cultate donabitur: semel quidem
in salvari Christi Deique nostri
resurrectione; secundo verò in
C dormitione immaculate domina
nostre Deigenitricis, & tertio in
die natali Christi Dei nostri:
propterea quòd in his jejunium
præcedat, atque ex illo proveniens
emolumentum.

VI. Synodus verò Constan- In Bals.
tinopolitana, interrogata p. 128.
temporibus sanctissimi illius
Patriarchæ domini Nicolai,
An oporteret jejunium mensis
Augusti peragere, respondit;
Erat prius in hoc tempore jeju-
nium; sed translatum est, ne cum
Gentiliis eodem tempore contin-
gentibus jejniis incidere: quam-
quam adhuc homines multi hoc

jejunium observant. Idcirco instar laboriosæ apis, ex iis omnibus, atque ex aliis scriptis traditionibus, utiliora veramque doctrinam exornantia cum velut flores decerpserim, edoceo vos; non in Græcæ sapientię suadâ, sed in Spiritu pontificiæ virtutis, quæ perficit infantes ante tempus effusos, & sanctificat abortivos fœtus; quod cum jejunio celebrare debeamus, nō tantum mundo salutarem Domini resurrectionem, sed etiam memorata quatuor festa; videlicet sanctorum Apostolorum, transfigurationis, dormitionis Deiparæ, & natalis Christi Dei que nostri; quemadmodum dicetur infra.

VII. Ille Moses qui Dei visione maximè donatus est, tabulas à Deo scriptas sequens, præcepit Israelitico populo, ut quotannis quinque numero perageret festa, cum paris numeri per jejunia demissionem: nempe festum agni, festum hebdomadarum, festum propitiationis, festum Scenopexiæ hoc est tabernaculorum fixationis, & festum tubarum. Etenim de festo agni, in mystico sacroque libro Exodi seu exitus filiorum Israel è terra

EX. XII.
1. 66. *Mosem; Loquere ad omnem Synagoga filiorum Israel, dicens: Sumat decimâ mensis primi die, pascui unquamque patriarcham, aut*

A νηστίας νηστεύουσι. διὰ τοι τοῦτο καὶ μέλιτι φιλεργόν, ἐκ τε τούτων πάντων, ἥ ἐξ ἑτέρων γραφικῶν παραδόσεων, ἀπολογίζεσθαι τὰ χησιμώτερα, καὶ τὰ ἀληθῆ διδασκαλίαν ὑποσημνύνοντα, ἀναδιδάσκω ὑμᾶς, ὅτι ἐν πειθῇ σοφίας ἐλληνικῆς, ἀλλ' ἐν πιδύματι διδάμειας ἀρχιερατικῆς, πλειοποιούσης τὰ ἡλιόμνητα, καὶ ἀγαζούσης τὰ ἀμβλωδρίδια, ὅτι καὶ νηστειῶν ἑορταζέειν ὀφείλομεν, οὐ μόνον τὴν κοσμοσωτήριον καὶ κυρίου ἀνάστασιν, ἀλλὰ καὶ τὰς ῥηθείας τέσσαρας ἑορτάς. τὰς ἀγίων ὑποτόλων φημι, καὶ μετεμορφώσεως, καὶ κοιμήσεως καὶ θεοτόκου, καὶ τὴν ἡμεθίων καὶ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμεῶν, καὶ ἁπλῶς κατωτέρω ῥηθήσεται.

C Ὁ θεοφιλέστατος ἐκείνος Μωσῆς, καὶ θεοχαράριος πλαξὶ χατακυλουθὼν, διετέλεστο πρὸς Ἰσραηλίτη λαόν, πενταεθμοῖς ἐτησίως τελεῖν ἑορτάς, καὶ τὸν αὐταίθμου διακοσμήσειν ἡμεῖς καὶ ἑορταζέμεν τὸν ἀμνοῦ, τὴν ἑορτήν τῆς ἐξοδοῦ, καὶ ἑορτήν τὸν ἰλασμοῦ, τὴν ἑορτήν τὴν σκηνοπηγίας, καὶ τὴν ἑορτήν τῆς σάλπιγγων. λέγειται γάρ περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἀμνοῦ, ἐν τῇ μυστικῇ βίβλῳ καὶ ἐν τῇ Αἰγυπτίᾳ ἐξόδου τῇ ὑπὸν Ἰσραὴλ, ταῦτα ῥητώς. Εἶπε κύριος πρὸς Μωσῆν· λέλησθαι πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν τῇ ὑπὸν Ἰσραὴλ, λέγων· λαβέτω καὶ τὸ ἱ. καὶ τὸ ῥάβδον, καὶ ῥηθήσεται τὸ παρὰ τὸν ἑορταζέμεν,

ἐλφον, ἢ ἀμόν· τέλειον, ἄρσεν, ἀ-
μωμον, ἐνιαύσιον· καὶ ἔστω ἡ τετ-
τηνημένη ἕως τῆς ἰδ'· ἡμέρας τῆς μηνὸς
τούτου· καὶ σφάξουσιν αὐτὸ πρὸς ἐσ-
πέραν, καὶ λήψον· ἀπὸ τῆς αἵματος, καὶ
θήσουσιν ὅπου τὰ δύο σταθμῶν, καὶ ὅπου
τῆς φλίας, καὶ ἐν τοῖς οἴκοις ἐν οἷς φα-
γῶσιν αὐτό. καὶ διελεύσονται ἐν τῇ
νυκτὶ ταύτῃ, ἐν γῇ Αἰγύπτου, καὶ πα-
τάξω πᾶν πρωτότοκον Αἰγύπτου ἀπὸ
ἀνθρώπου ἕως κτήνους· ἐν ὑμῖν δὲ
οὐκ ἔσται πληγή. ὁ νόμος γὰρ τὸ αἵ-
μα, καὶ σκεπάσω ὑμᾶς. καὶ ἔσται ἡ ἡ-
μέρα αὐτὴ ἐν ὑμῖν, μνημόσυνον
αἰώνιοι νόμιμον. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης ἡ-
μέρας ἕως τῆς ἑβδόμης, ἀζυμα μὴ
πικρίδων ἔδεσθε· καὶ κληθήσεται ἡ
ἡμέρα ἡ πρώτη, ἀγία, καὶ ἡ ἡμέρα
ἡ ἑβδόμη, κλητὸ ἀγία.

Περί τῆς ἑρτῆς τῆς ἑβδομάδων, ἐν
τῷ δευτερονόμῳ, ταῦτα· ὁ κύριος θύσεις
τὸ πάχος ἀσπίδος πρὸς δυσμὰς ἡ-
λίου, ἐν τῷ χαρῶν ᾧ ἐξῆλθες ἐξ Αἰ-
γύπτου· καὶ ἐθήσεις, καὶ ὀπήσεις, καὶ φαγῇ
ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἀνέκλεις· κύριος ὁ
θεός σου· αὐτό. καὶ ἀπογραφῇ τῷ
πρωτῷ, καὶ ἀπελεύσῃ εἰς τὸ οἶκόν σου. ἐξ
ἡμέρας φάγῃς ἀζυμα, καὶ τῇ ἡμέρᾳ
τῇ ἑβδόμῃ, ἑξόδιον· ἑορτὴν κυρίῳ τῷ
θεῷ σου. οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔρ-
γον. ἐπὶ τὰς ἑβδομάδας ὁλοκληρήσεις ἐ-
ξαριθμήσεις σταυτῶν, δέξα μέρους σου
δρέπανον ἐπ' ἀμυγον, ἀρξῇ ἐξαριθ-
μῆσαι ἐπὶ τὰς ἑβδομάδας. καὶ ποιήσεις
ἐν τῷ ἑβδόμῳ κυρίῳ τῷ θεῷ
σου, χαθὼς ἡ ἰσχύς ἡ χεὶρ σου, καὶ ὁ

A bœdum, ante agnum: perfectum,
masculum, immaculatum, anni-
culum: sicque conservatum us-
que ad quartam & decimam
diem mensis huius: & occidens
illud ad vesperam. & sument de
sanguine. & ponent super duos
postes. & super limen. & in do-
mibus, in quibus manducabunt
illud. Et transibo in nocte hac, in
terra Egypti: & percutiam omne
primogenium Egypti ab homine
usque ad pecus: in vobis autem
non erit plaga. Videbo enim san-
guinem, & protegam vos. Et
erit dies hac in vobis, memoria-
le æternum legitimum. A die au-
tem prima usque ad septimam,
azyma cum picridibus comede-
tis: & vocabitur dies primus,
sanctus, & dies septimus, vo-
catus sanctus.

VIII. De festo Hebdo-
madarum, hæc habentur in
Deuteronomio; Ibi immola-
bis Pascha vesperti ad occasum
solis, in tempore quo existi de
Egypto. Et coques, & affabis,
& comedes in loco, quem ele-
gerit Dominus Deus tuus eum. * lxx.
Et convertes te mane, & abi-
bis ad domum tuam. Sex die-
bus comedes azyma; & die
septima Exodium, festum Do-
mino Deo tuo. Non facies in ea
omne opus. Septem septimanas
integras dinumerabis tibi ipsi;
inchoante te falcem in messetm,
incipies numerare septem septi-
manas. Et facies diem festum
septimanarum Domino Deo tuo, * Al.
promi vales manus tua. Et lasa-
i xvii

beris ante Dominum Deum tuum. A

ix. Defesto propitiationis, in eodem Exodi libro ista; Et dixit Dominus ad Moysen; Descendens restare populo huic, & purifica illum hodie & cras; & lavent vestimenta, & sine parati in diem tertiam. Tertia enim die descendet Dominus in montem Sina coram omni populo. Et iterum; Descendit autem Moyses de monte ad populum, & sanctificavit eos; & laverunt vestimenta. Et dixit populo; Estote parati tres dies, & ne accedatis ad uxorem. Die autem sexta, cum esset diluculum versus, facta sunt voces, & fulgura, & nubes caliginosa super montem Sina. Vox tuba sonabat magnam. Et consternatus est omnis populus, qui erat in castris. Et eduxit Moyses populum, in occursum Dei, e castris; & adstiterunt sub monte. Mons autem Sina fumabat totus, eo quod descenderat Deus super eum, in igni.

x. Et de festo Scenopegie, in Exodi libro, hæc; Et factum est in mense primo, in secundo anno, egredientibus ipsis de Aegypto, in Neomenia, constitutum est tabernaculum. Et statuit Moyses tabernaculum testimonii; & imposuit ei capitellum, & operimentum, & arcum, & mensam, & candelabrum, & thuribulum aureum. Et

φρανήσῃ ἐναντὶ κυρίου ἡμεῶν σου.

Περὶ δ' ἑορτῶν ἡ λαοσμοδ, ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ, ταῦτα· καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωσὴν· καταβάς διαμάρτυραι τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ ἀγγίσου αὐτὸν σήμερον καὶ αὔριον· καὶ πληρώσουσαν τὰ ἱμάτια, καὶ ἔσθωσαν ἑτοιμοὶ εἰς τὴν ἡμέραν τὴν τρίτην. τῇ γὰρ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καταβήσῃ κύριος ὅππῃ τὸ ὄρος τὸ Σινὰ ἐναντὶν παντὸς ἡ λαοδ. καὶ πάλιν· κατέβη ὁ Μωσὴς ἐκ τοῦ ὄρους πρὸς τὸ λαόν, καὶ ἡγίασεν αὐτούς· ἐπληρώσαντες τὰ ἱμάτια. καὶ εἶπε τῷ λαῷ· γίνεσθε ἑτοιμοὶ τρεῖς ἡμέρας, καὶ μὴ πρὸςέλθετε γυναῖκα. τῇ γὰρ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γυνήϊντος πρὸς ὄρθροι, ἐγνώοντο φωναὶ καὶ ἀστραπαί, καὶ νεφέλη γνωφώδης ἐπ' ὅρους Σινὰ. φωνὴ δ' σάλπιγγος ἡ καὶ μέγα. ἐπέκηθη πᾶς ὁ λαός, ὃς ἦν ἐν τῇ παρεμβολῇ. καὶ ἐξήγαγε Μωσὴς τὸ λαόν, εἰς τὴν συνάντησιν ἡμεῶν, ἐκ τῆς παρεμβολῆς· ἐπαρέστησαν ἅπαντες τὸ ὄρος. τὸ γὰρ ὄρος Σινὰ ἐκαπίζετο ὅλον, διὰ τὸ καταβεβηκέναι τὸν θεόν ἐπ' αὐτὸ, ἐν πυρί.

Καὶ περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς σκηνοπηγίας, ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἐξόδου, ταῦτα· καὶ ἐγνώετο ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ, ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει, ἐκ πυρὸς βομῶν αὐτῶν ἐξ Αἰγύπτου, νομηνία, ἐστάθη ἡ σκηνή. ἐποίησε Μωσὴς τὴν σκηνὴν καὶ μαρτυρίου, καὶ ἐπέθηκε τὴν κεφαλίδαν αὐτῇ, καὶ τὸ κάλυμμα, καὶ τὴν κισσόν, καὶ τὰς πέλεις, καὶ τὰς λυχίας, καὶ τὸ θυμιατήριον τὸ χρυσοῦν. καὶ

συμετέλεσε Μωυσῆς πάντα τὰ ἔργα. ἡ δὲ κάλυψεν ἡ νεφέη τὸ σκηνώ. καὶ μαρτυροῦν ἡ δόξα κυρίου ἐπλήσθη τὸ σκηνώ. ἐν τῇ πενθέκωστῃ τῷ Λέβι-
 πῶ ἀνεβλήθησαν περὶ τὸ ποιῶνται
 πέντε ἑορταὶ ταῦτα· καὶ ἐλάλησε κύ-
 ριος πρὸς Μωσῆν, λέγων· λέλησθαι
 τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρῆς πρὸς αὐ-
 τοὺς· αἱ ἑορταὶ κυρίου αἱ χαλῆσαι
 κλητὰς ἀγίας, αὗται εἰσιν· ἐν τῇ
 πενθέκωστῃ, ἐν τῇ πενθῇ. ἡμέρα
 μνησθῆναι, πᾶσα τῇ κυρίῳ, ἑορτὴ τῆς ἀ-
 ζύμων. καὶ ἔκτοτε ἐπὶ ἑβδομάδας ὁ-
 λοκληρεῖτε ἀγίασμα, ἡτοι πεντή-
 κοντα ἡμέρας, ἕως τῆς ἑξῆς ἡμέρας.
 καὶ χαλῆσαι ταύτην ἡμέραν κλητὴν,
 καὶ ἑορτὴν ἑβδομάδων. καὶ μετ' ὀλίγα·
 καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωσῆν,
 λέγων· λέλησθαι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ,
 λέγων· ἡμέρας ἑβδομάδων, μετὰ μνη-
 σθῆναι αὐτῶν ἀνάπαυσις, μνησθῆναι
 τοὺς σαλπῆγαν· κλητὴ ἀγία τῇ κυ-
 ρίῳ. ἡ αὖτις· καὶ ἐλάλησεν κύριος
 πρὸς Μωσῆν, λέγων· τῇ ἡμέρᾳ. ἡμέρας
 ἑβδομάδων τούτου, ἡμέρα ἐξιλασμοῦ
 ἔσται, κλητὴ ἀγία ἔσται αὐτῶν. καὶ τα-
 πείνωσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν, ἀπὸ
 ἑνάτου ἡμέρας, ἑσπέρας. πᾶν ἔρ-
 γον οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ.
 ἔσται ἡμέρα ἐξιλασμοῦ αὐτῇ ὑμῶν·
 ἐξιλάσασθε περὶ ὑμῶν, ἔνατι κυρίου
 καὶ θεοῦ ὑμῶν. πᾶσα ψυχὴ ἥτις μὴ τα-
 πείνωσιν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, ἐξο-
 λοθῶσθαι· ἀπὸ λαοῦ αὐτῆς. καὶ
 μετ' ἑπτά· καὶ ἐλάλησε πρὸς Μωσῆν,
 λέγων· λέλησθαι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ,

A consummavit Moyses omnia o-
 pera. Et operuit nubes taberna-
 culum testimonii: & gloria Do-
 mini implevit tabernaculum. In
 Levitici autem libro; de
 hisce quinque festis ista con-
 texta sunt; Et locutus est Do-
 minus ad Moysen, dicens; Levit. xxiii. 1. &c.
 Loquere filiis Israel, & dices
 ad eos; Sollemnitates Domini
 quas vocabitis vocatae sanctas,
 istae sunt; In primo mense, &
 in quarta decima die mensis;
 B Pascha Domino, sollemnitatis a-
 zymorum. Et ex tunc septem
 septimanas integras numerabis,
 seu quinquaginta dies, usque
 ad ultimam diem. Et vocabis
 hanc diem vocatam & sollem-
 nitatem septimanarum. Pau-
 cisque interjectis; Et locu-
 tus est Dominus ad Moysen,
 dicens; Loquere filiis Israel,
 dicens; Mensis septimi undae
 mensis, erit vobis requies, me-
 moriale rubatum; vocata san-
 cta Domino. Iterumque; Et
 locutus est Dominus ad Mo-
 sem, dicens; Decima mensis sep-
 timi huius, dies propitiationis
 eris; vocata sancta eris vobis.
 Et humiliare animas vestras; à
 nona mensis, vespere, Omne vo-
 pus non facies in illa die. Est
 enim dies propitiationis haec vo-
 bis; propitiare pro vobis, ante
 Dominum Deum vestrum. Om-
 nis anima, quaecumque non hu-
 miliabitur in hac die, extermi-
 nabitur à populo suo. Et post al-
 lia; Et locutus est ad Moysen,
 dicens; Loquere filiis Israel,

dicens : Quinta decima mensis septimi huius, sollemnitatis sabernaculorum septem dies Domino.

xī. His ergo à Deo prolatis verbis ista expressè jubentibus, qui ex Jacobo & duodecim Patriarchis originem sumpserant, hæc quinque festa carnali magis more celebrabant, usque ad carneum adventum unigeniti Filii Dei Domini nostri Jesu Christi. Namque veritatis margarita, velut in testa, litterà adhuc obtegebatur, solque iustitiæ obscurabatur ignorantie umbrà. Ex quo autem carissimam vitem transplantatam ex Aegypto in Sionem, quæque

Psalm. lxxix. montes occultavit, & super cedros vibravit arbusta, singularis sus ingratitudinis depastus est, & filius Idololatricæ ferus exterminavit, qui- que circa eam est populus audivit à Deo per sanctos progenitores & prophetas; Scio quia durus es, & nervus ferreus collum tuum. Transfer à me sonitum carminum tuorum: Psalmum enim canticorum tuorum non audiam. Quo mihi multitudinem sacrificiorum vestrorum? Pletus sum holocaustis arietum: & adipem agnorum, & sanguinem hircorum nolo. Si afferatis mihi similitam, vanum; incensum, abominatio mihi est. Neomenias vestras, & sabba-

* 41. ta, & magnos dies sollemnitatum vestrarum odit anima mea.

λέγων· τῇ ιε'. ἡμέρᾳ ἑμῖνος ἑβδόμου τοῦτου, ἑορτὴ σκηνῶν ἐπὶ αἱ ἡμέραι τῶ κυρίου.

Τῷ γὰρ θεοφθῆσαν τοῦτον ῥημάτων ταῦτα ὡς ἀκελεύοντων ῥητῶς, ἑορτάζον οἱ ἐξ Ἰακώβ ἐτ' ἰβ'. πατριαρχῶν καὶ ἀρχιερέων, μέγιστος ἐκείνου παρυσίας τοῦ μετοχνοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰς πέντε ταύτας ἑορτάς, σαρκικῶς περὶ. ἡ δ' ἀληθεία ὁ μάρτυρας ὡς ἐν ὁφείω τῶ χάριματι καὶ ἐπὶ χαριελεύητο, ἐπὶ δὲ δικαιοσύνης ὁ ἡλῖος τῇ σκιά τ' ἀλ' νοίας ἐπιλυγάζετο. ἀφ' οὗ τ' ἐξ Αἰγύπτου πρὸς Ἡζιὼν μεταφυτευθεῖσαν τριποθήσαν ἀμπελον, τ' ἐπὶ σκιάς τὰ ὅρη καὶ τὸν θεοπάτορα κρύψασαν, καὶ ὑπὸ τὰς κέδροις τὰς ἀναδεινράδας πινάξασαν, μονίως ἀχαριστίας κατενεμήσατο, καὶ υἱὸς εἰδωλολατρίας ἀρχιεὺς ἐλυμήνατο, καὶ ἤκουσιν ὁ πᾶς αὐτὴν λαὸς δὲ τοῦ θεοῦ, διὰ τ' ἀγίων πατέρων καὶ προφητῶν, γνώσκω ὅτι σκληρὸς εἶ, καὶ νεδρὸν σιδηροῦ ὁ κράχτης σου. μετέστησον ἀπ' ἐμοῦ ἔχον ὧδων σου. ψαλμοῦ ᾧ ὧδων σου ὅτε ἀκούσομαι. τί μοι πληθὺς τῶν θυσιῶν ὑμῶν; πλήρης εἰμὶ ὀλοκαυτωμάτων κυρίῳ καὶ γέαρ θύων, καὶ αἷμα πύγων ἐν βούλομαι. εἰδὼ φέρντέ μοι σείδαλιν, μάλαϊον θυμίαμα, βεδύλμα μοι ἔστιν. τὰς θυμῆς ὑμῶν, καὶ τὰ σάββατα, καὶ μεγάλας ἡμέρας

* ἑορτῶν ὑμῶν μιστὶ ἡ ψυχὴ μου.

αἱ ᾧ χεῖρες ὑμῶν, πλήρεις αἱμάτων εἰσὶ.

Καὶ τὰ πνεύματα ἃ τὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, τὰ μὲν ἡρώδης ἀπὸν θρακάθη τὸ ὄφρυον, ὃ τὸ μαργαρίτης τὸ σκεῖμα, ὑπὸ ἀλιέων σαγηνεῖσθαι, εἰς τὰ πνεύματα τὰ οἰκουμένης διαδόσιμος γέγονε· καὶ ὃ τὸ σωτήρας ἀνέπειλεν ἡλίας, διὰ σκιάς καὶ ὡδὸς πελάγματος. γέγονασι τὰ πάντα χαρὰ. ὃ ᾧ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, φησὶν· ἡ ὃ χάρις ἢ ἡ ἀλήθεια, ἀφ' ἧς Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγένετο. καὶ μὴ μοι τίς εἴπω, ταῦτα ἔτι μέχρι τῆς σήμερον σώζονται, διὰ τὴν ἡμετέραν ὡδὸν τῆς Ἰουδαίας μυσταρῶν ἐρεχελιδόν, εἰς μνήμην σκεῖναι, ὡς οἶον, τὴν σεμνὴν πατριάρχων. ταῦτα ᾧ ὡδὸν ὡς πᾶσι ἐστὶ καὶ ὡδὸν βασις, καὶ ἀνθρώπων πρὸς τοὺς μάχης καὶ πόλεμος. ὅτι τὸ θεὸς διὰ Μωσέως τὰ Ἰσραηλῆται λαῷ παρὰ χαλκίαιτος, ἐν ἐνὶ τόπῳ, τῇ Ἰερουσαλὴμ δηλαδὴ, θύεσθαι τὸν ἀμνόν, χαρὰς ἀγαθὴν εἶρηται, αὐτοὶ καὶ κνίδας εἰς τοὺς οὐς οὐκ ἐπισκοποῦν κύριος, διὰ χάριτος καὶ ταπεινότητος, καὶ καὶ κύριος εἰς ἀκμαίς ἐκδιωκόμενοι πόλεων, πολέμοις τὴν πόλιν μὴ ἔχοντες, ὡδὸν τὰ νομοθετήματα ἀφ' ἧς τῶν ὡδὸν, καὶ ταπεινότητος ἀφ' ἧς μακρὸν καὶ ὡδὸν πᾶσι καὶ ὡδὸν πᾶσι, ἀλλοτρίᾳ τὴν γαστριζόμενοι καὶ πομπήσιν μὴ ἀναλογιζόμενοι τὸ ἐκ τοῦ δικαίου αὐτῶν ἐλκετάλην, καὶ πᾶσι ὡδὸν πάντα τὰ ἐν τῇ σήμερον ἐστικρύνθησαν, καὶ ἐν πάσῃ τῇ

A Manus enim vestra plena sanguinibus sunt.

XII. Et verò igne tres habentis hypostases divinitatis, litteræ quidem exusta est testa, margarita verò pietatis, à piscatoribus irretita, in quatuor fines terræ propagata est; & salutis exortus est sol, absque umbra & velamine. Facta sunt omnia nova. Lex enim per Moysen data est, inquit; gratia verò & veritas, per Jesum Christum facta est.

Nec mihi dicat quis, hæc ad hodiernum usque diem servari, per impura nugamenta quæ à Judæis aguntur, in memoriam, ut putant, illarum venerabilium celebritatum. Ea enim sunt iniquitas & transgressio, & hominum adversus Deum pugna atque bellum. Quia cum Deus plebi Israeliticæ per Moysen mandavit, ut in uno loco, Hierusalem scilicet, agnus immolaretur, ut dictum est supra, ipsi urticarum instar in loca quæ Dominus non visitat dispersi justè, ac more canum ad extremitates urbium pulsi, audient civitate carentes, contra Prophetarum decreta facere; specie tenus & fide in modum larvarum, jejunantes; revera ventri indulgentes & pompam agitantibus; nec recogitantes justam suam à Deo desertionem, neque hodie ultra cunctas gentes immuniti sint, atque abjectissimi

II. Cor. v. 17. Joh. 1. 17.

* Al. ἀγνός

evaserint per totum orbem.

xiii. Ac propter eorum malitiam, dixit Dominus Deus;

Luc. *xxi. 24.* Et Hierusalem calcabitur à gentibus multis: & non manebit

Luc. *xxi. 24.* lapis super lapidem in locis ejus.

xxi. 25. Et iterum; Aure audietis. &

4. 4. non intelligetis; & videntes vi-

9. 10. debitis, & non perspicietis. In-

Matth. *xxiii. 35.* crassatum est enim cor populi hu-

xxiii. 35. jus, & auribus graviter audie-

xxiii. 35. runt, & oculos suos clauferunt; ne

forte videant oculis, & auribus

audiant, & corde intelligant.

Quapropter postquam lum-

en, sicut diximus, effulsit per

adventum veri Christi Dei-

que nostri, qui sanguine suo

fundamenta Ecclesiæ Gen-

tium constrinxit atque soli-

davit, nos gens sancta, electus

* *Al.* *7. 10.* populus Christi, non instar

eorum in die velut noctur-

num iter agentes, sed ince-

dentes in luce veritatis, ne-

quaquam ex armentis boum

& gregibus ovium excipimus

* *Al.* *7. 10.* Dominum qui nos è Draconis

eripuit faucibus; verum je-

junio & oratione secundam

natutz nativitatem celebra-

mus. Sacrificium enim, inquit

Psaln. *xxxi. 1.* & oblationem noluisti: unde hoc

xxxi. 1. corpus meum sanctificasti & per-

Hab. x. fecisti: neque holocausta pro pec-

3. 6. 7. cato tibi placuerunt: quocirca

dixisti, Ecce venio.

xiv. Et pro agni festo, quod

ut retulimus, fieri decretū est

propter Israelitici populi ex

Ægypto in Chananæam tran-

situm, agimus magnum san-

Α γῆ γεγονόσι πασηνότηρι.

Καὶ Ἀφ' ἧς χαλίας αὐτῶν, εἶπε

κύριος ὁ θεός· ἡ ἔσται Ἱερουσαλήμ

πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν πολλῶν· ἡ

οὐ μὴ μείνῃ λίθος ὑπὲρ λίθον ἐν τοῖς

τόποις αὐτῆς. ἡ πάλιν· ἀκοῇ ἀκού-

σετε, ἡ οὐ μὴ σιιῇτε, ἥ βλέποντες

βλέψετε, ἡ οὐ μὴ ἴδῃτε. ἐπαχύνθη

ἡ καρδία τῆς λαοῦ τούτου, ἡ τοῖς

ὡσὶ βδελύσσονται, ἡ οὐδ' ὀφθαλ-

μοὺς αὐτῶν ἐκάμυσαν, μήποτε ἴ-

δωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἡ τοῖς ὡσὶν ἀ-

κούσωσι, ἡ τῇ καρδίᾳ συναῶσι. δι' ὃ

ἡ τῆς φωνῆς, ὡς εἶπομεν, λάμψαντος

Ἀφ' ἧς παρυστάς τῆς ἀληθινῆς Χει-

ρὸς ἡ τοῦ ἡμῶν, τῆς τοῦ οἰκείου γεγραμ-

σαντος αἵματος τῆς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας

πατριμεθλα, ἡμεῖς τὸ ἐθνὸς τὸ ἄγιον,

ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τῆς Χείρ, μὴ

χατ' ἐκείνοις ἐν ἡμέρᾳ πυκτοβα-

τοιῶντες, ἀλλ' ἐν ἀληθείᾳ φωνῇ πο-

ρεύομενοι, ὡς βοῦκοι ἡμῶν ἡ ποιμ-

νίων γαλαθινῶν οὐ διεξιούμεθα τὸν

ἡμᾶς ἐκ τῆς φάρυγγος τῆς δράκοντος

λυτρωσάμενοι κύριον· νητεία ἡ ἡ

παρασχῆ τῆς παλιγγενεσίας τῆς φύσεως

ἐορταζομένη. θυσιᾶς ἡ, φησὶ, ἡ

παρασφραγὶς τοῦ ἡγέλησας· ὅτι μοι

τὸ σῶμα τοῦτο ἡγάσας ἡ χατήρη-

σας· οὐδὲ ὀλοκαυτώματα παρ' ἡ-

μαρτίας ἀδύκνησας· ὅτι εἶπας, ἰδοὺ

ἡ καὶ.

Καὶ ἀντὶ τῆς ἐορτῆς τῆς ἀμείνης τῆς ἐορ-

αείσεως, ὡς εἶπομεν, γίνεσθαι Ἀφ' ἧς

ἐξ Αἰγύπτου πρὸς τὴν Χαναανίαν μετέ-

βασαι τῆς Ἰσραηλίου λαοῦ, τὸ μέγα

ὃ ἄνοι πάχα. πνύματι ᾧ ἑορτά-
ζομεν, μήκατ' ἐκείνοις, εἰς τοὺς ἡ-
μέρας τὰς σφαγάζοντες, καὶ τοῖς αἵ-
μασι ταῖς φιλίαις καταχεαίνοντες, καὶ
οἷες πολοῦντες τρωτότοχα· ἀλλὰ
τὰ αἵματι καὶ τὰ σόματι τῷ ᾧ τού-
των σφαγιασθέντος ἐπιλοιπὴ, Χειρὸς
τῆς τοῦ, τῆς ἀληθοῦς ἀμνοῦ τῆς τοῦ, τῆς
ἐξοῦς τῆς πατρὸς, τῆς ἀρεντος τῆς ἀμαρτίας
τῆς κόσμου, ταῖς τῆς αἰοθήσεων τῶν ἀν-
θρώπων χειρὶμοι καὶ ἀγαθόμοι, καὶ τῆς
ὁλοφύτου σατάν ὁλοφύοντες. καὶ
τῶν ἡμερῶν ᾧ ἡσυχία οὐχ ἐπιλήμεν,
ἀλλὰ πασαρακοήμεν· ὅτι καὶ ὁ
κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ποσαυ-
ταῖς ἡμέραις ἐνήσωσε, καὶ τὸ
πάχα πέτελεν· αὐτὸς ἐν τῇ καὶ
θύμα θύεα καὶ καταδέξαμενος. οὐκ
ἐστὶν ἀλλὰ τῆς ἀληθοῦς ἑορτῆς τῆς
ἀμνοῦ πελουμένης, μάλιστα παρ' ἡ-
μῶν, ἐπὶ τῶν ὅπως τῆς ἑορτῆς τῆς ἐβ-
δομάδων πανηγυρίζομεν.

Ὡς οὖν ἀφ' ἡμῶν τῶν
τοῦ, κατὰ ἀνθρώπων εἴρηται, με-
τὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἀμνοῦ, ἡ-
συχάζειν ὅτι ἐβδομάδας ἐπὶ
τὸν λαόν, καὶ οὐκ ἐπὶ τὴν μετὰ
ἡσυχίας καὶ ταπεινώσεως, ἐβδο-
μάδων πανηγυρίαν. ψυχὴ γὰρ, φη-
σὶ, ἡπὶ διὰ ἡσυχίας οὐ ταπει-
νώσῃ τὸν ἑορτῆς, ἐξολοφύ-
θῃσεται. ἔδει γοῦν καὶ ἡμᾶς κα-
ταξιώντας ἰδεῖν μετὰ ἐβδο-
μάδας ἐπὶ τὴν τοῦ πανα-
γίου πνύματος ἐπιφοίτησιν, ἑορ-
τάζον μετὰ ἡσυχίας αὐτῆς,

A Etumque Pascha. Spiritu enim
festum celebramus, non eo-
rum more macatis hædis &
ovibus, postibus sanguine pol-
lutis, primogenitis somniatis;
sed per sanguinem & corpus
ejus qui ab ipsis sponte jugu-
latus est, Christi Dei, veri
agni Dei, Filii Patris, quique
tollit mundi peccatum, Ten-
suum vestibula ungentes &
sanctificantes, ac extermina-
torem Satanam exterminan-
B tes. Sustinemus autem jeju-
nium non septem dierum, sed
quadraginta; quia Dominus
noster Jesus Christus per to-
tidem numero dies jejunavit,
& celebravit Pascha; cum
ipse & sacrificus & victima
esse voluisset. Sic atque per
hæc vero agni festo peracto,
præcipue à nobis; dicamus
quâ ratione festum hebdoma-
darum celebremus.

xv. Sancitum est à Deo per
Mosem. sicut superius memo-
ratum fuit, ut post agni fe-
stum populus per septem heb-
domadas quietè degeret, at-
que ita cum jejunio & humi-
litate perageret celebritatem
hebdomadatum. *Animæ* enim,
inquit, *quacumque per jejunium*
humiliata non fuerit ante fe-
stum, exterminabitur. Oportuit
ergo & nos qui digni habiti
sumus cernere post septem
hebdomas adventum san-
ctissimi Spiritus, statim cum
jejunio festum diem ducere,

Levit.
xxiii.
29.
Psalm.
xxxiv.
13.

loco typici hebdomadarum festi, sanctam Pentecosten. Sed quædam maximè divina traditio, mundo salutarem Domini resurrectionem magnificans, ortamque ex ea lætitiā velut continuans, & jubens hoc quinquaginta dierum curriculum pro una die haberi, nec genu flectere, nec aliud quid agere quod gaudii magnitudini adveiseretur, cohibuit quin sacer hebdomadarum ritus per hoc lætum B festum absolveretur.

xvi. Quia verò in Apostolicis Gestis constitutum est, ut post sancti Spiritus ad nos adventum populus Domini unam hebdomadem festam habeat, post quam indicatur jejunium; ideo decretum est, festum hebdomadarum desinere in præconum Dei sanctorum summorumque Apostolorum ubique observatam divinam celebritatem, quæ C cum jejunio & sanctitate suscipiatur; eoque modo tum sollemnitatem Quinquagesimæ Paschalis salvam integramque servari, tum festum fieri cum humilitate. Eos enim qui contendunt, non de hoc jejunio Gesta sanctorum Apostolorum constituere, sed de generali, nempe quattarum sextarumque feriarum, voluntque absque jejunio festum transire, nequaquam admitto, ut pote qui contradicant à Deo conscriptis tabulis.

ἀντὶ τῆς ἑβδομάδων τυπικῆς ἑορτῆς, ἡ ἀγία πεντηκοστή. ἀλλὰ πῶς θειοτάτη τῶν δόξουσιν, ἡ κοσμοσωτήριον τῆ κυρίου ἀνάστασις μεγαλιεύουσα, καὶ τῇ ἐκ ταύτης θυμηδαίᾳ οἷον διλυεμένη ζουσα, καὶ τῶν κελεύμεν μίαν ὥσπερ ἡμέραν λογίζεσθαι τοῦτο τὸ πεντηκονταήμερον γάδιον, καὶ μήτε γόνυ κλίνειν, μήτ' ἄλλο τι ποιεῖν, τῇ χαρμονικῇ σποφαιλίζον τὸ μέγεθος, ἐπέχετ' ἑβδομάδων τῇ τελείῳ καὶ ταύτῃ τελείᾳ τῇ χαρμύσμων ἑορτῇ.

Οἱ δὲ τῇ σποφαιλικῇ διείληπται πρᾶξι, καὶ τῇ τῆς ἀγίου πνεύματος ὡς ἡμᾶς ἐπιδημία, ἑορτάζειν τὸν τῆς κυρίου λαὸν ἐπὶ ἑβδομάδι μᾶ, καὶ μετ' αὐτῷ, νηστίας ἐπικηρύττειν, τετύπεται τῇ ἑβδομάδων τῇ ἑορτῇ σποφαιλῶν εἰς τῇ τῆς κεκλημένων ἀγίων καὶ κορυφαίων σποφαιλῶν παγκόσμιον θείαν πανήγυριν, καὶ νηστίας ἐποδεχόμενα καὶ ἀγιότητος καὶ οὐτως τῷ τε πανήγυρι τῇ παχαλίου πεντηκονταδὸς σωτηρεῖσθαι σῶσαι καὶ ἀταπείνωτοι, καὶ τῇ ἑορτῇ καὶ πατωνώσεως γίνεσθαι. ὅν τ' ἄλλοι λέγοντες, μήτε εἰς τοιαύτης νηστίας, τὰς πρᾶξεις τῆς ἀγίων σποφαιλῶν διατάττειν, ἀλλὰ ὡς τῇ κεκλημένη, δηλαδή τῇ πεπαιδευμένη τῇ τῆς κεκλημένη, καὶ θέλοντας διὰ νηστίας τῇ ἑορτῇ ἐκτελεῖσθαι, οὐ παρεσχεμα, ὡς ἐναυπομυθίοις ταῖς προεφοῖς πλαξίν.

Ἐπεὶ

Ἐπὶ ᾧ μὲν τὴν ἑορτὴν τῆς ἐβ-
 δεμαδων, ἀείδῃ τῷ θεῷ ἑορ-
 ταζέσθαι τῆς ἰλασμοῦ ἑορτῆς, ὅ-
 πως ᾗ ἔθεν αὐτὴ νενομοῖται,
 παρεδιδόθη πλάτυναι αἰῶθεν,
 πτύπεται μὲν τὴν ἑλλαμψιν τῆς
 ἀμαρτήτου πίστεως τῆς ὀρθοδόξου
 Χριστιανῶν, ἀπὸ ταύτης γίνεσθαι
 τὴν ἑορτὴν τῆς μεταμορφώσεως
 τοῦ κυρίου καὶ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος
 ἡμετέρου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὁ γὰρ διὰ λαί-
 λαπος καὶ πρὸς ὁμιλήσας τότε
 τοῦ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ τοῦ Μωσῆ,
 αὐτὸς εἰς τὸ Θαβώρειον ὄρος μὲν
 Μωσῆος καὶ Ἡλίου συνελθόντων,
 αὐτὸς μετὰ τοῦ εἰκείου μετεμορ-
 φωθὴν τῷ ὁμοιωμάτος, αὐτὸς τὸ
 τῶν ὁμοιωμάτων ὡς ὁ ἥλιος ἑλλαμ-
 ψιν, αὐτὸς τὰ ἱμάτια ἑαὶ τὸ
 φῶς ἐλαχάνθησαν. νεφέλης γὰρ καὶ
 πρὸς φωτοφάνειαι, καὶ φανόντων
 τῶν ἀνθρώπων, καὶ παρεστῶτων
 ἀγγέλων ἐκπληξιν ἐν ὄρει καὶ
 πρὸς βλέπόντων τὸν κύριον, ποία
 τις ἄλλη παρήγγελος οἰκειώσεται,
 τῷ τὴν ἑορτὴν ἑορτῆς τῆς μετα-
 μορφώσεως; εἰς γὰρ τὸ Θαβώρειον
 ὄρος, καὶ πῦρ ἰοκτόν, φωτίζον καὶ μὴ
 φλέγον, ὡς τότε, χαπλάμωρυνε-
 το ὅτι, φησὶν, ὁ θεός, πῦρ κατα-
 ναλίσκον ὅτι καὶ διὰ νεφέλης θείας
 φωνῇ, τὸ τῆς ἡκούς ὑπερφωνον
 κρύπτουσα, χαπλάμωρυνε τὸν ἀ-
 κούοντα, λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ
 υἱός μου ὁ ἀγαπητός ἐν ᾧ ἀδύνα-
 σα, αὐτὸς ἀκούει. ἀλλὰ καὶ οἱ

Tom. II.

A XVII. Jam verò quia defini-
 tum fuit à Deo, post festum
 hebdomadarum celebrari fe-
 stum propitiationis; quo au-
 tem pacto & quare hoc lege
 sancitum fuerit, suprà decla-
 ratum est fusiùs; edictum fuit
 post inculpatæ Orthodoxy-
 rum Christianorum fidei illu-
 strationem, illius festi locum
 obtinere festum transfigura-
 tionis Domini Dei Servato-
 risque nostri Jesu Christi.
 B Deus enim qui per procellam
 & ignem tunc in monte Sina
 cum Moyse locutus est, idem
 in monte Thaborio cum Mo-
 se & Elia collocutus est, idem
 ipse cum eo quod assumpsit
 transfiguratus est; ejus facies
 fulsit tamquam sol, ejus ve-
 stes super lumen canduerunt.
 Nubis autem ignisque luci-
 dam apparitionem, divina-
 rumque vocum auditionem,
 necnon adstantium trepidum
 stuporem dum in monte &
 igne vident Dominum, quæ
 alia sibi vindicabit celebritas,
 præter divinum transfigura-
 tionis festum? Nam in monte
 Thabor, & intelligentiâ ap-
 prehensus ignis, illuminans &
 non urens, quemadmodum
 tunc, resplenduit: quia inquit, *Deus.*
Deus, ignis consumens est: & *iv. 24.*
 per nubem divina vox, echûs
 subsequenter vocem occul-
 tans, audientes perculit, di-
 cens; *Hic est Filius meus dile-*
ctus, in quo mihi bene compla-
eni: ipsum audite. Sed & qui
Matth. xvii. 5. 6.

SSC

xvi. Quia verò in Apostolicis Gestis constitutum est, ut post sancti Spiritus ad nos adventum populus Domini unam hebdomadam festan habeat, post quam indicatur jejunium; ideo decretum est, festum hebdomadarum delineare in præconum Dei sanctorum luminorumque Apostolorum ubique observatam divinam celebritatem, quæ cum jejunio & sanctitate suscipiatur; eoque modo tum sollemnitatem Quinquagesimæ Paschalis salvam integramque servari, tum festum fieri cum humilitate. Eos enim qui contendunt, non de hoc jejunio Gesta sanctorum Apostolorum constituere, sed de generali, nempe quar- tarum sextarumque feriarum, voluntque absque jejunio festum transire, nequaquam admitto, ut pote qui contradicant à Deo conscriptis tabu-

Οπὶ ᾧ τ' ἀποτολῆς διείληπο-
 ται πρᾶξις, μὴ τ' ἀγίου πό-
 ματος πρὸς ἡμᾶς ὀπιδημίαι, ἐρ-
 τάξιν τὸν τ' κυρίου λαὸν ὅππ' ἐβ-
 μάδι μιᾷ, καὶ μετ' αὐτῶν, ἡσυχίᾳ
 ὀπιτηρῆσθαι, τετύπεται τ' ἐβ-
 δομάδων τ' ἑορτῶν ἀποτελέσθαι εἰς
 τ' τ' ἡσυχίαν ἀγίων καὶ κορυφαίων
 ἀποστόλων παγκόσμιον ἡγίαν πανήγυ-
 ριν, μὴ ἡσυχίας ἐποδεχόμενοι καὶ
 ἀγιότητος καὶ ὁπῶ τῶν πανήγυρι-
 νων παχαλίου πειτηχῆς τάδους σιωπη-
 ρῆσθαι σῶσαι καὶ ἀταπεινῶτοι, καὶ τ'
 ἑορτῶν μὴ ταπεινώσεως γίνεσθαι.
 οὐδ' ἂν λέγοντες, μὴ θεοὶ τοιαύτης
 ἡσυχίας, τὰς πρᾶξεις τ' ἀγίων ἀπο-
 στόλων διατάττεσθαι, ἀλλὰ θεοὶ τ'
 χαρτολικῆς, δηλαδή τ' πεπαιδῶν ἐ-
 πὶ ἡσυχίᾳ, καὶ ἡλόντας δίχα ἡ-
 συχίας τ' ἑορτῶν ἐκτελέσθαι, οὐ πα-
 ραδέχομαι, ὡς ἐναγπουμῆους ταῖς
 ἡσυχάφοις πλαξί.

Επὶ

Επί ᾧ μὲν τὴν ἑορτίω τῆς ἐβ-
 δεμαίδων, ἀείδῃ τῷ θεῷ ἑορ-
 ταζέσθαι· ἡ ἰλασμοὺς ἑορτίω, ὅ-
 πως ᾧ ἔσθαι αὐτὴ νεομοιῆται,
 παρεκλήθη πλατύπερι αἰῶθεν,
 πτόπαται μὲν τὴν ἑλλαμ-
 ῖν ἀμαμήτου πίστεως τῆς ὀρθόδοξων
 Χειρῶν, ἀπὲρ ταύτης γίνεσθαι
 τὴν ἑορτίω ᾧ μεταμορφώσεως
 τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὁ γὰρ διὰ λαί-
 λαπος καὶ πύρεθς ὁμιλήσας τὸ π
 ἱὸς ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ τῷ Μωσῇ,
 αὐτὸς εἰς τὸ Θαβώρειον ὄρεθς μὲν
 Μωσῆς καὶ Ἠλίου συνελάλησαν,
 αὐτὸς μετὰ τοῦ ἐκείνου μεταμορ-
 φώθῃ τῷ ὁμοιωμάτος, αὐτὸς τὸ
 τῷ ὁμοιωμάτος ὡς ὁ ἡλίου ἑλλαμ-
 ῖν, αὐτὸς τὰ ἱμάτια ἑαὶ τὸ
 φῶς ἐλάχνησαν. γεφέλης ᾧ καὶ
 πύρεθς φωτοφάνειαι, καὶ φανῶν ἱιο-
 τῶν ἀκρύσματα, καὶ παρεστῶν
 τῷ ἑορτίω ἐκπληξῆς ἐν ὄρει καὶ C
 πύρεθς βλεπόντων τὸν κύριον, πῶς
 τις ἄλλῃ πανήγυρις οἰκειώσται,
 τῷ τὴν ἑορτίω ἱορτίω ᾧ μετα-
 μορφώσεως; εἰς γὰρ τὸ Θαβώρειον
 ὄρεθς, καὶ πύρεθς τοῦτον, φανίζον καὶ μὴ
 φλέγον, ὡς τότε, κατελαμνύον-
 το ὅτι, φησὶν, ὁ θεός, πύρεθς κατε-
 γαλίσκει ὅτι καὶ διὰ ἡφελῆς ἱορτία
 φανῇ, τὸ ᾧ ἡχῶς ὑπερφανον
 κρύπτουσα, κατεπληττε ὅτι ἀ-
 καίοντας, λέγουσα· οὗτος ὅτι ὁ
 υἱός μου ὁ ἀγαπητός ἐν ᾧ ἀδύκ-
 σα, αὐτὸς ἀκούει. ἀλλὰ καὶ οἱ

Tom. II.

A XVII. Jam verò quia defini-
 tum fuit à Deo, post festum
 hebdomadarum celebrari fe-
 stum propitiationis; quo au-
 tem pacto & quare hoc lege
 sancitum fuerit, supra decla-
 ratum est fusiùs; edictum fuit
 post inculpatæ Orthodoxo-
 rum Christianorum fidei illu-
 strationem, illius festi locum
 obtinere festum transfigura-
 tionis Domini Dei Servato-
 risque nostri Jesu Christi.
 B Deus enim qui per procellam
 & ignem tunc in monte Sina
 cum Moyse locutus est, idem
 in monte Thaborio cum Mo-
 se & Elia collocutus est, idem
 ipse cum eo quod assumpsit
 transfiguratus est; ejus facies
 fulsit tamquam sol, ejus ves-
 tes super lumen canduerunt.
 Nubis autem ignisque luci-
 dam apparitionem, divina-
 rumque vocum auditionem,
 necnon adstantium trepidum
 stuporem dum in monte &
 igne vident Dominum, quæ
 alia sibi vindicabit celebritas,
 præter divinum transfigura-
 tionis festum? Nam in monte
 Thabor, & intelligentiâ ap-
 prehensus ignis, illuminans &
 non urens, quemadmodum
 tunc, resplenduit: quia inquit, *Deus.*
Deus ignis consumens est: & *14. 24.*
 per nubem divina vox, echus
 subsequenter vocem occultan-
 tans, audientes perculit, di-
 cens; *Hic est Filius meus dile-* *Matth.*
ctus, in quo mihi bene compla- *XVII.*
ni: ipsam audite. Sed & qui *5. 6.*

SSC

viderunt & audierunt discipuli Christi, instar attonitorum facti sunt. *Audientes enim, inquit; ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde.*

XVIII. Porro per Scenopegiæ festum, quisnam negaverit indicari mundo salutare festum dormitionis sanctissimæ Dominæ nostræ Deigenitricis? Nemo sanè. Nam tabernaculum paris cum cælo celsitudinis & Dei capax palatium exstitit divinus ejus venter. In ipsa Deus manna regenerationis ut thesaurum reposuit: in ipsa mensam quæ cælestem fert panem recondidit; utique etiam lychnum ter subsistentis divinitatis, aureumque veræ cognitionis Dei thuribulum. Quando igitur, sicut edisserturn fuit, dixit Dominus ad Moysen; *Loquere filiis Israel, dicens: Quintâ decimâ mensis septimi, solemnitas tabernaculi septem dies Domino: etiam à Deo vocatarum Gentium patriz ac tribus festum agitant decimâ quintâ ejusdem mensis, pro Legali Scenopegia, hymnum exitus matris Dei, depositionemque divini ejus corporis in sepulcrum; admirantes quomodo neque ipsum diei intervallum præterierit ipsius emigratio: sed & illud unigenitus Filius Dei, ejusdemque secundum carnem filius, per adventum suum exaquaverit.*

* l. μ.
nōs

Α βλέποντες ἡ ἀκούοντες μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, χαῖα οὖν ἐμβρυήτοις ἐχρόντο. ἀκούσαντες γὰρ, φησὶν, ἐπίπεσον ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα.

Τῆς δὲ σκηνοπηγίας πλεὺν ἑορτὴν, ποῖός τις εἴπη, μὴ εἶναι μνηύειαν τῆ κοσμοσωτηρίου ἑορτῆς τῆς κοιμήσεως τῆς ὑψωθῆσας διαποίνης ἡμετέρας θεοτόκου; πάντως οὐδέν. οὐρανομήκης σκηνὴ γὰρ καὶ θεοδόχον ἀνάκτορον, ἡ θία γαστήρ αὐτῆς ἐξημέτισεν. ἐν ταύτῃ θεὸς τὸ μέννα τῆ παλιγγενεσίας ἀπεψησαύευσεν· ἐν ταύτῃ πλεὺν τὸν οὐράνιον ἄρτον φέρουσιν τρέφειν ἐταμίευσεν· καὶ μὴν καὶ τὸν λύχνον τῆς τρισευσέτου θεότητος, καὶ τὸ χρυσοῦν τῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας θυμιατήριον. ὅτε τοῦ, ὡς διεῖληπται, εἶπε κύριος πρὸς Μωσῆν· λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λέγων τῇ ἐμῇ. ἡμέραι τοῦ * μετὰ τοῦ ἐβδόμου, ἑορτὴ σκηνῆς ἐπὶ τὰς ἡμέρας τῶν κυρίων· ἑορτάζουσιν καὶ τῆς θεοκλήτων ἐθνῶν πατριὰ, καὶ τῆς ἐμῆς. καὶ αὐτὴ μνηρὸς, ἀπὸ τῆς σκηνοπηγίας τῆς νομικῆς, τῆς ἐξόδιον ὕμνον τῆς θεομήτορος, καὶ τῆς εἰς τὸ μνημα καὶ τοῦ τοῦ λειψάνου χαλῆθαι. θυμιατίζουσαι, πῶς οὐδὲν αὐτῶν τῆς ἡμέρας ποσὴν, παρέδραμν ἡ ταύτης μετὰ τῆς αἰτίας· ἀλλὰ καὶ ταύτην ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὅς καὶ σὰρκα ταύτης υἱὸς, διὰ παρυσίας οἰκίας, ἐζυγρώτησεν.

ἀεὶ κύκλῳ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, ἔ-
 ἴδης ἢ κύκειον, οὐρανέθει τοῦ θρο-
 νου σου, συναλόντες, καὶ ἡ μητέρα
 σκηνοπηγίας ἀγαπήσονται, καὶ τὸ
 πένθος αὐτῶν μετριάξεται· καὶ ἐρεῖς
 περὶ ταύτης ἡ εὐδοκίας εἰπεῖν ἡ γα-
 φιλίᾳ· ἔσκαλυσεν ἡ νεφέλη ἡ σκη-
 νήν, καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπλήρωσεν
 αὐτήν.

Ἀλλ' ἐρεῖ τις, πεπλανημένως
 λέγειν ἡμᾶς, τοῖς θείοις ῥήμασι ἀ-
 συμβέβαια· ὅτι ἡ σκηνοπηγία ἡ
 εὐδοκία, καὶ τὴν ἰε'. τοῦ ἑβδόμου
 μηνός, ἀείδειν γίνεσθαι, ἢ ἡ θρο-
 νήν κοίμησης, πλεῖται καὶ
 τὴν ἰε'. τοῦ γ'. μηνός, τοῦ Αὐ-
 γούστου φημί. ἀκούσι ἡ πάντας
 ὁμοῦ κύριος Δαβὶδ ἀλήθειαν,
 καὶ οὐ μετὰ μελήσεται. ὅτι ἡ Αὐ-
 γούστου μὲν, καὶ ἐκτοῦ ἑλαχεν
 ἀριθμῶν, καὶ τὴν Ρωμαίων τῆς
 ὥρας καὶ τῆς ἰνδικίωνων διαίρεσιν,
 ἀλλὰ καὶ τὴν σελήνην ἀν-
 δρῶσιν ἔσκειν· ἐκ ἡ ἡ μῆνης
 ἡτοι ἡ σελήνης, καὶ μῆνας κυρίας
 ἐπονομάζομεν ἑβδόμος ὅτι καὶ λέ-
 γεται. ἀλλὰ τοῖσι γινώσκον-
 ται τὰ χεῖλη τὰ δόλια, τὰ ἡ ἀ-
 ληθείας τὸ φῶς, καὶ τὸ σκότος
 ἀγνοίας λόγοντα κρύπτεσθαι καὶ ὁ
 ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ θεοῦ, εὐδο-
 ξέτω ἀπὸ ἡ σκηνοπηγίας ἡ νομι-
 κῆς, καὶ τὴν ἰε'. τοῦ ἑβδόμου μη-
 νός, τοῦ Αὐγούστου φημί, ἡ ἀγίας
 θεοτόκου ἡ κοίμησης, καὶ ὁ θεὸς
 διέταξεν.

A Leva in orbem oculos tuos,
 & cernes Dominum, qui coe-
 litus præcones Dei convocat,
 maternam Scenopégiam com-
 ponit, eorum luctum lenit:
 atque fateberis de hoc festo
 dicere Scripturam; Et opernis
 nubes tabernaculum; Et gloria
 Domini replevit illud.

xix. Sed objiciet quispiam,
 errare nos, & adducere pu-
 gnantia cum divinis vocibus:
 Scenopégia enim festum alli-
 gatum esse ad decimamquin-
 tam mensis septimi; dormi-
 tionem verò matris Dei inci-
 dere in decimamquintam sex-
 ti mensis, seu Augusti. Au-
 diet ille omnino; Juravit Do-
 minus Davidi veritatem, &
 non pœnitebit eum. Nam Au-
 gustus mensis, quamvis sexti
 numerum sortitus sit, juxta
 Romanam horarum indictio-
 numque divisionem; tamen
 secundum lunarem constitu-
 tionem & circuitum, (nam
 ex voce μην quæ lunam signi-
 ficat, μήνας hoc est menses,
 propriè denominamus) sep-
 timus est atque dicitur. Muta
 itaque reddantur labia dolo-
 ra, quæ asserunt veritatis lu-
 men abscondi sub ignorantia
 tenebris; & electus Dei popu-
 lus vice Legalis Scenopégia
 celebret die xv. Septimi men-
 sis, Augusti inquam, sanctæ
 Deiparæ obdormitionem, si-
 cuti Deus præcepit.

Psal. cxxxix.
 II. cix.

xx. His ita se habentibus, A
dicendum quoque de Legali
tubarum festo, quid prius
sancitum fuerit, & quid cele-
bratum secundo loco. Tuba-
rum celebritas, à Judæis per-
agebatur olim diversis tem-
poribus, quemadmodum Deus
Num. mandavit Mosi. Fac enim,
x. 2. 10. inquit, tibi tubas ductiles ar-
gentear: & clangetis in ipsis su-
per holocaustis vestris, & sacri-
ficiis salutarium vestrorum. A-
pud nos autem semel per to-
tū annum concelebratur.
Namque intuiti eximias co-
ruscationes stellæ, quæ appa-
ruit supra præsepe anima-
lium, & nativitatem Domini
prænunciavit, credimus illam
argentei oris tubam de ipsa
Christi nativitate sermones
evulgare: indeque umbrati-
lem pugnam abominati, com-
plectimur veritatem. Astro-
rum inspectores & Magi, &
Medorum principes ac Saba,
quantarum argentearum tu-
barum voces, vestram ex O-
riente in Bethlehem profe-
ctionem concitârunt? Quis
erat ille latè clamans & Sten-
toreâ voce prædictus, qui ve-
strum clauxit accitum? Quod-
nam illud lumen, quod diu-
turnam peregrinationem ve-
stram stitit in speluncam?
Omnino respondebitis & in-
viti, illam esse lucidissimam
stellam; quæ in Bethlehem
exorta est, & stetit supra præ-
sepe, in quo cælestium rex &

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ῥητέον ὅτι
ᾧ τῇ νομικῇ τῇ σαλπύγων ἐορ-
τῆς, τί νεόμεται ᾧ ῥέπειν, ὅτι
πιπίλεται δεύτερον. ἢ τῇ σαλπύ-
γων πανήγυρις, ἐορτάζετο μὲν ᾧ ῥέ-
ποις Ἰουδαίοις ποτὶ, καὶ ᾧ ῥέ-
ποις χριστιανῶν, καὶ ὁ ὅτιος τοῦ Μωυσεῖ
διωρίσθη. ποίησιν γάρ φησι, σε-
αυτῷ σαλπύγας ἐλάτῃς δέγχεσθαι
καὶ σαλπύγει ἐν αὐταῖς ὅτι τοῖς
ὀλοκαυτώμασι ὑμῶν, ὅτι ἡ θυσίας
τῇ σωτηρίᾳ ὑμῶν. παρ' ἡμῶν δ' ἄ-
παξ δι' ὅλου πανηγυρίζεται τοῦ
ἐνιαυτοῦ. βλέποντες γὰρ τὰς ἐξα-
στοῖς μαρμαρυγὰς τοῦ λάμπαν-
τος ἀστέρος, φάτνης ἀλόγων ἐφύ-
αρθεν, ὅτι τοῦ κυρίου τιμὴ γήνησιν
προμνημόνεος, πιστεύομεν ἐκείνῳ
ὅτι δέγχεσθαι σαλπύγας, ᾧ αὐ-
τῆς τῇ γήνησιν τοῦ Χριστοῦ, ποιῶ-
ν τὰς ἀγαθὰς καὶ ἀντιπρόθετον τὸ
σημαμαχῶν βδελυγμῶν, ἀγα-
λίζομεθα τιμὴ ἀληθείας. ἀποσοφ-
ποι ὅτι μάγοι, ὅτι Μήδων ἄρχοντες ὅτι
Σαβᾶ, πόσων δέγχεσθαι σαλπύγων
φωναί, ὅτι ἐξ ἀνατολῶν εἰς τὴν Βηθ-
λεὲμ ὑμετέραν ἐχέδισαν ἀφ' ἑξῆς
τῆς ἡμετέρας ὁ ὀρυζόας, ὅτι Σπεν-
τορέφανος, ὁ σαλπύγας ὅτι ὑμετέ-
ραν μετὰ χριστιανῶν; τίς ἡμετέρας ὁ
λόγιος, ὁ ὅτι χρονίᾳ σποδισμῶν ὑ-
μῶν χαταπαύσας εἰς ἀντήλιν; πάν-
τως ἐρεῖτε ὅτι ἀκοντες, ἐκείνοι δ' ὅτι
ἀστέρας τὸν παμφαν, τὸν ἐν Βηθλεὲμ
ἀνατείλαντα, ὅτι φάτνης ἱσχυρῶν
ἀνθρώπων, εἰς ἡμῶν ὁ πάντων βασιλεὺς ὅτι

δνμουρῶς μὲ βρεφικῆς ἀνέκειτο
καταστάσεως. ὑμεῖς ᾗ ποιμένες καὶ
βοῦκόλοι ποίαν καὶ πόσων σαλπήγων
ἠκούσατε; καὶ τῇ ποιμνίᾳ κηδεμο-
νίαι παρελογίσασθε, καὶ εἰς φάτιλιν ἔ-
σπῆλασιν ἤχατε. ἐβῆτε πάντως ἀγ-
γέλοις ἰδεῖν εἰς Βηθλεὲμ καταλύ-
σαντας, καὶ πτερυγοφόρους περὶ τὸ
σπήλαιον, καὶ διαφυσῶσαν ἡ σάλ-
πιγγος φωνήν· διότι καὶ λέγοντας· δόξα ἐν
ὕψις τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν
ἀνθρώποις ἀδούχια.

Ορατέ τίνα ἐν κυρίῳ ἀγαπήσα-
ται, πᾶς ἐξ ἐναργῶν ἀποδείξεων ἔλαμ-
πυτέρων ἢ ἡλίου αὐτῶν, οὗτον ὡσε-
ύς ἐπληροφόρησάντων τὰς πέντε ἢ
ἡράματα ἐορτῆς, εἰκόνας ἢ καὶ
μῦθους τῶν παρ' ἡμῶν τελευτῶν καὶ
ρήθεισων πέντε λαμπρῶν παιηγύ-
ρων. μὴ τοῖσι αὐτοῖς λαμπροῖς, λέ-
γετε καὶ οὗτοι πολλούς· ὅσα ὁ νόμος
λαλεῖ, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἡ-
μεῖς ᾗ μόνῃ πίστει σωζόμεθα. ἀκού-
σατε ἢ μεγάλου Παύλου διδάσκον-
τος· οὐχ οἱ ἀκροαταὶ ἢ νόμου, διχασ-
μοῦ τῶν Θεῶν· ἀλλ' οἱ ποιηταὶ ἢ νό-
μου δικαιοσύνης. ἢ Ἰουδαίαν μόναν
ὁ Θεός, οὐχ ἢ καὶ ἔθνη; καὶ ἢ καὶ ἔθνη.
ὡσαύτως καὶ ἢ κυρίου Θεοῦ μέλλον-
τος τῶν ἁπάντων τούτου θεατοῦ ἵνα
λεωθῶν πορεύῃς διέξον σεαυτὸν τῶν
ῥα χερσῶν, καὶ προσέτιχε τὸ δῶρον ὁ
προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύ-
ριον. καὶ πάλιν· ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι
ἰδοὺ ἐν ἡμῖν χάρις, οὐ μὴ πα-
ρίληθαι ἀπὸ ἢ νόμου, ἕως ἃν πάντα

A conditor in statu infantia re-
cumbabat. Vos autem pasto-
res & bubulci quales quan-
tasque tubas audiistis? ut o-
vilium curam negligeretis, ac
veniretis ad præsepe & spe-
luncam. Aietis planè à vobis
visos Angelos in Bethlehem
profectos, & circa speluncam
alacriter volitantes, voceque
clara clangentes & dicentes;
Gloria in altissimis Deo. & in Luc.
terra pax, in hominibus bona 11. 14.

B voluntas

xxi. Videtis filii in Domino
dilecti, quo modo ex evidenti-
bus demonstrationibus ipso-
que sole clarioribus, piis ple-
nè persuasimus, quinque litte-
ra festa imagines esse atque
indicia splendorum celebri-
tatum quæ à nobis petagun-
tur & de quibus locuti sumus.
Ne igitur repugnantes dixerit-
is quod multi solent; Quæ Rom.
cumque Lex loquitur, iis qui 11. 19.
C in Lege sunt loquitur; nos au-
tem solâ fide salutem conse-
quimur. Audite magnum Pau-
lum docentem; Non auditores Rom.
Legis iusti sunt apud Deum; sed 11. 13.
factores Legis iustificabuntur. An Rom.
Judeorum solum Deus? Non- 11. 29.
ne & Gentium? Imò & Gen-
tium? Simili modo & Domi-
num leproso quem curaverat Matt.
præcipientem; Vadens ostende VIII. 4.
te Pontifici. & offer munus quod Marc.
præcepit Moyses in testimonium. 1. 44.
Et iterum; Amen dico vobis, Matt.
Iota unum, aut unius apex, non v. 18.
præteribit à Lege, donec omnia 27.

hec fiant. Non enim veni solvere Legem aut Prophetas, sed adimplere. Verū quæ quidem per vocem Dominicam, vel Apostolicam, aut etiam à sanctis Patribus otiosa declarata sunt, animalium sacrificia videlicet, circumcisionem, Sabbata, aliaque nonnulla, explodite velut pernicioſa: quæ verò sanctis Patribus placuerunt, ac ex oleastro inserta sunt in bonam olivam, adſciſcite & complectimini: docti & docentes cum Dei præcone Paulo, Legis quidem translationem factam, eſſe poſt ſacerdotii immutationem; ceſſationem autem Legis neque contigiffe, neque prædicari.

Rom.
XI. 24.

Hebr.
VII. 21.

XXII. Ita verò credentes, celebrate commemorata quatuor feſta, (nam de feſto magni Paſchatis, & de jejunio quadraginta dierum quod illud præcedit, quid verbis opus eſt?) cum jejunio & oratione reſpondente Orthodoxorum Chriſtianorum profeſſioni. Et quia in urbe regia Monachi, & plerique incolarum, poſt feſtum omnium Sanctorum, continuum jejunium colunt, uſque ad feſtum ſanctorum laudatiſſimorumque Apoſtolorum, quamvis non ſemper quadraginta dierum ſit, per ſolarem circumlationem reſolum, modòque dilatatum, modò anguſtatum; ſed & ante natale Chriſti & Dei, quadra-

ταῦτα γίνονται. οὐ γὰρ ἦλθον καταλύσαι τοὺς νόμους ἢ τὰς προφητάς, ἀλλὰ πληρῶσαι. ἀλλὰ τὰ μὲν διαφωτῆς κυριακῆς, ἢ ἀποστολικῆς, ἢ καὶ ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων, χορτάσονται, ζωοθυσιάαι δηλαδή, θεωτομῶν, καὶ τὰ σάββατα, ἔτι ἄλλα πρὸς, διώκετε ὡς ὀλέθρια· τὰ δὲ τοῖς ἁγίοις πατέραςιν ἀρέσονται, καὶ ἐξ ἀρχιελαίου μετεκέντριθέτω πρὸς χαλλείλαμν, ἰδιοῦσθαι καὶ καταπαύεσθαι· διδασκόμενοι καὶ διδάσκοντες μὲν Παύλου καὶ Ἰουκάρου, νόμους μὲν γράσσει μεταθήσει μὲν τὸ ἱεροσύνης ἐναλλαγὴν ἀργίας τῷ νόμῳ, μὴ δὲ γράσσει, μὴ δὲ κερύττεισθαι.

Οὕτω δὲ πιστεύοντες, ἐορτάζετε τὰς ρηθείας τίτλας ἐορτάς· περὶ γὰρ τῆς ἐορτῆς καὶ μεγάλου πάχα, καὶ τῆς περὶ αὐτῆς πολυμενῆς ποσαρακοιθήμερου νηστείας, λόγος οὐδεὶς· μὲν νηστείας καὶ πρὸς αὐτῆς καταλλήλου πρὸς τὸ ὀρθόδοξον Χριστιανὸν ἐπαγγέλλομαι. ὅτι ὅτι εἰς τὴν πόλιν βασιλεύουσιν οἱ μονάζοντες, καὶ οἱ πλείους τῶν κατοικούντων αὐτῆς, μὲν τὴν ἐορτήν τῶν ἁγίων πάντων, σωματικὴν νηστείας πρὸς ἐορτήν, μέχρι τῆς ἐορτῆς τῶν ἁγίων καὶ πατριῶν ἀποτάλλαν, καὶ ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ποσαρακοιθήμερος, διὰ τὴν ἡλιακῆς τοῦ ἡμετέρου νομοῦ θεωροῦσθαι, καὶ πᾶσι μὲν ὁμοῦ νομῶν πᾶσι τῶν νομοῦ ἀλλά καὶ περὶ τῶν γρηγορίων καὶ Χειρὸς καὶ θεοῦ, ποσαρακοιθήμερος.

μερὶ νηστίας νηστέουσιν, τοῖς δια-
ληφθεῖσιν ἐπόμῳοι τυπικοῖς. ὡς
κόποι οὗ καὶ τὰ τ' ἁγίῳ ἐκκλησιᾷ
τῇ χρείᾳ τ' ἰσοῦ, πρὸς ἀνωτέραν
κατάστασιν ὀφείλετε ἔ' ὑμεῖς, οὕτω
νηστέειν. ταῖς ἡχοιπαῖς δύο ἑορταῖς, τ'
μεταμόρφωσιν δηλαδὴ, καὶ τ' κοίμωσιν
τ' ἁγίας θεοτόκου, καὶ ἑπτὰ ἡμέρας
νηστίας ἐκόντες καὶ ἀκόντες ἑορτάζειτε.

Περί μὲν τοι τῆς τοιούτων νη-
στειᾶς, ἔ' αὐθις ὡς ἀρχαῖαι ποιού-
μεθα· οὐχ ὡς πολυλόγοι καὶ ἀπει-
ρήταλοι, ἀλλ' ὅτι βλέπομεν ἀδια-
φόρους πιαῖς, μόνῳ τινὶ πατα-
ρακοῦν ἡμέρας νηστίας τοῦ πάχα
σιωπηροῦτα· ἀσχετοῦτατον,
ταῖς ἡχοιπαῖς, οὐ μόνον ὡς ἀρχα-
ραῖοι, ἀλλὰ καὶ ὡς μὴ δι' οὐ-
σας λογισμοῦς χεῖρον. καὶ ἡ ἑορ-
τικὴ τ' ἡμερᾶς τοῦ Χριστοῦ, καὶ
τ' ἑορτικὴ τῆς ἁγίας καὶ κερυφαίας
ἀποστόλων, διὰ πλεονεξίας νη-
στειᾶς ἀποσιμνύοντες, δοκοῦσι πα-
ρανομεῖν, ἢ μάλλον φιλοπνεῖ-
σθαι ταῖς ἑορταῖς ὅτι τὰ τοῖς ἰσίοις
πατέρας μὴ ὡς ἀδελφὰ κακοι-
κῶς, αὐτὰ ποιῶσι δὴ τὴν ἰσοφί-
λως. τὸ ἡ πᾶσαι ταῖς ἐτησίαις
διπλᾶς ἑορταῖς, τινὶ μεταμόρφω-
σιν δηλαδὴ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τ' τ'
ἰσομύτης κοίμωσιν, διὰ νηστίας
ἀπλᾶς οἰασάμενοι, εὐδὲ μέγα
ἀκοῖς ὡς ἀδελφῶνται. ποῖον ἡ,
φασί, καὶ τὴν ταύτας ἐκαλλιχε-
φῃσι; ποῖα ὡς ἀδελφῶνται ἔ' ἡμεῖς
ὡς ἐπίπῃσι; καὶ τὴν καὶ διὰ τὴν

A genarium jejunium jejunant,
memorata sequentes Typica;
proficiuntque per Dei gra-
tiam Ecclesiae Dei in sanctio-
nem statum; deberis vos quo-
que sic jejunare. Reliqua verò
duo festa, transfigurationem
scilicet, & sanctae Deiparae
dormitionem, cum septem
dierum jejunio, volentes no-
lentes celebrate.

XXIII. Ac de hisce quidem
jejniis, & adhuc exhortatio-
nem instituimus; non studio
garrulitatis, & præter deco-
rum, sed quia cernimus ne-
gligentes nonnullos, qui so-
lum quadraginta dierum jeju-
nium Paschæ servant incon-
cussum, cæteræ verò non tan-
tùm depravant, sed etiam
quasi nullatenus sint prope-
modum ducunt. Nam si fe-
stum nativitatis Christi & fe-
stum sanctorum summorum-
que Apostolorum, per qua-
triduanum jejunium cohone-
stent, sibi videntur malè po-
tius agere quàm festa honore
prosequi; quòd nimirum quæ
à sanctis Patribus per Cano-
nes tradita non sunt, ea ob
Dei amorem faciant. At an-
nua duo festa, Christi transfi-
gurationem & matris Dei
dormitionem, honorare per
quodlibet absolutè jejunium,
neque vel audire pariantur.
Quis enim, inquit, Canon,
hæc præclarâ suâ scripturâ de-
crevit? Quænam scripta tra-
ditio definivit? Indeque con-

tendunt Augusti jejunium, à A
pusilli animi hominibus in-
consideratè agitari, propter
morbos qui grassari interdum
solent sub finem mensis Julii,
& mense Augusto, cum me-
dius Sirius stat super caput
morti obnoxiorum hominum.
zonamque percurrit leonis.

xxiv. Porro qui ex illis sa-
pientiores sunt, tamquam ad
praesidii latebram confugiunt
ad responsionem Synodicè
exaratam tempore sanctissi-
mi illius Patriarchæ domini
Nicolai, quæ docet, sicut ex-
positum jam fuit, translatum
fuisse jejunium Augusti mer-
sis; atque discernendi impe-
ritos & pugilia sentientes
vocant eos qui jejunant.
Quod si quis os illis obtura-
verit, dicens, in omni tem-
pore jejunii stadium patère,
ac præmium ei destinatum
medietatem exceptionemque
non admittere; Abi, respon-
dent, ad eos qui carnes bubu-
las & ovinas avesque ven-
dunt, hincque agnosces hujus
jejunii complementum. Nam
si feriantur quæ periplos dan-
tur & accipiuntur, jejunii
tempus est. Sin autem carnes
venales, pro more ad census
vocantur, noli depravare ce-
lebritatem, nec solam ob hy-
pocrisim, jam desista Judæo-
rum jejunia renovare cum pe-
riculo. Ne igitur eorum exem-

psalm. plo excusantes excusationes
exl. 4. in peccatis, dictorum jejunio-

γανται ἢ Ἀυγούστου νηστείας, ὑπο-
μικροψύχων πινὼν χειρὶ ζεῶς, διὰ
τὰς συμπτώσας νόσους ἐπίπ-
τει τὰ τέλη ἢ Ιουλίου μηνός, ἢ
ὑπὲρ τὸν Αὐγούστου, ὅτε μέσος ὁ σί-
ριος ἵσταται καὶ κεφαλῆς χειρὶ
φίαν ἀνδράπων, καὶ ἡ ζώνη ἀνα-
πέχει τοῦ λέοντος.

Οἱ ὅ τούτων σφώπεσι, καὶ πρὸς
ἢ συνοδικῶς ἐγχαράττειν ἀπό-
κρισι, καὶ ἡ ἐφημερίαι ἡ ἀγιότητα
τοῦ ἐκείνου πατριάρχου κυροῦ Νε-
κολάου, καὶ ἀγαλαμβάνουσαι, ὡς
δεισπητῆται, μεταπιβῆναι ἡ νηστείας
τοῦ Αὐγούστου μηνός, ὡς εἰς τὸ κρησ-
φύγτον κατὰ φύρην, καὶ ἀδύνα-
κί τοις ἀποκαλοῦσι καὶ νηπιόφρε-
νας οὗ νηστεύοντες. εἰ δὲ τις ὅπι-
στημῶσι τούτοις, εἰπὼν, ἐν παντί
καὶ τὸ ἡ νηστείας ἡνέχεται ἐπὶ
διον, καὶ τὸ ἐν ταύτης βραβεῖον οὐ
μεσιτᾷται ἀπὸ πρὸς οὗ πω-
λουῦντας, φησὶ, τὰ ἐν βουκολίαν,
καὶ ποιμνίαν, καὶ πετεινῶν, καὶ κατὰ
νέκτους ἐκείναι ταύτης ἡ νηστείας τὸ
ἀποτέλεσμα. εἰ μὲν ἢ ἀπὸ κακοῦ
τὰ ὅσα τούτων διδόμενα καὶ ἀπὸ
διδόμενα, νηστείας ὅτι κατέστι. εἰ ὅ
τὰ κρείσσον ὅντα, συνοδικῶς κατὰ
κλινεύονται, μὴ κατὰ κινδύνου
πῶς πατήρειν, μὴ ὅ ἀπὸ μόνων
ὑποκρίνται, τὰς ἡδὲ χαλασάσας
τῇ Ιουδαίαν νηστείας, ὅπως φα-
λας ἀνακρίνῃ. μὴ γὰρ καὶ τού-
τοις πρὸς φάσιν ἐν ἀμαρτίαις πρὸς
φασισζόμοι, τῇ ῥηγεῶν νη-
στείας

στῶν ἀρεϊάσωμεν ἢ σερμόνῳ· μὴ ὅτι τοὶ δοῦλοι ἐκείνοι τὸ θεοποιεῖν, τὸ ἡγεῖσθαι ὁλβιάταται· πάλαιτοι, εἰς γῆν γαστριμαργίας καὶ ἀπορίσσεως καὶ ἀχρεώσωμεν· μὴ ὅτι ἐπὶ τῶν περὶ τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς ἡμῶν ἔχεις τὸ σὸν ἡγεῖσθαι καὶ ἐπὶ τῶν πωσαρακοιθήμενοι, ὡς αἱ τοὺς ἐκείνους ὡς θεοὶ ὄντες· ἀλλὰ καὶ τὸ δοῦλοι τὸ ἀγαθόν, πολλὰ πλάσασσώμεν, διὰ ἡγεῖσθαι καὶ περὶ τοῦ καὶ ἐμπροσθεν τὸ σωτηρίας τοῦ αἵματος ὁρμήν.

Οὗτοι ὅτι ταῖς θείαις, καὶ ἀγίοις ἀποστόλοις ἐν τῷ 27. καὶ οὐκ ἐννοεῖται, τὰς περὶ ἀποδομίας ἡγεῖσθαι, διὰ σωματικὴν ἀσθενείαν καταλύεσθαι· εἰν ὅτι αὐταί, αἱ περὶ οὗλου χρόνου περὶ αἵματι καὶ παρὰ σωματικῶν παρεχόμεναι ὑμῖν, περὶ μὴ ἐπὶ ἡμερῶν ἐκείνης τῆς ἡμερῶν ἐορτῶν, ἐξ ἀποδομίας τοῦ ἡγεῖσθαι καὶ ἐκχευόμεναι, καὶ τοῖς καὶ κατὰ τὴν τοῦ μεγάλου θεοῦ ἀποδομίας πωσαρακοιθήμενοι, καὶ μὴ καταλύειν ὅλως, διὰ πᾶσι θεῖαισιν σώματος· ἐν ὅτι ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις ἡμέραις, ὡς εἴρηται, δύο λαμβάνειν πνευματικῶν, τῆς ἀγίων ἀποστόλων φημι, καὶ τῆς γενεῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ θεοῦ, ταῖς περὶ τῆς ἐπὶ ἡμερῶν τὸ ἀποδομίας ἡγεῖσθαι περὶ ἀποδομίας, ὡς εἴρηται, εἰ καὶ ἀλλοῦ διήσει, διὰ σωματικὴν ἴσως ἀσθενείαν, ποιεῖν καὶ τοῦ

A tum aboleamus sanctitatem; neque juxta servum illum nequissimum, jejunii beatissimum talentum, in terram gulæ & abjectæ spei obruamus; nec dicamus ad Dominum Deumque nostrum; *Habes Math. quod iustum est: Quadragesimam xxv.* enim jejunavimus, quam ipse tu jejunasti velut Deus homo: sed juxta servum bonum, multiplicemus, per jejunium & orationem ad negotiationem salutis adjicientes animum.

C xxv. Caterum quia per sanctos Apostolos in Canone lxi. lege sancitum est, ut divina traditaque jejunia propter corporalem infirmitatem solvantur; fuerint autem illa, totius anni quartæ sextæque feriæ; denuncio vobis, ut ante septem dies cujusque reatorum festorum, citra deprecationem jejunetis & abstinenter vivatis, necnon per magnam à Deo traditam Quadragesimam, nec ullatenus solvatis jejunium propter quamlibet corporis necessitatem; in reliquis verò esurialibus diebus, ut dictum est, duarum clararum celebritatum, sanctorum Apostolorum; inquam, & natalis Christi Deique, per traditos dies qui præcedunt illos memoratos septem jejunii omnino necessarii, si jejunium solvere oporteat, forsan corporalis necessitatis ergo, id quoque fa-

NOTÆ.

PAGINA 1. *Asterii*. Amaseno-
rum claræ Metropolitæ Episco-
pus Asterius, vir sanctitate, do-
ctrina & eloquentia conspicuus, Mo-
ruit in fine quarti sæculi, S. Chryso-
stomo aequalis. Prædecessorem habuit
Eulalium, cuius mentio apud Sozo-
menum lib. 7. Hist. Eccles. cap. 2. suc-
cessorem verò Palladium, unum è Pa-
tribus Ephesinæ Synodi. Scripsit mul-
ta, nota etiam antiquis, Concilio ge-
nerali septimo, Hadriano Papæ, Ni-
cephoro CP. Photio, Auctoribus Ca-
tenarum, aliis. Non pauca edita fue-
re, tum separatim, tum in Bibliothe-
cis Patrum, tum alibi alieno nomine.
Cætera vos perierunt, vel adhuc la-
tent. Consule inter recentiores præser-
tim Bellarminum & Labbeum De scrip-
toribus Ecclesiasticis, utrumque in
Asterio, hunc in Gregorio quoque
Nysseno, Frontonem Duxum in Bi-
bliotheca Patrum, Combefisium in
Auctario primo, in Bibliotheca Con-
cionatoria, & in Auctario novissimo
p. 338. Samuelem Petrum Observa-
tionum lib. 3. cap. 7. & Henricum Va-
lesium ad Sozom. lib. 8. cap. 7. Addo
verba Typici S. Sabæ f. 49. ad Aprilis
xxvi. τὴν ἀπὸ τοῦ μαρτυροῦ Βασιλέως,
ἐκ τῆς αὐτοῦ Ἀμασίας. ὡς ἔδεδωκεν. ἀναγι-
νίσκοντες δὲ ἐκ τῆς αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτοῦ
Ἀμασίας. Cæterum has Orationes da-
mus è MS. Regio 2401. ubi multæ
cūm Homiliæ tum Interpretationes in
Psalmis, Chrysostomi nomen gerunt,
quamvis præter Chrysostomianas, aliæ
sint Theodoritæ, aliæ Asterii, aliæ He-
sychii, aliæ aliorum forsan Patrum.
Asterio istas tribuimus, auctoritate u-
triusque Catene, alterius in quinquaginta
Psalmos, alterius in totum Psalterium.
Accedit & styli doctrinæque

A convenientia. Et quidem Catena in 50.
Psalmos p. 50. 51. nec non Catena
Ghisleriana, non pauca proferunt sub
nomine Didymi quæ Asterii sunt. Ve-
rūm aut error est in attributione, Ca-
tenis familiaris, aut Asterius ex Didy-
mo sumpsit. Denique hæc in Psalmum
quintum primam Homiliam præcede-
bat in nostro codice alia in Psalmum
quartum, οἱς ψαλμοὶ δ'. quæ existat
apud Chrysostomum Savilii T. 7. n.
63. p. 431 cum hoc titulo minus apro,
οἱς δ' οἱ ἑλπίαι ἐπὶ τῶν αὐτῶν μνησθῶν. Estque
Asterii, uti patet ex illis Catene au-
rex in 50. Psalmos p. 35. B. 37. A. B.
collatis cum Editione Saviliana p. 431.
lin. 19. &c. p. 431. 432. unde in com-
pendium redacta fuere. Edita ad scrip-
ta exegi, atque hæc observari digna
mihi visa sunt.

P. 431 l. 11. ἡ ἐξ αὐτῶν κεκαῖς, βλέπει.
MS. κεκαῖς βλέπει. bene. l. 12. ἐξ αὐ-
τῶν. Cod. ἐξ αὐτῶν. l. 34. τὸ MS.
ἀπαρίσκει. l. 38. ψαλμοὶ τῶν. rectè in
Cod. Reg. inseritur ἡ. & similiter lin.
41. inter τῶν & διηγουμένων.

P. 432. l. 7. οὐρανὸν ἡ δὲ δόξα χεῖ-
ρας. MS. οὐρανὸν ἡ δὲ δόξα χεῖρας.
longè rectius. l. 9. ἡ δὲ δόξα. bene Reg.
inserit ἡ. l. 13. ἀρετῶν. Cod. ἀρετῶν.
rectè. l. 12. τῶν ἡ δὲ δόξα χεῖρας ἡ δὲ δόξα

Cid ἡ χεῖρας, ὡς ἐκ τῆς αὐτοῦ οὐρανὸν
καὶ τῶν, διηγουμένων τῶν ἡ δὲ δόξα χεῖρας, ἡ
ἀρετῶν, * * * ἡ δὲ δόξα τῶν ἡ δὲ δόξα
ὡς χεῖρας. ἡ δὲ δόξα τῶν ἡ δὲ δόξα ὡς χεῖρας,
ἀρετῶν ἡ τῶν ἡ δὲ δόξα τῶν ἡ δὲ δόξα
διηγουμένων MS Reg sic, ἡ χεῖρας ἡ
διηγουμένων ἡ χεῖρας ὡς ἐκ τῆς αὐτοῦ
καὶ τῶν διηγουμένων ἡ χεῖρας, ἡ
ἀρετῶν ἡ τῶν ἡ δὲ δόξα τῶν ἡ δὲ δόξα
30. ἡ χεῖρας τῶν, ἡ δὲ δόξα τῶν
MS: ad hunc modum, ἡ χεῖρας τῶν
χεῖρας ἀρετῶν, ὡς ἐκ τῆς αὐτοῦ οὐρανὸν, ἡ χεῖρας
Tet ij.

ὅς δ' ὅψα ὑπὸ γῆρας, ἡ μεγαλοψυχία τοῦ
ἀντιπάλου τὰς χεῖρας ἡ παύσις Ἐσπερίου ὡς ὡά
καταλελειμμένη ἡ εἰκουμένη; Quid er-
go? *At*, ὁ οὐκ ἰσχυρὸς ἀντιπάλου
ἑρμηνεύς, adhuc in altum loqueris su-
blimita, & magnifice gloriaris, quasi
manus tuas sis extensus, totamque
terrarum orbem velut ova deivastis ru-
taminibus in altum rapimus? Non du-
bitabit quin scribendum sit, ὡς κατα-
λελειμμένα, qui legerit textum Ilaiz
cap. 10. vers. 14. ἡ εἰκουμένη οὐκ ἔστι
καταλελειμμένη ἡ γῆρας ὡς παύσις, ἡ ὡά
καταλελειμμένη ὡς ἀρῶ. Orbem terra
totum apprehendam manu quasi nidum,
& quasi ova devolūtis tollam. Nicetas
in Andronico Comneno lib. 1. num.
9. οἱ πατέρες ἡ Ρωμαῖοι κομπάζοντες κα-
ταλελειμμένη ὡς ἔρημος γῆρας, ἡ σελήνη
ὡς εἰρηνηλευμένη ὡς.

Ib. C. ἀρῶ. Act. xxi. 36. ἀρῶ ὡ-
ά. & xxi. 22. ἀρῶ ὡά. ἡ γῆρας ἡ εἰρη-
νη. Vide Chrysostomum Hom. 46. in
Acta. ἀρῶ τῷ ζῆρι ἡ τῷ πικρῶτι.
Act. 4. Synodi vi. ubi de S. Symeone.
Notæ sunt clamores adversus Chri-
stianos, ἀρῶ τοῦ ἀντιπάλου. Demum, ut
id quoque non omitam propter quod
Notam confeci, in Actis Theclæ per
Metaphrastem, p. 260. loco ὅπου,
legi jubent ἀρῶ duo codices Regii,
389. 1709.

P. 6. 7. ὡς ἀντιπάλου ἡ πικρῶτι
Nili Epist. 56 lib. 1. ἡ μὴ δὲ ἡ Χει-
ρὸς ἀντιπάλου πικρῶτι πικρῶτι ὡά
Ρωμαῖοι, ἡ ἀλλότριαι Ἐσπερίαι (in-
fere γῆρας vel γῆρας) καταδίδου, ἡ χαρπύ-
ται τῶν τῶν, ἡ ὡά δὲ ὡά πικρῶτι ὡά
ἡ ἀντιπάλου πικρῶτι. Si non prop-
ter Christi necem desolata est universa
Iudæa à Romanis, & Hebræorum re-
gionem vel terram exteri comedunt, il-
lusque fructus devorant, abjiciuntur
tamquam mendax propheta, qui ante
mille annos illud prædixerat. 11. 1. 7.

P. 7. B. καταβόλῃς. Importunè hoc
nomen apud Cyrillum Alexandrinum
occupat locum vobis καταβόλῃς multis in
locis. Commentario In Michæam num.
54. ἡ μεταβόλῃς ἡ πικρῶτι ἡ ἀντιπάλου πικρῶτι
ἡ εἰρηνηλευμένη ἡ καταβόλῃς; In Abacuc n.

A 5. ἡ ἀλγομένης (malim ὡά ἀλγομένης)
ὡά πικρῶτι ἡ ἀντιπάλου πικρῶτι ἡ ἀντιπάλου
καταβόλῃς. Homiliâ Paschali 11. paullo
post initium, ἡ μεταβόλῃς ἀντιπάλου πικρῶτι
ὡά πικρῶτι ἡ καταβόλῃς. Affectus enim Cy-
rillianæ lectioni non dubitabit referri
ubi ubique καταβόλῃς. In Aggæum n.
4. ἡ μεταβόλῃς πικρῶτι ἡ καταβόλῃς. Ad
Nahum n. 18. ἡ πικρῶτι ἀντιπάλου ἡ ἀντιπάλου
λαχρῶτι καταβόλῃς. Atque ita pas-
sim. Vide In Johannem p. 461. B.
ibique Interpretem. & adde locum Ho-
miliz 18. Paschalis p. 241. E. Præter-
mitto vitium fortè typographicum in
Allatii libro de confessione Ecclesia-
rum c. 587.

B. Ib. ἀκούει δὲ γῆρας. In enarratione
hujus loci Chrysippum Hierosolymi-
tanum fœda occupat menda, Tom. 2.
Bibl. Patrum p. 426. 427. ἀκούει δὲ
γῆρας, ἡ ἡδὲ ἀκούει ὡά πικρῶτι
ἡ ἀντιπάλου πικρῶτι, ὡά πικρῶτι ἡ ἀντιπάλου
πικρῶτι πικρῶτι. ἀκούει ἡ ἀντιπάλου
πικρῶτι πικρῶτι, ἡ τῷ Γαβριὴλ πικρῶτι
πικρῶτι πικρῶτι. Quam ut tollas,
scribes meo periculo, ἀκούει ἀντιπάλου
πικρῶτι ac verces, Audi filia, & vice. Adde
diligenter audi, ut ipsi etiam cogniti-
onis oculis res intuearis. Audi: & me hac
antea revelantem, & Gabrielem ean-
dem tibi nuntiaturum.

P. 8. C. λέγεις. Vocem λέγεις, ὡς reti-
nebit qui volet in Chrysostomo Orac.
de penitentia & compunctione T. 1.
Edit. Paris. ann. 1609. p. 680. B. &
T. 6. Saviliano seu Gæco p. 774. I.
20. ubi de Rahab. Ego autem emen-
dabo λέγεις. Locum non subjungo,
quia iis Notæ istæ scribuntur, qui li-
bros habent, eoque legere & selegere
non pigrantur.

Ib. ἀντιπάλου τῷ δικάσει. Circa vo-
cem ἀντιπάλου non pauca viri docti. Iis
nos de more suppressis, proferemus ex
adversariis nostris emendationem. Ea
erit in Athanasio Homil. in Parasce-
ven, cūm latronem bonum ita compellat,
ὡς ἀντιπάλου ἡ ἀντιπάλου κατὰ τῷ ἀντιπάλου
ἀντιπάλου. Volo enim repom ἀντιπάλου. Id est,
O latro qui avistam hereditatem amif-

P. 32. B. ῥήματα κατηποντισμῷ,
γαῖῳσι δολίαι. P. 21. 6. πάντα τὰ
ῥήματα κατηποντισμῷ, γαῖῳσι δολίαι.
Al. γαῖῳσι δολίαι, apud Euthymium,
& in fine Invektivæ prioris Isaaci Catho-
lici adversus Armenios T. 2. Au-
starii Conbefsiani. aut γαῖῳσι δολίαι,
ex Epist. 43 Theophylacti, & Meta-
phrasi Apollinaris.

P. 11. B. αἱς συναγίας ἐπιβήντες. De
concurſu ad ſancta loca notabilis hic
proferetur locus B Cyrilli in Eſaiam
lib. 3. tom. 4. p. 482. C. ut pote inſi-
gnis uerbo deformatur, ut ad priſtinum
nitorem reducat. πρὸς τὸ ἀνελθεῖν
ἐλπίαν ὅτι ἐκ τῶν πρὸς τοὺς ἁγίους ἀνελθεῖν
ἐλπίαν ἔχουσιν, ὅτι τοῖς αἱσίοις ἐλπίαν ποιεῖται
τοῖς ἀνελθεῖν πρὸς τοὺς ἁγίους, ὅτι τὸ ἀνελθεῖν
ἐλπίαν ποιεῖται τοῖς ἀνελθεῖν πρὸς τοὺς ἁγίους
ἐλπίαν. Hoc eſt Interpreti; Lugo enim
conſentaneum eſt, & plorare, & affligi
eos, qui in ſummo diſcrimine, malorum
quo caſſida verſantur; Cuiusque ſpem
ſalutis facere; ipſi adſidere & adhaerere,
ipſum admirari in ſanctis locis; ubi
poſſit quis ad eam preces frequentiffi-
munde Lego ego, τὰς αἱσίων. Idem errato
idem Alexandrinus Cyrillus lib. 10.
contra Julianum p. 338. ἀκούει οὐρανὸς
τοῦ πλὴντος, ὅτι πρὸς τὸν οὐρανὸν αἱ
ἀνελθεῖν πρὸς τοὺς ἁγίους ἐλπίαν ποιεῖται
τοῖς ἀνελθεῖν πρὸς τοὺς ἁγίους, ὅτι τὸ ἀνελθεῖν
ἐλπίαν ποιεῖται τοῖς ἀνελθεῖν πρὸς τοὺς ἁγίους
ἐλπίαν. Juxta Inter-
pretem; Ergo proſint impijs, eoſque
a malis moribus vindicant officina un-
guentaria, & frequenter verſant in illis
etiam adulteri reus aliquis coronetur
roſis; Qui viderit ſcriptum ipſenſiſſe, ὅτι
τὰς αἱσίων αἱ αἱσίων, pro vera lectione, ὅτι
τὰς αἱσίων αἱ αἱσίων. & frequenter verſant
in illis, ut Oecolampadius verteat.

1b. *μὴ ἐκινῶντες τὸς ἰσθμῶς*. Accedat
ad cumulum iis que ad Apostolicorum
Opera adnotabam iste locus, cum aliis
duobus Gregorii Nysseni In principi-
um jejunii tom. 2. p. 252. B. 252.
B. uno Johannis Climaci Gradus 14.
initio, & uno S. Ephrem Orat. de
Cruce, apud Gretsferum.

A 1b C *ἡ δὲ οὐκ ἀπολείπει εἰσπράται εἰς
τὴν βασιλίαν. Ex innumeris Patrum tes-
timoniis in saltationem, saltatores,
& saltatrices, unum asseram Georgii
Pisidæ De vanitate vite, vers. 17 a. & c.
quia medelâ indiget.*

Η γὰρ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴν τὴν
 Εἰς τὴν ἐκείνους ἀποστολὴν ὁρᾷς εἶδος,
 Εἰς τὴν αὐτὴν ἀποστολὴν τὴν ὁρᾷς
 Χρησθῆναι τὴν ἐκείνους ἀποστολὴν
 Τῆς ἀποστολῆς, ὅτι ἡ ἀποστολὴ
 ἡ ἀποστολὴ.

Quis enim dubitaverit sanam scripturam *χρησιμότητα* esse? cū apud Philonem in fine libri de vita contemplativa, *ἐκ χρησιμότητος & ἐμμελεῶς* jungantur, & Legatione ad Caium p. 1041. B. *ἐκ χρησιμότητος, ἐμμελεῶς*. scribatque Julius Pollux, *Ἡρόδοτος δ' ἀπὸ τοῦ ἱστορικῆος ἡ ἀδελφὴ, τῆς ποίης* (In Herodoto v. l. 129. *ἡ ἐκείνη*) *ἐκ χρησιμότητος, & Ἡελύχιο χρησιμότης ἐστὶν ἡ ποίησις*, uti plura non dicantur in re clara. Juvenalis Satyra 6.

Chironomon Ledum molle salicaria
Bathillo.

P. 36. C. *apian*. Nihil est verius le-
ctione Cod. Reg. 319. 1682. Macarij
Homil. 47. p. 7. *ἡ μὴν ὁ σὺν τοῦ*
ἀπὸν οὐρανίου, non autem *αὐτοῦ*. Exod.
xii. 46. Num. ix. 13.

1b. ἡ μαργαρίτη. Vescor menda ut
careant ista Gregorii Thaumaturgi
Orat. i. in Annociationem B. Mariæ,
ἡ μαργαρίτης ἐκ τῶν φύστων, ἧς ἡ
ἐκ τῶν χρυσοῦν ὀφθαλμῶν, ἐκ τῶν ἀδελφῶν
νομῶν ἡ θάλασσα συνέστηκεν. suspicio-
que legendum, τῆς οἰ. Margaritā ex
adnabz naturis, ex fulgore nimirum
aquæ, è maris oculis conditoris prodit.
Res perulgaris est.

P. 37. C. *πῶς εἰμι ἔκ παλιν τῷ πνεύματι*. Digna sunt quæ hic legantur & emendantur verba Cyrilli In Sophoniam n. 34 *εἰπε πῶς ἐδιδάσκει τις ἐν ᾧ τῷ πῶς τῷ πνεύματι, ἔκ παλιν τῷ καρπῷ, καὶ τῷ ἡχαμμένῳ, ὡς οὐκ ἐστὶν (non ὡς πῶς) ἔκ ὧντος ἔκ πολὺ βλάσφημι ἐκωιδίον, οὐ ἔκ ἐκ παλιν ἀλλ' οὐ;* *Dauides quo modo quæ dubitaveris, nunc sis pauper spiritus & humilis corde. n.*

dendo ab Ecgrapho, *συναχόμενος* legi queat.

Id. *συναπτόμενος*. Propter textum Apostoli 1. Cor. xv. 54. *καταπύξω* & *συνάψω*, malim in oratione Eucharlogii Georriani p. 624. legere *συναπτόμενος*, quàm *καταπύξω*. *ὁ θανάτου καταπύξω*, *ὃς τὸ καὶ τὸ αὐτὸ*, *ὃς ἀμαρτίας*, *ὃς ἀφαιρέσεις*.

P. 43. C. *ἀρχιμαγιστρος* & *Ιουδαίος* *ῥίμος*, *ὡς τοῖς καίτοις χείρον*. Glossema respicit.

P. 44. A. *ὠδονύχης*. Dixi alias, Macarius Homil. 12. *ἰνὴρ ἀμπλος ὠδονύχης*. Cod. Reg. 339. 1482. *ὠδονύχης*. rectius. Casarius Quest. 186. *ὧς τοῦ πατρὸς θεοπικνός τις πλάς χειρὸς*, *ὃς ἀρίστῃ ὠδονύχεται*, *οἷς ἀποδίδει συνομίαν κατὰ λαόν*. Corr. *ὠδονύχεται*. Idemque facies in Bibliotheca Photii Cod. 278. paullo post medium, Nili Opusculis p. 35. Symmictis Allatii lib. 2. p. 197. & in ejusdem Noris ad Georgium Accopolitam p. 201. Inferius vita Euthymii cap. 130. *ὠδονύχης ἀγῶν* & *ἀδύστος*. Apud Chrysostomum Savil. T. 6. p. 913. l. 34. *ὡς τῆς ταύτης ἀγῶν πᾶν ὠδονύχης*.

Id. C. *ὠφροσύνη*. Hujus vocis, præter Gregorium Nyssenum & Maximum, Philo libro de somniis p. 1132. Etymologiam proferi, *ὠφροσύνη*, *ὠφροσύνης* *ἐπὶ μὲν ἑλπίδι* & *λαμπρότητι*. Ita namque corrigendum vulgatum *ὠφροσύνη*, quod originem sumpsit ex sollemni permutatione *u*. & *v*. quam in eodem Judæo Platone reperies, si contruleris p. 1161. D. cum p. 948 B. C. Ad hæc Philo paullo ante verba relata, in eadem pag. iterum sic emendetur, *ὠφροσύνης* *ἐπὶ μὲν ὠφροσύνη*. Neque tu ambiges, postquam locum consulueris, legerisque hunc versum Theodori Studitæ *ὡς τοῖς ἀποστολῇς* In *Observatores*, nondum editum;

ὡς τῇ & *πρὸς* *πᾶν* *ὠφροσύνης*. Nos propteranter notulas scribimus. Porro memoratam mutationem sæpe notavimus. Io Josepho Ant. lib. 5. cap. 1. p. 135. E. *ὡς* pro *ὡς*. & vice versâ *ὡς* pro *ὡς*. in Philone De migratione

A Abrahami p. 400. D. apud Gretserum De Cruce c. 1729. B. & T. 7. Chrysostomi Edit. Etion. p. 401. l. 11. Io Notis Allatianis ad Acropolitam p. 201. *ὡς* & *ὡς* loco *ὡς*. Esth. 1. 5. & vii. 7. 8. ex Editione Origenica Usseriana, *συνφύων* & *συνφύων* in locum *συνφύων* & *συνφύων*. Glossæ Græco-latina Cod. 5. Germani, *καλὰ*. Venerat. quod est *καλὰ*. Maximus T. 2. p. 606. l. 1. *πυρρὸς* est *πυρρὸς* Quæst. 118. Cæcili, *ἀμύρνας*. *ἀμύρνας*. Quæst. 119. *ἀμύρνας*. *ἀμύρνας*. (ut cap. 14. lib. 2. Gregorii Nysseni in Psalmos p. 349. C. *ἀμύρνας*, ex sensu & MS. Reg. 1605. *ἀμύρνας*)

B Quæst. 182. *ἀφρον* & *ἀφρον*. *ἀφρον* & *ἀφρον*. Et in Helychio Hierosolymitano Homil. 1. de Deipara potius legerim *ἐξ ἀφρονίας* *ἀφρον*. quàm *ἀφρον*. Denique in Epistolis Nili lib. 2. Epist. 140. p. 189. *ἀφρον* est *ἀφρον* Epist. 33 lib. 3. p. 318. Scilicet, ut est magna confusio in Epistolis Nilianis, Epistola illa 35. complectitur Epistolas libri 2. 137. 138. 139. 179. 317. 140. 239. 308. 309. 310. 311. & 335. Sicut Epist. 137. lib. 1. finis est Epist. 140. ejusdem libri. Epistola 59. 60. 61. libri tertii faciunt Epistolam 7. lib. 4. Item Epistola 249. lib. 3. continetur in præcedenti 106. Et illa 250. continet 114. uti alia 271. sequentem 310. Atque ad ea quæ tum ab aliis tum à me alibi fuisse observata circa prædictas Epistolas, addi hæc possunt necnon sequentia; Epistolam 3340. Editionis Postumianæ esse caput 71. Tractatus Nili de Monastica Exercitatione; Epistolam verò 66. lib. 1. Edit. Allatianæ sumptam videri ex cap. 44. & 45. ejusdem Tractatus; atque 332. lib. 3. ex cap. 37. Idem lib. 1. Epistolam 2. esse Basilii Ad Eccl. v. 1. unde corrigi debet in loco insigniter depravato; Epistolam 166. habere sententiam Chrysostomi initio Homiliæ de Baptismo Christi; ducentessimam vigesimam nonam acceptam fuisse ex ejusdem Patris Sermone in illud Apostoli, *De dormientibus* &c. ante medium: Libri 2. 261. ex

Oratione in Petrum & Eliam; 312. ex Homilia 3. de Davide & Saule post medium; demum in Epist. 56. lib. 4. conspici finem capitis 11. Operis Gregorii Nysseni de virginitate.

Ib. *ὁς ἐν αὐτῷ μίτρας*. Restitue vel *μύρα*; ex Tertulliano iv. in Marcionem 11. *Exsultet animus meus in Domino induit enim me indumentum salutatis*, & *tunicam jucunditatis velut sponsa*; circumspexit mihi *mitram velut sponsa*, vel potius *μύρα*, ex aliis.

Ib. *ψῡν*. Nullum est dubium, quin locus Philonis De Abrahamo p. 374. B. ita sit concepiendus, *ὅς φιλαμυθῶν ἐστι μίτρας ἀγαλλαν*, ἢ *ψῡν* ἐστὶν *μίτρας ἐπιζῶν*. Constructione enim caret quod editum est, *ὅς ψῡν*.

Ib. *ἐν Ἰουδαίῳ*. Judæos Christum habuisse pro spurio colligebant Antiqui ex Johannis cap. 8. vers. 19. *Vbi est pater tuus* vers. 41. *Nos ex fornicatione non sumus nati: unum patrem habemus Deum*. ut discere est ex Origenis, Cyrilli, Theophylacti, Euthymii Commentariis; Catenā in Johannem, Ildoro Pelusiotā lib. 1. Epist. 18. Idque confirmat Tertullianus lib. de spectaculis extremo, ac post eum Hieronymus Epist. 1. necnon Titus Bostracensis Ad Luc. 11. 48. & Cyrillus Alex. plurimis in locis. Sed & fabulam de Panthera milite Ethnico, patre Christi ex adulterio, leges apud Origenem lib. 1. contra Celsum, & apud Rabanum seu Amulonem libro contra Judæos cap. 40. qui *Pandera* minus bene appellat. Denique de Panthera in genealogia Domini confer inter se loca Epiphaniū Hæresi 78. n. 7. Damasceni Orthodoxæ fidei lib. 4. cap. 15. & Andree Cretensis Orat. in Circumcisionem Domini. Hæc strictum: quamquam animus meminisse horret.

Ib. *κόγας*. Lego Epist. 20. lib. 1. Petri Damiani, *Si à corynotis suis matrona potens negligit arcere petuleum, quid mirum si in eam quoque ille pprst. ovidium uersantia sua porrigat appetitum* expositumque ē sensu *corynetis* famulabatur. Et potuit quidem Cardinalis à

κόγας per geminam diminutionem formare corinetam. Fortè tamen tunc temporis puellis matronarum, nomen indebatur ab integumento capitis quod vocamus *cornette*, estque instar *κορύμβου*, clavae simile. Aliam conjecturam invenies in Glossario ad scriptores mediæ & infimæ Latinitatis. Proinde dabitur electioni locus.

P. 46. A. *σωφροσύνης*. Hic quoque obiter præstantissimum scriptorem adjuvabimus Philonem, dignum meliori cum editione tum interpretatione, lib. 3. Legis allegoriarum p. 1101. D. *πῶς ὁ νόμος τὰς ἐν πάθει ἐστὶν ἐν τῷ σώφροσιν λόγῳ ἰδὲν τὸ ἰσχυρὸν σωφροσύνης ποιήσας πάθος, ποιήσας ἀρετὴν & ἀμνηστῶν πολέμιος ἰδὲν τὸ ἔχον σωφροσύνην ὅτι ἐστὶν καλὴ & τοῦ Μωσὶ κατεσκευασμένη*. Restituendum censeo; *ἰδὲν τὸ ἰσχυρὸν σωφροσύνης, ποιήσας πάθος, ποιήσας ἀρετὴν, & ἀμνηστῶν πολέμιος ἰδὲν τὸ*. Quæ sunt Latine; *Quo modo igitur sit modula affectus? Cum alter serpens constructus est, Eva serpenti contrarius, nimirum temperantia ratio. Voluptati enim contraria est temperantia, vario affectus, varia virtus, Gulescens inimicam voluptatem. Eum igitur qui secundum temperantiam est serpens, jubet Deus Moysen construere*.

Ib. C. *ἡ δὲ ἀντιπαρὸς αὐτῷ*, scripserat Cyrillus Alex. In Johannem p. 738. D. Ineptè ediderunt; *αὐτῷ*. Ut in Epiphaniāni Ancorati cap. 6. *ὅς* reperies loco *αὐτῷ* *ἐστὶν*. Existat & Origeniani Dialogi adversus Hæreticos sect. ult. locus non minus obsecutus quàm difficilis, in quo legunt alii *αὐτῷ* *ἐστὶν*, aut *ἐστὶν*, aut *ἐστὶν*, ego *αὐτῷ*. *ἐστὶν ὁ ψυχὴ καὶ ἡ ζωὴ καὶ τὸ εὐαγγέλιον ὁρεκτὸν, μὴτὶ τὸ σῶμα, καὶ τὸ αὐτὸ ἐστὶν ὁ χριστός*. *ὅτι anima non recipit ea quæ sibi appetit, corpus comprimit, sicut ovum humida densaverit*.

P. 47. C. *ἐλεημῶνα*. Liceat mihi removere ridiculam lectionem ab Eucherio Goari p. 590. in Canone funereo pro mulieribus defunctis. *ὁ θεὸς αὐτῶν ταχὺ, & λίθινος μυστικός ἀνείψας*

Unde Cassiodorus, & Auctor Com-
meotar. in Marcum T. 6. Operum S.
Hieronymi, & in Psalterio quincup-
plici; Dominus dabit verbum Evan-
gelizantibus virtutes multas. In Hieronymo autem Erasmiæ editionis in
fine Commentarii ad Aggeum, &
Prologo lib. 2. in Zachariam, virtute
multam legas. Alibi tamen apud
eundem magnum doctorem, virtutes
multæ scriptum invenitur. Dedit ver-
bum mulieribus Dominus; ut Evangeliza-
rent virtutem multam. Arnobius. Ab
Haymone verò exponitur utraque le-
ctio, virtute multa, & virtutem mul-
tam. Denique notari etiam meretur
Hilarii scriptura; virtutibus multis.
δοξαμεν πολλὰς.

Ib. B παρὰ τοῦ Ἰ. Χαλδαίου. Gen.
xiv. Non sitis accuratè Philo Judæus
libro quod deterius potiori insidari
soleat, p. 157. E. & libro de temulen-
tia p. 155. D. refert ab Abrahamo no-
vem reges fuisse devictos. explicari ta-
men ita potest, ut in devictis quatuor,
quinque quos quatuor illi fuderant sub-
intelligantur. Sanè exactius narrat in
opere de Abrahamo p. 381. 382.

Ib. αἱ δὲ δυνάμεις ἐποφειγμέναι. Si ea de
relegeris Orationem 7. Basilii Seleu-
censis, poteris corrigere καὶ ἐν τῷ
θούμας, expuncto vitioso θάυμας.
Sicque reperi Cod. Reg. 142.

P. 74. C. φιλοσοφίας ἡγεῖται. Nomen
φιλοσοφίας & philosophiæ, de pietate
& religione usurpat tam sacri, quàm
profani scriptores; ut à doctis viris
sepe fuit observatum: & philosophia-
rum seu sectarum Judaicarum mentio
fit per Josephum; apud quem ad finem
cap. 2. lib. 18. Antiquit. φιλοσοφίαι
malè editum comparat.

P. 75. A. ῥηγός. Eodem tempore,
ῥηγός τῶ Γετθῶι meminit S. Chrylosto-
mus Epist. 14. & ῥηγός τῶ Οὐνῶι, ac
ῥωίξας Γερθῶντος ῥηγός, Olympiodorus
apud Photium. quin etiam Hannibal-
lianum ῥῆμα appellatum invenies in
Chronico Alexandriano. Cæterum præ-
ter voces vulgatas, ῥῆξ, ῥηξας. ῥηας.
ῥῆξαι. ῥῆμα. ῥηισα. ῥηῶς. etiam

A ῥηγός, id est regis legitur Symmisto-
rum Allatii lib. 1. p. 21. & ῥηγός re-
gnum in Conciliis Labbei T. xi. P. 1.
c. 166. A. & ῥηλα, regia. Chron. Alex.
p. 664. 778. Nec dispari ratione vo-
cem ἰμῶς ponit & exponit Johannes
Cinnamus Historiarum lib. 5. cap. 10.
loco ad hunc modum restituendo; ὁ δὲ
βασιλεὺς ἰμῶς ἐστὶν ἡ βασιλεύς ὁ
ῥηγός, vel ὁ δὲ ῥηγός, ἰμῶς vel ἰμῶς
ἰμῶς ἐστὶν ἡ βασιλεύς. ῥηγός ἰμῶς
ἰμῶς ὁ βασιλεὺς ἰμῶς. Maximi
principatus nihil ad ipsos pertinentem
celsum inuadunt, Imperii domi-
nium sibi tribuentes: quod summum si-
gnificat fastigium. Loquitur de Impe-
rio occidentali.

P. 80. A. κατεῖχε σαρπηχά. Nilo
Nilo, βασιλεύματα τῶ ἵασι ἰλίου,
Epist. 140. lib. 1. loco pulcherrimo, ac
quem sædus error infudit καὶ ἀπορῶ
ἵασι ἰδὲ δὲ καὶ τῶ βασιλεύματα τῶ ἵασι
ἰλίου, ὅτ' ἐπ' ἐγὼ ἰπ' ἐγὼ δὲ τῶ ἵασι
τῶ σαρπηχά τῶ ἀνέγειν ἡ δὲ δι-
κτυχά τῶ ἀνέγειν ἡ δὲ ἀνέγειν. Hoc est, si
Allatium interpretem audiamus; An
non supra obfuso similem dixit eum,
qui prius ætatis juvenilis deliciis per-
frui sibi proponit, postmodum in extre-
ma senectute, continentia, fortitudinis
& iustitia flores promere. Verùm ista
versio nec Græco responder, nec bo-
num exhibet sensum. Ego verò indu-
bitatè, ut puto, conjecturà, lego, καὶ
λέγει ἀπορῶ τῶ ἵασι ἰδὲ δὲ καὶ τῶ
Πρὶν interim ostentabo juvenilis ætatis
mollia stolidaque facinora; postmodum
verò in extrema senectute, continentia,
fortitudinis & iustitia flores producam.
De juventute Philo in opere cui titu-
lus, Quis rerum divinarum hæres sit,
p. 512. E. ἰλίου καὶ τῶ πῶς τῶ ἵασι ἰ-
ἰἰἰἰ, ἡ δὲ ἰλίου καὶ τῶ πῶς τῶ ἵασι ἰ-
ἰἰἰ, & corpus viger, & anima turgescit.
Hodie in vulgaris libris depravatè,
& ἰλίου. Hinc Sufanna senex ob juve-
nilem lasciviam inducitur ab eodem
Nilo Ad Agathium Monachum sect.
xi cap. 1. p. 170. ὅς τῶ ἰλίου ἀνέγειν
ἀνέγειν ἀνέγειν. ad turpem reproboscentes
rabiem. Ita quippe omnino corrigi de-

bet ἀναλίσκω. Atque ii loci mihi autem vellent, ut emendem & compleam Gesta Aldrici Cenomaneſis lib. 3. Miscellan. Baluzian. p. 2. Ipſo quoque adhuc tenera ætatis erat atque pube tenus. Tunc primò is . . . ſe incipiebat. Ipſe quoque adhuc tenera ætatis erat; atque pubertans vel puberſus, aut pubertans, vel puberſenus, tunc primò is eſſe incipiebat. In Gloſſis & Martiano Capella, pubera, pubeda, pubida pubertus. puberta. Hinc pubertanus, pubertenus, puberſenus. Gloſſæ Grotianæ, Pubeda, Iuvenis ſine pube. explico de pube perfectâ, non inchoante.

P. 81. B. ἡ τὴν συνήθειαν. Neceſſariò ex vetere Interpretatione adieci; quamquam aberant à MS.

Ib. C. καὶ οὗτοι φησὶν, ὅτι ἡ φύσις ἀλλοιωμένη. Anaſtaſii Preſbyteri ſive alterius ſcriptoris Collectanea cap. 17. in ſemmate, apud Philippum Labbeum p. 43 Conſpectus novæ Editionis S. Johannis Damasceni, hæc exhibent; ἐπὶ τῇδε ἀλλοιωμένης φύσεως, ἡ τὴν φύσιν ἀλλοιωμένη. ἡ αὐτὴ δὲ ταύτῃ ἀλλοιωμένη. τὴν φύσιν ἀλλοιωμένη. ἀλλοιωμένη. Vitiòſe. Quis enim non ſtatim videat reponendum eſſe τὴν ταύτῃ & ἀλλοιωμένη. Petunt hæc Hæreſim Monothelitæ, ſeu, ut vocantur in Anaſtaſii Bibliothecarii Collectaneis, Hæreſiſ Hæreſiſ CyroſergioPyrrhoPauloPetritæ. Sic enim ibi legendum, aut potius Hæreſiſ CyroſergioPyrrhoPauloPetritæ. Sic enim ibi legendum, aut potius Hæreſiſ CyroſergioPyrrhoPauloPetritæ. Sic enim ibi legendum, aut potius Hæreſiſ CyroſergioPyrrhoPauloPetritæ.

Ib. ἀνθρώπων. De Chriſto verba ſunt Damasceni oratione de Sabbato ſancto, ante medium; αἱ τὴν ἀνθρώπων φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης καὶ δὲ ἀνθρώπων αὐτῶν ἀλλοιωμένης, καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης. In quibus ſcribendum eſt proculdubio, καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης, etiam ex ejuſdem doctōris loco citato ad marginem, lib. 3. Orthodoxæ fidei

A cap. 14. ubi legimus, ἡ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης. paullo poſt, καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης.

P. 82. A. ὡς ἀλλοιωμένη. Dicitur primâ ſyllabâ tranſiit in ἀλλοιωμένη, apud Chryſoſtomum In Pſalmum 95 Et conſimile mendum agnoſces in Hyperechii Patriceſi n. 116. Auſtario 3 Combeſiſ. itemque in Maximo T. 1. p. 68 necnon cap. 3. Tractatus Moraliſ Nili. Contrarium verò vice verſâ ſerui. de uno legiſlatore, poſt medium, in Operibus Chryſoſtomi. & Orat. 80 T. 7. Edit. Savil. ejuſdem B. doctōris p. 484. l. 12.

B. Ib. B. ἡ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης. Eſt ergo ponendum in Latino, ſtabilis & exaltat. Ut & mox, exaltatione ejus, hæc.

Ib. C. ἡ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης. Error Græci, qui Latinam Epiſtolam in ſuam linguam tranſtulit, ortus ex virgula loco motâ. proſtuentibus lacrymis mente, proſtratus. pro, proſtuentibus lacrymis, mente proſtratus.

P. 83. B. ἡ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης. Maſe ab eodem Græco Interprete lectum eſt, cujus annuente praſidio, vice, cujus annuente praſidio; malè verſum, quaſi eſſet ſenſus, quo annuente per praſidium, & ſcriptum fuiffet, quo annuente praſidio.

Ib. ἐκκαλεῖται. Hæc vox repetita, in fraudem induxit negligentem librarium, ut Græca omiſſeret Latinis illis reſpondentia; numquam à via veritatis in qualibet erroris parte deſlexa eſt; cujus auctoritatem, uſque Apoſtolorum omnium princ. pis, ſemper omiſſis Catholica Chriſti Eccleſia. Igitur aſteriſcos poſui. Ac fortè ἐκκαλεῖται, quod extra locum in Græco impreſſo habetur, mutari debeat in ἐκκαλεῖται, & aponi ad deſlexa eſt.

Ib. C. καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης. derogationum odiis. Ignoravit quid apud Latinos ſignificet derogatio Videtur etiam legendum αὐτῶν καὶ.

Ib. καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλοιωμένης. Ac ſi reperiſſet, quam
Xxx iij

ὁ δὲ πατὴρ ἰσοῦς τοῦ υἱοῦ ὡς
 φησὶ ἐν τῷ 1^ο κεφ. 1^ο & 2^ο κεφ. 1^ο
 ὡς υἱός.

P. 85. A. *Philosophus*. Philo De migratione Abrahami p. 418. A. *ὁ δὲ υἱὸς ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*. Nam *ὁμοῦς* ex scriptoris est vitium, quemadmodum *ὁμοῦς* in Gregorio Nysseno De anima & resurrectione T. 3. p. 108. C. At apud Anastasium Presbyterum Sinaitam libro edito post Philocaliam, p. 190. suppleverim ego, [*ὁμοῦς*] & *ὁμοῦς*.

Ib. B. *ὁ δὲ υἱὸς* &c. Non difficile aliis fuisset veritatem detegere, ad vitiacionem Pseudo Chrysostomiane Orationis De Lazaro T. 7. Editionis Græcæ Chrysostomi p. 527. l. 16. *ὡς υἱὸς τοῦ πατρὸς ὡς υἱὸς ὁμοῦς τοῦ πατρὸς* & *ὡς υἱὸς τοῦ πατρὸς*, ita *ὡς υἱὸς τοῦ πατρὸς* & *ὡς υἱὸς τοῦ πατρὸς* &c. aliter. Ea est *ἡ*. Christus habet quidem inquit larvatus scriptor omnia ex natura, tanquam Filius: commemoravit autem, honorem ramittens, ut unum consensum Filii & Patris ostenderet ignorantibus. Joh. xvi. 15. xi. 41. 41.

Ib. *ὁ δὲ υἱὸς ὁμοῦς τοῦ πατρὸς* &c. Locutiones hic suspectæ: alias orthodoxæ, si Usia Hypotalsos sensum induat, qua de acceptione nos alibi. Vide sodes praterea Theodorum Ancyranum De Symbolo Nicæno, & Anastasii Hodegum cap. 11. cuius locum non est quod hic expendamus. Circa Ingenitum S. Cyrillus Homil. Paschali 12. p. 176. B. *ὁ δὲ υἱὸς τοῦ πατρὸς ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*, & *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*, & *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*. Emendandum meo iudicio *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*. Si ergo in Deo nomen Ingenitum, genitum non esse significat, non ex quibus est Deus, sed ex quibus non est, patet. In Chrysostomo etiam Orat. de petitione filiorum Zebedæi, ante medium, vellem, ita *ὡς υἱὸς τοῦ πατρὸς ὁμοῦς τοῦ πατρὸς* non verò, *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*.

P. 87. A. *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*, aut *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*, quod verbum bis sede sua pulsum est per vicinium *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*, apud Cyrillum T. 4. p. 664. B. 870. A.

P. 88. A. *ὁ πατὴρ ἰσοῦς τοῦ υἱοῦ*. Pater, inquit Cyrillus in Thesaurο p. 190. *ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ* & *ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ*. Imaginem suam peculiaris proprietatis habet Filium. Ita enim rectè emendavi vitiosum *ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ*. Sic p. 60. ejusdem Thesauri dicitur, *ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ*. Et Dialogo 7. de Trinitate p. 644. *ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ*. In Johannem verò lib. xi. p. 973. *ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ* 995 *ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ* iterum. Deridicula porro & perabsurda lectio parer apud Nilum lib. 2. Epist. 19. *ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ* & *ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ*, & *ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ* & *ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ ὁμοῦς τοῦ υἱοῦ*; ubi facillima verissimæque occurrit conjectura, *ὁμοῦς*. ad hunc sensum; Quandoquidem propriis famulis vestium & vestitum non libenter suppeditas, cur te scilicet ostendas, quasi in alienos extrinsecus advenientes petulantes improbos, & nugatores facultates tuas profundas?

Ib. B. *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*. Hoc est, *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς* &c. ut malim legere in Tito Bostrensi Ad Luc. xvi. 1. Docet nos historia & antiquitas Ecclesiastica, Apollinatem instar Protei varium, de Trinitate & Incarnatione diversimodè scripsisse; atque apertè quidem circa posterius mysterium blasphemasse, circa prius verò aliquando Catholicè locutum, amplectendo fidem Nicænam *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*, deflexisse interdum vel ad Sabellianismum, vel ad Arianismum, & quemadmodum hoc in loco distinxisse gradus dignitatum, quæ est *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*, & *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*, ut eleganter observat Gregorius Nazianz. Orat. 31.

P. 89. A. *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*. Contra sensum in Clementis Alexandrini libro de salvando divite, n. 31. *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*, & *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*, & *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*, & *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*. Quæ conjectarunt, *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς*. Sed *ὁμοῦς τοῦ πατρὸς* esset vicinior. Ceterùm doctrina hac omnem superas naturam mortalem; ut nec expectes quæ à se effugias, sed ipsa inquit

ras, quis dignus sit cui bene fiat.

Ib. B. Βασιλειος. An hæc Epistola sit illa Basilii interpolata, de qua superius, juxta eum ignatissimis scio.

P. 92. A. *Οὐκ ἐκινῶμενος*. Basilii
Epist. 82. *ὁ μὲν οὐκ ἐκινῶμενος ὑμῶν,
ὁ ἀντίκτως αὐτῶν οἷον βιβλίον, ὁ ὑπερ-
αὐτῶν ὑποδιδάσκων* De spiritu vero sancto
non novi me vel petiisse ab ipso, Apollina-
rio, vel ultro mihi sum accepisse librum.

1b. B. IVANOV Proppter varias le-
ctiones, & additamentum in fine, hanc
Epistolam edendam censui Tu verò,
lector, conferes cum impressis 209.
208 unâque consulens Basilianas Com-
bessii observationes T. a. p. 367. 368.
369.

P. 94. A. *πριβὺς*. Voces *πριβὺς* & *πριβιδαι* vulgarissimæ: minùs notæ, & ideo notandæ *πριβιδες*, tribunatus, in Andrea Cretensi De S. Georgio p. 179. B. & *πριβιπιεύς*, tribunus notariorum, & tribunus notarius, Epistolâ Theonori Leonicensis De martyrio Ciryçi & Julittæ, in Triumphis Martyrum Combesianis p. 233.

Ib. *Φαρμακούς*. Sive *Φαρμακίας*.
 ὅπως αὖτ' Philo lib. quòd deterius po-
 tiori insidiari soleat p. 162. ἐπὶ Μαυ-
 ρίᾳ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ τῇ σματι, σφί-
 ρις, ὅς *Φαρμακίας* ἰομαίει, & *Φα-
 ρμάτω*. Ita rectè leges, expuncto im-
 portuno. Grammatici ejusdā glos-
 semate. Quod sequitur ad marginem
 verbum *ἑστιμῶν*, commune est, æ-
 que aded' facili conjecturâ reddetur
 Cæsario Quæst. 109. in loco illustris
 πᾶς ἐν ταύτῃ γῆρ' αἱ παρ' αὐτοῦ γυναικες
 ἐσθλαμαίνονται, ἐσθλύνονται πᾶσαι,
 ἐσθλύνονται, αὐτὰρ ἐν βρείφῳ *ἑστιμῶ-
 νω*, (vulgò *ἑσθμύνωτω*, *proclitac.*)
 μὲν ὑπὸ τ' αἵματι βιαζόμεναι ἑσθλύν-
 ονται, ἢ τῇ ἰατρικῇ σφουδαίοντι, ἢ τῇ
 γῇ σφουδαίνουσι, ὡς *Αμαζόνες*, πᾶσι δι-
 ᾶται, Quo modo eodem tempore *Amazo-
 nes* apud nos & concipiunt & pariunt
 plurima, gemelloque partu edito, ambos
 infantes conservant, nullatenus per astra
 constricti, ut interitant, aut solo allidant,
 & infans Amazonum, miseros terra dis-
 solvendo, mandent

A Ib. B. ἡ γὰρ μοι παρ. Af. add. ὁ ἀλ-
γῆ. ex quo conjectat Combefsius, ὁ
μὴ ἀλγῆς. Sed rectius, meo quidem
judicio, vir doctus animadvertisset, et
esse correctionem ei, ut omnino vera
lectio sit, ἀλγῆ. Hoc etiam, dum aliud
agimus, hic notandum, videri men-
dum fuisse Basilii Seleuciensis loco.
Orat. 31. post medium, ὃ δ' Πότρεος
~~ἀπαρχόμενος~~ τῆς ψήμασι. Petrus autem
stupens super has oratione. Et scribi de-
bere ἀπαρχόμενος, valde dolens.

1b. μα'τ'η. Ad Joh. viii. 52. Cy-
rillus Alex. ιδού γ' ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἡ-
μίζουσι, ὅς ἐστι μα'τ'η αὐτῆς λαλῶντες μα-
τ'ης, ἡμεῖς αὐτοὶ τῶν μα'τ'ης ἐλά-
χομαι. Qui locus ut possit intelligi, sic
mecum legendustibi est, ὅτι μα'τ'η αὐ-
τῆς λαλῶντες μα'τ'η. Ecce Judæi quæper qua
defendere se existimant, quasi non abs-
te convincuntur ei Christo dixerint, per
hac ipsa mendaces magis arguuntur.

Id. C. $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\mu\eta\tau\iota$. In hac confini-
lisque originis vocibus sæpe aberrarunt
antiquarii. Sic verbi gratiâ, ceterum
invenies in Asterio Encomio in princi-
pes Apostolorum Petrum & Paulum
Edit. Combefl. c. 128. B. $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\mu\eta\tau\iota$
pro $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\mu\eta\tau\iota$, in Euchologio
Goar p. 478. 808. $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\iota$ & $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\varsigma$
pro $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\iota$ & $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\varsigma$, in Maximi
Actis p. 1xxxv. $\delta\upsilon\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\iota$ pro $\delta\upsilon\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\iota$.
His adjungendus est Cyrillus Alex-
andrinus, apud quem Vol. 1. P. 1. p.
55. C. $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\mu\alpha\delta\iota\varsigma$, V. 2 p. 48. B. $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\mu\alpha\chi\iota\iota$,
V. 4. p. 442. B. $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\mu\alpha\delta\iota\varsigma$,
V. 6. P. 3 p. 13. B. & V. 7. P. 1. p. 55.
C. $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\mu\alpha\delta\iota\varsigma$, reformari debent
in $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\mu$. cum ex sensu, tum ex aliis
eiusdem Patris locis, V. 1. P. 1. p. 167.
E. 348. E ubi fallitur Interpres, P. 2.
p. 161 A. V. 2. p. 128. C. V. 3. p. 633.
A. V. 4. p. 163. B. V. 5 p. 476. C. V. 7.
P. 2. p. 15. A. 235. C. Vide Agellum
in Notis ad libros contra Nestorium.
Demum hæc Commentarii trium Pa-
trum in Canticum Canticorum p. 753.
D. T. 4. Biblioth. Græcolat. $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\mu\alpha\delta\iota\varsigma$
& $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\mu\alpha\delta\iota\varsigma$ $\epsilon\iota\mu$ $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\varsigma$ $\epsilon\iota\mu$ $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\varsigma$, indi-
cans textum Scripturæ Pl. xxxiii. 9.
 $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\mu\alpha\delta\iota\varsigma$ & $\iota\delta\eta\iota$ $\epsilon\iota\mu$ $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\varsigma$ $\epsilon\iota\mu$ $\chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\varsigma$.

Gustave

Gusto & videte quoniam suavis est A Dominus.

P. 96. A. A. *Adon*. Exhibet hanc Epistolam exemplar viti dignitate, pietate, aequitate, humanitate, eruditione illustis Achillis Harlæi, post aliam Libanii, quæ inter Basilianas obtinet numerum 156. Inde sequitur in eodem optimæ notæ codice, Βασιλῆς, οὗτος τις ἐκ τῶν βασιλέων. Δέλωται οὕτως &c. Basilii 157.

P. 97. C. Βασιλῆς τῇ μεγάλῃ βασιλῇ Θεοδοσίῃ. In primo c. codicibus, emendatæ naris Criticus adnotaverat, ἡ βασιλῆς αὐτῇ, ὅτι οὐκ ἔστι βασιλῆς, ὅτι οὐκ ἔστι βασιλῆς. Hoc est, ista Epistola, neque ex sensu, neque ex dictione, videtur esse magni Basilii.

Ib. οὐκ ἔστι. Inter emendationum conjecturas nemo nescit eas, ceteris paribus, esse meliores, quæ minùs recedunt ab adulterata scriptura. Quapropter in Encomio S. Georgii per Gregorium Cyprium Patriarcham CP. n. 19 ad Aprilis xxiii. maluisse οὐκ ἔστι, quàm οὐκ ἔστι, quod magis accedat ad οὐκ ἔστι. Vide locum, non refragaberis.

P. 98. A. *πῆξας*. A. *πῆξας*. Unde ἐπὶ πῆξας, ἐπὶ πῆξας. Primum verbum reponi volo apud Cyrillum In Zachariam n. 111. πῆξας ἐπὶ πῆξας πῆξας. non autem ἐπὶ πῆξας. suis inhaerentibus erroribus. Secundum Homil. 4. Origenis in Jeremiam circa medium, ἡ δὲ οὐκ ἔστι πῆξας καὶ ἐπὶ πῆξας (Editiones ἐπὶ πῆξας) πῆξας. quo loci negatio malè omittitur à Hieronymo.

P. 99. B. *ἀργύρας*. Metaphora elegantius Andreas Cretensis de Virgine Deipara, Auctar Combefis. i. c. 1309. D. ὡς αὐτὴν ἐν ἡρώεσσιν, ἡ δὲ ἡρώεσσιν ἀργύρας, ἡ δὲ ἀργύρας ἐν ἡρώεσσιν. ἡ δὲ ἡρώεσσιν ἀργύρας, ἡ δὲ ἀργύρας ἐν ἡρώεσσιν. Id est, Benedicite tu in mulieribus, tellus illa à Deo culta, quæ nec satam nec rigatam vult nostra spicam, velut in acervo in utero gestat. Quem locum ed protuli, & in Latinum transtuli sermonem, quod à vi-

ris doctis non intellectus, magnà vi sollicitatus fuerit.

Ib. *ἀργύρας*. Cyrillus Alex. ad Joh. xi. 49. ὁ δὲ λαὸς ὁμοῦ μετ' ἑαυτῶν πῆξας, τὸν φανερὸν αὐτοῖς ὁ πῆξας ἀργύρας οὐκ ἔστι πῆξας, ὁ φανερὸς ἡ Χρῆς, ὁ δὲ ὡς ὁ πῆξας τὸν λαόν, ὁ δὲ ὡς ὁ πῆξας. An ἀργύρας, vel ἀργύρας, ut sit. Quod occultè moliebantur Iudæi, hoc apertè suadet eis ut faciant eorum Pontifex Caiphas, & Christum interficiant, quasi pro gentis hoc dicens, qui aut quod tamen gentem injuriā afficiebat. Potes etiam hic complere c. Cod. Reg. 2021. lacunulas Epistolæ 187. Greg. Naz. hoc παῖς, οὗτος ἀδελφὸς, ἀδελφὸς. & ἵππος δὲ ἀδελφὸς.

Ib. C. *Amphilochii*. Inbgnis ista Epistola non potest esse Basilii, ut legenti patebit; sed est Synodica Amphilochii, quæ, meo quidem iudicio, respondet Synodice Episcoporum alterius provincie, qui circa Macedonii Hæresim de Spiritu sancto fluctuabant & dissentiebant: Doctrina autem tota est Amphilochiana, Basiliana, Gregoriana.

P. 100. A. *ἀποδοῖς*. Minimâ mutatione plurimùm adjuvabis Cyrillum, si ubi ediderunt, ἀποδοῖς, reponas ἀποδοῖς, & interpretationem ad id vocis exigas. T. 3. p. 812. D.

P. 101. A. *ὡς ἡμεῖς*. vel *ὡς ἡμεῖς*. Indubie corruptus est locus S. Chrysostomi Orat. in illud 1. Tim. v. 9. *vidua eligatur* &c. post initium, ἐπὶ τῇ μὲν & ἡμεῖς ἐλάττω, ἡ ταύτην πῆξας, ἡμεῖς ἐλάττω, ἡ ταύτην πῆξας, ἡμεῖς ἐλάττω, ἡ ταύτην πῆξας, ἡμεῖς ἐλάττω. Nam pro eo quod scribi debet ὡς ἡμεῖς, malè ἐλάττω scribitur. Angli suo more longius abeunt. Contrà in Vita Chrysostomi Metaphraslea cap. 32. p. 410 l. 9. apud Savil. ὡς ἡμεῖς sedibus suis extrusum est per ὡς. ὡς ἡμεῖς ὡς ἡμεῖς. At apud Macarium Hom. 40 Interrog. 2. *ψαλὸν* pro *ὡς* legitur, ut & animadverteram antequam Codices Regios vidissem.

P. 102. A. *πορεύσιντες μαθητεύοντες*. Ita multi Matt. xxviii. 19. Alii in-

merorum commentarijs illustratam
proferam ? Pro more Criticas obser-
vationes. Primò itaque lego Epist. 186
lib. 1. S. Nili, *ἵσως μὴ ἀπευθύνῃς τὴν
χρῆσιν αὐτῆς ἡ ἀποστολῇ, ὥς τὴν παλαιότητα
αὐτῆς ἀναδελφῇ.* &c. verò, *ὡς καὶ δεσποῖς τοῦ
charismate intrepidatῆς, & perselutis-
sima imperturbabilitatis.* Deinde verò
Eusebium Meursij corrigo In Cantico-
rum Canticorum p. 10. *ἄλλοι δὲ ἐκ-
θαρσίαν ἔχοντες ἀλλήλους ἴσως, ὡς καὶ ἀπο-
στολὴ ἐφ' ἡμῶς ἀδελφῇ ἀποστολῇ.* Hoc
est, *Aded autem rursus esse debet qui
cum Deo loquitur, ut affectum impe-
tus vacillatæ perturbationis subiciat.*

1b. ἀιδλως. Non me lateat, pleraque meas Notas magis esse observationes ad alios auctores, quam elucidationes ad meos. Id si quis virio vertetur, potest eas non legere. Contra egocenseo, in hoc genere operis atque in hac luce litterarum, pauca declaranda esse: nullam autem intermittere occasionem adjuvandi eos qui veteres libros versant, mendarum scrupulos removendo, hoc verò in laude pono. Igitur Nota præfens erit ad Johannem Calecam Sermone habito Dominica autem exaltationem S. Crucis, apud Greterum c. 1371. ὁ ἀιδλως τῆς Ἰουδαίας διήγησε ὁ πατρίων σου σφραγισμένη τῶν ὁ καταδικαστοὶ ὡς κηκοῦνται ὁ σαυτῶνται. ἀλλὰ ὁ ὕψος ὡς αὐτὸν ἀντίβειν ὁ ἀιδλως. nempe longe præstantiorum fore lectionem, ἀιδλως quam ἀιδλως immutabilem. Iudasque universim impulis Diabolus, ut calumnias eam Christum incessanter, & tamquam maleficcum condemnarent, & mortis adjudicarent. Verum sic quoque invictum & inexpugnabilem reperit.

1b. B. *Epistola Dominici* Gradenſis Epistolam & Petri Amio-
cheni Responſum vidit in MS. Regio
magnus antiquitatis Ecclesiasticæ in-
dicator Petrus de Marſa, egitque de
iis in Diſſertatione de Primariis num.
21. & 26. Fuerrunt autem Petrus & Domi-
nicus viri celebres ſæculo xi. medio Ac
de Patriarchatu Gradenſi ſeu Aquile-
ienſi & Veneto multi fuſe diſſerue-

A runt; nosque diligentia sua ab onere
Notam hic conficiendi levavere Unde
superest ut inspicimus titulum Episto-
lae Domitici. Is Codice Regio Scoria-
lensi ita concipitur; Δομιτίνου πα-
τριάρχου Γραδίστου & Ακωνίας ἐπιτο-
λῇ τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου πατριάρχου, ἐκ τῆς
ἀρχαίας ἀγίου. Sed fortè legendum Γρα-
δίστου. Domitici Patriarcha Gradenfis.
Nostra lectio ὁ Γραδίστου, videtur or-
ta ex imperitia Græculi scriptoris, qui
puravit nomen esse substantivum, ideo-
que adjecit articulum. Scribi ergo de-
bet, ἱεροῦ πατρὸς Γραδίστου & Ακωνίας
ἐπιστολῇ τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου. Nisi hic relatum
adjectivum Gradenfis ad nomen Eccle-
sia, Græcè conversum est in τὸ Γραδί-
στον. Sinque retinebitur ὁ Γραδίστου. Aut
Γραδίστου. Si quidem in Notis anti-
quis Gradenfis & Gradenfis exara-
tum invenitur.

P. 109. Β ἀρχονίας. Hesychius
Hieroilogus. De laudibus Mariz, sta-
tum post initium; τίς ἴδι, τίς ἰκονοῦσι
ἐκ ἀρχονίας ὁ δὲ περὶ ἀρχονίας ἀνδρ-
ῶν ἐκαστοῦ αἵματος; An, ἀρχο-
νίας pro ἀρχονίας. Quis vidit, quis
audivit ab antiquioribus, quid antea
ager mentis produceret speciem?

P. 110. A. οἰκοδομῶντες. Post Philonem in fragmentis p. 119. A. lin. 2. de septem mundi miraculis; αὐτὸς ὁ θεὸς οἰκοδομῶντας, πᾶσι μακροῦς χρόνου. legendum, οἰκοδομῶνται. Ex quibus nullum emolumentum provenit conditoribus, præter patriam gloriam. Est scholium Nicetæ Serrensis ad Orationem 20. Gregorii Nazianzeni. Homil. 19. Basilii Seleuciensis, ubi de Abrahamo, οἰκοδομῶντας θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς οἰκοδομῆς, ἢ οἰκοδομῶντας θεοῦ οἰκοδομῶντας, vel fortè οἰκοδομῶντας.

Ib. C. *extinguuntur* Si quem
fortè remorentur verba Rattrami lib.
4. contra Græcorum Opposita cap. 11.
p. 111. *Rogo, qua sit ista sapientia, vel
sacra zelus religionis, ut circa Romanos
non passantur Imperatores Græcorum,
quod in toto sustinet orbe universalis
Ecclesia, & velint à sua consuetudine*

nec Romanos nec Occidentales discrepare; quamquam Orientales multis modis separentur varietate. Hæc ipsa Constantinopolis unius consuetudinis est more contenta. sciat is facili emendatione scribendum esse; varietate; nec ipsa.

Ib. ἡ ὑπογραφή αὐτοῦ ὡς. Unam Verbi incarnati naturam, substantiam, essentiam, personam; duobus naturis, divinā & humanā, constantem.

P. 111. A. τῆς ἐπιστολῆς ἰουστίνου. Existat manu scripta Epistola hæc in multis Bibliothecis: atque ea propter à doctis viris pluribus lecta est, & citata sæpe: integra verò Græcè, quod sciam, nondum edita fuit. Damus è MSS.

Regiis octo, interdum inter se admodum diversis. Et Codex quidem 912. titulum præfert; τῷ ἀρχιεπίτῳ πατριάρχῳ Ἀντιόχειας ἀρχιεπίτῳ ὡς τῷ ἀρχιεπίτῳ ἀρχιεπίτῳ Γερμανίῳ, ὡς Ἀκυλίῳ, ὡς ἡ μὲν ἡ δὲ, ὡς μὲν ἡ ἀκουστέῳ ποτὶ, ὡς ἡ μὲν ἡ πατριάρχῳ τῷ ἀρχιεπίτῳ ἀρχιεπίτῳ, ἡ ὡς τῷ ἀρχιεπίτῳ. Πῶς &c. Hoc est, ut legitur in Catalogo Bibliothecæ Monachienfis; Patriarcha Antiocheni Responsio ad Archiepiscopum Gradensem vel Aquileia, Non esse tolerandum nec prius auditum, Archiepiscopum loci illius vocari Patriarcham; & de Azymis. Nec differe inscriptio in Exemplari 1473. nisi quod Γερμανίῳ habet. In MS autem numerato 696. legitur; ἡ ἀρχιεπίτῳ πατριάρχῳ Θυνάτιος Ἀντιόχειας τῷ μακάριῳ, ὡς τῷ ἁγιωτάτῳ Βενέτιῳ ὡς Ἀκυλίῳ. Id est; Sanctissimi Patriarcha Theopoleos Antiochia magna, ad Episcopum Venetiarum seu Aquileia. Codice autem 1612. qui valde interpolatus est; Ἐπιστολὴ ἀντιόχειας Πέτρου πατριάρχῳ Θυνάτιος μακάριος Ἀντιόχειας, ὡς τῷ ἀρχιεπίτῳ Ἀκυλίῳ, ὡς Βενέτιῳ, ὡς τῷ μὲν αὐτῷ ὡς πατριάρχῳ, ἡ ὡς Ἀρχιεπίτῳ. Τῷ Θεοφιλεστάτῳ, ἰουστίνου διαπύτῳ μου καὶ πνευματικῷ ἡμῶν ἀδελφῷ, τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Βενέτιῳ, (pro Γερμανίῳ) Πέτρου ἱερέα τοῦ πατριάρχῳ Θυνάτιος μακάριος Ἀντιόχειας, χαίρειν. Epistola responsoria Patri Patriarcha Theo-

polis magna Antiochis, ad Archiepiscopum Aquileia, seu Venetiarum; cum ne ipsum se existimet esse Patriarcham, tum de Azymis. Religiosissimo, Co-Angelico domino meo & spirituali nostro fratri, Archiepiscopo Gradeni. Petrus misericordia Dei Patriarcha Theopoleos magna Antiochia, salutem. MS. 1612. Ἐπιστολὴ Πέτρου Ἀντιόχειας. Τῷ Θεοφιλεστάτῳ διαπύτῳ ἰουστίνου καὶ πνευματικῷ ἀδελφῷ τῷ ἀρχιεπίτῳ ἁγιωτάτῳ Βενέτιῳ Ἐπιτολίῳ, Πέτρου &c. Denique 1996. Τῷ Θεοφιλεστάτῳ ἰουστίνου διαπύτῳ καὶ πνευματικῷ ἀδελφῷ τῷ ἀρχιεπίτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Βενέτιῳ Ἀντιόχειας, Πέτρου &c. Nec multum recedit Liber Cæcæus 147. apud clarissimum Lambecium, dum ostendit, Τῷ Θεοφιλεστάτῳ ἰουστίνου διαπύτῳ καὶ πνευματικῷ ἡμῶν ἀδελφῷ ἁγιωτάτῳ Βενέτιῳ Ἀντιόχειας, Πέτρου ἱερέα τοῦ πατριάρχῳ Θυνάτιος μακάριος Ἀντιόχειας. Πῶς &c. Itaque Βενέτιος. Βενέτιος. & Βενέτιος. aperte corruptiones sunt scripturæ veræ Γερμανίος. At Επιτολίος. Ἀντιόχειας. & Ἀντιόχειας, meo quidem iudicio, derivarunt ab Ἀκυλίῳ Aquileiensi. Aquileiensi. Omittebam titulum breviorē existentem in Alexii Aristini Epistolarum quæ dicuntur Canonice Synopsi; Πέτρου Ἀντιόχειας ὡς τῷ Βενέτιῳ. Γάρον ὅ γ' ὡς ἡ πατριάρχῳ ποτὶ Ἀλεξίῳ Petri Antiocheni ad Venetum. Vixit autem iste sub Patriarcha Domino Alexio, Studeat prædecessore Michaelis Cerularii.

Ib Θεοφιλεστάτῳ. Philo De Joseph, p 155. Βενέτιῳ ὡς τῷ Θεοφιλεστάτῳ ὡς τῷ Θεοφιλεστάτῳ. f. Θεοφιλεστάτῳ. In Scholio autem 6 in gradum 10. Climaci Θεοφιλέως mutandum in Θεοφιλέως.

Ib Β. πῶς. Volo hic proponere varias opiniones circa comma difficillimum, n. 23. Vixit Eudocia Martyris in Actis Sanctorum Martii I. ut eligat quisque quam voluerit MS. διὸ καὶ ἀλλομα. ψυχῇ ταύτης τῷ ὡς τῷ Θεοφιλεστάτῳ. Ex paraphrastica versione Petri

Μιχαὴλ ὁ Κεργυλάειος. Μιχαὴλ Κεργυλάειος Cod. Reg. 2423. Μιχαὴλ Κεργυλάειος, quemadmodum apud Glycam. A Bassamone ad cap. 1 tit. 8. Nomocanonis ὁ Κεργυλάειος Μιχαὴλ nuncupatur. & Κεργυλάειος simpliciter apud Allarium Dissertatione 2. de libris Ecclesiasticis Græcorum p. 157. Ejus, ut & Petri Antiocheni contra Latinos Epistole in multis Bibliothecis reperiuntur, & à viris doctis solent citari: hancque ferè totam Annalibus suis inseruit Baronius anno 1034. sed Latinè tantum. De Michaelē suppleri debet Pittacium Legatorum Romanorum, in Allatio De libris Ecclesiasticis Græcorum p. 167. per eundem libellum seu chartam excommunicationis, in Conciliis post Leonis IX. Epistolas; Græca nimirum per Latina. Μιχαὴλ inquit χαλμυρὸς ὁ καρεῖν ἡμῶν Λαοὺς ὃ πάτα ἰσχυθεῖς. κα. . . . . κατὰ φρόνησιν. Latine; Michael litteris domini nostri Leonis Papa admonitus, resipiscere contempsit. Repono μεδωλῶν. Nam ibidem apud Allatium p. 168 B. & C. ἰδὲ καὶ μεδωλῶν. in Conciliis est, nisi resipiscerent. & nisi fortè resipuerint. Cæculari Decretum Juri Græco-Romano addendum aliàs edidi.

P. 137. A. αὐτῶν. Ignorabiliter dictum Philoni libro de plantatione Noe p. 228. E. ὥντα γὰρ ἐκ ἐνλας τῷ τῷ πλοῖν (ἔν) τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ ἔχει ὁκείν. nisi se se offerret ὥντα, claro sensu. Benevolentia enim est, voluntas ut proximo conveniant ipsa bona propter eum.

Ib Βεστιαρίτῃ. Vestiarita. Per ea quæ ab insignibus viris observata fuere, explotet faciliè diligens lector joculare nonneminis erratum. Is repertum inter Officia Palatii Βεστιαρίτῃ, putavit esse bestiis curandis præfectum, ideoque vertit Bestiaritem, & marginem ineptâ glossâ maculavit, Aliu διεμαλώμεν, immemor suæ paullo ante præcedentis interpretationis, & ἀφελῆται. Protovestiarites.

Ib. B. ἀπλῶς. Quæst. 176. Cæsarîi, ἔδν τῷ ὅτῳ ἀπλῶς καὶ ποιητικῶς ὁ νόμος. L. ἀπλῶς. Ut Quæst. 188.

A. καὶ ὃ καὶ πρὸς ἀπλῶς ὁ νόμος.

Ib. C. κατὰ τὸν. Similiter vero meâ quidem sententiâ ad istud triviale nomen produceretur compendium scripturæ, quod Leo Allatius licet in MSS. tractandis subactus, legere tamen non potuit, lib. 2. de consensione Ecclesiæ utriusque cap. 12. c. 675. hoc pacto; ὃ ὁ ἀδελφὸς ὃ κατὰ τὸν νόμον τῷ Ἀμνῶν ἀπλῶς. Id est, tradidisse verò Christianam quandam mulierem ei qui in castro personam Amora referebat, facebatur.

P. 138. A. B. κατὰ τὸν. Intelligit Fredericum, tunc Diaconum & Cancellarium, postea Romanum Pontificem; quem οὐμῶντα de projecto pittacio in sacra mensa à Legatis Romanis contra Patriarcham Michaelē, quod producit Leo Allatius Dissertatione 2. de libris Ecclesiasticis Græcorum, ita nuncupat p. 163. Φιλεξως ἀπλῶς ὃ οὐμῶντα. Sed fortan eodem errato quod cernitur initio Αἰθιονίς Synodi vii. & scribendum, κατὰ τὸν. qui & à Græcis κατὰ τὸν εἰρημῶντα dicitur, & κατὰ τὸν εἰρημῶντα.

Ib. B. ἀφελῶν. Participium reddendum S. Nilo Ad Agathium cap. 2. in Opusculis p. 86. 87. Contra avaros; ἵνα ἀπλῶς ὃ οὐμῶντα κατὰ τὸν νόμον, τῷ Ἀμνῶν ὁ ἀδελφὸς ἀφελῶν ἰδῶνται, τῷ ὃ, αὐτῷ ὁ ἀπλῶς ὁ κατὰ τὸν νόμον, αὐτῶν ὁ κατὰ τὸν νόμον ὁ κατὰ τὸν νόμον. Ut duplici pena convenerentem adjudicet, alteri quidem, pro eo quod imbecilliores spoliando injuriâ affecit, alteri verò, quoniam qua eorum bona abstulit, ea aliis congregavit ad vita flagitiosa materiam. Sed & parâ errato leges in Josepho lib. 9 cap. 2. p. 305. f. ἀφελῶν, pro ἀφελῶν. ὁ πλῶς δ' ἔδν, ὁ ἀφελῶν. Vcr. Interpr. Qui nihil valent vilo, nec parvum. Et lib. 16. cap. 12. ἀφελῶν ὁ δ' ὁ κατὰ τὸν νόμον ὁ κατὰ τὸν νόμον. Sic enim adempturum ab eo ira plenum.

Ib. C. φῶς ὃ πλῶς. Ab Allatio in

Tu, si quidem iuxta (X) regulam quadragesima dierum imposita fuerit penitentia multa.

Ib. § 8 τὸς μοναχοῦ &c. Ibidem Græci; si quis Monachus in Episcopum promoveatur, carnes manducas instepidæ. Et Monachi parvæ vexatæ agitudine, carnibus vescuntur. Communiter autem omnes pinguedine porcina utuntur. Ibidem in Acculationibus Græcorum contra Latinos cap. 59. Monachi eorum manducant adipem, & pinguedinem suillam, qua carnibus adnascitur; hoc est lardum; & prætætu cuiusvis, etiam exigui morbi, carnibus vescuntur Monachi & Laici in magna Quadragesima: & si quis Monachus ordinatur Episcopus, impura carnes manducat Adde quæ in Humberto Contra Græcorum calumnias sub finem & ad finem: itemque Theophanem Chronici p. 368. A. Theophylacti Epistolam citatam Juris Græco-Romani p. 320. Ut de cæteris nihil dicatur.

Ib. § 8 τὸς ἀσέβητου &c. Adversus Latinos Græci ibidem apud Stevartium p. 410. Septimanam adulo casei dicant non agnoscentes, carnes comedunt. Similique modo Index Acculationum cap. 53. Non agnoscunt Tyrophagam hebdomadem, ab esu casei sic nominatam: sed in ea vescuntur carnibus. Mox quæ uncis conclusi, desumpta sunt ex MS. 1376.

Ib. § 1 τὸς σαββατοῦ παύειν. Photius Epist. 2. n. 5. § ἀρῶν, ὡς αὐτὸς ἐκθέσκει, ὡς τὸ σαββατοῦ παύειν μετὰ τῆς ἑβδομάδος. ὡς τὸ ἐκ μὲν τὸ σαββατοῦ παύειν, ὡς τὸ ἐκ τῆς ἑβδομάδος παύειν. Ubi nihil volo asserant in verbo παύειν.

P. 143. B. § 1 τὸς λειτουργίας. In Indice objectorum Latinis per Græcos, num. 11. ex Stevartii ejusdem Observationibus in Calecam; Sive sit Episcopus, sive Sacerdos, ipse solum oblationis fit particeps. Ceteros sive in sacris Ordinibus constitutos, sive Laicos, osculo oblationis particeps faciunt. &c. Post eundem Manuelem Calecam in Erroribus Latinorum, p. 412. Partici-

pationem sancta communionis non similiter ut nos Græci perficiunt; sed dicunt, quod qui Missam celebrat, accedens osculatur volentem communicare. Et Auctor libri Θεῖς Φεῖς ἔχει τὸν λαόν, citatus à viris doctis; ἀρῶν ἐκ τῆς ἑβδομάδος ὡς παύειν μετὰ τῆς ἑβδομάδος. Hoc est; Azyma celebrantes, non sumunt uti nos; sed loco sumptionis invicem osculantur. Quibus adde Marcum Ephesium in Liturgiis Græcis Morelianis p. 143.

Ib. C. Mixed ζῆλον ὅτι τὸς φέροντες. I. Cor. V. 6. Gal. V. 9. Nihil respondemus ad Græcorum objectiones. Neque enim responsionem merentur: quam tamen sæpe & à multis tulerunt De hoc autem textu certum est, antiqua exemplaria, cum ab Interpretibus & Patribus tractata, tum quæ ad nos usque pervenerunt, habuisse ac habere, aut φέροντες, aut ζῆμον, aut δολῶν, aut etiam δολῶν.

P. 144. A. τὸς τῶν ὁσίων τῶν ἀσέβητου. Nicetas Choniates in Ilacio Angelo; Ἀρῶντες ὡς Ἀλαμάνος ὁσίων τῶν ἀσέβητου ὁσίων τῶν ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος. Apud Alemannos & Armenios sacrarum imaginum adoratio aquæ interdita est.

C. P. 145. A. ὁ κύριος φράσκει τὸ μακαρίον. Sollemnis Epistolica clausula; quæ admonet me, ut illam Fulberti Carnotensis supplicam, Epist. 7. Vale in infinitum Angelo magni consilii. [Deus] te consule Christo servos. Vox Deus abest à libris editis.

Ib. B. Πέρην Οὐνιάδης. De hac Oratione seu Epistola Johannes Vercus CP. Patriarcha Apologetica 2. Oratione, in qua emollic multa & mutat; Georgius Metochita De processione Spiritus sancti lib. 5. Baroniused annum 1054. ubi multa ex ea Latine adducit; & Leo Allatus, tum alibi, tum multis in locis lib. de confessione utriusque Ecclesiæ. Titulum habet Cod. Reg. 604. Πέρην Ἀποστολικῆς ἀρχιερατικῆς καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας. MS. autem Cæsa-

150. 247. τῶ θειοθεταῖ, οὐδαμῶς ἔ
 πρὸς τὴν αἰσθάνειαν τοῦ, τῶ μα-
 χαριώτερος ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντι-
 νου πόλεως ἰσὺς Ρώμης, ἔτι ἐκ τῶν ἀρχαίων πα-
 τριάρχων, Πέτρος ὁ ἀπὸ τοῦ ἀρχιεπισκο-
 πῆς Θαντοῦ μὲν ἄλλος ἀποχρίσας. ὅσα.

P. 146. A. λαοδάνειν Emenda Cyril-
 lam Alex. lib. 6. in Johannem p. 616.
 D. ὁ δὲ, ἡμῶς εἰδὼς, ἡ δὲ αὐτοῦ αἰσθάνει-
 ας, ὡς ἡμῶς αἰσθάνει, ὡς ἡμῶς αἰσθάνει
 αὐτὴν λαοδάνειν βασιλεῖς ἰσὺς. non
 λαοδάνειν. Has enim verba, Nos sci-
 mus, incomparabilis fastu surgere de-
 prehendentur ab is qui mentem igno-
 rantem se persequuntur. Item n. 8.
 Commentarii in Michæam, T. 3. p.
 397 C. εἰ δὲ ἡμῶς συνεχθῶν τὴν καρ-
 πὺς, κατὰ λαοδάνειν τὴν πῶς ἐν φύλας.
 Legito, κατὰ λαοδάνειν, ἀ κατὰ λαοδάνειν
 si vero comportati fuerint fructus, custo-
 des obliviscuntur laborum.

P. 147. B. αὐτοῦ αἰσθάνειν. Locum α-
 αὐτοῦ αἰσθάνειν occupat illi contraria αὐτο-
 ζία, in his Josephi Thessalonicensis
 De Cruce, apud Gretserum c. 1205.
 D. οὐδαμῶς ἔτι αὐτοῦ αἰσθάνειν (I. δὲ α-
 αὐτοῦ αἰσθάνειν) ἔτι αὐτοῦ αἰσθάνειν, ἔτι αὐτοῦ αἰσθάνειν
 αὐτοῦ. Consimili modo φιλανθρωπίας in-
 venies in Cyrillo Alex. ad Michæam n.
 65. p. 460. C. cum sensus exigat ἀφι-
 λανθρωπίας. At ibidem n. 59. ubi, ἀφι-
 λανθρωπίας ἡμῶς ἀφ᾽ ἑαυτῶν πῶς
 φιλανθρωπίας πῶς ἀφ᾽ ἑαυτῶν, τὴν δὲ ἡμῶς ἀφ᾽ ἑαυτῶν
 πῶς ἀφ᾽ ἑαυτῶν, &c. scribi debet,
 ἀφ᾽ ἑαυτῶν, & τὴν δὲ ἡμῶς ἀφ᾽ ἑαυτῶν
 ἀφ᾽ ἑαυτῶν. Quibus adde correctiones has,
 apud Marcum Eremitam De Baptismo
 Interrog. 4. αὐτοῦ αἰσθάνειν. Greg. Nyss. lib.
 2. in Psalmos cap. 16. p. 361. D. αὐτοῦ αἰσθάνειν
 MS. Reg. 1605. Orat. 6. de bea-
 titudinibus. p. 813. C. ἀφ᾽ ἑαυτῶν. De
 euntibus Hierosolyma p. 652. C. ἀφ᾽ ἑαυτῶν
 μόνος, cum eodem Cod. 1605. Basi-
 lium Seleuc. Orat. 5. κατὰ λαοδάνειν
 ἀφ᾽ ἑαυτῶν. Theodoritum T. 4. p. 159.
 B. αὐτοῦ αἰσθάνειν Metaphrastem in Vita
 Chrysostomi n. 19. Edit. Savil. T. 8. p.
 392. I. 19. ἡμῶς. Theophylactum E-
 pist. 15. ἀφ᾽ ἑαυτῶν. Nilum lib. 1. Epist.
 218. ἀφ᾽ ἑαυτῶν.

Ib. C. κατὰ λαοδάνειν, p. 167. C. κατὰ

πρὸς. Antiochus Homil. 27. Chri-
 stum vocavit θύραν τὴν ἐξ ἧς πρὸς λαοδάνειν
 εἰσι, ostium eorum qui extra transierunt
 εἰς πρὸς λαοδάνειν. pro quo vulgârunt
 πρὸς λαοδάνειν.

P. 148. A. ἀφ᾽ ἑαυτῶν. Qui minis
 Græcè sciunt, ubi occurrerit dictio ali-
 qua manifestè corrupta, solent præte-
 ritus quæ ante pedes jacent, trans mare
 cunctare, & emendationem de longin-
 quo petere, quam in vicinia non ad-
 vertunt. Id contigit quoque Photiana-
 rum Epistoliarum Interpreti. Nam in
 verbo non pauci ἀφ᾽ ἑαυτῶν, pro ἀφ᾽ ἑαυ-
 τῶν ἀφ᾽ ἑαυτῶν & probo, ἀφ᾽ ἑαυτῶν hanc
 est, malo exemplo. Ex me igitur
 Photii manus Epist. 23. ὅτι τὴν αἰσθάνειν
 αὐτοῦ αἰσθάνειν, ἔτι φιλανθρωπίας ἐκ ἑαυτῶν
 φιλανθρωπίας, cum tuis factis discernuntur,
 nec vitare possint quin dissideant.

P. 149. A. ἀφ᾽ ἑαυτῶν. Pro ἀφ᾽ ἑαυ-
 τῶν αἰσθάνειν. ut rectius p. 318. 321 Juris
 GræcoRomani Quæst. 3. Demetrii
 Chomatæni, quæ est de Latinis. ἀφ᾽ ἑαυ-
 τῶν αἰσθάνειν, suprâ in Epistola
 Michaelis n. 23. ἀφ᾽ ἑαυτῶν αἰσθάνειν apud
 Allatium De Ecclesiæ Occident. &
 Orient. consensione c. 1123. ex Johan-
 ne Citrio Opusculo de consuetudinibus
 & dogmatibus Latinorum.

Ib. B. ἀφ᾽ ἑαυτῶν vel ἀφ᾽ ἑαυτῶν. Nomen,
 nisi fallor, Syriacum, quod consuram-
 clericalem significabat. Sanè apud He-
 breos 777 est securus. Quæ sequuntur

de corona S. Petri, & papalethra Græ-
 corum, à veteribus & recentioribus
 tradita sunt atque explicata sufficien-
 ter, nec nos debent remorari.

Ib. C. ἀφ᾽ ἑαυτῶν. Inter multa clara
 testimonia istud paullo obscurius ex-
 stat in Epistola Nicephori CP. ad Leo-
 nem tertium, solum & semichienium
 autem variam. Teste enim illustrissimo
 Baronio Græcè ἀφ᾽ ἑαυτῶν habebatur.
 Unde viri præstantissimi emendârunt
 semichienium. Fortassis tamen ab Inter-
 prete perperam lectum fuit ἀφ᾽ ἑαυτῶν
 ideoque verum semichienium, quod po-
 stea transiit in semichienium. Ut ut sit,
 per ἀφ᾽ ἑαυτῶν hic intellige aut chirothe-

cas juxta Allatium, aut potius manalia, mappulas, sudaria.

P. 150. C. *ἄφ.* Corruptus est turpiter in hac voce Philo Judæus, Quis reum divinarum hæres, p. 516. C. *ἐν τῷ Λωιτικῷ.* *ἔφ' ὅτι ἱερὸν τελέουσιν, ἑμὲ δὲ τῷ ἱερῷ, ἐπὶ τῷ ἔργῳ πρὸς ἀπ' ἑαυτῶν, ἃ κατέφασι πρὸς τὸν Θεοῦ, πρὸς οὐρανὸν καὶ πρὸς γῆν. λέγοντες δὲ ὅτι πρὸς τὸν Θεόν, ἃ κατέφασι πρὸς τὸν Θεόν, ἃ κατέφασι πρὸς τὸν Θεόν.*

P. 151. A. *ἐκκελεύει.* *ἐκκελεύει.* Varia lectio originem ducens ex pronuntiatione. Sic exemplo Theodoritus Ad Ef. XIII. 8. *ἀλλὰ οὐκ ἐκκελεύουσιν ὁ Θεός, contra sensum, qui ἐκκελεύουσιν ποιεῖ.* Nec absimili modo propter pronuntiationem ex vocibus quæ habent *κ* interdum elabitur *γ*. ut Juris GræcoRomani T. 1. p. 338. l. penult. *ἐκκελεύουσιν.* nam poni debet *ἐκκελεύουσιν.*

Ib. C. *ἐπὶ τῷ παλατίῳ.* pro *παλατίῳ*. Contrā in Cyrillo Alex. In Michzam n. 27. T. 3. p. 414. B. & lib. xi. in Johannem T. 4. p. 992. A. *ἐπὶ τῷ παλατίῳ*, pro *ἐπὶ τῷ παλατίῳ*, quod passim apud eum occurrit.

P. 152. B. *μαθόντες.* A. *μαθόντες.* malè. Sicejusdem Cyrilli Editio iv. in Johannem p. 414. C. *μαθόντες* vitiōse exhibet quod est *μαθόντες*. In Concilio autem Chalcedonenſi P. 3. cap. 43. & in libello quem Justinianus Imperator Agapeto R. Pontifici obtulit CP. *anathema* ineptè ponitur, cum sensus postulet *mathema*, id est Symbolum.

Ib. C. *παρ' ὑμῶν ἑαυτῶν, ἃ ἐν ὑμῶν ἑαυτῶν.* Joh. xiv. 17. Ita Versiones multæ; & ex Patribus nonnulli. V. G. Fulgentius lib. 8. contra Fabianum, aberuditissimo Chiffetio publicatus, hunc in modum citat; *Vos autem cognovistis autem, quia apud vos manet, & in vobis est.* In duobus Romanis codicibus, *ἐν ὑμῶν ἑαυτῶν, ἃ ἐν ὑμῶν ἑαυτῶν.*

P. 153. B. *πρὸς τὸν Θεόν.* *πρὸς τὸν Θεόν.* A. *πρὸς τὸν Θεόν.* E quo secundo putaverit aliquis formatum esse *ἀπρὸς τὸν Θεόν* à B. Cyrillo in isto loco Ad Amos n. 54. p. 308. *ἐν ἀρχαῖς πρὸς τὸν Θεόν, ἃ ἀπρὸς τὸν Θεόν.*

A. *Φασι δὲ ἱερεῖς.* Verum etiam me tacente totus contextus clamat scribendum esse *ἀδελφῶν.*

Ib. C. *ἡ δὲ ῥώμη ἐστὶν πόλις τῆς οὐρανίας πόλεως.* Vide te potes ad hoc stultiloquium Allatium De confessione & c. c. 477. 1111. nec non ejusdem Exercitationem 28. in Creightonum. Quam si legeris, emendes velim testimonium Johannis Claudii Metropolitæ; *Καὶ ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς πόλεως τῆς οὐρανίας πόλεως ἀδελφῶν ἡ Ἰουδαία πόλις.* *ὅστις δὲ Βαρδύλλος ἐλάβετο τὸν Νεμίτιζον λεγόμενον, ὃς ὁ ῥώμη κυβερνήτης ὡς ὁ ἄνθρωπος.* reponasque, *ἐλάβετο, ὃς ὁ Νεμίτιζον λεγόμενον.* partim ex sensu, qui est, Et quod postmodum annis subsequenſibus à quodam malè feriato homine, & cum Iudæis sententiæ, seu à Vandalis, qui ipsi Nemitzii esse dicuntur, acceperis; cum videlicet Roma eorum potestate succubisset partim ex verbis Matthæi Hieromonachi ibidem prolatis; *πολλοὶ δὲ ὕψιστος ἑαυτῶν ὡς ὁ Οὐρανός, τὸν Νεμίτιζον λεγόμενον, ὃς ὁ Θεὸς τῆς πόλεως τῆς οὐρανίας πόλεως ἀδελφῶν.* & c. De Nemitzis vis numquam sine laude nominandus Carolus Fresnius Ad Alexiadem. Quod superat, per participium *κυβερνήτης* admoneretur, ut consimile *αὐταρχίας* reponendum moneam in Historiarum Synagoge Scaligerana, quo loco editum fuit, *Γαίος Ἰούλιος Καῖσαρ ὁ μὲν ταῦτα αὐτοκράτης ἐποίησεν.* ineptè; præsertim cum ibidem non ita multo post Cæsaris *αὐταρχίας* mentio habeatur.

P. 156. A. *οὐρανίας.* Rectius Allatius, *οὐρανίας.* Atque ego pariter *οὐρανίας* malo apud Cyrillum T. 4. p. 460. B. quàm *οὐρανίας* ut *οὐρανίας* quàm *οὐρανίας*, in vita Bacchi Martyris Combesiana p. 97.

Ib. C. *οὐρανίας.* Atque eò pertinent quæ Zonaras & Balsamon ad Canonem Trullanum 67. notant.

P. 157. A. *σπερμολόγος.* *σπερμολόγος.* Act. xvii. 18. *σπερμολόγος.* *σπερμολόγος.* Vide Lexica, & Grammaticos. In Translatione S. Sebastiani & S. Gregorii in

&c. Nauci non est lectio vulgata, ex-
stirpata, severitate.

P. 171. B. Ἀγιορείου. vel Ἀγιορείου.
Hagiorita, Monachi incolentes ἁγίου
vel ἁγίου ὄρους, montem sanctum &
sacrum, montem Athos: ἁγίου ὄρους ὁ
Aἰῶ. Victor Papa tertius lib. 1. Dia-
logorum non procul ab initio; Postmo-
dum verò in Gracia, in monte, qui Ha-
gioneros dicitur, aliquanto tempore man-
sit. Hinc ἁγίου Ἀγιορείου. in fine Sy-
nodi Palamitarum, Auctario 3. Com-
besticiano.

Ib. C. στήθος. Dictionem Lati-
nam fecit Tertullianus Adversus Va-
lentinianos cap. 8. Interim in triconario
secundum tota deficit: castrata est vis
& porestas & libido genitalis ἔκονum.
Quasi non & numerorum tanta adhuc
conglutina superessent, & nulla alia de pa-
dagogio nomina. Quare enim non &
quinquaginta & centum procreantur?
quare non & stercoia & syntrophia no-
minantur? Quem locum frustra solli-
citant viri docti, in voce stercoia, quæ
per deridiculum facta est, ad designan-
dos puerulos stercore inquinare se so-
litos, apteque cum syntrophis seu coa-
luminis coniungitur. Rigaltii verò
stercole nutrices, quid ad ἔκονum pro-
blem augendam faciunt? Quod si quid
mutandum esset, libenter eos seque-
ter codices qui habent, stercoia, à sterceus,
id est stercoreus, stercoreatus. Atque in
eam sententiam nunc pedibus discedo.

Ib. πὲρ Συρία. Id est, si interprete-
ris, Confluentia. Quo ex aquarum con-
fluxu multa loca Latinum nomen ge-
runt.

Ib. ὁ Ἀντίοχος. Fortè ὁ Ἀντίοχος, pro
Ἀντίοχος. urbs nota; quæ Ἀντίοχος, Lo-
padium, Leopadium, Lupadium, Lu-
pardum, Lupar, Lupadi, & Ulubar
dicta reperitur.

Ib. ἀπὸ μὲν. Quid sit ἀπὸ μὲν, quid
ἀπὸ μὲν & ἀπὸ μὲν, etiam titones
sciunt. Sed pauci fortè extricabunt se
ex istis Philonis libro de somniis p.
2149. ὅτι ὁ ἀπὸ μὲν (ἡρὸς) ἐκλυμ-
βή, ὅτι ὁ ἀπὸ μὲν ἡρὸς ἐκλυμβή
& πάλιν ταύτ' ἐκλυμβή ἀπὸ μὲν ὡς ἡρὸς

A Cui. Equidem ego sic existimo, à viro
incomparabili scriptum fuisse, ὡς ἡρὸς
ἔν, & ἀπὸ μὲν. ad hunc sensum; S.c
infelix anima eventitata est, ut etiam
iurejurando obstrinxerit se, quod firmi-
ter & solide illa consistant, qua falsè
existimavit.

P. 173. A. ὡς ἡμῶν. Est ὡς ἡμῶν, ὡ-
φισμός, ὡφισμός ἢ ὡφισμός, ὡφισ-
μός, & φῆμι, Latine laudatio, &
laudes, fausta acclamatio Imperatori-
bus fieri solita. Unde ὡφισμός, ὡφισ-
μός, ὡφισμός, laudare, laudibus
diffamare, bene ac feliciter precari,
faustis acclamationibus prosequi, ac-
clamare in laudes Imperatoris, fami-
lare. Item ὡφισμός, ὡφισμός, ac-
clamationibus salutari. Dicitur etiam
ὡφισμός, ὡφισμός, ὡφισμός, ὡφισ-
μός, ὡφισμός, ὡφισμός, & ὡφισ-
μός, ὡφισμός, ὡφισμός, ὡφισμός, ὡφισ-
μός. Quia Multos annos, Ad multos an-
nos, eis πολλά ἐν, πολλά ἐν, inter
laudes & acclamationes ceteras voci-
ferari præcipue mos erat. Atque hæc
pervulgata.

Ib. C. ἱ. Excidit vocula ἐ textu
Martyrii SS. Tatarchi, Probi & An-
dronici, quod debetur diligentia Em-
erici Bigotii nostri, hominis supra fidem
eruditi, p. 170. Μαξιμὸς ἡγεμὼν ἀν-
τιπρόεδρος; ἡ, ἀδελφὸν, ἀλλος οὐ [ἱ]
αὐτὸς ἀντιπρόεδρος. Maximus præses di-
xit; Cogis me, miser, aliter quàm som-
nare, hoc est contra morem meum; erga te
agere.

P. 174. B. ὁ Σκουτάρ. Scutarium.
Vide præ ceteris infinita lectionis &
doctrinæ virum Carolum Fresium Ad
Villharduinum p. 286. Dorotheus
Monembasicensis in Synopsi Historica,
Σκουτάρ.

P. 176. A. Βαράγγ. Erant Baran-
gi seu Varangi & Varingi, Imperato-
rum Græcorum stipatores & satellites.
De his post Meursium, Fabrotum, al-
iosque, doctè ac diligenter, ut om-
nia, idem Fresius noster, Historiæ
Byzantinæ illustrator præcipuus.

Ib. πὲρ Τριτοκκία. Expono de Tri-
toekia arce circa Nicæam, & Tricoe-

ciotis, Nicænosque montes incolentibus li post exsecrationem Johannis Lascaris, adversus Michaelẽ Palæologum arma cepertunt: ut refertur à Georgio Pachymere lib. 3. cap. 13. ubi *Τεινονιας* nominat. *Τεινονιας* autem arcis mentionem facit lib. 13. cap. 33. quæ duo loca inter se collata, *Τεινονιαι* nomen illustrent, hominibus insigniter literatis obscurum.

[illegible]

• P. 180. B *Abūḥay* Luc. XVII. 2.
Versio *Æthiopica*, *ligarent*. Vide si placet quæ notavimus ad cap. 46 Epistolæ
2. Clementis Romani, hisque adde
Quæstionem 51. Maximi Confessoris,
cum Epistola Flaviani ad Leonem.

Ib. C. φιλαίθερος. Peculiari acceptione πῖ φιλαίθερα apud Josephum ἀρχαιολογίας lib. 14. cap. 17. p. 486. & 487. beneficia sunt. Sed prior locus depravate legitur, ὅσα πῖ εἴ τις αἰσῶν ἰσῶν εἴ τι ἀρχαιοπύκος ἢ φιλαίθερος. cum sententia postulet ἀρχαιοπύκι & φιλαίθερα. Videndus cum Glossariis Gothofredus in Nomenclatore Græcarum Juris dictionum, post Harmenopuli Promptuarium, voce φιλαίθερα.

P. 181. C. Φθέρων. Patere hie clemen-
dari Cyrillum Alex. lib. 6. contra Ju-
lianum p. 196. D. ἡ ταχὺ πνευματικῶ-
ς θεοῦ ἐστὶν ἐκείνου, ὃ μέλι ἐστὶν αἰνῶ-
ς ἐκείνου κατεφθέρων ἡμῶν αἰ τὸς θεοῦ
αἰτὰ σὺς ἐκείνου καὶ αὐτοῦ καὶ; An foris
Dii Deaque lascivientes, necnon mu-
lierculorum et puerorum stupra, cer-
nensibus ea erunt adjumento non inu-
tili. Issemque Philonem libro de pra-

A mīis & pœnis p. 912. B. μέτος ἀνδρῶς
 ἀφ' οὗ, ὁ ἀνδρὶς ᾧ ἐλπίδα θεῶν, ὃς ἀς
 αὐτῷ ᾧ ἡντιοῦ αὐτῶν, ὃς ἀς ἀντὶ ὃς ἀ-
 ἔκφρασις ἰκαρῶν ὡς ἀφ' οὗ ἀφ' ὅθεν. Se-
 lus laudem meretur, qui suam spem in
 Deo collocat. Et ut auctore oris ipsius.
 Et ut solo valente conservare illasum at-
 que incorruptum. κατὰ φρεσὶ & ἀδελ-
 φῶν manifestata sunt lectionis vitia,
 quæ tamen Interpretes non animadver-
 terunt. In Apologia Justini ad Impe-
 ratores p. 67. C. εἰς ἀφ' ὅθεν ὃς ἀ-
 τῶν ἐπὶ ediderunt, eam scripserit S.
 Martyr, εἰς ἀφ' ὅθεν καὶ ἀπὸ τῶν ἐπὶ.
 Chrylostomus Ad 1. Cor. xii. 10. πάλ-
 λη ἡ πᾶσι ᾧ ψαυδοσφραγὶς καὶ ἀφ' ὅθεν. f.

B ἀφ' ὅθεν.

P. 182. A. ἡ γνώμη &c. Confer cum Hefychii Presbyteri capitibus Moralibus Centuriā 2. n. 83. quo loci *ενομήσι* pro *ενομήσι* ineptissime ediderunt, ac interpretati sunt, contra sensum, totamque contextūs seriem. Notabile pariter est, quod evulgātunt in Dionysio Epist. adversus Paulum Samosatensem respons. ad quæst. 10. ἡ δὲ ἰδέα τίς σοι ἐπέβησεν ὁ πειθαρχῶν τῶν δεινῶν τῶν αἰσθητῶν, ἡ ἐνομήσι, μὴ μὴν αὖ λέγεις. vesteruntque, *Nescio* quis tibi hunc altum turbatum impietatis tamquam poculum portexit, & tenebras offudit, ut non intelligeres qua dicis. licet recta ratio vellet *νεῖμα*, & ἐνομήσι, μὴ μὴν, vel ἐνομήσις μὴ μὴν. cum ista interpretatione, *Nescio* quis tibi hoc mistum impietatis poculum temperavisti; & vertigine correptus es, non intelligens qua dicis. aut & tenebras tibi offudit, ut non intelligeres qua dicis.

P. 183. C. ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐστὶν ὑμῶν ἔστι. Vulgò Luc. XVII. 21. ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὑμῶν ἔστι. Regnum Dei intra vos est. Verum ab Origene Homil. 18. in Jeremiam, Athanasio De vita Antonii, Gregorio Nysseno De proposito secundum Deum, Chrysostomo in Comparatione Regis & Monachi, & in principium Pl. 94. PseudoChrysostomo Ad Pl. cit. 2. Cyrillo Alexandrino Ad Joh. VII. 32.

magnum hominem, afferentem Nomocanonum quod positos habebat sanctorum Apostolorum per Clementem Canones, diversasque Imperatoris Iustiniani Novellas in Legum repurgatione non receptas, monco omnes qui Nomocanonum lecturi sunt, ne antiquioribus Nomocanonorum libris mentam adhibeant; sed id quod à Patriarcha Photio est elaboratum, & in quaswordesim titulos divisum, legant: Nomocanonum autem quod in quinquaginta titulos redegit Leges & Canones, itemque reliqua Nomocanona, quibus Iustiniani Novella abrogata nec in Basilicis recepta, & alia quadam Leges à Codice ac Digestis desumpta continentur, quaque videntur multiloquio locupletari; (innumera enim tales libros vidi apud multos non aspernandos homines) nihili faciant, ut qua sint periculosiora & refugienda; sed ea perire sinant. Legitodottissimum Beveregium ad memoratum Trullanum Canonem. Inveni in alio MS. Regio num. 2198. Σάχαι πλεινοί τῷ εὐφρανῆτι Μιχαὴλ τῷ Ψαλλῷ. Σόντες τῷ Νομοκάνων. Εξ μὲν γινώσκοντες, & τῷ Νομοκάνων. ubi libri impressi exhibent Νομοκάνων, dissentientibus exemplaribus etiam aliis; quod videre est apud Allatium in Diatriba de Psellis. Niconis Pandectes, ejusdem Regiæ Bibliothecæ ornamentum, cap. 8. Εξ τῷ Νομοκάνων τῷ μεγάλῳ Βασίλειῳ. Εδὲ ἀποκαταστάς ἔχον τὸ ἴδιον ἰδόν &c. (ex Canone S. Basilii 84.) cap. 57. & alibi, Εξ τῷ Νομοκάνων τῷ ἁγίῳ ἰωάννῃ ὁμολογῶν. Adde Nilum Doxapatium ex Allatio De Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis consensione lib. 1. cap. 24. n. 1. c. 409.

P. 197. B. πῶς τὸ ἕως καθολικῆς ἐκκλησίας. Hoc est Ecclesiæ Parochialibus. Quo in sensu Catholicam Ecclesiam & Catholicas Ecclesias multi nominant. Exempli gratiâ Leo Imperator Novella 4. & Index Goaricus Officiorum Ecclesiasticorum. ὁ καθολικὸς dicitur ab Anonymo illo Græculo qui de locis Hierosolymitanis scripsit. πῶς ἕως, οἱ & καθολικοὶ λέγουται.

A Johannes Anagnosta Excidii Thessalonicensis cap. 10. Atque hic corrigendus Balsamon Responsione ad Interrogationem 13. Marci Alexandrini. Ἀποκρίσις, inquit agens de Leone Imperatore, εἰ δ' ἔστι ἡ παρὰ θεοῦ δοθεῖσα αὐτῷ, καὶ μὴ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἰκοῦντες ἀδελφοὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας & βαπτισμάτων γινώσκοντες. Recitius enim scripti Codices, εἰς τὴν ἐκκλησίαν & ἀδελφούς, quorum prius habet Latina Interpretatio & Jus Orientale; posterius verò retinetur in Scholio ad titulum 6. Sect. 1. Epitomes Canonum Harimenopolianæ Definivit in 4. & 15. Novellæ non tantum in Catholicis Ecclesiis, sed & in oratoriis adhibe hanc dubiè sacramenta & Baptismata peragi. Interrogatio 15. Marci Alexandrini; Αἰχμαλωτὶ Ἀλεξάνδρου ἔπειτα παρὰ τοῦ ἑαυτοῦ εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν ἦρξεν, & ἐβύθη μετὰ λαοῦ τῷ θεῷ ἀναστροφῶν. Capitula Latini & alii ad nostras accedunt Catholicas Ecclesias, & participes fieri possunt divinatorum sacramentorum. Vide in eodem Jure GræcoRomano Meditata Balsamonis p. 457. 477. & nota ad p. 457. bis καθολικὴ ἐκκλησία malè verti Ecclesiarum in genere. p. verò 477. memorari τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν τὸν λαόν. Omnino autem præteriri non debet locus Germani CP. Juris ejusdem p. 235. in quo Ecclesiarum divisio continetur, in Monasteria, Ecclesias Catholicas, & Oratoria. καὶ μοναστήρια, καὶ ἐκκλησίαι καθολικῆς, καὶ ὁμολογῶντες. Interdum tamen Ecclesiæ Catholicæ vocantur Ecclesiæ Patriarchales, Metropolitice, Episcopales & Cathedralis. Qua de re ad observationem eximii hominis Henrici Valesii. In Hist. Eccl. Theodori Lectoris lib. 1. de Ecclesia Patriarchali, μεγάλη dictâ à Theodoro, τῇ καλῇ à Nicephoro Callisto, adjicia testimonium Auctoris Vitæ S. Nili junioris p. 72. εἰ τῷ χρηστῷ οὐκ ἔστι μὲν μεγάλη καὶ καταβολὴς δὲ Ρωσῶν, καὶ πολλοὶ υἱοὶ καὶ οὐκ ἐκκλησίαν, & τὸν ἀντιπροσώπου ἐκκλησίας οἱ οἰκοῦντες & ὁμολογῶντες.

οὐδὲ τῷ κατὰ πρῶτον, καὶ οὐδὲ τῷ
 ποτὶς ἐκκαίνετο, ἐν αὐτῷ οὐδὲν οὐ
 μὴ καὶ ἐκκαίνετο, ἐν δὲ οὐκ
 ἔστιν ἐκκαίνετο, οὐδὲ οὐκ
 ἐκκαίνετο, οὐδὲ οὐκ ἐκκαίνετο.
 Hoc est; Per
 id tempus cum Rosanum magno terra
 motu quassatum esset, post plurimum
 dierum nocturnumque pluviale inundationem,
 cumque superior pars commota
 una cum adibus & oratoriis collapsa es-
 set in inferiorem, domosque & Ecclesias
 obrussisset, nec quidquam esset reverte-
 rat, prater solam Catholicam Ecclesiam, &
 nomen sanctæ Ironeæ, admirandum erat
 & horribile spectantibus, id quod consi-
 gerat. Et p. 73. ea Ecclesia, magnæ
 Ecclesiæ nomine donatur. Pag. verò
 123. scribitur, ὅτι ἐν τῇ ἐκκαίνῃ τῷ
 κατὰ πρῶτον. Da Ecclesia Catholica castri
 seu oppidi. Intelligitur quippe Ecclesia
 Cathedralis seu Episcopalis Rosanen-
 sis, Deiparæ appellationem gerens. p.
 4. 73. 115. Vide etiam Theophanis
 Chronographiam p. 314 B. 363. B.

P. 198. A. διουσιαν. Ex eleganti
 Constantini Imperatoris descriptione
 Orat. ad sanctorum cœtum cap. 11.
 αὐτοὶ πρὸς τὸν ὑπάρχοντα, πρὸς τὸν
 ἀρχιεπίσκοπον, (aut forsan ἐκ-
 καίνετο) ἐκκαίνετο, (ita lego)
 διουσιαν, ἀδελφὸν ἐκκαίνετο ἀδελ-
 φόν. quæ est lex quadam casta, omnium
 bonorum maxime optabile, sp̄s sancti-
 tatisque magistra, immortalitatis sin-
 cere promissio. Scilicet pietas seu reli-
 gio nos docet spem in Deo collocare,
 & sanctè vivere. Porro ineptè apud
 Cyrillum In Zachariam o. 87. p. 774.
 B. 1. οὐκ ἐκκαίνετο ediderunt, ineptius in-
 terpretati sunt, quod erat οὐκ ἐκκαίνετο.

Ib. & κατὰ πρῶτον. Theodorus Balsam-
 on Ad Nomocan. tit. 1. cap. 34. Mat-
 theus Blastares Litt. X. cap. 28. Jus
 Græco Romanum P. 1 p. 7. 120. 121. 123.
 236. 269. 270. 284. 390. & 391. In
 tantum, verba inspiciet Agobardi lib.
 de grandine cap. 15. malum istud jam
 adolevit, ut in plerisque locis sint homi-
 nes miserrimi, qui dicant se non equi-
 dem nosse immittere tempestates, sed
 nosse tamen defendere à tempestate ha-

bitatores loci. His habent statutum quan-
 tum de frugibus suis donent; & appel-
 lant hoc Canonicum. Multi verò sunt
 qui sponte Sacerdotibus decimam num-
 quam donant, viduis & orphanis cate-
 risque indigentibus Eleemosynas non tri-
 buunt; quæ illis frequenter predicantur,
 crebriùs leguntur, subinde ad hac exhor-
 tantur, & non acquiescunt. Canonici
 autem quem (t. quod) dicunt, suis
 defensoribus, à quibus se defendi cre-
 dunt à tempestate, nullo predicante,
 nullo admonente, vel exhortante, sponte
 persolvunt, Diabolo insciente. Atque
 circa Canonem, Canonica, Canonica
 tributa, &c. prætermitto multa, sciens
 apud scientes.

Ib. B. ἀρχιεπίσκοπος. ἀρχιεπίσκοπος
 Adam. ἀρχιεπίσκοπος Adam & Eva.
 ἀρχιεπίσκοπος Angeli, ἀρχιεπίσκοπος νο-
 φία, apud Clementem Alexandrinum.
 ἀρχιεπίσκοπος & ἀρχιεπίσκοπος Diabolus &
 Adam, Jovio apud Photium Codice
 212. extremo. Denique nisi me mea
 fallit opinio, ἀρχιεπίσκοπος δαίμων
 Diabolus, Germano Patriarchæ Orat.
 in Dominici corporis sepulturam, quæ
 exstat in Auctario I. Combefisiano, c.
 1481. A. quamvis vocem nihili ἀρχι-
 επίσκοπος statuminare conetur vir do-
 ctus. Quo de ultimo ad Origenem In
 Johannem, Edit Græco Lat. p. 16 17.
 318 A Hieronymum Epist. 59 cap 3;
 Alcuini Confessionem fidei, parte 3.
 cap. 38. & Frontonem Ducum ad li-
 brum 4. Basilii adversus Eunomium,
 cum Interpretibus Job. XI. 14.

P. 200. A. Βίος ἐν πολιτείᾳ τῷ ἐν
 πατρὶς ἑμῶν Εὐθυμίου. Magni Euthy-
 mii, inter sanctos Monachos celebra-
 rimi, Vita hæc Latine sæpe edita,
 Græcè nondum lucem aspexit: com-
 posita primitus à Cyrillo Monacho
 Scythopolita, clarissimo Virarum scri-
 ptore, postea verò, uti videtur, in-
 terpolata per Symeonem Metaphra-
 stem. Nam in Diatriba Leonis Allatii
 de Symeonibus legimus, Cyrilli Mona-
 chi & Presbyteri Scythopolitani, οὗ τῷ
 βίῳ τῷ ἐν ἀγίοις πατρὶς ἑμῶν Εὐθυμίου
 οὗτος Ἀββᾶς Γεώργιος ἐν ἡγίασματι, ἐν κα-

τὸ αὐτὸ δὲ δουλαγωγῆναι; πτωχολογίαι
τελευτῶν ὁσιότητων τῷ ψυχῇ. Egredi-
bantur annis singulis post festum
sanctorum Theophaniorum diem in de-
sertum Cutina, ab omni humana con-
suetudine separati, cum Deo quietè ver-
sari per orationem orantes; ibique com-
motabantur usque ad festum palma-
rum; & continuè corporis macerantes ac
in servitutem redigentes, spirituale nu-
trimentum animæ offerebant.

1b. B. μάγις ὁσιότητων. Repri-
mere hic me nequeo quin mendam tol-
lam è textu Georgii Syncelli. δὲ ἀνέγ-
εδον μάγις ἰς δευφείας δὲ ὁσιότη-
των ἐπισημαίνοντες. stellâ dñes Magos ad
satellitium & adorativum allexit. Imò
δευφείας, manerem oblationem. Pa-
rique mendo in Andrea Cretensi De
Circumcisione Domini &c. p. 37. B.
ὡς μάγις δευφείας. In Ramos
palmarum p. 77. μάγις δευφείας.
μάγις δευφείας. Sic mallem δε-
υφείας Orat. 4. Gregorii Nysseni
adversus Eunomium T. 1. p. 560. D.
etiam ex Orat. 9. p. 698. D. Item O-
ratione fnebris de Placilla, δευφεί-
ας. p. 332. D. T. 3. Et δευφείας
ad hunc Vitæ Basilii apud Amphilo-
chium. Contrarium verò erratum in-
venies in Cyrillo Alexandrino ad Mi-
chæam n. 47. scilicet δευφείας, pro
δευφείας.

P. 211. A. ἀγέλας. Interpres, ἀγέλας. At
ἀγέλας in Cyrillo Alexandrino T. 3. p.
584. B. tenet locum ἀγέλας. γοργίλας δὲ
χρὶς ὁ γοργίλας, συμπαλῖται τὸ ἀγέλας,
ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ δὲ ἀγέλας (f. παλῖται)
ἀγέλας ἀγέλας ἀγέλας τὸ γοργίλας. Patet ex
Ephes. II. 19. Idem Cyrillus In Jo-
hannem lib. xi. c. 7. p. 965. B. ἀγ-
ελας ὅτι ἡμῶς δὲ ἀγέλας τὸ
γαλακτὶς κρεῖν, χρὶς τὸ γοργίλας ἡμῶ-
ν. Corrig. ἀγέλας. Christus missus
est ad nos prædicare præceptum Domini,
juxta id quod in Psalmis dicitur. ni-
mirum Pl. 2. vers. 6. Apud Gregorium
verò Nyssenum Hom. 12. in Cant.
Cant. p. 654. A. ἀγέλας mutabis in ἀγ-
έλας, etiam auctoritate MS. Regii
3797. Atque ut veniā acceptā paulum

Tom. II.

A excurram, observari debet, brevitas
exemplarium manu exaratorum le-
ctiones causam præbuisse quampluri-
mis librariorum librorumque erratis.
Inde παρὰ, loco παρὰ, in Tito
Bostrensi ad Lucæ X. 29. Et Euchologii
p. 878 reperies, δὲ παρὰ πάλαι ἀγέ-
λας, μάγις παρὰ. cum locus Apo-
stoli sit I. Tim. IV. 10. ὅτι ὁ θεὸς
πάλαι &c. qui est salvator omnium ho-
minum, maxime fidelium. Hinc etiam
Combesius, licet in MSS. Græcis le-
gendis exercitissimus, Auctarii no-
vissimi parte 1. p. 299. D. ē Codice
Regio 753. quem hinc oculis vidi, æ-
simonium S. Irenæi lib. 4. cap. 44.
edidit hoc pacto, τῶν ἀγέλας
ἀνατρέφει δὲ ἐκκαθάρσει, ὅτι δὲ ὁ Πά-
τερ παρὰ. Δύο τις ἀρχόντες οὐκ ἔ-
στιν, ὅτι τῶν ἀρχόντων οὐκ ἔστιν ἀρχόντων.
ast ponendum fuit δὲ ὁσιότης. juxta
Latinum Irenæum, Tales Presbyteros
nutris Ecclesia; de quibus & Propheta
ait; Et dabo principes tuos in pace, &
Episcopos tuos in justitia. II. LX. 17.
Sic ἀγέλας interpres in locum ὁ-
σιότης Epistolâ Cyrilli ad Atticum,
τὸ ὁσιότης ἀγέλας συμπαλῖται, δὲ τῷ ἐκ-
καθάρσει ἀγέλας ὁσιότης. commi-
ssationi erga hominem præferentes Ec-
clesia utilitatem. ὁσιότης loco ὁ-
σιότης in fine Orat. 2. Basilii Se-
leuciensis. Ταμὴν vice Ταμὴν, ejus-
dem Oratione 14. Græcæ Edit. p. 126.
I. 3. Edit. GræcoLat. p. 82. C. μαδῖ-
ας ex μαδῖας, p. 389. C. Comment.
Origenis in Johannem. ἡμῶν quod
ἡμῶν παρὰ. Hom. 33. Chrysostomi in
Acta, ad xv. 17. ἀρχιεπισκοπῆς & ἀρ-
χιεπισκοπῆς ad ἀρχιεπισκοπῆς & ἀρ-
χιεπισκοπῆς Epist. Theophylacti 41.
43. ἡμῶν ad ἡμῶν apud Philonem
De rerum divinarum hærede p. 491.
C ἀγέλας pro ἀγέλας Casarii Dia-
logo 3. quæst. 140. ἡμῶν pro ἡμῶν
σαλῖμ in Tito Bostreno ad Luc. X.
30. ἀγέλας pro ἀγέλας in Tractatu Di-
dymi contra Manichæos Auctario ci-
tato suprâ. Ignatii Diaconus in vita
Nicephori (P. n. 89 τὸ ἀγέλας ὅτι
ἡμῶν ἀγέλας ἀγέλας & ἐκκαθάρσει)

Bbbh

Henricum Valesium præcellentis eruditionis virum editis, p. 781.

Ib. Ζητοσιπης. In Vita Constantini & Helenæ, apud Gretserum De Cruce c. 1721. κήρυγμα ἀκριβὲς ὡς πρὸς τὴν ἀλήθειαν ὅτι πασιπνὴν ἔζητοσιπης. f. Ζητοσιπης.

Ib. C. Μετάν. Adeunda tibi Vita Nicolai Studitz in Auctionario Combesiano 2. c. 908. D. necnon Combesii nota, unà cum Bollandina hic. Cyrillus Scythopolitanus in Vita Theodosii Archimandritæ, ex citatione Allatii Dissertatione 1. de libris Ecclesiasticis Græcorum p. 9. 10. ὁ ὅτι ἐρχεται ὁ πῶς αὐτὸς πρὸς τὸν πῶς τὴν ἑκείνου Μαριαννὴν, ἡ αὐτὴ ἡ ΑΒΒΑ Ανδρῶν ἡ Μετάν. Qui etiam Cyrillus in Vita S. Sabæ cap. 29. meminit Lucæ Μετάν. sic namque scribitur in Codice Colbertino.

P. 214. B. ὑπομένει τὴν δὲ τὴν δάδα ὅτι ἔχει. Potest etiam verti, mortem semper in animo habere. In Oratione ad Catechumenos T. 6. Chrysostomi Etonensis p. 972. l. 31. ἐπιπρὸς τὴν ἑαυτοῦ ἑλπίδα τὴν ζωὴν ἕως ἵνα ἰσχυρόν, ἡ φῶς τὸ πλεονέκτης με ἐκλύσῃ. Hoc verbi quippe series sermonis postulat, non ἑλπίδα.

P. 215. A. ἰσθὲν ἡ ἑμμελῆς. Semper mihi de menda suspectus fuit locus Macarii Homil. 27. init. ὁ γὰρ ὅτι ἡ σκηνὴ τὴν νομφίαν ὅτι οἱ ἑλθόντες πρὸς τὴν σκηνὴν, ἡ τὴν νομφίαν ὅτι οἱ νομφίαν περιγίγνεται, ἡ καὶ νομφίαν ὅτι ἡ ἑμμελῆς. Nec immerito. Consultis namque MSS. Regiis deprehendi legendum esse, vel ἡ καὶ νομφίαν, vel καὶ νομφίαν. præclaro sensu contra legentem & negligentiam: Neque enim æquum est, ut sponsus tuâ causâ veniens passivus sit & crucifixus; sponsa verò propter quam sponsus advenit, in ultionibus & luxuria versetur, atque distrabatur. Emenda τὴν παρὰ τὸν incertum sub nomine Chrysostomi latitantem T. 7. Savil. p. 371. l. 12. & 13. scribendo, ἀποφύγει & ἀποφύγει.

P. 216. C. Φυλῆς πρὸς τὴν Σαββῶν ἀρχαί. & paulo post, Φυλῆς.

A & infra Φυλαρχίας. cap. verò 97. Φυλαρχος. συμΦυλαρχος. Sunt Φυλαρχοὶ vel Φυλάρχαι Tribuni, & præfecti urbium. Varii autem fuerunt apud varias gentes, uti est à viris doctis observatum. Chrysostomus Hom. 26. in Epist. 2. ad Corinthios; γὰρ οὐδένα μὲν χρὴσθαι Φυλαρχίαν βασιλείαν ἢ ὅτι Φυλαρχοὶ ἰδίῳ, ἢ παρὰ τὰς στρατιὰς, ἀρχοῦνται, καὶ ἑαυτοὺς, Φυλαρχοὺς, ὁμολογοῦνται. Epistola Synesii 104. Balagritarum Φυλαρχος memoratur; & Arabum in Josepho lib. 13. Antiquit. Judaicæ cap. 22. & lib. 17. cap. 4. ac lib. 1. de bello Judaico cap. 18. Sed inter Phylarchos notissimi sunt cum Saracenorum, tum Judæorum. De primis passim Auctiones. Ammonius De Monachis Sinaiis &c. πρὸς τὴν Σαββῶν ἀρχαί. In Vita Nili junioris p. 16. τὴν Σαββῶν ἀρχαί. Ammianus Marcellinus lib. 24. Phylarchus Sarracenus. Sozomenus. Alii hinc numero. Ἰσραηλῶν Φύλα apud Theodorum Histor. lib. 4. cap. 23. De posterioribus Φυλαρχοῖς aut Φυλάρχοις aut ἀρχιΦύλοις, post Scripturam sacram sæpe Philo, Josephus, & S. Patres.

Ib. ὅτι τὴν μάχην. Occasione horum Magorum, quibus nihil est notius, interpretabor locum difficillimum, & Concilio CP. sub Menæ Act. 1. in libello Monachorum ad Agapetum, ubi narratur quoddam ὁμολογῶν ὁ ἀποφύγει τὴν μάχην Ἰσαάκιος ὁ Πέτρος, ὁ μαρτυροῦν πρὸς χυλῶν, ἡ ἑκατόν πρὸς καὶ ὅτι οἱ ἐκείνου παρὰ αὐτὸν ἑκατόν, ἡ ἑκατόν οἱ πρὸς Βυζαντίον πρὸς τὴν μάχην, ὅτι πρὸς ἐκείνους τὴν καὶ ὅτι οἱ ἐκείνους. Hoc est, juxta antiquum Interpretem; Irruis qui in malis excellens est Isaacius Persus, qui magis quadam utens seductis corda voluntium ab eo decipi, & in urando καὶ τὴν, usque Veronam quinquaginta dies, percussis virgâ imaginem Imperatoris. Juxta recentiorum; Irruis qui in malis excellens est Isaacius Persa, &c. & residens apud Verinam ad quinquaginta dies, &c. Ex mea verò sententia.

Bbbb ij

ἐδύσας ἐν ὄσμῳ, ὁρῶντι τὸ ἐξ ἑαυτοῦ. *Cursu*, ut commisit peccatum, Ecclesiam petis; statimque ac intra eam fuit, ad solam projecit se in faciem, lamentans & gemens. quia scilicet geminato rabilone ἐν ὄσμῳ divulgavit.

P. 110. A. ῥῖος. & B. ῥῖν. Ad utrumque hoc nomen pertinere videtur illud Helychii, obicium, difficile, corruptum, μῖος, χεῖμα, ἰδῖν, ῖβς. de quo Petrus Poslinus doctus vir in Glossario ad T. 1. Historiæ Pachymerianæ. Existimo ego solam ultimam vocem corrigendam esse, aded ut fiat ῥῖος vel ῖος. sunt enim color, suavitas, & sapor, seu morbus, de genere qualitatum. Plura dicere nihil est necesse.

Ib. C. διῖμα. Τὸς ἐκ τῆς ἑωυτοῦ κακοποῦτος διῖμας τὸς ἀδυναγῆς. *seniores potentia sua documentis confirmantes* Cyrillus In Zachariam num. 76. sed castigaverim, διῖμας terriculis: quemadmodum T. 4. p. 761. A. Velim quoque cogitent qui pollent iudicio, num ὁ ἀδύσματος ἐν Ἀλλatii Opere de utriusque Ecclesiæ consensione c. 513. debeat esse ὁ ἀδύσματος.

P. 121. C. γανῖς. Ridicula lectio in Euchologio Goar p. 735 γανῖς ὁ γανῖς καὶ γανῖς. Vera, ἐ γανῖς.

Ib. Ἀντίθετος βαπτισμὸς. Hic ἔστι μὲν βαπτισμὸς. Juxta morem notatu dignum, quo nomen in Baptismo mutabatur Sic Atticus CP. cum baptizaret Athenaidem, eam Eudociam pro Athenaide nominavit, teste Socrate lib. 7. cap. 21. & Auctore Chronici Alexandrini. Sic S. Basilii Josephum Hebræum in Baptismo Johannem vocavit, apud Amphilochem in Vita Basilii cap. ult. Alia exempla reperies in Actis Eustathii, Theopistes, & liberorum, in Vita Bacehi junioris, in Chronico Vvriburgensi T. 1. Miscellaneorum Baluzianorum, necnon apud Theophanem Cerameum Homil. 18. & Gregentium ad finem Disputationis. quibus adde si lubet Narrationes dubie fidei de inventionem S. Crucis, à Gretefro editas.

P. 121. A. πῶς ἐν ὄσμῳ ἀγῖντι πινυμένοι. Cum ceteris Metaphrastes in Martyrio S. Georgii n. 4 ad Aprilis xxiii πῶς ἀλλὰ ἐν τῷ ὄσμῳ ἀγῖντι πινυμένοι. ὁ πῶς ἐν τῷ χρισμῳ ὅσως αὐτὸς ἐμπόσῃ, ἀλλὰ ἐν μάλλιν δὲ βυθῷ τῷ πῶς ἐν τῷ καλῷ χρισμῳ, πῶς αὐτὸς ἐν τῷ ὄσμῳ, ταῦτος ἐν τῷ ὄσμῳ ἐκποσῃ. Quæ postrema expungenda non fuerunt, sed corrigenda, ex affini τῶς. Verum cum in angustam portam intrare cuperet; ne opum moles quidquam ipsi officeret, sed ut potius divitis tanquam auxiliaribus ad bona mereretur, in manus pauperum illas distribuit, Deum hac ratione sibi concilians.

P. 124. A. τὸ ἐν ἀκαρπῶνι ἔλα. Pl. x. 2. ἐν ἰδῖν ἐν ἀκαρπῶνι ἐλάνω, ἰδῖμας βίαν ἐν φανῇ, τὸ ἐκπῆξῃς ἐν ἐνοβμῇ τῷ ὄσμῳ, pro quo supra omnem inepiam ediderunt ἰδῖς τῷ καρπῳ, & vertere coñisi sunt, in Epist. Theophylacti 45. ut ἰδῖμας Pl. LXXIII. 4. Epist. 43.

Ib. B. Ζιφῶν vel Ζιφῶν. In LXX. Ζφ & Ζφῶν. Apud Gregorium Nyssenum lib. 2. de inscriptionibus Psalmorum cap. 13 Ζφῶν. ubi tamen Codex Regius 1605 Ζφῶν Eufbio De Lotis, Ζιφ. Ziph autem exponitur opacus, I Reg. XXI. 14. in Vulgata; hincque lumen accipit Lucifer lib. 1. pro S. Athanasio, ita citantextum Scripturæ, I Reg. XXVI. 2. Saul descendit in desertum opacum. LXX. ἐρημὸς Ζιφ Latinus Interpres, desertum Ziph.

Ib. C. ἰδῖς. Secundum Grammaticæ leges à verbo ἰδῖς, quod ego mallem quam ἰδῖν, ad illud Origenis Hon. 14 in Jeremiam sub initium, ἐν τῷ ὄσμῳ ἰδῖς. Alius forsitan præferet ὄσμῳ, ex Helychio, ὄσμῳ, πῶς, & Versione Hieronymi, delictis & cibis variis uti. Quidam sit, certiore, opinor, conjecturâ ὄσμῳ dabitur Theodorito Ad J. rem XII. 14. ubi nunc, ἰδῖμας ἐν Μορῆται & Ἀμμαῖται & Ἀλεφουλι, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὄσμῳ.

dedi. At enimvero quòd Tomo 1. pro certo arbitratum sum in lemmate Latino Nicephori Callisti lib. 21. pro *Li-
cicianis & Manichæis* corrigi debere *Paulicianis*, non ita habet; atque in contrariam sententiam veni, postquam incidi in locum Nicetæ Tom. 20. Thesauri, apud Gretserum De Cruce col. 233. Denique agens de Armeniis Isaac Catholicus in fine Inventionis primæ ait, αἱ τῶ πλῆθους, ἡ τῶ ἰγνώσκοντες (pravum est ἀγνοῦντες) αὐτῶν τῶν Μανιχαίων. ὁ δὲ πῶς τῶν Μανιχαίων αἰσίου ἐστὶν ἡ βδελυγία διαχωρῆσαι εὐφραδισί. *mox ut frequentaverunt vel adievinus eos Manichæi, relicto statim prorsusque abnegato, falso suo Christianismo, ad Manichæorum perfidiam, & exsecrandam vitæ rationem convertuntur.*

Ib. ἀνιχνύς In marg. ἀνιχνύς. ἀνιχνύς Notavi huc spectantia duo loca Cyrilli Alexandrini, quæ animadversione digna visa sunt. In altero hodie legitur, ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ κόσμου τῶν ἀνιχνύς. Deinde lapides artificiosius huius textili cum nominibus duodecim tribuum mandavit. In Oseam num. 34. ubi ἀνιχνύς puto esse gloss. ma, & interpretationem adverbii εὐφραδισί. Vide Cyrilli ejusdem Thesaurum p. 48. A. In altero habetur, εὐφραδισί τοῦ κόσμου τῶν ἀνιχνύς. (in marg. erat ἀνιχνύς ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ κόσμου) ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ κόσμου τῶν ἀνιχνύς. Hoc est secundum Interpretem, *Ostendit autem nobis unigenitum Dei Verbum in semet Patrem, perque arcanam mysteriorum felicissimos ac sapientes, mentesque ejus cognitionis plenam habentes efficit.* Ad Malachiam n. 64. At partim ex sensu, partim ex allata marginali scriptura, substituendum est ἀνιχνύς ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ κόσμου. Adhæc ἀνιχνύς reperies Epist. Theophylacti 26 ἀνιχνύς emendabis.

P. 228. C. ἰσχυρῶς. Obscurè (ut videtur

A Interpreti qui pratermisit) Alexandrinus Cyrillus lib. 4 in Iohannem cap. 6. p. 420. E. ἰσχυρῶς τῶν ἀνιχνύς. imò absurdè, nisi legamus ἰσχυρῶς. Tunc sensus erit hic, *Progrediendum autem etiam est ad eorum quæ indicata fuerint expositionem, licet valde sint comprehensu difficilia.* Ansan errori dedit quod præcedit μετὰ τῶν.

P. 229. B. ἐν τῷ κόσμῳ. Neque hic inemendatus abibit Cyrillus. In Sophoniam n. 42. ἐν τῷ κόσμῳ. Lege κόσμῳ, me mactore.

Ib. C. νύκτα. Dictio (ut id obiter moneam) reddenda Nicetæ Paphlagoni, initio laudationis Philippi Apostoli, T. 3. Auctarii Combesiani, quo loci legas, ἀνιχνύς τοῦ κόσμου τῶν ἀνιχνύς. At rectiā post lineā rectè ponitur νύκτα, quod totus contextus flagitat.

P. 230. C. ὡρίσας. Nescio an notari mereatur circa ὡρίσας, illius locum tenere συγχεῖν, in Theodorito T. 4. p. 43. C. sive in Amphilochio p. 146. A. ut etiam liquet ex Catena in Lucam cap. 12. n. 63. p. 385. Sic ἀνιχνύς habetur Epist. Theophylacti 65. ὡρίσας postulatur.

P. 231. A. Πέτρος Παμβολῶν. In Concilio Ephesino, Πέτρος Παμβολῶν, Petrus Pambola, vocatur. Alius Petrus Episcopus Πέτρος Παμβολῶν subscribit Concilio Hierosolymitano anni 536.

Ib. B. ἐξελθόν. Occasione hujus verbi, duplex tollo mendum ex uno loco Cyrilli, Homil. 6 de festis Paschalibus; p. 77. D. ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἀνιχνύς ἀνακαταβόντων χορῶν. ἡ δὲ τῶν ἀνιχνύς εἰσι τῶν ἐκκλησίων, ἡ δὲ ἐκκλησίαι ποτὶ τὸν Θεὸν ἀνακαταβόντων, ἡ δὲ ἐκκλησίαι τῶν ἀνιχνύς. ἡ δὲ ἐκκλησίαι τῶν ἀνιχνύς. Ad Malachiam n. 64. At partim ex sensu, partim ex allata marginali scriptura, substituendum est ἀνιχνύς ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ κόσμου. Adhæc ἀνιχνύς reperies Epist. Theophylacti 26 ἀνιχνύς emendabis.

causam locum contrarii ἐμὲ αὖτ' occupat A
Epist. 205. lib. 5. Iſidori Pelagior.

Ib. C. Χένσιος. & num. 60. 78.
87. 103. Chrysippus scriptor Ecclesia-
sticus bene notus, de quo consulere
quisque potest Photium Cod. 171. Bi-
bliothecam Patrum Græcorum T. 2. p.
424. Leonem Allatium De Purgatorio
p. 327. &c. 508. 509. & Franciscum
Combesium in Bibliothecæ Concio-
natoris Autoribus.

P. 332. A. ὁ δὲ τὸ ἴδιον. Vita S.
Eudociæ Martyriæ, quæ colitur die
primo Martii, n. 31. ἐν τῷ ὁμοίῳ τῷ ἴ-
διον ὑπολαμβάνω μὴ διαδοῦν ὑπομν-
τη τὴν πάλαι πικρὰν τὴν δὲ μὴ ὁμοίαν
αὐτῆς τῇ τῷ μὴ ὁμοίῳ, ἐπὶ τῷ
καὶ οὗτος πρὸς τὴν ἐκδοχὴν πρὸς αὐτὸν, ubi
notant viri omnis eruditionis peritissi-
mi, ἐ M S. καὶ-μὴ ὁμοίῳ unice voce, non
ex animo. At mihi veri videtur sumilli-
mum, μὴ ὁμοίῳ, quemadmodum n.
43. habetur μὴ ὁμοίῳ. Tuam verò
juvenilem ætatem existimo non posse in-
gentes tolerare Damonum tentationes:
quid si cum Deo pacisceris, noli dubi-
tare, paratus esto ad ea quæ ab illis
adveniant.

P. 333. A. τὸ ἀποχρῖναι ἀποχρῖναι. Quâ
phrasi nihil pervulgatius. Proinde Ho-
miliâ in nativitatē Christi falsò
Chrysostomi nomen præferente T. 7.
Græcæ Edit. p. 403. l. ult. rejicerem
ἀποχρῖναι, & ἐμυρῶν substituerem. πα-
βένος ἢ ἐν ἑσπέρῳ καταβύσσει, ἀλλ' ἐκ
ἀνέμῳ δαδὶδ ἐμυρῶν. Virgo non
à caelo descendens, sed ex semine Davi-
dis orta. Fors atque ad verbum ἐμυρῶν,
illiusque radicem ἐμυρῶν, quatenus mo-
tum & agitationem designant, referri
queat vox famosa Hermessa, toties in-
ter Criticos ventilata, quâ insignitur
opus Historicum Pauli Orosii. Faver
ipse, dum in præfatione ad S. Augusti-
num ait, Præceperas ergo, ut ex omni-
bus, qui haberi ad præsens possunt, Hi-
storiarum atque Annalium fastis, qua-
cumque aut belli gravia, aut corrupta
moribus, aut famelicistia, aut terrarum
motibus terribilia, aut inundationibus
æquatium infolium, aut eruptionibus ig-

nium metuenda, aut ictibus fulminum
plagisque grandinum sava, vel etiam
parricidiis flagitiisque misera, per trans-
acta retro sæcula reperissem, ordinatò
brevisiter voluminis textu explicarem.
&c. Congruit quoque vox Gennadia-
na inquisitudo. Orosius Presbyter, His-
panus genere, vir eloquens & historia-
rum cognitor, scripsit adversum quo-
rulas & infamatores Christiani nomi-
nis, &c. libros septem, in quibus pa-
totius mundi temporis calamitates &
misericordias, ac bellorum inquisitudo re-
plicans, ostendit &c. Sed hæc pro mæta
conjectura haberi volo.

P. 334. A. ἀποκαταστάσις. De ver-
bo ἀποκαταστάσις & nomine ἀποκατά-
σις multa viri docti. Unum hoc adji-
cio, In Dionysio Ecclesiasticæ Hierar-
chiæ cap. 5. parte 1. n. 7. ad finem, ubi
legitur ἀποκατάσις πρὸς τὴν ἀποκατά-
σις, legi debere ἀποκατάσις, ex alijs
ejusdem scriptoris locis.

P. 235. B. ἀποφύλαξις. ἀποφύλα-
ξις. In Demonstrationibus Chrono-
graphicis quas edidit Combesius, ἀ-
ποφύλαξις ὁμοίως. Ita quippe malim,
quàm ἀποφύλαξις.

P. 236. A. ἐνέχου. Alexander A-
lexandrinus citatus apud Maximum
Confessorem T. 2. p. 155. ἐνέχου ἢ
φύλαξις, ὁμοίως φύλαξις ὁμοίως ἢ
φύλαξις λέγεται. Rectius in Codice Regio
1067. & 140. φύλαξις. ut legerim
lib. 1. Gregorii Nysseni contra Euno-
mium T. 2. p. 427. B. φύλαξις ὁμοίως
ἢ ἰδίας φύλαξις. At vice versâ ma-
lim φύλαξις quàm φύλαξις lib. 24.
p. 798. A.

Ib. ἐνέχου. Non erat cur ἀποχρῖναι mu-
taretur in ἀποχρῖναι n. 14. Actorum
Acceptum, Iosephi, & Aithalæ, April.
xxii. sicut nec αὐτὸν in αὐτὸν τῷ in-
ἑνὶ τῷ. πρὸς τὸν in ὁμοίῳ ibidem n.
14. 24. Certè nonnulla alia illic sunt,
de quibus aliter sentio; præcipuè p.
xxvii. A. loco (ni fallor) integro,
punctis non indigente. necnon in alijs
Tomis. Verùm hæc extra rem.

Ib. B. ὁ τὸ λέγει. In Philone De
somnia p. 1117. τὰς καταστάσεις τῷ
ἴδιον

partis tertie Concilii Chalcedonenſis, A
ſervuſſe Antipaerum ſ. ſeculo, & Epil-
copum factum fuiſſe ſtatim poſt illud
Concilium, cui interfueraſt Conſtanti-
nus deceſſor ejus, cum patris poſt
quartam Synodum annis Leo Impera-
tor ad Epilcopos ſcribens de illa Sy-
nodo & Timotheo Aluro, ad Antipa-
erum quoque litteras dederit Scripſit
autem multa Antipater, & citatur ab
Andrea Caſarienſi In Apocalypſim
cap. 64. ſerm. 22. qui proinde Pater
adeo antiquus non eſt ac nonnullis vi-
detur: item à Maximo ad caput 7. De
Eccleſiaſtica Hierarchia, necnon in
Concilio generali ſeprimo Actione 4.
& 5. & in Damasceni Eclogis MSS. B
Bibliothecæ Claramontanæ, apud viros
in paucis eruditos, Sirmopum in No-
tiſ ad Ruſinum Palæſtina Preſbyterum
p. 93. atque Huerium Origenianorum
p. 87. 96. 135. 229. & in Addendis ad
Origeniana. Ejus quoque Homiliam
commemoræ Allatius De Symeonibus
p. 89. Vide & Combefiſum in Biblio-
theca Concionatoria, aliſque qui de
Bibliothecis ſcriperunt. Cap. 84. Vi-
tæ S. Sabæ per Cyrellum Scythopolita-
num, & *ὁ ὁμιλεῖμα ὁ ὁ ἀγίου ἰωαννῶνου
βίβλου Ἀντιπέρου, ὁ ὁ τῶ ὁ χειρὶ
δοῦμένου, ἐπὶ ἐκκλησίᾳ ἀναγνώσεως
παριστάται.* & cap. ſequ. *πῶς ὁ μα-
κεῖν Ἀντιπέρου βίβλος αὐτὸ ἐν Φα-
νίᾳ. (παρεῖσθε ὁ ὁ Φεαῖμα.)* Quæ fru-
ſtra quaerit apud Metaphraſtem.

1b. C. *Papae* 3 &c. Et tamen A-
gione * 6. Concilii Chalcedonenfis
Gaianus fve Caianus civitatis Meda-
borum Epifcopus memoratur inter E-
pifcopos fub Conftantino Metropoli-
tano Hofitorum conftitutos : quæ aliter
inter fe conciliari non poffe reor, nifi
dicatur duos Gaianos unum poffe alium
Ecclefie Medabeni præfuiſſe.

1b M δὲ οὐκ ἴσμεν. Vita S. Sabae
cap. 49. Cyrilliana, Μὲθ' ἧς πάλιν ἐπὶ
πρὸς τὴν ἰσχυρίαν καὶ αἰσθάνειαν, ἡ δὲ πάλιν.
Αἰσθάνειαν πάλιν, ἥτις ἐστὶ αἰσθάνειος δεσ.
Metaphrastica, ὅτις πάλιν αἰσθάνειαν
Μεθ' ἧς πάλιν αἰσθάνειαν, ἡ δὲ πάλιν αἰσθάνειαν
καὶ αἰσθάνειος, ὅτις ὅτι πάλιν αἰσθάνειαν καὶ

καὶ αὐτοὶ, οἱ γὰρ ταῦτες εἰσενέτες Μεδι-
ττηνοὶ &c.

P. 282. A. ~~omni~~ &c. usque ad
p. 283. B Absunt hæc
ab uno MS. forsan non sine fraude
Monachi, cui displicebat repudiatio re-
dictum & pecuniarum.

B

0

P. 489. B *μελαίχων & μελαγέων*
ρίζα Vita S. Sabae in MSS cap. 13. per
 Cyrillum quidem Scythopolitanum.
 ἐκείῳσι δ' ἐκ αὐτῶν μελαγέων· ἐμπερι-
 σπῆται, μετὰ ἑπταρὶ ὅροι ἀπὸ ῥίζας με-
 λαγέων ἢ καρδίας κελάμην· apud Me-
 sarhastem vero, ἐπὶ μετὰ ἑπταρὶ ὅ-
 ροι, ὅτι πικρὸς αὐτῆς θέρψαι, εἰς αὐ-
 τὴν τριφύλλος ἡ ποικίλη σπονδιῶν ἢ πλε-
 ονστον αὐτῆς ὄφρα πικρὸς, ῥίζας μελα-
 γέων (al. μελαγέων) ἢ καρδίας αὐ-
 τῆς κελάμην εἰδήν. Unde Snidas,
μελαγέων. ῥίζας αὐτῆς μελαγέων, ἢ
καρδίας κελάμην εἰδήν. λέγουσι δ'
ἢ μελαγέων. Ex μελαγέ'α. ὁδὸς βενίμης
Φουδῶς ἐν ἑρέμῳ. In Vita Johannis
Hiclychastis a. 12. συλλεγὲς εἶνα ἢ αὐτῶν
 ὁμοίως

ἡμετέρας ἐκείνης μεγαλείου. & n. 12.
 ἢ μεγαλείου τῆς πόλεως. Ad Marc. 118. 4.
 Theophylactus, πρὸς ἀγνοίαν βοτάνης
 ἢ τὰς ἀκείδους, αἷς ἡ μάλαστα καλῶς.
 Ad Marci 1. 6. in Caena, μέλι ἀγνόν
 εἰ μὴ φασ πλὴ βοτάνης. quod ultimum
 improbatur ab Isidoro Pelusiotā lib. 1.
 Epist. 132. ὃ καὶ τις οὐδὲ μέλι ἀγνόν.
 Consuli quoque velim Bochartum
 Hierozoici P. 3. lib. 4 cap. 12.

P. 295. A. B. χ τὸς συζηφάφτας
 χεῖρας &c. Parimodo iocap. 77. Vixit
 Saba, χ τὸς συζηφάφτας χεῖρας ὑπο
 τ' αἰνῶτα πατρὸς ἡμῶν, ἰταλοῦται τι
 παλαῦν ἔργον μου ἵνα ποσθῶται, ἔπι
 φανῶν ἐκ Κορινθίων ἀρχιερέως, ἔκ Ηρώης
 ἡ φιλοστέφν ἐβουλήσεν. ut eundem
 auctorem agnoscat.

lib. B. Ἱεροπόλις ἀποστολῆς ἡρώδου. Hippolytus Episcopus incertæ sedis, Eusebio Hist. lib. 6. cap. 20. & Hieronymo in Catalogo; verè aliis Ponticensis, ὁ ἔξ Ἱερῶν πόλεως, aut πόλεως Ἱερῶν, πόλεως ἑνὸς Ἱερῶν πόλεως, Pontis Romani. (malè in Notitia. quam ad Canones Trullanos edidit vir doctissimus Guilielmus Beverégius πόλεως) aliis falsè vel inficienter Romanus. At Gelasius De duabus naturis contra Nestorium & Eutychem, vocat Arabum Metropolis Episcopum, quod sic solent interpretari, quasi ex Metropoli Arabiæ transfierit in Portum prope Romam. Verùm jam pridem suboluit mihi fraus, orta ex Eusebio loco lecto ad hunc modum in versione Rufini, Erat autem inter ceteros & Beryllus scriptorum præcipuus, qui & ipse diversa opuscula dereliquit. Episcopus his suis apud Bosfram Arabiæ urbem maximam. Erat nihilominus & Hippolytus, qui & ipse aliquantula scripta dereliquit. Episcopus. Γραῖς, τοῦ Βέρυλλου οὗ ἐπιστάτης ἐς συνήκειαν ἡρώδου φιλοκαλῆς κατὰ λόγον. Ἐπονομαστὴς ἦν ἡς καὶ τὸ Βόστραν Ἀραβίας ἀσπίς. ἡ δὲ Ἱερῶν πόλεως ἐπονομαστὴς τῆς αὐτῆς ἐπονομαστῆς. Hoc est ad verbum; Inter hos Beryllus; cum Epistolis & lucubrationibus, variis elegantis ingenii monumenta dereliquit. Erat autem ille

Tom. II.

Tom. II.

A Episcopus Arabum Eosirensium. Simili-
ter & Hippolytus, aliterius cuiusdam
Ecclesie etiam Antistes. Quod intelli-
gendum fuit de Hippolyto pariter Ep-
iscopo, acceptum est, nec quidem
iudicio, à Gelasio de Hippolyto pari-
ter Metropolitano Arabum Plurima
scripti Hippolytus, atque inter cætera
Chronicon, ut viri docti dudum ob-
servavunt Sed quod appellatur hic *sin-*
cræus iudeus, magna est hyperbole
in Patre tertii Ævæ Christianæ sæculi:
nolim tamen corrigi cum Philippo
Labbeo viro eximie eruditionis, *syn-*
cræus, quia idem Epithetum triu-
bitur in Historia Laubæa. Palladii
cap. 148.

Neque pudet me nescire quod à viris
longè doctissimis fuis ignoratum, ne-
que tacebo conjecturam meam, aut si
velis harrolationem; num Hæro iste
Philosophus & Confessor sit Maximus
Cynicus, quem is sub nominibus laudat
Oratione Gregorius Theologus, qui-
que scripsit teste Hieronymo insignem
librum de fide adversù Ariados, &
fortè alia reliquit ingenii sui monu-
menta, aique alicubi Operum inseruit
nonnihil Chronologicum, ob quod ab
Auctore nostro unà cum Hippolyto &
Epiphany citetur. Circa Maximum
Λογισμὸν etiam vide Gregorium Na-
zianz. T. 2. p. 249. 250. & Gelasium
in Synodo Romana.

Id. C. *ζώνης*. *Alerius Adversus a-*
varitiam; λαβόντες δ' ὑποχρεώσεις οὐ
τ' ἀδίκον ἢ ἀνόμιον, ἢ ζώνης ἀρχεπαῖται,
ἢ ὁμοιοῦσαι τ' ἐν βασιλικῷ ταμίῳ,
ὅσων ἐμαρτυροῦνται τὰς τ' προσημασμέ-
ναις ἐπιμέλειαι. Ita restitui vero similiter,
pro ζῶν. Accipis autem per impios
promissis, vel singuli magistratus Co-
polestatis, vel opum ex avario regio, con-
tinuū religionem tamquam vestem per-
mutantibus.

P. 294. B. εἰς αὐτὸν κατεμάχον. Saep
maculatus, saepe emaculandus venit
Cyrillus Alexandriæ Patriarcha; in-
gniter hic. καὶ πολὺ πρὸς αὐτὸν
ἐκείνου ἀντιζῶντος, ὅτι ἐκείνου καὶ

D d d

† ἐπιτοχὴς αὐτῶν διατάξεις sensu flagitante ἀνακαλέσθαι. Nihil ei proderit procrastinare, neque potest eum eximere à censura in ipsum prolata. Pari modo in Vita Eudociz n. 36. Ad Martii 1. ἀεὶς pro ἀεὶς. Et in Synodo contra Chrysostomum, apud Photium quidem Cod. 29. δ' αὖ, Juris verò Græco-Romani p. 555. l. 1. ἔα. At ἀνακαλέσθαι in locum ἀνακαλέσθαι. T. 3. Cyrilli Alexandrini p. 746. C. Corrigendumque eodem jure ἀνακαλέσθαι cap. 46. Historiæ Lausiacæ. ἐκλαβὴς δ' Cod. Reg. 339. 1605. cap. 18. Orationis Catecheticae Gregorii Nysseni. ἀνακαλέσθαι Chronici Alexandrini p. 246. ἀνακαλέσθαι Commentar. Origenis in Johannem p. 107. E.

Ib. ἀεὶς αὐτῶν. ἀεὶς αὐτῶν. Resistentiis. Frangitum. Ita Codex Colbertinus exhibet ἀεὶς αὐτῶν cap. 168. Johannis Moschi, sique habetur in Dialogis Gregorii Græcis lib. 2. cap. 22. Theodorus Studita in Jambis ineditis, eis † ἀεὶς αὐτῶν. Vide Nili Junioris Vitam p. 52. 145. Annam Commenam p. 443. & Vitam istam Euthymii cap. 27. Memorantur ἀεὶς αὐτῶν apud Chrysostomum Savil. T. 7. p. 483. l. 2.

P. 304. B. ἔξ ἀρετῶν πύρας. Deuteron. VIII. 15. Sap. XI. 4. Unde expurgendum est ἀρετῶν ex loco Leonis Imperatoris, apud Gretserum c. 1231. B. De exaltatione S. Crucis.

P. 305. B. θυμάμασι. Cyrillus Alex Homil 30 Paschali, ὁσπερ ἡμεῖς τὰ ἴδια, καὶ πᾶσι δὲ αἰμαῖσι θυμάμασι, ὁσπερ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι ἐν οὐδὲν θυμάματι τῶν ἁγίων. ἔξ ἀρετῶν ὡς θυμάματι, καὶ αἰμαῖσι λατρίαν. Offeramus Deo, non cunctas hostias, sed totius potius & compositum incensum: (Ex. XXX. 7.) hoc est bonum odorem ex virtutibus manantem, spiritale & incensum sacrificium. Malè vulgò θυμάμασι.

Ib. C. Δόξαι. Urbs Palæstinæ nota, cujus Episcopus famâ clarus exstitit Stephanus, ad quem S. Maximus misit Tomum dogmaticum adversus Hecetlii Ecthesim, quique adfuit Conci-

lio Lateranensi anni 649. sub Martino Papa. ubi Secretatio primò appellatur, uti legendum arbitror, primus Hierosolymitana sacerdotalis sedis existens diæcesos, vel primus sub Hierosolymitana sacerdotali sede existens diæcesos. & primus sanctæ Synodi sub Hierosolymorum Patriarcha aut Patriarchali sede consistens Græcè, αὐτῶν † ἡμεῖς ἱεροσολύμων ἀπὸ κατὰ τὸ ἐξ ἡμῶν πλὴν ὁσπερ οὐκ. & αὐτῶν † ἡμεῖς ἡμεῖς πατριάρχης ἱεροσολύμων τῶν πλὴν ὁσπερ οὐκ. Nolle autem Lucæ Hostemio tanto viro istud excidisset, ut Stephanum hunc confunderet cum Stephano Orato, Patre Concilii Hierosolymitani celebrati anno 518. Quod etiam ideo contendit, malè legi ΟΥΑΝΙΣ Αὐτῶν. Concilii CP sub Mena, in subscriptione Synodica Johannis Hierosolymitani, non caret difficultate, cum ibidem quoque subscribat Dororum Episcopus. Unde fortè retinendum est Οὐκ αὐτῶν. fortè scribendum Γαδάρων, vel Δεδάρων, ut in Concilio Hierosolymitano anni 536. nisi ibi Δεδάρων ponere oporteat. Denique per I Machab. XV. & Josephum Orig. Judaic. XIII. 12. De bello Jud. 1. 2. corrige Syncelli Chronographiam p. 291. D. in voce Δεδάρων.

P. 309. A. ἀπὸ τοῦ ἀνέγχα. ἀνέχα. Latino-Barbarè, aporia. aprior, in Irenæi Interprete, & in Auctore Operis imperfecti in Matthæum ad cap. 25. vers 33. aporiatio, apud Tertullianum. aporia, apud eundem Irenæi Interpretem. Cætera præcipue doceberis per magnum Opus, Glossarium Fresnii in quo & ista lego è Glossario Saxonico Ælfrici, Annaporepsis, id est, homo utriusque generis. corrupta, ut videtur, atque sic reformanda, Aneraporesis, quasi ἀνέρος ἀνέρας, dubitatio viri, basitatio vir ne sit an femina quod de androgynis dici potest: quemadmodum Asterio Serm. adversus sectum. Kalendarum, Eunuchus Eutropius est, γυναικὶς ὁ ἀνδρῶν ἀνδρογυνισμός. Ovidius IV. Metamorph. de Hermaphrodito,

Nec duo sunt, sed forma duplex; nec
femina dici,

Nec puer ut possit; neutrumque, &
utrumque videtur.

Et mox,

& incerto fontem medicamine
cinxit.

Clementi Alex. Pedagogi lib. 2. cap.
10. ὁμοφροσύνῃς περὶ τολομῶντος, &
τοῦτο τὰ τοῦ, καὶ ὁ τολομῶντος & ἀφρο-
νῆς, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶντος φόνι.
quemadmodum Eunuchi Alexandro
Severo tertium hominum genus dicti.
ut plura non congeram,

P. 315. C. Ζήνωνος. Ἰνστιτούτου emen-
dandum assermo: nec probatione est
opus: prorsus tamen videnda aliæ Edi-
tiones, quæ hic variant.

Ib. ὁμοφροσύνη. In marg. ὁμοφρο-
σύνη, non ita bene, verum affinis scrip-
tura errori occasionem dedit. Sic a-
pud Josephum Antiquit. Judaic. lib.
18. cap. 5. pro Ἰσχυρῶν, legendum
Ἰσχυρῶν. & ὁ Τιβέριος ἀποκαταστήσας
τοὺς αὐτοῦ φίλους αὐτῶν Σατέρνην & Φυλ-
πίου αὐτοῦ Ἰσχυρῶν & ἰουαννῶν καλεῖν
παῖς ὁ Ἰσχυρῶν & Ρώμης ἐλάδων. Hoc
est, Et Tiberius; ei quippe rem indica-
verat quo amico utebatur Saturninus
Fulvia maritus ex uxoris instigatione;
iussit cunctos Iudæos Romæ pellere. Atque
ex adverso apud Philonem In Flaccum
p. 970. B. ὁμοφροσύνη scribere oportet
pro ὁμοφροσύνη ἡ πρὸς μελὴν, ὁμοφρο-
σύνη, & ὁ ἀφροσύνη & τρεῖς δὲ μαρτυ-
αὶ ὁμοφροσύνη ἡ αὐτὴ καὶ τῆς ὁμοφρο-
σύνης & τῆς ὁμοφροσύνης & τῆς
πληρώσεως ἀλλὰ & ἀφροσύνη & μελα-
γχολία. Erat quidam insanus, nomine
Catabas; non feroci & furiosa insania;
ea quippe improvisa est, cum correptus,
cum ad correptos accedentibus; sed ro-
missa & mitiore. Quamquam nunc dum
ista relego, ὁμοφροσύνη fulmen multò ma-
gis aridet. Sed & adjicio observatio-
nem, ad Vitam Nicephori CP. n. ult.
Martii XIII δευτέρου, ὁ & ὑποσημειῶν
ἀπὸ λαῶν, ὁ σκῆψις, & πᾶσι ἀπὸ πρὸς
μὴ φῶς ἀπὸ λαβῶντος ἀρχαῖς. ni-
mirum, aut ὁ σκῆψις notam esse mar-
ginalem, quā excusatio significatur,
aut emendari debere ὁ σκῆψις. dicitur,

A quamquam putidis, minis (aut simu-
lationibus) omnemque mihi fuga semi-
tam praecludentibus coarctatus.

P. 316. C. & ὁμοφροσύνη. Nonnulla T. 1.
Nunc pauca alia. Actione 1 Synodi
V 111. in Epistola Hadriani Papæ ad
Basilium Imperatorem, Apud nos quippe
à rudimentis ablatis, (Editio novissi-
ma Conciliorum, ablatis) Ego, o-
blatis) & sancta sunt conversationis ha-
bitum consecuti, qui (al. quin) & in
Monasteriis nostris officium Presbyteria-
tis adepti. Cyrillus Alex. Comment.
in Zachariam n. 18. ὁμοφροσύνη ὁ
πᾶσι ἐν τῇ λαῶν, πᾶσι καὶ τῇ καὶ
ἰεράς ἐκδημῶντος ὑποσημειῶντος πᾶσι
ὁμοφροσύνη, καὶ ἀφροσύνη & ὁμοφροσύνης &
ἰεραῶντος & ὁμοφροσύνης, (malo ὁμοφρο-
σύνης) & ὁ πᾶσι παρὸντος τῇ ὁμοφρο-
σύνης. Vi enim
populo peccatis obstritto, sordida quo-
dammodo evans & sacerdotis vestimen-
ta: sic ubi rursus probati consueverit,
purus eris & conspicuus sacerdotis ha-
bitus, multamque apud Deum fida-
ciam obtinebit. Denique tertiam affer-
ram emendationem, & unius occasio-
ne multas, ad corruptissimos versus
Bibliorum MSS. Bibliothecæ Colber-
tinae, qui exstant T. 2. Capitularium
viri lectissimi Steph. Baluzii c. 1569.

Hinc hominis primo facies ascribitur
orsus,

Est quia fas Domini caltus ex ge-
nesi

Forma leonis inest pulchrè formata
secundo.

Quod tetigit rura devia voco sua.

Rebus ait sacris siquidem quia cor-
tius, inde

Nunc omni species imprimitur vituli.

Mors aquila quoniam transcendit
sydera quartus,

Ejus ob id specimen sthenatis ipse
gerit.

Quovis enim pignore certaverim, hoc
pacto totum locum constitui & legi
debere;

Hinc hominis primo facies ascribitur
orsus, (nomen est)

Est quia fas Domini caltus ex ge-
nesi.

ditam, & per totum pectus clavo confixam Nec me præterit, Salmasium hominem longè doctissimum aliter sentire in Notis ad Spartianum, atque χαλκίς καὶ ὄψις exponere testudinis superficiem. quod mihi ideo non placet, tum quia non solum proferebatur superficies testudinis, sed testudo ipsa seu vas è testudine, tum quia coactius videtur interpretamentum. Cogitet etiam prudens lector, utrum in eodem Nicetæ Indice μαύρα, quæ κέρτα est ac ἑταίρε, erratum sit descriptoris: non enim ausim affirmare. ut & dubito de his in Vita Eudociæ Martyris n. 1. Martii 1. γέννησι καὶ ἀφ' ἧς, quia vestigia M.S. lectionis magis premeret ἢ ἡ χίτῃ.

P. 345. C. δεικνύειν seu δεικνύειν. Πατριῶν δεικνύειν. Epist. Theodoriti 59. Et Epist. 133. Οὐδὲν ἢ δεικνύειν. Leo δεικνύειν appellat. Latinis draconarii. Lib. 20. Ammiani Marcellini, ἀβσθράκτιον sibi torquenti, quo ut draconarium utebatur, capiti iulianis imposuit. Reliqua ad draconarios spectantia, δεικνύειν, signi-feros, gestatores vexillorum in quibus dracones depicti, è Glossariis Criticorumque Commentariis discuntur.

P. 346. A. Θέκλα. Labitur memoria vir magnus, mihiq; dum viveret amicissimus, Henricus Valesius, quando scribit Ad Evagrium, dictam esse Theclam per Syncopen pro Theoclea, ut non raro eam appellat Basilus Se-leucienſis. Theoclia enim sive Theoclea mater erat, Thecla filia.

Ib. C. Σεχουρὺς. Concilii Lateranensis 4. capulum 68 est, Πιελ Φιγέως χύμας Χειτῖανον, Ἰνδίου, ἢ Σεχουρὺς. Βι πῆς (seu potius ἐν πῶν) ἐπαρχίης ἧς τὸ Χειτῖανον τὸς Ἰνδίους δὲ Σεχουρὺς ἢ τὸ ἐνδομαῖον διακρίνεται. ἀλλὰ ἢ ἐν πῶν ὅπως πρὸς ἐπαρχίαν ἐστὶν, ὅς μὲν μὲν * διακρίνεται. &c. Et primò quidem ad marginem sollicitatur Φιγέως, ut mutetur in Φιγέως, vel Φιγέως. cùm possit esse fixio, à figendo. Deinde verò postrema incommodè eduntur, facilè

A ex Latinis corrigenda, sic, ὅς μὲν μὲν διακρίνεται. De fixatione habitus Christianorum, Indæorum, & Saracenorum. In nonnullis provinciis à Christianis Indæos seu Saracenos habitus distinguit diversitas: sed in quibusdam sic quadam inolevis confusio, ut nullà differentia discernantur.

Ib. μετὰ 29. Plurimum debemus viro clarissimo nobisque conjunctissimo Emerico Bigotio, vel eo nomine, quòd luce donaverit antiquam Interpretationem Opusculi Nili de octo virtutibus, ejus nimirum ope lectionem elegantissimam deteximus. Nam ubi Editiones Græcæ, Combesiana, Suareſiana, Bigoriana, habent cap. de superbia, πῶν ἐς ὁμῶς, ἢ συμμειπῶς. ἀλλ' ὁ αὐτὸς διμμερὺς ὁπλαστὴς τὴν ἀμφοτέρω. vel ὁπλαστὴς ἀμφοτέρω. vult ille Interpres reddidit, Nam & si humilis ille, quare & tu elatus? Sed ipse idem conditor utrosque plasmarit, quod est proculdubio, ἢ ἐν μετὰ 29. scripturà profectò longè optimà, quamvis punctum interrogans non sit necessarium.

P. 347. 348. γομαῖον, ὁμαῖον. γομαῖον. Adde Glossario Meursii. Dorothæus Doctrinà 7. φορῶν πρὸς αὐτὸ γομαῖον. A γομῶς. unde ὁγομαῖα, Judicum v. 16.

C P. 348. C. ἐν τῷ χύμας ἢ Δαρεῖ. Ut in Photio, Theophane, Nilo Doxapatrìo. Δαρεῖ Cedreno & Photio. Δαρεῖ apud eundem Photium minus bene. Pluribus Δαρεῖ. Δαρεῖ Procopio. Stephanus, Δαρεῖ. ὁ * εἰς (f. ὁ * εἰς) Δαρεῖ) Φαθ, Φεθῶν. Ἀναστασίου πῶν λῶς (An Αναστασίου πῶν λῶς ex Procopio, Theophane & Cedreno) λεγόμεν. Juxta Etymologiam quam tradit Evagrius lib. 3. cap. 37. & post eum Nicephorus lib. 16. cap. 37. & Auctor Etymologici magni, à Dario illic devicto. Interpres nostri Johannis Moschi, ex regione Dora. hoc est, spinor, Δαρεῖ, vel Δαρεῖ, quemadmodum in M.S. Photii apud Holstenium, & Chronici Alexandrini p. 762. quo tamen ultimo in loco suspicari quis

llii cap. 19. Hoc tempore inquit Macedo-
 nius Constantinopolitanus Episcopus, ab
 Imperatore Anastasio dicitur expulsus,
 tamquam Evangelia falsasset, & ma-
 xime illud Apostoli dictum; Quia ap-
 paruit in carne, justificatum est in spi-
 ritu. Hunc enim immutasse, ubi habet,
 ēs, id est qui, monosyllabum Græcum,
 litterā mutatā o in o vertisse, & fecisse
 ēs, id est, ut esset Deus, apparuit per
 carnem. Tamquam Nestorianus ergo
 culpatus expellitur per Severum Mona-
 chum. Et primo quidem ad ea, Quia
 apparuit in carne, observo, Liberatum,
 I. Tim. III. 16. aut legisse in Græco
 ēs, aut Latinum quod, o in quibusdam
 MSS. sumpsisse pro conjunctione,
 ideoque potuisse quia. quemadmodum
 Interpretes Græci Epistolæ s. Martini
 Papæ I. ad Johannem Philadelphæ E-
 piscopum, quod manifestatum est in
 carne, vertit ēs ἐκ τῆς σαρκὸς ἐκ τοῦ πνεύματος.
 Nisi quis velit, quod non puto, scrip-
 tum fuisse à Liberato, Quis apparuit in
 carne, justificatus est in spiritu. juxta
 illud Eucherii Epistolā de contemptu
 mundi n. 54. Itaque manifestatus est in
 carne, justificatus est spiritu, apparuit
 Angelis, predicatus est gentibus, credi-
 tus est in mundo, assumptus est in gloria.
 Secundū ex sequentibus colligo quæ-
 dam exemplaria tempore Anastasii &
 Macedonii habuisse ēs dēdē, ut mu-
 tatione factā ēs in ēs, intelligeretur
 ēs dēdē, ut esset Deus. Subit denique
 admirari, cū manifesta sit calumnia
 in Macedonium, tamen Fulbertum
 rem pro veritate accepisse, Epist. 1. Et
 illum Apostoli locum ubi dicit; Quod
 apparuit in carne vivificatum (pro ju-
 stificatum) est in spiritu. Quem (s. Ad
 quem) locum Macedonius per immuta-
 tionem scripturæ Apostolicæ dictum sic
 voluit definire, idē, ut esset Deus, ap-
 paruit in carne. necnon illo veteris-
 simo Hincmarum Opusculo 33 cap. 18.
 & 22. Hincmari varians lectio miri-
 fica est. Quidam inquit priori loco ipsas
 Scripturas verbis indicatis innotuit ave-
 runde; sicut Macedonius Constantinopo-
 litanus Episcopus, qui ab Anastasio im-

A peratore ideo à civitate expulsus legitur,
quoniam falsavit Evangelia, & illum
Apostolo locum ubi dicit, Quod appa-
ruit in carne, justificatum est in Spiritu,
per cognitionem Græcarum litterarum.
O & hoc modo mutando falsavit. Vbi
enim habuit Qui, hoc est, O Σ, mo-
nosyllabum Græcum, litterā mutatā O
in & vertit, & fecit O Σ, id est, ut esset
Deus apparuit per carnem. quapropter
tamquam Nestorianus suis expulsus.
Qua de varietate sic sentio, vel Hinc-
marum vel ipsius exscriptorem malā
fide hic egisse, atque in O & O Σ mu-
tasse O & O Σ. Suum tamen unicuique
esto iudicium.

B Ib. C. καὶ ἄλλαι. In usu præcipuè sunt καὶ ἄλλαι: χαρτίου, χαρτίλλας, ποδωλλίαι. Rarius invenies χαρτίου & χαρτίλλαις. quorum primum occurrit in Triade Martyrum Combefisiana p. 185. postèrius Homil. Macarii 39. Anonymus in Demonstrationibus Chronicis seu Antiquitatibus CP. σὶ Κουδινέλιαι. f. Κουδινέλιαι. qui à codicillis. Martyrium Theodori militum præfeti, scriptum à Vatro, apud Allatium De Symeonum scriptis p. 115. Οὐάρας Νομίας ὃ Ἀπονοδινέλαι

Ib. & c. mss. Isidorus lib. 3 Originum cap ult. Scorpionum quoque & sagittarium propter fulgura mensis ipsius appellaverunt. Sagittarius vir equinus cruribus deformatur, cui sagittam & arcum adiungunt, ut ex eo mensis ipsius fulmina demonstrentur. Vnde & sagittarius est vocatus. Quia ideo protuli, ut per ea tollerem mendum forte typographicam & Rabano libro de computo cap. 39. T. 2. Miscellaneorum Baluzianorum, Scorpionum & Sagittarium equinis cruribus deformatum, propter flumina (fulmina) mensium ipsorum, October & November accipiunt. Huc etiam pertinere potest locus turpissimo mendo deformatus Epist. 38. Theophylacti; Ινα ταυτα & τα θυσιαις. η ε νεγαν μεγα ανεαλε ex Interprete, Vs hoc pacto ad illud saltem propriè accedat, & ab ingenti fulmine, re illius pennis inextinguibilem interius

Eccc iij

atque ita emaculandus, τὸ Δ. ἔστι
ζῆς. ex vulgari adagio, πῆμα Διὸς π
ἔ κελεύει, de quo Paræmiographi, &
Synesius De regno p. 11. ex cuius textu
Suidas & Michael Apostolus corrigi
debent.

P. 364. A. ἄρρηκτ. Præstat consule
re antiquos, quàm recentioribus li
cèt doctissimis credere. Itaque ex Al
pollodoro lib. 1. Bibliothecæ & Tzet
ze Chiliade 7. vers. 91. erunt Salmo
nei tonitrua ἐκ θύρας, non ἐκ πύργου,
in Vita Nicephori CP. ab Ignatio Dia
cono scripta, n. 81. ad Martii XIII.
Hysichius, θυσιαστής, πύργου vel
ex al. Edit. θύρας. τίς, πύργου. Pha
vorinus, θυσιαστής. ὁ πύργου casti
gandum opinor, θύρας, τίς πύργου.

P. 371. A. λαύρα ἢ λαυράριον ἢ Λι
γυπία. In Concilio CP. sub Mena,
Αἱ ἰ & 5 Κεῖται ὁρισμῶς ἢ ἰ
γυπίας ὡς ἢ Λιγυπία

Ib. B. μαγαλὶν & cap. 87. μαγα
λῶν ἔχει ἀρχιερεῖς ἑαυτοῦ. Exponi de
bet de codice (a 1x Scripturæ, qui me
ritò pet. ἀρχιερεῖς & excellentiam
magis vocetur, *magis* Dei, divi
na *magalia* continens atque euaxans.
Juris GræcoRomani p. 110. de Judæo
jurisjurando, κεῖται ἐν τοῖς χειρῶν
αὐτῶν ὁ μαγαλὶν Et Cyrillus Scytho
politanus in Vita S. Sabæ cap. 31. πα
ριστάς αὐτῶν ὁ μαγαλὶν ἢ ἢ λοιπὸν
ἀπολύνει ἐν τοῖς αὐτῶν Ἀρχιερεῖς
καὶ ὡς αὐτῶν λέγει.

P. 373. C. πῆμα. Psellus Dialogo
de operatione Dæmonum p. 18. τὸς ἀ
παιδέως ἀσέβειας. Ex Gaulmino,
πῆμα, per me πῆμα.

Ib. σχαμίσι, σχάμης. σχάμιν. σχα
μῖν. Unde σχαμῖα. & forte σχαμῖ
ας, in Prochori Historia, ubi vulgò,
Σκαμῖας ἢ πῶς ἰδέσθαι Σόλωνος. A
pud Hilariū veteres Editiones *scam*
nellum & *scamnello* pro *scabellum* &
scabello. In Pl. CXVIII. 91.

Ib. π. φιλεῖ. & cap. 111. hic, φι
λεῖ. φιλεῖ. Usitatum φιλοῖς. rarum
φιλεῖ. unde fuit depravatum cap. 85.
Johannis nostri, ἀπ. φιλεῖ. ἢ. quod
non intelligens Ambrosius Camaldulen

A sis interpres, nec valens emendare, pe
nitens onissit In Chronico Marcellini,
Nummi, quos Romani Terentianos
vel Teruncianos vocant, Græci follares
aut follerales, Anastasius princeps suo
nomina figurat, placibilem plebi com
mutationem distinxit.

P. 374. C. σπῆνις ὁ σῆλην. A
Meursio editus Eusebius In Canticum
Canticorum p. 42. ἀνδραγαθὸν δὲ τῶν
σπῆνι, ἐν τῷ βῆσιμβος κεῖται, ἢ τῷ
μυαλῶν π. διήσπερ, ἢ μίλῳ ἢ ἢ
ἀρχεῖν διήσπερ. Non dubito quin
scribendum sit, ἀνδραγαθὸν, & μυαλῶν
vel μυαλῶν, & ἀρχεῖν Id est, Lau
dandum porro est silentium, in eo qui
peritū est, quique divinitus & audi
torum vires superantia edoctus est, aus
cultas.

P. 375. A. κορυλλίος. & cap. 191.
infra, κορυλλίον (quod venit casu
lam cap. 63. lib. 4. Vita Gregorii;
sicut in eadem Vita lib. 2. cap. 45. κα
ρίων) Tomo autem 1. istorum Monu
mentorum p. 491. C. κορυλλίον. vestis
genus In Lexico Cod. Reg. 1062. κα
ρίων ἢ καρίων, ὁ κορυλλίον. Psell
us de Grammatica, καρίων, ὁ κο
ρυλλίον. pro κορυλλίον, ex Meur
sio. π. πύργου ἢ κορυλλίον, vel κο
ρυλλίον, apud Georgium Alexandrinum
C in Vita Chrysostomi n. 42. p. 217. l.

21. Nec plura invenire potui circa
hanc vocem. Deducitur fortè aut à
κορυλλίς, mutulus, docuitur, aut à
cōsueve cūfite, cūfueve, cōsueve. coudro.

P. 376. A. ἀδίας. Cyrillus In Mala
chiam n. 23. ἢ ἀγαστὶς ὁ καλὸς ἐμφα
νιστὴς ἔχει ἢ ἀδίας, ἐν δὲ ὁ καλὸς πῶς
φωλῶν. ἢ ἀδίας. Virtutis elegan
tia, si qua nequitia, aut peccatum fue
rit à regione collatum, splendidior appa
ret. Est ergo typographicum erratum
ἀδίας.

Ib. C. χυμῖν. S. Cyrilli præ
clare contra Catharos differentis Com
ment. in Malachiam n. 38. verba ut
clara sint atque etiam sana, ad hunc
ferè modum constituuntur & legantur;
ἐν ἰδίῳ ὅτι, ὡς ἀντὶ πῶς τῷ βίῳ ἢ
πῶς ἀφ' ὅτου ἢ ἢ μετασιν καὶ

λαοις πρὸς ἑαυτοὺς καὶ ὁ φησὶ αὐτοῖς ἐνθυμίζοντας ὡς ἀλλοδατοὺς ὅτι ἡ καρὰ τοῦ ἐν-
μας καὶ τοῦ πρὸς ἑαυτοὺς ἐστὶν ὡς
οὐδὲ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ ἑαυτοὺς, ἀ-
καρὰς αὐτοῖς ὅτι ἑαυτοὺς ἐπὶ καλῶς φέ-
ρει. Hoc est, Vnde cernere est, illos
gravem in vitam morbum invehere,
qui prænitiencia gratiam adulterant, &
sibi ipsos falsè puritatis nomen adscri-
bunt, quatenus quo modo non eras
melius cogitare, quod putare se & vo-
care puros, crimen illis infert extrema
impuritatis. Sic posui pro διὰ, ὡς
ἀλλοδατοὺς pro ἀλλοδατοῖς, & ἡμετέρας
pro ἡμετέροις. ut & cap. 9. lib. 1. in Jo-
hannem T. 4. p. 103. B supplendum
conjectio ἡμετέρας, ubi habetur
ἡμετέροις ὡς ἡμετέροις. Vnde, quod & se-
quentia ostendunt.

Ib. ὡς πρὸς. Incipit apud Doro-
theum Doctrinā 13. ciderunt, ὡς ὅτι
ἐλπίς ὡς τοῦ ἐλπίς, ὡς τοῦ ἐλπίς, ὡς
τοῦ ἐλπίς ὡς τοῦ ἐλπίς. pro πρὸς.
Non despicis Deus, qui ita misericors es,
neque medicem afflictionem nostram.

Ib. ἐν τῷ μέλλει. Chrysostomus
in Comparatione Regis & Monachi,
paullo ante finem, ὡς ὅτι ὡς
ἐν τῷ μέλλει ὡς ὅτι ὡς, ὡς ὅτι
ἐν τῷ μέλλει ὡς ὅτι ὡς, ὡς ὅτι
ἐν τῷ μέλλει ὡς ὅτι ὡς. Videtur le-
gendum ὡς. Idem, seu quis alius,
In principium indictionis T. 5. Savil.
p. 815. l. 13. ὡς ὅτι ὡς, ὡς ὅτι
ἐν τῷ μέλλει ὡς ὅτι ὡς. Volo pater
ὡς.

P. 377. A. ὡς ὅτι ὡς, ὡς ὅτι
ἐν τῷ μέλλει ὡς ὅτι ὡς, ὡς ὅτι
ἐν τῷ μέλλει ὡς ὅτι ὡς, ὡς ὅτι
ἐν τῷ μέλλει ὡς ὅτι ὡς. Hoc est,
Vnus inutilis, & ager, turba est:
qualis eras is qui dixit Iesu; Magister,
sequar te, quocumque ieris. Cujus fu-
gens turbam servator, dixit illud,
Vultus servus habens; & reliqua.

P. 389. A. ὡς ὅτι ὡς. Non sim-
plex lotio, sed pietatis opus: juxta

A illud in fine Itinerarii V Villebrandi ab
Oldemborg, Symmictorum Allatia-
norum P. 1. igitur & nos carnem inte-
rioris nostri hominis vestimenti & mundari
spemantes, descendimus, & lavabamur
in eodem Iordanis. Idemque in nonnul-
lis aliis Itinerariis.

Ib. C. & φησὶ, & cap. 184. & φη-
σὶ. Alii est φησὶ. Vide Vitam Niki
Junioris p. 31. & Glossarium Meursii.
A φησὶ sit φησὶ seu φησὶ, quod
per furnum transit, furno co-
ctum & preparatum est; in Narratio-
ne de rebus Armeniæ, Auctar. Com-
behl. 2. c. 181. B.

P. 392. B. & ὡς ὡς. Magis in usu
B est ὡς, pincerna, & pincerna. In-
terdum tamen repetitur & ὡς, quod
est magis Græcum. Sic p. 184.
Juris GræcoRomani, & p. 312. post
Excerpta Codini.

P. 393. A. ὡς ὡς. Unā voce
ὡς. De Christo Gregorius Papa
Epistolā ad Germanum CP. Actione
4. Synodi 7. ὡς ὡς, ὡς ὡς.
& cecos illuminavit. Sic. T. 1. hujus
Sylloges p. 570. B. ὡς ὡς, ὡς ὡς.
fuerat servus. & in Vita Eupraxiæ n. 10.
Martii xiii. ὡς ὡς, ὡς ὡς.
hoc est opinor, quatenus dicebant fuisse
ancillam.

Ib. B. ὡς ὡς. Hinc Diacrinome-
ni, Hæretici, quorum mentio apud
Leontium De Sectis Actione 4. 5. 6.
& 7. Photium Cod. 14. Nicephorum
Hist. lib. 18. cap. 45. præcipue verd
memoratur Johannes Diacrinomenus,
cujus Historia Ecclesiastica citatur
Act. 5. Concilii generalis septimi.
Iohannes inquit Theodorus Lector lib. 2.
ὡς ὡς, ὡς ὡς, ὡς ὡς, seu
potius meo quidem iudicio ὡς ὡς,
adversus Severum, quamvis Ni-
cephorus legisse se ὡς ostendat, dum
scribit lib. 16. cap. 19. ὡς ὡς, ὡς ὡς.
ὡς ὡς (ὡς ὡς) ὡς ὡς. Quin-
etiam hujus Johannis Historiæ memi-
nit Photius Bibliothecæ cap. 41. sed
quod conjectisse Johannis Presbyteri
Ægeatæ, graviter errat: siquidem

Johannes Ægeates vel Ægeora Nestorianus fuit, auctore ipso Phorio Cod. 55. & Leontio Actione 9. utque legitur in Libello Precum ante Epistolam Hormisdæ 75 & in Concilio generali 6. Act. 11. & 13. Historicus autem Johannes, Diacrinomenus, oppositè prorsus Hæreseos, necnon juxta Photium laudator Conciliabuli Ephesini, Dioscori & sociorum. Denique in Demonstrationibus Chronicis, quas exhibuit publico usui Franc. Combefisius, δ Διακρινόμενος est Johannes iste.

Ib. C. α π ε τ ε ρ ο σ κ ο μ η τ η . Interpres Ambrosius, si quis in Hæresim incidit. An legebat σκρομῆται. Cyrillus Alexandrinus apud Eustratium, quem luce donavit Allatius, p. 571. 572. τὸ δὲ πρῶτον τὸ περὶ τῆς αἰτίας, σκρομῆται τὴν, ἡ μαρτυρία (f. μαρὰ) ἐμφανῶς αὐτῶν περὶ τῆς Χρῆστος ὅτι ἐστὶν ὁ μυστικὸς Θεός.

P. 395. C. 396. B. περὶ τοῦ δ' ἐξ ὧν. Apud Allatium De Contensione utriusque Ecclesiæ c. 1560. περὶ δ' περὶ τοῦ c. 1562. περὶ τοῦ πύσσου. In Vita S. Sabæ, περὶ τοῦ ματὸς ἀρε. Et in Jambis Theodori Studitæ, περὶ τοῦ ματὸς τῷ ἐξ ὧν. Et, σὺ πρὸς τὸν δ' ἐξ ὧν. Σε, ἐπιθεὶς σαλευτὴ περὶ δ' ἐξ ὧν. per Metaphoram quā Dionysio PseudoAreopag. οἱ ἀσθενεῖς πύσσου. ἅς ἰσχυρὸν πύσσου. Quando ad collectam tuba insonuerit. In Regula S. Pachonii n. 2. Anastasius Ad Act. 4. Synodi 7. Orientales lingua pro campanis pvenimus. Adde si placet quod notavimus T. 1. hujus Operis ad p. 133.

P. 400. C. ἀβάλα. Cap. 19. & 78. ἀβάλα. Sic enim quoque solet efferi, atque etiam ἀβάλα estque notissima ex Grammaticis dictio. PseudoTheophilus Alexandrinus, seu PseudoChrysostomus Savilii T. 8 c. 857. qui ex multis variarum Bibliothecarum Codicibus verus est Christophorus Alexandrinus, Sermonē Cui vita humana sit similis, ἀβάλα τῷ ἀνθρώπῳ, ἀβάλα μὲν. Gregentius f. 25. ἀβάλα ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ ὁ μὲν ἰσχυρὸς Theodorus Studita Laudatione in tertiam in-

ventionem capitis S. Johannis Baptistæ, ἀβάλα τῷ ἀνθρώπῳ τῷ συμποσῶν. prob. impudicissimum convivium! In S. Platonem n. 27. ἀβάλα τῷ τῷ γυναικί. Vab! ob ea quæ gesta tunc fuerunt. Aprage facinora tunc temporis perpetrata. Constantinus De administratione Imperii, paullo ante finem, p. 218. ἀβάλα λέγει τὸ πρῶτον Χριστῷ πλὴν. ubi Meursio est vox non intellecta. sed aut legendum ἀβάλα, aut ἀβάλα per apocopen transit in ἀβάλα, ut & in ἀβάλα apud Phavorinum & in Etymologico magno. Epigrammate 70. Paradisi Johannis Geometæ, ἀβάλα σοφ. Atque eodem modo malim accipere in Metaphrasi Apollinariis Pl. LXVII. 8. ἀβάλα, πρὸς δ' πρὸς τοῦ ἀνθρώπου λαόν. quàm cum Interprete pro ἀβάλα. cunitate. V. Damascenum De fidelibus defunctis in fine.

P. 401. C. λέγει. Jos. V. 13. ad quem textum corruptus est PseudoChrysostomus T. 5. Editionis Etonensis p. 997. l. 12. ὅτι μαχητὴν ἀσπίδα, ἡ δ' ἰσχυρὸν τῷ Ναυῖ συμπληροῦν τῆς πόλεως σφραγιστῶν. Nam σφραγιστῶν, ostendunt verba facta, ἡ δ' ἰσχυρὸν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ. Magis quoque probare, πύσσου. Qui gladium evaginavit, & Iesum filium Nave ad conflegendam cum hostibus castris est.

Ib. σαλός. Aliàs asia. & alii. Nunc nomen novum produco in lucem, è Niconis Pandectæ MS. cuius λόγος λυ. continet in titulo, ἡ δ' ὅτι τὸς δ' σαλός, ἡ δ' μὲν Συμῶν vel Συμῶν, ἡ δ' Ἀνδρῶν ἐκ τῆς ἀνθρώπου, οἱ δ' οὖν ἰσχυρὸν ἀνδραμαχίον, ἡ πύσσου ἀρε τῷ πύσσου χρόνῳ.

P. 407. B. ἀνάγειν ἐκ τῆς ἀρε. βίον. vulgari, ἀναβίον. Et Notitiæ Græcæ multum variant. De duobus Adelphis Arabissii vide Chrysostomi Vitæ, cum Encycliis Leonis. Nam inter utrumque fuit Adolius, Concilii Chalcedonenis tempore.

P. 411. B. ἀντιδιδόναι ἐκ τῆς ἀρε. ἰσχυρῶν. Quo de more Eusebius De vita Constantini

γὰρ οὐκ ἐν ἐξέλει. non ἀποχόδοι. Qui enim immoderatā cupiditate habendi laborant, semper in qua possident adjicere studentes ea qua ad vicinos potius, quā ad ipsos spectant, quodammodo soli habuare terram conantur, qui finitimos pati non possunt.

P. 430. B. ἐξελάζει εἰς τὴν κελευραφία. Infrā Balsamon De jejuniis n. 23. πῶς καὶ τὰς κελευραφίας; Καλερυαφίας διδιδόσθαι πλ. λω appellat Auctor Vitæ Nili junioris p. 37. Et in Anastasi Hodego p. 204. ubi habetur, πῶς Γιορχὶς ἔσπευτο πρὸς τὴν ἀποχόδοι καὶ κελευραφίαν, ἡ ἀποχόδοι καὶ κελευραφία. Exemplar Regium 1052. κελευραφίαν exhibet, atque κελευραφίαν. Juris GræcoRomani P. 1. p. 470. κελευραφίαν τὴν ἡ κελευραφίαν. Aetione 14. sexta Synodi, κελευραφίαν.

P. 431. B. ἀπὸς ἐφ. Doctrinā xi. Dorothæ, ante medium, μὲν, ὅτι ἐφ. καλός. Leg. μὲν ὅτι ἐφ. καλός. Non illud rectè cōstitutum fuerat. Scribi etiam posset, ἐφ. res cōta.

P. 434. C. χα. Nactus sum ista in Codice Regio 1016. f. 188. ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ ἡ οἰκουμένης πατρὸς σου δίδου πατρὶ ἀγίᾳ ἐν Καλλιδίᾳ, ὅτι καὶ ἀπὸς ἐπὶ τῇ σου δίδου ὅτι δευτέρως εἰς εὐαγγ. ἐν τῇ. Hoc est, Definitio sanctæ & æcumenicæ quartæ Synodi Patrum sancto-rum apud Chalcedonem, quorum numerus septem compositis continebat in se facientes novenarios. Ex hac ergo opinione fuerunt Patres Chalcedonenses numero dumtaxat 567.

P. 435. C. 436. C. βροχ. Ordo Monasterii Casulorum laudatus per Allatium De Missa præsanctificatorum n. 7. ἐν τῇ ἀποχόδοι, ἡ φάβα βροχ. cōmodimus panem, ὃ φάβα aqua mactatam. Moschi nostri cap. 163. ἀπὸς ἡ βροχ. Interpretes, panem ὃ cōmodius infusum. E MSS. ἡ ἐν τῇ βροχ.

P. 436. B. ἐπὶ τῇ. Suppositicius Chrysostomus In Christi Nativitate, apud Savilium T. 7. p. 369. l. 3. 4. ἐπὶ τῇ ἡ φάβα ἡ καλὸς ἡ καλὸς ἀποχόδοι, εἰς τὴν ἀποχόδοι καὶ κελευραφίαν. In-

tolerabilis menda ἐπὶ τῇ nec quidquam præter solitum Boisius

P. 437. 438. καλὸς. Ad Glossarium Johannis Meursii adde vocem καλὸς, ex Theodori Studitæ Catechesibus in Bibliotheca Secoraliensi, ubi Catechesi 2. libri 1. est ἐπὶ τῇ καλὸς τὴν καλὸς, καλὸς τὴν καλὸς.

P. 439. B. ἐπὶ τῇ. Invenies in Lexicis, ut & ἐπὶ τῇ. At ἐπὶ τῇ non invenies, quod legitur pag. paulld ante citatā Hodegi Anastasiani, statim post verba relata; ἐπὶ τῇ καλὸς τὴν καλὸς ἐπὶ τῇ καλὸς τὴν καλὸς. Apud Allatium De perpetua confessione &c. col. 674. ἐπὶ τῇ καλὸς τὴν καλὸς. Theodorus Studita de S. Platone n. 16. ἐπὶ τῇ καλὸς τὴν καλὸς. Aristas χρυσορυφία. Syncellus βίβλιν χρυσορυφία.

P. 443. A. ἐλιδί. ἐλιδί, liber, ingenuus, honestus, probus, ἐλιδί, libera, ingenua, honesta, matrona, uxor. Sic apud Cyrillum Alexandrinum lib. 7. contra Julianum p. 229. A. ἐλιδί. καλὸς. & ἐλιδί. ἐλιδί. p. autem 244. D. καλὸς ἐλιδί. λυγ. Occurritque ἐλιδί nomen sæpe in Basilio, Chrysostomo, Palladio, Moscho, aliisque: interdum verò imperitiā librariorum evasit in ἐλιδί. ut apud Chrysostomum non semel observârunt viri docti. Cui adde Basilium Epist. 188. cum Nostro cap. 188. Sed & puro Palladium in Dialogo de vita Chrysostomi p. 155. scripsisse, ὅτι τῇ οὐκ ἐλιδί. ἐλιδί. ἀλλὰ τῇ Θεοφίλῳ ἐλιδί. scopo proba mulieris non attendens, sed Theophili fabulis. loquitur de Olympiade. quamquam ἐλιδί retineri posset, atque exponi de libertate & liberalitate.

Ib. C. ζίκα. Non memini me alibi legere. Interpretes Ambrosius, capsulas. quod potest esse ζίκα.

P. 444. B. A. ἐπὶ τῇ. Ad quid explicarem verbum quod obsecrum non est? Cur ergo Nota? Ut emendetur Epistola S. Nili 283 lib. 2. ita γὰρ ἐπὶ τῇ ἡ ἐλιδί. ἡ ἐλιδί. ἡ ἐλιδί.

Monachi & Inclusi Sermones triginta exstant in Codice membranico Bibliothecæ Colbertinæ. Nam præter titulum conveniunt tempora. Oratio quippe ipsius quinta est de Monacho per Demonem decepto, anno mundi 6693. id est Christi 1185. paucis annis ante captam Cyprum ab Anglis. Quam Histotiam referunt multi. Vide sis Allatium De utriusque Ecclesiæ consensione lib. 2. cap. 23. & Fresnii Familias Byzantinas p. 184. Alius Neophytus Inclusus, ὁ δὲ τῶν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις, paullo nostro antiquior, memoratur in Catalogo Episcoporum Byzantii, p. 303. Juris GræcoRomani, de quo T. 1. p. 741. 742.

P. 458. B. ἡγεῖς. Me auctore rescribere in Cyrillo Alexandrino p. 809. C. In Esaiam; ἡ ταῦτα μοι τῶν Χειρῶν ταῖς ἡγεῖς, non autem ἡγεῖς. Atque hæc quidem sunt Christianorum præmia. & vide ibidem p. 306. lin. ult. & p. 811. D. 1. Aliquanto etiam concinnius esset, ὡς περὶ τὸν κτηνὸν τὸν ἡγεῖς, quam ἡγεῖς. Orat. Basilii Seleuciensis rs. De Herodiade, post medium. Quotadmodum enim possessionem pecuniarum præmia indero.

Ib. C. λαχίσαι. Divinavi λαχίσαι, ac tentavi de porcellis exponere, quasi λαχίσαι & λαχίσαι idem sint; quâ de postrema voce egi T. 1. Sed in re obsecra suo quisque utatur arbitrio. Suffragabitur fortasse nonnullus λαχίσαι, ἡ λαχίσαι. Iepus.

P. 460. A. ἀξίον. In Epistola Theophylacti 7. ἀξίον emendabis, ἀξίον colles.

P. 461. A. ἀξίον τῶν ἡγεῖς. diffindere regionem ad depiandandum, ἡ ἀξίον, ἀξίον, ἀξίον. Johannes Euchaista p. 50.

ὡς ἀξίον.

Ταῦτα ἀνάστην συμμαχίαις δυνάμει δὲ.
Ταῦτα ἀνάστην φερόμεναι ὡς ἀνάστη.
Τὸς οὗτος πούτος χίτες ἐπὶ τὰς ἀξίαι;
Τὸς οὗτος φάλαγγα μαρτύροις ἐξοὶς μαχίαι;

ὡς ἀξίον, οὗτος πούτος συμμαχίαις.

Α Πόση ἔσται ἡ συμμαχία ἡλμῶς μαχίαι.

In raseo.

Quadragesima auxilios divinos habeo, Quadragesima sociis communior.

Quis adversus tot tantosque manus armatas levaveris?

Quis contra Martyrum cohortem pugnam instrueris?

Vide præata, cum quibus mihi conficere sis.

Quantoque cum exercitu audes intro certamen.

Ita intelligo & interpretor versus, in quibus fallus est vir doctus se nescire quid esset ἀξίον, & ἀξίον. Est proculdubio ἀξίον idem ac ἀξίον. Atque ita ex metaphora, velim etiam exponi Nilum Narratione 1. p. 19. ἡ ἐκείνῳ καὶ τῷ ἡγεῖς ἀξίον ἀξίον ἀξίον. Et jacobane, dormire visi, potes seu vates armatorum mortuorum.

P. 462. B. Γερμανός. Est Germanus 11. CP. qui vixit sæculo decimotertio sub Imperatoribus Latinis. Ad eum pertinent Decreta Juris GræcoRomani p. 232. &c. non verò ad illum qui antea fuerat pontifex Hadrianopolitani, ut dicitur in margine, quique est Germanus 111. Patet ex p. 235. ubi notatur annus mundi 6743. qui est Christi 1235. De Cypro autem & Cyprii per illa tempora lege inter alios V Vildebrandum ab Oldemborg Iunerarii p. 141. 142. in Symmiotis Allatii.

P. 463. A. ἐσθμῶν. Retineo id verbi in loco notabili Antipatri Bostrensis adversus Origenem, quem profert vir divinarum humanarumque rerum scientiâ instructissimus Petrus Daniel Huetius in Addendis ad Origeniana sua. Ἐλ μὲν τῶν Χειρῶν τῶν Στεφάνου τῶν ἀνέμων ἀξίον, ὡς ὁ μαρτυρῶν τὴν ἀξίον τῶν ἐξοῦν, ὡς ἐκ τῶν τῶν ἀντὶ τῶν μαρτύρων ἐξοῦν. ὡς ὁ τῶν τῶν ἀξίον τῶν σιμῶν, atque sic intelligo; Itaque de Cherubim & Seraphim nihil possumus dicere, quid didiceris Scriptor ab Hebræo, quicumque ille sit designatus ab eo Hebræo, Filium & Spiritum sanctum.

FFFF iij

eis ἡ ἐρώτησις Ἰσραὴλ μὲν δὲ ἐξ ἡμέ-
ρας, ἀσκήσιον μὲν καὶ ἐπὶ τῷ πνεύματι καὶ
σώματι πέναντι καὶ ἐν τῷ πνεύματι, καὶ ἐν τῷ
σώματι καὶ ἐν τῷ πνεύματι. Vanus ille Balaam,
quatuor hymnos egregios in Deum ceci-
nit, plurimis item laudibus videntem
Israel em ornatum, tamen impius & ex-
secratus à sapiente legislatore vocatur,
necnon maledicere non benedicere cen-
setur. libro de migratione Abrahami
P. 405.

Ib. ἡ ἐρώτησις καὶ μακάρι. Notæ nostræ
paucae sunt & breves; pluribusque je-
junia videbuntur, eò quòd ab aliis ob-
servata, prætermittere soleamus, dif-
ficile autem sit, nobis præcipuè, in
tanta luce litterarum, multa nova pro-
ducere. Quid enim hoc loco dicemus
de quatuor jejuniis Græcorum ad qua-
tuor festa, post Canonistas & libros
Ecclesiasticos Græcorum, post Mori-
num, Goarum, ceterosque, post ea
quæ ipsi protulimus Ad Constitutiones
Apostolicas c. 253. &c Unum observa-
mus. Cùm quatuor jejunia ista simul
ponantur in Jure Græco Romano p. 30.
& 388. & apud Balsamonem ad Syno-
dum CP. Nicolai, tria tamen tantum
numerari in Typico, in Horologio, à
Christophoro Angelo, & ab Isaac
Catholico Invectiva 1. in Armenios
cap. 14. omisso videlicet jejunio Trans-
figurationis, & duo dumtaxat in To-
mo unionis, Dormitionis Deiparæ, &
Natalis Christi. Citantur ab Allatio
De Eccl. Occid. & Orient. consensio-
ne lib. 3. cap. 12. n. 5. hæc Johannis
Citrii, πὺς πρὸς πνεῦμα καὶ σώματι ἐ-
μὲν ποταμοσὶς. Tria jejunia vene-
rantur & amplectimur.

Ib. μετὰ τὴν ἑορτήν. Præter Typi-
cum Ad xiv. Novembris, & Nico-
laum CP. in eodem Typico, videndus
est Allatius tum De utriusque Ecclesiæ
consensione lib. 3. cap. 12. & 13 ubi
etiam memorat Epistolam Michaelis
Glycx ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἑξ ἑξ καὶ τῆς
ἐκκλησίας πνευματικῆς. tum De octava Syno-
do Phoriana p. 330.

P. 496. B. C. μετὰ τὴν ἑορτήν.
Theodorus ad caput 1. Elæx, πολυ-
Tom. II.

A. ἡ ἐρώτησις καὶ μακάρι. ἡ ἐρώτησις καὶ
μακάρι, ἡ ἐρώτησις καὶ μακάρι, ἡ ἐρώτησις καὶ
μακάρι, ἡ ἐρώτησις καὶ μακάρι. & Quæst. 32.
in Leviticum, necnon Maximus T. 1.
p. 286. 621. 622. Inter ea tamen festa
quinque, tria erant præcipua, ex Deut.
XVI. 16. Quòd pertinent loca Josephi
Antiquit. Judaic. lib. 18. cap. 6. Theo-
dorit Quæst. 54. in Exodum, Cyrilli
Homilia Paschali 28. aliorum sine
numero. Quæst. 97. Casian, ἀποστο-
λική, μετὰ τὴν ἑορτήν. Apud
Chrysostomum Savilii T. 5. p. 983.
init. πρὸς τὴν αὐτὴν καὶ τὴν ἑορτήν
ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι. & T. 7. p. 582 l. 59.
40. καὶ τὴν αὐτὴν καὶ τὴν ἑορτήν, ἡ ἐρώτησις καὶ
μακάρι, ἡ ἐρώτησις καὶ μακάρι, ἡ ἐρώτησις καὶ
μακάρι, ἡ ἐρώτησις καὶ μακάρι. quod est Theo-
doro in caput 21. Ezechielis, καὶ τὴν
ἐορτήν καὶ τὴν ἑορτήν. In Epistola Mi-
chaelis Glycx seu Johannis Zonaræ ad
Alypium, μετὰ τὴν ἑορτήν καὶ τὴν ἑορτήν
καὶ τὴν ἑορτήν καὶ τὴν ἑορτήν. Et
ἐξ ἑξ ἑξ καὶ τὴν ἑορτήν καὶ τὴν ἑορτήν.
Atque agmen claudat Philo libro
de septenario & decem festis.

P. 497. C. ἐκκλησία. Ita septem
codices Regii, cum Colbertano. Deut.
XVI. 9.

P. 499. C. καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι
καὶ τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι. Levit. XXIII 17. Re-
gnum exemplar 720. καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι
καὶ τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι. Mox v.
34. καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι. Cod. Reg.
219. 467. καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι.

P. 500. A. ἐκκλησία &c. Quocirca
scitè à B. Cyrillo cum festis Judaicis
delicè conjunguntur, Comment. in
Sophoniam n. 34. καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι
καὶ τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι. καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι
καὶ τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι. καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι
καὶ τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι. Huc enim miseriarum populus in ho-
rum devolutus est, ut non essent qui se-
sta peragerent, nec indulgere genio pos-
sent, qui vix evassissent. Et bello super-
fuisse. Quid ergo nobis ἐξ ἑξ καὶ τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι
καὶ τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι. contra totam contextus seriem obitu-
lerunt?

Ib. C. μετὰ τὴν ἑορτήν. Ex
sensu magis quàm ad verbum. Ritur
Gggg

movert illud apud Gretserum De cruce A
c. 1505. A. in Theophylacti Homiliâ,
πρὶν ἢ ἀποθανεῖν ἢ τὰς εὐαγγελίας ὑμῶν μ-
νησθῆναι. Nempe operosum erat
ἀγρίως ex sacro textu emendare.

P. 504. A. μὴν ὁσὺν ὑμῶν Νι-
κόλου Patriarcha, post Typicum S.
Sabæ, f. 133.

Τῶντα δὲ τὰς πρὸς τὴν, εἰ θεοῦ
ἡμῶν πατὴρ.
ἀνακρινώμεν ἐφ' ὅσον ὑμῶν (17)
μην.

Basilium ad De Spiritu sancto cap. 27.

Ib. B. ἀποστολικῆς ἐκράτει. Intelli-
git Constitutiones Apostolicas lib. 5.
cap. ult. ubi videre potes quæ notamus;
necnon iis addere locum Niconis in B
Pandeete Sermone 57 Cod. Reg. 2424.
ἢ δὲ οὐδὲν περὶ αὐτοῦ ἢ ὁμοιωτικῶς ἐάν τι
ἴπῃται, εἰ παρ' ὅσων ἀποστόλων αἱ τὰς
αὐτῶν ἐκράτει, μὴ δὲ ὁμοιωτικῶς τὴν
ἀπὸ τῶν ἀποστόλων ὑμῶν καλῶμεν, φανερὸν
ἰσχυρῶς τῶν, ἀποστόλων ὑμῶν ὑμῶν ὑμῶν, ἢ
ἀποστολικῶν ὑμῶν ἢ ὑμῶν ὑμῶν ὑμῶν.
p. 717. Et enim de tetrade & parasceve,
scilicet quartis & sextis feriis totius anni,
omni laude digni Apostoli in Constitu-
tionibus suis aperte sanxerunt, postquam
decrevisset jejunium Pentecosten subse-
quens, quod nos sanctorum Apostolorum
vocatimus; hisce verbis usi; Post
hoc autem jejunium, omnibus quartis
& sextis feriis præcipimus vobis jeju-
nare, quodque è jejunio vestro redun-
dat, prout ribus clargiri.

P. 505. B. HAV. Excidit Eliz no-
men ex istis Chrysostomo et beatis T.
6 Savil. p. 978. l. 6. ὅτι παρ' ἡμῶν
ἢ παρ' ὅσων ὑμῶν ἐκράτει; Obiter mo-
neo.

P. 508. B. Ἐκράτει. In Georgii
Nicomediensis Oratione de concep-
tione S. Annæ, Auct. Combesii. i. c. 1020.
A. ἢ ἀποθανεῖν ἢ τὰς εὐαγγελίας ὑμῶν.
Cum perscrutemur faustu illius donis.
Ita legendum & vertendum.

P. 512. C. ἀποστολικῶν. Nota sunt
etiam pueri nomina, ἀποστολικῶν &
παιδικῶν. Sed quadrant ne ista Cyrilli
Commentar. in Sophoniam p. 38. τῶν
ἀμαρτίας πλείονας ἢ τῶν ἁγίων κα-
ταπύγωντες. Nequaquam sanè.
Proinde legendum assero, πλείονας. ut
sensus sit, & peccati ceno subjectorum
sibi mentem suffocantes. quo modo lo-
qui amat sanctus doctor. In Amos p.
49. τῶν ἐν λαῶν πλείονας ἀποστολικῶν
ἢ αἱμάτων. Homiliâ Paschali 10. ὅσον καὶ
πλείονας ἐκπαυσίμων. Homil. 50. τῶν
ἀμαρτίας ἐκπαυσίμων πλείονας. &
alibi sæpe.

P. 514. A. λυσιτελεῖ ἢ μὴ. If.
LVIII. 6. λέγει πάντα σὺ δόσμοι ἀδικίας.
Lucifero p. 86. solve omnem nodum
iniquitatis. quod comma eidem Luci-
fero addendum p. 83. ut patet ex p. 84.
Paullo post ἐγὼ dicet. vers. 9 pro quo
cūa perperam editum est in Gregorio
Nysseno Orat. 10. in Canticum Canti-
corum, teste etiam Cod. Reg. 1797.

C J Amque tandem singulari Numinis
munere Tomum secundum absol-
vimus, toties interruptum, ob crebros
capitis, oculorum, stomachi dolores,
qui impatientem laboris reddunt. Non
desinemus tamen dum vita manebit, in
Sylloge hac pro virili navare operam.
Te vero, Lector, etiam atque etiam
rogo, ut humanitatis tue & meæ infir-
mitatis memor, cum futilia excules,
erroresque condones, tum Deo optima
maximo preces pro me fundas. Vale.

F I N I S:

INDEX.

- A**
 Βαλαμ. p. 400. C.
 ἀββας. 415. A. 416. B.
 λαπε. 415. A. 416. B.
 ἀββας πατριάρχης. 366.
 C. 367. C.
 Abraham. 71. B.
 Abisalom. 66. 67. 77. B. &c.
 Abtinentia. De Varia. 148. A. 178.
 A. B. 345. A. 347. A. 348. C. 369.
 370. 594. 395. λαπε. Optima. 116. A.
 Acacius CP. 298. A.
 Acacius Melitenensis. 205. 206. 207.
 233. B. 244. C. 245. B. 246. A.
 ἀκαρπύως. 493. B.
 Accusare seipsum semper. 455. 456.
 Acephali. 361. C.
 Acephalus Severus. 451. C.
 Achitophel. 67. B.
 Αβ. I. 26. 306. C.
 I.V. 32. 277. A.
 V. 320. C.
 VII. 53. 33. A.
 69. 177. B.
 IX. 5. 477. B.
 15. 255. C.
 16. 439. C.
 X. II. 32. 33. 14. 15. 150. A.
 XV. 18. 19. 20. 156. B.
 XX. 34. 215. A.
Acta Sanctorum Hollandi &c. 536. 537.
 543. 544. 547. B. C. 559. B. 568.
 569. 597. C. 605. 606. 606. A.
 608. 609. 610. C. 611. 614. 614. B.
 616. A. 621. A. B. 622. C. 624. A.
 625. B. 628. B. 643. A. 645. C. 651.
 652. 653. A. 654. B. 657. A. B. 665.
 A. 678. B. 681. C.
 Aethabius Monachus Presbyter. 328.
 329.
 Actio & contemplatio. 368. C.
 Adam. 241. A.
 Adam γινώσκεις. 87. A.
 Adam Σεινθαρης. 37. B.
 ἀδελφ. 283. B.
 ἀδελφ. 324. B.
 Adelphius Arabiis. 407. B.
 ἀδελφ. 185. C.
 Adoptio. 485. C. 488. 489.
 Adoratio. 144. A. 158. 359. 388. C.
 396. 397. λαπε. Vide Loca sancta.
 Adrianus Papa. 152. A.
 Adrianopolis. 203. C.
 Adulterium. 48. A. 59. 60.
 Adyta sacra. 207. A.
 Aegron gestatio. 315. C.
 Aegyptii Episcopi. 91. A.
 Aegyptii Monachi. 241. 242. 248. C.
 251. B.
 Aegyptiorum Laura. 372. A.
 Aemilianus Monachus. 252. 253. &c.
 Aeneas Gazaus. 590. C.
 αειώς. 300. C.
 Aethiops. 321. C. 354. A.
 ἀγαπῶν ποιεῖ. 341. B. 344. C. 385. A.
 τελείως. 426. B. 433. B.
 Agareni. 222. B. 228. 229. &c. 322. 323.
 Agarenorum tabernacula. 308. A.
 Agatho Papa. 148. A. B.
 ἀγαθὸν σκεπτός. 216. B.
 ἀγνός. 365. A.
 ἀγνὸς πᾶσι. Vide Hierosolyma.
 ἀγνός. 324. C. 325. C.
 Agnifestum. 426. &c.
 Agobardus. 518. 519. 603. 604.
 ἀγαρόδότης. 422. C.
 ἀγύρ. 318. A.
 ἀγύρ. 447. C.
 ἀγυρῶν. 361. C.
 ἀγυρῶν. 443. B.
 ἀκμή. 343. B. 412. C.
 ἀκμή. 410. C. B. λαπε.
 Alamania Alamani. 457. C. 419. B.
 &c.
 Alcimius. 96. B.
 Alexander Alexandrinus. 439. B. C.
 Gggg ij

INDEX:

- Alexander Antiochenus. 357. 358.
 Alexandria. 324. C. 322. C.
 Alexandria Papa. 114. A. B.
 Alexius Aristimus. 627. C.
 Alexius Imperator. 460. B.
 ἀλεξάνδρς. 16. B.
 Allatus. 524. A. 517. B. 538. A. 561.
 C. 578. A. 580. B. 588. A. B. 605.
 A. 613. B. C. 615. B. 642. A. B.
 ἄλλος πρὸς ἄλλος. 147. A.
 ἀλλοτρίος ἐπίσκοπος. 481. B.
 ἄλλοι. ἄλλοι. 311. C. 337. A. 337.
 C. B.
 Altaris ingressus. 266. 267.
 Amalphæ Episcopus. 138. A.
 Amasca. 515. A.
 ἀμπελώνας. 412. A.
 ἀμύλην. 415. C. B.
 Amicitia Amici. 64. 65. &c. 68. C.
 209. 210.
 ἄμμι. 435. 436.
 ἄμμι. 405. C. 407. A.
 ἄμμι. 387. A.
 ἀμμοβάτης. 109. B.
 Amorrhæi. 322. B.
 Amos. V. 23. 100. C.
 VIII. 10. 14. A.
 11. 466. C.
 Amphilochus. 607. B. 614. 615. 420.
 B.
 ἀμφίρρητος. 421. B.
 Anachoretæ. 275. 276. &c. 3æpe.
 ἀνακταμένοι. 471. C.
 ἀνακταμένοι. 408. C.
 ἀνακταμένοι. 449. A.
 ἀνακταμένοι. 109. B.
 ἀναφύει. διὰ ἀναφύει. ἀναφύει. 11.
 ἐγὼ γὰρ. 134. C. 168. C. 324. A.
 ἀναψύλατοι. 181. C.
 ἀναστασις πικρυγία. 51. 55.
 Anastasius Bibliothecarius. 551. B. C.
 Anastasius Hierosolymitanus. 149.
 150. 170. 172. 180. 181. 185. B.
 184. 185. 194. 195. &c. 197. 208.
 Anastasius Imperator. 307. C. 358. 359.
 363. 364.
 Anastasius Presbyter. 551. B. 554. 555.
 569. C.
 Anastasius Sinaita. 494. A.
 Anastasius Sinaita. 551. A. C. 574. C.
 655. A. 674. A. 675. A.
 Anathema. 171. B. 172. A. 176. A.
 177. A. &c.
 Anatolius. 331. B.
 Anazarbus. 372. A.
 Ancilla pellex. 47. & 48.
 Andreas. 331. B. 245. A. 273. 274.
 Andreas Casariensis. 548. B. 656. A. B.
 Andreas Cretensis. 609. C. 607. B.
 628. A.
 Andronicus. 305. C.
 Andronicus Imperator. 460. B.
 ἀνίστατο. 379. B.
 ἀνιστοφάλης. 196. C.
 ἀνίστατο. 245. A. 246. B. 3æpe.
 Angelus Imperator. 418. B.
 Angelij βασιλεῖς. 58. A.
 Angeli in Eucharistia. 268. A.
 Angli. Anglia. 457. &c. 459. C. B.
 460. C.
 ἀνδρὶς. 431. B.
 Anima. 61. B.
 Anima bona. 106. B. C.
 Anima evulsa. 154. C.
 Animæ clamor. 9. 10.
 Animarum cura. 142. C.
 Anni mundi. 293. A. B. 474. C.
 Anni Dominicæ Incarnationis. 293. B.
 Annuli conjugii. 141. B. 149. A.
 ἀντιμύλη. 337. C.
 Anomati. 102. B.
 ἀνὸς γένος. 10. C.
 Antiochia Theopolis. 357. A. &c. 3æpe.
 Antiochia terra motu concidit. 359. B.
 Antiochena Ecclesia. 108. 109. 112. A.
 Antiochæ Dux. 141. C.
 Antiochæ Patriarcha. 174. B.
 Antiocheno commissio per Constanti-
 nopolitanum. 141. B. C.
 Antiochus. 586. A. 638. A.
 Antipater Bostrensis. 181. B. C.
 Antipater Bost. 680. C.
 Antiquitates CP. 559. C.
 Antonius. 342. C.
 Antonii festum. 289. C.
 ἀνθρωπογενής. 87. B.
 ἀντιπρόσ. 450. C.
 ἀπαλαγμένος. 446. A.
 ἀσθενής. 468. C.
 ἀπαρ. χρίτης. 468. C.
 ἀφορμή. 325. B.
 ἀπὸ. ἀπὸ. 5æpe πρὸς. 347. B.

INDEX.

<u>Ἰνδία</u> .	399. A.	Argæus monē. Argæus.	98. C.
Ἰνδὸν ὁνομασία.	406. B.	ἀργυρέτους σάβιτρε.	508. B.
Ἰνδὸν ὁνομασία.	393. A. 428. A.	Argyus 133. C. 137. 138. 139. C. 145.	
Ἰνδουλος.	668. B.	146. 161. A. 163. B.	
Ἰνδουλίαν.	89. A.	Arius Ariani. 101. B. 102. B. 104. A.	
Ἰνδουλίαν.	88. A.	259. 260. 272. C. 349. C.	
Ἰνδουλίαν. Origeniana.	259. C.	Arianorum persecutio. 101. B. 203.	
Ἰνδουλίαν. J. B. & c. 16. C. 17. A.		A. B.	
Ἰνδουλίαν.	114. A.	Arianismus. 101. B. 203. A. B.	
Ἰνδουλίαν.	142. C. 155. B.	ἀρειανίζεσθαι.	153. C.
Ἰνδουλίαν.	426. B.	Aristeus. 677. C. 681. C.	
Ἰνδουλίαν. 424. C.		ἀρειανισμός. ἀρειανισμός. 215. B. 301. C.	
Ἰνδουλίαν. 397. B.		Aristobulus. 214. C.	
Apollinaris. Απολλινάριος. 84. A. B. 89.		Αρμένιος. Armenus. 411. C.	
20. 130. 131. 349. C. 670. B.		Armenii. 314. 255. 460. A.	
Apollinaris Alexandrinus. 405. A.		Armenii. 612. A.	
Ἀπολλινάριος. 85. A. 88. A.		Armenii. 143. B.	
Ἀπολλινάριος. 668. B.		Arsenius. 248. 249.	
Apophthegmata Patrum. 450. 451.		Atienius. CP. 168. & c.	
455. A. & c.		ἀρετὴ. ἀρετὴς.	112. 120.
Apotehista. 297. 298. & c. 305. 306.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	126. A. 144. A.
& c.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	229. B.
Apostolorum principes. Ἀποστόλων πρι- νκίπαι. 82. A. 134. B. 181. A.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	235. B.
Apostoli circa Legalia. 131. 132. & c.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	444. C.
Apostolorum Canones. 513. B.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	375. 376. B.
Apostolorum festum. 442. B. 493. & c.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	174. C.
Apostolica Gesta. 504. C. B.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	208. A. C.
Apostolica vita. 277. A.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	101. A.
Apostolica sedes. 360. C. 361. C.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	176. & c. 210. 211.
Apostolica & prima sedes. 159. 160.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	51. B.
Ἀποστολικὴ ἱερωσύνη.	43. B.	ἀρετὴ ἀρετῶν.	515. & c. 518. B.
Ἀποστολικὴ ἱερωσύνη.	512. C.	ἀρετὴ ἀρετῶν.	516. 517. 536. C. 558. B. 589.
Ἀποστολικὴ ἱερωσύνη.	343. C. 361. C.	ἀρετὴ ἀρετῶν.	B. 440. C. 482. C.
Appellationes. 468. B. 473. 474.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	ἀρετὴ ἀρετῶν. ἀρετὴ ἀρετῶν.
ἀποστολικὴ ἱερωσύνη.	469. A.	ἀρετὴ ἀρετῶν.	98. C.
ἀποστολικὴ ἱερωσύνη.	466. C.	ἀρετὴ ἀρετῶν.	119. B.
Aqua benedicta. 324. C. 325. C.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	507. A.
Aquileiensis. Vide Gradenus.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	431. B.
Arbitri. 372. C.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	369. A. 439. 440.
ἀρετὴ ἀρετῶν.	171. C.	ἀρετὴ ἀρετῶν.	324. 325. 347. A.
ἀρετὴ ἀρετῶν.	420. C.	ἀρετὴ ἀρετῶν.	47. C.
Archidiaconus. 135. C. 154. C. 414. 415.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	361. B.
Archiepiscopi. 115. 116.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	371. B.
Archiepiscopus nomine solum. 118. A.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	463. C.
Archiepiscopus. 463. B. 468. A. C.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	77. C.
ἀρετὴ ἀρετῶν. ἀρετὴ ἀρετῶν. 138. A. 462.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	453. B. 531. P.
B.		ἀρετὴ ἀρετῶν.	C. 556. A. B. C. 552. A. 559. C. 562.
ἀρετὴ ἀρετῶν.	64. B.	ἀρετὴ ἀρετῶν.	A. B. 604. B. 608. A. B. & C. 618.
ἀρετὴ ἀρετῶν.	184. B. 390. B.	ἀρετὴ ἀρετῶν.	A. 619. A. 620. B. 626. C. 635. B.
		ἀρετὴ ἀρετῶν.	635. 636. 647. B. C. 649. C. 655.
		ἀρετὴ ἀρετῶν.	656. 656. A. B. 659. C. 677. A. B.

INDEX.

578. C. 621. B. C. 681. A. B. 690. A.
 Augustus mensis. 507. B. C. 512. A.
 Augustinus. 192. B.
 Ex auribus nutrir. 424. A.
 Auriga. 419. C.
 Austeritates. Austeritates Monachales.
 Austeritates variz. 276. A. C. 277.
B. 278. A. B. 347. B. 410. 431.
 Cepe.
 Austeritatis amor. 177. 178.
 Auxentius Monachus. 216. 237. & C.
 Auxolaus. 260. C.
 αὐτοδύμος. 426. C.
 αὐτιέκεια. 33. B.
 αὐτοβλαστήτης. 488. C.
 Azyma. 110. 111. 112. B. 116. & C. 119.
C. 141. 142. 143. B. 143. 144. 144.
C. 155. B. C. 160. B.
 Azyma cur. 118. C. 111. C.
 Azyma cur in Eucharistia. 131. A. B.
 Azymorum prima dies. 124. B. 126.
 A. B. 128. C.
 αζυμὸς ζυμῆ. 121. A.
 B
 Babilas. 127. C.
 Babylon. 116. A.
 Bacchi Martyris Vita. 188. C.
 Baf. 419. 420.
 Balam. 421. C.
 βαλάντιον. 145. C.
 Balnea publica. 427. B.
 Balsamon. 598. A. & C. 599. B. 600.
 A. 600. 601. 602. A.
 Baptismus. 47. C. 50. 51.
 Baptismus σφεαγός. 121. B.
 βαπτισμὸν σφεαγός. 50. C.
 βαπτισμὸν πλυσίνας. 51. A.
 In Baptismo sal. 143. C.
 Baptismus per unam immersionem.
143. C. 151. C.
 Baptismus puerorum. 50. 51. 204. C.
 Baptismi Catechesis. 411. B.
 Baptismi tempus. 451. B. A.
 βαπτισμὸς πολυμύτης. 279. A.
 Baptismi ritus. 221. 222. 229. A.
 In Baptismo mutatio nominis. 221. C.
228. C.
 Baptismus in Jordane. 411. B.
 Baptizati σερακοποσις. 132. B.
 βαπτιστῶν, ἢ βαπτιστῶν, ἀλλὰ καὶ
 βαπτιστῶν. 51. B.

Bapeisterium. 452. B. A.
 βαπτιστήριον. 176. A.
 Barba. 142. B. 149. A. B. 165. A.
 Barba decus. detecus. 470. B. 472. C.
 Barbari. βαρβαροι. 201. B. C. 218. A.
 & C. 307. 308. 358. A. Cepe.
 βαρβαροφρογ. 464. C.
 βαρβαροι. 463. C.
 Basiliscus Imperator. 197. 198.
 Basilus. 91. 94. 96. B. C. 100. B. C.
144. A. 150. B. 150. 151.
 Basilus. 676. C.
 Basilus citatur. 451. B. 487. A.
 Basilii Martyris templum. 231. B.
 Basilus Delanciensis. 522. B. 541. C.
549. B. 558. A. 562. C. 566. C. 585.
C. 608. B. C. 609. C. 649. B. 615.
A. 679. B.
 Bassa. 171. 174.
 βασιλόγος. 7. C.
 Beatitudo nunc. 291. A. 295. 296.
 Benedictio. 272. B.
 Benedictio piorum. 254. B.
 Benedictiones sacerdotes. 480. B.
 Benedictinorum Adu. 532. B. C.
 Benjamin. 69. B.
 Benoni. 69. B.
 Berzæus. 661. C.
 Βερζαίτης. 137. A. C.
 Betabudison vicus. 125. A.
 Betagabæorum vicus. 128. B. & C.
 Bethlehem sancta. 173. C.
 Bibliotheca Patrum. 524. B. 558. C.
638. A. B.
 Bios. 460. C.
 Bios αείωνος. 251. B.
 Bona humana. 108. A. B.
 Bonum sui diffusivum. 211. A. B.
 Bonum occultum. 215. 216.
 Βόσκος. Βοσκοί. Βοσκι. 211. A. 224. B.
288. C. B. 340. B. 383. C. 384. C.
390. C. 424. B.
 Bostra. 281. A. & C. 392. B.
 Βουκίν φονί. 420. B.
 βουλός ἔχει. 400. A.
 Brachium seculare. 192. A.
 βραχίονας. 2. B.
 Βραχιά. 415. 416.
 Βελύτης. 113. C.
 Bulgaria. 116. A. 610. A. B.

INDEX:

- C** ¹⁷⁶
C ¹⁷⁶ **Elarius** Antiochenus, 309. A.
 &c. 311. 312.
Casarii Quaestiones. 510. B. C. 537. A.
 B. 538. A. B. 541. C. 542. C. 557.
 C. 577. 578. 608. C. 609. B. 672.
 B.
Cain alius. 71. C.
Calamitatis utilitas. 270. B.
Calamitates publicæ. 255. 256. 257.
Calamitates ob peccata. 58. 59. 256.
 257. 270. B. 272. B. ^{fixpe.}
Calo Johannes. 170. &c. 172. C. 173. C.
Calumnia. 86. 81.
Cancelli. 296. B.
Candela sacræ imaginis. 437. 438.
Canis. 436. B. C.
Canis rabiosus. 46. C.
Canones. 194. B. 195. A. 467. B. 468.
 469. 471. A. 476. 477. &c. 481. C.
Canones citati & expoliti. 486. A.
 424. B. C.
Canones renovati. 195. A. 197. A.
Canones Apostolorum. 513. B.
Canonica censura. 196. A. 197. A. B.
Canonicum effatum. 355. C.
Canis. IV. 7. 4. C.
Capito piscis. 104. 105.
Capitularia Baluziana. 554. B. C. 646.
 647.
Capitulas. Capitolas. 395. C. 399. B.
Captivi redemptio. 358. A.
Caput in Imperio. 170. C.
Caritas. 290. 291.
Caritas fraterna. 154. 155. 162. B.
Caritas mita. 347. 348.
Cassianus. 632. A.
Castigatio. 339. C. 256. 257. 270. B.
Cassitas. 46. &c.
Castra in Palæstina. 211. A.
Catalogus Archiepiscoporum Bulgaria.
 610. A. B.
Catechesis Baptismi. 413. B.
Catechumeni per ananiam baptizati.
 313. B.
Catena in Ieremiam. 651. C.
Catena in Iohannem. 651. C.
Catena in Psalmos. 625. A. B.
Catholici. 116. A.
Cautio necessaria. 241. A. 244. B.
Censura. Censuræ. 196. A. 197. A. B.
 227. B. 477. A. 478. 479. 481. C.
 490. A.
Censura irrita. 481. B.
Cerycus. Quiricus. 390. B.
Chalcedonenis Synodus. Chalcedo-
nenis. 260. &c. 272. C. 297. C.
 358. C. 361. C.
Χερουίαν. 416. C.
Χερου. 399. C.
Cham. Chanaam. 20. A. 21. A.
Χαρισμους. 493. C. 504. B.
Charta. Charta pura. 2. B. 10. B. 37.
 38. ^{fixpe.}
Χαρτοφύλαξ. Chartophylax. 5. C. 16.
 A. 16. A. 147. B. C. 474. C.
Χερουβι. 424. B.
Χερουβι. 346. C.
Χερουβι. 408. A.
Χερουβι. 474. B.
Χερουβι. 334. A. B.
Χερουβι. 468. A.
Χερουβι. 336. B.
Χερουβι. 311. C. 307. B.
Χερου. 296. C. B. 336. 337.
Chorepiscopus. 233. C. 249. C. 270.
 C. 271. C.
Chorosan. 116. A.
Christina spiritale. 47. C.
Christiani. Israelitæ. 487. 488.
Χριστιανισμός. 159. A.
Christus caput Christianorum. 477.
 478.
Christus Ecclesiæ caput. 114. 115.
Christus dicitur. 131. B.
Christus Joseph. 43. 44. &c.
Christus dicitur & dicitur. 501. B.
Christi civitas. 389. B.
Christi nuditas. 20. B.
Christi mors. 42. 43.
Christi resurrectio. 11. C. 31. B. 39. C.
 41. B. C. 43. A. &c. 52. 53.
Christi Resurrectio. 389. A. 395. A.
 397. B.
Christi sepulcrum. 31. B. 122. A. 457. B.
In Christo una natura. 264. A.
In Christo duæ naturæ. 262. C. 263.
 264.
Christi latere aqua & sanguis. 110.
 111.
Annus Passionis Dominicæ. 315. B.
De Christo Iudæi. 44. C.

INDEX.

Qui Christum in maxilla percussit.

354. A. B.

Christophorus Alexandrinus. 669. C.

Christophorus de Bondelmontibus. 579.

B. C.

Chronicum Alexandrinum. 543. A.

589. C. 609. C. 613. C. 643. A. 655.

A. 658. 659. 660. C. 673. C.

Chronologica. 293. A. B.

Χρονολογία. 365. B.

Chrysippus scriptor Ecclesiasticus. 231.

232. 250. B. 266. C. 273. C. 286.

287. 294. 295.

Χρυσόστομος. 149. C.

Χρυσόστομος. 149. B.

Chrysostomus. 144. A. 419. A.

Chrysostomus. 522. A. 524. C. 531. B.

555. B. C. 542. B. 543. B. 552. A.

555. C. 560. C. 575. B. 596. A. B.

608. C. 628. C. 641. A. 667. B.

678. A. B. 684. B. C.

PseudoChrysostomus. 515. 516. 517. 531.

A. 532. C. 536. A. 538. A. 541. C. 552.

A. 555. A. B. 561. B. 574. B. 609.

A. & B. 611. B. & C. 621. B. C. 626.

B. 627. A. 635. C. 636. B. 647. C.

649. C. 650. A. 659. A. 667. B. C.

669. C. 670. B. 675. 676. 678. B.

681. C. 689. C.

Chrysostomi Vita. 560. C. 585. C. 617.

A. C. 629. B. 631. B. 661. A. 671.

B. C.

Chusi. 64. B. 69. A.

Cibus simplex. 207. A.

Cilicia secunda. 373. A.

Circumcisio. 49. 50. & c.

Cisternæ. 322. 323.

Clamor. 32. 33. 35. 36. & c.

Clamor justii. 22. A. B. 14. A. 35. 36.

& c.

Clematius. 240. & c.

Clemens Alexandrinus. 556. C. 563.

564. 647. B. C.

Clerus caput. 178. B. C.

Cleri reformatio. 178. & c.

Clericus Imperatoris. 135. B.

In Clericis doctrina & probitas. 184.

& c.

In Clericis testimonium. 184. 185. & c.

Clerici ordinarii. 183. & c.

Clerici redundantes. 183. & c.

Clericorum promotio ad majorem gradum. 184. 185. 189. A.

Clericorum roga. 183. C.

Clericorum amictus. 190. & c.

Clericorum vestes. 250. C.

Cæna Dominica. 122. 123. & c.

Cæmeterium. 299. C. 302. A.

Cænobium. 174. B. 275. 276. 297.

A. 299. C. 301. 302. & c. saepe.

Cogitationes. 59. 60.

Cognitionis gradus. 494. & c.

Cognoscere se. 414. B.

Col. 11. 3. 17. A.

11. 12. 10. C.

III. 14. 290. B. C.

Columnarum honor. 275. A.

Comes Orientis. 359. B.

Communio in Missa. 143. B.

Communio Dominica. 384. C. 398. A.

Communio singulis Dominicis. 279. B.

Communio Sabbati & Dominica. 276.

A.

Communio ter in hebdomade. 345. A.

Communicare indifferenter. 434. A. & c.

Concilia. 577. A. B. 578. B. 579. B.

587. B. C. 590. A. B. 609. B. 612.

623. 631. C. 641. 642. 644. A. & B.

646. A. 655. A. 657. 658.

Recitatio Actorum sexti Concilii. 148.

B.

Concordia. 103. 104.

Concubina. 47. & 48.

Confessio. Confessores. 192. A. 214. A.

Conscientia. 61. B. 239. A.

Consecrata Deo. 320. 321.

Consiliarii. 64. 65. & c.

Constantinus. 670. A.

Constantinus Magnus. 603. B. C.

Constantius Imperator. 203. A.

Constantinopolis. 192. A. 196. C. 459.

C. 469. C. 472. C. 510. C.

CP. nomina. 137. C. 138. C. 139. C.

163. B.

CP. Archiepiscopus. 114. A.

CP. Patriarcha. 135. A. 187. B. 191. C.

192. B. 196. B.

Cum CP. Metropolitæ congregati. 139.

A.

Constantinopolitani commissio Antio-

chea. 141. B. C.

CP. Concilium primum. 263. A. 272. C.

CP.

INDEX.

CP. Synodus. *Vide* Germanus.

CP. Synodus sub Nicolao. 495. 496.
512. B.

Confectudines variz. 155. C. 157. A. B.

Contemplatio & actio. 368. C.

I. Cor. II. 9. 19. B.

III. 19. 146. A.

IV. 11. 21. C.

V. 6. 141. C.

VII. 2. 60. B.

29. 375. B.

31. 11. C.

35. 413. A.

X. 16. 17. 119. A.

XI. 23. 24. 118. B.

26. 119. A.

28. 29. 168. B.

XV. 21. 51. C.

XVI. 11. 482. A.

II. Cor. V. 17. 121. B. 501. A.

20. 114. A.

VI. 3. 416. B.

VIII. 9. 20. B. C.

IX. 6. 216. A.

XI. 2. 2. C. 14. C.

XII. 9. 10. 475. C.

XIII. 11. 482. C.

Corona sacerdotalis. 249. B.

Coronatio Imperatoris. 172. A. 172. 173.

Corycium. 298. B.

Cosmas Scythopolitanus. 231. 232.

&c. 245. C. 247. C. 249. C. 271.

C. 273. C. 286. C.

Crux. 4. A. &c.

Crux Christi. 42. 43.

Crux argentea. 386. B.

Crucis ligni particula. 311. B. C.

Crucis adoratio. 311. B. C. 316. B. 388.

C. 396. 397.

Exaltatio Crucis. 148. &c.

Per Crucem juramentum. 453. A.

Per Crucis figuram & signum mira-

cula. 222. A. 238. C. 244. A. 252.

B. 383. B.

Crucis in supplicationibus. 256. C.

Crucum & Crucis custodia. 247. C.

242. C. 273. C. 280. B. 286. 287.

Cupiditatis febris. 56. B.

Cutrus. 35. C.

Cutis Eremitus. 210. A. 279. B.

Cycli. 225. B.

Tom. II.

κυρί & βαλαμίου ἢ κυρίῳ 145. C.

Cyprus. Cyprii. 497. &c.

Cypri Ecclesia per se directa. 463. C.

Cyriacus Monachus. 239. 240. 247.

248. 250. A. 267. B.

Cyriaci Vitis. 630. 631.

Cyrillus Alexandrinus. 245. 246. 249.

B.

Cyrillus Alexandr. 518. C. 519. C.

520. C. 522. C. 523. 524. 525. C.

525. 526. 527. A. 528. A. & B. 533.

A. B. C. 534. C. 535. A. 536. A.

540. C. 541. 542. 543. A. C. 547.

A. C. 548. B. & C. 555. C. 556. A.

558. A. B. & C. 559. B. C. 560. A.

& B. 561. A. 562. A. 563. B. C. 569.

C. 572. A. B. 580. B. C. & C. 585.

A. B. C. 587. B. 587. 588. 588.

C. 589. B. & C. 590. B. & C.

590. 591. 595. 596. 603. C.

605. C. 607. B. & C. 608. B.

609. A. B. C. 615. B. 619. B. & C.

620. A. C. 625. A. & B. 628. A.

632. A. B. 634. B. 636. A. & B. C.

638. A. & B. 640. 641. 643. A. C.

646. A. B. 649. A. B. & C. 650. A.

653. A. B. 654. B. 666. C. 666. 667.

667. A. B. 669. A. B. 672. A. C.

673. 674. 674. B. 675. 677.

B. C. 679. B. 682. B. 686. A. 688.

C. 690. A.

Cyrillus Scythopolitanus. 275. A. 315.

316. &c. 338. 339. 340.

Cyion. 233. B. 234. A. 237. A.

D

Ædalus. 27. A.

Dæmon fornicationis. 252. B.

Dæmon; Φιλιδνίας. 255. B.

Dæmonum invocatio. 331. A.

Dæmoniæ. 224. 225. 318. 319. 321.

324. &c. 326.

δακτυλιόφειν. 143. B. 149. A.

δαλός αἰς πύρ. 226. C.

Dan. VII. 7. 463. C.

19. 463. C.

36. 37. 38. 39. 40. 19. A.

42. 43. 80. C.

XIV. 31. 76. C.

Daras. 398. C.

David. 168. B.

Davidis nomen. 18. C. 54. B. 527. B. C.

H h h h

INDEX.

David <i>Δαυιδ</i> .	<u>100.</u> B.	<i>Δακρυοειδής</i> .	<u>410.</u> C.
Davidis spelunca.	<u>224.</u> C.	Diacrinomeni.	<u>468.</u> C.
Dedicatio pueri. <u>102.</u> C. <u>104.</u> C. B.		<i>Διακρίνω. Διακρίνωμαι.</i>	<u>121.</u> B.
<u>205.</u> A. B.		<i>Διακρίνωμαι.</i>	<u>332.</u> C.
<i>Δείκω.</i>	<u>17.</u> B.	<i>Διακρίνω τῆς αἰ.</i>	<u>152.</u> C.
<i>Δείκω.</i>	<u>10.</u> C. <u>17.</u> B. <u>38.</u> A. <u>39.</u> B.	Dicendi facultas.	<u>108.</u> B.
Deipara. <u>178.</u> B. <u>506.</u> A. B. C. <i>ἁγία.</i>		<i>Διδοσθαι.</i>	<u>120.</u> B.
<i>Δειπνῶ.</i>	<u>511.</u> C.	<i>ἔδωκεν ἑαυτὴν τῷ μαρτυρίῳ.</i>	<u>179.</u> A.
Deipara mors.	<u>506.</u> <u>507.</u>	Didymus.	<u>149.</u> C.
Deipara dormitionis festum. <u>493.</u> &c.		<i>Διδυμοί.</i>	<u>120.</u> A.
<i>Demonstrationes Chronographicae.</i>	<u>579.</u>	In dignitate constitutio. <u>468.</u> A. <u>471.</u>	
C. <u>622.</u> B. <u>664.</u> B.		<u>474.</u>	
Deposita animæ & corporis. <u>55.</u> <u>56.</u>		Dignoscere se per quietem. <u>176.</u> C.	
<u>57.</u>		<i>Διδοκίμα.</i>	<u>504.</u> A.
Deus. <u>59.</u> B. <u>69.</u> <u>70.</u> &c. <u>24.</u> C. <u>174.</u>		Diluvium.	<u>52.</u> <u>51.</u>
A. <u>312.</u> C. <u>335.</u> B.		<i>Διμύριον. μάλιν.</i>	<u>418.</u> A.
Dei nomen.	<u>11.</u> B.	<i>Διμύριον.</i>	<u>596.</u> B. C. <u>622.</u> B.
Deus simplex.	<u>10.</u> C.	Dionysius magnus.	<u>147.</u> C.
Deus quid. <u>22.</u> B. <u>24.</u> A. B. <u>18.</u> <u>19.</u>		Dioscorus Alexandrinus. <u>160.</u> B. <u>172.</u>	
Dei bonitas. <u>183.</u> B. <u>257.</u> B. C.		C. <u>349.</u> C.	
Disciplina Dei. <u>239.</u> C. <u>256.</u> A. C. &c.		Diptycha sacra. <u>140.</u> <u>141.</u> <u>146.</u> <u>147.</u>	
<u>270.</u> B.		<u>148.</u> <u>149.</u>	
Dei derelictio.	<u>321.</u> B.	Discordia.	<u>101.</u> <u>104.</u>
Dei ira quid.	<u>55.</u> B.	<i>Διστάλφω. Διστάλφω.</i>	<u>481.</u> &c.
Dei omnipotentia. <u>226.</u> B. C.		Dispensatio Episcopalis.	<u>514.</u> A.
Dei permissio. <u>255.</u> A. B.		Divitix cum virtute.	<u>232.</u> A.
Solus Deus sine peccato. <u>351.</u> B.		Doctor.	<u>57.</u> C.
Deus sicut videt audit, sicut audit cer-		Doctores.	<u>190.</u> &c.
nit.	<u>10.</u> C.	Docere & facere. <u>492.</u> B. C. <u>493.</u> B.	
<i>Δεῖν.</i>	<u>276.</u> C.	Docendi neglectus. <u>182.</u> <u>181.</u> &c.	
<i>μεγάλη Δευτέρα.</i>	<u>40.</u> C.	Dolus.	<u>35.</u> A. B.
<i>Δευτέρα.</i>	<u>154.</u> C.	<i>Δολοποιία.</i>	<u>470.</u> B.
<i>Dent.</i> IV. <u>24.</u> <u>505.</u> C.		Domini nomen.	<u>11.</u> A.
XVI. <u>6.</u> &c. <u>427.</u> B. C.		Dominica.	<u>112.</u> A. <u>248.</u> A.
<u>2.</u> <u>638.</u> B.		Dominicæ sanctæ Canon.	<u>142.</u> A.
XXV. <u>1.</u> <u>52.</u> C.		Dominicæ communio. <u>176.</u> A. <u>179.</u>	
XXVIII. <u>23.</u> <u>255.</u> C.		B. <u>384.</u> C. <u>398.</u> A.	
Diabolus. <u>19.</u> C. <u>42.</u> B. <u>75.</u> <u>76.</u> <u>119.</u> A.		Dominicæ Synaxis. <u>128.</u> B. C.	
<u>121.</u> C.		Domitianus Monachus. <u>223.</u> C. <u>234.</u>	
<i>Διαιρέσις.</i>	<u>455.</u> C.	A. <u>291.</u> &c. <i>ἁγία.</i>	
<i>Διαίρεσις.</i>	<u>117.</u> <u>118.</u> <u>144.</u> A. <u>164.</u> B.	Domnus Antiochenus. <u>231.</u> A. <u>234.</u> A.	
<u>389.</u> C.		<u>246.</u> <u>247.</u>	
Diaconus calicem sanctum distribuit.		Dora.	<u>105.</u> C.
<u>455.</u> C.		Dormire in scamno.	<u>410.</u> A.
Diaconi adstant & ministrant. <u>193.</u> A.		<i>Dorotheus.</i> <u>554.</u> A. <u>609.</u> B. <u>667.</u> B.	
Diaconi ciucti. disincti. <u>257.</u> A.		<u>675.</u> B.	
Diaconi cum Presbytero. <u>210.</u> B.		<i>Dosithes ysa.</i>	<u>661.</u> C.
Diaconi & Presbyteri comparatio.		Dotalia.	<u>2.</u> A. <u>26.</u> A.
<u>322.</u> <u>393.</u>		<i>Δουλοπικία ὑποκρίσεως.</i>	<u>467.</u> <u>468.</u>
Diaconissa.	<u>205.</u> A.	<i>Δούξ.</i>	<u>133.</u> C. <u>137.</u> C. <u>141.</u> C.
Diaconicum. <u>290.</u> A. <u>293.</u> A. <u>311.</u> <u>312.</u>		Doxologia. Doxologia. <u>102.</u> C.	

INDEX.

103 104. 266. 267.
δεσποτικός. δεσποτικός. 345. C.
δεσποτικός. δεσποτικός. 346. A.
 Dux Italiae. 133. C. 117. B.
δέο δέο τμήρας πριφί. 374. C.
δουλοῦτες. 458. C.

E

E ἐδουλεύει. 165. B.
 Ecclesia. 1. 1. &c. 31. B. 82. A.
93. A. 393. C.
 Magna Ecclesia. 183. C. 474. C.
 Ecclesia dilatata. 132. A. C.
 Ecclesiae portus. 60. B.
 Ecclesiae frequentatio. 331. A. 347. A.
 Ecclesiae figura Maria. 12. C.
 In Ecclesia nutriri. 412. B.
 In Ecclesia silentium. 115. B.
 Extra Ecclesiam nulla salus. 349. A. B.
 Ecclesiae variae. 181. A. 281. B. C. 287.
 A. 349.
 ii τὸ ὁκατάστα. 398. C.
 ὁκατάστατοι τῆς πύλης. 205. B.
 ὁκατάστατος. 480. C.
 Ecclesiasticum Officium. 107. A.
 Ecclesiastica Officia. 182. C.
 Ecclesiastici Ritus. 468. 469.
 Ecclesiasticus L. 1. 168. C.
 IV. 2. 130. A.
 Ecclesiastica VII. L. 71. C.
 14. 366. A.
 IX. 15. 65. B.
 XIII. 11. 67. C.
 XXI. 2. 73. B.

Echo. 505. C.
ἐχὼ. ἐχὼ. 346. B. 380. C. 381. A. 386.
 B. 401. C. 414. C. 428. C. 433.
 B. 444. A. 349.
ἐχὼ ἐχὼ. 394. B.
ἐχὼ ἐχὼ. 456. C.
ἐς ἐχὼ. 108. C. 242. C. 267. A. 292.
 A. 310. B.
ἐπὶ πόλιν ἐχὼ. 211. C.
ἐκποτὶς ἐ ἀποτὶς. 508. C. 511. A.
ἐκποτὶς πύλης. 191. C.
ἐκποτὶς πύλης. 459. A.
ἐκποτὶς πύλης. 315. C.
ἐκποτὶς πύλης. 149. C.
ἐκποτὶς πύλης. 471. C.
ἐκποτὶς πύλης. 457. C.
ἐκποτὶς πύλης. 378. A. B.
ἐς ἐχὼ. 310. A.

Electioes sacre. 178. &c. 180. A. C.
 Eleemosyna. 109. B. 214. 115.
ἐλεημοσύνης χρέος. 343. B.
 Eleemosyna modus. 371. 374.
ἐλεημοσύνης. 443. A.
 Elias Hegumenus. 301. 304. 308. B.
 Elias Hierichuntinus. 192. B.
 Elias Hierosolymitanus. 179. A. &c.
 288. A. 189. B. 195. A. 197. A.
 358. 359.
ἐλεημοσύνης. 101. B.
 Elpidius Monachus. 162. B. 264. C.
 271. B.
ἐλεημοσύνης πύλης. 362. B. C.
 Emancipatio. 488. 489.
ἐμμελὲς. 190. C.
ἐμμελὲς. 276. C.
 Encenia. 131. C. 183. B. C. 303. B.
 305. B.
 Encyclicum Basilicæ. 197. C.
ἐνδομῶς. 17. B.
ἐνδομῶς. 448. C.
ἐνδομῶς. 337. C.
ἐνδομῶς. 88. B.
ἐνδομῶς. 197. A. C. 199. A. 451. B.
ἐνδομῶς πύλης. 161. C.
ἐνδομῶς. 31. C.
ἐνδομῶς. 8. C. 12. B.
ἐνδομῶς. 110. B. 165. A.
 Ephes. II. 17. 162. A.
 III. 6. 16. B.
 V. 5. 12. B. 50. A.
 25. 21. B. 25. C.
 27. 21. B. 39. C.
 VI. 17. 31. A.
 19. 69. C.
 Ephesinum primum Concilium. 144.
 245. &c. 261. B. 272. C.
 Ephesina Pseudosynodus. 260. A. B.
ἐφεσινά. 491. C. 512. B.
 Ephod. Εφὺδ. 412. C.
 Ephraemius Antiochenus. 359. 360.
 &c.
ἐφεσινά. 391. B.
ἐφεσινά. 500. B.
ἐφεσινά. 149. C.
ἐφεσινά. 120. A.
 Epiphanius Cyprius. 193. B.
 Epiphanius. 540. C.
ἐφεσινά. 390. B.
 Episcopus se facit operarium. 359. 360.
 H h h h ij

INDEX.

Episcopus servat regulam Monachalem. 358. C.
 Episcopi bellatores. 143. B.
 Episcopi successores Apostolorum. 197. C.
 Episcopi confessor. 204. A.
 Episcopi Græci & Latini. 465. 466. &c.
 Episcopi Orientis. 246. B.
 Episcoporum annuli. 143. B. 149. A.
 Episcoporum visitationes. 197. 198. 199.
 Episcopalis ἀρχή. 280. A.
 Episcopalis dispensatio. 514. A.
 ἐπισκοπή. 414. C.
 ἐπισκοπός. 110. C.
 Epistolæ. 3. B.
 ἐπιστολή. 149. C.
 ἐργασίᾳ ὁδὸς ἐργασίας. 360. C.
 ἐργασίας χεῖρ. 359. B.
 ἐργονοχία. 471. B.
 ἐπ' ἐργίας. 319. C.
 ἐρμῆς. 314. A.
 ἐρως. ἐρως. 301. A.
 Εἰαυ. 21. A.
 ἐχὰς ἐχάτη. 193. A.
 ἐκκλησία. 399. A.
 ἐκκ. 381. C.
 Esther. 518. A.
 ἐπίστος. 496. B.
 Evagrius. 349. C.
 Evangelium testamentum Christi. 15. B. C.
 Evangelistæ & Evangelia quatuor. 129. B. C.
 Evangelium ferre. τῶς. 412. B.
 Evangelii lectio. 354. C. 355. C. 369. B.
 ὠδὸς. 343. C.
 Eudocia Augusta. 261. &c.
 Eucharistia. ἀρραμμακὸς θυσία. 117. A. 118. A. 166. C. 455. C.
 Eucharistiæ necessitas. 111. B.
 Eucharistiæ veritas. 119. 110. 131. A.
 Eucharistia cur. 118. 119.
 Eucharistia in Azymis & fermento. 110. 111. 112. B. 116. &c. 133. A. B. 141. 144.
 Eucharistia consecratio. ἀρραμία. 118. C.
 Ad Eucharistiam cautio. 268. 269.
 τύπος κίβδακὸς σάμας. 116. B.
 In Eucharistia Angeli. 268. A.

In Eucharistia Diaconus. 455. C.
 In Eucharistia primus & secundus calix. 154. C.
 S. panis exaltatio. 154. B. C.
 In Eucharistia mutatio in corpus Christi. 118. C. 121. A.
 In Eucharistia particula consecrata oblationis in calicem immissa. 154. C.
 In Eucharistia particula. communio. 351. 352. 353. B.
 In Eucharistia sal. 331. A.
 Ex Eucharistia cibis. 278. B.
 Eucherius. 564. B. C.
 Euchologium Genri. 518. B. 517. A. 540. 541. 558. B. 572. C. 608. A. 615. B. 629. B. 642. C. 650. 651. 681. C.
 ὠλογὸς κύβας. 361. B.
 Eulogia. 369. C. 370. B. & C.
 ὠλογία. 387. C. 425. 426.
 Eulogius Alexandrinus. 414. 415. &c.
 ὠπτός. 291. C.
 ὠπτερός. 210. B.
 Euphemius CP. 361. B.
 ὠφίμ. 371. A. C.
 ὠρεόδας. 508. C.
 Eusebius. 517. 518. 512. C. 565. A. 592. B. C. 609. A. 666. A.
 Eustathius. 609. B.
 Eustratius Presbyter CP. 579. A. 669. A. B.
 Eustochius. 343. A. 370. C.
 Euthymius. 100. &c. 123. 294. 310. A. 346. B.
 Euthymii nomen. 201. B. 203. B. A. 205. B.
 Euthymius Zigabenus. 519. A. B.
 ὠδὸς πη. 471. C.
 Eutyches. 349. C.
 Eutychediani Monachi. 261. &c.
 Eutychedianistæ. 270. A.
 In Eutychedianos. 263. 264.
 Eutychedius seu Eustochius Hierosolymitanus. 341. A.
 Ἐξαγωγή. 405. B.
 Ἐξάδελφοι δι' πρῶν. 484. A.
 Ἐξωψός. 490. B.
 Ἐξωψός. 115. B.
 Excommunicatio Imperatoris. 175. A. B. 177. A.
 Excommunicatio repetita. 339. C.

INDEX.

Exempla. 200. A. B. 155. A. B.
 & *Exod.* 169. A.
 Exodus, mysticus liber. 496. C.
 Exod. II. 23. 24. 22. B.
 IV. 10. 11. 492. C.
 XII. 1. & c. 496. 497.
 1. 2. 3. 6. 128. C.
 XIV. 13. 72. A.
 XV. 16. 58. C.
 XIX. 10. & c. 498. A. B.
 XX. 13. 14. 59. A.
 XL. 17. & c. 498. 499.
 Exsequiis. 254. B. 284. B. C. 286. B.
 294. A. B. & c.
 Ezecch. III. 18. 467. A. 483. A.
 491. C.
 X. 12. 244. B.
 XVIII. 21. 321. A.
 XXXI. 16. 3. A.
 XXXIII. 7. 8. 493. A.
 12. 49. A.

F

Acere. docere. 492. B. C. 493. B.
 Facies muliebris. 232. C.
 Factiones. 419. C. 421. A.
 Faces in exsequiis. 254. B.
 Fesarum metus unde. 345. B. C.
 Fermentatum. 165. A.
 Festum. Festa. 384. C. 307. B.
 Festa. mores. 33. B. 357. A.
 Festa quinque Mosaica. 496. & c. 512.
 C.
 Judi ut festa peragant. 500. A. 501.
 B. & c.
 Festa quatuor. 491. & c.
 Festa varia. 208. B. 210. A. 287. B.
 289. B. & c. 441. B. 494. 495.
 496. B. 503. A. & c. 504. A. 510.
 B. C. & c.
 Fides. 56. A. 246. C. 271. A. 304. B.
 481. A. B.
 Fidei infirmitas. 56. A.
 Fidei zelus. 259. B.
 Sine recta fide vita bona. 350. A. B.
 Fides. Imperium. 82. B. & c.
 Fidelitatis juramentum. 170. B.
 Fiducia. 241. B.
 Fidus Lector & Diaconus. 249. 250.
 280. B. 295. A. 296. A.
 Fidus Dorensis. 305. C. 306. A.
 Fidus Joppenus. 249. 250. 298. 299. & c.

Flagellatio. 55. A.
 Flavianus Antiochenus. 358. 359.
 Flavianus Patriarcha CP. 416. C. 418.
 A.
 Flavianus CP. 614. B. C.
 Flodeardus. 671. C.
 Fluvius. 97. 98. 99.
 Fœnus. 55. 56. & c.
 Fœtus vox agnita. 36. C.
 Fornicatio. 47. 48. 59. 60.
 Fornicatio animi. 252. 253.
 Fratrum amor naturalis. * 232. A.
 Fratres duo duas sorores ducunt. 143.
 A. 155. 156.
 Freno injecto in laqueum trahere.
 240. C.
 Friderodus. 535. A. 629. 630.
 Fridericus I. 457. C. 459. B. & c.
 Fulbertus. 584. C. 663. C.
 Fumus. 55. B. C.

G

Abrielius Monachus. 231. 232.
 266. 267. 273. C. 282. B. 283.
 C. 287. A. & c. 294. B.
 γαργαλ. 149. C.
 Gaianus Medabensis. 233. B. 245. A.
 281. B. C.
 Galat. I. 9. 154. A.
 IV. 30. 60. B. 26. C.
 31. 20. C. 46. A.
 V. 2. 121. B.
 3. 4. 5. 121. C.
 8. 119. C.
 9. 143. C.
 Garara. 149. B.
 Gelasius. 619. 640.
 γαλαρίας. γαργαλ. 87. A. B.
 Genes. IV. 9. 49. B.
 25. 52. C.
 IX. 25. 10. A.
 XVII. 14. 51. C.
 XVIII. 12. 11. A.
 XXI. 9. 20. C.
 10. 6. B. 20. C.
 XXXII. 468. C.
 XXXIII. 11. B.
 XXXV. 18. 69. B. 547. 548.
 XXXVII. 3. 44. B.
 27. 45. A.
 XXXIX. 6. 44. C.
 17. 18. 79. B.
 H h h h iij

INDEX.

L. 15. 19. 20. 79. C.
 Gentiles. 41. 42.
 Genuflexio. 438. C.
 Georgius Cedrenus. 659. 660.
 Georgius Pachymeres. 575. B. 591. 592.
592. C.
 Georgius Pisides. 514. A. 636. A.
 Georgius Syncellus. 530. A. 563. B. 607.
A. B. 644. B. 648. B. C. 681. B.
 Gerasimus. 265. 266. 275. 276. &c.
279. B. 288. A. 294. B. C.
 Germanus CP. Illiusque Synodus. 462.
&c.
 Germanus CP. 651. A. 655. 656.
 Geronius Monachus. 262. B. 264. C.
273. B. 297. C. 307. A. &c.
 γένεσις. 8. A.
 γεννηματια. 282. A.
 ἐν γλώσσῃ φέρεται. 67. B.
 ἐπ' αἰσῶν γλώττης. 331. B.
 Glossa. 538. A. 644. C.
 γλυκύχυμος. 462. C.
 γναφίχθ' ἐργαλῶν. 319. C.
 γνῶσις. 410. A.
 γνωμοδοτή. 472. A.
 γνωμοδοτής. 66. A.
 γουπιότης. γουπιουτῆ. 652. C.
 γυμνασιον. γυμνασιον. 347. 348.
 γυναιξέως. 466. C.
 Gradenſis Patriarcha, seu Aquileiæ &
 Veneriarum. 108. 109. 112. A. 113.
&c. 141. C.
 Græci. 479. C.
 Græci & Latini. 457. &c. 462. &c.
 Græci in Latinos. 165. 166.
 Græci Latinis subiecti. 480. 481.
 Græcorum mala Consuetudines. 571. C.
582. A.
 χάρις καὶ ὁδὸς. 476. A.
 ἡ χάρις. 368. C.
 χαρὶ καὶ ἐργαλῶν. 319. C.
 Gratia. Natura. Voluntas. 183. B. C.
340. A. 413. C.
 Gratianus Imperator. 102. C.
 Gregentius. 481. C.
 Gregorius. 570. C.
 Gregorius Antiochenus. 366. 367. 411.
412.
 Gregorius Nazianzenus sive Theolo-
 gus. 86. A. 92. A. B. 113. A. 144. A.
 Greg. Naz. 560. A. 609. B.

Gregorius Nyſſenus. 538. A. B. 555. A.
585. C. 589. A. 592. C. 597. C.
598. A. 607. B. & C. 616. B. 622.
C. 636. A. 643. A. 655. A. 659. B.
681. A. B. 690. B.
 Gregorius Romanus. 416. 417. &c.
 Gregorius Thaumaturgus. 534. C.
 Græſerius. 538. A. 561. C. 564. C. 565.
B. C. 572. 573. 580. 581. 585. B.
611. A. 623. A. 624. B. C. 634. A.
635. C. 643. B. C. 659. A. B. 689. A.
 Gula. 492. B. C.
 γουπιότης. γουπιουτῆ. γουπι. 652.
C.

H

Hæres. Hæreditas. Exhæredes. 1.
 & sequ. 47. C. 441. B. &c.
489. 490.
 Hæreditas merces & donum. 14. A.
 Hæredipetæ. 18. 19.
 Hæreses. Hæretici. 21. A. 51. B. 163.
A. 349. A. B. 349. 350. 350. A. B.
377. 378. 451. C.
 Hagiorita. 172. B.
 Hebdomas. 50. B.
 Hebdomadarum festum. 496. &c.
 Hebr. I. 3. 31. A.
VII. 12. 510. B.
IX. 17. 12. B.
X. 6. 7. 102. C.
XII. 2. 493. C.
16. 21. A.
XIII. 4. 60. B.
 Hellenopontii. Helenopontii. 98. C.
 Heracli nummus. 654. C.
 Hero Philosophus & Confessor. 291. B.
 Hesychius Presbyter. 231. 234.
 Hesychius. 615. A. 618. A. 665. A.
682. 681.
 Hesychius Hierosolymitanus. 538. B.
566. B. 596. B.
 Hieronymus. 559. C. 606. B. 617. B.
 Hierosolyma. ἀγία πόλις. 234. C. 295.
B. 312. B. 3æpe. Mater Ecclesiarum.
299. B. Thronus Jacobi. 279. C.
 Capta. 457. &c.
 Hierusalem alia. 286. A.
 Hierosolymitana peregrinatio. 122. A.
131. C.
 De Hierosolymorum Archiepiscopo
 & Patriarcha. 114. B. 230. 231.

I N D E X.

147. C. 250. 251.
Hilarius. 665. C.
Hincmarus. 661. 664.
Hippolytus. 293. B.
Hippolytus Thebanus. 544. B. C.
Historiæ demonstratio, oculus Interpretationis. 63. C.
Historiarum Synagoga. 588. C.
Homerus. 470. B.
Homilia antiqui scriptoris. 192. 193.
Honor introitus, sedis, stationis. 191. B. 193. B. 194. A.
Hospites. 95. C.
Hospitalitas. 136. A. B. 291. C.
Humilis. 448. B.
Humilitas. 37. 38. 194. A. 290. 291. 357. & 358. 359. 360.
Hymni in exsequiis. 294. C.
Hypostatica Unio. 261. 264.

H

H *Γεγόμης.* *Hegumenus.* 174. A. 287. A. 342. C. *λεγε. ἡγεμὸς* 286. A.
ἡγεμὸς. 407. B. & C.
ἡγεμὸς. 468. A.
ἡγεμὸς. 374. B. *λεγε.*

I

I *Acob.* 71. C.
Jacobus Apostolus, Episcopus Hierosolymorum. 279. C.
Jacobus Θεόκλητος. 475. C.
Ἰακ. I. 21. 475. C.
V. 11. 29. C.
Jamnia. 247. C.
Icarus. 97. A.
Iconomachi. Χειρουργοὶ. 159. A.
ιδεογυμνασ. 480. A.
ιδεογυμνασ. 173. C.
Jejunium. Jejunia. Varii modi jejunandi. 93. C. 142. C. 149. 150. 151. 152. 155. B. 248. A. 347. B. 492. &c. 493. &c. 495. C. 496. &c. 507. B. C. 512. A. &c. 513. & 514.
Jejuniorum dies. 108. B.
Jejunium extraordinarium. 215. C.
Jejunii solutio. 421. 424. 424. C. 513. 514.
Jejuniorum prima hebdomas. 142. C. 155. B.
Jemini quid. 69. A. B.

ιδεογυμνασ. 372. B.
ιδεογυμνασ. 373. C.
Ierem. III. 2. 26. A.

9. 74. A.
 IV. 18. 256. A.
 VI. 27. 114. A.
 VII. 16. 256. B.
 VIII. 22. 473. A.
 XII. 7. 8. 6. B.
 11. 259. C.
 XVII. 5. 69. C.
 11. 67. C.
 XXXI. 31. 32. 5. A. 15. C.
 120. A. &c.

ιδεογυμνασ. 465. C.
ιδεογυμνασ. 262. A.
ιδεογυμνασ. 474. B.
Jethro. 65. C.

Per ignem probatio. 163. 163.
In igne alterius vitæ solatium per preces Sanctorum. 171. 372.
Imagines sacræ. Deiparæ. Adoratio. Candela. 144. A. 158. 159. 437. 438.
Imago Regia. 61. B. C.
Imperator. 138. C. 139. B. 140. B. 163. C. *Vide Excommunicatio.*

Imperitus. peritus. 16. 17.
Imperium. Fides. 82. B. &c.
Imperium sine pietate. 92. C.
Ima. 357. C. Im. 158. 166. A.
Incarnatio. De. ἡσυχαστὸς οὐκ ἔστιν. 117. C. 119. A. 155. A. 198. C. 199. B. C. 261. 264.

Inclusi. Inclusæ. 356. C. 409. C. 437. A.
Incuria. 426. 427.
Index accusationum in Latinos. 581. C.
Indictio. Indictiones. 278. C. 507. B.
Infernus. 142. 350. 371. 372.
Inobedientia. 213. 219.
Interpretes. 89. C. 63. C.
Job. 241. A.

Iob. V. 17. 14. C.
 XII. 13. 22. B.
 XXXVIII. 12. 461. C. 464. A.

Johannes Christi præcursor. 453. B.
Johannes. Ἰωάννης. ἡγούμενος. Theologus. Evangelium. Ephesi. 110. C. 123. A. & B. 124. A. 129. B. C. 437. C.
Ioh. I. 17. 500. A.
 29. 126. B.

INDEX:

- III. 3. f. 37. C.
29. 26. A.
35. 44. B.
V. 14. 322. A.
30. 238. A.
VI. 33. 111. B.
56. 131. C.
VIII. 41. 44. C.
X. 1. 2. 48. A.
XII. 13. 4. A.
47. 29. A.
XIII. 1. 123. A.
2. 74. B. 123. A.
3. 123. A. B.
4. 123. B.
21. 22. 23. 24. 25. 26. 27.
28. 29. 127. A. &c.
XIV. 15. 16. 151. C.
17. 152. C. 587. C.
18. 88. B.
XV. 20. 477. B.
26. 151. A. 480. A.
XVI. 13. 13. 14. 15. 153. A.
XVIII. 22. 354. B.
28. 124. A.
XIX. 15. 6. C.
31. 124. A.
I. Ioh. V. 8. 120. C.
Johannes Antiochenus. 148. C. 233.
A. 246. B. &c.
Johannes Antiochenus. 610. 611.
Johannes Chalcedonius MS. 598. 599.
Johannes Cinnamus. 550. A. 651. C.
Johannes ὁ καίματος. 147. B.
Johannes Climacus. 568. C. 625. A.
Johannes Damascenus. 530. A. B. 551.
C. 572. A. 634. 635.
Johannis Damasceni Vita. 589. A. 617.
B. C.
Johannes Diacrinomenus. 668. 669.
Johannes Euchaita. 531. A. 679. 680.
Johannes Moschus. 580. A. 643. B.
661. C. 675. C. 676. C.
Johannes Papa. 148. C.
Johannes Rhaitensis. 233. B. 234. A.
237. A.
Johannes Saracenorum Episcopus 260.
261.
Johannes solitarius & Episcopus. 259.
A. 287. C. 316. A. &c. 339. A.
Johannes Vaccus. 580. A. 584. C.
Joppe. 198. B. 312. C.
Jordanis. sanctus Jordanis. 342. A.
343. C. 347. C. saepe.
In Jordane lavari. 389. A.
In Jordane Baptismus. 411. B.
Joseph. 43. &c. 71. C. 79. A. &c.
Iosephus. 519. B. 530. B. A. 537. C.
545. A. 546. C. 548. B. 549. C.
578. C. 595. B. C. 610. B. 614. C.
626. 627. 634. B. C. 645. B. 655. A.
Ios. V. 13. 410. C.
Ἰουδαίαν. 142. B. 151. C.
Ἰουδαίαν πάλιν. 206. C.
Ira. 242. A. &c.
Isaac. 71. B. C.
Isaac Catholicus. 619. A. 659. C.
Isaacius Comnenus Cyprius. 457. &c.
Ἰσαΐας. 712. A.
Isaia Interpret. 651. C.
Is. I. 2. 5. C. 171. A.
3. 5. C.
II. 13. 14. 15. 100. C.
VI. 9. 10. 502. A.
VIII. 1. 2. B. 6. C. 518. A.
X. 14. 463. C.
XI. 2. 74. C.
XIV. 13. 14. 478. A.
XX. 28. 11. A.
XXII. 12. 257. B.
XXX. 15. 6. A. 330. A.
20. 257. A.
XL. 10. 13. C.
XLV. 16. 463. B.
XLVIII. 4. 500. C.
L. 5. 232. C.
LII. 5. 6. A.
LVIII. 6. 7. 8. 9. 514. A.
LIX. 2. 257. B.
LX. 5. 2. C.
12. 240. B.
LXI. 10. 44. B.
Ἰσχυρολόος. 113. C.
Isidorus Pelusiota. 621. A. 655. A.
Isdegerdes. 216. 217. 613. B.
Ismaelitæ. 222. B.
Israelitæ. Christiani. 487. 488.
Italix Dux. 335. C. 117. B.
Italicus fastus. 477. 478.
Judæi. In. 4. 5. &c. 33. B. 506. 501.
&c. Vide Festa.
Judicamus aliosex nobis. 492. C.
Judex.

INDEX.

Judex. Rex. 39. B.
 Judices. 12. 39. 55. A.
 Julianus Apostata. 91. 93. 94. 201. A.
 203. B.
 Julianus Bostrensis. 392. 393.
 416. A.
 Julianus Martyr. 466. B.
 Juramentum. De. In. Varia jura-
 menta. mores. 170. B. 170. 171.
 172. 177. A. 332. 333. 333. 334. 334.
 335. 335. 336. 336. A. 381. B. 415. C.
 419. A. 432. C. 433. B. A. 454. B.
 455. C.
 Ius Græco-Romanum. 575. 576. 587.
 B. 602. A. &c. 609. C. 643. A.
 673. C. 680. B.
 Iustinus Martyr. 596. A.
 Juvenalis Hierosolymitanus. 230. 231.
 233. 234. 334. 247. C. 269. 270.
 272. 273. 280. A.
 Juvenius. 147. B. 214. C. 215. C. 231.
 A. C.

K

Καβίριος. 442. 443.
 κακὰ κακίστη. 152. B.
 κακισμός. 118. A. B.
 κακισμός. κακισμός. 430. B. 47.
 B. 511. C.
 καλός. 143. C. 387. A. 405. B.
 καλοεὖ. 154. C.
 καμμάσι. καμάσι. καμάσι. 405. B.
 & C. 374. C.
 καμύλα. 437. 438.
 καυτ. 342. A. 347. A. 358. C. 369. B.
 λαρε.
 καυτ. εὐαί. 415. B.
 καυτ. ποιτ. 348. B. 414. C. 420. B.
 429. C.
 καυτ. εὐαί. 484. C.
 καυτ. εὐαί. 207. A.
 καυτ. εὐαί. 198. A.
 καυτ. εὐαί. 465. A.
 καυτ. εὐαί. 381. 382.
 καυτ. εὐαί. 461. A.
 καυτ. εὐαί. 337. C. 460. A.
 καυτ. εὐαί. 512. C.
 καυτ. εὐαί. 365. A. B.
 καυτ. εὐαί. 449. B. & C.
 καυτ. εὐαί. 465. C. 467. C.
 καυτ. εὐαί. 197. B.
 καυτ. εὐαί. 344. B. 372. B.

Tom. II.

καμύλα. thecā. 311. C.
 καμύλα. 391. C.
 καμύλα. 276. C.
 καμύλα. 314. A. 327. A.
 καμύλα. 270. C.
 καμύλα. 311. C.
 καμύλα. 354. B.
 καμύλα. 124. A.
 καμύλα. 181. &c.
 καμύλα. 115. C.
 καμύλα. 18. C.
 καμύλα. 171. A.
 καμύλα. 363. C.
 καμύλα. 414. B. 416. B.
 καμύλα. 353. 352. 354. A.
 καμύλα. 156. C.
 καμύλα. 390. B. 404. A. B.
 καμύλα. 359. B.
 καμύλα. 176. B.
 καμύλα. 278. A. 413. 424.
 431. C. λαρε.
 καμύλα. 441. C.
 καμύλα. 169. B.
 καμύλα. 496. B. 504. A. 506. A.
 καμύλα. 326. C.
 καμύλα. 415. B.
 καμύλα. 319. C.
 καμύλα. 171. A.
 καμύλα. 375. A. 419. B.
 καμύλα. 142. C. 149. C.
 καμύλα. 395. C. 396. B.
 καμύλα. 160. C.
 καμύλα. 352. A. 420. A. 424. C. 437.
 B. λαρε.
 καμύλα. 321. B. C.
 καμύλα. 151. C.
 καμύλα. Kyrie Eleison. mos.
 256. C. 396. A. 629. B. C.
 καμύλα. 17. A. 30. B. & C.
 καμύλα. 11. B.
 καμύλα. 341. 342. 465. A. λαρε.

L

Λακρ. 458. C.
 Lacrymæ. 264. A.
 Lactantius. 528. B. C.
 Lacus Sebastenorum. 98. A.
 Læditur nemo nisi à seipso. 106. 107.
 Laici sacra non trahunt. 145. C.
 Laici Ecclesiasticis prælati. 124. A.
 Lambecius. 580. B.
 Lamina cum characteribus. 390. C.

Iiii

INDEX.

Lampades sacræ. 105. B.
 Lampades in translatione Reliquiarum. 194. C.
 In laqueum trahere freno injecto. 240. C.
 Latini. De. Pro. In. 110. &c. 141. 142. &c. 141. 143. 149. &c. 152. 153. 157. B. 160. B. 164. 165. 166. 166. A. 176. 177. 457. &c. 461. &c. 470. 471. 480. 481. 482. A.
 Λατίνους. 480. B. C.
 Lavacrum sponſale. 47. C.
 Lavare faciem. 417. B.
 Lavipedium. 412. A.
 Laura. 174. B. 175. 176. 181. B. 197. A. 299. C. 101. C. ſape.
 Laure Precibysteri. 341. 342. Nova Laura. 338. 112. 341. B. Lausus. 21. C. Lazarium. Lazariotæ. 211. 212. 113. C. 124. B.
 Λαζαρίον. 117. B. & C.
 In lectione austeritas. 176. A. 177. B.
 Lectores pueri. Lectorum tonsura. 204. C.
 Λειτουργία. 143. B. 107. A. 166. 167. Λειτουργός. κληρικός. 117. C. Leo. 76. A. Leo Imperator. 178. C. 297. B. Leo Imperator. 112. 121. 641. B. C. 681. B. C. 120. Papa, illiusque Epistola. 416. 417. &c. Leonius Episcopus. 310. A. &c. Leontius Martyr. 110. C. Leontius Monachus Hegumenus. 114. 115. &c. Λεοντίου Μοναχου. 461. C. Levit. XVIII. 6. 487. B. XIX. 11. 166. A. XXIII. 1. &c. 499. A. &c. 37. 688. B. 29. 101. C. 34. 688. C. XXVI. 16. &c. 461. C. Lex ἀρχαίων. 41. C. Lex πολιτῶν. Lex ἡρώδου. 484. A. Leges citatæ. 484. &c. Leges Romanorum. 47. C. Legalia. 131. 132. &c. 509. 510. 511. C. Λεγεωνάρχης. 474. A.

δ' ἐν μακαρίᾳ ἀδ' α. 459. 460. Liberi publici. 2. A. supplices. 8. 2. 10. B. &c. 38. A. Liberatus. 615. 616. 662. 663. Liſtoies. 35. C. 55. A. Litteræ commendaticie. 133. 134. 162. A. Litterarum ſigillum. 138. B. 139. B. C. 163. C. Locus. 241. B. C. &c. Loca ſancta. Eorum adoratio & veneratio. 208. 109. 244. C. 116. B. 347. 348. 389. A. 397. B. 417. C. 446. C. ſape. Λογισμὸς ἀπολογισμῶν. 192. A. 214. A. λόγος. ῥήματι. 7. 8. δὲ μοι λόγος. 160. B. λόγος. αἰς λόγος. 111. C. Longinus Monachus. 184. B. 188. A. 191. C. Lucas. 112. B. Luc. 1. 2. 118. A. 477. C. II. 14. 509. A. IV. 21. 6. C. V. 5. 476. A. VI. 25. 143. B. VII. 41. 42. 28. C. VIII. 6. 476. A. IX. 62. 597. B. X. 7. 190. B. XII. 10. 334. C. XVII. 2. 180. B. 595. B. 21. 183. C. 596. 597. XVIII. 11. 12. 14. 18. A. B. XIX. 44. 501. A. XXI. 24. 501. A. XXII. 7. 8. 118. B. 11. 123. C. 130. C. 19. 124. C. 115. C. 20. 130. C. 29. 10. 15. C. 31. 32. 271. A. 36. 38. 168. A. XXIII. 41. 1. C. 41. C. Lucifer. 110. B. 616. C. 690. B. Ludicra gravia. 96. A. Luminum feſtum. 108. B. 110. A. 189. B. Lupadium. 172. C. M Acarius Hieroſolymitanus. 391. B.

INDEX.

Macarius. 532. B. 534. B. 537. A. 560.
C. 589. B. C. 605. B. 611. C.
Macedonius. 272. C.
Macedonius CP. 163. B.
μακεδον. 27. B.
ἐκ. δὲ μακεδον. 272. C. 299. A.
Magi Evangelici. 508. B. C.
Magi Persarum. 216. 217.
Magiae artes. 219. B. A.
Magica maleficia. 182. 183.
μαγιστες. 133. C. 137. B.
Mala publica. 160. A. Cur. 459. A.
Malach. I. II. 6. B.
μαλακ. 170. B. 435. 436.
μαλός. μαλός. 319. C.
μαλῖα. 405. B.
μαλῖα. 327. B.
Malum instar legis. 179. A.
μαλῖα. 120. A.
Manē quid. 12. 13. 31. C. 39. C.
Manes. Manichæi. 227. A. 259. B.
Manna regenerationis. 306. B.
μαννῖα. 317. C.
Manufactudo mixta. 357. 358. 446. 447.
μαρτυ. 386. B.
Manuel Comnenus. 460. A.
Manus deosculari. 284. C.
Manus manibus immittere. 467. 468.
470. 471. 474. B. 481. B.
Manibus operari. 109. B. 214. 215.
276. B.
MSS. 598. 599. 673. A. 675. B. 678.
679. *sepe. Vide* Niconis Pande-
ctes.
Marcappum. Margatum. 461. A.
Marcollini Chronicon. 641. B.
Marcianus Monachus. 273. B. 306. A.
&c.
Marcus Apostolus & Evangelista Ve-
netiis. 109. B. 113. A.
Marc. I. 44. 509. C.
II. 7. 11. C.
V. 14. 482. B.
XI. 25. 385. B.
XIV. 8. 30. A.
12. 118. B.
Marci Liturgia. 625. A.
Marcus Anachoreta. 266. B.
Marcus Eremita. 585. C. 609. B. 633.
C. 636. A.
Mardæ mona. 224. A.

Marc. 59. 60.
Mare rubrum. 92. A.
Margarita. 16. C.
μαρμαρ. 500. A. B. 501. A.
Maria Ecclesiæ figura. 12. C.
Martinus. 212. B.
Maria. 221. 222. 226. A.
Maro Monachus. 240. &c.
μαρτυρι. 450. B.
Martyres. Eorum supplicia. 375. 176.
448. A.
Martyres triginta tres. 108. B.
Martyrium Tarachi, Probi & Andro-
nici. 594. B.
Martyrius Hierosolymitanus. 272. A.
&c. 288. A. 189. B. 295. A. 297.
A. 298. A. 303. C. 305. B. 306. A.
107. B. 308. A. 312. C. 316. 317.
Matrimonium. 47. 48 &c.
Matrimonium sobrinorum. 483. &c.
Per matrimonium confusio nominum.
486. 487. 490. A. &c.
Matrimonia vetita, non vetita. 484.
&c.
Matrimonia illicita, sed valida. 489.
490. 491.
Matth. III. 2. 115. 356.
3. 54. B.
IV. 2. 74. A.
V. 3. 37. C.
4. 17. B.
1. 243. B.
16. 470. A.
17. 1. B. 509. C.
18. 509. C.
21. 597. B. C.
VI. 3. 447. C.
VII. 7. 8. 187. A.
VIII. 4. 509. C.
20. 177. A.
26. 458. B.
X. 21. 18. C.
XII. 31. 104. A.
16. 12. C.
17. 11. A.
XIII. 14. 15. 501. A.
XVI. 18. 475. A. B.
XVII. 1. 6. 505. C.
20. 130. A.
24. 26. 14. 17. B.
XIX. 5. 487. B.
Iiii ij

INDEX.

12. 69. B.
 19. 18. B.
 XX. 18. 235 A.
 XXI. 14. 8c. 13. C.
 18. 23. B.
 41. 17. C.
 XXII. 30. 50. C.
 XXV. 18. 181. C.
 12. 57. A.
 24. 121. B.
 25. 57. B. 513. A.
 34. 7. B. 14. C. 15. A. 17. C. 26. B.
 35. 40. 15. A. B. 17. C.
 41. 43. 20. B.
 XXVI. 17. 118. A.
 24. 180. B.
 26. 115. A.
 XXVII. 19. 3. C.
 XXVIII. 9. 31. C.
 19. 102. A. 183. A. 560. 561.
 Mauritan. 345. C.
 Maximus. 338. A. 548. B. C. 552. A. 558. B. C. 606. A. B. 612. B. C. 619. B.
 Medaba. 281. C.
 Medica. 62. C. 462. A.
 μεγαλειον. 372. B. 386. B.
 μεγαλειότης. 166. C.
 μεγαλοφύλαξ. 168. B.
 μεγαλόπαις. 118. C. 119. C. 163. B. 192. A. 196. C.
 Melania. 262. B.
 μελαγχολία aut μελαχία βίβλ. 288. B.
 Melitene. Melitine. Melitinus Melitinus. 201. B. 353. A. 404. A. 462. C.
 μελιτίνος. 462. C.
 μέλος γένος. 346. C.
 μεμαυμένος. 392. C.
 S. Menas. 394. 395.
 Menas CP. 148. A.
 Mendacium. 35. A. 436. A.
 Menstrua. 445. 446.
 Meretrix. 354. 355.
 μερίς μερίς κοινοτίας. 352. B. 353. C.
 μέγας. 419. C. 421. A.
 μεσολύς. 407. B. 409. B. 61. πλάσι
 μεσάλλω. 396. C.
 μετὰ τὸν. 456. B.
 μετὰ τοὺς βασιλεῖς. 331. C. 334. C.
- Metaphrastes.* 523. B. 585. C.
Metopa. 112. C.
μεταφραστής. 256. B.
Metropolitani. 115. 116. 119. A.
μέλας. 140. B.
μῆνις. Erymologia. 507. C.
μῆνις. 445. C.
μῆνις. 506. A.
ἐν μῆνι. 359. B. 360. A. 370. B. 386.
μετὰ φάτιν. 142. C. 149. C.
Michael Apostolicus. 665. A.
Michael Palæologus. 170. &c.
Michael Syncellus. 379. A.
Milites. 24. B.
Mimi. 355. C.
Miracula. Quo modo. Ubi. Cur. Quando. 221. A. 238. C. 244. A. 251. B. 294. C. 296. C. 309. 310. 313. &c. 315. B. 383. B. 451. C. 451. 452.
Miscellanea Baluziana. 541. A. B. 551. A. 573. A. 664. C.
μοσχεύω. 392. B.
Mulla. 266. 267. &c.
Mulla quotidie. 216. C.
In Mulla proclamatio, salutatio, communio, ritus Latinorum. 143. A. &c. B. 154. B. 268. 269.
μοιχεύω. 175. 176.
Moletia. 106. 107.
μοιχεύω. 519. 520.
Monachi Eutychiani. 261. &c.
In Monachis labor manuum. 209. B. 214. 215. 276. B.
Monachorum austeritates. virtutes. ἀντιμοσίαν. hospitalitas. humilitas. jejunia. cibi. preces. 142. C. 149. C. 194. A. 270. C. 276. 277. 278. B. 347. B. 445. B. C. 386.
Monachis convivium. 326. A.
Monachorum vestitus. 276. C. 276. 277. 320. A.
Monachorum arma. 216. A.
Monachorum cellarum apertæ. 276. 277.
Monachorum correctio. 192. B.
Monachi cautio ad mulieres. 453. C.
Monachi Ecclesiasticis prælati. 394. A.
Monachalis regula. 275. 276. &c.
Monachalis tonsura. 219. C.
In Monachos vagos. 195. A. 241. A. &c.
Monachalia præcepta. 290. 291. 292. & μετὰ τὸν. 261. C. 373. B. 377. B.

INDEX.

- In Monachis juvenus. 232. A. C.
 Monasteria varia. 272. A. 273. 274. 275. 276. 277. C. 279. 280. 287. A. 303. C. 306. B. 307. C. 308. A. 310. C. 312. C. 316. 317. 341. &c. 342. C.
 Monasteriorum Curator. 208. A. C.
 Janitor. 327. C. 336. C. reditus. 282. 283. muli. 336. 337. &c.
 Monasterium invium mulieribus. 323. B. C.
 μονάζοντες. 152. A. 469. C.
 μονάτης. 435. B.
 μονάτης. 451. B.
 μοναχός. 157. A.
 Monothelitar. In. 81. &c. 552. B. C.
 Morbi. Cur. 12. A. 217. 218. 38. 59. 129. B. 331. B.
 μορβωνία. 447. A.
 Moses. 65. 66. 71. A. 81. 101. 102. 496. B.
 Mois. 168. 169. Pro mortuis preces. 348. B. 409. C. 342. C.
 Mult. 236. 237. &c.
 Multa pecuniaria. 21. A. C.
 Musulmani. 457. B. C.
 μυελος. 344. B.
 μυελός. 36. B.
 μυς. 117. B. & C. 122. B. 123. C. 141. B. 143. A. 148. C. 236. C. 342. C.
 N
 N Aboth. 21. B. 28. A. 329. 330. 349. B. 176. A.
 Narmaras. 176. A.
 Natalis Dominici festum. 423. &c.
 Natura & gratia. 413. C.
 Navis Nautica. 382. B. C. 471. 472. 473. 474. &c.
 Naufragium. 298. 299. &c.
 ναυπηγός vel ναυπηγός. 471. C.
 ναυπηγός. 431. A.
 Nemitz. 338. A. B.
 νεμίζ. 36. C.
 νεφός. 41. C. 41. C. 46. A. 47. A. &c.
 Neophytus Cyprius. 465. 466. 296. C.
 Nestorius. Nestoriani. In. 245. 246. 261. B. 262. C. 263. C. 264. 272. C. 338. C. 348. 349. 350. Nestorianismus Catholicis objectus. 261. B. 262. C.
 νεστοριανός. 62. A.
 νέος. 338. B.
 νεφάλας. 400. A.
 νέος αλμυρός. 462. C.
 Nicenum Concilium. 91. 92. 101. A. &c. 153. C. 163. A. 372. C.
 Nicophorus Callistus. 619. A. 668. C.
 Nicophorus CP. 586. C. 614. A.
 Niceta Hiforia. 635. B. 656. B. C. 657. A.
 Nicolaus CP. 495. C. 512. B.
 Niconis Pandectes MS. 601. B. C. 652. C. 670. C. 689. B.
 Nilus. 518. A. B. 519. C. 530. A. B. 537. B. 538. B. &c. 545. C. 546. B. 550. B. C. 550. 551. 552. A. 556. A. B. 562. C. 565. A. 575. C. 578. B. C. 585. C. 606. B. C. 609. C. 618. A. B. C. 628. A. 651. B. C. 653. 654. 654. A. 658. A. B. 674. B. C. 676. 677. 680. B.
 Nilus Orthofiadis. 310. C.
 Noe arca. 52. 53.
 Nominis mutatio in Baptismo. 221. C. 228. C.
 Nomocanon. 394. C.
 Nonum. 414. C.
 νομολογία. 113. C.
 νομολογία. 357. C.
 νόμος. 406. B.
 Numer. V. 14. 74. C.
 X. 1. 10. 508. A.
 XIV. 12. 447. C.
 XXIV. 1. 282. B.
 Nummus. 46. C.
 In nuptiis decorum. 485. &c. 502. B.
 ο
 O Bedientia. 218. A.
 Oblationes. 320. C.
 Oblivio humana. 456. A. B.
 Octava. Ogdoas. 42. 50. &c.
 οκταήμερος. 392. C.
 Oculorum effusio. 175. A.
 Oculus totus. 244. B.
 οδοντία. 99. A.
 Oeconomia Christiana. Ecclesiastica. 114. 155. 159. 160. 162. B. 194. B. 469. B. 471. C.
 οικονομία. οικονομία. οικονομία. οικονομία. 123. C. 255. A. 236. 237. 111. 112.

INDEX.

250. A. 311. B. 143. C. *Vide* Incarnatio.
 κατ' εικονίαν. 441. C.
 εἰκονίαν. εἰκονίαν. 341. B. C.
 εἰκονίαν. 387. A.
 δε εἰς ὁ κύριος. 365. A.
 Oleum sacrum. 309. 310. 325. C.
 εὐλαχία. 426. 427.
 εὐλαχία. 484. A.
 Olybrius. 170. A. & B.
 Olympius Scythopolita. 226. C.
 εὐλαχία. 427. C.
 εὐλαχία. 84. 85. 85.
 -C. 88. B. 89. A. 91. C. 91. 92.
 αὐτοφάνη. 362. 363. 411. B.
 Opera bona. 25. A. B.
 εὐλαχία. 368. B.
 εὐλαχία. 374. A.
 εὐλαχία. 416. C.
 εὐλαχία. 418. C.
 εὐλαχία. 419. A.
 εὐλαχία. 77. B.
 εὐλαχία. 400. B.
 Oranus. 517. C.
 Oratio Presbyteri. 367. A.
 Oratorium. 329. C.
 Ordinationes sacre. 178. &c.
 Ordinum series. 108. A.
 Orientis Patriarcha. 145. B. Episcopi.
246. B.
 Originale peccatum. 190. B. C. 493. A.
 Ad Orientem preces. 409. B.
 Origenes. 259. B. C. 316.
 A. 338. 339.
 Origenes. 518. 519. 541. C. 541. C.
559. C. 574. A. B. 608. C. 610. C.
616. C. 643. A. B. 655. B. 671. A.
 B. 686. B.
 εὐλαχία. 351. C.
 Orosius. 621. C.
 εὐλαχία. 381. A.
 Orthodoxia. 163. A. 164. A.
 Orthosias. 310. C.
 εὐλαχία. 387. A.
 Osculari limen, solum, pulverem.
326. A.
 Of. II. 2. 16. A.
 3. 17. B. 311. A.
 19. 1. C.
 IV. 12. 73. C.
 VI. 1. 19. A.

Ossa quida. 59. 60. 61.
 Otzeius Melitenensis. 204. A. &c.
 ὄτσειος. 425. C.
 ὄτσειος. 341. A.
 ὄτσειος. 84. 85. &c.
 ὄτσειος. 85. B.

P Achomips. 191. C. 341. C.
 παχόμιπς. 504. B.
 παχόμιπς. 427. C.
 παχόμιπς. 319. B.
 105. C.
 Palastina. 266. C.
 παλ. ἡ γῆ. 431. A.
 παλ. ἡ γῆ. 502. C.
 παλ. ἡ γῆ. 299. 300. 345. B. 397.
 C. 429. C.
 Palladius. 617. C. 643. A. 656. A. 660.
 A. B. 667. C. 676. C.
 Palmarum festum. 210. A. 287. B.
 παλ. ἡ γῆ. 463. B.
 παλ. ἡ γῆ. 356. C. 265. B.
 παλ. ἡ γῆ. 350. C.
 παλ. ἡ γῆ. 368. B.
 παλ. ἡ γῆ. 149. B.
 παλ. ἡ γῆ. 113.
 B. 114. A. B. 115. B. 112. B. 140.
 141. 146. 147. 148. 149. 414. 415.
 416. 479. B. 480. C. 480. C. 480. C.
 παλ. ἡ γῆ. 109. C.
 Παράδεισος. 410. A.
 παλ. ἡ γῆ. 470. C.
 παλ. ἡ γῆ. 216. A.
 παλ. ἡ γῆ. 367. B.
 Parasceve. 142. C.
 παλ. ἡ γῆ. 424. B. 513. B.
 παλ. ἡ γῆ. 474. C.
 παλ. ἡ γῆ. 503. A.
 παλ. ἡ γῆ. 474. C.
 παλ. ἡ γῆ. 466. C.
 Parembolx. *Vide* Petrus.
 Parentes. 78. C.
 παρ. ἡ γῆ. 147. C.
 Parthenicum mare. 128. B.
 Paschatis festum. 424. 425. 503. A.
 &c. 510. B. C.
 παλ. ἡ γῆ. 451. B.
 παλ. ἡ γῆ. 504. C.
 Pascha Dominicum. 115. B. Legale.
121. 123. &c.

INDEX.

Pasche Proparascève. 128. 129.
 Passario Chorepiscopus. 233. 234. 249.
     C. 262. B.
 Patientia. 375. 376.
 Patres. πατέρες. Patris nomen. 83. B.
     84. B. 248. B. C. 316. C. 342. C.
     369. A.
 Patris ius. 94. 95.
 Patriarcha. Patriarchæ. Patriarchatus.
     Patriarchia quinquē. 114. 115. 118.
     A. 130. A. 145. B. 164. B. 478. A.
     B. sæpe. nomen. 114. A. B. 115. B.
     116. A. vestis. 250. 251.
 Paulus. 11. 22. Christi os. 472. A.
     ἑταῖρος. 475. C. Vide Petrus &
     Reliquiz.
 Paulus Monachus. 103. C. 316. 317.
     &c.
 Pax. 154. 155.
 Peccatum. De. Varia. 108. A. 198. B.
     C. 233. 254. 353. A. &c. 493. A.
     Nemo sine peccato. 58. C.
 πηδάλμος. 496. B.
 πηλοποιήματα. πηλοποιός. 504. A.
     C.
 Pentecoste. In ea gaudium. Genu non
     flectitur. Quasi unus dies. 503. 504.
 Perdix. 67. C.
 Peregrinationes sanctæ. 122. A. 133.
     C. 208. 209. 437. 438.
 περὶ. 288. A. 303. C. 314. B. 342. C.
 περὶ. 355. C.
 περὶ. 344. B.
 περὶ. 355. C.
 περὶ. 444. B. A.
 περὶ. 408. A.
 Peritus. imperitus. 36. 37.
 Perjurium. 332. 333. &c.
 Persarum Magi. 216. 217.
 Persica persecutio. 216. 217.
 Petrus. Princeps Apostolorum. Sum-
     mus inter Apostolos. κορυφαῖος.
     καὶ πρῶτος. καὶ πρῶτος. &c. 83. A. B.
     109. A. 133. A. 149. B. 416. 417.
     418. A. C.
 Petrus & Paulus κορυφαῖοι. 158. C.
 Petri & Pauli Reliquiz Romæ. 158.
 159. Thecz. 413. C.
 Petri sepulcrum. 416. 417.
 Super Petrum Ecclesia x̄dificata. 149.
     B.

Petro caput rasum cum barba. 149. B.
 I. Pet. 11. 22. 25. C.
     IV. 12. 256. A.
     15. 481. B.
     V. 8. 19. C.
 Petrus Damiani. 539. 540.
 Petrus Gymites. 266. B.
 Petrus Parenbolarum. 221. C. 230.
     231. 233. C. 246. A. 260. B.
 Pharan. 209. A. 210. C. 332. A. sæpe.
 Phavorinus. 665. A. B.
 φάρα. 411. A.
 φάρα. 480. B.
 φάρα. 512. C.
 φάρα. 154. C. 161. B.
 φάρα. 130. B.
 Philastrius. 547. A. B.
 φιλαστρίος. 475. A.
 Philipp. 1. 6. 18. C.
     II. 2. 103. B.
     III. 13. 14. 414. B.
     19. 421. B. C.
     IV. 4. 475. B.
 Philo Iudæus. 518. B. 525. A. 529. A.
     & B. C. 530. C. 537. B. C. & C. 537.
     538. 539. A. 540. A. B. 545. A. B.
     548. A. 549. B. 550. C. 555. A. 557.
     B. C. 561. A. & B. 566. B. C. 568.
     C. 577. B. C. 587. A. 591. 594. 595.
     596. 597. 598. 608. C. 609. B.
     622. 623. 628. B. C. 628. 629. 634.
     635. 645. B. C. 648. A. C. 642. B.
     654. C. 683. B. C. 685. C. 686. B.
     686. 687.
 φιλόχειρος. 363. B. sæpe.
 φιλοχειρότης. 475. A.
 φιλοειρη. 412. B.
 φιλοειρη. 24. B.
 φιλάδελφοι. φιλάδελφος. 425. A. B.
 φιλάδελφος. 86. B.
 φιλόμαρτυς. 416. A. 417. C.
 φιλοπίας. 274. C.
 Philosophia Philosophus. φιλοσοφία.
     φιλόσοφος. φιλοσοφῶ. 74. C. B. 105.
     B. 425. A. B. 429. 430. 492. C.
     Quid. 425. B.
 φιλοσοφία. 357. C. 359. B.
 φιλοθέας. 86. B.
 φιλοπία. 311. C.
 φιλοπία. 373. C. 401. 402.
 φιλοπίας. 315. C.

INDEX.

Φάσμα. 451. A. & B.
 Φαλαγγία. 505 B.
 Pholius. 117. B. 182. 183. 183. C. 186.
 A. B. 190. A. B. 605. C. 611. A. C.
 642. 643. 643. A. 652. A. 658. C.
 668. 669.
 Φήρο: Φυρτίειον. 189. C. 648. A.
 Φεαχί. 464. A.
 Φεαχί. 117. A. 159. B. 161. C.
 Φεαχί. 210. A. 273. 274. 287. A.
 Φυλακισμός. 419. A.
 Φυλαρχοί. Φυλαρχία. συμΦυλαρχος. 217.
 A. C. 181. B. 121. A.
 Φύσι. 410. B.
 Φυλαχία. 429. A.
 Πάριον. 354. C.
 Πάριον. 341. C.
 Pii. Piorum preces. Pii honor habitus.
 254. B. A. 251. 254.
 Pittacium Legatorum Romanorum 177.
 A. B. 178. B. 191. A.
 Πλαγίος. 163. C. Πλαγία. 164. A.
 Πλαγίος. 495. A.
 Pluvia. 303. B. 304. 305.
 Πνευματικοί. Πνεύμα. 192. A. 416. 458. A.
 Pneumatomachi. 101. 102.
 Pœmen. 415. A.
 Pœnitentes. Pœnitentia. 54. A. 57. 58.
 61. 62. 108. A.
 Πάριον. 150. B. 352. B. 364. C. 366. B.
 379. A. 382. C. 397. B. 402. C. 448.
 C. 1ape.
 Πυλαγί. 460. C.
 Πυλαγί. 95. C.
 Πυλαγί. 412. C.
 Polyeuctus Martyr. 202. A. 208. B.
 Πυλαγί. 99. A.
 Pontifex. 17. C.
 Pontificum matrimonium. cœlibatus.
 111. B. C.
 Pontificem magnum representantes.
 121. C.
 Porcinus sanguis. 106. C.
 Πόριον. 10. A. 41. C. 46. B. 315. A.
 Πόριον. 485. 486.
 Porphrogeniti. 11. C.
 Πόριον. 400. C.
 In potu austeritas. 277. B. 276. A.
 Praecones. 35. C.
 Praefectura sunt recusandæ. 342. 343.
 Praeses. 35. C.

Praestigiatoria artes. 319. 330. 317.
 αἱ τῶν ἀστυγίων. 379. B.
 Πράξιον. 428. A.
 Preces. 188. C. 291. A. B. 304. B.
 1ape. Piorum. 154. A. & B. Ad O-
 rientem. 409. B.
 Presbyter cum Diaconis. 230. B. Cum
 Episcopo feder. 193. A.
 Presbyteri & Diaconi comparatio.
 191. 193.
 Presbyteri Lauræ. 341. 342.
 Presbyteri Oratio. 36. A.
 Πρεσβύτερον. Πρεσβύτεριον. 193. A.
 173. C.
 Probatio per ignem. 361. 363.
 Probus. 305. B.
 Prochori Historia. 665. C.
 Prochronismi. 541. B. C.
 Procopius. 571. A.
 Procopius Gazani. 519. B.
 Procopius Monachus. 316. 317. 316. C.
 Πρεσβύτερον. Πρεσβύτερον. 115. B. 141. C.
 Πρεσβύτερον. 99. A.
 Proparascève. 118. 122.
 Πρεσβύτερον. 493. A.
 Πρεσβύτερον. 108. B.
 Propitiationis festum. 426. & c.
 Πρεσβύτερον. Πρεσβύτερον. 130. B.
 131. A. 1ape 323. 324.
 Πρεσβύτερον. 139. A.
 Πρεσβύτερον. 493. A.
 Πρεσβύτερον. 39. A. B.
 Πρεσβύτερον. 109. B.
 Πρεσβύτερον. 370. A.
 Proterius. 278. 279.
 Πρεσβύτερον. 103. A.
 Πρεσβύτερον. 198. B.
 Πρεσβύτερον. 465. A.
 Πρεσβύτερον. 109. C. 115. B.
 Proverb. I. 10. 11. 12. 30. C.
 119. 12. 13. C.
 IV. 16. 16. B.
 V. 23. 50. F. C.
 VII. 4. 5. 73. A.
 IX. 9. 103. B. 113. C.
 XII. 15. 66. A.
 XIV. 30. 61. A.
 XXVII. 23. 491. C.
 XXX. 17. 77. C.
 Proinciarum determinatio, invasio.
 476. 477. & c. 481. B. C.
 Πρεσβύτερον.

INDEX.

εὐαγγέλιον. 159. C.
 εὐαγγέλιον. 112. C. 119. B. 111. A.
 Prusa. 172. C.
 Psalmus. 4. A. 16. B. 18. C. 29. C. 54.
 A. B. 63. 64. 69. A. 70. B. &c.
 Psalmi. Pfalterium. 420. 421.
 Παλιμὸς Παλιμὸς. 30. A. B. 31. A.
 Παλιμὸς. 107. C.
 Psalmodia. 31. C. 40. A. In translatione Reliquiarum. 196. C.
 Psalm. 1. 3. 107. C.
 V. 1. 6. sequ.
 VI. 48. &c.
 VI. 6. 30. A.
 VII. 61. &c.
 16. 17. 422. A.
 IX. 9. 71. C.
 X. 1. 224. A. 401. B.
 2. 224. A.
 XVII. 1. 72. C.
 12. 43. A.
 36. 170. B.
 44. 45. 6. A.
 XVIII. 11. 377. B.
 XXVI. 3. 440. A.
 13. 40. B.
 XXXI. 5. 61. B.
 XXXIII. 2. 12. C.
 XXXIV. 10. 61. A.
 13. 503. C.
 XXXVI. 15. 35. 36. 421. C.
 XXXVII. 6. 59. A.
 XXXIX. 7. 8. 502. C.
 13. 73. C.
 XL. 6. 401. A.
 XLIII. 12. 24. A. 36. A.
 XLIV. 2. 476. B.
 3. 44. C.
 10. 39. C.
 11. 7. B.
 15. 60. B.
 XLV. 6. 39. C.
 7. 457. C.
 XLVI. 2. 29. C.
 6. 40. C.
 L. 2. 421. B.
 4. 35. A.
 5. 49. B. 421. B.
 12. 421. B.
 15. 49. B.
 16. 73. B.
 Tom. 11,

LI. 6. 32. B. 533. A.
 LII. 2. 337. C.
 LIV. 12. 12. B.
 LX. 6. 6. C. 12. C.
 LXI. 7. 401. B.
 LXII. 2. 72. B.
 LXIV. 10. 11. 12. 13. 14. 257.
 B. C.
 LXVII. 2. 421. C.
 12. 71. A. 548. 549.
 18. 44. A.
 31. 421. C.
 LXIX. 6. 37. C.
 LXX. 9. 421. C.
 LXXI. 6. 40. B.
 LXXV. 11. 60. C.
 LXXVII. 4. 315. A.
 LXXIX. 11. 14. 500. B.
 LXXXI. 8. 31. B.
 LXXXVIII. 1. 518. 519.
 4. 2. C.
 XCIII. 12. 54. C.
 XCV. 7. 115. A.
 XCVII. 3. 29. C.
 CI. 15. 162. B.
 CIII. 15. 65. B.
 CIX. 4. 507. B.
 CXIII. 8. 9. B.
 CXVI. 1. 29. C.
 CXVII. 17. 401. B.
 18. 58. B.
 CXVIII. 13. 34. C.
 32. 111. 12. A.
 137. 447. B.
 CXXVI. 3. 14. A.
 CXXX. 2. 469. C.
 CXXXI. 4. 162. C.
 11. 507. B.
 CXXXIV. 7. 70. A.
 CXXXV. 17. 18. 21. 22. 7. A.
 27. A.
 CXXXVI. 8. 7. B.
 CXXXVII. 1. 40. B.
 CXXXVIII. 12. 41. B.
 16. 36. A.
 12. 160. A.
 CXXXIX. 2. 71. B.
 CXL. 2. 42. A.
 4. 512. C.
 CXLIII. 4. 162. B.
 CXLIV. 16. 234. C.
 K x l x

INDEX.

18. 19. 157. C.
Pfellus. 621. B. 665. C.
πιδυλτα. πιδυλταφιδυλτα. 282. A.
πιδυλτα. 113. A.
πιδυλτα. 386. B.
Pueri dedicatio. 102. C. 104. C. B.
105. A. B.
πιδυλταφιδυλτα. 470. A.
πιδυλταφιδυλτα. 462. C.

Q *Uadragesima.* 142. C. 155. B.
178. B. 424. 495. 503. B. 510.
B. C. 511. B. 511. A.
Quietis amor. 102. A. C. 211. A. 213.
A. &c. 228. A. 229. A. 280. 281.
saep.
Quiricus. Cerycus. 390. B.

R *Abanus.* 310. C. 339. C. 664. C.
Rabies. 46. C.
Radi. 142. B. 149. A. B. 165. A.
Ratramnus. 566. 567.
Refectorium. 215. B.
Regnum celorum quare hereditas.
14. C.

I. Reg. II. 25. 59. B.
XVII. 34. 35. 76. C.
II. Reg. I. 2. 62. A.
XII. 11. 62. C. B. 346. A. B.
XV. 66. C.
XVI. 16. 64. B.
III. Reg. VIII. 39. 10. A.
XXI. 5. 21. B.
19. 28. A.

IV. Reg. XX. 2. 330. A.
Religio. 57. 38.
Reliquiz. Theoz. Capla. Translatio.
Adoratio. Mores. Ubi. Juramentum
&c. 144. A. 158. C. 158. 159. 224.
C. 226. C. 305. B. C. 309. 310. 313.
&c. 324. C. 325. C. 326. C. 333. 334.
335. 336. 336. 337. 418. C. saep. Vide
Sancti. Sepulcrum.

Repudii Libellus. 25. 26.
Res. Verba. 34. B.
S. Resurrectio. Christi Resurrectio.
249. C. 297. A. 389. A. 395. B. 397. B.
Resurrectionis Dominica festum. 426.
B. 504. A.
Resurrectio mortuorum. 42. 50. 53.
A. B.

Rex. Reges. 33. C. 39. 40. 440. B.
Rev. Judex. 42. B.
Rhaithu. 344. A.
ρῆματι. λεγοις. 7. 8. 22. A.
ρῆματις. μεθ' αὐτοῦ. 147. B.
ρῆμα. λεγοις. ρῆματι. ρῆμα &c. 75. A.
165. C. 549. 550.
Richardus Angliæ Rex. 457. &c.
ρῆματις. μεθ' αὐτοῦ. 266. C.
Ritus. 243. A. B.
Ritus Ecclesiastici 468. 469. In Missa
Latinorum. 143. A. & B.
ρῆμα. 183. C. 190. A. B. ρῆμα. 406. B.
Roma fenilis. 470. C.
Romagyris. 116. A.
Roman. II. 5. 55. B.

13. 102. C.
III. 19. 509. B.
29. 309. C.
IV. 19. 56. A.
V. 3. 377. A.
VI. 13. 414. B.
14. 321. A.
VIII. 17. 18. A. 26. B.
IX. 1. 21. C.
4. 5. A.
11. 13. 469. A.
XI. 14. 510. A.
29. 551. A.
XIV. 1. 56. A.
XV. 11. 162. A.
XVI. 37. 18. 472. A.

Romanus. 528. 529.
Romanus Monachus. 273. B. 307. A.
&c.
Romanus Pontifex. 478. 479. &c.
Ρωμαῖος. 468. A. & B. 475. A. 482. C.
Ρωμαῖος. ἡγεμὼν. 156. A.
Romana Ecclesia. 83. A. B. 108. 109.
110. 111. 116. &c.
Romana gloria. 158. 159.
Ρωμαία. 137. C.
Romani Legati. 138. 139. 163. 164. &c.
Cum cruce & baculis. 332. B. Sessio
CP. 332. A.
Romanorum leges. 47. C.
Ruban. 223. B. 224. A. saep.

S *Abas. Sabr. Laura.* 159. A. 274.
275. 287. 288. &c. 338. 339.
340.

INDEX.

Saba vna MS. 611. B. 617. B. 617. B.
 & C. 618. C. 619. A. 647. A. B.
 665. B. C. 669. B. 678. B.
 Sabbatum. morea 126. A. B. 131. A.
 141. B. C. 248. A. 276. A.
 Sabellius. Sabelliani. 101. B. 259. 260.
 σακεῖν. σακεῖν. φ. 141. C. 655. C.
 σακκομάχου. σακκομάχου. 377. C.
 401. C.
 De Sacerdotum conjugio. 143. A. 155.
 B. 157. B. C. 165. A.
 Sacerdotii amictus. 419. C.
 Ad Sacramenta accedendum. 331. A.
 De Sacrificiis. Pro. In. 131. B.
 σάκκος. 372. B.
 Sal. Sal commune. Sal in pane. 216.
 A. 290. C. 453. C.
 Salachanti. Saladius. Salachantinus.
 457. B. 461. A.
 σαλαβ. 670. C. σαλῆς. 401. 402.
 σαλιέν. 482. B.
 Salomon πρίστος. 168. B. C.
 σαλαπριφάνης. 22. A.
 Saltatio. 33. C.
 Salus. 447. C.
 Sancta Sanctis. 268. 269.
 Sanctorum Intercessio. 134. B. 330. A.
 340. G. 371. 372.
 Sanctorum Apparitiones. 295. C. 320.
 A. 167. B. lape.
 Sanctorum omnium festum. 510. C.
 Sancti adsunt viventibus. 292. 293.
 Sanctorum Vita. 200. B. & C. 275. A.
 Sanctorum sepulcra. 324. C. 325. C.
 336. 337. Vide Reliquiz. Sepulcrum.
 Sanctitas falsa. 253. 254.
 Sanguinis efus. Sanguis porcinius. 156.
 C.
 Sap. I. 11. 35. B.
 III. 2. 609. C.
 IX. 14. 306. C.
 Saraceni. 216. & C. 222. B. 346. C. Eo-
 rum Phylarchi. 323. A.
 σαταπικός. 435. B.
 σακμίου. 373. C. ἐν σακμῖφ ὁνομαζο-
 430. A.
 Scenopegiz festum. 426. & C.
 σκαυφάλαξ. 417. A.
 σχῆμα. σχῆμα ἀσκητικό. μοναχικό. 315. C.
 316. C. 356. C. 422. B. 451. A. 454.
 C.

σχιδέν. 462. A.
 Schismata. Schismatici. Unde. 377.
 378. 451. C. 467. B.
 σχίσματος. 395. B. 408. C. 410. C.
 lape.
 σκηνήματα. 464. C.
 σκισμαφόν. 78. B.
 σκισμαλμός. 474. B.
 σκίφος. σκίπας. 412. C.
 Sclerus. 141. C.
 σκώληξ ἀκαίματος. 412. C.
 Scriptura sacra. Scriptura. 70. B. C.
 82. 90. 93. B. 147. C. 153. C. Varia
 lectio. 38. 40.
 Ex Scriptura lectione utilitas. 206.
 B. C.
 Scutarium. 174. B.
 Seychopolis. 233. B. 286. C. 316. A.
 Sebast dignitas. 458. B.
 Sebasteni Martyres. 98. A.
 σενρεβι. 139. A. μέγα. 161. C.
 σενρεβ. 386. B. 390. B.
 σεντιόν. 208. B.
 Senatus. 170. 171. 175. B. 460. B.
 Senes. Sencetus. 18. 39.
 Sensus quinque. 114. 115.
 Sepulcrum. Sepulcra. 31. B. 385. C.
 Vide Reliquiz. Sancti.
 Sepulcrum salutare. 367. A.
 Sepulcri mutatio. 367. C.
 Sepulcralis tabula. urna. 296. B. C.
 336. 337. theca. 294. 295. & C.
 Sepultura. 294. 295.
 Sepultura hora. 294. C. Varia ratio.
 434. A. B. & C.
 Sergius CP. 148. C.
 S. Sergius. 417. C.
 Sermonis latitias. 176. B.
 Serpens. 404. B.
 Servientes Deo occulte. 361. A.
 Servus non hares. 47. C.
 Servus servorum Christi. 112. C.
 Severus. Severiani. Acephalus. ὁ Σε-
 υέρου. Severi ἀποστολῆς. 349. C.
 352. A. & C. 353. 354. 361. B. C. 398.
 A. 451. C.
 Severianus. 552. A. B. 635. B.
 σαρδῖς. 446. A.
 Sicitas. 255. 256. & C. 304. 305.
 σιδερόδεμος. 460. A. 461. A.
 σχῆμα. Sigillum. 135. C. 136. B. 474. C.

INDEX.

- ἀγία. 377. C.
 Signare digito calicem. 393. A.
 Silentium. Ubi. 215. B. 243. A. 369. C. 374. C. 377. B. C. 397. 398.
 Silvanus Anachoreta. 266. B.
 Simulatio. 469. B.
 Sina. *Σινάϊ ὄρος*. 423. C. 417. C. alibi.
 Sion. 409. A.
 Sirenes. 212. C. 228. B.
 σιβόλαι. 351. B. & C.
 Sol, celestis oculus. 23. C.
 Solea. Soli. 465. C.
 Solitudo. 242. B.
 In Somno austeritas. 243. A. B. 276. C. 278. A. B. 347. B.
 S. Sophia. 397. 398.
 σφίγξις. 375. A.
 σφίγγις. 147. B.
 σφίξις καὶ θάλασσα. 148. B.
 Sorores duas duo fratres ducunt. 143. A. 155. 156.
 Sortes jacere. 306. 307.
 ἡ δ' ἔλαχε Σπέρμα. 477. A.
 σπιδάριον. 104. B.
 Spectacula. 413. A.
 Spelunca & praepepe Dominicum. 508. 509.
 σπιδάριον. 157. A.
 σφραγίς. Baptismus. 221. B. 231. A.
 σφραγίς ἐκκλησιαστικῆ καὶ βασιλικῆς. 127. A.
 σφραγίς. 123. A.
 σπιδάριον. 62. A.
 Spiritus Sanctus. 102. 103. &c. Intel-
 ligibilis lucifer. 13. B. Illius pro-
 cessio. 157. B. C. 164. A. 165. A. 479. 480.
 Spiritus virtutum. 74. C. virtutum. 73. 74. fornicationis. 255. C.
 σπιδάριον. σφραγίς. 389. C.
 Sponsus. Sponsa. 15. A.
 Sponsale lavacrum. 47. C.
 Sponsalia. 488. B.
 σπιδάριον. 454. A.
 σπιδάριον. 491. B. 502. A. 512. B.
 σπιδάριον. 368. B.
 σπιδάριον. 21. B.
 Statio. 369. B.
 σπιδάριον. 247. C. 249. C. 271. C. 273. C. 280. B. 286. 287. 295. A. 301. B.
 σπιδάριον. 508. C.
 Stephanus Arabs. 308. C. Episcopus. 309. 310. &c. Jamnicensis. 231. B. 245. A. C. 247. C. 260. 263. 274. A. 281. C.
 Sterilitas. 618. C.
 Sterilitas. 103. 103.
 σπιδάριον. 372. B. 386. B. 397. C.
 σπιδάριον. 410. A. & B.
 σπιδάριον. 397. C. 399. A.
 Studii Monasterium. 157. A. 424. C.
 σπιδάριον. 411. C.
 σπιδάριον. Stylitz. 350. 351. 352. 362. 362. 402. C.
 Subdiaconi Hebdomadarii. 165. B.
 Subscriptio. 2. A. &c. 3. B. &c.
 Succe veteris Laura. 240. A.
 Suffocata comedere. 142. B. 155. 156.
 Suffragium plurimum. 110. A.
 Suidas. 130. B. A. 612. A. 665. A.
 Sultanus. 175. C.
 Supplicationes. 256. 257.
 Supplicia Martyrum. 375. 376.
 Surium corda. 268. B. C.
 Susanna. 80. A. &c.
 σπιδάριον. σπιδάριον. 162. B. 490. A. 491. B. A.
 σπιδάριον. σπιδάριον. 240. A. 370. C. 417. B.
 σπιδάριον. 397. A. 436. A. B. (sape. σπιδάριον. 446. C.
 σπιδάριον. 134. C.
 σπιδάριον. 161. B.
 σπιδάριον. 2. B. 16. C.
 Symbolum. Additio ad illud. 153. 154. 165. A. 473. 479.
 Symeon Apamensis. 108. C. Colum-
 naris. 270. 271. Montis mirabilis. 393. 394. 402. 405.
 σπιδάριον. 17. A.
 σπιδάριον. 472. A.
 Synaxis. 305. B. 369. B. (sape. Domi-
 nicæ. 223. B. C. In Synaxi Reve-
 rentia. 267. A. B. Silentium. 215. B.
 σπιδάριον. 204. A.
 σπιδάριον. 195. A.
 σπιδάριον. 273. B. 326. C.
 Synodus Melitenensis. 105. 106. 233. B. 244. 245.
 σπιδάριον. 113. C. 114. C.
 Synodi Oecumenicæ. quatuor. septem.

INDEX

169. C. 272. C. 434. C. 479. A. &c.
 Synodus Germani CP. 461. &c. Quin-
 ta. 140. 141. 146. 147. 148. 338. C.
 Sexta. 140. 141. 146. 147. 148.
 478. 479. Septima. 159. A.
 Synodorum diurnæ annotationes. 474.
 C.
 Synodicum Anglicanum. 639. B. 642.
 643. 652. A. 590. A. B. 662. B. C.
 Synodicum Orientalium. 653. A.
 συνδικια. 480. A.
 συνδικιον. 264. A.
 συνδικιον. 292. A.
 Syropulus. 529. C.
 Syrthea. 171. C.
 συστασις. 333. C. 162. A.

T

T Αχμαδης. 168. B.
 τειμα. 373. C.
 ταρις. 365. 366.
 Tarachus. 305. B.
 ταρις. 51. A.
 ταρις. 51. 53.
 ταρις. 463. C.
 ταρις. 426. A.
 ταρις. 342. B.
 ταρις. 335. A.
 Templorum ornatus. 226. B.
 Templi vestibula. 267. A.
 Tentationes. Inductio in tentationem.
 61. 61. 447. 448.
 Terebon. 216. &c. 351. 352. 366. 267.
 231. A. &c. 286. A.
 Tertullianus. 520. B. C. 546. B. 593.
 A. B.
 τερτυλλιανος. 503. B. 530. &
 511. 513. A. &c.
 Testamenta. mores. 2. A. 4. C. 5. B.
 &c. 14. 15. 16. A. &c. 19. A. B.
 29. B. 168. &c. 177. C.
 Testamenta duo. 15. 16. 26. 37. 500.
 501. &c. 509. 510. 511. C.
 Terras. 142. C. τερρας. 494. B. 513.
 B.
 τερρας. 501. A.
 Thabor. 505. B. C.
 Thalabas. Thalamas. 323. 314.
 Thalassius. 233. B.
 Thalassius. 554. A.
 θαλασσιος. 443. C.
 Thaleius. 259. A. 287. C.

θαλασσιος. 408. 409.
 θαλασσιος. 475. C.
 θαλασσιος. 464. A.
 θαλασσιος. 513. A.
 θαλασσιος. 356. B.
 Thecla. 346. A. Seleucia. 417. C.
 Thecoorum vicus. 273. C.
 θεοκτορ. θεοκτορ. 504. B. 507. A.
 510. B.
 Theodotus. 209. &c. 284. &c.
 θεοδοτος. 125. B.
 θεοδοτος. 506. B.
 Theodorus. 529. C. 531. A. 532. A.
 546. A. 576. B. 585. C. 587. A.
 589. B. 616. C. 617. A. 620. B.
 613. B. 625. A. B. 628. A. 632. B.
 636. A. 654. A. B.
 Theodorus. 342. C.
 Theodorus Abucara. 655. A.
 Theodorus Balsamon. 492. C.
 Theodorus Lascaris. 170. A. B.
 Theodorus Lessor. 662. A. 668. C.
 Theodorus Mopsuestenus. 349. C.
 Theodorus Studita. 537. C. 643. B.
 Theodosius Archimandrita. 347. A.
 Cœnobiarcha. 212. C. Hierosoly-
 mitanus. 261. &c. 297. C. Magnus.
 205. B. Qui in Scopulo. 384. C.
 Theodorus Antiochenus. 357. A. &c.
 Galata. 312. A.
 θεοδωρος. 496. B. 504. C.
 θεοδωρος. 216. B.
 θεοδωρος. 162. B.
 Theophanes Ceramius. 636. A.
 Theophanes Chronographus. 662. A. B.
 Theophania. 256. C. 287. B. 452. A.
 θεοφιλια. 112. B. 114. A.
 θεοφιλος. 157. C.
 Theophilus Alexandrinus. 669. C.
 θεοφιλος. 161. B. 180. A. 181. A. 271.
 B. 453. B.
 θεοφιλιος. 500. A.
 Theophylactus. 545. A. 546. 547. 564.
 B. 580. 581. 585. C. 597. B. 608.
 C. 616. B. 619. C. 620. B. 633. A.
 B. 614. C. 616. A. 664. 665. 679.
 C. 689. A.
 θεοφύλακτος. 87. B.
 Theopolis Antiochia. 112. A. 135. A.
 357. A. &c. 492. B. C. 494. A. 496.
 θεοπολις. 24. A. 36. A. 115. A.
 ΚΚΚΚΚ iij

INDEX.

Διοκλειανός. 496. B.
 Διοφύτος. 633. B.
 Διοφύτος. 163. B. 349. A. 350. A.
 Διοφύτος. 406. C.
 II. Theffal. III. 10. 215. A.
 Thomas Abbas. 311. 312. &c.
 Τεγνίς. 375. A.
 Thymiana. 305. B.
 Τη Φοιγίς. 282. C.
 I. Tim. III. 16. 663. A. &c.
 II. Tim. II. 25. 158. B.
 Timotheus Aelurus. 278. 279.
 Tit. III. 3. 257. B.
 Titus Bostrensis. 556. B. 608. A. C.
 Tomus Unionis. 495. A. &c.
 Tonsura. 204. C. 219. C.
 Τριτοῦτος. 397. C.
 Τριτοῦτος. 165. C. 164. B.
 Traneus Archiepiscopus. 340. B.
 Τριτοῦτος. 163. B.
 Transfigurationis festum. 493. &c.
 Τριτοῦτος. 164. C. 167. C.
 Τριτοῦτος. 164. C. 167. C.
 Τριτοῦτος. 164. C. 167. C.
 94. A. 357. B.
 Tributa. 115. A.
 Τριτοῦτος. 469. C.
 Τριτοῦτος. 378. C.
 Tricoccia. 176. A.
 Trilinguis. 287. B.
 Trinitas. De. 84. &c. 101. 102. 103.
 117. C. 146. C. 147. C. 117. C.
 155. A. 171. B.
 In Trinitate gradus. 117. C. 117. C.
 Τριτοῦτος. 117. C. 117. C.
 B. &c. 88. 19.
 Trisagium. 266. 267.
 Τριτοῦτος. 101. A. 506. B.
 Τριτοῦτος. 130. A. 147. A.
 Tubarum festum. 496. &c.
 Τριτοῦτος. 127. C.
 Typica Hierosolymiticum, Studiti-
 cum, alia. 494. 495. 511. A.
 Typicum S. Saba. 659. A. B.
 Τριτοῦτος. 275. B.
 Tyfannus. 63. C.
 Τριτοῦτος. 142. C. 155. B.

V

Valens Imperator. 201. A. &c.
 269. B. C.
 Valerianus Cemelensis. 545. B.
 Valerius. 270. A.

Vandali. 153. C.
 Vasa sacra. 318. 319. &c. Eorum cu-
 stas. 149. C. 150. C. 437. A.
 Venefici. 94. A.
 Venetia. Vide Marcus. & Gradenis.
 Ventilabrum Mysticum. 266. C.
 Verba. 32. 33. &c. Verba. Res. 34. B.
 Vestes. 66. A. Patriarcha Hierosoly-
 morum. 150. 251. Sacerdotes.
 149. B. C. 439. C.
 Victor Tunonensis. 609. C. 659. B.
 Vigilia. 189. 190. 305. B.
 Vigilans Papa. 140. 141. 146. 147.
 148.
 Vinum. 65. A. B.
 Virgines. 446. 447.
 Virtus cum divitiis. 222. A.
 Virtutis difficultas. 200. A. B.
 Visitationis doctorum. 191. 192.
 Vita bona sine recta fide. 350. A. B.
 Vita humana. 107. 108. 162. 169.
 Vita tranquilla. 106. A.
 Ultio divina cur. 314. C.
 Voluntas. gratia. 183. B. C.
 Voluntates suas facere. 447. A.
 Voluptas. 35. 60. 61.
 Vota. 202. C.
 Vox scripta. 10. A. B.
 Urbis accessum sibi interdicere. 271. B.
 Urna sepulchralis. 196. B. C. 316. 357.
 Vulgus. 177. B.

X

Εξακτίς. 95. C.
 Εξακτίς. 344. C.
 Εξακτίς. 397. C.
 Εξακτίς. 395. C. 396. B.
 Εξακτίς. 206. C.

Y

Υπόθεσις. 318. C.
 Υπόθεσις. 380. B.
 Υπόθεσις. 464. A.
 Υπόθεσις. 171. A. 171. B.
 Υπόθεσις. 88. B.
 Υπόθεσις. 463. C.
 Υπόθεσις. 77. B.
 Υπόθεσις. 480. B.

Z

Zacharias II. 10. 11. 2. C.
 Zacharia Disputatio. 529. C.
 Zelus fidei. 159. B.
 Zeno Imperator. 197. 198. 307. C.

INDEX.

Ζήσε.	441. C.	Ζοναται.	516. A. B.
Ziphorum solitudo.	214. B. C.	Ζωοδωσία.	510. A.
Ζαφεινός.	117. C. 155. A. 171. B.	Ζυγοσταπύ.	33. A. B.
Ζαφειγος.	457. B.	Ζύμη αζυμω.	121. A.

FINIS.

ERRATA.

P Ag. 1. A. 1. α'π'ι	448. C. ult. 8
5. C. 1. 8'π'π'ι	471. A. 1. 2. δουλοσύνης
104. B. 8. 9. π'π'ι	497. C. 10. in marg. C.
C. 4. 1. α'π'ι α'π'ι α'π'ι	512. C. 11. χελασπίσας
107. C. 7. βαρπ'ι	512. B. 11. hereditatem
108. B. 4. 1. δ'ε'μ'ι	531. C. 3. abominabilem
111. C. 7. 1. α'π'ι	531. A. 7. Combesiani
171. A. 10. 1. α'π'ι	536. B. 16. commodè
181. C. 7. α'π'ι α'π'ι α'π'ι	538. B. 12. 13. lib. 2.
A. 11. 12. Apostolorum	C. 8. lib. 1.
219. 2. 1. α'π'ι	539. A. 2. enim
267. C. 1. α'π'ι α'π'ι	C. 17. 18. postmodum
279. C. 11. 1.	541. B. 1. spiritalibus
301. C. ult. Intra	542. B. 1. futurum 6. cum
318. B. 1. 1. α'π'ι	607. C. 4. 148.
341. C. 1. Cod. οικονόμ'ι	651. A. 7. α'π'ι α'π'ι
379. A. 11. α'π'ι	662. A. 13. alii que
391. C. 7. 2. α'π'ι	665. A. 5. Apostolius
406. B. 4. α'π'ι α'π'ι	671. B. 16. α'π'ι
412. B. 1. α'π'ι α'π'ι	In Indice. Galat. IV. 30. 6. B. 16. C.
418. A. 1. α'π'ι	

Extrait du Privilege du Roy.

PAR grace & Privilege du Roy, signé COLBERT, il est permis au sieur JEAN BAPTISTE COTELIER, de la Maison & Societé de Sorbonne, de faire imprimer en un ou plusieurs volumes un Livre intitulé *Ecclesia Græcæ Monumenta*, avec défenses à toutes personnes de l'imprimer, vendre ny débiter sans son consentement, pendant l'espace de quinze années, à commencer du jour que chacun desdits volumes sera achevé d'imprimer pour la première fois, à peine de trois mil livres d'amende, confiscation des Exemplaires, de tous dépens, dommages & intérêts, ainsi qu'il est plus au long porté par ledit Privilege. Donné au Camp devant Besançon le vingt-deuxième May, l'an de grace mil six cens soixante-quatorze.

*Registré sur le Livre de la Communauté des Marchands
Libraires de Paris, suivant l'Arrest du Parlement du 8.
Avril 1663. Fait à Paris ce 13. Novembre 1676.*

T H Y E R R Y, Syndic.

Achevé d'imprimer pour la première fois
le 24. Juillet 1681.

*Et ledit fleur Jean Baptiste Cotelier a cédé son droit de
Privilege à François Muguet Imprimeur & Libraire ordi-
naire du Roy, pour en jouir pendant le temps porté par iceluy.*

Les Exemplaires ont esté fournis.

Sintoni.

